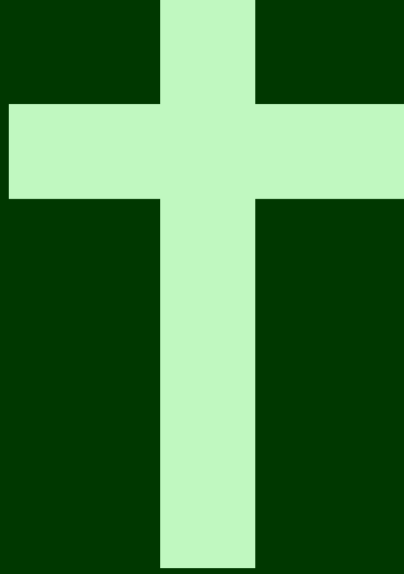

Tupana'ga
nhi'iãa

New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

Tupana'ga nhi'iga
New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tenharim

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tenharim [pah], Brazil

Copyright Information

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tenharim

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

Mateus	1
MARCOS	99
Lucas	149
João	246
Atos	307
Romanos	383
1 Coríntios	418
2 CORÍNTIOS	450
Gálatas	475
Efésios	488
Filipenses	503
Colossenses	510
1 Tessalonicenses	520
2 Tessalonicenses	528
1 Timóteo	532
2 Timóteo	543
Tito	551
Filemom	556
Hebreus	558
Tiago	593
1 Pedro	601
2 Pedro	610
1 João	615
2 João	623
3 João	624
Judas	626
Apocalipse	629

MATEUSVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de Mateus

*Jesus Cristo'ga ramonhava'ea
(Lucas 3.23-38)*

¹ Agwa ko Jesus Cristo'ga ramonhava'ea mombe'ua. Ymyahũ Tupana'ga e'i Jesus Cristo'ga pe: “Eko ti ġanduvihavuhuhetero Cristoramo,” ei ga hako. Cristo xa'e nhande Jesus'ga pe a'ero. A'ereki ga nhanderuvihavuhuhete'ga. Jesus'ga ko Daviva'ea rakykwepoharamo Abraãova'ea rakykwepoharamo no.

² Ymyahũ Abraãova'ea Isaqueva'ea po'ria hako.

Isaqueva'ea Jacóva'ea po'ria.

Jacóva'ea Judáva'ea po'ria Judáva'ea irũva'ea po'ria no.

³ Judáva'ea Peresva'ea po'ria Zerava'ea po'ria no. Tamarva'ea Peresva'ea yembora Zerava'ea yembora no.

Peresva'ea Esromva'ea po'ria.

Esromva'ea Arãova'ea po'ria.

⁴ Arãova'ea Aminadaveva'ea po'ria.

Aminadaveva'ea Nasomva'ea po'ria.

Nasomva'ea Salmomva'ea po'ria.

⁵ Salmomva'ea Boazva'ea po'ria. Raabeva'ea Boazva'ea yembora.

Boazva'ea Obedeva'ea po'ria. Ruteva'ea Obedeva'ea yembora.

Obedeva'ea Jesséva'ea po'ria.

⁶ Jesséva'ea Daviva'ea po'ria. Daviva'ea israelitasva'ea ruvihavuhuva'ea.

Daviva'ea Salomãova'ea po'ria. Uriasva'ea rembirekokwerava'ea Salomãova'ea yembora. A'ereki Daviva'ea hembireko ahe pavêi.

⁷ Salomãova'ea Roboãova'ea po'ria.

Roboãova'ea Abiasva'ea po'ria.

Abiasva'ea Asava'ea po'ria.

⁸ Asava'ea Josafáva'ea po'ria.

Josafáva'ea Jorãova'ea po'ria.

Jorãova'ea Uziasva'ea ramonhava'ea.

⁹ Uziasva'ea Jotãova'ea po'ria.

Jotãova'ea Acazva'ea po'ria.

Acazva'ea Ezequiasva'ea po'ria.

¹⁰ Ezequiasva'ea Manassésva'ea po'ria.

Manassésva'ea Amomva'ea po'ria.

Amomva'ea Josiasva'ea po'ria.

¹¹ Josiasva'ea Jeconiasva'ea po'ria Jeconiasva'ea irũva'ea po'ria no. A'ea rupi Babilôniapeva'ea ruri otavuka Josiasva'ea re'yjava'ea pe ahe rerogwovo ogwryi pe he'yjuhuva'ea rerogwovo ahe mombytavo pevo.

¹² Babilôniapeva'ea ahe rerohorẽ Babilônia pe Jeconiasva'ea Salatielva'ea po'ria.

Salatielva'ea Zorobabelva'ea po'ria.

¹³ Zorobabelva'ea Abiúdeva'ea po'ria.

Abiúdeva'ea Eliaquimva'ea po'ria.

Eliaquimva'ea Azorva'ea po'ria.

¹⁴ Azorva'ea Sadoqueva'ea po'ria.

Sadoqueva'ea Aquimva'ea po'ria.

Aquimva'ea Eliúdeva'ea po'ria.

¹⁵ Eliúdeva'ea Eleazarva'ea po'ria.

Eleazarva'ea Matãva'ea po'ria.

Matãva'ea Jacóva'ea po'ria.

¹⁶ Jacóva'ea Joséva'ea po'ria. Joséva'ea Mariava'ea rembirekokwerava'ea. Mariava'ea ombo'a Jesus'ga. Ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo.

Nahã ko Jesus Cristo'ga ramonha mombe'ua.

¹⁷ Imbokwara'ara'ara'javame catorze ko Abraõova'ea rakykwepoharava'ea ojopy'rupy'ruavo. Aerẽ Daviva'ea ari. Daviva'ea arirẽ imbokwara'ara'ara'javame catorze ko Daviva'ea rakykwepoharava'ea ojopy'rupy'ruavo no. Aerẽ Josiasva'ea ari. Babilôniapeva'ea Josiasva'ea re'yjava'ea rerohoi Babilônia pe. Ahe rerohorẽ imbokwara'ara'ara'javame catorze ko aherakykwepoharava'ea ojopy'rupy'ruavo no. Aerẽ Cristo'ga ari.

*Jesus Cristo'ga aragwera
(Lucas 2.1-7)*

¹⁸ Jesus Cristo'ga aragwera ko nahã. Jesus'ga yembora rera ko Maria. Mariava'ea po'ria ahe'yembora pavêi omondo Mariava'ea Joséva'ea pe tahembireko ti hêa ga pavêi javo. Joséva'ea rembirekoa renonde Tupana'ga ra'uvapyryva Mariava'ea momburu'ai.

¹⁹ Hembireko ġwerĩ Joséva'ea Mariava'ea pavêi. Emo ikwahavame ahepuru'a Joséva'ea ojapyaka marã ti nehẽ javo. A'ero okokatuavo ġwaramo ahe ei oyvyteri pe: “Apohe po ti ji hêa hugwi a'ero nehẽ. Ndapotari reki ji hêambotegwetea,” ei ahe. “Nurã po ti ji pohinhimimi hêa hugwi hêa mombe'ue'yma ġa pe,” ei ahe oyvyteri pe.

²⁰ A'ea rehe ahe japyakai. Kiro ahe kiri. A'ea rupi Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari Joséva'ea pe. Joséva'ea gwepia katu Tupana'gapyrive'ga okiri pe a'ero.

—Terekyhyji ti enhimbirekohava hugwi Daviva'ea rakykwepoharamo, ei ga Joséva'ea pe. A'ereki pyry nde hêa rerekoi. A'ereki Tupana'ga ra'uvapyryva hêa momburu'a, ei ga.

²¹ Aerẽ po ti hêa gwa'yra'ga mbo'ari nehẽ, ei ga. A'ero ti eno hêara'yra'ga rehe Jesus. Ereki ga ko ahembopiro'yhara'ga. Na tuhẽ, ei ga. Ombopiro'y po ti ga ojiheve'ġa ġandekote'varuhua hugwi nehẽ, ei ga. Hahye'yma pe po ti ga ġa nderohoi a'ero nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga Joséva'ea pe.

A'ea erame ga hoi Joséva'ea hugwi. Aerẽ Joséva'ea ma'êi.

²² Ipuru'a Mariava'ea ġwembirekoe'yname. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'ĩga mombe'uharava'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'ĩga mombe'gwovo. Ymyahũ ahe ei hako:

²³ “ ‘Pehendu katu ti!’ ei Tupana'ga.

‘Ipuru'a po ti hêa akwaimbae'ġa nderekoe'ỹvehêa nehẽ.

Aerẽ po ti hêa gwa'yra'ga mbo'ari nehẽ.

Ono po ti ġa ga rehe Emanuel gareraramo,' ei Tupana'ga,” ei ahe hako.

Garera ko Emanuel. A'ea ko: Tupana'ga oko nhande pyri.

²⁴ Aerẽ Joséva'ea ma'êi. Oko ahe Tupana'gapyrive'ga nhi'ĩga rehe toko ti hêa nhirembirekoro a'ero nehẽ javo. A'ero ahe Mariava'ea reruri ġwonga pe toroju ti hêa pavêi javo.

²⁵ Ahe gweru tehe ahe ojipyri. A'ereki ahe ndogwerekoi ve Mariava'ea ahera'yra'ga mbo'arame ahera'yrypy'ga. Ga rehe ahe inogi Jesus gareraramo.

2

Jaytata'ia kwahapyrava'ea

¹ Cidade de Belém me Jesus'ga ari. Jesus'ga re'yja'ga gwyri pe Judéia pe Belém u. Jesus'ga arame Herodesva'ea oko ganduvihavuhuro judeus'ga gwyri pe Jesus'ga re'yja'ga gwyri pe. Jesus'ga arame jaytata'ia kwahapyra'ga nduri irupeuhua hugwi ogwyrá hugwi kwara ipora hugwi. Uhu ġa cidade de Jerusalém me ovahema.

² Kiro ġa ei pevove'ġa pe:

–Kiroki ga oko judeus'ġa nduvihavuhuheteaġwamamo – mome ga? O'a ga aġwamo. A'ereki ore orohepia jaytata'ia ipyahuva'ea kwara ipora koty. A'ea ko ga'ara kwahavuka ore ve ojipiukaro ġwaramo jaytata'ia. Hepiaga ġwaramo ore ruri timbohete ti ga javo, ei ġa.

³ Ga'ea kwahavame ahepy'a ndukatui okoteheavo Herodesva'ea py'a judeus'ġa nduvihavuhuva'ea py'a. Ndukatui cidadepeve'ġa py'a no Jerusalémmeve'ġa py'a.

⁴ A'ero ahe ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa mbojatykaukari ġa mbuhuruka ojipyri judeus'ġa mbo'ehara'ġa ndeheve – kiroki ġa ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe. Ga ndurame Herodesva'ea pyri ahe ei ġa pe:

–Kiroki ga pe Tupana'ga e'i ga ti toko ganduvihavuhetero javo – mome po ti ga ari nehē Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga? ei Herodesva'ea.

⁵ A'ero ġa ei ahe ve:

–Belém me – kiroki cidade u oregwyri pe Judéia pe – pevo po ti ga ari nehē, ei ġa. Nahā ymyahū Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea ikwatijari hako. A'ereki Tupana'ga okwatijaruka ahe ve onhi'ġa, ei ġa. Tupana'ga e'i:

⁶ “Belémmeva'ero picidade ndokoi huvihavarūiva'ea.

Huviha hete ko picidade upa pende'yja'ġa gwyri pe Judáva'ea rakykwepo-hara'ġa gwyri pe Judéia pe.

A'ereki picidadepeve'ga oko nhiremimo'ēhara'ġa nduvihavaġwamamo israe'litas'ġa nduvihavaġwamamo.

Gwereco katu po ti ga pende'yja'ġa nhaporemoko okovo ganduvihavuhetero nehē.”

–A'ea ymyahū Tupana'ga ei ikwatijaruka onhi'ġa mombe'uharava'ea pe hako, ei ġa Herodesva'ea pe.

⁷ Ga horame Herodesva'ea jaytata'ia kwahapyra'ġa mbuhunhimimukari ojipyri a'ero. Ahe ei ġa pe:

–Gara rupi jaytata'ia jipiukari pe me iporame raikwehe? Takwaha katu ti ji, ei ahe ġa pe.

A'ero ġa imombe'ukatui ahe ve.

⁸ Ikwahapavame ahe ġa mondoukari cidade de Belém me. Ahe e'i ġa pe:

–Peho ti Belémmeve'ġa pyri tayri'ga rekakatuavo. Ga repiagame ti pejora'ja ji pyri ga mombe'ukatupava ji ve a'ero, ei ahe ġa pe. Jihi ti taho ga mboheteavo a'ero nehē no, ei ahe ġa pe o'mbero.

⁹ Ahe rendupavirē jaytata'ia kwahapyra'ġa hoi a'ero ogwovo Belém me. Ga horame jaytata'ia – kiroki jaytata'ia ojipiuka ġa pe kwara ipora koty – kotihī akoja jipiukara'javi ġa pe ogwovo ġa nenonde ogwovo Jesus'ga rehei katu opytavo garuhava arimo.

¹⁰ Horyory hete ġa jaytata'ia repiagame ogwovo ovahema tayri'ga ruhai pe.

¹¹ Onga pype ġa tayri'ga repiagi ga'yembora reheve Mariava'ea reheve. Nurã ġa nenypy'andurugi garovai pyteri pe nde ko orehoheva'ero javo. A'ero ġa imondohetei mbatera ga pe ġwovapytymba'voga hyrua ipe'avo jugwi. Ouro ġa imondoi ga pe. Incenso perfume apopyra ġa imondoi ga pe no. Iru'ia perfume apopyra ġa imondoi ga pe mirra.

¹² Aerẽ ypytunimo okirame ġa Tupana'ga rendukatui. Kiro ga ġa momoranduvi.

–Tapemombe'ui ti tayri'ga Herodes'ga pe. A'ereki ga ojuka pota tayri'ga. Tapejivyra'javi ti Herodes'ga pyri, ei Tupana'ga ġa pe.

Nurã oma'ẽrame ġa hoi pehea rupi irũa rupi ogwovo ogwryi pe timombe'uyme ti tayri'ga Herodes'ga pe javo.

Oho nhimi Joséva'ea Egitopeva'ea gwyri pe

¹³ Jaytata'ia kwahapyra'ga horẽ Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari Joséva'ea pe ahekiri pe. Ahe ve ga ei:

–Haite! Evy epo'ama! ei ga Joséva'ea pe. Eho ti ġa nderogwovo tayri'ga gayhẽa reheve. Eroho nhimi ti ġa nderogwovo Egitopeve'ga gwyri pe, ei ga. Pevo ti pepyta. Aerẽ jate po ti ji imondoukari nhinhi'igagwera pe me nehẽ pejora'ja ti Belém me javo. Po ti ji namondoi nhinhi'igagwera pe me nehẽ, tapejora'javi ti avo Belém me. A'ereki avo Herodes'ga tayri'ga rekaruka kiro. A'ereki ga ojuka pota tayri'ga, ei Tupana'gapyrive'ga Joséva'ea pe.

¹⁴ Oma'ẽ Joséva'ea ovya a'ero. A'ea rupi ypytunimo ahe tayri'ga rerohoi ga'yembora reheve ġa nderogworogwovo Egitopeve'ga gwyri pe.

¹⁵ Pevo ahe ġa nderovahemi. Aerẽ ġa nduvame Egitopeve'ga gwyri pe Herodesva'ea manoi.

Nahã ġa hoi opytavo Egitopeve'ga gwyri pe. Tupana'ga erame jate ġa ndura'javi Egitopeve'ga hugwi. Nahã Tupana'ga ġa mbuhurukara'javi Egitopeve'ga hugwi. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo aerẽ po ti nahã javo. Ymyahũ ahe ei hako:

“ ‘Egitopeve'ga gwyrã hugwi ji jira'yra'ga mbuhurukari,’ ei Tupana'ga,” ei ahe hako.

Ojigwarai Herodesva'ea tay'riva'ea rehe

¹⁶ Omania renonde Herodesva'ea nhimonha'ngaranuhũ jaytata'ia kwahapyra'ga ndehe. A'ereki ahe okwaha ji moandyandyi ġa ojivyra'jave'yma ji pyri javo. Dois anos ġwerĩ tayri'ga rehe kiro. A'ea Herodesva'ea okwaha. A'ereki nanongara jaytata'ia kwahapyra'ga omombe'u ahe ve ahe ġa monhi'igame ojive. Nurã ahe osoldados'ga mondoukari cidade de Belém me Belém rembeyvryi hĩ pe no. Pevo ahe osoldados'ga mondoukari tojuka pa ti ġa tapihama'ga javo – kiroki tayri'ga o'a jaytata'ia kwahapyra'ga hepiagirẽ jaytata'ia. Ahenhi'iga rupi soldados'ga hoi a'ero tapihama'ga ndepiaga. Ojuka pa ġa tapihama'ga – kiroki ġa gwereko dois anos ojihe, kiroki ġa ndogwerekoi ve dois anos ojihe no.

¹⁷ Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Jeremiasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo aerẽ po ti nahã javo. Ahe e'i hako:

¹⁸ “ ‘Cidade de Ramã pe ġa henduvi hẽa jehe'oheterame ovy'are'yma.

Hahyahi hẽajehe'oa.

Raquelhẽa reki ojehe'o gwa'yrava'ea rehe.

Tegwete hẽa ma'ngoma'ngohava.

A'ereki hẽara'yrava'ea omanomba,' ei Tupana'ga,” ei Jeremiasva'ea hako.

Ojivy Joséva'ea Egitopeva'ea gwyrã hugwi

¹⁹ Aerē Tupana'ga José'ga mbuhurukara'javi Egitopeve'ga gwyra hugwi. A'ereki pevo ġa u Herodesva'ea manorame. Herodesva'ea manorē yvagipeve'ga jipiukari Joséva'ea pe Tupana'gapyrive'ga. Joséva'ea pe ga ei ahekiri pe:

²⁰ —Ahe omanomba kiro – kiroki ahe ojuka pota tayri'ga. Evy epo'ama! Eroho ti ġa kiro a'ero tayri'ga gayhēa reheve. Erojivya'ja ti ġa eje'yja'ga gwyrri pe Israel pe, ei Tupana'gapyrive'ga Joséva'ea pe.

²¹ Oma'eamo ahe vyri a'ero tayri'ga rerogwovo ga'yembora reheve ġa nderojivya pevo jitehe ogwyrri pe Israel pe ġa nderovahema.

²² A'ea rupi Arquelau'ga oko Judéiapeve'ga nduvihavamo Israel pe opo'ria py'rovo Herodesva'ea py'rovo. A'ea kwahavame Joséva'ea kyhyji Arquelau'ga hugwi. Ndojupotari ahe Judéiapeve'ga gwyrri pe a'ero. Ypytunimo okirame Joséva'ea Tupana'ga rendukatui. Kiro ga Joséva'ea momoranduvi.

—Terehoi ti Judéiapeve'ga gwyrri pe, ei Tupana'ga ahe ve.

Nurā Joséva'ea ndohoi pevo. Galiléiapeve'ga gwyrri pe ahe hoi Israel pe.

²³ Pevo ahe ruvi cidade de Nazaré pe tayri'ga pavēi ga'yembora pavēi no. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'īpo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea a'ea mombe'umbe'u Tupana'ga nhi'īga mombe'gwovo. Jesus'ga mombe'gwovo ahe ei hako:

“E'i po ti ġa ga pe nehē Nazarépeve'ga, ei Tupana'ga,” ei ahe hako. Ga u pevo a'ero.

3

João Batistava'ea remimombe'ua (Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-18; João 1.19-28)

¹ Aerē João Batistava'ea rekoi ongae'yi me judeus'ga mobatizavo. Tupana'ga nhi'īga mombe'uheteavo João Batistava'ea rekoi Judéiapeve'ga gwyrri pe ongae'yi me.

² Hahyahi ahenhi'īga ahe erame:

—Pepohi tuhē ti pejikote'varuhua hugwi, ei ahe. Perojijyjijyi ti pejeaporoġita pejikokatuavo Tupana'ga nhi'īga rendukatuavo. A'ereki Tupana'ga oko ġwerī nhanderuvihavuhetero nhande repiakatuavo yvya koty nhande mongovo onhi'īga rupi, ei ahe ġa pe.

³ Ymyahū Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea omombe'u jipe João Batistava'ea. Ahe e'i João Batistava'ea mombe'unhoġwenondeavo hako: “Hahyahi po ti ganhi'īga

ga erame ġa mbo'eavo ongae'yi me nehē,” ei Isaíasva'ea.

“E'i po ti ga nehē:

‘Pemboavujikwe ti pehea huvihava'ga pe tuhu ti ga nhande pyri javo.

Pembohupi katu ti pehea ga pe, e po ti ga nehē,” ei Isaíasva'ea hako.

Tupana'ga ra'yra'ga renondeva'ea e'i nhandepojoykaharete'ga ruraġwama pe. Tonhimboavujikwe ti ġa garura renonde javo. A'ea pe ahe ei togwerojijyi ti ġa gweaporoġita a'ea renonde javo.

⁴ Omongi João Batistava'ea yuranuhūa'javuhuva'ea rava apopyra camelo rava apopyra. Aheku'ayvira ko ipira. O'u ahe tukura hehira reheve.

⁵ He'yjuhuve'ga nuġanduri onhimongyavo João Batistava'ea pyri ova'hema. Uhu ġa cidade de Jerusalém hugwi. Uhuuhu ġa Judéiapeve'ga gwyrri hugwi nhaporemno no rio Jordão rembeyvya hugwi no.

⁶ Ahe renduvame ġa nhimombe'ukatui Tupana'ga pe jite'varuhu ji javo opohia jugwi. A'ero jate João Batistava'ea ġa mobatizai rio Jordão pype.

⁷ Uhu he'yive'ga ahe pyri no fariseus'ga saduceus'ga pavēi tianemobatiza ti ga javo. Gandura repiagame João Batistava'ea ei ga pe:

–Tiruahū pendeaporoḡita! Pe'euhu pe pejohupe pejikokatupotare'yma ḡwaramo. Pe'e pe: “Haite! Xaho João Batista'ga pyri tianemobatiza ti ga. Nurā po ti Tupana'ga nonhimonha'ngaa'javi nhande rehe nehē. Ndahahi po ti nhande ve a'ero nehē.” Nahā pe pe'e, ei João Batistava'ea. Maraname pe euhui nanongarava'ea naerū? Pe tuhē penhimbo'e nanongara rehe, ei João Batistava'ea ga pe.

⁸ –Jihi, ei João Batistava'ea, kiro po ti ji ei pe me: Po pe ndapepotari hahyva'ea Tupana'ga nhimonha'ngarame pe ndehe, a'ero ti peko katu, ei ahe. Tapembopogwea'javi ti pejite'varuhua pejikovo. Pe pohirame jugwi po ti Tupana'ga ei pe me nehē: “Ndovy'ari ga okote'varuhua rehe kiro opohia jugwi herojijyita ojeaporoḡita. Nanhimonha'ngaa'javi ji ga ndehe a'ero.” Nahā po ti Tupana'ga ei pe me a'ero nehē, ei João Batistava'ea ga pe.

⁹ –Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Abraãova'ea nhaneramonhamo oko. Tupana'ga oarō hete Abraãova'ea. Nurā po ti Tupana'ga nonhimonha'ngai nhande rehe nehē.” A'ea ti tape'ei. A'ereki Tupana'ga ndokoi reki Abraãova'ea rymymino'ga ndehe ga ndekote'varuhurame. Po Tupana'ga ojipe'ga pota, a'ero Tupana'ga oapo kwaha aḡa ita Abraãova'ea rymyminoro ga mongovo, ei João Batistava'ea ga pe.

¹⁰ Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ga pe. Ga mbo'eavo ga ei:

–Akwaimbae'ga ombogwa ḡwerī jykwa'ria pyvō tambo'aruka javo. Po i'yva ndogwerekoi yva'ikatua, a'ero po ti ga imbo'ari imondovo tata pype nehē. Na jitehe Tupana'ga pe nderekoḡwerī pe momboa tata pype hahyva'ea ruvihava pype pe pohire'yma ḡwaramo pejikote'varuhua hugwi pejikokatue'yma, ei João Batistava'ea ga pe imombe'gwovo.

¹¹ –Uhu po ti ga nehē – kiroki ga ji hohe hete huvihavuhetero ḡwaramo, ei João Batistava'ea. Ji ki a'e te okoteheva'ea. Jihi opomobatiza yhya pyvō jate. Nahā ji ikwahavukari ga pe pepohira pejikote'varuhua hugwi pendeaporoḡita rerojijya reheve pendekokatua reheve. Gaha po ti pe pojkauka Tupana'ga ra'uvapyryva pe aerēve'ga nehē. Nahā po ti ga pendekote'varuhua mombigukari pe mombyryvuka nehē, ei João Batistava'ea ga mombe'gwovo ga pe.

¹² Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ga pe. Ga mbo'eavo ga ei:

–Trigo jara'ga gwereko japira mbovevehava opo pe tamboveve ti ji japira trigo hugwi javo, ei João Batistava'ea imombe'gwovo. Omono'ono'ō po ti ga oapoa trigo inhaḡa hyrua pype nehē. Japira po ti ga imbokai tata pyvō nehē. Ndogwevi po ti tata upa nehē, ei João Batistava'ea.

–Na jitehe po ti jihoheteve'ga huvihavuhete'ga imboja'oja'ogukari pyryve'ga okote'varuhuve'ga hugwi okovo pyryve'ga pojkaharete'ga nehē, ei João Batistava'ea ga pe. “Tuhu ti pyryve'ga ji pyri yvagi pe upa avuirama nehē,” e po ti jihoheteve'ga nehē, ei João Batistava'ea. “Toho ti okote'varuhuve'ga ji hugwi ogwovo tata pype hahyva'ea ruvihava pype opytavo pevo avuirama nehē ojivyre'yma,” e po ti jihoheteve'ga nehē, ei João Batistava'ea Cristo'ga mombe'gwovo ga pe.

*João Batistava'ea omobatiza Jesus'ga
(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)*

¹³ Aerē Jesus'ga ruri Galiléiapeve'ga gwyra hugwi ua rio Jordão pe. Uhu ga ovahema João Batistava'ea pyri tanhimobatiza ti ga javo.

¹⁴ A'ero João Batistava'ea ei Jesus'ga pe:

–Toromobatizayme po ti ji nehẽ. Ndehe ko oreruvihavuhuhetero. Nde po ti ji mobatiza hamo a'ero nehẽ, ei João Batistava'ea Jesus'ga pe novĩa. Ako tehe ji nde pyri, ei ahe Jesus'ga pe. Maraname nde ruri ji pyri enhimobatizauka ji ve a'ero? ei ahe Jesus'ga pe.

¹⁵ A'ero Jesus'ga ei reki João Batistava'ea pe:

–Ji mobatiza tuhẽ ti kiro, ei Jesus'ga. A'ereki pyry nde ji mobatizai. Nahã po ti nhande rekokatui nhandekovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi nhaporemo nehẽ, ei Jesus'ga João Batistava'ea pe.

–Kwa, ei ahe Jesus'ga mobatizavo.

¹⁶ Ahe omobatizarẽ Jesus'ga hemi yhya hugwi. Kotihĩ Tupana'ga ipe'ai yvaga ga pe. Kiro Jesus'ga hepiagi Tupana'ga ra'uva ijyvame ojihe. Inambua ja Tupana'ga ra'uva hekoi yvaga hugwi ijyvame ga rehe.

¹⁷ Nanime yvaga hugwi Tupana'ga nhi'igi Jesus'ga mombe'gwovo.

–Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga, ei Tupana'ga. Anhimohẽ hete ko ji ga rehe, ei ga.

4

Diabo'ga omongo te'varuhu pota Jesus'ga (Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

¹ Aerẽ Tupana'ga ra'uva Jesus'ga rerohoi ongae'yi me Diabo'ga ti toko ga pyri javo. “A'ereki Diabo'ga ga mongo te'varuhu pota,” ei Tupana'ga ra'uva. A'ero ga rerohoi ga rerovahema pevo.

² He'yiva'ea quarenta ko Jesus'ga kiri pevo. A'ea rupi ga ndo'ui arimo ypytunimo no tanhi'i ti ji Tupana'ga pe javo. Quarenta Jesus'ga kirirẽ pevo ojuka ga ty'ara a'ero.

³ A'ero Diabo'ga ruri Jesus'ga pyri tamongo te'varuhu ji ga javo. Uhurame ga ei Jesus'ga pe:

–Ere'e jipe ndehe: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga. Gara'yramo ti ere kia pe ita pe a'ero: “Penhimbote ti a'ero pãoramo nhirembi'uramo.” A'ea ti ere jupe, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Nda'ei po ti ji jupe nehẽ, ei ga. Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoũka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Mbatera ua pyvõ jate rũi nhande rekoi.

Tupana'ga nhi'imbava rendukatua pyvõ nhande rekoi,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

⁵ Aerẽ Diabo'ga Jesus'ga rerohoi cidadepyryva pe Jerusalém me a'ero. Yvate pe ga ga rerojiupiri gare'yja'ga jatykahavuhua rehe templo rehe ga mo'ama japyra rehe.

⁶ Ga rerovahemame pevo ga ei Jesus'ga pe:

–Ere'e jipe ndehe: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga. Gara'yramo ti epo japyra hugwi ehia a'ero. Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga po ti nanembohirukarahyi yvyvo nehẽ. A'ero po ti ndahahyi nde ve nde porame japyra hugwi nehẽ. A'ereki ymyahũ a'ea Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoũka hako, ei Diabo'ga Jesus'ga pe. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga po ti ojipyrive'ga mondoukari nde pyri nehẽ.

'Pea'ngu ti ga,' e po ti ga ojipyrive'ga pe yvagipeve'ga pe nehẽ.

'Pepyhy katu ti ga rerogwovo

tahahyyme'i'i ti ga pe javo,' e po ti Tupana'ga ojipyrive'ga pe nehẽ,” e'i aherembikwatijara, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoġuka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga ko ndepojykaharete'ga.

Gareaporoġita rehe jate ti eko.

A'ero po ti ga nde pokogi nehẽ.

Ejeaporoġitatehea rehe rũi ti eko

ji poko ti kiro javo tehe Tupana'ga pe,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga Diabo'ga pe.

⁸ Aerẽ Diabo'ga ga rerohoa'javi. Yvate hete pe ga ga rerohei ga rerojiupia yvytyruhua rehe. Pea hugwi Diabo'ga hepiukapavi yvyakotyve'ġa nduvi-hava'ġa gwyrã Jesus'ga pe. Gagwyrakatukatua ga hepiukari no.

⁹ Kiro ga ei Jesus'ga pe:

—A'ea nhaporemõ po ti ji imondoi nde ve nehẽ. Po nde renypy'andurugi jirovai pyteri pe ji mboheteavo nde ko Tupanamo javo, a'ero po ti ji imon-dopavi nde ve nehẽ, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

¹⁰ —Satanás, ei Jesus'ga Diabo'ga pe. Nde Tupana rũi. Ejipe'a ji hugwi! Norombohetei po ti ji ndehe nehẽ. A'ereki ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoġuka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Embohete ti Tupana'ga.

Gaha ndepojykaharete'ga.

Gaha jate ti embohete

ekovo ganhi'ġa rupi jate,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga Diabo'ga pe.

¹¹ A'ero Diabo'ga hoi ogwovo Jesus'ga hugwi. Nanime Tupana'gapyrive'ġa yvagipeve'ġa jipiukari Jesus'ga pe ga pokoga mbatera imondovo ga pe.

Galilíapeva'ea na'ẽ Jesus'ga ombo'e

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹² Aerẽ ojipe'ġa imombe'ui Jesus'ga pe.

—Ga João Batista'ga mongi cadeia pype ga Tupana'ga nhi'ġa mombe'uro ġwaramo, ei ġa.

A'ea renduvame Jesus'ga hoi ojivya Galilíapeve'ġa gwyrã pe.

¹³ Pevo ga jiji cidade de Nazaré hugwi ogwovo ojipe pe cidade de Cafarnaum me Galilíapeve'ġa gwyrã pe. Cafarnaum tuvi ypihua pyri lago da Galilía pyri. Pevo ko judeus'ġa nduvi Zebulomva'ea re'yja'ġa Naftaliva'ea re'yja'ġa pavẽi.

¹⁴ Pevo Jesus'ga hoi Cafarnaum me. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ġa'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea Isaíasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo. Ymyahũ ahe ei hako:

¹⁵ “ ‘Pegwyrã pe herekoi pehea

– kiroki pehea oho ypiahu pe,’ ei Tupana'ga Zebulomva'ea re'yja'ġa pe Naftaliva'ea re'yja'ġa pe no.

‘Pegwyrã rekoi rio Jordão aherovai.

Ga ei pegwyrã pe Galilía judeus'ġarũive'ġa gwyrã gentios'ġa gwyrã.

A'ea ġa ei pegwyrã pe,’ ei Tupana'ga,” ei ahe.

¹⁶ “ ‘Ypytuna ja pe me pe ji kwahave'yma ġwaramo.

Kiro po ti kojahua ja pe me pe ji kwahava ġwaramo nehẽ.

Peko pe omanove'ġa ja ji ve ji kwahave'ymame.

Kiro po ti ji jikwahavukari pe me

imbokojahuavo peakagi pe nehẽ,’ ei Tupana'ga,” ei Isaíasva'ea imombe'gwovo hako.

17 Omombe'u jipe ahe Jesus'ga hoa Cafarnaum me. Uvame cidade pe Cafarnaum me kiro Jesus'ga ġa mbo'embo'ei. Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo ga ei ġa pe:

–Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi, ei ga. Perojijyjijyi ti pejeaporoġita pejikokatuavo pejikovo Tupana'ga nhi'iġa rupi. A'ereki Tupana'ga pe ndepia katu ġwerĩ penduvihavuhuhetero yvya koty pe mongovo onhi'iġa rupi, ei Jesus'ga ġa pe.

*Jesus'ga omo'emo'ẽ ypy ġwemimbo'eharamo
(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)*

18 Aerẽ Jesus'ga hoi ypiahu pe Galiléia pe ogwovo yembeyvira rupi. Ohorame Jesus'ga mokonha'ġa ndepiagi Simão'ga André'ga reheve. Ga ko onhoirũ'ġa. Simão'ga pe ġa e'i no Pedro. Pirareheva'ero ġwaramo Simão'ga imombori ipypira pira mboahava tipyhy pira javo.

19 Ovahemame ġa pyri Jesus'ga ei ġa pe:

–He pejiro ti ji rupi nhiremimbo'eharamo. A'ero po ti pe ji mombe'ui ojipe'ġa pe nehẽ no. Pira pe peru oji'i. Kiro po ti pe ojipe'ġa mbuhurukari ji pyri nehẽ toko ti ġa Jesus'ga nhi'iġa rupi javo, ei Jesus'ga ġa pe.

20 –Kwa, ei ġa.

Nambegwei ġa hoi imboahava reja ogwovo ga rupi okovo garemimbo'eharamo.

21 Hehemo'i Jesus'ga hoi ogwovo yembeyvira rupi ojipe'ġa ndepiagi Tiagova'ea João'ga reheve. Ga memei ko onhoirũ'ġa. Ganduva'ga ko Zebedeu'ga. Ga pavẽi ġa apygi yharuhua pype japokatua'java oapoa imboahava. Ovahemame ġa pyri Jesus'ga nhi'iġi Tiagova'ea pe João'ga pe no toko ti ġa nhiremimbo'eharamo javo.

22 Nambegwei ġa hoi yharuhua reja gwuva'ga reja no ogwovo Jesus'ga rupi okovo garemimbo'eharamo.

*Jesus'ga ombo'e ahe imombiga karugwara
(Lucas 6.17-19)*

23 Ojipejipea pe Jesus'ga hogahoi Galiléiapeve'ġa gwyrã rupi hete ogwovo. Gajatykahai pe ga hogahoi ġa mbo'eavo Tupana'ga nhi'iġa rehe. Pyryva'ea ga imombe'ui ġa pe Tupana'ga pe poko katu pota penduvihavuhuhetero javo.

–Perojijyjijyuka ti pejeaporoġita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehẽ imomboã pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Karugwaraparavuhua Jesus'ga imombipavi ġa hugwi no. Ipopoakare'yve'ġa ga ġa mbopopoakari no. Nahã ga rekoi ġapyteri pe.

24 A'ero he'yjuhuve'ġa imombe'umbe'ui nahanahã Jesus'ga ġa pohanõgi javo. A'ero Síriapeve'ġa nhaporemõ ikwahavi no itetirũave'ġa nderupava Jesus'ga pyri. He'yjuhu karugwara ġa pe. Hahy paravuhu ġa pe no. Anhaġa omongo aha ojipe'ġa ojeaporoġita rupi jate ojipe'ae'yma ġa hugwi onhimongyavo Diabo'ġapyriva'ea. Ojipe'ġa akaġi pe mbipeuhu ġa mboheagwyrã. Ojipe'ġa nopo'ami. Nomyi tuhẽ ġa upa. Ga nhaporemõ ġa ġa nderuri Jesus'ga pyri topohano ti ga ġa javo. Jesus'ga omombi pa ġa hugwi a'ero ġa mongokatua'java.

25 He'yjuhuve'ġa hoġahoi Jesus'ga rupi onhimongyavo. Uhu ġa ga pyri Galiléiapeve'ġa gwyrã hugwi Dez Cidades hugwi no Jerusalém hugwi no Judéiapeve'ġa gwyrã hugwi no rio Jordão aherovaja hugwi no. Nahã ġa nduri ogwoogwovo ga rupi onhimongyavo.

5

*Pyry hete ġa pe, ei Jesus'ga
(Lucas 6.20-23)*

¹ Onhimongyve'ġa ndepiagame Jesus'ga jiupiri yvytyra rehe. Pevo ga apygame garemimbo'ehara'ġa nduri ga pyri tihendu ganhi'iġa javo.

² Ombo'embo'e ga ġa kiro.

³ A'ero ga ehetei ġa pe:

–Pyry hete ġa pe – kiroki ġa e'i ikwahava oyvytera: “Tupana'ga ji pokogame jate po ti ji rekokatui nehē.”

Ga erame na ojikheteavo Tupana'ga rehe pyry hete ġa pe.

A'ereki ġanduvihavuhetero Tupana'ga gwepia katu ġa imombyryva ġa pe, ei Jesus'ga.

⁴ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa okoveveuhu ojehe'gwovo.

A'ereki ġa ko Tupana'ga remimbohoryva'javaġwama, ei Jesus'ga.

⁵ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa oko nhyrō onhimbohete'e'yma.

A'ereki yvya koty Tupana'ga remimondoaġwama ġa pe ga ero ġwaramo, ei Jesus'ga.

⁶ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa oko katu pota hete okoheteavo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi.

A'ereki ġa ko Tupana'ga remimombyryvaġwama, ei Jesus'ga.

⁷ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa ojipe'ġa porogwety.

A'ereki ġa tuhē ko Tupana'ga rembiporogwetygaġwama, ei Jesus'ga.

⁸ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa gweaporoġita katu Tupana'ga reaporoġita rehe jate xako javo.

A'ereki ġa Tupana'ga repiagaġwama, ei Jesus'ga.

⁹ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa onhoarōuka hete ojipe'ġa pe.

A'ereki a'ea Tupana'ga eaġwama ġa pe. “Ga ko jira'yra'ġa,” e po ti Tupana'ga ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

¹⁰ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa pe ojipe'ġa okote'varuhu.

Ga ndekoro ġwaramo Tupana'ga nhi'iġa rupi ojipe'ġa te'varuhuro ġa pe.

Pyry hete ġa pe – kiroki ġa pe ġa ite'varuhu.

A'ereki ġanduvihavuhetero Tupana'ga gwepia katu ġa imombyryva ġa pe, ei Jesus'ga.

¹¹ –Pyry hete pe me ġa ete'varuhurame pe me. Ga imondorame hahyva'ea pe me pyry hete pe me. Ite'varuhuparavuhuva'ea pe nhaporemo ti ġa ei pe me o'mbero nehē pe ndekoro ġwaramo jireheva'ero. Ga erame na pyry hete pe me, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² –Pejoryjory hete ti ġa jigwarairame pe ndehe nahã. A'ereki Tupana'ga gwereko katu pe me yvagi pe ikwepykavuhua pyryheteva'ea. Aerē po ti ga imondoi pe me nehē. A'ereki pe peko ymyahūva'ea ja Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea ja hahyrame pe me. A'ereki ymyahū aġwamove'ġa namonhava'ea ojigwarai Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea rehe no, ei Jesus'ga ġa pe.

*Jukyra ndogwerekokatua'javi mbatera
(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)*

¹³ –Jukyra omongo katu mbatera imonemukare'yma jupe. Pyry mbatera a'ero, ei Jesus'ga. Peko pe jukyra ja yvyakotyve'ġa pe ġa mongokatuavo. A'ereki pe peko katu pendoryndoryvamo ġapyteri pe Tupana'ga pyryva repiuka ġa pe Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo ġa pe nahã po ahe toko hamo javo. Penhi'iġa rendukaturame po ti ġa ndekokatui nehē no, ei Jesus'ga ġa pe.

—Po jukyra ndapyryva'javi, marã po ti ahe imombyryva'javi jukyra a'ero nehê? Ahe nombryryva'javi tuhê jukyra, ei Jesus'ga. A'ero ahe ndopo'rua'javi jukyra. Omombo ahe a'ero. Hehe ahe pyruği a'ero ohoohorame, ei Jesus'ga. Po na jitehe pe ndapepyryva'javi, maranuhû pe ojipe'ğa mongokatui naerû? Maranuhû po ti ji nhimoirûukara'javi pe me nehê pehepiuka ti Tupana'ga pyryva ğa pe javo pe me naerû? ei Jesus'ga ğa pe.

*Peko pe kojahuva'ea'javuhuva'ea, ei Jesus'ga
(Lucas 8.16; 11.33)*

¹⁴—Peko pe kojahuva'ea'javuhuva'ea yvyakotyve'ğa pe Tupana'ga repiuka ğa pe, ei Jesus'ga. Cidade ituvame yvytyruhua rehe nhande nhaporemo hepiagi. A'ereki pevo jukwaha upa, ei Jesus'ga.

¹⁵ Imondygame lamparina ahe ndohovapygi lamparina hyrua pyvõ. Pyte'mbia rehe ahe omondo lamparina. Ombokojahu lamparina ongapypeve'ğa pe nhaporemo a'ero tohepia ti ğa javo, ei Jesus'ga.

¹⁶—Na jitehe ti pembokojahuuka yvyakotyve'ğa akaği pe. Marã po pe imbokojahuukari ğa pe? Kiro ji imombe'ui pe me. Peko katu ti Tupana'ga ja pejuvete'ga ja pejikoga ga rehe ğa pokoga. Pendekokatua repiagame po ti ğa ikwahavi Tupana'ga pyryva ga mboheteavo yvagipeve'ga mboheteavo nehê Tupana'ga omombyry ğa javo. Nahã pe Tupana'ga repiukari ğa pe.

Jesus'ga ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe

¹⁷—Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Jesus'ga uhu yvya koty javo nhande ve. ‘Tapekoa'javi ti Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi,’ e po ti ga nhande ve nehê. ‘Tapekoa'javi ti Tupana'ga nhi'ığa mombe'uharava'ea nhi'ığagwera rupi no,’ e po ti ga nehê.” A'ea ti tape'ei pejiyvyteri pe, ei Jesus'ga ğa pe. A'ereki nanongara pe rûi javo ji ruri ikwehe, ei ga.

—Ajo ji pe mbo'ekatuavo ahe'eagwera po'rua rehe, ei Jesus'ga ğa pe.

¹⁸ Imombe'ukatuavo ji ei: Moisésva'ea remimbo'eagwera ti ndopavi'i'i nehê. Yvaga pave'ymame po ti Moisésva'ea remimbo'eagwera ndopavi'i'i nehê. Yvya pave'ymame po ti Moisésva'ea remimbo'eagwera ndopavi'i'i nehê. Xunhi'i'iva'ea vehevi po ti ndopavi aheremimbo'eagwera hugwi nehê. Aheremimbo'eagwera apiavo ihoi nehê. A'ea renonde po ti aheremimbo'eagwera ndopavi nehê, ei Jesus'ga ğa pe.

¹⁹—Ojipe'ga po ndokopavi Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ereki ga e'i: “Jara rupi aheremimbo'eagwera rupi ji rekoi. A'ereki a'ea pyry aheremimbo'eagwera. Jara rupi aheremimbo'eagwera rupi ji ndakoi. A'ereki akoja hohe jara koji'i pyry aheremimbo'eagwera,” e po ga. Nahã po ga ojipe'ğa mbo'ei ğa pe hendukatuuka onhi'ığa. Nanongara'ga pe po ti Tupana'ga ei nehê: “Ndahuvihavi'i'i ko ga.” Nahã po ti Tupana'ga ei okovo ğanduvihavuhetero ğa ndepiakatuavo nehê, ei Jesus'ga.

—Ojipe'ga po oko Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi nhaporemo ojipe'ğa mbo'ekatuavo hehe ğa pe hendukatuuka aheremimbo'eagwera nhaporemo. Nanongara'ga pe po ti Tupana'ga ei nehê: “Ga ko huvihava.” A'ea po ti Tupana'ga ei okovo ğanduvihavuhetero ğa ndepiakatuavo nehê, ei Jesus'ga.

²⁰—A'e ji pe me a'ero: Koji'i ti peko katu hete pembo'ehara'ğa hohe fariseus'ğa hohe no. Po ğa hohe rûi pe ndekokatui, a'ero po ti Tupana'ga penduvihavuhete'ga rûi nehê. A'ero po ti ga napenderohoi yvagi pe nehê, ei Jesus'ga ğa pe.

Jesus'ga omombe'u katu onhoarõe'ÿve'ğa

21 —Pekwaha pe nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga. A'ea e'i: “Tapejukai ti ojipe'ġa,” e'i nhaneramonhava'ea moġitagwera. “Po pe ġa jukai, a'ero po ti ojipe'ġa pe nderohoi juiz'ga rovai pyteri pe te'i ti ga pe me nehē: ‘Pehe ti pmano ahe ja kiro pendekote'varuhuro ġwaramo’.” A'ea nhaneramonhava'ea moġitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

22 —Jihi reki a'e pe me: Po pe nhimonha'ngatehei pejikotyve'ga rehe, a'ero po ti ojipe'ġa pe nderohoi juiz'ga rovai pyteri pe te'i ti ga pe me nehē: “Pehe ti pmano kiro pendekote'varuhuro ġwaramo.” Na tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga. Pe'e tehe po pe pejikotyve'ga pe: “Ikwahave'ġheteva'ea!” Po nanongara pe ei ga pe ga mbotegweteavo penhimonha'ngavo ga rehe, a'ero po ti ojipe'ġa pe nderohoi judeus'ġa moġitahara'ġa ndovai pyteri pe nehē te'i ti ġa pe me: “Pehe ti pmano kiro pendekote'varuhuro ġwaramo.” Na tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga. Pe'e tehe po pe pejikotyve'ga pe: “Ndereakwahavihu nde ekovo!” Po nanongara pe ei ga pe ga mbotegweteavo penhimonha'ngavo ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga pe mondoukari tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga. Na tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga.

23 —A'ero ji ei nde ve: Ereru tehe po nde Tupana'ga pe tamondouka ti ji ikwava'ēhava rehe javo. Herurame po nde erekwahava'ja, jikotyve'ga onhimonha'nga ji rehe javo. Ikwahava'javame ti teremondo ve Tupana'ga pe a'ero.

24 Eheja ti ikwava'ēhava pyri. Eho na'ē ti ejikotyve'ga pyri gapy'a noġatuavo ejihe ga mbohoryva'java. A'erorame jate ti ejora'ja ikwava'ēhava pyri hehe imondoteheavo Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

25 —Po nde rekote'varuhuro ojipe'ga pe, a'ero po ti ga ei nde ve nehē: “Xaho tuhē ji rupi juiz'ga pyri,” e po ti ga nehē. “Ga pe po ti ji ndete'varuhua mombe'ui nehē te'i ti ga nhandereaporogita pe javo,” e po ti ga nde ve nehē. Ga nde rerohorame juiz'ga pyri kotihī ti ere ga pe ga ma'ngoma'ngoga ga rupi egwovo. Ere ti ga pe: “Nhande tuhē ti xanhimbovyvy na'ē.” A'ea ti ere ga pe. Po ti nde nerema'ngoma'ngogi ga pehea rupi nehē, a'ero po ti ga nde rerohoahyi juiz'ga pyri. A'ero po ti juiz'ga nde mondoukari guarda'ga pe nehē. Guarda'ga po ti nde mongi cadeia pype nehē.

26 Imombe'ukatuavo ji ei nde ve: A'ea pype po ti nde pytai nehē. Nde imondokatupave'ymame ikwepykava, a'ero po ti guarda'ga nanerenohema'javi nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Taperekoi ti penhimbireko'ġarūive'ġa, ei Jesus'ga

27 —Pekwaha pe nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga. “Taperekoi ti penhimbireko'ġarūive'ġa.” A'ea nhaneramonhava'ea moġitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

28 —Jihi reki a'e pe me: Kiroki ga hēa repiaguhu hēa rerekopotaheteavo – gareaporogita ite'varuhu. A'ereki hēa garembirekohēa rūi. Ga hēa rerekorame Tupana'ga ei a'ea ko ite'varuhu javo. Na jitehe Tupana'ga ei ite'varuhu javo ga hēa potarurame.

29 —Po ejeakwara pyvō ejohukoty rūi nde rekote'varuhui, a'ero ti ehekyi ejeakwara imomboa nahā imombiga ejekote'varuhua! ei Jesus'ga. Tiruahū ti nde ve ndereakwara mombora nehē. Po imombore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero po ti koji'i tiruahū nde ve nehē Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde rekote'varuhuro ġwaramo. A'ero ji ei nde ve: Koji'i pyry nde imomborame ejeakwara ejekote'varuhua mombiga, ei Jesus'ga ġambote'varuhua mombora pe javo. Nderekote'varuhua pigame po ti Tupana'ga nanemombora'javi hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

30 —Po epoa pyvõ ejohukoty rõi nde rekote'varuhui, a'ero ti ehaygwe'ro epoa ejihugwi imomboahã imombiga ejekote'varuhua! ei Jesus'ga. Tiruahũ ti nde ve ndepoa mombora nehẽ. Po imombore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero po ti koji'i tiruahũ nde ve nehẽ Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde rekote'varuhuro ġwaramo. A'ero ji ei nde ve: Koji'i pyry nde imomborame epoa ejekote'varuhua mombiga, ei Jesus'ga ġambote'varuhua mombora pe javo. Nderekote'varuhua pigame po ti Tupana'ga nanemombora'javi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei Jesus'ga.

Ahepohira hembirekoa hugwi

(Mateus 19.3-9; Marcos 10.2-12; Lucas 16.18)

31 —Nhaneramonhava'ea moġitagwera e'i: “Kiroki ga opohi ġwembirekohẽa hugwi - a'ea ti ga tokwatija naẽ imondovo hẽa pe aerẽ hẽa mondovo ojihugwi nehẽ.” A'ea ahepohira moġitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

32 —Jihi reki a'e pe me: Opohi po ga ġwembirekohẽa hugwi ojipe'ga hẽa rerekoro ġwaramo, ei Jesus'ga. Po ojipe'ga ndogwerohoi hẽa hẽarembireko'ga hugwi. Naname hẽarembireko'ga opohirame hẽa hugwi opohi tehe hẽa hugwi. Gapohitehea ndapyryvi Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

—Ga pohiteherame hẽa hugwi po ti hẽa ojipe'ga rerekopotari a'ero nehẽ, ei ga. Ga rerekorame hẽa ajuajuri a'ero. A'ereki hẽa hembireko jitehe jypyve'ga pavẽi, ei ga. Hẽarembirekoypy'ga reki ite'va hete a'ero, ei Jesus'ga. A'ereki ga hẽa mboajuajuruka opohitehero ġwaramo hẽa hugwi, ei ga. Tupana'ga ndopotari nanongara.

—Kiroki ga kirẽ gwereko hẽa - gaha ite'varuhu. A'ereki ga gwereko garembirekohẽa. Tupana'ga ndopotari nanongara no, ei Jesus'ga.

Tapehenoi ti pe'erame, ei Jesus'ga

33 —Pekwaha tuhẽ pe nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga. Ymyahũ nhaneramonhava'ea moġitagwera i'ei: “Pe'e po pe Tupana'ga renoina: ‘Nahanahã po ti ji rekoi nehẽ. A'itituhẽva'ea pe kiro ji ei. Tupana'ga ji'ea renduvame ga ei ji ve a'itituhẽva'ea pe ga ei javo.’ Po a'ea pe ei, a'ero na tuhẽ ti peko Tupana'ga pe ndepiagame,” e'i nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga.

34 —Jihi reki a'e pe me: Tapehenoi ti Tupana'ga pe'erame nahã po ti ji rekoi nehẽ javo, ei ga.

—Na jitehe ti tapehenoi Tupana'ga apoa pe'erame a'ero po ti ġa nhinhi'iga reroviari nehẽ javo, ei ga. Tapehenoi ti yvaga a'ero. A'ereki a'ea ko Tupana'ga apykava nhandervete'ga apykava. Pe yvaga henonhame pe Tupana'ga renoi a'ero, ei ga. Nurã ti tapehenoi yvaga pe'erame nahanahã po ti ji rekoi nehẽ javo.

35 —Tapehenoi ti yvya no. A'ereki yvya ko Tupana'ga pya nongava. Nurã ti tapehenoi yvya pe'erame nahanahã po ti ji rekoi nehẽ javo.

—Tapehenoi ti cidade de Jerusalém. A'ereki Jerusalém ko Tupana'ga cidade nhandervihavuhete'ga cidade. Nurã ti tapehenoi Jerusalém pe'erame nahanahã po ti ji rekoi nehẽ javo.

36 —Tapehenoi ti penhiakaġa. A'ereki tegwete pe me peji'ava mbotehava imotiġa! Tegwete pe me peji'ava mbotehava imohuna no! Tupana'ga jate oapo pe'ava imotiġa imohuna no, ei Jesus'ga. Nurã ti tapehenoi penhiakaġa pe'erame nahanahã po ti ji rekoi nehẽ javo.

37 —Po ti na pendekopotarame pe'ji ti: “Nahã po ti ji rekoi nehẽ.” A'ea jate ti pe'ji Tupana'ga renonhe'yma ga'apoa renonhe'yma no. Po ti na rõi pendekopotarame pe'ji ti: “Ndakoi po ti ji na nehẽ.” A'ea jate ti pe'ji Tupana'ga

renonhe'yoma ga'apoa renonhe'yoma no. A'ereki ite'varuhuve'ga Diabo'ga pe mbo'e Tupana'ga renonha rehe mbatera renonha rehe no, ei Jesus'ga.

*Terejipygi ti ga rehe, ei Jesus'ga
(Lucas 6.29-30)*

³⁸ –Pekwaha pe nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga. A'ea e'i: “Po ojipe'ga hekyi ndereakwara, a'ero ti ehekyi gareakwara ejipyga. Po ojipe'ga nde kwari imbo'gwy neranha, a'ero ti embo'gwy garanha ejipyga.” A'ea nhaneramonhava'ea moġitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

³⁹ –Jihi reki a'e nde ve: Terejipygi ti ojipe'ga rehe ga rekote'varuhurame nde ve, ei Jesus'ga. Po ga kwari nderetyvapea rehe, a'ero ti ejirova ga pe tokwa ti ga ojipea rehe no javo, ei Jesus'ga.

⁴⁰ –Po ojipe'ga nde rerohoi juiz'ga pyri hekyjukapota ndecamisa nde hugwi ga ite'varuhu ji ve javo juiz'ga pe, a'ero ti a'ea ehekyi ejihugwi imondovo ga pe. Ehekyi ti ojipea imondovo ga pe no epaletó, ei Jesus'ga.

⁴¹ –Po ojipe'ga ei nde ve: “Eroho ti jiapoa ji ve pevo um quilômetro.” Ga erame na nde ve um quilômetro rehemo'i ti eroho ga'apoa a'ero dois quilômetros. Nahã ti tandepyry ga pe, ei Jesus'ga.

⁴² Po ojipe'ga ei nde ve embuhu ti ji ve javo, a'ero ti emondo ga pe. Po ojipe'ga ei nde ve embuhu'rã ti ji ve javo, a'ero ti emondo'ã ga pe, ei Jesus'ga.

*Pearõ hete ti penhiarõ'e'ÿve'ġa, ei Jesus'ga
(Lucas 6.27-28, 32-36)*

⁴³ –Pekwaha tuhẽ pe nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga. A'ea e'i: “Pearõ hete ti penhiarõheteve'ġa. Tapearõi ti penhiarõ'e'ÿve'ġa.” A'ea nhaneramonhava'ea moġitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

⁴⁴ –Jihi reki a'e pe me: Pearõ hete ti penhiarõ'e'ÿve'ġa, ei Jesus'ga. Po ġa ndekote'varuhui pe me, a'ero ti penhi'ĩ Tupana'ga pe emombyry ti ġa pe javo, ei Jesus'ga.

⁴⁵ Nahã ti peko katu Tupana'ga ra'yramo yvagipeve'ga ra'yramo tiandepyry ti nhandejuvete'ga ja javo. A'ereki ga pyry hete okote'varuhuve'ġa pe pyryve'ġa pe no, ei Jesus'ga. Pyry hete ga ġa pe oapoa japo kwara japo imomboruka ġa pe. Ga pyry ġa pe imongyrukari amana ġa pe. Nahã ga ġa nderekokatui okokatuve'ġa okote'varuhuve'ġa ndeheve, ei Jesus'ga.

⁴⁶ –Po penhiarõheteve'ġa jate pe pearõ hete, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ġa ja reki penhiarõheteve'ġa aromo penhiarõ'e'ÿve'ġa arõ'e'yoma.” Nahã ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ġa – kiroki ġa omono'ono'oġuhũ itambere'ia governo pe – ġa na jitehe oarõ oarõheteve'ġa jate, ei Jesus'ga.

⁴⁷ –Po pe nhi'igatui pejikotyve'ġa pe jate pendoryndoryvamo ġa ndehe, a'ero ojipe'ga hohe rũi pe ndekokatui reki. A'ereki Tupana'ga kwahave'ÿve'ġa onhi'igatu ojikotyve'ġa pe jate gworygworyvamo ġa ndehe no, ei Jesus'ga.

⁴⁸ –Pearõ hete ti ġa nhaporemõ penhiarõheteve'ġa penhiarõ'e'ÿve'ġa ndeheve. Nahã po ti pe ndekopyryvamo pejuvete'ga javijitehe yvagipeve'ga javijitehe nehẽ, ei Jesus'ga.

6

Imondoteherame ti terekoi okokatu'ãve'ġa ja, ei Jesus'ga

¹ –Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Nahanahã po ti ji rekokatui jirekokatua repiuka ojipe'ga pe. A'ero po ti ġa ji mbohetei nehẽ.” A'ea ti tape'ei. Po pe ndekokatui tanhimbohete ti ġa javo. Po pe ndekokatui a'ea rehe jate, a'ero po ti penduvete'ga yvagipeve'ga nomondoi pendekokatua kwepykava pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

2 –Nurā imondoteherame imbatere'ỹve'ģa pe ti terekoi okokatu'āve'ģa ja. A'ereki ojatykahava pype ģa omondo tehe imbatere'ỹve'ģa pe cidade rapea rupi no. A'ereki pevo he'yjuhuve'ģa ohooho jipi ģa ndepiaga ģa imondorame. A'ero ģa ndepiagame ģa ģa mbohetei. Ganemimbohetea jate ikwepykava okokatu'āve'ģa pe, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti nombohetei okokatu'āve'ģa imondoe'yma ģa pe ģanemimondotehea kwepykava a'ero nehē, ei Jesus'ga.

3 –Imondoteherame imbatere'ỹve'ģa pe ti teremboukwahavi ojipe'ģa pe a'ero.

4 Tokwahavyme ti ģa. Nderuvete'ga reki gwepia pa neremimondonhimima. Ga tuhē po ti omondo neremimondotehea kwepykava nde ve nehē, ei Jesus'ga.

*Nahā ti pe'ji penhi'iģame Tupana'ga pe, ei Jesus'ga
(Lucas 11.2-4)*

5 –Tapekoi ti okokatu'āve'ģa ja penhi'iģame Tupana'ga pe. A'ereki ikatu hete ģa pe ģa amame ojatykahava pype cidade rapea pehai pe no onhi'iģa Tupana'ga pe. A'ereki ģa nhi'iģame Tupana'ga pe he'yjuhuve'ģa gwepia ģa mboheteavo oko katu ģa javo, ei Jesus'ga. Ganemimbohetea jate oko ikwepykava okokatu'āve'ģa pe, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti nombohetei okokatu'āve'ģa imondoe'yma ģa pe ģanhi'iģa kwepykava a'ero nehē, ei Jesus'ga.

6 –Ndehe reki, enhi'iģame Tupana'ga pe, nde tehe ti eho enhonga pe hyrua pype hovapytyma. Pevo ti enhi'ĩ nhimi ejuvete'ga pe Tupana'ga pe. Ga gwepia pa reki. A'ero po ti ga ikwahavi nenhi'inhimima ojive nehē. A'ero po ti ga imondoi nenhi'iģa kwepykava nde ve nehē, ei Jesus'ga.

7 –Penhi'iģame Tupana'ga pe ti tapenhi'inh'i'itehei, ei Jesus'ga. Tupana'ga kwahave'ỹve'ģa ja rūi ti penhi'ĩ ga pe. A'ereki onhi'iģame Tupana'garūiva'ea pe ģwemimbohetehara pe ģa onhi'imbukuhu jupe. “A'ero po ti turi pyryva'ea nhande ve nehē,” ei ģa novia ikwahave'yma, ei Jesus'ga.

8 Tapekoi ti ģa ja a'ero. A'ereki penduvete'ga okwaha pendekoa ģwiģwia ti ģa togwereko javo. Peporanduva renonde ga hugwi ga okwahavipe pe mbatere'ymame, ei Jesus'ga.

9 –Marā po ti pe nhi'iģi Tupana'ga pe a'ero? Kiro ti ji imombe'ui pe me. Penhi'iģame nhanderuvete'ga pe Tupana'ga pe nahā ti pe'ji ga pe:

“Apī, yvagipeva'ero nde ereko katu hete.

Tanerenoiģatu ti ģa nhaporemo a'ero

nde mboheteavo ga ko Tupanete'ga javo nde ve.

10 Herejo ti yvyakotyve'ģa nduvihavuhuhetero ekovo.

Nde nhi'ĩpo'ru ģa yvagi pe

okovo neremimbotarimova'ea rupi.

Na jitehe kiro ti ģa tanenhi'ĩpo'ru avo no yvya koty

okovo neremimbotarimova'ea rupi.

11 Embuhuruka ti ore ve mbatera jipi toro'u ti a'ero.

12 Ore ndorokwahava'javi ojipe'ģa ndekote'varuhua orojihe henonhe'yma.

Na jitehe ti orerekote'varuhua emombo ore hugwi ikwahava'jave'yma henonhe'yma.

13 Satanás'ga ore mongo te'varuhu pota.

Toremongote'varuhuukari ti ga pe.

Ore poko ti toronhi'ĩpo'ruyme ti Satanás'ga

orokoe'yma garemimbotarimova'ea rupi.

A'ereki ndehe ko yvyakotyve'ģa nduvihavuhuhetero ereko.

Ndehe ndepopoaka.”

Nahã ti pe'ji penhi'igame Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa mbo'eavo.

¹⁴ —Nahã ji pe mbo'ei tapekwahava'javi ti ojipe'ġa ndekote'varuhua pejihe javo. Pe ikwahava'jave'ymame ġandekote'varuhua pejihe henonha'jave'ymame po ti penduvete'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi ikwahava'jave'yma henonhe'yma nehẽ.

¹⁵ Po pe ikwahava'javi ġandekote'varuhua pejihe henonha'java, a'ero po ti penduvete'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi ikwahava'java nehẽ, ei Jesus'ga.

Ti'uyme ti timbohete ti Tupana'ga javo, ei ahe

¹⁶ —Pe'e po pe: “Ti'uyme ti kiro timbohete ti Tupana'ga javo.” A'ea po pe ei i'ue'yma. Nahã i'ue'ymame ti tapekoi okokatu'ãve'ġa ja. A'ereki i'ue'ymame ġa okoveveuhu'ã gwova rerekokatue'yma hahy nhande ve javo. Nahã ġa ndekoi i'ue'ymame tokwaha ti ojipe'ġa nhande i'ue'ymame javo. A'ereki ġa e'i ovyteri pe: “Ikwahavame po ti ġa nhande mbohetei ġa oko katu Tupana'ga mboheteavo i'ue'yma javo.” Ganemimbohetea jate ikwepykava okokatu'ãve'ġa pe, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti nombohetei okokatu'ãve'ġa imondoe'yma ġa pe i'ue'yma kwepykava a'ero nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁷ —Ndehe, tambohete ti Tupana'ga javo ndere'ui po nde. Po a'ea rehe nde ndere'ui, a'ero ti emongy nhandya e'ava rehe. Ejovahei ti no.

¹⁸ A'ero po ti ndiukwahavi ojipe'ġa pe nde i'ue'ymame. Nderuvete'ga reki gwepia pa. A'ero po ti ga ikwahavi nde i'ue'ymame nehẽ. A'ero po ti ga imondoi i'ue'yma kwepykava nde ve nehẽ, ei Jesus'ga.

*Ikatuheteva'ea yvagi pe
(Lucas 12.33-34)*

¹⁹ —Tapemono'ono'oġuhũ ti pejive he'yjuhuva'ea ikatuva'ea avo yvya koty. A'ereki avo aryry'ia ombote'va aheapoa. Jypopo aheapoa avo no. Iporomive'ġa uhuraha aheronga pe imima aheapoa avo no, ei Jesus'ga.

²⁰ Pejiko ti Tupana'ga rehe pejikokatuavo pejikovo garemimbotarimova'ea rupi jate. Nahã po ti pe pemono'ono'oġatu pejive ikatuheteva'ea yvagi pe nehẽ. Aryry'ia nombote'varuhui aheapoa yvagi pe. Nomombupugi aheapoa pevo no. Iporomive'ġa ndohoi yvagi pe imima aheapoa, ei Jesus'ga.

²¹ Nurã ji ei pe me: Pejiko hete ti Tupana'ga rehe pejikokatuavo pejikovo garemimbotarimova'ea rupi jate. Po avo yvya koty peapoa uvame, a'ero yvyakotyva'ea rehe pe pemondo pejeaporoġita imohina jipi. Po yvagi pe peapoa uvame, a'ero yvagipeva'ea rehe pe pemondo pejeaporoġita imohina jipi, ei Jesus'ga.

*Ndereakwara ko lamparina ja nde ve, ei Jesus'ga.
(Lucas 11.34-36)*

²² —Ndereakwara ko lamparina ja nde ve, ei Jesus'ga. Ndereakwakaturame po ti nde hepiakatu egwovo kojahua rupi ikwahava nehẽ. Na jitehe ndereaporoġitaturame ekovo pota Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde rekokatukwahavi nehẽ, ei Jesus'ga.

²³ —Ndereakwate'varuhurame po ti nde nderehepiagi egwovo ypytuna rupi ikwahave'yma nehẽ. Na jitehe ndereaporoġitate'varuhurame ekopotare'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde nderekokatukwahavi nehẽ, ei Jesus'ga. Ejeaporoġita katu ti a'ero. Po nde nandeporoġitakatu, a'ero po ti nde nderekokatukwahavi'i'i ekote'varuhuavo nehẽ! ei Jesus'ga ġa pe.

*Tegwete ahe ve Tupana'ga arõhava ahe mbatera arõheterame
(Lucas 16.13; 12.22-31)*

²⁴ –Tiruahũ ahe poravykyrame mokonha'ga pe opojoykahara'ga pe. Po ahe oporavyky mokonha'ga pe, a'ero po ahe ojipe'ga arõhetei ojipe'ga arõe'yma. Ovy'a hete po ahe onhimiarõve'ga rehe ojipe'ga koty ojirovage'yma.

–Na jitehe ahe nonhi'ĩpo'rukatui Tupana'ga ovy'aheterame itambere'ia rehe. Tupana'ga potaheterame ahe ndovy'ahetei itambere'ia rehe. Itambere'ia potaheterame ahe ndojirovagi Tupana'ga koty, ei Jesus'ga.

²⁵ –Nurã ji ei pe me: Tape'ağataruhui ti mbatera rehe. Tape'ei ti: “Maramarã po ti ji rekoi nehẽ? Gara po ti ji a'u nehẽ? Ahã po ti ji ve nehẽ. Gara po ti ji amongi nehẽ? Aerẽ po ti jipira itoropavi nehẽ.” Tape'ei ti nahã penhi'ağataruhue'yma.

–Tapekouhui ti penhimbi'ua rehe, ei Jesus'ga. Tupana'ga pe apo. A'ero po ti ga imondoukari pe me mbatera nehẽ to'u ti ġa javo. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry pendekoa. Tapekouhui ti pejipira rehe. Oapo ga penda'oa. A'ero po ti ga imondoukari pepira pe me nehẽ. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry penda'oa, ei Jesus'ga.

²⁶ –Pehepia ti gwyrã'ia ikwahava. Notymi ojive gwyrã'ia. Ndohetygi ġwemityma i'gwovo a'ero. Nomono'oġi mbatera opoitava ryrã pype aerẽ po ti ti'u javo. O'u reki gwyrã'ia. A'ereki penduvete'ga yvagipeve'ga ouka jupe. Pe me ga ei: “Koji'i ji rekohetei pe ndehe,” ei Tupana'ga pe me. Nurã po ti ga imondoi pe me nehẽ no, ei Jesus'ga.

²⁷ –Pe'ağataruhu po pe javo: “Koji'i po ji nhimomboakari hamo. Um meio metro po ti ji nhimomboakara'javi nehẽ.” Nahã po pe ei. Pe'ağataruhu po pe a'ea rehe javo novã. Napenhimomboakara'javi tuhẽ po ti pe nehẽ, ei Jesus'ga.

²⁸ –Tape'ağataruhui ti pejipira rehe no gara po ti amongi nehẽ javo. Pehepia ti yvoty'ria nhuhũ me. Henhui onhimomboaka onhimongyavo yvoty'ria. Ndoporavykyi ipyhyga i'gwovo. Ndoapo opi'ria.

²⁹ A'e ji pe me: Ymya aheruvihavuhuva'ea Salomãova'ea omongi tapy'ynhapipyryva jipi. Ikatu hete tuhẽ ahepipyryva onhimongyavo. Ahepipyryva hohe reki yvoty'ria ikatuhetero.

³⁰ Tupana'ga ombokatu ipira nhungwavuhua pira okovo hehe. Nhungwavuhua horyory nhuhũ me kiro. Ko'emame ahe omombo nhungwavuhua tata pype tamohendy ti tata javo. Nombokwara'ari nhungwava.

–Koji'i Tupana'ga pe arõi imondoukari tapy'ynhapira pe me pemongi ti javo. Xunhi pe pejiko ga rehe! ei Jesus'ga.

³¹ –Tape'ağataruhui ti. Tape'ei ti: “Gara po ti ti'u nehẽ? Gara po ti timongi nehẽ?” A'ea rũi ti pe'ji.

³² A'ereki a'ea rehe nhaporemõ judeus'ğarũive'ğã gentios'ğã nhağataruhu jipi – kiroki ġã ndojikogĩ Tupana'ga rehe. Tape'ağataruhui ti hehe a'ero. A'ereki penduvete'ga yvagipeve'ga okwaha pe mbatere'ymame togwereco ti ġã ġwiġwia nhaporemõ javo, ei Jesus'ga.

³³ –Tupana'ga ko penduvihavuhuhetea. Pejirokwa ti pejikovo ganhi'iġã rupi gaha ko jiruvihavuhuhetea tuhẽ javo, ei Jesus'ga. Kiroki a'ea rehe Tupana'ga omondo gweaporoġita imohina – a'ea rehe jitehe ti pemondo pejeaporoġita imohina no. Pe ndekorame na po ti Tupana'ga imbuhupavi mbatera pe me nehẽ togwereco paravuhu ti ġã javo, ei Jesus'ga.

³⁴ Nurã ti tape'ağataruhui ko'emameva'ea rehe. Tape'ei ti: “Marã po ti ji ve ko'emame?” Tape'ei ti na. Ko'emame po ti Tupana'ga pe pokogi nehẽ no. Nane'ymi hekoi tiruahũva'ea aġwamo ko'emame jipi. Kiroġwe tape'ağataruhui ti ko'emameva'ea rehe, ei Jesus'ga.

7

Tape'epe'ei ti ġa pe, ei Jesus'ga
(Lucas 6.37-38, 41-42)

¹ –Tape'epe'ei ti ojipe'ġa pe: “Nahanahã ġa okote'varuhu.” Tape'euhui ti a'ea. A'ero po ti Tupana'ga nde'i a'ea pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

² Pe epe'erame ojipe'ġa pe na jitehe po ti Tupana'ga eahyi pe me nehẽ. Pe imondorame hahyva'ea ojipe'ġa pe na jitehe po ti Tupana'ga imondoi hahyva'ea pe me nehẽ, ei Jesus'ga. Pe ekaturame ġa pe na jitehe po ti Tupana'ga e'i katu pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

³ –Ereko te'varuhu nde ejikotyve'ga pe. A'ero nde ei ga pe: “Hay'iuhua oko ndereakwari pe,” ere nde. Maranameuhũ nde euhui a'ea ga pe ndokokatui ga javo? Jihi a'e reki nde ve: Okyta reki oko ndereakwari pe! ei Jesus'ga. Nahã ji ei nde ve nde koji'i ereko te'varuhu ga hohe javo. Nde nderekwahavi reki ejekote'varuhua naerũ? ei Jesus'ga.

⁴ –Maranameuhũ nde euhui ejikotyve'ga pe naerũ? Tere'ei ti ga pe a'ero: “Na ji hekyi hay'iuhua ndereakwara hugwi.” Tere'ei ti nahã okyta rekorame ejeakwari pe naerũ.

⁵ A'ereki nde nderehepiakatui ve hekyita gareakwara hugwi okyta pytarama ejeakwari pe. Okokatu'ãva'ea ko nde! A'ereki okyta rerekoe'ỹva'ea ja nde ere'e: “Ji ndarekoi jireakwari pe,” ere nde. Ehekyi na'ẽ ti okyta ejeakwara hugwi. A'ero po ti nde hepiakatui hekyita hay'iuhua gareakwara hugwi nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

A'ea Jesus'ga ei epohi na'ẽ ti ete'varuhua hugwi kirẽ ga pokoga javo.

⁶ –Kiroki Tupana'ga apoa pyryva'ea – a'ea ti tapemondoi nhaġwatiġa pe, ei Jesus'ga. Tapemondoi ti mbo'yra pérolas apopyra pyryva'ea porcos pe, ei Jesus'ga. A'ereki porcos ndokwahavi pyryva'ea nhaġwatiġa pavẽi. Po ti pe imondoi jupe, a'ero po ti ipyrũpyruġi hehe, ei Jesus'ga. Ivaga pendovai po ti pe hu'ui nehẽ no.

A'ea Jesus'ga ei ġa pe tapemondoi Tupana'ga nhi'igã imombe'gwove'ỹ Tupana'ga arõe'ỹve'ġa pe javo. A'ereki ġa ndokwahavi pyryva'ea.

Tupana'ga pe ti peporandurandu, ei Jesus'ga
(Lucas 11.9-13)

⁷ –Penhi'igame Tupana'ga pe ti peporandurandu ga pe pejikovo. A'ero po ti Tupana'ga imondoukari pe me nehẽ. Pehekaeka ti tihepia ti javo. A'ero po ti pe hepiagi nehẽ. Pekwapekwa ti porta rehe pejikovo taho ti ji jurukwara rupi javo. A'ero po ti pe ho'i hupi nehẽ, ei Jesus'ga.

⁸ A'ereki kiroki ġa onhi'ĩ Tupana'ga pe ore poko javo – ġa pe nhaporemo Tupana'ga omondouka okovo imombyryva iporanduve'ġa pe hekahara'ġa pe okwaokwave'ġa pe, ei Jesus'ga.

⁹ –Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve pão javo, a'ero ita rũi po pe imondoi ga pe pejikovo garuvamo.

¹⁰ Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve pira javo, a'ero mboja rũi po pe imondoi ga pe, ei Jesus'ga.

¹¹ Ite'varuhue'ỹva'ea ja po pe pekwaha imondovo peja'yra'ġa pe. Peko te'varuhu pe reki. Po pe ġanduvamo pekwaha imondovo peja'yra'ġa pe, a'ero koji'i penduvete'ga yvagipeve'ga pyryheteve'ga ikwahahetei pyryheteve'ea imondovouka pe me pe poranduvame ga pe, ei Jesus'ga.

¹² –Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Po ojipe'ġa oko katu nhande ve nhande pokoga hamo.” Po nahã pe ipotari, a'ero na jitehe ti peko katu ġa pe ġa pokoga jipi no. A'ereki a'ea rehe jitehe Moisésva'ea ombo'e Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea pavẽi, ei Jesus'ga.

*Mokonhava'ea pehea
(Lucas 13.24)*

¹³ —Ndipypiriva'ea ko porta Tupana'ga ronga apoa, ei Jesus'ga. Peho ti ndipypiriva'ea rupi a'ero. A'ereki ipypiva'ea ko hahyva'ea ruvihava apoa porta. Pehea hahyva'ea ruvihava viaramo a'ea ipypiva'ea no. He'yjuhuve'ga oho ipypiva'ea rupi, ei Jesus'ga.

Nahā Jesus'ga ei. A'ereki he'yjuhuve'ga ndopohipotari okote'varuhua hugwi okovo ġwemimbotarimova'ea rupi. A'ero po ti ġa hoi hahyva'ea ruvihava pype nehē.

¹⁴ —Tupana'ga ronga apoa porta ko ndipypiriva'ea, ei Jesus'ga. Pehea garonga viaramo a'ea ndipypiriva'ea no. Ohorame a'ea rupi po ti ġa ndekoi ga pyri avuirama nehē, ei ga. Ndahe'yive'ga hepiagi ndipypiriva'ea ogwovo hupi, ei Jesus'ga.

Nahā Jesus'ga ei. A'ereki ndahe'yive'ga opohi pota okote'varuhua hugwi okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. Opohirame po ti ġa hoi ga pyri upa avuirama nehē.

Penhimboko'i ti Tupana'ga nhi'igaaatyviva'ea mombe'uhara'ga hugwi, ei Jesus'ga

(Mateus 12.33-37; Lucas 6.43-44)

¹⁵ —Penhimboko'i ti Tupana'ga nhi'igaaatyviva'ea mombe'uhara'ga hugwi. Uhurame pe pyri ġa oko nhyrō okokatuve'ga ja ovelha ja novīa. Ga ndokonhyrōi reki pe moandyandyita ja'gwara'java'ea ja lobo ja. Na tuhē ġa ndekoi pe mbote'varuhupota, ei Jesus'ga.

¹⁶ Gandekoa repirepiagame po ti pe nhimombaragwahavi ġa ndehe nahanahā ġa ndekote'varuhui nhande moandyandyita javo, ei Jesus'ga.

—Yva'ia repiagame ahe okwaha i'yva. A'iti tuhē! Ahe ndoykyi figo ġwakaġwa'yva hugwi. A'ereki ġwakaġwa'yva figo'yva rūi figueira rūi, ei Jesus'ga. Na jitehe ahe ndoykyi uva ka'api'iuhua hugwi. A'ereki ka'api'iuhua uva'yva rūi videira rūi, ei Jesus'ga. Yva'ia repiagame ahe ikwahavi i'yva a'ero.

—Na jitehe ġandekoa repiagame ahe ikwahavi. Gandekokatua repiagame ahe ikwahavi ġandeaporoġitapyryva. Gandekote'varuhua repiagame ahe ikwahavi ġandeaporoġitate'varuhua, ei Jesus'ga.

¹⁷ —Na jitehe i'yvakatuapora ko yva'ikatua. I'yvate'varuhuapora ko yva'ite'varuhua, ei Jesus'ga.

¹⁸ Tegwete yva'ikatua i'yvate'varuhua rehe. Tegwete yva'ite'varuhua i'yvakatua rehe, ei Jesus'ga.

¹⁹ Po i'yva ndogwerekoi yva'ikatua, a'ero ahe imbo'ari imondovo tata pype, ei Jesus'ga.

²⁰ Ahe okwaha i'yva. A'ereki ahe gwepia herekorame yva'ia ojihe.

—Na jitehe ahe Tupana'ga nhi'igaaatyviva'ea mombe'uhara'ga kwahavi. A'ereki ahe gwepia ġandekoa nahanahā ġa ndekote'varuhui javo, ei Jesus'ga.

*Tupana'ga okote'varuhuve'ga nduvihavuhuhete'ga rūi
(Lucas 13.25-27)*

²¹ —Kiroki ġa e'i tehe ji ve: “Ndehe ko orepojjkaharetero. Ndehe ore orombohete” – ġahā po ti ndohoi yvagi pe ojikoge'yva ji rehe imomborukare'yva okote'varuhua nehē, ei Jesus'ga. Jiruva'ga yvagipeve'ga po ti ġanduvihavuhuhete'ga rūi ojikoty'are'yva ġa pavēi nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ġa oko gareaporoġita rupi – ġahā po ti oho pevo ojikoga ji rehe imomboruka okote'varuhua nehē. Ganduvihavuhuhetero po ti ga oko a'ero ojikoty'a ġa pavēi nehē, ei Jesus'ga.

22 – Aerē mbapava koty po ti Tupana'ga okokatuve'ga mbuhurukari ojipyri ġa mongovo avuirama nehē, ei Jesus'ga. Okote'varuhuve'ga po ti ga ġa mondoukari hahyva'ea ruvihava pype ġa mombyta avuirama nehē, ei Jesus'ga. Ga ġa mondoukarama hahyva'ea ruvihava pype po ti ġa eġa'ei nde ko orepojkaharetero javo ji ve onhimongyavo nehē: “Oromombe'u ore Tupana'ga nhi'iġa ġa mbo'eavo hehe nahanahā Jesus'ga ei javo,” e po ti ġa ji ve nehē. “Kiroki ġa pe Diabo'gapyriva'ea oko te'varuhu anhaġa – ġa hugwi orombojipe'a ore anhaġa Jesus Cristo'ga pe mbojipe'a javo jupe. Oroapo ore ahemonhimomby'aheteva'ea he'yjuhuva'ea Jesus'ga oapouka ore ve javo,” e po ti ġa ji ve nehē, ei Jesus'ga.

23 A'ero po ti ji ehetei imombe'ukatuavo ġa pe nehē: Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoangave'yma jireheva'ero. Pejipe'a ti ji hugwi pejiġwovo. A'ereki nane'yimi pe pekote'varuhu. A'ea po ti ji ei ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

Ahe ko onga apohara'ġa ja
(Lucas 6.47-49)

24 – Kiroki ġa nhinhi'iġa rendu katu okovo nhinhi'iġa rupi – kiroki a'ea ji amombe'u ko – ġa pe ji ei ikwahapyra'ġa. A'ereki ġa ko onga apohara'ġa ja – kiroki ga oapo ġwonga hyvykoita imohina itauhua rehe, ei Jesus'ga.

25 Aerē amana ikyreteuhui. Hehanhuhū yhya a'ero ua garonga pyri yvya atyma. Yvytua turuhui no. Ipopoaka yvytua garonga rehe novīa. Ndo'ari reki garonga. A'ereki imondovo itauhua rehe ga oapo imohina, ei Jesus'ga.

26 – Jara'ġa – kiroki ġa nanhirendukatui okoe'yma nhinhi'iġa rupi – ġa pe ji ei ikwahave'ŷve'ġa. A'ereki ġa ko onga apohara'ġa ja – kiroki ga oapo ġwonga imondoteheavo y'ytīġa rehe jate imohina, ei Jesus'ga.

27 Aerē amana ikyreteuhui. Hehanhuhū yhya a'ero ua garonga pyri yvya atyma. Yvytua turuhui no. Ipopoaka yvytua garonga rehe imbovavavava imbo'a. O'arahy upa garonga, ei Jesus'ga.

Jesus'ga ombo'e ġa huvihavuhete'ġa ja

28 Jesus'ga a'ea mombe'upavirē pevove'ġa nhimomby'ai garemimbo'ea rehe.

29 A'ereki ga tuhē okwaha hete ġa mbo'eavo huvihava'ġa ja. Gambo'ehara'ġa ja rūi – kiroki ġa ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe – ġa ja rūi ga ġa mbo'ei a'ero.

8

Jesus'ga omoka'ē ahejagwa
(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

1 Jesus'ga jyvire yvytyruhua hugwi ogwovo he'yjuhuve'ġa hoi ga reviri ogwovo ga rupi.

2 Ijajauhuve'ga ruri Jesus'ga pyri ġwenypy'anduruga jihoheva'ero ji poko javo. Jesus'ga renoina nde ko jipojkaharetero javo ga ei:

– Nde eremoka'ē kwaha jijagwa ji hugwi. Po nde imoka'ēpotari jijagwa, a'ero po ti nde imoka'ēi nehē, ei ga Jesus'ga pe.

3 A'ero Jesus'ga jipoapyhoi opokoga ga rehe. E'i ga ga pe:

– Apota ji. Eka'ē ga hugwi! ei Jesus'ga.

Kotihī ika'ēi ga hugwi a'ero.

4 Jesus'ga e'i ga pe:

– Teremombe'ui tuhē ti ojipe'ġa pe, ei ga. Eho ti ejipiuka ikwava'ēhara'ga pe oka'ē jijagwa javo. Emondo tehe ti mbatepyryva ga pe tokwava'ē ti ga Tupana'ga pe okovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. Nde imondorame

ga pe po ti pevove'ga nde repiagi nehë. A'ero po ti ga ikwahavi nehë gajagwa oka'ë javo, ei Jesus'ga ga pe.

*Jesus'ga omombi karugwara soldadova'eapyriva'ea hugwi
(Lucas 7.1-10)*

⁵ Jesus'ga vahemirë Cafarnaum me romano'ga soldados'ga nduvihava'ga ruri Jesus'ga pyri. Ovahë ga Jesus'ga pyri topoko ti Jesus'ga jipyrive'ga javo.

⁶ Jesus'ga renoina jipojykaharetero ko nde javo ga ei Jesus'ga pe:
—Jipyrive'ga itetirüa hete onhinoğa nhironga pe. Nomyinha'javi ga. Hahy hete ga pe no, ei ga Jesus'ga pe.

⁷ A'ero Jesus'ga ei:

—Aho po ti ji ga pyri imombiga ga hugwi a'ero kiro, ei ga.

⁸ A'ero soldados'ga nduvihava'ga ei Jesus'ga pe:

—Jipojykaharetero nde ji hohe ereko huvihavamo, ei ga. A'ero ji nda'ea'uvi eho ti nhironga pe ga repiaga jave'yma nde ve. Terehoa'javi ti ga repiaga. Irupeuhu ti emondo epopoakara nhironga pe imombiguka karugwara jipyrive'ga hugwi. A'ero po ti ga nhimohigatui nehë.

⁹ —Akwaha ji ndepopoakara mondoa irupeuhu, ei ga Jesus'ga pe. A'ereki na jitehe ji amondo soldados'ga jipi. Jiruvihava'ga ji mondoi no nahanahã eapo javo. A'ero ji rekoi ganhi'iga rupi. Jihi soldados'ga nduvihavamo ako no. Ojipe'ga pe ji ei: Eho nahanahã japovo pevo ji ve. A'ero ga hoi okovo nhinhi'iga rupi. Ojipe'ga pe ji ei: Ejo nahanahã japovo avo. A'ero ga ruri okovo nhinhi'iga rupi. Jijipyrive'ga pe ji ei: Nahã eapo. A'ero ga japoi, ei soldados'ga nduvihava'ga Jesus'ga pe.

¹⁰ Ga renduvame Jesus'ga nhimomby'ai. Kiroki ga oho Jesus'ga rupi – ga pe Jesus'ga ei:

—Soldados'ga nduvihava'ga ojiko hete tuhë ji rehe! Jire'yja'ga hohe israelitas'ga hohe ga ojiko ji rehe! a'e ji pe me imombe'ukatuavo, ei Jesus'ga.

¹¹ A'e ji pe me: He'yjuhuve'ga po ti uhu kwara ipora hugwi kwara ihoa hugwi no ua Tupana'ga ronga pype yvagi pe nehë – perope Tupana'ga oko nhanderuvihavuhetero. Nahã po ti ga nduri oapyga Abraãova'ea pyri Isaqueva'ea pyri no Jacóva'ea pyri no oina nehë ti'u ti Tupana'ga ronga pype javo, ei Jesus'ga.

¹² Ojipe'ga po ti uhu garonga pype hamo novãa israelitas'ga. Nduri po ti ga ipype nehë ojikoge'yma gwaramo Tupana'ga rehe. Tupana'ga nomongiukari ga gwonga pype nehë ga momboa pytunahiva pype nehë. Pevo po ti ga jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehë, ei Jesus'ga.

¹³ Soldados'ga nduvihava'ga pe Jesus'ga ei:

—Ejivyra'ja ti enhonga pe a'ero. Ererovia hete nde jipopoakara. A'ero ndepyrive'ga nhimohigatui kiro, ei Jesus'ga ga pe.

A'ea Jesus'ga erame gapyrive'ga nhimohigatui a'ero.

*Jesus'ga omombi pa he'yjuhuva'ea tetirüa
(Marcos 1.29-34; Lucas 4.38-41)*

¹⁴ Aerë Jesus'ga hoi Simão Pedro'ga ronga pe. Ovahemame ga Pedro'ga rembirekohëa yhëa repiagi. Onhino hëa otetirüano. A'ereki o'a hete hëa rehe.

¹⁵ A'ero ga pokogi hëapoa rehe. Hëa hugwi ipigi a'ero. A'ero hëa vyri reki ogwovo herua mbatera ga pe to'u ga javo.

¹⁶ Aerë kwara ihoi. A'ea rupi ga ga nderuri Jesus'ga ti tombojipe'a anhağa ga hugwi javo. A'ero Jesus'ga nhi'igi Diabo'gapyriva'ea pe anhağa pe imbojipe'avo ga hugwi. Karugwara ga imombimombipavi itetirüave'ga hugwi no.

¹⁷ Opohano ga ga. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahüva'ea po'ruavo. A'ereki a'ea mombe'gwovo ymyahü Tupana'ga nhi'iga

mombe'uharava'ea Isaíasva'ea omombe'u Tupana'ga nhi'íga. Ymyahũ ahe ei hako:

“Ga tuhẽ omombi nhanetiruahũa nhande hugwi,” ei ahe hako.

Okopotã ahe Jesus'ga remimbo'eharamo

(Lucas 9.57-62)

¹⁸ He'yjuhuve'ga ndepiagame ojipyri Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—He xaho ypihua aherovai, ei ga.

—Kwa, ei ga.

¹⁹ Ga horame ypihua pe judeus'ga mbo'ehara'ga ruri Jesus'ga pyri. Ombo'embo'e ga Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe jipi. Ovahemame Jesus'ga pyri ga ei Jesus'ga pe:

—Ji po ti neremimbo'eharamo nehẽ. Ndehoa nanani po ti ji hoi nde rupi nehẽ, ei ga.

²⁰ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ereho potã tuhẽ nde ji rupi? ei Jesus'ga. Ja'gwara'java'ea raposas gwyvykoi okwara yvy pe okia ipype. Gwyrã'ia ikiri hakã rehe, ei Jesus'ga. Jihĩ reki, yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ji ndarekoi jikihava, ei Jesus'ga ga pe. Ehorame ji rupi ji javijitehe po ti nde ndererekoi nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

²¹ Jesus'ga remimbo'eharamo ojipe'ga ei Jesus'ga pe:

—Orepojykaharetero ko nde, ei ga Jesus'ga pe. Aerẽ po ti ji hoi nde rupi nanani nehẽ. Na ji hoi na'ẽ jipo'ria tyma, ei ga.

²² A'ero Jesus'ga ei reki ga pe:

—Terehoi ti pevo. Ji rupi ti ejo. Omanove'ga'jave'ga – kiroki ga noarõĩ Tupana'ga nhi'íga – ga tuhẽ ti totý gwe'yja'ga, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omombi yvytua typepemuhũa reheve

(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³ Jesus'ga avame yharuhua pype garemimbo'ehara'ga hoi ga pohe.

²⁴ Ga herohorame yvyturanuhũa ruri ogyva ypihua rehe imohehanhuhũheteavo typepemuhũa. A'ero hehanhuhũ yhya ogwovo yvate okwava yharuhua pyvõ o'ava ipype. Jesus'ga reki oki upa yharuhua pype.

²⁵ Kiro garemimbo'ehara'ga hoi Jesus'ga pyri ga mongirahiva javo ga pe:

—Nhande poko ti! Kiro nhande hoi ypy pe nhandepapava nehẽ! ei ga gwembipojykaharete'ga pe.

²⁶ Oma'eamo ga ei ga pe:

—Maranameuhũ pe pekyhyjiuhu? Ndapejikogi pe ji rehe naerũ? ei ga ga pe.

Ovya ga nhi'ígi yvyturanuhũa pe typepemuhũa pe no topi ti javo. A'ero yvytua ipigi. Notymynha'javi yhya no.

²⁷ A'ero ga nhimomby'ai reki javo.

—Marã te ga rekoi naerũ? Yvytua vehevi re po gwendu katu ganhi'íga ypihua pavẽi, ei ga.

Jesus'ga ombojipe'a anhağa Gadarapeva'ea hugwi

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

²⁸ Ypihua aherovai Jesus'ga herohoi gwemimbo'ehara'ga pavẽi. Gwerovahẽ Jesus'ga a'ero ogwovo Gadarapeve'ga gwyrĩ pe. Jesus'ga repenhana cidapeve'ga mokonha'ga nduri. He'yjuhu anhağa Diabo'gapyriva'ea onhimongyavo mokonha'ga pojykavo. A'ero mokonha'ga iporayvaranuhũi. Ojipe'ga ndokwavi pevo ga pyvõ okyhyjiavo a'ero. Itaruvihavuhua kwaruhua pytera hugwi aheryvya hugwi ga nduri Jesus'ga repenhana kiro.

²⁹ Nanime anhağa hapukai javo.

—Jesus! e'i anhağa. Terejori ore avykyavo Tupana'ga ra'yramo, e'i Jesus'ga pe. Nde erejo hahyva'ea imbuhupota ore ve a mbapava koty hahyva'ea mbuhuhava renonde? e'i ga pe.

³⁰ Paivo a'ea hugwi porcos tuvi i'gwovo onhimongyavo. He'yjuhu hete porcos.

³¹ Jesus'ga pe anhağa ei:

—Po nde ore mbojipe'ai mokonha'ğa hugwi, a'ero ore mondouka porcos pojkauka ore ve, e'ie'i anhağa.

³² —Peho ti a'ero, ei Jesus'ga jupe.

Anhağa ojipe'a mokonha'ğa hugwi a'ero ogwovo Jesus'ga nhi'ipo'ruavo porcos pojyavo herogwovo. Nanime porcos nhaporemoinhahetei ojyva yvyty'ramuhūa hugwi ogwovo ypihua pype otypyvygamo omanomo.

³³ Porcos repiakatuhara'ğa nhani ogwovo jugwi ogwovo gwonga pe nanani cidade pe. Pevo ға imombe'upavi nahanahā hekoi anhağa rembipojykaagwera'ğa pe javo.

³⁴ Nanime cidadepeve'ğa ndupavi Jesus'ga repiaga. Ga repiagame ға ei ga pe:

—Heregwovo oregwyrā hugwi!

9

Jesus'ga omopo'ā nomyiva'ea

(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

¹ A'ero Jesus'ga hoi ypiahu pe o'ava yharuhua pype tajivyra'ja javo. Ga jivyra'javi a'ero Gadarapeve'ğa hugwi ua aherovai ovahema ocidade de Cafarnaum me.

² Nanime pevove'ğa ga reruri itetirūave'ga nomyive'ga gakupeupava pype. Ga ndepiagame Jesus'ga ei oyvyteri pe: “Ojiko hete ға ji rehe ga rerua ji pyri tomopo'ā ti ga ga javo,” ei Jesus'ga oyvyteri pe.

—Pi'a, ei Jesus'ga nomyive'ga pe. Ejory ti. A'ereki kiro nderekote'varuhua mombora nde hugwi.

A'ea Jesus'ga ei jiji amombo nderekote'varuhua javo.

³ Nanime ғambo'ehara'ğa noarōi Jesus'ga ea. “Jesus'ga onhimongouhu Tupana'ga'java'ero,” ei ға oyvyteri pe. “A'ereki Jesus'ga e'i nomyive'ga pe: ‘Amombo ji nderekote'varuhua.’ Tupana'ga jate e'i a'ea,” ei ға. “Po Jesus'ga nde'i hamo,” ei ғambo'ehara'ğa.

⁴ Jesus'ga ikwahahetei reki ға nhi'igame oyvyteri pe. A'ero ga ei ға pe:

—Pe'e pe: “Maranameuhū Jesus'ga euhui a'ea? A'ereki ga Tupana'ga rūi.” Nahā pe pe'e pejiyvyteri pe ite'varuhu Jesus'ga javo. Maranameuhū pe japykauhui ji rehe javo ji ve?

⁵ A'e ji nomyive'ga pe ko: Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi. Emo pe ndapehepiagi aherekote'varuhua mombora. A'ero pe ndaperoviari jipopoakara, ei Jesus'ga ға pe. Po ji ei ga pe nehē: Epo'ā egwovo, a'ero po ti pe hepiagi gahoa nehē. A'ero po ti pe heroviari jipopoakara nehē.

⁶ Nurā po ti ji ga mopo'ami kiro tapekwaha ti javo, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ero po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ombuhuruka tuhē Jesus'ga avo yvya koty ga mongovouka yvyakotyve'ğa ndekote'varuhua momboharamo,” ei Jesus'ga ға pe.

Nurā Jesus'ga ei nomyive'ga pe ga monhimohigatuavo:

—Epo'ā ti ejikupeupava rerogwovo enhonga pe, ei Jesus'ga ga pe.

⁷ A'ero nomyive'ga po'ami herogwovo gwonga pe.

⁸ A'ea repiagame ға nhimomby'ai Tupana'ga mboheteavo onhimongyavo.

–A'ereki Tupana'ga yvyakotyve'ga mbopopoaka japouka ġa pe nanongara ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa.

*Jesus'ga Mateusva'ea pavēi
(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)*

⁹ Aerē ohorame cidade hugwi ogwovo Jesus'ga Mateus'ga repiagi. Pevo Mateus'ga ōi itambere'ia ryrua pype ipyhyga itambere'ia judeus'ga hugwi imono'oġa governo pe. Ga repiaga Jesus'ga ei ga pe:

–Herejo ti ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo.

A'ero Mateus'ga po'ami ogwovo Jesus'ga rupi okovo garemimbo'eharamo.

¹⁰ Aerē Jesus'ga hoi onga pe i'gwovo ġwemimbo'ehara'ga pavēi. Ga i'urame itambere'ia mono'oġuhūhara'ga nduri i'gwovo ga pyri ojipe'ga pavēi. Judeus'ga e'i ġa pe jipi: “Ga ko okote'varuhuva'ero hendukatue'yma Moisésva'ea remimbo'eagwera,” ei ġa. Nanongara'ga uhu Jesus'ga pyri i'gwovo.

¹¹ Ga ndepiagame fariseus'ga ndopotari. A'ero ġa ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe:

–Maranameuhū pembo'ehara'ga i'uuhui nanongara'ga pyri itambere'ia mono'ōhara'ga pyri okote'varuhuve'ga pyri no? ei ġa.

¹² Henduvame Jesus'ga ei:

–Kiroki ġa e'i ojive: “Nanhitetirūi ji” – ġahā ahepohanohara'ga ndopokogi ġa pohanogē'yma. Kiroki ġa e'i ojive: “Nhitetirūa ji” – ġahā ahepohanohara'ga ġa pokogi ġa pohanogā. Na jitehe ji okote'varuhuve'ga pokogi jijihe'a ġa ndehe topohi ti ġa okote'varuhua hugwi javo, ei Jesus'ga.

¹³ Ymyahū Tupana'ga ei hako:

“Peru pe mbatepyryva tokwava'ē ti ikwava'ēhara'ga Tupana'ga pe javo.

A'ea ji ei pe me novīa.

Emo koji'i ji apota penemimombyryva ojipe'ga pe,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

–Peho ti penhimbo'eavo a'ea rehe Tupana'ga ea rehe ikwahakatuavo, ei Jesus'ga ġa pe. Ajo ji yvya koty tapoko ti ji okote'varuhuve'ga javo – kiroki ġa e'i: “Ako te'varuhu ji. Marā po ti ji ve a'ero nehē?” Ta'e ti ji ġa pe toko katu ti ġa javo. Ojipe'ga pyri rūi ji ajo javo – kiroki ġa e'i ojive: “Jipyry hete ji.” Ga pyri rūi ji jori javo ġa pe, ei Jesus'ga.

*Ndo'ui ahe xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo
(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)*

¹⁴ Aerē João Batistava'ea remimbo'ehara'ga nduri Jesus'ga pyri. Ovahe-mame ġa ei ga pe:

–Nane'ymi fariseus'ga ja ore ndoro'ui xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo. Neremimbo'ehara'ga ki a'e te nane'ymi o'u reki. Maraname ore ja rūi ġa ndekoi? ei ġa Jesus'ga pe.

¹⁵ A'ero Jesus'ga ei ikwahavuka ġa pe:

–Kiro ji hēarembirekoruama'ga mombe'ui pe me, ei Jesus'ga. Uhu hēarembirekohava apiavo. A'ero ġa i'ui gworygworyvamo ga rehe okovo ga pyri toryva rupi – kiroki ġa ojikoty'a ga pavēi. Po ahe nde'i te ġa pe a'ero: “Pejehe'o ti.” Ahe erame a'ea po ġa ndokoi ahenhi'iġa rupi, ei Jesus'ga. Aerē po ti tiruahūve'ga hēarembireko'ga rerohoi nehē. Kiroki ġa ojikoty'a ga pavēi – ġa hugwi po ti ġa ga rerohoi nehē. A'ero po ti ġa ndo'ua'javi ojehe'gwovo nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ġa pe onhimombe'gwovo ġwemimbo'ehara'ga mombe'gwovo no.

16 –Po ahe oapokatua'ja pota tapy'ynhapiryrymyana tararaga, a'ero itararaga rehe ahe nomondo'i tapy'ynhapirapyahua ndotyryrygiva'ea imboja hehe, ei Jesus'ga. Po ahe ipyahuva'ea imbojari ymyahũva'ea rehe, a'ero ipyahuva'ea jiky ymyahũva'ea hugwi koji'i imbotararaga ymyahũva'ea. Igwaigwavete imohelhã ikwara ymyahũva'ea pype a'ero, ei Jesus'ga.

17 Na jitehe vinho aporame ahe ndoheka'vogi vinhopyahua hyruymyana pype mbiara piryrymyana pype, ei Jesus'ga. Po ahe heka'vogi vinhopyahua ipiryrymyana pype, a'ero ipiryrymyana ipugi. A'ero vinho tururui jugwi. Nahã ahe jigwarai ipiryrymyana rehe no, ei Jesus'ga. Ipiyahua pype tuhẽ ahe toheka'vo vinhopyahua. Nahã ahe gwereko katu vinho ipira reheve.

A'ea Jesus'ga omombe'u nhiremimbo'ea ipyahuva'ea ndojihe'ari ganamonhava'ea remimbo'eagwera rehe javo.

*Jesus'ga opoko tay'riva'ea gwypova'ea reheve
(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)*

18 Jesus'ga a'ea mombe'urame ġa pe nanime huvihava'ga ruri Jesus'ga pyri ġwenypy'anduruga jihoheva'ero ji poko javo.

–Jira'yrahẽa omano ko, ei ga Jesus'ga pe. Herejo epokoga hẽa rehe. A'ero po ti hẽa kwerava'javi nehẽ, ei ga Jesus'ga pe.

19 –Kwa, ei Jesus'ga.

Kiro Jesus'ga po'ami ogwovo ga rupi. Jesus'ga remimbo'ehara'ġa hoi ga rupi no.

20 Nanime hẽa ruri ga reviri no itetirũavehẽa gwypovehẽa. He'yi doze anos hẽatetirũa imbokwara'ari hẽa rehe opige'yma hẽa hugwi. A'ero hẽa ruri Jesus'ga reviri opokoga gatapy'ynhapira rembeyvira rehe.

21 A'ereki hẽa e'i oyvyteri pe: “Po ti ji pokogi jitehe gatapy'ynhapira rehe, a'ero po ti nhitetirũa ipigi ji hugwi nehẽ,” ei hẽa.

22 A'ero Jesus'ga pyryrymi reki. Hẽa repiagame ga ei hẽa pe:

–Kui'i, ei ga hẽa pe. Ejory ti! Erejiko nde ji rehe. Nurã netetirũa pigi nde hugwi, ei ga.

A'ea rupi hẽa nhimohiġatui.

23 Kiro huvihava'ga rongga pe Jesus'ga hoi ogwovo tahepia ti gara'yrahẽa javo. Ovahemame ga imonhi'ĩhara'ġa ndepiagi – kiroki ġa omonhi'ĩ jiru'a ahe manorame. He'yive'ġa ga ġa ndepiagi no. Haŷyahi ġajehe'ohetea.

24 Ga pe nhaporemõ Jesus'ga ei:

–He pejigwovo! A'ereki tayrihẽa nomanõ. Oki hẽa upa, ei ga.

A'ero ġa ga jai ga rerekovo ga rerekomemuamo ki a'e te ahe omano hete javo.

25 Ga mbojipe'avo ga ġa mondoi. Okirame onga pype ga kujahẽa popyhygi. A'ero hẽa kweravi opo'ama.

26 Ombojoapiapi ġa hẽa mombe'gwombe'gwovo Jesus'ga reheve ojipe'ġa pe. Gagwyripeve'ġa nhaporemõ ikwahavi a'ero hẽambogwerava.

Jesus'ga omboheakwa katu heakwagweva'ea mokonhava'ea

27 Jesus'ga horame onga hugwi ogwovo heakwagweve'ġa hoi ga reviri mokonha'ġa. Haŷyahi ġanhi'iġa ġa erame ohapukaita:

–Daviva'ea rymyminhũro ko nde! ei ġa.

Nahã ġa ei Jesus'ga pe. A'ereki ġa e'i oyvyteri pe: “Jesus'ga pe Tupana'ga e'i eko ti ġanduvihavuhetero javo.”

–Ore poko ti! ei ġa Jesus'ga pe.

A'ea ġa ei tianemboheakwa katu ti ga opopoakara pyvõ javo.

28 Ga kirame onga pe ġa nduri ovahema ga pyri. Ga pe Jesus'ga ei:

–Marã? Perovia pe nhiremimboheakwakatuaġwama? ei Jesus'ga.

A'ero ġa ei ga pe:

—Orepojykaharetero ko nde, ei ġa. Orogwerovia ore.

²⁹ A'ero ga pokogi ġandeakwara rehe javo.

—Pejiko pe ji rehe. Nurã pe ndeakwakaturo, ei ga ġa pe.

³⁰ Gandeakwara ma'eġatui a'ero. A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Ji rendu katu ti. Tapemombe'ui ti nhiremimboheakwakatua. Ndapotahetei ji a'ea mombe'ua, ei Jesus'ga ġa pe.

³¹ Ombojoapiapi ġa reki imombe'gwombe'gwovo ogwyrivepe'ġa pe nhaporemo nahã Jesus'ga ore mboheakwa katu javo.

Jesus'ga ombojipe'a anhaġa onhi'iġe'ÿva'ea hugwi

³² Ga horame onga hugwi ojipe'ġa onhi'iġe'ÿve'ga reruri Jesus'ga pyri. Tegwete ganhi'ihava anhaġa ga pojykaro ġwaramo Diabo'gapyriva'ea.

³³ Jesus'ga anhaġa mbojipe'ai ga hugwi. Nurã onhi'iġe'ÿve'ga nhi'iġi. A'ero pevove'ġa nhimomby'ai onhimongyavo.

—Ndihepiangavi koi nhande ġwihã jipi nhandegwyrri pe Israel pe, ei ġa.

³⁴ Fariseus'ġa e'i reki:

—Anhaġa ruvihavuhu'ga Diabo'ga Jesus'ga pojyka ga mbopopoaka. Nurã Jesus'ga anhaġa mbojipe'ai ġa hugwi ġa mondovouka, ei ġa o'mbero.

Jesus'ga ahe porogwety

³⁵ Aerẽ Jesus'ga imbojoapiapi cidades repiaga cidades'ia repiaga no. Ga mbo'eavo Tupana'ga nhi'iġa rehe ga hogahoi ġajatykahai pe. Pyryva'ea ga imombe'ui Tupana'ga pe poko katu pota okovo pota penduvihavuhetero javo.

—Perojijyjijykuka ti pejeaporoġita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehẽ imomboa pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhetero nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Karugwara Jesus'ga imombipavi itetirũave'ġa hugwi. Ipopoakare'ÿve'ġa ga ġa mbopopoakapavi no. Nahã ga rekorekoi ġapyteri pe.

³⁶ Ojatykave'ġa ndepiagame Jesus'ga ġa porogwetygi. A'ereki ġa he'ouhũ onhimongyavo tiruahũro ġwaramo ojive. Ndipokohavi ġa no. Nahanahã ġa ndekoi ovelhas ja – kiroki ovelhas ndogwerekoi gwepiakatuhara'ga.

³⁷ A'ero Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Ga ko koapora ja ġanemimondoroġwerĩva'ea ja. He'yi hete koapora gworygworyvamo. Imondorove'ġa ndohygi reki hehe. A'ereki ġa ndahe'yi. A'ero ahe ei koapora jara'ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja ġa pyri imondorove'ġa imondoroguka ko pe.” A'ea ahe ei koapora jara'ga pe, ei Jesus'ga.

—Na jitehe avove'ġa koapora ja. A'ereki ġa he'yjuhu ranuhũ. Ndahe'yi reki imondorove'ġa'jave'ġa – kiroki ġa oporavyky imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iġa ġa pe tojiko ti ġa Tupana'ga rehe javo, ei Jesus'ga.

³⁸ Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero. Gaha ko koapora jara'ga ja. Pe'ji ti ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja ġa pyri ejiheve'ġa. Tomombe'u ti ġa nenhi'iġa he'yjuhuve'ġa pe tojiko ti ġa Tupana'ga rehe javo. A'ero po ti ġa ndekoi upa avuirama nde pyri nehẽ.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

10

Dozeva'ea Jesus'ga remimbo'eharava'ea gamoirũharava'ea (Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)

¹ Ġwemimbo'ehara'ġa dozeve'ġa mbuhurukarame ojipyri, kiro Jesus'ga ġa mbopopoakari tombojipe'a ti ġa anhaġa ojipe'ġa hugwi javo. Kiro

ga ġa mbopopoakari tokwaha pa ti ġa karugwara imombiga itetirūave'ġa hugwi javo. Kiro ga ġa mbopopoakari tokwaha pa ti ġa ipopoakare'ŷve'ġa mbopopoaka javo.

² Dozeve'ġa ko Jesus'ga remimbo'ehara'ġa gamoirūhara'ġa. Ga ko nahã: Mokonha'ġa ko Simão'ga André'ga pavëi onhoirū'ġa. Pedro irūa Simão'ga rera.

Ga ko Jesus'ga moirūhara'ga ypy.

Mokonha'ġa ko Tiagova'ea João'ga pavëi onhoirū'ġa. Ga ko Zebedeu'ga ra'yra'ġa.

³ Mokonha'ġa ko Filipe'ga Bartolomeu'ga pavëi.

Mokonha'ġa ko Tomé'ga Mateus'ga pavëi. Mateus'ga ko itambere'ia mono'ōharagwera'ga governo pe.

Mokonha'ġa ko Tiago'ga Tadeu'ga pavëi. Tiago'ga ko Alfeu'ga ra'yra'ga.

⁴ Mokonha'ġa ko Simão'ga Judas Iscariotesva'ea pavëi. Simão'ga ko zelotes'ġa nde'yja'ga – kiroki ġa ndokoi governo rehe romanos'ġa ndehe. Judas Iscariotesva'ea aerë Jesus'ga mondouka okote'varuhuve'ġa pe ga pyhyguka ġa pe.

Nahã ko dozeve'ġa nhaporemō Jesus'ga remimbo'ehara'ġa gamoirūhara'ġa.

Jesus'ga remimbo'eharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga

(Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)

⁵ Gahã dozeve'ġa Jesus'ga ġa mondoukari tomombe'u ti ġa Tupana'ga nhi'iga javo. Ga mondoukaramē ga ei ġa pe:

–Tapehoi ti nhandere'yja'ġarūive'ġa cidades pe judeus'ġarūive'ġa cidades pe, ei Jesus'ga. Tapehoi ti pevo. Tapehoi ti samaritanos'ġa cidades pe no, ei Jesus'ga.

⁶ –Nhandere'yja'ġa pyri jate israelitas'ġa pyri jate ti peho. Ga ko ovelhas ja. Ovelhas oka'nhy jipi herekoe'ymame gwepiakatuharamo. Akoja ja ko nhandere'yja'ġa ika'nhyva'ea ja, ei Jesus'ga.

⁷ Pehoramē ġa pyri ti pemombe'u katu ġa pe. Pe'ji ti ġa pe: “Tupana'ga oko ġweri nhanderuvihavuhuhetero nhande repiakatuavo yvya koty nhande mongovo onhi'iga rupi.” A'ea ti pe'ji ġa pe, ei Jesus'ga.

⁸ Pemombi ti karugwara itetirūave'ġa hugwi. Pemoka'ë ti ġajagwa ijai-jauhuve'ġa hugwi. Pembogwera ti omanove'ġa ġamanoa hugwi. Pembojipe'a ti Diabo'gapyriva'ea anhaġa ojipe'ġa hugwi. Nahanahã ti pepokopoko nhandere'yja'ġa.

–Ji pe mbopopoaka topoko ti ġa ġa javo, ei Jesus'ga. Ji nda'ei pe me: Opombopopoaka ji ko. Nurã ti pembuhu ji ve itambere'ia mbatera reheve. A'ea rūi ji a'e pe me, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. A'ero ġa pokogame ti tape'ei ġa pe: “Pembuhu ore ve itambere'ia mbatera reheve.” A'ea rūi ti pe'ji, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

⁹ –Taperohoi ti itambere'ia pehoramē, ei Jesus'ga.

¹⁰ Taperohoi ti sacola pehoramē. Taperohoi ti irūa tapy'ynhapira camisa'java'ea. Taperohoi ti irūa sapatos. Taperohoi ti yvya pejikohavamo. A'ea nhaporemō ti taperohoi. Pevove'ġa po pe poraka pe pokoga hamo, ei Jesus'ga ġa pe.

¹¹ –Pevahemame ġacidades pe ġacidades'i pe no pe'ji ti cidadespeve'ġa pe: “Ma'ġa pyry avova'ero? Ga pyri ore pytapotari.” A'ea ti pe'ji. Pyryve'ga repiagame ti peju ga pyri jate pejiyye'yma garonga hugwi. Aerë po ti pe hoi ojipe pe cidade pe nehë. A'ero jate ti pejiyyi garonga hugwi pejiywovo a'ero nehë, ei Jesus'ga.

¹² Pepytarame ġanonga pype ti pe'ji ongapypeve'ġa pe pendoryvamo ġa ndehe. Pe'ji ti ġa pe: “Tu katu ti pepy'a!” A'ea ti pe'ji ġa pe.

13 Po ġa pyryvamo, a'ero po ti ġapy'a rikatui tuhē nehē.

—Po ġa ndapyryvi, a'ero ti pe'ji ġa pe: “A'e tehe ji pe me pepy'a ti tu katu javo.” A'ea ti pe'ji ġa pe tukatuyme ti ġapy'a javo, ei Jesus'ga ġa pe.

14 Po ongapypeve'ġa ndohoryvi pe ndehe tapepytai ore pyri javo, a'ero ti tapepytai ġanonga pype. Po ġa nohendupotari pe imombe'urame Tupana'ga nhi'ġa ġa pe, a'ero ti tapepytai ġanonga pype, ei Jesus'ga.

—Na jitehe ti tapepytai cidade pe ġa ndoryve'ymame pe ndehe hendupotare'yma Tupana'ga nhi'ġa, ei Jesus'ga. Pehorame ġa hugwi pemonduru ti otimbuguhua pejipya hugwi oropohi ore pe hugwi javo, ei Jesus'ga.

15 Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē mbapava koty po ti ġa hepiagi hahyva'ea ojihe Tupana'ga omanove'ġa mono'ombavame ġa ndeheve nehē. Ga mono'ombavame po ti ga ei ġa pe nhaporemonehē peko te'varuhu pe javo. A'ereki ġa nohendukatupotari ganhi'ġa. Koji'i po ti hahy ġa pe Sodomapeve'ġa hohe Gomorrapeve'ġa hohe no, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Omondo ahe hahyva'ea ahe ve
(Marcos 13.9-13; Lucas 21.12-17)*

16 —Ji rendu ti, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. Kiro po ti ji pe mondoi okote'varuhuve'ġa pyteri pe. Peko po ti pe ovelhas ja ipopoakare'ŷva'ea ja pejiġwovo ġapyteri pe nehē. Onharō ja'gwara'java'ea lobos ovelhas pyhyga otiruahūro jupe. Na jitehe po ti okote'varuhuve'ġa tiruahūro pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe. Nurā po ti mboja ja penhimboko'i hete ikwahaheteavo penhimombaragwahava ġa ndehe nhaneirūa rūi ko ġa javo. Inambua nomondo hahyva'ea nhande ve. Inambua ja ti tapemondo hahyva'ea ojipe'ġa pe. Peko katu katu ti ojipe'ġa pe, ei Jesus'ga ġa pe.

17 —Penhimboko'i ti okote'varuhuve'ġa hugwi pejikovo. A'ero po ti ġa pe pyhygi pe nderohoahyavo imohiġatuhara'ġa ndovai pyteri pe ojatykahai pe nehē. Pevo po ti ġa pe nupanupāi yvyra pyvō, ei Jesus'ga ġa pe.

18 Governador'ġa ndovai pyteri pe po ti ġa pe nderohoukari gwuvihavuhu'ġa ndovai pyteri pe no. Gandovai pyteri pe po ti ġa pe nderohoukari nehē timboja tehe ti ġa ndehe javo. Nahā po ti ġa ndekote'varuhui pe me nehē pendekoro ġwaramo jireheva'ero, ei Jesus'ga. A'ea rupi po ti pe ji mombe'ukatui ġa pe judeus'ġarūive'ġa pe nhaporemonehē tojiko ti ġa Jesus'ga rehe javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

19 —Ga pe nderohoukaramo gandovai pyteri pe ti tape'ei na'ē pejiyvyteri pe: “Maramarā po ti nhande nhi'ġi ġa pe nehē? Gara po ti nhande ei ġa pe nehē?” A'ea ti tape'ei pejiy'are'yma, ei Jesus'ga ġa pe. Ga pe nderohoukaramo gandovai pyteri pe po ti Tupana'ga penduvete'ga okwahaheteuka pe me nehē nahanahā ti pe'ji ġa pe javo.

20 Hehe po ti gara'uva pe monhi'ġuka pe mbo'eavo nehē. Nurā po ti penhi'ġa rūi pe imombe'ui ġa pe nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

21 Aerē po ti peirū'ġa pe nderohoahyukari gwuvihava'ġa pe nehē tojuka ti ġa ġa javo. Penduva'ġa no, ġa po ti pe nderohoahyukari gwuvihava'ġa pe nehē no tojuka ti ġa ġa javo. Penda'yra'ġa vehevi po ti napearōa'javi pe nderohoahyuka gwuvihava'ġa pe nehē no tojuka ti ġa ġa javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

22 Ga nhaporemonehē po ti oko pa pe ndehe pe arōe'ŷheteavo pejikoga ġwaramo ji rehe. Po ti pe nhimboitai avuirama pepohire'yma ji hugwi, a'ero po ti ji pe nderohoi yvagi pe pe mongovo avuirama jijipyri nehē, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

23 –Ga ndekote'varuhurame pe me ti penhinhimi ġa hugwi. Pejijijiyi ti pejiġwovo ojipejipe pe cidades pe. A'ero he'yjuhuva'e pe cidades pe po ti pe hoi ji mombe'gwovo ġa pe nehē, ei Jesus'ga. Pehoa renonde cidades pe nhaporemō Israelpeve'ġa gwyri pe po ti ji ajora'ja yvya koty vyakotyva'ero yvagipeva'ero nehē, a'e ji pe me imombe'ukatuavo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

24 –A'e ji kiro pe me: Gambo'ehara'ga koji'i garemimbo'ehara'ġa hohe, ei ga. Na jitehe ġapojykahara'ga koji'i gapyrive'ġa hohe, ei Jesus'ga.

25 Po ġa jigwarai ġambo'ehara'ga rehe, a'ero po na jitehe ġa jigwarai garemimbo'ehara'ġa ndehe no. A'ero po a'ea pyry garemimbo'ehara'ġa pe hamo, ei Jesus'ga. Ga erame Belzebu onga jara'ga pe ġa ete'varuhui ga pe ojigwaraita ga rehe. A'ereki Belzebu irūa Diabo'ga rera. Po ġa ei Belzebu onga jara'ga pe, a'ero koji'i po ti ġa ete'varuhui garongapypeve'ġa pe gapyrive'ġa pe ojigwaraita ġa ndehe nehē, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Tapekyhyji ti ġa hugwi, ei Jesus'ga
(Lucas 12.2-7)*

26 –Tapekyhyji ti ġa hugwi, ei Jesus'ga. A'ereki ji a'e pe me: Tupana'ga po ti imboukwahavi onhimiva'ea hepiuka ikwahavuka henduvukapava nehē, ei Jesus'ga.

27 –Kiroki a'ea ji amombe'u ppytunimo pe me – a'ea ti pemombe'u arimo ojipe'ġa pe nehē, ei Jesus'ga. A'ea ji ei javo: Kiroki a'ea ji amombe'u nhimi pe me – a'ea jitehe ti pemombe'u ġandovaki tohendu pa ti ġa javo, ei Jesus'ga ġa pe.

28 –Tapekyhyji ti pejukapotave'ġa hugwi. Pe jukarē tegwete pemondohavaġwama hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga. Tupana'ga hugwi ti pekyhyji. Gaha ipopoaka hete ahe jukavo ahe momboa tata pype hahyva'ea ruvihava pype ipotarame, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

29 –Maramomi itambere'ia gwyrā'ia rehe? Ndahe'yi po hehe. Dois rehe gwyrā'ia rehe po ojipeji'i jate itambere'ia. Tupana'ga gwepia katu gwyrā'ia penduvete'ga. Ga ipotare'ymame gwyrā'ia ndohiri'i'i. Ga ipotarame jate gwyrā'ia ihiri vvyvo omanomo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

30 –Koji'i hete reki Tupana'ga pe ndepiakatui. A'ereki ga okwaha jitehe reki pe'ava nhaporemō he'yjuhuva'ea. Okwaha pa ga pe'ava nhaporemō he'yje'ŷva'ea. Nahā ga pe kwahahetei pe ndepiakatuavo.

31 Tapekyhyji ti a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Ahepia katu ji gwyrā'ia he'yjuhuva'ea. Koji'i ji rekoi pe ndehe pe ndepiakatuavo,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Po nahā ahe ji mombe'ui, ei Jesus'ga
(Lucas 12.8-9)*

32 –E'i po ahe ji mombe'gwovo a'ero, ei Jesus'ga. “Ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe. Ga oko jipojykaharetero.” A'ea po ahe ei ojipe'ġa pe hamo. Po nahā ahe ji mombe'ui, a'ero po ti ji ahe mombe'ui jiruva'ga pe yvagipeve'ga pe nehē ġa ko jireheva'ero javo ga pe nehē, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

33 –E'i po ojipe'ġa ji mombe'gwovo: “Ndajikogi ji Jesus Cristo'ga rehe. Ga ndokoi jipojykaharetero.” A'ea po ġa ei ojipe'ġa pe. Po nahā ġa ji mombe'ui, a'ero po ti ji ġa mombe'ui jiruva'ga pe yvagipeve'ga pe nehē ġa ndokoi jireheva'ero javo ga pe nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

*Ojogwayva po ti ġa ji rehe nehē, ei Jesus'ga
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ –Marāi pe ji mombe'gwovo? ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. “Jesus'ga rura ġwaramo po ti vvyakotyve'ġa py'a rukatui nehē.” Nahā po pe ei pejiyvyteri pe naerū? Tape'ei ti a'ea. Jirura ġwaramo po ti ġapy'a ndukatui nehē. Ojogwayva po ti ġa ji rehe nehē, ei Jesus'ga.

³⁵ Ojipe'ġa po ti ji arōhetei nehē. Ojipe'ġa po ti nanhiarōi nehē. Nurā po ti ġa jogwayvari ji rehe nehē.

“Akwaimbae'ġa po ti gwayva uva'ġa nehē.

Kunhangwera'ġa po ti gwayva oy'ġa nehē.

Kunhangwera'ġa po ti gwayva ġwembireko'ġa y'ġa nehē.

³⁶ Ongapypeve'ġa po ti nonhoarōhetei nehē,” ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

³⁷ –Kiroki ġa oarō hete uva'ġa nhiarōa hohe – ġahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo. A'ereki nanongara'ġa ndapyryvi. Kiroki ġa oarō hete oy'ġa nhiarōa hohe – ġahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo no, ei Jesus'ga. A'ereki nanongara'ġa ndapyryvi. Kiroki ġa oarō hete gwa'ykwaimbe'ġa nhiarōa hohe – ġahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo, ei Jesus'ga. A'ereki nanongara'ġa ndapyryvi. Kiroki ġa oarō hete gwa'ykunha'ġa nhiarōa hohe – ġahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo no. A'ereki nanongara'ġa ndapyryvi.

A'ea Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe koji'i ti ġa tanhiarō hete javo.

³⁸ –Kiroki ġa oko pota nhiremimbo'eharamo – po ti ojipe'ġa imbohahyukari ġa pe ġa jukavo vehevi nehē peko pe Jesus'ga reheva'ero javo ġa pe, toko jitehe ti ġa nhirembotarimova'ea rehe opohire'yma ji hugwi. Okoe'ymame nhirembotarimova'ea rehe, ġa ti tokoyme nhiremimbo'eharamo nehē. A'ereki nanongara'ġa ndapyryvi, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

³⁹ –Kiroki ġa ndokopotari nhiremimbo'eharamo tajijukayme ti ġa javo – ġa po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

–Kiroki ġa ojipe'ġa ġa jukai ġa jikoga ġwaramo ji rehe – omanorē po ti ġa oho upa avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

*Tupana'ga po ti omondo ikwepykava nehē
(Marcos 9.41)*

⁴⁰ –Kiroki ġa horyory pe ndehe ġa ko Jesus'gareheva'ero javo – ġa ndoryndoryvamo ji rehe reki, ei Jesus'ga. Kiroki ġa horyory ji rehe nde ko Tupana'ga repykaramo javo – ġa ndoryndoryvamo nhimbuhurukara'ga rehe reki, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

⁴¹ –Po Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga ruri ġa pyri. Po ġa ndoryndoryvamo ga rehe ga ko omombe'u Tupana'ga nhi'iġa javo, a'ero po ti ġa pe Tupana'ga imondoi ikwepykava nehē. Nanongara jitehe po ti Tupana'ga imondoi ikwepykavamo ġa pe nehē – kiroki ikwepykava Tupana'ga omondo onhi'iġa mombe'uhara'ga pe no, ei Jesus'ga. Kiroki ġa horyory pyryve'ga rehe ga ko oko Tupana'ga nhi'iġa rupi javo – ġa pe po ti Tupana'ga imondoi ikwepykava nehē. Nanongara jitehe po ti Tupana'ga imondoi ikwepykavamo ġa pe nehē – kiroki ikwepykava Tupana'ga omondo pyryve'ga pe no, ei Jesus'ga.

⁴² –Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Po ġa omondo yhya vehevi iroyxaġahiva'ea ipyahuve'ga pe nhiremimbo'ehara'ga pe to'u ti ga javo. Po ġa imondoi ga pe ga ko oko Jesus'ga remimbo'eharamo javo – ġa pe po ti Tupana'ga ikwepykava imondoi a a'ero nehē, ei Jesus'ga.

11

João Batistava'ea omondo gwemimbo'eharava'ea Jesus'ga pyri (Lucas 7.18-35)

¹ Aerẽ gwemimbo'ehara'ga mbo'epavirẽ dozeve'ga mbo'epavirẽ Jesus'ga hoi. Imbojoapiapiavo ga hoi cidades pe pevove'ga mbo'embo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe imombe'ukatuavo ga pe.

²⁻³ A'ea rupi João Batistava'ea rekoï cadeia pype a'itituhẽva'ea mombe'ua rehe. Okwaha ahe Cristo'ga rembiapoa garemimonhimomby'ava'ea. A'ea kwahavame João Batistava'ea ei gwemimbo'ehara'ga pe mokonha'ga pe:

–Peho ti Jesus'ga pyri. Pe'ji ti ga pe: “Ymyahũ Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea e'i: ‘Aerẽ po ti Tupana'ga remimbuhurukara'ga ruri nhande pyri nehẽ.’ Nahã ahe ei. Ma'ga po ymyahũ ahe omombe'u? Mara'ngu po ndehe? Mara'ngu po ojipe'ga? Nahã ore ei aheremimombe'uhara'ga rura pota ga mbuhua.” A'ea mombe'gwovo katu ti pe'ji Jesus'ga pe: “Marãï nde a'ero?” ei João Batistava'ea mokonha'ga pe gwemimbo'ehara'ga pe.

–Kwa, ei ga.

A'ero ga hoi ogwovo Jesus'ga pyri ovahema. João Batistava'ea nhi'igagwera ga imombe'ui Jesus'ga pe.

⁴ Henduvirẽ Jesus'ga ei mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe:

–Pejivyra'ja ti pejigwovo João Batista'ga pyri. Pemombe'u ti ga pe penhimbiepiaga penhimienduva. Pe'ji ti ga pe imombe'gwovo:

⁵ “Oma'eğatu kiro heakwagweve'ga okovo. Opo'ağatu kiro ipyka'naka'nauhũve'ga ogwovo katu. Oka'ẽ gajagwa ijaijauhuve'ga hugwi. Gwendu katu kiro japyakware'ỹve'ga okovo. Okwera kiro omanove'ga okovo. Imbatere'ỹve'ga gwendu kiro pyryva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua.” A'ea nhaporemõ ti pemombe'u João Batista'ga pe, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ga pe Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo aheremimombe'uhara'ga.

⁶ “Pyry hete ga pe – kiroki ga ndojikopigi ji rehe.” Nahã ti pe'ji João Batista'ga pe, ei Jesus'ga mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe.

⁷ A'ero ga hoi javo katu João Batistava'ea pe.

Ga horame Jesus'ga ei pevove'ga pe he'yjuhuve'ga pe João Batistava'ea mombe'gwovo. Ga pe ga ei:

–Ymya'ĩ pe peho ongae'ỹi me. Pevo pe pehepia João Batista'ga. Marãï pe pejiyvyteri pe pea rupi pejigwovo garepiaga renonde? Pe'e po pe: “Xaho hepiaga nhungwava – kiroki okooko'iuhu vyvtua remimbotarimova'ea rehe onhimbovavaguka vyvtua pe.” Pe ndape'ei tuhẽ reki a'ea. A'ereki João Batista'ga ko nhungwava ja rũi. Ga ndokondoko'iuhi ojipe'ga remimbotarimova'ea rehe. Ga ko onhimboita Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga pevove'ga pe.

⁸ –Marãï pe a'ero pejiyvyteri pe garepiaga renonde? Pe'e po pe: “Xaho ga repiaga – kiroki ga omongi tapy'ynhapipyryva. Gweroho pa po itambere'ia gapira.” A'ea pe ndape'ei oji'i, ei Jesus'ga. A'ereki João Batista'ga ndokohetei mbatera rehe. Ji rendu ti! João Batista'ga nomongi tapy'ynhapipyryva. Kiroki ga omongi pyryheteva'ea – gahã u huvihavuhu'ga nonga pype.

⁹ –Marãï pe a'ero pejiyvyteri pe? Pe'e po pe: “Xaho Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga repiaga.” A'ea pe ekatui, ei Jesus'ga. Kiro ji ei pe me: João Batista'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga tuhẽ. Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga jate rũi ko ga, ei Jesus'ga ga pe.

10 —Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve João Batista'ga mombe'gwovo hako ga po ti nhinhi'igã mombe'ui nehẽ javo, ei Jesus'ga. Aherembikwatijara e'i:

“Nahã Tupana'ga ei Cristo'ga pe: ‘Ji rendu ti!

Nde renonde ti ji ga mondoi imombe'uuka nhinhi'igã nehẽ.

Tomboavujikwe ti ga nderura renonde,’ ei Tupana'ga,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga ģa pe.

11 —Imombe'ukatuavo ji ei pe me: João Batista'ga ko koji'i huvihava ymyahũva'ea hohe pa, ei Jesus'ga. Aġwamo turi Tupana'ga rembiepiakatuhava apiavo. Aġwamo po ti Tupana'ga he'yjuhuve'ġa nduvihavuhuhete'ga nehẽ, ei Jesus'ga. A'ero ji ei: Ymyahũva'ea hohe pa João Batista'ga koji'i huvihava. Aġwamove'ġa ki a'e te Tupana'ga rembiepiakatuhara'ġa ko koji'i huvihava João Batista'ga hohe. Kiroki ġapyteripeve'ġa huvihava rũi - ġa vehevi koji'i huvihava João Batista'ga hohe, ei Jesus'ga ġa pe.

12 —João Batista'ga ġa mbo'eypyagwera jate pyryva'ea rehe, garenduve'ġa ojirokwa heroviapotaheteavo ganhi'igã. A'ero ġa ei: “Kwa. Kiro ti Tupana'ga toko oreruvihavuhuhetero ore repiakatuavo.” A'ea ġa ei ipotaheteavo ojikoga Tupana'ga rehe. Aġwamo na jitehe ġa ei a'ea jitehe ipotaheteavo, ei Jesus'ga ġa pe.

13 —Nahã ġa ndekoi ikwahava. A'ereki ymyahũva'ea omombe'u nanongara no. “Aerẽ po ti Tupana'ga oko ġanduvihavuhuhetero ġa ndepiakatuavo nehẽ.” Nahã Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea epaepavi Moisésva'ea pavẽi, ei Jesus'ga ġa pe.

14 Ahe e'i: “Tupana'ga po ti oko ġanduvihavuhuhetero nehẽ. Elias'ga po ti uhu na'ẽ nehẽ,” ei ahe, ei Jesus'ga. Omombe'u ahe João Batista'ga Eliasva'ea mombe'urame. Aġwamo João Batista'ga ruri oji'i ahe nhi'ipo'ruavo a'ero. Marã? Perovia pota pe a'ea a'ero naerũ? ei Jesus'ga.

15 Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga ġa pe.

16 —Ga pe Jesus'ga ei: Marã po ti ji ei pe me aġwamova'ea pe a'ero nehẽ? Gara ja pe ndekoi a'ero? Kiro ji pe mombe'ui pe me. Tayri'ġa ja ko pe ndekoi. Oapy tayri'ġa ima'ẽhai pe feira pe. A'ero ġa hapukai ojipe'ġa pe tayri'ġa pe - kiroki ġa ojikoty'a ġa pavẽi. Onhi'igã mondovo ġa pe ġa ei:

17 “Oropy ore jiru'a pe me xajory ti nhanerembirekoa rehe javo.

Pe ki a'e te ndapeyrerupypotari henduvame.

Xajehe'o ti nhanenhikamombava rehe, oro'e ore pe me. A'ero ore jehe'oi.

Pe ki a'e te ndapejehe'oi ore pyri. A'ereki pe ndapepotariuhu.”

Nahã tayri'ġa ei, ei Jesus'ga.

18 —Tayri'ġa ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e João Batista'ga pe jipi. A'ereki ga rurame pe pyri ga ndo'uahivuhui mbatera vinho reheve tambohete ji Tupana'ga javo, ei Jesus'ga. A'ero pe epe'ei ga mombe'gwovo: “Anhaġa opyhy ga.” Nahã pe João Batista'ga mombe'ute'varuhui ga arõe'yma, ei Jesus'ga ġa pe.

19 —Tayri'ġa ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e ji ve no, ei Jesus'ga ġa pe. Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero ji ajo pe pyri mbatera i'gwovo vinho i'gwovo no. A'ero pe epe'ei ji mombe'gwovo: “Ehepia Jesus'ga! O'uheteuhu ga. Ga ko heagwryrve'ga vinho gwovo,” pe'e pe ji ve, ei Jesus'ga. “Ite'varuhuve'ga - kiroki ġa omono'oġuhũ itambere'ia governo pe - ġa pavẽi Jesus'ga ojikoty'a ojipe'ġa pavẽi okote'varuhuve'ġa pavẽi,” pe'e pe. Nahã pe euhui ji mombe'gwovo ji arõe'yma, ei Jesus'ga.

—Ojipe'ġa ndekokatua repiaga ġwaramo nhande ei: Tupana'ga reki okwahavuka ġa pe ġa mongokatuavo, ei Jesus'ga. Ojipe'ġa ndekote'varuhua

repiaga ġwaramo nhande ei: Tupana'ga rui omongo ġa ite'varuhua rehe, ei Jesus'ga pevove'ġa mbo'eavo he'yjuhuve'ġa mbo'eavo.

*Tiruahũaġwama cidadepeve'ea pe
(Lucas 10.13-15)*

²⁰ Kiro Jesus'ga nhi'igahyi cidadepeve'ġa pe. A'ereki ġacidades pe ga japorame ahemonhimomby'aheteve'ea ġa ndopohiri ote'varuhua hugwi. Ndogwerojijyi ġa ojeaporoġita ojikoge'yma ga rehe. Nurã ga ei ġa pe:

²¹ –Tiruahũ ti pe me Corazimmeve'ea pe nehẽ! ei Jesus'ga. Tiruahũ ti pe me Betsaidapeve'ea pe nehẽ! ei ga. A'ereki pe ndapepohiri pejikote'varuhua hugwi. Pehepia ko pe Tupana'ga popoakara novia ji japorame ahemonhimomby'aheteve'ea. Hepiagame po pe pepohi pejite'varuhua hugwi hamo.

A'ea Jesus'ga ei cidadepeve'ġa pe Corazimmeve'ġa pe Betsaidapeve'ġa pe no.

–Ymyahũ Tiropeve'ea Sidommeve'ea pavẽi ndohepiagi Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiage'yma, ei Jesus'ga. Po ymyahũ ji japo ahemonhimomby'ava'ea ahepyteri pe, po kotihĩ ahe pohiri okote'varuhua hugwi po raka'e hamo. Omongi po ahe opite'varuhua imondovo tanimbuga oakaġa rehe po raka'e hamo ndorovy'ari ore orerekote'varuhua rehe javo, ei Jesus'ga.

²² –Ymyahũ Tiropeve'ea ndohepiagi reki Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiage'yma Sidommeve'ea pavẽi, ei Jesus'ga. Ndopohiri ahe a'ero okote'varuhua hugwi. Nurã po ti ahe hepiagi hahyva'ea ojihe nehẽ Tupana'ga omanove'ġa mono'ombavame ahe reheve nehẽ. Ga mono'ombavame po ti ga ei ahe ve nhaporemonehẽ peko te'varuhu pe javo, ei Jesus'ga cidadepeve'ea mombe'gwovo.

–Pe me, Corazimmeve'ea pe Betsaidapeve'ea pe no, pe me ji ei: A'ea rupi koji'i po ti hahy pe me nehẽ. Igwyre'i po ti hahy Tiropeve'ea pe Sidommeve'ea pe nehẽ no, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga popoakara repiakaturame pe ndapepohiri reki pejikote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga Corazimmeve'ġa pe Betsaidapeve'ġa pe no.

²³ Cidadepeve'ġa pe Cafarnaummeve'ġa pe Jesus'ga ei:

–Pehe marã pe pejive naerũ? Pe'e pe: “Nhande huvihava jara'ġa hohe pa.” Nahã ko pe ei pejohupe penhimboheteavouhu pejikovo. Pe peho hete tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei Jesus'ga. A'ereki pe ndapepohiri reki pejikote'varuhua hugwi. Pehepia pe Tupana'ga popoakara ji japorame ahemonhimomby'aheteve'ea. Hepiagame po pe pepohi pejite'varuhua hugwi hamo. Po ymyahũ ji japo ahemonhimomby'ava'ea Sodomapeve'ea pyteri pe, a'ero po uveji cidade Sodoma hamo ikaje'yma hamo, ei Jesus'ga.

²⁴ –Ymyahũ Sodomapeve'ea ndohepiagi reki Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea. Ndopohiri ahe a'ero okote'varuhua hugwi. Nurã po ti ahe hepiagi hahyva'ea ojihe nehẽ Tupana'ga omanove'ġa mono'ombavame ahe reheve nehẽ. Ga mono'ombavame po ti ga ei ahe ve nhaporemonehẽ peko te'varuhu pe javo, ei Jesus'ga Sodomapeve'ea mombe'gwovo. Pe me, Cafarnaummeve'ea pe, pe me koji'i po ti hahy Sodomapeve'ea pe hohe a'ea rupi nehẽ, ei Jesus'ga Cafarnaummeve'ġa pe.

*Pejo ti ji pyri, ei Jesus'ga ahe pokapavame
(Lucas 10.21-22)*

²⁵ Onhi'igahypavame ġa pe nhaporemonehẽ Jesus'ga ei Tupana'ga pe:

—Apī, ei ga Tupana'ga pe. Ndepyry hete nde ekovo yvagipeve'ga nduvihavuhetero vyakotyve'ga nduvihavuhetero no. A'ereki nde nderekwahavukari a'itituhēva'ea ikwahapyra'ga pe heaporoğitave'ga pe no. Onhimbo'ee'ÿve'ga pe tayri'ga'jave'ga pe nde erekwahavuka a'itituhēva'ea.

²⁶ Na tuhē, Apī. A'ereki nahā nde erepota, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

²⁷ Kiro Jesus'ga ei:

—Jiruva'ga ombuhu pa ji ve ji mbopopoaka. A'ero ji popoakaramo ojipe'ga hohe pa. Gaha jate ji kwaha hete. Ojipe'ga ndajikwahakatui. Jihi jate ji akwaha hete jiruva'ga. Okwaha ġa ga ji ga mboukwahapotarame jate ġa pe, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁸ —Pepoka pa po pe. Pekwerai po pe no. A'ereki pe pe'ağata hete tiruahū ji ve javo. Po nahā pe ndekoi, a'ero ti pejo ji pyri. Jihi ti topopoko inoğatuavo pepy'a nehē.

²⁹ Peko ti nhiremimbo'ea rehe. Nahā po ti ji pe mbo'ei nehē. A'ereki ji ako nhyrō nhinhimbohete'e'yma jireaporogitapyryvamo jitekovo. Ji ve penhimbo'eukarame nhiremimbo'ea rehe po ti pe ikwahavi pejipy'a noğatua nehē.

³⁰ Ndapekwerai po ti pe pendekorame nhiremimbo'ea rehe nonhimimiva'ea rehe penhimbo'euka hehe pejikovo nehē. A'ero po ti pe ndaperekouhui pejivy'are'yma nehē ji nhi'ïpo'ruavo nehē.

12

*Nahanahā ti ahe toko sábadu rupi, ei Jesus'ga
(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)*

¹ Aerē judeus'ga poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga hoi kohoa rupi okovo. Gareximimbo'ehara'ga hoi ga rupi. Trigo kopeva'ea pevo inhimongyi. Ojuka ty'ara gareximimbo'ehara'ga. Nurā ohorame ġa ika'mbika'mbiga trigo i'gwovo.

² Hepiagame fariseus'ga ei Jesus'ga pe:

—Ymyahū Moisésva'ea e'i ikwatija hako: “Tapeporavykyi ti sábadu rupi.” Nahā ahe ei hako. Ehepia ti neremimbo'ehara'ga! Ga nohendukatui reki. A'ereki ġa oporavyky ika'mbika'mbiga trigo sábadu rupi, ei fariseus'ga Jesus'ga pe.

³ A'ero Jesus'ga ei fariseus'ga pe:

—Napehendukatui pe Tupana'ga nhi'iġa. Garembikwatijarukara omombe'u Daviva'ea. A'ea onhi'ï pe me novīa. Ymyahū ty'ara ojuka Daviva'ea onhipavēiva'ea no hako.

⁴ A'ea rupi ahe hoi Tupana'ga rongu pype tenda pype. Ipype ikwava'ēhara'ga omondo pāo Tupana'ga rovai pyteri pe jipi. Ga ikwava'eğirē Tupana'ga pe ga gwerohouka ġa pe ġahā jate ti to'u jirovai pyteripeva'eagwera javo. Ojipe'ga po ndo'ui hamo. Daviva'ea reki i'ui onhipavēiva'ea pavēi hako, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

⁵ —Tupana'ga rembikwatijarukara onhi'ï pe me novīa, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Ymyahū Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve hako. Ahe ve ga ei: “Nhimbohete'hava pype ti ikwava'ēhara'ga toporavykyi ikwava'eğa ji ve jukapyra. Oporavykye'yma rupi sábadu rupi ti ġa tokwava'ē ipype. Nahā ti ġa toko katu. Nahā pyry ji ve.” Ymyahū Tupana'ga ei a'ea Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve hako, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Tupana'ga ei ġa pe: “Pyry.” Ndojari ġa ndehe a'ero ġaporavykyia sábadu rupi, ei Jesus'ga.

⁶⁻⁸ —Jihi reki kiro a'e pe me: Tupana'ga ei ji ve kaitu pyry, ji erame: Nahanahā ti vyakotyve'ga toko sábadu rupi. Nurā vyakotyva'ero

yvagipeva'ero ji ei pe me: Tape'epe'ei ti nhiremimbo'ehara'ga pe ga ika'mbigame trigo sábadu rupi a'ero, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Ymyahũ Tupana'ga ei hako:

“Peru pe mbatepyryva tokwava'ẽ ti ikwava'ẽhara'ga Tupana'ga pe javo.

A'ea ji ei pe me novã.

Emo koji'i ji apota penemimombyryva ojipe'ga pe,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

Tupana'ga nhi'iga pe ndapekwahakatui, ei Jesus'ga ga pe. Po pe ikwahakatu, a'ero po pe napembojari ite'varuhuva'ea okokatuve'ga ndehe hamo, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

Jesus'ga iponhimamava'ea pavẽi

(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

⁹ Aerẽ Jesus'ga hoi ogwovo gwe'yja'ga jatykai pe ovahema.

¹⁰ Ipype iponhimamave'ga rekoi. Ojipe'ga ndeaporoigitate'varuhuro okovo timbotegwete ti Jesus'ga javo. A'ero ga ei ojohupe:

–Mara'ngu po ti Jesus'ga oporavykyavo gapoa mbokatua'java nhandeporavykye'yma rupi sábadu rupi? Ga gapoa mbokatua'javame po ti nhande Jesus'ga mbotegwetei nehẽ, ei ga ojohupe.

Nurã ga ei Jesus'ga pe:

–Marãi Moisésva'ea rembikwatijara nhandeporavykye'yma mombe'gwovo sábadu mombe'gwovo? Marãi ikwatijara? Pyry nhande nimombigi gatetirũa nhandeporavykye'yma rupi sábadu rupi? Marãi? ei ga Jesus'ga pe.

¹¹ Imombe'gwovo Jesus'ga ei ga pe:

–Erereko po nde ovelha ojipejiva'ea. Po nerenymbava ovelha ihiri ikwaruhua pype nhandeporavykye'yma rupi sábadu rupi, a'ero po nde ipyhygi ovelha henohema jugwi. Nahã nde ovelha rerekokatui. A'ereki pyry ovelha nde ve, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Koji'i avove'ga pyryvamo Tupana'ga pe yvyakotyve'ga. Nurã ji ei: Pyry nhande ga pokogame sábadu rupi, ei Jesus'ga. Aherembikwatijara e'i no pyry javo.

¹³ A'ea erame Jesus'ga ei akoja'ga pe iponhimamave'ga pe:

–Ejipoapyho!

A'ero ga jipoapyhoi. Ikatua'ja gapoa a'ero ojipea ja gapoa ja.

¹⁴ A'ero fariseus'ga hoi Jesus'ga hugwi onhimonho'oga. Ojohupe ga ei onhimonha'ngavo:

–Maranuhũ po ti nhande Jesus'ga jukaukari nehẽ naerũ? ei ga ojohupe.

Tupana'ga omongo Jesus'ga ganduvihavuhuhetero

¹⁵ Ga'ea kwahavame Jesus'ga hoi pea hugwi ogwovo. He'yjuhuve'ga nhi-mono'oigi ogwovo ga rupi. A'ero ga imombipavi gatetirũa ga hugwi.

¹⁶ Kiro ga ehetei ga pe:

–Tapemombe'ui ti ojipe'ga pe Jesus'ga imombigi oretetirũa javo.

¹⁷ A'ea Jesus'ga ei ga pe. Nahã hekoĩ Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo. Ahe e'i hako:

¹⁸ “Pehepia ti nhipavẽive'ga

– kiroki ga pe ji a'e eko ti ganduvihavuhuhetero javo,' ei Tupana'ga,” ei ahe.

“Ga ko nhiremia'nguhete'ga.

Anhimohẽ hete ji ga rehe,' ei Tupana'ga.

'Amondouka po ti ji jira'uva ga pyri ga pojkakatuuka jupe nehẽ.

A'ero po ti ga nhiremimbotarimova'ea mombe'ui judeus'garũive'ga pe nahanahã pyry Tupana'ga pe javo,' ei Tupana'ga.

19 'Nhipavẽive'ga po ti ndogwayvari ga nehẽ.

Ndohapukai po ti ga ga pe nehẽ.

Ndahyahivi po ti ganhi'iga ga pe cidade rapea rupi nehẽ,' ei Tupana'ga.

20 'Ga po ti oko nhyrõ he'ouhũve'ga pokoga nehẽ.

Pyry po ti ga ndipopoakarive'ga pe nehẽ.

Nahã po ti ga reko hendukatuuuka ga pe nhinhi'iga ga mongovouka nhinhi'iga rupi,' ei Tupana'ga.

21 'Ga rehe po ti judeus'garũive'ga jikogi nehẽ,' ei Tupana'ga," ei Isaíasva'ea hako.

*O'mbero ahe e'i: Belzebu'ga opoko Jesus'ga
(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23)*

22 Aerẽ ojipe'ga heakwagweve'ga reruri Jesus'ga pyri tombojipe'a ti Jesus'ga anhağa ga hugwi javo. Ndohepiagi heakwagweve'ga. Ga nonhi'igi no. A'ereki anhağa ndohepiukari ga pe. Nomonhi'igukari ga pe no. Ga ga reruri Jesus'ga pyri. Igwete Jesus'ga anhağa mbojipe'ai ga monhimohigatuavo. A'ero ga nhi'iga'javi. Gwepiaga'ja ga no.

23 A'ero pevove'ga nhimomby'ahetei onhimongyavo. A'ero ga eğa'ei:

—Mara'ngu po Jesus'ga Daviva'ea rymyminoa?

A'ea ga ei. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: "Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ganduvihavuhetero javo." A'ea ga ei nurã Jesus'ga popoakaro javo.

24 Henduvame fariseus'ga ei:

—Aherymyminoa rui po ga. Belzebu'ga anhağa ruvihavuhu'ga Jesus'ga pokogame jate ga popoakaro. Nurã Jesus'ga anhağa mbojipe'ai ga hugwi imondovouka, ei ga o'mbero.

Belzebu, ei ga Diabo'ga pe. Irũa garera Satanás.

25 Jesus'ga okwaha fariseus'ga ndeaporoğitate'varuhua. A'ero ga ei ga pe:

—Po gagwyripeve'ga otavuka ojohupe, a'ero po ti ga nhomoka'nhymbavi nehẽ. Po cidadepeve'ga otavuka ojohupe, a'ero po ti ga nhomoka'nhymbavi nehẽ no. Po ongapypeve'ga otavuka ojohupe, a'ero po ti ga nhomoka'nhymbavi nehẽ no, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

26 Po Satanás'gapyriva'ea nhombojipe'ai nahã otavuka ojohupe, a'ero po ti inhomoka'nhymbavi jovai nehẽ no. Marã po ti Satanás'ga huvihava a'ero ojipyryva'ea ahana'javame nehẽ? ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

A'ea Jesus'ga ei. A'ereki fariseus'ga e'i o'mbero:

—Belzebu'ga Jesus'ga pokogi ojipyryva'ea mbojipe'auka ga pe.

27 A'ero Jesus'ga ei fariseus'ga pe:

—Ma'ga ombojipe'auka Satanás'gapyriva'ea pendeheve'ga pe naerũ? ei Jesus'ga. Ndape'ji reki pe ga pe: "Belzebu'ga ombojipe'auka ga pe." A'ea rui pe ei, ei Jesus'ga. Po ga rui ga poko ojipyryva'ea mbojipe'auka ga pe, a'ero ga rui ji poko no, ei Jesus'ga. Tape'ei ti ji ve a'ero: "Belzebu'ga Jesus'ga poko." Po pe'ji a'ea ji ve, a'ero po ti pendeheve'ga ete'varuhui pe me nehẽ no pe'mbe pe javo pe me nehẽ, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

28 —Tupana'ga ra'uva reki ombojipe'auka Satanás'gapyriva'ea ji ve, ei Jesus'ga. Pekwaha pe a'ero Tupana'ga ko nhandervihavuhetero kiro javo, ei Jesus'ga.

29 —Po ojipe'ga kipotari ipopoakave'ga rongapype gambatera rerogwovo ga hugwi, a'ero ga ipopoakave'ga pokwapokwari na'ẽ, ei Jesus'ga. Aerẽ ga ipyhygi gambatera herogwovo a'ero. Nahã ga koji'i ipopoaka hete reki ipopoakave'ga hohe.

A'ea Jesus'ga imombe'ui nahã Tupana'ga ipopoaka Satanás'ga hohe javo.

³⁰ —Kiroki ga ndajirepygi – gaha ji movahĩ, ei Jesus'ga. Kiroki ga nomono'oģi ji pavěi – gaha ombokwaki'o.

A'ea Jesus'ga ei ga nombojikogukari ģa ji rehe javo.

³¹ —Pe'e pe: “Belzebu'ga opoko Jesus'ga.” Nahã pe erame ji ve pe Tupana'ga ra'uva mbotegwetei. A'ereki Tupana'ga ra'uva tuhě ji poko, ei Jesus'ga. Tupana'ga ti omombo pa ģa hugwi ģandekote'varuhua ģa'ete'varuhuagwera ojive nehě, ei Jesus'ga. Po Tupana'ga ra'uva pe ģa ete'varuhui Tupana'ga ra'uva mbotegweteavo nahã okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga nomombori ģandekote'varuhua ģa hugwi nehě, ei Jesus'ga.

³² Po ģa ete'varuhui ji ve vehevi okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga imombori ģandekote'varuhua ģa hugwi nehě, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. Po ģa ete'varuhui Tupana'ga ra'uva pe reki okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga nomomboraġwami ģandekote'varuhua nehě. Nomombori po ti ga kiro. Aerě po ti ga nomombori nehě no, ei Jesus'ga fariseus'ģa pe.

I'yva yva'ia pavěi

(Lucas 6.43-45; Mateus 7.15-20)

³³ —Pejapyaka ti nhinhi'iģa rehe, ei Jesus'ga fariseus'ģa pe. Po i'yva ikatu, a'ero yva'ia ikatu. Po i'yva ite'varuhu, a'ero yva'ia ite'varuhu. Ahe okwaha i'yva. A'ereki ahe gwepia herekorame yva'ia ojihe, ei Jesus'ga fariseus'ģa pe.

³⁴ Peko te'varuhu pe! ei Jesus'ga ģa pe. Nurã pe ete'varuhui ojipe'ģa pe. A'ereki pejiyvyteri pe pe peko te'varuhu hete, ei Jesus'ga fariseus'ģa pe.

³⁵ Pyryve'ga, nane'ymi ga reaporoģitaro pyryva'ea rehe. Nurã ga ekatui jipi, ei Jesus'ga. Ite'varuhuve'ga, nane'ymi ga reaporoģitaro ite'varuhuva'ea rehe. Nurã ga ete'varuhui, ei Jesus'ga.

³⁶ —Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerě mbapava koty po ti hahy hete ģa pe Tupana'ga erame ģa pe nhaporemõ ģandeaporoģita rehe nehě. Ga pe po ti ga ei: “Penhi'iteheuhu pe nahanahã javo. Maraname pe nhi'inhi'itehei?” Nahã po ti ga ei ģa pe nehě.

³⁷ A'ereki ga ġwendu pa nenhi'itehea nenhi'ipyryva reheve. A'ero nde nhi'ipyryvame po ti ga ei nde ve nehě: “Pyry nenhi'iģa. Ereko katu nde a'ero,” e po ti ga nehě. Nde nhi'itehehurame ga henduvi no. A'ero po ti ga ei nde ve nehě: “Ndapyryvi nenhi'iģa. Ereko te'varuhu nde a'ero,” e po ti ga nde ve nehě. A'ero po ti ga imondoi hahyva'ea nde ve nehě nde ete'varuhuro ġwaramo, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ģa pe.

Jesus'ga okwahava'javuka Jonasva'ea ahe ve

(Marcos 8.11-12; Lucas 11.29-32; 12.54-56)

³⁸ A'ero judeus'ģa mbo'ehara'ģa ei Jesus'ga pe fariseus'ģa pavěi:

—Ahembo'eharamo eapo ti ahemonhimomby'ava'ea torohepia ti, ei ģa.

³⁹ A'ero Jesus'ga ei ģa pe:

—Peko te'varuhu pe aġwamova'ero! ei Jesus'ga. Ndapekoi pe Tupana'ga nhi'iģa rehe pejikoge'yma ga rehe. A'ero pe ei: “Jesus'ga japoramẽ jate nhande ve ahemonhimomby'ava'ea, a'ero po ti nhande ei ikwahava nehě: Tupana'ga ga poko. A'ea po ti nhande xa'e hepiagame nehě.” A'ea pe ei, ei Jesus'ga.

—Ndoapoukari po ti Tupana'ga ojipea ahemonhimomby'ava'ea pe me nehě. Ojikwe ga oapo ahemonhimomby'ava'ea Jonasva'ea mohemukarame hako. A'ea jate po ti ga ikwahavukara'javi pe me nehě, ei Jesus'ga. Ymyahũ Jonasva'ea ko Tupana'ga nhi'iģa mombe'uharava'ea hako.

⁴⁰ Mokōi okira rupi Jonasva'ea reko i piraruvihavuhua revegi pe. Kirē pira ahe mbojivyrā'javi gwevega hugwi. Aerē ahe hoi Tupana'ga nhi'iga mombe'gwombe'gwovo Nínivepeva'ea pe a'ero hako, ei Jesus'ga.

—Jonasva'ea javijitehe mokōi jikira rupi po ti ji reko i yvya pype hete nehē. Kirē po ti ji hemi jugwi nehē yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga. A'ero po ti pe ikwahavi Tupana'ga opoko Jesus'ga javo, ei Jesus'ga.

⁴¹ —Aerē mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ga mono'ono'ombavi aḡwamove'ga ndeheve nehē, ei Jesus'ga. Ga mono'ombavame po ti ga ei ḡa pe nhaporemo nehē peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti Nínivepeva'ea kweravi nehē no. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari aḡwamove'ga ndekote'varuhua nehē. A'ereki a'ea renonde ymyahū Nínivepeva'ea ḡwendu katu Tupana'ga nhi'iga hako. Opohi ahe okote'varuhua hugwi ymyahū hendukatuavo Tupana'ga nhi'iga Jonasva'ea imombe'uro ḡwaramo hako, ei Jesus'ga ḡa pe imombe'gwovo.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ḡa pe. Jihi kaitu amombe'u katu Tupana'ga nhi'iga Jonasva'ea hohe, ei Jesus'ga. Aḡwamove'ga nohendupotari nhinhi'iga opohire'yma okote'varuhua hugwi. Nurā po ti Nínivepeva'ea imboukwahavukari aḡwamove'ga ndekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

⁴² —Mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ga mono'ono'ombavi aḡwamove'ga ndeheve, ei Jesus'ga. Ga mono'ombavame po ti ga ei ḡa pe nhaporemo nehē peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea kweravi nehē no kunhangwerava'ea. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari aḡwamove'ga ndekote'varuhua nehē. A'ereki a'ea renonde ymyahū tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea uhu Salomāova'ea pyri hako tahendu ti ganhi'iga javo. “A'ereki ga okwaha hete,” ei ahe ua. Paivouhu hete ahegwyrā. Paivouhua hugwi ahe ruri hako tahendu ti ga javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ga pe.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ḡa pe. Jihi kaitu akwaha hete Salomāova'ea hohe, ei Jesus'ga. Aḡwamova'ero napehendupotari nhinhi'iga ikwahapotare'yma a'itituhēva'ea. Nurā po ti ahe imboukwahavukari pendekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga.

Ojivy anhaḡa ahe pyri
(Lucas 11.24-26)

⁴³ —Kiro po ti ji imombe'ui Diabo'gapyriva'ea rembipyhyga'ga anhaḡa rembipyhyga'ga pe me, ei Jesus'ga. Na ja aḡwamove'ga ndeko i te'varuhuve'ga – kiroki ḡa opohi okote'varuhua hugwi novīa ojikoge'yma ji rehe, ei Jesus'ga. Anhaḡa ite'varuhu hete akwaimbae'ga pyhyga otiruahūro ga pe. Aerē anhaḡa jipe'ai ga hugwi ogwovo yhye'yi me okwaokwava. “Mome po ti ji ruvi nehē?” e'i ovytyteri pe heka. Ndohepiagi reki.

⁴⁴ Nurā i'ei: “Ajivy po ti ji nhironga pe ipojykaa'java akwaimbae'ga po-jykaa'java,” e'i anhaḡa. Akwaimbae'ga pe anhaḡa e'i nhironga.

—A'ero ituri ojivya akwaimbae'ga pyri. Ovahemame ga pyri anhaḡa i'ei: “Ndogwerekoi ve ongapypeve'ga ipype imboavujikweripyra pype,” e'i akwaimbae'ga mombe'gwovo.

⁴⁵ “Taru ti jara ji pyri a'ero,” e'i.

—A'ero ihoi anhaḡa rerua seteva'ea rerua. Akoja hohe seteva'ea tiruahū hete, ei Jesus'ga. Ovahemame akwaimbae'ga pyri ga pojkai otiruahūro ga pe. A'ero kiro koji'i tiruahū hete akwaimbae'ga pe. Ymya tiruahū ga pe ojipejiva'ea ga pojkarame. Aerē koji'i tiruahū hete ga pe seteva'ea ga pojkarame, ei Jesus'ga.

—Na jitehe tiruahũ aḡwamo ite'varuhuve'ḡa pe. Aerẽ koji'i po ti tiruahũ hete ḡa pe nehẽ. A'ereki opohi'rãrame okote'varuhua hugwi novĩa ḡa nde'i ji ve: “Herejo ejikoty'a ji pavẽi.” A'ea ḡa nde'i ji ve. Aerẽ koji'i ḡa ndekote'varuhui a'ero, ei Jesus'ga.

Jesus'ga yembora gairũva'ea pavẽi
(*Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21*)

⁴⁶ Jesus'ga imombe'urame pevove'ḡa pe nanime Jesus'ga yembora ruri gairũ'ḡa pavẽi o'ama okari pe. Onhi'ĩ pota ḡa ga pe.

⁴⁷ Pevove'ḡa pyteripeve'ga e'i Jesus'ga pe:

—Neyhẽa uhu nde repiaga neirũ'ḡa pavẽi. Pevo ḡa ami okari pe.

⁴⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji erame nhiyhẽa, marãve'ḡa pe ji ei? ei ga. Ji erame nhiirũ'ḡa, marãve'ḡa pe ji ei? Kiro ji imombe'ukatui nde ve, ei Jesus'ga.

⁴⁹ A'ero Jesus'ga pova'eḡi ḡwemimbo'ehara'ḡa pe. ḡwemimbo'ehara'ḡa mombe'gwovo ga ei:

—Pehepia! Ga pe ji ei nhiy'ḡa. Ga pe ji ei nhiirũ'ḡa, ei Jesus'ga.

⁵⁰ Kiroki ḡa jiruva'ga nhi'ĩpo'ru yvagipeve'ga nhi'ĩpo'ru – ḡa pe ji ei nhiirũ'ḡa. A'e ji ḡa pe no nhirendyra'ḡa. Nhiy'ḡa a'e ji ḡa pe no, ei Jesus'ga.

13

Ha'ynha mohãihara'ga
(*Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8*)

¹ Onhi'imbevame Jesus'ga hoi onga hugwi ogwovo ypiahu pe. Pevo ga apygi oina.

² He'yjuhuve'ḡa nduri onhimbotymbotyva ga pyri tihendu katu ti ga javo. Nurã ga hoi o'ava yharuhua pype oina. A'ero ḡa ami yembeyvyri pe.

³ Ojo'java'ea pyvõ ga ḡa mbo'embo'ei imombe'gwovo ḡa pe he'yjuhuva'ea. Ga e'i:

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga. Ha'ynha mohãihara'ga hoi ko pe ityma, ei ga.

⁴ Pevo ga imohãi ha'ynha. Nahã ga itymi ha'ynha. Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi pehea rembeyvyra rupi. Ua gwyrã'ia i'ui imokona, ei Jesus'ga.

⁵ —Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi yja rehe ita arimo. A'ereki ita onhimongyheteuhu pevo. Xunhi yja a'ero ha'ynha pe. Kotihĩ henhunhamo novĩa. A'ereki nianami yja ita rehe.

⁶ Kwarahyaha imbokai garemityma a'ero. He'ouhũ omanomo. A'ereki ndokihetei hapoa yvya pype, ei Jesus'ga.

⁷ —Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi nhungwava ra'ynha pyteri pe hatãva'ea ra'ynha pyteri pe. Aerẽ ga'apoa ha'ynha renhunhamo nhungwava ra'ynha pavẽi. A'ero nhungwava nhambyguhui garemityma, ei Jesus'ga.

⁸ —Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi yjakatua pype. A'ero henhunhamo o'ao'aheteramo. He'yjuhu ahara a'ero. Jara pype ahara pype turi cem ha'ynha. Jara pype ahara pype turi sessenta ha'ynha. Jara pype ahara pype turi trinta ha'ynha.

Nahã Jesus'ga ei imombe'gwovo ha'ynha mohãihara'ga mombe'gwovo.

⁹ —Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga pevove'ḡa pe imombe'gwovo ojo'java'ea.

Nurã ji amombe'u ojo'java'ea, ei Jesus'ga
(*Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10*)

¹⁰ Jesus'ga remimbo'ehara'ḡa nduri ga pyri javo ga pe.

—Maraname nde imombe'ui ojo'java'ea ḡa pe ḡa mbo'erame? ei ḡa Jesus'ga pe.

11 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Pe me Tupana'ga ei tokwaha ti ġa onhimiva'ea nhirembiepiakaturhava javo, ei Jesus'ga. Marã hekoi kiro Tupana'ga vvyakotyve'ġa ndepiakaturame okovo ġanduvihavuhuhetero? A'earupiva'ea kiro ga ikwahakwahavukari pe me. Ojipe'ġa pe po ti ga ndokwahavukari tuhē a'ea nehē, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. Nurã ji imombe'ui ojo'java'ea ġa pe ġa mbo'erame, ei Jesus'ga.

12 —Kiroki ga okwaha – ga pe po ti Tupana'ga ikwahavukari koji'iva'ea nehē. A'ero po ti ga ikwahahetei nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndokwahavi – po ga ikwahavi xunhiva'ea, a'ea vehevi po ti Tupana'ga imoka'nhyrbavukari ga pe nehē, ei Jesus'ga.

13 —Nurã ji imombe'ui ojo'java'ea ġa pe. A'ereki “hepiagame ġa gwepia tehe reki.

A'ereki ġa nombaragwahapotari hehe.

Henduvame ġa ġwendu tehe reki.

A'ereki ġa ndokwahapotari”, ei Jesus'ga.

14 —Nahã ġa ndekoi hepiage'yma henduve'yma no, ei Jesus'ga. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ġpo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'ġga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'ġga mombe'gwovo. Ahe e'i hako:

“ ‘Henduvame ġa ndokwahavaġwami reki.

Hepiagame ġa nombaragwahavaġwami reki hehe,’ ei Tupana'ga.

15 ‘Nahã ġa. A'ereki ġa noangarihu tiandeapyakwapupugyme ti javo.

Ndiapyhai ġa okovo

tikwahavyme ti Tupana'ga nhi'ġga javo.

Ndojapyakai ġa

xambaragwahavyme ti a'itituhēva'ea rehe javo.

Nahã ġa ndekoi

tirojijyyme ti nhandereaporoġita javo.

Tomomboryme ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi nehē, ei ġa,’ ei Tupana'ga.”

Ymyahũ Isaíasva'ea ei a'ea mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga.

16 —Pe me ki a'e te pyry hete. A'ereki pe pejirokwa ikwahava aherembikwahavipyre'yma Tupana'ga rembiapoa repiaga ganhi'ġga rendukatuavo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. Pyry hete pe me, a'e ji.

17 A'ereki ymyahũ ko ahe gwepia pota hete penembiepiaga Tupana'ga nhi'ġga mombe'uharava'ea ganhi'ġgareheva'ea pavēi. He'yiva'ea gwepia pota. Ahe ndohepiagi reki. Gwendu pota hete ahe penemienduva no. Ahe nohenduvi reki, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Jesus'ga okwahavuka ha'ynha mohãihara'ga mombe'ua
(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)*

18 —Pehendu ti a'ero ikwahava ojo'java'ea, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. Kiro po ti ji imombe'ukatui pe me nehē ikwahavuka ha'ynha mohãihara'ga mombe'ua nehē, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

19 —Kiro Tupana'ga rekoi vvyakotyve'ġa nduvihavuhuhetero ġa ndepiakaturuavo, ei Jesus'ga. Kiroki ġa ġwendu a'ea mombe'ua novãa ikwahave'yma – ġa pyri ahemoandyandyihara'ga Diabo'ga ruri a'ero ipe'avo imombe'ua ġapy'a hugwi imoka'nhyrbavuka ġa pe, ei Jesus'ga. Ga pe ji ei a'ero ji imombe'urame ha'ynha indurugagwera pehea rembeyvyra rupi.

20 –Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera – kiroki onduru ita rehe, ei Jesus'ga. Kotihĩ henhui ha'ynha novĩa. A'ereki kwarahya rerekovo ġwaramo nonhimomiranami a'ero omanomo, ei ga. A'ereki ndokihetei hapoa yvya pype.

–A'ea ja ġa ndekoi – kiroki ġa ġwendu nhanderuvihavuhuhete'ga mombe'ua. Kotihĩ ġa ndoryndoryvamo hehe novĩa.

21 Aerẽ ojipe'ġa omondo hahyva'ea ġa pe ndoropotari pe henduvame gamombe'ua javo. Hahyro ġwaramo ġa pe ġa nonhimomiranami a'ero kotihĩ opohia nhanderuvihavuhuhete'ga mombe'ua hugwi. A'ereki ndokihetei gamombe'ua ġayvyteri pe.

22 –Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera – kiroki onduru nhungwava ra'ynha pyteri pe hatĩava'ea ra'ynha pyteri pe. Aerẽ igwaigwavete hatĩava'ea nhambyguhui garemityma jukavo, ei Jesus'ga.

–A'ea ja ojipe'ġa ndekoi nhungwava pyteripeva'ea ja. Ga ġwendu ojipe'ġa erame ġa pe: “Tupana'ga nhande poko katu kiro nhanderuvihavuhuhete'ga.” A'ea ġa ġwendu katu. Aerẽ ġa aġataruhuramo ojihe javo: “Maramarã po ti nhande rekoi nehẽ naerũ?” ei ġa oyvyteri pe. A'ea nonoġatuukari ġapy'a. Ga ipotapavuhui itambere'ia a'ero, ei Jesus'ga. “Koji'i nhande tipotaruhu itambere'ia a'ero ti pyryvamo nhande ve javo,” e'iuhu ġa, ei Jesus'ga. A'ero igwaigwavete ġa ndojapyakaa'javi nhanderuvihavuhuhete'ga mombe'ua rehe. A'ereki ġa'aġatarahivuhua nohenduva'javukari a'ea ġa pe. A'ero ġa ndokoa'javi reki gamombe'ua rupi okokatue'yma ojipe'ġa pe oporavykye'yma ga pe.

23 –Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera – kiroki onduru yjakatua pype, ei Jesus'ga. A'ea ja ojipe'ġa ndekoi yjakatuapypeva'ea ja. Gwendu katu ġa nhanderuvihavuhuhete'ga mombe'ua ikwahava. Japyakwapupu ġa henduvame. Oko katu ġa okovo gamombe'ua rupi a'ero. Nahã ġa ha'ynha mohãihara'ga remitymipyra'ea ja. Ojipea pype garemitymipyra pype turi cem ha'ynha ahara pype. Ojipea pype turi sessenta ha'ynha ahara pype. Ojipea pype turi trinta ha'ynha ahara pype. Na jitehe ko ġa – kiroki ġa japyakwapupu. Ombojoavyavy ġaporavykya Tupana'ga pe okokatuavo ojipe'ġa pe. Jara'ġa he'yjuhu ġaporavykya. Jara'ġa koji'i ġaporavykya. Nahanahã ġa ndekoi.

A'ea Jesus'ga ei imombe'gwovo pa ojo'java'ea ikwahavuka ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Nhungwava trigo'java'ea

24 Ojipea pyvõ ojo'java'ea pyvõ Jesus'ga ġa mbo'ei. A'ero ga ei:

–Marã hekoi kiro yvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Akwaimbae'ga imohã ha'ynhapyryva trigo ra'ynha ko pe ityma.

25 Aerẽ ypytunimo ġa kipavame ga'arõe'ỹve'ga ruri imohaina nhungwava ra'ynha trigo'java'ea ra'ynha ko pe trigo pyteri pe. Kirẽ ga hoi a'ero ojip-iukare'yma ogwovo.

26 –Aerẽ jate trigo henhunhamo nhungwava pavẽi. I'ai herekovo ahara. I'arame jate kohoa jara'ġapyryve'ġa mbaragwahavi nhungwava rehe trigo pyteri pe a'ea ko trigo rũi reki javo.

27 A'ero ġa hoi kohoa jara'ga pyri javo ga pe: “Orepojykaharamo eretỹ nde trigo ra'ynhapyryva ko pe. Maraname gwereko nhungwava trigo pyteri pe? Ma'ġa omohã naerũ nhungwava ra'ynha trigo'java'ea ra'ynha a'ero trigo pyteri pe raikwehe?” ei ġa ijara'ga pe.

28 –A'ero ga ei ġa pe: “Ma'ġa po? Ojipe'ga nanhiarōi a'ero imohaina nhungwava ra'ynha ipype raikwehe,” ei ga.

–A'ero ġa ei: “Marã a'ero? Toroho ti nhungwava mondoroga? Marã?” ei ġa.

29 –“Tapemondorogi na'ē,” ei ga. “Nhungwava mondorogame mara'ngu po ti pe imondoroga trigo jajuve'ŷva'ea nhungwava reheve nehē?

30 Na inhimomboakari ojogweheve,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. “Aerē trigo jajuvame po ti ji ei trigo mono'ōhara'ġa pe nehē: Nhungwava na'ē ti pemondoro trigo'java'ea jugwi imono'oġa nehē. Peapytī ti jajurupya pe herogwovo imbokaita. Nahã po ti ji ei ġa pe nehē,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. “A'ea py'rovo gwe ti pemono'ō trigo herua imondovo hyrua pype jiapoa pype. Nahã po ti ji ei ġa pe nehē,” ei kohoa jara'ga.

Nahã Jesus'ga ei imombe'gwovo ojo'java'ea.

Mostarda ra'ynha xunhiheteva'ea
(*Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19*)

31 Ojipea pyvō ojo'java'ea pyvō Jesus'ga ġa mbo'ei. A'ero ga ei:

–Marã hekoi kiro yvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Akwaimbae'ga gwereko mostarda ra'ynha. A'ea ga itymi ko pe, ei Jesus'ga.

32 Mostarda ra'ynha ko jara gwyre'i pa xunhi hete. Henhunhame mostarda roryroryvamo. Aerē yvovouhuro. A'ero koji'i hehanhuhū oji'java'ea hohe yvovouhuro. A'ero gwyrā'ia ruri onhimongyavo upa hakã rehe japovo gwaityga, ei Jesus'ga he'yje'ŷve'ġa po ti he'yjuhu nehē javo.

Pão imbovuhava
(*Lucas 13.20-21*)

33 Ojipea pyvō ojo'java'ea pyvō Jesus'ga ġa mbo'ei. A'ero ga ei:

–Marã hekoi kiro yvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Kunhahēa opyhy he'yiva'ea vinte e cinco quilos de farinha de trigo, ei ga. Trigo pype hēa imbojihe'ari imbovuhava ta'apo ti ji pão javo. A'ero hēa igwaragwarai humbirimbiriga trigo ru'uma. Igwaigwavete imbovuhava onhinhamba trigo ru'uma pype imbovuvupava, ei Jesus'ga igwaigwavete po ti ġa herojijyi ojeaporoġita nehē javo.

Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo
(*Marcos 4.33-34*)

34 A'ea pa Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea pevove'ġa pe he'yjuhuve'ġa pe. A'ea jate ga imombe'ui ġa pe ġa mbo'eavo.

35 Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'ĩġa mombe'uharava'ea a'ea mombe'u. A'ea rupi ahe ei Tupana'ga nhi'ĩġa mombe'gwovo hako:

“Amombe'u po ti ji ġa pe ojo'java'ea nehē.

Kiroki onhimi yvya apopyagwera jate

– kiro po ti ji a'ea kwahavukari imombe'gwovo ġa pe nehē,” ei ahe hako.

Jesus'ga okwahavuka trigo'java'ea mombe'ua

36 Pevove'ġa mondoukarame ojihugwi Jesus'ga hoi onga pype. A'ero garemimbo'ehara'ġa nduri ga pyri javo ga pe:

–Ore mbo'e ti ojo'java'ea rehe ikwahavuka ore ve nhungwava mombe'ua trigo'java'ea mombe'ua, ei ġa Jesus'ga pe.

37 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Kwa. Kiro po ti ji imombe'ukatui pe me nehē. Jijive yvyakotyva'ero yvagipeva'ero ji ei ji ga mombe'urame ha'ynhapyryva mohāihara'ga, ei Jesus'ga.

³⁸ Kohoa a'e ko ji yvyakotyva pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe. Ha'ynhapyryva a'e ko ji jireheve'ga pe. Ga e'i Tupana'ga pe: “Ndehe ko oreruvihavuhetero.” Nhungwava trigo'java'ea a'e ko ji ite'varuhuve'gareheve'ga pe Diabo'gareheve'ga pe. Ga e'i Diabo'ga pe: “Ndehe ko oreruvihavamo.”

³⁹ Ha'ynhapyryva mohāihara'ga arōe'ŷve'ga – kiroki ga otŷ Nhungwava gakohoa pype – ga'arōe'ŷve'ga a'e ko ji Diabo'ga pe nharōe'ŷve'ga pe, ei Jesus'ga. Koapora mondorohava a'e ko ji mbapavakotyva pe. Koapora mondorohara'ga a'e ko ji Tupana'gapryve'ga pe yvagipeve'ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁴⁰ —Koapora mondorohara'ga imondorogi Nhungwava trigo'java'ea imbokaita, a'e ko ji ko, ei Jesus'ga. Na jitehe mbapava koty po ti ji ite'varuhuve'ga mondoukari hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

⁴¹ Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero po ti ji jipyryve'ga mondoi yvya koty nehē yvagipeve'ga. A'ero jireheve'ga ndeja po ti ga ite'varuhuve'ga nderohopavi nehē – kiroki ite'varuhuve'ga ombo'e ite'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga. Okote'varuhuve'ga nhaporemō po ti jipyryve'ga ga nderohoi jireheve'ga pytera hugwi nehē no, ei Jesus'ga.

⁴² A'ero po ti jipyryve'ga okote'varuhuve'ga mombori hahyva'ea ruvihava pype. Tataheteuhua koi hahyva'ea ruvihava. Pevo po ti ga jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehē, ei Jesus'ga.

⁴³ —A'ero po ti Tupana'ga nhi'igareheve'ga popoakara jukwahahetero nehē. Ikatu katu po ti ga gworygworyvamo nehē – perope ganduvete'ga ojikoty'a ga pavēi Tupana'ga, ei Jesus'ga. Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga imombe'gwovo katu gwemimbo'ehara'ga pe ojo'java'ea.

Akwaimbae'ga gwepia pyryheteva'ea ko pe

⁴⁴ —Marā hekoi kiro yvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhandervihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea nehē, ei ga. Akwaimbae'ga hepiagi pyryheteva'ea ko pe. A'ereki a'ea ojipe'ga omi jipe vykwara pype tohepiagyme ti ga javo. Garemimimipyra repiagame akwaimbae'ga heja pevo imima'java. Horyory ga hehe. Nurā ga imondopavi ombatera ojihugwi tombuhu ti ga ji ve itambere'ia mbatera pe javo. A'ero ga itambere'ia rerohoi imondopava kohoa jara'ga pe ipyhyga kohoa ga hugwi. “Nahā ji ipojykai nhirembiepiagipyra,” ei ga oyvyteri pe, ei Jesus'ga. Nahā hekoi yvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhandervihavuhetero oko javo.

A'ea Jesus'ga ei imombe'gwovo gwemimbo'ehara'ga pe ojo'java'ea ikwahavuka ga pe na jitehe pyryheteva'ea tuhē ko aherekōa Tupana'gareheve'ero javo.

Ita'ia'java'ea pyryheteva'ea pérola

⁴⁵ —Marā hekoi kiro yvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhandervihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea nehē, ei Jesus'ga. Ima'ehara'ga hogahoi ojipe'gape'ga pyri ipyhypota ita'ia'java'ea pyryheteva'ea pérolas ijara'ga hugwi.

⁴⁶ A'ero ga hepiagi ita'ia'java'ea pyryheteva'ea ijara'ga pyri. He'yi itambere'ia hehe. A'ero ga hoi imondopava ombatera ojihugwi tombuhu ti ga ji ve itambere'ia mbatera pe javo. A'ero ga itambere'ia rerohoi imondovo ijara'ga

pe imbuhuruka ojive ita'ia'java'ea pyryheteve'ea pérolapyryhetea ipojoykavo, ei Jesus'ga na jitehe pyryheteve'ea tuhē ko aherekoa Tupana'gareheve'ero javo.

Pira mboahava

⁴⁷—Marā po ti hekoi nehē vyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea nehē, ei Jesus'ga. Pira mboahava pirareheve'ga imombori ypiahu pe imbo'aparavuhupava pira, ei Jesus'ga.

⁴⁸ Imboahava tynahē hete. A'ero yembeyvyri pe ga heruri inoga. Oapy ga imo'emo'eamo. Pirapyryva ga imondoi hyrua pype imohina. Pirate'varuhua ga imombori, ei Jesus'ga.

⁴⁹—Aerē na jitehe po ti Tupana'ga vyakotyve'ga nderekoukari mbapava koty nehē. Mbapava koty po ti gapyrive'ga nduri ite'varuhuve'ga nderogwovo Tupana'ga nhi'igareheve'ga pytera hugwi nehē, ei Jesus'ga.

⁵⁰ Hahyva'ea ruvihava pype po ti ga ite'varuhuve'ga mombori nehē. Tataheteuhua koi hahyva'ea ruvihava. Pevo po ti ga jehe'oi ojihe onhi-monha'ngavo hahyrame ojive nehē, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga omombe'u ojo'java'ea.

A'itituhēva'ea ko ymyahūva'ea ipyahuva'ea no

⁵¹—Marā? Pekwaha pe penhimombaragwahava nhiremimbo'eagwera rehe nhaporemō ji pe mbo'erame ojo'java'ea pyvō? Marā? ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

—Orokwaha pa ore akoja neremimbo'eagwera, ei ga.

⁵² A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Judeus'ga mbo'ehara'ga ikwahaparavuhui ji ombo'erame, ei Jesus'ga. A'ereki ga okwahavypy ymyahūva'ea aheremimbo'eagwera. Aerē ji ga mbo'ei ipyahuva'ea rehe javo ga pe: Nahanahā hekoi vyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo. A'ero ga ikwahavi a'ea no. Ga ko onga jara'ga ja a'ero, ei Jesus'ga. A'ereki onga jara'ga gweno'ē ymyahūva'ea ipyahuva'ea reheve ombaterahetea hugwi ombatera rerekokatuhava hugwi, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga oko ocidade de Nazaré pe

(Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30)

⁵³ Ga mbo'epavame ojo'java'ea pyvō Jesus'ga hoi pea hugwi ogwovo.

⁵⁴ Ogwyri pe ga ruri ocidade de Nazaré pe ovahema. Pevo ga ga mbo'ekatukatui gajatykahava pype. A'ero ga nhimomby'ai ga rehe. A'ero ga ei ojohupe:

—Ma'ga po ga mbo'ehetei ikwahavukaheteavo ga pe? Ma'ga po ga mbopopoaka japovouka ga pe ahemonhimomby'ava'ea? ei ga.

⁵⁵ Ga onga apohara'ga ra'ya'ga rūi naerū? ei ga. Gayhēa, hēa ko Mariahēa. Gairū'ga ko Tiago'ga, José'ga, Simão'ga, Judas'ga. Tikwaha pa nhande ga.

⁵⁶ Garendyra'ga u pa nhande pyri. Ymyava'ea atyvi ga agwamo. Maraname ga ikwahapavi naerū? ei ga.

⁵⁷ Igwaigwavete ga ndokoi ga rehe ga arōe'yma a'ero.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ojipe'ga gwyrive'ga omondo gweaporoḡita imohina Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga ndehe. Gagwyrive'ga jate nomondoi imohina ga ndehe ganongapypeve'ga pavēi, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁸ Ndahe'yi reki Jesus'ga rembiapoa a'ero ahemonhimomby'ava'ea pevo ga pe. A'ereki ga ndojikogi ga rehe.

14

João Batistava'ea omano
(*Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9*)

¹ Aerē Herodes'ga hendupavi ġa Jesus'ga mombe'urame. Ga omombe'u Jesus'ga remimomby'ava'ea mombe'urame no. Herodes'ga ko omondondo Galiléiapeve'ġa ġwemimbotarimova'ea rupi ġagwyri pe.

² Jesus'ga mombe'ua renduvame Herodes'ga etehei ojipyrive'ġa pe:

—Jesus'ga ko João Batista'ga. Ovy João Batista'ga gwyvya hugwi okwerava, ei ga. Nurã ga japoí ahemonhimomby'ava'ea, e'i tehe Herodes'ga.

³ Nahã Herodes'ga ei. A'ereki João Batistava'ea manoa renonde Herodes'ga João Batistava'ea pyhyguka ahe kwaruka itanhuramuhãa pyvõ ahe mongiuca cadeia pype. Herodiashãa rehe Herodes'ga opyhyguka João Batistava'ea raikwehe. Herodiashãa ko Herodes'ga irũ'ga rembirekoro na'ẽ oko, Filipe'ga rembirekoro. Kirē Herodes'ga hãa rereko raikwehe.

⁴ Nurã João Batistava'ea e'ie'i Herodes'ga pe:

—Maranameuhũ nde hãa rerekoi? Po ahe ndogwerekoi te hãa! ei João Batistava'ea Herodes'ga pe.

⁵ Ndopotari Herodes'ga ahe'ea ojive. Nurã ga ahe mongiuca cadeia pype ahe jukapota. Ndojukaukari reki ga ahe. A'ereki ga okyhyji judeus'ġa hugwi. A'ereki ġa e'i:

—João Batista'ga ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga, ei ġa onhi-mongyavo.

⁶ Aerē o'aragwera rupi Herodes'ga oapo toryva. A'ero Herodiashãa ra'yrahãa tehe ojiroky ġandovai pyteri pe – kiroki ġa uhu toryva repiaga. Ikatu Herodes'ga pe hãajirokya.

⁷ A'ero ga e'i hãa pe:

—Gara nde erepota imondoa ejive? ei ga. Amondo tuhẽ po ti ji nde ve nehẽ. Tupana'ga ji'ea renduvame ji ei poro nde ve.

A'ea Herodes'ga e'i Herodiashãa ra'yrahãa pe.

⁸ A'ero hãayhãa e'i hãa pe:

—Ere ti Herodes'ga pe: “Embuhu ti ji ve kiro João Batista'ga akaġa nhaembeva pype.” Nahã ti ere ga pe, ei hãa gwa'yrahãa pe hãa mbo'eavo.

—Kwa, ei hãa oyhãa pe.

Nurã kiro hãa e'i Herodes'ga pe:

—Embuhu ti ji ve kiro João Batista'ga akaġa nhaembeva pype, ei hãa.

⁹ A'ea renduvame Herodes'ga ndovy'ari. Toryvarupive'ġa ġwendu ga'eagwera hãa pe ga erame: “Gara nde erepota imondoa ejive? Amondo tuhẽ po ti ji nehẽ. Tupana'ga ji'ea renduvame ji ei poro nde ve.”

Nurã ga e'i kiro ojipyrive'ġa pe:

—Peko ti hãanhi'iġa rupi a'ero.

¹⁰ Peho ti cadeia pype ga jukavo ga'akaġa momboa herua hãa pe, ei ga.

¹¹ A'ero ġa oho João Batistava'ea jukavo aheakaġa rerua nhaembeva pype imondovo hãa pe. Hãa gweroho oyhãa pe a'ero herovahema.

¹² João Batistava'eareheve'ġa uhu a'ero ahera'oa rerogwovo ityma. Aerē ġa oho Jesus'ga pyri imombe'gwovo ahemanoa ga pe.

Nahã ko João Batistava'ea manoa raikwehe.

Herodes'ga nomoka'nhyimi kiro João Batistava'ea akaġa imomborukaragwera. Nurã henduvame Jesus'ga remimomby'ava'ea Herodes'ga ei:

—Jesus'ga ko João Batista'ga. Ovy João Batista'ga gwyvya hugwi okwerava, ei Herodes'ga.

*Jesus'ga omondouka mbatera cinco milva'ea pe
(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; João 6.1-14)*

¹³ Herodes'ga nhi'i'ga kwahavame Jesus'ga hoi yhara pype ypiahua aherovai ogwovo ongae'yi me tajipe'a ti ji avove'ga hugwi javo.

Gahoa kwahavame he'yive'ga hoi opyvo cidades hugwi ogwovo ypiahua rembeyvira rupi. Nahã ga vahemypyri aherovai Jesus'ga rovatiamo tihendu ti ga javo.

¹⁴ Jesus'ga ga ndepiagi pevo ohemame yhara hugwi a'ero. Oporogwety ga ga. Omombi ga karugwara gapyteripeve'ga hugwi itetirũave'ga hugwi.

¹⁵ Ka'arugame dozeve'ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri ga pyri. Ga pe ga ei a'ero:

—Ka'aru hete kiro. Agwa'ga ndo'ui ve reki. Nurã ti emondouka ga avo hugwi, ei ga. Ahã onga avo. Toho ti ga cidades'i pe ira'agweva'e pe ipyhyga mbatera. Pevo po ti ga hoi i'gwovo nehẽ.

A'ea Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe ga mondouka pota ga pe.

¹⁶ —Tohoyme po ti ga hamo, ei Jesus'ga ga pe. Pehe ti pemondo mbatera ga pe to'u ti ga javo, ei Jesus'ga.

¹⁷ A'ero ga ei ga pe:

—Ndrogwerekoi te! ei ga. Cinco pães orogwereko dois pira reheve. Ndohygi'i'i po ti ga ndehe nehẽ, ei ga.

¹⁸ —Peru ti ji ve a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

—Kwa, ei ga herua.

¹⁹ Pevove'ga pe Jesus'ga ei:

—Peapy ti vvyvo nhungwava rehe, ei ga ga pe.

Oapy ga a'ero.

²⁰ Kiro ga ipyhygi mbatera – kiroki cinco pães dois pira reheve. Ojovavu ga yvaga repiaga.

—Ndepyry hete nde imbuhua ore ve, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

Kiro Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi pães imondomondovo gwemimbo'ehara'ga pe pira reheve. Kiro ga imondomondo ga pe.

²¹ Kiro ga nhaporemõ i'ui onhimoytaromouka.

Ga i'urẽ Jesus'ga remimbo'ehara'ga imono'o'gi hembyruera imondovo yrua pype. He'yjuhuva'ea hembyruera opyta reki garembihaygwe'rogawera. A'ereki ga ndo'upavi. He'yjuhuva'ea dozeva'ea yrua tynahẽ. Kiroki ga o'u pevo Jesus'ga pyri – ga ko he'yjuhu hete ranuhũ. Cinco milve'ga o'u akwaimba'ero. Kunhangwera'ga tayri'ga pavẽi i'ui no. Nahã Jesus'ga japoi ahemonhimomby'ava'ea he'yje'ỹva'ea imbovua imondovo ga pe.

*Jesus'ga oho yhya arimo
(Marcos 6.45-52; João 6.15-21)*

²² Ga imono'ombavirẽ hembyruera Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe ga mondovouka:

—Pe'a ti yharuhua pype, ei ga. Peho ti ji renonde ypiahua aherovai, ei ga ga pe. Apyta na'ẽ po ti ji avo agwa'ga mondovo nehẽ, ei Jesus'ga.

—Kwa, ei ga.

A'ero ga avi herogwovo.

²³ Jesus'ga pytai a'ero pevove'ga mondovo ganonga pe. Ga horame ga tehe oho vvytyruhua rupi opytavo pevo tanhi'i ti Tupana'ga pe javo. Pevo ga pytai onhi'i'ga Tupana'ga pe imongaruheteavo.

²⁴ A'ea rupi garemmimbo'ehara'ga ndekoi ypiahua pyteri pe. Ombohemohe hete yharuhua vvytua rerekovo. Vvytua ipopoaka yhara mondoukare'yma aherovai.

25 Ko'eḡwerĩrame Jesus'ga hoi yhya arimo ogwovo ḡa pyri.

26 Garemimbo'ehara'ḡa garura repiagame ḡapy'a omyi.

—Anhaḡa po uhu yhya arimo! ei ḡa.

Hahēahē ḡa okyhyjiavo.

27 Kotihĩ Jesus'ga ei a'ero:

—Penogatu ti pejipy'a. Tapekyhyjia'javi ti. A'ereki ji tuhē ako, ei Jesus'ga ḡa pe.

28 A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Po nde Jesus Cristoramo hamo, yhya arimo po ti nde ji mbuhuri ejipyri nehē hamo, ei ga.

29 —Ejo ti, ei Jesus'ga ga pe a'ero.

A'ero Pedro'ga hemi yhara hugwi ogwovo yhya arimo ogwovo Jesus'ga pyri.

30 Aerē ga kyhyji reki. A'ereki ipopoaka yvytua. A'ero ypy pe ohoḡwerĩrame ga hapukai Jesus'ga pe:

—Ji pyhy! ei ga Jesus'ga pe opojykaharete'ga pe.

31 Kotihĩ Jesus'ga opoa mondoi ga pe ga pyhyga.

—Nderejikogi nde ji rehe, ei Jesus'ga ga pe. Garamo nde ndajireroviarihu Jesus'ga po nanhimondokatui yhya arimo javo? ei Jesus'ga Pedro'ga pe. Nurā nde hoi gwerevi ypy pe, ei Jesus'ga.

32 Jesus'ga avame yhara pype Pedro'ga pavēi ndura'javi yvytua.

33 Jara'ḡa yhara pypeve'ḡa nduri Jesus'ga pyri ga mboheteavo.

—Tupana'ga ra'yra tuhē ko nde, ei ḡa ga pe ḡwenypy'amo ga pyri.

Jesus'ga omombi ahētetirūa Genesaré pe (Marcos 6.53-56)

34 Ogwovo Jesus'ga herohoi ypihua aherovai a'ero herovahema Genesarépeve'ḡa gwyri pe.

35 Ikwahavame Jesus'ḡa ndura pevove'ḡa omondomondo onhi'iḡa ojohupe ga mombe'gwovo ogwyripeve'ḡa pe nhaporemō. Nahā ḡa ḡa momorandupavi. Henduvame ḡa itetirūave'ḡa mbojatykapavi ḡa nderua Jesus'ga pyri ḡa nderovahema.

36 —Na ti itetirūave'ḡa pokogi ndepira rembeyvyra rehe nehē, ei ḡa. Po ti ḡa pokogi hehe vehevi, a'ero po ti ḡatetirūa ipigi ḡa hugwi nehē, ei ḡa Jesus'ga pe.

Kiroki ḡa opoko gapira rehe – ḡa hugwi ḡatetirūa pigi a'ero.

15

Jesus'ga onhi'ĩ judeus'ḡa namonhava'ea remimbo'eagwera rehe (Marcos 7.1-13)

1 Aerē ḡa nduri Jesus'ga pyri Jerusalém hugwi fariseus'ḡa judeus'ḡa mbo'ehara'ḡa pavēi. Ovahemame ḡa ei Jesus'ga pe:

2 —Maranameuhũ neremimbo'ehara'ḡa nohendukatui nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera naerũ? Nhaneramonhava'ea e'i: “Nahanahā nhande xajipogwei katu. Nhandejipogweikaturo ḡwaramo nhande nhimombryvi Tupana'ga pe.” Nahā nhaneramonhava'ea ei nhande mbo'embo'eavo. Na rũi neremimbo'ehara'ḡa jipogwei i'ua renonde nahā ojikwakuve'yma, ei ḡa Jesus'ga pe.

3 —Pehe no, ei Jesus'ga ḡa pe. Maranameuhũ pe napehendukatui Tupana'ga nhi'iḡa? ei Jesus'ga. Tupana'ga erame nahanahā ti peko javo pe ndapekoi ganhi'iḡa rupi. Penhimimbo'ea rupi jate reki pe ndekoi pejikovo Tupana'ga nhi'iḡaatyviva'ea rupi, ei Jesus'ga.

⁴ Ymyahũ Tupana'ga ei:

“Pemondo ti pejeaporoğita imohina pejuva'ğa ndehe penhy'ğa ndehe no,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

“Kiroki ga e'i te'varuhu uva'ga pe oyhẽa pe no

– tojukauka ti ға ga a'ero,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

⁵ –Pe ki a'e te Tupana'ga nhi'iğaatyviva'ea rehe pe ға mbo'ei, ei Jesus'ga. Po ға ei uva'ğa pe oy'ğa pe no: “Apoko pota ji imondovo mbatera pe me novia. Emo ji amondo akoja Tupana'ga pe,” ei ға ға pe.

⁶ Pe'e pe ға pe a'ero: “Nanongara pyry!” Nahã pe ға mbo'ei pejikoe'yma Tupana'ga nhi'iğa rehe, ei Jesus'ga ға pe. A'ereki ға erame a'ea ға nomondoi ojeaporoğita imohina uva'ğa ndehe oy'ğa ndehe no. Ndopokogi ға uva'ğa oy'ğa ndeheve a'ero imondoe'yma ға pe. Nahã ға ndekote'varuhui, ei Jesus'ga.

⁷ –Pehe ko pekokatu'ãva'ero, a'e ji pe me a'ero, ei Jesus'ga ға pe. Ymyahũ Isaíasva'ea pe mombe'u katu jipe Tupana'ga nhi'iğa mombe'urame hako. A'ereki ahe e'i:

⁸ “‘Arove'ğa onhi'iğatu tehe ji ve

torombohete Tupana'ga javo,' ei Tupana'ga.

'Emo ға nanhiarõi imondoe'yma gweaporoğita imohina ji rehe.

⁹ Ji mbohete tehe ға.

A'ereki nhinhi'iğa rehe rõi ға ombo'e.

Yvyakotyve'ğa nemimbo'ea rehe ға ға mbo'ei

a'ea ko Tupana'ga nhi'iğa javo tehe jupe,' ei Tupana'ga,” ei ahe hako, ei Jesus'ga fariseus'ğa pe judeus'ğa mbo'ehara'ğa pe no.

*Ahereaporoğitate'varuhua ahe mbote'varuhu
(Marcos 7.14-23)*

¹⁰ Jesus'ga ға mbuhuri ojipyri pevove'ğa he'yjuhuve'ğa. A'ero ga ei ға pe: –Pehendu ti ikwahava, ei ga.

¹¹ Kiroki oki nhandejurua pype – a'ea nianembote'varuhui. Kiroki ohẽ nhandejurua hugwi – a'ea nhande mbote'varuhu, ei Jesus'ga ға pe.

¹² A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ğa nduri ga pyri javo ga pe:

–A'ea nde erame fariseus'ğa nhimonha'ngai nenhi'iğa arõe'yma. Erekwaha nde? ei ға Jesus'ga pe.

¹³ A'ero Jesus'ga ei ға pe:

–Jiruva'ga yvagipeve'ga po ti o'o pa ғwemitymipyrarũiva'ea nehẽ, ei Jesus'ga.

Tupana'ga nhi'iğaatyviva'ea pe ғанemimbo'ea pe Jesus'ga ei: Tupana'ga remitymipyrarũiva'ea. Tupana'ga po ti omombi pa ғанemimbo'ea nehẽ.

¹⁴ –Na ға ndekojate a'ero fariseus'ğa, ei Jesus'ga. Ga ko heakwagweve'ğa ja –kiroki ға gweroho pota oji'jave'ğa, ei Jesus'ga. Po heakwagweve'ga gweroho ojipe'ga –kiroki ga ga ja ndohepiagi, a'ero po ti ға memei ohi ikwara pype nehẽ. A'ereki ға memei ndohepiagi, ei Jesus'ga.

¹⁵ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

–Ore mbo'e katu ti ojo'java'ea rehe. A'ereki ndorokwahavi a'ea. Maraname nde ei akoja ore ve? “Kiroki oki nhandejurua pype – a'ea nianembote'varuhui. Kiroki ohẽ nhandejurua hugwi – a'ea nhande mbote'varuhu,” ere nde. A'ea rehe ti ore mbo'e katu a'ero, ei Pedro'ga.

¹⁶ A'ero Jesus'ga ei Pedro'ga pe:

–Maranuhũ pehe ndapekwahavi no? ei Jesus'ga.

¹⁷ Kiroki oki nhandejurua pype – a'ea oho nhanderevega pype ohema nhande atarame.

–Maranuhũ pe ndapekwahavi naerũ? ei Jesus'ga.

¹⁸ Kiroki ohē nhandejurua hugwi – a'ea ohē nhandeyvytera hugwi nhande mbote'varuhuavo, ei Jesus'ga.

¹⁹ Po pejiyvyteri pe pe ndeaporoġitate'varuhuro, a'ero pejiyvyteri pe pe ei na'ē penhimonha'ngavo tijuka ti ga javo ga pe. A'ero po pe ga jukai. Pe ei na'ē pejiyvyteri pe tiroho ti garembirekohēa ga hugwi javo hēa pe. A'ero po pe hēa rerohoi pejive. Pejiyvyteri pe pe ei na'ē tireko te'varuhu ti ġa javo ġa pe. A'ero po pe ġa nderekote'varuhui, ei Jesus'ga. Pe'e pe: Timi ti. Pe'e pe: Xa'mbe ti ġa pe. Pe'e pe: Timbotegwete ti ġa. A'ea nhaporemo pe ei pejiyvyteri pe. Nahā pe ndekote'varuhui a'ero, ei Jesus'ga.

²⁰ Pendeaporoġitate'varuhua nhaporemo pe mbote'varuhu, ei Jesus'ga.

–Tupana'ga nhi'ġaatyviva'ea fariseus'ga omombe'u ahembo'ehara'ga pavēi ġa erame: “Nahanahā po ti nhande xajipogwei xanhimombyry ti Tupana'ga pe javo.” Gahā e'i a'ea. Jihi ki a'e te a'e pe me: Po nhande ndi-ajipogwei i'gwovo, a'ero nhande nianhimbote'varuhui, ei Jesus'ga. A'ereki nhandejipogweja nomombyryvi nhandereaporoġita, ei Jesus'ga.

Judeurūiva'ea

(Marcos 7.24-30)

²¹ Aerē Jesus'ga hoi pea hugwi ogwovo. Cidades koty Tiro koty Sidom koty ġa hoi ogwovo yhya rembeyvyra rupi.

²² Pea hugwi hēa ruri Jesus'ga rovatiamo – kiroki cananéhahēa judeurūivehēa.

–Jipojykaharetero ko nde Daviva'ea rymyminoru no! ei hēa Jesus'ga pe.

A'ea hēa ei ga pe. A'ereki hēa e'i oyvyteri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ġanduvihavuhuhetero javo.”

–Ji porogwety! ei hēa Jesus'ga pe. Anhaġa opojyka jira'yrahēa okote'vate'varuhuavo hēa pe, ei hēa.

²³ Jesus'ga nonhi'ġi reki hēa pe. A'ero garemimbo'ehara'ga nduri ga pyri javo ga pe:

–Emondo ti hēa nhande hugwi. A'ereki hēa uhuruhu nhande reviri ohapukaita okovo ji poko javo, ei ġa Jesus'ga pe.

²⁴ A'ero Jesus'ga ei:

–Tupana'ga ji mbuhuruka jigwyripeve'ġa pyri israelitas'ġa pyri. “Ga pyri jate ti eho ġa pokoga,” ei Tupana'ga ji ve, ei Jesus'ga. “Ga ko ovelhas ja. Ovelhas oka'nhy jipi herekoe'ymame gwepiakatuharamo. Akoja ja ko ġa ika'nhyva'ea ja,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga. Judeus'ġarūive'ġa pyri rūi Tupana'ga ji mbuhurukari, ei Jesus'ga.

²⁵ Gwendu po hēa Jesus'ga nhi'ġa ua Jesus'ga pyri ġwenypy'amo garovai pyteri pe nde ko jihoheva'ero javo.

–Ji poko ti! ei hēa Jesus'ga pe.

²⁶ A'ero ga ei hēa pe:

–Ndapyryvi ji ipyhygi tayri'ġa mbatera imomboa nhaġwatiġa pe to'u ti javo.

Nahā Jesus'ga ei ndapyryvi ji judeus'ġarūive'ġa pokogi javo.

²⁷ –A'iti a, ei hēa. Emo nhaġwatiġa vehevi reki o'u hembyrue'ria – kiroki ohi ijara'ġa i'urame, ei hēa.

Nahā hēa ei aerē po ti nde judeus'ġarūive'ġa pokogi no javo.

²⁸ A'ero Jesus'ga ei hēa pe:

–Kui'i, ei ga hēa pe. Erejiko hete nde ji rehe ji poko po ti ga nehē javo, ei Jesus'ga. Oropoko ti jihi kiro, ei ga hēa pe.

Nanime Jesus'ga anhaġa mbojipe'ai hēara'yrahēa hugwi nahā hēa pokoga.

Jesus'ga omombi he'yjuhuva'ea tetirūa

²⁹ Aerē Jesus'ga hoi pea hugwi ogwoogwovo ypiahua rembeyvyri Galiléia rembeyvyri okovo. Yvytyruhua arimo ga hoi oapyga oina.

³⁰ Ga pyri he'yjuhuve'ga nduganduri itetirūave'ga nderunderua. Gweru ga ipyka'naka'nave'ga heakwagweve'ga ndeheve onhi'iġe'ŷve'ga ndeheve ika'naka'nave'ga ndeheve ojipe'ga ndeheve he'yive'ga. Gahā ġa ġa nderuri ġa mondovo ġa noġa Jesus'ga pyri topohano ti ga ġa javo.

A'ero Jesus'ga imombigi ġatetirūa ġa hugwi.

³¹ A'ero ġa nhimomby'ai hepiaga ġatetirūa mombiga. A'ereki onhi'iġe'ŷve'ga onhi'i reki. Gwepia ġa Jesus'ga ika'naka'nave'ga nda'oa imombyryvame. Ipyka'naka'nave'ga ami ogwovo reki. Heakwagweve'ga gwepia reki. A'ero pevove'ga Tupana'ga mbohetei onhimongyavo okwaha hete Tupana'ga Israelva'ea rakykwepohara'ga nduvihavuhuhete'ga javo.

*Jesus'ga omondouka mbatera quatro milva'ea pe
(Marcos 8.1-10)*

³² Aerē Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—Pejo ti ji pyri.

Ga ndurame ga pyri ga ei ġa pe:

—Iporia'i ġa ji ve avove'ga he'yjuhuve'ga. A'ereki ġa ndogwerekoa'javi mbatera dois okira ġwaramo ji pyri, ei Jesus'ga. Namondoukapotari ji ġa ġanonga pe ġa i'ue'ymame. A'ero po ti ġa pytupavamo pehea rupi ġwe'ouhūro nehē, ei Jesus'ga.

³³ Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Ma hugwi po ti nhande ipyhygi he'yjuhuva'ea mbatera ġa pe avo ongae'ŷi me tokogahi ti ġa javo? ei ġa.

³⁴ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Maramomi pe herekoi pães?

—Sete, ei ġa ga pe. Moko'i pira'ia orogwereko no, ei ġa.

³⁵ Pevove'ga pe Jesus'ga ei:

—Peapy ti vvyvo, ei ga ġa pe.

³⁶ Kiro ga ipyhygi mbatera - kiroki sete pães pira'ia reheve. A'ea rehe ga nhi'iġi Tupana'ga pe ndepiry hete nde imbuhuruka javo. A'ero ga haygwe'rogwe'rogi pães pira'ia reheve imondomondovo ġwemimbo'ehara'ga pe. Kiro ġa imondomondoi pevove'ga pe.

³⁷ A'ero ġa nhaporemō i'ui onhimoytaromo.

Ga i'urē Jesus'ga remimbo'ehara'ga imono'oġi hembyruera imondovo yrua pype. He'yjuhuva'ea hembyruera opyta reki garembihaygwe'rogagwera. A'ereki ġa ndo'upavi. He'yjuhuva'ea seteva'ea yrua tynahē.

³⁸ Kiroki ġa o'u pevo Jesus'ga pyri - ġa ko he'yjuhu hete ranuhū. Quatro milve'ga ko o'u akwaimba'ero. Kunhangwera'ga tayri'ga pavēi i'ui no. Nahā Jesus'ga japoi ahemonhimomby'ava'ea he'yje'ŷva'ea imbovua imondovo ġa pe.

³⁹ A'ero Jesus'ga pevove'ga mondoukari ġanonga pe. Ga horame ga avi yharuhua pype herogwovo aherovai herovahema ypiahua rembe'yi pe cidade de Magadā me.

16

*Eapo ti ahemonhimomby'ava'ea, ei ahe Jesus'ga pe
(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)*

¹ Aerē fariseus'ga nduri Jesus'ga pyri saduceus'ga pavēi ovahema.

–Tihepia ti gapopoakara, ei ġa ojohupe. Mara'ngu po Tupana'ga okovo ga pyri ga mbopopoaka? Tupana'ga ga mbopopoakare'ymame po ti nhande ga mbotegwetei, ei ġa ojohupe.

Nurā ġa ei Jesus'ga pe:

–Eapo ti ahemonhimomby'ava'ea. Torohepia ti, ei ġa ga pe.

² A'ero Jesus'ga ei reki ġa pe:

–Ka'aru iġwaġahivame yvaga pe ei: “Ko'emame po ti kwara ima'eġatui nehē.” Nahā pe ei, ei Jesus'ga ġa pe.

³ –Ypyhajive iġwaġahivame yvaga hovapitymbyguhurame pe ei: “Amana po ti ikyri nehē.” Nahā pe ei, ei Jesus'ga.

–Pehepia pe yvaga ikwahava aerēva'ea ima'eġatua. Hepiaga'javame pe pekwaha aerēva'ea ikyra. A'ea pe pekwaha katu, ei Jesus'ga ġa pe. Emo imbaragwahave'ỹve'ġa ja po pe reki. Pehepia tehe pe ojipeva'ea aġwamova'ea – kiroki a'ea okwahavuka aerēva'ea. Emo pe napembaragwahavi reki aerēva'ea rehe, ei Jesus'ga.

⁴ –Aġwamova'ero peko te'varuhu pa pe, ei Jesus'ga ġa pe. Ndapekoi pe Tupana'ga nhi'ġa rehe pejikoge'yma ga rehe. Pe'e pe: “Jesus'ga japorame jate nhande ve ahemonhimomby'ava'ea, a'ero po ti nhande ei ikwahava nehē: Tupana'ga ga poko. A'ea po ti nhande xa'e hepiagame nehē.” A'ea pe ei, ei Jesus'ga. Ndoapoukari po ti Tupana'ga ojipea ahemonhimomby'ava'ea pe me nehē. Ojikwe ymyahū ga oapo ahemonhimomby'ava'ea Jonasva'ea mohemame onhi'ġa mombe'uharava'ea mohemame. A'ea jate po ti ga ikwahavukara'javi pe me nehē ji Jesus'ga poko javo.

A'ea erame Jesus'ga hoi ġa hugwi ogwovo.

*Penhimboko'i ti, ei Jesus'ga ġwemimbo'eaatyviva'ea rehe
(Marcos 8.14-21)*

⁵ Ogwovo ġa hugwi Jesus'ga herohoi herogwovo ypihua aherovai ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Omoka'nhy ġa pāo herohoe'yma ojupi.

⁶ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Penhimboko'i ti pāo mbovuhava rehe fariseus'ġa apoa rehe saduceus'ġa apoa rehe no, ei Jesus'ga.

⁷ Gareximbo'ehara'ġa nhomonhi'ġi a'ero.

–Jesus'ga ei na. A'ereki nhande ndiheruri pāo nhande rupi, ei ġa ojohupe.

⁸ Ganhi'ġa kwahavame Jesus'ga ei ġa pe:

–Maraname pe nhomonhi'ġuhūi nhande ndiheruri pāo javo? Ndapejikogi'i'i pe ji rehe ndirekoi pāo javo, ei Jesus'ga ġa pe.

⁹ Napenhimombaragwahakatui pe ji'ea rehe? Ndapekwahava'javi pe cinco pāes – akoja ji ahaygwe'rogwe'ro imondomondouka cinco milve'ġa pe? Ndapekwahava'javi pe hembyruera? Maramomi yrua pype pe imono'ono'oġi hembyruera?

¹⁰ Ndapekwahava'javi pe sete pāes? Akoja ji ahaygwe'rogwe'ro imondomondouka quatro milve'ġa pe. Ndapekwahava'javi hembyruera? Maramomi yrua pype pe imono'ono'oġi hembyruera?

¹¹ Maraname pe napenhimombaragwahavihu ji erame pe me kiro? Pāo pe rūi ji ei pe me. A'e ji pe me: Penhimboko'i ti fariseus'ġa apoa rehe saduceus'ġa apoa rehe no. A'ereki ġa'apoa ko pāo mbovuhava ja, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

¹² A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ġa nhimombaragwahavi ga'ea rehe.

–Pāo mbovuhava pe rūi Jesus'ga ei, ei ġa a'ero. Fariseus'ġa nemimbo'ea pe Jesus'ga ei. Saduceus'ġa nemimbo'ea pe Jesus'ga ei no penhimboko'i ti ġanemimbo'ea rehe javo, ei ġa.

*Nde ko Cristoramo, ei Pedrova'ea Jesus'ga pe
(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)*

¹³ Aerẽ Jesus'ga hoi cidade koty Cesaréia de Filipe koty. Ovahemame pevove'ga gwyri pe Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

–Marãi ġa ji ve jipi? ei Jesus'ga ġa pe okovo vvyakotyva'ero vvagipeva'ero no.

¹⁴ A'ero garemimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

–Ojipe'ga ei nde ve: “Ga ko João Batista'ga,” ei ġa nde ve, ei ġa Jesus'ga pe. Ojipe'ga ei nde ve: “Ga ko Elias'ga.” Ojipe'ga ei nde ve: “Ga ko Jeremias'ga. Po Jeremiasva'ea rũi ga rekoi, a'ero ga oko ojipe'ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea pyteripeve'ga.” Nahã ġa ei nde ve, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga Jesus'ga pe.

¹⁵ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Pehe, marãi pe ji ve jipi?

¹⁶ A'ero Simão Pedro'ga ei ga pe:

–Nde ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo ereko. Nde ko Tupana'ga ra'yramo avuiramave'ga ra'yramo ereko, ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

¹⁷ A'ero Jesus'ga ei:

–Simão, João'ga ra'yra, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe. Pyry hete nde ve nde a'ea kwahavame Jesus'ga ko Cristoramo Tupana'ga ra'yramo javo. A'ereki vvyakotyve'ga rũi okwahavuka nde ve. Jiruva'ga reki vvagipeve'ga ikwahavukari nde ve ga ko Cristo'ga jira'yra'ga javo, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. A'itituhẽva'ea pe nde ei.

¹⁸ –Jihi a'e nde ve a'itituhẽva'ea pe kiro no. Nderera ko Pedro. Ita xa'e nhande jupe. Ita ndojijyi upa. Na jitehe po ti jireheve'ga nhaporemogwerojijyi ojeaporoġita ojikopige'yma ji rehe nehẽ. A'ereki ji ambojiko hete ġa ji rehe topohiryme ti ġa ji hugwi javo nehẽ. Omanorame vehevi po ti ġa kweravi mbapava koty okovo avuirama Tupana'ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁹ –Na tuhẽ. Tupana'ga rekorame vvyakotyve'ga nduvihavuhetero avo yvya koty ġa mongovo onhi'iga rupi, a'ero po ti ji nde mbopopoakari nehẽ, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. A'ero po ti nde ei jireheve'ga pe nehẽ: “Nahanahã ti tapekoi.” Po a'ea nenhi'iga, a'ea ko Tupana'ga nhi'iga no, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. Ojipea po ti nde ei nehẽ: “Nahanahã ti peko.” Po a'ea nenhi'iga, a'ea ko Tupana'ga nhi'iga no.

²⁰ A'ea mombe'urẽ Pedro'ga pe Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

–Tapemombe'ui ti ġa pe Jesus'ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo javo, ei Jesus'ga ġa pe.

*Jesus'ga omombe'u omanoagwama
(Marcos 8.30-9.1; Lucas 9.22-27)*

²¹ Kiro Jesus'ga nhimombe'ua'jaa'javi ġwemimbo'ehara'ga pe nahanahã po ti ji ve nehẽ javo.

–Taho ti ji cidade de Jerusalém me, ei Jesus'ga ġa pe. He'yiva'ea po ti ġa imondomondo hahyva'ea ji ve nehẽ xava'evẽ'ga ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga pavẽi judeus'ga mbo'ehara'ga pavẽi no. A'ero po ti ġa ji jukaukari nehẽ. Mokõi ji kirirẽ po ti nhimbogwerahava nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Nahanahã Jesus'ga imombe'ui aerẽva'ea onhimombe'gwovo ġa pe.

²² A'ero Pedro'ga ga rerohoi irupe'i onhi'igahyavo Jesus'ga pe.

–Na rũi po ti nde ve hahyhetea nehẽ! ei Pedro'ga ga pe. Tupana'ga ti tomombi ġa tandejukaukaryme ġa pe javo, ei ga Jesus'ga pe opojykaharete'ga pe.

²³ Opyryrỹ Jesus'ga javo Pedro'ga pe:

–Ejipe'a ti ji hugwi! A'ereki Satanás'ga nde monhi'ĩ. Nurã nde ei nanon-gara, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. Eremombi pota nde jirekoa Tupana'ga nhi'ĩga rupi. Tupana'ga reaporoğita atyvi ndereaporoğita. A'ereki Tupana'ga opota reki nhimanoa. Yvyakotyve'ga ndeaporoğita rehe nde ereko, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

²⁴ Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

–Kiroki ġa oko pota nhiremimbo'eharamo – tokoyme ti ġa ġwemimbotarimova'ea rupi okovo nhiremimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga ġa pe. Po ti ojipe'ga imbohahyukari ġa pe ġa jukavo vehevi nehẽ peko pe Jesus'ga reheva'ero javo ġa pe, toko jitehe ti ġa nhiremimbotarimova'ea rupi opohire'yma ji hugwi.

²⁵ –Kiroki ġa ndokopotari nhiremimbo'eharamo tajijukayme ti ġa javo – ġa po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei Jesus'ga.

–Kiroki ġa ojipe'ga ġa jukai ġa jikoga ġwaramo ji rehe – omanorẽ po ti ġa oho upa avuirama Tupana'ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga.

²⁶ –Ojipe'ga – kiroki ġa e'i: “Ndakoi ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo ta-mono'ono'õ ti ji mbatera jijive javo” – po ġa imono'ono'ombavi mbatera ojive avo yvya koty, a'ero ġa imono'ono'õtehei ojive novĩa ogwovo hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga. A'ereki ahã ġa pe ġahohava Tupana'ga pyri. A'ereki ahe nomondoi mbatera ohohava kwepykavamo ohorame Tupana'ga pyri, ei Jesus'ga.

²⁷ –Aerẽ po ti ji rura'javi avo yvyakotyve'ga pyri Tupana'gapyrive'ga pavẽi yvagipeve'ga pavẽi nehẽ. Jiruva'ga rendy'jandy'java pyteri pe po ti ji rekoii jijoã nehẽ yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ero po ti ji ikwepygi yvyakotyve'ga pe nehẽ. Po ġa ndekokatui nhinhi'ĩga rendukatukatuavo, a'ero po ti ji rekokatui ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga. Po ġa ndekote'varuhui nhinhi'ĩga renduve'yma, a'ero po ti ji imondoi hahyva'ea ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga.

²⁸ Kiroki ġa o'ã Jesus'ga pyri – ġa pe Jesus'ga ei:

–Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Omanoe'ymame ti agwa'ga pyteripeve'ga ji repiagi ji rurame kokoty penduvihavuhuhetero jitekovo nehẽ.

A'ea Jesus'ga ei okovo yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

17

Jesus'ga ra'oa ojirojijyi aherovaki

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36)

¹ Aerẽ seis okirirẽ Jesus'ga ġa nderohoi ojupi Pedro'ga Tiagova'ea reheve João'ga reheve no. João'ga ko Tiagova'ea irũ'ga. Jesus'ga ġa nderohoi ġa nderojiupia vytyruhua arimo yvateuhuva'ea arimo. Ga tehe oko pevo a'ero Jesus'ga pavẽi.

² Pevo Jesus'ga ra'oa jirojijyi ġapyteri pe. Garova hendy'jandy'jahetero kwara ja. Ga'apoa tapy'ynhapira tiğahivuhuro ġwendy'jandy'javamo kwara ja.

³ Nanime ahe jipiukari ġa pe onhi'ĩga Jesus'ga pe Moisésva'ea Eliasva'ea pavẽi – kiroki ahe ymyahũ hete omano.

⁴ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe ga renoina nde ko orepojkaharetero javo.

–Pyry nhanderekoa avo, ei ga Jesus'ga pe. Nde ipotarame po ti ji japoi tapyimbovyra pe me: ojipeji nde ve, ojipeji Moisés'ga pe, ojipeji Elias'ga pe, ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

⁵ Ga nhi'ĩgame yvağatiğã ijyvi ġa arimo ġa mongovo o'aği pe. Hendy'jandy'ja yvağatiğã. Nanime yvağatiğã hugwi Tupana'ga nhi'ĩgi Jesus'ga mombe'gwovo:

—Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga. Anhimohē hete ko ji ga rehe. Pehendu katu ti ganhi'iğa, ei Tupana'ga.

⁶ Tupana'ga nhi'iğa renduvame Jesus'ga remimbo'ehara'ğa ari ojobapyvo okyhyjiheteavo.

⁷ A'ero Jesus'ga ruri ġa pyri opokoga ġa ndehe.

—Pepo'ã ti, ei ga ġa pe. Tapekyhyji ti, ei ga.

⁸ Ojobavurame Jesus'ga jate ġa ga repiagi. A'ereki ahe oho jipe.

⁹ Jesus'ga jvyi vvytyruhua hugwi ġwemimbo'ehara'ğa pavēi ogwovo. Ojyvame ga ei ġa pe:

—Pehepia pe jira'oa jirojijyirame. A'ea tapemombe'ui na'ē. Aerē ji kwervame gwe nhimanoa hugwi ti pemombe'u.

A'ea Jesus'ga ei ġa pe okovo vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

¹⁰ A'ero garemimbo'ehara'ğa ei ga pe:

—Nderura renonde ti Elias'ga tuhu nehē, ei ġa Jesus'ga pe. A'ea ahembo'ehara'ğa ei. Maraname ġa ei na? ei Jesus'ga remimbo'ehara'ğa Jesus'ga pe.

¹¹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Omombe'u katu ġa, ei Jesus'ga. Eliasva'ea uhu na'ē ġandeaporoġita rorojijypava, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Jihi ki a'e te a'e pe me: Eliasva'ea uhu jipe ikwehe. Nonhi-mombaragwahavi ġa ahe rehe ahe kwahave'yma, ei Jesus'ga. Okovo ġwemimbotarimova'ea rupi ġa ndekote'varuhuro ahe ve reki. Na jitehe po ti ġa imondoi hahyva'ea ji ve nehē no, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

¹³ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ğa ikwahavi. “João Batistava'ea pe Jesus'ga ei Eliasva'ea mombe'urame nhande ve,” ei ġa ovytyteri pe.

Jesus'ga ombojipe'a anhaġa ahera'yrava'ea hugwi

(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43a)

¹⁴ Aerē Jesus'ğa ndurame he'yive'ğa pyri a'ero akwaimbae'ga ruri ġwenypy'anduruga Jesus'ga rovai pyteri pe jijoheva'ero ore poko ti javo.

¹⁵ —Eporogwety jira'yra'ga, ei ga Jesus'ga pe. Heagwry hete ga karugwate'varuhua ga rerekoro ġwaramo. Tiruahū ga pe. O'ao'a ga tata pype jipi yhya pype jipi no, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁶ Aru ji ga neremimbo'ehara'ğa pyri tomombi ti ġa karugwara ga hugwi javo novia, ei ga. Ga nomombigi reki ga hugwi. A'ereki ġa ndipopoakari jupe, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁷ A'ero Jesus'ga ei ġa pe nhaporemo:

—Ndapejikogiuhu pe ji rehe pejikote'varuhuavo. Pe ji mombitu pejjijupa. Manameuhū po ti pe jikogi ji rehe nehē naerū? ei Jesus'ga ġa pe. Peru ti tayri'ga avo ji pyri, ei Jesus'ga.

¹⁸ Ga tayri'ga rerurame Jesus'ga e'iahy Diabo'gapyriva'ea pe anhaġa pe imbojipe'avo tayri'ga hugwi. Oho hete anhaġa tayri'ga hugwi a'ero. A'ea rupi jitehe tayri'ga nhimohiġatui a'ero.

¹⁹ Aerē Jesus'ga tehe ga rekorame garemimbo'ehara'ğa nduri ga pyri. A'ero ġa ei ga pe:

—Maraname anhaġa ndojipe'ai tayri'ga hugwi ore erame jupe ko?

²⁰ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Napembojipe'ai pe ga hugwi. A'ereki xunhi hete tuhē pe pejiko Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga. Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Po pe jikogi gwere jitehe Tupana'ga rehe, a'ero po pe ei agwava'ea pe vvytyruhua pe eho agwa

hugwi egwovo pevo javo, a'ero ihoi. Po pe jikogi gwere jitehe Tupana'ga rehe tegwete onhimiva'ea pe me, ei Jesus'ga ġa pe.

²¹ Nanongarava'ea anhaġa po ti pe imbojipe'ai nehē penhi'inhi'igame jate Tupana'ga pe pe i'ue'ymame jate tanhi'inhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo no, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Jesus'ga omombe'ua'ja omanoaġwama
(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43b-45)*

²² Ga nduvame Galiléiapeve'ġa gwyri pe Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe: –Uhu ġwerĩ nhimondohava apiavo ġapo pe. Ji pyhy po ti ġa nehē, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

²³ A'ero po ti ġa ji jukai nehē. Mokōi ji kirirē po ti nhimbogwerahava nhimanoa hugwi nehē, ei Jesus'ga.

Henduvame garemimbo'ehara'ġa ndovy'arihu a'ea rehe.

Omono'õ ahe itambere'ia ojatykahavuhua pe

²⁴ Aerē Jesus'ga ruri cidade de Cafarnaum me ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Ga vahemame ġa nduri Pedro'ga pyri – kiroki ġa opyhy itambere'ia judeus'ga hugwi imono'ono'oġa tiapokatua'ja ti nhandejatykahavuhua javo. A'ero ġa ei Pedro'ga pe:

–Marã? Nembo'ehara'ga po nombuhuri jipi itambere'ia toapokatua'ja ti ġa ojatykahavuhua javo? ei ġa Pedro'ga pe.

²⁵ –Omondo ga jipi, ei Pedro'ga ġa pe.

Aerē Pedro'ga hoi ogwovo onga pype. Ga vahemame pevo Jesus'ga pyri Jesus'ga eypy ga pe:

–Simão, ei Jesus'ga ga pe. Marãi nde? Avo yvya koty ma'ġa hugwi ġanduvihavuhua'ġa ipyhygukari itambere'ia imono'ono'oġa ojive? Mara'ngu po nde javo: “Ogwyriveve'ġa hugwi po ġa ipyhygi”? Mara'ngu po nde javo: “Hajiheve'ġa hugwi po ġa ipyhygi”? Marãi nde naerũ? ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe.

²⁶ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

–Hajiheve'ġa hugwi ġa ipyhygi, ei ga.

Henduvame Jesus'ga ei:

–A'ero ti ġagwyripeve'ġa tomondoyme, ei Jesus'ga.

²⁷ Nhande ko Tupana'ga gwyripeva'ea. Nurã po ti nhande nimondoi ġa pe hamo nehē, ei Jesus'ga. Tihayvaryme ti ġa hehe javo timondo ti nhande ġa pe nehē. Eho ti ypiahu pe pira mbo'a a'ero. Kiroki o'u ypy – epyhy ti imbojuruja. Jurua pype po ti nde hepiagi itambere'ia nehē. Ehekyi ti itambere'ia jurua hugwi itambere'ia rerua imondovo ġa pe – kiroki ġa omono'ono'õ itambere'ia tiapokatua'ja ti nhandejatykahavuhua javo. Ere ti ġa pe: “Koro ko Jesus'ga remimondoa nhiremimondoa no.” A'ea ti ere ġa pe imondovo ġa pe, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

A'ero Pedro'ga hoi pira mbo'a hepiaga itambere'ia jurua pype herua imondovo itambere'ia ġa pe a'ero.

18

*Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe
(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)*

¹ Aere'ĩ Jesus'ga remimbo'ehara'ġa nduri Jesus'ga pyri. Kiro ġa ei ga pe: –Tupana'ga oko yvyakotyve'ġa nduvihavuhuhetero kiro. Manamo nhandejoheva'ero huvihavamo ga pyri? ei ġa.

² Kiro Jesus'ga tayri'ga mbuhurukari ojipyri a'ero epo'ã ti ġapyteri pe javo.

³ A'ero ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Perojijyi ti pejeaporogita penhimbotehete'yma tayri'ga ja, ei Jesus'ga. Po pe ndaperojijyi pejeaporogita nehē, a'ero po ti Tupana'ga ndokoi penduvihavuhuhetero nehē.

⁴ Kiroki ga tayri'ga ja nonhimbohetei – gahā ko koji'i huvihava ojipe'ga hohe Tupana'ga pyri huvihavuhete'ga pyri, ei Jesus'ga ga pe.

⁵ –Kiroki ga jireheva'ero gwaramo gwereko katu tayri'ga'jave'ga ga oko Jesus'gareheva'ero javo – jihi tuhē reki ga ji rerekokatui, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Tiruahū hete ga pe, ei Jesus'ga
(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)*

⁶ –Tiruahū hete po ti ga pe nehē – kiroki ga ombote'va tayri'ga'jave'ga jireheve'ga ga mbopogweavo ite'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga. Omano jipe po ga hamo tombote'vayme ti ga jireheve'ga, ei Jesus'ga. Po ahe nhapytī gajura rehe itaruvihavuhua ipohyiva'ea yngu'a'javuhuva'ea ga momboa ypihua ruvihava pype ga mbotypyvyga, a'ea ko tiruahūhetero ga pe. Koji'i tiruahū hete ga pe ga jireheve'ga mbote'varuhurame huvihava'garūive'ga, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

⁷ –Tiruahū hete vyakotyve'ga pe. A'ereki jara'ga ombote'varuhu ojipe'ga jipi. Na tuhē po ti jipi nehē, ei Jesus'ga. Ga pe po ti tiruahū hete nehē no – kiroki ga ga mbote'varuhu, ei Jesus'ga ga pe.

⁸ –Nurā ji ei nde ve: Po epoa pyvō ojipejiva'ea pyvō nde rekote'varuhui, a'ero ti ehaygwe'ro epoa ejihugwi imomboa nahā imombiga ejekote'varuhua! Na jitehe nde ejekote'varuhurame epya pyvō ojipejiva'ea pyvō ehaygwe'ro ti epya nahā imombiga ejekote'varuhua, ei Jesus'ga. Tiruahū po ti nde ve ndepoa mombora nehē ojipejijatero gwaramo ndepoa avuirama, ei Jesus'ga. Tiruahū po ti nde ve ndepya mombora nehē no nde po'ame'yma gwaramo avuirama, ei Jesus'ga.

–Emo po imombore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero koji'i po ti tiruahū nde ve nehē Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde rekote'varuhuro gwaramo. Pevō po ti nde ruvi avuirama herekoteheavo epoa mokōiva'ea epya mokōiva'ea no novīa nehē, ei Jesus'ga.

–A'ero ji ei nde ve: Koji'i pyry nde imomborame epoa epya reheve ejekote'varuhua mombiga egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe, gambote'varuhua mombora pe javo.

⁹ –Po ejeakwara pyvō ojipejiva'ea pyvō nde rekote'varuhui, a'ero ti ehkyi ejeakwara imomboa nahā imombiga ejekote'varuhua! ei Jesus'ga. Tiruahū nde ve ndereakwara mombora nehē ojipeji jatero gwaramo ndereakwara avuirama.

–Emo po imombore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero po ti koji'i tiruahū nde ve nehē Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde te'varuhuro gwaramo. Pevō po ti nde ruvi avuirama herekoteheavo ejeakwara mokōiva'ea novīa nehē, ei Jesus'ga.

–A'ero ji ei pe me: Koji'i pyry nde imomborame ejeakwara ejekote'varuhua mombiga egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Gambote'varuhua mombora pe Jesus'ga ei imombe'urame gandeakwara mombora.

*Ovelha ika'nhymipyra
(Lucas 15.3-7)*

¹⁰ –Pearō hete ti tayri'ga'jave'ga. Tape'eaḡwami ti: “Ga koty po ti ji nda-jirovagi nehē.” Na rūi ti peko, ei Jesus'ga. A'e ji pe me: Ganderekokatuhara'ga

ko Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga. Gahã omombe'u pa Tupana'ga pe nahanahã ga oko te'varuhu tayri'ga'jave'ga pe javo. Nane'ymi tayri'ga'jave'ga nderekokatuhara'ga ndekoi yvagi pe jiruva'ga pyri yvagipeve'ga pyri javo ga pe. A'ero Tupana'ga tayri'ga'jave'ga pokogukari ga a'nguavo, ei Jesus'ga.

¹¹ Pearõ ti tayri'ga'jave'ga. A'ereki ji ajo yvya koty tamombo ti ji vyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi ga mbojikoguka ji rehe javo. Kiroki ga ndogwerekoi gwepiakatuhara'ga oka'nhyve'ga ja - gandekote'varuhua ti ji tamombo, a'e ji jioa jitekovo vyakotyve'ero yvagipeve'ero no, ei Jesus'ga.

¹² —Po akwaimbae'ga gwereko gwenymbava cem ovelhas. Po ojipeji oka'nhy ga hugwi, ndohoi re po ga heka naerũ? Gweja po ga he'yiva'ea noventa e nove ovelhas ogwovo vytyruhua rupi hekaheteavo ojipe'ia.

¹³ Po ga hepiagi ovelha, a'ero po ga roryroryvamo hehe. Hory po ga jara rehe noventa e nove ovelhas rehe ika'nhyve'ya'ea rehe novia. Koji'i po ga roryroryvamo akoja rehe ojipejiva'ea rehe, ei Jesus'ga. Ndopotari po ga ojipejiva'ea vehevi ika'nhyve'ame, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga.

¹⁴ —Na jitehe yvagipeve'ga penduvete'ga roryroryhetero tayri'ga'jave'ga ndehe. Ndopotari ga ga ndekote'varuhurame. A'ereki okote'varuhurame ga oko oka'nhyve'ga ja ga pe, ei Jesus'ga.

Po ndekotyve'ga ite'varuhu nde ve, ei Jesus'ga

¹⁵ —Po ndekotyve'ga ite'varuhu nde ve - kiroki ga ojiko ji rehe nde ja - po ga ite'varuhu nde ve, a'ero ti eho ga pyri. Ojipe'ga ndovakie'ỹ ti eho ga pyri, ei Jesus'ga. Ere ti ga pe: “Nahanahã nderekote'varuhua ji ve.” A'ea ti ere ga pe, ei Jesus'ga. Po ga nenhi'iga rendu katu opohia okote'varuhua hugwi nehẽ, a'ero po ti nde jikoty'ara'javi ga pavẽi nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁶ —Po ga nohendukatui nenhi'iga nehẽ, a'ero ti eroho ojipe'ga ejupi ga rerovahema ga pyri. Doisve'ga vehevi pyry nde ga nderohoi ga pyri ga nderovahema nehẽ, ei Jesus'ga. Erea'ja ti ga pe ejupive'ga henduvame: “Nahanahã nderekote'varuhua ji ve.” A'ea ti erea'ja ga pe, ei Jesus'ga. Ga ti tohendu pa nenhi'iga doisve'ga. Pyry ojipe'ga henduvi no nde erame ga pe. A'ero po ti ga ikwahavi nehẽ nahanahã akoja'ga rekote'varuhui ga pe javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti ga ei ga pe nehẽ: “Nahanahã nderekote'varuhua ga pe.”

¹⁷ —Po ga nohendukatui ve ganhi'iga vehevi no, a'ero ti emombe'u ga pe nhaporemõ - kiroki ga ojiko ji rehe ojatykavo jipi tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iga javo. A'ero po ti ga ei ga pe nehẽ: “Nahanahã nderekote'varuhua ga pe.”

—Po ga nohendukatui ganhi'iga no, a'ero ti ere ga pe: “Itambere'ia mono'õhara'ga ja ko ga ji ve.” A'ea ti ere ga pe.

A'ea Jesus'ga e'i. A'ereki judeus'ga ndojihe'ari itambere'ia mono'õhara'ga ndehe ga ite'varuhu javo - kiroki ga omono'õ itambere'ia governo pe.

Aerẽ po ti pe ei nehẽ, ei Jesus'ga

¹⁸ —Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerẽ po ti pe ei nehẽ: “Nahanahã ti tapekoi.” Po a'ea nenhi'iga, a'ea ko Tupana'ga nhi'iga no, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

—Aerẽ po ti pe ei nehẽ: “Nahanahã ti peko.” Po a'ea nenhi'iga, a'ea ko Tupana'ga nhi'iga no, ei ga ga pe.

¹⁹ —Ojipea ji imombe'ukatui pe me, ei Jesus'ga. Po yvya koty doisve'ga pepyteripeve'ga ei: “Nahanahã ti xa'e Jesus'ga ruva'ga pe yvagipeve'ga pe nahanahã ore ipotari javo.” Ojo'ja pe erame nahã ga pe po ti ga penhi'iga rendukatui, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

²⁰ A'ereki ji ako jireheve'ga pyteri pe ga pokoga nhinhi'iga Tupana'ga pe ga pavẽi - kiroki doisve'ga onhi'ĩ Tupana'ga pe nhinhi'iga rupi ga ndekopotaro

ḡwaramo. Po ojipe'ḡa ei a'ea jitehe no, a'ero po ti ji rekoi ḡapyteri pe nhinhi'iḡa Tupana'ga pe ḡa pavēi no, ei Jesus'ga ḡwemimbo'ehara'ḡa pe.

Ite'varuhu ahepyriva'ea

²¹ A'ero Pedro'ga ruri Jesus'ga pyri hete ga renoina nde ko jipojykaharetero javo ga pe. Ga e'i:

–Nhiirū'ga rekote'varuhurame ji ve, maramomi po ti ji ndahaykai ga garekote'varuhua renonhe'yma a'ero hamo? Seterame ti ji tahaykayme ga? Maramomi? ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

²² –Seterame jate rūi, a'e ji, ei Jesus'ga. Koji'iheterame ti terehaykai ga garekote'varuhua renonhe'yma. Quatrocentos e noventarame ti terehaykai ga, ei Jesus'ga Pedro'ga pe terehaykaaḡwami tuhē ti ga a'ero javo.

²³ A'ereki nahā Tupana'ga opota.

–Marā hekoi kiro yvyakotyve'ḡa pe ḡa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea pe me kiro, ei Jesus'ga. Ganduvihavuhu'ga ei: “Maramomi itambere'ia ji imbuhu'raḡi jipyrive'ḡa pe ikwehe? Tamonhi'ī ti ji ikwatijara ikwahava,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

²⁴ –Ga ikwatijara monhi'iḡame gapyrive'ḡa gweru ojipe'ga rerovahema ga pyri. Ga ko gapyrive'ga jitehe. Gaha ḡa gweru oreruvihavuhu'ga ombuhu'rā ga pe ikwehe javo. He'yjuhuheteva'ea reki itambere'ia milhōes ga ombuhu'rā ojipyrive'ga pe.

²⁵ Opo'ru pa gapyrive'ga itambere'ia. Nurā tegwete imondoa'java gwuvihavuhu'ga pe.

–A'ero garuvihavuhu'ga ei ḡa pe: “Peroho ti ga mondovo ojipe'ga pe itambere'ia kwepyga ga rehe itambere'ia rerua ji ve. Garembirekohēa ti peroho gara'yra'ḡa ndeheve ḡa mondovo ojipe'ḡa pe itambere'ia kwepyga ḡa ndehe itambere'ia rerua ji ve. Peroho ti gambatera imondopava ojipe'ga pe itambere'ia kwepyga itambere'ia rerua ji ve. A'ereki ga gweroho hete itambere'ia ji hugwi imbuhura'jave'yma ji ve,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

²⁶ –A'ero gapyrive'ga ei gwerohopotarame: “Jiruvihavuhuro terenhimbaekwahivi ji rehe. A'ero po ti ji imondopava'javi itambere'ia nde ve nehē.” Nahā ga etehei gwuvihavuhu'ga pe ḡwenypy'anduruga ga pyri ndehe ko ji hohe javo, ei Jesus'ga.

²⁷ –A'ero garuvihavuhu'ga ei ga pe: “Kiro ji nahenonha'javi embuhu itambere'ia jave'yma,” ei ga ojipyrive'ga pe ga porogwetyga, ei Jesus'ga.

–Ojipe'ḡa pe ojipyrive'ḡa pe ga ei: “Taperohoa'javi ti ga,” ei ga ḡa pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

²⁸ –Ndogwerohoa'javi ḡa ga a'ero. Kiro ga hoi ḡa hugwi ogwovo ojipe'ga repiaga gwuvihavuhu'gapyrive'ga repiaga – kiroki ga gweroho'ā ndahe'yiva'ea dez itambere'ia ga hugwi tuhē imondoa'jave'yma ga pe. Opyhygahy ga ga juvyga. Kiro ga ei ga pe: “Embuhura'ja ji ve itambere'ia – kiroki nde ereroho'ā ji hugwi ikwehe,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

²⁹ –Ga ḡwenypy'anduru gapya pyri a'ero nde ji hohe javo. Kiro ga ehetei ga pe: “Terenhimbakwahivi ji rehe. A'ero po ti ji imondopava'javi itambere'ia nde ve nehē,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³⁰ –“Embuhu tuhē kiro ji ve,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

–A'ero ga ga rerohoi ga mondovo cadeia pype, ei Jesus'ga. “Cadeia pype po ti nde pytai nehē,” ei ga. “Nde imondopava'javame jate itambere'ia ji ve po ti nde hemi jugwi a'ero nehē,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

31 –Ganduvihavuhu'gapyrive'ğa hepiagi ga okote'varuhurame ga pe. Ndovy'ari ğa ga repiaga. A'ero ğa hoi gwuvihavuhu'ga pyri imombe'upava, ei Jesus'ga.

32 A'ero ğanduvihavuhu'ga ga mbuhurukari ojipyri – kiroki ga omongi ojipe'ga cadeia pype ji ndaporogwetygi ga javo. A'ero ga ruri gwuvihavuhu'ga pyri ovahema.

–Kiro garuvihavuhu'ga ei ga pe a'ero: “Ereko te'varuhu nde,” ei ga ojipyrive'ga pe. “Nde ere'e ji ve oji'i terenhimbaekwahivi ji rehe javo. Nurã ji ei nde ve: Nahenonha'javi nde ve embuhu ji ve itambere'ia jave'yma.

33 Na jitehe po nde nerehenonha'javi ga pe hamo,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

34 –Onhimonha'ngavo ojipyrive'ga rehe ga ga mondoi ğa pe – kiroki ğa omondo hahyva'ea okote'varuhuve'ğa pe jipi, ei Jesus'ga. “Tomondo ti ğa hahyva'ea nde ve nehẽ,” ei ga ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga. “Nde imbuhupava'javame jate itambere'ia ji ve po ti ğa nomonhoa'javi hahyva'ea nde ve nehẽ,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

35 –Na jitehe po ti jiruva'ga yvagipeve'ga pe nderekopavi nehẽ pe henonha'javame peirũ'ğa ndekote'varuhua pejive jireheve'ğa ndekote'varuhua pejive. Pe'ji hete ti pejiyvyteri pe: “Nahenonha'javi ti ğandekote'varuhua,” ei Jesus'ga ğwemimbo'ehara'ğa pe.

19

Ahepohira hambirekoa hugwi

(*Mateus 5.31-32; Marcos 10.1-12; Lucas 16.18*)

1 Aerẽ a'ea mombe'upavame Jesus'ga hoi Galiléiapeve'ğa gwyra hugwi ua Judéiapeve'ğa gwyrri pe. Pevo ga vahemi rio Jordão aherovaja hugwi.

2 He'yjuhuve'ğa nduri ga reviri ovahema ga pyri. Pevo ga imombigi karugwara itetirũave'ğa hugwi a'ero.

3 Kiro fariseus'ğa nduri ga pyri no.

–Tihepia ti gareaporoġita, ei ğa ojohupe. Mara'ngu po ga nhande nhi'ĩpondekwaatuavo imombe'gwovo nehẽ? Tihepia ti ganhimboteġwetea a'ero, ei ğa ojohupe.

Nurã ğa ei Jesus'ga pe:

–Marã naerũ? ei ğa. Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi ğa ndekoi opohirame ğwembireko'ğa hugwi kunhangwera'ğa hugwi jipi naerũ? ei fariseus'ğa Jesus'ga pe.

4 A'ero Jesus'ga ei:

–Pekwaha pe Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe. A'ea e'i: “Jypya Tupana'ga oapo akwaimbae'ga kunhahẽa reheve,” e'i.

5 “Nurã akwaimbae'ğa ja'ogi uva'ğa hugwi oy'ğa hugwi no ğwembirekokaturo.

Ga ojogwerekoro ğwaramo ojipejiva'ea'java'ea akwaimbae'ga kunhahẽa pavẽi,” e'i Tupana'ga ikwatijaruka hako, ei Jesus'ga.

6 A'ero mokonha ja rũi akwaimbae'ga garembirekohẽa pavẽi. Ojipejiva'ea ja ğa ndekoi ğwembirekorame. A'ero ti ğa topohiryme ojohugwi. A'ereki Tupana'ga ğa mohembirekoi, ei Jesus'ga.

7 A'ero fariseus'ğa ei Jesus'ga pe:

–Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i hako: “Opohipotarame ti akwaimbae'ğa tokwatija kunhangwera'ğa pe apohi ji kiro nde hugwi javo. Ikwatijarame jate po ti ğa ğwembireko'ğa mondoi ojihugwi,” ei Moisésva'ea hako, ei ğa.

–Tupana'ga ipotare'ymame ġapohira, maraname Moisésva'ea ei a'ea nhande mbo'eavo hehe? ei fariseus'ġa Jesus'ga pe.

⁸ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Napeangarihu pe penhimbireko'ġa nderekokatue'yma. Nurã a'ea Moisésva'ea ei, ei Jesus'ga. Jypya ko Tupana'ga nomboja'ogukari ġa, ei Jesus'ga ġa pe.

⁹ –Jihi a'e pe me: Kiroki ga opohi ġwembirekohëa hugwi ojipe'ga hëa rerohoro ġwaramo ojihugwi hëa rerekovo – a'ero po ti ga topohi hëa hugwi opohipotarame. Po ojipe'ga ndogwerohoi hëa hëarembireko'ga hugwi hëa rerekoe'yma, a'ero ti hëarembireko'ga topohiryme tuhë hëa hugwi. Po ga opohi tehe hëa hugwi ojipe'ga hëa rerohoe'ymame, a'ero po ti ga ajuajuri ojipehëa rerekoro ġwaramo nehë. Nahã po ti ga rekote'varuhui nehë oajuajuro ġwaramo. Kiroki ga hëa rereko hëarembireko'ga pohirirë hëa hugwi – gaha hëa mboajuaju hëa rerekoro ġwaramo nahã okote'varuhuavo nehë, ei Jesus'ga.

¹⁰ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei ga pe:

–Po nahã tegwete akwaimbae'ġa pohihava ġwembireko'ġa hugwi, a'ero koji'i pyry ġa nahembirekoi tuhë! ei ġa Jesus'ga pe.

¹¹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Penhi'iġa pyry ġa pe jate – kiroki ġa Tupana'ga ġa poko nahã ti peko javo. Ojipe'ġa ndokoi penhi'iġa rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Jara'ġa nahembirekoi. A'ereki tegwete ġa hëaavykya ojihute'varuhuro ġwaramo. Jara'ġa nahembirekoi. A'ereki ojipe'ġa ġa hapĩambo tahembirekoagwamyme ti ġa javo. Jara'ġa nahembirekoi. A'ereki ġa e'i: “Ahoaho po ti ji Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo nehë kiro Tupana'ga reko i nhanderuvihavuhetero javo ġa pe.” A'ea ġa ei nanhirembirekoi po ti ji a'ero javo, ei Jesus'ga. Kiroki ga nahembirekopotari tamombe'u ti Tupana'ga nhi'iġa javo – Tupana'ga ga poko ga mohembirekoukare'yma. Kiroki ga ombaragwaha hehe – gaha ti te'i a'ea ko pyry javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Jesus'ga omomyry tay'riva'ea pe
(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)*

¹³ Aerë ojipe'ġa tayri'ġa nderuri Jesus'ga pyri.

–Topoko ti Jesus'ga ġa'akaġa rehe onhi'iġa Tupana'ga pe tomomyry ti ga ġa pe javo, ei ġa.

Tayri'ġa nderura repiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei ġa pe:

–Taperuri tayri'ġa Jesus'ga pyri, ei ġa.

¹⁴ –Tuhu tuhë ti tayri'ġa ji pyri, ei Jesus'ga. Tapemombigi ti ġandura. A'ereki nanongara'ġa'jave'ġa pe Tupana'ga pyry hete okovo ġanduvihavuhetero ġa jikogame ojihe, ei Jesus'ga.

¹⁵ Opoko Jesus'ga tayri'ġa akaġa rehe a'ero onhi'iġa Tupana'ga pe emomyry ti ġa pe javo. Onhi'imbavame ga hoi pea hugwi ogwovo.

*Imbateheteva'ea nomondopapotari
(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)*

¹⁶ Nanime ipyahuve'ga ruri Jesus'ga pyri. Ga e'i:

–Marãva'ea rupi pyryva'ea rupi po ti ji rekoi nehë jirekoagwamamo avuirama Tupana'ga pyri nehë? ei ga Jesus'ga pe nde ko orembo'eharamo javo ga pe.

¹⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Maraname nde ei pyryva'ea rehe? Tupana'ga nhi'iġa jate ko pyry, ei Jesus'ga. Po nde rekopotari Tupana'ga pyri avuirama, a'ero ti eko pa

Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi – kiroki Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ikwatijaruka, ei Jesus'ga ga pe.

18 –Marāva'ea Tupana'ga remimbotarimova'ea? ei ga Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Nahā ko garemimbotarimova'ea:

“Terejukai ti ojipe'ga.

Tererekoi ti ojipe'ga nembireko'ga.

Teremimi ti ojipe'ga hugwi,” ei ahe.

“Tane'mbei ti ojipe'ga mombe'gwovo tehe.

19 Emondo ti ejeaporoḡita imohina ejuva'ga rehe eyhēa rehe no.

Erenhiarō hete nde.

Na jitehe ti earō hete ejikotyve'ga,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga ipyahuve'ga pe.

20 A'ero ipyahuve'ga ei Jesus'ga pe:

–Jivoja'irame ji hendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Kiro ji heronhimomboakari ahendu katu ve ji, ei ga. Marā koji'i po ti jipyryhetea nehē? ei ga.

21 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Po nde ereko katu pa pota, a'ero ti eho embatera imondopava itambere'ia pyhyga. A'ero ti emondo eitambere'ia imbatere'ŷve'ga pe, ei Jesus'ga. A'ero po ti Tupana'ga imombyryvi nde ve yvagi pe nehē, ei Jesus'ga. Nurā ji ei nde ve: Emondo pa ti eitambere'ia kiro. Imondopavirē ti ejo ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo ejikoga ji rehe jate, ei Jesus'ga ipyahuve'ga pe.

22 Jesus'ga renduvame ga ndovy'ari ogwovo Jesus'ga hugwi. A'ereki ga nomondopapotari ombatehetero ḡwaramo.

23 A'ero Jesus'ga ei ḡwemimbo'ehara'ga pe:

–Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Hahy imbateve'ga pe ḡa erame Tupana'ga pe eko ti oreruvihavuhuhetero javo. Po ḡa nde'ipotari te a'ea. Ndokopotari ḡa garemimbo'ea rupi okoheteavo ombatera rehe, ei Jesus'ga.

24 A'ea'ja ji pe me: Tegwete yuranuhū'javuhuva'ea hohava camelo hohava agulha kwa'ria rupi. Tegwete hete imbateheteve'ga hohava Tupana'ga nhi'iga rupi okoheterame ombatera rehe. Nurā po ti ḡa ndojikogi te ga rehe ga mongoe'yma gwuvihavuhuhetero, ei Jesus'ga.

25 Ganhi'iga renduvame Jesus'ga remimbo'ehara'ga nhimomby'ahetei hehe. A'ero ḡa ei:

–Ma'ga po ti oho Tupana'ga pyri yvagi pe nehē naerū?

26 Ga ndepiagateteavo Jesus'ga ei:

–Na tuhē vvyakotyve'ga nonhimondoi yvagi pe. A'ereki tegwete ḡa pe. Tupana'ga jate ḡa mbojiko ojihe ḡa mbuhuruka ojipyri. A'ereki nonhimimi ga pe. Ikarakatu pa hete ga, ei Jesus'ga ḡa pe.

27 A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

–Ji rendu ti, ei ga. Ore oropohi pa orombatera hugwi orojikovo neremimbo'eharamo. Gara po ti Tupana'ga imbuhuri ore ve a'ero nehē? ei ga Jesus'ga pe.

28 A'ero Jesus'ga ei ḡwemimbo'ehara'ga pe:

–Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē po ti Tupana'ga japo vvyapyahua nehē. A'ea rupi jitekovo vvyakotyva'ero yvagipeva'ero po ti ji rekoi vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero jiapyga oina jiapykakatuhetea rehe ta'e ti ji ḡa pe ḡandekoa rehe javo, ei Jesus'ga. Peko pe jireheva'ero, ei Jesus'ga. A'ero ji rekorame ḡanduvihavuhuhetero po ti pe ndekoi peje'yja'ga nduvihavuhuro Israelva'ea rakykwepohara'ga nduvihavuhuro nehē. Doze ko ḡa oko huvihavamo ojiheve'ga pavēi pende'yja'ga israelitas'ga, ei Jesus'ga. Pehe ti peapy

oina dozeva'ea rehe pejiapykakaturia rehe nehē xa'e ti ġa pe ġandeaporoġita rehe javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

²⁹—Pejikogame ji rehe pe pepohi penhimbatera hugwi pende'yja'ġa hugwi no xaho ti Jesus'ga rupi gareheva'ero javo, ei Jesus'ga. Kiro ji ei pe me pe'jave'ġa pe no a'ero: Pyry hete po ti ġa pe ġa naġanani nehē – kiroki ġa opohi ġwonga hugwi ogwyrā hugwi, ei Jesus'ga. Po ġa pohirame a'ea hugwi, a'ero po ti Tupana'ga imombyryhetei ġa pe nehē. Koji'i vehevi po ti Tupana'ga imombyryvi ġa pe nehē, ei Jesus'ga. Po ġa pohirame oirū'ġa hugwi oku-vyra'ġa hugwi ġwendyra'ġa hugwi uva'ġa hugwi oy'ġa hugwi ġwembireko'ġa hugwi, gwa'yra'ġa hugwi, a'ero po ti Tupana'ga imombyryhetei ġa pe nehē, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti ġa mongoi ojipyri ġa mombytavo avuirama nehē, ei Jesus'ga.

³⁰—Kiroki ġa huvihava aġwamo – he'yive'ġa po ti ndokoa'javi huvihavamo onhimongyavo nehē. Kiroki ġa huvihava rūi aġwamo – ġahā po ti huvihava nehē, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

20

Oporavykyve'ġa oporavyky garemitymipyra pype

¹ Ojo'java'ea pyvō Jesus'ga ġa mbo'e. A'ero ga ei:

—Marā hekoī kiro yvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga ġa pe. Ypyhajive akwaimbae'ga hoi taru ti ji oporavykyve'ġa jiiive javo. “Toporavyky ti ġa itambere'ia rehe ko pe nhiremitymipyra pype uva tymipyra pype,” ei akwaimbae'ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

² A'ero ga hoi ovahema ġa pyri. “Peporavyky ti ji ve nhiremitymipyra pype videira repiakatuavo. Amondo katu po ti ji itambere'ia um dia rupiara ikwepykava pe me a'ero nehē,” ei ga ġa pe.

—“Pyry,” ei ġa.

—A'ero ġa hoi ko pe oporavykyavo ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³—Aerē nove horas rupi ga hoa'javi ogwovo ima'ēhai pe feira pe, ei Jesus'ga. Pevo ga ojipe'ġa ndepiagi. Ndoporavykyi ġa o'ama.

⁴ Nurā ga ei ġa pe: “Pe na jitehe ti peho uva tymipyra pype pejioporavykyavo ji ve no. Amondo katu po ti ji pe me itambere'ia peporavykyia kwepykava nehē,” ei ga ġa pe, ei Jesus'ga.

—“Pyry,” ei ġa.

—Ko pe ġa hoi oporavykyavo ga pe, ei Jesus'ga.

⁵—Aerē ahaji katu ga hoa'javi ojipe'ġa mondouka ġa mboporavykyavo ojive, ei Jesus'ga. Aerē ka'aru gwere rupi ga hoa'javi ojipe'ġa mondouka ġa mboporavykyavo ojive, ei Jesus'ga.

⁶ Ka'aruva'ea rupi ga hoa'javi ojipe'ġa ndepiaga, ei Jesus'ga. Ndoporavykyi ġa o'ama. A'ero ga ei ġa pe: “Gara rehe pe ātehei agwa ara rupi ve pejioporavykye'yma?” ei ga ġa pe, ei Jesus'ga.

⁷—A'ero ġa ei ga pe: “Ndoporavykyi ore ġa pe. A'ereki ġa nde'i ve ore ve,” ei ġa pe, ei Jesus'ga.

—Nurā ga ei ġa pe: “Pe na jitehe ti peho uva tymipyra pype pejioporavykyavo ji ve no. Amondo katu po ti ji pe me itambere'ia peporavykyia kwepykava nehē,” ei ga ġa pe, ei Jesus'ga.

—A'ero ġa hoi oporavykyavo.

8 –Kwara ihorē kohoa jara'ga ei ojipyrive'ga pe – kiroki ga ombopovavykyuka ko pe oporavykyve'ga – ga pe ga ei: “Embuhuruka ti oporavykyve'ga ejipyri. Emondo ti ikwepykava ga pe mbapavava'earupive'ga pe – kiroki ga ka'aru oporavykyahi'vi tehe – ga pe ti emondo ypy. Aerē ka'arugwererupive'ga pe ti emondo. Aerē ahajikaturupive'ga pe ti emondo. Aerē nove horasrupive'ga pe ti emondo. Mbapavamo ti emondo jypyve'ga pe – kiroki ga oho ypy ypyhajive oporavykyypyavo ji ve,” ei ga ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga.

9 –A'ero ga ga mbuhurukari ojipyri. Ga ndurame – kiroki ga oporavykyka'aruva'ea rupi – ga pe ga nağanani ga imondoi itambere'ia um dia rupiara ikwepykava, ei Jesus'ga. Na jitehe um dia rupiara ikwepykava ojo'jajo'ja ga imondoi ka'arugwererupive'ga pe ahajikaturupive'ga pe no nove horasrupive'ga pe no. Ga pe ga nağanani ga imondoi ga ndurame ojipyri, ei Jesus'ga.

10 –Mbapavamo jypyve'ga nduri no. Oyvyteri pe ga ei: “Um dia rupiara ikwepykava ga imondoi ga pe – kiroki ga oporavykyahi'vi ga pe. Nurã po ti ga imbuhuri koji'iva'ea nhande ve kiro nehē. A'ereki ypyhaji hete nhande poravykyhetei ka'aru nhandepohia jugwi,” ei ga oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

–Ojo'jaime reki ga imondoi um dia rupiara ikwepykava jypyve'ga pe ga nağanani, ei Jesus'ga.

11 Ipyhygame itambere'ia ga hugwi ga ijara'ga rayvari okoe'yma hehe, ei Jesus'ga.

12 Ga pe ga ei: “Mbapavava'earupive'ga – kiroki ga uhu ka'aruva'ea rupi – gahã oporavyky uma hora rupi jate. Ojo'jaime nde eremondo ga pe ore ve no. Ypyhaji hete ore poravykyi ka'aru hete oropohia jugwi kwarahyahiva po'ruavo,” ei ga ijara'ga pe, ei Jesus'ga.

13 –Oporavykyve'ga pyteripeve'ga pe ijara'ga ei reki:

–“Kwãi,” ei ga. “Ndakote'varuhui ji nde ve. Ypyhajive ji a'e nde ve: Eporavyky ti ji ve, a'ero po ti ji imondokatui um dia rupiara ikwepykava nde ve nehē. A'ero nde ei: ‘Pyry.’ A'ea nde ei ji ve ypyhajive,” ei ga oporavykyve'ga pe, ei Jesus'ga.

14 “Eroho ti itambere'ia um dia rupiara ikwepykava herogwovo tuhē,” ei ijara'ga ga pe.

–Ojirova ijara'ga mbapavava'earupive'ga pyteripeve'ga repiaga. “Ga pe mbapavava'earupive'ga pe – kiroki ga uhu ka'aruva'ea rupi oporavykavo – ga pe ojo'jaime ji imondopotari um dia rupiara ikwepykava,” ei ga jypyve'ga pe.

15 “Pyry ji imondoi ga pe nhiremimbotarimova'ea rupi. A'ereki jiapoa tuhē ko ji amondo ga pe. Erenhimyrõ nde ga rehe a enhimonha'ngavo ji rehe. A'ereki ji jipyry ga rerekokatuavo,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

16 –A'ea ji amombe'u ikwahavuka ojo'java'ea pe me, ei Jesus'ga. Kiroki ga huvihava rui agwamo – gahã po ti huvihava nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ga huvihava agwamo – gahã po ti ndokoa'javi huvihavamo nehē, ei Jesus'ga. Nombojoavyavyi ti Tupana'ga ga nderekokatuavo a'ero, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i he'yjuhuve'ga pe: “Herejo. Ejiko ti ji rehe ekovo jireheva'ero. Tako ti ji nderuvihavuhuhetero,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Ndahe'yive'ga reki ojiko Tupana'ga rehe okovo gareheva'ero, ei Jesus'ga.

*Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama
(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)*

¹⁷ Jesus'ga hoi ogwovo cidade de Jerusalém me. Gweroho ga dozeve'ga gwemimbo'ehara'ga ojupi. Irupe'i ga ġa nderohoi ojipe'ga hugwi onhi'igga ġa pe ġa horame pea rupi.

¹⁸ Kiro ga ei ġa pe a'ero:

—Ji rendu ti, ei Jesus'ga ġa pe. Kiro nhande hoi cidade de Jerusalém me. Aerē po ti jipyhygukahava ġa pe ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pe ahembo'ehara'ga pe nehē no, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ero po ti ġa ei nehē tomano ti Jesus'ga javo, ei Jesus'ga.

¹⁹ A'ero po ti ġa ji mondoukari judeus'garūive'ga pe nehē tojigwarai ti ġa ga rehe javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti judeus'garūive'ga ji rerekomemui okote'varuhuavo ji ve nehē. Ipira apopyra pyvō po ti ġa ji nupanupāi ji mondohondohoga nehē, ei Jesus'ga. Kirē po ti ġa ji mbovyri yva rehe nahā ji jukavo nehē. Ko'emameva'ea py'rovo mokōi jikira py'rovo po ti ji kweravi nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Zebedeuva'ea ra'yra'ea oko pota memei huvihavamo
(Marcos 10.35-45)*

²⁰ Kiro Zebedeu'ga rembirekohēa ruri Jesus'ga pyri. Gweru hēa gwa'yra'ga mokonha'ga akoja'ga – kiroki ġa Jesus'ga remimbo'ehara'ga dozeve'ga nde'yja'ga. Ga nderovahemame hēa renypy'andurugi Jesus'ga pyri ga mboheteavo.

—Tandepyry ti ji ve, ei hēa Jesus'ga pe.

²¹ A'ero ga ei hēa pe:

—Gara nde erepota?

A'ero hēa ei ga pe:

—Ekorame vvyakotyve'ga nduvihavuhetero ti ere agwa'ga pe jira'yra'ga pe toko memei ti ġa huvihavamo nde pavēi. Nahā ti ere ġa pe ġa mboapyga nde pyri aheapykakatuva'ea rehe ojipe'ga kikoty ejohukoty ojipe'ga kokoty ejohukoty rūi nde pyri nehē, ei hēa Jesus'ga pe.

²² Hēara'yra'ga pe Jesus'ga ei reki:

—Ndapekwahavi pe pe'erame toroapy ti Jesus'ga pyri orokovo huvihavamo javo, ei Jesus'ga ġa pe. Aerē po ti hahy hete ji ve nehē. Po pe ji moirūi, a'ero hahy hete pe me nehē no. Marā a'ero? Peko pe nanongara rehe naerū? ei Jesus'ga mokonha'ga pe hēara'yra'ga pe.

Igwete hēara'yra'ga ei Jesus'ga pe:

—Toronhimboita ti ore jupe, ei ġa.

²³ A'ero ga ei ġa pe:

—Penhimboita tuhē po ti pe hahyheterame pe me nehē pejikoga gwaramo ji rehe. Ji rūi reki a'e ġa pe ġa tombojogwovai ji rehe vvyakotyve'ga nduvihavamo javo. Jiruva'ga jate omboavujikweripe ġa pe avo po ti ġa apygi nehē javo, ei Jesus'ga hēara'yra'ga pe mokonha'ga pe.

²⁴ Aerē jara'ga dezve'ga ikwahavi hēa'ea Jesus'ga pe.

—“Toko ti jira'yra'ga huvihavamo ga pyri,” ei hēa, ei ġa.

A'ero ġa ndopotari a'ea onhimonha'ngavo hēara'yra'ga ndehe.

²⁵ A'ero Jesus'ga ġa mbuhurukapavi ojipyri dezve'ga mokonha'ga ndeheve. A'ero ga ei ġa pe:

—Judeus'garūive'ga nduvihava'ga ipopoaka ogwyrripeve'ga mboporavykyheteavo ojive ġa mondomondovo gwemimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe dozeve'ga pe.

²⁶ Ga ja rūi ti pejogwereco pejikovo gwaramo jireheva'ero. Po pe peko pota jireheve'ga nduvihavamo penhiirū'ga nduvihavamo, a'ero ti peko katu ġa pe ġa pokoga, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

²⁷ Po pe peko pota ġa hohe pa okovo ġanduvihavuhuro, a'ero koji'i ti peko katu ġa pe ġa pokoheteavo.

²⁸ Ji ja ti pepoko ġa pejikorame ġanduvihavamo, ei Jesus'ga ġa pe. Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero jirurame yvya koty nda'ei ji ġa pe: Ji poko ti. A'ea rūi ji ei. A'ereki tapoko ti ġa javo ji ajo. Tamano ti ji he'yjuhuve'ġa ndepyga ġa mbopiro'yavo ġandekote'varuhua hugwi. A'ero po ti ġa ndohoi hahyva'ea ruvihava pype nehē, a'e ji jijoa, ei Jesus'ga ġa pe.

*Jesus'ga ombokatu mokonhava'ea reakwara
(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)*

²⁹ Jesus'ga hoi cidade hugwi Jericó hugwi ogwovo ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Ga horame he'yjuhuve'ġa hoi ġa ndupi.

³⁰ Nanime pea rembeyvyri pe mokonha'ġa apygi heakwagweve'ġa. Ga ikwahavi Jesus'ga kiro okwa javo. A'ero ġa hapukai torerendu ti Jesus'ga javo.

—Orepojykaharetero ko nde Daviva'ea rymyminoru no! ei ġa Jesus'ga pe.

Nahā ġa ei Jesus'ga pe. A'ereki ġa e'i ovyvyteri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ġanduvihavuhuhetero javo.”

—Ore poko ti! ei ġa Jesus'ga pe.

³¹ A'ero he'yjuhuve'ġa ei ġa pe:

—Tapehapukai ti, ei ġa ġa pe tonhi'imbi ġa javo.

Koji'i heakwagweve'ġa hapukaja'javi reki.

—Orepojykaharetero Daviva'ea rymyminoru ore poko ti! ei ġa ga pe.

³² A'ero Jesus'ga pytai ġa nderuruka ojipyri. Kiro ga ei ġa pe:

—Pejo ti avo. Marā po ti ji pe nderekoi nehē? Gara pe pepota? ei ga ġa pe.

³³ A'ero ġa ei ua Jesus'ga pyri:

—Orepojykaharetero ore mboheakwa katu, ei ġa ga pe.

³⁴ A'ero Jesus'ga ġa porogwetygi. Opoko ga ġandeakwara rehe. Nanime pyry ġandeakwara. Kiro ġa hoi Jesus'ga rupi a'ero.

21

*Jesus'ga ovahē Jerusalém me Domingo dos ramos
(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; João 12.12-19)*

¹ Ohorame cidade de Jerusalém me Jesus'ga ovahē cidade'ia kotyi ve Betfagé kotyi ve ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Ohī Betfagé yvytyra rembeyvyri pe monte das Oliveiras rembeyvyri pe.

Kiro Jesus'ga ei mokonha'ġa pe ġwemimbo'ehara'ġa pe ġa mondouka.

² —Peho ti cidade'i pe pendovai pyteripeva'ea pe, ei ga ġa pe. Pevahemame kotihī po ti pe hepiagi yuhua'javuhuva'ea jumenta nehē. Ojugwa ġa imo'ama yva rehe. Jumenta ra'yra oko ipyri no. Pekwahara memei ti herua ji ve.

³ Po ti ġa ei pe me nehē: “Maraname pe ikwaharavi?” Po ti ġa ei na, a'ero ti pe'ji ġa pe: “Gaha – kiroki ga pe nhande ei: Nhandepojykaharete'ga – gaha e'i: ‘Tareko'ā ti ji taho ti ji i'arimo javo’.” A'ea ti pe'ji ġa pe. Kotihī po ti ġa imbuhurukari nhande ve a'ero nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴ A'ero ġa ndekoi Jesus'ga nhi'īga rupi ga nhi'īpo'rupava. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'īpo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'īga mombe'gwovo. Ymyahū ahe ei hako:

⁵ “Ere ti cidadepeve'ġa pe Siāopeve'ġa pe:

‘Pehepia ti! Penduvihavuhuhete'ga uhu pe pyri.

Ga ko oko nhyrō.

Ga po ti oho yuhua'javuhuva'ea arimo jumenta ra'yra arimo ua nehë," ei ahe Tupana'ga nhi'i'ga mombe'gwovo hako.

⁶ Jesus'ga remimbo'ehara'ga hoi Jesus'ga nhi'i'ga po'ruavo ipyhyga jumenta jumenta ra'yra reheve.

⁷ Gweru ġa jumenta jumenta ra'yra reheve Jesus'ga pyri herovahema. Oapoa tapy'ynhapira i'arimova'ea ġa heropori inoġa ikupepytera rehe eho i'arimo javo Jesus'ga pe.

A'ero ga hoi i'arimo.

⁸ Ga rerohorame pea rupi he'yjuhuheteve'ġa heroporopori oapoa opira i'arimova'ea pea rupi timbojigwa ti pehea ga pe javo. Jara'ġa okytikyti hakā yva hugwi heroporopoa pea rupi imbokatuavo. Nahā ġa Jesus'ga mbojiroviari ga rerua nhanderuvihavuhuhete'ga u kiro javo.

⁹ Jara'ġa oho ga renonde. Jara'ġa oho ga reviri. Nahā he'yjuhuheteve'ġa hoi ga rupi. Hahyahi hete ġanhi'i'ga ġa erame:

—“Timbohete ti Daviva'ea rymymino'ga!” ei ġa ga ko nhanderuvi-havuhuhete'ga javo.

“Ga pe ti nhandepojykaharete'ga tomombyry.

A'ereki nhandepojykaharete'ga ga mbuhuruka avo,” ei ġa.

“Timbohete ti Tupana'ga yvagipeheteve'ga!”

Nahā ġa ei Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo.

¹⁰ Jesus'ga rerovahemame cidade de Jerusalém me ipypeve'ġa py'a myi.

—Mome ahe ga? ei ġa Jesus'ga repiagame.

¹¹ A'ero he'yjuhuve'ġa ei ġa pe:

—Ga ko Jesus'ga Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uhara'ga. Gagwyrā ko Galiléia. Pevo ga ruvi cidade de Nazaré pe, ei ġa ġa pe.

*Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi
(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; João 2.13-22)*

¹² Kiro Jesus'ga hoi oje'yja'ġa jatykahavuhu pe Tupana'ga mboheteahi pe ovahema. Pevo okara hugwi mytu'ēva'ea hugwi ga ġa mo'embavi ima'ēhara'ġa ipyhyhara'ġa ndeheve - kiroki ġa oma'ē mbatera ipyhyga no - perope Tupana'ga mboheteaha pyri. Pevo ga imbojirevi ġa'apoa mesas - kiroki ġa hajiheve'ġa itambere'ia pyhy judeus'ġa itambere'ia mondovo nahā ikwepyga. Ga'apykava no - kiroki ġa omondo inambua itambere'ia rehe - ġa'apykava ga imbojirevi.

¹³ Ga pe ga ei:

—Ymyahū Tupana'ga ei ikwatijaruka hako:

“Tonhi'ī ti ġa ji ve nhironga pype yvya koty ji mboheteavo,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga ġa pe.

—Pe ki a'e te pe'ji pejohupe: “Timoandyandyjuhu ti ġa ikwepykwepyga mbatera pyvō Tupana'ga ronga pype,” pe'ji, ei Jesus'ga. Nahā pe Tupana'ga ronga mongoukari iporomive'ġa nduhavamo, ei Jesus'ga ikwepykara'ġa pe.

¹⁴ Heakwagweve'ġa nduri oje'yja'ġa jatykahavuhua pype ipyka'naka'nauhūve'ġa pavēi. Jesus'ga pyri ġa nduri ovahema a'ero. A'ero ga imombyryvi ġa pe ġa mboheakwakatuavo ipyka'nave'ġa mopo'aġatua'java.

¹⁵ Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi gwepia ahe-monhimomby'ava'ea Jesus'ga imombyryvame ġa pe. Gwendu ġa tayri'ġa Jesus'ga mboheterame ojatykahavuhua pype javo:

—Timbohete ti Daviva'ea rymymino'ga!

Nahā tayri'ġa ei. A'ereki ġa e'i oyvyteri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ġanduvihavuhuhetero javo.” A'ero ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa nhim-boahivi Jesus'ga pe judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi.

16 A'ero ġa ei Jesus'ga pe:

—Erehendu nde tayri'ġa ea?

Jesus'ga ei ġa pe:

—Ahendu ji. Napemonhi'igi pe Tupana'ga rembikwatijarukara naerũ? E'i: “Tupanetero nde tayri'ġa mbo'ekatui ipita'ngive'ġa ndeheve.

'Ji mbohete ti,' ere nde ġa mbo'eavo.

A'ero ġa nde mbohete katukatu.”

Nahã ikwatijaripyra i'ei Tupana'ga mombe'gwovo, ei Jesus'ga ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa pe judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe no.

17 O'erame a'ea Jesus'ga hoi ġa hugwi a'ero ogwovo cidade de Jerusalém hugwi. Oho ga cidade'i pe Betânia pe. Pevo ga kiri ypytunimo.

Tande'aa'javi ti! ei Jesus'ga figo'yva pe

(Marcos 11.12-14, 20-24)

18 Ko'emame ypyhajive Jesus'ga hoa'javame cidade de Jerusalém me ty'ara ga jukai.

19 Pea rupi ga hepiagi figo'yva figueira ogwovo ipyri ta'u ti yva'ia javo. Ndi'ai reki ka'atehea herekovo. A'ero ga ei jupe:

—Tande'aa'javi ti! ei ga jupe.

Nimbegwei he'ouhũro omanomo figo'yva a'ero.

20 He'õa repiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ġa nhimomby'ai. A'ero ġa ei:

—Kotihĩ figo'yva he'ouhũro omanomo! ei ġa.

21 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Po pe jikohetei Tupana'ga rehe, a'ero ji ja po ti pe imohe'õi i'yva. Koji'i po ti pe popoakaramo nehẽ no. Po ti pe ei avova'ea pe vytyra pe nehẽ: “Ejipe'a ti enhimombo ypihua pype.” Po ti pe ei na nehẽ, a'ero po ti vytyra ihoi ypihua pype nehẽ, ei Jesus'ga.

22 Po pe jikogi Tupana'ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga penhi'igã rendukatui pe erame ga pe nahanahã ore oropota javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Ma'ġa nde mbuhurukaruhu avo? ei ahe Jesus'ga pe

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

23 Kiro Jesus'ga hoi cidade de Jerusalém me ovahema ogwovo ja oje'yja'ġa jatykahavuhua pype templo pype. Ga ġa mbo'erame Tupana'ga nhi'igã rehe ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa nduri ga pyri xava'eve'ġa pavẽi. A'ero ġa ei Jesus'ga pe:

—Ma'ġa nde mbuhurukaruhu avo nahanahã ti eko javo? Ma'ġa e'i a'ea nde ve? ei ġa Jesus'ga pe.

24 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Ji nhi'ĩpondekwa na'ẽ ti. Pe ji nhi'ĩpondekwaturame a'ero po ti ji na jitehe ga mombe'ui pe me no – kiroki ga ji mbuhu avo ji rerekovo, ei Jesus'ga ġa pe.

25 Pemombe'u ti ji ve a'ero. Ma'ġa ombuhuruka João Batistava'ea tomobaliza ti ga ġa javo? “Tupana'ga yvagipeve'ga ombuhuruka ahe,” pe'ji po pe. “Yvyakotyve'ga ombuhuruka ahe,” pe'ji po pe. Marã pendeaporoġita a'ero naerũ? ei Jesus'ga ġa pe.

A'ero ġa eġa'ei ojohupe:

—Po ti nhande ei nehẽ: Tupana'ga ombuhuruka ahe, a'ero po ti Jesus'ga ei nhande ve nehẽ: “Maraname pe ndaperoviari João Batistava'ea nhi'igãgwera naerũ?” Nahã po ti Jesus'ga ei nhande ve nehẽ.

26 Po ti nhande ei: Yvyakotyve'ga ombuhuruka João Batistava'ea, a'ero po ti nhandegwyripeve'ġa henduvi nhanenhi'igã okote'varuhuavo nhande ve nehẽ, ei ġa xakyhyji nhande ġa hugwi javo. A'ereki nhandegwyripeve'ġa

epavi: “João Batistava'ea ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo. Tupana'ga ahe mbuhuruka nhande pyri. A'iti a,” ei nhandegwyripeve'ga, ei ga ojohupe.

²⁷ Nurã ga ei Jesus'ga pe:

—Ma'ga po ombuhuruka João Batistava'ea tomobatiza ti ga ga javo? Ndorokwahavi, ei ga javo tehe ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji po ti na jitehe namombe'ui ga pe me a'ero nehẽ no – kiroki ga ji mbuhu avo ji rerekovo, ei Jesus'ga.

Gara'yra'ga mokonha'ga

²⁸ —Marã pendeaporo'gita? ei Jesus'ga ga pe. Kiro po ti ji imombe'ui pe me, a'ero ti ji nhi'ipondekwa nehẽ, ei Jesus'ga.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea.

—Mokõi ko akwaimbae'ga ra'yra'ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Gwa'yra'ga pe ga ei: “Pi'a, eho ti kiro eporavykyavo ko pe nhiremitymipyra pype uva tymipyra pype,” ei ga gwa'yra'ga pe.

²⁹ —Emo gara'yra'ga e'i: “Ndahoi tuhẽ po ti ji nehẽ,” ei ga uva'ga pe. Aerẽ ga japyakakatui. A'ero ga herojijyi ojeaporo'gita ogwovo oporavykyavo uva'ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³⁰ —Aerẽ garuva'ga hoi ojipe'ga pyri gwa'yra'ga pyri, ei Jesus'ga. Na jitehe ga ei ga pe eho ti kiro eporavykyavo ko pe javo.

—“Ji po ti aho tuhẽ nehẽ, apĩ,” ei gara'yra'ga ga pe. Ndohoa'javi reki ga oporavykye'yma, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³¹ —Manamo gara'yra'ga oko ganhi'iga rupi? ei Jesus'ga ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga pe xava'eve'ga pe no.

A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Akoja ga – kiroki ga oho ko pe oporavykyavo gara'yra'ga, ei ga.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Kiroki ga omono'o'guhũ itambere'ia gov-erno pe – gahã akwaimbae'ga upahara'ga pavẽi ojiko Tupana'ga rehe kiro eko ti oreruvihavuhetero javo ga pe. Ojikogypy ga pe nenonde a'ero, ei Jesus'ga ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga pe xava'eve'ga pe no.

³² —Ymya'ĩ João Batistava'ea ruri pe pyri ikwahavuka pe me nahanahã Tu-pana'ga opota javo ikwehe. Ndaperoviari pe ga pejikokatue'yma, ei Jesus'ga. Itambere'ia mono'õhara'ga akwaimbae'ga upahara'ga pavẽi ga reroviari reki ojeaporo'gita rerojijyita. Gandeaporo'gita rerojijyja pe hepiagi. Hepiagirẽ vehevi pe ndaperojijyi ve pejeaporo'gita ga reroviare'yma, ei Jesus'ga ga pe. Nurã ji ei: Okogypy ga Tupana'ga rehe pe nenonde, ei Jesus'ga ga pe.

Garemitymipyra repiakatuhara'ga okote'varuhuve'ga

(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)

³³ —Ojipea rehe kiro po ti ji pe mbo'ei ojo'java'ea pyvõ. Pehendu ti, ei Jesus'ga ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga pe xava'eve'ga pe no. Kohoa jara'ga itymi yhypoa'javuhuva'ea uva'yva ko pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Aerẽ ga gwemityma rokairu'gi, ei Jesus'ga. Aerẽ ga japo uva mu'umu'ũhava tyhya rupiaramo. Aerẽ ga japo tapyjo'ara ko pe. “A'ea hugwi po ti ga hepiakatui nhiremitymipyra videira ji ve nehẽ,” ei ga.

—A'ero ga ei ga pe: “Pehepia katu ti nhiremitymipyra jikoa. A'ero jykyhava rupi he'yjuhu po ti yva'ia peapoaramo ikwepykavamo a'ero nehẽ. He'yjuhu po ti yva'ia jiapoaramo a'ero nehẽ no,” ei kohoa jara'ga ga pe, ei Jesus'ga.

—“Pyry,” ei ga opytavo ko pe hepiakatuavo ga pe, ei Jesus'ga.

—Paivohu kohoa jara'ga hoi a'ero mbaigwehu po ti jijivyrã'java nehẽ javo, ei Jesus'ga.

³⁴ Aerē kiro jykya hava reki, ei Jesus'ga. A'ero kohoa jara'ga ei ojipyrive'ga pe: “Peho ti ġa pyri nhiremitymipyra repiakatuhara'ġa pyri. Toyky ti ġa yva'ia imbuhuruka jiapoa ji ve,” ei ga.

—“Kwa,” ei ġa. Ogwovo ġa vahemi ġa pyri imombe'gwovo ganhi'iġa ġa pe.

³⁵ Emo ġa nomondopotari yva'ia ġa pe okote'varuhuavo ġa pe, ei Jesus'ga. Jara'ga ġa ga nupanupã. Jara'ga ġa ga juka. Jara'ga rehe ġa omombomombo ita, ei Jesus'ga. Nahã garemitymipyra repiakatuhara'ġa jigwarai gapyrive'ġa ndehe, ei Jesus'ga.

³⁶ —A'ero kohoa jara'ga ojipe'ġa mondoi ojipyrive'ġa. Ga ko he'yi ohopyve'ġa hohe. A'ero ga ġa mondoi togweru ti ġa yva'ia ġa hugwi javo novã. Ga vahemame pevo garemitymipyra repiakatuhara'ġa ndekote'varuhui ġa pe no.

³⁷ —A'ero kohoa jara'ga gwa'yra'ga mondoi gaha ti togweru yva'ia ġa hugwi javo novã. “Ga pe po ti ġa ndekokatui nehē,” ei ga, ei Jesus'ga.

³⁸ Kiro gara'yra'ga vahemi yva'ia tymipyra repiakatuhara'ġa pyri. Ga repiagame ġa ei ojohupe: “Avova'ea ko gayvyaġwama. He tijuka ti ga. A'ero po ti nhande tireko pa yvya nehē,” ei ġa.

³⁹ A'ero ġa gara'yra'ga pyhygi ga momboa kohoa hugwi ga jukavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁴⁰ —A'ero kohoa jara'ga vahemame marã po ti ga ġa nderekoi nehē? ei Jesus'ga ġa pe.

⁴¹ A'ero ġa ei ga pe:

—Omoka'nhyumba ranuhũ po ti ga ġa gwa'yra'ga repyga nehē, ei ġa. Ojipe'ġa pe po ti ga ei nehē: “Pehepia katu ti nhiremitymipyra jikoa,” e po ti ga nehē. A'ero po ti ġa imondokatui yva'ia ga pe jykya nanani nehē, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴² —Na tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga. Napemonhi'iġi pe Tupana'ga rembik-watijarukara naerũ? A'ea e'i:

“Onga apohara'ġa japoramē onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ġa imombori ipo'rue'yma tiruahũ javo jupe.

Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo.

Nhandepojoykaharete'ga reki omongo huvihavamo.

Hepiagame nhande nhimomby'ai

nanongara ko pyry hete javo.”

A'ea ikwatijaripyra i'ei, ei Jesus'ga oarõe'yma mombe'gwovo ġa pe.

⁴³ —Nurã ji ei pe me: Tupana'ga ndokoa'javi penduvihavuhetero judeus'ġa nduvihavuhetero pe ndepiakatua'jave'yma nehē, ei Jesus'ga. Oko po ti ga ojipe'ġa nduvihavuhetero – kiroki ġa ga nhi'ĩpo'ru ojikoga ga rehe, ei Jesus'ga.

⁴⁴ —Kiroki ġa o'a akoja rehe ita rehe – ġahã po ti onhika'mbika'mbi nehē, ei Jesus'ga. Po ti akoja ita ihiri ġa ndehe nehē, a'ero po ti ita ġa ka'mbika'mbigi ġa mongu'ihuavo nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka oarõe'yve'ġa moka'nhymbava.

⁴⁵ Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa henduvi fariseus'ġa pavēi Jesus'ga imombe'urame ojo'java'ea. A'ero ġa ikwahavi Jesus'ga nhande mombe'ui reki javo. Jesus'ga arõe'yma a'ero ġa ei:

—Jesus'ga nhande mombe'u o'ete'varuhuavo nhande ve imombe'umbe'urame ojo'java'ea peko akoja'ġa ja javo nhande ve, ei ġa Jesus'ga mbotegwetepota.

⁴⁶Nurã ġa Jesus'ga pyhypotarahivi novĩa. Emo ġa okyhyji pevove'ġa hugwi. A'ereki pevove'ġa oarõ hete Jesus'ga onhimongyavo ga ko Tupana'ga nhi'igã mombe'uhara'ga javo.

22

Hehanhuhũ toryva (Lucas 14.15-24)

¹ Jesus'ga ġa mbo'ea'javi he'yiva'ea pyvõ ojo'java'ea pyvõ javo ġa pe:

² —Marã hekoi kiro Tupana'ga rekorame vvyakotyve'ġa nduvihavuhetero ġa nderekovo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Ganduvihavuhu'ga japo toryva tahembireko ti jira'yra'ga javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³ Ojipyrive'ġa pe ġanduvihavuhu'ga ei: “Peho ti javo ġa pe – kiroki ġa ji ġa momoranduvipe – tuhu ti ġa kiro toryvi pe javo.”

—“Kwa,” ei ġa ogwovo. Ga vahemame ġa pyri imombe'gwovo ġa ndopotari reki toryvi pe, ei Jesus'ga.

⁴ —A'ero ikwahavame ġanduvihavuhu'ga ojipe'ġa mbuhurukari ojipyri ojipyrive'ġa jitehe. “Peho ti javo ġa pe – kiroki ġa ji ġa momoranduvipe. Tuhu ti ġa kiro toryvi pe. Ga pe ti pe'ji: ‘Pehendu ti! ei ga pe me. Amboavujikweruka ji toryva. Ajuka ji yuranuhũ'javuhuva'ea bois bezerros reheve – kiroki a'ea ji amboky'rauhu. Amboavujikwepavuka ji mbatera, ei ga pe me. Kiroġwe tuhẽ ti pejo toryvi pe hepiaga jira'yra'ga hambirekorame, ei ga pe me.’ Nahã ti pe'ji ġa pe,” ei ga ojipyrive'ġa pe ġa mondovo, ei Jesus'ga.

—“Kwa,” ei ġa ogwovo.

⁵ Ga pyri ġa vahemi imombe'gwovo ġa pe a'ero. Ndojapyakai ġa ġanhi'igã rehe ohoe'yma toryvi pe, ei Jesus'ga. Oporavykya rehe reki ġa hoi. Ojipe'ga oho ko pe. Ojipe'ga oho ima'eamo mbatera, ei Jesus'ga.

⁶ Ojipe'ġa, ojigwaraita gwuvihavuhu'gapyrive'ġa ndehe, ġa ġa pyhygi ġa jukavo, ei Jesus'ga.

⁷ —Ikwahavame ġanduvihavuhu'ga nhimonha'ngai. A'ero ga osoldados'ġa mondoi ġa pyri ġa moka'nhybavuka imbokajuka ġacidade, ei Jesus'ga.

⁸ —Ojipe'ġa pe ojipyrive'ġa pe ġanduvihavuhu'ga ei: “Amboavujikwe pa ji toryva novĩa. Kiroki ġa pe ji a'e tuhu ti ġa javo – ġahã oko te'varuhu reki upotare'yma,” ei ga, ei Jesus'ga.

⁹ “Peho ti pepukuhua rupi nanani a'ero,” ei ga. “Pe'ji ti pevove'ġa pe: ‘Pejo ti toryvi pe. Nhanderuvihavuhu'ga oapo toryva tahembireko jira'yra'ga javo.’ Nahã ti pe'ji ġa pe nhaporemõ ġa ndepiagame,” ei ga, ei Jesus'ga.

¹⁰ —“Kwa,” ei ġa. Pepukuhua rupi ġa hoi a'ero ġa ndepiaga ġa mono'ono'ombava, ei Jesus'ga. Ite'varuhuve'ġa ġa omono'õ pyryve'ġa ndeheve ġa nderovahema toryvi pe. Nahã he'yjuhuve'ġa nduri hepiaga toryva. Ohygahi ġa toryva rehe gara'yra'ga hambirekorame, ei Jesus'ga.

¹¹ —Toryva repiave'ġa pyri ġanduvihavuhu'ga hogahoi ġwonga pe ġa ndepindepiaga onhi'igã ġa pe, ei Jesus'ga. Ga ndepindepiagame ga ojipe'ga repiagi. Gapira ko tapy'ynhapipyryva rõi – kiroki toryva repiagame ġa ndopo'rui, ei Jesus'ga.

¹² Nurã ġanduvihavuhu'ga ei ga pe: “Kwãi,” ei ga ga pe. “Tapy'ynhapipyryva rõi ko nde eremongi. Marã nde ruri avo ekiavo toryva repiaga naerũ?” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

—Nonhi'igã reki ga.

¹³ A'ero ġanduvihavuhu'ga ei ojipyrive'ġa pe: “Pekwa ti gapya gapoa reheve! Peroho ti ga agwa hugwi ga momboa ypytunahiva pype. Pevo po

ti ga jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehē,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

14 –A'ea ji amombe'u ikwahavuka pe me, ei Jesus'ga. Nahã Tupana'ga ġa nderekoukari okorame yvyakotyve'ġa nduvihavuhuhetero, ei Jesus'ga imombe'gwovo. A'ereki he'yjuhuve'ġa pe Tupana'ga ei: “Herejo. Ejiko ti ji rehe ekovo jireheva'ero. Tako ti ji nderuvihavuhuhetero,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga. Ndahe'yive'ġa reki ojiko Tupana'ga rehe okovo gareheva'ero, ei Jesus'ga.

César'ga rembiapoa itambere'ia
(*Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26*)

15 Fariseus'ġa ndopotari Jesus'ga imombe'urame nahã hekoi kiro Tupana'ga rekorame ġanduvihavuhuhetero javo. A'ero ġa hoi Jesus'ga hugwi. Ojohupe ġa nhi'inh'i'ġi.

–Tihepia ti Jesus'ga reaporoġita. Mara'ngu po ti ga onhimbotegweteavouka nhande ve ga nhi'igame nehē? ei ġa ojohupe.

16 A'ero ġa ġwemimbo'ehara'ġa mondoi Jesus'ga pyri Herodes'gareheve'ġa ndeheve nahanahã ti pe'ji Jesus'ga pe javo.

–Kwa, ei ġa. Nahã po ti ore ga moandyandyi nehē.

Kiro ġa hoi a'ero Jesus'ga pyri. Ovahemame ġa nhi'igatui Jesus'ga pe timoandyandyi ti ga javo.

–Orembo'eharamo nde eremombe'ukatu mbatera, ei ġa ga pe. A'itituhēva'ea rehe nde ore mbo'e. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nde erembo'e katu, ei ġa Jesus'ga pe. A'ea rehe jate nde rekoiki ekyhyjie'yima ojipe'ġa hugwi ekoe'yima huvihava'ġa ndehe jate. Nderekoiki nde embohetetehea rehe no, ei ġa ga pe.

17 Nurã ore ei nde ve torembo'e ti javo. Marã ndereaporoġita? César'gareheve'ġa e'i: “Pemondomondo ti itambere'ia César'ga pe nhanderuvihavuhu'ga pe ga imono'oġukarame,” ei ġa. Mara'ngu po nde javo: “Timondo ti”? Mara'ngu po nde javo: “Timondoyme ti”? ei ġa Jesus'ga pe.

18 Ojohupe ġa ei:

–“Tapemondoi ti César'ga pe,” e po ti ga nhande ve nehē hamo, ei ġa ojohupe. A'ero po ti nhande ga'eagwera mombe'ui César'ga pe nehē. A'ero po ti César'ga onhimonha'nga ga rehe nehē, ei ġa ojohupe.

Jesus'ga ombaragwaha omoandyandyipotara rehe. Nurã ga ei ġa pe:

–Ahemoandyiva'ero maranameuhũ pe ipotari nhimbote'vara nhirembi'ea rupi? ei Jesus'ga ġa pe.

19 Pehepiuka ti ji ve itambere'ia – akoja pe ġa ei: “A'ea ti pemondomondo nhanderuvihavuhu'ga pe.” A'ea pehepiuka ji ve, ei Jesus'ga ġa pe.

A'ea ġa heruri ga pe a'ero.

20 Kiro Jesus'ga ei ġa pe:

–Ma'ġa ra'angava hehe? Ma'ġa ndera ġa okwatija inoġa hehe? ei Jesus'ga.

21 A'ero ġa ei:

–César'ga ra'angava. Garera tuhē ġa okwatija inoġa hehe, ei ġa.

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Pemondoa'ja ti César'ga rembiapoa ga pe a'ero. Tupana'ga rembiapoa ki a'e te pemondoa'ja Tupana'ga pe, ei ga ġa pe.

Yvyakotyve'ġa pe Jesus'ga ei Tupana'ga rembiapoa tonhimondo ti ġa onhikwava'eġa ga pe javo.

22 Henduvame ġa nhimomby'ai tegwete gamoandyihava javo. A'ero ġa hoi ga hugwi ogwovo.

*Ombogwerahavirē omanove'ga nahembirekoa'javi
(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)*

²³ A'ea rupi jitehe saduceus'ga nduri Jesus'ga pyri. Saduceus'ga ndogweroviari omanove'ga mbogwerahava. Kiro ġa nduri Jesus'ga pyri ovahema. A'ereki ġa e'i ojohupe:

–Mara'ngu po ti Jesus'ga onhimbotegweteavouka nhande ve ga nhi'igame nehē? ei ġa ojohupe.

²⁴ A'ero, orembo'eharamo javo, ġa ei Jesus'ga pe:

–Ymyahū Moisésva'ea okwatija hako tokwaha ti ġa javo. Aherembikwatijara e'i:

“Po akwaimbae'ga manoi ta'yre'ymame ġwembirekohēa pe, a'ero ti gairū'ga tahembireko hēa pavēi.

Ta'y ti ga hēa pe nhiirūva'ea togwereco gwakykwepohara'ga javo.”

A'ea Moisésva'ea ikwatijari hako, ei ġa Jesus'ga pe.

Kiro ġa imombe'ui omanove'ga Jesus'ga pe.

²⁵ –Ymya seteva'ea ruvi avo onhoirūva'ea kako, ei ġa Jesus'ga pe. Ojihuyvyva'ea rembirekoro kako. Ndata'yri ahe kunhangwerava'ea pe. Aerē akwaimba'eva'ea manoi, ei ġa. A'ero aheakoindava rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavēi oirūva'ea py'rovo Moisésva'ea nhi'ipo'ruavo.

²⁶ Na jitehe aheakoindava pe a'ero. Omano ahe ta'yre'yma aherembirekokwerava'ea pe, ei ġa. Na jitehe jarava'ea onhoirūva'ea nhaporemō ahe rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavēi. Ndata'ypavi reki seteva'ea aherembirekokwerava'ea pe. Omanomba ahe kako. Nahā ahe rekoi ojopy'ropy'rovo.

²⁷ Aerē mbapavamo aherembirekokwerava'ea manoi kako kunhangwerava'ea, ei ġa Jesus'ga pe.

²⁸ –Marā po ti a'ero nehē? ei ġa Jesus'ga pe. Omanove'ga mbogweravame po ti Tupana'ga seteva'ea mbogweravi kunhangwerava'ea reheve nehē. Ma'ga nembirekoro po kunhangwerava'ea rekoi nehē ahe kwerava'javame nehē? A'ereki seteva'ea onhoirūva'ea hembireko kunhangwerava'ea pavēi, ei ġa. Emombe'u ti ore ve. Marā po ti a'ero nehē? ei ġa Jesus'ga pe.

A'ea ġa imombe'utehei heroviare'yma ġwaramo omanove'ga mbogwerahava.

²⁹ Kiro Jesus'ga ei ġa pe:

–Pendeaporoġita ko Tupana'ga reaporoġita atyvi pe Tupana'ga nhi'iga reroviare'ymame nahembogweravi po ti ga nehē javo. A'ereki pe ndapekwahakatui Tupana'ga rembikwatijarukara, ei Jesus'ga. Ndadekwahavi Tupana'ga popoakara no, ei ga ġa pe.

³⁰ Nahā ji ei pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga ġa mbogweravame ġamanoa hugwi po ti akwaimbae'ga nahembirekoa'javi nehē. Ojipe'ga po ti nomohembirekoa'javi kunhangwera'ga nehē no. Yvagi pe Tupana'gapyrive'ga oko ġwembirekoe'ymamo. Tupana'gapyrive'ga ja yvagipeve'ga ja po ti ġa nahembirekoi nehē no, ei Jesus'ga saduceus'ga pe.

³¹ –Pemonhi'ī pe Tupana'ga rembikwatijarukara novīa – kiroki omombe'u ahembogwerahava. Abraão'ea manorē Tupana'ga ei ikwatijaruka hako:

³² “Jihi ko Tupanamo.

Abraão'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete,” ei ga hako.

–Ikwatijarukara rupi Tupana'ga ei pe me, ei Jesus'ga saduceus'ga pe. O'erame nahã Tupana'ga ikwahavukari pe me ġa okoji javo. A'ereki Tupana'ga nde'i: “Abraãova'ea ji mbohete.” A'ereki Tupana'ga pe ġa okoji, ei Jesus'ga saduceus'ga pe.

A'ea Jesus'ga ei ġa okwerava'ja omanorẽ javo.

³³ Jesus'ga nhi'iġa renduvame he'yive'ġa nhimomby'ai garemimbo'ea rehe onhimongyavo.

Manamo Moisésva'ea remimbo'eagwera huvihavamo joheva'ero? ei ahe (Marcos 12.28-34; Lucas 10.25-28)

³⁴⁻³⁵ Fariseus'ġa ikwahavi Jesus'ga ea saduceus'ġa pe.

–Jesus'ga omombi saduceus'ġa nhi'iġa ġa omoandyandyipotarame, ei ġa ojohupe.

Kiro ġapyteripeve'ga judeus'ġa mbo'ehara'ga ei:

–Mara'ngu po ti ga onhimbotegweteavouka nhande ve ga nhi'iġame a'ero nehẽ? ei ga a'ea pota.

Nurã ġa nhimbojatykatykai ogwovo ovahema Jesus'ga pyri. A'ero ga ei Jesus'ga pe:

³⁶ –Orembo'eharamo emombe'u ti ore ve, ei ga Jesus'ga pe. Manamo Moisésva'ea remimbo'eagwera huvihavamo joheva'ero? ei ga Jesus'ga pe.

³⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i:

“Pearõ hete tuhẽ ti pepojykaharete'ga Tupana'ga.

Pearõ hete tuhẽ ti ga pejipy'a pe.

Pearõ hete tuhẽ ti ga imondovo pejeaporogita imohina ga rehe.

Pearõ hete tuhẽ ti ga tako ti ji garemimbotarimova'ea rupi jate javo,” e'i, ei Jesus'ga ga pe.

³⁸ A'ea ko joheva'ea huvihava Moisésva'ea remimbo'eagwera, ei Jesus'ga.

³⁹ –Hehohyva'ea ko a'ea'java'ea Moisésva'ea remimbo'eagwera. A'ea e'i:

“Penhiarõ hete pe.

Na jitehe ti pearõ hete pejikotyve'ġa”, ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ga pe.

⁴⁰ A'ea memei huvihava. A'ero hehe nhanderekorame nhande reko Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe nhaporemõ nhandekovo Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea remimbo'eagwera rehe nhaporemõ no, ei Jesus'ga ga pe.

Cristo'ga ko Daviva'ea rymyminoa ahepojykaharetea no (Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

⁴¹ Fariseus'ġa nhimbojatykarame Jesus'ga pyri Jesus'ga ei ġa pe:

⁴² –Marã pendeaporogita Tupana'ga remimbuhurukara'ga rehe Cristo'ga rehe? Ma'ġa rymyminoa po ti ga uhurame nehẽ? ei Jesus'ga ġa pe.

A'ero fariseus'ġa ei:

–Ga po ti Daviva'ea rymyminoa nehẽ, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴³ Kiro Jesus'ga ei ġa pe:

–Na tuhẽ. Cristo'ga ko Daviva'ea rymymino'ga. Emo Tupana'ga ra'uva ombo'e Daviva'ea Cristo'ga ko ndepojykaharetero oko javo ga pe. Maraname Daviva'ea e'i Cristo'ga pe ga ko jipojykaharetero oko javo Cristo'ga rekorame Daviva'ea rymymino'ga? Ymyahũ Daviva'ea okwatija a'ea mombe'gwovo inoġa. Ikwatijarame ahe ei hako:

⁴⁴ “Tupana'ga e'i jipojykaharete'ga pe:

‘Eapy na'ẽ ti ji pyri jijohukoty rui ekovo huvihavamo epytavo.

Tamongo ti ji nearõ'e'ÿve'ğa neremimbotarimova'ea rehe nehë,' ei Tupana'ga," ei Daviva'ea ikwatija hako, ei Jesus'ga.

⁴⁵ –A'ea Daviva'ea ei imombe'gwovo Cristo'ga ko jipojykaharetero oko javo. Ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rüi naerü, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ға pe ға mbojapyakavo.

Ga mbojapyakavo Jesus'ga ei a'ea onhimombe'gwovo ikwahavipeavo Cristo'ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rüi javo.

⁴⁶ Ga pe tegwete Jesus'ga nhi'ÿpondekwava. A'ero kiro ға nde'ia'javağwami Jesus'ga pe: “Maramarã?” A'ereki ға ga pojihu.

23

Ahembo'eharava'ea onhimbohete fariseusva'ea pavëi
(*Marcos 12.38-39; Lucas 11.43-46; 20.45-46*)

¹ A'ero Jesus'ga ei he'yive'ğa pe ғwemimbo'ehara'ға pe no.

² Ga e'i ға pe:

–Judeus'ға mbo'ehara'ға fariseus'ға pavëi ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe Moisésva'ea py'rovo ға nhande mbo'erame.

³ Nurã ға pe mbo'erame nahanahã ti peko javo, a'ero ti peko pa ғанhi'iga rupi, ei Jesus'ga. Emo ғandekote'varuhua rupi ti tapekoi. A'ereki ға e'i pe me novia: “Pehendu katu ti Moisésva'ea remimbo'eagwera.” Ga ki a'e te nohendukatui a'ea, ei Jesus'ga.

⁴ Ga e'i: “Nahanahã ti peko pejikorame Moisésva'ea nhi'igagwera rupi,” e'ie'i ға nhande ve, ei Jesus'ga. Emo ға ndokopavi Moisésva'ea nhi'igagwera rupi, ei Jesus'ga. Oko pa po ға hupi hamo. Onhi'iga rupi ға ndokopavi no. Ga ko ға ja – kiroki ға omondo ipohyjuhuvava'ea ojipe'ға arimo ға pokoge'yama, ei Jesus'ga.

⁵ –Okokaturame ға ei oyvyteri pe: “Pyry ojipe'ға nhande rekokatua repiagi. A'ero po ti ға nhande mbohetei ға oko hete Tupana'ga nhi'iga rupi javo.” Nahã ға ete'varuhui oyvyteri pe imondoe'yama ojeaporoğita Tupana'ga rehe jate, ei Jesus'ga.

–Ombohetea potaruhuro ғwaramo hehã'iuhüva'ea ға japoi Tupana'ga rembikwatijara ryruhu'ia inoğa ojihe ejetovapya rehe. Ono ға irüa hyruhu'ia ojyva rehe no, ei Jesus'ga. Judeus'ға omongi hyruhu'ia okovo Tupana'ga nhi'iga rupi jipi. Na tuhë. Emo judeus'ға mbo'ehara'ға apoa fariseus'ға apoa pavëi koji'i hehãi ojipe'ға apoa hohe hyruhu'ia tianembohete ti ға javo.

–Franjas ipukupukuhu'iva'ea ға japoi omboja opira rembeyvyra rupi imondovo, ei Jesus'ga. Jatu'riva'ea franjas judeus'ға omboja hupi okoheterame Tupana'ga rehe. Na tuhë. Emo judeus'ға mbo'ehara'ға apoa fariseus'ға apoa pavëi koji'i ipukuhu ojipe'ға apoa hohe. Nahã ға japoi ojikwahavuka ojipe'ға pe tianembohete ti ға javo, ei Jesus'ga.

⁶ –O'u pota ға toryva jara'ға pyri toryva repiagame. Na jitehe ға apy-potaruhui nhandervihava'ға apykava rehe nhandejatykahava pype, ei Jesus'ga. A'ereki ға e'i te'varuhu oyvyteri pe: “Nhande mboheteavo ti ға tianderepia pa. A'ereki nhande ғanduvihavuhuhetero xako,” ei ға oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

⁷ –Ikatuuhu ға pe ojipe'ға mbaragwahavame ға ndehe ima'ëhai pe feira pe onhi'igatuavo ға pe pe ko orembo'eharamo javo ға pe, ei Jesus'ga.

⁸ ғwemimbo'ehara'ға pe Jesus'ga ei:

–Pe ki a'e te ға ja rüi peko, ei Jesus'ga. A'ereki jihi jate ako pembo'eharamo Cristoramo, ei Jesus'ga. Pe reki penhoirü. A'ereki pe pejiko Tupana'ga rehe.

A'ero ojo'javuhu pe hoi. Nurã ti tape'ei pejohupe pe ko orembo'eharamo javo. A'ea ti tape'ei pejohupe penhimbohetee'yma, ei Jesus'ga.

⁹—Tape'ei ti avove'ga pe vyakotyve'ga pe – kiroki ga oko peirũ'ga ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe – ga pe ti tape'ei apĩ javo. A'ea ti tape'ei ga pe. A'ereki ojipeji ko ga penduvetero Tupana'ga yvagipeve'ga, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

¹⁰—Te'iyme ti ġa pe me pe ko oreruvihavamo javo. A'ea ti ġa te'iyme pe me pe mbohetee'yma, ei Jesus'ga. A'ereki jihi jate ako penduvihavuhetero Cristoramo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

¹¹ Po ti pe ndekopotari jireheve'ġa nduvihavamo penhiirũ'ġa nduvihavamo, a'ero ti peko katu ġa pe ġa pokoga, ei Jesus'ga.

¹²—Po pe ei: “Jihi ko huvihavamo ojipe'ġa hohe pa.” Po pe ei a'ea penhimboheteavo pejikovo aha huvihavamo, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ: “Ndapekoi pe huvihavamo. Tapenhimbohetei ti!” A'ea po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ, ei Jesus'ga. Po pe napenhimbohetei pejikokatuavo ojipe'ġa pe, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ: “Peko ti huvihavamo.” A'ea po ti ga ei pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

Tiruahũ ti pe me, ei Jesus'ga fariseusva'ea pe
(*Marcos 12.40; Lucas 11.39-42, 52; 20.47*)

¹³—Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe napembo'ekalui Tupana'ga nhi'iġa rehe herojiyita. Nurã hajihea rehe pe ġa mbo'ei ġa moandyandyita, ei Jesus'ga ġa pe. Pereko pe Tupana'ga nhi'iġa aherembikwatijara novĩa timonhi'ĩ javo. A'ereki pe ndapekoi Tupana'ga nhi'iġa rupi pejikoge'yma ga rehe. Ga ndekopotarame ganhi'iġa rupi pe napemombe'ukatui ġa pe, ei Jesus'ga. Nahã pe napemongoi ġa ganhi'iġa rupi ġa mbojikoge'yma ga rehe. A'ero pe ja ġa nde'i Tupana'ga pe nde oreruvihavuhetero ereko jave'yma, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁴—Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe pepojykaahy mbatera aherembirekokwera'ġa hugwi, ei Jesus'ga. Penhi'imbukuhu tehe pe Tupana'ga pe. Pe'e pe pejiyvyteri pe: “Nhande renduvame po ti ojipe'ġa ei nhande ve oarõ hete ġa Tupana'ga javo.” Nurã jate pe nhi'inhi'iġi Tupana'ga pe ga arõ'e'yma, ei Jesus'ga. Kaitu po ti hahy hete pe me a'ero nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁵—Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe pejiheve'ġa mbote'va hete. A'ero ġa ko koji'i oko te'varuhu pe hohe duas vezes pe hohe. Pe po ti peho hahyva'ea ruvihava pype nehẽ pendekote'varuhuro ġwaramo. Ga kaitu po ti oho hahyva'ea ruvihava pype nehẽ okote'varuhetero ġwaramo, ei Jesus'ga. “Pyry,” pe'e pe ġa ndekorame pe ja. A'ereki pe peporavyky hete ojipeji'ga mbote'varuhuavo. Pehopeho pe ga rehe ya rupi pea rupi no tiroviaruka ti pevove'ga pe nhanenhi'iġa javo. Nahã pe ga mbote'varuhui. Nurã po ti tiruahũ pe me nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶—Heakwagweve'ġajava'ero pe peko! A'ereki pe ndapekwahavi, ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Pe perohe ojipe'ġa penhinhi'iġa rupi no. Tiruahũ ti pe me! Nahã ji ei pe me. A'ereki Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea rehe pe ojipe'ġa mbo'ei.

—Nahã pendeaporoġita te'varuhuro. Po ojipe'ga ehetei: “Nahanahã po ti ji rekoi nehẽ. Tupana'ga rongga renoina nhandejatykahavuhua renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iġa javo,” ei ga, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame Tupana'ga

ronga renoina po ga etehei a'ero. Ga okopotare'ymame onhi'iġa rupi, na ga ndokoi hupi a'ero," pe'ji tehe pe, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea rehe pe ġa mbo'ei, ei Jesus'ga.

—Po ojipe'ga ehetei: “Nahanahã po ti ji rekoi nehẽ. Ouro renoina nhandejatykahavuhapypeva'ea renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iġa javo,” ei ga, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame ouro renoina, a'ero ti ga toko tuhẽ onhi'iġa rupi,” pe'e pe, ei Jesus'ga ġa pe.

17 —Ikwahave'ÿva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Ndapekwahavi'i'i! Tupana'ga ronga nhandejatykahavuhua koji'i pyry hete Tupana'ga pe. Ga ouro po'rurame jate Tupana'ga ronga pype nhandejatykahavuhua pype Tupana'ga omombyry ouro, ei Jesus'ga.

—Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea rehe pe ġa mbo'ei, ei Jesus'ga.

18 Po ġa ehetei ojipe'ga pe: “Nahanahã po ti ji rekoi nehẽ. Ikwava'ẽhava renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iġa javo,” e po ġa, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame ikwava'ẽhava renoina po ġa etehei a'ero. Ga okopotare'ymame onhi'iġa rupi, na ga ndokoi hupi a'ero,” pe'ji tehe pe, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea rehe pe ei ġa mbo'eavo, ei Jesus'ga.

—Po ġa ehetei ojipe'ga pe: “Nahanahã po ti ji rekoi nehẽ. Kiroki a'ea ji amondo ikwava'ẽhava rehe – a'ea renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iġa javo,” e po ġa, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame ikwava'ẽhavareheva'ea renoina, a'ero ti ġa toko tuhẽ onhi'iġa rupi,” pe'e pe, ei Jesus'ga ġa pe.

19 —Ikwahave'ÿva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Ndapekwahavi'i'i! Ikwava'ẽhava koji'i pyry hete Tupana'ga pe. Ga nhaneremimondoa noġame jate ikwava'ẽhava rehe Tupana'ga omombyry nhaneremimondoa, ei Jesus'ga ġa pe.

20 —Po ġa ehetei: “Nahanahã po ti ji rekoi nehẽ. Ikwava'ẽhava renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iġa javo.” Po ġa ei nahã, a'ero ġa ehetei ikwava'ẽhava pe a'eareheva'ea pe nhaporemno, ei Jesus'ga ġa pe.

21 —Po ġa ehetei: “Nahanahã po ti ji rekoi nehẽ. Tupana'ga ronga renoina nhandejatykahavuhua renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iġa javo.” Po ġa ei nahã, a'ero ġa ehetei garonga pe ipypeve'ga pe no Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

22 —Po ġa ehetei: “Nahanahã ti ji rekoi. Yvaga renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iġa javo.” Po ġa ei nahã, a'ero ġa ehetei Tupana'ga apykava pe. A'ereki yvagi pe Tupana'ga oko nhanderuvihavuhetero oapyga. A'ero o'erame yvaga pe ġa ei Tupana'ga pe tuhẽ a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

23 —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe ndapekokatui pejikokatue'yma ojipe'ġa pe. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe peko tehe Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi, ei Jesus'ga.

—Petÿ pe imboheva'ea: hortelã erva-doce reheve cominho reheve. Pe herekorame dez itymipyra pe pemondo ojipeji Tupana'ga pe pejikovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ea pyry Tupana'ga pe novia, ei Jesus'ga. Emo pe ndapekokatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ereki pe ndapekokatui pejikokatue'yma ojipe'ġa pe, ei Jesus'ga.

—Peko katu po pe hamo pejikokatuavo ojipe'ġa pe hamo, ei Jesus'ga. Penemimondoa ojive Tupana'ga ipotari. Emo ga pe koji'i huvihava pendekokatua. Pe ndapeporogwetygi ojipe'ġa. Peporogwety po pe ġa hamo, ei Jesus'ga. Penemimondoa Tupana'ga pe pyry ga pe. Emo ga pe koji'i huvihava ġaporogwetyga, ei Jesus'ga.

—Napembojikogukari ojipe'ga pejihe penhi'mberame ga pe. Pembojikoguka po pe ga pejihe hamo penhi'mbee'yma hamo, ei Jesus'ga ga pe. Penemimondoa pyry Tupana'ga pe. Emo ga pe koji'i huvihava gambojikogukara pejihe. Peko ti gareaporogita rehe. Tapemondopigi ti ga pe no, ei Jesus'ga.

²⁴ —Heakwagweve'ga'java'ero pe peko! A'ereki pe ndapekwahavi, ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Pe peroho ojipe'ga penhinhi'iga rupi. Pembogwambogwa pe mberu'i'ia ta'uyme ti ji ite'varuhuva'ea javo. Emo pe pe'u reki ite'varuhuheteva'ea hehanhuhuva'ea yuranuhua'javuhuva'ea jaimo jaimo. Nahã ji ei pe me. A'ereki pe peko hete a'ea rehe - kiroki huvihava gwere Tupana'ga pe. Kiroki huvihava hete Tupana'ga pe - a'ea rehe pe ndapekoi, ei Jesus'ga ga pe.

²⁵ —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe'ara tehe oko Tupana'ga nhi'iga rupi pe jikoe'ymame ganhi'iga rupi pejiyvyteri pe, ei Jesus'ga. A'ea pe ji ei erame pe me: Copo ara prato ara reheve pepyhei hete pe. Gwaimbya pe ndapepyhei reki. Nahã ji ei. Peyvytera ite'varuhu pa. A'ereki pe pepotaruhu pa ipyhygahyavo mbatera pejive pejikote'varuhuavo, ei Jesus'ga.

²⁶ —Heakwagweve'ga'java'ero nde ereko, fariseu! ei Jesus'ga gapyteripeve'ga pe. Epohi ti ejekote'varuhua hugwi ejeaporogitakaturu. A'ero po ti nde rekokatui ejikokatuavo ojipe'ga pe nehẽ, ei Jesus'ga. A'ea pe ji ei erame nde ve: Epyhei copo pype prato pype reheve. A'ero copo ara ikatu no prato ara reheve, ei Jesus'ga.

²⁷ —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe aheryvya ja, ei Jesus'ga. Ikatu tehe tapyja ita apopyra novã - kiroki oko aheryvya rehe. A'ereki ga omotiguhũ imbokatuavo tapyja. Ipye reki ite'varuhu herekovo inema aheka'ga reheve, ei Jesus'ga.

²⁸ —Na jitehe pe ndekoi. Ojipe'ga ei pe mombe'gwovo novã: “Ehepia ga! Pyry hete ga okovo Tupana'ga nhi'iga rupi.” Ikwahave'yma ga ei nahã pe mombe'gwovo, ei Jesus'ga. A'ereki pe ojipe'ga moandyandyi. A'ereki peyvyteri pe reki pendeaporogita ite'varuhu, ei Jesus'ga ga pe.

*Tiruahũ ti pe me ahemoandyandyiva'ea pe! ei Jesus'ga
(Lucas 11.47-51)*

²⁹ —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki ymyahũ penamonhava'ea ojukajuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea pyryva'ea. Pe reki japokatui tapyja aheryvya rehe. A'ea pe imbokatui, ei Jesus'ga ga pe.

³⁰ Pe pe'e: “Po ymyahũ nhande rekoi nhaneramonhava'ea pyri, a'ero po nhande ndiahoi ahe rupi Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea jukavo hamo.”

³¹ —A'ea pe erame pe pejikwahavuka ojipe'ga pe ore ko aherakypwepo-haramo javo - kiroki ahe ojukajuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea, ei Jesus'ga.

³² Ndojukapavi ahe ganhi'iga mombe'uhara'ga. Pejuka pota po ti pe hembyruera'ga naerũ? ei Jesus'ga. Ga jukarame po ti pe ndekote'varuhuhetei penhamonhava'ea ja imbuhuruka hahyhetea pejihe nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

³³ Ite'varuhuva'ero pe peko! ei Jesus'ga ga pe. Ite'varuhuva'ea ra'yro pe peko! ei ga ga pe. Tegwete peka'nhyhava hahyva'ea hugwi. Tupana'ga po ti pe mondo tuhẽ hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

³⁴ —Pejuka pota pe ga. A'ero kiro ji amondouka ga pe pyri nehẽ nhinhi'iga mombe'uhara'ga Tupana'ga remimbotarimova'ea kwahapyra'ga ndeheve

jireheve'ga mbo'ehara'ga ndeheve nehē no, ei Jesus'ga. Ojipe'ga po ti pe ga jukai nehē. Ojipe'ga po ti pe ga mondoi yva rehe ga mbohya hehe nehē, ei Jesus'ga. Ojipe'ga po ti pe ga nupanupāi ipira apopyra pyvō ga mondohondohoga pejatykahavuhua pype nehē, ei Jesus'ga. Peko te'varuhu po ti pe ga pe pejigwojigwovo ga ndeviri nahā ga monhamonhana ojipejipe pe cidades pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

³⁵ –Ga nhaporemo po ti ji ga mondoukari pe pyri nehē Tupana'ga ti tomondo hahyva'ea pe me nehē pe ga jukarame nehē javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti ga imondoi hahyva'ea pe me okokatuva'ea repypava nehē.

–Ymyahū ahe ojiko Tupana'ga rehe okokatuavo. Nurā ymyahū penamonhava'ea ojuka ahe, ei Jesus'ga. Penamonhava'ea ojuka ypy Abelva'ea. Abelva'ea ko okokatuva'ea. Aerē penamonhava'ea he'yiva'ea jukai. Mba-pavamo ahe ojuka Zacariasva'ea Baraquiasva'ea ra'yrava'ea. Omano Zacariasva'ea nhandejatykahavuhua pyri templo pyri okara mbyteri pe ikwava'ēhava pyri, ei Jesus'ga.

³⁶ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Tupana'ga po ti imondoi hahyva'ea pe me nehē. A'ereki penamonhava'ea ojukajuka ahe, ei Jesus'ga ga pe.

*Jesus'ga oarō hete cidade de Jerusalém
(Lucas 13.34-35)*

³⁷ Kiro Jesus'ga ei:

–Jerusalémmeva'ero pe pejuka Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea jipi, ei Jesus'ga cidadepeve'ga pe Jerusalémmeve'ga pe. Tupana'ga ahe mondoukarame pe pyri pe peapiapi ahe jipi ahe jukavo, ei Jesus'ga. Inamuti'ga omono'ono'ō gway'ria opepoa gwyri pe. Na jitehe ji pe mono'ombotara'jara'javi ji pyri inamuti'ga ja pe nderekokatupota novia. Emo pe ndapepotaruhui reki, ei Jesus'ga.

³⁸ –Pehendu ti a'ero! ei Jesus'ga. Kiro po ti Tupana'ga pohiri pe hugwi nehē. Ga ndohepiakatua'javi pejatykahavuhua a'ero nehē. Pe tehe po ti peko a'ero nehē.

³⁹ Pe ndajirepiaga'javi nehē, a'e katu ji pe me, ei Jesus'ga. Aerē jate po ti ji rura'javi nehē. A'ea rupi po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ti tomombyry Jesus'ga pe. Gaha ko Tupana'ga ga mbuhuruka,” pe'e po ti pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

24

*Judeusva'ea jatykahavuhua mondurupava'gwama
(Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)*

¹ Kiro Jesus'ga hemi gwe'yja'ga jatykahavuhua hugwi ogwovo. Garemimbo'ehara'ga nduri ga pyri.

–Ehepia nhandere'yja'ga jatykahavuhua ongare'yjuhua ita apopyra, ei ga ga pe a'ero.

Nahā ga ei ga pe hepiuka ga pe.

² A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Pehepia pe nhandejatykahavuhua nhaporemo avo, ei ga ga pe. Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē po ti ndojikojikoga'javi ojogwehe itauhua nehē. Omonduru pa po ti ga ino'ga nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Hahyhetea'gwama Jesus'gareheve'ga pe
(Marcos 13.3-13; Lucas 21.7-19)*

³ Aerē Jesus'ga hoi ogwovo vytyruhu pe oliveiras ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe. Pevo ga apygame garemimbo'ehara'ga nduri ga pyri ojipe'ga ndovakie'y. Kiro ga ei ga pe:

—Emombe'u ti ore ve. Maname po ti ġa imondurugi nhandejatykahavuhua nehē? Marāva'ea po ti Tupana'ga hepiukari na'ē ahemonhi-momby'ava'ea nehē ikwahavuka nhande ve nehē? A'ero po ti nhande ikwahavi nehē Jesus'ga uhura'ja ġwerī javo. Gara na'ē po ti Tupana'ga gwepiuka ikwahavuka nhande ve nehē? A'ero po ti nhande ikwahavi nehē kiro mbapava koty javo, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Penhimboko'i ti! Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe.

⁵ Aerē po ti he'yjuhuve'ġa uhu ji ra'āra'āteheavo javo nehē: “Jihi ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo.” A'ea po ti ġa ei o'mbero nehē, ei Jesus'ga. He'yjuhuve'ġa po ti heroviari ġa'mbea nehē, ei Jesus'ga.

⁶ —Aerē po ti ojipe'ġa tavukari ojipe'ġa pe nehē. A'ero po ti ġa ei pe me: “Ira'agwe ġa tavukari. Paivouhu ġa ndekoi otavuka no,” e'i po ti ġa pe me nehē. Ga a'ea imombe'urame pe me ti tapemomynhukari ġa pe pejipy'a penhimongyhyjiukare'yma nehē. Otavuka tuhē po ti ġa nehē. A'ea rupi rūi po ti mbapavakotyva'ea nehē, ei Jesus'ga.

⁷ —Gagwyripeve'ġa po ti oko na'ē ojipe'ġa gwyrripeve'ġa ndehe otavuka nehē. Ojipe'ġa nduvihavuhu'ġa po ti omondo ojigwyripeve'ġa otavuka ojipe'ġa nduvihavuhu'ġa gwyrripeve'ġa pe nehē, ei Jesus'ga. Ahā po ti ġa pe mbatera avo nehē. Pevo po ti ty'ara ġa jukai nehē no, ei Jesus'ga. Omyomyi po ti yvya avo nehē. Pevo po ti yvya imyimyī nehē no, ei Jesus'ga.

⁸ Nahā ppy po ti nehē. Aerē po ti koji'i tiruahū nehē, ei Jesus'ga.

⁹ —A'ea renonde po ti ġa pe pyhygi pe nderohoahyavo huvihava'ġa pyri nehē tomondo ti ġa hahyva'ea ġa pe javo. A'ero po ti ġa imondoi hahyva'ea pe me pe jukavo nehē. Nahā po ti vvyakotyve'ġa ndekopavi pe ndehe pe arōe'ŷheteavo nehē pejikoga ġwaramo ji rehe, ei Jesus'ga.

¹⁰ —A'ero po ti he'yjuhuve'ġa jireheve'ġa pohiri ji hugwi okote'varuhuavo hendukatue'yma nhinhi'iġa nehē hahyro ġwaramo ojive, ei Jesus'ga. Onhokwava'eġuka po ti ġa nharōe'ŷve'ġa pe nehē tomondo ti ġa hahyva'ea ġa pe javo, ei Jesus'ga. Nonhoarōi hete po ti ġa okovo opohirame nhinhi'iġa hugwi nehē, ei Jesus'ga.

¹¹ Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea mombe'uhara'ġa nduri he'yjuhuve'ġa nehē. Ganhi'iġa rūi po ti ġa imombe'ui he'yjuhuve'ġa moandyandyita, ei Jesus'ga.

¹² Jypya jireheve'ġa onhoarō hete. Aerē po ti igwaigwavete ġambyteripeve'ġa nonhoarōi onhimongyavo nehē. A'ereki igwaigwavete vvyakotyve'ġa okote'varuhu, ei Jesus'ga.

¹³ —Kiroki ga onhimboita avuirama opohire'yma ji hugwi – gaha po ti ji ga reroho yvagi pe ga mongovo avuirama jijipyri nehē, ei Jesus'ga.

¹⁴ A'ea pyryva'ea po ti nhinhi'iġareheve'ġa imombe'umbe'ui vvyakotyve'ġa pe nhaporemō mbapava renonde. Ga po ti e'i ġa pe nehē: “Perojijyjijyjuka ti pejeaporogita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imomboa pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehē.” A'ea po ti ġa imombe'ui ġa pe nhaporemō tokwaha pa ti ġa javo. Vvyakotyve'ġa gwyrripeve'ġa nhaporemō henduvame ġanhi'iġa po ti ji rura'javi nehē mbapava koty nehē, ei Jesus'ga.

*Jesus'ga omombe'u aerēva'ea hahyheteva'ea
(Marcos 13.14-23; Lucas 21.20-24)*

¹⁵ —Aerē po ti pe hepiagi ite'varuhuheteheteva'ea jipiukarame o'ama Tupana'ga apoa pype ipojoykahava pype. Ymyahū ite'varuhuheteheteva'ea ahe imombe'ui ikwatija Danielva'ea Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea hako, ei Jesus'ga.

(Kiroki ga omonhi'i aġa ikwatijara – tokwaha ti ga.)

16 –Pe hepiagame ite'varuhuheteheteve'ea jipiukari. A'ea rupi ti Judéiapeve'ġa toka'nhy onhana yvytyruhu pe onhimima nehē xamanoye ti javo, ei Jesus'ga.

17 Kiroki ġa oko ongapereuhuva'ea arimo – ġahā ti kotihī toka'nhy onhana. Tokiyme ti ġa ġwonga pype ombatera renoheme'yma jugwi, ei Jesus'ga.

18 Kiroki ġa oko ko pe – ġahā ti kotihī toka'nhy onhana. Tokiyme ti ġa ġwonga pe opira renoheme'yma, ei Jesus'ga.

19 Iporia'i po ti ipuru'ave'ġa a'ea rupi oka'nhyotarama nehē. Iporia'i po ti ġa nehē no – kiroki ġa omoka'mbuka'mbu gwa'yra'ġa ġa nenonhapotarama, ei Jesus'ga.

20 –Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ite'varuhuheteheteve'ea jipiukarama po ti ore noroka'nhyotari yapouhua rupi. A'ereki a'ea rupi hahe ore ve ore horame. Nurā ti terembuhurukari ite'varuhuheteheteve'ea yapouhua rupi.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga. Pe'ji ti ga pe: “Noroka'nhyotari ore sábadu rupi oreporavykye'yma rupi. A'ereki Moisésva'ea e'i irupe rūi ahe toho nhandeporavykye'yma rupi javo. A'ea rupi rūi ti toroka'nhy. Nurā ti terembuhurukari ite'varuhuheteheteve'ea sábadu rupi.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

21 –A'ea ji ei pe momoranduva penhimboko'i ti aerēva'ea hugwi tiruahūheteve'ea hugwi javo. Ite'varuhuheteheteve'ea jipiukarama po ti tiruahūhete tuhē pe me nehē. Tupana'ga rembiapopyyagwera jate ndogwerekoi a'ea'java'ea. Aerē po ti ndogwerekoa'javi a'ea'java'ea nehē no, ei Jesus'ga.

22 –Aerē po ti Tupana'ga omombi tiruahūheteve'ea nehē. A'ereki ga e'i jipe: “Momi po ti ġakira hehe nehē. A'ero kirupi!” ei ga. Po ti mbegwe ga imombigi tiruahūheteve'ea nehē, a'ero po ti yvyakotyve'ġa manombavi nehē. “Tahahya'javyme ti nhiremimo'ēhara'ġa pe,” ei ga. Nurāro ġwaramo po ti ga imombigi nehē, ei Jesus'ga.

23 –Aerē po ti ojipe'ġa ei pe me nehē: “Pehepia! Avo ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga.” Po ti ġa ei a'ea, a'ero ti taperoviari ġa'mbea, ei Jesus'ga. Po ti ġa ei pe me nehē: “Pehepia! Pevo ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga.” Po ti ġa ei a'ea, a'ero ti taperoviari ġa'mbea, ei Jesus'ga.

24 –Aerē po ti ojipe'ġa ei nehē: “Jihi ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo,” e po ti ġa o'mbero nehē, ei Jesus'ga. Ojipe'ġa ei nehē: “Jihi ko Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharamo,” e po ti ġa o'mbero nehē, ei Jesus'ga. A'ea rupi po ti ġa ei nehē: “Tiapoapo tuhē ti ahemonhimomby'aheteve'ea ġa pe hepiuka ġa moandyandyita, Tupana'ga remimo'ēhara'ġa vehevi po.” A'ea po ti ġa ei japovo nehē, ei Jesus'ga.

25 Pehendu ti! ei Jesus'ga. Opomomorandu ji ko nahā po ti tiruahūva'ea nehē javo, ei Jesus'ga.

26 –Nurā ti tapehenduvi ġanhi'ġa. Po ti ġa ei pe me nehē: “Pehepia! Cristo'ga oko ongae'yi me.” Ga erame na, a'ero ti tapehoi ongae'yi me hepiaga. A'ereki ġa i'mbe. Ji rūi po ti nehē, ei Jesus'ga. Po ti ġa ei pe me nehē: “Pehepia! Cristo'ga oko oki pe ġandovakie'y.” Ga erame na, a'ero ti taperoviari ġanhi'ġa, ei Jesus'ga. A'ereki ġa i'mbe.

27 –Ji rura'javame tupā veraverava ja po ti ji rekoi nehē. Tupā veraveravame kwara ipora koty ombokojahu pa yvaga kwara ihoa koty vehevi, ei Jesus'ga. A'ero ahe gwepia pa kojahua. Na jitehe po ti ġa ji repiapavi jirura'javame yvaga hugwi nehē yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

28 —Jukwaha po ti nehē, ei Jesus'ga. Ahe manorame ti huruvua onhimongy ahera'oa pyri nehē ti'u javo.

A'ea Jesus'ga ei na jitehe po ti jukwaha jirura'javame nehē javo.

Jesus'ga rura'javaḡwama

(*Marcos 13.24-27; Lucas 21.25-28*)

29 —Ga tiruahumbavirē pe me

“po ti kwara igwevi nehē”, ei Jesus'ga.

“Jahya po ti nombokojahua'javi nehē no.

Jaytata'ia po ti indurundurugi yvaga hugwi nehē.

Yvagipeva'ea po ti iḡwyḡwymi ipopoakava'ea nehē”, ei Jesus'ga.

30 A'ero po ti Tupana'ga hepiukari yvagipeva'ea nehē tokwaha ti vvyakotyve'ga Jesus'ga ruraḡwama javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti vvyakotyve'ga gwyriveve'ga jehe'oi ovy'are'yma nehē. A'ero po ti ḡa ji repiagi ji rura'javame yvaḡatiḡa pyteri pe vvyakotyva'ero yvagipeva'ero nehē, ei Jesus'ga. Jipopoakara po ti ḡa gwepia nehē no. Nhirendy'jandy'java po ti ḡa hepiagi nehē no jikatuhetea, ei Jesus'ga.

31 —Nanime trombeta ipyhava nehē, ei Jesus'ga. Hahyahi ipyambua nehē. Trombeta renduvame po ti jipyrive'ga hoḡahoi vvyakotyve'ga gwyrive pe nhaporemō okovo nhinhi'ḡa rupi nehē. Pevopevo po ti ḡa nhiremimo'ēhara'ḡa monhimono'ono'oḡi ḡa nderua ji pyri nehē, ei Jesus'ga. Nahā po ti ḡa ḡa nderuri kwara ipora hugwi kwara ihoa hugwi no tyapyra hugwi no nhimbya hugwi nehē no, ei Jesus'ga.

Figo'yva figueira ahe mbo'e

(*Marcos 13.28-31; Lucas 21.29-33*)

32 —Kiro po ti ji pe mbo'ei ojo'java'ea pyvō, ei Jesus'ga. Hepiagame figo'yva pe pekwha. A'ereki henhunhame huangyra pe ei: “Kwaria ḡwerī kiro,” pe'e pe.

33 Na jitehe hepiapavame tiruahūva'ea pejive po ti pe ikwahavi nehē kiro mbapava koty javo, ei Jesus'ga.

34 Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aḡwamove'ḡa ndekojirame po ti akoja ihopavi japiavo nehē, ei Jesus'ga.

35 Opa po ti yvaga yvya pavēi nehē. Nhinhi'ḡa po ti ndopavaḡwami opopoakapige'yma okovo a'itituhēva'ero avuirama nehē, ei Jesus'ga.

Maname po ti Jesus'ga rura'javi nehē?

(*Marcos 13.32-37; Lucas 17.26-30, 34-36; 12.39-40*)

36 —“Maname po ti nde rura'javi nehē?” pe'e pe ji ve, ei Jesus'ga. A'ea vvyakotyve'ḡa ndokwahavi, ei Jesus'ga. Tupana'gapyrive'ḡa yvagipeve'ḡa ndokwahavi no. Ji vehevi Tupana'ga ra'yramo ndakwahavi no, ei Jesus'ga. Jiruva'ga jate okwaha jirura'jahava nehē, ei Jesus'ga.

37 —Noéva'ea nhinhaḡa renondehava yhara ruvihavuhua pype ojo'ja jirura'java renondehava pavēi, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

38 Ymyahū Noéva'ea nhinhaḡa renonde yhararuvihavuhua pype ahewyripeva'ea i'ui'ui jipi gworygworyvamo hako. Ahewyripeva'ea rembirekoro akwaimba'eva'ea jipi no. Ojipeva'ea kunhava'ea mohembirekoi no. Nahā ahewyripeva'ea reko'i okovo Noéva'ea avame yharuhua pype hako.

39 A'ea rupi ahewyripeva'ea ndokwahavi yhyarehanhuhūa ruraḡwama – kiroki ahewyripeva'ea ndo'avi yharuhua pype. Ahewyripeva'ea mbotypypvava yhya nhatymbavi hako. Na jitehe po ti vvyakotyve'ḡa ndokwahavi jiruraḡwama nehē, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

40 —A'ero po ti akwaimbae'ḡa mokonha'ḡa oko ko pe nehē. Kiro po ti ojipe'ga rerohohava nehē. Kiro po ti ojipe'ga rejahava nehē, ei Jesus'ga.

⁴¹—Kunha'ga mokonha'ga po ti ombo'i imbo'ihava pyvõ. Kiro po ti ojipehẽa rerohohava nehẽ. Kiro po ti ojipehẽa rejahava nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴²—Penhimboko'i ti jipi ite'varuhuva'ea hugwi pejikokatuavo ji mboha'uva. A'ereki pe ndapekwahavi maranime po ti nhandepojoykaharete'ga rura'javi nehẽ javo ji ve, ei Jesus'ga.

⁴³ Onga jara'ga ndokwahavi iporomive'ga rura gwonga pe, ei Jesus'ga. Po ga okwaha, gwepia katu po ga gwonga a'ea rupi hamo iporomive'ga mongiukare'yma hamo, ei Jesus'ga. A'ea pe pekwaha, ei Jesus'ga.

⁴⁴—Nurã ji ei pe me: Penhimboko'i ti a'ero penhimboavujikwea jirura'java pota ji mbuhua, ei Jesus'ga. Pe ji mboha'uve'ymame kiro po ti ji ruri vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

*Nahã ahe ombojikoguka ojihe
(Lucas 12.41-48)*

⁴⁵—Kiroki ga ombojikoguka opojoykahara'ga ojihe gweaporoğitakaturu – marã ga rekokatui? ei Jesus'ga ga pe. Kiro po ti ji garekokatua mombe'ukatui pe me ojo'java'ea mombe'gwovo. Gwepia katu ga opojoykahara'ga mbatera, ei Jesus'ga. Ga pe gapojoykahara'ga ei a'ero ohorame: “Nde po ti jipyrive'ga ndepiakatuharamo. Ema'ẽ ti nhimbatera ga pe gandetakwera ja jipi to'u ti ga javo.” Nahã ga ei ojipyrive'ga pe ogwovo.

⁴⁶—A'ero gapyrive'ga jara'ga ndepiakatui imondovo ga pe ga nderekovo gandepiakatuharamo ga horame. Aerẽ gapojoykahara'ga jivyri ga ndepiaga. Ga e'i: “Ga ndepia katu reki ga imondovo ga pe,” ei ga.

—Pyrý hete gandepiakatuhara'ga pe a'ero, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁴⁷ Imombe'ukatuuvo ji ei pe me: Aerẽ po ti gapojoykahara'ga ei ga pe nehẽ: “Ehepia katu pa ti a'ero nhironga jigwyrá reheve nhimbatera reheve no.” Nahã po ti ga ei nehẽ toko ti ga herekohavamo ji ve javo, ei Jesus'ga.

⁴⁸—Po gandepiakatuhara'ga rekote'varuhui, a'ero po ga ei oyvyteri pe opojoykahara'ga rure'ymame: “Mbaigwe po ti jipojoykahara'ga jivyri nehẽ,” e po ga.

⁴⁹ A'ero po ga ndohepiakatui opojoykahara'gapyrive'ga, ei Jesus'ga. Onupã po ga ga ga poravykyrame. O'u hete po ga gambatera gweagwyrývamo no heagwyrýve'ga pavẽi, ei Jesus'ga.

⁵⁰ Oyvyteri pe ga ei upa nduri po ti jipojoykahara'ga kiro nehẽ javo.

—A'ea rupi po ti gapojoykahara'ga ruri ovahema nehẽ, ei Jesus'ga.

⁵¹ Gapojoykahara'ga ga rovaja'rogukari nehẽ. A'ereki ga ndokoi opojoykahara'ga nhi'iga rupi. Nahã po ti gapojoykahara'ga ga mongoukari ahe-moandyandyiva'ea pyri nehẽ, ei Jesus'ga. Hahyva'ea ruvihava pype po ti ga jehe'oi ojihe a'ero onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehẽ, ei Jesus'ga.

25

Kunhangwera'ga ivojave'ga dezve'ga

¹—Ji rura'jahava koty marã po ti hekoi nehẽ vvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? ei Jesus'ga ga pe. A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga. Kunhangwera'ga ivojave'ga ipyhygi lamparinas dezve'ga, ei Jesus'ga. A'ea ga herohoi ga rovatiamo – kiroki ga hambireko a'ea rupi.

²—Jara'ga cincove'ga okwaha hete gweaporoğitakaturu kunhangwera'ga. Jara'ga cincove'ga ndokwahahetei gweaporoğitate'varuhuavo kunhangwera'ga, ei Jesus'ga.

³ Ikwahave'yve'ga ndogwerohoi querosene'java'ea herohorame lamparinas.

⁴ Ikwahave'ġa ki a'e te gweroho querosene'java'ea nhumbi'a pype herohorame lamparinas.

⁵ Mbaigwe ga ruri – kiroki ga hembireko. A'ero kunhangwera'ġa kiri gwopehyiro, ei Jesus'ga.

⁶ –Ypyhaji katu ġa henduvi ġanhi'ġa. “Poro ga ruri. Peho ti ga rovatiamo,” ei ġa.

⁷ –A'ea henduvame kunhangwera'ġa vyri ikytiavo imondyhava pavo japokatuavo tombokojahu katu ti javo, ei Jesus'ga.

⁸ A'ero ikwahave'ŷve'ġa ei ikwahave'ġa pe: “Pembuhu ore ve querosene'java'ea. A'ereki ogwe oreapoa lamparinas,” ei ġa.

⁹ A'ero ikwahave'ġa ei: “Noromondoi po ti ore nehē. A'ereki oreapoa querosene'java'ea ndohygi nhandeapoa rehe nhaporem lamparinas rehe nhaporem. Peho ti ima'ēhara'ġa pyri ipyhyga pejive,” ei ġa ikwahave'ŷve'ġa pe, ei Jesus'ga.

¹⁰ –A'ero ikwahave'ŷve'ġa hoi toropyhy ti javo. Gandakykweri ga ruri reki – kiroki ga hembireko. Onhimboavujikweve'ġa hoi ga rupi toryvi pe okiavo onga pype. Gwovapytŷ ga a'ero, ei Jesus'ga.

¹¹ –Aerē ikwahave'ŷve'ġa nduri javo: “Ehovapytymba'vo ti ore ve. Toroki,” ei ġa.

¹² –A'ero ga ei ġa pe: “Nahovapytymba'vogi po ti ji pe me nehē. Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Pekō pe ambotehero ji hugwi pejikoan-gave'yma jireheva'ero,” ei ga ġa pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

¹³ –Nahā po ti hekoi nehē. Nurā nane'ymi ti pepota jirura'java penhi-momiranama ji mbuhua, ei Jesus'ga. A'ereki pe ndapekwahavi maranime po ti nhandepojoykaharete'ga rura'javi nehē javo, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

*Huvihava'ga omondo oitambere'ia trêsvē'ġa pe
(Lucas 19.11-27)*

¹⁴ –Jirura'jahava koty marā po ti hekoi yvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga. Akwaimbae'ga hoi paivouhu ojipe'ġa gwyri pe. Ohoa renonde ga ojipyrive'ġa mbuhurukari ojipyri. Ga omondomondo ġa pe ombatera oitambere'ia no tombohe'yjuhu ti ġa ji ve javo, ei Jesus'ga.

¹⁵ –A'ero cinco itambere'ia hehanhuhūva'ea ga imondoi ojipe'ga pe ġa hohe ga ombohe'yi kwaha javo. Dois itambere'ia hehanhuhūva'ea ga imondoi ojipe'ga pe ga gwyre'i ga ombohe'yi kwaha javo. Ojipeji itambere'ia hehanhuhūva'ea ga imondoi ojipe'ga pe ġa gwyre'i ga ombohe'yi kwaha javo. A'ero ga ei: “Pepyhyhy ti mbatera nhiitambere'ia pyvō. Aerē ti pema'ema'ē mbatera itambere'ia ipyhyga koji'iva'ea,” ei ga ġa pe. “Nahanahā ti peporavyky nhiitambere'ia pyvō koji'iva'ea imono'ono'oġa aerē imbuhua ji ve,” ei ga ġa pe, ei Jesus'ga.

–Kiro ga hoi ġa hugwi a'ero ogwovo paivouhu hete ojipe'ġa gwyri pe, ei Jesus'ga.

¹⁶ –A'ero gapyrive'ga – kiroki ga opyhy cinco itambere'ia ga hugwi – gaha nambegwei'i'ogwovo ipyhypyhyga mbatera ipyvō. Aerē ga ima'ema'ēi mbatera ipyhypyhyga koji'iva'ea itambere'ia. Ima'ema'embavirē ga gwereko dez itambere'ia hehanhuhūva'ea gwuvihava'ga pe, ei Jesus'ga.

¹⁷ –Na jitehe ojipe'ga – kiroki ga opyhy dois itambere'ia gwuvihava'ga hugwi. Ga oho ipyhypyhyga mbatera ipyvō. Aerē ga ima'ema'ēi mbatera

ipyhyhyga koji'iva'ea itambere'ia. Ima'ema'embavirē ga gwereko quatro itambere'ia hehanhuhūva'ea gwuvihava'ga pe, ei Jesus'ga.

18 –Ojipe'ga ki a'e te – kiroki ga opyhy ojipeji itambere'ia gwuvihava'ga apoa – gaha gwyvykoi itambere'ia inoḡa yvykwara pype imima tareko katu ti javo, ei Jesus'ga.

19 –Aerē mbaigwehu ḡanduvihava'ga rura'java paivohua hugwi ua, ei Jesus'ga. Ovahemame ogwryi pe kiro ga ojipyrive'ḡa mbuhurukari ojipyri – kiroki ḡa pe ga omondo oitambere'ia tombohe'yjuhu ti ḡa ji ve javo. Ga ḡa mbuhuruka ojipyri. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Maramomi kiro nhiitambere'ia ḡa imbohe'yjuhurame? Koji'i po ḡa ipyhygi ji ve jirakykweri,” ei ga oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

20 –A'ero ga ruri ga pyri – kiroki ga opyhy cinco itambere'ia gwuvihava'ga hugwi, ei Jesus'ga. Ga gweru gwuvihava'ga pe dez itambere'ia. “Jiruvihavamo erembuhu nde ji ve cinco itambere'ia ikwehe'i. Ehepia! Ikwepygame ji ipyhygi dez,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

21 –A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Ereporavyky katu nde! Ndepyry nde eporavykykatuavo ji ve. Mbohapyrete'i nde erembohe'yjuhu ji ve. Nurā po ti ji imondoi he'yiheteva'ea nde ve nehē embohe'yjuhu ti ji ve javo. Ejo ti ejoryjoryvamo ji pavēi,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

22 –Aerē ojipe'ga ruri – kiroki ga opyhy dois itambere'ia gwuvihava'ga hugwi, ei Jesus'ga. “Jiruvihavamo erembuhu nde ji ve dois itambere'ia ikwehe'i. Ehepia! Ikwepygame ji ipyhygi quatro,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

23 –A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Ereporavyky katu nde! Ndepyry nde eporavykykatuavo ji ve. Mbohapyrete'i nde erembohe'yjuhu ji ve. Nurā po ti ji imondoi he'yiheteva'ea nde ve nehē embohe'yjuhu ti ji ve javo. Ejo ti ejoryjoryvamo ji pavēi,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

24 –A'ero ojipe'ga ruri – kiroki ga opyhy ojipeji itambere'ia gwuvihava'ga hugwi, ei Jesus'ga. “Jiruvihavamo ko nde,” ei ga. “Akwaha ji nderea-poroḡitate'varuhua. Nde ndereporavykyi. Emo nde erepyhy ojipe'ḡa hugwi ejive. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ḡa nemitymipyra ejive,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

25 “Akyhyji ji nde hugwi. A'ero ji hoi imima neitambere'ia yvy pe – akoja nde erembuhu ji ve ikwehe'i. Ehepia neitambere'ia – akoja jitehe!” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

26 –A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Ereko te'varuhu nde evevugwero. Nde tuhē ere'ere'e ji ve: ‘Erepyhy nde ejive eporavykye'yma. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ḡa nemitymipyra ejive.’ Nahā nde ei ji ve. Nde ji kwahavipe ji imondorame nhiitambere'ia nde ve embohe'yi ti javo, ei ga.

27 Nurā po nde eremondo nhiitambere'ia ikwepykara'ḡa pe banco pype hamo. A'ero imbuhu'raḡirē ojipe'ḡa pe po ḡa ombuhu koji'iva'ea nde ve hamo, ei ga ga pe. Nahā po nde herekoi nhiitambere'ia jirakykweri hamo. A'ero ji rura'javame po ji ipyhyga'javi nde hugwi nhiitambere'ia irūa reheve hamo,” ei ga ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga.

28 –Ojipe'ḡa pe ga ei: “Pepyhy ti nhiitambere'ia ga hugwi imondovo akoja'ga pe – kiroki ga ombohe'yi nhiitambere'ia nahā herekovo dez itambere'ia,” ei garuvihava'ga, ei Jesus'ga.

29 –A'ero ji ei pe me, ei Jesus'ga. Kiroki ga gwereko a'ea pyvō oporavyky pota ji ve – ga pe po ti ji koji'iva'ea imondoi toporavyky ti ga a'ea pyvō javo. Gwereko ranuhū po ti ga nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndogwerekoi gwerevi oporavykypotare'yma – aru po ti ji ga hugwi a'ero toporavykya'javyme ti ga ji ve javo, ei Jesus'ga.

30 —Nurã ġanduvihava'ga ei javo ojipyrive'ġa pe: “Akoja'ga – kiroki ga nombohe'yi nhiitamбере'ia – gaha ti toporavykya'javyme ji ve ipotare'yma ġwaramo. Pemombo ti ga ypytunahiva pype. Pevo po ti ga jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive a'ero nehẽ,” ei ga, ei Jesus'ga ojo'java'ea imombe'gwovo.

Mbapava koty po ti Tupana'ga e'i ġa pe nehẽ

31 —Aerẽ vvyakotyva'ero yvagipeva'ero po ti ji rura'javi vvyakotyve'ġa nduvihavuhetero nehẽ, ei Jesus'ga. Nhirendy'javuhua pyteri pe jikatukatuva'ea pyteri pe po ti ji rura'javi nehẽ, ei Jesus'ga. Pyryve'ġa pavẽi nhaporemo po ti ji rura'javi nehẽ Tupana'gapyrive'ġa pavẽi yvagipeve'ġa pavẽi.

—A'ea rupi po ti ji reni jiapykakatur rehe javo vvyakotyve'ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga.

32 Amono'ono'oġuka po ti ji vvyakotyve'ġa gwyriveve'ġa jirovai pyteri pe nehẽ. Ovelhas repiakaturhara'ga ope'a ovelhas cabritos hugwi jipi. Na jitehe po ti ji vvyakotyve'ġa pe'ai nehẽ, ei Jesus'ga.

33 Tupana'ga nhi'iġarupive'ġa pe po ti ji ei nehẽ: Pejo ti ji pyri kokoty jijohukoty rũi, a'e po ti ji ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga. Ojipe'ġa pe po ti ji ei nehẽ: Peho ti kikoty jijohukoty, a'e po ti ji nehẽ, ei Jesus'ga. Nahã po ti ji Tupana'ga nhi'iġarupive'ġa pe'ai ojipe'ġa hugwi avo yvya koty nehẽ, ei Jesus'ga.

34 —Tupana'ga nhi'iġarupive'ġa pe po ti ji ei ġanduvihavuhetero nehẽ jijohukotyruive'ġa pe nehẽ: Tupana'ga jiruva'ga omombyry pe me. Nurã ti pejo pejikovo ġanduvihavamo Tupana'ga pyri ga rekorame ġanduvihavuhetero, ei Jesus'ga. Ymyahũ yvya aporame Tupana'ga omboavujikwe pe me toko ti ġa ġanduvihavamo javo.

—Nahã ji ei pe me.

35 A'ereki ty'ara ji jukarame pe pembuhu mbatera ji ve, a'e po ti ji Tupana'ga nhi'iġarupive'ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga. Ji ygweirame pe pembuhu yhya ji ve, a'e po ti ji ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga. Ji hajiheva'ea pe me. Emo pe pe'e ji ve: “Eapy ti ore pyri i'gwovo. Eki ti oreronga pype.” A'ea pe pe'e ji rerekokatuavo, a'e po ti ji ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga.

36 Ji pire'ymame pe pemondo jipira ji ve, a'e po ti ji ġa pe nehẽ. Ji tetirũarame pe pejo ji pyri ji pokoga. Ji imombe'urame Tupana'ga nhi'iġa ġa ji mongi cadeia pype. Pevo pe nduri ji pyri ji pokoga, a'e po ti ji Tupana'ga nhi'iġarupive'ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga.

37 —A'ero po ti ganhi'iġarupive'ġa ei ji ve nehẽ opojoykaharetea pe nehẽ: “Maranime ore nde repiagi ty'ara nde jukarame?” e po ti ġa nehẽ. “Ndrohepiagi tuhẽ reki ore! Nurã ore noromondo mbatera nde ve,” e po ti ġa ji ve nehẽ, ei Jesus'ga. “Maranime ore nde repiagi nde ygweirame? Ndrohepiagi tuhẽ reki ore! Nurã ore noromondo yhya nde ve,” e po ti ġa ji ve nehẽ, ei Jesus'ga.

38 “Maranime ore nde repiagi nde rekorame hajiheva'ero ore ve? Ndrohepiagi tuhẽ reki ore! Nurã ore ndoro'ei nde ve a'ero: Ejo ti i'gwovo ore pyri ekiavo oreronga pype. Na rũi ore ei nde ve,” e po ti ġa nehẽ. “Maranime ore nde repiagi nde pire'ymame? Ndrohepiagi tuhẽ reki ore! Nurã ore noromondo ndepira nde ve,” e po ti ġa ji ve nehẽ, ei Jesus'ga.

39 “Maranime ore nde repiagi nde tetirũarame? Ndrohepiagi tuhẽ reki ore nde tetirũarame. Nurã ore ndoropokogi nde,” e po ti ġa nehẽ. “Maranime ore nde repiagi nde rekorame cadeia pype? Ndrohepiagi ore nde rename cadeia pype. Nurã ore ndoropokogi nde,” e po ti ġa ji ve nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴⁰ —A'ero po ti ji ei ġa pe jirekorame ġanduvihavuhuhetero nehē: Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Pe nhiirū'ga pokokaturame jihi tuhē pe ji poko katu a'ero. Po okoteheva'ero ga rekoī novīa nhiirū'ga jireheve'ga. Pe ga pokokaturame jihi tuhē pe ji poko katu a'ero, a'e po ti ji Tupana'ga nhi'īgarupive'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

⁴¹ —Ojipe'ġa pe jijohukotyve'ġa pe po ti ji ei nehē: Pejipe'a ti pejiġwovo ji hugwi. Pendekote'varuhua ko pehoāġwama tata pype. Nurā ti peho hahyva'ea ruvihava pype tata pype – kia Tupana'ga oapo toho ti Diabo'ga gapyriva'ea pavēi ipype nehē javo, a'e po ti ji nehē, ei Jesus'ga. Pevo tata pype po ti hahy avuirama pe me nehē, a'e po ti ji jijohukotyve'ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

—Nahā ji ei pe me.

⁴² A'ereki ty'ara ji jukarame pe napembuhuri mbatera ji ve, a'e po ti ji ġa pe nehē, ei Jesus'ga. Ji ygweirame pe napembuhuri yhya ji ve, a'e po ti ji ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

⁴³ Ji hajiheva'ea pe me. Ndape'ei pe ji ve: “Eapy ti ore pyri i'ġwovo. Eki ti oreronga pype.” A'ea rūi pe'e pe ji rerekokatue'yma, a'e po ti ji ġa pe nehē, ei Jesus'ga. Ji pire'ymame pe napemondoī jipira ji ve, a'e po ti ji ġa pe nehē. Ji tetirūarame pe ndapejori ji pyri ji pokoge'yma. Pe ndajipokogi ji rekorame cadeia pype, a'e po ti ji ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

⁴⁴ —A'ero po ti ġa ei ji ve nehē opojkaharetea pe nehē: “Maranime ore nde repiagi ty'ara nde jukarame?” e po ti ġa nehē. “Ndrohepiagi tuhē reki ore. Maranime ore nde repiagi nde ygweirame? Maranime ore nde repiagi nde rekorame hajiheva'ero ore ve? Ndrohepiagi tuhē reki ore,” e po ti ġa ji ve nehē, ei Jesus'ga. “Maranime ore nde repiagi nde pire'ymame? Maranime ore nde repiagi nde tetirūarame?” e po ti ġa ji ve nehē, ei Jesus'ga. “Maranime ore nde repiagi nde rekorame cadeia pype? Nahanahā nde rekorame ore ndorohepiagi tuhē reki. Nurā ore ndoropokogi nde,” e po ti ġa ji ve nehē, ei Jesus'ga.

⁴⁵ —A'ero po ti ji ei ġa pe nehē: Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Pe nhiirū'ga pokokatue'ymame jihi tuhē pe ndajipokokatui a'ero. Po okoteheva'ero ga rekoī novīa nhiirū'ga jireheve'ga. Pe ga pokokatue'ymame jihi tuhē pe ndajipokokatui a'ero, a'e po ti ji ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

⁴⁶ —Ga po ti oho hahyva'ea ruvihava pype tata pype upa avuirama nehē, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'īgarupive'ga po ti oho yvagi pe okovo avuirama Tupana'ga pyri upa nehē, ei Jesus'ga.

26

Ojuka pota ahe Jesus'ga

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; João 11.45-53)

¹ A'ea mombe'upavirē Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

² —Mokōi po ti pe kiri nehē. A'ero po ti nhandere'yja'ġa japoī toryva i'ġwovo nehē – kiroki toryva pe nhande ei: Páscoa, ei Jesus'ga ġa pe. A'ea rupi po ti nhikwava'ēhava ġa pe nehē. Ji pyhy ti ġa ji mbovyā yva rehe ji jukavo nehē, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

³ A'ea rupi ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ojatyka judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi xava'eve'ġa pavēi no. Ojatyka ġa Caifás'ga rongauhua pype. Caifás'ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga.

⁴ Kiro ġa eġa'ei ojohupe:

—Marā po ti nhande Jesus'ga pyhynhimimukari ga jukauka nehē? ei ġa.

⁵ Toryva rupi rûi ti nhande ga pyhygukari nehê he'yjuhuve'ga ti tojogway-vayvayme ga rehe onhimongyavo nehê, ei ga ojohupe.

Nahã ga ei. A'ereki Páscoa rupi judeus'ga ojatyka gwe'yjuhuro tikwahava'ja ti nhaneramonhava'ea reruragwera Egito hugwi javo.

*Gweka'vo ahe nhandya Jesus'ga akağa rehe
(Marcos 14.3-9; João 12.1-8)*

⁶ Aerê Jesus'ga rekoi Simão'ga ronga pype cidade'i pe Betânia pe. Simão'ga ko ijaijauhugwera'ga.

⁷ Garonga pe Jesus'ga i'urame kunhangwerahêa heruri perfume nhandya hyrua pype. He'yi hete itambere'ia perfume rehe. Hyrua ko alabastrova'ea ita apopyra. Jesus'ga pyri hêa heruri herovahema. Hêa heka'vogi perfume Jesus'ga akağa rehe. A'ereki hêa ga arô hete.

⁸ Hepiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ga onhimonha'nga.

—Maranameuhũ hêa jigwarai perfume rehe heka'voteheavo ga'akağa rehe? ei ga.

⁹ Omondo po hêa ima'êhara'ga pe ramo ipyhyga itambere'ia he'yiva'ea imondovo imbatere'ÿve'ga pe ramo. A'ereki he'yi itambere'ia hehe, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga.

¹⁰ Jesus'ga okwaha ga'ea. A'ero ga ei ga pe:

—Maraname pe hêa mbote'varuhu pota? Pepi ti. A'ereki hêa oko katu katu ji ve heka'voga nhiakağa rehe, ei Jesus'ga ga pe.

¹¹ Nane'ymi imbatere'ÿve'ga oko pe pyri. A'ero ipotarame nane'ymi pe imondoi ga pe. Ji po ti a'ea nakombegwei pe pyri nehê, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Heka'vogame perfume jira'oa rehe hêa ji mboavujikweri nhitymağwama pe, ei Jesus'ga.

¹³ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerê po ti ojipe'ga imombe'ui pyryva'ea ji mombe'gwovo yvyakotyve'ga pe nhaporemo, ei Jesus'ga. A'ea rupi po ti ga hêa mombe'ui nehê no tokwaha pa ti ga hêaremimbuhuragwera, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Judasva'ea e'i apyhyguka Jesus'ga javo
(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)*

¹⁴ Kiro Judasva'ea hoi ogwovo ikwava'êhara'ga nduvihava'ga pyri. Judas Iscariotes ei ga ahe ve. Ahe ko Jesus'ga remimbo'eharava'ea dozeve'ga pyteripeva'ea. Kiro Judasva'ea hoi ovahema ikwava'êhara'ga nduvihava'ga pyri.

¹⁵ Ga pe ahe ei:

—Maramomi po ti pe imbuhuri ji ve itambere'ia nehê? A'ero po ti ji ga pyhyguka pe me nehê, ei ga ga pe.

A'ero ga ei ahe ve:

—Toromondo ti momi trinta nde ve itambere'ia prata apopyra, ei ga.

—Kwa, ei ahe. Apyhyguka po ti ji Jesus'ga pe me nehê, ei ahe.

A'ero ga imo'emo'êi itambere'ia imondovo ahe ve.

¹⁶ Herogwovo ahe ea'jaa'javi ovyteri pe gweaporoğitaro: “Marã po ti ji Jesus'ga rerekoukari ga pyhyguka ga pe nehê?” ei ahe ovyteri pe.

*Garemimbo'eharava'ea oapo mbatera Páscoa rupi
(Marcos 14.12-21; Lucas 22.7-14, 21-23; João 13.21-30)*

¹⁷ Aerê kiro toryva Páscoa. A'ea rupi nanani judeus'ga i'ui pão ndovuriva'ea. Nurã Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri Jesus'ga pyri javo ga pe:

—Mome po ti ore hoi mbatera mboavujikwea nde ve Páscoa rupi nehê tere'u ti javo? ei ga.

18 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Peho ti cidade pe pejigwovo akoja'ga pyri. Pe'ji ti ga pe: “Nhanembo'ehara'ga ei nde ve: ‘Kiro po ti nhimanohava nehē. A'u po ti ji mbatera Páscoa rupi neronga pype nhiremimbo'ehara'ga pavēi nehē.’ Nahā nhanembo'ehara'ga ei nde ve.” A'ea ti pe'ji akoja'ga pe, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

19 —Kwa, ei ġa. Ogwovo ġa hoi japovo mbatera imboavujikwea Páscoa rupi okovo Jesus'ga nhi'ġa rupi.

20 Aerē Jesus'ga ruri ovahema. Kwara horē Jesus'ga apygi mesa pyri ġwemimbo'ehara'ga pavēi dozeve'ga pavēi.

21 Ga i'urame Jesus'ga ei ġa pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Pepyteripeve'ga po ti ji pyhyguka jijukahara'ga pe nehē, ei ga.

22 Ndovy'arihu ġa a'ero. Ga naġanani ġa ei ga pe:

—Ji rūi re po? ei ġa Jesus'ga pe ga renoina jipojykaharetero javo ga pe.

23 A'ero ga ei ġa pe:

—Kiroki ga omonde pão tyhya pype i'gwovo ji pavēi – gaha po ti ji pyhyguka jijukahara'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

24 Amano tuhē po ti ji nehē. Nahā Tupana'ga rembikwatijarukara ei ji mombe'gwovo, ei Jesus'ga. Ga pe – kiroki ga ji pyhyguka ji mondovouka jijukahara'ga pe – ga pe po ti tiruahū hete nehē. Po gayhēa nombo'ari ga hamo, a'ero po koji'i pyry ga pe hamo, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

25 Judasva'ea ko aerē Jesus'ga pyhyguka gajukahara'ga pe. Kiro ahe ei:

—Ji rūi re po? ei ahe Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ahe ve:

—Ndehe ko ere poha, ei ga Judasva'ea pe.

Jesus'ga omondo ahe ve pão vinho reheve

(Marcos 14.22-26; Lucas 22.14-20; 1 Coríntios 11.23-25)

26 Ga i'urame Jesus'ga ipyhygi pão. Kiro ga nhi'ġi Tupana'ga pe hehe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. Onhi'ġirē ga haygwe'rogwe'rogi pão imondomondovo ġwemimbo'ehara'ga pe.

—Pepyhy ti i'gwovo pão. A'ea ko jira'oa, ei Jesus'ga ġa pe.

A'ea ga ei ġa pe aere'ĩ po ti hajiheve'ga jigwarai jira'oa rehe ji jukavo nehē javo. Ga hugwi ġa ipyhygi pão i'gwovo.

27 Ga i'urame ga ipyhygi copo. Oko vinho ipype. Hehe ga nhi'ġi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. A'ero ga imondoi vinho ġa pe.

—Pe napenani ti pe'u, ei ga ġa pe.

28 A'ereki a'ea ko jirekoa, ei Jesus'ga. Aheka'voguka po ti ji jirekoa ġa pe jiji-jukauka nehē. Nahā po ti ji manoi vvyakotyve'ga ndepyga. A'ereki Tupana'ga e'i ipyahuva'ea mombe'gwovo: “Garekoa reka'vogame po ti ji imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi,” ei ga. Nurā jirekoa reka'voga ġwaramo a'iti hete tuhē po ti Tupana'ga imombori he'yjuhuheteve'ga ndekote'varuhua ġa hugwi nehē ġwembi'ea rupi nehē, ei Jesus'ga.

29 —A'e ji pe me: Kiro po ti ji nda'apoa'javukari nanongara toryva vinho gwovo pe nderekovo nehē, ei Jesus'ga. Aerē po ti nhanderuvihavuhuhetero Tupana'ga japoukari ji ve toryva ġwonga pe yvagi pe nehē. A'ea rupi po ti ji japo toryva a'ero hajiheva'ea ipyahuva'ea nehē jiroryvamo pe pavēi nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

30 Onhimby'yirame ġa hoi onga hugwi ogwovo oliveiras ndyvi pe monte das Oliveiras pe.

*Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahã ti ne'mbe javo
(Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34; João 13.36-38)*

³¹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Pe nhaporemo po ti pe pohiri ji hugwi penhana kiro ypytunimo ġa ji pyhyga ġwaramo. A'ereki nahã Tupana'ga imombe'ui ikwatijarukarame hako. Garembikwatijarukara e'i:

“ ‘Ajukauka po ti ji ovelhas repiakatuhara'ga nehẽ,' ei Tupana'ga. 'Onhiġwaheġwahẽ ovelhas hepiakatuhara'ga renymbava nehẽ,' ei Tupana'ga,” e'i ikwatijaripyra, ei Jesus'ga.

Ji ve Tupana'ga ei ovelhas repiakatuhara'ga. Pe me ga ei ovelhas, ei Jesus'ga.

³² —Tupana'ga ji mbogwerava'javame ji na'ẽ po ti aho Galiléiapeve'ġa gwyrri pe pe nenonde nehẽ, ei Jesus'ga.

³³ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Jara'ġa po ti opohipavipe nde hugwi nehẽ. Jihi po ti ndapohiraġwami nde hugwi nehẽ, ei ga.

³⁴ A'ero Jesus'ga ei Pedro'ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei nde ve: Kiro ypytunimo po ti nde ei ji ve nehẽ: “Ji ndakwahavi Jesus'ga.” Trẽs po ti nde ea'jaa'javi a'ea ji ve inamutiġa nhi'iġa renonde nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

³⁵ —Nda'ei tuhẽ po ti ji nanongara nehẽ, ei Pedro'ga Jesus'ga pe. Po ti ġa ji juka vehevi nde reheve, a'ero po ti ji nda'ei nanongara nehẽ, ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

A'ea jitehe Jesus'ga remimbo'ehara'ġa epavi Jesus'ga pe no.

*Jesus'ga oko matetyhava pype Getsêmani pe
(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)*

³⁶ A'ero Jesus'ga ġa nderovahemi Getsêmani pe.

—Peapy ti avo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. Hehemo'i po ti ji hoi nhinhi'iġa Tupana'ga pe, ei ga.

³⁷ Hehemo'i ga hoi a'ero Pedro'ga rerogwovo ojupi mokonha'ġa ndeheve Zebedeu'ga ra'yra'ġa ndeheve. Ndovy'ahetei Jesus'ga opy'a mbojuavo.

³⁸ A'ero ga ei ġa pe:

—Jivy'are'yma ji juka pota. Pepyta ti avo. Tapekiri ti ji reheve ji moiruamo, ei ga ġa pe.

³⁹ Hehemo'i ga hoi ġa hugwi onhinoġa ojevapyvo onhi'iheteavo Tupana'ga pe ji ndavy'ahetei javo.

—Apĩ, ei ga gwuva'ga pe Tupana'ga pe. Nde ipotarame terembuhurukari ti hahyva'ea ji ve ji jukaukare'yma ġa pe. Emo nhiremimbotarimova'ea rupi rūi ji tako, a'e reki nde ve. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

⁴⁰ Kirẽ ga ruri ġwemimbo'ehara'ġa pyri trẽsve'ġa pyri ġa ndepiaga. Oki ġa upa. A'ero ga ei Pedro'ga pe:

—Napenhimomiranami'i'i pe pejopehyja pe naerũ? Ndapekiri po pe hamo ji moirũharamo, ei Jesus'ga ga pe.

⁴¹ Penhiĩ ti Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti.” Nahã ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga. A'ereki pe peko pota Tupana'ga nhi'iġa rupi novĩa. Emo pe napenhimomiranami pejikote'varuhua pe Tupana'ga pe pokoge'ymame, ei Jesus'ga.

⁴² Aerẽ ga hoa'javi hehemo'i onhi'iġa'java Tupana'ga pe.

—Apĩ, ei ga gwuva'ga pe Tupana'ga pe. Po ti nde ipotari nhimanoa, a'ero po ti ji manoi nde nhi'ĩpo'ruavo nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴³ Kirē ga ruri ġwemimbo'ehara'ġa pyri trēsve'ġa pyri ġa ndepiaga. Okira'ja ġa upa. A'ereki ġa hopehyi hete.

⁴⁴ Aerē ga hoa'javi hehemo'i ġa hugwi onhi'iġa'java Tupana'ga pe.

–Apī, ei ga. Po ti nde ipotari nhimanoa, a'ero po ti ji manoi nde nhi'īpo'ruavo nehē, e'ia'ja ga Tupana'ga pe.

⁴⁵ Kirē ga ruri ġwemimbo'ehara'ġa pyri. Ga e'i ġa pe:

–Peki jitehe pe kiro pejipytu'uro naerū? ei ga ġa pe. Ji rendu ti! Kiro ihoi japiavo nhikwava'eġa okote'varuhuve'ġa po pe! ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

⁴⁶ Pevy ti pepo'ama, ei ga. Pehepia! Kiro ga ruri – kiroki ga ji pyhyguka jijukahara'ġa pe. He xaho tuhē ga rovatiamo a'ero, ei Jesus'ga.

Opyhyguka ahe Jesus'ga

(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; João 18.3-12)

⁴⁷ Jesus'ga nhi'iġame ġa pe nanime Judasva'ea ruri ovahema Jesus'ga pyri dozeve'ġa pyteripeva'ea Jesus'ga remimbo'eharava'ea. Judasva'ea rupi he'yive'ġa nduri herua itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve herovahema. Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa xava'eve'ġa pavēi omondouka ġa topyhy ti ġa Jesus'ga javo.

⁴⁸ Kiro Judasva'ea Jesus'ga kwahavukari ġa pe Jesus'ga pyhyguka ġa pe. A'ereki ahe e'i jipe ġa pe:

–Jivahemame Jesus'ga pyri po ti ji ga beijai nehē. A'ero po ti pe ga kwahavi nehē gaha ko Jesus'ga javo. Pepyhygahy ti ga a'ero, e'i jipe Judasva'ea ġa pe.

⁴⁹ A'ero kiro Jesus'ga pyri katu Judasva'ea vahemi.

–Kiro ji ruri nde pyri, ei ahe Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe javo tehe ga pe. A'ero ahe Jesus'ga beijai.

⁵⁰ –Kwāi, ei Jesus'ga ahe ve. Eho ti ejeaporoġita rupi, ei Jesus'ga Judasva'ea pe.

A'ero ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġandeheve'ġa nduri Jesus'ga pyhyga.

⁵¹ Nanime Jesus'gapavēive'ġa pyteripeve'ga ipyhygi oitakyhea'javuhuva'ea. A'ea ga imondoi ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'gapyrive'ga apiavo ga nambi'oga.

⁵² A'ero Jesus'ga ei onhipavēive'ga pe:

–Emondoa'ja ti eapoa eku'ayviri, ei Jesus'ga. Kiroki ġa otavuka ojipe'ġa pe ġa jukavo – ġa pe po ti ojipe'ġa otavuka ġa jukavo, ei Jesus'ga.

⁵³ Po ti ji ei jiruva'ga pe nehē ji poko javo, a'ero kotihī po ti ga ojipyrive'ġa mondoukari ji pyri he'yjuhuheteve'ġa yvagipeve'ġa doze exércitos nehē koji'ive'ġa vehevi nehē topoko ti ġa Jesus'ga javo, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁴ Po ti ji ei ga pe embuhu ti ġa javo, a'ero po ti ndohoi Tupana'ga rembikwatijarukara apiavo kiro. A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i: “Tomanō ti ga.” Ymyahū Tupana'ga ei a'ea ji mombe'gwovo ikwatija hako, ei Jesus'ga.

⁵⁵ A'ea mombe'urē Jesus'ga ei ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġandeheve'ġa pe:

–Amovahī po ji governo naerū? Nurā pe heruri itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve ji pyhyga naerū? Nane'yimi ji rekoi pe pavēi pe mbo'eavo nhandejatykahavuhua pype ikwehe'i. A'ea rupi pe ndajipyhygi, ei Jesus'ga.

⁵⁶ Kiroġwe jate pe nduri tipyhy ti Jesus'ga javo. Nahā hekoī Tupana'ga nhi'īpo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo – kiroki Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea rembikwatijara, ei Jesus'ga.

Nanime Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pohipavi Jesus'ga hugwi onhana.

Jesus'ga oko ahemoġitaharava'ea rovai pyteri pe

(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55, 63-71; João 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Kiro Jesus'ga pyhyhara'ğa ga rerohoi Caifás'ga rongauhu pe ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga rongauhu pe. Pevo judeus'ğa mbo'ehara'ğa ojatyka xava'eve'ğa pavëi.

⁵⁸ Pedro'ga hoi Jesus'ga reviri onhimboyha'iaivo ga hugwi tajipyhygyme ti ға javo. Ovahë ga Caifás'ga rongauhua pyri okari pe. Pevo ga apygi guardas'ğa pavëi marã po ti ға Jesus'ga rerekoi nehë javo.

⁵⁹ Judeus'ğa moğitaharamo ikwava'ẽhara'ğa nduvihava'ğa xava'eve'ğa pavëi jara'ğa pavëi no – ға nhaporemoojuka pota Jesus'ga. Ga nhaporemoo gweka i'mbeve'ğa ti'mbe ti ға Jesus'ga oko te'varuhu javo. Ga'mbea rendu pota ға. A'ereki ға gwepiuka pota Jesus'ga rekote'varuhua tijuka ti ga a'ero javo.

⁶⁰ He'yive'ğa nduri ға pyri o'mbero novĩa. Emo ғанhi'iğa ndojo'jajo'javi reki. Nurã tegwete Jesus'ga jukahava nanongara rehe. Aerë mbapavamo mokonha'ğa nduri. O'mbero ға ei Jesus'ga nhi'iğa mombe'gwovo.

⁶¹ –Agwa'ga, ei ға Jesus'ga mombe'gwovo. Gaha e'i: “Jipopoaka ji. Nurã nonhimimiva'ea ji ve. Ipotarame po ti ji imoka'nhymbavi Tupana'ga ruhava nehë aerë japokatua'java mokõi rupi jikira rupi nehë.” A'ea Jesus'ga ei, e'i tehe mokonha'ğa.

⁶² A'ero Caifás'ga ei Jesus'ga pe opo'ama:

–Nde nerenhi'iği a? Marãi nde a'ero? A'iti nde ere poha? ei ga Jesus'ga pe.

⁶³ Nonhi'iği Jesus'ga onhi'ipotare'yma ғwaramo. Caifás'ga ei a'ero:

–Enhimombe'u katu ti ji ve kiro Tupana'ga nenhi'iğa renduvame avuira-mave'ga. Ma gara ndehe? Nde ko Cristo Tupana'ga remimbuhurukara? Nde ko Tupana'ga ra'yra naerũ? ei Caifás'ga Jesus'ga pe.

⁶⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Ndehe ko ere poha. A'e ji pe me: Aereĩ po ti pe ji repiagi ji apygame ipopoakaheteve'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rõi jitekovo huvihavamo nehë. Pe po ti ji repiagi ji rura'javame yvağatiğa pyteri pe ua yvya koty nehë no yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

⁶⁵ A'ero Caifás'ga opira mbotararagi anhimboahi ji javo. E'i ga:

–Jesus'ga onhimongouhu Tupana'ga'java'ero. Kirupi ojipe'ğa nemimbojara Jesus'ga rehe a'ero! A'ereki Jesus'ga tuhë okote'varuhua repiuka nhande ve. Pehendu pe ga ko, ei Caifás'ga ға pe.

⁶⁶ Marã pendeaporoğita? Marãi pe ga pe? ei ga ға pe.

A'ero ға ei:

–Oko te'varuhu tuhë ga. Tomano ti ga, ei ға.

⁶⁷ A'ero ға nyvuni Jesus'ga rova rehe ga nupanupamo. Ojipe'ğa ga petegi opovo.

⁶⁸ –Tupana'ga okwahapavuka nde ve nde ko Cristo ғwaramo, e'i tehe ға Jesus'ga pe. Emombe'u katu ti ore ve a'ero. Ma'ğa okwa nde rehe? ei ға Jesus'ga pe.

Nahã ға ga rerekomemui okote'varuhuavo ga pe.

Ji ndakwahavi Jesus'ga, ei Pedrova'ea

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; João 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ A'ea rupi Pedro'ga apygi okari pe Caifás'ga rongauhu pyri. Caifás'gapyrivehëa ruri Pedro'ga pyri.

–Ndehe ko Jesus'ga pavëiva'ea Galilíapeve'ga pavëiva'ea, ei hëa Pedro'ga pe.

⁷⁰ Pedro'ga nanhimombe'ui reki. Gandovaki nhaporemoo ga ei:

–Gara pe nde ei? A'ereki ji ndakwahavi, ei ga ogwovo.

⁷¹ Ga horame porta rupi – kiroki a'ea oho pehea pe – ojipehëa Caifás'gapyrivehëa Pedro'ga repiagi. Pevove'ğa pe hëa ei:

–Agwa'ga ko Jesus'ga pavēive'ga no Nazarépeve'ga pavēive'ga, ei hēa.

⁷² A'ero Pedro'ga ei hēa pe:

–Ji ndakwahavi akoja'ga, ei ga o'mbero. A'ea ji amombe'u katu nde ve Tupana'ga nhinhi'i'ga renduvame, ei Pedro'ga o'mbero.

⁷³ Aere'i pevove'ga nduri Pedro'ga pyri – kiroki ġa o'ā pevo – javo ga pe:

–Nde tuhē ko Jesus'ga pavēiva'ea. A'iti a. A'ereki nenhi'i'ga ko Galiléiapeve'ga nhi'i'ga ja. Nurā ore nde kwahavi, ei ġa Pedro'ga pe.

⁷⁴ A'ero Pedro'ga ei:

–Ji ndakwahavi tuhē akoja'ga, ei Pedro'ga o'mbero. A'ea ji amombe'u katu pe me Tupana'ga nhinhi'i'ga renduvame. Po ji mbero a'ea rehe, a'ero po ti Tupana'ga tomondo hahyva'ea ji ve, ei Pedro'ga ġa pe.

Nanime inamutiġa nhi'i'gi.

⁷⁵ A'ero Pedro'ga ikwahava'javi Jesus'ga eagwera ojive. A'ereki Jesus'ga e'i jipe ga pe: “Inamutiġa nhi'i'ga renonde po ti trēs nde ea'jaa'javi ji ve ji ndakwahavi Jesus'ga javo,” e'i jipe Jesus'ga ga pe. Jesus'ga eagwera kwahava'javame Pedro'ga hoi ogwovo. Ga ojehe'o ranuhū.

27

Gweroho ahe Jesus'ga Pilatosva'ea pyri
(*Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; João 18.28-32*)

¹ Ko'emame ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa nhomonhi'inhi'i'gi xava'eve'ġa pavēi.

–Marā po ti nhande ei Jesus'ga jukauka nehē? ei ġa. Nahanahā po ti nhande ei imboja ga rehe nehē. A'ero po ti ġa ga jukai nehē, ei ġa ojohupe.

² A'ero ġa ga pokwarukari ga rerohouka ga mo'amuka governador'ga rovai pyteri pe Pilatos'ga rovai pyteri pe.

Judasva'ea ojijuka
(*Atos 1.16-19*)

³ Judasva'ea ġwendu ġa erame tomano ti Jesus'ga javo. Ahe ko opyhyguka Jesus'ga ġa pe. Henduvame ġanhi'i'ga ahe ei oyvyteri pe: “Mbaria po ji ga pyhygukaruhui!” ei ahe. A'ea rehe ojapyakavo ahe rekoveveuhui a'ero herohoa'java trinta itambere'ia prata apopyra ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pe xava'eve'ġa pe no.

⁴ Ga pe ahe ei:

–Ako te'varuhu ji Jesus'ga pyhyguka pe me oji'i. A'ereki ga oko katu. Omano po ti ga jite'varuhua rehe nehē, ei ahe.

Kiro ġa ei:

–Ndorokoi ore hehe. Ndehe ti eko hehe! ei ġa Judasva'ea pe.

⁵ A'ero Judasva'ea imombori itambere'ia prata apopyra yvyvo ġajatykahavuhua pype ogwovo ojijugwa onhimbohaekovo ojurimo ojijukavo.

⁶ Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa opyhy itambere'ia. A'ero ġa ei ojohupe:

–Marā po ti nhande herekoi naerū? Timondo nhande a'ea Judas'ga pe ikwehe'i topyhyguka ti ga Jesus'ga nhande ve javo. A'ereki nhande tijuka Jesus'ga, xa'e nhande ikwehe'i. Nurā ti kiro timbojihe'aryme ti a'ea ojipea pyvō itambere'ia pyvō nhandere'yja'ġa remimbuhutehea pyvō – kia ġa ombuhumbuhu Tupana'ga pe toapo katu ti ġa Tupana'ga ronga nhande-jatykahavuhua javo. A'ereki nanongara imbojihe'ara Moisésva'ea ndopotari ymyahū ikwatijarame, ei ġa ojohupe.

⁷ A'ero ġa nhomonhi'inhi'i'gi kohoa tipyhy a'ea pyvō javo. A'ea ġa imondo i a'ero ipyhyga kohoa hyrua apohara'ga hugwi – kiroki ga oapo tujuga hyruro.

Opyhy ġa kohoa ġandyvyaġwama rupiara torotŷ ti judeus'ġarŷive'ġa pevo nehŷ javo.

⁸ Nurã akoja pe kohoa pe judeus'ġa ei jipi Aherekoa gwyra.

⁹ Nahã ġa ipyhygi kohoa. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ġpo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea Jeremi-asva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo. Ymyahũ ahe ei hako:

“Ga ipyhygi trinta itambere'ia prata apopyra.

‘Momi ga rehe itambere'ia,’ ei Israelva'ea rakykwepohara'ġa.

¹⁰ A'ea ġa ipyhygi imondovo ipyhyga kohoa hyrua apohara'ga hugwi
– kiroki ga oapo tujuga hyruro.

Nahã Tupana'ga ei ji ve nahanahã ti eko javo,” ei Jeremiasva'ea hako.

*Jesus'ga oko Pilatosva'ea rovai pyteri pe
(Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5; João 18.28-38)*

¹¹ Kiro ġa Jesus'ga mo'amukari governador'ga rovai pyteri pe Pilatos'ga rovai pyteri pe. A'ero Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

–Marãi nde? Ndehe ko judeus'ġa nduvihavuhetero? ei ga.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Ndehe ko ere poha, ei Jesus'ga.

¹² Ikwava'ġhara'ġa nduvihava'ġa omboja Jesus'ga rehe xava'eve'ġa pavŷi. Ga eġa'erame na Jesus'ga pe ga nonhi'ġi ġa pe onhi'ġpotare'yma ġwaramo ġa pe.

¹³ A'ero Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

–Marãi nde? Nerehenduvi nde ġa eġa'erame nde ve naerũ? Nerenhi'ġi po ti nde imombe'ukatuavo ji ve nehŷ? Marãi nde? ei ga.

¹⁴ Jesus'ga nde'i'i onhi'ġpotare'yma ġa'eagwera rehe ojive. A'ero Pilatos'ga nhimomby'ahetei ga rehe.

*Pilatosva'ea ojukauga Jesus'ga
(Marcos 15.6-15; Lucas 23.13-25; João 18.38b-19.16)*

¹⁵ Toryva rupi nanani Pãsko rupi nanani Pilatos'ga ombopiro'y cadeiapypeve'ga mohemuka – kiroki ga pe judeus'ġa e'i.

¹⁶ Cadeia pype Barrabãs'ga rekoi kiro. Judeus'ġa nhaporemo ga kwaha hete.

¹⁷ Kiro he'yjuhuheteve'ġa nduri Pilatos'ga pyri onhimongyavo. Ga jatykarama Pilatos'ga ei ġa pe:

–Ma'ġa po ti ji amohemuka pe me toryva rupi? Mara'ngu po Barrabãs'ga pe pe javo? Ojipe'ga Jesus'ga – kiroki ga pe ġa ei: Cristo Tupana'ga remimbuhurukara – mara'ngu po ga pe pe javo?

¹⁸ A'ea ga ei ġa pe. A'ereki ga okwaha ġapy'a. Ga ei oyvyteri pe: “Ik-wava'ġhara'ġa nduvihava'ġa xava'eve'ġa pavŷi onhimyrõ Jesus'ga rehe. Nurã ġa ga rerurukari ji pyri te'i ti ga ga pe javo,” ei ga oyvyteri pe.

¹⁹ Juizes'ġa apykava rehe Pilatos'ga apygame ta'e ti kiro gareaporoġita pe javo, kiro garembirekohŷa imondo onhi'ġa ga pe javo:

–Akoja'ga oko katu Jesus'ga. Terekote'varuhui ti ga pe a'ero. A'ereki ji aayvahi te'varuhu ga rehe ypytunimo. Omyi jipy'a kiro.

A'ea hŷa ei imondovo onhi'ġa Pilatos'ga pe.

²⁰ Ikwava'ġhara'ġa nduvihava'ġa xava'eve'ġa pavŷi ombo'e he'yive'ġa ite'varuhua rehe. E'i ġa:

–Pe'ji ti Pilatos'ga pe tomohemuka ti ga Barrabãs'ga, ei ġa ġa pe. Pe'ji ti ga pe tojukauka ti ga Jesus'ga.

A'ea ġa ei ġa pe te'i ti ġa embovyruka ti Jesus'ga yva rehe javo. Nahã ġa nhimbopogweukari pevove'ġa pe.

²¹ Kiro Pilatos'ga ei pevove'ġa pe:

–Marãve'ga po ti ji amohemuka pe me? ei ga ġa pe.

A'ero ġa ei ga pe:

–Barrabás'ga ti tohẽ.

²² Pilatos'ga ei:

–Oro ga – kiroki ga pe ġa ei: Cristo Tupana'ga remimbuhurukara – marã po ti ji ga rerekoi naerũ Jesus'ga?

Ga nhaporemõ ġa ei:

–Embovyruka ga!

A'ea ġa ei tomano ti Jesus'ga yva rehe javo.

²³ A'ero Pilatos'ga ei:

–Maranameuhũ naerũ? Gara garekote'varuhua naerũ? ei ga ġa pe.

Emo koji'i ġa hapukapukajahivi.

–Embovyruka ga! ei ġa ohapukaita.

²⁴ Gapopoakara repiagame Pilatos'ga nde'ia'javi ġa pe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Nambegwei po ti ġa tavukari ga rehe nehẽ.” A'ero ga herurukari yhya ojipogweita ipyvõ ġa hepiagame. Ojipogwei ga ndojari tuhẽ po ti ji rehe Jesus'ga manoa javo.

–Okõ katu ga, ei Pilatos'ga ġa pe. Ji rũi ti ajukauka ga, ei ga ojipogweita. Po pe gamanoa pota, pehe ti perekõ ga a'ero, ei Pilatos'ga.

²⁵ A'ero ġa epavi:

–Toja ti ore rehe gamanoa a'ero nehẽ nhanderakykwepohara'ġa ndehe nehẽ no, ei ġa.

²⁶ A'ero Pilatos'ga Barrabás'ga mohemukari cadeia hugwi okovo ġanhi'iga rupi. Onupanupãuka ga Jesus'ga ipira apopyra pyvõ ga mondohondohoguka. A'ero ga Jesus'ga mondoukari soldados'ġa pe tombovyruka ti ġa ga jukavo javo.

*Soldadosva'ea gwerekomemua Jesus'ga
(Marcos 15.16-20; João 19.2-3)*

²⁷ A'ero Pilatos'gapavẽive'ġa soldados'ġa Jesus'ga rerohoi garonga pype governador'ga rongã ruvihava pype. Soldados'ġa nhaporemõ ġa jatykai Jesus'ga pyri.

²⁸ Gapira ġa hekyi imongiuka ga pe tapy'ynhapiġwaġahiva ipukuhuva'ea aheruvihava'ga pira'java'ea.

²⁹ Ga opyhy yhyppõa hatiuhũva'ea. A'ea ġa ipovãpovani japovo onhatimaġatuva'ea akanitara inõġa Jesus'ga akaġa rehe aġa ko huvihava'ġa akanitara javo tehe jupe. Yvyra ġa imondoi gapõ pe gajohukoty rũi ga ko huvihava javo. Gwenypy'amo garovai pyteri pe ġa e'i tehe Jesus'ga pe ga rerekomemuamo ga jaita. Ga e'i:

–Judeus'ġa nduvihavuhetero ko nde! Ejoryjory ti! ei ġa ga pe.

³⁰ Ga rehe ġa nyvuni. Ipyhyga yvyra ga hugwi ġa ga'akaġa nupã.

³¹ Ga rerekomemuarẽ ġa hekyi tapy'ynhapiġwaġahiva ga hugwi imongiukara'java gapira tuhẽ ga pe.

Kiro ġa ga rerohoi timbovyruka ti ga yva rehe javo.

*Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovyra
(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; João 19.17-27)*

³² Jesus'ga rerohorame ġa Simão'ga rovatĩ cidadepeve'ga Cirenepeve'ga. A'ero ġa herohoukarahai ga pe yva Jesus'ga jukahava rupiara.

³³ A'ero ġa Jesus'ga rerohoi yvytyri pe Gólgota pe ga rerogwovo i'arimo. Xa'e nhande Gólgota pe Aheapindava.

³⁴ Kiro ġa imondoi ikotimbyra Jesus'ga pe. Ikotimbyra ko vinho tyarovahiva'ea pavēi. Otyku ga hepiaga. A'ero ga ndo'ui.

³⁵ Kiro ġa ga kutugi yva rehe ga mbovyva hehe.

Kirē ġa Jesus'ga pira ma'ema'ēi ojive. Ojohupe ġa ei: “Manamo nhande tipojyka Jesus'ga pira?” Tikwaha javo ġa imombomombori ita'javuhuva'ea dados'java'ea. Nahã ġa ima'ema'ēi gapira ojive. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ġpo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'ġga mombe'uharava'ea a'ea mombe'u. Imombe'gwovo ahe e'i hako:

“Oma'ē ġa jipira ojohupe.

Ojipea rehe i'arimova'ea rehe ġa imombori ita'java'ea a'ea ko jiapoa javo jipira pe,” ei ahe hako.

³⁶ Pevo Jesus'ga pyri soldados'ġa apygi ga repiaga tohekyjyme ti ġa ga yva hugwi javo.

³⁷ Yva rehe ġa imondoi ikwatijaripyra Jesus'ga akaġa arimo. Ikwatijaripyra ko imbojahava Jesus'ga rehe nurã ore ga jukai javo. E'i:

–Agwa'ga ko Jesus'ga judeus'ġa nduvihavuhuhete'ga.

A'ea i'ei.

³⁸ Ga mokonhava'ea mbovyri yva rehe pevo no. Ga ojipeva'ea mbovyri Jesus'ga pyri gajohukoty rūi. Ga ojipeva'ea mbovyri Jesus'ga pyri gajohukoty. Ahe memei ko governo movahīva'ea.

³⁹ Kiroki ġa okwa Jesus'ga pyvõ – ġa Jesus'ga rerekomemui. Ombovava ġa oakaġa nahã ga mbotegweteavo. Ga pe ġa ei:

⁴⁰ –Ere'e nde: “Tamonduru ti Tupana'ga ruhava aerē japokatua'java mokōi rupi jikira rupi nehē.” A'ea nde ei. Po nde rekoi Tupana'ga ra'yramo, a'ero ti eji yva hugwi tajjukayme ti ġa javo, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴¹ Na jitehe ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi xava'eve'ġa pavēi no. Ga rerekomemuamo ġa ei:

⁴² –Jesus'ga opoko ojipe'ġa tomanoyme ti ġa javo, ei ġa. Tegwete gajipokohava tomanoyme ti ga. Po ga rekoi nhanderuvihavuhuhetero tuhē israelitas'ġa nduvihavuhuhetero tuhē, a'ero po ti ga tojy yva hugwi. A'ero po ti nhande ga reroviari nehē, ei ġa Jesus'ga rerekomemuamo.

⁴³ Ojiko ga Tupana'ga rehe ji ko Tupana'ga ra'yramo javo, ei ġa. Mara'ngu po ti Tupana'ga ga pokopota tomanoyme ti ga javo? ei ġa Jesus'ga rerekomemuamo.

⁴⁴ A'ea jitehe ahe ei no governo movahīva'ea ġanemimbovyva'ea Jesus'ga mbotegweteavo.

Jesus'ga omano

(Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; João 19.28-30)

⁴⁵ Ahaji katu kwara igwehetei reki ipyryrymame. Ypytunahimba hete yvya koty nhaporemō. Ka'aru ġwerī às três horas kwara imbokojahua'javi.

⁴⁶ Nanime Jesus'ga onhi'ġa mondoahyahi Tupana'ga pe.

–Eli, Eli, leamá sabactani? ei ga Tupana'ga pe.

A'ea ko: “Tupana, Tupana, ajiko hete ji nde rehe. Maraname nde pohiri ji hugwi?”

⁴⁷ Jararamo pevove'ġa ga renduvi novīa. A'ero ġa ei:

–Agwa'ga onhi'ġa mondo Eliasva'ea pe tuhu ti ga ji pokoga javo, ei ġa.

⁴⁸ Nanime ġapyteripeve'ga nhani ipyhyga jyruhuva'ea imondeva vinho pype tajahiva'ea pype imoakymbava. Yvyra rehe ga ipimombygi jyruhuva'ea imondovo Jesus'ga pe topyte ti ga javo.

49 Jara'ga ki a'e te e'i:

—Teremondoi na'ē. Tihepia ti Eliasva'ea Jesus'ga mbojyvi nehē, ei ga.

50 Ohapukahiva'javame Jesus'ga pytupavamo omanomo.

51 Nanime ġajatykahavuhua pype tapy'ynhapira hovapiahava itararagi mbytera rupi yvatea hugwi ua yvyvo. Yvya iġwyġwymi. Ita i'gwy'gwyri.

52 Ahemanoa ryvya jipe'ai. Gahã – kiroki ga ojiko Tupana'ga rehe aerē omanomo – ġa okwerava'ja omanoa hugwi.

53 Oho ga gwyvya hugwi. Aerē Jesus'ga kwerava'javirē omanoa hugwi ga oho Jerusalém me ojipiuka he'yjuhuve'ga pe.

54 Soldados'ga nduvihava'ga gapavēive'ga pavēi – kiroki ga gwepia katu Jesus'ga tohekyjyme ti ga Jesus'ga yva hugwi javo – ġahã gwepia yvya ġwyġwyma Jesus'ga manoa reheve. Hepiapavame ga kyhyjihetei. A'ero ga ei:

—Agwava'ea ko Tupana'ga ra'yrava'ea tuhē! ei ga.

55 Kunhangwera'ga o'ã irupe Jesus'ga hugwi okovo hepiaga he'yive'ga – kiroki ga ojikoty'a Jesus'ga pavēi. Oho ga Jesus'ga rupi Galiléiapeve'ga gwyrā hugwi ga pokoga jipi.

56 Ojipehēa ko Maria Madalenahēa. Ojipehēa ko Mariahēa – kiroki hēa Tiago'ga yhēa José'ga yhēa reheve jitehe. Ojipehēa ko Zebedeu'ga rembirekohēa. Ojipe'ga ami pevo no kunhangwera'ga.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; João 19.38-42)

57 Kwara hogwerīrame imbateve'ga hoi. Ga ko José'ga cidadepeve'ga Arimatéiapeve'ga. Ga oko Jesus'ga remimbo'eharamo no.

58 Kiro ga hoi Pilatos'ga rongā pe ovahema javo ga pe:

—Tarohe ti Jesusva'ea ra'oa, ei ga Pilatos'ga pe.

—Kwa, ei Pilatos'ga.

Osoldados'ga pe ga ei a'ero:

—Togweroho ti José'ga Jesusva'ea ra'oa, ei ga ga pe.

59 A'ero José'ga hoi ua Jesus'ga pyri. Yva hugwi Jesus'ga ra'oa mbojyvame José'ga gara'oa uvani tapy'ynhapirapyryva pyvõ linho apopyra pyvõ ndiky'aiva'ea pyvõ.

60 A'ero ga gara'oa rerohoi inoġa itaruvihavuhua kwaruhua pype ipyahuva'ea pype. José'ga ombogwambogwajukaripe itaruvihavuhua japovouka ikwaruhua imohinuka. “Aerē ji manorame po ti ga jira'oa mondoi inoġa ipype,” ei ga japoukarame. Jesus'ga ra'oa noġame ipype José'ga itauhua moanhani imohina ikwaruhua hovapytyma. A'ero ga hoi jugwi ogwovo.

61 Maria Madalenahēa oapy pevo Jesus'ga ryvya rovai pyteri pe Mariahēa pavēi.

Gwepia katu ahe Jesus'ga ryvya

62 A'ea ko sexta-feira mbatera mboavujikwehava. Ko'emame ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga nduri Pilatos'ga pyri fariseus'ga pavēi.

63 Kiro ga ei Pilatos'ga pe gwuvihava'ga pe.

—Orokwahava'ja ore akojava'ea nhi'iġa imoandyandyiharava'ea nhi'iġa, ei ga Jesus'ga mombe'gwovo tehe. Ahe e'i omanoe'ymame: “Mokōi jikirirē po ti ji kwerava'javi nhimanoa hugwi nehē.” A'ea ahe ei.

64 Nurã ti ere esoldados'ga pe: “Pehepia katu ti aheryvya kiro pekira rupi no.” A'ea ti ere ga pe tuhuryme ti aheremimbo'ehara'ga ypytunimo ahera'oa mima aheryvya hugwi nehē. Po ti ga ahera'oa mimi, a'ero po ti ga ei gwe'yja'ga pe nehē: “Okwerava'ja Jesus'ga omanoa hugwi.” A'ea po

ti ġa ei o'mbero nehē, ei ġa Pilatos'ga pe. Po ti ġa ei a'ea ahera'oa mimirē, a'ero po ti ġa koji'i ojipe'ġa moandyandyi nehē. A'ereki ġa ġa moandyandyi jipe ikwehe o'erame: "Jesus'ga pe Tupana'ga e'i eko ti ġanduvihavuhuhetero javo," ei ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa Pilatos'ga pe fariseus'ġa pavēi.

⁶⁵ A'ero Pilatos'ga ei ġa pe:

—Peroho ti soldados'ġa a'ero. Pekwaha ti hepiakatuuka ġa pe aheryvya, ei Pilatos'ga ġa pe.

⁶⁶ A'ero ġa hoi imondovo inimboa tujuga apopyra pyvō ikwaruhua rembeyvya rehe inoġa imbogwava itauhua rehe hovapytymbava rehe inoġa hehe no jukwaha a'ero ġa a'ea avykyrame javo. Ga soldados'ġa mo'ami ipyri no tohepia katu ti ġa aheryvya javo.

28

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; João 20.1-10)

¹ Judeus'ġa poravykye'yma py'rovo sábadu py'rovo iko'ē ġwerĩ domingo. A'ea rupi Maria Madalenahēa ruri Mariahēa pavēi tihepia ti Jesusva'ea ryvya javo.

² Kotihĩ yvya iġwyġwyhetei. A'ereki Tupana'gapyrive'ga ogy yvaga hugwi ovahema yvya koty Jesus'ga ryvya pyri. Itauhua ga imoanhani ikwaruhua hugwi oapyga hehe.

³ Ga hendy'jandy'ja hete overava ja. Ga'apoa tapy'ynhapira itiġuhũ hete tuhē!

⁴ Soldados'ġa hyhyihetei okyhyjiavo ġwaramo ga hugwi. Omanove'ġa ja ġa ndekoi a'ero omyuha'jave'yma omanoteheavo.

⁵ Tupana'gapyrive'ga ei kunhangwera'ġa pe:

—Pehe ti tapekyhyji. Peheka pe Jesus'ga ġanemimbovyve'ga, ei ga.

⁶ Nduvi Jesus'ga avo onongavagwera pype okwerava ġwaramo! Ymya ga ei pe me: "Nhimanorē po ti ji kwerava'javi nehē," ei ga. Na tuhē. Ovy ga okwerava'java. Pejo ti hepiaga ganongavagwera pepojkaharete'ga nongavagwera, ei Tupana'gapyrive'ga kunhangwera'ġa pe.

⁷ A'ero kotihĩ ti peho imombe'gwovo garemimbo'ehara'ġa pe. Pe'ji ti ġa pe: "Okwerava'ja Jesus'ga omanoa hugwi. Pehendu ti! Oho na'ē ti ga Galilíapeve'ġa gwyri pe pe nenonde nehē. Pevo po ti pe ga repiagi nehē." A'ea ti pe'ji ġa pe, ei Tupana'gapyrive'ga. A'ea ko ji amombe'u pe me, ei ga kunhangwera'ġa pe.

⁸ Kotihĩ ġa hoi a'ero Jesus'ga ryvyagwera hugwi ogwovo. Okyhyji ġa novĩa. A'ereki ġa hory hete Jesus'ga kwerava kwahava. A'ero ġa nhani ogwovo timombe'u ti Jesus'ga kwerava garemimbo'ehara'ġa pe javo.

⁹ Nanime Jesus'ga jipiukari ġa pe ġa novatiamo.

—Pejoryjory ti! ei ga ġa pe.

Jesus'ga pyri ġa nduri gapya pyhyga onhinoġa nahã ga mboheteavo.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Tapekyhyji ti. Peho ti imombe'gwovo nhiirũ'ġa pe nhiremimbo'ehara'ġa pe. Pe'ji ti ġa pe toho ti ġa Galilíapeve'ġa gwyri pe ji repiaga pevo nehē, ei Jesus'ga kunhangwera'ġa pe.

Soldadosva'ea remimombe'ua

¹¹ Kunhangwera'ġa horame soldados'ġa – kiroki ġa gwepia katu Jesus'ga ryvya – jararamo ġa oho cidade pe. Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pyri ġa hoi imombe'upava Jesus'ga ryvya pe'ahava.

12 A'ero ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa jatykai xava'eve'ġa pavēi onhi'inhi'ġa ojohupe.

–Marã pendeaporogita? ei ġa ojohupe.

–Nahã po ti nhande ġa nderekoi a'ero nehē, ei ġa.

A'ero ġa imondoi itambere'ia he'yjuhuva'ea soldados'ġa pe pe'mbe ti ojipe'ġa pe javo.

13 Soldados'ġa pe ġa ei:

–Oromondo ore itambere'ia pe me ko. Nurã ti pe'ji imombe'gwovo ojipe'ġa pe pe'mbero. Pe'ji ti: “Ndorohepiakatui reki ore Jesusva'ea ryvya ypytunimo orokia. A'ero Jesusva'ea remimbo'ehara'ġa nduri ahera'oa mima.” A'ea ti pe'ji pe'mbero.

14 Po ti Pilatos'ga henduvi ikwahava pekira nehē, a'ero po ti ore ga ma'ngoma'ngogi tonhimonha'ngayme ti ga peporavykykatue'yma rehe nehē, ei ġa soldados'ġa pe ġa mbo'eavo mbehea rehe.

15 A'ero soldados'ġa ipyhygi itambere'ia okovo ikwava'ēhara'ġa nhi'ġa rupi xava'eve'ġa nhi'ġa rupi no mbehea mombe'gwovo. A'ero ġa'mbea judeus'ġa heroviari imombe'gwombe'gwovo ojohupe jipi.

–Jesusva'ea remimbo'ehara'ġa omi ahera'oa aheryvya hugwi soldados'ġa kirame ypytunimo, ei ġa.

Jesus'ga ojipiuka ġwemimbo'eharava'ea pe

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; João 20.19-23; Atos 1.6-8)

16 Aerē Jesus'ga remimbo'ehara'ġa onzeve'ġa hoi Galiléiapeve'ġa gwyri pe. Pevo ġa hoi vytyri pe. A'ereki Jesus'ga omombe'u jipe ġa pe pevo ti peho javo. A'ero ġa hoi ovahema.

17 Ga repiagame pevo ġa ga mbohetei. Ojipe'ġa ndogweroviari. “Mara'ngu po Jesus'ga tuhē?” ei ġa oyvyteri pe.

18 A'ero Jesus'ga ruri ġa pyri katu javo ġa pe:

–Tupana'ga e'i ji ve: “Eko ti yvyakotyve'ġa nduvihavuhetero yvagipeve'ġa nduvihavuhetero no. Ndepopoaka hete nde ġa hohe pa,” ei Tupana'ga ji ve, ei Jesus'ga.

19 –Nurã ji ei pe me: Peho ti yvyakotyve'ġa gwyriveve'ġa pyri nhaporemo ġa mbo'eavo toko ti ġa Jesus'ga remimbo'eharamo javo, ei Jesus'ga. Pemo-batiza ti ġa. Ga mobatizaramo ti pe'ji ġa pe: “Kiro pe penhimboukwaha Tupana'gareheva'ero penduvete'gareheva'ero. Kiro pe penhimboukwaha Tupana'ga ra'yra'gareheva'ero Jesus'gareheva'ero. Kiro pe penhimboukwaha Tupana'ga ra'uvapyryvareheva'ero.” A'ea ti pe'ji ġa pe ġa mobatizaramo, ei Jesus'ga ġa pe.

20 Pembo'e ti ġa nhiremimbo'ea rehe nhaporemo tohendu katu ti ġa javo –akoja rehe ji pe mbo'ei. Pehendu katu ti! ei ga. Nane'ymi po ti ji rekoj pe pyri mbapava rurame nehē no, ei Jesus'ga ġa pe.

MARCOSVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de Marcos

¹ Nahanypy koi Jesus Cristo'ga mombe'upyryva Tupana'ga ra'yra'ga mombe'upyryva. Gaha ko Tupana'ga ombuhuruka yvya koty nhande pyri ikwehe. Igwete Tupana'ga ga mongoi nhanderekote'varuhua momboharamo ikwehe.

*João Batistava'ea uhu Jesus'ga renonde
(Mateus 3.1-12; Lucas 3.1-18; João 1.19-28)*

² Jesus'ga rura renonde João Batistava'ea rekoi ikwehe. A'ea mombe'unhogwenondeavo Isaíasva'ea ikwatijari inoĝa ymyahũ hako. Ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iĝa hako. Nahã Tupana'ga ei gwa'yra'ga pe: “Nde renonde ti ji ojipe'ga mondoi imombe'uuka ga pe nhinhi'iĝa nehẽ toamboavujikwe pa ti ga nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe hako. A'ea Isaíasva'ea okwatija imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iĝa hako.

³ Igwete Isaíasva'ea ikwatijara'javi inoĝa hako. Ahe omombe'ua'ja Tupana'ga ra'yra'ga renondeva'ea.

“Hahyahi po ti ganhi'iĝa
ga erame ĝa mbo'eavo ongae'ỹi me nehẽ,” ei Isaíasva'ea ikwatija.

“E'i po ti ga:

‘Pemboavujikwe ti pehea huvihava'ga pe
tuhu ti ga nhande pyri javo.

Pembohupi katu ti pehea ga pe, e po ti ga nehẽ,” ei ahe hako.

Tupana'ga ra'yra'ga renondeva'ea e'i nhandepojoykaharete'ga ruraĝwama pe tonhimboavujikwe ti ĝa garura renonde javo. A'ea pe ahe ei togwerojijyi ti ĝa gweaporoĝita a'ea renonde javo.

⁴⁻⁶ Na tuhẽ reki. Jesus'ga rura renonde João Batistava'ea rekoi ikwehe. Igwete ahe ei javo ĝa pe ongae'ỹi me. Yuranuhũa'javuhuva'ea rava camelo rava ahe oapo opiramo. Ipira ahe oapo oku'ayviramo. O'u ahe tukura hehira reheve. Igwete ahe ei ĝa pe:

–Perojijyjijyi ti pejeaporoĝita pejipohia pejikote'varuhua hugwi Tupana'ga remiarõe'yima hugwi, ei ahe. Peko ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ero po ti ji pe mobatizai nehẽ, ei ahe. Igwete po ti Tupana'ga imombohetei pendekote'varuhua pe hugwi nehẽ, ei João Batistava'ea.

Igwete ĝa hopavi ojigwyrã hugwi Judéia hugwi ahenhi'iĝa renduva. Cidade de Jerusalém hugwi ĝa hopavi ahe pyri. Igwete ĝa imohemi okote'varuhua Tupana'ga pe ojipe'ĝa ndovaki toropohi ti jugwi javo. A'ero João Batistava'ea ĝa mobatizai rio Jordão pype.

⁷ Igwete ahe ei ĝa pe jipi:

–Jihoheheteve'ga po ti uhu huvihavuhuhetero. Ji ki a'e te ako tehe reki, ei ahe.

⁸ Ji opomobatiza yhya pyvõ kiro. Ga ki a'e te pe pojoykauka Tupana'ga ra'uva pe, ei João Batistava'ea ĝa pe.

*Ahe omobatiza Jesus'ga
(Mateus 3.13-17; Lucas 3.21-22)*

⁹ A'ea rupi Jesus'ga ruri Galiléiãpeve'ĝa gwyrã hugwi cidade de Nazaré hugwi. Igwete João Batistava'ea ga mobatizai rio Jordão pype.

¹⁰ Ohemame yhya hugwi Jesus'ga hepiagi yvaga jipe'a. Igwete ga hepiagi Tupana'ga ra'uva iijyva yvaga hugwi. A'ereki inambua ja ogy Jesus'ga rehe o'a.

11 Igwete Tupana'ga onhi'iga mbuhuri yvaga hugwi.
 –Nde ko jira'yra nhiremia'nguhetea, ei Tupana'ga ga pe. Anhimohẽ hete ji nde rehe, ei ga Jesus'ga pe.

Satanás'ga omongo te'varuhu pota Jesus'ga

(Mateus 4.1-11; Lucas 4.1-13)

12 Igwete Tupana'ga ra'uva Jesus'ga rerohoi ongae'yi me.

13 Quarenta ga kiri pevo. A'ea rupi Satanás'ga – ga ko anhağa ruvi-havuhu'ga Tupana'ga arõe'ỹve'ga – a'ea rupi ga rekoi Jesus'ga pavẽi ga mon-gote'varuhupota novĩa. Mbatara onharõva'ea pevo u. Igwete yvagipeve'ga Tupana'gapyrive'ga Jesus'ga pokopokogi imondovo mbatera ga pe.

Jesus'ga ombuhuruka pira mboaharava'ea ojiheva'ero

(Mateus 4.12-22; Lucas 4.14-15; 5.1-11)

14 Ga João Batistava'ea mongirẽ cadeia pype Jesus'ga hoi Galilíapeve'ga gwyri pe. Igwete ga imombe'ui ga pe pyryva'ea Tupana'ga remimombe'ua.

15 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Kirogwe Tupana'ga ei pe me toko ti ga jireheva'ero javo, ei Jesus'ga. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi imombiga, ei ga ga pe. Perovia ti pyryva'ea Tupana'ga mombe'ua pejikovo garemimbotarimova'ea rehe. A'ero po ti ga rekoi penduvihavuhuhetero pe mongovo onhi'iga rupi nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

16 Aerẽ Jesus'ga hoi ypihua rembeyvyri Galilíapeve'ga gwyri pe. Igwete ga Simão'ga repiagi gareki'yra'ga no André'ga. Pira mboahava ga omombo ypihua pype. A'ereki ga pira mboaharamo.

17 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Pejijo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga ga pe. A'ero po ti pe ji mombe'ui ojipe'ga pe nehẽ no, ei Jesus'ga. Pira pe peru kirogwe jipi. Ji pe mbo'erame po ti pe ojipe'ga nderuri ji pyri nehẽ toko ti ga Jesus'ga nhi'iga rupi javo nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

18 Nambegwei Simão'ga hejari pira mboahava a'ero Jesus'ga rupi ogwovo garemimbo'eharamo okovo.

19 Hehemo Jesus'ga hoi ga ndepiaga Zebedeu'ga ra'yra'ga Tiagova'ea João'ga no. Ombojoapyapy ko ga pira mboahava oyhara pype.

20 Ga ndepiagame Jesus'ga onhi'iga mondoi ga pe.

–Pejijo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga ga pe.

Igwete ga uva'ga rejari yhara pype oporavykyhara'ga ndeheve Jesus'ga rupi ogwovo gareheva'ero.

Jesus'ga ombojipe'a anhağa ahe hugwi

(Lucas 4.31-37)

21 Igwete Jesus'ga hoi cidade de Cafarnaum me. Judeus'ga poravykye'yma rupi sábado rupi Jesus'ga hoi judeus'ga mbo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe gajatykahava pype.

22 Igwete ga nhimomby'ai ombo'ea repiaga upa. A'ereki judeus'ga mbo'ehara'ga atyvi ga ga mbo'ei. Ga hete okwaha Tupana'ga nhi'iga oakaği pe.

23 Nanime ga ruri gajatykahava pype – kiroki ga anhağa opojyka ga. A'ea rembipojykaro gwaramo ga onhi'iga mondo Jesus'ga pe.

24 –Jesus, maranuhũrame nde ore avykyuhui? ei ga. Ore mombapava nde ruri naerũ? ei ga. Orokwaha hete ndehe. Nde ko pyryheteva'ero ereko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ga Jesus'ga pe Nazarépeve'ga pe.

25 A'ero Jesus'ga nhi'igahyi jupe terenhi'igi javo.

–Ejipe'a ga hugwi, ei Jesus'ga jupe.

²⁶ A'ero anhağa ga moğwyğwymahyi ohapukaita ojipe'avo ga hugwi. Anhağa jipe'aramé ga hugwi ga pyryhetero a'ero.

²⁷ Igwete pevove'ğa nhimomby'apavi Jesus'ga rehe upa. Igwete ға ei ojohupe:

—Marağatu? ei ға. Hajiheva'ea rehe ga nhande mbo'ei, ei ға. Okwaha hete ga okovo. Ga erame anhağa vehevi ғwendu katu ga, ei ға ojohupe.

²⁸ Kotihĩ ға Jesus'ga mombe'umbe'ui ға pe nhaporemó ojigwyri pe Galiléia pe.

Jesus'ga omombi ahētētirũa
(Mateus 8.14-17; Lucas 4.38-41)

²⁹ Igwete Jesus'ğa hoi ғajatykahava hugwi. Tiagova'ea oho ға ndupi no João'ga pavēi. Igwete ға jogwerohoi ojogwerovahema Simão'ga rongá pe. Pevo Simão'ga ruvi André'ga pavēi.

³⁰ Kotihĩ ға hēa mombe'ui Jesus'ga pe Simão'ga rembirekohēa yhēa. Onhino hēa upa. A'ereki o'a hete hēa rehe. Igwete ға hēa mombe'ui Jesus'ga pe.

³¹ Igwete ga hoi hēa popyhyga hēa mbovyá hēa mopo'ama. Omombi pa ga karugwara hēa hugwi. A'ero hēa hoi herua mbatera ға pe to'u ға javo.

³²⁻³³ Kwara hoa rupi cidadepeve'ğa jogwerupavi onga pe Jesus'ga pyri. Gwerugweru ға ga pyri anhağa rembipojykahara'ğa Diabo'gapyriva'ea rembipojykahara'ğa. Itetirũave'ğa ға gwerugweru pa ға noğa Jesus'ga pyri no.

³⁴ Igwete Jesus'ga imombigi ғatētirũa joparaparava ға hugwi. He'yjuhuva'ea anhağa ga imbojipe'ai ға hugwi. Igwete ga nomonhi'igukari anhağa onhimombe'uukare'yma jupe. A'ereki a'ea okwaha ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo ga pe.

Jesus'ga omombe'u pyryva'ea ojipeva'ea pe
(Lucas 4.42-44)

³⁵ Ko'eğatue'yma rupi Jesus'ga vyri ogwovo. Ga tehe oho cidade hugwi. Pevo ga nhi'inhĩ'igi Tupana'ga pe.

³⁶ Aerē Simão'ga hoi Jesus'ga reka onhipavēive'ğa pavēi.

³⁷ Ga repiagame ға ei ga pe:

—Cidadepeve'ğa nhaporemó nde reka okovo novĩa, ei ға.

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ға pe:

—Akwaha hete ji novĩa, ei ga. Emo ojipe'ipe'i pe ira'agweva'e pe po ti nhande xaho hamo. Tamombe'u ti Tupana'ga nhi'igá pevove'ğa pe no, ei ga. A'ereki a'ea rehe ji ajo yvya koty, ei ga ға pe.

³⁹ A'ero ga imbojoapiapi ogwovo cidades pe Galiléiapeve'ğa gwyra rupi imombe'gwovo ғajatykahava pype. Igwete ga anhağa mbojipe'ape'ai ға hugwi imondovouka.

Jesus'ga omoka'ē ahejagwa
(Mateus 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Aerē ga ruri Jesus'ga pyri ijaijauhuve'ga. Igwete ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri jihoheva'ero ji poko javo ga pe.

—Jesus, ei ga. Nde eremoka'ē kwaha jijagwa ji hugwi. Po nde imoka'ēpotari, a'ero po ti nde imoka'ēi nehē, ei ga Jesus'ga pe.

⁴¹ Iporia'i hete ga Jesus'ga pe. Nurã Jesus'ga jipoapyhoi opokoga ga rehe.

—Apota ji, ei ga ga pe. Eka'ē ga hugwi! ei ga a'ero jupe.

⁴² Kotihĩ gajagwa ika'embavi ga hugwi.

⁴³⁻⁴⁴ Igwete Jesus'ga ea'hyi ga pe:

—Ehendu tuhē ti nhinhi'iga, ei ga. Teremombe'uuhui ti ga pe ndejagwa moka'ēagwera. Heregwovo kiro ejipiuka mbatera kwava'ēhara'ga pe, ei Jesus'ga ga pe. Moisésva'ea e'i po rimba'e: “Ika'ērame pe hugwi ti pemondo mbatepyryva ikwava'ēhara'ga pe tokwava'ē ti ga Tupana'ga pe a'ero nehē,” ei ahe, ei Jesus'ga ga pe. Enhi'ipo'ru ti ahe a'ero. Emondo ti mbatera ikwava'ēhara'ga pe tokwaha pa ti ga ndejagwa moka'ēagwera, ei ga. Heregwovo kiro a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁵ Ohorame ga imombe'umbe'ui reki ojipe'ga pe Jesus'ga omoka'ē jijagwa ji hugwi javo. Nurā Jesus'ga ndohoa'javi cidades pe gāndovaki. Ongae'yi me ga hoi okovo a'ero tonhimonono'ogyme ga ji rehe javo. Emo ga ohooho reki pevo ga pyri ocidades hugwi nhaporemo.

2

Jesus'ga omopo'ā nomyiva'ea (Mateus 9.1-8; Lucas 5.17-26)

¹ Aerē Jesus'ga jivyra'javi cidade de Cafarnaum me.

—Jesus'ga ko pevo u onga pe, ei ga ga mombe'gwovo.

² Igwete ga jatykai onhimongyavo ga pyri. Tegwete reki gāndupava onga pype. Tegwete gānduva jurukwara pyri no. A'ereki ga he'yjuhu hete ua ga pyri. Igwete Jesus'ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iga ga pe.

³ Igwete ga nomyive'ga reruri ga pyri novia. Quatro ko ga ojopokopokoga ga rehe ga rerua.

⁴ Tegwete reki garerohohava Jesus'ga ypyvo he'yjuhuve'ga mbytera rupi. Nurā ga ga reruri ga rerojiupia onga arimo iperehuva'ea arimo ipe'ape'avo tujuga apopyra Jesus'ga rehei katu. Ikwara rupi ga ga mbojyvi ga mbuhua Jesus'ga pyri a'ero gakupeupava reheve.

⁵ Hepiagame gajikoga ojihe Jesus'ga ei nomyive'ga pe:

—Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi.

⁶ Gwino ga neni upa judeus'ga mbo'ehara'ga – kiroki ga ombo'embo'e ga Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe. Jesus'ga nhi'iga renduvame ga ei oyvyteri pe:

⁷ “Maranuhūrame ga euhui poa?” ei ga. “Onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero. A'ereki Tupana'ga jate omombo aherekote'varuhua,” ei ga oyvyteri pe.

⁸ Kotihī Jesus'ga ikwahavi oyvyteri pe gāndeaporogita. Igwete ga ei ga pe:

—Maranuhūrame pe ndeaporogitate'varuhuro pejijupa? ei ga ga pe.

⁹ A'e ko ji ga pe ko: “Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi.” Emo pe ndapehepiagi aherekote'varuhua mombora. A'ero pe ndaperoviari jipopoakara, ei ga ga pe. Po ji ei ga pe: “Epo'ā, epyhy ejikupeupava herogwovo”, a'ero po ti pe ga repiagi herohorame nehē. A'ero po ti pe jipopoakara heroviari nehē, ei ga ga pe.

¹⁰ Tupana'ga ji mbuhuruka yvya koty, ei Jesus'ga. Gaha omomboruka ji ve aherekote'varuhua ahe hugwi, ei ga ga pe. Amopo'ā ti ji nomyive'ga kiro a'ero nehē tapekwaha ti jipopoakara nehē. A'ero po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ombuhuruka tuhē Jesus'ga avo yvya koty,” ei ga. Nurā ji ei kiro ga pe, ei ga.

¹¹ —Nde ve ji ei, ei Jesus'ga nomyive'ga pe. Epo'ā. Epyhy ekupeupava herogwovo enhonga pe, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Gandovaki ga po'ağatui a'ero ipyhyga okupeupava herokwava. Ga repiagame ga nhimomby'apavi. Igwete ga ei:

—Pry hete ko Tupana'ga. Pry hete ko ga. Ymyagwera jate ko nhande ndihepiagangavi nanongara, ei ga ojohupe.

*Jesus'ga omongo Leviva'ea ojiheva'ero
(Mateus 9.9-13; Lucas 5.27-32)*

¹³ Aerē Jesus'ga hoa'javi ypiahua rembeyvyri. A'ero he'yjuhuve'ga jatykai ogwovo ga pyri. Igwete ga ġa mbo'ei Tupana'ga nhi'iġa rehe.

¹⁴ Hehemo ga hoi. Igwete ga Levi'ga repiagi. Ga ko Alfeu'ga ra'yra'ga. Itambere'ia ryrua pype Levi'ga reni. A'ereki ga omono'ō itambere'ia ipyhyga pevove'ga hugwi tamondo ti governo pe javo. Igwete Jesus'ga ga repiagi javo ga pe.

–Herejo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga Levi'ga pe.

Igwete ga po'ami ogwovo Jesus'ga rupi garemimbo'eharamo.

¹⁵ Aerē Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa nderohoi Levi'ga ronga pe. Igwete ġa i'ui he'yjuhuve'ga pavēi. A'ereki he'yjuhu ġa okovo Jesus'ga pyri jipi itambere'ia mono'ōhara'ġa. Gahā oko ga pyri no – kiroki ġa pe ojipe'ġa e'i ite'varuhu ġa javo. A'ereki ġa nohendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera jipi.

¹⁶ Igwete Jesus'ga i'ui ġa pavēi. A'ero judeus'ġa mbo'ehara'ġa nduri no. Ga ko fariseus'ġa. Ga e'i tihendu katu pa Moisésva'ea remimbo'eagwera javo novīa. A'ero ġa nduri Jesus'ġa ndepiaga ġa i'urame jara'ġa pavēi. Nurā ġa ei Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe:

–Maranuhūrame Jesus'ga jihe'aruhui itambere'ia mono'ōhara'ġa ndehe okote'varuhuve'ga ndehe no i'gwovo ġa pavēi, ei ġa Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe.

¹⁷ Henduvame ġanhi'iġa ojihe Jesus'ga ei javo ġa pe:

–Tamombe'u katu ti pe me a'ero jijihe'ara nanongara'ġa ndehe, ei ga. Ji ko ahepohanohara'ga ja, ei ga. Kiroki ġa e'i ojive: “Nanhitetirūi ji” – ġahā ahepohanohara'ga ndopokogi ġa pohanoġe'yma. Kiroki ġa e'i ojive: “Nhitetirūa ji” – ġahā ahepohanohara'ga ġa pokogi ġa pohanoġa. Na jitehe ji okote'varuhuve'ga pokogi jijihe'a ġa ndehe topohi ti ġa okote'varuhua hugwi javo, ei Jesus'ga ġa pe. A'ereki a'ea rehe ji ajo yvya koty tapoko ti ġa javo – kiroki ġa e'i ojive: “Ako te'varuhu ji. Marā po ti ji ve a'ero nehē?” ei ga. Ojipe'ġa pyri rūi ji ajo javo – kiroki ġa e'i ojive: “Jipyry hete ji,” ei Jesus'ga.

*Ndo'ui ahe mbatera xanhi'ī Tupana'ga pe javo
(Mateus 9.14-17; Lucas 5.33-39)*

¹⁸ Aerē ojipe'ġa nduri Jesus'ga pyri xa'e ti ga pe javo. A'ereki João Batista'ea remimbo'ehara'ġa, amoamome ġa ei ojihupe: “Ti'uyme ti mbatera xanhi'inhī Tupana'ga pe javo,” ei ġa. Fariseus'ġa na jitehe amoamome ġa ei xanhi'ī Tupana'ga pe i'ue'yma javo. Igwete ojipe'ġa nduri Jesus'ga pyri javo ga pe.

–Ndo'ui ko João Batista'ga remimbo'ehara'ġa xanhi'ī Tupana'ga pe javo, ei ġa. Fariseus'ġa nemimbo'ehara'ġa na jitehe ndo'ui mbatera onhi'iġa ga pe. Neremimbo'ehara'ġa ki a'e te o'uo'u mbatera jipi, ei ġa. Maraname nanuhū ġa ndekoi a'ero naerū jara'ġa atyvi? ei ġa Jesus'ga pe.

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Nhiremimbo'ehara'ġa ko ġa javijitehe – kiroki ġa oko hēarembirekoruama'ga pavēi, ei ga. Gapavēive'ġa ko o'u tuhē mbatera gworyg-woryvamo ga pavēi okovo ġwaramo, ei ga ġa pe. Nhiremimbo'ehara'ġa na jitehe a'ero.

²⁰ Ga ko o'u ji pavēi okovo ġwaramo, ei Jesus'ga ġa pe. Aerē po ti okote'varuhuve'ga ji rerohoi ġa hugwi nehē. A'ea rupi po ti ġa ndo'ui mbatera nehē no ovy'are'yma ġwaramo, ei ga ġa pe.

²¹ Igwete Jesus'ga ei no:

—Tamombe'u ti pe me ojipea ojo'java'ea no. Po ahe oapokatua'ja pota tapy'ynhapirymyana, nomondoi po ahe tapy'ynhapirapyahua ndotyryrygiva'ea itararagagwera rehe imboja, ei ga. Kia pyvõ imbojarama po jiki ymyahũva'ea hugwi ityryrygame. A'ero po ijovaja'rokatui, ei Jesus'ga ġa pe.

²² —Irũa tamombe'u pe me no, ei Jesus'ga. Vinho aporame ahe nonhaġi hyruymyana pype mbiara pirymyana pype tireko katu javo. A'ereki vinhopyahua ombotyjutyjui ovuvua, ei ga. Inhaġame mbiara pirymyana pype vinhopyahua vuvuvuvuri a'ero imombuga ipira otururupava jugwi. Onhi-momby hete a'ero. Ombote'varuhu mbiara pira no, ei ga ġa pe. Ipipyahua pype reki ahe onha vinhopyahua a'ero, ei ga ġa pe.

Gwemimbo'ea pe Jesus'ga ei a'ea. A'ereki garemimombe'ua ndojihe'ari ġanamonha'ea remimombe'uagwera rehe.

*Nahanahã ti ġa toko sãbado rupi, ei Jesus'ga
(Mateus 12.1-8; Lucas 6.1-5)*

²³ Aerẽ judeus'ġa poravykye'yma rupi sãbado rupi Jesus'ġa hoi pea rupi ogwovo. Igwete ġa hoi kopytera rupi ogwovo. Ohorame garemimbo'ehara'ġa ika'mbika'mbigi trigo i'gwovo.

²⁴ A'ero fariseus'ġa ei Jesus'ga pe:

—Ehepia ġa, ei ġa. Moisésva'ea e'i ikwatija nhande ve hako: “Sãbado rupi nhande ndiaporavykyi hamo,” ei ahe, ei ġa. Maranuhũrame ġa trigo ika'mbika'mbigi sãbado rupi naerũ Moisésva'ea remimbo'eagwera rendukatue'yma naerũ? ei ġa Jesus'ga pe.

²⁵⁻²⁶ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tupana'ga rembikwatijarukara onhiĩ pe me novĩa Daviva'ea mombe'gwovo, ei ga. Ymyahũ ko Daviva'ea hoi Tupana'ga rongã pype tenda pype hako. A'ea pype ikwava'ẽhara'ġa ono pão imondovo Tupana'ga pe jipi, ei ga. Ikwava'ẽhara'ġa jate po o'u a'ea hamo. “Ojipe'ġa po to'uyme hamo,” e'i ikwatijara novĩa Tupana'ga nhi'ĩġa mombe'gwovo, ei Jesus'ga. Igwete Daviva'ea hoi Tupana'ga rongã pype. Ahe ndogwerekoi mbatera ojive. Ahepavẽiva'ea ndogwerekoi no. Nurã ty'ara ahe jukai, ei ga ġa pe. A'ero Abiatarva'ea ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhuaġwamava'ea ahe imondoi akoja Daviva'ea pe to'u ti ga javo. Igwete Daviva'ea i'ui hako imondovo onhipavẽiva'ea pe hako, ei Jesus'ga ġa pe. Tupana'ga nde'i reki Daviva'ea pe hako: “Pe napehendukatui nhinhi'ĩġa i'gwovo.” Ga nde'iahyi ahe ve, ei Jesus'ga. Oro pe, ei ga, maranuhũrame pe euhui nhiremimbo'ehara'ġa pe naerũ? ei ga fariseus'ġa pe.

²⁷ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Tupana'ga nde'i hako: “Kiro po ti ji yvyakotyve'ġa apoi tokwaku ti ġa sãbado javo.” A'ea ga nde'i, ei Jesus'ga. Nahã ga ei reki hako: “Kiro po ti ji sãbado apoi ġa pe tipokapa pi ti ġa javo,” ei ga ġa pe.

²⁸ Tupana'ga ji mbuhuruka yvya koty, ei ga. Nurã jihi a'e nahanahã ti ġa toko javo. Sãbado pe vehevi ji ei no nahã ti ġa toko a'ea rupi javo, ei Jesus'ga ġa pe.

3

*Iponhimamava'ea
(Mateus 12.9-14; Lucas 6.6-11)*

¹ Aerẽ Jesus'ga hoa'javi ġajatykahava pype. Pevo ga rekoi iponhimamave'ga.

² Igwete fariseus'ġa Jesus'ga repiahetei timbotegwete ga javo.

—Kiro sábadu, ei ġa ojohupe. Mara'ngu po ti ga gapoa mbokatua'java nehẽ kiro nhandeporavykye'yma rupi? ei ġa. Gapoa mbokatua'javame po ti nhande ei ga pe: “Nerehendukatui nde Moisésva'ea remimbo'eagwera,” xa'e ti ga pe, ei ġa ojohupe.

³ Igwete Jesus'ga ei iponhimamave'ga pe:

—Epo'ã ejoa ġapytera rupi.

⁴ Jara'ġa pe Jesus'ga ei:

—Pe'ji ti ji ve. Marã po nhande rekoi nhandeporavykye'yma rupi hamo? Gara Moisésva'ea ei nhandeporavykye'yma mombe'gwovo sábadu mombe'gwovo po rimba'e naerũ? ei ga. E'i po ahe naerũ: “Timbote'varuhu ti ojipe'ġa pe sábadu rupi hamo”? A'ea po ahe ei naerũ? Pe'ji katu ti ji ve a'ero, ei Jesus'ga ġa pe. “Timombyry ti ġa pe a'ea rupi hamo.” A'ea ahe ei po rimba'e? ei ga. Gara Moisésva'ea ei sábadu mombe'gwovo naerũ? “Tijuka ti ġa a'ea rupi hamo.” A'ea po ahe ei naerũ? Pe'ji katu ti ji ve a'ero, ei ga ġa pe. “Timomanoukaryme ti ġa a'ea rupi hamo,” e po ahe? ei Jesus'ga ġa pe.

Igwete ġa nonhi'igã'javi ga pe.

⁵ A'ero Jesus'ga ġa ndepiapavi onhimonha'ngavo. Okoveveuhu ga ġa ndehe. A'ereki ġa noangarihu ojipe'ġa porogwetyge'yma. Igwete ga ei iponhimamave'ga pe:

—Epyho epoa.

A'ero ga jipoapyhokatui. A'ereki gapoa ikatua'ja ga Jesus'ga nhi'ipo'rurame.

⁶ Igwete ġa ãi fariseus'ġa. Kotihĩ ġa Herodes'gareheve'ġa monhi'inhi'igi a'ero. Igwete ġa ei:

—Maranuhũ po ti nhande Jesus'ga jukaukaruhui nehẽ? ei ġa ojohupe.

Oho pa ahe Jesus'ga pyri

⁷ Igwete Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa nderohoi ypihua rembe'yi pe. He'yjuhu hete ġa ua ga pyri ojigwyrã hugwi. Galilãia hugwi ġa ndupavi Judãia hugwi no Idumãia hugwi no.

⁸ Cidade de Jerusalém hugwi ġa nduri no. Rio Jordão kikoty aherovaja hugwi ġa nduri Jesus'ga pyri no. Cidadepyrive'ġa uhu pa no Tiropyrive'ġa Sidompyrive'ġa. A'ereki ġa ġwendu ġa imombe'urame Jesus'ga rembiapoa ahemonhimomby'ava'ea. A'ero ġa ndupavi ga pyri onhimongyavo.

⁹⁻¹⁰ Igwete ga imombimombigi karugwara he'yjuhuve'ġa hugwi. Nurã itetirũave'ġa Jesus'ga mbotymbotyvahivi tomombi ti ga ji hugwi javo. Nurã Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Peru ti yhara ji ve. Ta'a ti ipype ġa hugwi tanhimbotymbotyvahyyme ti ġa onhimongyavo, ei ga ġa pe.

¹¹ Igwete ġa nduri jipi – kiroki ġa anhaġa opojoyka ġa. Jesus'ga repiagame ġa nenypy'andurugi ga pyri o'eahyavo nde ko Tupana'ga ra'yramo javo.

¹² A'ero ga nhi'igãhyi ġa pe tanhimombe'uyme ti ġa javo.

Jesus'ga omo'emo'ẽ dozeva'ea onhimoirũharamo

(Mateus 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ Aerẽ Jesus'ga jiupiri vytyruhua rupi ogwovo. Igwete ga ġa mbuhurukari ojipyri ġwemimbotarimo.

¹⁴ Doze ko ġa, ga ġa mo'emo'ẽi ojiheva'ero. (Nhimoirũhara ei ga ġa pe.) A'ero ga ei ġa pe:

—Topomondo ti imombe'gwovouka nhinhi'igã ojipe'ġa pe nehẽ.

¹⁵ Tambojipe'auka ti ji pe me anhaġa Diabo'gapyriva'ea ġa hugwi nehẽ, ei ga ġa pe.

¹⁶⁻¹⁹ Dozeve'ġa ko: Simão'ga, Tiagova'ea, aheirũ'ga João'ga, André'ga, Filipe'ga, Bartolomeu'ga, Mateus'ga, Tomé'ga, Tiago'ga – kiroki ga Alfeu'ga

ra'ya'ga – Tadeu'ga, Simão Zelote'ga, Judas Iscariotes'ga – ga ko aerē omondouka Jesus'ga ga arōe'ỹve'ga po pe ga pyhygauka. Gahã Jesus'ga omo'emo'ē gwemimbo'eharamo dozeve'ga. Ojipea Jesus'ga ono Simão'ga rehe. Pedro Jesus'ga ono ga rehe. Tiagova'ea ko Zebedeu'ga ra'yra'va'ea João'ga pavēi. Ojipea Jesus'ga ono ga ndehe ganderaramo Boanerges. Boanerges pe nhande ei: Ga ko tupanarağa ja.

*Belzebu'ga opojyka Jesus'ga, e'i tehe ahe
(Mateus 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Igwete Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga nderohoi onga pe. Kiro he'yjuhuve'ga jatykai ga pyri a'ero. Ndo'uukari ga mbatera Jesus'ga pe u'ua ga pyri.

²¹ Ikwahavame Jesus'ga re'yja'ga hoi ga pyri. Igwete ga ei:

–Tipyhy ti Jesus'ga rerogwovo ga hugwi. A'ereki ga'akağa mbipehu kiro ovuhu, e'i tehe ga Jesus'ga pe.

²² Igwete judeus'ga mbo'ehara'ga ei – kiroki ga u Jerusalém hugwi – igwete ga ei ojohupe:

–Belzebu'ga opojyka Jesus'ga ojive, e'i tehe ga. Nurã Jesus'ga ombojipe'auka anhağa ga hugwi, ei ga. A'ereki Belzebu'ga anhağa ruvihavuhuro. A'ero ga anhağa mbojipe'aukari Jesus'ga pe, e'i tehe ga ojohupe.

Satanás'ga pe ga ei Belzebu'ga. Diabo'ga ei ga ga pe no.

²³ A'ero Jesus'ga ga mbuhurukari ojipyri judeus'ga mbo'ehara'ga. Igwete ga imombe'umbe'ui ojo'java'ea ga pe.

–Mbipehu reki pendeaporoğita, ei ga ga pe. Satanás'ga ndajipojykai tuhē jihi. Satanás'ga ga pojykarame ojive nombojipe'aukari ga pe ojipyri'ava'ea. A'ereki ga nombojogwayvayvari reki ojive'ga, ei Jesus'ga ga pe.

²⁴ Tamombe'u ti ojo'java'ea pe me a'ero, ei ga. Po gagwyripeve'ga ojogwayvayva hete, a'ero po ga nhombojipe'apavi ojohugwi.

²⁵ Po ongapyeve'ga ojogwayvayva, a'ero po ga nhombojipe'apavi ojohugwi no.

²⁶ Po Satanás'ga ojipyri'ava'ea mbojogwayvayva hamo, a'ero po gapyri'ava'ea nhombojipe'apavi ojohugwi, ei ga. A'ero po Satanás'ga ndogwerekoa'javi ojive'ga. Ndokoa'javi po ga huvihavamo a'ero, ei Jesus'ga ga pe. Na rui reki Satanás'ga rekoi, a'e ji, ei ga. Ga nombojogwayvayvari ojipyri'ava'ea. Ga rui reki ombojipe'auka ji ve anhağa ojipe'ga hugwi a'ero, ei ga ga pe.

²⁷ Igwete Jesus'ga ei no:

–Ojipe'ga ndoki ipopoakave'ga rongga pype gambatera rerogwovo ga hugwi. Gahoheve'ga jate oki ipype opopoakahetero gwaramo. Igwete ga ga kwana'ei gambatera ipe'avo herogwovo ga hugwi, ei ga ga pe.

Nahã Jesus'ga ei ga pe jihi ko Satanás'ga hohe gapyri'ava'ea mbojipe'avo javo.

²⁸⁻³⁰ Igwete ga ei ga pe:

–“Anhağa opojyka ga ojive,” pe'euhu tehe pe ji ve, ei ga javo ga pe. Nurã ti ji ei pe me imombe'ukatuavo: Tupana'ga po ti omombo pa ahe hugwi aherekote'varuhuparavuhua. Ombotegwetea vehevi po ti Tupana'ga omombo pa ahe hugwi, ei ga. Emo gwa'uva mbotegwetea po ti Tupana'ga nomombori tuhē ahe hugwi. A'ea ndojihyva'javi ahe hugwi avuirama, ei ga ga pe.

*Jesus'ga re'yjava'ea
(Mateus 12.46-50; Lucas 8.19-21)*

³¹⁻³² Kiro ga vahemi a'ero Jesus'ga yhã gareki'ya'ga pavēi. Okari pe ga pytai o'ama. A'ereki he'yjuhuve'ga u ga pyri oapyapyga. Igwete Jesus'ga

re'yja'ga imondoi onhi'iga ga pe tuhu ti ga ore pyri javo. A'ero ga imombe'ui ga pe:

—Jesus, okari pe ga ndekoi neyhēa neirū'ga pavēi. “Tuhu ga ore pyri,” ei ga nde ve, ei ga ga pe.

³³ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Marāve'ga pe ji ei naerū nhy'ga nhyirū'ga?

³⁴ Gweroapyve'ga ndepiagame ga ei ga pe a'ero:

—Agwa reki ga nhy'ga nhyirū'ga, ei ga.

³⁵ Kiroki ga oko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe – ga pe ji ei nhyirū'ga nhyrendyra'ga. Nhy'ga a'e ji ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

4

Ha'ynha mohāihara'ga

(Mateus 13.1-9; Lucas 8.4-8)

¹ Aerē Jesus'ga ga mbo'ea'javi ypiahua rembe'yi pe. He'yjuhu ga ojatykavo ga pyri yembe'yi pe onhimongyavo. Nurā ga avi yhara pype oina imoanha'ndiavouka tohendu pa ti ga nhinhi'iga javo.

² Igwete ga ga mbo'ea'javi imombe'gwombe'gwovo ojo'java'ea ga pe.

³ —Pehendu ti, ei ga. Imohāihara'ga gweroho ha'ynha ko pe imohaina ityma, ei ga.

⁴ Imohāirame mokonhete indurugi pea rembeyvira rupi. Igwete gwyrā'ia ruri imokokona jupava, ei ga imombe'gwovo ga pe.

⁵ —Jara onduru yja rehe, ei ga. Xunhi reki yja ita arimo. Kotihī henhunhamo a'ero novīa. A'ereki nianami yja.

⁶ Emo kwarahyahivame ombokai imonhymbava hohova. Garemity'mbia ipavi a'ero onhimomiranama'jave'yma. A'ereki hapoa ndokihetei yvya pype, ei ga imombe'gwovo.

⁷ —Jara onduru nhungwava ra'ynha pyteri pe hatīava'ea ra'ynha pyteri pe. Igwete ga'apoa ha'ynha henhunhamo nhungwava ra'ynha pavēi. Igwete nhungwava nhambyguhui garemityma herekovo imonhimomboakare'yma. Igwete ndi'ai upa, ei ga ga pe.

⁸ —Jara reki onduru vykatua rehe. A'ea henhunhamo onhimomboaka gworyvamo. O'arame he'ye'yi ha'ynha trinta ahara pype. Jara pype koji'i tehe ha'ynha sessenta. Jara pype ha'ynha he'yjuhuro cem ipype, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

⁹ Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero, ei ga ga pe.

Jesus'ga omombe'u moroḡita

(Mateus 13.10-23; Lucas 8.9-15)

¹⁰ Garenduhara'ga horame ga hugwi gapavēive'ga nhi'igi ga pe dozeve'ga pavēi. Igwete ga ei ga pe:

—Gara pe nde ei poro moroḡita mombe'gwovo ore ve? ei ga. A'ereki ore ndorokwahavi a'ea, ei ga ga pe.

¹¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Amombe'u katu ji kiro pe me. A'ereki Tupana'ga opota penembikwahava, ei Jesus'ga ga pe. Okwahavuka ga pe me onhimiva'ea nahā po ti ji rekoji ojiheve'ga nduvihavamo nehē javo, ei ga ga pe. Pe me jate ga okwahavuka nanongara. Ga ki a'e te – kiroki ga ndokoi gareheva'ero – ga pe ji amombe'u ojo'java'ea ikwahavukare'yma ga pe, ei ga ga pe.

¹² Ojo'java'ea ji amombe'u ga pe a'ero
“tonhimombaragwahavyme ti ga hepiefiagame.
Tokwahavyme ti ga henduenduvame.

A'ereki ġa ndogwerojijyipotari gweaporoġita.

Nomomborukapotari ġa Tupana'ga pe okote'varuhua", ei ga ġa pe.

¹³ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

–Ndapekwahavi pe ji imombe'urame pe me garemitymagwera? Marã po ti pe ikwahapavi ojo'java'ea naerũ? ei ga.

¹⁴ Tamombe'u katu ti kiro itymagwera pe me a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

–Kiroki ga omombe'u Tupana'ga – ga ko ha'ynha mohãihara'ga ja, ei ga.

¹⁵ Mokonhete'i ha'ynha onduru pehea rembeyvyri. Igwete gwyrã'ia imokokombavi ha'ynha imohãirame, ei ga. Na jitehe ojipe'ġa henduvame Tupana'ga mombe'ua Satanã's'ga imoka'nhymbavi a'ea ġa hugwi, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

¹⁶ –Jara ha'ynha onduru yja rehe ita arimo. Nurã ġwenhunhame kotihĩ nonhimomiranami, ei ga. Na jitehe ojipe'ġa henduvi Tupana'ga mombe'ua kotihĩ gworygworyvamo hehe novã.

¹⁷ Gwendu katu na'ẽ ġa gamombe'ua novã. Aerẽ ojipe'ġa imbohahyukari ġa pe ġa ndekoro ġwaramo Tupana'ga mombe'ua rupi, ei ga. Hahyrame ġa pe ġa nonhimomiranama'javi a'ero kotihĩ opohia Tupana'ga mombe'ua hugwi. A'ereki gamombe'ua ndokikatui ġayvyteri pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

¹⁸ –Jara onduru nhungwava ra'ynha pyteri pe hatãava'ea ra'ynha pyteri pe – a'ea oambyguhu garemityma imonhimomboakare'yma, ei ga. Na jitehe ojipe'ġa henduna'ẽi Tupana'ga mombe'ua novã.

¹⁹ Aerẽ ġapy'a rekotehei. A'ereki ġa nhaġataruhu ojihe marã po ti ji ve nehẽ javo, ei ga. Igwete ġa nhimoandyandyi itambere'ia potaruhuavo a'ea po ti ji mbohoryhetei nehẽ javo tehe. Igwete ġa ipotaparavuhui mbatera, ei ga. Hatãava'ea oamby imohãihara'ga remityma. A'ero ndi'ai, ei ga. Na jitehe ġanemimbotaruhua nohenduva'javukari ġa pe Tupana'ga mombe'ua. A'ero ġa ndokoi gamombe'ua rupi okokatue'yma ojipe'ġa pe japoe'yma pyryva'ea, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

²⁰ –Jara onduru vvykatua rehe ġwenhukaturu gworygworyvamo, ei ga. Na jitehe jara'ġa henduvi Tupana'ga mombe'ua herovia tuhẽ okokatuavo, ei ga. Jara'ġa oapo hete pyryva'ea a'ero. Jara'ġa koji'i ġa oapo pyryva'ea. Jara'ġa koji'iete'i ġa oapoapo pyryheteva'ea jipi okokatuavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

A lamparina

(Lucas 8.16-18)

²¹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

–Herurame lamparina oki pe po ahe ndohovapygi hyrua pyvõ. Ahe nomondo onhinongava gwyrã pe cama gwyrã pe. Ahe gweru imondovo pyte'mbia rehe imohina tamomytu'emba nhande ve javo, ei ga.

²² Na jitehe Tupana'ga ġwenotĩ na'ẽ ġwemimbo'eagwera tamomytu'emba ti ġa'akaġi pe aerẽ nehẽ javo, ei ga.

²³ Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero, ei ga ġa pe.

²⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

–Henduvame nhinhi'ġa pehendu katu ti a'ero, ei ga. Po ti xunhi pe henduvi nhinhi'ġa, a'ero po ti xunhi pe ikwahavi nehẽ. Po ti pe hendukatui nehẽ, a'ero po ti pe ikwahahetei nehẽ. Koji'i po ti Tupana'ga pe mbo'ea'javi a'ero nehẽ no, ei ga.

²⁵ Po ti pe ikwahavi nhinhi'ġa rendukatuavo nehẽ, a'ero po ti pe ikwahahetei nehẽ, ei ga. Po ti xunhi pe ikwahavi nhinhi'ġa hendupotare'yma,

a'ea vehevi po ti Tupana'ga imoka'nhyimbavukari pe me nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Ha'ynha henhui onhimomboaka

²⁶ Igwete Jesus'ga ei no:

—Ojipea tamombe'u pe me ojo'java'ea tapekwaha hete ti Tupana'gareheve'ġa jikoheteaġwama ga rehe. A'ereki Tupana'ga hete ġa mbojikojikogukari ojihe jipi ġanduvihavamo. Na ja a'ero, ei ga. Ha'ynha mohāihara'ga omohāi ha'ynha yvyvo.

²⁷ He'yi ga kiri henhunhame ogwovo hepiaga. Igwete garemityma nhimomboakari. “Marā po nhiremityma renhunhamo onhimomboaka a'ero?” ei ga jupe ikwahave'yma, ei ga.

²⁸ A'ereki a'ea tehe henhui ohema yvya hugwi. Aerē nhimomboakari oharamo. Aerē itiniġi, ei Jesus'ga.

²⁹ A'ero ga ġa mondoukari imondohondohogauka haimbeva'ea pyvō foice pyvō. A'ereki oho japiavo imondohokava, ei Jesus'ga ġa pe imombe'gwovo.

Mostarda ra'ynha

(Mateus 13.31-32, 35; Lucas 13.18-19)

³⁰ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Marāva'ea ti ji imombe'ui kiro pe me ojo'java'ea tapekwaha ti Tupana'gareheve'ġa nde'yjuhuaġwama? ei ga. A'ereki jypy ġa ndahe'yi. Aerē reki ġa nde'yjuhuro – kiroki ġa e'i: “Tupana'ga ko nhanderuvihavamo”, ei Jesus'ga ġa pe. Na ja a'ero, ei ga.

³¹ Otȳ ga mostarda ra'ynha, ei ga. Xunhiete'i ko nanongara ra'ynha jara gwyre'i pa.

³² Itymirē reki onhimomboaka hete huvihavuhuro oji'java'ea hohe pa, ei ga. Huvihavuhu hakā oja'oja'oga. Nurā gwyrā'ia turi japovo gwaityga hakā rehe upa i'aġi pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

³³ Nanongara ga imombe'umbe'ui he'yjuhuve'ġa pe ojo'java'ea mombe'gwovo. Ga ikwahavame koji'i ga imombe'ui ġa pe a'ero.

³⁴ Ojo'java'ea jate ga omombe'umbe'u he'yjuhuve'ġa pe ġa mbo'erame Tupana'ga nhi'iġa rehe. Emo ġandovakie'ȳ ga imombe'ukatupavi ġwemimbo'ehara'ġa pe tokwaha tuhē ġa javo.

Jesus'ga omombi yvyruhua

(Mateus 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ Ka'arugame Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Xaho ti aherovai.

³⁶ Igwete ġa hoi he'yjuhuve'ġa hugwi. Jesus'ga oapy oina yhara pype. Igwete ġa ga rerohoi ypihua aherovai. Ojipe'ġa oho oyhara pype ġa ndupi no.

³⁷ Ga horame turi yvyruhua. Yvyturanuhūa ombo'ambo'a typepemuhūa yhara pype. Kiro tynahē ġwerī yhara a'ero.

³⁸ Jesus'ga oki reki yhara revira rehe oakaġa noġa aheakaġa jikokava rehe. Igwete ġa ga moma'ēi javo ga pe.

—Jesus, kiro nhande hoi ypy pe, ei ġa. Nane'aġataruhui nde nhandepapava rehe naerū? ei ġa ga pe.

³⁹ Igwete ga ma'ēi onhi'iġahyavo yvytua pe. Igwete ga ei ypihua pe:

—Epi! ei ga. Tanetymyi ti.

A'ero ipigi yvytua. Notymynha'javi.

⁴⁰ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Maraname pe kyhyjiuhui? ei ga. Ndapejikogi ve tuhē pe ji rehe naerū? ei ga ġa pe.

⁴¹ Igwete ġa nhimomby'ahetei a'ero javo ojohupe:
 –Marã te ga rekoi naerũ? Yvytua vehevi re po ġwendu katu ganhi'igã
 ypiahua pavẽi, ei ġa javo ojohupe.

5

Jesus'ga ombojipe'a anhaġa ahe hugwi
 (Mateus 8.28-34; Lucas 8.26-39)

- ¹ Igwete Jesus'ġa vahemi ypiahua aherovai Gerasapeve'ġa gwyri pe.
² Jesus'ġa ěrame ga ruri – kiroki ga anhaġa opojyka ga ojive.
³⁻⁴ Itaruvihavuhua kwaruhua pyteri pe ga u jipi aheryvya pyteri pe.
 Okwaokwa ġa ga itanhuramuhũa pyvõ novĩa. Igwete ga imondohondohogi
 opoa hugwi opya hugwi ikaikavo. Nurã ġa ndokwara'javi ga a'ero itanhura-
 muhũa pyvõ. Ndipopoakari ġa ga monhyromo.
⁵ Arimo ypytunimo na jitehe ga rahẽrahemamo jipi aheryvvy pe vytyruhua
 rehe. Ojikytykyti ga ita pyvõ herokwarokwavame ojihe. A'ereki anhaġa
 opojyka ga ojive.
⁶ Jesus'ga repiagame irupe kiro ga ruri onhana itaruvihavuhua kwaruhua
 pytera hugwi ga rovatiamo. Igwete ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri nderu-
 vihavuhu nde javo.
⁷⁻⁸ Igwete Jesus'ga ei anhaġa pe:
 –Ejipe'a ga hugwi.
 Igwete ga hapukajahivi.
 –Tajavykyi ti, Jesus, ei ga. Nde ko Tupana'ga ra'yramo huvi-
 havuhu'ġahoheve'ga ra'yramo. Ere ti Tupana'ga renoina tahahyyme ti ji
 ve, ei ga ga pe.
⁹ –Gara nderera? ei Jesus'ga ga pe.
 –He'yjuhu, ei ga. Poro ko jirera, ei ga.
 A'ereki he'yjuhuva'ea anhaġa opojyka ga.
¹⁰ Igwete i'ehetei Jesus'ga pe:
 –Toremondoukari ti irupe avo hugwi, e'i ga pe.
¹¹ Pevo tuvi ojipe'ġa nenymbava porcos i'gwovo vytyruhua pyri.
 He'yjuhu hete onhimongyavo.
¹² Igwete anhaġa ei Jesus'ga pe:
 –Ore mondouka ti porcos pyri toropojyka ti a'ea orojive, e'i anhaġa ga pe.
¹³ –Hepejigwovo a'ero, ei Jesus'ga jupe.
 Igwete anhaġa jipe'ai ġwembipojyakahara'ga hugwi ogwoogwovo porcos
 ipojykavo. He'yjuhu ranuhũ porcos dois mil. Igwete anhaġa opojykarame
 porcos inhainhani ogwovo ojyva vyty'ramuhũa rupi opoa ypiahua pype
 otypyvyvygya.
¹⁴ Igwete porcos repiakatuhara'ġa nhani ogwovo timombe'u javo. Ig-
 wete ġa imombe'umbe'ui porcos typyvygagwera cidadepeve'ġa pe cidadeko-
 tyive'ġa pe no. A'ero ġa nduġanduri torohepia katu javo.
¹⁵ Urame Jesus'ga pyri ġa akoja'ga repiagi anhaġa rembipojykaagwera'ga.
 Ipikatu ga kiro oina. Gweaporoġita katu reki ga a'ero no. Ga repiagame ġa
 kyhyji Jesus'ga popoakara hugwi.
¹⁶ Kiroki ġa gwepia tuhẽ anhaġa mondoagwera – kiro ġa ei imombe'gwovo
 ġa pe:
 –Jesus'ga ombojipe'a ga hugwi anhaġa mondovouka porcos pyri a'ea
 pojykauka, ei ġa. Igwete porcos inhainhambavi ogwovo y pe otypyvyvygya,
 ei ġa imombe'gwovo ġa pe.
¹⁷ Igwete ġa epavi Jesus'ga pe:
 –Heregwovo oregwyrã hugwi! ei ġa javo ga pe.

¹⁸ Jesus'ga avame yhara pype kiro anhağa rembipojykaagwera'ga ehetei ga pe:

—Kiro ji hoi nde rupi nde rerekovo.

¹⁹ —Ndorogwerohoi ji ji rupi, ei Jesus'ga ga pe. Heregwovo enhonga pe. Ere ti eje'yja'ğa pe: “Tupana'ga pyry hete ji ve,” ere ti ga pe. “Nahanahã ga imombyryvi ji ve ji porogwetyga,” ere ti imombe'gwovo ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

²⁰ Igwete ga hoi Dez Cidades pe imombe'gwombe'gwovo ga pe.

—Jesus'ga pyry hete ji ve, ei ga ga pe. Ombojipe'a ga anhağa mondovouka ji hugwi. Nahã ga imombyryvi ji ve, ei ga ga pe.

Igwete ga nhimomby'apavi ganhi'iga renduva.

Jairova'ea ra'yrava'ea

(Mateus 9.18-19; Lucas 8.40-42)

²¹ Igwete Jesus'ga hero'yahava'javi yhara herojivya. Ypiahua rembe'yi pe ga rekoi. Igwete he'yjuhuve'ğa jatykai ga pyri.

²² Igwete ga ruri Jairo'ga. Ga ko huvihavamo oko judeus'ğa jatykahava pype. Jesus'ga repiagame ga ruri gwenypy'anduruga ga pyri jihoheva'ero ji poko javo ga pe.

²³ —Omano gwerĩ jira'yrahẽa, ei ga Jesus'ga pe. Herejo ji rupi epokoga hẽa rehe tomanoyme ti hẽa, ei Jairo'ga ga pe.

²⁴ Igwete Jesus'ga hoi ga rupi. He'yjuhuve'ğa oho Jesus'ga rupi no ga mbotymbotyvahiva.

Gwypova'ea opoko Jesus'ga pira rehe

(Mateus 9.20-22; Lucas 8.43-48)

²⁵ Ga horame kiro ojipehẽa hoi Jesus'ga reviri opokoga gapira rehe topi ti nhitetirũa ji hugwi javo. A'ereki hẽa gwyporo. He'yjuhu doze kwara hẽatetirũa rehe.

²⁶ He'yjuhu hẽapohanohara'ğa novĩa. Igwete hẽa pohanogame hahyhetero hẽa pe. Omondo pa hẽa oitambere'ia ga pe novĩa. Emo ndopigi hẽa hugwi. Igwaigwavete hẽa tetirũahetero.

²⁷⁻²⁸ Igwete ga Jesus'ga mombe'urame hẽa ei oyvyteri pe: “Po ti ji pokogi gapira rehe vehevi nehẽ, a'ero po ti ipigi ji hugwi nehẽ,” ei hẽa oyvyteri pe javo. Kiro hẽa hoi Jesus'ga reviri a'ero he'yjuhuve'ğa pytera rupi opokoga Jesus'ga pira rehe.

²⁹ Kotihĩ hẽa ndagwypora'javi. A'ea hẽa ikwahavi oyvyteri pe.

³⁰ Igwete Jesus'ga pyryrymi he'yjuhuve'ğa koty javo ga pe. A'ereki ga okwahavipe opopoakara hoa ga ndehe.

—Ma'ğa opoko jipira rehe ra'e? ei ga ga pe.

³¹ Igwete garemimbo'ehara'ğa ei ga pe:

—Avi nde erehepia pa ga enhimbotymbotyvahiva, ei ga. Maraname nde euhui naerũ: “Ma'ğa opoko ji rehe ra'e?” ei ga ga pe.

³² Emo Jesus'ga oharekoreko ga ndehe tahepia tuhẽ javo.

³³ Hẽa okwaha Jesus'ga rembiapoa ojive. A'ero hẽa ruri okyhyjiavo ohyhyipava. Ojovapyvo hẽa rekoi Jesus'ga pyri onhimombe'upava ga pe.

³⁴ Igwete ga ei hẽa pe:

—Kui'i, nde erejiko ji rehe. Nurã ipigi nde hugwi, ei ga. Enoğatu ti epy'a egwovo, ei ga. Momina tuhẽ nde hugwi netetirũa, ei ga hẽa pe.

Jesus'ga ombogwera Jairova'ea ra'yrava'ea

(Mateus 9.23-26; Lucas 8.49-56)

³⁵ Jesus'ga nhi'igame kiro ga nduri Jairo'ga rongapypeve'ğa. Igwete ga ei Jairo'ga pe:

—Omano jipe ndera'yrava'ea, ei ġa imombe'gwovo ga pe. Tererura'javi ahembo'ehara'ga a'ero, ei ġa Jairo'ga pe.

³⁶ Jesus'ga ombogwavete reki ġanhi'iġa. Igwete ga ei Jairo'ga pe:

—Teremomyi ti epy'a. Ejiko hete ji rehe, ei Jesus'ga ga pe.

³⁷ Igwete Jesus'ga ġa nderohoi ojupi Pedro'ga João'ga no Tiagova'ea no – kiroki ahe João'ga reki'yramo. Jara'ġa ga nomondoukari ojupi.

³⁸ Igwete ga Pedro'ġa nderohoi ġa nderovahema Jairo'ga rongga pe. A'ero Jesus'ga henduvi ġajehe'oranuhña. A'ereki hahyahi ġajehe'oa hñamanoa rehe.

³⁹ Igwete ga hoi onga pe javo ġa pe.

—Maranuhñrame pe nanuhñ pejehe'gwoe'gwovo pejjupa? ei Jesus'ga ġa pe. Tayrihña nomanoi. Hña oki reki upa, ei ga ġa pe.

A'ereki ga okwaha hñambogweravaġwama.

⁴⁰ Igwete ġa ga jai omano tuhñ ahe javo. A'ero ga ġa mo'emo'embavi onga hugwi. Igwete ga ġa nderohoi okipe tayrihña ruva'ga hñayhña no. Pedro'ġa ga gweroho hñanongava pype no.

⁴¹ Igwete ga hña popyhygi javo hña pe.

—Talitá cumi! ei ga. (A'ea ko: “Kui'i, epo'ã!”)

⁴² Kotihñ hña po'ami a'ero okovo. Doze kwara hña rehe. Igwete ġa nhimomby'ahetei hña repiaga.

⁴³ Igwete Jesus'ga ehetei ġa pe:

—Tapemombe'ui ti nhiremimbogweravahña, ei ga. Pemondo ti kiro mbat-era hña pe to'u hña, ei ga ġa pe.

6

Nazaré pe ahe ndojikogi Jesus'ga rehe

(Mateus 13.53-58; Lucas 4.16-30)

¹ Aerñ Jesus'ga hoi pea hugwi ġwemimbo'ehara'ġa pavñi. Igwete ġa hoi cidade de Nazaré pe – perope Jesus'ga onhimomboaka.

² Judeus'ġa poravykye'yma rupi sábadu rupi ga hoi ġajatykahava pype pevove'ġa mbo'eavo Tupana'ga nhi'iġa rehe. Igwete ġa nhimomby'ai ganhi'iġa renduva onhimongyavo. A'ero ġa ei ojohupe:

—Marã akoja'ga ikwahavuhui nanongara naerñ? ei ġa. Ma'ġa ombo'e ga? A'ereki ahemonhimomby'ava'ea ga oapoapouhu, ei ġa ojohupe.

³ Ga ko onga apohara'ga rñi naerñ Mariahña ra'yra'ga? ei ġa. Tikwaha tuhñ nhande gareki'yra'ġa Tiago'ga José'ga no Judas'ga Simão'ga. Garendyra'ġa ko oko avo nhande pyri no, ei ġa ojohupe.

Igwete ġa nhimonha'ngai okoe'yma ga rehe tihenduva'javyme ga javo.

⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Ojipe'ġa gwyriveve'ġa omondo gweaporoġita imohina Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga rehe, ei ga. Gagwyriveve'ġa jate nomondoi imohina ga rehe. Gare'yja'ġa nomondoi imohina ga rehe no. Garongapypeve'ġa nomondoi imohina ga rehe no, ei ga ġa pe.

⁵ Igwete Jesus'ga ndoapoi gwerevi ahemonhimomby'ava'ea pevo. A'ereki ġa ndojikogi ga rehe. Mokonheteve'ġa ndehe jate ga pokogi imombiga ġatetirña ġa hugwi.

⁶ Igwete ga nhimomby'ai ġa jikoge'yma ġwaramo ojihe.

Jesus'ga remimbo'eharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iġa

(Mateus 10.5-15; Lucas 9.1-6)

Igwete Jesus'ġa imbojoapiapi ogwovo cidades pe pevove'ġa mbo'eavo.

⁷ Igwete ga ġwemimbo'ehara'ga mbuhurukari ojipyri dozeve'ġa. Igwete ga ei ġa pe:

–Topomondomondo ti kiro ojipe'ga cidades pe, ei ga. Mokomokōi ti pejogweroho imombe'gwovo Tupana'ga nhi'i'ga ġa pe. Ape'akwahavuka ti ji pe me anhaġa ġa hugwi nehē, ei ga ġa pe.

⁸ Pepojate ti toho kiro pea rupi. Taperohoi ti pāo itambere'ia reheve, ei ga. Taperohoi ti sacola no. Pejijihokava jate ti peroho, ei ga ġa pe.

⁹ Pemongi ti sandálias. Taperohoi ti ojipea tapy'ynhapira, ei ga ġa pe.

¹⁰ Igwete ga ei no:

–Pe vahemame cidade pe po ti ojipe'ga ei pe me nehē: “Hepejijo pejipytao nhironga pe,” e po ti ga pe me nehē. Pejogweroho ti ga pyri pejiupa a'ero, ei Jesus'ga ġa pe. Tapejijijiyi ti ojipe'ga nonga pe, ei ga. Ga pyri jate ti peju. Aerē ti pea hugwi pe hoi cidade hugwi a'ero pejogwerogwovo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹¹ Po ti pevove'ga napembuhurukari ojipyri hendupotare'yoma penhi'iga a'ero po ti pe hojipei pea hugwi nehē, ei ga. Pehorame ti pemonduru otimbuguhua pejipya hugwi toropohi ti pe hugwi javo ġa pe. Pe'ji ti ġa pe: “Peko te'varuhu pe hendupotare'yoma Tupana'ga nhi'i'ga,” pe'ji ti ġa pe, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Nahā Jesus'ga dozeve'ga mondomondoukari ojipe'ga pyri. Igwete ġa hoi imombe'gwovo Tupana'ga nhi'i'ga ġa pe. Igwete ġa ei ġa pe:

–Perojijiyi ti pejeaporoġita pejipohia pejikote'varuhua hugwi, ei ġa ġa pe.

¹³ Igwete dozeve'ga imbojipe'ape'ai anhaġa Diabo'gapyriva'ea ojipe'ga hugwi. Igwete ġa imongyi ikava he'yjuhuve'ga akaġa rehe imombiga ġatetirūa ġa hugwi.

João Batistava'ea omano

(Mateus 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴ Igwete pevove'ga Jesus'ga mombe'umbe'ui. A'ero ga henduvi ġanhi'iga Herodes'ga ġanduvihavuhu'ga. Ojipe'ga e'i tehe Jesus'ga mombe'gwovo:

–Ga ko João Batista'ga reki, e'i tehe ga. Okwera po ga kiro oyvya hugwi. Nurā po ga japohetei ahemonhimomby'ava'ea naerū, e'i tehe ġa.

¹⁵ Ojipe'ga e'i tehe:

–Jesus'ga po Elias'ga ura'java.

Ojipe'ga:

–Ga po Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharamo oko ahe ja – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'i'ga ojopy'rovo hako, e'i tehe ġa.

¹⁶ Igwete Herodes'ga henduvi ġanhi'iga Jesus'ga rehe. Igwete ga etehei:

–Ga ko João Batista'ga tuhē. Akamomboruka ji ga ikwehe novīa. Kiro ga kwerava'javi reki, e'i tehe ga.

¹⁷⁻¹⁹ Nahā Herodes'ga ahe akamomborukari raikwehe. Herodiashēa rehe ga ahe pyhygukari ahe mongiuca cadeia pype. Hehā ko Filipe'ga rembirekohēa na'ē Herodes'ga reki'yra'ga rembirekohēa. Aerē Herodes'ga hēa rerekoi reki.

Igwete João Batistava'ea ei Herodes'ga pe jipi: “Maranuhūrame nde eirū'ga rembirekohēa rerekoi? Na rūi ko ahe rekoi,” ei ahe ga pe jipi.

Nurā Herodiashēa rehe Herodes'ga ahe pyhygukari ahe apytūka ahe mongiuca cadeia pype. A'ereki hēa onhimboahi ahe ve tajukauka ti ga javo novīa.

²⁰ Emo Herodes'ga ahe a'ngui na'ē. Ga ndojukaukapotari ahe. A'ereki ga okyhyji ikwahava Joāova'ea rekokatua. Okwaha ga Joāova'ea pyryhetea ahe rekoro ġwaramo Tupana'ga rehe. Nurā Herodes'ga ahe a'ngui. Joāova'ea nhi'inhi'igame ga pe oko tehe gapy'a novīa. Emo ga ġwendu pota Joāova'ea nhi'i'ga novīa.

21 Aerē o'aragwera rehe Herodes'ga japoi toryva omoirūhara'ğa pe soldados'ğa nduvihavuhu'ğa pe no imbateheteve'ğa pe no – kiroki ға u gagwyri pe Galilía pe. A'ea rupi Herodiashēa jirokwari João Batistava'ea rehe ahe jukauka.

22 Hēara'yrahēa tehe oho Herodes'ga pyri ojirokyavo ғapyteri pe. Igwete ға nhimohēhetei kujahēa rehe Herodes'ga gapavēive'ğa pavēi. A'ero ga ei hēa pe: –Gara nde erepota imondoa ejive? Tamondo ti nde ve, ei ga hēa pe.

23 Tupana'ga henduvame nhirembi'ea ji ei nde ve: Tamondo pa tuhē ti nde ve neremimbotarimova'ea javoji. Nhimbatera ti tamondojija'ro vehevi nde ve javoji, ei ga hēa pe.

24 A'ero hēa hoi imombe'gwovo oyhēa pe.

–Gara re po ji aru ga hugwi nehē? ei hēa hēa pe.

–João Batista'ga akağa pe ere, ei hēayhēa hēa pe.

25 Kotihī hēa jivyri nhandaibe ogwovo javo Herodes'ga pe.

–Apota ji João Batista'ga akağa, ei hēa, kiroḡwe nhaembeva pype, ei hēa ga pe.

26 Henduvame hēanhi'īga Herodes'ga rekoveveuhuhetei a'ero. A'ereki ga ndojukaukapotari Joãova'ea novīa. Emo ga e'i jipe reki Tupana'ga ғwendu nhirembi'ea javo. Gapavēive'ğa ғwendu ganhi'īga no ga erame hēa pe tamondo tuhē ti nde ve javo. Nurā ga nde'ia'uva'javi kiro hēa pe: “Namondoa'javi ji nde ve.”

27 Nurā ga soldado'ga mondoukari cadeia pype togweru ti ga João'ga akağa javo.

28 Igwete soldado'ga hoi ahe akamomboia cadeia pype aheakağa rerua nhaembeva pype. Igwete ga imondoi kujahēa po pe hēa herohoi oyhēa pe heroviaruka hēa pe Joãova'ea jukaagwera.

29 Nahā Herodes'ga ahe akamomborukari raikwehe. Ikwahavame Joãova'ea remimbo'ehara'ğa hoi ahera'oa pyhyga herogwovo inoḡa ityma raikwehe.

*Jesus'ga ombohe'yi mbatera cinco milva'ea pe
(Mateus 14.13-21; Lucas 9.10-17; João 6.1-14)*

30 Aerē dozeve'ğa jivyri Jesus'ga pyri a'ero – ғahā Jesus'ga omondomon-douka Tupana'ga nhi'īga mombe'uuka. Ojivyrame ға imombe'upavi Jesus'ga pe ғwemimbo'eagwera. Gatetirūa mombigagwera ға omombe'u ga pe no.

–Orombojipe'a ore anhağa ға hugwi, ei ға imombe'gwovo ga pe no.

31 A'ea rupi he'yjuhuve'ğa nhopondekwandekwavi ua Jesus'ga pyri onhimongyavo. Igwete ға ndo'uukari Jesus'ğa pe. Nurā Jesus'ga ei dozeve'ğa pe:

–Nhande tehe ti xaho ongae'yi me tapepytu'uahi'vi ti javoji, ei ga ға pe.

32 Jesus'ğa tehe ға avi yhara pype a'ero ogwovo ongae'yi me.

33 Emo pevove'ğa gwepia ғahoa. Igwete ға ei ojohupe onhimongyavo:

–Kiro ға hoi Jesus'ğa. Pea rupi ti xaho ға ndeviri a'ero, ei ға ojohupe.

Igwete ға hoi nhandaibe ypihua rembeyvyrā rupi ogwovo cidades hugwi nhaporemo. Igwete ға na'ē ға vahemi pevo Jesus'ğa nenonde.

34 Ohemame Jesus'ga he'yjuhuve'ğa ndepiagi. Igwete ға poria'iro ga pe onhimongyavo. A'ereki ga pe ko ға ovelhas ja ovelhas gwepiakatuhara'ga rerekoe'ymame. Na jitehe ndipokokavi ға. Igwete Jesus'ga ға mbo'embo'ei.

35 Kwara hoḡwerīa rupi garemimbo'ehara'ğa nduri ga pyri javo.

–Kiro ihohetei kwara. Ndogwerekoi onga avo ға pe, ei ға.

36 Ere ti ға pe a'ero toho ti ға kopeve'ğa pyri cidades'i pe ira'agweva'e pe. Pevo po ti ға ipyhygi mbatera ojive i'uhavamo, ei ға Jesus'ga pe.

37 Igwete ga ei ға pe:

—Pehe ti pemondo mbatera ġa pe to'u ti ġa javoji.
 —Maranuhũ naerũ? ei ġa. He'yjuhuva'ea duzentos itambere'ia po ti ore herohoi imondovo pão rehe ġa pe naerũ? ei ġa ga pe.

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Maramomi pe herekoi pães? Peho hepiaga.

Igwete ġa hoi hepiaga, ġa nduri imombe'gwovo ga pe.

—Cinco, ei ġa. Dois ġa gwereko pira no, ei ġa ga pe.

³⁹ Igwete Jesus'ga he'yjuhuve'ġa mbojatykapavi ġa mboapyga ġa noġa nhungwa'via rehe.

⁴⁰ Ojopyri ġa apyapygi upa a'ero. Pea hovai ġa cem. Ga hovai cinquenta. Hovaive'ġa cem no. Nahã ġa apyapygi ojogwerojuva.

⁴¹ Igwete Jesus'ga ipyhygi pães pira reheve. Igwete ga jovavuri onhi'iġa Tupana'ga pe.

—Ndepyry hete nde imbuhua mbatera ore ve, ei ga Tupana'ga pe.

Igwete Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi pães imondovo ġwemimbo'ehara'ġa pe pema'ema'ẽ ġa pe javo. Na jitehe ga ima'ema'ẽukari pira imondovouka ġa pe nhaporem.

⁴² Igwete ġa nhaporem i'ui'ui onhimoytaromouka jupe. A'ereki Jesus'ga ombohe'yjuhu hete mbatera ġa pe.

⁴³⁻⁴⁴ He'yjuhu hete ko ġa cinco mil akwaimba'ero. Kunhangwera'ġa na jitehe he'yjuhu tayri'ġa pavẽi. Igwete Jesus'ga remimbo'ehara'ġa imono'ono'oġi pães rembyruera pira'ia rembyruera reheve imondovo inoġa yrua pype. Dozeva'ea ġa imotynahenahembavi yrua.

Jesus'ga oho yjapea rehe

(Mateus 14.22-33; João 6.15-21)

⁴⁵⁻⁴⁶ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—He peji'ava yharuhua pype, ei ga. Pero'yaha ti aherovai ji renonde herogwovo cidade de Betsaida pe, ei ga ġa pe.

He'yjuhuve'ġa pe ga ei:

—Kiro ji hoi na'ẽ nhinhi'iġa Tupana'ga pe, ei ga. He pejigwovo a'ero pejivya penhonga pe kiro, ei ga ġa pe.

Igwete ga hoi vvytyruhua rupi.

⁴⁷ Ypytunimo ga tehe ga rekoi vvytyruhua arimo. Gareximbo'ehara'ġa ki a'e te oko yhara pype ppyteri pe.

⁴⁸ Igwete ga hepiagi ġa ipyvupyvurahyrame. A'ereki vvyturanuhũa ġwovati'vatĩ ġa. Ko'eġatue'yma rupi ga hoi ġa pyri a'ero opyruġa yhya rehe ogwovo. Okwa ġweri ga ġandova vvyri novia.

⁴⁹ Emo hepiagame gapyruġa yhya japea rehe ġa nahenahemamo upa.

—Anhaġa po, e ko ġa novia.

⁵⁰ A'ereki ġa nhaporem gwepia ga. Gapy'a juahi a'ero. Emo kotihĩ ga nhi'iġi ġa pe.

—Penogatu ti peji'p'a, ei ga. Jihi ko koro ako. Tapekyhyjia'javi ti, ei ga ġa pe.

⁵¹ Igwete ga avi yhara pype ġa pohe. Kiro ipigi vvyturanuhũa. Igwete ġa nhimomby'ahetei a'ero.

⁵² A'ereki ġa ndaheaporoġitakatui pães mbohe'yjuhuagwera rehe. Noangari ġa ikwahave'yma Jesus'ga popoakara.

Jesus'ga omombi ahetetirũa Genesaré pe

(Mateus 14.34-36)

⁵³ Igwete Jesus'ga hero'yahavi herovahema Genesarépeve'ġa gwyri pe nhapytiam.

⁵⁴ Ga ěrame yhara hugwi pevove'ġa nhimombaragwahavipei Jesus'ga rehe.

⁵⁵ Igwete ġa hoġahoi ogwyrā rupi itetirūave'ġa nderunderua ġakupeupava rehe ġa noġa Jesus'ga pyri. Henduvame Jesus'ga hoa jipi, pevo ġa ġa nderuri ga pyri.

⁵⁶ Igwete ga imbojoapiapi ogwovo cidades pe. Nhu me ga hogahoi no. Perope ga oho – pevo nhaporemō ġa itetirūave'ġa nderuri ġa noġa mytu'ē me – perope ġa ojatyka jipi. Igwete ġa eġa'ei Jesus'ga pe:

–Na ġa pokogi ndepira rembe'yva rehe vehevi.

Ga pokogame hehe a'ero ipipavi ġatetirūa ġa hugwi.

7

Judeus'ġa namonhava'ea remimbo'eagwera (Mateus 15.1-9)

¹ Igwete fariseus'ġa jatykai ua Jesus'ga pyri judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi. Uhu ġa ga pyri Jerusalém hugwi.

² Igwete ġa hepiagi Jesus'ga remimbo'ehara'ġa jikwakuve'yma.

–Ndokoi ġa nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera rupi, ei ġa. A'ereki ġa ndojikwakuvi ojipogweja rehe mbatera ua renonde, ei ġa ojohupe.

³ A'ereki judeus'ġa namonhava'ea koi na ojikwaku ymya vehevi. I'ua renonde ahe jipogwepogwei jipi. A'ereki ahe e'i tehe: “Nhandejipogwepogweje'ymame po ti nhande nianhimombyryvi Tupana'ga pe,” e'i tehe ahe. Nurā ko judeus'ġa – kiroki ġa fariseusramo – ġa ko koji'i e'i: “Xajikwaku hete nhandekovo nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera rehe,” e ko ġa. Nurā ġa ojipogweje'ymame ndo'ui mbatera jipi.

⁴ Herurame mbatera ima'ēhava hugwi na jitehe ġa ndo'ui ojipogweje'ymame. I'uhava ġa ipyhepyhei imboapykava. Nahā ġa jikwakukwakuvi jipi ġwamonhava'ea remimbo'eagwera rehe okovo xanhimombyry ti Tupana'ga pe javo novīa.

⁵ Igwete fariseus'ġa jatykai Jesus'ga pyri judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi. A'ero ġa hepiagi Jesus'ga remimbo'ehara'ġa jikwakuve'yma. Igwete ġa ei Jesus'ga pe:

–Neremimbo'ehara'ġa ndojipogwejuhu i'ua renonde, ei ġa. Maraname ġa ndokoi nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera rupi ojikwakuve'yma? ei ġa.

⁶⁻⁸ Nahā Jesus'ga ei javo ġa pe a'ero:

–Pehe ko pekokatu'āva'ero peko! ei ga. Penhi'īpo'ru hete pe Isaíasva'ea kiro. Ymya Isaíasva'ea okwatija Tupana'ga nhi'īġa ahe mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga. Nahā Tupana'ga ei hako:

“A'ove'ġa onhi'īġatu tehe

torombohete Tupana'ga javo,” ei ga.

“Emo ġa nanhiarōi

imondoe'yma gweaporōgita imohina ji rehe,” ei Tupana'ga hako, ei ga.

“Ji mbohete tehe ġa.

A'ereki nhinhi'īġa rehe rūi ġa ombo'e,” ei ga.

“Yvyakotyve'ġa nemimbo'etehea rehe ġa ġa mbo'ei

a'ea ko Tupana'ga nhi'īġa javo tehe jupe,” ei Tupana'ga hako.

Nahā Isaíasva'ea ikwatijari ahe mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga ġa pe.

Igwete ga ei ġa pe a'ero:

–Ahemombe'ua ko pemombe'uaġwama reki. A'ereki ahe javijitehe ko pe peko pekokatu'aġuhūva'ero. Pemoandyandyi pe ojipe'ġa jipi orombohete Tupana'ga javo tehe, ei Jesus'ga ġa pe. Pepohi reki pe Tupana'ga nhi'īġa hugwi. Emo yvyakotyve'ġa nemimbo'eagwera pe pehendu katu, ei ga.

⁹ –Pyry hete reki pe me pe imbogwavame Tupana'ga nhi'iġa xako ti nhaneremimbo'eagwera rehe javo, ei ga onhi'iġahyavo ġa pe.

¹⁰ Moisésva'ea okwatija Tupana'ga nhi'iġa imombe'ukatuavo hako, ei ga ġa pe. Igwete ahe ei:

“Pemondo ti pejeaporoġita imohina pejuva'ga rehe penhyhĕa rehe no,” ei ahe.

Igwete ahe ei no ikwatijarame Tupana'ga nhi'iġa:

“Kiroki ga e'i te'varuhu uva'ga pe oyhĕa pe no

– tojukauka ti ġa ga a'ero,” ei Moisésva'ea hako, ei Jesus'ga ġa pe.

¹¹ Pe ki a'e te ahe atyvi ġa mbo'ei, ei Jesus'ga. Pepyteripeve'ga po e'i uva'ga pe oyhĕa pe no: “Opopoko pota ji imondovo mbatera pe me novĭa. Emo ji amondo reki akoja Tupana'ga pe,” e po ga, ei ga.

¹² Ga erame a'ea ġa pe pe'ji tehe reki pe: “Pyry ga nomondoi mbatera uva'ga pe a'ero,” pe'ji tehe pe, ei Jesus'ga ġa pe.

¹³ Nahā ko pe ġa mbo'ei hendukatuuka ġa pe penamonhava'ea remimbo'eagwera hendukatuukare'yma ġa pe Tupana'ga nhi'iġagwera, ei ga. Nahanahā pe ndekouhui jipi, ei Jesus'ga ġa pe.

Ahereaporogitate'varuhua ahembote'varuhuva'ea

(Mateus 15.10-20)

¹⁴ A'ero Jesus'ga he'yjuhuve'ġa mbuhurukara'javi ojipyri imombe'gwovo ojo'java'ea ġa pe.

–Pe me nhaporemo ji ei: Pehendu ti ikwahava, ei ga.

¹⁵ Mytu'emahugwiva'ea – kiroki mbatera ahe o'u jipi – a'ea okirame ahe pype nahembote'varuhui. Ahevyterahugwiva'ea ki a'e te ahe mbote'varuhu, ei ga.

¹⁶ Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ Igwete Jesus'ga hoi onga pe ġa hugwi. Igwete garemimbo'ehara'ġa hoi javo ga pe.

–Gara pe nde ei ojo'java'ea mombe'gwovo? ei ġa ga pe.

¹⁸⁻¹⁹ Igwete ga ei ġa pe:

–Jara'ġa ja pe ndapekwahavi naerū? ei ga. A'ereki mytu'emahugwiva'ea aherembi'ua nahembote'varuhui tuhĕ. A'ereki a'ea nombote'varuhui ahereaporogita. Ndapekwahavi pe a'ea naerū? ei ga ġa pe. Aherembi'ua oho aherevegi pe. Kirĕ ko ahe imbo'apavi ojihugwi, ei ga. Aherembi'ua nahembote'varuhui tuhĕ a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

O'erame a'ea ga ei pe'u pa ti mbatera a'ero javo.

²⁰ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

–Peyvyterahugwiva'ea reki ko pe mbote'varuhu.

²¹ A'ereki pevyteri pe pendeaporogita te'varuhu, ei ga. Pejeaporogitate'varuhurame ko pe ojipe'ġa nderekoreko'ihu. Pemi pe ojipe'ġa mbatera. Peporojuka pe, ei ga. Ojipe'ġa nembireko'ġa pavĕi pe peko.

²² Pepotaruhu pe ojipe'ġa mbatera. Peko te'varuhu pe, ei ga ġa pe. Pe-moandyandyi pe ojipe'ġa. Peakwahavihu pe. Penhimyrō pe ojipe'ġa ndehe, ei ga. Pembotegwete pe ojipe'ġa. Penhimbohete pe. Pearuivehū pe, ei ga.

²³ Nanongara nhaporemo pendekote'varuhuva'ea ko pevyterahugwiva'ea. A'ea reki pe mbote'varuhu, ei Jesus'ga ġa pe.

Judeurūiva'ea ojiko Jesus'ga rehe

(Mateus 15.21-28)

²⁴ Igwete pea hugwi Jesus'ga hoi cidade de Tiro koty. Igwete ga ki onga pe tokwahavyme ti ġa jiruva avo javo novĭa. Emo ġa okwaha reki.

25-26 Igwete hēa ruripei Jesus'ga pyri. A'ereki pevove'ga omombe'u ga hēa pe. Hēara'yrahēa anhaḡa opojoyka ojive. Nurā hēa ruri ḡwenypy'anduruga Jesus'ga pyri jihoheva'ero ji poko javo. Hēa ko judeu rūi reki. A'ereki hēa sirofeníciapeve'ga gwyrivevehēa. Nanongara'ga – ḡa ko judeus'ga rūi – judeus'ga e'i nhaḡwatiḡa ḡa pe okoe'yma ḡa ndehe. Igwete hēa ruri javo Jesus'ga pe:

–Embojipe'a ti anhaḡa jira'yrahēa hugwi, ei hēa ga pe.

27 Igwete Jesus'ga ei hēa pe:

–Ndapyryvi ji nde pokoga. A'ereki nde judeu rūi, ei ga. Ndapyryvi ahe ipyhygi tayri'ḡa nembi'ua imomboha nhaḡwatiḡa pe, ei ga. Tayri'ḡa ypy o'u, ei ga hēa pe.

28 –Na tuhē, ei hēa. Emo nhaḡwatiḡa vehevi turi mesa gwyrive'igwovo hembyrue'ria tayri'ḡa nembi'ua ndurugagwera, ei hēa. Nurā nhaḡwatiḡa javijitehe ji ruri nde pyri ji poko javo.

29 –Ji nhi'ikwepy katu nde, ei Jesus'ga hēa pe. Nurā heregwovo enhonga pe kiro a'ero, ei ga. A'ereki anhaḡa ojipe'a reki ndera'yrahēa hugwi, ei ga hēa pe.

30 Igwete hēa jivyri onga pe tayrihēa repiaga. Anhaḡa ojipe'a tuhē hēa hugwi. A'ero hēa nhinoḡatui upa opiro'yro jugwi.

Jesus'ga ḡwendukatuuka ndiapyakwariva'ea pe

31 Igwete Jesus'ga jivyri cidade de Tiro hugwi ogwovo. Igwete ḡa hoi okwava cidade de Sidom rupi Dez Cidades mbytembytera rupi no. Igwete ḡa hoi ypihua pyri Galiléiapeve'ga gwyrive'igwovo.

32 Igwete pevove'ga ga reruri Jesus'ga pyri ndiapyakwarive'ga. Nhi'indy'ndyguhu ga. Igwete ḡa ei Jesus'ga pe:

–Epoko ga rehe hendukatuuka ga pe ga monhi'igatuavo.

33 A'ero Jesus'ga ga rerohoi he'yjuhuve'ga hugwi opūa mondovo gapyakwari pe. Igwete ga nyvuni opokoga gakūa rehe.

34 Gwovavuramo Jesus'ga pytuhemamo. Igwete ga ei ga pe:

–Efata! ei ga. (A'ea ko: “Pepe'a, gapyakwara!”)

35 A'ero gapyakwara jipe'ai. Gakūa pyryva'javamo no. Igwete ga nhi'igatui reki a'ero.

36 Igwete Jesus'ga ei ḡa pe:

–Tapemombe'ui ti a'ea ojipe'ga pe, ei ga ḡa pe novīa.

Emo ḡa omombe'u reki. Igwaigwavete ga ei ḡa pe tapemombe'ui ti javo novīa. Emo igwaigwavete ḡa oho imombe'gwombe'gwovo reki.

37 Igwete ḡa nhimomby'ahetei.

–Okwaha pa hete ga ḡa nderekokatuavo, ei ḡa. Ndiapyakwarive'ga pe ga ḡwendukatuuka reki. Onhi'ige'yve'ḡa ga ḡa monhi'igatu no.

8

Jesus'ga ombohe'yi mbatera quatro milva'ea pe

(Mateus 15.32-39)

1 Aerē he'yjuhuve'ga jatykaa'javi Jesus'ga pyri. Mominame ḡa hugwi mbatera i'uhavamo Jesus'ga ḡwemimbo'ehara'ḡa mbuhurukari ojipyri. Igwete ga ei ḡa pe:

2 –Iporia'i ḡa ji ve onhimongyavo, ei ga. A'ereki mokōi ḡa kiri ji pyri. Kiro momina mbatera ḡa hugwi a'ero, ei ga ḡa pe.

3 Po ti ji ḡa mondoukari ḡanonga pe ḡa mbatera ue'ymame, a'ero po ti ḡa pytupavahivuhuro ogwovo pea rupi nehē. A'ereki jara'ḡa nonga paivohu, ei ga ḡwemimbo'ehara'ḡa pe.

4 Igwete ḡa ei ga pe:

–Maranuhū po ti nhande ipyhygi pães ḡa pe avo ongae'yī me nehē? ei ḡa.

⁵ Igwete ga ei ġa pe:

–Maramomi pe herekoi pães? ei ga ġa pe.

–Sete ore herekoi, ei ġa.

⁶ Igwete Jesus'ga ġa mboapypavi ġa noġa yvyvo. Igwete ga ipyhygi pães seteva'ea. Igwete ga nhi'iġi Tupana'ga pe ndepiry hete nde imbuhua ore ve javo ga pe. Igwete Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi imondomondovo ġwemimbo'ehara'ġa pe.

–Pema'ema'ē kiro he'yjuhuve'ġa pe to'u ġa, ei ga ġa pe.

A'ero ġa ima'ema'ēi ġa pe.

⁷ Mokoī te ġa herekoi pira'ia no. Igwete Jesus'ga nhi'iġi Tupana'ga pe ndepiry hete nde pira mbuhua ore ve javo. Igwete ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Pema'ema'ē pira'ia ġa pe no.

⁸⁻⁹ Ga ima'ērame ġa nhaporemō i'ui a'ero onhimoytaromouka jupe. A'ereki Jesus'ga ombohe'yjuhu mbatera ġa pe nhaporemō. He'yjuhu ko ġa – kiroki ġa o'u – quatro milve'ġa. Aerē garemimbo'ehara'ġa imono'ono'oġi haygweygwera rembyruera imondovo inoġa yrua pype. Seteva'ea ġa imotynahenahembavi a'ero.

Aerē Jesus'ga ġa mondoukari ġanonga pe.

¹⁰ Igwete ga ġwemimbo'ehara'ġa ndero'avi yhara pype ġa nderogwovo Dalmanutapeve'ġa gwyri pe ġa nderovahema.

*Fariseusva'ea e'i ahemonhimomby'ava'ea pe
(Mateus 16.1-4)*

¹¹ Igwete fariseus'ġa nduri onhi'iġayva Jesus'ga pe.

–Timbopoyjayjaryme ti nhande ga ga ikwahave'yname, ei ġa ojohupe.

Igwete ġa ei Jesus'ga pe:

–Eapo ti ore ve ahemonhimomby'ava'ea Tupana'ga popoakara repiuka ore ve, ei ġa ga pe. A'ero po ti ore nde reroviari nehē Tupana'ga ga mbuhuruka tuhē javo nehē, e'i tehe ġa ga pe.

¹² Igwete Jesus'ga pytuhemamo upa okoveveuhuro.

–Maranuhūrame aġwamove'ġa hepiapotaruhui ahemonhimomby'ava'ea? ei ga. Tamombe'u katu ji pe me: Ndahepiukari tuhē po ti ji nhimbuhurukara kwahavuka aġwamove'ġa pe! ei ga ġa pe.

¹³ A'ero Jesus'ga hoi fariseus'ġa hugwi.

*Penhimboko'i ti, ei Jesus'ga ġwemimbo'eaatyviva'ea rehe
(Mateus 16.5-12)*

Igwete ga ġwemimbo'ehara'ġa ndero'avi yhara pype ġa nderogwovo xaho aherovai javo.

¹⁴ Garemimbo'ehara'ġa ndogwerohoi pāo imoka'nhyma. Ojipeji jate ġa gwereko yhara pype.

¹⁵ Igwete yhara pype Jesus'ga imomoranduvi ġa pe.

–Penhimboko'i ti pāo mbovuhava rehe fariseus'ġa apoa rehe Herodes'ġa apoa rehe no, ei ga ġa pe.

¹⁶ A'ero ġa nhi'iġi ojohupe.

–Maraname ga ei pāo mbovuhava pe? ei ġa. Ndirekoi nhande pāo nhandejupi. Nurā po ga ei poro, e'i tehe ġa ojohupe.

Ndokwahavi ġa Jesus'ga rembi'ea. A'ereki ġwemimbo'eaatyviva'ea pe ga ei fariseus'ġa nemimbo'ea pe. Herodes'ġa nemimbo'ea pe ga ei no a'ea ikwahy hete imbovuhava javijitehe javo.

¹⁷ Jesus'ga okwaha ġanhi'iġa ojohupe. A'ero ga ei ġa pe:

—Maranuhũrame pe nhi'igi pão rerekoe'yma rehe? ei ga. Ndapekwahavi ve pe jipopoakara naerũ? Napeangari pe? ei ga ġa pe.

¹⁸ Pendeakwa pe novĩa. Ndapehepiagi pe ikwahava naerũ? ei ga. Peapyakwa pe novĩa. Napehendukatui pe naerũ? Pemoka'nhy pe a'ero nhirembiapoagwera pães mbohe'yjuhuagwera? ei ga.

¹⁹ Cincova'ea ji ahaygwe'rogwe'ro pães ima'eamouka cinco milve'ġa pe ikwehe, ei ga. Aerẽ pe imono'ono'oġi haygwera yrua imotynahema. Maramomi pe imotynahemi yrua naerũ? ei ga ġa pe.

—Dozeva'ea ore imotynahenahemi ikwehe, ei ġa ga pe.

²⁰ Igwete ga ei:

—Aerẽ seteva'ea ji haygwe'rogwe'rogi pães ima'eamouka quatro milve'ġa pe oji'i, ei ga. Maramomi pe imotynahenahemi yrua haygwera imondovo ipype? ei ga ġa pe.

—Seteva'ea ore imotynahemi oji'i, ei ġa ga pe.

²¹ Igwete ga ei ġa pe:

—Pe ndapekwahavi ve naerũ? ei ga ġa pe.

Jesus'ga omboheha katu ahe

²² Igwete Jesus'ġa heruri herovahema cidade de Betsaida pe. Igwete pevove'ġa hehae'ỹve'ga reruri ga pyri.

—Epoko ti ga rehe ga mbohehakuavo, ei ġa ga pe.

²³ Igwete Jesus'ga hoi ga popyhyga ga rerogwovo cidade hugwi. A'ero Jesus'ga nyvuni gareakwari pe ga pokogi hehe. Igwete ga ei:

—Erehepia nde mo? ei ga ga pe.

²⁴ Igwete ga ma'ẽi.

—Ahepia ji ġa novĩa, ei ga. Yva ja ko ġa. Emo ġa ohooho ogwovo, ei ga Jesus'ga pe.

²⁵ A'ero Jesus'ga pokoga'javi gareakwara rehe. Igwete ga hepiahetei gwehaturamo.

²⁶ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Eho enhonga pe kiro. Terehoi ti imombe'gwovo enhimbohehaagwera cidadepeve'ġa pe, ei ga.

Nde Ko Cristoramo, ei Pedrova'ea Jesus'ga pe

(Mateus 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ Igwete Jesus'ga hoi ġwemimbo'ehara'ġa pavẽi imbojoapiapiavo ogwovo cidades pe – kiroki cidades ira'agwe cidade de Cesaréia de Filipe hugwi. Pea rupi ġa horame ga ei ġa pe:

—Marãĩ ġa ji ve jipi? ei ga.

²⁸ —“Ga ko João Batista'ga,” ei ġa nde ve, ei ġa. Jara'ġa e'i: “Ga ko Elias'ga.” Jara'ġa e'i nde ve: “Ga ko Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea ahepyteripeve'ga – kiroki ahe Tupana'ga nhi'igã omombe'u ojopy'rovo hako. Okwera ga kiro omanoa hugwi,” ei ġa nde ve, ei ġa Jesus'ga pe.

²⁹ —Oro pe, ei ga ġa pe, marãĩ pe ji ve a'ero?

Igwete Pedro'ga ei ga pe:

—Nde ko Cristoramo ereko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ga.

³⁰ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Teremombe'ui ti a'ea ojipe'ġa pe, ei ga.

Jesus'ga omombe'u omanoaġwama

(Mateus 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Igwete Jesus'ga ġa mbo'embo'ei.

—Tupana'ga ji mbuhuruka avo teremano ti javo ji ve, ei ga. Ndokoi po ti ġa ji rehe nehẽ xava'eve'ġa ahembo'ehara'ġa pavẽi. Mbatara kwava'ẽhara'ġa

nduvihava'ga po ti ndokoi ji rehe nehē no, ei ga ga pe. He'yjuhuva'ea po ti ga imbuhurukari hahyva'ea ji ve nehē. Igwete po ti ga ji jukaukari nehē. Mokōi pe kirirē po ti ji kwerava'javi nehē, ei ga ga pe.

³² Jesus'ga omombe'u katu ga pe okoaḡwama. Igwete Pedro'ga ga rerohoi'i onhi'igahyavo ga pe.

—Na rūi po ti nde reaporoḡitaro hamo, ei ga Jesus'ga pe.

³³ Emo Jesus'ga opyryrỹ ḡwemimbo'ehara'ga ndepiaga onhi'igahyavo Pedro'ga pe.

—Ejipe'a ti ji hugwi, ei ga. A'ereki Satanás'ga nde monhiĩ poro. Tupana'ga opota reki nhimanoa, ei ga. Nde nderekoi Tupana'ga reaporoḡita rehe. Yvyakotyve'ga ndeaporoḡita rehe nde ereko, ei ga Pedro'ga pe.

³⁴ Igwete Jesus'ga ga mbuhurukari ojipyri ḡwemimbo'ehara'ga he'yjuhuve'ga pavēi. Igwete ga ei ga pe:

—Pe ndekopotarame nhiremimbo'eharamo pepohi ti penhimimbotarimova'ea hugwi tako ti Jesus'ga remimbotarimova'ea rupi javo, ei ga. Po ti ga imbohahyukari pe me pe jukavo vehevi nehē jireheva'ero pejikovo ḡwaramo nehē, peko jitehe ti nhiremimbotarimova'ea rupi pejipohire'yma ji hugwi. Peko tuhē ti nhinhi'iga rupi, ei Jesus'ga ga pe.

³⁵ Igwete ga ei no:

—Po ti ga pe jukai jireheva'ero ḡwaramo, a'ero po ti pe ndekoi Tupana'ga pyri avuirama nehē. Po ti ga pe jukai ji mombe'uro ḡwaramo, a'ero po ti pe ndekoi Tupana'ga pyri pejikovo nehē, ei ga ga pe. Po ti pe ei: “Ndakoi po ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tajijukayme ti ga”, a'ero po ti pe manoi pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei ga.

³⁶ —Po pe ei: “Ndakoi po ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tapyhy pa ti mbatera jijive”, a'ero po ti pe herekotehei penhimbaterahetea aerē pejigwovo reki hahyva'ea ruvihava pype, ei ga.

³⁷ A'ereki ahe nomondo mbatera ohohava ikwepykavamo ohorame Tupana'ga pyri, ei ga ga pe.

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ga pe no:

—Aḡwamove'ga opohi Tupana'ga hugwi okote'varuhuavo, ei ga. Po ḡapyteripeve'ga ei: “Ji Jesus'ga remimbo'eharamo rūi ako heroviare'yma ganhi'iga.” Po ga ei poro, a'ero jirura'javame po ti ji ei ga pe nehē: “Ga ko nhiremimbo'eharamo rūi oko”, ei ga. Ajivyra'ja po ti ji Tupana'gapyrive'ga pavēi Tupana'ga popoakara rerekovo nehē, ei Jesus'ga ga pe.

9

¹ —Amombe'u katu ji pe me, ei Jesus'ga ga pe. Omanoe'ymame po ti agwa'ga pyteripeve'ga hepiagi Tupana'ga popoakara nehē ji rekorame ḡanduvihavuhetero nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

Jesus'ga ra'oa ojirojijyi aherovaki

(Mateus 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Seis okirirē Jesus'ga trēsve'ga nderohoi ojupi. Pedro'ga ga gweroho Tiagova'ea João'ga no. Ga tehe ga gweroho yvytyruhua rupi yvateuhuva'ea rupi ga nderojiupia. Igwete Jesus'ga ra'oa jirojijyi ḡandovaki.

³ Gapira hendy'jandy'ja, tiḡahivuhu hete. Nanongara tegwete nhande ve ipotukarame tapy'ynhapira imotiḡahivuhuavo.

⁴ Igwete ahe jipiukari ga pe Eliasva'ea Moisésva'ea pavēi – kiroki ahe ymyahũ hete omano. Onhi'inhiĩ ahe Jesus'ga pe.

⁵⁻⁶ Igwete Pedro'ga ei oyvyteri pe: “Marã po ti ji ei a'ero?” ei ga. A'ereki ḡapy'a juahi ga nhimomby'aramo ahe repiaga. Igwete Pedro'ga ei:

—Jesus, pyry nhande rekoi avo, ei ga. Na ore japo na'ẽ tapyimbovyra pe me a'ero trêsva'ea. Ojipeji po ti ore japo nde ve, ojipea po ti ore japo Moisés'ga pe, ojipea po ti Elias'ga pe nehẽ nohõ, ei ga Jesus'ga pe.

⁷ Nanime ijyvi yvaḡatiḡa ḡa arimo ḡa mongovo o'agi pe. Igwete Tupana'ga nhi'igi yvaḡatiḡa hugwi.

—Gaha ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga, ei ga Jesus'ga mombe'gwovo. Pehendu katu ti ganhi'iḡa, ei Tupana'ga ḡa pe.

⁸ Nanime Jesus'ga remimbo'ehara'ḡa harekoi novĩa. Emo ḡa ndohepi-aga'javi ahe. Jesus'ga tehe ḡa gwepia ojipyri.

⁹ Igwete ḡa jyvi yvytyruhua hugwi ojivya. Igwete Jesus'ga ei trêsvê'ḡa pe:

—Tapemombe'ui na'ẽ ti ḡa pe penhimbiepiaga, ei ga. Ji kweravirẽ gwe nhimanoa hugwi, a'ea rupi ti pemombe'u a'ero, ei ga ḡa pe.

¹⁰ Ojapyaka ḡa ganhi'iḡa rehe. Igwete ḡa ei ojohupe:

—Gara pe ga ei: “Akwerá po ti ji nhimanoa hugwi”? ei ḡa ojohupe.

¹¹ Aerẽ ḡa ei Jesus'ga pe:

—Marã a'ero? ei ḡa. Orembo'ehara'ḡa e'i: “Elias'ga na'ẽ uhu, aerẽ Cristo'ga ruri a'ero,” ei ḡa, ei ḡa. Maraname ḡa ei a'ea? ei ḡa Jesus'ga pe.

¹² Igwete ga ei ḡa pe:

—A'iti tuhẽ Eliasva'ea uhu na'ẽ ḡandeaporoḡita rerojijyipava, ei Jesus'ga ḡa pe. Pejapyaka ti kiro nhimombe'uagwera rehe no, ei ga. A'ereki ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve ji mombe'gwovouka hako no. Nahã ahe ei: “He'yiva'ea po ti ḡa imondoi hahyva'ea ga pe okote'varuhuavo nehẽ ndorokoi ore nde rehe javo nehẽ.” Poha ahe ei ji mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga ḡa pe.

¹³ Kiro ji ekatui pe me a'ero, ei Jesus'ga. Eliasva'ea uhu reki ikwehe. A'ero ḡa ndekote'varuhui ahe ve ḡwemimbotarimova'ea rehe okovo ḡwaramo, ei ga. Na tuhẽ Tupana'ga rembikwatijarukara ahe mombe'u nhoḡwenonde hako, ei Jesus'ga ahe ko João Batistava'ea javo ḡa pe.

Jesus'ga ombojipe'a anhaḡa ahera'yrava'ea hugwi
(Mateus 17.14-21; Lucas 9.37-43a)

¹⁴ Igwete Jesus'ga jivyra'javi trêsvê'ḡa pavẽi ḡwemimbo'ehara'ḡa pavẽi. Igwete ḡa nduri jara'ḡa pyri noveve'ḡa pyri. Urame ḡa he'yjuhuve'ḡa ndepiagi noveve'ḡa pyri Jesus'ga remimbo'ehara'ḡa pyri. A'ereki judeus'ḡa mbo'ehara'ḡa ḡa nhi'iḡayva.

¹⁵ Nanime he'yjuhuve'ḡa Jesus'ga repiagi onhimomby'avo ga mboha'uve'yma.

—Kiro ga ruri Jesus'ga, ei ḡa ojohupe.

Igwete ḡa nhani ogwovo ga pyri.

¹⁶ Igwete Jesus'ga ei ḡa pe:

—Manongara rehe pe nhonhi'iḡayvayvaruhui?

¹⁷ Igwete ḡapyteripeve'ga ei ga pe:

—Jesus, ei ga. Aru ji jira'yra'ga nde pyri ko novĩa. A'ereki anhaḡa opojyka ga jipi, ei ga. Nomonhi'iḡukari jira'yra'ga a'ero, ei ga ga pe.

¹⁸ Ga pojykarame ga mbo'ambo'ari ga noḡa. Hendyjuiporuhu ga. Haingyryngyryi ga no. A'ero ga yvyrakwenamo, ei ga. Igwete ji ei neremimbo'ehara'ḡa pe: “Pembojipe'a anhaḡa ga hugwi,” a'e ji ḡa pe novĩa. Tegwete reki ḡa pe ipe'ahava ga hugwi, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ḡa pe:

—Pe ndapejikoguhui ji rehe jipi, ei ga. Manamehũ po ti pe jikogi ji rehe nehẽ naerũ? A'ereki ji jikwerajahivuhu pe ndehe, ei Jesus'ga ḡa pe. Peru ga ji pyri a'ero, ei ga ḡa pe.

²⁰ Igwete ġa tayri'ga reruri Jesus'ga pyri. Anhaġa Jesus'ga repiagame tayri'ga moheō'ari. Igwete ga ari yvyvo ojavajirejireva. Hendyjuipo hete ga.

²¹ Igwete Jesus'ga ei garuva'ga pe:

—Maramomi kwara ga pojyka rehe?

—Gavoja'iagwera jate ga pojykai, ei ga.

²² Igwete ga mombomombori tata pyteri pe jipi. Ypy pe ga mombomombori no tajuka ga javo novia, ei ga. Po nde ikwahavi ore pokoga, ore porogwety ti a'ero, ei ga Jesus'ga pe.

²³ —“Po nde ikwahavi,” ere nde ji ve naerū? ei Jesus'ga ga pe. Tupana'ga okwaha pa ġa pokoga jipi – kiroki ġa ojiko ga rehe, ei ga.

²⁴ Igwete garuva'ga ei:

—Ajiko ji ga rehe novia. Ji poko ti a'ero ji mbojikoheteavo Tupana'ga rehe nehē, ei ga.

²⁵ Igwete he'yjuhuve'ġa nhani ojatykavo ga pyri. Gandura repiagame Jesus'ga nhi'igahyi anhaġa pe – kiroki nomonhi'igajavi tayri'ga mboapyagweva no. Igwete ga ei jupe:

—Jihi a'e nde ve: Ejipe'a ga hugwi. Terepojykaa'javi ti ga, ei Jesus'ga jupe.

²⁶ Igwete anhaġa hapukai tayri'ga momanoahiva ojipe'avo ga hugwi. Omanova'ea ja ga rekoi upa. Nurā he'yive'ġa etehei ga pe:

—Omano ga upa.

²⁷ A'ero Jesus'ga ga popyhygi ga mbovyva. Igwete ga po'ami okovo. A'ereki ga pyry hete kiro.

²⁸ Aerē Jesus'ga hoi onga pype. Igwete garemimbo'ehara'ġa hoi javo ga pe ojipe'ġa ndovakie'ŷ.

—Marā ore norombojipe'akwahavi anhaġa ga hugwi? ei ġa Jesus'ga pe.

²⁹ —Penhi'igame jate Tupana'ga pe po ti pe imbojipe'a aukari nanongara, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama

(Mateus 17.22-23; Lucas 9.43b-45)

³⁰ Aerē Jesus'ġa hoi pea hugwi ogwoogwovo Galiléiapeve'ġa gwyra rupi. Jesus'ga ndopotari ohoa kwahava.

³¹ A'ereki ga ġwemimbo'ehara'ġa mbo'e pota omanoagwama rehe.

—Ji mondouka po ti ġa nharōe'ŷve'ġa po pe nehē ji jukavouka nehē, ei ga. Mokōi ti pe kiri ji jukarē nehē. Kirē ti ji kwerava'javi nehē, ei ga ġa pe novia.

³² Emo ġa ndokwahavi garembe'ea ma gara pe ga ei javo ojohupe. Ga pe ġa nde'ia'uvi reki.

Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe

(Mateus 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³⁻³⁴ Pea rupi Jesus'ġa hoi ogwovo. Oro Jesus'ga remimbo'ehara'ġa, onhi'igayva ġa ojohupe.

—Manamo nhandejoheva'ero? Ji ko koji'i pe hohe, ei ġa ojohupe.

Igwete ġa nduri ovahema cidade de Cafarnaum me. Ohorame onga pe Jesus'ga ei ġa pe:

—Manongara rehe pe nhonhi'igayvayvari nhande rurame pea rupi? ei ga.

Igwete ġa nonhi'igi opoyjayjare'ymamo. A'ereki ġa onhonhi'igayva onhimboheteavo pea rupi ogwovo ji ko pe hohe javo ojohupe.

³⁵ A'ero Jesus'ga apygi ġa mbuhurukapava ojipyri. Igwete ga ei ġa pe:

—Pejikopotarame ġahoheva'ero penhimongo na'ē ti okoteheva'ero ojipe'ġa pokopokoga jipi, ei ga ġa pe.

³⁶ A'ero ga tayri'ga mbuhurukari ga rerua ġapyteri pe ga anhuvana. Igwete ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

³⁷ —Pehepia tayri'ga, ei ga. Kiroki ġa oko nanongara'ġa ndehe ġa ko Jesus'gareheva'ero javo – ġa oko ji rehe no, ei ga. Kiroki ġa oko ji rehe nde ko Tupana'ga repykaramo javo – ji rehe jate rūi ġa oko. Ga oko nhimbuhurukara'ga rehe no, ei Jesus'ga ġa pe.

*Gahã nhande repy, ei Jesus'ga
(Lucas 9.49-50)*

³⁸ Igwete João'ga ei Jesus'ga pe:

—Orohepia ore hajiheve'ga oji'i, ei ga. Ombojipe'a ga anhaġa ojipe'ġa hugwi. Ombojipe'a ga ndepopoakara pyvõ nde renoina, ei ga Jesus'ga pe. Nurã ore ei ga pe: “Terembojipe'ai anhaġa ġa hugwi Jesus'ga renoina,” oro'e ore ga pe. A'ereki ga nhandereheva'ea rūi, ei João'ga ga pe.

³⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tape'ei poa ga pe, ei ga. Japovame ahemonhimomby'ava'ea jipopoakara pyvõ po ti ġa nanhimbotegwetei kotihĩ nehẽ, ei ga.

⁴⁰ Kiroki ġa nianemovahĩ – ġahã nhande repy a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴¹ Amombe'u katu ji pe me, ei ga. Kiroki ġa pe poko ġa ko Cristo'gareheve'ġa javo – ġa pe po ti Tupana'ga ikwepygi imondokatuavo nehẽ. Yhya vehevi ġa imbuhurame pe me pey'gwavamo, a'ero po ti ga ikwepkatui tuhẽ ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

*Tiruahũ hete ġa pe, ei Jesus'ga
(Mateus 18.6-9; Lucas 17.1-2)*

⁴² Igwete Jesus'ga ei no:

—Tapembo'e ti ji ojipe'ga rehe kiro. Po ġa nhapytĩ itaruvihavuhua gajura rehe ga momboa ypy pe, a'ero po tiruahũ ga pe, ei ga. Koji'i hete po ti tiruahũ ga pe ga jireheve'ġa mbote'varuhurame tayri'ġa huvihava'ġarũive'ġa, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴³⁻⁴⁴ Igwete ga ei no:

—Po pe ndekote'varuhui pejipoa pyvõ, marã re po ti pe napemondohoguhui pejipoa imomboa a'ero torokote'varuhua'javyme ti javo? ei ga ġa pe. Tiruahũ po pe me pe ojipeji herekorame pejipoa novĩa, ei ga. Po ti pe mokõi pejipoa rerohoi hahyva'ea ruvihava pype pejikote'varuhua pige'yma ġwaramo nehẽ, a'ero po ti koji'iete'i tiruahũ pe me nehẽ. A'ereki pevova'ea tata ndogweva'javi nehẽ, ei ga. Koji'i pyry po ti pe herohoi pejipoe'yma vehevi yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁵⁻⁴⁶ —Po pe hoi pejikote'varuhuavo pejikovo, marã re po ti pe napemondohoguhui pejipyia imomboa a'ero torokote'varuhua'javyme ti javo? ei ga ġa pe. Tiruahũ po pe me pe herekorame ojipeji pejipyia novĩa, ei ga. Po ti pe mokõi pejipyia rerohoi hahyva'ea ruvihava pype pejikote'varuhua pige'yma ġwaramo nehẽ, a'ero po ti koji'iete'i tiruahũ pe me nehẽ, ei ga. Koji'i pyry po ti pe herohoi yvagi pe pejipyie'yma vehevi nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁷ —Po pe pejeakwara pyvõ hepiagi ite'varuhuva'ea – kiroki onhimbohepia'ngi pe me, marã re po ti pe ndapehekyjuhui pejeakwara torokote'varuhua'javyme ti javo? ei ga ġa pe. Tiruahũ po pe me pe ojipeji herekorame pejeakwara novĩa, ei ga. Po ti pe mokõi pejeakwara rerohoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ pejikote'varuhua pige'yma ġwaramo nehẽ, a'ero po ti koji'iete'i tiruahũ pe me nehẽ, ei ga. Koji'i pyry po ti pe herohoi ojipeji vehevi nhanderuvihava'ga pyri Tupana'ga pyri nehẽ, ei ga ġa pe.

⁴⁸ A'ereki

“hahyva'ea ruvihava pype ndopiga'javi ahe hugwi hahyhetea. Ndogweva'javi tata”, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁹ —Nhande nhikwava'eḡame Tupana'ga pe po ti tata'java'ea hahyva'ea nhande rerekoi nehẽ, ei ga. Peko tuhẽ ti ji pavẽi jireheva'ero. Tapepohiri ti ji hugwi, ei Jesus'ga ḡa pe.

⁵⁰ —Pyry ko jukyra, ei ga. A'ereki a'ea oko mbatera pavẽi heheva'ero. Pyryve'ymame ndikwahya'javi. Nurã ji ei pe me: Peko pyry ti ji pavẽi jireheva'ero. Pejikoty'a tuhẽ ti ji pavẽi. Pejogwerekouka katu ti no, ei Jesus'ga ḡa pe ogwovo pea hugwi.

10

Ahepohira hembirekoa hugwi (Mateus 19.1-12; Lucas 16.18)

¹ Aerẽ Jesus'ḡa hoi Judéiapeve'ḡa gwyrã rupi. Igwete ḡa herohoi rio Jordão aherovai herogwovo. A'ero pevove'ḡa jatykaa'javi Jesus'ga pyri on-himongyavo. Igwete ga ḡa mbo'ei. A'ereki na tuhẽ ga ḡa mbo'embo'ei jipi ḡa nderekovo.

² Igwete fariseus'ḡa nduri. “Tihendu ganhi'iḡa nhande ve. A'ero po ti nhande ga mbotegwetei nehẽ,” ei ḡa ojohupe. Igwete ḡa ei Jesus'ga pe:

—Marã naerũ? ei ḡa. Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi ḡa ndekoi opohirame ḡwembireko'ḡa hugwi kunhangwera'ḡa hugwi naerũ? ei ḡa ga pe.

³ Igwete Jesus'ga ei:

—Marã Moisésva'ea ikwatijari pe me ḡwemimbo'eagwera noḡa hako naerũ? ei ga ḡa pe.

⁴ Igwete ḡa ei:

—Moisésva'ea e'i:

“Tokwatija na'ẽ ti ḡa inoḡa kunhangwera'ḡa pe apohi ji kiro nde hugwi javo,” ei ahe.

“A'ero po ti ḡa pohiri ḡwembireko'ḡa hugwi,” ei ahe ikwatija hako, ei ḡa Jesus'ga pe.

⁵ —Napeangarihu pe pejikoe'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga ḡa pe. Nurã Moisésva'ea okwatija a'ea pe me ḡwemimbo'eagwera noḡa, ei ga.

⁶ Jypya ko na rũi reki hako. Jypya vvyakotyve'ḡa aporame

“Tupana'ga ḡa apoi akwaimbae'ga kunhahẽa reheve”, ei Jesus'ga.

Nahã e'i Tupana'ga rembikwatijarukara, ei ga.

⁷ “Nurã ko akwaimbae'ḡa ja'ogi uva'ḡa hugwi oy'ḡa hugwi ḡwembirekokaturo.

⁸ Igwete ḡa ojogwerekoro ḡwaramo ojipejiva'ea ja akwaimbae'ga garem-birekohẽa pavẽi,” ei ikwatijara, ei ga.

A'ero ḡa mokonha ja rũi. Ojipejiva'ea ja reki ḡa ndekoi, ei ga ḡa pe.

⁹ Tupana'ga ko ḡa mbojogwerekouka. Nurã po ḡa ndopohiri ojohugwi hamo, ei ga ḡa pe.

¹⁰ Aerẽ onga pe Jesus'ga remimbo'ehara'ḡa ea'javi ga pe:

—Marãi re ko nde imombe'gwovo ḡa pe ko?

¹¹ Igwete ga ei ḡa pe:

—Kiroki ga opohi ḡwembirekohẽa hugwi ojipehẽa rerekovo – oajuajuro ḡwaramo ga rekote'varuhui ḡwembirekoypyvehẽa pe, ei ga.

¹² Na jitehe hẽa opohirame ḡwembireko'ga hugwi ojipe'ga rerekovo hẽa rekote'varuhui ḡwembirekoypyve'ga pe a'ero. A'ereki hẽa ajuajuri, ei Jesus'ga ḡa pe.

*Jesus'ga omomyry tay'riva'ea pe
(Mateus 19.13-15; Lucas 18.15-17)*

¹³ Igwete pevove'ga tayri'ga nderunderuri Jesus'ga pyri topoko ti ga ga ndehe javo.

–Ere ti Tupana'ga pe tomomyry ga ga pe javo, ei ga ga pe.

Emo Jesus'ga remimbo'ehara'ga e'i ga pe:

–Taperuruhui ga ga pyri, ei ga.

¹⁴ Hepiagame Jesus'ga nhimonha'ngahetei o'ama. Igwete ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

–“Taperuruhui ga,” tape'euhui ga pe, ei ga. Tuhu tuhē ti ji pyri tayri'ga. A'ereki nanongara'ga'jave'ga pe Tupana'ga pyry hete okovo ga jikogame ojihe, ei ga ga pe.

¹⁵ Tamombe'u katu ti pe me: Tayri'ga ojiko uva'ga ndehe okovo ganemimbotarimova'ea rehe, ei ga. Kiroki ga oko tayri'ga ja rūi – ga ndojikogi Tupana'ga rehe okoe'yma garemimbotarimova'ea rehe. Ga po ti nomongoi Tupana'ga gwuvihavuhuhetero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁶ Igwete ga tayri'ga anhuvani opokoga ga ndehe. Igwete ga ei Tupana'ga pe:

–Emomyry ga pe, ei Jesus'ga javo ga pe.

*Imbateheteva'ea nomondopapotari
(Mateus 19.16-30; Lucas 18.18-30)*

¹⁷ Jesus'ga horame pea rupi kiro ojipe'ga ruri onhana. Igwete ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri ta'e ti gambo'ehara'ga pe javo.

–Jesus, ei ga. Marāva'ea rupi pyryva'ea rupi po ti ji rekoi nehē jirekoagwamamo Tupana'ga pyri avuirama nehē? ei ga ga pe.

¹⁸ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Maraname nde ei pyryva'ea rehe? Tupana'ga nhi'iga jate ko pyry, ei ga ga pe.

¹⁹ Nde erekwaha Tupana'ga remimbo'eagwera Moisésva'ea pe hako, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i:

“Terejukai ojipe'ga.

Tererekoi ojipe'ga nembireko'ga.

Teremimi ojipe'ga mbatera.

Tane'mbei ojipe'ga mombe'gwovo.

Teremoandyandyi ojipe'ga gambatera rerogwovo.

Emondo ejeaporoğita imohina ejuva'ga rehe eyhēa rehe no,” ei Tupana'ga, ei ga ga pe.

²⁰ Igwete ga ei Jesus'ga pe:

–Jivoja'irame vehevi ji hendukatupavi garemimbo'eagwera jipi, ei ga.

²¹ Ga repiagame Jesus'ga ga arōhetei. Igwete ga ei ga pe:

–Nahā na'ē po ti nde rekoi a'ero hamo. Eho na'ē ti embatera imondopava itambere'ia rehe imondovo itambere'ia imbatere'ỹve'ga pe nehē, ei ga. A'ero po ti Tupana'ga imomyryvi nde ve yvagi pe nehē, ei ga ga pe. Imondopavirē embatera ti ejo ji pyri ekovo nhiremimbo'eharamo. Ji rehe jate ejiko, ei Jesus'ga ga pe.

²² Jesus'ga nhi'iga renduvame ga ndovy'ari ogwovo. A'ereki he'yjuhu gambatera.

²³ Igwete Jesus'ga jirovagi javo gwemimbo'ehara'ga pe.

–Kiroki ga imbate hete – hahy ga pe ga erame Tupana'ga pe eko ti oreruvihavuhuhetero javo. A'ereki ga okoheterame ombatera rehe ndokoi garembe'ea rupi, ei ga ga pe.

²⁴ Henduvame ganhi'iġa garemimbo'ehara'ġa nhimomby'ai a'ero. Igwete Jesus'ga ea'javi ġa pe:

–Hahy imbateheteve'ġa pe ġa erame Tupana'ga pe eko ti oreruvi-havuhuhetero javo, ei ga ġa pe.

²⁵ Tegwete yuranuhūa'javuhuva'ea camelo ikihava agulha kwa'ria rupi. Tegwete hete reki imbateheteve'ġa hohava Tupana'ga rembi'ea rupi okoheterame ombatera rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ Kiro ġa nhimomby'ahetei a'ero. Igwete ġa ei ojohupe:

–Ma'ġa po ti oho Tupana'ga pyri yvagi pe nehē naerū?

²⁷ Igwete Jesus'ga ġa ndepiagi javo ġa pe.

–Tegwete tuhē ġanhimondohava ga pyri, ei ga. Tupana'ga jate ġa mon-doukari ojipyri. A'ereki Tupana'ga ikarakatu pa hete, ei ga ġa pe.

²⁸ Igwete Pedro'ga ei ga pe:

–Jesus, ei ga. Oropohi katu ore orombatera hugwi orogwovo nde rupi neremimbo'eharamo, ei ga.

²⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Tamombe'u katu ti ji pe me: Okopotarame jireheva'ero ġa pohiri tuhē tamombe'u ti Jesus'ga ojipe'ġa pe javo, ei ga ġa pe. Jara'ġa opohi ġwonga hugwi, ei ga. Jara'ġa opohi oirū'ġa hugwi. Jara'ġa opohi okuvyra'ġa hugwi. Jara'ġa opohi ġwendyra'ġa hugwi, ei ga. Jara'ġa opohi oy'ġa hugwi uva'ġa hugwi no tamombe'u Jesus'ga ojipe'ġa pe javo, ei ga. Jara'ġa opohi gwa'yra'ġa hugwi. Jara'ġa opohi ogwyrā hugwi tamombe'u Jesus'ga ġa pe javo, ei ga.

³⁰ Kiroki ġa jireheva'ero opohi ombatera hugwi, gwe'yja'ġa hugwi – gw-ereko po ti ġa he'yjuhuheteve'ea aġwamo nehē ġwonga oirū'ġa no oku-vyra'ġa ġwendyra'ġa no oy'ġa no gwa'yra'ġa no ogwyrā nehē no, ei ga ġa pe. Aerē po ti ġa hohetei Tupana'ga pyri nehē no. Nane'ymi po ti ġa ndekoi ga pyri a'ero nehē, ei ga. Emo nhiarōe'ŷve'ġa po ti imbohahyukari na'ē ġa pe aġwamo nehē, ei ga ġa pe.

³¹ Kiroki ġa huvihava aġwamo – he'yive'ġa po ti ndokoa'javi huvihavamo onhimongyavo aerē nehē. Kiroki ġa huvihava rūi aġwamo – ġahā po ti huvihavamo oko nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

*Jesus'ga omombe'ua'ja omanoaġwama
(Mateus 20.17-19; Lucas 18.31-34)*

³² Igwete Jesus'ga hoi pea rupi ogwovo Jerusalém me. Ga na'ē oho dozeve'ġa nenonde. Igwete ġa nhimomby'ai ga rehe ogwovo. Ojipe'ġa oho ġandeviri okyhyjiavo ogwovo. Igwete Jesus'ga dozeve'ġa nderohoi'i ġa hugwi aerēva'ea mombe'gwovo ġa pe. Igwete ga ei ġa pe:

³³ –Pehendu ti nhinhi'iġa, ei ga. Kiro po ti nhande hoi Jerusalém me nehē, ei ga. Igwete po ti ġa ji mondoukari ahembo'ehara'ġa po pe nehē ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa po pe nehē no, ei ga ġa pe. “Eremano po ti nde hamo,” e po ti ġa ji ve nehē, ei ga. Nurā po ti ġa ji mondoukari judeus'ġarūive'ġa pe a'ero nehē, ei ga ġa pe.

³⁴ Ġahā po ti ji rerekomemuahū nehē, ei ga. Onyvū po ti ġa ji rehe ji nupanupamo ipira apopyra pyvō nehē. Igwete po ti ġa ji jukai nehē, ei ga. Emo mokōi pe kirirē po ti ji kwerava'javi nhimanoa hugwi nehē, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ġa pe.

*Zebedeuva'ea ra'yra'ġa oko pota memei huvihavamo
(Mateus 20.20-28)*

³⁵ Aerē Zebedeu'ga ra'yra'ġa nduri Jesus'ga pyri Tiagova'ea João'ga pavēi. Igwete ġa ei ga pe:

—Jesus, oropota ore nderekoaḡwama oreremimbotarimova'ea rehe, ei ḡa ga pe.

³⁶ —Gara pe pepota naerũ? ei ga ḡa pe.

³⁷ —Toromoirũ ti nde yvyakotyve'ḡa nduvihavamo nde rekorame ḡa mondomondovo nehẽ. Toroapy ti ore nde pyri nde mbojogwovaita a'ea rupi nehẽ, ei ḡa Jesus'ga pe.

³⁸⁻³⁹ Igwete Jesus'ga ei ḡa pe:

—Ndapekwahavi pe nanongara pe'erame, ei ga ḡa pe. Aerẽ po ti hahy hete ji ve nehẽ. Po pe ji moirũ, a'ero hahy hete pe me nehẽ no, ei ga. Marã a'ero? Peko pe nanongara rehe naerũ? ei ga ḡa pe.

—Toronhimboita ti ore jupe, ei ḡa.

—Aerẽ po ti ḡa ji jukai nehẽ no. A'ero po ti ḡa pe jukapotari nehẽ no. Marã a'ero? ei ga ḡa pe.

—Na ḡa ore jukai nehẽ no, ei ḡa.

—Ombuhu tuhẽ po ti ḡa hahyva'ea ji ve ji jukavo nehẽ. Na tuhẽ po ti ḡa pe nderekoi nehẽ no, ei Jesus'ga ḡa pe.

⁴⁰ Emo ji rũi po ti amboapyguka ḡa jijipyri nehẽ tombojogwovai ḡa ji rehe javo, ei ga. A'ereki ymya Tupana'ga omboavujikwe ḡandekohavaḡwama ji pyri. Gahã po ti ji moirũ ḡa mondomondovo a'ero nehẽ, ei Jesus'ga ḡa pe.

⁴¹ Jara'ḡa dezve'ḡa henduvame João'ḡa nhi'iḡa Jesus'ga pe ḡa nhimonha'ngai ḡa ndehe.

⁴² Igwete Jesus'ga ḡa mbuhurukapavi ojipyri ḡwemimbo'ehara'ḡa. Igwete ga ei ḡa pe:

—Pejapyaka ti nhinhi'iḡa rehe, ei ga. Pekwaha pe hajiheve'ḡa ndeaporogita - kiroki ḡa e'i ore ko ḡanduvihava javo. Ga omboporavykyuhu ogwyripeve'ḡa jipi ḡa mbovavaguhuavo ḡa nderekovo, ei ga ḡa pe.

⁴³ Pe po na rũi pejogwereco hamo jireheva'ero ḡwaramo, ei ga ḡa pe. Po ti pe ndekopotari jara'ḡa nduvihavamo, a'ero po ti pe ḡa pokogi hamo.

⁴⁴ Po ti pe ndekopotari ḡahohepava'ero, koji'i po ti pe ḡa pokopahetei hamo, ei ga.

⁴⁵ A'ereki ji vehevi ajo tapoko pa ti ḡa javo. Ji ndajori ji pokopoko javo ḡa pe, ei ga. Tamano javo ji ruri ḡa ndepyga yvya koty. Nahã po ti ji he'yjuhuve'ḡa mbopiro'yi ḡa ndekote'varuhua hugwi nehẽ, ei ga ḡa pe.

Jesus'ga omboheha katu Bartimeuva'ea

(Mateus 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶ Aerẽ Jesus'ga ḡwemimbo'ehara'ḡa nderohoi ḡa nderovahema cidade de Jericó pe ḡa nderokwava hupi. He'yjuhu ḡa ogwovo ḡa ndupi no. Ga horame jugwi Bartimeu'ga onhi'iḡa mbuhuri Jesus'ga pe. A'ereki Bartimeu'ga heakwagweva'ero oko Timeu'ga ra'yra'ga. A'ero ga apygi pea rovai itambere'ia rehe oporanduranduva upa.

⁴⁷ Igwete pevove'ḡa ei:

—Kiro ki ga u Jesus'ga Nazarépeve'ga.

Henduvame Bartimeu'ga onhi'iḡa mbuhuri Jesus'ga pe a'ero.

—Jesus, nde ko Daviva'ea rymyminoa Tupana'ga remimbuhurukara, ei ga ga pe. Ji porogwety ti, ei ga.

⁴⁸ Igwete ḡa nhi'iḡahyi ga pe onhimongyavo epi te javo. Igwaigwavete reki ga onhi'iḡa mbuhuri ga pe.

—Nde ko Daviva'ea rymyminoa Tupana'ga remimbuhurukara. Ji porogwety ti, ei ga ga pe.

⁴⁹ Igwete Jesus'ga pytai.

—Pe'e ga pe tuhu ga ji pyri a'ero, ei ga ḡa pe.

Igwete ġa ei heakwagweve'ga pe:
 –Enoġatu ti epy'a, ei ġa ga pe. Epo'ã ejoa ga pyri. “Tuhu ga ji pyri,” ei ga nde ve, ei ġa ga pe.

⁵⁰ Igwete ga po'ami hekyita opira i'arimova'ea nhandaipe ua Jesus'ga pyri.

⁵¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Gara nde erepota?

–Jesus, tajireha katu ti, ei ga ga pe.

⁵² –Heregwovo a'ero, ei Jesus'ga ga pe. Nde erejiko ji rehe. Nurã nde reharo kiro, ei ga.

Igwete ga rekwakaturu a'ero. Jesus'ga rupi ga hoi a'ero pea rupi ogwovo.

11

*Jesus'ga ovahē Jerusalém me Domingo dos ramos
 (Mateus 21.1-11; Lucas 19.28-40; João 12.12-19)*

¹ Ohorame Jerusalém me vvytyruhu pe na'ē Jesus'ġa vahemi oliveiras ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe. Ira'agwe cidades ojopyjopyri tuvi Betfagé Betânia pavēi. Igwete Jesus'ga ei mokonha'ġa pe ġwemimbo'ehara'ġa pe:

² –Hepejigwovo cidade pe penhinondeva'e pe, ei ga. Pevahemame ti pe hepiagi jumentinho i'ama nehē, ei ga ġa pe. Ojugwa ġa imo'ama yva rehe. Ndohoi ve ġa i'arimo, ei ga. Pekwahara ti herua, ei ga.

³ Po ti ġa ei pe me: “Maraname pe ikwaharavi a'ea?”, pe'ji ti ġa pe: “Nhandepojykaharete'ga ti togwereko'ã na'ē. Kotihĩ po ti ga imbuhura'javi avo nehē,” pe'ji ti ġa pe, ei ga ġa pe.

⁴ Igwete ġa hoi hepiaga jumentinho. A'ereki pevove'ġa ojugwa imo'ama pea rupi onga jurukwara pyri. Kiro ġa ikwaharavi a'ero.

⁵ Pevove'ġa ġa ndepiagame e'i ġa pe:

–Maranuhūrame pe ikwaharavuhui ta'yra?

⁶ Igwete ġa imombe'ui ġa pe Jesus'ga rembi'ea.

–Peroho ti ga pe a'ero, ei ġa ġa pe.

⁷ Igwete ġa heruri jumentinho Jesus'ga pe. Igwete ġa inoġi oapoa tapy'ynhapira ikupepytera rehe. A'ero Jesus'ga hoi i'arimo.

⁸ Igwete he'yive'ġa heroporopori opira i'arimova'ea pea rupi inoġa timbojigwa pehea ga pe javo. Ojipe'ġa omondohondoho pindova rohova nhu me herua. Igwete ġa imondomondi pea rupi imbokatuavo ga pe. Nahã ġa Jesus'ga mbojiroviari ga rerua nhanderuvihavuhuhete'ga kiro u javo.

⁹ Kiro garenondeve'ġa hapukai garevirive'ġa pavēi.

“Timbohete Tupana'ga!” ei ġa.

“Nhandepojykaharete'ga ti tomomyry ga pe

– kiroki ga nhandepojykaharete'ga ombuhuruka nhande pyri ga mongovouka nhanderuvihavuhuhetero,” ei ġa.

¹⁰ “Tupana'ga tomomyry nhaneramonhava'ea'jave'ga pe Daviva'ea'jave'ga pe kiro ga rurame nhanderuvihavuhuhetero,” ei ġa.

“Timbohete Tupana'ga yvagipeheteve'ga a'ero!” ei ġa.

¹¹ Igwete Jesus'ġa vahemi Jerusalém me ogwovo ġajatykahavuhua rokari pe o'ama. Oharekorē mbatera rehe nhaporem Jesus'ga dozeve'ġa nderohoi Betânia pe ġa nderokia. A'ereki oho kwara.

*Jesus'ga e'i figueira pe
 (Mateus 21.18-19)*

¹² Ko'emame Jesus'ġa jivyri Betânia hugwi. Igwete ga jukai ty'ara.

¹³ Irupe ga hepiagi figo'yva figueira ka'a rerekojiperame. Igwete ga hoi tahepia yva'ia javo novia. Ovahemame ga ka'atehea hepiagi. A'ereki a'ea rupi ndi'ai ve tuhē jipi yva'ia.

¹⁴ Igwete ga ei yva pe:

–Ndehe po ti nande'aa'javi nehē ganembi'uhavamo nehē, ei ga jupe. Gareximbo'ehara'ga gwendu ganhi'iga a'ero.

*Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi
(Mateus 21.12-17; Lucas 19.45-48; João 2.13-22)*

¹⁵ Aerē Jesus'ga vahemi ua Jerusalém me. Igwete ga nduri gajatykahavuhua rokari pe. Pevove'ga oma'ema'ē mbatepyryva ojipe'ga pe jipi inambu'ia no. A'ereki a'ea ga omondo ikwava'ēhara'ga pe tomondo ti ga Tupana'ga pe javo. Itambere'ia rehe ga oma'ema'ē ga pe ga moandyandyjuhuavo jipi. Mesas pyri ojipe'ga neni hajiheve'ga itambere'ia pyhypyhyga judeus'ga itambere'ia kwepykwepyga imondovo ga pe. Igwete Jesus'ga nduri okari pe ga ndepiaga. Kiro ga nhimonha'ngai ga ndehe a'ero ga mo'emo'embava pea hugwi. Igwete ga imbojirejirevi itambere'ia kwepykara'ga mesas. Ga imbojirejirevi ga'apykava ga hugwi no – kiroki ga oma'ema'ē inambu'ia oina.

¹⁶ Igwete ga ndogwerokwarokwarukari mbatera gajatykahavuhua rokara pytera rupi.

¹⁷ A'ero ga ei ga pe ga mbo'eavo.

–Tupana'ga okwatijaruka onhi'iga hako, ei ga. Nahā Tupana'ga ei a'ero hako:

“Yvyakotyve'ga nhaporemo ti tonhi'iji ve nhironga pype,” ei Tupana'ga hako, ei ga.

Pe ki a'e te pe'e pejohupe: “Timoandyandyjuhu ti ga ikwepykwepygame Tupana'ga rongu pype,” pe'e pe, ei Jesus'ga. Nahā pe Tupana'ga rongu mongoukari iporomive'ga nduhavamo, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁸ Aerē ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga ikwahavi Jesus'ga nhi'iga ga pe judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. Igwete ga ei:

–Marā re po ti nhande ga rerekoi ga jukavo nehē? ei ga ojohupe. Ti-jukaukaryme ti ga he'yjuhuve'ga ndovaki, ei ga. A'ereki ga onhimomby'a pa gareximbo'ea repiaga, ei ga ojohupe.

Nurā ga kyhyji ga pyhyge'yma.

¹⁹ Ka'aru hete Jesus'ga hoa'javi cidade de Jerusalém hugwi ogwovo Betânia pe okia.

*Pejiko ti Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga
(Mateus 21.20-22)*

²⁰ Ko'emame ojivyrame Jesus'ga kwavi pea rupi. Igwete ga hepiagi akoja figo'yva. Inhymba reki. Hapoa vehevi inhymba.

²¹ A'ero Pedro'ga ikwahava'javi Jesus'ga nhi'iga jupe. Igwete ga ei ga pe:

–Jesus, ehapia! ei ga. Erenhi'igahy nde figo'yva pe kirame oji'i. Kiro inhymbavamo a'ero, ei ga ga pe.

²² Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Pejiko ti Tupana'ga rehe, a'e ji pe me, ei ga.

²³ Tamombe'u katu ti pe me: Ga jikogame Tupana'ga rehe oporanduva ga pe Tupana'ga po ti gwendu katu nhinhi'iga javo, na ja po ti hekoi ga pe a'ero nehē, ei ga. Po ti ga ei Tupana'ga pe tojipe'a ti vytyruhua onhimomboo ypiahua pype javo, a'ero po ti Tupana'ga imbojipe'ai ga pe, ei ga. Po ti ga ndogweroviarihihū mara'ngu po ti ojipe'avo javo, a'ero po ti Tupana'ga nombojipe'a ukari ga pe nehē, ei ga.

²⁴ A'ero ji ei pe me: Peoporanduvame Tupana'ga pe penhimimbotari-mova'ea rehe, perovia ti garemimbuhuraḡwama pe me. A'ero po ti ga imbuhuri pe me nehē, ei Jesus'ga ḡa pe.

²⁵ Po ojipe'ga oko te'varuhu pe me. A'ero po pepy'a heahemuhūro ga rehe. Penhi'igame Tupana'ga pe penhi'ama tapekwahava'javi ti akoja'ga rekote'varuhua, ei ga. Pe ikwahava'jave'ymame garekote'varuhua henonhe'yma po ti nhanderuvete'ga yvagipeve'ga ndokwahava'javi pendekote'varuhua imomboia pe hugwi nehē, ei ga. [

²⁶ Pe ikwahava'javame akoja'ga rekote'varuhua po ti nhanderuvete'ga nomombori pendekote'varuhua nehē no.]

*Ma'ga nde mbuhurukaru? ei ahe Jesus'ga pe
(Mateus 21.23-27; Lucas 20.1-8)*

²⁷ Igwete Jesus'ga hoa'javi Jerusaleḡm me. Gajatykahavuhua rokara rupi Jesus'ga hoi okovo. A'ero ikwava'ēhara'ḡa nduvihava'ḡa nduri ga pyri judeus'ga mbo'ehara'ḡa pavēi xava'eve'ḡa pavēi.

²⁸ Igwete ḡa euhui ga pe:

—Ma'ga nde mbuhurukaru raji'i? Ma'ga e'i nde ve: “Emo'emo'ē ti ḡa mondovo jugwi?” ei ḡa Jesus'ga pe. Here javo ore ve, ei ḡa.

²⁹ Igwete Jesus'ga ei ḡa pe:

—Pe na'ē ti pe'ji ji ve, ei ga. Pe ji nhi'ḡpondek Wakaturame po ti ji nhimbuhurukara'ga mombe'ukatui pe me nehē no, ei ga ḡa pe.

³⁰ Pe'ji ti ji ve a'ero: Ma'ga João Batistava'ea mbuhuruka ḡa mobatizavouka raikwehe? ei ga. Tupana'ga yvagipeve'ga ombuhuruka ahe? Ma'ga e'i ahe ve teremobatiza ḡa javo? Yvyakotyve'ga ombuhuruka ahe naerū? ei ga. Pe'ji ti javo ji ve! ei Jesus'ga ḡa pe.

³¹ Igwete ḡa nhombo'embo'ei upa.

—Marāi po ti nhande a'ero nehē? ei ḡa. Po ti nhande ei ga pe: “Tupana'ga po ombuhuruka João Batistava'ea ḡa mobatizauka raikwehe”, a'ero po ti Jesus'ga ei nhande ve nehē: “Maraname pe ndaperoviarihu ahenhi'igagwera naerū?” e po ti ga nhande ve nehē, ei ḡa ojohupe.

³² Po ti nhande ei ga pe: “Yvyakotyve'ga po ahe mbuhuruka raikwehe”, a'ero po ti avove'ḡa nhimboahivuhupavi nhande ve nehē, ei ḡa ojohupe.

Okyhyji ḡa he'yjuhuve'ḡa hugwi. A'ereki ḡa e'i pa João Batistava'ea pe: “Tupana'ga tuhē ahe mbuhuruka onhi'igā mombe'uharamo raikwehe,” ei ḡa.

³³ Nurā ḡa ei reki Jesus'ga pe:

—Ma'ga po ombuhuruka ahe raikwehe? Ndorokwahavi ore, ei ḡa ga pe.

—Napemombe'ujuhu pe ji ve João Batistava'ea mbuhurukara'ga, ei Jesus'ga ḡa pe. Nurā po ti ji na jitehe namombe'ui ga pe me nehē no – kiroki ga e'i ji ve: “Emo'emo'ē ḡa onga hugwi,” ei Jesus'ga ḡa pe.

12

*Garemitymipyra repiakatuhara'ga okote'varuhuve'ga
(Mateus 21.33-46; Lucas 20.9-19)*

¹ Igwete Jesus'ga imombe'ui ḡa pe ojo'java'ea. Igwete ga ei imombe'gwovo: —Kohoa jara'ga otḡotḡ ko pe yhypoa'javuhuva'ea uva'yva videira. “Aerē ti ta'u yva'ia ryhya,” ei ga, ei Jesus'ga ḡa pe. Igwete ga hokairuḡi ḡwemityma. Aerē ga japoi uva mu'umu'ūhava tyhya rupiaramo. Tapyjo'ara ga japoi ita pyvō imondovo imohina ko pe hepiakatuhavamo. Igwete ga ei ojipe'ḡa pe: “Kiro po ti ji hoi paivohu mbaigwe jitua nehē,” ei ga. “Pehepia katu ti nhiremityma ji ve,” ei ga ḡa pe. “A'ero po ti pe imboja'ogi yva'ia pejive nehē.

Jara ti pemombyta ji ve nehē,” ei ga ġa pe, ei ga. “Kwa,” ei ġa. Igwete ijara'ga hoi ġa ndeja, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

² Aerē yva'ia jykjhava rupi ga ojipyrive'ga mondoukari hepiakatuhara'ga pyri togweru ti ga yva'ia ji ve javo novia.

³ Emo hepiakatuhara'ga ga pyhy ga nupanupamo ga momboa. Gapojate ojivy a'ero, ei ga.

⁴ Aerē ijara'ga ojipe'ga mondoui yva'ia reruruka novia. Igwete ġa ga akanu-panupai ojigwaraita ga rehe, ei ga.

⁵ Aerē ga ojipe'ga mondoukari ġa pyri. Igwete ġa ga jukai, ei ga. Koji'ive'ga ga ġa mondomondoi ġa pyri. Igwete jara'ga ġa ġa nupanupai. Jara'ga ġa ġa jukahetei, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

⁶ –Mbapavamo ijara'ga gwa'yra'ga mondoui ġa pyri. A'ereki ga jate oko ga pyri gara'yra'ga garemia'nguhete'ga. “Omondo po ti ġa imohina jira'yra'ga rehe,” ei ga ovyteri pe novia, ei Jesus'ga.

⁷ –Igwete ijara'ga gwa'yra'ga mondoui ġa pyri mbapavamo. Ga repi-agame hepiakatuhara'ga ei ojohupe: “Kiro ga ruri ijara'ga ra'yra'ga,” ei ġa. “Avova'ea po ti gagwyrāgwama nehē,” ei ġa. “Tijuka ti ga a'ero. Aerē po ti nhande ipojoykai yvya nhandejive nehē,” ei ġa ojohupe, ei ga.

⁸ Igwete ġa ga pyhygi ga jukavo ga momboa garuva'ga remityma hugwi.

A'ea Jesus'ga e'i ġa pe ojo'java'ea mombe'gwovo.

⁹ Igwete Jesus'ga ei no:

–Marā po ti ijara'ga rekoi a'ero nehē? ei ga. Uhu po ti ga ġa jukavo nehē gwa'yra'ea repyga nehē, ei ga. Igwete ojipe'ga po ti ga ġa mongoi ġwemityma repiakatuharamo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁰ Nonhi'igi pe me Tupana'ga rembikwatijarukara naerū? ei ga. Nahā i'ei a'ero:

“Onga apohara'ga japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ġa imombori ipo'rue'yma tiruahū javo jupe,” e'i.

“Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe
opyryhetero onga pyhykatuavo,” e'i, ei ga.

¹¹ “Nhandepojoykaharete'ga reki omongo huvihavamo.
Hepiagame nhande nhimomby'ai

nanongara ko pyry hete javo,” e'i ikwatijara, ei Jesus'ga imombe'gwovo
ġa pe.

¹² A'ea Jesus'ga omombe'u judeus'ga nduvihava'ga pe ojo'java'ea. Igwete ġa ga pyhypotari novia. A'ereki ġa okwaha reki onhimombe'ua. A'ereki ġa yva'ia repiakatuhara'ga ja. Onga apohara'ga ja ko ġa no. A'ereki ġa Jesus'ga mombo pota. Kiro ġa Jesus'ga pyhypotari a'ero novia. Emo ġa okyhyji he'yjuhuve'ga hugwi – kiroki ġa e'i: “Jesus'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo oko.” Nurā judeus'ga nduvihava'ga ga rejari ogwovo.

César'ga rembiapoa itambere'ia

(Mateus 22.15-22; Lucas 20.20-26)

¹³ Aerē judeus'ga nduvihava'ga fariseus'ga mondoukari Jesus'ga pyri. Herodes'gareheve'ga ġa ġa mondoui ga pyri no. “Pemonhi'ī te'varuhu ti Jesus'ga tombotegwete ti ga nhanderuvihavuhu'ga,” ei ġa ġa pe ġa mondorame.

¹⁴ Igwete ġa nduri javo Jesus'ga pe.

–Orokwaha ore neremimbo'ekatua. A'ereki a'itituhēva'ea rupi katu nde eremombe'u, ei ġa ga pe. Nde eremohemba ġa pe nhaporemō. A'ereki nde nderepojihuvi ġa javo ġa pe. Nde nderekoi huvihava'ga ndehe jate. A'ereki ahe ojo'jajo'ja nde ve, ei ġa. Erembo'e katu nde Tupana'ga remimbotari-mova'ea rehe. Marā ndereaporogita a'ero? ei ġa ga pe. César'gareheve'ga

e'i: "Pemondomondo ti itambere'ia César'ga pe nhanderuvihavuhu'ga pe ga imono'ogukarame," ei ġa, ei ġa. Marã naerũ? Timondo po nhande ga pe hamo ġa poranduvame nhande ve? Mara'ngu po nde javo timondoyme po ga pe hamo? ei ġa Jesus'ga pe.

¹⁵ Jesus'ga okwahavipe reki ġandeaporoġitate'varuhua.

—Maranuhũrame pe nhinhi'ġa mbote'varuhupotari? ei ga ġa pe. Peru itambere'ia moeda, ei ga.

¹⁶ Igwete ġa heruri a'ero.

—Pemombe'u kiro ji ve a'ero, ei ga ġa pe. Ma'ġa ra'angava agwa? Ma'ġa ndera ġa okwatija inoġa hehe? ei ga.

A'ero ġa ei ga pe:

—César'ga ra'angava, ei ġa. Garera ġa okwatija inoġa hehe no, ei ġa ga pe.

¹⁷ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pemondoa'ja ti César'ga rembiapoa ga pe a'ero. Tupana'ga rembiapoa ki a'e te pemondoa'ja Tupana'ga pe, ei ga ġa pe.

Yvyakotyve'ġa pe Jesus'ga ei Tupana'ga rembiapoa tonhimondo ti ġa onhikwava'eġa ga pe javo.

Igwete ġa nhimomby'ai ga rehe onhi'ġatu reki ga javo.

Ombogweravirẽ omanove'ġa nahembirekoa'javi

(Mateus 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Aerẽ saduceus'ġa nduri Jesus'ga pyri. Saduceus'ġa ndogweroviari omanove'ġa mbogwerahava novĩa. Igwete ġa nduri Jesus'ga pyri a'ero tihepia ti ganhi'ġatua nhande ve javo. Igwete ġa ei ga pe:

¹⁹ —Jesus, Moisésva'ea okwatija inoġa nhande ve hako. Nahã ahe ei hako:

“Po ga manoi gwa'yre'ymame ġwembirekohẽa mombytavo gairũ'ga po hẽa rerekoi a'ero hamo,” ei ahe.

“Gaha po ta'y hẽa pe nhiirũva'ea togwereco gwakykwepohara'ġa javo,” ei Moisésva'ea hako, ei ġa Jesus'ga pe.

²⁰ Oro marã a'ero? ei ġa. Sete ahe onhoirũramo, ei ġa. Igwete ojihuvypyva'ea rembirekoro. Igwete omanorame ahe ndata'yri, ei ġa.

²¹ Igwete aheakoindava rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavẽi oirũva'ea py'rovo. Igwete ahe manoi gwa'yre'ymame. Igwete ahe mbyteramo ahe javijitehe kunhangwerava'ea rerekoi, ndata'yri ve omanomo.

²² Jarava'ea na jitehe no, ei ġa ga pe. Seteva'ea gwereco pa ahe ojopy'ropy'rovo novĩa omanombava gwa'yre'ymamo. Aerẽ kunhangwerava'ea manoi no, ei ġa.

²³ Marã a'ero? ei ġa Jesus'ga pe. Ma'ġa nembirekoa po ti kunhangwerava'ea rekoi nehẽ ahe kwerava'javame nehẽ? A'ereki seteva'ea gwereco pa kunhangwerava'ea, ei ġa ga pe.

²⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tupana'ga nhi'ġa atyvihu ko penhi'ġa, ei ga saduceus'ġa pe. A'ereki pe ndapekwahavihu Tupana'ga rembikwatijarukara. Ndapekwahavi pe Tupana'ga popoakara no, ei ga.

²⁵ Okwerava'javavame po ti ġa nahembirekoa'javi nehẽ. Tupana'gapyrive'ġa ja yvagipeve'ġa ja ġa ndekoi ġwembirekoe'ymamo nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ Gakwerava pe pe ei, ei ga. Napenhi'ġi pe Moisésva'ea rembikwatijara pe naerũ? A'ereki Tupana'ga i'yva hugwi ikaja pytera hugwi onhi'ġa mondo Moisésva'ea pe hako, ei ga. A'ero Moisésva'ea ikwatijari Tupana'ga nhi'ġa ojive inoġa. Tupana'ga e'i ahe ve:

“Jihi ko Tupanamo ako.

Abraão'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete,” ei Tupana'ga ahe ve, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

²⁷ Abraão'ga'ea manorē reki Tupana'ga ei Moisés'ga'ea pe: “Abraão'ga ji mbohete,” ei ga. Ga nde'i: “Ahe ji mbohete.” A'ereki ġa okoji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'igā atyvi ko penhi'igā a'ero pe erame omanove'ga ndokwerava'javi nehē, ei Jesus'ga saduceus'ga pe.

Manamo Tupana'ga remimbo'eagwera joheva'ero?

(Mateus 22.34-40; Lucas 10.25-28)

²⁸ Igwete judeus'ga mbo'ehara'ga ruri. Gwendu ga ġa Jesus'ga monhi'inhi'igame. “Jesus'ga onhi'ikwepy katu reki ġa,” ei ga oyvyteri pe. Igwete ga ruri javo Jesus'ga pe:

—Jesus, ei ga, manamo Tupana'ga remimbo'eagwera huvihavuhu joheva'ero?

²⁹⁻³⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Moisés'ga'ea omombe'u ikwatija hako, ei ga. Jara hoheva'ea ko nahā:

“Israelitas, pehendu katu ti!

Nhandepojkaharete'ga ko Tupana'ga.

Gaha jate ko nhandepojkaharetero,” ei ahe, ei ga.

“Pearō hete tuhē ti pejipojyaharete'ga Tupana'ga.

Pearō hete tuhē ti ga pejipy'a pe.

Pearō hete tuhē ti ga imondovo pejeaporoġita imohina ga rehe.

Pearō hete tuhē ti ga tako ti ji garemimbotarimova'ea rupi javo.

Pearō hete tuhē ti pejirokwa pejikovo ga nhi'ipo'ruavo,” ei Moisés'ga'ea, ei Jesus'ga ga pe.

³¹ Moisés'ga'ea omombe'u hehohyva'ea no, ei ga.

“Penhiarō pe.

Na jitehe ti pearō hete pejikotyve'ga no,” ei ahe, ei ga.

A'ea memei Tupana'ga remimbo'eagwera jara hoheva'ero, ei Jesus'ga ga pe.

³² Igwete judeus'ga mbo'ehara'ga ei ga pe:

—Na tuhē. A'itituhēva'ea nde ei ji ve, ei ga. A'ereki gaha jate oko Tupanamo tuhē. Ahā ojipe'ga Tupanamo, ei ga Jesus'ga pe.

³³ Nhande mbatera kwava'eġame ga pe pyry ga pe novīa, ei ga. Emo pyryheteva'ea ga pe ko na: Tiarō hete tuhē nhande Tupana'ga nhandepy'a pe hamo, ei ga ga pe. Tiarō hete tuhē nhande ga nhandekovo garemimbotarimova'ea rupi hamo, ei ga. Tiarō hete nhande ojipe'ga nhandehiarōhetea javi-jitehe hamo. A'ereki nhanderemiarōa koji'iete'i pyry Tupana'ga pe nhanderembikwava'eġa hohe, ei ga Jesus'ga pe.

³⁴ Jesus'ga ġwendu onhi'igatua upa. Igwete ga ei ga pe:

—Erenhimongo ġwerī nde Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi kiro, ei Jesus'ga ga pe.

Kirē ojipe'ga ndopojihuva'javi javo Jesus'ga pe a'ero.

Daviva'ea rymymino'ga ko ahepojyaharetero

(Mateus 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Igwete Jesus'ga ġajatykahavuhupeve'ga mbo'embo'ei okari pe ġa mbojapyakavo. Igwete ga ei:

—Pe'ji ji ve a'ero. Marā ahembo'ehara'ga ei Cristo'ga pe Tupana'ga remimbuhurukara'ga pe ga ko Daviva'ea rymymino'ga javo? ei Jesus'ga ġa pe.

³⁶ A'ereki Daviva'ea tuhē omombe'u nhoġwenonde hako. Nahā ahe ei hako:

“Tupana'ga e'i jipojykaharete'ga pe:

‘Eapy ji pyri ekovo huvihavamo,’ ei ga,” ei ahe.

“ ‘Tamongo ti nearõ'e'ÿve'ġa neremimbotarimova'ea rehe.’

A'ea Tupana'ga ei jipojykaharete'ga pe,” ei Daviva'ea ikwatija hako, ei Jesus'ga.

A'ereki Tupana'ga ra'uva Daviva'ea mbo'euka a'ea rehe ikwatijaruka hako, ei ga ġa pe.

³⁷ Daviva'ea e'i Cristo'ga pe jipojykaharete'ga a'ero, ei ga. Ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rõi naerõi, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ġa pe ġa mbojapyakavo.

Oarõ hete ġa ganhi'iġa a'ero onhimongyheteavo.

Judeus'ġa mbo'eharava'ea onhimbohete tehe

(Mateus 23.1-36; Lucas 20.45-47)

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ġa mbo'eavo:

–Ahembo'ehara'ġa ja rõi ti peko, ei ga. A'ereki ġa onhimbohete hete. Oko hete ġa opipukuhua rehe tajirepia ġa javo, ei ga. Opota hete ġa ojipe'ġa nhi'iġaturame ojive ima'ēhai pe pe ko orembo'ehara javo ġa pe.

³⁹ Ġajatykahava pype ġa apypotari huvihava'ġa apykava rehe. Toryva jara'ġa pyri ġa o'u pota toryvi pe oina, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁰ Opojyka ġa aherembirekokwera'ġa mbatera. Igwete ġa nhi'imbukuhui Tupana'ga pe novĩa ojipe'ġa ti te'i pyry ore ve javo. Hahyva'ea po ti kaitu Tupana'ga imondoi ġa pe a'ero nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Aherembirekokwerava'ea remimondoa

(Lucas 21.1-4)

⁴¹ Igwete Jesus'ga apygi upa ġajatykahavuhua pype itambere'ia ryrũ'ia pyri. He'yjuhuve'ġa ga gwepia ġa inoġame itambere'ia Tupana'ga pe hyru'ia pype. Imbateheteve'ġa he'yi inoġi ipype novĩa.

⁴² Nanime imbatere'ÿvehēa ruri aherembirekokwerahēa. Igwete mokoĩ hēa inoġi itambere'ia moedas ipype.

⁴³ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Hepejijo aherembirekokwerahēa repiaga imbatere'ÿvehēa, ei ga ġa pe. Tamombe'u katu ti pe me: Hēaremimondoa koji'i pyry Tupana'ga pe ojipe'ġa nemimondoa hohe.

⁴⁴ A'ereki he'yiva'ea ġa omombyta ojive itambere'ia imondorame, ei ga. Hēa ki a'e te mokoĩ jate gwereko itambere'ia novĩa. Emo hēa omondo pa ipype, ei Jesus'ga ġa pe.

13

Judeusva'ea jatykahavuhua mondurupavaġwama, ei Jesus'ga

(Mateus 24.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Jesus'ga horame ġajatykahavuhua hugwi garemimbo'ehara'ga ei ga pe:

–Jesus, ehapia! Ikatu hete nhandejatykahavuhua, ei ga. Itaruvihavuhua pyvõ ġa japoġpoi po raka'e, ei ga Jesus'ga pe.

² Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Erehapia nde nhandejatykahavuhua novĩa? ei ga. Aerē po ti ndojikojikoga'javi ojogwehe itaruvihavuhua nehē. Omonduru pa po ti ġa ojohugwiugwi inoġa nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Hahyheteaġwama Jesus'gareheve'ġa pe

(Mateus 24.3-14; Lucas 21.7-19)

³ Aerē Jesus'ga hoi vvytyruhu pe – perope oliveiras ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe. Pevo ga apygi oina ġajatykahavuhua rovai pyteri pe. Igwete ġa

nduvi ga pyri Pedro'ga Tiagova'ea no João'ga André'ga. Jara'ga ndovakie'ỹ ga ei Jesus'ga pe:

⁴ –Emombe'u ti ore ve, ei ga. Maname po ti ga nhandejatykahavuhua mondurundurupavi inoğa nehë? Marãva'ea po ti Tupana'ga hepiukari na'ë ahemonhimomby'ava'ea nehë ira'agwe hekopavame nehë? ei ga ga pe.

⁵ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Penhimboko'i ti pejikovo penhimoandyandyja hugwi.

⁶ Aerë po ti ga nduğanduri onhimongyavo javo tehe nehë. Nhira'ãra'ãteheavo po ti ga ei: “Jihi ko Cristoramo ako Tupana'ga remimbuhurukaramo,” e'i tehe po ti ga nehë, ei ga. A'ea rehe po ti ga he'yjuhuve'ga moandyandyi nehë, ei ga.

⁷ Nahã po ti nehë no. Aerë po ti ga imombe'ui nehë: “Ira'agwe ga otavuka ga pe kiro. Paivohu ojipe'ga tavukari ga pe no,” e'i po ti ga pe me nehë, ei ga. Tapembojui ti pejipy'a a'ea rehe, ei Jesus'ga ga pe. Na tuhë ti hekoi nehë. Emo po ti a'ea rupi mbapavakotyva'ea rũi nehë, ei ga ga pe.

⁸ Ojipe'ga gwyriveve'ga po ti otavukavuka ojipe'ga gwyriveve'ga pe nehë, ei ga. Omyomyi po ti yvya avo nehë. Pevo po ti yvya imyimy nehë no. Momina po ti mbatera i'uhavamo nehë, ei ga. Nahã po ti hahy rambugwe yvyakotyve'ga pe nehë, ei ga. Kunhangwera'ga gwa'yra'ga mbo'ağwerĩrame hahy rambugwe ga pe. Na jitehe po ti hahy rambugwe yvyakotyve'ga pe nehë mbapava koty nehë no, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

⁹ –Penhimboko'i ti, ei ga ga pe. Pe jireheva'ea ġwaramo po ti nhiarõe'ỹve'ga pe pyhygi pe nderogwovo imohiğatuhara'ga pyri nehë. Ojatykahava pype po ti ga pe nupanupãi nehë, ei ga. Ga po ti pe nderohoi gwuvihavuhu'ga pyri gobernadores'ga pyri nehë no ga ko Jesus'gareheva'ero javo nehë. Pevo po ti pe ami a'ero penhimombe'ukatuavo ga pe nehë, ei ga.

¹⁰ Jireheve'ga po ti imombe'umbe'ui na'ë pyryva'ea ojipe'ga gwyriveve'ga pe nhaporemõ ji mombe'gwovo ga pe nehë. Aerë po ti ihoi mbapavakotyva'ea apiavo nehë, ei Jesus'ga ga pe.

¹¹ Ga po ti pe pyhy pe nderogwovo imohiğatuhara'ga pyri nehë. Pe nderohorame tapemomyi ti pejipy'a penhi'iğağwama rehe nehë marãi po ti ji ga pe javo nehë, ei ga ga pe. Ihorame penhi'iğa apiavo po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari pe me pe mbo'eavo nehë, ei ga. A'ero po ti pehe jate rũi pe nhi'iği nehë. Tupana'ga ra'uva pe monhi'ĩ nehë, ei Jesus'ga ga pe.

¹² –Gwe'yja'ga vehevi po ti ga ga mondoukari ġapo pe nehë tojuka ti ga ga javo nehë. Jara'ga po ti oirũ'ga mondoukari ġapo pe nehë, ei ga. Jara'ga po ti gwa'yra'ga mondoukari tojuka ga javo. Jara'ga po ti ga nhimonha'ngai uva'ga ndehe ga jukavouka nehë, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ Okouhu pa po ti ga pe ndehe nehë pe jireheva'ero ġwaramo nehë. Po ti pe nhimboitai avuirama pejipohire'yma ji hugwi nehë, a'ero po ti Tupana'ga pe mongoi ojipyri nehë, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

*Jesus'ga omombe'u aerëva'ea hahyheteva'ea
(Mateus 24.15-28; Lucas 21.20-24)*

¹⁴ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe no:

–Aerë po ti pe hepiagi ite'varuhuheteheteva'ea i'ama nehë – pevo po no'amuhũi ramo, ei ga. Tupana'ga noaronhuhũ a'ea opohia judeus'ga jatykahavuhua hugwi a'ea rehe nehë, ei ga. (Kiroki ga onhi'ĩ kiro ikwatijara pe – tokwaha ti ga a'ea.) Aerë po ti pe a'ea repiagi pevo nehë, ei Jesus'ga ga pe. Pe hepiagame Judéiapeve'ga ti toka'nhyka'nhy onhana yvytyruhu pe xamanoyme ti javo nehë, ei ga.

¹⁵ Kiroki ġa oko ongapereuhuva'ea arimo a'ea rupi – tojyvipe ti ġa ogwovo okie'yma onga pype ombatera rerogwovo nehē. Toka'nhympipe ti ġa onhana, ei ga.

¹⁶ Kiroki ġa oporavyky ko pe a'ea rupi – tojivyryme ti ġa onga pe tapy'ynhapira rerogwovo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ –Iporia'i po ti ipuru'ave'ġa a'ea rupi oka'nhyopotarame nehē. Iporia'i po ti omoka'mbuve'ġa no gwa'yra'ġa nenonhambotarame nehē, ei ga.

¹⁸ Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero turyme ti akoja hahyva'ea yapohua rupi. A'ereki ahe nonhani gwerevi oka'nhyuma a'ea rupi, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁹ Ite'varuhuheteheteva'ea urame po ti hahy hete ġa pe nehē. Nanongara ndogwerekoa'javi Tupana'ga rembiapoagwera jate hako. Aerē po ti ndogwerekoa'javi nanongara nehē no, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁰ Hahyheteva'ea po ti tiruahū ranuhū ġa pe nehē, ei ga. Hahyheteva'eaġwama rehe ojapyakarame Tupana'ga ei hako: “Po ti okombegwe hahyheteva'ea ġa pe nehē, a'ero po ti ġa papavi nehē,” ei ga hako, ei Jesus'ga ġa pe. Tupana'ga nhaġataruhu a'ero ġa ndehe okovo – kiroki ġa ga omo'emo'ē ojive. Nurā ga ei: “Namombegweukari ti ji hahyva'ea ġa pe a'ero nehē,” ei Tupana'ga hako, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

²¹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

–Po ti ojipe'ġa etehei pe me nehē: “Pehepia. Agwa ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga.” Taperoviari ti ġa a'ero nehē, ei ga ġa pe. Po ti ojipe'ġa etehei pe me nehē: “Pehepia. Cristo'ga ko pevo u.” Taperoviari ti ġa na jitehe no, ei Jesus'ga ġa pe.

²² Aerē po ti ojipe'ġa nduġanduri nehē jihi ko ako Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo javo tehe nehē. Ojipe'ġa po ti ġa nduġanduri nehē no jihi Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharamo javo tehe nehē, ei ga. Ahemonhimomby'ava'ea po ti ġa japojojoi hepiuka nehē tимоandyandyi ti ġa javo nehē. Tupana'ga remimo'ēhara'ġa vehevi po ti ġa ġa moandyandyipotari nehē novīa, ei ga ġa pe.

²³ Penhimboko'i ti a'ero pejikovo. A'ereki ji amombe'u jipe pe me pe momoranduva tapemoandyandyjukaryme ti ġa javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Jesus'ga rura'javaġwama

(Mateus 24.29-31; Lucas 21.25-28)

²⁴ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe no:

–Hahypavirē

“po ti igwevi kwara nehē.

Jahya po ti nombokojahua'javi nehē no”, ei ga.

²⁵ “Jaytata'ia po ti indurundurugi yvaga hugwi nehē.

Yvagipeva'ea po ti iġwyġwymi nehē ipopoakava'ea”, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ A'ero po ti yvyakotyve'ġa jirura'java repiagi nehē. Yvaġatiġa pype po ti ji ruri nehē jipopoakahetea pyvō. Nhirendy'ja hete po ti ji jitua nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁷ A'ero po ti ji ei jipyrive'ġa pe yvagipeve'ġa pe nehē: “Peho ti kiro nhiremimo'ēhara'ġa nderua nehē,” a'e po ti ji javo ġa pe nehē, ei ga. A'ero po ti ġa hoi ġa mono'oġa ġa nderupava ġagwyġagwyra hugwi nhaporemonehē. Gweru po ti ġa ġa kwara pora hugwi kwara hoa hugwi no tyapypira hugwi nhimbya hugwi no, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Figo'yva figueira ahe mbo'e

(Mateus 24.32-35; Lucas 21.29-33)

²⁸ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe no:

—“Maname po ti ihoi japiavo nehẽ?” pe’ji ko pe ji ve ko. Penhimbo’e ti a’itituhẽva’ea rehe figo’yva repiaga a’ero, ei ga ġa pe. Pe hepiagame figo’yva huangy’ria, a’ero pe ei jipi: “Kwaria ġwerĩ kiro.”

²⁹ Na jitehe hepiagame hahyheteva’ea po ti pe ei nehẽ: “Kiro mbapava koty,” ei Jesus’ga ġa pe.

³⁰ Amombe’u katu ji pe me, ei ga. Aġwamove’ġa ndekojirame po ti akoja ihopavi japiavo nehẽ, ei ga.

³¹ Aerẽ po ti ahana’ja kwara. Yvya po ti ahana’ja nehẽ no. Nhirembi’ea ki a’e te okoe’ymi a’itituhẽva’ero opopoakaramo avuirama nehẽ, ei Jesus’ga imombe’gwovo ġa pe.

Maname po ti Jesus’ga rura’javi nehẽ?

(Mateus 24.36-44)

³² Igwete Jesus’ga ei ġa pe:

—Ahe ndokwahavi kwara jirura’javame nehẽ marananime po ti nehẽ javo, ei ga. Tupana’gapyrive’ġa yvagipeve’ġa ndokwahavi. Ji vehevi Tupana’ga ra’yramo ndakwahavi no, ei ga. Jiruva’ga jate okwaha jirura’jahava, ei ga ġa pe.

³³ Penhimboko’i ti. Pejirokwa ti nhinhi’iġa rendukatua rehe ji mboha’uva. A’ereki pe ndapekwahavi jirura’jahava, ei ga ġa pe.

³⁴⁻³⁶ Igwete ga ei ġa pe no:

—Tamombe’u ti pe me jirura’java javijiteheva’ea a’ero, ei ga. A’ereki ji ko onga jara’ga ja – kiroki ga oho ojipe’ġa gwyri pe. Ohorame ga ei ojipyrive’ġa pe: “Pereko katu ti nhimbatera ji ve jirakykweri,” ei ga ġa pe, ei ga. Ga mbojogwetavamo ga ġa mboporavykyi a’ero ġa mbojogwerekovo. Ojipe’ga pe ga ei: “Mytu’ẽ me e’ã hepiakatuavo nhironga,” ei ga, ei ga. Ga ndokwahavi reki ijara’ga ruraġwama, ei Jesus’ga ġa pe. Po ti hepiakatuhara’ga ndohepiakatui garonga okia ga rura’javame nehẽ, a’ero po ti ijara’ga hepiagi ga kirame nehẽ, ei Jesus’ga imombe’gwovo ġa pe.

—Na jitehe ji ei pe me a’ero: Pejirokwa ti nhinhi’iġa rendukatua rehe, ei Jesus’ga ġa pe. A’ereki pe ndapekwahavi jirura’jahava nehẽ. Mara’ngu po ti ypytunimo jitua nehẽ ypyhaji katu nehẽ? ei ga. Mara’ngu po ti ko’eġatue’yma rupi jitua nehẽ? ei ga ġa pe. Pe nhimboha’uve’ymame po ti ji rura’javi nehẽ, ei ga. Po ti pe ndapejirokware nhinhi’iġa rendukatua rehe ji rura’javame nehẽ, a’ero po ti ji hepiagi pejirokware’yma nehẽ! ei ga.

³⁷ Pejirokwa ti hehe a’ero, a’e ji pe me, ei ga. Poro jitehe ji ei jireheve’ġa pe nhaporemno. Pejirokwa tuhẽ ti hehe, ei Jesus’ga ġa pe.

14

Ojuka pota ahe Jesus’ga

(Mateus 26.1-5; Lucas 22.1-2; João 11.45-53)

¹ Aerẽ judeus’ġa japoġwerĩrame toryva ikwava’ẽhara’ġa nduvihava’ġa nhomonhi’iġi ojogwerekovo judeus’ġa mbo’ehara’ġa pavẽi. Yapoa rupie’ymi judeus’ġa mokõi japo toryva. A’ea rupi memei ġa japyakai ġwamomhava’ea ruragwera rehe Egitopeve’ġa gwyrã hugwi. Ojipejiva’ea pe ġa ei Páscoa. Ojipea rupi toryva rupi ko ġa i’ui pão ndovuriva’ea jipi. Kiro judeus’ġa toryva japoġwerĩrame ikwava’ẽhara’ġa nduvihava’ġa nhomonhi’iġi judeus’ġa mbo’ehara’ġa pavẽi ojogwerekovo.

—Marã re po ti nhande Jesus’ga pyhynhimimukari ga jukavouka nehẽ? ei ga ojohupe. Mokõi nhande kirame po ti nhande japoukari toryva nehẽ, ei ga.

² A’ea rupi rui po ti nhande ga pyhygukari he’yjuhuve’ġa ti tojogwayvayvayme ga rehe, ei ga ojohupe.

*Gweka'vo ahe nhandya Jesus'ga akağa rehe
(Mateus 26.6-13; João 12.1-8)*

³ Igwete Jesus'ga rekoi cidade de Betânia pe. Igwete ga i'ui mbatera ijaijauhugwera'ga rongga pe Simão'ga rongga pe. Nanime hêa heruri perfume nhandya hyru'ia pype. He'yjuhu hêa omondo itambere'ia nhandya rehe imombaravipyre'ÿva'ea rehe. Igwete hêa heruri ika'mbiga hovapytymbava heka'voga Jesus'ga akağa rehe.

⁴ A'ero jara'ğa nhimonha'ngai hêa rehe.

—Maranuhũrame hêa jigwaraitehehui nhandya rehe? ei ğa ojohupe.

⁵ He'yjuhuva'ea itambere'ia trezentos po ğa ikwepygi hêa pe nhandya rehe ramo. A'ero po hêa imondoi itambere'ia imbatere'ÿve'ğa pe ramo, ei ğa. Emo hêa gweka'vopavipe reki Jesus'ga akağa rehe, ei ğa ojohupe.

Igwete ğa nhimboahivi onhi'igahyavo hêa pe.

⁶ Emo Jesus'ga e'i ğa pe:

—Na hêa rekoi jate. Maranuhũrame pe hêa mbote'varuhu pota? ei ga ğa pe. A'ereki hêa oko katu katu imbuhua ji ve, ei ga.

⁷ Nane'yumi po ğa ndekoi pe pavêi imbatere'ÿve'ğa jipi. Pe ğa pokopotarame po pe ğa pokogi jipi. Ji po ti a'ea nakombegwei pe pyri nehê, ei Jesus'ga ğa pe.

⁸ Nanongara jate hêa gwereko, nanongara hêa ombuhu ji ve. Ji manoa renonde hêa imongyi nhandya jira'oa rehe nhitÿhava rupiaramo, ei ga.

⁹ Tamombe'u katu ti pe me: Yvyakotyve'ğa pe nhaporemo ti ğa imombe'ui pyryva'ea ji mombe'gwovo nehê. A'ea rupi ti ğa hêa mombe'ui nehê no tokwaha pa ti ğa hêaremimbuhuragwera, ei Jesus'ga ğa pe.

*Tapyhyguka ti Jesus'ga pe me, ei Judasva'ea
(Mateus 26.14-16; Lucas 22.3-6)*

¹⁰ Aerê Judas Iscariotesva'ea – ahe ko dozeve'ğa pyteripeva'ea Jesus'ga remimbo'eharava'ea novia – kiro ahe hoi ikwava'êhara'ğa nduvihava'ğa pyri. Igwete ahe ei ğa pe:

—Tapyhyguka ti Jesus'ga pe me, ei Judas Iscariotesva'ea ğa pe.

¹¹ Igwete ğa ndoryndoryvamo ahe renduvame.

—Toromondo ti itambere'ia nde ve gapyhygukara ikwepykavamo a'ero, ei ğa ahe ve.

Aerê ahe jirokwapotari hehe a'ero, marã po ti ji ga pyhygukari ğa pe javo.

*Jesus'ga o'u gwemimbo'eharava'ea pavêi Páscoa rupi
(Mateus 26.17-25; Lucas 22.7-14, 21-23; João 13.21-30)*

¹² Kiro Jesus'ga remimbo'ehara'ğa nduri Jesus'ga pyri. A'ereki judeus'ga oapouka kiro toryva – kiroki a'ea rupi ğa o'u pão ndovuriva'ea. A'ea rupi jitehe judeus'ga ojuka cordeiros Páscoa rupiaramo ti'u javo. Cordeiros jukahava rupi garemimbo'ehara'ğa nduri Jesus'ga pyri. Igwete ğa ei ga pe:

—Mome po ti ore hoi Páscoa rupiara imboavujikwea nde i'ui nehê? ei ğa ga pe.

¹³ Igwete ga ei mokonha'ğa pe:

—Hepejigwovo cidade pe. A'ero po ti pevove'ga pe novatÿ yhya rerua hyrua pype nehê, ei ga. Peho ti ga reviri.

¹⁴ Ga horame onga pype ti pe'ji onga jara'ga pe, ei ga. Pe'ji ti ga pe: “Nhanembo'ehara'ga e'i nde ve: ‘Mome i'ukava ruvi? Ta'u ti mbatera pevo nhiremimbo'ehara'ğa pavêi,’ ei ga nde ve.” Peho ti javo ga pe a'ero, ei Jesus'ga ğa pe.

¹⁵ A'ero ti ga hepiukari pe me i'ukavuhua onga jo'aripeva'ea. Pevo gwereko jipe mesa aheapykava. Pevo ti pemboavujikwe mbatera nhande ve a'ero nehê, ei Jesus'ga ğa pe.

16 Nahã ga mokonha'ğa mondoukari cidade pe. Igwete ға hepiapavi garemimombe'ua. Igwete ға imboavujikweri mbatera inoğa Páscoa rupiara.

17 Ypytunimo Jesus'ga dozeve'ğa nderohoi pevo ға nderokiavo.

18 Igwete ға i'ui ojopyri upa. Igwete Jesus'ga ei ға pe:

—Amombe'u katu ji kiro pe me: Pepyteripeve'ga po ti ji pyhyguka ji mondovouka ғаpo pe nehẽ, ei ga. O'u ga kiro ji pavẽi, ei ga ға pe.

19 A'ero ға ndovy'ari okovo. Onhinanhinani ға ei ga pe:

—Ji rũi re po? ei ға ga pe.

20 —Ga ko opymi pão tyhya pype ji pavẽi i'gwovo pepyteripeve'ga, ei Jesus'ga dozeve'ğa pe.

21 Kiro po ti ji manoi nehẽ. A'ereki kiro oho japiavo nhimombe'upyra – kiroki a'ea ahe okwatija ji mombe'gwovo hako, ei ga. Emo tiruahũ hete ti ga pe – kiroki ga ji mondouka ғаpo pe. Po ga ndojihuvi hamo, a'ero po koji'i pyry ga pe hamo. Tupana'ga po ti ombohahy hete ga pe nehẽ, ei ga.

Jesus'ga omondo ahe ve pão vinho reheve

(Mateus 26.26-30; Lucas 22.15-20; 1 Coríntios 11.23-25)

22 Ga i'urame Jesus'ga ipyhygi pão. Igwete ga nhi'iği Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. A'ero ga haygwe'rogi ima'ema'eamo ғwemimbo'ehara'ға pe. Igwete ga ei ға pe:

—Pepyhy i'gwovo. A'ea ko jira'oa, a'e ji jupe, ei ga.

23 Aerẽ ga ipyhygi copo – kiroki gwereko vinho. Igwete ga nhi'iği Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua javo. A'ero ga imondoi ға pe. Igwete ға nhaporemo i'ui jugwi a'ero upa.

24 Igwete Jesus'ga ei ға pe:

—A'ea ko jirekoa, a'e ji jupe, ei ga. Aheka'voguka po ti ji jirekoa ға pe jijijukauka nehẽ, ei ga. Nahã po ti ji manoi vvyakotyve'ға ndepyga. A'ereki Tupana'ga e'i ipyahuva'ea mombe'gwovo: “Garekoa reka'vogame po ti ji imombori ғandekote'varuhua ға hugwi,” ei ga. Nurã jirekoa reka'voga ғwaramo a'iti hete tuhẽ po ti Tupana'ga imombori he'yjuhuve'ға ndekote'varuhua ға hugwi nehẽ ғwembi'ea rupi nehẽ, ei Jesus'ga ға pe.

25 Amombe'u katu ji pe me: Kiro ti ji nda'apoa'javukari nanongara toryva vinho gwovo pe nderekovo nehẽ. Aerẽ po ti nhanderuvihavuhuhetero Tupana'ga japoukari ji ve toryva ғwonga pe yvagi pe nehẽ. A'ea rupi po ti ji japo toryva nhande ve a'ero nehẽ hajiheva'ea ipyahuva'ea, ei Jesus'ga ға pe.

26 Igwete ға nhimby'yi Tupana'ga mboheteavo aerẽ ogwovo monte das Oliveiras pe.

Jesus'ga omomrandu Pedrova'ea nahã ti ne'mbe javo

(Mateus 26.31-35; Lucas 22.31-34; João 13.36-38)

27 Igwete Jesus'ga ei ға pe:

—Pepohi pa ti pe ji hugwi nehẽ, ei ga. A'ereki Tupana'ga rembikwati-jarukara omombe'u nhoğwenonde a'ea, ei ga. Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iğa hako.

“Tupana'ga e'i:

‘Tajukauka ti ovelhas repiakatuhara'ga nehẽ,’ ei ga.

‘Ga jukarame po ti ovelhas nhiğwaheğwahemi nehẽ,’ ei Tupana'ga hako,” ei ga.

Igwete Jesus'ga ei no:

—Pe po ti na jitehe a'ero nehẽ no. Ga ji jukarame po ti pe nhiğwahembavi nehẽ no, ei ga.

²⁸ Emo nhimbogweravirē nhimanoa hugwi po ti ji hoi Galiléiapeve'ġa gwyrri pe jitekovo pe nenonde nehē, ei ga ġa pe.

²⁹ Igwete Pedro'ga ei ga pe:

—Jara'ġa po ti opohipavipe nde hugwi. Jihi po ti ndapohiraġwami nde hugwi, ei ga Jesus'ga pe novġa.

³⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—A'itituhēva'ea ti ji ei nde ve: Kiroġwe ypytunimo inamutiġa nhi'iġa renonde po ti nde ei ji ve nehē: “Ji ndakwahavi Jesus'ga.” Trēs po ti nde ea'jaa'javi ji ve nehē. Kirē po ti mokōi inhi'iġa'javi inamutiġa nehē, ei Jesus'ga pe.

³¹ Igwete Pedro'ga nhi'iġahyi ga pe:

—Po ti ġa ji jukai nde reheve, a'ero po ti ji nda'ei tuhē te a'ea nde ve nehē, ei ga.

A'ea jitehe jara'ġa ei Jesus'ga pe no.

*Jesus'ga oko matetġhava pype Getsēmani pe
(Mateus 26.36-46; Lucas 22.39-46)*

³² Igwete Jesus'ġa hoi Getsēmani pe. Igwete ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Avo pejuvete pejiapyapyga, ei ga. Taho na'ē ti nhinhi'iġa Tupana'ga pe, ei ga ġa pe.

³³ Igwete ga ġa nderohoi Pedro'ga Tiagova'ea. João'ga ga gweroho no. Kiro omboju hete Jesus'ga opy'a. Ndovy'arihu hete ga.

³⁴ Igwete ga ei ġa pe:

—Jivy'are'yma ji juka ġwerī, ei ga. Avo ti pepyta pejikire'yma, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁵ Hehemo'i ga hoi a'ero. Igwete ga nhinoġi ojovapyvo onhi'iġa Tupana'ga pe.

—Nde ipotarame terembuhurukari hahyva'ea ji apiavouka, ei Jesus'ga ga pe.

³⁶ Apī, ei ga, nde erekwaha imongopava neremimbotarimova'ea rehe. Nurā ji ei nde ve: Terembuhurukari hahyva'ea ji ve a'ero, ei ga. Emo nhiremimbotarimova'ea rupi rūi ti eko. Enhimimbotarimova'ea rupi ti eko, ei Jesus'ga ga pe.

³⁷ Kirē ga jivyra'javi ua trēsve'ġa ndepiaga. Oki pa reki ġa upa. Igwete ga ei Pedro'ga pe:

—Simāo Pedro, ei ga. Ereki nde ejupa? Nerenhimomiranami'i'ī nde ejopehyja pe naerū? ei ga ga pe.

³⁸ Tapekiri ti, a'e ko ji pe me ko, ei ga. Penhi'ī ti Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti ore,” pe'ji ti Tupana'ga pe, ei ga. Peko pota pe Tupana'ga nhi'iġa rupi novġa. Emo Tupana'ga pe pokoge'ymame pe napenhimomiranami pete'varuhuro ġwaramo, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁹ Igwete Jesus'ga hoa'javi onhi'iġa Tupana'ga pe.

—Nde ipotarame terembuhurukari hahyva'ea ji ve, e'ia'ja ga Tupana'ga pe.

⁴⁰ Aerē ga rura'javi trēsve'ġa pyri. Okipava'ja ġa upa. A'ereki ura'ja ġa pe ġa ndopehyihetea. Nonhi'iġa'uvi ġa ga pe a'ero.

⁴¹ Igwete ga hoa'javi onhi'iġa Tupana'ga pe. Aerē ga jivyra'javi trēsve'ġa pyri.

—Pekirijiuhu pe pejiupa? ei Jesus'ga ġa pe. Kirupi pekiratete, ei ga. Kiro ihoi japiavo ji pyhygukahava. Kiro po ti ġa ji kwava'eġi okote'varuhuve'ġa po pe nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴² Pevy kiroġwe. Pehepia. Kiro ki ga u jipyhygukahara'ga. Xaho ga rovatiamo a'ero, ei ga ġa pe.

*Opyhyguka ahe Jesus'ga
(Mateus 26.47-56; Lucas 22.47-53; João 18.3-12)*

⁴³ Jesus'ga nhi'i'game gwemimbo'ehara'ga pe kiro Judasva'ea ruri pea rupi – kiroki ahe dozeve'ga pyteripeva'ea garemimbo'eharava'ea novĩa. He'yjuhuve'ga ahe gweru ojupi. A'ereki xava'eve'ga ikwava'ehara'ga nduvihava'ga no judeus'ga mbo'ehara'ga no – judeus'ga moġitahara'ga nhaporemombuhuruka he'yjuhuve'ga Judasva'ea rupi topyhy ti ġa Jesus'ga javo. Ga gweru itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve a'ero.

⁴⁴ Judasva'ea e'i jipe ġa pe:

– Tabeija na'ẽ ti Jesus'ga repiuka pe me. A'ero ti pepyhygahy ga rerogwovo, ei ahe ġa pe.

⁴⁵ Kiro Judasva'ea ruri a'ero ogwovo Jesus'ga rehei katu.

– Kiro ji ruri nde pyri, ei ahe Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

Igwete ahe Jesus'ga beijai.

⁴⁶ Kiro ġa Jesus'ga pyhygi a'ero.

⁴⁷ Pevo Jesus'gareheve'ga rekoi o'ama Jesus'ga pavẽi. Igwete ga ipyhygi oitakyhea'javuhuva'ea takyti ġa javo novĩa. A'ea ga imondoi ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'gapyrive'ga rehe ga nambi'oga novĩa.

⁴⁸ Igwete Jesus'ga ei pevove'ga pe:

– Amovahĩ po ji governo naerũ? ei ga. Nurã pe heruruhui itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve ji pyhyga naerũ? ei ga ġa pe.

⁴⁹ Nane'yimi ji rekoi pe pavẽi nhandejatykahavuhua rokari pe ġa mbo'eavo jipi, ei ga. A'ea rupi pe ndajipyhyguhui oji'i. Emo pe ji pyhyguka kiro aherembikwatijaragwera rupi ahenhi'ipo'ruavo, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵⁰ Igwete Jesus'ga remimbo'ehara'ga pohipavi ga hugwi onhana oka'nhyma. A'ero Jesus'ga pyyhara'ga ga rerohoi ga rerekovo.

⁵¹ Igwete ipyahuve'ga ruri Jesus'ga reviri. Ojipeji opira ga omongi herua i'arimova'ea jate. Igwete Jesus'ga pyyhara'ga ga pyhypotari novĩa. Emo gapiratehea ġa opyhy.

⁵² Igwete ga hemi jugwi taka'nhy ti ġa hugwi javo. Igwete ga henonhani opire'yma rerogwovo a'ero.

*Jesus'ga oko judeusva'ea moġitaharava'ea rovai pyteri pe
(Mateus 26.57-68; Lucas 22.54-55, 63-71; João 18.13-14, 19-24)*

⁵³⁻⁵⁶ Igwete ġa Jesus'ga rerohoi ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga ronga pe Caifás'ga ronga pe. Oro Pedro'ga, irupe ga ruri Jesus'ga reviri okari pe ovahema. Pevo ga apygi guardas'ga pavẽi ojipe'eavo tata ppyvo.

Igwete ġa Jesus'ga rerohoi onga pe. A'ero judeus'ga moġitahara'ga jatykatykapavi ikwava'ehara'ga nduvihava'ga jara'ga pavẽi. Gahã tuhẽ ojatyka jipi henduva judeus'ga nhi'i'ga ġa imbojarame mbatera ojipe'ga ndehe. Igwete judeus'ga moġitahara'ga nhaporemoojipe'ga ndekari kiro tombojamboja ti ġa ite'varuhuva'ea Jesus'ga rehe javo. A'ereki ġa ojukaupota ga. He'yi reki ġa novĩa – kiroki ġa u o'mbeo'mbero nahã Jesus'ga rekote'varuhui javo tehe. Emo ndojo'jajo'javi reki ġanhi'iga. Nurã gamoġitahara'ga nde'i: “A'iti gamombe'ua. Nurã tijuka ga,” nde'i ġa.

⁵⁷⁻⁵⁸ Aerẽ ojipe'ga po'ami o'mbero ġa pe. Igwete ġa etehei:

– Orohendu ore Jesus'ga nhi'i'ga ikwehe, ei ġa. “Tamondurunduru ti aġa Tupana'ga ruhava,” e ko ga ikwehe, e'i tehe ġa. “Akwaimbae'ga oapo agwa,” ei ga. “Emo mokõi ti ji herokiri japopava irũa nehẽ – kiroki vvyakotyve'ga ndoapokwahavi,” ei ga, ei ġa imombe'uteheavo ġa pe novĩa.

⁵⁹ Emo ġanhi'iga vehevi ndojo'javi.

⁶⁰ Igwete Caifás'ga po'ami ua ġandovai pyteri pe. Igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Marãi nde a'ero ejihe ġa imbojambojarama naerũ? ei ga. Nerenhi-mombe'uuhui nde ekovo naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

⁶¹ Jesus'ga nonhi'iġi reki upa onhi'ipotare'yma ġwaramo. Igwete ga ea'javi Jesus'ga pe:

—Ndehe re koi Cristoramo ereko naerũ Tupana'ga remimbuhurukaramo? Nde ereko nhaneremimbohete'hara'ga ra'yramo Tupana'ga ra'yramo? ei ga. Enhimombe'u katu ti ore ve a'ero, ei ga ga pe.

⁶² —A'ea ko ji. Tupana'ga ji mbuhuruka avo yvya koty, ei Jesus'ga ga pe. Igwete po ti pe ji repiagi nehẽ ji apygame ipopoakaheteve'ga pyri Tupana'ga pyri jitekovo huvihavamo nehẽ, ei ga. Pehepia po ti pe ji rura'javame yvaġatiġa pype ua yvya koty nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

⁶³ Igwete Caifás'ga nhimboahihetei Jesus'ga nhi'iġa henduvame. Nurã ga imbotararagi opira onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero javo. Igwete ga ei jara'ġa pe:

—Kirupi tuhẽ ojipe'ġa nemimombe'ua nhande ve. A'ereki ga tuhẽ e'iuhu ojive, ei ga.

⁶⁴ Pehendu ko pe ganhi'iġa ko. Onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero, ei ga. Marã po ti nhande ga rerekoi naerũ? Marã pe ga pe? ei ga jara'ġa pe.

Igwete ġa epavi ga pe:

—Okoko te'varuhu tuhẽ ga. Tomano po ga hamo! ei ġa.

⁶⁵ Kiro ġa nyvuni ga rehe. Igwete ġa hovapiari gareakwara tapy'ynhapira pyvõ. Igwete ġa kwaġakwari ga rehe.

—Ma'ġa okwa nde rehe? Ekwaha ti, ei ġa ga pe ga rerekomemuamo.

Igwete guardas'ġa ga rovapetepetegi no.

*Ndakwahavi ji Jesus'ga, e'ia'jaa'ja Pedrova'ea
(Mateus 26.69-75; Lucas 22.56-62; João 18.15-18, 25-27)*

⁶⁶ A'ea ja okari pe Pedro'ga apyġi guardas'ġa pavẽi ojipe'eavo. Igwete Caifás'gapyrivehẽa ruri.

⁶⁷ Pedro'ga repiagame hẽa ga repiahetei.

—Nde ko Nazarépeve'gapavẽiva'ea Jesus'gapavẽiva'ea, ei hẽa ga pe.

⁶⁸ —A'ea rũi ji! ei Pedro'ga o'mbero. Gara pe nde ei? ei ga hẽa pe.

A'ero ga hoi ahehohava rupi. Nanime inamutiġa nhi'iġi.

⁶⁹ Igwete hẽa ga repiagi pevo. Hẽa ea'javi pevove'ġa pe:

—Agwa'ga ko Jesus'gapavẽive'ga.

⁷⁰ Igwete Pedro'ga ea'javi o'mbero:

—A'ea rũi ko ji!

Aere'ĩ pevove'ġa ea'javi Pedro'ga pe:

—A'iti nde gapavẽiva'ea. A'ereki nde Galiléiapeva'ea no, ei ġa ga pe.

⁷¹ Igwete Pedro'ga nhi'iġahyi ġa pe:

—A'itituhẽva'ea ji a'e pe me. Ji ndakwahavi tuhẽ akoja'ga, ei ga ġa pe. Ji mberame pe me po ti Tupana'ga imbohahyi ji ve hamo, ei Pedro'ga ġa pe novĩa.

⁷² Nanime inamutiġa nhi'iġa'javi. A'ero Pedro'ga ikwahava'javi Jesus'ga nhi'iġagwera ojive. A'ereki opyhyga renonde Jesus'ga omombe'u jipe ga pe javo. “Inamutiġa nhi'iġa'java rupi po ti trêš nde ea'jaa'javi ji ve: ‘Ji ndakwahavi Jesus'ga,’ e'i jipe Jesus'ga Pedro'ga mbeaġwama mombe'gwovo ga pe.

Kiro Pedro'ga ikwahava'javi ganhi'iġagwera. Omboju Pedro'ga py'a. A'ero ga jehe'ohetei o'ama.

15

Pilatosva'ea eagwera Jesus'ga pe

(Mateus 27.1-2, 11-14; Lucas 23.1-5; João 18.28-38)

¹ Ypyhajive judeus'ga moğitahara'ga jatykatykaa'javi ikwava'èhara'ga nduvihava'ga xava'eve'ga pavèi judeus'ga mbo'ehara'ga pavèi. Igwete ga nhaporemo ga jatykai nahanahã ti tireko Jesus'ga a'ero javo. Igwete ga Jesus'ga kwarukari ga rerogwovouka governador'ga pyri Pilatos'ga pyri.

² Igwete Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

—Nde ko judeus'ga nduvihavuhuhetero ereko naerũ?

Igwete Jesus'ga ei:

—Ndehe ko ere poha.

³ Igwete ikwava'èhara'ga nduvihava'ga imbojambojatehei Jesus'ga rehe. Emo Jesus'ga nonhi'ikwepygi ga onhi'ipotare'yma gwaramo ga pe.

⁴ Igwete Pilatos'ga ea'javi ga pe:

—Nerenhi'igihũ nde ga pe naerũ? ei ga. Erehendu nde ganemimbojaruhua ejihe, ei ga Jesus'ga pe novã.

⁵ Emo Jesus'ga nonhi'ikwepygi ga no. Nurã Pilatos'ga nhimomby'ai ga rehe.

Pilatosva'ea ojukauga Jesus'ga

(Mateus 27.15-26; Lucas 23.13-25; João 18.39-19.16)

⁶⁻¹¹ Kiro he'yjuhuve'ga nduri javo Pilatos'ga pe.

—Páscoa japoa nanani nde cadeiapypeve'ga mbopiro'yi ga mohema cadeia hugwi oreremimbotarimo. Emohemuka ga kiro a'ero, ei ga Pilatos'ga pe.

Igwete Pilatos'ga ei ga pe:

—Tamohemuka ti ga a'ero – kiroki ga pe ga ei judeus'ga nduvihavuhuhete'ga, ei ga. Ga mohema pe pepota a'ero? ei ga ga pe.

A'ea Pilatos'ga ei he'yjuhuve'ga pe. A'ereki ga e'i ovyteri pe: “Ik-wava'èhara'ga nduvihava'ga onhimyrõ reki Jesus'ga rehe,” ei ga. “Nurã ga ga pyhygukari ga reruruka ji pyri,” ei Pilatos'ga. Nurã ga ei he'yjuhuve'ga pe: “Gamohema pe pepota?” Emo ikwava'èhara'ga nduvihava'ga omomymomyi he'yjuhuve'ga Barrabás'ga pe pe'ji javo. A'ea ja Barrabás'ga oko cadeia pype ojipe'ga pavèi. A'ereki ga otavuka gwuvihava'ga pe. Igwete Barrabás'ga gwuvihava'gareheva'ea jukai. Emo ikwava'èhara'ga nduvihava'ga omomyi he'yjuhuve'ga Barrabás'ga pe pe'ji javo Pilatos'ga pe. Nurã ga ega'ei ga pe:

—Barrabás'ga koi emohemuka ore ve, ei ga ga pe.

¹² Igwete Pilatos'ga ea'javi ga pe:

—Oro ga – kiroki ga pe pe ei oreruvihavuhuhete'ga – marã po ti ji ga rerekoi nehẽ naerũ?

¹³ —Ekutuguka ga yva rehe ga mbovyruka tomano ga, ei ga onhi'iga mbuhua ga pe.

¹⁴ —Maranuhũrame ti ji ga kutugukari naerũ? Marã tuhẽ garekote'varuhua naerũ? ei Pilatos'ga ga pe.

Igwaigwavete reki ga onhi'iga mbuhuri ga pe a'ero.

—Embovyruka tuhẽ ga.

¹⁵ Nurã Pilatos'ga Barrabás'ga mohemukari tonhimohẽ ti ga ji rehe javo. Igwete ga Jesus'ga nupanupãukari ipira apopyra pyvõ ga mondovo soldados'ga po pe tokutu ga ga yva rehe a'ero javo.

Soldadosva'ea gwerekomemua Jesus'ga

(Mateus 27.27-31; João 19.2-3)

¹⁶ Igwete soldados'ga Jesus'ga rerohoi okihavuhua pype governador'ga rongaruvihava pype. Igwete ġa jara'ga mbuhurukapavi tirekomemua ga javo.

¹⁷ A'ero ġa imongiukari ga pe tapy'ynhapiġwaġahiva'ea nanongara huvi-hava'ga omongi javo ga pe. Igwete ġa ipovâpovani yhyppoa hatihuhûva'ea on-hatimaġatuva'ea apovo inoġa Jesus'ga akaġa rehe aġa huvihava'ga akanitara javo tehe jupe.

¹⁸ Igwete ġa eġa'ei ga pe:

–Ejoryjory ti judeus'ga nduvihavuhuhetero, ei ġa ga pe ga rerekomemuamo.

¹⁹ Ojopy'rupy'ru ġa ga akanupanupamo vyvra pyvõ. Onyvunyvũ ġa ga rehe. Igwete ġa nenypy'andurundurugi ga pyri timbohete ga javo tehe.

²⁰ Nahã ġa ga rerekomemui. Aerẽ ġa hekyi iġwaġahiva'ea ga hugwi gapiretea mongirukara'java ga pe. Igwete ġa ga rerohoi tikutu ga yva rehe kiro javo.

Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovya

(Mateus 27.32-44; Lucas 23.26-43; João 19.17-27)

²¹ Kiro ġa Jesus'ga rerohoi cidade hugwi. Nanime Simão'ga ruri cidade pe. Ga ko cidade de Cirenepeva'ero. Alexandre'ga ko gara'yra'ga Rufo'ga pavêi. Kiro Simão'ga ruri nhuhûa hugwi. A'ero soldados'ga herohoukarahai Simão'ga pe yva Jesus'ga jukahava rupiara.

²² Igwete ġa Jesus'ga rerohoi ga rerogwovo vyvtyruhua arimo Gólgota arimo. Gólgota pe nhande ei Aheapindava.

²³ Igwete ġa imondoi ga pe vinho mohaġa pavêi mirra pavêi tahahyyme ti ga pe javo novã. Emo ga ndo'ui.

²⁴ Igwete ġa ga noġi yva rehe ga kutukutuga hehe. A'ero ġa ga mbovyri ga mo'ama. Kiro soldados'ga ipyhygi Jesus'ga pira tima'ẽ ti javo. A'ero ġa imombori ita'java'ea dados'java'ea ji koha javo jupe. Nahã ġa ima'ẽi tapy'ynhapira ojohupeupe.

²⁵ Nove horas rupi ġa ga kutugi yva rehe.

²⁶ Igwete ġa ikwatijari ġanemimbojaragwera Jesus'ga rehe. “Agwa'ga ko judeus'ga nduvihavuhuhete'ga,” e'i ikwatijara. Nahã ġa ikwatijari imbojaragwera yva raygwera rehe ikutuga ga arimo yva rehe inoġa.

²⁷ Igwete soldados'ga mokonhava'ea jukai ojipea rehe yva rehe ahe monguva no. A'ereki ahe ko governo movahihuhûva'ea. Igwete ġa ahe mbojogwovai Jesus'ga rehe ahe mo'ama.

[
²⁸ Na tuhẽ Tupana'ga rembikwatijarukara ga mombe'unhoġwenondei hako. A'ereki omombe'u ġanhi'iġa ga pe. “Oko te'varuhu ko ga,” ei ġa ga pe, e'i ikwatijara hako. Na tuhẽ reki ġa ei Jesus'ga pe a'ero.]

²⁹ Igwete ġa – kiroki ġa okwa ga pyvõ – ġa nhakambovavagi ga rerekomemuamo ga mbotegweteavo ga rerekovo. Igwete ġa ei ga pe:

–Eh! Ere tuhẽ nde raikwehe: “Tamondurunduru ti nhandejatykahavuhua mokõi herokia japopava irûa,” ere nde raikwehe novã, ei ġa.

³⁰ Epopoakaro ġwaramo ejy ti yva hugwi a'ero teremanoyme ti, ei ġa Jesus'ga pe ga rerekomemuamo.

³¹ Na jitehe ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga ga rerekomemui onhi'iġa ojohupe judeus'ga mbo'ehara'ga pavêi. Igwete ġa ei:

–Ojipe'ga ga nomomanoukari. Emo re ki ga omano kiro a'ero! ei ġa ojohupe.

³² E'i tehe ga ojive: “Tupana'ga ji mbuhuruka yvya koty. Ji ko ġanduvihavuhuhetero israelitas'ġa nduvihavuhuhetero ako,” e'i tehe ga ojive, ei ġa. Na ga jyvi kiro yva hugwi a'ero, ei ġa. Ga jyvame po ti nhande ga repiagi ga rerovia nehē! ei ġa ojohupe.

Igwete ahe Jesus'ga mbotegwetei no – kiroki ahe o'ã yva rehe omanomo Jesus'ga pyri.

Jesus'ga omano

(Mateus 27.45-56; Lucas 23.44-49; João 19.28-30)

³³ Ahaji katu igwehetei kwara ipyryrymame. Ypytunahimba hete ġagwyri pe nhaporemome imonga'aruga. Trēs horas rupi kwara imbokojahua'javi.

³⁴ Trēs horas rupi jitehe Jesus'ga onhi'ġa mondoahyahivi Tupana'ga pe.

–Eloí, Eloí, lemá sabactani? ei ga.

A'ea ko: “Tupana, Tupana, ajiko hete ji nde rehe. Maraname nde pohiri ji hugwi?”

A'ea Jesus'ga ei ga pe.

³⁵ Jararamo pevove'ġa ġwendu ganhi'ġahyahiva novĩa. Emo ġa e'i tehe:

–Pehendu. E'i po ga Eliasva'ea pe tuhu ti ga ji pyri ji pokoga javo, e'i tehe ġa ojohupe.

³⁶ Igwete ojipe'ga nhani ipyhyga jyruhu'iva'ea imondeva vinho pype tajahiva'ea pype herua. Igwete ga ipimombygi yvyra rehe imbovya imondovo Jesus'ga juru pe topyte ga javo. Igwete ga ei jara'ġa pe:

–Tihepia na'ē ti Eliasva'ea rura ga mbojyva naerũ, ei ga.

³⁷ Igwete Jesus'ga hapukajahivi omanomo.

³⁸ Nanime ġajatykahavuhua pype tapy'ynhapira hovapiakava itararagi mbytera rupi yvatea hugwi ojyva ua yvyvo.

³⁹ Jesus'ga rovai pyteri pe soldados'ġa nduvihava'ga ami. Igwete ga hepiagi gamanoa.

–Tupana'ga ra'yra tuhē po ahe, ei ga javo.

⁴⁰⁻⁴¹ Irupe kunhangwera'ġa hepiagi gamanoa no – kiroki ġa ohoohe Jesus'ga rupi. Galiléiapeve'ġa gwyra rupi ga horame ġa hoi ga rupi imondomondovo mbatera ga pe jipi. Ga ko Maria Madalenahēa Saloméhēa no Mariahēa no. Hēara'yra'ġa ko José'ga Tiago'ga no ipyahuve'ga. Ojipe'ġa pevo u gamanoa repiaga onhimongyavo no kunhangwera'ġa – kiroki ġa uhu Jerusalém me Jesus'ga rupi.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Mateus 27.57-61; Lucas 23.50-56; João 19.38-42)

⁴² Kiro ka'aru hete. A'ero judeus'ġa imboavujikweri mbatera. A'ereki ġa e'i: “Ko'emame ko sábadu. A'ea rupi po ti nhande ndiaporavykyi mbatera apovo,” ei ġa.

⁴³ Igwete José'ga cidade de Arimatéiapeve'ga ndopojihuvi ogwovo Pilatos'ga pyri oporanduva Jesus'ga ra'oa rehe. José'ga ko judeus'ġa moġitahara'ġa pyteripeve'ga. Ojipe'ġa e'i ga pe pyri hete ga javo. Ymya ga Cristo'ga rura pota toko ti ga nhandervihavuhuhetero javo. Igwete ga ndopojihuvi oporanduva Jesus'ga ra'oa rehe.

–Taroho ti Jesusva'ea ra'oa yva hugwi? ei ga Pilatos'ga pe.

⁴⁴ Igwete Pilatos'ga ei oyvyteri pe: “A'iti re po ahe manojipei?” Igwete ga ga mbuhurukari ojipyri soldados'ġa nduvihava'ga javo ga pe.

–Omano Jesusva'ea a'ero?

⁴⁵ –Omano tuhē ko ahe, ei ga imombe'gwovo ga pe.

Henduvame ganhi'ġa Pilatos'ga ei José'ga pe:

–Eroho ti ahera'oa a'ero.

⁴⁶ Igwete José'ga hoi ipyhyga tapy'ynhapipyryva herogwovo Jesus'ga ra'oa pyri. A'ero José'ga gara'oa mbojyvi yva hugwi imamana tapy'ynhapira pyvõ. Igwete ga gara'oa rerohoi herokia itaruvihavuhua kwaruhua pype imbogwaipyra pype inoga heja. Igwete ga hovapytymi ikwaruhua itauhua moanhana imohina jurukwari pe.

⁴⁷ Maria Madalena'ga gwepia gara'oa nongava. Mariahêa gwepia no – kiroki hêa Tiago'ga yhêa.

16

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Mateus 28.1-8; Lucas 24.1-12; João 20.1-10)

¹ Ihopavame kwara sábadu rupi gaporavykye'yma rupi, a'ero kunhangwera'ga hoi ipyhyga nhandya'java'ea perfume timongy ti ahera'oa rehe javo. Maria Madalena'hêa hoi Salomé'hêa no Mariahêa no – kiroki hêa Tiago'ga yhêa.

² Ko'emame domingo rupi ga herohoi a'ero itaruvihavuhua kwaruhu pe gara'oa nongai pe. Ypyhajive ga herohoi kwara po'ria rupi.

³ Herohorame ga ei ojohupe:

–Ma'ga po ti ope'a itauhua nhande ve nehê imoanhana jurukwara imongovo nehê? ei ga. A'ereki ipohyi hete nhande ve, ei ga ojohupe novia.

⁴ Hepiakaturame ga nhimombaragwahavi reki imoanhanipyra rehe itauhua rehe.

–Ope'a jipe ga jugwi ra'e, ja'gwy, ei ga.

⁵ Igwete ga ki ikwaruhua pype. A'ero ga ipyahuve'ga repiagi. Kokoty ga reni ipype. Ipukuhu gapira. Tigahivuhu hete. Onhimomby'a hete ga ga repiagame okyhyjiavo.

⁶ Igwete ga ei ga pe:

–Taphimomby'aa'javi, ei ga. Peheka pe Jesus'ga Nazarépeve'ga – gaha ga ojuka yva rehe oji'i novia, ei ga ga pe. Ga okwerava'ja. Avo rui ga reko kiro. Pehepia ganongavagwera, ei ga kunhangwera'ga pe.

⁷ Hepejigwovo kiro gakwerava mombe'gwovo garemimbo'ehara'ga pe Pedro'ga pe, ei ga ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Oho ti Jesus'ga Galiléia pe ga nenonde. Pevo ti ga ga repiagi nehê. E'i jipe ga a'ea ga pe ikwehe!” A'ea ti pe'ji Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe, ei ga kunhangwera'ga pe.

⁸ A'ero ga êi ikwaruhua hugwi onhana ohyhyipava. A'ereki ga omboju opy'a. Nomombe'ui ve ga Jesus'ga kwerava ojipe'ga pe okyhyjihetero gwaramo.

Jesus'ga ojipiuka Maria Madalena'ea pe

(Mateus 28.9-10; João 20.11-18)

[
⁹ Domingo rupi ko'e'gatue'yma rupi Jesus'ga kwerava'javi omanoa hugwi. Okweravirê ga jipiukari Maria Madalena'hêa pe ypy – hehã hugwi Jesus'ga ombojipe'ape'a anha'ga seteva'ea. Igwete Jesus'ga jipiukari hêa pe.

¹⁰⁻¹¹ A'ero hêa hoi Jesus'gapavêive'ga pyri tamombe'u ga pe javo. Ojehe'o hete ga upa okovevehuro omano Jesusva'ea javo tehe. Igwete hêa ei ga pe:

–Okwerava'ja ga kiro, ei hêa. Ahepia ji ga ko, ei hêa ga pe novia.

Emo ga ndogweroviarihu reki hêanhi'i'ga.

Jesus'ga gwupiti mokonhava'ea ogwovo Emaús pe

(Lucas 24.13-35)

¹² Aerê mokonha'ga horame nhu me Jesus'ga jipiukari ga pe ojijoyiyita.

¹³ Igwete ga jivyri a'ero imombe'gwovo Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe.

–Jesus'ga okwerava'ja kiro, ei ġa. Orohepia ore ga ko, ei ġa ġa pe novġa. Emo ġa ndogweroviari jitehe ġa.

Jesus'ga ojipiuka onzeva'ea pe

(Mateus 28.16-20; Lucas 24.36-49; Joāo 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁴ Aerē mbatera ua rupi Jesus'ga jipiukari onzeve'ġa pe no ġwemimbo'ehara'ġa pe. Igwete ga nhi'iġahyi ġa pe.

–Napeangarihu pe heroviare'yma, ei ga. A'ereki pe ndaperoviarihu ġa – kiroki ġa ji repia ji kweravirē, ei ga ġa pe.

¹⁵ Igwete ga ei ġa pe no:

–Peho ti ojipe'ġa gwyri pe nhaporemō, ei ga. Pemombe'u hete ti pyryva'ea ji mombe'gwovo vvyakotyve'ġa pe nhaporemō, ei ga ġa pe.

¹⁶ Po ti ġa jikogi ji rehe onhimobatizavouka nehē, a'ero po ti ġa hoi Tupana'ga pyri okovo avuirama nehē, ei ga. Po ti ġa ndojikogi ji rehe, a'ero po ti Tupana'ga ei peko te'varuhu pe javo ġa pe nehē. A'ero po ti ġa hoi hahyva'ea ruvihava pype avuirama nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ Kiroki ġa ojiko ji rehe – ġa pe po ti Tupana'ga japoukari ahemonhimomby'ava'ea nehē. Ombojipe'a po ti ġa anhaġa Diabo'gapyriva'ea ojipe'ġa hugwi jipopoakarimo nehē. Tupana'ga po ti omongo ġanhi'iġa hajiheva'ero nehē aherembikwahavipyre'ymamo nehē, ei ga ġa pe.

¹⁸ Po ti ġa ipyhygi mboja nehē, a'ea po ti nombote'varuhui ġa momanoukare'yma nehē. Po ti ġa i'ui ahejukava'ea nehē, ndikwahyi po ti ġa pe nehē, ei ga. Po ti ġa pokogi itetirūave'ġa ndehe nehē, a'ero po ti ġa nhimohiġatui nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Jesus'ga rerohohava yvaga pype

(Lucas 24.50-53; Atos 1.9-11)

¹⁹ Igwete Jesus'ga ġapojykaharete'ga nhi'imbavi ġwemimbo'ehara'ġa pe. A'ero Tupana'ga ga rupirukari yvagi pe ga mbuhuruka. Pevo ga apygi oina Tupana'ga pyri ga moiruamo.

²⁰ Aerē Jesus'ga remimbo'ehara'ġa hoi Jesus'ga mombe'gwovo ojipe'ġape'ġa gwyri pe. Igwete Jesus'ga ġapojykaharete'ga ġa pokopokogi japovouka ahemonhimomby'ava'ea ġa pe. Nahā ga heroviarukari ġanemimombe'ua ojipe'ġa pe a'itituhēva'ea javo jupe.]

LUCASVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de Lucas

Lucasva'ea okwatija Teófilova'ea pe

¹ Kiro ji ikwatijari nde ve, Teófilo, terekwaha hete ti huvihavamo javo. Ojikwe he'yive'ga okwatija imombe'gwovo orerembikwahava nahanahã Cristo'ga oko ojiheve'ga pyteri pe ga mbojikoguka ojihe javo.

² Okwatija ga Jesus'garupive'ga nemimombe'ua – kiroki a'ea ga omombe'u ore ve Jesus'gareheva'ea pe. Ga omombe'u Jesus Cristo'ga rura avo yvya koty garuva ahe pyri no. Ga omombe'u Jesus'ga remimbo'ea ojive no. Ganemimombe'ua he'yive'ga okwatija a'ero.

³ Jihi no, ji ikwahapavi, Teófilo. A'ereki ymyahũ ji anhimbo'e Jesus'ga rura rehe gareaporoğita rehe no garemimbo'ea rehe no. Ajapyaka ji hendukat-uavo Jesus'garupive'ga ga mombe'urame. Pyry ji ve no ji ikwatijari Jesus'ga rehe terekwaha ti javo. Kiro po ti ji ikwatijapavi Jesus'ga mombe'ukatuavo nehẽ.

⁴ Nahã po ti ji nde mbo'epavi Jesus'ga rehe nehẽ. Ymya nde henduvi Jesus'ga mombe'ua. Kiro po ti ji ikwahaheteukari nde ve ikwatijarame imombe'upava nde ve nehẽ.

Tupana'gapyrive'ga omombe'u João Batistava'ea aragwama

⁵ Ymyahũ Herodesva'ea rekoi israelitas'ga nduvihavuhuro gagwyri pe Judéia pe. A'ea rupi Zacariasva'ea rekoi ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe. A'ereki aheremboopya Abiasva'ea. A'ero ahe poravykyi Abiasva'ea rakykwepohara'ga pavêi gwe'yja'ga jatykahavuhua pype templo pype. Zacariasva'ea rembirekova'ea ko ikwava'ẽharava'ea rakykwepoharamo oko no. Aherera Isabel.

⁶ Ahe memei Tupana'ga reroviahetei ga nhi'ĩpo'rupava Zacariasva'ea Isabelva'ea pavêi. Ahe oko katu jipi.

–Pepyry pe, ei Tupana'ga ahe ve a'ero.

⁷ Ahe ndata'yri. Ahe jogwerekopyrame Isabelva'ea ndata'yri. Aerẽ ahe memei ixava'e, a'ero kaitu ahe ndata'yri.

⁸ Kiro Zacariasva'ea poravykyi gwe'yja'ga jatykahavuhua pype templo pype Abiasva'ea rakykwepohara'ga pavêi jara'ga py'ruavo ikwava'ẽharamo.

⁹ Ojopy'rupy'ru ga imbokaita incenso perfume apopyra Tupana'ga pe jipi ojatykahavuhua pype. A'ero kiro Zacariasva'ea herohoi perfume apopyra imbokaita Tupana'ga pe.

¹⁰ Ahe imbokairame he'yjuhuve'ga nduvi onhimongyavo okari pe ojatykahavuhua pyri templo pyri onhi'igã Tupana'ga pe.

¹¹ Kotihĩ Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari ua o'ama Zacariasva'ea pyri. Perfume apopyra kaihava pyri ojohukoty rũi ga ruri Zacariasva'ea imbokairame perfume apopyra hehe.

¹² Zacariasva'ea py'a oko tehe ga repiagame. Okyhyji hete ahe ga hugwi. Oyvyteri pe ahe ei: “Marã po ti ji rekoi nehẽ naerũ?” ei ahe.

¹³ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei:

–Terekyhyji, ei ga Zacariasva'ea pe. A'ereki Tupana'ga gwendu katu nde nhi'igame ga pe. Nurã po ti nde ra'yramo enhimbirekohẽa pe Isabelhẽa pe nehẽ, ei ga Zacariasva'ea pe. João ti pemondo inoğa gareraramo peja'yra'ga reraramo, ei ga.

¹⁴ Ga arame po ti nde vy'ari ejoryjoryvamo nehē. He'yjuhuve'ga po ti ovy'a gworygworyvamo nehē no.

¹⁵ —Aerē po ti Tupana'ga ei ga pe nehē: “Huvihava ko ga.” Nahā po ti Tupana'ga ei ndera'yra'ga pe nehē, ei Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga. Nurā po ti pe ndoryndoryvamo nehē. Ndo'ui po ti ga vinho nehē. Ojipe'ia no ahemboheagwryryva'ea po ti ga ndo'ui nehē. Tupana'ga ra'uva po ti ndojipe'ai ga hugwi ga pojykavo nehē ga arypyrime nehē ga nhimomboakarama nehē no.

¹⁶ —Gaha po ti e'i israelitas'ga pe nehē: “Penhi'īpo'rua'ja ti Tupana'ga,” e po ti ga nehē. A'ero po ti he'yive'ga Tupana'ga nhi'īpo'rui ojikoga ga rehe nehē ndehe ko orepojykaharetea javo ga pe, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁷ —Ndera'yra'ga po ti oho nhandepojykaharete'ga renonde nehē, ei ga Zacariasva'ea pe. Ymyahū Tupana'ga ra'uva opojyka Eliasva'ea ahe moiruamo ga mbopopoaka, ei Tupana'gapyrive'ga. Na jitehe po ti Tupana'ga ra'uva ndera'yra'ga pojykai ga moiruamo ga mbopopoaka nehē. A'ero po ti ndera'yra'ga akwaimbae'ga mbo'embo'ei nehē. “Pearō ti peja'yra'ga.” A'ea po ti ga ei ga arōukara'java ga pe nehē, ei ga. Kiroki ga ndokoi Tupana'ga nhi'īga rupi – gahā po ti ga ombojapyaka katu nehē. Pyryve'ga ja po ti ga oko a'ero gweaporoğitakaturu nehē. Nahā po ti ndera'yra'ga ga mboavujikweri Tupana'ga pe nehē toko ti ga Tupana'gareheva'ero javo. O'arame nahā po ti ga rekoi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga Zacariasva'ea pe.

¹⁸ —Marā po ti ji heroviari tayri'ga rehe nehē? ei Zacariasva'ea. A'ereki ji jixava'e nhirembirekohēa pavēi, ei ahe.

¹⁹ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei ahe ve:

—Jirera ko Gabriel. Jihi Tupana'gapyriva'ea jitekovo ga pyri jipi, ei ga Zacariasva'ea pe. Gaha Tupana'ga ji mbuhurukari nde pyri emombe'u ti Zacarias'ga pe javo. A'ero ji ruri imombe'ukatuavo nde ve pyryva'ea.

²⁰ Nahā po ti ndera'yra'ga, a'e ko ji nde ve ko, ei ga Zacariasva'ea pe. Aerē Tupana'ga erame po ti ji'eagwera apiavo ihoi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga. Nde ndereroviari reki ji'ea, ei ga. Nurā po ti nde nerenhi'īga'javi nehē, ei ga. Ji rendu ti! Ndera'yra'ga arirē jate po ti nde nhi'īga'javi nehē, ei ga Zacariasva'ea pe.

²¹ Ojatykahavuhua pyri templo pyri Zacariasva'ea re'yja'ga nduvi okari pe Zacarias'ga ti tohē jugwi kiro javo. Oyvyteri pe ga ei: “Maraname ga nohemuhūi naerū ore ve?” ei ga onhimomby'avo.

²² Aerē ahe hemame gajatykahavuhua hugwi ua ga pyri tegwete ganhi'ihava ga pe. A'ero ga ei:

—Marağatu ga nonhi'īga'javi? ei ga. Po Tupana'ga gwepiuka mbatera ga pe, ei ga.

A'ereki opoa pyvō ahe nhi'inhi'īpotari ga pe. Nohema'javi ve reki ahenhi'īga ahe hugwi. A'ero ga hoi ogwovo.

²³ Aerē Zacariasva'ea poravykya'javi ojatykahavuhua pype templo pype. Mbohapyra te ahe kiri oporavykyavo. Oporavykypavirē ahe jivyri ogwovo gwonga pe.

²⁴ Aerē Zacariasva'ea rembirekova'ea Isabelva'ea puru'aro. Isabelva'ea ndohoi gwonga hugwi. Cinco ahe jahya mondoi ohoe'ymame gwonga hugwi. Ahe e'i:

²⁵ —Ji poko Tupana'ga. A'ereki ga ombuhu jira'yra'ga ji ve nhirembireko'ga pe no, ei ahe. Ymya ga ji jai nanderayri javo. Kiro po ti ga nde'ia'javi ji ve nehē, ei ahe.

Tupana'gapyrive'ga omombe'u Jesus'ga arağwama

26 Oporu'arame seis Isabelva'ea jahya mondoi. A'ea rupi Tupana'ga ojipyri'ga mondoukari Gabriel'ga cidade de Nazaré pe - perope Galiléiapeve'ga gwyri pe.

27 Pevo Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga hoi ojyva imombe'gwovo Tupana'ga nhi'i'ga Mariava'ea pe. Akwaimbae'ga ndogwerekoi ve ahe.

—Hehã ti tahembireko tuhẽ Daviva'ea rymymino'ga pavẽi nehẽ José'ga pavẽi nehẽ, ei ahepo'ria.

Mariava'ea nahembirekoi ve Joséva'ea pavẽi Tupana'gapyrive'ga rurame Mariava'ea pyri.

28 Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri Mariava'ea pyri javo ahe ve:

—Ejoryjory ti, ei ga. A'ereki Tupana'ga omombyry nde ve okovo nde pyri. Koji'i Tupana'ga imombyryvi nde ve kunhangwera'ga pe hohe, ei ga Mariava'ea pe.

29 Omyi Mariava'ea py'a Tupana'gapyrive'ga imombe'urame ahe ve. Oyvyteri pe ahe ei: “Maraġatu ga ei ji ve ra'e?” A'ea ahe ei ojapyakavo hehe ikwahave'yma.

30 A'ero Tupana'gapyrive'ga ei:

—Maria, ei ga ahe ve. Terekyhyji! A'ereki Tupana'ga imombyryvi nde ve.

31 Ji rendu ti! Ndepuru'a po ti nde nehẽ, ei ga. A'ero po ti nde eja'yra'ga mbo'ari nehẽ, ei ga Mariava'ea pe. Jesus emondo ti inoġa gareraramo.

32 Huvihavuhu hete po ti ga nehẽ, ei ga. Nhandepojoykaharete'ga Tupana'ga koji'i ipopoaka hete ġa hohe pa. Jesus'ga pe po ti ga ei nehẽ jira'yra'ga. Tupana'ga tuhẽ po ti ga mongoi nehẽ eko ti huvihavuhuhetero javo. Nahã po ti ga huvihavuhuhetero ġwamonhava'ea py'rovo Daviva'ea py'rovo nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

33 Nane'ymi jipi po ti ga rekoi Jacóva'ea rakykwepohara'ga nduvihavuhuhetero gwe'yja'ga nduvihavuhuhetero nehẽ. Avuirama po ti ga rekoi huvihavamo nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga Mariava'ea pe.

34 Kiro Mariava'ea ei:

—Akwaimbae'ga ndajirerekoi ve, ei ahe Tupana'gapyrive'ga pe. Ma po ti ji puru'aro nehẽ naerũ? ei ahe ga pe.

35 A'ero Tupana'gapyrive'ga ei ahe ve:

—Pyry hete Tupana'ga ra'uva. Tupana'ga ipopoaka hete ojipe'ga hohe pa. Aerẽ po ti gara'uva jyvi ua nde pyri nehẽ. Opopoakara pyvõ po ti Tupana'ga tayri'ga mondoi nde pype a'ero nehẽ. Nahã po ti ga ndera'yra'ga apoi nde ve nehẽ, ei ga Mariava'ea pe. Nurã ombo'arame po ti ndera'yra'ga pyryhetero nehẽ. “Tupana'ga ra'yra'ga,” e po ti ġa ga pe nehẽ, ei ga ahe ve.

36 —Ji rendu ti! ei ga ahe ve. Erekwaha nde eje'yjahẽa Isabelhẽa. Hẽa ipuru'a no. Iġwaivĩ hẽa kiro a. Ymya ġa ei: “Ndata'yri tuhẽ hẽa.” Nahã ġa ei. Emo seis hẽa omondo jahya opuru'arame. Kiro po ti hẽa gwa'yra'ga mbo'ari nehẽ.

37 A'ereki Tupana'ga pe ahã onhimiva'ea, ei ga imombe'gwovo.

38 A'ero Mariava'ea ei Tupana'gapyrive'ga pe:

—Ji ko Tupana'gareheva'ea. Na ti ji puru'aro a'ero nehẽ ganhi'i'ga rupi nehẽ - kiroki a'ea nde eremombe'u ji ve, ei ahe ga pe.

A'ero Tupana'gapyrive'ga hoi ahe hugwi.

Mariava'ea oho Isabelva'ea repiaga

39 Aerẽ Mariava'ea herekokatui ombate'ria. Kotihĩ ahe herohoi vytyruhua rupi Judéiapeve'ga gwyri pe vytyruhupeve'ga gwyri pe ogwovo pevove'ga cidade pe.

40 Pevo Zacariasva'ea rongga pe ahe hoi ogwovo Isabelva'ea pyri.

–Kiroḡwe ji ruri, ei ahe Isabelva'ea pe.

⁴¹ A'ero Isabelva'ea ra'yrava'ea Isabelva'ea avykyi aheyvyteri pe ahe Mariava'ea nhi'iḡa renduvame. Kiro Tupana'ga ra'uvapyryva ruri Isabelva'ea pyri ahe pojkavo.

⁴² Nurã Isabelva'ea nhi'iḡa hahyahi hēa erame:

–Koji'i Tupana'ga imombyryvi nde ve kunhangwera'ḡa pe hohe, ei Isabelva'ea Mariava'ea pe. Aerē po ti Tupana'ga imombyryvi ndera'yra'ga pe nehē no.

⁴³ Nde ko jipojykaharete'ga yhēa reki. Kiro po ti nde ga mbo'a nehē. A'ero nde huvihava. Jihi okoteheva'ea ko ji. Emo nde erejo jitehe ji repiaga! ei ahe Mariava'ea pe onhimomby'avo.

⁴⁴ Nenhi'iḡa ji henduvame kotihĩ jira'yra'ga roryroryvamo ji avykyavo jivyvyteri pe ko, ei ahe Mariava'ea pe.

⁴⁵ Pyry hete nde ve. A'ereki nde Tupana'ga nhi'iḡa rerovia na tuhē po ti a'ero nehē javo, ei Isabelva'ea Mariava'ea pe. Tupana'ga po ti nopiriani tuhē onhi'iḡa nde ve nehē, ei Isabelva'ea.

Mariava'ea ombohete Tupana'ga

⁴⁶ A'ero Mariava'ea ei:

–Ambohete tuhē ji Tupana'ga jipojykaharete'ga jipy'a pe.

Huvihavuhu ko nde epyryvamo, a'e ji ga pe.

⁴⁷ Tupana'ga ji mbohoryory ojihe, ei ahe.

Jivyvyteri pe ji jiroryrory.

A'ereki ga nhimbopiro'yharamo oko.

⁴⁸ Ji ko gareheva'ero, ei ahe. Ji rendu ti! Kiro ji ndakoteheva'javi reki.

A'ereki ga ji repia katu ji moka'nhyme'yma.

Nurã kiro po ti vvyakotyve'ḡa epavi nehē

pyry hete hēa pe javo ji ve, ei Mariava'ea.

⁴⁹ A'ereki Tupana'ga ipopoakaheteve'ga ji poko hete.

Anhimomby'a ji ga rehe.

Pyry hete tuhē ga.

⁵⁰ Nane'ymi ga ḡa arōhetei ḡa pokoga

– kiroki ḡa ganhi'iḡa rupi oko ga mbohetepe.

Oporogwety ga ḡanda'yra'ḡa ḡanymymino'ḡa no

– kiroki ḡa ganhi'iḡa rupi oko ga mbohetepe.

Oporogwety ga ḡanamonha'ḡa no

– kiroki ḡa ganhi'iḡa rupi oko ga mbohetepe, ei Mariava'ea.

⁵¹ Ga okwahavuka opopoakara.

Ombokwaki'o ga onhimboheteve'ḡa.

⁵² Ga omombo huvihava'ḡa

tapekoa'javi ti huvihava kiro javo ḡa pe.

Okoteheve'ḡa ga omongouka reki

eko ti huvihavamo kiro javo ḡa pe, ei Mariava'ea.

⁵³ Ga omondo pyryva'ea imbatere'ŷve'ḡa pe.

Imbateve'ḡa ga omondouka reki ojihugwi.

Gapojate oho a'ero.

⁵⁴ Tupana'ga nomoka'nhymi onhi'iḡagwera ojiheva'ea pe israelitasva'ea pe.

Oko ga ḡwembi'ea rupi ahe pokoga, ei Mariava'ea.

⁵⁵ Ymyahũ ga nhi'iḡatui nhaneramonhava'ea pe Abraãova'ea pe.

Aerē ga nhi'iḡatui aherakykwepoharava'ea pe israelitasva'ea pe.

“Nane'ymi ji pe pokogi jipi,” ei Tupana'ga ahe ve.

“Penymymino'ḡa po ti ji ḡa pokogi nehē no,” ei ga. Na tuhē reki.

Nomoka'nhymi ga ahe pokoga.

Ga po ti nhande pokogi nehẽ no, ei Mariava'ea.

Nhanenymymino'ga po ti ga ga pokogi nehẽ no.

Ganymymino'ga po ti ga ga pokogi nehẽ no, ei Mariava'ea.

⁵⁶ Kirẽ Mariava'ea trẽs jahya mondoi gwerevi opytavo Isabelva'ea pyri. Aerẽ ahe jivyri ogwovo gwonga pe.

João Batistava'ea o'a

⁵⁷ Kiro Isabelva'ea ra'yrava'ea ahava. A'ero ahe gwa'yrava'ea mbo'ari.

⁵⁸ Aherongapypeve'ga okwaha aheryja'ga pavẽi Tupana'ga pyryhetea ahe ve ga ahera'yrava'ea mbo'arukaro gwaramo ahe ve. A'ero ga ndoryn-doryvamo Isabelva'ea pavẽi.

⁵⁹ Sete tay'riva'ea kiri o'arirẽ. Ko'emame aherakwanhapi'ria kytihava. A'ero gande'yja'ga nduri hepiaga. Tay'riva'ea rehe ga inombotari ahereraramo ahapo'ria rera Zacarias po ti garera nehẽ javo.

⁶⁰ A'ero ahe'yembora ei:

—Ahã te! Poi rui po ti garera nehẽ. Garera po ti João nehẽ, ei Isabelva'ea.

⁶¹ A'ero ga ei ahe ve:

—Maraname nde ei nahã? Ndogwerekoi ndere'yja'ga a'ea gwera, ei ga.

⁶² Opoa pyvõ ga ei tay'riva'ea po'ria pe marãva'ea nde erepota garera naerũ javo.

⁶³ A'ero Zacariasva'ea poeruri peru ti ji ve ikwatijahava javo. A'ereki ahe nonhi'igi. Ga imondorame ikwatijahava ahe ve, ahe ikwatijari inoãa: “Garera ko João.” Ga nhimomby'apavi aherera repiaga.

⁶⁴ Kiro kotihĩ Zacariasva'ea nhi'iga'javi a'ero.

—Pyry hete Tupana'ga, ei ahe ga mboheteavo.

⁶⁵ Zacariasva'ea nhi'igame ahekotyve'ga kyhyjipavi. Hehe ga nhomonhi'inhi'igi imombe'gwombe'gwovo pa yvytyvytyruhupeve'ga pe nhaporemõ Judéiapeve'ga pe.

⁶⁶ Kiroki ga gwendu Zacariasva'ea mombe'ua tay'riva'ea mombe'ua no – ga nhaporemõ ojapyaka hehe. A'ero ga ei:

—Tayri'ga po ti oko huvihavuhuro a'ero nehẽ! ei ga.

A'ereki Tupana'ga popoakahetea oko tay'riva'ea rupi.

Zacariasva'ea omombe'u gwa'yrava'ea

⁶⁷ Tay'riva'ea po'ria Zacariasva'ea, ahe kiro Tupana'ga ra'uva ahe pojykai. A'ero ahe imombe'ui Tupana'ga rembikwahavukara javo:

⁶⁸ —Timbohete ti nhandepojy kaharete'ga israelitas'ga pojy kaharete'ga Tupana'ga!

A'ereki ga uhu nhande pokoguka ojiheva'ea pokoguka nhande mbopiro'yavouka, ei Zacariasva'ea.

⁶⁹ Ga ombuhuruka ipopoakaheteve'ga toko ti ga gambopiro'yharamo javo.

Garamonhava'ea ko Daviva'ea Tupana'gareheva'ea, ei Zacariasva'ea.

⁷⁰ Ymyahũ hete Tupana'ga omombe'u jipe ipopoakaheteve'ga rura pyryva'ea pe onhi'iga mombe'uharava'ea pe.

A'ero Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea garura mombe'ui nhaneramonhava'ea pe.

⁷¹ Ahe e'i: “Tianembopiro'y ti ipopoakaheteve'ga nhanearõ'e'ỹve'ga hugwi nehẽ.”

A'ea Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ei nhaneramonhava'ea pe Tupana'ga remimbotarimova'ea mombe'gwovo, ei Zacariasva'ea.

⁷² A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i hete nhaneramonhava'ea pe:

“Amombyry po ti ji pe me
imoka'nhyme'yma nhinhi'iga Abraãova'ea pe nehẽ,” ei Tupana'ga, ei
Zacariasva'ea.

⁷³ Ymyahũ Tupana'ga onhi'ĩ nhaneramonhava'ea pe Abraãova'ea pe, ei
Zacariasva'ea.

⁷⁴ Abraãova'ea pe ga ei:

“Ambopiro'y po ti ji nderakykwepohara'ga ga'arõ'e'ỹve'ga hugwi nehẽ.
A'ero ti ga toko nhinhi'iga rupi ji mboheteavo okyhyjie'yma nehẽ,” ei Tu-
pana'ga.

⁷⁵ “Nane'y mi ti nderakykwepohara'ga toko pyry okovo jireheva'ero
ji mboheteavo okokatuavo jipi nehẽ,” ei Tupana'ga nhaneramonhava'ea
pe, ei Zacariasva'ea imombe'gwovo ga pe.

⁷⁶ –Tapihã, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.
Nde ypy ti ereho Tupana'ga renonde nehẽ
imboavujikwea ga pe garura renonde nehẽ.

Nurã po ti ga ei nde ve nehẽ
ereko ti nde nhinhi'iga mombe'uharamo nehẽ javo.

Gaha oko ojipe'ga hohe pa Tupana'ga, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

⁷⁷ Nde po ti eremombe'u pyryva'ea Tupana'ga nhi'iga gareheve'ga pe ga
moğitavo nehẽ.

A'ero po ti nde ei ga pe nehẽ:

“Uhu po ti ipopoakaheteve'ga nhande mbopiro'yavo nhanderekote'varuhua
hugwi nehẽ.

A'ereki ga a'ea omombo nhande hugwi ikwahava'jave'yma.”

A'ea po ti nde ei ga pe nehẽ, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

⁷⁸ Nahã po ti nehẽ. A'ereki Tupana'ga omombyry nhande ve nhande repi-
akatuavo.

Opyryvamo gwaramo po ti ga ipopoakaheteve'ga mbuhurukari nhande pyri
yvaga hugwi nehẽ.

⁷⁹ Urame po ti ipopoakaheteve'ga ei ikwahavuka nhande ve nehẽ.

“Pejiko ti ji rehe imomboruka pejikote'varuhua ji ve.

A'ero po ti ji pe nderohoukari yvagi pe
pe mombytavo avuirama Tupana'ga pyri nehẽ.

A'ero po ti pe ndapehoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.”

A'ea po ti ga ei ikwahavuka nhande ve nehẽ.

A'ereki nhande ndikwahavi nhandekote'varuhuavo
nhandekyhyjiavo hahyva'ea ruvihava hugwi okovo ga ja
– kiroki ga oho ypytuna rupi.

“Mome po pehea?” ei ga ikwahave'yma.

Ipopoakaheteve'ga po ti ikwahavukari nhande ve
imbokojahuavo nhaneakaği pe inoğatuavo nhandepy'a
ji rupi po ti pe hoi yvagi pe nehẽ javo, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

⁸⁰ Aerẽ tay'riva'ea nhimomboakari oky'rahu'iro Zacariasva'ea ra'yrava'ea.
Pyry hete tuhẽ tay'riva'ea reaporoğita okovo. Aerẽ oyvuakarama ahe ruvi
ongae'yi me upa. Aerẽ ahe oje'yja'ga moğitai israelitas'ga moğitai Tupana'ga
nhi'iga rehe.

2

*Jesus'ga aragwera
(Mateus 1.18-25)*

¹ João Batistava'ea arirẽ César Augustova'ea oko huvihavuhuro tuhẽ ro-manova'ea. A'ero ahe ei ogwyrivepe'ga pe nhaporemo ga mondovouka ikwatijaruka gandra.

² A'ea rupi ga hoypyi ikwatija. A'ea rupi Cirênio'ga oko governador'ga Síriapeve'ga gwyri pe.

³ Ga nhaporemo ga hoğahoi gwamohava'ea cidade pe gwamohava'ea aragweri pe imondovo gwera.

⁴ Nurã Joséva'ea hoi cidade de Nazaré hugwi. Ogwyrã hugwi ahe hoi Galiléia hugwi ogwovo. Judéiapeve'ga gwyri pe ahe hoi cidade de Belém me – perope ymyahũ Daviva'ea o'a Joséva'ea ramohava'ea.

⁵ Nurã pevo Belém me Joséva'ea hoi imondovo gwera Mariava'ea pavẽi.

Mariava'ea aherembirekoruama, ymya ahe ipuru'a okovo.

⁶ Kiro ahera'yra'ga ahava reki ahe vahemame pevo.

⁷ A'ero ahe gwa'yra'ga mbo'ari upa. Gaha ahera'yrypya. Ahe ga mamağatui tapy'ynhapira pyvõ ipukuhuva'ea pyvõ ga mondovo ga noğa yuranuhũa poitava pype – perope ga omondo mbatera yuranuhũa pe. A'ereki ahã ahe ve ahekihava pevo ganonga pype. Nurã yuranuhũa rokaja pype Mariava'ea ombo'a gwa'yra'ga.

Ovelhas repiakatuharava'ea Tupana'gapyrive'ga pavẽi

⁸ Belém kotyi ve ga nduvi nhuhũ me ovelhas repiakatuhara'ga. Gwepia katu ga ovelhas he'yjuhuva'ea ypytunimo okovo.

⁹ Kotihĩ hete nhandepojoykaharete'gapyrive'ga Tupana'gapyrive'ga jipiukari ga pe yvaga hugwi. Nhandepojoykaharete'ga rendy'jandy'java imbokojahupavi ga pe. Ohyhyi ga okyhyjiavo.

¹⁰ A'ero Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga ei ga pe:

–Tapekyhyji te, ei ga ga pe. Ji rendu ti! Ajo ji tamombe'u Tupana'ga nhi'iga pe me pyryva'ea pe me, ei ga. Henduvame horyory pa hete po ti ga nehẽ pegwyrivepe'ga israelitas'ga.

¹¹ Kiro ji imombe'ui pe me pyryva'ea. Ga o'a ko nhandepojoykaharete'ga Cristo'ga. Ga ko pembopiro'yharamo oko, ei ga. Daviva'ea cidade pe ga ari ko.

¹² Kiro ji ga mombe'ukatui pe me. Nurã po ti pe mbaragwahavi ga rehe nehẽ ga rekarama nehẽ. Yuranuhũa poitava pype po ti pe ga repiagi nehẽ. Tapy'ynhapira pyvõ hẽa ga mamani ga noğa ipype, ei Tupana'gapyrive'ga ga pe.

¹³ Kotihĩ he'yjuhuve'ga yvagipeve'ga jipiukari yvaga hugwi Tupana'gapyrive'ga pyri. Ga ko Tupana'gapyrive'ga soldados'ga'jave'ga. Tupana'ga mboheteavo ga ei:

¹⁴ –Kiro yvagi pe hete yvagipeve'ga ombohete Tupana'ga tayri'ga rehe, ei ga. Yvaga gwyrã yvya koty kiro u katu pa vyakotyve'ga py'a no tayri'ga rehe. A'ereki Tupana'ga hory ga ndehe, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁵ Onhi'imbavirẽ Tupana'gapyrive'ga jivypavi ogwovo ojiupia yvagi pe. Ga horame ovelhas repiakatuhara'ga ei ojohupe:

–Tupana'ga ombuhuruka ga nhande pyri ikwahavuka nhande ve ipita'ngive'ga ara. He xaho pevo cidade de Belém me ga repiaga a'ero nehẽ, ei ga.

¹⁶ A'ero ga ovelhas rejari nhuhũ me onhana pea rupi ua Belém me. Pevo ga ga rekari ga repiaga a'ero Mariava'ea reheve Joséva'ea reheve. Ipita'ngive'ga ga ga repiagi yuranuhũa poitava pype.

¹⁷ Ga repiagame ovelhas repiakatuhara'ga imombe'umbe'upavi Tupana'gapyrive'ga nhi'iga.

–“Belém me pepojykaharete'ga Cristo'ga ari pembopiro'yharamo,” ei ga tayri'ga mombe'gwovo, ei ovelhas repiakatuhara'ga.

¹⁸ Onhimomby'a pa ga – kiroki ga gwendu ghanhi'iga.

¹⁹ Mariava'ea reki ahe japyakapavi hehe ovyvyteri pe. Nomoka'nhymbavi ahe.

²⁰ Aerē ovelhas repiakatuhara'ga jivyri ogwovo gwenymbava pyri Tupana'ga mboheteavo.

–Pyrý hete Tupana'ga, ei ga. Gaha ahe mbojiko ojihe. A'ereki ga okwahavuka tayri'ga ara nhande ve. A'ero nhande tayri'ga repiagi reki. Tupana'gapyrive'ga omombe'u katu nhande ve, ei ga Tupana'ga mboheteavo.

Jesus ko garera

²¹ Aerē sete tayri'ga kiri o'arirē. Kiro Mariava'ea garakwanhapi'ria kytiukari Joséva'ea pavēi. Jesus ahe inogi gareraramo ga rehe. A'ereki Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga e'i jipe: “Eno ti gareraramo ga rehe Jesus.” A'ea ga e'i Mariava'ea pe ahe ra'yre'ymame.

Gweroho ahe Jesus'ga gwe'yjava'ea jatykahavuhu pe

²²⁻²⁴ He'yiva'ea quarenta okirirē Mariava'ea gwa'yra'ga rerohoi cidade de Jerusalém me Joséva'ea pavēi tihepiuka ti ga Tupana'ga pe javo. A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve nahā kunhangwera'ga ti toko gwa'yrypyve'ga arirē nehē javo.

“He'yiva'ea quarenta okira rupi ti hēa tojikwaku gwa'yra'ga arirē,” ei Tupana'ga ikwatijaruka.

“Quarenta okirirē mokōi ti hēa togweru ji pyri pykahu'ia ikwava'eğa ji ve. Herekoe'ymame pykahu'ia mokōi ti hēa togweru pykahu'java'ea ra'yra ji ve nehē.

A'ea rupi po ti ji ga mombyryvi a'ero nehē,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka.

E'i ga no:

“Akwaimba'eva'ea ojihuvypyva'ea jiapoa tuhē ganenymbava.

Akwaimbae'ga ojihuvypyve'ga jiapoa tuhē no ganda'yrypyve'ga.

Nurā ti ga tombuhu ojihuvypyve'ga ojihuvypyva'ea reheve ji ve nehē,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka.

Nurā Moisésva'ea rembikwatijara rendukatuavo gwaramo Mariava'ea gwa'yra'ga rerohoi cidade de Jerusalém me ojikwakupavame. Ogwyripeve'ga jatykahavuhua pype templo pype ahe gwa'yra'ga rerohoi pykahu'ia reheve. Ovahemame ahe mokōi imondoi pykahu'ia ikwava'ēhara'ga pe.

–Ekwava'ē ti Tupana'ga pe, ei Mariava'ea Joséva'ea pavēi ga pe. Xako ti Tupana'ga rembikwatijarukara rupi, ei ahe.

–Kwa, ei ga ahe ve ikwava'eğa.

²⁵ Nanime Tupana'ga ra'uva Simeãova'ea reruri ahewyripeve'ga jatykahavuhua pype templo pype. Oko katu Simeãova'ea Tupana'ga rendukatuavo. Jerusalém me ahe ruvi. Ymya Simeãova'ea e'i: “Ymya ji ei garura pota: Aerē po ti ga ruri nehē – kiroki ga onogatu nhandepy'a nehē israelitas'ga py'a nehē, a'e ji,” ei ahe. A'ereki ymya Tupana'ga ra'uva opojoyka Simeãova'ea.

²⁶ A'ero i'ei ahe ve: “Nde manoe'ymame po ti Tupana'ga Cristo'ga repiukari nde ve nehē. Gaha Tupana'ga ombuhu toko ti ga nderuvihavuhuhetero javo,” e'i Tupana'ga ra'uva ymya ahe ve.

²⁷ Kiro Tupana'ga ra'uva Simeãova'ea reruri ahe rerovahema ahewyripeve'ga jatykahavuhua pype templo pype a'ero. A'ea rupi Mariava'ea

tayri'ga reruri ga rerovahema pevo Joséva'ea pavēi tihepiuka ti ga Tupana'ga pe nhandekovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi javo.

²⁸ Kiro Simeãova'ea Jesus'ga pyhynhyrōi opoti'a rehe ga mondovo ga noġa. Tupana'ga pe ahe ei ga mboheteavo:

²⁹ –Jipojykaharetero ndepyry hete nde.

Eremombe'u katu ko nde ji ve, ei ahe.

Na ti ji manoi kiro a'ero.

A'ereki jipy'a u katu kiro, ei ahe.

A'ereki nde ere'e ji ve ejiheva'ea pe:

“Nde manoe'ymame po ti ji ga repiuka nde ve nehē.” Nahā nde ei.

³⁰ Kiro ji ga repiagi tuhē.

Ga po ti ore mbopiro'yi okovo nenhi'iġa rupi.

³¹ Gaha nde eremongo

eko ti ġambopiro'yharamo javo ga pe, ei Simeãova'ea.

Yvyakotyve'ġa po ti gwepia pa ga nehē

ga ko nhanembopiro'yharamo oko javo.

³² Ji rupi ahe oho Tupana'ga pyri javo,

gaha po ti oko hyapehava ja hepiuka ndeviara judeus'ġarūive'ġa pe gentios'ġa pe nehē, ei ahe.

Ore ko ndereheva'ero israelitasva'ero.

Ore mboheteuka po ti ga nehē, ei Simeãova'ea Tupana'ga pe.

³³ Onhimomby'a Jesus'ga yembora Joséva'ea pavēi Jesus'ga mombe'ua renduvame.

³⁴ –Tupana, ei Simeãova'ea Tupana'ga pe. Emombyry ti José'ga pe Mariahēa pe no tayri'ga pe no, ei ahe.

Mariava'ea pe Simeãova'ea ei:

–Ji rendu ti! ei ahe Jesus'ga yembora pe. Agwa'ga ko ji amombe'u kiro nde ve ndera'yra'ga. Ymyahū Tupana'ga ei ga mombe'gwovo: “Nahā po ti ga pe nehē. Ga rehe po ti jara'ġa nduri ji pyri he'yive'ġa israelitas'ġa nehē xako ti gareheva'ero javo. Nduri po ti jara'ġa ji pyri ga rehe jave'yma he'yive'ġa israelitas'ġa nehē. Ga po ti ndokopotari gareheva'ero nehē,” ei Tupana'ga. “Tohepiuka ti ga jireaporoġita ġa pe nhaporemonehē. A'ero po ti he'yive'ġa nhi'ite'varuhui ga pe okote'varuhuro ga pe nehē.

³⁵ Nahā po ti ndera'yra'ga pe nehē tomboukwaha ti ga he'yive'ġa ndeaporoġita nehē,” ei Tupana'ga, ei Simeãova'ea Mariava'ea pe. Ndehe, ei ahe Mariava'ea pe, hahy hete po ti nde ve nehē no, ei Simeãova'ea ahe ve.

³⁶⁻³⁸ Simeãova'ea nhi'imbavame nanime Anava'ea ruri ahe pyri. Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea Anava'ea. Fanuelva'ea ahapo'ria. Nurā ahe Aserva'ea rakykwepoharamo. Sete ahe ombokwara'a ġwembirekova'ea rerekorame. Aerē ahe omano Anava'ea hugwi. Nahembirekoa'javi Anava'ea a'ero. Aerē kiro he'yi ahe imbokwara'ara'ari oitenta e quatro anos ahe imbokwara'ari. Iġwaivī hete ahe. Nane'ymi ahe hoi oje'yja'ġa jatykahavuhua pype templo pype. Ipye ahe ndo'ui onhi'iġa Tupana'ga pe ypytunimo arimo no tambohete ji ga javo.

Kiro ahe ruri Mariava'ea pyri Joséva'ea pyri no ahe Jesus'ga rerekorame ipype.

–Ndepyry hete nde, ei Anava'ea Tupana'ga pe. A'ereki nde erembuhu tayri'ga Cristo'ga, ei ahe Tupana'ga pe.

A'ero ahe hoi tayri'ga mombe'gwombe'gwovo Jerusalémmeve'ġa pe – kiroki ġa ombopiro'yhara'ga rura pota tuhu ti ga javo.

–Uhu nhanembopiro'yhara'ga, ei Anava'ea ġa pe nhaporemonehē imombe'gwovo.

Ojivy Mariava'ea cidade de Nazaré pe

³⁹ Mariava'ea onhi'ipo'ru pa Tupana'ga nhandepojykaharete'ga Joséva'ea pavēi – kiroki Tupana'ga nhi'iga Moisésva'ea okwatija. Aerē ahe jivyri ogwovo ogwyri pe Galiléia pe. Ocidade pe ahe hoi Nazaré pe.

⁴⁰ Pevo tayri'ga nhimomboakari Jesus'ga. Oata'i ga. Pyry hete tuhē gareaporoḡita. Okwaha pa ga. Tupana'ga imombyryvi ga pe.

Jesus'ga oko gwe'yjava'ea jaty kahavuhu pe

⁴¹ Ano nanani Jesus'ga yembora oho Jerusalém me gapo'ria pavēi. “Ti'u toryvi pe Páscoa pe pevo ojipe'ḡa pavēi,” ei ahe. “Timoka'nhymyme ti Tupana'ga pyryvagwera nhande ve. A'ereki ymyahū Tupana'ga ombogwavuka nhaneramonhava'ea pyvō ahera'yrypyva'ea jukaukare'yma,” ei ahe.

⁴² Nurā ahe hoi ano nanani Jerusalém me i'gwovo toryvi pe.

Kiro ahe hoa'javi Páscoa repiaga Jesus'ga vojaramē. Doze anos Jesus'ga imbokwara'ari kiro. Jesus'ga rerogwovo ojupi ahe hoi ovahema i'gwovo toryvi pe.

⁴³ Aerē Páscoa mominirē ahe jivyri pehea rupi ua ḡwonga pe. Opyta Jesus'ga Jerusalém me. Ahe ndokwahavi reki ga pytarame.

⁴⁴ “Po ga ruri nhandere'yja'ḡa ndupi,” ei ahe ua. “Po nhanerembikwahave'ḡa ndupi ga ruri,” ei ahe. A'ereki he'yive'ḡa ojivy Jerusalém hugwi pea rupi ua ḡwonga pe. Ndokiri ve ahe mbytera rupi ve. Ka'arugame ahe ei: “Mome po ga rekoi naerū?”

Oje'yja'ḡa ma'ō me ahe ga rekarekari novīa onhimbikwahave'ḡa ma'ō me no.

⁴⁵ Ga repiage'yname ahe jivyri Jerusalém me a'ero ga reka.

⁴⁶ Dois okirirē ahe ga repiagi ogwyripeve'ḡa jaty kahavuhua pype. Ahegyryripeve'ḡa mbo'ehara'ḡa ma'ō me ga apygi ḡa nendukatuavo. Tupana'ga nhi'iga rehe ḡa ombo'e.

–Marā po? Emombe'u katu ti ore ve, ei ḡambo'ehara'ḡa Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga imombe'ukatui ḡa pe. Kirē ga ei ḡa pe:

–Marā po? Pemombe'u katu ti ji ve kiro, ei Jesus'ga ḡa pe.

⁴⁷ Onhimomby'a pa reki garenduve'ḡa ga okwaha hete Tupana'ga nhi'iga javo.

⁴⁸ Ga repiagame ga'yembora nhimomby'ahetei Joséva'ea pavēi.

–Pi'a, ei Jesus'ga yembora Jesus'ga pe. Maranameuhū nde orepy'a momynhuhūi? Ndavy'ari ji nderuva'ga pavēi nde rekaramē! Momeuhū ga? oro'e ore nde ve.

⁴⁹ A'ero Jesus'ga ei ahe ve:

–Maraname pe ji rekari? Po ji rekoi avo jiruva'ga ronga pe hamo nhande-jaty kahavuhu pe. Avo Tupana'ga nhi'iga rupi ji rekoi. Ndapekwahavi naerū? ei ga ahe ve.

⁵⁰ Ndokwahavi tuhē reki ahe gwa'yra'ga ea Mariava'ea Joséva'ea pavēi. A'ero ahe ei oyvyteri pe: “Marāi ganhi'iga ga erame po ji rekoi jiruva'ga ronga pe hamo? Maraname ga ei a'ea?” ei ahe oyvyteri pe.

⁵¹ Kiro ga jivyri o'yembora rupi Joséva'ea rupi ua cidade de Nazaré pe. Opyta ga upa aheronga pe okovo ahenhi'iga rupi jipi. Ga'yembora ojapyaka oyvyteri pe ga'ea rehe. Nomoka'nhymi ahe.

⁵² Aerē Jesus'ga imbokwara'ara'ari. Igwaigwavete Jesus'ga reaporogitakaturu. Okwaha pa ga okovo. Jyvuaka ga kiro onhimomboakaruhuavo. Tupana'ga oarō hete ga. Yvyakotyve'ḡa ga arō hete no.

3

*João Batistava'ea remimombe'ua**(Mateus 3.1-12; Marcos 1.1-8; João 1.19-28)*

¹⁻² Aerẽ João Batistava'ea pe Zacariasva'ea ra'yrava'ea pe Tupana'ga imbuhurukari onhi'i'ga imombe'gwovouka ahe ve.

—Emombe'u ti nhinhi'i'ga ġa pe, ei Tupana'ga João Batistava'ea pe.

Tupana'ga nhi'i'ga renduvame João Batistava'ea ruvi ongae'yi me upa.

Tupana'ga imbuhurukarame onhi'i'ga João Batistava'ea pe Tibério César'ga he'yjuhuve'ġa nduvihavuhuro tuhẽ oko. Kiro César'ga he'yi quinze anos ġwerĩ imbokwara'ari ġanduvihavuhuro. Põncio Pilatos'ga ko governador'ga Judéiapeve'ġa gwyri pe. Herodes'ga omondomondo Galiléiapeve'ġa ġwemimbotarimova'ea rupi ġagwyri pe. Herodes'ga irũ'ga Filipe'ga. Filipe'ga omondomondo Ituréiapeve'ġa ġwemimbotarimova'ea rupi ġagwyri pe. Omondomondo ga Traconitespeve'ġa ġagwyri pe no. Lisânias'ga ko omondomondo Abilenepeve'ġa ġwemimbotarimova'ea rupi ġagwyri pe. Tibério César'ga gwereko pa ġa ġanduvihavuhuro okovo.

A'ea rupi ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ġa ko Anás'ga Caifás'ga pavẽi.

A'ea rupi kiro João Batistava'ea pe Tupana'ga imbuhurukari onhi'i'ga imombe'gwovouka emombe'u ti nhinhi'i'ga ġa pe javo.

³ Nurã João Batistava'ea hoi ġagwyri pe nhaporemio rio Jordão rembeyvyra rupi imombe'gwovo hete Tupana'ga nhi'i'ga ġa mbo'eavo.

—Pepohi tuhẽ ti pejikote'varuhua hugwi, ei ahe. Perojijyjijyi ti pejeaporogita pejikokatuavo Tupana'ga nhi'i'ga rendukatuavo. A'ero po ti ji pe mobatizai yhya pype rio pype nehẽ, ei ahe. A'ero po ti Tupana'ga imombohetei pendekote'varuhua pe hugwi nehẽ imoka'nhyima nehẽ, ei João Batistava'ea ġa pe ġa moġitavo.

⁴ Ymyahũ Isaíasva'ea ko Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea. Isaíasva'ea João Batistava'ea mombe'u nhoġwenonde. Isaíasva'ea e'i ikwatija hako:

“Hahyahi po ti ganhi'i'ga

ga erame ġa mbo'eavo ongae'yi me nehẽ,” ei Isaíasva'ea.

“E'i po ti ga nehẽ:

‘Pemboavujikwe ti pehea huvihava'ga pe

tuhu ti ga nhande pyri javo.

Pembohupi katu ti pehea ga pe, e po ti ga nehẽ,” ei ahe javo ġandeaporogita rerojijyja pe nhandepojykaharete'ga rura renonde.

⁵ “‘Omoypehỹ ti Tupana'ga nhyvyapỹapynuhũa ġwaimbya nehẽ, e po ti ga nehẽ.

‘Ombo'gwy'gwyruru po ti ga jvy'gwavy'gwajuhua yvytyra reheve imbojo'jakatuavo nehẽ.

Omohiġatu po ti ga pehea nhikotĩkoti'ĩuhua nehẽ imondovo nehẽ.

Onoġatu po ti ga nhyvyapỹapy'ndiuhua pea rupi nehẽ.

⁶ Tupana'ga po ti gwepiuka vvyakotyve'ġa mbopiro'yhara'ga nehẽ, e po ti ga nehẽ.”

A'ea Isaíasva'ea ei ymyahũ ikwatija hako João Batistava'ea nhi'i'ga mombe'unhoġwenondeavo hako.

⁷ Kiro João Batistava'ea ruvi ongae'yi me ogwovo rio Jordão rembeyvyri. A'ero he'yjuhuve'ġa nduri onhimono'ono'oġuhũavo João Batistava'ea pyri tianemobatiza ti javo ahe ve. A'ero João Batistava'ea ei ġa pe:

—Tiruahũ pendeaporogita! Pe'euhu pe pejohupe pejikokatupotare'yma ġwaramo. Pe'e pe: “Haite! Xaho João Batista'ga pyri tianemobatiza ti ga. Nurã po ti Tupana'ga nonhimonha'ngaa'javi nhande rehe nehẽ. Ndahahyi po ti nhande ve a'ero nehẽ.” Nahã pe pe'e, ei João Batistava'ea. Maraname

pe euhui nanongarava'ea naerũ? Pe tuhẽ penhimbo'e nava'ea rehe, ei João Batistava'ea ġa pe.

⁸ —Ji a'e pe me: Po pe ndapepotari hahyva'ea Tupana'ga nhimonha'ngarame pe ndehe, a'ero ti peko katu, ei João Batistava'ea. Tapembopogwea'javi ti pejite'varuhua pejikovo. Pe pohirame jugwi po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ: “Ndovy'ari ġa okote'varuhua rehe kiro opohia jugwi herojijyita ojeaporogita. Nanhimonha'ngaa'javi ji ġa ndehe a'ero.” Nahã po ti Tupana'ga ei pe me a'ero nehẽ, ei João Batistava'ea ġa pe.

—Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Abraãova'ea nhaneramonhamo oko. Tupana'ga oarõ hete Abraãova'ea. Nurã po ti Tupana'ga nonhimonha'ngai nhande rehe nehẽ.” A'ea ti tape'ei. A'ereki Tupana'ga ndokoi reki Abraãova'ea rymymino'ġa ndehe ġa ndekote'varuhurame. Po Tupana'ga ojipe'ġa pota, a'ero Tupana'ga oapo kwaha aġa ita Abraãova'ea rymyminoro ġa mongovo, ei João Batistava'ea ġa pe.

⁹ Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ġa pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Akwaimbae'ga ombogwa ġwerĩ jykwa'ria pyvõ tambo'aruka javo. Po i'yva ndogwerekoi yva'ikatua, a'ero po ti ga imbo'ari imondovo tata pype nehẽ. Na jitehe Tupana'ga pe nderekoġwerĩ pe momboa tata pype hahyva'ea ruvihava pype pe pohire'yma ġwaramo pejikote'varuhua hugwi pejikokatue'yma, ei João Batistava'ea ġa pe imombe'gwovo.

¹⁰ João Batistava'ea renduvame ġa ei ahe ve onhimongyavo:

—Marã po ti ore rekokatui a'ero nehẽ?

¹¹ A'ero ahe ei ġa pe:

—Kiroki ga gwereko mokõi tapy'ynhapira – gaha ti tomondo ojipeji herekoe'ÿve'ga pe. Kiroki ga gwereko mbatera – gaha ti tomondo herekoe'ÿve'ga pe to'u ti ga javo. Nahã ji ei pe me pemondo ti javo, ei ga ġa pe.

¹² Kiro itambere'ia mono'ono'õhara'ġa nduri João Batistava'ea pyri. Omono'oġuhũ ġa itambere'ia governo pe. Ga uhu tianemobatiza ti João Batista'ga javo.

—Nhanembo'eharamo emombe'u ore ve, ei ġa ga pe. Marã po ti ore rekokatui a'ero nehẽ? ei ġa.

¹³ A'ero ahe ei ġa pe:

—Penhi'ĩpo'ru ti penduvihava'ġa. Ganhi'iġa rupi te ti pemono'ono'oġatu itambere'ia ahe hugwi, ei ahe. Tape'ei ti ahe ve: “Koji'i ti embuhu ji ve.” A'ea ti tape'ei, ei João Batistava'ea ġa pe.

¹⁴ Kiro soldados'ġa nduri João Batistava'ea pyri no. Ahe ve ġa ei:

—Oro ore, marã po ti ore rekokatui nehẽ? ei ġa.

A'ero ahe ei ġa pe:

—Tapepojykai ti ojipe'ġa itambere'ia ġa hugwi. Tapenupanupã ti ġa ġaitambere'ia reroahae'yma nehẽ. Tape'ei ti ojipe'ġa pe: “Pembuhu ti ore ve itambere'ia. Po pe napembuhuri ore ve, a'ero po ti ore imbojari pe ndehe nehẽ.” Tape'mbei ti javo nanongara pe ġa mongyhyjiavo imbuhuruka pejive. Pejoryjory ti peitambere'ia rehe – kiroki a'ea penduvihava'ġa imondo'i pe me peporavykya repyra, ei ahe ġa pe.

¹⁵ João Batistava'ea renduvame ġa epavi oyvyteri pe: “Mara'ngu po João Batista'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga Cristo'ga? Ga tuhẽ po,” ei ġa oyvyteri pe ipota garura.

¹⁶ A'ero João Batista'ga ei ġa pe:

—Uhu po ti ga nehẽ – kiroki ga ji hohe hete huvihavuhetero ġwaramo, ei João Batistava'ea. Ji ki a'e te ako tehe. Jihi opomobatiza yhya pyvõ jate. Nahã ji ikwahavukari ġa pe pepohira pejikote'varuhua hugwi pendeaporogita

rerojijya reheve pendekokatua reheve. Gaha po ti pe pojkauka Tupana'ga ra'uvapyryva pe aerêve'ga nehê. Nahã po ti ga pendekote'varuhua mombigukari pe mombyryvuka nehê, ei João Batistava'ea ga mombe'gwovo ġa pe.

¹⁷ Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ġa pe. Ga mbo'eavo ga ei:

–Trigo jara'ga gwereko japira mbovevehava opo pe tamboveve ti ji japira trigo hugwi javo, ei João Batistava'ea imombe'gwovo. Omono'ono'õ po ti ga oapoa trigo inhaġa hyrua pype nehê. Japira po ti ga imbokai tata pyvõ nehê. Ndogwevi po ti tata upa nehê, ei João Batistava'ea.

–Na jitehe po ti jioheheteve'ga huvihavuhete'ga imboja'oja'ogukari pyryve'ġa okote'varuhuve'ġa hugwi okovo pyryve'ġa pojykaharetero nehê, ei João Batistava'ea ġa pe. “Tuhu ti pyryve'ġa ji pyri yvagi pe upa avuirama nehê,” e po ti jioheheteve'ga nehê. “Toho ti okote'varuhuve'ġa ji hugwi ogwovo tata pype hahyva'ea ruvihava pype opytavo pevo avuirama nehê ojivyre'yma,” e po ti jioheheteve'ga nehê, ei João Batistava'ea Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe.

¹⁸ Ojipea rehe he'yiva'ea rehe João Batistava'ea ġa mbo'embo'ei. Nahã ahe imombe'ukatui pyryva'ea Jesus'ga mombe'ua ġa pe.

¹⁹ Ojikwe João Batistava'ea onhi'igahy Herodes'ga pe. Herodes'ga omondondo Galiléiapeve'ġa ġwemimbotarimova'ea rupi ġagwyri pe. Herodiashêa rehe Herodes'ga irũ'ga rembirekohêa rehe João Batistava'ea onhi'igahy ga pe. Herodes'ga tiruahũ ranuhũ. Nurã João Batistava'ea ei ga pe:

–Nane'ymi nde ereko te'varuhu. Kiro nde neirũ'ga rembirekohêa rerekoino. Gwia ahe ndoapoi te ite'varuhuva'ea, ei João Batistava'ea ga pe.

²⁰ Koji'i Herodes'ga tiruahũ a'ero. A'ereki kiro ga João Batistava'ea momboruka cadeia pype.

João Batistava'ea omobatiza Jesus'ga

(Mateus 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Cadeira pype Herodes'ga João Batistava'ea momborukare'ymame ahe he'yive'ġa mobatizapavi. Ahe Jesus'ga mobatizai no. A'ea rupi Jesus'ga nhi'igame Tupana'ga pe Tupana'ga ipe'ai yvaga.

²² Tupana'ga ra'uva jyvi yvaga hugwi Jesus'ga rehe. Inamburo gara'uva nhimbotei ua Jesus'ga rehe. Yvaga hugwi Tupana'ga nhi'igi javo:

–Ndehe ko jira'yra nhiremia'nguhetea, ei Tupana'ga Jesus'ga pe. Anhi-mohê hete ko ji nde rehe, ei ga.

Jesus'ga ramonhava'ea

(Mateus 1.1-17)

²³ He'yiva'ea trinta anos Jesus'ga imbokwara'ara'ari vvyakotyve'ġa mbo'eypyrame Tupana'ga nhi'igã rehe. Javo tehe ġa ei ga pe:

–Po Jesus'ga José'ga ra'yra'ga, ei ġa.

Joséva'ea Eliva'ea ra'yrava'ea.

²⁴ Eliva'ea Matateva'ea ra'yrava'ea.

Matateva'ea Leviva'ea ra'yrava'ea.

Leviva'ea Malquiva'ea ra'yrava'ea.

Malquiva'ea Janaiva'ea ra'yrava'ea.

Janaiva'ea Joséva'ea ra'yrava'ea.

²⁵ Joséva'ea Matatiasva'ea ra'yrava'ea.

Matatiasva'ea Amósva'ea ra'yrava'ea.

Amósva'ea Naumva'ea ra'yrava'ea.

Naumva'ea Esliva'ea ra'yrava'ea.

Esliva'ea Nagaiva'ea ra'yrava'ea.

²⁶ Nagaiva'ea Maateva'ea ra'yrava'ea.

Maateva'ea Matatiasva'ea ra'yrava'ea.
 Matatiasva'ea Semeiva'ea ra'yrava'ea.
 Semeiva'ea Joséva'ea ra'yrava'ea.
 Joséva'ea Jodava'ea ra'yrava'ea.
²⁷ Jodava'ea Joanãva'ea ra'yrava'ea.
 Joanãva'ea Resava'ea ra'yrava'ea.
 Resava'ea Zorobabelva'ea ra'yrava'ea.
 Zorobabelva'ea Salatielva'ea ra'yrava'ea.
 Salatielva'ea Neriva'ea ra'yrava'ea.
²⁸ Neriva'ea Melquiva'ea ra'yrava'ea.
 Melquiva'ea Adiva'ea ra'yrava'ea.
 Adiva'ea Cosãva'ea ra'yrava'ea.
 Cosãva'ea Elmadãova'ea ra'yrava'ea.
 Elmadãova'ea Erva'ea ra'yrava'ea.
²⁹ Erva'ea Josuéva'ea ra'yrava'ea.
 Josuéva'ea Eliézerva'ea ra'yrava'ea.
 Eliézerva'ea Jorimva'ea ra'yrava'ea.
 Jorimva'ea Matateva'ea ra'yrava'ea.
 Matateva'ea Leviva'ea ra'yrava'ea.
³⁰ Leviva'ea Simeãova'ea ra'yrava'ea.
 Simeãova'ea Judáva'ea ra'yrava'ea.
 Judáva'ea Joséva'ea ra'yrava'ea.
 Joséva'ea Jonãva'ea ra'yrava'ea.
 Jonãva'ea Eliaquimva'ea ra'yrava'ea.
³¹ Eliaquimva'ea Meleáva'ea ra'yrava'ea.
 Meleáva'ea Menava'ea ra'yrava'ea.
 Menava'ea Matatava'ea ra'yrava'ea.
 Matatava'ea Natãva'ea ra'yrava'ea.
 Natãva'ea Daviva'ea ra'yrava'ea.
³² Daviva'ea Jesséva'ea ra'yrava'ea.
 Jesséva'ea Obedeva'ea ra'yrava'ea.
 Obedeva'ea Boazva'ea ra'yrava'ea.
 Boazva'ea Salava'ea ra'yrava'ea.
 Salava'ea Nassomva'ea ra'yrava'ea.
³³ Nassomva'ea Aminadabeva'ea ra'yrava'ea.
 Aminadabeva'ea Admimva'ea ra'yrava'ea.
 Admimva'ea Arniva'ea ra'yrava'ea.
 Arniva'ea Esromva'ea ra'yrava'ea.
 Esromva'ea Peresva'ea ra'yrava'ea.
 Peresva'ea Judáva'ea ra'yrava'ea.
³⁴ Judáva'ea Jacóva'ea ra'yrava'ea.
 Jacóva'ea Isaqueva'ea ra'yrava'ea.
 Isaqueva'ea Abraãova'ea ra'yrava'ea.
 Abraãova'ea Terava'ea ra'yrava'ea.
 Terava'ea Nacorva'ea ra'yrava'ea.
³⁵ Nacorva'ea Seruqueva'ea ra'yrava'ea.
 Seruqueva'ea Ragaúva'ea ra'yrava'ea.
 Ragaúva'ea Falequeva'ea ra'yrava'ea.
 Falequeva'ea Éberva'ea ra'yrava'ea.
 Éberva'ea Salava'ea ra'yrava'ea.
³⁶ Salava'ea Cainãva'ea ra'yrava'ea.

Cainã'ea Arfaxadeva'ea ra'yrava'ea.
 Arfaxadeva'ea Semva'ea ra'yrava'ea.
 Semva'ea Noéva'ea ra'yrava'ea.
 Noéva'ea Lamequeva'ea ra'yrava'ea.
³⁷ Lamequeva'ea Metusalémva'ea ra'yrava'ea.
 Metusalémva'ea Enoqueva'ea ra'yrava'ea.
 Enoqueva'ea Jareteva'ea ra'yrava'ea.
 Jareteva'ea Maleleelva'ea ra'yrava'ea.
 Maleleelva'ea Cainã'ea ra'yrava'ea.
³⁸ Cainã'ea Enosva'ea ra'yrava'ea.
 Enosva'ea Seteva'ea ra'yrava'ea.
 Seteva'ea Adãova'ea ra'yrava'ea.
 Adãova'ea Tupana'ga ra'yrava'ea.
 Nahã ko Jesus'ga ramonhava'ea.

4

Diabo'ga omongo te'varuhu pota Jesus'ga (Mateus 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Aerë João Batistava'ea omobatizarame Jesus'ga hoi rio de Jordão hugwi ojivya. Tupana'ga ra'uva ga pojykahetei ga rerogworogwovo ongae'yi me.

² Okote'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga ko Diabo'ga. Satanás garera no. He'yiva'ea quarenta ga kiri ogwoogwovo Jesus'ga rupi Jesus'ga mon-gote'varuhupota novia. A'ea rupi Jesus'ga ndo'ui. Quarenta Jesus'ga kirirë pevo ty'ara ga jukai.

³ A'ero Diabo'ga ei Jesus'ga pe:

—Ere jipe ndehe: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga. Gara'yramo ti ere kia pe ita pe a'ero: “Enhimbote ti pãoramo nhirembi'uramo.” A'ea ti ere jupe, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Nda'ei po ti ji jupe nehë, ei ga. Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoꝓuka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Mbatara ua pyvõ jate rũi nhande rekoi.

Tupana'ga nhi'imbava rendukatua pyvõ nhande rekoi,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

⁵ Aerë Diabo'ga ga rerohei ga rerojiupia yvytyruhua rehe. Pea hugwi kotihĩ Diabo'ga hepiukapavi yvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga gwyrã Jesus'ga pe.

⁶ Kiro ga ei Jesus'ga pe:

—Kia jiapoa tuhë ġagwyrã. Nurã ji imondopotarama ahe ve amondo po ti ji nehë, ei ga. Nde ve tuhë po ti ji imondopavi nehë. A'ero po ti nde ġanduvihavuhuro nehë, ei Diabo'ga. A'ero po ti nde roryroryvamo herekopava nehë.

⁷ Po nde ji mbohetei nde ko Tupanamo javo, a'ero po ti ji imondopavi nde ve nehë, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁸ —Satanás, ei Jesus'ga Diabo'ga pe. Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoꝓuka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Embohete ti Tupana'ga.

Gaha ndepojykaharete'ga.

Gaha jate ti embohete

ejikovo ganhi'iga rupi jate,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

⁹ Aerē Diabo'ga Jesus'ga rero hoi cidade de Jerusalém me a'ero. Yvate ga ga rerojiupiri gare'yja'ğa jatykahavuhua rehe templo rehe ga mo'ama japyra rehe. Ga rero vahemame pevo ga ei Jesus'ga pe:

–Ere jipe nde: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga. Gara'yramo ti epo avo hugwi japyra hugwi ehia a'ero. Tupana'gapyrive'ğa yvagipeve'ğa po ti nanembohirukarahyi yvyvo nehē. A'ero po ti ndahahyi nde ve nde porame japyra hugwi nehē.

¹⁰ A'ereki ymyahũ a'ea Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoğuka hako, ei Diabo'ga Jesus'ga pe. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga po ti ojipyrive'ğa mondoukari nde pyri nehē yvagipeve'ğa. ‘Pea'ngu ti ga repiakatuavo,’ e po ti ga ojipyrive'ğa pe nehē.

¹¹ ‘Pepyhy katu ti ga rerogwovo

tahahyyme'i'i ti ga pe javo,’ e po ti Tupana'ga ojipyrive'ğa pe nehē,” e'i aherembikwatijara, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

¹² A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoğuka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga ko ndepo jykaharete'ga.

Gareaporogita rehe jate ti eko.

A'ero po ti ga nde pokogi nehē.

Ejeaporogitatehea rehe rūi ti eko

ji poko ti kiro javo tehe Tupana'ga pe,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga Diabo'ga pe.

¹³ Diabo'ga Jesus'ga mongote'varuhupotara'jara'ja novĩa. Aerē Diabo'ga hoi ga hugwi ogwovo.

–Aerē po ti ji ga mongote'varuhui nehē, ei ga novĩa.

Jesus'ga ombo'e Galiléiapeva'ea na'ē

(Mateus 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Tupana'ga ra'uva popoakara Jesus'ga po jyka. Nahã Jesus'ga hoi on-gae'yma hugwi ojivya Galiléiapeve'ğa gwyrri pe ovahema ğa pyri. Pevove'ğa ga mombe'umbe'upavi ogwyrripeve'ğa pe nhaporemō.

¹⁵ Tupana'ga nhi'ığa rehe ga ğa mbo'embo'ei ğajatykahava pype. Ombo-hete pa ğa ga a'ero.

Jesus'ga oko ocidade de Nazaré pe

(Mateus 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Kiro ga ruri ua cidade de Nazaré pe. Pevo ganhimomboakahava ymya. Nane'ymi ga oho ğajatykahai pe judeus'ğa poravykye'yma rupi sábadō rupi jipi. Kiro ga hoi jupe a'ero sábadō rupi. Tanhiĩ Tupana'ga rembikwatijarukara pe javo ga ami.

¹⁷ A'ero ğajatykahava repiakatuhara'ga imondoi Jesus'ga pe Isaíasva'ea rembikwatijara. Ymyahũ Isaíasva'ea ko Tupana'ga nhi'ığa mombe'uharava'ea. Kiro Jesus'ga ipyhygi aherembikwatijara ga hugwi ipe'avo. Tohendu ti ğa javo ga nhi'īgi jupe – perope e'i:

¹⁸ “Tupana'ga ra'uva ji po jyka.

A'ereki Tupana'ga a'ea mongo ji pyri ikwehe'i.

A'ero ga ei ji ve: ‘Emombe'u ti pyryva'ea iporia'ive'ğa pe.

Kiroki ğa ndovy'ari – ğa pe ti ere:

Kiro ji pe mbovy'ari pe nderekokatuavo. A'ea ti ere ğa pe.

Eho ti imombe'gwombe'gwovo aherembipyhyhara'ğa pe,’ ei ga ji ve. ‘Ere ti ğa pe:

Pepiro'y pe pepyhyhara'ğa hugwi. A'ea ti ere ğa pe.

Heakwagweve'ga pe ti ere:

Kiro ji pe mboheakwakatui. A'ea ti ere ga pe.

Kiroki ga hahyva'ea kwaha – ga pe ti ere:

Kiro ji pe mbopiro'yi hahyva'ea hugwi. A'ea ti ere ga pe.

¹⁹ Eho ti imombe'gwombe'gwovo vyvakotyve'ga pe. Ere ti ga pe:

Kiro po ti Tupana'ga pepojkaharete'ga imombyryvi pe me nehẽ. A'ea ti ere ga pe, 'ei ga ji ve."

A'ea Jesus'ga ei onhi'i'ga Isaíasva'ea rembikwatijara pe tohendu ti ga javo.

²⁰ Onhi'imavame jupe Jesus'ga imbotyva'javi Isaíasva'ea rembikwatijara imondoa'java gajatykahava repiakatuhara'ga pe. A'ero Jesus'ga apygi tambo'e ti ga javo. Nurã gajatykahavapypeve'ga nhaporemo ga repiahetei.

²¹ –Kirogwe pe henduvi Tupana'ga nhi'i'ga Isaíasva'ea pe ymyahũva'ea pe ji nhi'igame jupe, ei Jesus'ga ga pe. Kirogwe pe henduvame, Isaíasva'ea rembikwatijara po'rua japiavo ihoi, ei Jesus'ga ga pe imombe'gwombe'gwovo ga pe.

²² Jesus'ga renduvame ga ei:

–Maraname Jesus'ga omombe'u kwaha naerũ? ei ga onhimomby'avo. A'ereki ga José'ga ra'yra'ga jate reki, ei ga.

²³ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Aerẽ po ti pe ji moğitai ikwahapyra'ga eagwera rehe nehẽ. A'ero po ti pe ei tuhẽ ji ve nehẽ: "Ahepohanoharamo enhipohanogatu ti enhimbogwerava." Nahã po ti pe ji moğitai ikwahapyra'ga na'ana'aga pe'erame ji ve nehẽ, ei ga. Pe'e tuhẽ po ti pe ji ve nehẽ: "Ojipe'ga nde mombe'u ore ve. 'Cidade de Cafarnaum me Jesus'ga japo ahemonhimomby'ava'ea he'yive'ga pohanoga,' ei ga ore ve. Kiro na jitehe ti eapo ahemonhimomby'ava'ea orepyteri pe nhandegwryi pe." Nahã po ti pe ei ji ve nehẽ, ei Jesus'ga ga pe ikwahavipeavo gandeaporogita.

²⁴ –Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uhara'ga gwyripeve'ga nohendukatui gandeaporogita ga arõ'yma, ei Jesus'ga ga pe.

²⁵ Pehepia ti Eliasva'ea. Kiro ji imombe'ui a'itituhẽva'ea pe me, ei Jesus'ga. Ymyahũ Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea Eliasva'ea oko israelitasva'ea gwyri pe upa, ei ga. Três anos e meio rupi ndokyra'javi israelitas'ga gwyri pe. Nurã ahã mbatera ahe ve. Ty'ara ahe jukai, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe. A'ea rupi he'yjuhu kunhangwerava'ea israelitasva'ea aherembirekokwerava'ea.

²⁶ Tupana'ga nomondoukari reki Eliasva'ea israelitasva'ea pyri epoko ti ga javo. Sidompeva'ea pyri jate aherembirekokwerava'ea pyri ga ahe mondoukari epoko ti hẽa javo. Perope cidade de Sarepta pe ahe ruvi Sidompeva'ea gwyri pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

²⁷ –Eliseuva'ea oko no Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Ymyahũ ahe oko israelitasva'ea gwyri pe upa. A'ea rupi he'yjuhu ijaijauhuva'ea pevo. Eliseuva'ea nomonhimohigatui reki israelitasva'ea ijaijauhuva'ea. Síriapeva'ea tehe Naamãva'ea tehe ahe ahe monhimohigatui, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

²⁸ Jesus'ga renduvame ga nhimboahipavi gajatykahavapypeve'ga.

²⁹ A'ero ga po'ami ga pyhyga ga rerogwovo mytuẽ me cidade hugwi. Cidade oko vytyra rehe gwerevi. Yvytyra rehe ga ga rerohoi timombo ti ga jugwi javo novã.

³⁰ Gapytera rupi reki ga hoi ogwovo ga hugwi.

*Jesus'ga ombojipe'a anhaga ahe hugwi
(Marcos 1.21-28)*

31 A'ero Jesus'ga hoi cidade de Cafarnaum me. Cafarnaum oko Galiléiapeve'ga gwyri pe. Pevo ga ga mbo'ei sábado rupi gajatykahava pype.

32 Ga ga mbo'ekatui huvihava'ga ja. Nurã ga nhimomby'ai.

33 Pevo gajatykahava pype ojipe'ga rekoi anhağa rembipojykahara'ga Di-abo'gapyriva'ea rembipojykahara'ga. Hahyahi gahapukaja ga erame:

34 –Ah! Jesus, Nazarépeva'ero, maranameuhũ nde ore avykyi? e'i anhağa Jesus'ga pe. Ore mombapava nde ruri naerũ? e'i Jesus'ga pe. Orokwaha ji. Ndehe ko pyryheteva'ero Tupana'ga remimbuhurukaramo, e'i anhağa Jesus'ga pe.

35 A'ero Jesus'ga ei anhağa pe:

–Terenhi'iga'javi! Ejipe'a ti ga hugwi!

Jesus'ga mbyteri pe anhağa akoja'ga mombori yvyvo. Ga momborame ijipe'ai ga hugwi imondoe'yma hahyva'ea ga pe.

36 Onhimomby'a pa ga hepiaga. A'ero ga ei ojohupe:

–Maraname Jesus'ga popoakaruhuro javo? A'ereki ga omondouka huvihavuhu'ga ja, ei ga. E'i ga anhağa pe pejipe'a ti javo. A'ero ijipe'ai tuhẽ reki ga hugwi, ei ga onhimomby'avo.

37 Ojipe'gape'ga pe ga Jesus'ga mombe'ui ga kwahavukapava ojigwyri pe.

Jesus'ga omombi pa he'yjuhuva'ea tetirũa
(Mateus 8.14-17; Marcos 1.29-34)

38 Gajatykahava hugwi Jesus'ga hemi ogwovo Simão'ga ronga pe ovahema. Pevo Simão'ga rembirekohẽa yhẽa itetirũa. O'a hete hẽa rehe. A'ero ga hẽa mombe'ui Jesus'ga pe epohano ti hẽa javo.

39 A'ero ga hoi hẽa pyri o'ama.

–Epi hete, ei ga karugwara pe.

A'ero ipigi hẽa hugwi. Kotihĩ hẽa vyri reki ogwovo herua mbatera ga pe to'u ga javo.

40 Aerẽ kwara ihoi. A'ea rupi ga ga nderupavi itetirũave'ga ombyteripeve'ga Jesus'ga pyri topohano ti ga ga javo. Ojoparapara gatetirũa. Itetirũave'ga ndehe nanani Jesus'ga pokopokogi ga ndehe nhaporemõ imombimombipava karugwara ga hugwi.

41 Jesus'ga anhağa mbojipe'ai jara'ga hugwi. Ohapukapukai anhağa ojipe'avo ga hugwi onhimongyavo. Hahyahi inhi'iga i'erame Jesus'ga pe:

–Ndehe ko Cristo Tupana'ga ra'yra, e'i Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei jupe:

–Tapenhi'iga'javi! ei ga imombiga inhi'iga.

A'ereki anhağa ga kwaha ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo javo.

Jesus'ga omombe'u pyryva'ea ojipeva'ea pe
(Marcos 1.35-39)

42 Aerẽ ppyhaji ve ga hoi cidade hugwi ogwovo ongae'yi me. Pevove'ga gweka ga repiaga onhimongyavo. Terehoi ti ore hugwi javo ga hoi opytavo ga pyri.

43 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Tamombe'u tuhẽ ti ji pyryva'ea ojipe'ga pe no cidadespeve'ga pe. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: “Eho ti ji mombe'gwovo ga pe nhaporemõ. Tako ti ji ganduvihavuhetero,” ei Tupana'ga ji ve, ei Jesus'ga.

44 A'ero Jesus'ga hogahoi judeus'ga gwyri pe Judéia pe. Pevo ga ga mbo'epavi Tupana'ga nhi'iga rehe gajatykahava pype.

5

*Jesus'ga omo'emo'ẽ ypy gwemimbo'eharamo**(Mateus 4.18-22; Marcos 1.16-20)*

¹ Aerẽ Jesus'ga hoi o'ama okovo ypiahua rembeyvyri pe Genesaré rembeyvyri pe. Ga pyri he'yjuhuve'ga nduvi. Onhombotymbotyvhahi ġa upa ga mbotyva no tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iġa javo.

² O'amame pevo mokõi Jesus'ga hepiagi yharuhua ypiahua rembeyvyri pe. Ahã ġa ipype. A'ereki ġa oheohei pira mboahava upa.

³ Simão Pedro'ga yharuhua pype Jesus'ga avi javo ga pe:
—Emoanha'ndi eyharuhua yembe'yva hugwi, ei ga Simão Pedro'ga pe.
A'ero ġa herojipe'ai yembe'yva hugwi. Yharuhua pype Jesus'ga reni yem-beyvyripeve'ġa mbo'eavo.

⁴ Aerẽ ġa mbo'epigame ga ei Simão'ġa pe:
—He xaho herogwovo ppyteri pe. Pemombo ti ipypira imboahava, ei ga Simão'ġa pe.

⁵ A'ero Simão'ga ei:
—Oroho jipe ore ppytunimo pira rehe ko. Oromoġo'ẽ ore. Norombo'ari reki ore! Emo kiro nde ei ore ve pembo'a ti pira javo. Nurã po ti ji hoa'javi kiro imomboa nenhi'iġa rupi nehẽ, ei ga Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

⁶ A'ero ġa hoi ppyteri pe imomboa ipypira imboahava. Imotynyhemi reki pira mboahavuhua. Otatararara gwere pira pohyja rerekovo.

⁷ Nurã ġa jipoerueruri onhimoirũhara'ġa pe jara pype yharuhua pype togweru ti ġa ore pokoga javo. A'ero ġa heruri oyharuhua ovahema ġa pokoga. Oyharuhua memei ġa imotynyhenyhemu pira pyvõ. A'ero ġa nderohoi gwerevi ppy pe!

⁸ Hepiagame Simão Pedro'ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri.
—Jipojykaharetero ejipe'a ti ji hugwi. A'ereki nde ndepyry hete ekovo Tupana'ga nhi'iġa rupi. Jihĩ reki ndajipoyjayjari jirekote'varuhuavo ġwaramo. A'ereki ji ndakopavi Tupana'ga nhi'iġa rupi.

⁹ Nahã Pedro'ga ei. A'ereki ga onhimomby'a pira mbo'aruhua rehe. Onhimomby'a pa gapavẽive'ġa hehe no.

¹⁰ Simão Pedro'ga moirũhara'ġa Zebedeu'ga ra'yra'ġa onhimomby'a no Tiagova'ea João'ga pavẽi.

A'ero Jesus'ga ei Simão'ga pe:
—Terekyhyji, ei Jesus'ga. Pira nde ereru oji'i. Kiro nane'yumi po ti nde ji mombe'ui ojipe'ġa pe nehẽ ġa mbuhuruka ji pyri nehẽ toko ti ġa Jesus'ga nhi'iġa rupi javo, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

¹¹ A'ero ġa heruri yharuhua memei inoġa imboja yembe'yi pe. Ombatera ġa hejapavi. Jesus'ga remimbo'eharamo ġa ndekoi kiro ogwovo ga rupi jipi.

*Jesus'ga omoka'ẽ ahejagwa**(Mateus 8.1-4; Marcos 1.40-45)*

¹² Aerẽ Jesus'ga ruvi cidade pe pevo. Kiro ijaijauhuve'ga ruri. Ohy ga rehe gajagajauhua gara'oa rehe. Jesus'ga repiagame ga hoi onhinoġa ojovapyvo vvyvo Jesus'ga pyri jihoheva'ero ji poko javo. Ga e'i:

—Nde eremoka'ẽ kwaha jijagwa ji hugwi jipojykaharetero. Po nde imoka'ẽpotari jijagwa, a'ero po ti nde imoka'ẽi nehẽ, ehetei ga Jesus'ga pe.

¹³ A'ero Jesus'ga jipoapyhoi opokoga ga rehe javo ga pe:

—Apota ji. Eka'ẽ ga hugwi! ei Jesus'ga.

Kotihĩ ika'ẽi ga hugwi a'ero.

¹⁴ Jesus'ga e'i ga pe:

–Teremombe'ui tuhē ti ojipe'ga pe, ei ga. Eho ti ejipiuka ikwava'ēhara'ga pe oka'ē jijagwa javo. Emondo tehe ti mbatepyryva ga pe tokwava'ē ti ga Tupana'ga pe okovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi – kiroki a'ea omombe'u ika'ēagwera. Nde imondorame ga pe po ti pevove'ga nde repiagi nehē. A'ero po ti ga ikwahavi nehē gajagwa oka'ē javo.

Nahā Jesus'ga ei po ga nanhimombe'umbe'ui ojipe'ga pe hamo javo novīa.

¹⁵ Emo ga omombe'umbe'u ojipe'ga pe. Kotihī a'ero he'yjuhuve'ga ikwahavi. Koji'i reki ga uhu Jesus'ga rendupota onhipohanoanoḡuka ga pe.

¹⁶ Aerē Jesus'ga hoi ga hugwi ogwovo ongae'yi me. Pevo ga nhi'igi Tupana'ga pe okovo.

Jesus'ga omopo'ā nomyiva'ea
(Mateus 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷ Aerē Jesus'ga ga mbo'ea'javame fariseus'ga apygi ga pyri upa judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. Gambo'ehara'ga ombo'e jipi Moisésva'ea rembikwatijara rehe. Uhu ga Galilíapeve'ga cidade hugwi nanani Judéiapeve'ga cidade hugwi nanani no. Uhu ga cidade hugwi Jerusalém hugwi no. Opopoakara pyvō Tupana'ga imombigukari Jesus'ga pe karugwara itetirūave'ga hugwi.

¹⁸ Nanime jara'ga ga reruri itetirūave'ga nomyive'ga gakupeupava pype. Gweroho pota ga ga onga pype Jesus'ga pyri novīa.

¹⁹ Ga ndogwerohoi ga ipype reki Jesus'ga pyri. A'ereki he'yjuhuve'ga onhombotymbotyvahi onga pype. Nurā ga ga rerojiupiri ḡajiupihava rupi onga arimo iperehuva'ea arimo. Ga ipe'ape'ai tujuga apopyra onga arimova'ea japovo ikwara. Ikwara rupi ga ga mbojyvi Jesus'ga pyri gakupeupava pype he'yjuhuve'ga mbyteri pe.

²⁰ Ga ndepiagame Jesus'ga ei oyvyteri pe: “Ojiko hete ga ji rehe ga rerua ji pyri tomopo'ā ti ga ga javo,” ei Jesus'ga oyvyteri pe.

–Kwāi, ei Jesus'ga nomyive'ga pe. Kiro nderekote'varuhua mombora nde hugwi.

A'ea Jesus'ga ei jihi amombo nderekote'varuhua javo.

²¹ Kiro judeus'ga mbo'ehara'ga noarōi Jesus'ga ea fariseus'ga pavēi.

–Maranuhū po Jesus'ga naerū? ei ga ojohupe. Onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero! ei ga. A'ereki Jesus'ga e'i nomyive'ga pe: “Amombo ji nderekote'varuhua.” Tupana'ga jate e'i a'ea, ei ga. A'ea po Jesus'ga nde'i hamo, ei ga.

²² Jesus'ga ikwahahetei ga nhi'igame ojohupe. A'ero ga ei ga pe:

–Maraname pe japyakauhui javo? “Maranameuhū Jesus'ga euhui a'ea? A'ereki ga Tupana'ga rūi.” Nahā pe pe'e.

²³ A'e ji nomyive'ga pe ko: Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi, ei Jesus'ga ga pe. Emo pe ndapehepiagi aherekote'varuhua mombora. A'ero pe ndaperoviari jipopoakara, ei ga ga pe. Po ji ei ga pe nehē: Epo'ā egwovo, a'ero po ti pe hepiagi gahoa nehē. A'ero po ti pe heroviari jipopoakara nehē.

²⁴ –Nurā po ti ji ga mopo'ami kiro tapekwaha ti javo, ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero nō. A'ero po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ombuhuruka tuhē Jesus'ga avo yvya koty ga mongovouka vyakotyve'ga ndekote'varuhua momboharamo,” ei Jesus'ga ga pe.

Nurā Jesus'ga ei nomyive'ga pe:

–Kiro ji ei nde ve: Epo'ā ti ejikupeupava rerogwovo enhonga pe, ei Jesus'ga ga monhimohiḡatuavo.

²⁵ Nanime nomyive'ga po'ami pevove'ga gwepiagame onhimongyavo. Ga ipyhygi ojikupeupava herogwovo ḡwonga pe Tupana'ga mboheteavo.

²⁶ Onhimomby'a pa ga okyhyjiheteavo. A'ero ga Tupana'ga mbohetei.

—Korogwe nhande hepiagi ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa ojohupe.

Jesus'ga Leviva'ea pavēi

(Mateus 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ Aerē Jesus'ga hoi cidade hugwi. Ogwovo Jesus'ga gwepia itambere'ia mono'ōhara'ga Levi'ga. Itambere'ia ryrua pype Levi'ga ōi ipyhyga itambere'ia judeus'ġa hugwi imono'oġa governo pe. Ga pe Jesus'ga ei:

—Herejo ti ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo.

²⁸ A'ero Levi'ga oapoa rejapavi opo'ama ogwovo Jesus'ga rupi okovo garemimbo'eharamo. Nomono'oġa'javi ga itambere'ia governo pe.

²⁹ Jesus'ga pe ga japo toryva ġwonga pype. Hehanhuhūva'ea ga oapo. He'yjuhuve'ġa nduri itambere'ia mono'ōhara'ġa ojipe'ġa pavēi. A'ero ġa apygi i'gwovo Jesus'ga pyri Levi'ga pyri no. Judeus'ġa e'i ġa pe jipi ġa ko okote'varuhuva'ero hendukatue'yma Moisésva'ea remimbo'eagwera javo. Gahā uhu Jesus'ga pyri i'gwovo.

³⁰ A'ero fariseus'ġa ndopotari judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi. Gambo'ehara'ġa ko fariseus'ġa no. Fariseus'ġa ei Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe:

—Maranameuhū pe i'uuhui nanongara'ġa pyri itambere'ia mono'ōhara'ġa pyri okote'varuhuve'ġa pyri no? ei ġa.

³¹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Kiroki ġa e'i ojive: “Nanhitetirūi ji” – ġahā ahepohanohara'ga ndopokogi ġa pohanogē'yma. Kiroki ġa e'i ojive: “Nhitetirūa ji” – ġahā ahepohanohara'ga ġa pokogi ġa pohanoga. Na jitehe ji okote'varuhuve'ġa pokogi jijihe'a ġa ndehe topohi ti ġa okote'varuhua hugwi javo, ei Jesus'ga.

³² —A'ereki a'ea rehe ji ajo yvya koty tapoko ti ji ġa javo – kiroki ġa e'i ojive: “Ako te'varuhu ji. Marā po ti ji ve a'ero nehē?” Ta'e ti ji ġa pe: Perojijyi ti pejeaporogita a'ero. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Tupana'ga rehe. Nahā ti ji ta'e okote'varuhuve'ġa pe. Ojipe'ġa pyri rūi ji ajo javo – kiroki ġa e'i ojive: “Jipyry hete ji.”

Ndo'ui ahe xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo

(Mateus 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Ga e'i ga pe:

—Nane'yami João Batista'ga remimbo'ehara'ġa ndo'ui xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo. Na jitehe fariseus'ġa nemimbo'ehara'ġa ndo'ui xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo. Neremimbo'ehara'ġa ki a'e te nane'yami o'u reki. Maraname ore ja rūi ġa ndekoi? ei ġa Jesus'ga pe.

³⁴ A'ero Jesus'ga ei a'ea kwahavuka ġa pe:

—Kiro ji hēarembirekoruama'ga mombe'ui pe me, ei Jesus'ga. Uhu hēarembirekohava apiavo. A'ero ġa i'ui gworygworyvamo ga rehe okovo ga pyri toryva rupi – kiroki ġa ojikoty'a ga pavēi. Po ahe nde'i te ġa pe a'ero: “Tape'ui ti.” Ahe erame a'ea po ġa ndekoi ahenhi'iġa rupi, ei Jesus'ga.

³⁵ Aerē po ti tiruahūve'ġa hēarembirekoruama'ga rerohoi nehē. Kiroki ġa ojikoty'a ga pavēi – ġa hugwi po ti ġa ga rerohoi nehē. A'ero po ti ġa ndo'ua'javi nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ġa pe onhimombe'gwovo ġwemimbo'ehara'ġa mombe'gwovo no.

³⁶ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea ġa pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Po ahe oapokatua'ja pota tapy'ynhapirymyana, a'ero ahe ndohaygwe'rogi tapy'ynhapirapyahua imondovo tapy'ynhapirymyana itararaga rehe imboja hehe, ei Jesus'ga. Ahe haygwe'rogame ipyahuva'ea

tamboja ymyahũva'ea rehe javo, a'ero ahe imbotegwetei ipyahuva'ea. Ipyahuva'ea ndojihe'akatujuhu ymyahũva'ea rehe no, ei Jesus'ga.

³⁷ —Vinho aporame ahe ndoheka'vogi vinhopyahua hyruymyana pype mbiara pirymyana pype, ei Jesus'ga. Po ahe heka'vogi vinhopyahua ipirymyana pype, a'ero vinho imombugi ipirymyana otururupava jugwi. Nahã vinho imbotegwetei mbiara pira.

³⁸ Ipiyahua pype tuhẽ ahe toheka'vo vinhopyahua, ei Jesus'ga.

³⁹ Kiroki ga o'uo'u vinhoymyana – ga ndougwei vinhopyahua. A'ereki ga e'i: “Pyry hete nhymyana,” ei ga, ei Jesus'ga.

A'ea ojo'java'ea Jesus'ga omombe'u ahe ndopotari moroġitapyahua moroġitaymyana ipotarame javo.

6

Nahanahã ti ahe toko sábadu rupi, ei Jesus'ga

(Mateus 12.1-8; Marcos 2.23-28)

¹ Judeus'ga poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga hoi kohoa rupi garemimbo'ehara'ga pavẽi. Trigo kopeva'ea pevo onhimongy. Ohorame garemimbo'ehara'ga ika'mbika'mbigi trigo jykyavo ikytykytygi jape'ia opovo i'gwovo.

² A'ero fariseus'ga ei ga pe:

—Ymyahũ Moisésva'ea e'i ikwatija hako: “Tapeporavykyi ti sábadu rupi.” Nahã ahe ei hako. Pe napehendukatui reki. A'ereki pe peporavykyi ika'mbika'mbiga trigo sábadu rupi, ei fariseus'ga ga pe.

³ A'ero Jesus'ga ei fariseus'ga pe:

—Napehendukatui pe Tupana'ga nhi'iġa. Garembikwatijarukara omombe'u Daviva'ea. A'ea onhi'ĩ pe me novĩa. Ymyahũ ty'ara ojuka Daviva'ea onhipavẽiva'ea pavẽi hako.

⁴ A'ea rupi ahe hoi Tupana'ga rongu pype tenda pype. Ipye ikwava'ehara'ga omondo pão Tupana'ga rovai pyteri pe jipi. Ga ikwava'egirẽ Tupana'ga pe ga gwerohouka ga pe ġahã jate ti to'u jirovai pyteripeva'eagwera javo. Ojipe'ga po ndo'ui hamo novĩa. Emo Daviva'ea hoi Tupana'ga rongu pype ipyhyga pão i'gwovo. Onhipavẽiva'ea pe ahe imondoi to'u ti ga no javo hako, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ga pe.

⁵ —Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero jiji ta'e: Nahanahã ti ahe toko sábadu rupi. Nurã ji ei pe me: Tape'epe'ei ti nhiremimbo'ehara'ga pe a'ero ga ika'mbigame trigo sábadu rupi, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga iponhimamava'ea pavẽi

(Mateus 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ Irũa rupi judeus'ga poravykye'yma rupi Jesus'ga hoi ġajatykahava pype. Okiavo ga ga mbo'ei Tupana'ga nhi'iġa rehe. Ipye iponhimamave'ga rekoi. Ojohukoty rũi ga iponhimama.

⁷ Pevo ga ndekoi no judeus'ga mbo'ehara'ga fariseus'ga pavẽi. Jesus'ga repiaheteavo ga ei ovyteri pe: “Mara'ngu po ti Jesus'ga oporavykyavo gapoa mbokatua'java nhandeporavykye'yma rupi sábadu rupi? Ga gapoa mbokatua'javame po ti nhande Jesus'ga mbotegweteuhui nehẽ,” ei ga ovyteri pe gweaporoġitate'varuhuavo.

⁸ Gayvytera rehe Jesus'ga ombaragwaha javo ovyteri pe: “Omboja pota ga ite'varuhuva'ea ji rehe,” ei ga.

Iponhimamave'ga pe Jesus'ga ei:

—Epo'ã ejoa avo orepyteri pe e'ama.

A'ero ga ruri o'ama ġapyteri pe.

⁹ A'ero Jesus'ga ei fariseus'ğa pe judeus'ğa mbo'ehara'ğa pe no:

—Ojipeji jate po ti ji ei pe me kiro. Pemombe'u ti ji ve. Marã nhande xako nhandeporavykye'yma rupi hamo? Marãi Moisés'va'ea rembikwatijara nhandeporavykye'yma mombe'gwovo sábadó mombe'gwovo? Pyry nhande imombyryvi ahe ve sábadó rupi? Marãi? Pyry nhande nimombyryvi ahe ve sábadó rupi? Marãi ikwatijara? Pyry nhande imbote'varuhui ahe ve sábadó rupi? Marãi ikwatijara? Pyry nhande nimomanoukari ahe sábadó rupi? Marãi? Pyry nhande ahe moka'nhymbavi sábadó rupi? Marãi ikwatijara? ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga ei ға pe tojapyaka katu ti ға javo.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ға ndepiahetei. Iponhimamave'ga pe ga ei:

—Ejipoapyho!

A'ero ga jipoapyhokatui. A'ereki gapoa ikatua'ja ga Jesus'ga nhi'ĩpo'rurame.

¹¹ A'ero ға nhimboahivi onhimonha'ngavo hepiagame. Ojohupe ға ei:

—Maranuhũ po ti nhande Jesus'ga rerekouhui nehẽ naerũ? ei ға.

Jesus'ga omo'emo'ẽ dozeva'ea onhimoirũharamo

(Mateus 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² Aerẽ Jesus'ga hoi ojiupia vytyvytyruhua rupi tanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo. Oho ga opytavo pevo. Ypytunimo ga nhi'inhi'īgi Tupana'ga pe imoço'eamo.

¹³ Iko'emame ga ға mbuhurukari ojipyri ғwemimbo'ehara'ға. Gwemimbo'ehara'ға hugwi Jesus'ga dozeve'ға mo'emo'ẽi toko ti ға nhimoirũharamo javo. Ga ko nahã:

¹⁴ Mokonha'ға ko Simão'ga André'ga pavẽi onhoirũ'ға. Pedro irũa Simão'ga rera. A'ereki ga rehe Jesus'ga ono Pedro.

Mokonha'ға ko Tiagova'ea João'ga pavẽi.

Mokonha'ға ko Filipe'ga Bartolomeu'ga pavẽi.

¹⁵ Mokonha'ға ko Mateus'ga Tomé'ga pavẽi.

Mokonha'ға ko Tiago'ga Simão'ga pavẽi. Tiago'ga ko Alfeu'ga ra'yra'ga. Simão'ga ko zelotes'ға nde'yja'ga – kiroki ға ndokoi governo rehe romanos'ға ndehe.

¹⁶ Mokonha'ға ko Judas'ga Judas Iscariotesva'ea pavẽi. Judas'ga ko Tiago'ga irũ'ga. Judas Iscariotesva'ea aerẽ Jesus'ga mondouka okote'varuhuve'ға pe ga pyhyguka ға pe.

Nahã dozeve'ға nhaporemó Jesus'ga moirũhara'ға.

Jesus'ga ombo'e ahe imombiga karugwara

(Mateus 4.23-25)

¹⁷ Aerẽ Jesus'ga jivyri ojyva vytyvytyruhua hugwi omoirũhara'ға ndupi. Uhu ға nhuhũ me – perope ga opyta o'ama. He'yjuhu garemimbo'ehara'ға onhimono'oğa perope ga pyri. Ojipe'ға ndupavi ogwyrá hugwi Judéia hugwi Jesus'ga pyri. Cidadespeve'ға nduri Jerusalém hugwi Tiro hugwi no Sidom hugwi no. Oko cidades Tiro Sidom pavẽi ypihua ruvihava rembeyvyri pe. He'yjuhu hete ko ға ua Jesus'ga pyri tihendu ti ga javo.

Itetirũave'ға nduri no emombi karugwara ore hugwi javo ga pe.

¹⁸ Kiroki ға anhağa oavykyuhu – ға hugwi Jesus'ga anhağa mbojipe'ai. Tiruahũ anhağa Diabo'gapyriva'ea.

¹⁹ Opoko pota pa pevove'ға Jesus'ga rehe onhimongyavo. A'ereki Tupana'ga omondo opopoakara Jesus'ga hugwi imombipavuka Jesus'ga pe karugwara ға hugwi.

Pyry hete pe me, ei Jesus'ga
(Mateus 5.1-12)

²⁰ Kiro Jesus'ga hepiagi ġwemimbo'ehara'ġa ġa nhimongyrame pevo. Ga pe ga ei:

—Pyry hete pe me peporia'iva'ea pe!

A'ereki penduvihavuhetero Tupana'ga pe ndepia katu imombyryva pe me, ei Jesus'ga.

²¹ Pyry hete pe me okoteheva'ea pe!

A'ereki a'ea Tupana'ga remimondoagwama pe me.

Pyry hete pe me pejehe'ova'ea pe!

A'ereki a'ea penembipukaagwama.

²² Pyry hete pe me ojipe'ġa pe arōe'ymame pe ndekoro ġwaramo jireheva'ero, ei Jesus'ga ġa pe vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

Ga euhurame pe me pe mondovo ojihugwi pe ndekoro ġwaramo jireheva'ero, pyry hete pe me.

Ga pe mbotegweterame petiruahū pe javo o'mbero pe ndekoro ġwaramo jireheva'ero, pyry hete pe me, ei Jesus'ga.

²³ —Pejoryjory ti ġa ndekote'varuhurame pe me nahā. Pepopepo tuhē ti pendoryndoryva ġwaramo.

A'ereki Tupana'ga gwereko katu pe me yvagi pe ikwepykavuhua pyry-heteva'ea.

Aerē po ti ga imondoi pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe. A'ereki pe peko ymyahūva'ea ja Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea ja hahyrame pe me. A'ereki ymyahū agwamove'ġa namonhava'ea gwereko te'varuhu Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea no, ei Jesus'ga ġa pe.

Tiruahū pe me, ei Jesus'ga

²⁴ —Tiruahū hete pe me pembateva'ea pe! ei Jesus'ga. A'ereki avo jate yvya koty jate pe pendoryndory.

Aerē po ti pe ndapehoryvi nehē, ei Jesus'ga.

²⁵ Tiruahū hete pe me herekopava'ea pe!

Aerē po ti ahana'ja pe me nehē.

Tiruahū hete pe me pepukava'ea pe!

Aerē po ti pe jehe'oi pejikoveveuhuheteavo nehē, ei Jesus'ga.

²⁶ Tiruahū hete pe me ojipe'ġa ekatupavame pe me pe mboheteavo! Ymyahū na jitehe ġanamonhava'ea e'i katu pa Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea mombe'uharava'ea pe ahe mboheteavo, ei Jesus'ga.

Pearō hete ti penhiarōe'ỹve'ġa, ei Jesus'ga
(Mateus 5.38-48)

²⁷ —Kiro nhirenduva'ea pe ji ei, ei Jesus'ga. Pearō hete ti penhiarōe'ỹve'ġa. Peko katu ti ġa pe ġa pe arōe'ymame.

²⁸ Po ġa ei pe me: “Tuhu ti hahyva'ea pe me.” Ga euhurame na pe me pe'ji ti ġa pe: “Tupana'ga ti tomombyry pe me.” Nahā ti pe'ji ġa pe. Po ġa jigwarai pe ndehe, a'ero ti penhi'ĩ Tupana'ga pe emombyry ti ġa pe javo, ei Jesus'ga.

²⁹ —Po ojipe'ga kwari nderetyvapea rehe, a'ero ti ejirova ga pe tokwa ti ga ojipea rehe no javo jiretyvapea rehe javo. Po ojipe'ga hekyi ndepaletó nde hugwi, a'ero na ga hekyi ojipea ndecamisa nde hugwi no, ei Jesus'ga.

³⁰ Po ojipe'ga ei nde ve embuhu ji ve javo, a'ero ti emondo ga pe. Po ojipe'ga ipyhygahyi ndeapoa nde hugwi, a'ero ti terei ga pe embuhura'ja ti jiapoa ji ve javo.

³¹ —Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Po ojipe'ġa oko katu nhande ve hamo.” Po nahā pe ei, a'ero na jitehe tuhē ti peko katu ġa pe, ei Jesus'ga.

32 —Po pe pearō hete penhiarōheteve'ġa jate, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ġa ja reki.” Nahã ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ġa oarō oarōheteve'ġa jate, ei Jesus'ga.

33 —Po pe peko katu pejerekokatuve'ġa pe jate, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ġa ja.” Nahã ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ġa oko katu ojerekokatuve'ġa pe jate, ei Jesus'ga.

34 —Po pe ei pejiyvyteri pe imondorame ojipe'ġa pe: “Aerē po ti ġa imbuhuri nhande ve nehē no.” Po pe ei na, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ġa ja.” Nahã ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ġa omondo ojipe'ġa pe okote'varuhuve'ġa pe tombuhu ti ġa nhande ve nehē no javo, ei Jesus'ga.

35 —Pearō hete ti penhiarō'e'ŷve'ġa pejikokatuavo ġa pe. Pemondo'ã ti ġa pe ġa erame pe me. Imondorame ġa pe, tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Aerē po ti ġa imbuhuri nhande ve nehē no.” Pe ee'ymame ġa arōheteavo po ti Tupana'ga imbuhuhetei pe me nehē. Tupana'ga ra'yramo po ti pe ndekoi nehē no ġahoheve'ga ra'yramo nehē. Nde'i he'yjuhuve'ġa Tupana'ga pe: “Ndepyry nde ore rerekokatuavo.” A'ea ġa nde'i Tupana'ga pe. Tupana'ga opoko reki ġa okote'varuhuve'ġa ndeheve.

36 Tupana'ga penduvete'ga oporogwety ġa. A'ero ga ġa pokogi. Na jitehe ti peporogwety ġa. Pepoko ti ġa a'ero, ei Jesus'ga.

Tape'epe'ei ti ġa pe, ei Jesus'ga
(Mateus 7.1-5)

37 —Tape'epe'ei ti ojipe'ġa pe: “Nahanahã ġa okote'varuhu.” Tape'euhui ti a'ea. A'ero po ti Tupana'ga nde'i a'ea pe me nehē no. Tape'ei ti ojipe'ġa pe: “Okote'varuhu tuhē ġa. Oja ġa ndehe.” Tape'ei ti a'ea. A'ero po ti Tupana'ga nde'i a'ea pe me nehē no. Tapehenonha'javi ġandekote'varuhua. A'ero po ti Tupana'ga ndokwahava'javi pendekote'varuhua nehē no, ei Jesus'ga.

38 —Pemondo ti ojipe'ġa pe. Aerē po ti Tupana'ga imbuhukatui pe me nehē. Hupi hete po ti ga ombuhuruka saca pype imbohygahivuka imbovavaguka saca tamotynahē tuhē javo imoakaġa nehē. Nahã po ti ga imbuhukatui pe me nehē. Pemondo ti ġa pe a'ero. Xunhiva'ea pe imondorame ġa pe xunhiva'ea po ti Tupana'ga imbuhuri pe me nehē no. He'yjuhuva'ea pe imondorame ġa pe he'yjuhuva'ea po ti Tupana'ga imbuhuri pe me nehē no, ei Jesus'ga ġa pe.

39 Kiro Jesus'ga ġa mbo'ei ojo'java'ea pyvō. A'ea pyvō ga ei:

—Po heakwagweve'ga gweroho ojipe'ga – kiroki ga ja ndohepiagi, a'ero po ti ġa memei ohi ikwara pype nehē. A'ereki ġa memei ndohepiagi, ei Jesus'ga.

40 —Gambo'ehara'ga koji'i garemimbo'ehara'ġa hohe. Ga ġa mbo'epavame ġa ga javijitehe, ei Jesus'ga.

41 Ga mbo'eavo Jesus'ga ei:

—Ererekouhu nde ejikotyve'ga. A'ero nde ei ga pe: “Hay'iuhua oko ndereakwari pe,” ere nde. Maranameuhū nde euhui a'ea ga pe ndokokatui ga javo? Jihi a'e reki nde ve: Okyta reki oko ndereakwari pe, ei Jesus'ga. Nahã ji ei nde ve nde koji'i ereko te'varuhu ga hohe javo. Nde nderekwahavi reki ejekote'varuhua naerū? ei Jesus'ga.

42 Maranameuhū nde euhui ejikotyve'ga pe naerū? Tere'ei ti ga pe a'ero: “Na ji hekyi hay'iuhua ndereakwara hugwi.” Tere'ei ti nahã okyta repi-age'ymame ejeakwara pype naerū. A'ereki nde nderehepiakatui ve hekyita gareakwara hugwi okyta pytarame ejeakwari pe. Okokatu'ãva'ero ko nde! A'ereki okyta rerekoe'ŷve'ga ja nde ere'e: “Ji ndarekoi jireakwari pe,” ere nde.

Ehekyi na'ë ti okyta ejeakwara hugwi. A'ero po ti nde hepiakatui hekyita hay'iuhua gareakwara hugwi nehë, ei Jesus'ga.

I'yva yva'ia pavëi

(Mateus 7.16-20; 12.33-35)

⁴³—I'yvakatuapora ko yva'ikatua. I'yvate'varuhuapora ko yva'ite'varuhua.

⁴⁴ Ahe okwaha i'yva. A'ereki ahe gwepia herekorame yva'ia ojihe, ei Jesus'ga. A'ereki ahe ndoykyi figo ġwakaġwa'yva hugwi. A'ereki ġwakaġwa'yva figo'yva rüi figueira rüi. Na jitehe ahe ndoykyi uva ka'api'iuhua hugwi. A'ereki ka'api'iuhua uva'yva rüi videira rüi, ei Jesus'ga.

⁴⁵—Nane'ymi pyryve'ga reaporoġitaro pyryva'ea rehe. Nurã ga ekatui jipi, ei Jesus'ga. A'ereki oyvyteri pe ga pyry hete, ei Jesus'ga ġa pe. Nane'ymi ite'varuhuve'ga reaporoġitaro ite'varuhuva'ea rehe. Nurã ga ete'varuhui, ei Jesus'ga. A'ereki oyvyteri pe ga ite'varuhu hete, ei Jesus'ga ġa pe.

Ahe ko onga apohara'ga ja

(Mateus 7.24-27)

⁴⁶ Kiro Jesus'ga ei:

—Pe'e pe ji ve: “Ga ko nhandepojykaharetero.” Nahã pe ji renoi novã. Emo pe ndapekoi nhinhi'igã rupi, ei Jesus'ga.

⁴⁷—Kiroki ga uhu ji pyri ji rendukatuavo okovo nhinhi'igã rupi – gaha ji ga mombe'ui pe me kiro, ei Jesus'ga.

⁴⁸ Gaha onga apohara'ga ja – kiroki ga oapo onga hyvykoita yvy pe. Ipukuhu ga imondoi hyvykoita yvy pe itauhua apiavo. Itauhua rehe ga imondoi okyta ikwara pype. Nahã ga japo onga imohina, ei Jesus'ga. Aerë hehanhuhũ yhya ua onhimombomomboa onga rehe novã. Yhya nomoġatã onga. A'ereki imondovo itauhua rehe ga oapo imohina, ei Jesus'ga.

⁴⁹—Jara'ga ji rendu novã. A'ereki ga ndokoi nhinhi'igã rupi. Gaha onga apohara'ga ja – kiroki ga oapo onga hyvykoje'yma imbovyre'yma okyta ikwara pype, ei Jesus'ga. Yvya rehe jate ga japo onga imohina. Aerë hehanhuhũ yhya ua onhimombomomboa onga rehe imoġataġatamo. Kotihĩ onga o'arahy upa opepëpepenuhãvo, ei Jesus'ga ġa mbo'eavo.

7

Jesus'ga omombi karugwara soldadova'eapyriva'ea hugwi

(Mateus 8.5-13)

¹ Imombe'upavirë ġa pe Jesus'ga hoi ġa hugwi ogwovo cidade de Cafarnaum me.

² Pevo soldados'ġa nduvihava'ga ruvi judeu'garũive'ga romano'ga. Gapyrive'ga itetirũa. Omano ġwerĩ ga. Soldados'ġa nduvihava'ga ga arõhetei.

³ Nurã Jesus'ga rura kwahavame Cafarnaum me ga ei xava'eve'ġa pe:

—Peho ti Jesus'ga pyri. Pe'ji ti ga pe tuhu ti ga jipyrive'ga pyri karugwara mombiga ga hugwi, ei ga xava'eve'ġa pe.

⁴ A'ero xava'eve'ġa hoi Jesus'ga pyri ovahema javo ga pe:

—“Tuhu ti ga,” ei soldados'ġa nduvihava'ga nde ve. “Tuhu ti ga jipyrive'ga pyri karugwara mombiga ga hugwi,” ei ga nde ve, ei xava'eve'ġa Jesus'ga pe. Eho tuhë ti a'ero, e'i hete xava'eve'ġa Jesus'ga pe. Emombo ti karugwara gapyrive'ga hugwi. A'ereki ga pyry hete soldados'ġa nduvihava'ga.

⁵ Pyry hete ga nhandere'yja'ġa pe ġa arõheteavo ġa nderekokatuavo. Ga oapouka onga nhandejatykahava, ei xava'eve'ġa Jesus'ga pe.

⁶ A'ero Jesus'ga hoi ġa ndupi tahepia ti ga javo. Ovahë ġwerĩ ga soldados'ġa nduvihava'ga ronga pe. Kiro soldados'ġa nduvihava'ga ei ġa pe – kiroki ġa ojikoty'a ga pavëi – ġa pe ga ei ġa mondouka Jesus'ga rovatiamouka.

—Peho ti Jesus'ga rovatiamo, ei ga ġa pe. Pe'ji ti ga pe: “Omondo soldados'ga nduvihava'ga onhi'igagwera nde ve. Ga e'i: 'Jipojykaharetero nde ereko huvihavamo ji hohe. Nurã po ti nde nderejori ji pyri nehẽ hamo.

⁷ Ji tuhẽ ndahoa'uvi nde pyri nde huvihavuhuro ġwaramo ji hohe. Irupeuhu ti embuhu epopoakara nhironga pe imombiguka karugwara jijiipyrive'ga hugwi. A'ero po ti ga nhimohiġatui nehẽ.

⁸ Akwaha ji ndepopoakara mondoa irupeuhu. A'ereki na jitehe ji amondo soldados'ga jipi. Jiruvihava'ga ji mondoi no nahanahã eapo javo. A'ero ji rekoi ganhi'igã rupi. Jihi soldados'ga nduvihavamo ako no. Ojipe'ga pe ji ei: Eho nahanahã japovo pevo ji ve. A'ero ga hoi okovo nhinhi'igã rupi. Ojipe'ga pe ji ei: Ejo nahanahã japovo avo ji ve. A'ero ga ruri okovo nhinhi'igã rupi. Jijipyrive'ga pe ji ei: Nahã eapo. A'ero ga japo, 'ei ga.” A'ea ti pe'ji Jesus'ga pe, ei soldados'ga nduvihava'ga ġa pe imondovouka onhi'igagwera.

⁹ A'ero ġa hoi okovo ganhi'igã rupi Jesus'ga rovatiamo. Ga omombe'upa ganhi'igagwera Jesus'ga pe. Ganhi'igagwera renduvame Jesus'ga nhimomby'ai. Opyryrỹ Jesus'ga. Pevove'ga pe - kiroki ġa oho ga rupi onhimongyavo - ġa pe Jesus'ga ei:

—Soldados'ga nduvihava'ga ojiko hete tuhẽ ji rehe! Jire'yja'ga hohe israelitas'ga hohe ga ojiko ji rehe! a'e ji pe me, ei Jesus'ga.

¹⁰ Kiroki ġa ojikoty'a soldados'ga nduvihava'ga pavẽi - ġahã jivyra'javi soldados'ga nduvihava'ga ronga pe. Ovahemame ġa gapyrive'ga repiagi. Onhimohiġatua'ja ga!

Jesus'ga ombogwera aherembirekokwerava'ea ra'yra'ea

¹¹ Aerẽ Jesus'ga hoi cidade de Naim me. Garemimbo'ehara'ga hoi ga rupi. Ojipe'ga hoi ga rupi no he'yjuhuve'ga.

¹² Ovahẽ ġwerĩ ga cidade apoa pe portão pe.

Nanime ojipe'ga ivojave'ga ra'oa rerohoi pea rupi cidade hugwi Jesus'ga rovatiamo. Gweroho ġa ivojave'ga ra'oa gakupeupava pype titỹ ti javo. Oho hẽa ġa ndupi ivojave'ga yhẽa. Ga tehe ko hẽara'yramo. A'ero kiro hẽa tehe hẽa rekoi aherembirekokwerahẽa. He'yjuhuve'ga oho hẽa rupi cidade hugwi.

¹³ Hepiagame Jesus'ga nhandepojykaharete'ga hẽa porogwetygi. A'ero ga ei hẽa pe:

—Terejehe'oa'javi.

¹⁴ Hẽara'yra'ga pyri ga hoi opokoga gakupeupava rehe. Nurã gara'oa rerohohara'ga heropytai o'ama.

—Tapihã, ei ga ivojave'ga pe. A'e ji nde ve: Evy! ei Jesus'ga.

¹⁵ A'ero ga vyri onhi'igã oina okwerava'java. Jesus'ga okwerava'jave'ga mondo gayhẽa pe.

¹⁶ Okyhyji hete pa pevove'ga onhimomby'avo ga repiagame. A'ero ġa Tupana'ga mbohetei. A'ereki ġa e'i ojohupe Jesus'ga mombe'gwovo:

—Tupana'ga nhi'igã mombe'uharuhu'ga ruri kiro ojipiuka nhande pyteri pe upa, ei ġa. Nahã Tupana'ga nhande pokogi, ei ġa.

¹⁷ A'ero ġa Jesus'ga mombe'umbe'ukatui jara'ga pe garembiapoa reheve Jesus'ga ga mbogwerava'javi javo. Nahã Judéiapeve'ga hendupavi Jesus'ga mombe'ua Judéia rembeyvyripeve'ga pavẽi.

João Batistava'ea remimbo'eharava'ea oho Jesus'ga pyri (Mateus 11.2-19)

¹⁸ Aerẽ João Batistava'ea remimbo'ehara'ga Jesus'ga mombe'upavi João Batistava'ea pe. Jesus'ga rembiapoa garemimonhimomby'ava'ea ġa imombe'ui ahe ve no.

19 A'ero João Batistava'ea mokonha'ga mbuhurukari ojipyri ġwemimbo'ehara'ga. Ga pe ahe ei:

–Peho ti Jesus'ga pyri. Pe'ji ti ga pe: “Ymyahū Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea imombe'ui aerē po ti Tupana'ga remimbuhurukara'ga ruri nhande pyri nehē javo. Ma'ga po ahe omombe'u ymyahū? Mara'ngu po ndehe? Mara'ngu po ojipe'ga? Nahā ore ei aheremimombe'uhara'ga rurapota.” A'ea mombe'gwovo katu ti pe'ji Jesus'ga pe: “Marāi nde a'ero?” ei João Batistava'ea mokonha'ga pe ġwemimbo'ehara'ga pe.

20 –Kwa, ei ġa.

A'ero ġa hoi ogwovo Jesus'ga pyri ovahema.

–João Batista'ga ore mondoukari nde pyri, ei ġa Jesus'ga pe. Ga e'i ore ve: “Pe'ji ti Jesus'ga pe: ‘Ymya Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea imombe'ui aerē po ti Tupana'ga remimbuhurukara'ga ruri nhande pyri nehē javo. Ma'ga po ahe omombe'u ymyahū? Mara'ngu po ndehe? Mara'ngu po ojipe'ga? Nahā ore ei aheremimombe'uhara'ga rurapota.’ Nahā ti pe'ji Jesus'ga pe,” ei João'ga ore ve ore mondouka nde pyri, ei mokonha'ga Jesus'ga pe.

21 Emo Jesus'ga nomondoi ve onhi'i'ga João Batistava'ea pe. Oapo na'ē ga ahemonhimomby'ava'ea. Oapo ga ikwahavuka João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe a'ea ti pemombe'u João'ga pe javo.

Kiro Jesus'ga imombigi karugwara he'yjuhuve'ga hugwi. Ojipe'ga pe hahy hete. Ga hugwi ga imombipavi karugwaretea. Anha'ga ga ġa mbojipe'ai ojipe'ga hugwi no. Heakwagweve'ga ga ġa moma'e'gatuhetei he'yive'ga.

22 Kiro Jesus'ga ei mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe:

–Pejivyra'ja ti pejigwovo João Batista'ga pyri. Pemombe'u ti ga pe penhimbiepiaga penhimienduva. Pe'ji ti ga pe imombe'gwovo: “Oma'e'gatu kiro heakwagweve'ga okovo. Opo'a'gatu kiro ipyka'naka'nauhūve'ga ogwovo katu. Oka'ē ġajagwa ijajauhuve'ga hugwi. Gwendu katu kiro japyakware'ŷve'ga okovo. Okwera tuhē omanove'ga kiro okovo. Imbatere'ŷve'ga ġwendu kiro pyryva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua.” A'ea nhaporemō ti pemombe'u João Batista'ga pe.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ga pe Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo – kiroki ga Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea omombe'u ymyahū.

23 –“Pyry hete ga pe – kiroki ga ndojikopigi ji rehe.” A'ea ti pe'ji João Batista'ga pe, ei Jesus'ga mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe.

24 A'ero ġa hoi javo katu João Batistava'ea pe.

Ga horē Jesus'ga ei pevove'ga pe he'yjuhuve'ga pe João Batistava'ea mombe'gwovo. Ga e'i:

–Ymya'ī pe peho ongae'ŷi me. Pevo pe pehepia João Batista'ga. Marāi pe pejiyvyteri pe pea rupi pejigwovo garepiaga renonde? Pe'e po pe: “Xaho hepiaga nhungwava – kiroki okooko'iuhu vyvtua remimbotarimova'ea rehe onhimbovavaguka vyvtua pe.” Pe ndape'ji tuhē reki a'ea. A'ereki João Batista'ga ko nhungwava ja rūi. Ga ndokondoko'iuhi ojipe'ga remimbotarimova'ea rehe. Ga ko onhimboita Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga pevove'ga pe.

25 –Marāi pe a'ero pejiyvyteri pe garepiaga renonde? Pe'e po pe: “Xaho ga repiaga – kiroki ga omongi tapy'ynhapipyryva. Gweroho pa po itambere'ia gapira.” A'ea pe ndape'ei oji'i, ei Jesus'ga. A'ereki João Batista'ga ndokohetei mbatera rehe. Ji rendu ti! João Batista'ga nomongi tapy'ynhapipyryva. Kiroki ġa omongi ikatuheteva'ea – ġahā u huvihavuhu'ga nonga pype. He'yjuhu ġambatekatua no.

26 —Marāi pe a'ero pejiyvyteri pe? Pe'e po pe: “Xaho Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga repiaga.” A'ea pe ekatui, ei Jesus'ga. Kiro ji ei pe me: João Batista'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga tuhē. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharu'ga jate rūi ko ga, ei Jesus'ga ġa pe.

27 —Ymyahū Tupana'ga okwatijaruka ahe ve João Batista'ga mombe'gwovo hako ga po ti nhinhi'iga mombe'ui nehē javo, ei Jesus'ga. Aherembikwatijara e'i:

“Nahā Tupana'ga ei Cristo'ga pe:

‘Nde renonde po ti ji ga mondoi imombe'uuka nhinhi'iga nehē.

Tomboavujikwe ti ga nderura renonde,’ ei Tupana'ga,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

28 —Aġwamo Tupana'ga rembiepiakatuhava. Aġwamo po ti Tupana'ga he'yjuhuve'ga nduvihavuhuhete'ga nehē, ei Jesus'ga. A'e ji pe me: João Batista'ga ko koji'i huvihava ymyahūva'ea hohe pa. Emo aġwamove'ga reki Tupana'ga rembiepiakatuhara'ga ko koji'i huvihava João Batista'ga hohe. Kiroki ġapyteripeve'ga huvihava rūi – ġa vehevi koji'i huvihava João Batista'ga hohe, ei Jesus'ga ġa pe.

29 Jesus'ga nhi'iga rendupavame ġa ei Tupana'ga pe itambere'ia mono'ōhara'ga pavēi:

—Ndehe ko erekwaha hete epyryvamo João Batista'ga mbuhua ore pyri te'i ti ga ġa pe javo.

A'ea ġa ei. A'ereki ġa onhimobatizauka João Batistava'ea pe opohia okote'varuhua hugwi ahe erame.

30 Fariseus'ga ki a'e te judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi nohendukatui João Batistava'ea nhi'iga ikwahapotare'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea ojive. A'ereki ġa nonhimobatizaukari ahe ve opohire'yma okote'varuhua hugwi.

31 —Marā po ti ji ei pe me aġwamova'ea pe a'ero nehē? ei Jesus'ga. Gara ja pe ndekoi a'ero? ei ga.

32 Kiro ji pe mombe'ui pe me. Tayri'ga ja ko pe ndekoi. Oapy tayri'ga ima'ēhai pe feira pe. A'ero ġa hapukai ojohupe. Onhi'iga mondovo ġa ei:

“Oropy ore jiru'a pe me xajory ti nhanerembirekoa rehe javo.

Pe ki a'e te ndapeyrerupypotari henduvame.

Xajehe'o ti nhanenhikamombava rehe, oro'e ore pe me. A'ero ore jehe'oi.

Pe ki a'e te ndapejehe'oi ore pyri. A'ereki pe ndapepotariuhu.”

Nahā tayri'ga ei ojohupe, ei Jesus'ga.

33 —Tayri'ga ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e João Batista'ga pe jipi. A'ereki ga rurame pe pyri ga ndo'uahivuhui mbatera vinho reheve tambohete ti ji Tupana'ga javo, ei Jesus'ga. A'ero pe epe'ei ga mombe'gwovo: “Anhaġa opyhy ga.” Nahā pe João Batista'ga mombe'ute'varuhui ga arōe'yma, ei Jesus'ga ġa pe.

34 —Tayri'ga ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e ji ve no, ei Jesus'ga ġa pe. Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero ji ajo pe pyri mbatera i'gwovo vinho i'gwovo no. A'ero pe epe'ei ji mombe'gwovo: “Ehepia Jesus'ga! O'uheteuhu ga. Ga ko heagwryryve'ga vinho i'gwovo,” pe'e pe ji ve, ei Jesus'ga. “Kiroki ġa omono'ō itambere'ia governo pe ite'varuhuve'ga – ġa pavēi Jesus'ga ojikoty'a ojipe'ga pavēi no okote'varuhuve'ga pavēi,” pe'e pe. Nahā pe euhui ji mombe'gwovo ji arōe'yma, ei Jesus'ga.

35 —Ojipe'ga ndekokatua repiaga ġwaramo nhande ei: Tupana'ga reki okwahavuka ġa pe ġa mongokatuavo, ei Jesus'ga. Ojipe'ga ndekote'varuhua repiaga ġwaramo nhande ei: Tupana'ga rūi omongo ġa ite'varuhua rehe, ei Jesus'ga ġa mbo'eavo.

Jesus'ga pyheja fariseuva'ea ronga pype

³⁶ Aerẽ Simão'ga fariseu'ga ei Jesus'ga pe:

—Ejo ti nhironga pype i'gwovo ji pyri.

—Kwa, ei Jesus'ga.

A'ero Jesus'ga hoi ga rupi garonga pype oapyga mesa pyri ga pavẽi.

³⁷ Nanime cidadepevehẽa – kiroki hẽa oko te'varuhu – hẽa ikwahavi Jesus'ga hoa fariseu'ga ronga pype. Ga i'urame hẽa heruri perfume nhandya hyrua pype. Hyrua ko alabastrova'ea ita apopyra.

³⁸ Gapyra koty hẽa ami ga reviri ojehe'gwovo okote'varuhua rehe. Hẽareahya imoakymi gapyra. A'ero hẽa gapyra monduvynduvyri o'ava pyvõ gapyra bejavo. A'ero perfume hẽa imongyi gapyra rehe. A'ereki hẽa ga arõ hete.

³⁹ Hẽa repiagame fariseu'ga – kiroki ga e'i Jesus'ga pe ejo ti i'gwovo ji pyri javo – kiro ga ei ovyteri pe: “Hehã okote'varuhuvehẽa. Mara'ngu po Jesus'ga Tupana'ga nhi'ĩga mombe'uhara naerũ? Po Jesus'ga Tupana'ga nhi'ĩga mombe'uhara tuhẽ, a'ero po ga ombaragwaha hẽa rehe hamo. Po ga ei hẽa pe hamo: ‘Tanhimbote'varyme ti epokoga ji rehe,’ e po ga okote'varuhuvehẽa pe hamo. Jesus'ga nombaragwahavi reki hẽa rehe,” ei fariseu'ga ovyteri pe.

⁴⁰ A'ero Jesus'ga ei fariseu'ga pe:

—Simão, ei Jesus'ga. Tamombe'u ti nde ve.

—Orembo'eharamo emombe'u ti ji ve a'ero, ei Simão'ga Jesus'ga pe.

⁴¹ Ga mbo'eavo Jesus'ga imombe'ui ga pe. Ga e'i:

—Itambere'ia mondo'ãhara'ga pe mokonha'ga ei momi ti embuhurã itambere'ia ore ve javo. A'ero ga imondo'aği ga pe tombuhura'ja ti ga koa irũ reheve ji ve nehẽ javo. He'yiva'ea quinhentos itambere'ia ga imondo'aği ojipe'ga pe. Ndahe'yiva'ea cinquenta itambere'ia ga imondo'aği ojipe'ga pe. Ga memei gweroho ga hugwi a'ero.

⁴² Aerẽ ga ipo'rupavi herekoe'yma. Nurã ga ndogwerekoi ikwepykavamo. A'ereki ahã ga pe. Itambere'ia mondo'ãhara'ga oporogwety reki ga. Nurã ga ihypavi reki gaconta hugwi tapembuhura'javi ti itambere'ia ji ve a'ero javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

—Manamo ga ga arõhetei? Manamo ga ga aroi'ĩ? ei Jesus'ga Simão'ga pe.

⁴³ A'ero Simão'ga ei ga pe:

—Po ga – kiroki ga gweroho koji'iva'ea ga hugwi quinhentos itambere'ia – po gaha itambere'ia mondo'ãhara'ga arõ hete. A'ereki gaconta hugwi imondo'ãhara'ga ohy he'yiva'ea, ei ga.

—Na tuhẽ, ei Jesus'ga. Kiroki ga gweroho koji'iva'ea – gaha oarõ hete itambere'ia mondo'ãhara'ga.

⁴⁴ Kiro Jesus'ga ojirova hẽa koty. Simão'ga pe ga ea'javi:

—Erehepia nde hẽa? Ji ruri nenonga pype nde repiaga. Ndehe nerembuhuri yhya ji ve jipyheitava ekoe'yma nhaneramonhava'ea moğitagwera rehe – kiroki a'ea e'i nahanahã ahe omboapy ojipe'ga javo. Hẽa ki a'e te hẽareahya omoakỹ jipya. Omonduvynduvy hẽa jipya o'ava pyvõ. Nahã hẽa roryroryvamo ji rehe, ei Jesus'ga.

⁴⁵ —Ndehe nanhibeijai tuhẽ ekoe'yma nhaneramonhava'ea moğitagwera rehe – kiroki a'ea e'i nahanahã ahe omboapy ojipe'ga javo. Hẽa ki a'e te jipya nobeijabeijapigi ji rurirẽ nenonga pype. Nahã hẽa roryroryvamo ji rehe, ei Jesus'ga.

⁴⁶ —Ndehe neremongyi ikava nhiakağa rehe ekoe'yma nhaneramonhava'ea moğitagwera rehe – kiroki a'ea e'i nahanahã ahe omboapy ojipe'ga javo. Hẽa ki a'e te omongy perfume jipya rehe. Nahã hẽa roryroryvamo ji rehe, ei Jesus'ga fariseu'ga pe.

⁴⁷ —Nurã ji ei nde ve: Tupana'ga ihyjipei hẽarekote'varuhua ikwahava'jave'yma. He'yjuhu hẽarekote'varuhua, ei Jesus'ga. Hẽa hugwi Tupana'ga imombori. Nurã hẽa Tupana'ga arõhetei gworygworyva repiuka nhandepyteri pe, ei Jesus'ga. Po ojipe'ga okote'va gwere. Tupana'ga garekoteva'ria hypavame oarõ gwere ga Tupana'ga gwory'viro ga rehe, ei Jesus'ga Simão'ga pe.

⁴⁸ Hẽa pe Jesus'ga ei kiro:

—Amomboripe ji nderekote'varuhua nde hugwi, ei ga.

⁴⁹ Kiroki ġa oapy mesa pyri ga pavẽi – ġa ei oyvyteri pe: “Ma'ġa Jesus'ga naerũ? Maranuhũrame ga hẽarekote'varuhua mombori naerũ?” ei ġa.

⁵⁰ A'ero Jesus'ga ei hẽa pe:

—Nde jikoga ġwaramo ji rehe ji imombori nderekote'varuhua nde hugwi. Tu katu ndepy'a nde horame a'ero, ei ga.

8

Kunhangwerava'ea oho Jesus'ga rupi

¹ Aere'ĩ Jesus'ga imbojoapiapi cidades repiapava cidades'ia repiapava. He'yjuhu cidades cidades'ia pavẽi. Pyryva'ea ga imombe'ui cidadespeve'ġa pe. Ga pe ga ei:

—Perojijyjijyuka ti pejeaporoġita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehẽ imomboia pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhetero nehẽ.

Nahã Jesus'ga ei ġa pe ogwovo ġa pyġapyri. Ga rupi dozeve'ġa hoġahoi.

² Kunhangwera'ġa ġa hoġahoi ga rupi no. Jara'ġa hugwi Jesus'ga ombojipe'a jipe anhaġa. Jara'ġa hugwi ga imombigi karugwara. Mariahẽa hugwi Jesus'ga ombojipe'a jipe sete anhaġa Diabo'gapyriva'ea. Mariahẽa pe ahe ei: Madalapevehẽa.

³ Ojipehẽa rera Joana. Joanahẽa rembireko'ga ko Cuza'ga. Ga ko Herodes'ga mbatera repiakatuhara'ga. Ojipehẽa rera Susana. Gahã oho Jesus'ga rupi. Ojipe'ġa kunhangwera'ġa hoi ga rupi no. Imondovo ga pe ombatera ġa Jesus'ga repiakatui. Dozeve'ġa pe ġa imondoi no.

Ha'ynha mohãihara'ga

(Mateus 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Cidades nanani ojipejipea hugwi he'yjuhuve'ġa nduri Jesus'ga pyri. Ojo'java'ea pyvõ ga ġa mbo'embo'ei. Ga pe ga ei:

⁵ —Ha'ynha mohãihara'ga hoi ko pe imohaina ha'ynha. Nahã ga itymi ha'ynha. Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi pehea rembeyvira rupi. A'ero ahe pyruġi hehe ohorame pehea rupi. Ua gwyr'a'ia i'ui imokona, ei Jesus'ga.

⁶ —Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi yja rehe ita arimo. A'ereki ita onhimongyheteuhu pevo. Xunhi yja a'ero ha'ynha pe yhya no. Henhunhame kotihĩ he'ouhũ omanomo. A'ereki ahã yhya jupe.

⁷ —Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi nhungwava ra'ynha pyteri pe hatĩava'ea ra'ynha pyteri pe. Aerẽ ga'apoa ha'ynha renhunhamo nhungwava ra'ynha pavẽi. A'ero nhungwava nhambyguhui garemityma, ei Jesus'ga.

⁸ —Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi yjakatua pype. A'ero henhunhamo o'ao'aheteramo. He'yjuhu ahara a'ero. Ahara pype turi cem ha'ynha, ei Jesus'ga ha'ynha mohãihara'ga mombe'gwovo.

Onhi'ĩġa mondovo Jesus'ga ei ġa pe:

—Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga ġa pe imombe'gwovo ojo'java'ea.

*Jesus'ga okwahavuka ha'ynha mohāihara'ga mombe'ua
(Mateus 13.10-23; Marcos 4.10-20)*

⁹ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Orohendu ore novīa nde'eagwera ojo'java'ea. Ndorokwahavi reki ore. Ore ve ti emombe'u a'ea.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pe me Tupana'ga ei tokwaha ti ga onhimiva'ea nhirembiepiakatuha javo, ei Jesus'ga. Marā hekoi kiro Tupana'ga yvyakotyve'ga ndepiakaturame okovo ganduvihavuhetero? A'earupiva'ea kiro ga ikwahakwahavukari pe me, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. Ojipe'ga pe ji imombe'ui ojo'java'ea. A'ero

“hepiagame ga gwepia tehe reki.

A'ereki ga nombaragwahapotari hehe.

Henduvame ga gwendu tehe reki.

A'ereki ga ndokwahapotari”, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

¹¹⁻¹² —Kiro po ti ji imombe'ukatui pe me ikwahavuka ha'ynha mohāihara'ga mombe'ua nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

—Ha'ynha ko Tupana'ga nhi'iga, ei Jesus'ga. Kiroki ga gwendu Tupana'ga nhi'iga novīa ikwahave'yma – ga pyri ahemoandyandiyihara'ga Diabo'ga ruri a'ero ipe'avo imombe'ua gapy'a hugwi imoka'nhyumbavuka ga pe tomomborukaryme ti ga Tupana'ga pe okote'varuhua javo, ei Jesus'ga. Ga pe ji ei a'ero imombe'urame ha'ynha indurugagwera pehea rembeyvya rupi.

¹³ —Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera – kiroki a'ea onduru ita rehe. Henhui ha'ynha novīa. A'ereki yhya rerekoe'yma gwaramo, kotihī nonhimomiranami a'ero omanomo, ei ga. A'ereki ndokihetei hapoa yvya pype.

—A'ea ja ga ndekoi – kiroki ga gwendu nhanderuvihavuhete'ga mombe'ua gworygworyvamo hehe novīa. Aerē ojipe'ga mbote'varuhu pota ga imohepia'ngiavo ite'varuhuva'ea ga pe. Nurāro gwaramo ga nonhimomiranami a'ero kotihī opohia nhanderuvihavuhete'ga mombe'ua hugwi. A'ereki ndokihetei nhanderuvihavuhete'ga mombe'ua gayvyteri pe.

¹⁴ —Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera – kiroki a'ea onduru nhungwava ra'ynha pyteri pe hatīava'ea ra'ynha pyteri pe. Aerē igwaigwavete hatīava'ea nhambyguhui garemityma jukavo, ei Jesus'ga.

—A'ea ja ojipe'ga ndekoi nhungwava pyteripeva'ea ja. Ga gwendu ojipe'ga erame ga pe: “Tupana'ga nhande poko katu kiro nhanderuvihavuhete'ga.” A'ea ga gwendu katu novīa. Aerē ga aġataruhuramo ojihe javo: “Maramarā po ti nhande rekoi nehē naerū?” ei ga oyvyteri pe. A'ea nonoġatuukari gapy'a. A'ereki ga opotaruhu itambere'ia a'ero, ei Jesus'ga. “Koji'i nhande tipotaruhu itambere'ia,” e'iuhu ga, ei Jesus'ga. Toryva rehe ikatuvava'ea rehe ga japyakauhui. A'ea nhaporemo nohenduva'javukari nhanderuvihavuhete'ga mombe'ua. A'ero igwaigwavete ga ndojapyakaa'javi tuhē gamombe'ua rehe. A'ero ga ndokoa'javi reki gamombe'ua rupi okokatue'yma ojipe'ga pe oporavykye'yma ga pe.

¹⁵ —Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera – kiroki onduru yjakatua pype. A'ea ja ojipe'ga ndekoi yjakatua pypeva'ea ja. Gwendu katu ga nhanderuvihavuhete'ga mombe'ua ojiko heteavo ga rehe gweaporoġitakaturu. Onhimomirana hete ga oporavykyavo ga pe ga nhi'ipo'rupava okokatuavo ojipe'ga pe.

A'ea Jesus'ga ei imombe'gwovo pa ojo'java'ea ikwahavuka gwemimbo'ehara'ga pe.

*A lamparina**(Mateus 5.15; Marcos 4.21-25; Lucas 11.33)*

¹⁶ –Imondygame lamparina nhande ndihovapygi hyrua pyvõ, ei Jesus'ga. Nimondo nhande lamparina nhandenhinongava gwyri pe cama gwyri pe. Pyte'mbia rehe nhande timondo lamparina. Nurã okirame onga pype ojipe'ğa gwepia kojahua.

¹⁷ –Na jitehe po ti Tupana'ga imboukwahavi nehẽ. Onhimiva'ea po ti ga hepiukari ikwahavuka henduvukapava nehẽ.

¹⁸ –Ji rendu katu ti a'ero pejeaporogitaro. Kiroki ga okwaha – ga pe po ti Tupana'ga ikwahavukari koji'iva'ea nehẽ. A'ero po ti ga ikwahahetei nehẽ, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndokwahavi – po ga ikwahavi xunhiva'ea, a'ea vehevi po ti Tupana'ga ikwahava'jave'ymukari ga pe nehẽ, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ğa mbo'eavo.

*Jesus'ga yembora gairũva'ea pavẽi**(Mateus 12.46-50; Marcos 3.31-35)*

¹⁹ Kiro Jesus'ga yembora ruri Jesus'ga repiaga gairũ'ğa pavẽi. Ndoki ға onga pype ga pyri. A'ereki pevove'ğa ga mbotymboty gwe'yjuhuro.

²⁰ Gapyteripeve'ğa e'i Jesus'ga pe:

–Neyhẽa uhu nde repiaga neirũ'ğa pavẽi. Pevo ға ami okari pe.

²¹ A'ero Jesus'ga ei ға pe:

–Kiroki ға Tupana'ga nhi'iga rendu katu ga nhi'ipo'ruavo – ға pe ji ei nhiy'ğa. A'e ji ға pe no nhiirũ'ğa, ei Jesus'ga.

*Jesus'ga omombi yvytua typepemuhũa reheve**(Mateus 8.23-27; Marcos 4.35-41)*

²² Aerẽ Jesus'ga avi yharuhua pype gwemimbo'ehara'ğa pavẽi. Ga pe ga ei:

–He xaho ypiahua aherovai.

A'ero ға imoanhani herogwovo.

²³ Ga gwerohorame Jesus'ga ropehyiro okia. Yvyturanuhũa ruri ojyva ypiahua rehe. Yharuhua pype yvytua yhya mbo'ambo'avi. Gweroho gwerĩ ypy pe.

²⁴ A'ero ға hoi Jesus'ga pyri ga mongirahiva.

–Kiro nhande hoi ypy pe nhandepapava nehẽ! ei ға ga pe ombo'ehara'ga pe.

A'ero ga ma'ẽi onhi'iga yvyturanuhũa pe typepemuhũa pe no topi ti javo. A'ero yvytua ipigi. Notymynha'javi yhya no.

²⁵ Ga pe Jesus'ga ei:

–Ndapejikogi ji rehe naerũ? ei ga.

A'ero ға kyhyji onhimomby'avo javo ojohupe:

–Marã te ga rekoi naerũ? Yvytua vehevi re po gwendu katu ganhi'iga yhya pavẽi, ei ға.

*Jesus'ga ombojipe'a anhağa ahe hugwi**(Mateus 8.28-34; Marcos 5.1-20)*

²⁶ Aerẽ ға hoi ypiahua aherovai Galiléia aherovai ovahema Gerasapeve'ğa gwyri pe.

²⁷ Jesus'ga hemame yharuhua hugwi cidapeve'ga ruri Jesus'ga repenhana. He'yjuhu anhağa Diabo'gapyriva'ea onhimongyavo ga pojykavo. Ymyahũ ga ndipiri. Ga nduva'javi onga pype. Itaruvihavuhua kwaruhua pyteri pe ga ruvi aheryvya pyteri pe.

²⁸ Jesus'ga repiagame ga hapukai gwenypy'anduruga Jesus'ga rovai pyteri pe. Ga hapukajahivi javo:

—Jesus! ei ga. Terejori ji avykyavo Tupana'ga ra'yramo huvu-havuhu'gahoheve'ga ra'yramo? ei ga Jesus'ga pe. A'e hete ji nde ve: Terembuhuri ti hahyva'ea ji ve.

²⁹ A'ea ga ei. A'ereki Jesus'ga e'i jipe anhağa pe:

—Ejipe'a ga hugwi.

Ymyahũ anhağa ga pyhypokãpokaği ga pojkavo jipi. Nurã pevove'ğa itanhuramuhũa pyvõ gapoa kwari. Ga gapya kwari no. Nahã ğa ga momby-tapotari ga repiakatuavo novĩa. Ga omondohondoho itanhuramuhũa reki. Anhağa ga pojkai ga renonhaheteavo ga mondovo ongae'ÿi me. Nahã ga rerekoi ymya.

³⁰ Kiro Jesus'ga ei ga pe:

—Gara nderera?

A'ero ga ei:

—He'yjuhu.

Nahã garera. A'ereki he'yjuhuva'ea anhağa opojyka ga.

³¹ Anhağa e'i hete Jesus'ga pe:

—Toremondoi ti vvykwara ruvihavuhua pype hahyva'ea ruvihava pype, e'i ga pe.

³² Vvytyra rehe porcos tuvi i'gwovo onhimongyavo. He'yjuhu hete porcos. Jesus'ga pe anhağa ehetei:

—Ore mondouka ti porcos pojkauka ore ve, e'i.

—Peho ti a'ero, ei Jesus'ga jupe.

³³ Cidadepeve'ga hugwi anhağa jipe'ai a'ero ogwovo Jesus'ga nhi'ïpo'ruavo porcos pojkavo herogwovo. Porcos nhaporemõ inhahetei ojyva vvyty'ramuhũa hugwi ogwovo ypihua pype otypyvygamo omanomo.

³⁴ Porcos manoa repiagame porcos repiakatuhara'ğa nhani ogwovo jugwi. Ogwovo ğa imombe'upavi cidadepeve'ğa pe cidadekotyive'ğa pe no.

³⁵ A'ero pevove'ğa nduri ua torohepia katu javo. Ovahemame Jesus'ga pyri ğa ga repiagi anhağa rembipojykaagwera'ga. Oapy ga Jesus'ga pya pyri tapy'ynhapira mongijipeavo ojapyakakatuavo. A'ero ğa kyhyji.

³⁶ Kiroki ğa gwepia Jesus'ga anhağa mbojipe'arame ga hugwi – ğa imombe'upavi ğa pe javo:

—Ga pyryvamo reki kiro. A'ereki Jesus'ga ombojipe'a anhağa ga hugwi imondovo, ei ğa ga mombe'gwovo ğa pe.

³⁷ Okyhyji hete pa ğa Gerasapeve'ğa. Nurã ğa ei Jesus'ga pe:

—Heregwovo ore hugwi!

A'ero Jesus'ga avi yharuhua pype tajivy javo.

³⁸ A'ero anhağa rembipojykaagwera'ga ehetei Jesus'ga pe:

—Taho ti nde rupi jijikoty'a nde pavẽi! ei ga.

Jesus'ga ndogwerohoi ga reki. A'ereki ga e'i ga pe:

³⁹ —Epyta. Ejivy ti enhonga pe imombe'gwovo. Ere ti ğa pe: “Tupana'ga ipopoaka hete. Ji poko hete ga!” Nahã ti ere ğa pe, ei Jesus'ga ga pe.

A'ero ga hoi imombe'gwovo ğa pe nhaporemõ cidadepeve'ğa pe.

—Pyry hete Jesus'ga ji ve ji pokoga anhağa mbojipe'avo ji hugwi. Ga popoakahetero, ei ga imombe'gwovo.

*Jesus'ga opoko Jairova'ea ra'yrava'ea gwypova'ea reheve
(Mateus 9.18-26; Marcos 5.21-43)*

⁴⁰ Gerasapeve'ğa hugwi Jesus'ga jivyri ua ovahema aherovai. Ga nhaporemõ ga repenhani gworygworyvamo ga rehe. A'ereki pevo ğa oko tuhu tuhẽ ti ga javo.

⁴¹ Nanime ga pyri Jairo'ga ruri. Jairo'ga ko huvihavamo oko judeus'ga jatyahava pype. Ga ruri onhinoḡa ojovapyvo yvyvo Jesus'ga pya pyri jihoheva'ero ji poko javo.

—Herejo nhironga pe, ei ga Jesus'ga pe.

⁴² A'ereki jira'yrahēa omano ḡwerī, ei ga.

Hehā jate ko gara'yra. Ivoja hēa. Doze anos hēa imbokwara'ari ojihe.

Jesus'ga horame tahepia ti ji tayrihēa javo, he'yive'ḡa ga mbotyvahivi ua ga rupi onhimongyavo.

⁴³ Ga reviri hēa ruri no itetirūavehēa gwypovehēa. He'yi doze anos hēatetirūa imbokwara'ari hēa rehe opige'yma hēa hugwi. Omondo pa hēa opohanohara'ḡa pe novīa. A'ereki ḡa nomombigi reki hēatetirūa.

⁴⁴ Kiro hēa ruri Jesus'ga reviri opokoga gapira rembeyvira rehe. Kotihī hēa ndagwypora'javi a'ero.

⁴⁵ —Ma'ḡa opoko ji rehe? ei Jesus'ga.

A'ero ḡa epavi:

—Ore rūi! Ndoropokogi nde rehe, ei ḡa.

—Nde mbotymboty pa ḡa nde atimana he'yive'ḡa! Nde mbotyva ḡwaramo ḡa pokogi nde rehe.

Nahā Pedro'ḡa ei Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

⁴⁶ A'ero Jesus'ga ei:

—A'ea rūi. Opoko aha ḡa ji rehe. Akwaha ji jivyteri pe. A'ereki ji hugwi ihoi jipopoakara ḡa ndehe, ei ga.

⁴⁷ A'ero hēa ei ovyteri pe: “Okwaha reki ga ji pokogame ga rehe.” A'ero hēa ruri ohyhyipava okyhyjiavo ḡwenypy'anduruga yvyvo garovai pyteri pe onhimombe'gwovo ḡandovaki pa. Hēa e'i:

—Ymyahū ji tetirūaramo gwyporo. Nurā ji pokogi nde rehe tomombi ti ga ji hugwi javo. Kotihī nhitetirūa pigi tuhē ko, ei hēa.

⁴⁸ —Kui'i, ei Jesus'ga hēa pe. Erejiko nde ji rehe. Nurā netetirūa pigi nde hugwi. Ndepy'a rukaturo ḡwaramo kiro heregwovo katu, ei ga.

⁴⁹ Jesus'ga nhi'imbige'ymame hēa pe Jairo'ga rongapypeve'ga ruri javo Jairo'ga pe:

—Ndera'yrava'ea omano. Tohoa'javyme ti nhanembo'ehara'ga kiro neronga pe. A'ereki ahe omano jipe.

⁵⁰ Ga renduvame Jesus'ga ei Jairo'ga pe:

—Teremomyi ti epy'a. Ejiko hete jithe ji rehe. A'ero po ti hēa kwerava'javi nehē, ei Jesus'ga.

⁵¹ Ovahemame Jairo'ga ronga pe Jesus'ga ḡa mongiuvari ojupi onga pype Pedro'ga João'ga no Tiagova'ea no. Kujahēa ruva'ga ga ga mongiuvari kujahēa yhēa no. Ojipe'ḡa pe Jesus'ga ei:

—Tapeki ti onga pype, ei ga ḡa pe.

⁵² Ojehe'o hete pevove'ḡa kujahēa rehe okovo. A'ero Jesus'ga ei ḡa pe:

—Tapejehe'oi! Nomanoi hēa. Oki reki hēa upa.

⁵³ A'ero ḡa ga jai ga rerekovo ga rerekomemuamo. A'ereki ḡa okwaha ahemanoa.

⁵⁴ Ga mondopavirē onga hugwi ga kujahēa popyhygi. Hēa pe ga ei:

—Kui'i! Epo'ā!

⁵⁵ Kiro hēa kweravi. Kotihī hēa po'ami. A'ero Jesus'ga ei ḡa pe:

—Pemondo ti mbatera hēa pe to'u ti hēa.

⁵⁶ Onhimomby'a hēaruva'ga hēayhēa pavēi. Jesus'ga ei ḡa pe:

—Tapemombe'ui tuhē ti nhiremimbogweravahēa nhiremimonhi-momby'ava'ea ojipe'ḡa pe, ei ga.

9

Jesus'ga remimbo'eharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga
(Mateus 10.5-15; Marcos 6.7-13)

¹ Aerē Jesus'ga ġa mbuhurukari ojipyri ġwemimbo'ehara'ġa dozeve'ġa ġa mbopopoaka. Ga ombopopoaka ġa tombojipe'a ti ġa anhaġa Diabo'gapyriva'ea ojipe'ġa hugwi javo. Nahā ġa popoakaramo anhaġa hohe pa. Ga ombopopoaka ġa tokwaha pa ti ġa karugwara imombiga itetirūave'ġa hugwi javo.

² —Kiro po ti ji pe mondoi ojipe'ġa pyri nehē, ei Jesus'ga. Pemombe'u katu ti Tupana'ga ġa pe. Pe'ji ti ġa pe: “Tupana'ga oko ġwerī nhanderuvihavuhetero nhande repiakatuavo yvya koty nhande mongovo onhi'iga rupi.” A'ea ti pe'ji ġa pe, ei Jesus'ga dozeve'ġa pe. Pemombi ti karugwara itetirūave'ġa hugwi.

³ Taperohoi ti mbatera pejive pehorame imombe'gwovo ġa pe. Taperohoi ti yvyra pejikohavamo. Taperohoi ti sacola, pāo, itambere'ia. Taperohoi ti irūa tapy'ynhapira camisa'java'ea, ei Jesus'ga dozeve'ġa pe.

⁴ —Pe vahemame ġacidades pe po ġande'yja'ga ei pe me: “Hepejijo pejipy-tavo nhironga pype.” Ga erame na pe me peho ti garonga pe a'ero, ei Jesus'ga ġa pe. Ga pyri jate ti peju. Aerē po ti pe hoi ojipe pe cidade pe nehē. A'ero jate po ti pejiyi garonga hugwi pejigwovo a'ero nehē, ei Jesus'ga.

⁵ Po ongapypeve'ġa ndohoryvi pe ndehe tapepytai ti javo pe me pe vahemame ġacidade pe. Pehorame ġacidade hugwi ti pemonduru otimbuguhua pejipy hugwi oropohi ore pe hugwi javo. Pe'ji ti ġa pe: “Peko te'varuhu pe hendupotare'yma Tupana'ga nhi'iga,” ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

⁶ Kiro ġa hoi a'ero Jesus'ga nhi'iga rupi cidades pe imbojoapiapiavo. Pevove'ġa pe ġa imombe'ui pyryva'ea Jesus'ga mombe'ua. Itetirūave'ġa hugwi ġa imombimombigi karugwara.

Marā Jesus'ga naerū? ei Herodesva'ea
(Mateus 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷ A'ea rupi Herodes'ga hendupavi Jesus'ga rembiapoa mombe'ua garemimonhimomby'ava'ea mombe'ua. Herodes'ga omondomondo ġwemimbotarimova'ea rupi Galilíapeve'ġa gwyri pe.

—Marā Jesus'ga naerū? ei ga.

A'ea ga ei ikwahave'yma. A'ereki jara'ġa e'i:

—Jesus'ga ko João Batista'ga reki. João Batista'ga ovy gwyvya hugwi, ei ġa.

⁸ Jara'ġa e'i:

—Jesus'ga ko Elias'ga. Elias'ga ojipiuka ore ve ko, ei ġa.

Ojipe'ġa e'i:

—Jesus'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea pyteripeve'ga – kiroki ymyahūve'ga. Ovy ga gwyvya hugwi, ei ġa.

⁹ A'ero Herodes'ga ei:

—Jesus'ga ko João Batistava'ea rūi. A'ereki ji Joāova'ea akaġa momboruka ikwehe'i. Maranuhū Jesus'ga naerū? Omombe'u ġa ji ve garemimonhimomby'ava'ea. Tahepia ji gara'oa a'ero, ei ga.

Herodes'ga gwepia pota hete Jesus'ga okovo.

Jesus'ga omondouka mbatera cinco milva'ea pe
(Mateus 14.13-21; Marcos 6.30-44; João 6.1-14)

¹⁰ Aerē ojivyrame Jesus'ga pyri Jesus'ga moirūhara'ġa dozeve'ġa imombe'upavi ġwembiapoa ga pe. Ojupi Jesus'ga ġa nderohoi jara'ġa hugwi a'ero ġa nderogwovo ongae'yi me cidade kotyi ve Betsaida kotyi ve.

11 Gahoa kwahavame he'yive'ga hoi gareviri tihendu ti ga javo. Ga ndurame ga pyri ga roryvamo ga ndehe Tupana'ga mombe'gwovo ga pe. Ga e'i:

—Perojijijijyuka ti pejeaporoğita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imomboia pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Itetirūave'ga hugwi Jesus'ga imombigi karugwara.

12 Ka'arugame dozeve'ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga, kiro ga nduri Jesus'ga pyri javo:

—Ahã onga avo. A'ero ti toho agwa'ga cidades'i pe kopeve'ga pyri no. Pevo ti ga to'u okia.

A'ea Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe ga mondoukapota ga pe.

13 —Pehe ti pemondo mbatera ga pe to'u ti ga javo, ei Jesus'ga ga pe.

A'ero ga ei:

—Ndorogwerekoi te! Cinco pães orogwerekoi dois pira reheve. Ndohygi'i po ti ga ndehe nehē. Toropyhy po ti ore nehē naerū? Orohorame jate ipyhyga mbatera nehē itambere'ia rehe ga pe nehē, po ti ore imbohygi mbatera ga ndehe nehē to'u pa ti ga javo, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga Jesus'ga pe.

14 A'ereki he'yjuhuve'ga cinco milve'ga uhu pevo Jesus'ga pyri akwaimba'ero. Kiro Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Pemboapy ti ga yvyvo ga mbojatykavo. Cinquentave'ga ti pemboapy avo. Cinquentave'ga ti pemboapy pevo. Cinquentave'ga ti pemboapy irupe'i. Nahã ti pemboapy pa ga ojohugwi, ei ga.

15 Ganhi'iga rupi ga ga mboapypavi a'ero.

16 Kiro ga ipyhygi mbatera – kiroki cinco pães dois pira reheve. Ojovavu ga yvaga repiaga.

—Ndepyry hete nde imbuhua ore ve, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

Kiro Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi pães pira reheve imondomondovo gwemimbo'ehara'ga pe tomondo ti ga ga pe javo. A'ero ga imondomondo ga pe.

17 Ga nhaporemo ga i'ui onhimoytaromouka.

Ga i'urē Jesus'ga moirūhara'ga imono'oği hembyruera imondovo yrua pype. He'yjuhuva'ea hembyruera opyta reki garembihaygwe'rogagwera. A'ereki ga ndo'upavi. He'yjuhuva'ea dozeva'ea yrua tynahē. Nahã Jesus'ga japoi ahemonhimomby'ava'ea he'yje'ỹva'ea imbovua imondovo ga pe.

Nde ko Cristoramo, ei Pedrova'ea Jesus'ga pe

(Mateus 16.13-19; Marcos 8.27-29)

18 Aerē Jesus'ga hoi he'yjuhuve'ga hugwi. Ga jate ga nhi'igi Tupana'ga pe. Ga nhi'igame garemmimbo'ehara'ga oko ga pyri. Ga pe ga ei:

—Marã ga ji ve jipi?

19 A'ero garemmimbo'ehara'ga ei ga pe:

—“Ga ko João Batista'ga,” ei ga nde ve, ei ga Jesus'ga pe. Ojipe'ga e'i nde ve: “Ga ko Elias'ga.” Ojipe'ga e'i nde ve: “Ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea pyteripeve'ga – kiroki ga ovy gwyvya hugwi ymyahũve'ga.” Nahã ga ei nde ve, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga Jesus'ga pe.

20 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pehe, marã pe ji ve jipi?

A'ero Pedro'ga ei:

—Nde ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo ereko.

Jesus'ga omombe'u omanoagwama

(Mateus 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

21 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–A'e tuhē ji pe me: Tape'ei tuhē ti ojipe'ġa pe ga ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo. A'ea ti tape'ei ji mombe'gwovo.

22 He'yiva'ea po ti ġa imondomondo hahyva'ea ji ve nehē ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. Nanhiarōi po ti xava'eve'ġa ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi, ei ga. Nanhiarombavi po ti ġa ji rendukatue'yma nehē. A'ero po ti ġa ji jukaukari nehē. Mokōi ji kirirē po ti nhimbogwerahava nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

23 Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe he'yjuhuve'ġa pe no. Ga pe nhaporemo ga ei:

–Kiroki ġa oko pota nhiremimbo'eharamo – tokoyme ti ġa ġwemimbotarimova'ea rupi okovo nhiremimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga ġa pe. Po ti ojipe'ġa imbohahyukari ġa pe ġa jukavo vehevi nehē peko pe Jesus'gareheva'ero javo ġa pe, toko jitehe ti ġa jipi nhiremimbotarimova'ea rupi opohire'yma ji hugwi, ei Jesus'ga.

24 –Kiroki ġa ndokopotari nhiremimbo'eharamo tajjukayme ti ġa javo – ġa po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

–Kiroki ġa ojipe'ġa ġa jukai ġajikoga ġwaramo ji rehe – omanorē po ti ġa oho upa avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

25 –Ojipe'ġa – kiroki ġa e'i: “Ndakoi ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tamono'ono'ō ti ji mbatera jijive javo” – po ġa imono'ono'ombavi mbatera ojive avo yvya koty, a'ero ġa imono'ono'ōtehei ojive novia ogwovo hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga.

26 –Aerē po ti ji rura'javi avo yvyakotyve'ġa pyri nehē. Orerendy'jandy'java pyteri pe po ti ji rekoi jijoah nehē yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga. Orerendy'jandy'java ko jikatua, jiruva'ga katua, gapyrive'ġa katua. Po pe ei: “Ji Jesus'ga remimbo'eharamo rūi ako,” heroviare'yma nhinhi'ġa, a'ero jirura'javame po ti ji ei nehē: Ga ko nhiremimbo'eharamo rūi oko, ei Jesus'ga.

27 –Kiroki ġa o'ā Jesus'ga pyri – ġa pe Jesus'ga ei: A'itituhēva'ea mombe'ukatuavo ji ei pe me: Omanoe'ymame po ti agwa'ġa pyteripeve'ġa ikwahavi nehē Tupana'ga oko yvyakotyve'ġa nduvihavuhuhetero kiro javo, ei Jesus'ga ġa pe nhaporemo.

*Jesus'ga ra'oa ojirojijyi aherovaki
(Mateus 17.1-13; Marcos 9.2-8)*

28 Aerē oito ġweri okirirē Jesus'ga ġa nderohoi ojupi Pedro'ga João'ga reheve Tiagova'ea reheve no. Jesus'ga ġa nderohoi ġa nderojiupia vytyruhua rupi tanhi'i ti ji Tupana'ga pe javo.

29 Pevo Jesus'ga nhi'ġame Tupana'ga pe Jesus'ga rova jirojijyi. Ga'apoa tapy'ynhapira hendy'jandy'ja otigahivuhuhetero.

30 Nanime mokonhava'ea jipiukari yvagahugwiva'ea Moisésva'ea Eliasva'ea pavēi onhi'ġa Jesus'ga pe.

31 Ahe katukaturu ġwendy'jandy'javamo. Jesus'ga pe ahe ei:

–Nahanahā po ti ga manoi cidade de Jerusalém me nehē, ei Tupana'ga nde mombe'gwovo ore ve.

Nahā ġa ei onhomonhi'ġa Jesus'ga pavēi.

–Nahā tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga ikwahavipeavo.

32 Pedro'ġa hopehyi okia reki. Kiro ġa ma'eġatui hepiaga Jesus'ga katua garendy'jandy'java. Gwepia ġa mokonhava'ea amame Jesus'ga pyri.

33 Kiro ahe hoi Jesus'ga hugwi. Ahe horame Pedro'ga ei Jesus'ga pe ga renoina nde ko orembo'eharamo javo:

—Pyry nhanderekoa avo, ei Pedro'ga. Na ore japoi trêš tapyimbovyra pe me: ojipeji nde ve, ojipeji Moisés'ga pe, ojipeji Elias'ga pe.

A'ea Pedro'ga ei kotihĩ onhi'inhĩ'ĩga ikwahave'yma.

³⁴ Ga nhi'ĩgame yvaġatiġa iġvyi ġa arimo ġa mongovo o'aġi pe ua tuhẽ. A'ero Pedro'ġa kyhyjihetei.

³⁵ Kiro yvaġatiġa hugwi Tupana'ga nhi'ĩgi. Jesus'ga mombe'gwovo ga ei:

—Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga. Pehendu katu ti ganhi'ĩga, ei Tupana'ga.

³⁶ Ga nhi'imbevame Jesus'ga jate Pedro'ġa ga repiagi. Ojipe'ġa pe ġa nonhi'ĩgi a'ea rehe. Manameuhũ ġa imombe'ui onhimbiepiaga.

*Jesus'ga ombojipe'a anhaġa ahera'yra'va'ea hugwi
(Mateus 17.14-21; Marcos 9.14-29)*

³⁷ Ko'emame Jesus'ga jvyi vvytyra hugwi ġwemimbo'ehara'ġa pavẽi ogwovo. Ga jyvĩrẽ he'yive'ġa Jesus'ga repenhani.

³⁸ Nanime ġapyteripeve'ga hapukai Jesus'ga pe.

—A'e hete ji nde ve ahembo'ehara pe, ei ga Jesus'ga pe. Ehepia ti jira'yra'ga ga monhimohiġatuavo. A'ereki gaha jate jira'yra'ga, ei ga Jesus'ga pe.

³⁹ Ji rendu ti. Anhaġa ga pojyka jipi Diabo'ġapyriva'ea. Opojykarame kotihĩ ga ohapukai. Anhaġa omombomombo ga mohendyipoipoa okote'varuhuavo ga pe. Ndojipe'apotari ga hugwi. Ga mu'umu'umbavame jate ihoi ga hugwi, ei ga Jesus'ga pe.

⁴⁰ —Neremimbo'ehara'ġa pyri ji ga reruri. A'e hete ji ġa pe novĩa: Pembojipe'a ti anhaġa jira'yra'ga hugwi. Nombojipe'ai reki ġa ga hugwi. A'ereki ġa ndipopoakari jupe, ei ga Jesus'ga pe imombe'gwovo.

⁴¹ A'ero Jesus'ga ei pevove'ġa pe nhaporemo:

—Ndapejikogiuhu pe ji rehe pejikote'varuhuavo. Pe ji mombitu pejiuva. Manameuhũ po ti pe jikogi ji rehe nehẽ naerũ? ei Jesus'ga ġa pe.

A'ero Jesus'ga ei garuva'ga pe:

—Eru ti ndera'yra'ga avo ji pyri.

⁴² Gara'yra'ga rurame anhaġa ga mbo'ari ga moheõ'a. A'ero Jesus'ga ei jupe: —Ejipe'a ga hugwi.

Nahã Jesus'ga ga monhimohiġatui ga mondoa'java garuva'ga pe.

⁴³ A'ero pevove'ġa nhimomby'ai Tupana'ga popoakahetea rehe.

*Jesus'ga omombe'ua'ja omanoaġwama
(Mateus 17.22-23; Marcos 9.30-32)*

Ga nhimomby'apavame Jesus'ga rembiapopava rehe, Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

⁴⁴ —Pehe ti peapyakwapupu hete nhinhi'ĩga rehe. Ji rendu ti kiro. Uhu ġwerĩ nhimondohava apiavo ġapo pe nehẽ. Ji pyhy po ti ġa nehẽ, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

⁴⁵ Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ndohekatui ga'ea rehe. A'ereki onhimiva'ea ganhimombe'ua ġa pe. Nurã ġa ei oyvyteri pe: “Ma gara pe ga ei?” Oyvyteri pe ġa ei a'ea. A'ereki Jesus'ga pe ġa nde'ia'uvi: “Ore mbo'e ti nde'ea rehe.” Nde'i ġa a'ero.

*Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe
(Mateus 18.1-5; Marcos 9.33-37)*

⁴⁶ Aerẽ garemimbo'ehara'ġa nhomonhi'ĩgi. Ojohupe ġa ei:

—Manamo nhande joheva'ero huvihavamo?

Oyvyteri pe ġa ei ojive: “Jihi ko.”

⁴⁷ Jesus'ga okwaha ġa erame nahã oyvyteri pe. A'ero ga tayri'ga pyhygi ga rerekovo ojipyri.

⁴⁸ A'ero ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Kiroki ġa jireheva'ero ġwaramo gwereko katu tayri'ga – jiji tuhẽ reki ġa ji rerekokatui. Kiroki ġa ji rereko katu nde ko Tupana'ga repykaramo javo – ġa nhimbuhurukara'ga rerekokatui reki. Pepyteripeve'ga – kiroki ga non-himbohetei tayri'ga ja – ga pe po ti Tupana'ga ei nehẽ: “Gaha huvihavuhua.” Nahã po ti Tupana'ga ei ga pe ga mboheteavo nehẽ, ei Jesus'ga.

*Gaha nhande repy, ei Jesus'ga
(Marcos 9.38-40)*

⁴⁹ Jesus'ga pe João'ga ei:

–Oji'i ore orohepia akwaimbae'ga. Ombojipe'ape'a ga anhaġa Di-abo'gapyriva'ea ojipe'ġa hugwi ndepopoakara pyvõ nde renoina. Jupe ga ei: “Jesus'ga pe mondo pe mbojipe'avo ġa hugwi.” Nurã ore ei ga pe: Terei ti nahã Jesus'ga renoina, oro'e ore. A'ereki ga nhandereheva'ea rũi, ei ga Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

⁵⁰ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Tapemombigi ga. A'ereki kiroki ga nianemovahĩ – gaha nhande repy a'ero, ei Jesus'ga.

Topytayme ti Jesus'ga avo, ei Samariapeva'ea

⁵¹ Aerẽ oho ġwerĩ Jesus'ga hohava agwa hugwi yvya hugwi yvagi pe. Nurã ga ei:

–Aho aha po ti ji kiro Jerusalém me naẽ nehẽ, ei ga.

⁵² A'ero ga jara'ġa mondoi ġwenonde. A'ero ġa hoi ga renonde ovahema Samariapeve'ġa cidade pe timboavujikwe ti Jesus'ga pe javo.

⁵³ Cidadepeve'ġa ndohoryoryvi Jesus'ga rehe reki. A'ereki ġa e'i ojohupe:

–Aerẽ po ti ga hoi Jerusalém me nehẽ ta'u ti ji Páscoa pevo javo, ei ġa.

Nurã ġa ei Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe:

–Topytayme ti Jesus'ga avo a'ero, ei ġa ġa pe.

⁵⁴ Ikwahavame ġa'ea Jesus'ga remimbo'ehara'ġa hoi imombe'gwovo Jesus'ga pe Tiagova'ea João'ga pavẽi. Nde ko orepojykaharetero javo ġa ei Jesus'ga pe:

–Orombojy pota ore tata yvaga hugwi ġa ndehe ġa mbokaipava a'ero. Ymyahũ nahã Eliasva'ea ombojy. Marã po? A'ea pyry nde ve?

⁵⁵ A'ero Jesus'ga pyryrymi ġa novatiamo javo hete ġa pe:

–Ndapyryvi ji ve! ei ga. Napembaragwahavi pejihe.

⁵⁶ Tapoko yvyakotyve'ġa javo ji ruri imomboia ġandekote'varuhua ġa hugwi. Ga jukae'yma ji ruri yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga ġa pe.

Ojipe pe cidade pe ġa hoi ogwovo a'ero.

*Oko pota ahe Jesus'ga remimbo'eharamo
(Mateus 8.18-22)*

⁵⁷ Ga horame pea rupi ojipe'ga ei Jesus'ga pe:

–Ji po ti neremimbo'ehara'ga nehẽ. Ndehoa nanani po ti ji hoi nde rupi nehẽ.

⁵⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Ereho pota tuhẽ nde ji rupi? ei Jesus'ga. Ja'gwara'java'ea raposas gwyvykoi okwara yvy pe okia ipype. Gwyrã'ia ikiri hakã rehe, ei Jesus'ga. Jiji reki ndarekoi jikihava yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga ga pe. Nde horame ji rupi ji javijitehe po ti nde ndererekoi nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁹ Ojipe'ga pe Jesus'ga ei:

—Ji rupi nanani ti ejo, ei Jesus'ga.

A'ero ga ei reki Jesus'ga pe:

—Aerē po ti ji hoi ndehoa nanani nehē. Na ji hoi na'ē jipo'ria tyma, ei ga nde ko jipojykaharetero javo Jesus'ga pe.

⁶⁰ Emo Jesus'ga ei ga pe:

—Terehoi ti pevo. Omanove'ga'jave'ga – kiroki ġa noarōi Tupana'ga nhi'iga – ġa tuhē ti totȳ gwe'yja'ga. Ndehe, ehoeho ti imombe'gwombe'gwovo he'yjuhuve'ga pe. Ere ti ġa pe: “Perojijyjijyuka ti pejeaporogita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imomboia pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehē.” A'ea ti ere ġa pe, ei Jesus'ga ga pe.

⁶¹ Kiro ojipe'ga ei Jesus'ga pe:

—Ji po ti neremimbo'ehara'ga nehē. Na ji hoi na'ē nhirongapypeve'ga pe javo. Kiro ji hoi, ta'e ti ji ġa pe, ei ga nde ko jipojykaharetero javo Jesus'ga pe.

⁶² Emo Jesus'ga ei ga pe:

—Oporavykyrame ji ve ahe tomohepia'ngiukaryme ti ojipea ojive. Ojipea imohepia'ngiukarame ojive ahe ndapyryvi nhirembipo'ruhavamo. Ndapo'rui ji ahe a'ero.

10

Setentava'ea oko Jesus'ga nhi'iga rupi

¹ Aerē Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ġa mo'emo'ēi ojipe'ga setentave'ga. Ga pe ga ei:

—Penhomoirū ti Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo ojipe'ga pe.

A'ea ga ei mokonha'ga mondomondovo ġwenonde. Cidades pe nanani – perope ga oho pota – pevo nanani ga setentave'ga mondoi. Mokokokōi ġa hoi onhomoiruamo a'ero.

² Gahoa renonde Jesus'ga ei ġa pe:

—Pevove'ga ko koapora ja ġanemimondoroġweriva'ea ja – kiroki ġa tohendu Tupana'ga nhi'iga, ei Jesus'ga ġa pe. He'yi hete koapora gworygworyvamo. Imondorove'ga ndohygi reki hehe. A'ereki ġa ndahe'yi. A'ero ahe ei koapora jara'ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja imondorove'ga ġa pyri imondoroguka ko pe.” A'ea ahe ei koapora jara'ga pe, ei Jesus'ga.

—Na jitehe pevove'ga koapora ja. A'ereki ġa he'yjuhu ranuhū. Ndahe'yi reki imondorove'ga'jave'ga – kiroki ġa oporavyky imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga ġa pe tojiko ti ġa Tupana'ga rehe javo, ei Jesus'ga. Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero koapora jara'ga'jave'ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja ejiheve'ga ġa pyri. Tomombe'u ti ġa nenhi'iga he'yjuhuve'ga pe tojiko ti ġa nde rehe. A'ero po ti ġa ndekoi nde pyri upa avuirama nehē.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

³ —Kiro po ti ji pe mondoi nehē. Ji rendu ti. Jihi kiro po ti pe mondo okote'varuhuve'ga pyteri pe. Peko po ti pe cordeiros ja ipopoakare'yva'ea ja pejigwovo ġapyteri pe nehē. Onharō ja'gwara'java'ea lobos cordeiros pyhyga otiruahūro jupe. Na jitehe po ti okote'varuhuve'ga tiruahūro pe me nehē, ei Jesus'ga.

⁴ —Taperohoi ti sacola, itambere'ia, sandálias irūa. Tapepytai'i ti pea rupi penhinhi'ige'yma ojipe'ga pe.

⁵ Pevahemame onga pe ti pe'ji na'ē ongapypeve'ga pe: “Tu katu ti pepy'a!”

⁶ Po ongapypeve'ga ipota tu katu ti jipy'a a'ero javo, a'ero po ti gapy'a rukatui tuhē nehē, ei Jesus'ga. Po ongapypeve'ga ndopotari, a'ero po ti gapy'a ndukatui nehē, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

7 –Ongapypeve'ga ipotarama pekia gwonga pype ti pepyta ganonga pype a'ero. Pe'u ti gambatera – kiroki a'ea ga ombuhu pe me. A'ereki po ga pe poraka pe pokoga hamo. Pepyta ti ganonga pype jate pejiyjijyje'yma ojipejipea pype onga pype, ei Jesus'ga.

8 –Po ga horyory pe ndehe pe mboapyga imondovo pe me pe vahemame cidade pe, a'ero ti pe'u gambatera – kiroki a'ea ga ombuhu pe me.

9 Pemombi ti karugwara itetirūave'ga hugwi pevo. Pe'ji ti ga pe: “Koro Tupana'ga gwepiuka opopoakara pe me okovo gweri penduvihavuhuhetero.” A'ea ti pe'ji ga pe imombe'gwovo, ei Jesus'ga.

10 –Po ga ndohoryoryvi pe ndehe pe mboapyge'yma imondoe'yma pe me pe vahemame cidade pe, a'ero ti peho pehea rupi cidade rapea rupi. Pe'ji ti:

11 “Pehepia ti otimbuguhua orepya rehe pepadave'a'ea. Koa otimbuguhua ore ihyvi kiro javo: Napehendupotari pe Tupana'ga nhi'iga ore imombe'urame pe me. Pe hendupotare'ymame ti pekwaha: Koro Tupana'ga gwepiuka opopoakara okovo gweri huvihavuhuhetero pe pyri.” A'ea ti pe'ji ga pe, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

12 –A'e ji pe me, ei Jesus'ga. Aerē mbapava koty po ti ga hepiagi hahyva'ea ojihe Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame ga ndeheve nehē. Ga mono'ombava po ti ga ei ga pe nhaporemoko te'varuhu pe javo. A'ereki ga nohendupotari ganhi'iga. Koji'i po ti hahy ga pe Sodomapeve'ga pe hohe, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

*Tiruahūaḡwama cidadespeva'ea pe
(Mateus 11.20-24)*

13 Kiro Jesus'ga nhi'igahyi cidadespeve'ga pe Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no. Javo ga pe ga ei:

–Tiruahū ti pe me nehē! ei Jesus'ga. A'ereki pe ndapepohiri pejikote'varuhua hugwi. Pehepia ko pe Tupana'ga popoakara novia ji japoramahemonhimomby'aheteva'ea. Hepiagame po pe pepohi pejite'varuhua hugwi hamo.

A'ea Jesus'ga ei cidadespeve'ga pe Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no.

–Ymyahū Tiropeva'ea Sidommeva'ea pavēi ndohepiagi Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiage'yma, ei Jesus'ga. Po ymyahū ji japo ahemonhimomby'ava'ea ahepyteri pe, po kotihī ahe pohiri okote'varuhua hugwi po raka'e hamo. Omongi po ahe opite'varuhua imondovo tanimbuga oakaḡa rehe po raka'e hamo ndorovy'ari ore orerekote'varuhua rehe javo, ei Jesus'ga.

14 –Ymyahū Tiropeva'ea ndohepiagi reki Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiage'yma Sidommeva'ea pavēi, ei Jesus'ga. Ndopohiri ahe a'ero okote'varuhua hugwi. Nurā po ti ahe hepiagi hahyva'ea ojihe nehē Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame nehē ahe reheve nehē. Ga mono'ombavame po ti ga ei ahe ve nhaporemoko te'varuhu pe javo, ei Jesus'ga cidadepeva'ea mombe'gwovo.

–A'ea rupi koji'i po ti hahy pe me nehē, a'e ji pe me, ei Jesus'ga Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no. Igwyre'i po ti hahy Tiropeva'ea pe Sidommeva'ea pe nehē no, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga popoakara repiakaturame pe ndapepohiri reki pejikote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no.

Kiro Jesus'ga ei ojipe'ga pe cidadepeve'ga pe Cafarnaummeve'ga pe. E'i ga:

15 –Marāi pe pejive? “Nhande huvihava jara'ga hohe pa.” Nahā ko pe ei pejohupe penhimboheteavouhu pejikovo. Pe peho hete hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga Cafarnaummeve'ga pe.

¹⁶ Setentave'ga pe Jesus'ga ei:

–Kiroki ga pe nendu – gaha ji rendu reki. Kiroki ga napenendukatui pe arõe'yima – gaha nanhirendukatui reki. Kiroki ga nanhirendukatui ji arõe'yima – gaha nohendukatui nhimbuhurukara'ga, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

Ojivy setentava'ea

¹⁷ Kiro setentave'ga hoğahoi a'ero ogwovo Jesus'ga nhi'ipo'ruavo imombe'gwombe'gwovo Tupana'ga nhi'iğa. Aerë ğa jivyri Jesus'ga pyri gworygworyvamo. Orepojdkaharetero javo Jesus'ga pe ğa ei:

–Nderera pyvõ ore erame anhağa pe Diabo'gapyriva'ea pe a'ea oko orenhi'iğa rupi ojipe'avo ğa hugwi.

¹⁸ A'ero Jesus'ga ei ğa pe:

–Kwa. Ahepia katu ji Satanás'ga hira yvaga hugwi okote'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga hira. Kotihĩ ga hihetei overavava'ea ja.

¹⁹ Ji rendu ti. Opombopopoaka ji. Nurã pe pyruğame mboja rehe jagwa'jyra rehe po ti ndahahyi pe me nehë. Opombopopoaka ji. Nurã pe popoakaramo Satanás'ga hohe Diabo'ga hohe. A'ero Satanás'ga imondorame hahyva'ea pe me po ti pe nhimomiranami nehë, ei Jesus'ga ğa pe.

²⁰ –Pe nhi'iğa rupi anhağa rekoro ğwaramo rõi ti pejory. Tupana'ga okwatija pendera inoğa ga'apoa rehe livro rehe yvagi pe. Pendera noğa ğwaramo ti pejoryjory, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

Horyory Jesus'ga

(Mateus 11.25-27; 13.16-17)

²¹ A'ea rupi Tupana'ga ra'uva Jesus'ga mbohoryoryvi. A'ero Jesus'ga roryroryvamo Tupana'ga mboheteavo javo ga pe:

–Apĩ, ei ga. Ndepyry hete nde ekovo yvagipeve'ğa nduvihavuhuhetero yvyakotyve'ğa nduvihavuhuhetero no. A'ereki nde nderekwahavukari a'itituhëva'ea ikwahapyra'ğa pe heaporoğitave'ğa pe no. Onhimbo'ee'ÿve'ğa pe tayri'ğa'jave'ğa pe nde erekwahavuka a'itituhëva'ea. Na tuhë, Apĩ. A'ereki nahã nde erepota, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

²² Kiro Jesus'ga ei:

–Jiruva'ga ombuhu pa ji ve ji mbopopoaka. A'ero ji popoakaramo ojipe'ğa hohe pa. Gaha jate ji kwaha hete. Ojipe'ğa ndajikwahakatui. Jihi jate ji akwaha hete jiruva'ga. Okwaha ğa ga ji ga mboukwahapotarame jate ğa pe, ei Jesus'ga ğa pe.

²³ A'ero Jesus'ga pyryrymi ğwemimbo'ehara'ğa pe. Onhi'iğa ğa pe jate ga ei:

–Pe me pyry hete. A'ereki pe pejiroka ikwahava aherembikwahavipyre'yima Tupana'ga rembiapoa repiaga. Pyry hete ti ğa pe no – kiroki ğa gwepia penembiepiaga ikwahava, ei Jesus'ga ğwemimbo'ehara'ğa pe.

²⁴ A'ereki ymyahũ ko Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea gwepia pota hete penembiepiaga aheruvihavuhuva'ea pavëi. He'yiva'ea gwepia pota. Ahe ndohepiagi reki. Gwendu pota hete ahe penemienduva no. Ahe nohenduvi reki, ei Jesus'ga ğwemimbo'ehara'ğa pe.

Pyry hete Samariapeva'ea ahe hohe

²⁵ Aerë judeus'ğa mbo'ehara'ga o'ã Jesus'ga pyri. “Tahepia ti Jesus'ga reaporoğita,” ei ga ovyteri pe. “Mara'ngu po ti ga onhimbotegweteavouka ji ve ga nhi'iğame nehë?” ei ga.

A'ero ga ei Jesus'ga pe:

–Marã po ti jipyryhetea hamo nehë? A'ero po ti ji rekoi avuirama Tupana'ga pyri nehë, ei ga Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

²⁶ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Marāi Moisésva'ea rembikwatijara? Marā nde imonhi'igi aherembikwatijara?

²⁷ A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Nahā Moisésva'ea rembikwatijara e'i:

“Pearō hete tuhē ti pejipojykaharete'ga Tupana'ga.

Pearō hete tuhē ti ga pejipy'a pe.

Pearō hete tuhē ti ga imondovo pejeaporoḡita imohina ga rehe.

Pearō hete tuhē ti ga pejirokwa pejikovo ga nhi'ipo'ruavo.

Pearō hete tuhē ti ga tako

ti ji garemimbotarimova'ea rupi jate javo.

Penhiarō hete pe.

Na jitehe ti pearō pejikotyve'ḡa.”

A'ea Moisésva'ea rembikwatijara ei, ei ḡambo'ehara'ga Jesus'ga pe.

²⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Na tuhē. Eko pyry ti Moisésva'ea rembikwatijara rendukatuavo, a'ero po ti nde rekoī Tupana'ga pyri avuirama nehē, ei Jesus'ga ga pe.

²⁹ Oyvyteri pe ḡambo'ehara'ga ei: “Po nhirenduve'ḡa ei ji mombe'gwovo hamo gaha okwaha hete javo ji ve hamo,” ei ga oyvyteri pe. Nurā ga ei Jesus'ga pe:

—“Pearō ti pejikotyve'ḡa,” ei Moisésva'ea, ei ga. Ma'ḡa ko jikotyve'ḡa naerū? Ta'arō ji ḡa a'ero, ei ga Jesus'ga pe.

³⁰ A'ero Jesus'ga ei imombe'gwovo ga pe ga mbo'eavo.

—Judeu'ga hoi pea rupi cidade de Jerusalém hugwi ogwovo, ei Jesus'ga. Ojipe pe ga hoi cidade de Jericó pe. Ga horame pea rupi iporomive'ḡa ndekoi ga rehe imima ga hugwi ga mu'umu'uma ga noḡa. Gwekyi ḡa gapira vehevi ga hugwi herogwovo ga reja. Kiro ga manogweri.

³¹ —Kiro ikwava'ēhara'ga ruri pea rupi judeu'ga. Imu'umu'umbyra'ga repiagame ga hoi pea aherovai ga hugwi okwava ogwovo.

³² Na jitehe levita'ga rekoī judeu'ga. Uhu ga pea rupi. Urame ga imu'umu'umbyra'ga repiagi no. Pea aherovai ga hoi ga hugwi okwava ogwovo.

³³ —Aerē Samariapeve'ga ruri pea rupi no, ei Jesus'ga.

Samariapeve'ḡa noarōi judeus'ḡa.

—Emo imu'umu'umbyra'ga repiagame Samariapeve'ga ga porogwetygi reki. “Po hahy hete ga pe,” ei ga, ei Jesus'ga.

³⁴ Uhurame ga pyri ga ga pohanoḡi a'ero. Gweka'vo ga óleo vinho reheve gamohumbygagwera rehe ga pohanoḡa. Ouvā ga gamohumbygagwera tapy'ynhapira pyvō. A'ero ga ga mondoi ḡwentymbava arimo yuhua'javuhuva'ea arimo ga rerogwovo. Onga pype ahekihavuhua pype ga ga rerohoi ga repiakatuavo pevo.

³⁵ —Ko'emame ohorame ga ipe'ai oitambere'ia hugwi mokōi moeda pratava'ea. He'yi hehe moeda rehe itambere'ia rehe. Onga jara'ga pe ga imondoi. “Ehepia katu ti ga,” ei ga imondovo ga pe. “Mara'ngu po ti mokōi itambere'ia ihyge'yma nehē nde ipyhygame mbatera ga pe nehē? Po ti ndohygi itambere'ia ndehe ipyhygame mbatera ga pe nehē, a'ero po ti ji imondoi koji'iva'ea nde ve nehē jirura'javame nde pyri nehē,” ei Samariapeve'ga onga jara'ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ḡambo'ehara'ga pe.

³⁶ —Ejapyaka ti. Manamo trēsve'ḡa – kiroki ḡa gwepia imu'umu'umbyra'ga pea rupi – manamo ḡa gwereko katu ga gakotyva'ero? ei Jesus'ga ga pe.

³⁷ A'ero ḡambo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

—Kiroki ga ga pohano – gaha oko gakotyva'ero ga pokoga.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ga ja ti eko ojipe'ga pokoga – kiroki ga iporia'i.

Jesus'ga Martava'ea pavēi Mariava'ea pavēi

³⁸ Aerē Jesus'ga hogahoi ġwemimbo'ehara'ga pavēi pea rupi ogwovo cidade'i pe. Pevo Marta'ga nonga pe ga hoi ovahema. Martahēa ga mboapygi ġwonga pype gworygworyvamo ga rehe.

³⁹ Gwereco hēa oirūhēa. Hēarera ko Maria. Mariahēa apygi Jesus'ga pyri gapya koty hendukatuavo ganhi'iga.

⁴⁰ Kiro Martahēa nhimbaekwahivi japovo mbatera ti'u ti javo. Nurā hēa ruri opytaahi'viavo Jesus'ga pyri javo ga pe:

—Pyry nde ve nhiirūhēa ji pokoge'ymame? Jihi jate ji poravykyi. Orepo-
jykaharetero ere hēa pe a'ero tajipoko hēa japovo.

⁴¹ A'ero Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ei:

—Marta! ei ga hēa pe. Nda'ei po ti ji nahā hēa pe nehē. Ndehe, terenhim-
baekwahivuhui ti ejapyakauhuavo mbatera rehe! ei Jesus'ga Martahēa pe.

⁴² Koji'i ko pyryvamo ahe nhinhi'iga renduvi. Mariahēa ji rendu potaripe
okovo. Na hēa ji renduvi a'ero, ei ga Martahēa pe.

Ga ndepiapavirē ga oho ogwovo.

11

*Marā ore nhi'igi Tupana'ga pe? ei ahe
(Mateus 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Aerē Jesus'ga nhi'igi Tupana'ga pe okovo. Ga nhi'imbavirē
garemimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

—João'ga ombo'e ġwemimbo'ehara'ga nahanahā ahe nhi'igi Tupana'ga pe
javo. Oro ore, marā ore nhi'igi Tupana'ga pe? Ndehe ore mbo'e ti hehe
jipojykaharetero, ei ga Jesus'ga pe.

² A'ero Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—Kwa. Opombo'e po ti ji kiro. Penhi'igame Tupana'ga pe ti pe'ji ga pe:
“Apī, nde ereko katu hete.

Tanerenoiġatu ti ga nhaporemo a'ero

nde mboheteavo ga ko Tupanete'ga javo nde ve.

Herejo ti yvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero ekovo.

³ Nane'yumi ti embuhu ore ve mbatera toro'u ti.

⁴ Ore ndorokwahava'javi ojipe'ga ndekote'varuhua orojive henonhe'yma ga
pe nhaporemo.

Na jitehe ti orerekote'varuhua emombo ore hugwi ikwahava'jave'yma
henonhe'yma.

Ore poko ti toronhi'ipo'ruyme ti Satanás'ga
orokoe'yma garemimbotarimova'ea rupi.”

A'ea Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga mbo'eavo nahā ti penhi'ī Tupana'ga pe
javo.

⁵⁻⁶ Koji'iva'ea ga ei ga pe:

—Po ga – kiroki ga ojikoty'a pe pavēi – po ga uhu penonga pe ohoa pyteri
pe ypyhaji katu pe ndepiaga, ei Jesus'ga. Momina po pembatera. Nurā ahā
imondoa ga pe. Marā po pe ndekoi a'ero? Peho po pe ojipe'ga ronga pe –
kiroki ga ojikoty'a pe pavēi no. Pe'e po pe ga pe: “Embuhu'ri ore ve trēs pāes.
A'ereki ojipe'ga uhu oreronga pe ohoa pyteri pe – kiroki ga ojikoty'a ore pavēi.
Ndorogwerekoi ore mbatera to'u ti ga javo.”

⁷ —A'ero po ga ei pe me: “Ndavypotari ji jikira ġwaramo. Ahovapytym-
bavipe ji. Anhino ji jira'yra'ga pavēi. Nurā ji ndavyri imondovo pe me,” e
po ga pe me, ei Jesus'ga.

8 –A'e ji pe me, ei Jesus'ga. Pe pavēi ojikoty'aro ġwaramo rūi ga vyri imondovo pe me. Pe porandupige'yma ġwaramo ga hugwi ga vyri imondopava penemimbotarimova'ea, ei Jesus'ga.

9 –Penhi'igame Tupana'ga pe na jitehe ti peporandurandu ga pe pejikovo. A'ero po ti Tupana'ga imondoukari pe me nehē. Pehekaeka ti tihepia ti javo. A'ero po ti pe hepiagi nehē. Pekwapekwa ti porta rehe pejikovo taho ti ji jurukwara rupi javo. A'ero po ti pe hoi hupi nehē, ei Jesus'ga.

10 A'ereki kiroki ġa onhi'ġ Tupana'ga pe ore poko javo – ġa pe nhaporemo Tupana'ga omondouka okovo imombyryva oporanduve'ġa pe hekahara'ġa pe okwaokwave'ġa pe, ei Jesus'ga.

11 –Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve pira javo, a'ero mboja rūi po pe imondoi ga pe.

12 Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve hupi'a javo, a'ero jagwa'jyra rūi po pe imondoi ga pe.

13 –Ite'varuhue'ŷve'ga ja po pe pekwaha imondovo peja'yra'ġa pe. Peko te'varuhu pe reki. Po pe ġanduvamo pekwaha imondovo peja'yra'ġa pe, a'ero koji'i penduvete'ga yvagipeve'ga pyryheteve'ga ikwahahetei gwa'uva mondovouka pe me pe poranduvame ga pe. Pyry hete gara'uva, ei Jesus'ga ġa pe.

*O'mbero ahe e'i: Belzebu'ga opoko Jesus'ga
(Mateus 12.22-30; Marcos 3.20-27)*

14 Aerē anhaġa opojoyka akwaimbae'ga okovo. Nonhi'igġi anhaġa Diabo'gapyriva'ea. Nurā nomonhi'igukari akwaimbae'ga pe. Jesus'ga anhaġa mbojipe'arame ga hugwi akwaimbae'ga nhi'igġi reki. A'ero pevove'ġa nhi-momby'ai onhimongyavo.

15 Hapiaga jara'ġa ei:

–Belzebu'ga anhaġa ruvihavuhu'ga opokogame Jesus'ga popoakaro. Nurā Jesus'ga anhaġa mbojipe'ai ġa hugwi imondovouka, ei ġa o'mbero.

Belzebu, ei ġa Diabo'ga pe. Irūa garera Satanás.

16 Ojohupe ojipe'ġa ei:

–Tihepia ti Jesus'ga popoakara, ei ġa. Mara'ngu po Tupana'ga okovo ga pyri ga mbopopoaka? Tupana'ga ga mbopopoakare'ymame po ti nhande ga mbotegwetei nehē, ei ġa ojohupe. Nurā ġa ei Jesus'ga pe:

–Eapo ti ahemonhimomby'ava'ea. Mara'ngu po Tupana'ga japouka nde ve nde pokoga? Torohepia ti, ei ġa ga pe.

17 Jesus'ga okwaha ġandeaporoġitate'varuhua. A'ero ga ei ġa pe:

–Po ġagwyripeve'ġa otavuka ojohupe, a'ero po ti ġa nhomoka'nhymbavi nehē. Po ongapypeve'ġa otavuka ojohupe, a'ero po ti ġa nhomoka'nhymbavi nehē no, ei Jesus'ga ġa pe.

18 Po na jitehe Satanás'gapyriva'ea otavuka ojohupe, a'ero po ti inhomoka'nhymbavi jovai nehē no. Marā po ti Satanás'ga huvihava a'ero ojipyryva'ea ahana'javame nehē? ei Jesus'ga ġa pe. A'ea ji ei. A'ereki pe pe'e: “Belzebu'ga Jesus'ga pokogi ojipyryva'ea mbojipe'auka ga pe.” Nahā pe pe'e, ei Jesus'ga ġa pe.

19 –Ma'ġa ombojipe'auka Satanás'gapyriva'ea pendeheve'ġa pe naerū? ei Jesus'ga. Ndape'ji reki pe ġa pe: “Belzebu'ga ombojipe'auka ġa pe.” A'ea rūi pe ei, ei Jesus'ga. Po ga rūi ġa poko ojipyryva'ea mbojipe'auka ġa pe, a'ero ga rūi ji poko no, ei Jesus'ga. Tape'ei ti ji ve a'ero: “Belzebu'ga Jesus'ga poko.” Po pe'ji a'ea ji ve, a'ero po ti pendeheve'ġa ete'varuhui pe me nehē no pe'mbe pe javo pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

20 –Tupana'ga ipopoaka hete. Gapopoakara ombojipe'auka Satanás'gapyriva'ea ji ve, ei Jesus'ga. Pekwaha pe a'ero Tupana'ga ko nhanderuvihavuhuhetero kiro javo, ei Jesus'ga.

21 Kiro Jesus'ga Tupana'ga popoakara mombe'ui ga ojipe'ga hohe javo. Imombe'gwovo ga ei ga pe ga mbo'eavo:

–Ipopoakave'ga opyhy pa gwy'yva toavykyyme ti ojipe'ga nhironga javo. Ga hepiakaturame gwonga u katu gambatera.

22 Ojiko ga gwy'yva rehe. Aerë ojipe'ga ruri otavuka ipopoakave'ga pe. Gaha koji'i ipopoaka ipopoakave'ga hohe. Nurã ga gapopoakara mombigi ipyhyypava gary'yva ga hugwi gambatera no. A'ero ga ima'ëi gambatera.

A'ea Jesus'ga imombe'ui nahã Tupana'ga ipopoaka Satanás'ga hohe javo.

23 –Kiroki ga ndajirepygi – gaha ji movahĩ, ei Jesus'ga. Kiroki ga nomono'oği ji pavëi – gaha ombokwaki'o.

A'ea Jesus'ga ei ga nombojikogukari ga ji rehe javo.

*Ojivy anhağa ahe pyri
(Mateus 12.43-45)*

24 –Kiro po ti ji imombe'ui anhağa rembipyhyga'ga pe me, ei Jesus'ga. Nahã ja aġwamove'ga ndekoi ite'varuhuve'ga – kiroki ga opohi okote'varuhua hugwi novĩa ojikoge'yma ji rehe, ei Jesus'ga. Anhağa Diabo'gapyriva'ea ite'varuhu hete akwaimbae'ga pyhyga otiruahũro ga pe. Aerë anhağa jipe'ai ga hugwi ogwovo yhye'ÿi me okwaokwava. “Mome po ti ji ruvi nehë?” e'i ovyteri pe heka. Ndohepiagi reki. Nurã i'ei: “Ajivy po ti ji nhironga pe ipojykaa'java akwaimbae'ga pojykaa'java,” e'i. Akwaimbae'ga pe anhağa i'ei nhironga.

25 –A'ero ituri ojivya akwaimbae'ga pyri. Ovahemame ga pyri anhağa i'ei: “Ikatu hete nhironga imboavujikweripyra,” e'i anhağa.

26 –A'ero ihoi seteva'ea rerua anhağa rerua. Akoja hohe seteva'ea tiruahũ hete, ei Jesus'ga. Ovahemame akwaimbae'ga pyri ga pojykai otiruahũro ga pe. A'ero kiro koji'i tiruahũ hete akwaimbae'ga pe. Ymya tiruahũ ga pe ojipejiva'ea ga pojykarame. Aerë koji'i tiruahũ hete ga pe seteva'ea ga pojykarame, ei Jesus'ga.

Horyory tuhë ahe

27 Ga nhi'iġame hahyahi pevove'ga pyteripevehëa nhi'iġa ga pe:

–Pyry hete hëa pe – kiroki hëa nde mbo'a nde moka'mbuka'mbuavo, ei hëa.

28 A'ero Jesus'ga ei:

–Na tuhë. Emo koji'i pyry hete ga pe – kiroki ga Tupana'ga nhi'iġa rendu katu okovo ganhi'iġa rupi, ei ga.

*Jesus'ga okwahava'javuka Jonasva'ea ahe ve
(Mateus 12.38-42; 16.1-4; Marcos 8.11-12)*

29 He'yive'ga nhombotymbotyvame Jesus'ga pyri ga ei ga pe:

–Peko te'varuhu pe aġwamova'ero! A'ereki pe pe'e: “Jesus'ga japorame jate nhande ve ahemonhimomby'ava'ea, a'ero po ti nhande ei ikwahava nehë: Tupana'ga ga poko. A'ea po ti nhande xa'e hepiagame nehë.” A'ea pe ei, ei Jesus'ga ga pe.

–Ndoapoukari po ti Tupana'ga ojipea ahemonhimomby'ava'ea pe me nehë. Ojikwe ga oapo ahemonhimomby'ava'ea Jonasva'ea mohemukarame ymyahũ hako. A'ea jate po ti ga ikwahavukara'javi pe me nehë jihi Jesus'ga poko javo, ei Jesus'ga. Ymyahũ Jonasva'ea ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea hako.

30 Pekwahava'ja ti Jonasva'ea pejapyakavo. Ymyahũ Tupana'ga Jonasva'ea mondoukari cidadepeva'ea pyri Nínivepeva'ea pyri tokwaha ti ga jipopoakara

javo. Na jitehe Tupana'ga ji mbuhurukari pe pyri aḡwamova'ea pyri tokwaha ti ḡa jipopoakara javo, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

Nahã Jesus'ga Jonasva'ea mombe'ui ahe ve tokwahava'ja ti ḡa Tupana'ga popoakara Jonas'ga mbogwerava reheve javo. A'ero ga ei:

³¹ —Aerẽ mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ḡa mono'ono'ombavi nehẽ pe ndeheve nehẽ, ei Jesus'ga. Pe mono'ombavame po ti ga ei pe me ḡa pe nhaporemonehẽ peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea kweravi nehẽ no kunhangwerava'ea. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari pendekote'varuhua nehẽ. A'ereki ymyahũ ahe uhu Salomãova'ea pyri paivohuhetea hugwi hako tahendu ti ganhi'iḡa javo. “A'ereki ga okwaha hete,” ei ahe ua, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ḡa pe. Jihi kaitu akwaha hete Salomãova'ea hohe, ei Jesus'ga. Aḡwamova'ero pe napehendupotari nhinhi'iḡa ikwahapotare'yma a'itituhẽva'ea. Nurã po ti tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea imboukwahavukari pendekote'varuhua nehẽ, ei Jesus'ga.

³² —Mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ḡa mono'ono'ombavi pe ndeheve nehẽ, ei Jesus'ga. Pe mono'ombavame po ti ga ei pe me ḡa pe nhaporemonehẽ peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti Nínivepeva'ea kweravi nehẽ no. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari pendekote'varuhua nehẽ. A'ereki ymyahũ Nínivepeva'ea ḡwendu katu Tupana'ga nhi'iḡa hako. Opohi ahe okote'varuhua hugwi ymyahũ hendukatuavo Tupana'ga nhi'iḡa Jonasva'ea imombe'uro ḡwaramo hako, ei Jesus'ga ḡa pe imombe'gwovo.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ḡa pe. Jihi kaitu amombe'u katu Tupana'ga nhi'iḡa Jonasva'ea hohe, ei Jesus'ga. Aḡwamova'ero pe napehendupotari nhinhi'iḡa pepohire'yma pejikote'varuhua hugwi. Nurã po ti Nínivepeva'ea imboukwahavukari pendekote'varuhua nehẽ, ei Jesus'ga.

Kojahuva'ea javuhuva'ea

(Mateus 5.15; 6.22-23; Lucas 8.16)

³³ —Imondygame lamparina ahe nomondo imihava pype. Ndohovapygi ahe lamparina hyrua pyvõ. Pyte'mbia rehe ahe omondo lamparina. Nurã okirame onga pype ahe gwepia kojahua, ei Jesus'ga.

³⁴ —Ndereakwara ko lamparina ja nde ve. Ejeakwakaturame po ti nde hepiakatui egwovo kojahua rupi ikwahava nehẽ. Na jitehe ejeaporoḡitaturame ekovo pota Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde rekokatukwahavi nehẽ, ei Jesus'ga.

—Ejeakwate'varuhurame po ti nde nderehepiagi egwovo ypytuna rupi ikwahave'yma nehẽ. Na jitehe ejeaporoḡitate'varuhurame ekopotare'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde nderekokatukwahavi nehẽ, ei Jesus'ga.

³⁵ —Ekwaha ti a'ero imbaragwahava mara'ngu po ji jireaporoḡitakatue'yma javo. Ejeaporoḡita katu ti takote'varuhuyme ti javo.

³⁶ Lamparina imbokojahuheterame nde ve nde hoi pehea rupi katu ikwahava. Na jitehe ekokatukwahavame po ti nde ikwahahetei nehẽ nahanahã Tupana'ga opota ji ve javo. Po nandereaporoḡitate'varuhui'i'i, a'ero po ti nde rekokatukwahapavi nehẽ.

Tiruahũ ti fariseusva'ea pe

(Mateus 23.1-36; Marcos 12.38-40)

³⁷ Jesus'ga nhi'iḡirẽ fariseu'ga ei ga pe:

—Herejo nhironga pype i'gwovo ji pyri.

A'ero Jesus'ga hoi ga rupi garonga pype oapyga mesa pyri.

³⁸ Jesus'ga ndojipogwei na'ě ojikwakuve'yama. A'ero fariseu'ga ei oyvyteri pe: “Garamo Jesus'ga nohendukatui nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera naerũ? Nhaneramonhava'ea e'i: ‘Nahanahã nhande xajipogwei katu. Nhandejipogweikaturu ġwaramo nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe,’ ei ahe.” A'ea ga ei oyvyteri pe onhimomby'avo Jesus'ga rehe ga ndojipogwei i'ua renonde javo.

³⁹ A'ero Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ei fariseu'ga pe:

–Pe'ara tehe oko Tupana'ga nhi'iġa rupi pendekoe'yamame ganhi'iġa rupi pejiyvyteri pe fariseusva'ero, ei Jesus'ga. A'ea pe ji ei ji'erame pe me: Copo ara prato ara reheve pepyhei hete pe. Gwaimbya pe ndapepyhei reki. Nahã ji ei, ei Jesus'ga. Peyvytera ite'varuhu pa. A'ereki pe pepotaruhu pa ipyhygahyavo mbatera pejive pejikote'varuhuavo.

⁴⁰ Peko ikwahave'ymuhũva'ero! ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ġa pe.

–Tupana'ga oapo pa. Oapo ga ahe'ara. Oapo ga ahevytera no.

⁴¹ Po pevytera ikatu, a'ero po ti pe ima'ěi jara penhimbatera imbatere'ỹve'ġa pe nehẽ. A'ero po ti pyrypavamo pembatera pe me nehẽ. A'ero po ti ndapejikwakuva'javi nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴² –Tiruahũ ti pe me! A'ereki fariseusva'ero pe ndapekokatui pejikokatue'yama ojipe'ġa pe. Tiruahũ ti pe me. A'ereki napearõi Tupana'ga. Pemondo pe Tupana'ga pe novĩa. Petỹ imboheva'ea: hortelã, arruda, verduras. Pe herekorame dez itymipyra pe pemondo ojipeji ga pe. A'ea pyry Tupana'ga pe. Emo pe ndapekokatupavi pejikokatue'yama ojipe'ġa pe, ei Jesus'ga. A'ea ndapyryvi Tupana'ga pe. Peko katu po pe pejikokatuavo ojipe'ġa pe hamo. Pearõ hete po pe Tupana'ga hamo no. Pemondo ti Tupana'ga pe pejikokatuavo ojipe'ġa pe no Tupana'ga arõheteavo no. Nahã pyry hete Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

⁴³ –Tiruahũ ti pe me! ei Jesus'ga. A'ereki fariseusva'ero pe pe'e: “Tianderepia pa ti ġa nhande mboheteavo. A'ereki nhande ġanduvihavuhuro xako,” pe'e pe pejiyvyteri pe. Nurã pe apypotaruhui nhanderuvihava'ġa apykava rehe nhandejatykahava pype, ei Jesus'ga. Ikatuuu pe me ġa mbaragwahavame pe ndehe ima'ěhai pe feira pe onhi'iġatuavo pe me pe ko orembo'eharamo javo pe me, ei Jesus'ga.

⁴⁴ –Pe ko ahemoandyandyiva'ero! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Tiruahũ ti pe me nehẽ! A'ereki pe aheryvya ja. Ndiukwahavame aheryvya ahe ndohepiagi. A'ero ahe pyruġi hehe ikwahave'yama inema ipype. Na jitehe pe kwavame ahe ndokwahavi pendekote'varuhua pevyteri pe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁵ A'ero judeus'ġa mbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

–Orembo'eharamo nde erame na ġa pe, ore ve nde ei nava'ea rehe no ore mbotegweteavo.

⁴⁶ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Pe me ti tiruahũ no! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe. A'ereki pe ojipe'ġa mbo'e hahyva'ea rehe. A'ereki penhi'iġa rupi ġa ndekorame hahy ġa pe. Pe'e pe ġa pe: “Nahanahã ti peko Moisésva'ea nhi'iġagwera rupi orenhi'iġa rupi no,” pe'e hete pe ġa pe. Pe tuhẽ ndapekopavi ahenhi'iġagwera rupi reki. Peko pa po pe hupi hamo. Penhimbi'eagwera pe pepirĩa reki no. Ga ja pe peko – kiroki ġa omondo ipohyjuhuva'ea ojipe'ġa arimo ġa pokoge'yama, ei Jesus'ga.

⁴⁷ –Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe peapo katu tehe tapyja aheryvya rehe Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea ryvya rehe. Ymyahũ penamonhava'ea Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea jukai.

⁴⁸ Pehe peapo katu aheryvya. Jukwaha reki ahemanoa pyryvamo pe me. A'ereki pe napehendukatui imombe'uharava'ea nhi'iga no, ei Jesus'ga.

⁴⁹ –Nurã ymyahũ Tupana'ga reaporogitaro. Ga e'i: “Amondouka po ti ji ga pyri nhinhi'iga mombe'uhara'ga nhimoirũhara'ga ndeheve nehẽ. Jara'ga po ti ga ga jukai nehẽ nhinhi'iga mombe'uhara'ga nhimoirũhara'ga ndeheve nehẽ. Jara'ga po ti ga ga monhani okote'varuhuavo ga pe nhinhi'iga mombe'uhara'ga pe nhimoirũhara'ga pe nehẽ no ogwovo ga ndeviri nehẽ,” ei Tupana'ga ymyahũ, ei Jesus'ga.

⁵⁰ –A'ero ahemanoa rehe nhaporemō po ti Tupana'ga imondoi hahyva'ea pe me nehẽ, ei Jesus'ga ga pe. “Pejuka pa pe nhinhi'iga mombe'uharava'ea,” e po ti Tupana'ga pe me aḡwamova'ea pe nehẽ. “Ji japopyrẽ yvya yvaga reheve penamonhava'ea ahe jukai.

⁵¹ Penamonhava'ea ojuka ypy Abelva'ea. Aerẽ penamonhava'ea he'yiva'ea jukai. Mbapavamo ahe ojuka Zacariasva'ea ymyahũ hako. Omano Zacariasva'ea pejatykahavuhua pyri templo pyri okara pyteri pe ikwava'ẽhava pyri.” Nahã po ti Tupana'ga ei pe me imondovo hahyva'ea pe me imboja ahejukaagwera pe ndehe nehẽ, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁵² –Tiruahũ ti pe me nehẽ! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe. A'ereki pe napembo'ekatui Tupana'ga nhi'iga rehe herojjiyita. Nurã hajihea rehe pe ga mbo'ei ga moandyandyita. Pereko pe Tupana'ga nhi'iga aherembikwatijara novĩa timonhi'ĩ javo. A'ereki pe ndapekoi Tupana'ga nhi'iga rupi pejikoge'yma ga rehe. Ga ndekopotarame ganhi'iga rupi pe nape-mombe'ukatui ga pe. Nahã pe napemongoi ga ganhi'iga rupi ga mbojikoge'yma ga rehe, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

⁵³ Nanime ḡambo'ehara'ga ndekote'varuhui ga pe ga arõe'yma fariseus'ga pavẽi. A'ero ga ei ga pe:

–Herejo ore mbo'eavo he'yiva'ea rehe. Maramarã po? Koji'i ore mbo'e.

Nahã ga ei ga pe.

⁵⁴ A'ereki ga e'i ojohupe:

–He timombe'uuka ti ga pe. Po ti ga nde'ikatui he'yjuhuva'ea mombe'urame nehẽ, a'ero po ti ore ga mbotegwetei nehẽ, ei ga ojohupe.

12

Tupana'ga omboukwaha onhimiva'ea nehẽ

(Mateus 10.26-27)

¹ A'ea rupi he'yjuhuranuhũve'ga nduḡanduri onhimono'ono'oḡa tihendu Jesus'ga javo. Opyrũpyrũ ga ojogwehe onhimongyavo.

Kiro Jesus'ga nhi'ina'ẽi ḡwemimbo'ehara'ga pe. A'ero ga ei ga pe:

–Penhimboko'i ti pão mbovuhava rehe fariseus'ga apoa rehe. A'ea ji ei tapehendukatui ti fariseus'ga nemimbo'ea javo. A'ereki ga ahe moandyandyi ojihe. Nurã ahe ei pyry hete ga javo novĩa. Emo ga oko te'varuhu reki. Ga ja rũi ti peko. Pão mbovuhava onhinhamba pão pype. Na jitehe fariseus'ga ndekote'varuhua oki pa peyvyteri pe ga pe mbo'eraime.

² –Jahovipyra ahe ohaja'vo hepiuka. Na jitehe po ti Tupana'ga imboukwahavi nehẽ. Onhimiva'ea po ti ga hepiukari ikwahavuka henduvukapava nehẽ, ei Jesus'ga.

³ Kiroki a'ea pe pemombe'u ypytunimo ahe ve – a'ea jitehe po ti ahe imombe'ui arimo ojipe'ga pe nehẽ. Kiroki a'ea pe pemombe'u nhimi okipe ahe ve – a'ea jitehe ti ahe imombe'uahyahivi ḡandovaki tohendu pa ti ga javo.

Tapkyhyji ti ga hugwi, ei Jesus'ga

(Mateus 10.28-31)

⁴ –Pejikoty'a pe ji pavēi, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. A'e ji pe me: Tapekyhyji ti pejukapotave'ġa hugwi. Pe jukarē tegwete ġa pemondo-havaġwama hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga.

⁵ Kiro ji Tupana'ga mombe'ui pe me. Ga hugwi ti pekyhyji. Gaha ipopoaka hete. Ahe jukarē ga omombo ahe tata pype hahyva'ea ruvihava pype ipotarame. A'e ji pe me: Ga hugwi ti pekyhyji, ei Jesus'ga ġa pe.

⁶ –Maramomi itambere'ia gwyrā'ia rehe? Ndahe'yi po hehe. Cinco rehe gwyrā'ia rehe po ojipeji'i jate itambere'ia. Tupana'ga gwyrā'ia repiapavi herekovo ikwahapava. Nurā ga nomoka'nhyimi ojipeji gwyrā'ia!

⁷ –Koji'i hete reki Tupana'ga pe ndepiakatui. A'ereki ga okwaha jitehe reki pe'ava nhaporemo vehevi he'yjuhuva'ea. Okwaha pa ga pe'ava nhaporemo vehevi he'yje'ŷva'ea. Nahā ga pe kwahahetei pe ndepiakatuavo. Tapekyhyji ti a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Ahepia katu ji gwyrā'ia he'yjuhuva'ea. Koji'i ji rekoi pe ndehe pe ndepiakatuavo,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Po nahā ahe ji mombe'ui, ei Jesus'ga
(Mateus 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ –Ġwemimbo'ehara'ġa pe Jesus'ga ei: A'e ji pe me: Po ahe ei ji mombe'gwovo: “Ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe. Ga ko jipojykaharetero.” Po nahā ahe ji mombe'ui, a'ero po ti ji ei Tupana'gapyrive'ġa pe yvagipeve'ġa pe nehē: Ga oko jireheva'ero. A'ea po ti ji ei ahe mombe'gwovo nehē, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

⁹ –Po ojipe'ġa ei ji mombe'gwovo: “Ndajikogi ji Jesus'ga rehe. Ga ndokoi jipojykaharetero.” Po nahā ġa ei ji mombe'gwovo, a'ero po ti ji ei Tupana'gapyrive'ġa pe yvagipeve'ġa pe ġa mombe'gwovo nehē: Ga ndokoi jireheva'ero. A'ea po ti ji ei nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁰ –Po ġa ete'varuhui ji ve vehevi okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi nehē, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. Po ġa ete'varuhui Tupana'ga ra'uva pe reki okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga nomomboraġwami tuhē ġandekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga.

¹¹ –Aerē po ti ojipe'ġa pe nderohoahyi ahejatykahava pype ipypeve'ġa nduvihava'ġa ndovai pyteri pe governador'ġa ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ġa ndovai pyteri pe nehē no. Gandovai pyteri pe po ti ġa pe nderohoi timboja tehe ti ġa ndehe javo.

–Ga pe nderohorame tape'ei naē ti pejiyvyteri pe: “Maramarā po ti nhande nhi'iġi ġa pe nehē? Gara po ti nhande ei ġa pe nehē?” A'ea ti tape'ei pevy'are'yma.

¹² Ga pe nderohorame po ti Tupana'ga ra'uva pe mbo'euka nehē nahanahā ti pe'ji ġa pe javo.

Jesus'ga omombe'u imbateve'ga okote'varuhuve'ga

¹³ Kiro he'yjuhuve'ġa pyteripeve'ga ei Jesus'ga pe:

–Ahembo'eharamo ere ti nhiirū'ga pe ima'ēuka ga pe. Toma'ē ga orepo'ria mbateragwera ore ve memei.

¹⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Ji rūi ko ima'ēharamo ahe ve.

¹⁵ Pevove'ġa pe Jesus'ga ei:

–Penhimboko'i ti! Tapepotaruhuhetei itambere'ia mbatera reheve. A'ereki mbaterahetea ġwaramo rūi pe ndekoi, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea ġa pe. Ga mbo'eavo ga ei:

–Imbateve'ga gwereko vvykatua. Horyory garemityma. Ohy hete!

¹⁷ Oyvyteri pe ga japyakai javo: “Marã re po ti ji herekoi koapora a'ero nehë? Mome po ti ji imondoi hepiakatuavo nehë imono'ono'oġame nehë?” ei ga ojapyaka.

¹⁸ —Aerë ga ei oyvyteri pe: “Nahã po ti ji rekoi a'ero nehë,” ei ga. “Apivohi po ti ji nhimbatera tuha'via nehë. A'ero po ti ji japo hehanhuhũva'ea tuhava nehë. A'ea pype po ti ji imongipavi nehë jiapoa: trigo ojipea reheve nhimbatera reheve nehë.

¹⁹ A'ero po ti ji ei jiyvyteri pe nehë: Mbaterahetea ji herekoi hepiakatuavo. Mbaigwe po ti ipavi nhimbatera nehë. Nurã po ti ji ndaporavykya'javi nehë. Toryva rehe jate po ti ji rekoi nehë i'uheteavo vinho gwovo jiroryroryvamo nehë. Nahã po ti ji ei jiyvyteri pe nehë,” ei imbateve'ga.

²⁰ —A'ero Tupana'ga ei ga pe: “Kiro ypytunimo po ti nde manoi nehë ikwahave'ymuhũva'ero! Oro nembatera po ti nehë naerũ? – kiroki a'ea nde eremono'ono'oġuhũ. A'ea po ti ojipe'ga gwereko nde manorame nehë,” ei Tupana'ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

²¹ —Na jitehe ga rekoi – kiroki ga omono'ono'oġuhũ mbatera ojive jate okoe'yma Tupana'ga nhi'ĩga rupi. Oko tehe po ti ga Tupana'ga rovai pyteri pe nehë, ei Jesus'ga ġa pe.

*Tape'aġataruhui ti mbatera rehe, ei Jesus'ga
(Mateus 6.25-34)*

²² Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Nurã ji ei pe me: Tape'aġataruhui ti mbatera rehe. Tape'ei ti: “Maramarã po ti ji rekoi nehë? Gara po ti ji a'u nehë? Ahã po ti ji ve mbatera nehë. Gara po ti ji amongi nehë? Aerë po ti jipira itoropavi nehë.” Tape'ei ti nahã penhi'aġataruhue'yma.

²³ —Tapekouhui ti penhimbi'ua rehe, ei Jesus'ga. Tupana'ga pe apo. A'ero po ti ga imondoukari pe me mbatera nehë to'u ti ġa javo. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry pendekoa. Tapekouhui ti pejipira rehe. Oapo ga penda'oa. A'ero po ti ga imondoukari pepira pe me nehë. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry penda'oa, ei Jesus'ga.

²⁴ —Pehepia te gwyrã'ia corvos ikwahava. Notymi ojive corvos. Ndohetygi ġwemityma i'gwovo a'ero. Nomono'oġi mbatera opoitava ryrua pype aerë po ti ti'u javo. O'u reki corvos. A'ereki Tupana'ga ouka jupe. Pe me ga ei: “Koji'i ji rekoi pe ndehe,” ei Tupana'ga pe me. Nurã po ti ga imondoi pe me nehë no, ei Jesus'ga.

²⁵ —Pe'aġataruhu po pe javo: “Koji'i po ji nhimomboakari hamo. Um meio metro po ti ji nhimomboakara'javi nehë.” Nahã po pe ei. Pe'aġataruhu po pe a'ea rehe javo novã. Napenhimomboakara'javi tuhë po ti pe nehë, ei Jesus'ga.

²⁶ Nenhimomboakahava nonhimimi'i'i Tupana'ga pe. Pehe reki ndapekwahavi a'ea pejikovo. A'ero ti ojipea rehe tape'aġataruhui no!

²⁷ —Pehepia ti yvoty'ria. Henhui onhimomboaka onhimongyavo yvoty'ria. Ndoporavykyi ipyhyga i'gwovo. Ndoapoi opi'ria. A'e ji pe me: Ymy aheruvihavuhuva'ea Salomãova'ea omongi tapy'ynhapipyryva jipi. Ikatu hete tuhë ahepipyryva onhimongyavo. Ahepipyryva hohe reki yvoty'ria ikatuhetero.

²⁸ Tupana'ga ombokatu ipira nhungwavuhua pira okovo hehe. Nhungwavuhua horyory nhuhũ me kiro. Ko'emame ahe omombo nhungwavuhua tata pype tamohendy ti tata javo. Nombokwara'ari nhungwava.

—Koji'i Tupana'ga pe arõi imondoukari tapy'ynhapira pe me pemongi ti javo. Xunhi hete pe pejiko ga rehe! ei Jesus'ga.

29 –Tape'aġataruhui ti penhimb'ua rehe! Tape'aġataruhui ti hehe pejipy'a noġatuukare'yma.

30 A'ereki vvyakotyve'ġa gwyrivepe'ġa nhaġataruhu a'ea rehe nhaporemo – kiroki ġa ndojikogi Tupana'ga rehe. Tape'aġataruhui ti hehe a'ero. A'ereki gaha penduvete'ga okwaha pe mbatere'ymame toġwereko ti ġa ġwiġwia javo, ei Jesus'ga.

31 –Tupana'ga ko penduvihavuhuhete'ga. Pejirokwa ti pejikovo ganhi'iġa rupi gaha ko jiruvihavuhuhete'ga javo, ei Jesus'ga. Pe ndekorame ganhi'iġa rupi po ti Tupana'ga imbuhupavi mbatera pe me nehē toġwereko paravuhu ti ġa javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Ikatuheteva'ea yvagi pe
(Mateus 6.19-21)

32 Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Pe ko napende'yi jireheva'ero. Tapekyhyji ti. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Opomongo pota ji huvihavamo ji pavēi.”

33 Pemondo ti penhimbatera ojipe'ġa pe itambere'ia pyhyga ġa hugwi. Itambere'ia ti pemondo a'ero imbatere'ŷve'ġa pe. Po nahā pe ndekokatui, a'ero po ti pe herekoi pejive yvagi pe nehē. Ikatu hete po ti peapoa pevo gwe'yjamo a'ero nehē. Niymyani po ti nehē. Namomini po ti nehē. Iporomive'ga ndohoi yvagi pe imima aheapoa. Mbatera nombote'vari aheapoa yvagi pe.

34 –Nurā ji ei pe me: Penhiitambere'ia ti pemondo imbatere'ŷve'ġa pe. Po avo yvya koty peapoa uvame, a'ero vvyakotyva'ea rehe pe pemondo pejeaporoġita jipi. Po yvagi pe peapoa uvame, a'ero yvagipeva'ea rehe pe pemondo pejeaporoġita imohina jipi, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Ndokiri huvihava'gapyrive'ga
(Mateus 24.43-44)

35 –Peko katu ti jirura'jahava pota. Peko ti ġa ja – kiroki ġa omongi oku'ayvira xanhimboavujikwe ti javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. Peko ti ġa ja no – kiroki ġa ombojapy'u lamparina tihepia katu ti ikwahava javo.

36 Peko ti ġa ja – kiroki ġa e'i: “Aerē po ti nhandepojy kahara'ga ruri. Uhu po ti ga toryva hugwi ojipe'ġa mohembirekohava hugwi,” ei ġa ġajivyhava pota. Ga rurame okwaokwa porta rehe, kotihī ġa ipe'ai ga pe.

37 –Pyry hete po ti ġa pe nehē – kiroki ġa ndokiri opojy kahara'ga rurame, ei Jesus'ga ġa pe. Amombe'u katu ji pe me: Onhimboavujikwe ti ġapojy kahara'ga imongiavo oku'ayvira nehē ta'apo ti ji mbatera ġa pe javo. A'ero po ti ga ġa mboapygi mesa pyri herua mbatera imondovo ġa pe nehē to'u ti ġa javo. “Pepyry hete pe jirura potari,” e po ti ga nehē imondovo ġa pe nehē.

38 –Po ġapojy kahara'ga jivyrame toryva hugwi ypyhaji'i, pyry hete po ti ndokirive'ġa pe nehē. A'ereki ga gwepia ġakire'yma. Pyry hete po ti ndokirive'ġa pe nehē ga jivyrame ko'ema koty. A'ereki ga gwepia ġakire'yma, ei Jesus'ga ġa pe ġa mbo'eavo ojo'java'ea pyvō.

39 –Onga jara'ga ndokwahavi iporomive'ga rura ġwonga pe, ei Jesus'ga. Po ga okwaha, gwepia katu po ga ġwonga a'ea rupi hamo iporomive'ga mongiuukare'yma hamo, ei Jesus'ga. A'ea pe pekwaha, ei Jesus'ga.

40 –Nurā ji ei pe me: Penhimboko'i ti a'ero penhimboavujikwea jirura'java pota ji mbuhua, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. Pe nhimboha'uve'ymame po ti ji ruri vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

*Nahã ahe ombojikoguka ojihe
(Mateus 24.45-51)*

⁴¹ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

–Ma'ga pe nde imombe'ui a'ea ojo'java'ea? Mara'ngu po ore ve jate nde imombe'gwovo torohendu katu ti? Mara'ngu po ojipe'ga pe no nde imombe'gwovo tohendu katu ti ga ore pavëi? ei ga Jesus'ga pe.

⁴² A'ero Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ei Pedro'ga pe:

–Kiroki ga ombojikoguka opojykahara'ga pe ojihe gweaporoğitakaturu – marã ga rekokatui? ei Jesus'ga. Kiro po ti ji garekokatua mombe'ukatui pe me pe mbo'eavo ojo'java'ea pyvõ. Gwepia katu ga opojykahara'ga mbatera, ei Jesus'ga. Ga pe gapojykahara'ga ei a'ero ohorame: “Nde po ti jipyrive'ga ndepiakatuharamo. Ema'ë ti nhimbatera ga pe gandetakwera ja jipi to'u ti ga javo.” Nahã ga ei ojipyrive'ga pe ogwovo.

⁴³ –A'ero gapyrive'ga jara'ga ndepiakatui imondovo ga pe ga nderekovo gandepiakatuharamo ga horame.

–Aerë gapojykahara'ga jivyri ua. Ga ndepiagame ga ei: “Ga ndepia katu reki ga imondovo ga pe,” ei ga.

–Pyrý hete gandepiakatuhara'ga pe a'ero, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁴⁴ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerë po ti gapojykahara'ga ei ga pe nehë: “Ehepia katu pa ti a'ero nhironga jigwyrá reheve nhimbatera reheve no.” Nahã po ti ga ei nehë toko ti ga herekohavamo ji ve javo, ei Jesus'ga.

⁴⁵ –Po gandepiakatuhara'ga ei ovyteri pe opojykahara'ga rure'ymame: “Mbaigwe po ti jipojykahara'ga jivyri nehë,” e po ga. A'ero po ga ndohepiakatui opojykahara'gapyrive'ga, ei Jesus'ga. Onupã po ga ga akwaimbae'ga kunhangwera'ga ndeheve ga poravykyrame. O'u hete po ga gambatera. Heagwyrý po ga no.

⁴⁶ Nomboha'uvi ga ga upa nduri po ti jipojykahara'ga kiro nehë javo.

–A'ea rupi po ti gapojykahara'ga ruri ovahema nehë, ei Jesus'ga. Gapojykahara'ga ga rovaja'rogukari. A'ereki ga ndokoi ganhi'iga rupi. Nahã po ti gapojykahara'ga ga mongoukari ahe pyri nehë – kiroki ahe nohendukatui, ei Jesus'ga imombe'gwovo gwemimbo'ehara'ga pe.

⁴⁷ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea ga pe. Ga mbo'eavo ga ei:

–Ojipe'ga okwaha opojykahara'ga remimbotarimova'ea. Emo ga ndokoi ganhi'iga rupi onhimboavujikwere'yma. A'ero po ti gapojykahara'ga ga nupanupãheteukari nehë, ei Jesus'ga.

⁴⁸ Ojipe'ga ndokwahavi opojykahara'ga remimbotarimova'ea. Ga rekote'varuhurame po ti gapojykahara'ga ga nupãi hamo. Emo po ti gapojykahara'ga ga nupa'ũukari nehë, ei Jesus'ga.

–Na tuhë. Kiroki ga pe ahe omondo hete – ga na jitehe po ti tomondo hete hamo. Kiroki ga pe ahe koji'i omondo – ga po ti koji'i tomondo hamo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

*Ojogwayva po ti ga ji rehe nehë, ei Jesus'ga
(Mateus 10.34-36)*

⁴⁹ –Ajo ji vyva koty jitekovo tamboukwaha vyvakotyve'ga ndeaporoğita javo. Po kiro gandeaporoğita ji amboukwaha ojikwe ramo. A'ereki nahã jiporavykyhava, ei Jesus'ga.

⁵⁰ Tupana'ga e'i ji ve: “Aerë po ti ojipe'ga imondoi hahyva'ea nde ve nde jukavo nehë,” ei ga ji ve. Tuhu ti hahyva'ea ji ve a'ero. A'ereki ji ga nhi'ĩpo'ru pota. Anhimbaekwahi ji jivy'are'yma hahyva'ea imbuhua.

⁵¹ –Marã pe ji mombe'gwovo? ei Jesus'ga. “Jesus'ga rura gwaramo po ti vyvakotyve'ga py'a rukatui nehë.” Nahã po pe ei pejiyvyteri pe naerũ? A'e ji

pe me: Tape'ei ti a'ea. Jirura ġwaramo po ti ġapy'a ndukatui nehẽ. Ojogwayva po ti ġa ji rehe nehẽ, ei Jesus'ga.

—Ojipe'ġa po ti ji arõhetei nehẽ. Ojipe'ġa po ti nanhiarõi nehẽ. Nurã po ti ġa jogwayvari ji rehe nehẽ.

⁵² Kiro po ti ongapypeve'ġa cincove'ġa jogwayvari nehẽ.

Trêsve'ġa po ti doisve'ġa rayvari nehẽ.

Doisve'ġa po ti trêsve'ġa rayvari nehẽ.

⁵³ Akwaimbae'ga po ti gwayva gwa'yra'ga nehẽ.

Gara'yra'ga po ti ga rayva nehẽ no.

Kunhangwerahẽa po ti gwayva gwa'yrahẽa nehẽ.

Hẽara'yrahẽa po ti hẽa rayva nehẽ no.

Gwayva po ti kunhangwerahẽa o'aihẽa nehẽ.

Hẽa'aihẽa po ti hẽa rayva nehẽ no, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Ikwahavukahava
(Mateus 16.2-3)*

⁵⁴ Kiro Jesus'ga ei pevove'ġa pe:

—Po kwara ihoa koty hovagwevagwe ġwerĩ kwara, a'ero pe ei: “Nimbegwei amana,” pe'e pe. Oky tuhẽ a'ero.

⁵⁵ Po nhimbya hugwi vvytua uhu, a'ero pe ei: “Kwarahyahi po ti nehẽ.” Kwarahyahi tuhẽ a'ero.

⁵⁶ Pe pehepia yvaga ikwahava aerẽva'ea. Nurã pe ei: “Aerẽ po ti ikyri nehẽ.” Pe pehepia avova'ea ikwahava aerẽva'ea. Nurã pe ei: “Aerẽ po ti kwarahyahi nehẽ.” A'ea pe pekwaha katu.

—Emo imbaragwahave'ỹve'ġa ja po pe reki. Pehepia tehe pe ojipeva'ea aġwamova'ea – kiroki a'ea ikwahavuka aerẽva'ea. Emo pe napembaragwahavi reki aerẽva'ea rehe, ei Jesus'ga ġa pe. Pe ko ahemoandyandyiva'ero! ei Jesus'ga. Maranameuhũ pe napembaragwahavi aġwamova'ea rehe nhinhi'igã renduvame! Onhimiva'ea nhinhi'igã pe me naerũ?

*Pejeaporoġita ti, ei Jesus'ga
(Mateus 5.25-26)*

⁵⁷ —Pe tuhẽ pekwaha hamo! ei Jesus'ga. Maranameuhũ pe napendeaporoġitakatui naerũ ikwahave'yama? Pekwaha ti! ei Jesus'ga.

⁵⁸ Kiro po ti ji imombe'ui pe me ikwahavuka pe me nahã ti pejeaporoġita katu javo. Ji rendu ti a'ero.

—Po nde te'varuhuro ojipe'ga pe, a'ero po ti ga ei nde ve nehẽ: “Xaho tuhẽ ji rupi juiz'ga pyri,” e po ti ga nehẽ. “Ga pe po ti ji nderekote'varuhua mombe'ui nehẽ te'i ti ga nhandereaporoġita pe javo,” e po ti ga nde ve nehẽ. Ga nde rerohorame juiz'ga pyri ejirokwa ti javo ga pe ga ma'ngoma'ngoga ga rupi egwovo. Ere ti ga pe: “Nhande tuhẽ ti xanhimbovyvy na'ẽ.” A'ea ti ere ga pe. Po ti nde nerema'ngoma'ngogi ga pehea rupi nehẽ, a'ero po ti ga nde rerohoahyi juiz'ga pyri. A'ero po ti juiz'ga nde mondoukari guarda'ga pe nehẽ. Guarda'ga po ti nde mongĩ cadeia pype nehẽ.

⁵⁹ A'e ji pe me: A'ea pype po ti nde pytai nehẽ. Nde imondokatu-pave'ymame ikwepykava, a'ero po ti guarda'ga nanerenohema'javi nehẽ, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

13

Pemano pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ

¹ A'ea Jesus'ga imombe'urẽ pevove'ġa pyteripeve'ġa ei Jesus'ga pe:

—Pilatos'ga ahe jukaukari ojiheva'ea Galiléiapeva'ea ko. Okwava'ẽ pota Galiléiapeva'ea mbatepyryva ikwava'ẽhava rehe Tupana'ga pe okovo. Ahe

mbatepyryva jukarame Pilatos'ga ahe jukaukari. Aherekoa ono'õ mbatepyryva rekoa pavēi ga ahe jukaukarame, ei ġa Jesus'ga pe.

² A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Tiruahũ ahe Galilíapeva'ea ogwyrípeve'ġa hohe. Nurã Pilatos'ga ahe jukaukari.” A'ea po pe ei naerũ? ei Jesus'ga ġa pe.

³ –A'e ji pe me: Pe ndapekwahavi pe'erame nanongara. A'ereki ahewyrípeve'ġa oko te'varuhu ahe ja. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikovo. Pepohire'ymame jugwi pe nhaporemō po ti pemano no pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

⁴ –O'a onga jo'ajo'ara Jerusalémmeva'ea rehe dezoitova'ea rehe ahe jukavo Siloépeve'ġa gwyri pe. Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Tiruahũ dezoitova'ea ojipe'ġa hohe Jerusalémmeve'ġa hohe. Nurã ahe rehe onga jo'ajo'ara ari.” A'ea po pe ei naerũ?

⁵ –A'e ji pe me: Pe ndapejapyakakatui ahe rehe. A'ereki Jerusalémmeve'ġa oko te'varuhu ahe ja. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pepohire'ymame jugwi pe nhaporemō po ti pemano no pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Ahã yva'ia figueira rehe

⁶ Kiro Jesus'ga imombe'ui ġa pe ojo'java'ea. Ga mbo'eavo ga ei ġa pe:

–Akwaimbae'ga oho ko pe uva tymipyra pype. Pevo i'yva ami figueira. Oho ga heka hehe yva'ia figo ta'u ti javo. Ndogwerekoi yva'ia figo hehe reki.

⁷ A'ero ga ei ġwemitymipyra repiakatuhara'ga pe: “Três anos imbokwara'ara'ari ji rujirurame avo heka figo figueira rehe. Ahã reki. Eha ti a'ero. A'ereki o'ã novia yvya po'ruavo,” ei ga.

⁸ –A'ero garemitymipyra repiakatuhara'ga ei: “Na ti ojipeji um ano imbokwara'ari hehe nehẽ. Kiro po ti ji hyvykoi yvya imondovo i'atagwera yvapo pyri nehẽ.

⁹ Po i'a nehẽ, a'ero pyry. Po ndi'ai nehẽ, a'ero ti emboharuka,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

Jesus'ga omombi onhimombeva'ea karugwara

¹⁰ Aerẽ sábadō rupi kiro Jesus'ga ġa mbo'ei gwe'yja'ġa jatykahava pype.

¹¹ Ipye kunhangwerahẽa rekoi. He'yiva'ea dezoito anos imbokwara'ari hēatetirũa rehe. A'ea rupi hẽa nopo'aġatui. Onhimombe hẽa okovo. A'ereki anhaġa nomopo'aġatuukari hẽa pe.

¹² Hẽa repiagame Jesus'ga ei hẽa pe:

–Kunha, ei ga. Avo ejo.

Hẽa rurame ga pyri ga ei hẽa pe:

–Ndepiro'y nde netetirũa hugwi kiro, ei ga.

¹³ Hẽa rehe ga pokogi kiro. A'ero kotihĩ hẽa po'aġatui. Tupana'ga mboheteavo hẽa ei:

–Pyry hete Tupana'ga ji ve, ei hẽa gworygworyvamo ga rehe.

¹⁴ Kiro huvihava'ga judeus'ġa jatykahava pype ga nhimboahivi Jesus'ga pe. A'ereki sábadō rupi Jesus'ga omombi hēatetirũa judeus'ġa poravykye'yma rupi. A'ero huvihava'ga ei ipypeve'ġa pe:

–Oporavyky po ahe ojipea rupi seis dias rupi hamo. A'ea rupi ti pejo tomombi ga petetirũa. Sábado rupi rũi po ti ga tomombi petetirũa nehẽ, ei ga ġajatykahava jaramo.

¹⁵ A'ero Jesus'ga nhandepojoykaharete'ga ei ijara'ga pe ipypeve'ġa pe no:

–Pe'e pe ji ve: “Oko te'varuhu ga. A'ereki ga oporavyky sábadō rupi.” Nahã pe ei ji ve, ei Jesus'ga. Pehe reki okokatu'áva'ero peko. Pe nhaporemō

peporavyky sábadu rupi no! A'ereki sábadu rupi pembopiro'y penhenymbava boi burro reheve hapya hugwi herogwovo y pe imboy'gwovo.

¹⁶ —Hēa reki, Abraãova'ea rakykwepoharamo ko hēa, ei Jesus'ga. Satanás'ga okote'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga anhağa ruvihavuhu'ga, gaha hēa pojykauka ojipyri'ea pe. Nurā hēa nopo'ağatua'javi. He'yiva'ea dezoito anos imbokwara'ara'ari hēa pojykaukaramo. Jihi a'e: Pyry ji imbopiro'yi karugwara hēa hugwi sábadu rupi, ei Jesus'ga.

¹⁷ Ga nhi'igame ga'arõe'ÿve'ğa ndipoyjayjari. Ipypeve'ğa reki ğa ndoryndoryvamo Jesus'ga rehe onhimongyavo. A'ero ğa ei:

—Oapo hete Jesus'ga ahemonhimomby'ava'ea pyryva'ea. Ipopoaka hete ga, ei ğa gworyvamo garembiapopava rehe.

Mostarda ra'ynha xunhiheteva'ea

(Mateus 13.31-32; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Ojo'java'ea pyvõ Jesus'ga ğa mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marā hekoiki kiro yvyakotyve'ğa pe ğa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga.

¹⁹ Akwaimbae'ga gwereko mostarda ra'ynha. A'ea ga itymi ko pe, ei Jesus'ga. Henhunhame mostarda roryroryvamo. Aerē yvovouhuro tuhē. A'ero gwya'ia ruri onhimongyavo upa hakā rehe japovo gwaityga, ei Jesus'ga he'yje'ÿve'ğa po ti he'yjuhu nehē javo.

Pão imbovuhava

(Mateus 13.33)

²⁰ Ojipea pyvõ ojo'java'ea pyvõ Jesus'ga ğa mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marā hekoiki kiro yvyakotyve'ğa pe ğa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga.

²¹ Kunhangwerahēa opyhy he'yiva'ea vinte e cinco quilos de farinha de trigo, ei ga. Trigo pype hēa imbojihe'ari imbovuhava ta'apo ti ji pão javo. A'ero hēa igwaragwarai humbirimbiriga trigo ru'uma. Igwaigwavete imbovuhava onhinamba trigo ru'uma pype imbovuvupava, ei Jesus'ga igwaigwavete po ti ğa herojijiyi ojeaporoğita nehē javo.

Porta'ia ndipypiriva'ea

(Mateus 7.13-14, 21-23)

²² Aerē Jesus'ga hogahoi ojipejipe pe cidades pe. Cidades'i pe ga hoi no. Pevopevo ga ğa mbo'embo'eavo ogwovo Jerusalém me.

²³ Pevove'ga e'i Jesus'ga pe:

—Orepojykaharetero emombe'u ore ve. Tupana'ga omombo aherekote'varuhua ahe hugwi okovo. Maramomi ğa hugwi po ti Tupana'ga imombori ğandekote'varuhua ğa nderogwovo yvagi pe nehē toko ti ğa jireheva'ero javo? Ndahe'yi po ğa? ei ga Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ğa pe:

²⁴ —Ndipypiriva'ea ko porta Tupana'ga rongga apoa. Pejirokwa hete ti penhimongiavo Tupana'ga rongga pype porta'ia rupi ndipypiriva'ea rupi ga pyri. A'e ji pe me: Pejirokwa hete ti penhimongiavo. A'ereki he'yjuhuve'ğa oki pota garonga pype novia. Emo ğa ndoki.

²⁵ —Aerē po ti Tupana'ga po'ami hovapytyma porta nehē. Po pe ami mytuē me a'ea rupi, a'ero po ti pe kwapekwari porta rehe novia nehē. A'ero po ti pe ei nehē: “Ehovapytymba'vo ti porta ore ve orepojykaharetero.”

—A'ero po ti ga ei pe me nehē: “Nahovapytymba'vogi po ti ji pe me nehē. Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoangave'yma jireheva'ero,” e po ti ga nehē.

26 –A'ero po ti pe ei nehē: “Oro'u ko ore nde pyri ikwehe. Erembo'e nde pehea rupi orecidade rapea rupi ikwehe.”

27 –A'ero po ti ga ei pe me nehē: “A'e ji pe me: Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoangave'yma jireheva'ero. Pejipe'a pa ti ji hugwi pejigwovo. A'ereki nane'ymi pe pekote'varuhu.” A'ea po ti ga ei pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

28 A'ea rupi po ti pe ġa ndepiagi nehē: Abraão'ga, Isaque'ga, Jacó'ga nehē. Pe ġa ndepiapavi Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ġa nehē no. Okipavipe po ti ġa Tupana'ga rongu pype pe ġa ndepiagame nehē. Tupana'ga nape-mongiukari ġwonga pe nehē. A'ea rupi po ti pe jehe'oi pejihe penhi-monha'ngavo hahyrame pejive pevo nehē, ei Jesus'ga.

29 –Uhu po ti ojipe'ġa nehē. Kwara ipora hugwi po ti ġa nduġanduri kwara ihoa hugwi no, tyapyra hugwi no, nhimbya hugwi no. Ga uhu oapyga nehē ti'u ti Tupana'ga rongu pype javo, ei Jesus'ga ġa pe.

30 –Pehendu ti! ei Jesus'ga. Kiroki ġa huvihava rūi aġwamo – jara'ġa po ti huvihava nehē. Kiroki ġa huvihava aġwamo – jara'ġa po ti ndokoa'javi huvihavamo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga oarō hete Jerusalém (Mateus 23.37-39)

31 Kiro fariseus'ġa nduri ovahema Jesus'ga pyri. Ga pe ġa ei:

–Heregwovo avo hugwi. A'ereki Herodes'ga nde juka pota, ei ġa.

32 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Ga ko huvihavatehea jagwa'ria'java'ea ja raposa ja. Peho ji mombe'gwovo ga pe. Pe'ji ti ga pe: “ ‘Ehendu ti!’ ei Jesus'ga nde ve. ‘Kiro ji ambojipe'ape'a ahe hugwi anhaġa Diabo'gapyriva'ea. Amombimombi ji ahetetirūa ahe hugwi no aġwamo. Nahā ji poravykyi kiro. Ko'emame na jitehe ti. A'ea py'rovo po ti ji poravykypavi nehē.’ A'ea Jesus'ga ei nde ve.” A'ea ti pe'ji Herodes'ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

33 –Pe'e katu pe pe'erame ji ve: “Heregwovo.” Na tuhē. Taho ti ji jigwovo pea rupi kiro ko'emame no a'ea py'rovo no jigwovo cidade de Jerusalém me. A'ereki Jerusalém me jate ġa Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea juka pota jipi. Pevo jitehe po ti ġa tajijuka nehē naerū! ei Jesus'ga ġa pe.

Kiro Jesus'ga ei cidadepeve'ġa pe Jerusalémmeve'ġa pe:

34 –Jerusalémmeve'ero pe pejuka Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea jipi, ei Jesus'ga. Tupana'ga ahe mondoukarama pe pyri pe peapiapi ahe jipi ahe jukavo, ei Jesus'ga. Inamutiġa omono'ono'ō gway'ria opepoa gwyrī pe. Na jitehe he'yjuhuva'ea rupi ji pe mono'ombotara'jara'javi ji pyri inamutiġa ja pe nderekokatupota novīa. Emo pe ndapepotaruhui, ei Jesus'ga.

35 –Pehendu ti a'ero! Kiro po ti Tupana'ga pohiri pe hugwi nehē. Ga ndohepiakatua'javi pejatykahavuhua a'ero nehē. Pe tehe po ti peko a'ero nehē. Pe ndajirepiaga'javi nehē, a'e katu ji pe me. Aerē jate po ti ji rura'javi nehē. A'ea rupi po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ti tomombyry Jesus'ga pe. Gaha Tupana'ga ga mbuhuruka,” pe'e po ti pe nehē, ei Jesus'ga.

14

Jesus'ga omombi ahevuvura ahe hugwi

1 Aerē sábadu rupi Jesus'ga hoi fariseus'ġa nduvihava'ga rongu pe ta'u ji pevo javo. Ga vahemame garonga pe ġa Jesus'ga repiahetei fariseu'ga fariseu'ga pavēive'ġa pavēi javo ojohupe:

–Mara'ngu po ti Jesus'ga okote'varuhuavo nehē? Po nahā, a'ero po ti nhande ga mbotegwetei nehē, ei ġa ojohupe.

² Jesus'ga rovai pyteri pe oko itetirũave'ga. Ovuvu pa ga hugwi gapya gajyva.

³ Kiro Jesus'ga ei judeus'ga mbo'ehara'ga pe a'ero – kiroki ga ombo'e jipi Moisésva'ea rembikwatijara rehe. Ga pe fariseus'ga pe no Jesus'ga ei:

–Mahã po pyry? Mara'ngu po sãbado rupi ahe imombiga ġatetirũa ga hugwi? Mara'ngu po ahe imombige'yma ġatetirũa sãbado rupi? Mahã po pyry?

A'ea Jesus'ga ei ġa pe tonhi'ĩpondekwa ti ġa javo.

⁴ Emo ġa nonhi'ĩpondekwi. A'ero Jesus'ga pokogi itetirũave'ga rehe imombiga gavuvura ga mondouka garonga pe.

⁵ Ga pe Jesus'ga ei:

–Erereko po nde jumento. Boi po nde erereko. Po nerenymbava ihiri ikwaruhua pype, a'ero po kotihĩ nde ipyhygi enhenymbava henohema jugwi sãbado rupi. Nahã nde enhenymbava rereko katu. A'ereki pyry nerenymbava nde ve.

A'ea Jesus'ga ei fariseus'ga pe judeus'ga mbo'ehara'ga pe no pyry ji itetirũave'ga pokogi sãbado rupi no javo.

⁶ Nonhi'ĩpondekwi ġa. A'ereki ġa ġwenohẽ tuhẽ sãbado rupi.

Nonhimbohetei po ahe hamo

⁷ Kiro ġa nduri fariseus'ga ojipe'ga ndeheve – kiroki ġa fariseu'ga ga mono'oġuka ga mbuhuruka ġwonga pe i'gwovouka ġa pe. Oapy ġa huvihava'ga apykava rehe ikatuva'ea rehe. “Tianderepia pa ti ġa nhande mboheteavo,” ei ġa. “A'ereki nhande ġa hohe,” ei ġa ovytyeri pe.

Ga apygame hehe Jesus'ga ġa ndepiagi. A'ero ga ei imombe'gwovo ojo'java'ea ġa pe. Ga pe ga ei:

⁸ –Po toryva jara'ga pe mono'oġukari pe'u ti javo toryvi pe ġamohembirekohai pe. Pehorame toryva repiaga ti tapeapygi huvihava'ga apykava rehe ikatuva'ea rehe tianderepia pa ti ġa jave'yma. Mara'ngu po ijara'ga javo ndehoheve'ga pe: “Herejo toryva repiaga”?

⁹ A'ero po ti ga ruri nehẽ. Nurã po ti ijara'ga ei pe me nehẽ: “Na ga apygi pe py'rovo huvihava'ga apykava rehe ikatuva'ea rehe.” Ga erame na pe me, a'ero po ti pe ndapepoyjayjari nehẽ pejigwovo peapyga irupe okoteheve'ga apykava rehe nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁰ –Po toryva jara'ga pe mono'oġukari toryva repiagauka pe me nehẽ. Peapy na'ẽ ti okoteheve'ga apykava rehe. Aerẽ po ti ijara'ga ruri javo pe me nehẽ. “Pejikoty'a pe ji pavẽi,” e po ti ga pe me nehẽ. “Ikatuva'ea rehe ti peapy huvihava'ga apykava rehe.” Ga erame na, po ti ojipe'ga ga renduvi – kiroki ġa oapy pe pyri. A'ero po ti ġa ei pe mombe'gwovo: “Gahã ore hohe.” Nahã po ti ġa ei pe mboheteavo nehẽ, ei Jesus'ga.

¹¹ –Po pe ei: “Jihi ko huvihavamo ojipe'ga hohe pa.” Po pe ei a'ea penhimboheteavo pepopoakaramo pejikovo aha huvihavamo, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ: “Pe ndapekoi huvihavamo. Napenhimbohetei po pe hamo a'ero!” A'ea po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ, ei Jesus'ga. Po pe napenhimbohetei ojipe'ga pokokatuavo, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ: “Peko ti huvihavamo.” A'ea po ti ga ei pe me nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Jesus'ga ei fariseu'ga pe – kiroki ga ombuhuruka ga ġwonga pe e'u ti ji pyri javo. Ga pe Jesus'ga ei:

–Nde japorame mbatera to'u ti ġa javo, terembuhurukari ti ġa ejipyri – kiroki ġa ojikoty'a nde pavẽi. Terembuhurukari ti neirũ'ga, eje'yja'ga, imbateve'ga. Terembuhurukari ti nanongara'ga arimo ypytunimo no to'u ti ġa javo. Po nde ġa mbuhurukari, aerẽ po ti ġa ei nde ve nehẽ: “Herejo i'gwovo

kiro oreronga pe.” Nahã po ti ġa toryva kwepyi nde ve nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ –Po nde japorame toryva koji'i pyry nde ġa mbuhurukari imbatere'ÿve'ġa, ika'naka'nauhũve'ġa, ipyka'naka'nave'ġa, heakwagweve'ġa. Nanongara'ġa embuhuruka ti to'u ti ġa ji pyri javo.

¹⁴ A'ero po ti pyryhetero nde ve nehẽ. Ga po ti ndokwepyi toryva nde ve nehẽ. Tupana'ga reki ga pyryhetero nde ve nehẽ omanove'ġa mbogweravame pyryve'ġa mbogweravame nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

*Hehanhuhũ toryva
(Mateus 22.1-10)*

¹⁵ Jesus'ga pyri ġa i'ui oapyga mesa pyri Jesus'ga renduva. Gapyteripeve'ga ei Jesus'ga pe:

–Horyory po ti ga nehẽ – kiroki ga o'u Tupana'ga ruhava pype Tupana'ga rekorame nhanderuvihavuhetero, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁶ A'ero Jesus'ga ga mbo'ei ojo'java'ea pyvõ. Imombe'gwovo ga ei ga pe:

–Marã Tupana'ga vvyakotyve'ġa nderekoukari okorame ġanduvihavuhetero? A'ea rehe po ti ji nde mbo'ei ikwahavuka nde ve imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga ga pe. Akwaimbae'ga ei he'yjuhuve'ġa pe: “Kiro po ti ji japoukari toryva. Pe'u ti ji pyri,” ei ga ġa pe. A'ero ga hoi japovouka, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

¹⁷ Omboavujikwepavuka ga inoġuka. A'ero ga ojipyryve'ga mondoukari ġa pyri. Ga pe ga ei: “Eho javo ġa pe: ‘Hepejijo kiroġwe. A'ereki ga omboavujikwepavuka mbatera pe me’.”

–“Kwa,” ei ga ogwovo javo ġa pe.

¹⁸ –Ganhi'ġa renduvame ġa ndohopotari toryvi pe. Ga pe ġa eġa'ei: “Ndorohoi ore. A'ereki nahanahã ore oroġo,” ei ġa.

–Peropero gapyryve'ga hoi ġa momorandupava novã a'ero. Ojipe'ga pyri na'ẽ gapyryve'ga hoi javo ga pe: “Herejo i'gwovo. Omboavujikwepavuka jiruvihava'ga nde ve.”

–Emo ga ei gapyryve'ga pe: “Apyhy ko ji kohoa itambere'ia mondovo. Taho ji hepiaga. Nurã ji ei nde ve: Ji mombe'u katu ti nderuvihava'ga pe tonhimonha'ngayme ti ga ji hoe'ymame i'gwovo ga pyri.”

–“Kwa,” ei ga a'ero ogwovo.

¹⁹ –Ojipe'ga pyri ga hoi ovahema a'ero javo: “Herejo i'gwovo.”

–Emo ga ei gapyryve'ga pe: “Apyhy ko ji he'yiva'ea nhirenymbava dez boi itambere'ia mondovo. Taho ti ji hepiaga ipopoakara toporavyky boi ji ve. Nurã ji ei nde ve: Ji mombe'u katu ti nderuvihava'ga pe tonhimonha'ngayme ti ga ji hoe'ymame i'gwovo ga pyri.”

–“Kwa,” ei ga a'ero ogwovo.

²⁰ –Ojipe'ga pyri ga hoi ovahema a'ero.

–Emo gaha e'i gapyryve'ga pe: “Nhirembireko ji hẽa pavẽi ko. Nurã ji ndahoi i'gwovo ga pyri,” ei ga gapyryve'ga pe.

²¹ –A'ero gapyryve'ga jivyri ua gwuvihava'ga pyri. Omombe'u pa ga ga pe ġanhi'ġagwera. “Nduri tuhẽ ġa,” ei ga. “A'ereki nahanahã ġa oko.”

–A'ero garuvihava'ga nhimbohivi ġanhi'ġagwera renduvame. A'ero ga ei ojipyryve'ga pe: “Haite! Eho ti pehea rupi cidade rapea rupi ja'oga rupi cidade pe. Eru ti ġa: imbatere'ÿve'ġa, ika'naka'nauhũve'ġa, ipyka'naka'nave'ġa, heakwagweve'ġa. Emongi ti ġa nhironga pype to'u ti ġa.”

²² –Kotihĩ gapyryve'ga hoi ga nhi'ĩpo'ruavo. Iporia'ive'ġa pe nhaporemo ga ei: “Hepejijo ji rupi. Pe'u ti jiruvihava'ga pyri.” Nahã ga ġa nderuri gwuvihava'ga rongga pe ġa nderovahema ġa mongiavo ipype. A'ero ga hoi

gwuvihava'ga pyri javo: “Aru pa ji ġa. Ndohygi reki ġa mesa rehe,” ei ga gwuvihava'ga pe.

23 —A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Eho ti cidade hugwi pepukuhua rupi pehe'ia rupi no pevove'ġa mbuhuruka tuhē nhironga pe. Ohygahi ti ġa nhironga rehe nehē.

24 A'ereki ji a'e nde ve: Jypyve'ġa – kiroki ġa nde hoypyrame nduri – ġa ndo'ui'i'i po ti nhiremimboavujikwerukava'ea. Iporia'ive'ġa jate po ti o'u,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

*Jesus'ga arōheterame ahe oko garemimbo'eharamo
(Mateus 10.37-39)*

25 Aerē Jesus'ga hogahoi pehea rupi taho ti ji Jerusalém me javo. Ga rupi he'yjuhuve'ġa hogahoi. Opyryryma Jesus'ga ei ġa pe:

26 —Po ga uhu ji pyri tako ji neremimbo'eharamo javo. Ji arōheterame po ti ga rekoi nhiremimbo'eharamo nehē. Koji'i ti ga tanhiarō hete gwuva'ga arōa hohe, oyhēa arōa hohe, ġwembirekohēa arōa hohe, gwa'yra'ġa arōa hohe, oirū'ġa arōa hohe, okuvyra'ġa arōa hohe ġwendyra'ġa arōa hohe. Koji'i ji arōheterame ġa'arōa hohe po ti ga rekoi nhiremimbo'eharamo nehē. Koji'i ga ġa arōrame nhiarōa hohe, namongoi po ti ji ga nhiremimbo'eharamo nehē. Gwemimbotarimo rehe ga rekorame po ti ji namongoi ga nhiremimbo'eharamo nehē. Ji rehe jate ti ga toko ji arōheteavo, ei Jesus'ga.

27 —Po ti ojipe'ġa imbohahyukari ga pe ga jukavo vehevi nehē ereko nde Jesus'gareheva'ero javo ga pe, toko jitehe ti ga nhiremimbotarimova'ea rehe opohire'yma ji hugwi. Okoe'ymame nhiremimbotarimova'ea rehe ti ga tokoyme nhiremimbo'eharamo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

28 —Po peapo pota onga jo'ara, a'ero pe peapyna'ēi pejapyakakatuavo hehe. Pejivyteri pe pe ei nehē: “Marā? Ohy re po ti hehe nhiitambere'ia ikwepykavamo ji japorame nehē? Marā? Ndohygi po ti nhiitambere'ia hehe ikwepykavamo nehē?” A'ea pe ei pejapyakakatuavo ikwahava. Ihygame jate po ti pe japo nehē, ei Jesus'ga.

29 —Pejapyakakatue'ymame ikwahave'ymame po ti pe imbovyri okyta tehe japopave'yma nehē herekoa'jave'ymame itambere'ia nehē. Hepiagame ġa nhaporemō ġa e'ie'i pe me pe jaita a'ero nehē.

30 “Pehepia ti ġa! Ndoapoi gweuhu ġa,” e po ti ġa pe mombe'gwovo nehē, ei Jesus'ga.

31 —Po huvihavuhu'ga oho pota ojipe'ġa nduvihavuhu'ga rovatiamo ga rurame otavuka ga pe, a'ero ga apyna'ēi ojapyakakatuavo hehe. Oyvyteri pe ga ei nehē:

—“Nhipavēive'ġa ko he'yive'ġa dez milve'ġa soldados'ġa. Emo vinte milve'ġa soldados'ġa ko gapavēive'ġa. Gapavēive'ġa he'yjuhu hete nhipavēive'ġa hohe reki. Marā po ti nhipavēive'ġa ġa nderekoi ġa novatiamo ġa ndurame otavuka ji ve nehē? Mara'ngu po ti ġa ġa jukavo nehē?” ei ga oyvyteri pe.

32 —Ojapyakarē hehe ga ei oyvyteri pe: “Nhipavēive'ġa po ti ndipopoakari ġa pe nehē. Nduri ve ga. Irupe hete ga ji hugwi. Amondouka po ti ji ojipejipejiteve'ġa nhipavēive'ġa ga pyri nehē te'i katu ti ġa ga pe ga ma'ngoma'ngoga. Nurā ndura'javi po ti ga otavuka ji ve nehē.” A'ea huvihavuhu'ga ei ikwahava ojapyakakatuavo, ei Jesus'ga.

33 —Na jitehe penhimbopiro'y ti pejeaporoġita hugwi peapoa hugwi no pejapyakakatuavo na'ē. Pe'ji ti: “Kiro ti ji tako Jesus'ga remimbotarimova'ea rupi jate. Jiapoa ko ga'apoa kiro.” Po pe ndape'ei a'ea penhimbopiro'ye'yma

pejeaporogita hugwi, a'ero po ti pe ndapekoi nhiremimbo'eharamo nehē, ei Jesus'ga.

Jukyra ndogwerekokatua'javi mbatera
(Mateus 5.13; Marcos 9.50)

³⁴—Jukyra ko pyry. A'ereki omongo katu mbatera imonemukare'yma jupe. Pyry mbatera a'ero, ei Jesus'ga. Po jukyra ndapyryva'javi, marã po ti ahe imombyryva'javi jukyra a'ero nehē? Ahe nombryryva'javi tuhē jukyra! ei Jesus'ga.

³⁵ A'ero ahe ndopo'rua'javi jukyra. Ahe nomondoi yja pype tombohory nhiremityma javo. A'ereki nombohoryvi aheremityma. Ahe nombojihe'arukari i'atagwera rehe imondovo yja pype nhiremityma tombohory javo. A'ereki jukyra ndapyryva'javi. Omombo ahe a'ero.

—Po na jitehe pe ndapepyryva'javi, maranuhũ pe ojipe'ga mongokatui naerũ? Maranuhũ po ti ji nhimoirũukara'javi pe me nehē pehepiuka ti Tupana'ga pyryva ġa pe javo pe me naerũ? Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga ġa pe.

15

Ovelha ika'nhymipyra
(Mateus 18.12-14)

¹ Aerē itambere'ia mono'õhara'ġa nduġanduri Jesus'ga pyri okote'varuhuve'ġa pavēi. Ga uhu pa onhimono'oġa Jesus'ga pyri tihendu Jesus'ga javo.

² Fariseus'ġa ġambo'ehara'ġa pavēi ndopotari okote'varuhuve'ġa ndurame Jesus'ga pyri. A'ero ġa ei:

—Ojihe'a Jesus'ga okote'varuhuve'ġa ndehe gworygworyvamo ġa ndehe! Ga pyri ga i'ui no, ei ġa.

³ Nurã Jesus'ga imombe'ui fariseus'ġa pe ojo'java'ea. Ga mbo'eavo ga ei:

⁴—Po pe pereko penhenymbava cem ovelhas. Po ojipeji oka'nhy pe hugwi, ndapehoi re po pe heka naerũ? Peheja po pe naerũ he'yiva'ea noventa e nove ovelhas ongae'yi me pejigwovo hekapige'yma ojipeji ika'nhymava'ea repiaga.

⁵ Hepiagame po pe imondoi peahavi pejoryjoryvamo herua.

⁶ Pevahemame penhonga pe po pe ġa mbuhurukari pejipyri pejikoty'ave'ġa pejikotyve'ġa ndeheve. Pe'e po pe ġa pe: “Pejoryjory ti ore pavēi. A'ereki ore orohepia orerenymbava ovelha ika'nhymipyra.” Nahã po pe ei, ei Jesus'ga.

⁷—Na jitehe yvagipeve'ġa ndoryndoryhetero yvagi pe okote'varuhuve'ga pohirame okote'varuhua hugwi. Tupana'ga ga rerura'ja ojipyri. Noka'nhyma'javi ga Tupana'ga hugwi. Oka'nhyve'ġa ja rui noventa e nove pyryve'ġa ndekoi, ei Jesus'ga. A'e ji pe me: Koji'i yvagipeve'ġa ndoryndoryvamo ojipeji'ga rehe oka'nhymipyra'ga rehe ga pohirame okote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga ġa pe.

Itambere'ia ika'nhymipyra

⁸ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Po kunhangwerahēa gwereko itambere'ia dez moedas de prata, ei Jesus'ga. Po hēa omoka'nhy ojipeji ġwonga pype, a'ero po hēa imondygi lamparina tahepia ti itambere'ia javo. Opehipehi katu po hēa ġwonga pype ytya mbojatyka itambere'ia rekapige'yma hepiaga, ei Jesus'ga.

⁹ Itambere'ia repiagame po hēa ġa mbuhurukari ojipyri ojikoty'ave'ġa okotyve'ġa no. A'ero po hēa ei ġa pe: “Pejoryjory ti ji pavēi. A'ereki ji ahepia

itambere'ia nhiremimoka'nhymipyra,” e po hēa, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

¹⁰ —Na jitehe Tupana'gapyrive'ġa yvagipeve'ġa ndoryndoryvamo okote'varuhuve'ga pohirame okote'varuhua hugwi ojipejive'ga. Noka'nhyma'javi ga Tupana'ga hugwi. A'ereki Tupana'ga ga rerura'ja ojipyri, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ġa pe.

Gara'yra'ga oka'nhymipyra'ga

¹¹ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Mokōi akwaimbae'ga ra'yra'ġa.

¹² Uva'ga pe ipyahuve'ga ei: “Apī,” ei ga. “Aheruva'ga ti tomo'ē ombatera gwa'yra'ġa pe ġa yvuakarame. Emo'ē ti kiro a'ero. Embuhu ji ve kiro jiapoa,” ei ga. A'ero garuva'ga imo'embavi ombatera he'yiva'ea gwa'yra'ġa pe imondovo, ei Jesus'ga.

¹³ —Aere'ī ipyahuve'ga imono'ombavi ombatera. Kiro ga herohoi. Paivo ga hoi upa. Pevo gwe ga hogahoi hepia'ngia rehe. Nharuiveuhū ga okovo.

¹⁴ —Oitambere'ia ga imondopavi a'ero hehe. A'ea rupi tiruahū ġagwyri pe. A'ereki itymipyra nahenhui. Ahā tuhē mbatera pevo a'ero. Kiro ġa jukapahetei ty'ara. Ga ndogwerekoa'javi ojive no. A'ero ty'ara ga jukai.

¹⁵ Nurā ga hoi oporavykyavo pevove'ga pe tapyhy mbatera jijive javo. Pevove'ga omboporavyky ga a'ero ga mondovo nhuhū me. “Ehepia katu ti porcos tohoyme ti a'ea hugwi i'urame,” ei ga ga pe.

¹⁶ —A'ero ga hepiakatui porcos ga pe okovo. Ougwei ga ipoitava reki tanhimoytaromouka javo novīa. A'ereki ġa nomondo ga pe, ei Jesus'ga.

¹⁷ —Aerē ga japyakwapupugamo. “Garamo ji pytauhui avo naerū?” ei ga ovyteri pe. “O'u katu ġa mbatera – kiroki ġa oporavyky jiruva'ga pe. Ga ndohygi reki hehe. He'yiva'ea hembyruera ġa gwereko a'ero. Emo jihi kiro po ti amano avo jitekovo. A'ereki ji juka hete ty'ara,” ei ga ovyteri pe.

¹⁸ —“Aho aha po ti ji nhivahema apina'ga pyri nehē. A'e po ti ji ga pe nehē: Apī, ji rekote'varuhui Tupana'ga pe yvagipeve'ga pe. Nde ve ji rekote'varuhui no.

¹⁹ Ere'e po nde ji ve hamo: ‘Jira'yra'ga rūi kiro ga rekoi ji ve.’ A'ea po nde ei ji ve hamo. Na ji poravykyi nde ve nehē oporavykyve'ġa ja a'ero nehē. A'ea po ti ji ei jiruva'ga pe nehē.” A'ea ga ei ovyteri pe ojapyakavo oina, ei Jesus'ga.

²⁰ Ovy ga a'ero opohia oporavykyia hugwi porcos reja ua pea hugwi.

—Ovahē ġwerī ga uva'ga rongga pe ua. Irupe garuva'ga gwa'yra'ga repiagi. “Kiroġwe jira'yra'ga jivyra'javi ji pyri. Aporogwety ji ga,” ei ga. A'ero ga nhani ga repenhana. Obeija ga ga gworygworyvamo ga rehe ga anhuvana.

²¹ —Kiro ipyahuve'ga ei uva'ga pe: “Apī,” ei ga. “Ji rekote'varuhui Tupana'ga pe yvagipeve'ga pe oji'i. Nde ve ji rekote'varuhui no. Ere'e po nde ji ve hamo: ‘Jira'yra'ga rūi kiro ga rekoi ji ve.’ A'ea po nde ei ji ve hamo,” ei ga.

²² —Emo garuva'ga e'i ojipyryve'ġa pe: “Haite! Peru ti tapy'ynhapikatua – kiroki a'ea koji'i ikatu. Pemongiuka ti ga pe. Pemondo ti gapoakaġareheva'ea gapoakaġa rehe. Pemondo ti ga pe sandalias no,” ei ga ġa pe.

²³ “Peho ti herua imboky'rauhu'iva'ea bezerro yuranuhūa ra'yra. A'ea nhande iporakahetei. A'ea pejuka ti,” ei ga. “Ti'u ti. Tiapo ti toryva.

²⁴ A'ereki jira'yra'ga horame ji hugwi ji ei: Omano ga. A'ereki ji a'e ikwehe'i: Ji ndahepiaga'javi po ti ga nehē. Kiro ga jivyra'javame ji pyri ji ei: Okwerava'ja ga. Oka'nhymypy ko ga ji hugwi ohorame ji hugwi. Kiro ji ga repiaga'javi,” ei ga ojipyryve'ġa pe.

—“Kwa,” ei ġa ogwovo. Kiro ġa japoi toryva.

²⁵ —Ojihuvypyve'ga rekoi ko pe. Kiro ga ruri ojivya onga pe. Ovahemame ga henduvi. A'ero ga ei oyvyteri pe: “Opy po ġa imonhi'iġa,” ei ga.

²⁶ —Ojipyri ga ojipyrive'ga mbuhurukari javo ga pe: “Maraname ġa japoi toryva?” ei ga.

²⁷ —“Neirũ'ga uhu,” ei gapyrive'ga ga pe. “Nderuva'ga ga rerekokatua'ja. ‘Nitetirũi ga,’ ei nderuva'ga. ‘Okoji jira'yra'ga,’ ei ga. Nurã nderuva'ga ojukaoka imboky'rauhu'iva'ea bezerro,” ei ga.

²⁸ —Ojihuvypyve'ga onhimonha'nga henduvame. Ndokipotari tuhẽ ga onga pype toryva repiaga. A'ero garuva'ga hemi ua ga pyri. “Herejo tuhẽ,” ei ga gwa'yra'ga pe. A'ea ga ega'ei ga pe.

²⁹ —A'ero ojihuvypyve'ga ei uva'ga pe: “Ji rendu ti! Imbokwara'ara'arame jihi aporavyky hete nde ve jitekovo. Nane'ymi nenhi'iġa rupi ji ako katu. Ji ve nde nerembuhuri'i'i xunhiva'ea cabrito. Poi nde nerembuhuri ji ve toapo ti ga toryva javo ojikoty'ave'ġa pavẽi.

³⁰ Gaha reki, ndera'yra'ga, ga jigwaraipavi neitambere'ia rehe imondovo ahe'upahara'ġa pe. Ga rura'javame nde ijukaokari ga pe imboky'rauhu'iva'ea bezerro,” ei ojihuvypyve'ga uva'ga pe.

³¹ —“Pi'a,” ei garuva'ga ga pe. “Nane'ymi nde ruvi ji pyri. Nhimbatepava nembatera tuhẽ okovo.

³² Pyry nhande roryroryvamo. Nurã ti tiapo toryva. A'ereki neirũ'ga horame nhande hugwi nhande ei: Omano ga. A'ereki nhande xa'e ikwehe'i: Ndihepiaga'javi po ti nhande ga nehẽ. Kiro ga jivya'javame nhande pyri nhande ei: Okwerava'ja ga. Oka'nhympy ko ga nhande hugwi ohorame nhande hugwi. Kiro nhande ga repiaga'javi,” ei garuva'ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

16

Akwaimbae'ga omoandyandyi gwuvihava'ga

¹ Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe imombe'gwovo ojipea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Imbateheteve'ga ei ojipyrive'ga pe: “Ehepia katu nhimbatera ji ve ima'eamo ipyhyga itambere'ia ji ve,” ei ga ga pe.

—“Kwa,” ei ga.

—Aerẽ imbateve'ga pyri ġa uhu javo ga pe: “Ndepyrive'ga ojigwarajuhu nembatera rehe,” ei ġa imbateve'ga pe.

² —Imbateve'ga ombuhuruka ojipyrive'ga a'ero. Ga pe ga ei: “Garamo nde rekouhui? Nde mombe'u ġa ji ve. Maraname nde jigwarai nhimbatera rehe? Ekwatija ti ji ve imombe'gwovo enhimima'ẽa. Tahesia ji. Nde po ti ndereporavykya'javi ji ve hepiage'yma nhimbatera ji ve nehẽ,” ei ga ga pe.

³ —A'ero gapyrive'ga ei oyvyteri pe: “Marã po ti ji rekoi a'ero nehẽ? Kiro po ti jiruvihava'ga ji mondohetei ojihugwi ji mboporavykya'jave'yma ojive nehẽ. Ndajipopoakari ji. Nurã ndahyvykoi ko pe. Naporanduva'uvi ji mbatera ojipe'ġa hugwi. Marã po ti ji rekoi ipyhyga mbatera jijive nehẽ?” ei ga.

⁴ Ojapyaka ga. “Ah! Kiro ji akwaha!” ei ga. “Nahanahã po ti ji rekoi ġa mbohoryoryva ji rehe nehẽ. A'ero po ti ġa ji mboapygi ġwonga pype ji rerekokatuavo nehẽ ji poravykya'jave'ymame ga pe nehẽ,” ei ga oyvyteri pe.

⁵ —A'ero ġa mbojopy'rupy'ruavo ga ġa mbuhupavukari ojipyri – kiroki ġa ndokwepygi ve garuvihava'ga pe. Urypyve'ga rurame ga ei ga pe: “Maramomi nde nderekwepygi ve jiruvihava'ga pe?” ei ga.

⁶ —A'ero ga ei gapyrive'ga pe: “He'yiva'ea ikava cem tambores de azeite,” ei ga.

–A'ero gapyrive'ga ei ga pe: “Koro neconta ikwatijara. Haite! Eapy ti ikwatijara'java he'yiva'ea rerorijiyita. Ndahe'yiva'ea cinquenta tambores jate ti ekwatija. A'ea po ti nde ikwepygi ga pe nehẽ,” ei ga. A'ero a'ea ga ikwatijari.

⁷–Ojipe'ga pe ga ei ga rurame: “Maramomi nderekwepygi ve jiruvihava'ga pe?”

–A'ero ga ei ga pe: “He'yiva'ea ha'ynha cem alqueires de trigo.”

–A'ero gapyrive'ga ei ga pe: “Koro neconta ikwatijara. Haite! Eapy ti ikwatijara'java he'yiva'ea rerorijiyita. Ndahe'yiva'ea oitenta alqueires jate ti ekwatija. A'ea po ti nde ikwepygi ga pe nehẽ,” ei ga. A'ero a'ea ga ikwatijari.

⁸–Aerẽ ikwahavame garuvihava'ga ei: “Heaporoğita jipyrive'ga ojapyakaheteavo ji moandyita ikwahava.” A'ea ga ei ojipyrive'ga omoandyirame, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

–A'ereki okote'varuhuve'ga okwaha ojogwerekovo gweaporoğitaro. A'ea ga ikwahavi pyryve'ga hohe jireheve'ga hohe kojahuarupive'ga hohe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

⁹–Jihi a'e pe me, ei Jesus'ga ga pe. Pemondo ti iporia'ive'ga pe penhiitam-bere'ia tohoryory ti ga pejihe. A'ero aerẽ pe manorame ipyhyga'jave'yma itambere'ia, po ti ga ndoryndoryvamo jitehe pe ndehe nehẽ pe mboapyga ojipyri pevo yvagi pe nehẽ – kiroki a'ea ndopavi nehẽ. Pevo nane'ymi po ti nde rui ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁰–Kiroki ga ndahe'yiva'ea repia katu – gaha he'yjuhuva'ea repia katu no ahe mbojikoga ojihe. Kiroki ga ndahe'yiva'ea rehe omotetirũa – gaha he'yjuhuva'ea rehe omotetirũa no ahe mbojikoge'yma ojihe, ei Jesus'ga.

¹¹ Po pe ndapepo'rukatui vvyakotyva'ea penhiitam-bere'ia, a'ero po ti Tupana'ga nomondoi oapoa pyryheteva'ea yvagipeva'ea pe me nehẽ topo'ruyme ti ga javo.

¹² Po pe ndapehepiakatui aheapoa ahe ve ahe mbojikoge'yma ojihe, a'ero po ti Tupana'ga nomondoi peapoa pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

¹³ –Kiro po ti ji ga mombe'ui mokonha'ga ahepojykahara'ga pe me pe mbo'eavo, ei Jesus'ga. Tiruahũ ahe poravykyrame mokonha'ga pe opojykahara'ga pe. Po ahe oporavyky mokonha'ga pe, a'ero po ahe ojipe'ga arõhetei ojipe'ga arõe'yma. Ovy'a hete po ahe onhimiarõve'ga rehe ojipe'ga koty ojirovage'yma.

–Na jitehe ahe nonhi'ĩpo'rukatui Tupana'ga ovy'aheterame itambere'ia rehe. Tupana'ga potaheterame ahe ndovy'ahetei itambere'ia rehe. Itambere'ia potaheterame ahe ndojirovagi Tupana'ga koty, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Tupana'ga okwaha aherekote'varuhua

(Mateus 11.12-13; 19.9; 5.31-32; Marcos 10.11-12)

¹⁴ Jesus'ga imombe'urame gwemimbo'ehara'ga pe fariseus'ga ga rendupavi. Fariseus'ga opotaruhu itambere'ia. Nurã ga ndopotari Jesus'ga remimombe'ua. A'ero ga Jesus'ga jaihetei ga rerekomemuamo.

¹⁵ Kiro Jesus'ga ei fariseus'ga pe:

–Pehe peko katu ahe pejepiagame jate. A'ero ahe ei: “Tupana'ga roryroryvamo ga ndehe gandezokotua rehe.” Ikwahave'yma ahe ei nahã ombaragwahave'yma gwaramo pendekote'varuhua rehe. Tupana'ga ki a'e te okwaha pendekote'varuhua. Aheremimboheteva'ea pe Tupana'ga ei: “Ite'varuhu hete!” ei ga.

¹⁶ –Ymyahũ ymyahũva'ea ahe mbo'ei Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'igagwera rehe no. A'ea rehe ymyahũve'ga ga mbo'ei ikwehe'i no nahanahã ti peko katu javo. Kiro

João Batista'ga aḡwamove'ḡa mbo'ei pyryva'ea rehe ji pavēi, ei Jesus'ga. Ga mbo'eavo ore ei ḡa pe: Kiro Tupana'ga oko nhanderuvihavuhuhetero nhande repiakatuavo. Orenderuve'ḡa heroviapotahetei orenhi'ḡa. A'ero ḡa ei: “Toko ti ga oreruvihavuhuhetero.” A'ea ḡa ei ipotaheteavo ojikoga Tupana'ga rehe.

¹⁷ –Po yvaga opa. Po yvya opa. Moisésva'ea remimbo'eagwera ki a'e te ndopavi'i'i. Xunhi'i'ĩva'ea rūi po ti ipavi jugwi nehē, ei Jesus'ga.

¹⁸ –Kiroki ga opohi ḡwembirekohēa hugwi hēa mondoheteavo – gaha ite'varuhu ojipehēa rerekorame. Tupana'ga ndopotari ga ojipehēa rerekorame. Hēa rerekorame ga ajuajuri. A'ereki ga hembireko jitehe jypyvehēa pavēi. Na jitehe – kiroki ga gwereko garembirekoypyvehēa ga pohirame hēa hugwi – gaha ite'varuhu hēa rerekorame. A'ereki ga gwereko garembirekohēa. Tupana'ga ndopotari nanongara, ei Jesus'ga ḡa mbo'eavo.

Imbateheteva'ea Lázaro'ea pavēi

¹⁹ Kiro Jesus'ga imombe'ui ḡa mbo'eavo. A'ero ga ei:

–Ahe gwereko pa imbateheteva'ea. Nane'ymi ahe omongi tapy'ynhapipyryva ikatuheteva'ea. He'yi hehe. Huvihava'ḡa pira'java'ea ko ahepira hovy'iva'ea linho apopyra no pyryva'ea. Nane'ymi ahe herekoiki katukatuva'ea jate i'gwoi'gwovo gworygworyvamo.

²⁰ –Aherongauhua apoa pyri porta pyri Lázaro'ea nhinoḡi. Ono ḡa ahe pevo jipi. Iporia'i Lázaro'ea ombatere'ymamo ojagwuhuro. He'yjuhu ahejagwa.

²¹ Ougwei ahe imbateva'ea rembi'uagwera. “Po ga imbuhurukari ji ve hamo – kiroki ohiohi gajuraa hugwi yvyvo ga i'urame,” ei ahe ovyteri pe. Nhaḡwatiḡa uhu ahejagwa rererereva okovo!

²² –Aerē iporia'iva'ea manoi Lázaro'ea. A'ero Tupana'gapyrive'ga ahera'uva rerohoi imondovo Abraõova'ea pyri yvagi pe.

–Imbateva'ea manoi no. A'ero ḡa ahe tymi.

²³ Omanove'ḡa gwyrri pe imbateva'ea ra'uva rekoi. Hahy hete imbateva'ea pe pevo. Kiro ahe jovavuri. Paivo ihoi ahema'ēa Abraõova'ea repiaga. Ahe gwepia Lázaro'ea rekorame Abraõova'ea pyri hete.

²⁴ A'ero imbateva'ea onhi'ḡa mondoi: “Amoi! Abraõo!” ei ahe. “Ji porogwety po nde hamo! Embuhuruka ti Lázaro'ea ji pyri. Tomonde ti ahe opoakātīapy'ria yhya pype herua imbuhua nhikūa rehe imbohakuvia nhikūa. A'ereki hahyuhu ji ve tata pype.”

²⁵ –A'ero Abraõova'ea ei: “Pi'a,” ei ahe. “Nahembuhurukari ji. Ekwa-hava'ja ti. Emanoe'ymame nde erereko embatera ikatuva'ea ejoryjoryvamo. Lázaro'ea pe ki a'e te ite'varuhu hete omanoe'ymame. Kiro Lázaro'ea py'a u katu avo ji pyri. Nde ve kiro hahy hete.

²⁶ Nhanema'õ me oko yvya kwaruhua. Nurã ahe ndohahavi ore hugwi pe pyri. Na jitehe ahe ndohahavi pe hugwi ore pyri,” ei Abraõova'ea ahe ve.

²⁷⁻²⁸ –A'ero imbateva'ea ei: “Amoi!” ei ga. “Ji rendu! Emondouka ti Lázaro'ea jiruva'ga ronga pe a'ero nhiirũ'ḡa pyri cincove'ḡa pyri. Tomombe'u ti ahe ḡa pe jirekote'varuhua kwepykava topohi ti ḡa okote'varuhua hugwi. A'ero nduri po ti ḡa avo ji pyri hahyva'ea ruvihava pype nehē,” ei imbateva'ea Abraõova'ea pe.

²⁹ –A'ero Abraõova'ea ei: “Gwerekko ḡa Moisésva'ea remimbo'eagwera aherembikwatijara. Gwerekko ḡa Tupana'ga nhi'ḡa mombe'uharava'ea nhi'ḡagwera aherembikwatijara. Na ḡa aherembikwatijara rendukatui xako hehe javo,” ei Abraõova'ea ahe ve.

30 —“Amoi,” ei ahe Abraãova'ea pe. “Nohenduvi po ti ġa aherembikwatijara okoe'yma hehe. Po ti ahe vyri omanoa hugwi ogwovo ġa pyri imombe'gwovo ġa pe nehē, a'ero po ti ġa pohiri okote'varuhua hugwi nehē,” ei imbateva'ea.

31 —A'ero Abraãova'ea ei ahe ve: “Po ġa nohendukatui Moisésva'ea remimbo'eagwera Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'igagwera reheve, a'ero po ti ġa ndogweroviari ahe vyrame omanoa hugwi ogwovo ġa pyri imombe'gwovo ġa pe nehē. Nurā po ti ji namondoukari ahe pevo nehē,” ei Abraãova'ea imbateva'ea pe.

A'ea Jesus'ga imombe'ui fariseus'ġa pe ġa mbo'eavo.

17

Tiruahū hete ġa pe, ei Jesus'ga
(Mateus 18.6-7, 21-22; Marcos 9.42)

1 Gwemimbo'ehara'ġa pe Jesus'ga ei:

—Jara'ġa ombote'varuhu jipi. Na tuhē po ti jipi nehē, ei Jesus'ga. Ga pe ti tiruahū hete nehē – kiroki ġa ombote'va ojipe'ġa mbopogweavo ite'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga.

2 Omano jipe po ġa hamo tombote'varyme ti ġa jireheve'ġa – kiroki jireheve'ġa aġwamo gwe ojiko Tupana'ga rehe ikwahapave'yma Tupana'ga nhi'iga, ei Jesus'ga. Po ahe opyṭi ġajurimo itaruvihavuhua ipohyiva'ea yngu'a'javuhuva'ea ġa momboa ypihua ruvihava pype ġa mbotypyvyga, a'ea ko tiruahūhetero ġa pe. Koji'i tiruahū hete ġa pe ġa jireheve'ġa mbote'varuhurame, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

3 —Eko katu ti! Po ndekotyve'ga ite'varuhu nde ve – kiroki ga ojiko ji rehe nde ja. Po ga ite'varuhu nde ve, a'ero ti ere ga pe: “Nahanahā nderekote'varuhua ji ve. Na rūi ahe japoi.” A'ea ti ere ga pe, ei Jesus'ga.

—Po ga ei nde ve: “Jite'varuhu ko ji ko. Ndajite'varuhua'javi po ti ji nde ve a'ero nehē,” e po ga nde ve. Po ga pohiri okote'varuhua hugwi, a'ero terehenonha'javi ti garekote'varuhua.

4 —Po he'yjuhurame po seterame ga te'varuhua'jaa'javamo nde ve ara rupi ve. Po he'yjuhurame po seterame ga ea'jaa'javi nde ve: “Jite'varuhu ko ji ko,” e po ga nde ve. “Ndajite'varuhua'javi po ti ji nde ve a'ero nehē. Apohi ji kiro jirekote'varuhua hugwi,” e po ga. A'ero he'yjuhurame seterame ti erea'jaa'ja ga pe: “Nahenonha'javi po ti ji nderekote'varuhua nehē.” Nahā ti ere ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

Nahā oko ahe jikogame Tupana'ga rehe

5 A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ġa – kiroki gamoirūhara'ġa – ġa ei Jesus'ga pe nhandepojkaharete'ga pe:

—Orojiko ore Tupana'ga rehe gapopoakara rehe no. Ore poko ti. Koji'i ti embojikoguka ore ve.

6 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Po pe jikogi gwere jitehe Tupana'ga rehe gapopoakara rehe no, a'ero po pe ei agwava'ea pe i'yva pe figueira brava pe: “Ipya rehe vehevi ti ejijyi enhityma'java typya pype ypihua ruvihava pype.” Po pe ei a'ea, a'ero ijijyi onhityma'java typya pype, ei Jesus'ga ġa pe.

Gapyriva'ero po ġa oporavyky ġa pe hamo

7 Kiro Jesus'ga ei:

—Po pepyrive'ga gwyvykoi ko pe oporavykyavo. Po ga penenymbava repia katu ovelhas repia katu oporavykyavo. Ga rurame onga pe oporavykyhava hugwi pe ndape'ei ga pe: “Haite! Herejo eapyga mesa pyri. E'u ti.” Pe ndape'ei na ga pe.

⁸ Pe pe'e ga pe: “Emboavujikwe pa ti mbatera ji ve ta'u. A'ero ti enhimboavujikwe herua mbatera imbuhua ji ve. Ji i'urẽ po ti nde i'ui ji py'rovo nehẽ,” pe'e pe pejipyrive'ga pe, ei Jesus'ga.

⁹ —Pe ndape'ei ga pe: “Ndepyry hete nde eporavykyavo ji ve ekoheteavo nhinhi'igã rupi.” A'ea rũi pe ei ga pe. Pepyryiva'ero ġwaramo oporavyky po ga pe me hamo.

¹⁰ —Na jitehe pejipyrive'ga ja pe tuhẽ ti peko. Pekopavame Tupana'ga nhi'igã rupi ti pe'ji Tupana'ga pe: “Ore rekopavame enhi'igã rupi, terei ti ore ve pepyry hete pe javo. Ndepyryiva'ero ġwaramo oroporavyky po ore nde ve hamo.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga omombi dezva'ea hugwi ahejagwa

¹¹ Aerẽ Jesus'ga hogahoi taho ji Jerusalém me javo. Ohorame ga okwa Galiléiapeve'ġa gwyri pe Samariapeve'ġa gwyri pe no.

¹² Pevo ga vahemi cidade'i pe. Cidade'ia rembeyvyri pe ijaijauhuve'ġa ga rovatĩ dezve'ġa. Irupe ġa pytai ga hugwi.

¹³ Jesus'ga pe ġa onhi'igã mondoi javo:

—Jesus! ei ġa ga pe. Ore porogwety po nde hamo, ei ġa Jesus'ga pe ga renoina nde ko orembo'eharamo javo ga pe.

¹⁴ Ga ndepiagame Jesus'ga ei ġa pe:

—Peho ti pejipiuka ikwava'ẽhara'ġa pe pejiagwa repiuka ġa pe.

Ga horame ġajagwa pigi ġa hugwi.

¹⁵ Ojagwapihava repiagame ojipeji'ga jivyri Jesus'ga pyri. Hahyahi ganhi'igã ga erame Tupana'ga mboheteavo gworygworyvamo ga rehe.

¹⁶ —Ndepyry hete nde! ei ga Jesus'ga pe. Erephano kwaha hete nde.

A'ea ga ei onhinoġa upa ojovapyvo Jesus'ga pyri ndehe koji'i ji hohe javo. Ga ko Samariapeve'ga.

¹⁷⁻¹⁸ Nurã Jesus'ga ei:

—Nhandegwyripeve'ga rũi – gaha jate ga jivyri ji pyri gworygworyvamo Tupana'ga rehe ga mboheteavo. Amombi ji dezve'ġa jagwa ġa hugwi. Ma jara'ġa naerũ, noveve'ġa judeus'ġa? Po ġa jivyri Tupana'ga mboheteavo hamo!

¹⁹ Samariapeve'ga pe Jesus'ga ei:

—Epo'ã heregwovo enhonga pe. Erejiko nde ji rehe. Nurã ndejagwa pigi nde hugwi.

Maname po ti Tupana'ga oko aheruvihavuhuhetero nehẽ?

(Mateus 24.23-28, 37-41)

²⁰ Aerẽ fariseus'ġa ei Jesus'ga pe:

—Maname po ti Tupana'ga oko nhanderuvihavuhuhetero avo yvya koty nehẽ?

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Ndiukwahavi Tupana'ga rekorame huvihavuhuhetero yvya koty nehẽ.

²¹ Nurã po ti ġa nde'i nehẽ: “Pehepia! Avo ko ga rekoi huvihavuhuhetero! Pehepia! Pevo ko ga rekoi huvihavuhuhetero!” A'ea rũi po ti ġa ei nehẽ. A'ereki Tupana'ga oko jipe huvihavuhuhetero ahevytyeri pe ahe jikogame ga rehe, ei Jesus'ga fariseus'ġa pe.

²² Gwemimbo'ehara'ġa pe Jesus'ga ei:

—Aerẽ po ti pe ei nehẽ: “Po ti ga rura'javi opytaahi'viavo nhande pyri nehẽ hamo.” Nahã po ti pe ei ji repiaga'japotaheteavo nehẽ novĩa. Pe ndajirepiagi nehẽ, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

23 —O'mbero po ti ġa ei pe me nehē: “Pehepia! Pevo ko Cristo'ga! Pehepia! Avo ko Cristo'ga!” Nahā po ti ġa ei pe me o'mbero nehē. Tapehoi ti ġa ndupi hepiaga. Taperoviari ti ġa.

24 —Jijipiukarame ji rura'jahava rupi tupā verava ja po ti ji rekoi nehē. Tupā veraveravame kikoty yvaga rehe ombokojahu pa kokoty yvaga rehe no. A'ero ahe gwepia pa kojahua. Na jitehe po ti ġa nhaporemo ji repiagi ji rura'javame yvaga hugwi nehē, ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

25 Kiro po ti ġa imbuhuna'ēi he'yiva'ea hahyva'ea ji ve avo nehē. Aġwamove'ga po ti nanhiarōi ji reroviare'yma kiro nehē.

26 —Noéva'ea nhinhaġa renondegava yhara ruvihavuhua pype ojo'ja jirura'java renondegava pavēi, ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

27 Ymyahū Noéva'ea nhinhaġa renonde yhara ruvihavuhua pype ahewyripeva'ea i'ui'ui jipi gworygworyvamo hako. Ahewyripeva'ea rembirekoro akwaimba'eva'ea jipi no. Ojipeva'ea kunhava'ea mohembirekoi no. Nahā ahewyripeva'ea rekoi okovo imboha'uve'yma Noéva'ea avame yhara ruvihavuhua pype yhya hehanhuhūa rurame ahewyripeva'ea mbotypypvava nhatymbava hako - kiroki ahewyripeva'ea ndo'avi yhara ruvihavuhua pype.

28 —Na jitehe Lóva'ea hoa renondegava Sodoma hugwi. Sodomapeva'ea i'ui'ui jipi gworygworyvamo. Mbatera ahe ipyhygi itambere'ia pyvō aerē imondovo mbatera itambere'ia rehe. Ko pe ahe itymi. Onga ahe japo. Nahā Sodomapeva'ea rekoi okovo ikwahave'yma ombokajaġwama.

29 Lóva'ea hemame cidade hugwi Sodoma hugwi ogwovo Tupana'ga imbohirukari yvaga hugwi tata enxofre reheve ojapy'uva'ea reheve Sodomapeva'ea rehe ahe jukapavuka.

30 —Na jitehe po ti vyakotyve'ga ndekoi okovo ikwahave'yma jirura'javaġwama nehē, ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

31 —Ji jipiukarame ti ga tokiyme ġwonga pype ombatera renoheme'yma jugwi - kiroki ga oko ongapereuhua arimo. Na jitehe ti ga tohoa'javyme ġwonga pe nehē - kiroki ga oko ko pe ji jipiukarame nehē, ei Jesus'ga.

32 Tapemoka'nhyimi ti Lóva'ea rembirekova'ea! Ohoa'ja pota ahe ġwonga pe omanomo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

33 Kiroki ġa e'i: “Ndakoi ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tajjujukayme ti javo” - a'ero po ti ġa manoi ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ġa ojipe'ga ġa jukai ġa jikoga ġwaramo ji rehe - omanorē po ti ġa oho upa avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

34 —A'e ji pe me, ei Jesus'ga. Ji rura'javame po ti mokonha'ġa kiri onhinongava rehe ypytunimo. Ojipeji ġanhinongava. Kiro po ti ojipe'ga rerohohava nehē. Kiro po ti ojipe'ga rejahava nehē, ei Jesus'ga.

35 Kunhangwera'ġa mokonha'ġa po ti ombo'i ombo'ihava pyvō ojopyri. Kiro po ti ojipehēa rerohohava nehē. Kiro po ti ojipehēa rejahava nehē, ei Jesus'ga.

36 Mokonha'ġa po ti oko ko pe akwaimbae'ġa nehē. Kiro po ti ojipe'ga rerohohava nehē. Kiro po ti ojipe'ga rejahava nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

37 A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei ga pe:

—Nhandepojykaharetero emombe'u ti ore ve. Mome po ti nanongara nehē?

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Jukwaha po ti nehē. Ahe manorame po ti huruvua onhimongy ahera'oa pyri nehē ti'u javo.

A'ea Jesus'ga ei na jitehe po ti jukwaha ji rura'javame nehē javo.

18

Aherembirekokwerava'ea juizva'ea pavēi

¹ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea ġa pe. A'ea pyvō ga ġa mbo'ei ġanhi'iġa rehe Tupana'ga pe tapenhi'ĩ jipi pejikweraje'y mammo javo ġa pe.

² Ga mbo'eavo hehe ga ei:

–Juiz'ga oko cidade pype upa. Ndokoi ga Tupana'ga nhi'iġa rupi okyhyjie'y ma ga hugwi. Ndojirovagi ga akwaimbae'ġa koty no okyhyjie'y ma ġa hugwi.

³ Aherembirekokwerahēa oko akoja pype cidade pype upa no. Uhuuhura'ja hēa juiz'ga pyri jipi ja'javo ga pe: “Ji repy ti ga rehe. A'ereki ga ite'varuhu ji ve,” ei hēa juiz'ga pe jipi.

⁴ –Ndohepypotari ga hēa. Ga ndopokona'ēi hēa. Aerē reki ga ei oyvyteri pe: “Ndakyhyji ji Tupana'ga hugwi akwaimbae'ġa hugwi no ġa mbopogwee'y ma. Jikyhyjiavo ġwaramo rūi po ti ji aherembirekokwerahēa pokogi nehē.

⁵ Nhimbokweraja ġwaramo po ti ji hēa pokogi nehē. Po ti ji ndahepygi hēa nehē, a'ero po ti hēa ji mohe'ouhū u'ua ji pyri nehē. Kiro po ti ji hēa repygi a'ero,” ei ga oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

⁶ –Pejapyaka ti juiz'ga nhi'iġa rehe ndapyryvive'ga nhi'iġa rehe, ei Jesus'ga nhandepojy kaharete'ga.

⁷ Marā po ti Tupana'ga hekoi ġwemimo'ēhara'ġa nderekovo nehē? Gwepy po ti ga ġa naerū? – kiroki ġa onhi'ĩ hete ga pe arimo pytunimo no ore poko ti javo. Marāi pe? Mbegwe po ti ga ġa pokoga nehē naerū? Marāi pe?

⁸ A'e ji pe me: Ga kaitu ġa pokogi kotihī nehē ji mbuhura'java avo yvya koty nehē. Ji rura'javame mara'ngu po ti vyakotyve'ġa ojikoga ji rehe nehē? ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

Fariseu'ga itambere'ia mono'ōhara'ga pavēi

⁹ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea ojo'java'ea jara'ġa pe – kiroki ġa e'i oyvyteri pe: “Orepyry hete ore. Ojipe'ġa tiruahumba.” A'ea ġa ei ojirovage'y ma ġa koty. Ga pe Jesus'ga ei pehe po ti ji pe mombe'ui kiro javo.

¹⁰ –Mokonha'ġa oho ojatykahavuhua pype templo pype xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo. Ojipe'ga ko fariseu'ga. Ojipe'ga ko itambere'ia mono'ōhara'ga, ei Jesus'ga.

¹¹ –Fariseu'ga o'ā onhi'iġa oyvyteri pe. “Tupana,” ei ga Tupana'ga pe. “Jiroyrory ji nde rehe. A'ereki nde ji mongo ojipe'ġahoheva'ero. Nurā ġa ja rūi ji rekoi. A'ereki ġahā ahe moandyandyi ipyhyga ġambatera. Ndapyryvi ġa. Gwereco ġa ojipe'ġa nembireko'ġa. Avove'ga ja rūi itambere'ia mono'ōhara'ga ja rūi ji rekoi nohō.

¹² A'u ji cinco jikira rupi. Dois jikira rupi ji nda'ui tanhi'ĩ Tupana'ga pe javo. Nahā ji rekoi jipi. Amondo ji nde ve nhimbatera jipi. Ji herekorame dez mbatera ji amondo nde ve ojipeji,” ei fariseu'ga, ei Jesus'ga ga mombe'gwovo ġa mbo'eavo.

¹³ –Itambere'ia mono'ōhara'ga ki a'e te irupe ga o'ā ojipe'ġa hugwi. Ndojovavuri ga hepiage'y ma yvaga koty. Onupanupā ga opoti'a opoa pyvō ov'y are'y ma ġwaramo. Tupana'ga pe ga ei: “Tupana, ako te'varuhu ji. Terenhimonha'ngai ji rehe. Ji porogwety kiro!” ei itambere'ia mono'ōhara'ga Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

¹⁴ –A'e katu ji pe me, ei Jesus'ga. Itambere'ia mono'ōhara'ga hugwi Tupana'ga imombori garekote'varuhua. A'ero ga jivrame ġwonga pe Tupana'ga ei ga mombe'gwovo: “Pyry kiro itambere'ia mono'ōhara'ga.”

–Ojipe'ga pe fariseu'ga pe Tupana'ga nde'i: “Ndepyry nde.” A'ea rūi Tupana'ga ei. Kiroki ga e'i jihi ko huvihavamo ojipe'ġa hohe pa javo – po ga ei

a'ea onhimboheteavo onhimongovo aha huvihavamo, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehē: “Nderekoi nde huvihavamo. Nerenhimbohetei po nde hamo a'ero.” A'ea po ti Tupana'ga ei ga pe nehē, ei Jesus'ga.

—Po ga nonhimbohetei ojipe'ga nderekokatuvavo, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehē: “Eko ti huvihavamo.” A'ea po ti Tupana'ga ei ga pe nehē, ei Jesus'ga.

Jesus'ga omomyry tay'riva'ea pe
(Mateus 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Aerē tayri'ga no, ojipe'ga ga nderuri Jesus'ga pyri topoko ti ga ga ndehe imomyryva ga pe javo. Tayri'ga nderura repiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Taperuri tayri'ga Jesus'ga pyri, ei ga.

¹⁶ Jesus'ga ki a'e te e'i:

—Tuhu tuhē ti tayri'ga ji pyri, ei ga. Tapemombigi ti gandura. A'ereki Tupana'ga pyry hete nanongara'ga'jave'ga pe okovo ganduvihavuhetero ga jikogame ojihe, ei Jesus'ga.

¹⁷ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Tayri'ga ojiko uva'ga ndehe okovo ganemimbotarimova'ea rehe. Kiroki ga oko tayri'ga ja rūi – ga ndojikogi Tupana'ga rehe okoe'yma garemimbotarimova'ea rehe. Ga po ti nomongoi Tupana'ga gwuvihavuhetero a'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Imbateheteva'ea nomondopapotari
(Mateus 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ A'ero huvihava'ga ei Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe:

—Marāva'ea rupi pyryva'ea rupi po ti ji rekoi nehē jirekoagwamamo Tupana'ga pyri avuirama nehē? ei ga Jesus'ga pe.

¹⁹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Maraname nde ei pyryva'ea rehe? Tupana'ga nhi'iga jate ko pyry, ei Jesus'ga.

²⁰ Erekwaha ko nde Tupana'ga remimbo'eukaragwera Moisésva'ea pe ymyahū. Ga e'i ahe ve:

“Tererekoi ti ojipe'ga nembireko'ga.

Terejukai ti ojipe'ga.

Teremimi ti ojipe'ga hugwi.

Tane'mbei ti ojipe'ga mombe'gwovo tehe.

Emondo ti ejeaporogita imohina ejuva'ga rehe eyhēa rehe no,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga.

²¹ A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Jivoja'irame ji hendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Kiro ji heronhimomboakari ahendu katu ve ji, ei ga.

²² Ga renduvame Jesus'ga ei ga pe:

—Ojipeji rehe nderehygi ve Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Emondo pa ti embatera itambere'ia pyhyga. Kirē ti ema'ē eitambere'ia imbatere'ŷve'ga pe, ei Jesus'ga. A'ero po ti Tupana'ga imomyryvi nde ve yvagi pe nehē, ei Jesus'ga. Nurā ji ei nde ve: Emondo pa ti eitambere'ia kiro. Imondopavirē ti ejo ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo ejikoga ji rehe jate, ei Jesus'ga ga pe.

²³ Jesus'ga renduvame ga ndovy'ahetei. A'ereki ga nomondopapotari ombatehetero gwaramo.

²⁴ Gavy'are'yma repiaga Jesus'ga ei:

—Hahy imbateve'ga pe ga erame Tupana'ga pe eko ti oreruvihavuhetero javo. Po ga nde'ipotari te a'ea. Ndokopotari ga garemimbo'ea rupi okoheteavo ombatera rehe, ei Jesus'ga.

²⁵ Tegwete yuranuhũa'javuhuva'ea hohava camelo hohava agulha kwa'ria rupi. Tegwete hete imbateheteve'ġa hohava Tupana'ga nhi'ġa rupi okoheterame ombatera rehe. Nurã po ti ġa ndojikogi ga rehe, ei Jesus'ga.

²⁶ A'ero garenduve'ġa ei:

—Ma'ġa po ti oho Tupana'ga pyri yvagi pe nehẽ naerũ?

²⁷ A'ero Jesus'ga ei:

—Na tuhẽ yvyakotyve'ġa nonhimondoi yvagi pe. A'ereki tegwete ġa pe. Tupana'ga pe reki nonhimimi. A'ereki ga ġa mbojiko ojihe ġa mbuhuruka ojipyri, ei Jesus'ga.

²⁸ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Ji rendu ti, ei ga. Ore oropohi pa ore orombatera hugwi orojikovo neremimbo'eharamo.

²⁹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me pe'jave'ġa pe no – kiroki ġa pe ja opohi ombatera hugwi gwe'yja'ġa hugwi no xako ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi javo. A'e ji: Pyry hete po ti ga pe nehẽ – kiroki ga opohi ġwonga hugwi, gwuva'ga hugwi, oyhẽa hugwi, oirũ'ġa hugwi, ġwembirekohẽa hugwi, gwa'yra'ġa hugwi.

³⁰ Po ga opohi pa ġwonga hugwi ġa hugwi no taho ti Jesus'ga rupi javo, a'ero aġwamo koji'i Tupana'ga imombyryhetei ga pe nehẽ. Aerẽ po ti Tupana'ga ga mongoi ojipyri ga mombytavo avuirama nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoaġwama

(Mateus 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Kiro Jesus'ga dozeve'ġa nderohoi irupe'i jara'ġa hugwi. Dozeve'ġa pe ga ei a'ero:

—Ji rendu ti. Kiro nhande hoi cidade de Jerusalém me. A'ero ihoi Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea rembikwatijapava rupi – kiroki a'ea ji mombe'u, ei Jesus'ga.

³² Aerẽ Jerusalém me po ti nhimondoukahava judeus'ġarũive'ġa pe nehẽ. A'ero po ti ġa ji rerekomemui okote'varuhuavo ji ve onyvuna ji rehe nehẽ.

³³ Ipira apopyra pyvõ po ti ġa ji nupanupãi ji mondohondohoga nehẽ. Kirẽ po ti ġa ji jukai nehẽ. Ko'emameva'ea py'rovo mokõi jikira py'rovo po ti ji kweravi nehẽ yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga dozeve'ġa pe.

³⁴ Dozeve'ġa nombaragwahavi ganhimombe'ua rehe reki. A'ereki onhimiva'ea ġa pe. Oyvyteri pe ġa ei:

—Marã ga'ea? Maraname ga ei na onhimombe'gwovo? ei ġa.

Jesus'ga omboheakwa katu heakwagweva'ea

(Mateus 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Aerẽ Jesus'ga hogahoi. Kiro ga vahemi ġwerĩ cidade de Jericó pe. Pevo heakwagweve'ga apygi pehea rembeyvyri pe oporanduva itambere'ia rehe.

³⁶ Gwendu ga he'yive'ġa kwavame onhipyvõ onhimongyavo. A'ero ga ei:

—Maraname ġa kwaġakwavi?

³⁷ A'ero ġa ei ga pe:

—Jesus'ga kwavi kiro Nazarépeve'ga.

³⁸ A'ero ga onhi'ġa mondoi tanhirendu ti Jesus'ga javo.

—Jesus! Nde ko Daviva'ea rymyminoru! ei ga.

Nahã ga ei Jesus'ga pe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Jesus'ga pe Tupana'ga e'i eko ti ġanduvihavuhuhetero javo.”

—Ji poko ti! ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ga ei tanhimboheakwa katu ti ga opopoakara pyvõ javo.

³⁹ A'ero tenondeve'ġa ei ga pe:

—Epi! ei ġa ga pe tonhi'imbi ga javo.
 Koji'i ga onhi'iġa mondoi reki.
 —Daviva'ea rymyminoru ji poko ti! ei ga Jesus'ga pe.
⁴⁰ A'ero Jesus'ga pytai ga reruruka ojipyri. Ga rurame Jesus'ga ei ga pe:
⁴¹ —Marã po ti ji nde rerekoi nehẽ? Gara nde erepota?
 A'ero ga ei:
 —Ji mboheakwa katu jipojykaharetero, ei ga.
⁴² —Ehepia ti a'ero! ei Jesus'ga ga pe. Erejiko nde ji rehe. Nurã nde reakwakaturu kiro, ei Jesus'ga.
⁴³ Kotihĩ hete ga hepiagi a'ero. Ogwovo Jesus'ga rupi ga Tupana'ga mbohetei.
 —Ndepyry hete nde ji ve, ei ga Tupana'ga pe.
 Pevove'ġa na jitehe ġa ei gareakwakatua repiagame:
 —Ndepyry hete nde ga mboheakwakatuavo! ei ġa Tupana'ga pe onhi-mongyavo.

19

Jesus'ga Zaqueu'ea pavẽi

¹ Kiro Jesus'ga hoi ovahema cidade de Jericó pype ogwovo mbytera rupi.
² Pevo Zaqueu'ga ruvi itambere'ia mono'õhara'ġa nduvihava'ga. Imbate hete ko ga.
³ Ga Jesus'ga repia pota. “Marã po ga rekoi?” ei ga oyvyteri pe. Zaqueu'ga yvyive. Nurã ga ndohepiagi Jesus'ga he'yive'ġa ga mbotyvahivame.
⁴ Nurã ga nhani ġa pyvõ okwava ogwovo ġa nenonde ojiupia i'yva rehe amoreira rehe. “Avo hugwi po ti ji Jesus'ga repiagi nehẽ,” ei ga oyvyteri pe. A'ereki Jesus'ga okwa ġwerĩ i'yva pyvõ.
⁵ Ovahemame Jesus'ga rovavuri Zaqueu'ga koty ga repiaga javo ga pe:
 —Zaqueu! Haite! Ejy! Aġwamo ji tapyta neronga pype, ei Jesus'ga.
⁶ Kotihĩ ga jyvi i'yva hugwi a'ero gworygworyvamo Jesus'ga rehe ga rerogwovo ġwonga pype.
⁷ A'ea ojipe'ġa ndopotaruhui onhimongyavo. A'ero ġa ei:
 —Maranameuhũ okote'varuhuve'ga ronga pype Jesus'ga oki opytapota pevo?
⁸ Aerẽ Zaqueu'ga ami onhi'iġa nhandepojykaharete'ga pe Jesus'ga pe.
 —Ji rendu jipojykaharetero, ei ga Jesus'ga pe. Ambohovaja ti nhimbat-epava imondovo hovajara imbatere'yve'ġa pe nehẽ. Ji ojipe'ġa moandyandyi ipyhygahyavo ġa hugwi ikwehe. Kiro po ti ji imondoa'javi ġa pe a'ero nehẽ. Po ojipeji mbatera ji apyhygahy ġa hugwi, a'ero po ti ji imondoi quatro ġa pe nehẽ. Nahã po ti ji imondoa'javi koji'i hete ġa pe nehẽ, ei ga Jesus'ga pe.
⁹ —Zaqueu, ei Jesus'ga ga pe. Aġwamo pe pejiko ji rehe, ndehe nenon-gapypeve'ġa pavẽi, imomboruka ji ve pejikote'varuhua pe hugwi. Orombo-jikoguka ji jijihe. A'ereki nde ko Abraõova'ea rakykwepohara no, ei Jesus'ga Zaqueu'ga pe.
¹⁰ A'ereki ji ajo yvya koty taheka ti ji yvyakotyve'ġa imomboia ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa mbojikoguka jijihe javo. Kiroki ġa ndogwerekoi gwepiakatuhara'ġa oka'nhyve'ġa ja – ġandekote'varuhua ti ji tamombo, a'e ji jijo a yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

*Huvihava'ga omondo oitambere'ia dezve'ga pe
 (Mateus 25.14-30)*

11 Ga ġwenduvame ga imombe'ui ojo'java'ea. A'ereki ga uhu ġweri Jerusalém me. Omombe'u katu ga ġa pe. A'ereki ġa e'i oyvyteri pe: "Nam-begwei po ti Tupana'ga oko vyvakotyve'ġa nduvihavuhhetero Jerusalém me ore pyri nehē," ei ġa hepiapota.

12 Nurā Jesus'ga ei ġa pe:

—Marā po ti hekoi vyvakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga. Huvihava'ga hoi paivouhu ojipe'ġa gwyri pe. A'ereki ga e'i: "Pevove'ga huvihavuhu'ga ti te'i ji ve eko ti kiro ejigwyrive'ġa nduvihavuhuro javo," ei ga.

13 —Ohoa renonde ga ġa mbuhurukari ojipyri dezve'ġa ojipyrive'ġa. Ga pe ga imondomondo ojipeci itambere'ia ġa ndetakwera'ja tombohe'yjuhu ti ġa ji ve javo. A'ero ga ei ġa pe: "Pepyhyphy ti mbatera nhiitambere'ia pyvō. Aerē ti pema'ema'ē mbatera itambere'ia pyhyga koji'iva'ea. Nahanahā ti peporavyky nhiitambere'ia pyvō koji'iva'ea imono'ono'oġa aerē imbuhua ji ve," ei ga ġa pe.

—Kiro ga hoi ġa hugwi a'ero ogwovo paivouhu ojipe'ġa gwyri pe, ei Jesus'ga.

14 —Gagwyrive'ġa noarōhetei ga. Nurā ġa ei: "Tokoyme ti ga oreruvihavuhuro. Jararamo nhande xaho ga reviri javo a'ea huvihavuhu'ga pe," ei ġa. A'ero paivouhu ġa hoi ovahema imombe'gwovo huvihavuhu'ga pe novīa.

15 A'ereki ga e'i jipe ga pe eko ti ġanduvihavuhuro javo.

—A'ero ġanduvihavuhuro ga jivyri paivouhua hugwi ua ogwyri pe. Ova-hemame kiro ga ojipyrive'ġa mbuhurukari ojipyri - kiroki ġa pe ga omondo ojipeji oitambere'ia. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: "Maramomi kiro nhiitambere'ia ġa imbohe'yjuhurame? Koji'iva'ea po ġa ipyhygi ji ve jirakykweri," ei ga oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

16 —Kiro gapyrive'ga ruri ga pyri javo ga pe: "Jipojykaharetero nde erembuhu ji ve ojipeji itambere'ia ikwehe'i. Ikwepygama ji ipyhygi dez," ei ga.

17 —A'ero ga ei ojipyrive'ga pe: "Ereporavyky katu nde! Ndepyry nde eporavykykatuavo ji ve. Ojipeji te nde erembohe'yjuhu ji ve. Pevo ko dez cidades teni. Akojapeve'ġa nduvihavamo ti eko kiro," ei ga ojipyrive'ga pe.

18 —Kiro ojipe'ga gapyrive'ga ruri ga pyri javo ga pe: "Jipojykaharetero nde erembuhu ji ve ojipeji itambere'ia ikwehe'i. Ikwepygama ji ipyhygi cinco," ei ga.

19 —A'ero ga ei ojipyrive'ga pe:

—"Kwa. Pevo ko cinco cidades teni. Akojapeve'ġa nduvihavamo ti eko kiro," ei ga ojipyrive'ga pe.

20 —Kiro ojipe'ga gapyrive'ga ruri ga pyri javo ga pe: "Jipojykaharetero nde erembuhu ji ve ojipeji itambere'ia ikwehe'i. Ehepia neitambere'ia - akoja jitehe!" ei ga opojykahara'ga pe. "Auvā ji neitambere'ia tapy'ynhapira pyvō hepiakatuavo.

21 A'ereki ji akyhyji nde hugwi. A'ereki nde netiruahū. Nde ndereporavykyi. Emo nde erepyhy ojipe'ġa hugwi ejive. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ġa nemitymipyra ejive," ei ga opojykahara'ga pe.

22 —A'ero ga ei ojipyrive'ga pe: "Ereko te'varuhu nde! Oja nde rehe nde ero ġwaramo ji ve. Nde tuhē ere ji ve: 'Netiruahū nde ipyhyga ejive eporavykye'yma. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ġa nemitymipyra ejive.' Nahā nde ei ji ve. Nde ji kwahavipe ji imondorame nhiitambere'ia nde ve embohe'yi ti javo.

23 Maraname nde neremondoi nhiitambere'ia ikwepykara'ġa pe banco pype? A'ero imbuhu'raġirē ojipe'ġa pe po ġa ombuhu koji'iva'ea nde ve ramo.

Nahā po nde herekoi nhiitambere'ia jirakykweri ramo. A'ero jirura'javame po ji ipyhyga'javi nde hugwi nhiitambere'ia koji'iva'ea reheve ramo,” ei ga ojipyryve'ga pe, ei Jesus'ga.

²⁴ –Ga pe – kiroki ġa o'ā ga pyri – ġa pe ga ei: “Pepyhy nhiitambere'ia ga hugwi imondovo akoja'ga pe – kiroki ga ombohe'yi nhiitambere'ia nahā herekovo dez itambere'ia,” ei gapojoykahara'ga, ei Jesus'ga.

Kiro Jesus'ga renduve'ġa ei Jesus'ga pe:

²⁵ –Tere'ei na orepojoykaharetero. Gwereco jipe ga dez itambere'ia.

²⁶ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–A'e ji pe me: Kiroki ga gwereco a'ea pyvō oporavykypota ji ve – ga pe po ti ji koji'iva'ea imondoi toporavyky ti ga a'ea pyvō javo, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndogwerekoi gwerevi oporavykypotare'yma – aru po ti ji ga hugwi a'ero toporavykya'javyme ti ga ji ve javo, ei Jesus'ga.

²⁷ –Nurā ġapojoykahara'ga ei javo ojipyryve'ġa pe, ei Jesus'ga. Koji'iva'ea ga ei javo: “Nhiarōe'ỹve'ġa – kiroki ġa ndopotari tokoyme ti ga nhanderuvihavuhuro javo ji ve – peho ti ġa nderua avo ġa jukavo jirovai pyteri pe,” ei ga, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga imombe'ui ġa pe ojo'java'ea.

*Jesus'ga ovahē Jerusalém me Domingo dos ramos
(Mateus 21.1-11; Marcos 11.1-11; Joāo 12.12-19)*

²⁸ Imombe'urē ga hoi ġa nenonde taho ji Jerusalém me javo.

²⁹ Ogwovo ga vahemi cidades'ia kotyi ve. Mokōi cidades'ia teni pevo. Ojipea ko Betfagé. Ojipea ko Betânia. Ohī cidades'ia vvytyra rembeyvyri pe monte das Oliveiras rembeyvyri pe.

Kiro ga ei mokonha'ġa pe ġwemimbo'ehara'ġa pe ġa mondouka.

³⁰ –Peho ti cidade'i pe pendovai pyteripeva'e pe, ei Jesus'ga. Pevahemame po ti pe hepiagi yuhua'javuhuva'ea ra'yra jumentinho nehē. Ojugwa ġa imo'ama yva rehe pevo. Ahe ndohoi ve i'arimo. Pekwahara ti herua avo.

³¹ Po ti ġa ei pe me nehē: “Maraname pe ikwaharavi?” Po ġa ei na, a'ero ti pe'ji ġa pe: “Gaha – kiroki ga pe nhande ei nhandepojoykaharete'ga – gaha e'i: ‘Tareko'ā ti ji taho ti ji i'arimo javo.’” Nahā ti pe'ji ġa pe imbuhuruka, ei Jesus'ga ġa pe.

³² –Kwa, ei ġa. Ogwovo ġa vahemi hepiapava garemimombe'ua.

³³ Ga jumentinho kwaharavame ijara'ġa ġa ndepiagi. A'ero ijara'ġa ei:

–Maraname pe ikwaharavi ta'yra?

³⁴ A'ero ġa ei:

–Gaha – kiroki ga pe nhande ei nhandepojoykaharete'ga – gaha e'i: “Tareko'ā ti ji taho ti ji i'arimo javo.”

–Kwa, ei ġa.

³⁵ Jesus'ga pe ġa heruri a'ero herovahema. Oapoa tapy'ynhapira i'arimova'ea ġa heropori inoġa ikupepytera rehe eho i'arimo javo Jesus'ga pe. A'ero ga hoi i'arimo.

³⁶ Kiro ta'yra ga rerohoi pea rupi. Ga rerohorame ġa heroporopori opira i'arimova'ea pea rupi imbokatuavo pehea ga pe. Nahā ġa Jesus'ga mbojiroviari ga rerua nhanderuvihavuhuhete'ga kiro u javo.

³⁷ Nahā Jesus'ga rerohoi pea rupi ga rerogwovo vvytyra hugwi ga rerojyva ġwerī monte das Oliveiras hugwi. Nahā ga rerovahemi ġwerī Jerusalém me. A'ea rupi garemimbo'ehara'ġa ndoryndoryvamo Tupana'ga mboheteavo he'yjuhuve'ġa. Hahyahi hete ġanhi'ġa ġa erame ga mboheteavo garemimonhimomby'aheteva'ea rehe nhaporemō gapopoakara rehe ġwembiepiaga rehe nhaporemō.

38 Ga e'i:

—“Ga pe ti nhandepojoykaharete'ga tomomyry!
A'ereki nhandepojoykaharete'ga ga mbuhuruka avo eko ti
ğanduvihavuhuhetero javo ga pe,” ei ğa.

“U katu yvagipeve'ga py'a ga rehe.

Timbohete ti Tupana'ga yvagipeheteve'ga!” ei ğa.

39 He'yive'ğa pyteri pe fariseus'ğa oko. Ndopotari jara'ğa Jesus'ga remimbo'ehara'ğa erame Jesus'ga mboheteavo. Nurã ğa ei Jesus'ga pe:

—Ahembo'eharamo emombi ti neremimbo'ehara'ğa, ei fariseus'ğa.

40 A'ero Jesus'ga ei fariseus'ğa pe:

—A'e ji pe me: Po ğa ji mbohete pigi jave'yima, a'ero hahyahi po ti ita nhi'iga a'ea tuhẽ i'erame ji mboheteavo nehẽ, ei Jesus'ga ğa pe.

Jesus'ga ojehe'o Jerusalém rehe ipypeva'ea rehe

41 Kiro Jesus'ga vahẽğwerĩ cidade de Jerusalém me. Hepiagame ga jehe'oi hehe ipypeve'ğa ndehe no.

42 Ojehe'gwovo ga ei:

—Jerusalémmeva'ero po ağwamo vehevi pe pemongiuka Tupana'ga nhi'iga pejipype ramo nahã imbaragwahava pepy'a noğatua rehe ramo. A'ea ji apota novã. Emo pe napehendukatui. A'ero kiro pepy'a noğatua onhimiva'ea pe me, ei Jesus'ga.

43 —Aerẽ po ti pearõe'ỹve'ğa picidade apẽi yja japovo hovapiaramo picidade rekihyma nehẽ. Nahã po ti ğa pe atimani pe mohemukare'yima jugwi otavuka pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

44 A'ero po ti ğa imondurupavi picidade pe moka'nhyimbava ipype nehẽ. Ndojikojikoga'javi ita ojogwehe penonga rehe ita apopyra rehe. Tupana'ga ji mbuhuruka pe pyri emombo ti ganderkote'varuhua ğa hugwi javo. Emo pe napemomborukari ji ve pejikote'varuhua pemongiukare'yima Tupana'ga nhi'iga pejipype penhimombaragwahapotare'yima pepy'a noğatupotara rehe. Nurã po ti ga pe moka'nhyimbavukari ğa pe nehẽ, ei Jesus'ga.

Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi

(Mateus 21.12-17; Marcos 11.15-19; João 2.13-22)

45 Kiro Jesus'ga hoi oje'yja'ğa jatykahavuhu pe Tupana'ga mbohete hai pe ovahema. Pevo okara hugwi mytu'ẽva'ea hugwi ga ğa mo'embavi ima'ẽhara'ğa ipyhyhara'ğa ndeheve - kiroki ğa oma'ẽ mbatera ipyhyga pevo ojatykahavuhua pyri.

46 Ga pe ga ei:

—Ymyahũ Tupana'ga ei ikwatijaruka hako:

“Tonhiĩ ti ğa ji ve nhironga pype yvya koty ji mboheteavo,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga ğa pe.

—Pe ki a'e te pe'ji pejuhupe: “Timoandyandyjuhu ti ğa ikwepykwepyga mbatera pyvõ Tupana'ga ronga pype,” pe'ji pe, ei Jesus'ga. Nahã pe Tupana'ga ronga mongoukari iporomive'ğa nduhavamo, ei Jesus'ga ikwepykara'ğa pe.

47 Nane'yimi Jesus'ga judeus'ğa mbo'embo'ei ğajatykahavuhua pype. Emo ikwava'ẽhara'ğa nduvihava'ğa ojuka pota Jesus'ga judeus'ğa mbo'ehara'ğa pavẽi huvihava'ğa pavẽi no.

48 —Maramarã po ti nhande ga jukai nehẽ? ei ğa ojohupe.

Ndohekatui ğa gajukahava rehe. A'ereki pevove'ğa ğwendu pota hete Jesus'ga nhi'iga ovy'aheteavo ga rehe onhimongyavo.

20

Ma'ga nde mbuhurukaruhu avo? ei ahe Jesus'ga pe

(Mateus 21.23-27; Marcos 11.27-33)

¹ Aerē Jesus'ga ġa mbo'ei ġajatykahavuhua pype templo pype. Omombe'u katu ga ġa pe pyryva'ea onhimombe'ua. Ga nhi'igame uhu ikwava'ehara'ġa nduvihava'ġa judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi xava'eve'ġa pavēi no.

² Jesus'ga pe ġa ei:

—Emombe'u ti ore ve. Ma'ga nde mbuhurukaruhu avo nahanahā ti eko javo? Ma'ga e'i a'ea nde ve? ei ġa Jesus'ga pe.

³ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Ji nhi'ipondekwa ti imombe'gwovo ji ve.

⁴ Ma'ga ombuhuruka João Batistava'ea? A'ero ga ġa mobatiza okovo garemimbotarimova'ea rupi. “Tupana'ga yvagipeve'ga ombuhuruka ahe,” pe'ji po pe. “Vvyakotyve'ga ombuhuruka ahe,” pe'ji po pe. Marā pendea-poroġita a'ero naerū? ei Jesus'ga ġa pe.

⁵ A'ero ġa eġa'ei ojohupe:

—Po ti nhande ei: Tupana'ga ombuhuruka ahe, a'ero po ti Jesus'ga ei nhande ve nehē: “Maraname pe ndaperoviari João Batistava'ea nhi'igagwera naerū?” Nahā po ti Jesus'ga ei nhande ve nehē.

⁶ Po ti nhande ei: Vvyakotyve'ga ombuhuruka João Batistava'ea, a'ero po ti nhandegwyripeve'ġa henduvi nhanenhi'igā imombomomboa ita nhande rehe nhande jukavo ipyvō nehē. A'ereki nhandegwyripeve'ġa e'i oyvyteri pe: “João Batistava'ea ko Tupana'ga nhi'igā mombe'uharamo. Tupana'ga ahe mbuhuruka nhande pyri. A'iti a.” Nahā nhandegwyripeve'ġa heroviari javo ahe ve oyvyteri pe, ei ġa ojohupe.

⁷ Nurā ġa ei Jesus'ga pe:

—Ma'ga po ombuhuruka João Batistava'ea? Ma'ga e'i ga pe, a'ero ga omobatiza ġa? Ndorokwahavi, ei ġa javo tehe ga pe.

⁸ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Ji po ti na jitehe namombe'ui ga pe me a'ero nehē – kiroki ga ji mbuhu avo ji rerekovo – gaha po ti ji namombe'ui pe me nehē, ei Jesus'ga.

Garemitymipyra repiakatuhara'ġa okote'varuhuve'ġa

(Mateus 21.33-46; Marcos 12.1-12)

⁹ A'ero pevove'ġa pe Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Akwaimbae'ga itymi yhypoa'javuhuva'ea uva'yva ko pe, ei Jesus'ga. Aerē ga ei ojipe'ġa pe: “Pehepia katu ti nhiremitymipyra jikohoa. A'ero jkykhava rupi he'yjuhu po ti yva'ia peapoaramo ikwepykavamo a'ero nehē. He'yjuhu po ti yva'ia jiapoaramo a'ero nehē no,” ei kohoa jara'ga ġa pe.

—“Pyry,” ei ġa. A'ero ġa pytai ko pe hepiakatuavo ga pe, ei Jesus'ga.

—Paivohu kohoa jara'ga hoi a'ero mbaigwehu po ti jijivyra'java nehē javo, ei Jesus'ga.

¹⁰ —Aerē kiro jkykhava reki, ei Jesus'ga. A'ero kohoa jara'ga ei ojipyrive'ga pe: “Eho ti ġa pyri nhiremitymipyra repiakatuhara'ġa pyri. Toyky ti ġa yva'ia imbuhuruka jiapo a ji ve,” ei ga.

—“Kwa,” ei ga. Ogwovo ga vahemi ġa pyri imombe'gwovo ganhi'igā ġa pe.

—Emo ġa nomondopotari yva'ia ga pe ga nupanupamo ga mondovo oji-hugwi. Gapojate oho ġa hugwi a'ero.

¹¹ —Aerē kohoa jara'ga ojipe'ga mondoi ojipyrive'ga togweru ti ga yva'ia ġa hugwi javo novīa. A'ero gapyrive'ga hoi. Ga vahemame pevo garemitymipyra repiakatuhara'ġa ga nupanupāi ojigwaraita ga rehe ga mondovo ojihugwi. Gapojate oho ġa hugwi a'ero.

12 —Aerē kohoa jara'ga ojipe'ga mondoidi ġa pyri novia ojipyrive'ga. Gapyrive'ga vahemame ġa pyri ġa ga kyti ga mu'umu'uma ga momboa.

13 —A'ero kohoa jara'ga ei: “Marā po ti ji nhiremitymipyra repiakatuhara'ga nderekoi? Amondo po ti ji jira'yra'ga ġa pyri nhiremia'nguhete'ga nehē. Po ti ġa ga rerekokatui imondovo ga pe ga repiagame nehē,” ei ga gwa'yra'ga mondovo novia.

14 —Ogwovo gara'yra'ga vahemi uva'ga remitymipyra repiakatuhara'ga pyri. Gara'yra'ga repiagame ġa ei ojohupe: “Avova'ea ko gayvyaġwama. Tijuka ti ga. A'ero po ti nhande tireko pa yvya nehē,” ei ġa.

15 —A'ero ġa gara'yra'ga mombori kohoa hugwi ga jukavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Marā po ti kohoa jara'ga ġa nderekoi a'ero nehē?

16 Ovahē po ti ga onhimitymipyra repiakatuhara'ga moka'nhybava gwa'yra'ga repyga nehē. A'ero ga ojipe'ga mongoi ġwemitymipyra repiakatuharamo, ei Jesus'ga.

Jesus'ga nhi'iga renduvame pevove'ga ei:

—Po ti na rūi nehē hamo!

17 Ga ndepiaheteavo Jesus'ga ei ġa pe:

—Nahā tuhē po ti nehē. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Onga apohara'ga japoramē onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ġa imombori ipo'rue'yma tiruahū javo jupe.

Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo.”

A'ea ikwatijaripyra e'i, ei Jesus'ga oarōe'yma mombe'gwovo ġa pe.

18 —Kiroki ġa o'a akoja rehe ita rehe – ġahā po ti onhika'mbika'mbi nehē, ei Jesus'ga. Po ti akoja ita ihiri ġa ndehe nehē, a'ero po ti ita ġa ka'mbika'mbigi ġa mongu'iuhuavo nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka oarōe'ỹve'ga mbote'vara.

Césarva'ea rembiapoa itambere'ia

(Mateus 22.15-22; Marcos 12.13-17)

19 A'ea rupi ġa ei ojohupe Jesus'ga mombe'gwovo judeus'ga mbo'ehara'ga ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pavēi. Ga arōe'yma ġa ei:

—Jesus'ga nhande mombe'u o'ete'varuhuavo nhande ve imombe'urame ojo'java'ea peko akoja'ga ja javo nhande ve, ei ġa.

Nurā ġa Jesus'ga pyhypotarahivi kiro. Emo ġa okyhyji pevove'ga hugwi. A'ereki pevove'ga oarō hete Jesus'ga onhimongyavo ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga javo.

20 Nurā ġambo'ehara'ga ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pavēi Jesus'ga rapekouhui okovo ganhi'iga rerojiji pota. Ojipe'ga pe ġa enhimimi:

—Peho ti Jesus'ga pyri ga renduva. Pekokatu'ā ti ga pyri tokwahavyme ti ga omoandyandyja. Po ti ga nomombe'ukatui a'itiheteve'ea, a'ero po ti ore ga mbotegwetei ga mondovo governador'ga pyri nehē. A'ero po ti ga ga pyhygukari ga rerekovo nehē, ei ġa ġa mondovouka Jesus'ga pyri.

—Kwa, ei ġa ogwovo.

Ovahē ġa Jesus'ga pyri.

21 Kiro ġa ei Jesus'ga pe:

—Hupi hete nde eremombe'u orembo'eharamo. A'itituhēva'ea rehe nde ore mbo'e. A'ea rehe jate nde rekoi ekyhyjie'yma ojipe'ga hugwi ekoe'yma huvihava'ga ndehe jate. Nderekoi nde embohetetehea rehe no. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nde ore mbo'e katu, ei ġa Jesus'ga pe.

22 Marā ndereaporogita? César'gareheve'ga e'i: “Pemondomondo ti itambere'ia César'ga pe nhanderuvihavuhu'ga pe ga imono'oġukarame,” ei ġa.

Mara'ngu po nde javo: “Timondo ti”? Mara'ngu po nde javo: “Timondoyme ti”? Marãi nde? ei ġa Jesus'ga pe.

²³ Ojohupe ġa ei:

—“Tapemondoi ti César'ga pe,” e po ti ga nhande ve nehē hamo, ei ġa ojohupe. A'ero po ti nhande ga'eagwera mombe'ui César'ga pe nehē. A'ero po ti César'ga onhimonha'nga ga rehe nehē, ei ġa ojohupe.

Jesus'ga ombaragwaha omoandyandyipotara rehe. Nurã ga ei ġa pe:

²⁴ —Pehepiuka ti ji ve itambere'ia moeda.

A'ero ġa hepiukari ga pe. A'ero ga ei:

—Ma'ġa ra'angava hehe? Ma'ġa ndera ġa okwatija inoġa hehe? ei Jesus'ga.

A'ero ġa ei:

—César'ga ra'angava. Garera tuhē ġa okwatija inoġa hehe.

²⁵ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Pemondoa'ja ti César'ga rembiapoa ga pe a'ero. Tupana'ga rembiapoa ki a'e te pemondoa'ja Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

Yvyakotyve'ġa pe Jesus'ga ei Tupana'ga rembiapoa tonhimondo ti ġa onhikwava'eġa ga pe javo.

²⁶ Hupi hete Jesus'ga imombe'ui tomondo ti ġa César'ga pe javo. A'ero tegwete ġa pe Jesus'ga moandyandyihava pevove'ġa ga renduvame a'ero. Onhimomby'avo Jesus'ga nhi'iġa rehe ġa nonhi'iġa'javi.

Ombogwerahavirē omanove'ġa nahembirekoa'javi

(Mateus 22.23-33; Marcos 12.18-27)

²⁷ Kiro saduceus'ġa nduri Jesus'ga pyri. Saduceus'ġa ndogweroviari omanove'ġa mbogwerahava. Ua ġa ei ojohupe:

—Mara'ngu po ti Jesus'ga onhimbotegweteavouka nhande ve onhi'iġame nehē?

A'ea ġa ei ojohupe ua ovahema Jesus'ga pyri.

²⁸ Nde ko orembo'eharamo javo, ġa ei Jesus'ga pe:

—Ymyahũ Moisésva'ea okwatija hako tokwaha ti ġa javo. Aherembikwati-jara e'i:

“Po akwaimbae'ga irũ'ga manoi ta'yre'ymame ġwembirekohēa pe, a'ero ti ga tahembireko hēa pavēi.

Ta'y ti ga hēa pe nhiirũva'ea togwereco gwakykwepohara'ġa javo.”

A'ea Moisésva'ea ikwatijari hako, ei ġa Jesus'ga pe.

²⁹ Kiro ġa imombe'ui omanove'ġa Jesus'ga pe. Ga e'i:

—Ymya seteva'ea onhoirũva'ea hako, ei ġa Jesus'ga pe. Ojihuvypyva'ea rembirekoro kako. Ndata'yri ahe kunhangwerava'ea pe. Aerē akwaimba'eva'ea manoi.

³⁰ A'ero aheakoindava rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavēi oirũva'ea py'rovo Moisésva'ea nhi'ipo'ruavo. Ndata'yri ahe aherembirekokwerava'ea pe. Aerē ahe manoi no.

³¹ Na jitehe aheakoindava pe a'ero. Omano ahe ta'yre'yma aherembirekokwerava'ea pe, ei ġa. Na jitehe jarava'ea onhoirũva'ea nhaporemō ahe rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavēi. Ndata'ypavi reki seteva'ea aherembirekokwerava'ea pe. Omanomba ahe kako. Nahã ahe rekoi ojopy'ropy'rovo.

³² Aerē mbapavamo aherembirekokwerava'ea manoi kunhangwerava'ea kako, ei ġa Jesus'ga pe.

³³ —Marã po ti a'ero nehē? ei ġa Jesus'ga pe. Omanove'ġa mbogweravame po ti Tupana'ga seteva'ea mbogweravi kunhangwerava'ea reheve nehē. Ma'ġa nembirekoro po kunhangwerava'ea rekoi nehē ahe kwerava'javame

nehē? A'ereki seteva'ea onhoirūva'ea hembireko kunhangwerava'ea pavēi, ei ġa. Emombe'u ti ore ve. Marā po ti a'ero nehē? ei ġa Jesus'ga pe.

A'ea ġa imombe'utehei heroviare'yma ġwaramo omanove'ġa mbogwera-hava.

³⁴ Kiro Jesus'ga ei ġa pe:

–Avo yvya koty akwaimbae'ġa nembirekoro. Ojipe'ġa kunhangwera'ġa mohembirekoi no.

³⁵ Jara'ġa pe po ti Tupana'ga ei nehē: “Jihi a'e pe me: Pepyry pe. A'ero po ti ji pe mbogweravi omanove'ġa mbogwerahava rupi pe mombytavo ji pyri nehē.” Nahā po ti Tupana'ga ei ġa pe nehē. Gahā kirē nahembirekoa'javi nehē akwaimbae'ġa kunhangwera'ġa no.

³⁶ Tegwete ġamanoa'java no. A'ereki ġa oko Tupana'gapyrive'ġa ja yvagipeve'ġa ja. Yvagi pe Tupana'gapyrive'ġa oko omanoe'yma. Na jitehe po ti Tupana'ga remimbogwerave'ġa nomanoa'javi nehē no. Tupana'ga ra'yramo ġa ndekoi Tupana'ga remimbogwerava'ero ġwaramo, ei Jesus'ga.

³⁷ –Moisésva'ea vehevi imboukwahavi nhande ve ikwahavuka ahembogwerahava ikwatijarame i'yva mombe'ua ikaja pyteripeva'ea mombe'ua. A'ereki imombe'urame a'ea ahe okwatija javo:

“Tupana'ga ei: ‘Jihi ko Tupanamo.

Abraão'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete’.”

A'ea Moisésva'ea okwatija Abraão'ga manorē Isaquiva'ea manorē Jacó'ga manorē. Ikwatijarame nahā Moisésva'ea ikwahavukari nhande ve ġa okoji javo.

³⁸ A'ereki Moisésva'ea nde'i: “Tupana'ga ei: ‘Abraão'ga ji mbohete’.” A'ea rūi ahe e'i ikwatija. A'ereki Tupana'ga pe ġa okoji. “Oko pa ġa avuirama,” ei Tupana'ga ikwahava, ei Jesus'ga saduceus'ġa pe.

³⁹ Kiro judeus'ġa mbo'ehara'ġa ei Jesus'ga pe:

–Ahembo'eharamo hupi hete nde nhi'īgi ahembogwerahava mombe'gwovo, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴⁰ A'ero ġa nhaporemō nde'ia'javaġwami tuhē Jesus'ga pe maramarā jave'yma. A'ereki ġa okyhyji ga hugwi ga okwaha pa javo.

*Cristo'ga ko Daviva'ea rymymino ahepojkaharetea no
(Mateus 22.41-46; Marcos 12.35-37)*

⁴¹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–He'yive'ġa ei: “Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga ko Daviva'ea rymymino.” A'ea ġa ei, ei Jesus'ga. Maraname ġa ei a'ea ga pe?

⁴² A'ereki ymyahū Daviva'ea tuhē okwatija inoġa livro de Salmos rehe. Ikwatijarame ahe ei hako:

“Tupana'ga e'i jipojkaharete'ga pe:

‘Eapy na'ē ji pyri jijohukoty rūi ekovo huvihavamo epytavo.

⁴³ Tamongo ti ji nearōe'ŷve'ġa neremimbotarimova'ea rehe nehē, ei Tupana'ga,” ei Daviva'ea ikwatija hako, ei Jesus'ga.

⁴⁴ A'ea Daviva'ea ei imombe'gwovo Cristo'ga ko jipojkaharetero oko javo. Ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rūi naerū, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ġa pe ġa mbojapyakavo.

*Judeusva'ea mbo'eharava'ea onhimbohete tehe
(Mateus 23.1-36; Marcos 12.38-40)*

⁴⁵ Pevove'ġa nhaporemō ġwenduvame Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

⁴⁶ —Penhimboko'i ti. Tapekoi ti judeus'ga mbo'ehara'ga ja. A'ereki ga onhimboheteuhu. Omongi pota ga opipukuhua tianderepia ti ga nhande mboheteavo javo. Ikatuuhu ga pe ojipe'ga mbaragwahavame ga ndehe ima'ehai pe feira pe onhi'igatuavo ga pe orembo'ehara javo ga pe.

—Nhandejatykahava pype ga oapy nhanderuvihava'ga apykava rehe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Tianderepia pa ti ga nhande mboheteavo,” ei ga. “A'ereki nhande ganduvihavuhuhetero xako.” Na jitehe ga ei oyvyteri pe i'upota toryva jara'ga pyri toryva repiagame.

⁴⁷ —Opojykaaahy ga mbatera aherembirekokwera'ga hugwi, ei Jesus'ga. Onhi'imbukuhu tehe ga Tupana'ga pe. Oyvyteri pe ga ei: “Nhande renduvame po ti ojipe'ga ei nhande ve oarõ hete ga Tupana'ga javo,” ei ga oyvyteri pe. Nurã jate ga nhi'inhi'igi Tupana'ga pe ahe moandyandyita, ei Jesus'ga. A'ero kaitu po ti hahy hete ga pe nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

21

Aherembirekokwerava'ea remimondoa (*Marcos 12.41-44*)

¹ Kiro judeus'ga jatykahavuhu pe Jesus'ga imbateve'ga ndepiagi ga imondorame itambere'ia hyrua pype.

² Ga aherembirekokwerahẽa repiagi hẽa imondorame oitambere'ia ipype imbatere'yvehẽa. Mokõi itambere'ia hẽa imondoi ipype duas moedas.

³ A'ero Jesus'ga ei:

—A'e katu ji nde ve: Kia aherembirekokwerahẽa remimondoa imbatere'yvehẽa remimondoa koji'i pyry Tupana'ga pe ganemimondoa hohe pa.

⁴ A'ereki he'yiva'ea ga omombyta itambere'ia ojive imondorame Tupana'ga pe hyrua pype. Hẽa ki a'e te mokoi'i te hẽa herekoi itambere'ia. Hẽa imondopavi reki oapoa ipype, ei Jesus'ga.

Judeusva'ea jatykahavuhua mondurupava gwama (*Mateus 24.1-2; Marcos 13.1-2*)

⁵ Aerẽ ojipe'ga ei:

—Ikatu hete nhandejatykahavuhua ita apopyra. Omondo ga itauhua pyryva'ea japokaturame ymyahũ. Ombojigwa ga ojatykahavuhua a'ea pyvõ ojipea pyvõ no timbohete Tupana'ga javo.

A'ero Jesus'ga ei:

⁶ —Pehepia pe nhandejatykahavuhua avo. Aerẽ po ti ndojikojikoga'javi ojogwehe itauhua nehẽ. Omonduru pa po ti ga ino ga nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

Hahyhetega gwama Jesus'gareheve'ga pe (*Mateus 24.3-14; Marcos 13.3-13*)

⁷ A'ero ga ei ga pe:

—Orembo'eharamo emombe'u ore ve, ei ga Jesus'ga pe. Maname po ti ga imondurugi nhandejatykahavuhua nehẽ? Marãva'ea po ti Tupana'ga hepiukari na'ẽ ahemonhimomby'ava'ea nehẽ ikwahavuka nhande ve nehẽ? A'ero po ti nhande ikwahavi imonduru gwerihava po ti kiro javo, ei ga.

⁸ A'ero Jesus'ga ei:

—Penhimboko'i ti! Tapenhimoandyjukari ti ga pe. Aerẽ po ti he'yjuhuve'ga uhu ji ra'ãra'ãteheavo javo nehẽ: “Jihi ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo. Kiro mbapava uhu ahemoka'nhyambahava a'ero,” e'i po ti ga o'mbero nehẽ, ei Jesus'ga. Tapehendukatui ti ga a'ero.

⁹ —Aerẽ po ti ojipe'ga tavukari ojipe'ga pe nehẽ. Ojipe'ga po ti ndokopotari gwuvihavuhua'ga nhi'iga rupi nehẽ. A'ero po ti ga ndeko'i ojogwehe nehẽ.

Imombe'urame pe me ti tapenhimongyhyjiukari ġa pe. Otavuka tuhē po ti ġa nehē. A'ea rupi rūi po ti mbapavakotyva'ea nehē, ei Jesus'ga.

Ojipea Jesus'ga ei ġa pe:

¹⁰ –Gagwyriveve'ġa po ti oko na'ē ojipe'ġa gwyriveve'ġa ndehe otavuka ġa pe nehē. Ojipe'ġa nduvihavuhu'ġa po ti omondo ojigwyriveve'ġa otavuka ojipe'ġa nduvihavuhu'ġa gwyriveve'ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

¹¹ Omyomyi po ti yvya avo nehē. Pevo po ti yvya imyimyeh nehē no, ei Jesus'ga. Ahā po ti ġa pe mbatera avo nehē. Pevo po ti ty'ara ġa jukai nehē no, ei Jesus'ga. Itetirumba po ti ġa nehē. Opihipihi po ti ġa karugwara ojohugwi nehē, ei Jesus'ga. Yvaga hugwi ahemongyhyjiva'ea jipiukari ikwahavukava'ea ahe mongyhyjiavo nehē, ei Jesus'ga.

¹² –A'ea renonde po ti ġa pe pyhygi okote'varuhuavo pe me nehē. Ga po ti pe nderoahoahi pende'yja'ġa jatykahai pe ipypeve'ġa nduvihava'ġa ndovai pyteri pe pe mondovouka cadeia pype nehē. Ga po ti pe nderohoukari huvihavuhu'ġa ndovai pyteri pe nehē governador'ġa ndovai pyteri pe no. Gandovai pyteri pe po ti ġa pe nderohoukari nehē timboja tehe ti ġa ndehe javo. Nahā po ti ġa ndekote'varuhui pe me pejikoga ġwaramo ji rehe nehē, ei Jesus'ga.

¹³ –A'ea rupi po ti pe ji mombe'ui ġa pe nehē tojiko ti ġa Jesus'ga rehe javo. Nahā po ti pe pyryva'ea mombe'ui ġa pe nehē.

¹⁴ Tape'ei na'ē ti pejiyvyteri pe: “Maramarā po ti nhande nhi'īgi ġa pe nehē?” A'ea ti tape'ei pevy'are'yma. Pe'ji ti kiro pejiyvyteri pe: “Ndiajapyakai nhande nhanenhi'īga rehe.” A'ea ti pe'ji, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁵ Jihi po ti akwahaheteuka pe me pe mbo'eavo nehē. Nurā po ti pe ekatui penhiarōe'ŷve'ġa pe nehē. A'ero po ti ġa ndipopoakari pe me pe nhi'igame nahā. Tegwete po ti ġa'ete'varuhua penhi'īga pe nehē, ei Jesus'ga.

¹⁶ –Penduva'ġa vehevi po ti pe pyhygukari pey'ġa vehevi peirū'ġa vehevi pende'yja'ġa vehevi. Kiroki ġa ojikoty'a pe pavēi – ġahā pe pyhyguka no. Ga nhaporemō po ti pe pyhygukari pe mondouka gwuvihavuhu'ġa pe nehē. Jararamo pe ġa pe jukauka nehē.

¹⁷ Nahā po ti ġa ndekopavi pe ndehe pe arōhetee'yma nehē pendekoro ġwaramo jireheva'ero, ei Jesus'ga.

¹⁸ –A'ero po ti Tupana'ga pe pokogi pe moka'nhyimbavukare'yma ġa pe nehē. Pe'ava vehevi po ti Tupana'ga hepiakatui nehē.

¹⁹ Penhimboitaro ġwaramo pejikoga ga rehe po ti pe ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

*Jesus'ga omombe'u Jerusalém mondurugaġwama
(Mateus 24.15-21; Marcos 13.14-19)*

²⁰ –Aerē po ti pe hepiagi soldados'ġa cidade de Jerusalém atimaname nehē. Nahā po ti he'yjuhuve'ġa tavukari Jerusalémmeve'ġa pe nehē. A'ea repiagame po ti pe ikwahavi Jerusalém mondurugaġwerihava nehē, ei Jesus'ga.

²¹ A'ero Judéiapeve'ġa ti toka'nhy onhana vytyruhu pe onhimima nehē xamanoyme ti javo, ei Jesus'ga. Jerusalémmeve'ġa ti toho Jerusalém hugwi nehē. Nhuhumeve'ġa ti tokiyime Jerusalém me nehē xamanoyme ti javo, ei Jesus'ga.

²² A'ereki Jerusalém monduruga rupi po ti Tupana'ga jipygi nehē. Nahā po ti hekoi Tupana'ga nhi'īpo'ruavo pa ymyahūva'ea po'ruavo pa. A'ereki ymyahū ga e'i ikwatijaruka nahanahā po ti ji jipygi nhiarōe'ŷve'ġa ndehe nehē javo, ei Jesus'ga.

23 –Iporia'i po ti ipuru'ave'ġa a'ea rupi oka'nhyopotarame nehē. Iporia'i po ti ġa nehē no – kiroki ġa omoka'mbuka'mbu gwa'yra'ġa nenonhapotarame, ei Jesus'ga.

–Tiruahū hete po ti judeus'ġa pe nehē. Ndukatui po ti ġapy'a nehē. Onhimonha'nga hete po ti Tupana'ga okouvouka ġa ndehe nehē.

24 Judeus'ġarūive'ġa pe ti Tupana'ga ġa jukaukari nehē. Itaky-hea'javuhuva'ea pyvō po ti judeus'ġarūive'ġa jara'ġa jukai nehē. Ga po ti opyhy jara'ġa nderogwovo ogwyri pe nhaporemō nehē no. Nahanahā po ti ġa ġa mbokwaki'opavi Jerusalēm hugwi nehē. A'ero Jerusalēm ġa imondurupavi nehē. Nahanahā po ti Tupana'ga Jerusalēm rerekote'vate'varuhuukari judeus'ġarūive'ġa pe nehē. Emo po ti aerē ga ndogwerekōa'javukari ġa pe ġa mombiguka nehē, ei Jesus'ga.

Jesus'ga rura'javaġwama

(Mateus 24.29-31; Marcos 13.24-27)

25 –Aerē po ti ahemongyhyjiva'ea jipiukari okovo kwara rehe jahya rehe jaytata'ia rehe ikwahavuka nehē. A'ero po ti vvyakotyve'ġa gwyrīpeve'ġa py'a ndukatui nehē. Ndovy'arihu po ti ġa nehē.

–Ipyambu paranauhūa nehē. Moumbe hete po ti typepemuhūa nehē. A'ero po ti ġa nhimomby'ai ikwahave'yma javo nehē: “Maraname po?” e po ti ġa.

26 –Oġwyġwy po ti ipopoakava'ea yvagipeva'ea nehē, ei Jesus'ga. A'ero po ti vvyakotyve'ġa mano'ātehei okyhyjiavo nehē. “Marā po ti nhande rekoi nehē?” e po ti ġa onhimboko'iaivo nehē.

27 –A'ero po ti ġa ji repiagi ji rura'javame yvaġatiġa pyteri pe nehē vvyakotyva'ero yvagipeva'ero. Jipopoakara po ti ġa gwepia nehē no. Nhirendy'jandy'java po ti ġa hepiagi nehē no jikatuhetea, ei Jesus'ga.

28 Ahemongyhyjihava uġwerīrame Tupana'ga po ti pe mbopiro'yġwerī pendekote'varuhua hugwi nehē. Nurā po ti pepo'ā pejovavua tahepia ti ji Jesus'ga rura javo pejoryjoryvamo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Figo'yva figueira ahe mbo'e

(Mateus 24.32-35; Marcos 13.28-31)

29 Kiro Jesus'ga ġa mbo'ei ojo'java'ea pyvō. Imombe'gwovo ga ei:

–Pekwahava'ja ti figo'yva ojipea'yva reheve nhaporemō.

30 Henhunhame huangyra pe tuhē pe'e hepiaga: “Kwaria ġwerī kiro,” pe'e pe.

31 Na jitehe hepiagame akoja ahemongyhyjiva'ea po ti pe ikwahavi nehē, kiro Tupana'ga oko ġwerī vvyakotyve'ġa nduvihavuhetero javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

32 –Imombe'ukatuavo ji ei pe me, ei Jesus'ga. Aġwamove'ġa ndekojirame po ti akoja ihopavi japiavo, ei Jesus'ga.

33 Opa po ti yvaga yvya pavēi nehē. Nhinhi'iġa po ti ndopavaġwami opopoakapige'yma okovo a'itituhēva'ero avuirama nehē, ei Jesus'ga.

Ji mboha'u ti, ei Jesus'ga

34 –Penhimboko'i ti ite'varuhuva'ea hugwi pejikokatuavo ji mboha'uva. Tape'ui ti ahemboheagwryva'ea pejiġwojiġwovo toryvi pe. A'ereki i'urame ahe ndojapyakakatui jirura'java rehe. Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Maramarā po ti nhande rekoi nehē?” Tape'ei ti na. Tapejapyakauhui ti pejihe mbatera rehe no. A'ereki hehe pa pejapyakauhurame pe napenhimboko'i ji mboha'uve'yma. Naname po ti ji pe mo'maġi a'ero ji rurame pendekote'varuhua repiaga nehē.

³⁵ Nahã po ti yvyakotyve'ga pe nhaporemo ga ji mboha'uve'ymame. Noka'nhyimi ga ji hugwi jirura'javame nehẽ, ei Jesus'ga.

³⁶ –Penhimboko'i ti ite'varuhuva'ea hugwi pejikokatuavo ji mboha'uva. Pe'ji ti Tupana'ga pe jipi nehẽ: “Ore mbopopoaka ti toromboita ti oroka'nhyima hahyva'ea hugwi nehẽ aerẽva'ea hugwi nehẽ. Ore mbopopoaka ti torepoyja hete ti oro'ama Jesus'ga rovai pyteri pe orokoheteavo gwaramo ganhi'i'ga rupi.” Nahã ti pe'ji Tupana'ga pe jipi nehẽ, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

³⁷ Nane'ymi arimo Jesus'ga ga mbo'ei gajatykahavuhua pype templo pype. Ypytuna nanani ga hoi Jerusalém hugwi ogwovo yvytyri pe monte das Oliveiras pe opytavo pevo ypytunimo.

³⁸ Ypyhajive ojatykave'ga uhu pa ga pyri ojatykahavuhua pype tihendu ti ganhi'i'ga javo.

22

Ojuka pota ahe Jesus'ga

(Mateus 26.1-5; Marcos 14.1-2; João 11.45-53)

¹ Kiro judeus'ga japoi gwerĩ toryva – kiroki toryva pe ga ei: Páscoa. Toryvi pe ga i'ui pã ndovuriva'ea.

² Ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga e'i judeus'ga mbo'ehara'ga pavẽi:

–Marã po ti nhande Jesus'ga jukaukari nehẽ?

Nahã ga ei novĩa. Emo ga okyhyji ojatykave'ga hugwi. A'ereki ojatykave'ga oarõ hete Jesus'ga onhimongyavo.

Judasva'ea e'i apyhyguka Jesus'ga javo

(Mateus 26.14-16; Marcos 14.10-11)

³ Kiro Satanás'ga Judasva'ea pojkai. Judas Iscariotes, ei ga ahe ve. Ahe ko Jesus'ga remimbo'eharava'ea dozeve'ga pyteripeva'ea novĩa.

⁴ Judasva'ea hoi Jesus'ga hugwi ogwovo ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga pyri guardas'ga pyri no – kiroki guardas'ga gwepia katu judeus'ga jatykahavuhua. Ovahemame ga pyri ahe ei ga pe:

–Tapyhyguka ti ji Jesus'ga mondouvouka pe me. Marã po ti a'ero nehẽ?

A'ea ahe ei ga pe ga monhi'i'ga a'ea rehe.

⁵ Horyory ga ahe renduvame. A'ero ga ei ahe ve:

–Toromondo ti itambere'ia nde ve a'ero.

⁶ –Kwa, ei ahe. Apyhyguka po ti ji ga pe me nehẽ, ei ahe herogwovo.

Aerẽ ahe ei ovytyteri pe gweaporoğitaro: “Marağatu po ti ji Jesus'ga rerekoukari ga pyhygauka ga pe ojatykave'ga ndakykweri nehẽ?” ei ahe ovytyteri pe.

Garemimbo'eharava'ea oapo mbatera Páscoa rupi

(Mateus 26.17-25; Marcos 14.12-21; João 13.21-30)

⁷ Aerẽ kiro toryva Páscoa. A'ea rupi jitehe nanani judeus'ga i'ui pã ndovuriva'ea. A'ea rupi jitehe ga ojuka mbatepyryva cordeiro.

⁸ Nurã Jesus'ga ei Pedro'ga pe João'ga pe no:

–Peho ti imboavujikwea mbatera nhande ve ti'u ti Páscoa rupi, ei ga.

⁹ A'ero ga ei ga pe:

–Mome po ti ore hoi mbatera mboavujikwea nehẽ?

¹⁰ A'ero ga ei ga pe:

–Ji rendu ti. Peho ti cidade pe. Pe horame po ti akwaimbae'ga pe novatĩ yhya rerua yhya reruhava pype nehẽ. Peho ti ga reviri. Ga horame onga pype ti peho ga reviri ipype no.

11 Pe'ji ti onga jara'ga pe: “Nhanembo'ehara'ga ei nde ve: ‘Mome po hyrua ruvi? Ta'u ti mbatera ipype nhiremimbo'ehara'ga pavēi Páscoa rupi,’ ei nhanembo'ehara'ga nde ve.” A'ea ti pe'ji ga pe, ei Jesus'ga.

12 A'ero po ti ga hepiukari pe me hyruhua i'ukava ruhava onga jo'ari pe nehē. Pevō ti pemboavujikwe.

A'ea Jesus'ga ei Pedro'ga pe João'ga pe ġa mondovo.

13 A'ero ġa hoi cidade pe hepiapava garemimombe'ua. A'ero ġa japo mbatera imboavujikwea Páscoa rupi okovo Jesus'ga nhi'ġa rupi. A'ero Jesus'ga hoi pevō no ovahema.

Jesus'ga omondo ahe ve pão vinho reheve

(Mateus 26.26-30; Marcos 14.22-26; 1 Coríntios 11.23-25)

14 Kiro ġa o'u ġwerĩ. A'ero Jesus'ga apygi mesa pyri. Dozeve'ga gamoirũhara'ga oapy ga pyri mesa pyri.

15 Kiro ga ei ġa pe:

–Kiroġweva'ea rupi ji a'u pota hete mbatera pe pavēi Páscoa rupi jijukahava renonde.

16 A'ereki a'e ji pe me: Kirē po ti ji nda'ua'javi te Páscoa rupi nehē. Aerē nhanderuvihavuhetero Tupana'ga imondopavame ġwemimbotarimova'ea rupi jate po ti gareheve'ga mbopiro'ypahava apiavo ihoi nehē. A'ea rupi po ti ji japo toryva jiroryvamo ġa pavēi nehē, ei Jesus'ga.

17 Copo ga ipyhygi. Ipype oko vinho. Hehe ga nhi'ġi Tupana'ga pe nde pyri hete nde imbuhua ore ve javo. Onhi'ġirē ga pe ga ei omoirũhara'ga pe:

–Koro, ei ga ġa pe imondovo copo ġa pe. Pema'ema'ē ti pejive i'gwoi'gwovo, ei Jesus'ga ġa pe.

18 A'e ji pe me: Nda'ua'javi te po ti ji vinho nehē, ei Jesus'ga. Aerē huvihavuhetero Tupana'ga imondopavame ġwemimbotarimova'ea rupi jate po ti ji japo toryva jiroryvamo gareheve'ga pavēi nehē, ei Jesus'ga.

19 Kiro ga ipyhygi pão. Hehe ga nhi'ġi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. Onhi'ġirē ga haygwe'rogwe'rogi pão imondomondovo omoirũhara'ga pe pe'u ti javo. A'ero ga ei:

–A'ea ko jira'oa, ei ga imondomondovo pão ġa pe. Aere'ĩ po ti hajiheve'ga ji pyhygi nehē ojigwaraita jira'oa rehe ji jukavo nehē. Nahã po ti ji manoi pe me pendepykaramo nehē. Ji manorē nahã ti pe'ua'ja'ja ojipea pão imoka'nhyme'ymanhimanoa pe me nehē, ei Jesus'ga.

20 Aerē ġa i'ui mbatera imboavujikweva'ea. Ga i'urē mbatera ga ipyhygi copo. Oko vinho ipype. Kiro ga imondoi vinho ġa pe. A'ero ga ei:

–A'ea ko jirekoa, ei ga imondovo vinho ġa pe. Aheka'voguka po ti ji jirekoa ġa pe jijukauka nehē. Nahã po ti ji manoi vvyakotyve'ga ndepyga nehē. A'ereki Tupana'ga ipyahuva'ea mombe'gwovo e'i: “Garekoa reka'vogame po ti ji imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi,” ei ga. Nurã jirekoa reka'voga ġwaramo a'iti hete tuhē po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi nehē ġwembi'ea rupi nehē, ei Jesus'ga.

21 –Pehepia ti! Kiroki ga ji pyhyguka ġwerĩ jijukahara'ga pe – gaha oapy ji pyri imondovo opoa mesa rehe!

22 A'iti a. Tamano ti ji vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ereki Tupana'ga e'i ymyahũ aerē ti emano javo ji ve. Ga pe – kiroki ga ji pyhyguka ji mondovouka jijukahara'ga pe – ga pe po ti tiruahũ hete nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

23 A'ero ġa eġa'ei ojohupe:

–Manamo po ti nhande Jesus'ga pyhygukari nehē? ei ġa ojohupe onhi-momby'avo.

Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe

²⁴ Aere'i Jesus'ga moirũhara'ga jogwayvari ojogwehe. Ojohupe ga ei:

—Manamo nhande johe?

²⁵ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Judeus'garũive'ga nduvihavuhu'ga ipopoaka okote'varuhuavo ogwyrivepe'ga pe ga mboporavykyheteavo ojive. Jara'ga inogi ojihe Ahepokohara. Nahã ga ipotari ojeraramo onhimboheteavo ji apoko jigwyrivepe'ga javo tehe, ei Jesus'ga ga pe.

²⁶ —Ga ja rui ti pejogwereko pejikovo gwaramo jireheva'ero. Kiroki ga oko penduvihavamo jireheva'ero – gaha ti toko pejipyrive'ga ja, ei Jesus'ga.

²⁷ Manamo ga johe? ei Jesus'ga. Mara'ngu po pe javo: “Kiroki ga oapy na'e i'gwovo mbatera ojipyrive'ga imboavujikwerirẽ ga pe”? Mara'ngu po pe javo: “Kiroki ga omboavujikwe mbatera imondovo mesa rehe to'u na'e ojipe'ga aerẽ jiji javo”? Marã pe? ei Jesus'ga. Manamo ga johe?

—Jihi amombe'u pe me: Gaha – kiroki ga oapy i'gwovo na'e – gaha oko ga hohe pa. Na tuhẽ. Jihi ako penduvihavamo. Emo pepyrive'ga ja reki ji pe pokogi, ei Jesus'ga.

²⁸ —Pehe agwamo vehevi pepyta ji moiruamo jipi pepohire'yma ji hugwi hahyrame ji ve.

²⁹ Nurã po ti ji tuhẽ pe mongoi nehẽ peko ti huvihavuhuro javo. Tupana'ga jiruva'ga ei ji ve: “Ereko ti nde ganduvihavuhuhetero nehẽ.” Nahã ga ei ji ve. Na jitehe po ti ji pe mongoi nehẽ peko ti huvihavuhuro javo.

³⁰ —A'ero po ti pe i'ui jiapo pyri mesa pyri ji rekorame vyakotyve'ga nduvihavuhuhetero nehẽ. Pe po ti peapy ikatuva'ea rehe huvihavuhu'ga apykava rehe nehẽ pejikovo peje'ya'ga nduvihavuhuro Israelva'ea rakyk-wepohara'ga nduvihavuhuro. Doze ko ga oko huvihavamo ojiheve'ga pavẽi pende'ya'ga israelitas'ga. Pehe po ti peapy oina nehẽ xa'e ti ga pe gandeaporoğita rehe javo, ei Jesus'ga omoirũhara'ga pe.

*Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahã ti ne'mbe javo
(Mateus 26.31-35; Marcos 14.27-31; João 13.36-38)*

³¹ Kiro Jesus'ga ei Simão Pedro'ga pe:

—Simão, ei Jesus'ga. Ehendu hete. Ombogwa ahe trigo yrupema pyvõ tape'a ti ji ite'varuhuva'ea ikatuva'ea hugwi javo. Na jitehe Satanás'ga pe nderekopotari tahepia ti ji gajikoga Jesus'ga rehe javo. A'ero Tupana'ga ei Satanás'ga pe: “Ehepia ti gajikoga a'ero,” ei ga. Kiro po ti Satanás'ga pe ndereko'i pe mbopohipota ji hugwi a'ero nehẽ ojigwaraita pe ndehe nehẽ, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe.

³² —Ji ikwahavame Satanás'ga penderekopotara, ji nhi'igi Tupana'ga pe nde mombe'gwovo ga pe nde repyga, ei Jesus'ga Simão'ga pe. A'e ji ga pe: Tojiko hete jitehe ti Simão'ga ji rehe nehẽ. Terembojikopigukari ti ga Satanás'ga pe a'ero. A'ea ji ei Tupana'ga pe, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe. A'ereki hahy hete nde ve Satanás'ga nde mbopohirame. Aerẽ po ti nde reaporoğitakatua'javamo ejikoga ji rehe nehẽ. Kirẽ ti enhi'i ga pe nemoirũhara'ga pe ga mbovy'a ga monhimomiranama – kiroki avove'ga nhiremimbo'ehara'ga, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe.

³³ A'ero Simão'ga ei Jesus'ga pe opojkaharete'ga pe:

—Nde pavẽi po ti ji hoi nehẽ. Po ti ga nde mongi cadeia pype nehẽ, na ga ji mongi a'ero nehẽ no. Po ti ga nde jukai nehẽ, na ga ji jukai a'ero nehẽ no, ei ga.

³⁴ —Pedro, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe. A'e ji nde ve: Kiro ypytunimo po ti nde ei ji ve nehē: “Ji ndakwahavi Jesus'ga.” Três po ti nde ea'jaa'javi a'ea ji ve inamutiġa nhi'iġa renonde nehē, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

Peroho ti, ei Jesus'ga javo ġa'apoa pe

³⁵ Kiro Jesus'ga ei omoirūhara'ġa pe:

—Ymya'ĩ ji pe mondoukari Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovouka ahe ve. A'ea rupi a'e ji pe me: Taperohoi ti itambere'ia, sacola, sandálias irūa. Marã pe me a'ea rupi raikwehe? Napembateri? Marã pe ndekoi raikwehe?

A'ero ġa ei ga pe:

—Orogwereco ore a'ea rupi, ei ġa.

³⁶ —Kiro hajihea ji imombe'ui pe me, ei Jesus'ga ġa pe. Po pe pereko itambere'ia, a'ero ti peroho. Po pe pereko sacola, a'ero ti peroho. Po pe ndaperekoi itakyhea'javuhuva'ea, a'ero ti pemondo peapoa pepira arimova'ea paletó ipyhyga itambere'ia. A'ero ti pepyhy itakyhea'javuhuva'ea pejive itambere'ia rehe.

³⁷ A'ereki ji a'e pe me: Kiro po ti nhimombe'ua po'ruavo toho nehē – kirokei Tupana'ga rembikwatijarukara e'i: “Ga jukauka po ti ġa ei nehē: ‘Ga ko okote'varuhu’.” A'ea ikwatijaripyra e'i ji mombe'gwovo, ei Jesus'ga. Nahã kiro hekoi nehē. A'ereki ji ahygahi pa ġwerĩ nhimombe'ua rehe, ei Jesus'ga.

³⁸ A'ero Jesus'ga moirūhara'ġa ei Jesus'ga pe:

—Ehepia orepojkaharetero, ei ġa. Agwa ko mokõi itakyhea'javuhuva'ea.

A'ero ga ei ġa pe:

—Kirupi te!

*Jesus'ga oko oliveiras ndyvi pe monte das Oliveiras pe
(Mateus 26.36-46; Marcos 14.32-42)*

³⁹ Kiro ga hoi ogwovo yvytyri pe oliveiras ndyvi pe monte das Oliveiras pe. Oho ga pevo jipi. Kiro garemimbo'ehara'ġa hoi ga rupi.

⁴⁰ Ovahemame pevo Jesus'ga ei ġa pe:

—Penhi'ĩ ti Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti.” Nahã ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

⁴¹ Hehemo'i ga hoi ġa hugwi ġwenypy'anduruga tanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo. Onhi'ĩ ga pe a'ero.

⁴² —Apĩ, ei ga Tupana'ga pe. Nde ipotarame ti terembuhurukari hahyva'ea ji ve ji jukaukare'yma ġa pe. Emo nhiremimbotarimova'ea rupi rũi ji tako, a'e reki nde ve. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

⁴³ Kiro Tupana'gapyrive'ga jipiukari Jesus'ga pe ua yvaga hugwi Jesus'ga mbopopoaka.

⁴⁴ Hahy hete Jesus'ga yvyteri pe ga rekoveveuhuavo ġwaramo. Nurã ga nhi'ĩhetei Tupana'ga pe. Gwy'ajyguhu ga. Otururu hete ga hugwi yvyvo gary'aja. Garekoa ja hete itururui.

⁴⁵ Aerẽ ga nhi'imbavi Tupana'ga pe opo'ama'java ojivya ġwemimbo'ehara'ġa pyri ġa ndepiaga. Oki ġa ġwe'ouhũro okoveveuhuavo ġwaramo.

⁴⁶ A'ero ga ei ġa pe:

—Maraname pe kiri? Pevy ti penhinhi'iġa Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti.” Nahã ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

Opyhyguka ahe Jesus'ga

(Mateus 26.47-56; Marcos 14.43-50; João 18.3-11)

⁴⁷ Ga nhi'imbige'ymame nanime he'yive'ğa nduri. Judasva'ea ruri ға nenonde ға nderua ға nderovahema. Judasva'ea ko Jesus'ga remimbo'eharava'ea dozeve'ğa pyteripeva'ea. Kiro ahe ruri Jesus'ga bejavo.

⁴⁸ —Judas, ei Jesus'ga ahe ve. Ji bejavo nde ruri. Nahã nde ji repiukari ға pe naerũ togweroho ti ға ga javo? ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

⁴⁹ Hepiagame Jesus'gapavẽive'ğa ei oyvyteri pe: “Kiro po ti ға Jesus'ga pyhygi!” ei ға. A'ero ға ei Jesus'ga pe:

—Marã? Torokyti ға itakyhea'javuhuva'ea pyvõ a'ero naerũ? ei ға Jesus'ga pe.

⁵⁰ Nanime Jesus'gapavẽive'ğa pyteripeve'ga imondoi itakyhea'javuhuva'ea ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'gapyrive'ga apiavo ga nambi'oga gajohukoty rũi.

⁵¹ A'ero Jesus'ga ei onhipavẽive'ga pe:

—Kirupi te!

Jesus'ga pokogi ganamihymuhũa rehe ganambia apokatua'java.

⁵² Kiro Jesus'ga nhi'īgi ikwava'ẽhara'ğa nduvihava'ğa pe xava'eve'ğa pe no guardas'ğa pe no – kiroki guardas'ğa gwepia katu judeus'ğa jatykahavuhua. A'ereki ға nhaporemohu ga pyri tipyhy ti ga javo. Ga pe Jesus'ga ei:

—Amovahĩ po ji governo naerũ? Nurã pe heruri itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve ji pyhyga naerũ?

⁵³ Nane'ymi ji rekoi pe pavẽi nhandejatykahavuhua pype templo pype ikwehe'i. A'ea rupi pe ndajipyhygi, ei Jesus'ga. Korogwe Tupana'ga ji pyhygukari pe me. Diabo'ga omondomondo ypytunarupive'ğa'jave'ğa. Gaha pe mbuhu ji pyhypota, ei Jesus'ga ға pe.

Ji ndakwahavi Jesus'ga, ei Pedrova'ea

(Mateus 26.57-58, 69-75; Marcos 14.53-54, 66-72; João 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ A'ero ға ga pyhygi ga rerogwovo. Ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga rongauhu pe ға ga rerohoi ga rerovahema.

Ga reviri Pedro'ga hoi onhimboyha'iavo ga hugwi tajipyhygyme ti ға javo.

⁵⁵ Imondygirẽ tata okara pyteri pe ға oapy ojogwerekovo ipyri. A'ero Pedro'ga oapy ға pyri no.

⁵⁶ Ga apygame pevo tata pyri ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'gapyrivehẽa ga repiagi. Hẽa gwepia hete ga. A'ero hẽa ei ga mombe'gwovo:

—Agwa'ga ko Jesus'ga pavẽive'ga no, ei hẽa.

⁵⁷ Pedro'ga nonhimombe'ui reki.

—Kunha, ei ga hẽa pe. Ji ndakwahavi ga, ei ga o'mbero.

⁵⁸ Aere'ĩ ojipe'ga ga repiagi. Pedro'ga pe ga ei:

—Ndehe no Jesus'ga pavẽiva'ea.

A'ero Pedro'ga ei ga pe o'mbero:

—Ji rũi ko! ei ga.

⁵⁹ Aerẽ uma hora ikwavame ojipe'ga ehetei Pedro'ga mombe'gwovo:

—Ga tuhẽ Jesus'ga pavẽive'ga no. A'iti a. A'ereki ga Galiléiapeva'ero oko, ei ga.

⁶⁰ A'ero Pedro'ga ei:

—Gara pe nde ei? A'ereki ji ndakwahavi, ei ga.

Ga nhi'imbige'ymame kotihĩ inamutiğa nhi'īgi.

⁶¹ A'ero nhandepojykaharete'ga Jesus'ga pyryrymi Pedro'ga repiagi. A'ero Pedro'ga ikwahava'javi ga'eagwera ojive. A'ereki Jesus'ga e'i jipe ga pe: “Kiro ypytunimo po ti nde ei ji ve nehẽ ji ndakwahavi Jesus'ga javo. Trẽs po ti nde ea'jaa'javi a'ea ji ve inamutiğa nhi'īga renonde nehẽ,” e'i jipe Jesus'ga ga pe.

⁶² Jesus'ga eagwera kwahava'javame Pedro'ga hoi ogwovo. Ga ojehe'o ranuhũ.

*Soldadosva'ea ombotegwete Jesus'ga
(Mateus 26.67-68; Marcos 14.65)*

⁶³ Kiroki ġa Jesus'ga mombyta ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga rongga pype – kiro ġa eġa'ei ga pe ga jagajaita ga nupanupamo.

⁶⁴ Tohepiagyme ti ga javo ġa ga reakwapygi. A'ero garova nupārame ġa ei ga pe:

–Eko ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga ja. Emombe'u ti mbatera ore ve a'ero. Ma'ġa nde nupā?

⁶⁵ Nahanahā ġa ete'varuhui Jesus'ga pe ga mbotegweteavo.

*Jesus'ga oko judeusva'ea moġitaharava'ea rovai pyteri pe
(Mateus 26.59-66; Marcos 14.55-64; João 18.19-24)*

⁶⁶ Iko'emame xava'eve'ġa nhimono'oġi ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi no. Ga ko judeus'ġa moġitahara'ġa. Kiro ġa Jesus'ga mbuhurukari gwovai pyteri pe. Ga pe ġa ei:

⁶⁷ –Enhimombe'u ti ore ve. Ma gara ndehe? Nde ko Cristo Tupana'ga remimbuhurukara? Nde ko Cristo rūi? Emombe'u ti ore ve, ei ġa.

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Po ji ei pe me: Jihi Cristoramo, a'ero po ti pe ndaperoviari nhinhi'iġa nehē.

⁶⁸ Po ji ei pe me: Pemombe'u ti mbatera ji ve, a'ero po ti pe napemombe'ui ji ve nehē. Pe napenhimohemukari nehē no.

⁶⁹ Aere'ī po ti ji apygi avuirama ipopoakaheteve'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rūi jitekovo huvihavamo nehē yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

⁷⁰ A'ero ġa epavi ga pe:

–Marāi po nde? Nde ko Tupana'ga ra'yra a'ero naerū? ei ġa.

A'ero ga ei ġa pe:

–Pehe ko pe'ji poha, ei Jesus'ga.

⁷¹ A'ero ġa ei ojohupe:

–Kirupi ojipe'ġa nemimbojara Jesus'ga rehe a'ero! Ore tuhē ga rendu ko. Ga e'i ji Tupana'ga ra'yramo ako javo, ei ġa ojohupe.

23

*Jesus'ga oko Pilatosva'ea rovai pyteri pe
(Mateus 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; João 18.28-38)*

¹ A'ero ġa po'ambavi Jesus'ga rerogwovo Pilatos'ga rovai pyteri pe ga rerovahema. Pilatos'ga ko governador'ga Judéiapeve'ġa gwyri pe.

² Kiro ġa imbojambojari ite'varuhuva'ea Jesus'ga rehe Pilatos'ga rovai pyteri pe. O'mbero ġa ei ga pe:

–Oropyhy ore Jesus'ga ga orere'yja'ġa mongoukaramame oreruvihava'ġa nhi'iġa rupi rūi. E'i ga ġa pe: “Tapemondo ti itambere'ia César'ga pe nhande ruvihavuhu'ga pe.” A'ea ga ei, ei ġa. Ojipea ga ei: “Ji tuhē ko Cristo huvihavuhuhetea.” A'ea Jesus'ga ei ġa pe, ei ġa Pilatos'ga pe o'mbero.

³ A'ero Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

–Marāi nde? Ndehe ko judeus'ġa nduvihavuhuhetero ra'e?

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Ndehe ko ere poha, ei Jesus'ga.

⁴ A'ero Pilatos'ga ei ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pe pevove'ġa pe no:

–Kiro ji ga mohemukari. A'ereki ndojari ga rehe. Ga ndokote'varuhui governo pe, ei Pilatos'ga.

⁵ Koji'i ġa eġa'ehetei reki Pilatos'ga pe:

—Nombuhukatuukari ga orere'yja'ga py'a pe ga mbo'eavo gwaramo. Ga ombo'e pa Judéiapeve'ga. Galiléiapeve'ga na'ê ga ga mbo'ei. Avove'ga vehevi ga ga mbo'ei agwamo, ei ga Pilatos'ga pe.

Jesus'ga oko Herodesva'ea rovai pyteri pe

⁶ A'ea renduvame Pilatos'ga ei ga pe:

—Ga po Galiléiapeve'ga ra'e?

⁷ —Pevove'ga tuhê ko, ei ga.

A'ea kwahavame Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari Herodes'ga pyri. A'ereki Herodes'ga omondomondo Galiléiapeve'ga gwemimbotarimova'ea rupi gagwuri pe. A'ea rupi ga opytaahi'vi Jerusalém me no.

⁸ Kiro Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari Herodes'ga pyri a'ero. Horyory Herodes'ga Jesus'ga repiagame. A'ereki ymya ga ga repia pota gamombe'umbe'ua renduva gwaramo. Ga gwepia pota Jesus'ga remimonhimomby'ava'ea no.

⁹ A'ero ga nhi'imbukui Jesus'ga pe. “Maramarã?” ei ga ga pe novã. Jesus'ga nonhi'igi reki ga pe.

¹⁰ Kiro ikwava'êhara'ga nduvihava'ga ami judeus'ga mbo'ehara'ga pavêi onhi'iranuhũavo imbojamboja Jesus'ga rehe.

¹¹ A'ero Herodes'ga Jesus'ga mbotegwetei ga jagajaita onhipavêive'ga pavêi soldados'ga pavêi. Omongiuka ga Jesus'ga pe tapy'ynhapipyryva i'arimova'ea hendy'java'ea tirekomemua Jesus'ga javo. Aerê ga Jesus'ga mondoukari ga mbojivyruka Pilatos'ga pyri.

¹² Ga nonhoarôhetei ymya Herodes'ga Pilatos'ga pavêi. Kiro ga nhoarôi Jesus'ga arôe'yma gwaramo.

Pilatosva'ea ojuka Jesus'ga

(Mateus 27.15-26; Marcos 15.6-15; João 18.39-19.16)

¹³ Kiro Pilatos'ga ga mono'ono'ogukari ikwava'êhara'ga nduvihava'ga judeus'ga nduvihava'ga ndeheve ojipe'ga ndeheve.

¹⁴ Ga pe ga ei:

—Pe Jesus'ga reruri jirovai pyteri pe tokwaha ga garekote'varuhua javo. A'ereki pe pe'e: “Ga he'yjuhuve'ga pe'a ganduvihava'ga hugwi,” pe'e tehe pe. Ji rendu! Ji pendovaki pe nendupavirê ji ei ga pe: Marãi nde naerũ? a'e ji ga pe. Erepe'a nde ga ganduvihava'ga hugwi? Marãi? Nanongara ji eji'ei ga pe takwaha ti ji garekote'varuhua javo. Akwaha ji a'ero. Ndojari ga rehe a'ea – kiroki a'ea pe ei imbojateheavo ga rehe.

¹⁵ Herodes'ga na jitehe ga ei no ndojari ga rehe javo. A'ereki ga omondoukara'ja Jesus'ga nhande pyri imbojare'yma ga rehe.

—Ji rendu ti! ei Pilatos'ga. Jukwaha Jesus'ga pyryva. Tojukayme ti ahe Jesus'ga a'ero.

¹⁶ Nurã po ti ji ndajukaukari ga nehê. Anupanupãuka po ti ji ga mbo'eavo nehê tokote'varuhua'javyme ti ga nehê javo.

A'ea Pilatos'ga ei ga pe ga mbohorypota ojihe.

—A'ero po ti ji ga mohemukari ga mondouka garonga pe nehê, ei ga.

¹⁷ A'ereki ga ombopiro'y cadeiapypeve'ga mohemuka toryva rupi nanani Páscoa rupi nanani. A'ereki ymyahũ judeus'ga e'i ga pe: “Emohemuka ti ore ve cadeiapypeve'ga Páscoa rupi nanani tojivyrã'ja ti ga gwonga pe,” ei judeus'ga ymyahũ.

Nurã kiro Pilatos'ga ei amohemuka po ti ji Jesus'ga nehê javo.

¹⁸ A'ero ga nhaporemohapukai.

—Ejukauka Jesus'ga, ei ga. Emohemuka Barrabás'ga ore ve, ei ga oha-pukaita.

¹⁹ Omongia renonde Barrabás'ga ahe juka. Omovahĩ Barrabás'ga gwuvi-havuhuva'ea cidade de Jerusalém me no. Nurã Pilatos'ga ga mondoukari cadeia pype.

²⁰ Kiro Pilatos'ga ea'javi ġa pe. A'ereki ga Jesus'ga mohemuka pota.

²¹ Ga renduvame ġa hapukajahiva'javi ga pe:

—Embovyruka ga! Embovyruka ga!

A'ea ġa ei ga pe tomano ti Jesus'ga yva rehe javo.

²² Mokõi Pilatos'ga onhi'igipe ġa pe. Kiro ga ea'javi:

—Maranameuhũ naerũ! Gara garekote'varuhua naerũ? Ndojari ga rehe, a'e ji pe me ko. Tojukayme ti ahe Jesus'ga. A'ereki ga pyry. Nurã po ti ji ndajukaukari ga nehẽ. Anupanupãuka po ti ji ga mbo'eavo nehẽ tokote'varuhua'javyme ti ga nehẽ javo. A'ero po ti ji ga mohemukari nehẽ, ei ga.

²³ Koji'i ġa hapukapukahivi a'ero ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga pavẽi. Ga nhi'igayvayvari ko ġa.

—Embovyruka ga! Embovyruka ga!

A'ea ġa ei ohapukaita tomano ti Jesus'ga yva rehe javo. Ga hapukapukaita ġwaramo Pilatos'ga ei:

—Kwa.

²⁴ Na tuhẽ po ti a'ero nehẽ naerũ! ei ga okovo ġanhi'iga rupi.

²⁵ Nurã Pilatos'ga Barrabás'ga mohemukari cadeia hugwi ga mondovo ġa pyri – kiroki ga ahe juka gwuvihavuhuva'ea movahĩ no. Ga rehe ġa oporandu tomohemuka ga javo. Soldados'ga pe Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari reki tojuka ti ġa ga javo. A'ereki judeus'ga nduvihava'ga ġandeheve'ga pavẽi e'ie'i embovyruka ga javo.

Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovy

(Mateus 27.32-44; Marcos 15.21-32; João 19.17-27)

²⁶ Kiro soldados'ga Jesus'ga rerohoi a'ero tijuka ti ga javo. Uhu Simão'ga cidadepeve'ga Cirenepeve'ga pea rupi nhuhũa hugwi. Ga rurame ġa ga pyhyguhui imondovo yva ga arimo Jesus'ga jukahava rupiara togweroho ti ga Jesus'ga reviri javo.

²⁷ He'yjuhuve'ga hoi Jesus'ga reviri. Kunhangwera'ga hoi ġa pavẽi ga reviri no ojehe'oranuhũavo kiro po ti ga manoi nehẽ javo.

²⁸ A'ero Jesus'ga pyryrymi ġandovai.

—Kunha, Jerusalémmeva'ero ti tapejehe'oi ji rehe. Pejihe ti pejehe'o peja'yra'ga ndehe no.

²⁹ Ji rendu! Aerẽ po ti avove'ga ei nehẽ: “Pyry hete kunhangwera'ga ndekorame ndata'yri'ero ġambo'are'ỹva'ero ġamoka'mbue'ỹva'ero,” e po ti ġa nehẽ.

³⁰ Aerẽ po ti avove'ga manopotari hahyhetero ġwaramo ġa pe nehẽ. A'ero po ti ġa ei yvytyruhua pe nehẽ: “E'a ore rehe.” Nhyvyapyna pe po ti ġa ei nehẽ: “Ore tỹ ti,” e po ti ġa jupe nehẽ, ei Jesus'ga.

³¹ Po aġwamo ji ve okopyryva'ea pe turi hahyva'ea, a'ero kaitu po ti hahyheteva'ea ruri pe me penda'yra'ga pe nehẽ no, ei Jesus'ga kunhangwera'ga pe.

³² Jesus'ga reheve soldados'ga mokonhava'ea rerohoi no tijuka ti ġa javo. A'ereki mokonhava'ea ndokoi gwuvihava'ga nhi'iga rupi okote'varuhuavo.

³³ A'ero ġa ahe rerohoi pevo yvytyri pe A Caveira pe ahe rerogwovo i'arimo Jesus'ga reheve. Xa'e nhande A Caveira pe Aheapina. Pevo ġa Jesus'ga kutugi yva rehe ga mbovy hehe. Ombovy ġa mokonhava'ea yva rehe no – kiroki

mokonhava'ea okote'varuhu. Soldados'ga ojipeva'ea mbovyri Jesus'ga pyri gajohukoty rūi. Gajohukoty ga ojipeva'ea mbovyri.

³⁴ Kiro Jesus'ga nhi'īgi Tupana'ga pe.

—Apī, ei ga Tupana'ga pe. Emombo gāndekote'varuhua ga hugwi ikwahava'jave'yma. A'ereki ga ndokwahavi okote'varuhuavo ji ve, ei Jesus'ga.

Kiro soldados'ga ima'ēi Jesus'ga pira imombomomboa ita'java'ea dados'java'ea manamo nhande tipojyka gapira javo. Nahā ga ima'ēi gapira ojive.

³⁵ Kiro he'yjuhuve'ga ndekoi hepiaga onhimongyavo. Ganduvihava'ga ete'varuhui Jesus'ga rerekomemuamo no javo ga pe:

—Jesus'ga opoko ojipe'ga tomanoyme ti ga javo, ei ga. Po ga oko tuhē Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo, a'ero po ga pe Tupana'ga e'i katu eko ti nhiremimbotarimova'ea rupi javo. Po nahā ga rekoi, a'ero po ti ga tojipoko kiro tamanoye ti ji javo, ei ga.

³⁶ Ga pavēi soldados'ga Jesus'ga rerekomemui no herua vinho tajahiva'ea ga pe ey'u ti javo.

³⁷ —Po nde ereko judeus'ga nduvihavuhuhetero, a'ero ejipoko tamanoye ti ji javo, ei soldados'ga Jesus'ga pe.

³⁸ Okwatijaripe ko ga imondovo Jesus'ga akağa arimo yva rehe. Ikwatijaripyra omombe'u Jesus'ga. Imombe'gwovo i'ei:

—Agwa'ga ko judeus'ga nduvihavuhuhete'ga.

Nahā ga imondoi ikwatija gregos'ga nhi'igimo romanos'ga nhi'igimo no hebreus'ga nhi'igimo no Jesus'ga mombe'gwovo.

³⁹ Ojipeva'ea ganemimbovyva'ea ete'varuhui Jesus'ga mbotegweteavo. Jesus'ga pe ahe ei:

—Po nde Cristo Tupana'ga remimbuhurukara, ejipoko ti naerū. Ore poko no xamanoye ti, ei ahe heroviare'yma.

⁴⁰ Ojipeva'ea ganemimbovyva'ea, ahe ki a'e te e'i ga pe:

—Tere'ei ti a'ea Jesus'ga pe! Nderekyhyji nde Tupana'ga hugwi naerū? Po nde erekyhyji ga hugwi hamo. A'ereki ga nhande mbovyruka yva rehe ga reheve peko te'varuhu pe javo.

⁴¹ Oja hete tuhē nhande rehe. Piry hahyro nhande ve a'ero. A'ereki nhande xako te'varuhu. Jesus'ga ki a'e te ndokote'varuhui, ei ahe.

⁴² Jesus'ga pe ga ei:

—Jipojykaharetero ji kwahava'ja ti imombyryva ji ve ekorame huvi-havuhuhetero nehē, ei ga Jesus'ga pe.

⁴³ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei nde ve: Aḡwamo po ti nde rekoi ji pyri ahererekokatuhai pe yvagi pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omano

(Mateus 27.45-56; Marcos 15.33-41; João 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ahaji katu kwara igwehetei reki ipyryrymame. Ypytunahimba hete yvya koty nhaporemō. Ka'aruḡweriā rupi às três horas kwara imbokojahua'javi. Gajatykahavuhua pype tapy'ynhapira hovapiahava itararagi mbytera rupi.

⁴⁶ Tupana'ga pe Jesus'ga hapukajahivi.

—Apī, ei ga Tupana'ga pe. Kiro ji imondoukari jira'uva nde ve herekokatuuka.

Onhi'igirē ga pytupavamo omanomo.

⁴⁷ Soldados'ga nduvihava'ga gwepia pa hahyhava Jesus'ga pe gajukahava. Hepiagame ga ei:

—Ahe ko pyryheteve'ea. A'iti a! ei ga Tupana'ga mboheteavo.

⁴⁸ Kiroki ġa uhu tihepia katu gajukahava javo – ġa gwepia pa. Ojivy ġa kiro ogwovo ġwonga pe. Ojipoti'a rehe okwaokwa ġa oboa pyvõ okoveveuhuavo ġwaramo.

⁴⁹ Jesus'ga kwahakatuve'ġa nhaporemo ġa ami irupe Jesus'ga hugwi hep-iapava kunhangwera'ġa pavēi – kiroki kunhangwera'ġa uhu Jesus'ga rupi Galiléiapeve'ġa gwyra hugwi ga pokoga.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Mateus 27.57-61; Marcos 15.42-47; João 19.38-42)

⁵⁰ Kiro José'ga hoi Pilatos'ga pyri. José'ga ko judeus'ġa moġitaharamo. Ojihe'a ko ga judeus'ġa moġitahara'ġa ndehe javo judeus'ġa pe nahanahã ti peko javo ġa pe. Pyry hete gareaporoġita. A'ereki ga oko Tupana'ga nhi'ġa rupi.

⁵¹ Nurã ga noarõi ojipe'ġa ndeaporoġita judeus'ġa moġitahara'ġa ndeaporoġita ġa erame ojohupe tijukauka Jesus'ga javo. Ga nde'i a'ea. A'ereki ga ndopotari gajukahava. Ga Jesus'ga jukaukaramo ga nomoirũi ġa no. Nahã José'ga oko. Gacidadegwera ko Arimatéia gwe'yja'ġa cidade judeus'ġa cidade. Ymya José'ga Cristo'ga rura pota aerē po ti ga rekoi nhanderuvihavuhetero avo yvya koty nehē javo.

⁵² Kiro José'ga hoi Pilatos'ga pyri ogwovo ovahema javo ga pe:

—Taroho ti Jesusva'ea ra'oa, ei ga Pilatos'ga pe.

—Kwa. Eroho ti, ei ga José'ga pe.

⁵³ A'ero José'ġa jivyri ua Jesus'ga pyri. Yva hugwi José'ġa Jesus'ga ra'oa mbojyvi. A'ero ġa gara'oa uvani tapy'ynhapipyryva pyvõ linho apopyra pyvõ. A'ero ġa gara'oa rerohoi inoġa itaruvihavuhua kwaruhua pype imbogwaipyra pype. Ndogwerekoi ve ojipeva'ea ra'oa ipype. Kiro ġa Jesus'ga ra'oa rerohoi inoġa ipype.

⁵⁴ Mbatara mboavujikwehava sexta-feira ġa inoġi ipype ka'arugame. A'ero ġaporavykye'yma ġwerĩ sãbado ġwerĩ.

⁵⁵ Kunhangwera'ġa – kiroki ġa uhu Jesus'ga rupi Galiléiapeve'ġa gwyra hugwi – ġahã oho José'ga rupi ikwaruhu pe. A'ero ġa hepiagi ikwaruhua Jesus'ga ra'oa nongava. José'ġa gara'oa noġame ipype kunhangwera'ġa hepiakatui nahã ġa ono ahera'oa javo.

⁵⁶ Aerē ġa jivyri ogwovo ġwonga pe imboavujikwea perfume timongy ti ahera'oa rehe imbojigwaga javo. Perfume ko mohaġa'java'ea nhandya'java'ea reheve.

Oporavykye'yma rupi sãbado rupi ġa pytu'ui oporavykyhava hugwi. A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i judeus'ġa mbo'eavo tapeporavykyi ti sãbado rupi javo.

24

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Mateus 28.1-10; Marcos 16.1-8; João 20.1-10)

¹ Ġaporavykye'yma py'rovo domingo rupi kunhangwera'ġa heruri Jesus'ga ra'oa nongai pe itaruvihavuhua kwaruhu pe. Ypyhãjive kwara ipoġwerĩrame ġa heruri pevo perfume – kiroki a'ea ġa omboavujikweripe.

² Herovahemame ġa hepiagi ikwaruhua rovapytymbava imoanhanipyra. Irupe'i ikwaruhua hugwi reki iteni hovapytymbava.

³ A'ero ġa ki ikwaruhua pype. Ga ndohepiagi reki Jesus'ga ra'oa nhandepojykaharete'ga ra'oa ipype.

⁴ —Marã naerũ? Mome ahera'oa? ei ġa ojohupe.

Nanime mokonha'ga jipiukari ga pe o'ama akwaimbae'ga'jave'ga. Overavera ga'apoa tapy'ynhapira.

⁵ A'ero kunhangwera'ga nhova'apÿhetei gandovai pyteri pe okyhyjiavo gwaramo. A'ero ga ei kunhangwera'ga pe:

—Po pe ndapehekari okojive'ga omanove'ga nongai pe hamo.

⁶ Nduvi Jesus'ga avo onongavagwera pype. Ovy reki ga jugwi. Pekwahava'ja ti ganhi'igagwera. Ymya uvame Galiléia pe ga omombe'u pe me.

⁷ Ga e'i pe me: “Okote'varuhuve'ga po pe ti ga tanhimondouka nehë. Ga ti tajijuka ji mbovyruka yva rehe nehë. Nhimanorë moköi jikira py'rovo ti ji takwera nehë yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.” A'ea Jesus'ga e'i onhi-mombe'gwovo pe me ikwehe'i, ei ga kunhangwera'ga pe.

⁸ A'ero kunhangwera'ga ikwahava'javi Jesus'ga nhi'igagwera.

⁹ Ga hemi ikwaruhua hugwi Jesus'ga ryvyagwera hugwi ogwovo onzeve'ga pyri Jesus'ga moirũhara'ga pyri. Ovahemame ga imombe'upavi ga pe Jesus'gareheve'ga pe nhaporemno.

¹⁰ Maria Madalenahëa omombe'u Joanahëa pavëi. Tiago'ga yhëa Mariahëa omombe'u gapavëive'ga pavëi kunhangwera'ga. Ga nhaporemno omombe'u Jesus'ga moirũhara'ga pe.

¹¹ Emo ga ndogweroviari kunhangwera'ga remimombe'ua.

—Onhi'ĩ tehe ga, ei ga.

¹² Pedro'ga ki a'e te ga vyri onhana ogwovo ikwaruhua pyri Jesus'ga ryvyagwera pyri tahepia ti ji javo. Ovahemame ga apyni hepiaga ikwaruhua pype. A'ero ga hepiagi Jesus'ga ra'oa hokava. Linho apopyra Jesus'ga ra'oa hokava. A'ea jate ga hepiagi ipype. A'ero ga hoi gwonga pe ojapyakaheteavo hehe onhimomby'avo.

*Jesus'ga gwupiti mokonhava'ea ogwovo Emaús pe
(Marcos 16.12-13)*

¹³ A'ea rupi te kiro Cleopas'ga homemei cidade'i pe Emaús pe Jesus'gareheve'ga. Emaús oko irupe dez quilômetros gwerevi cidade de Jerusalém hugwi.

¹⁴ Ohorame ga nhomonhi'imbavi Jesus'ga rehe gajukahava rehe onhonhi'ĩpondekwava hehe.

¹⁵ Ga nhomonhi'igame Jesus'ga tuhë ga ndupitigi ogwovo ga ndupi.

¹⁶ Ga nombaragwahavi Jesus'ga rehe.

¹⁷ Kiro Jesus'ga ei ga pe:

—Gara rehe pe nhonhi'ĩpondekwavi pejigwovo ve pea rupi pevy'are'yma? ei Jesus'ga.

A'ero ga pytai.

¹⁸ Kiro Cleopas'ga ei Jesus'ga pe:

—Nde ko ojipeahugwiva'ero erepytaahi'vi kiro Jerusalém me ikwahave'yma tiruahũva'ea aḡwamova'ea Jerusalém me naerũ? Nde jate po nderekwahavi! ei ga.

¹⁹ —Gara pe pe ei? ei Jesus'ga.

Oambaragwahave'yma ga rehe ga ei:

—Tiruahũva'ea Jesusva'ea pe Nazarépeva'ea pe, ei ga. Jesusva'ea ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea, ei ga. Ipopoaka hete ahe japovo ahomonhimomby'ava'ea nhandegwyripeve'ga mbo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe. Jukwaha a'ero Tupana'ga nhimohema ahe rehe. Horyory nhandegwyripeve'ga ahe rehe no ga ipopoaka hete javo.

²⁰ Ikwava'ēhara'ğa nduvihava'ğa nhanderuvihava'ğa pavēi omondo Jesusva'ea Pilatos'ga po pe te'i ti ga pembovy ti Jesus'ga javo. Ga ahe mbovyruka yva rehe ahe jukauka.

²¹ —Ore ki a'e te ore roryroryvamo ahe rehe novīa. Orovytyeri pe ore ei: Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri israelitasva'ea pyri embopiro'y ti ға javo. A'ea ore ei novīa. A'ereki ға ahe jukauka. Kiro mokōi ahe kiri omanorē.

²² —Oro kunhangwera'ğa – kiroki ға ojiko Jesusva'ea rehe ore ja – ғаhā ore monhimomby'a hete oji'i. Oho jipe ға ypyhaji ve ovahema itaruvihavuhua kwaruhu pe ahenongai pe oji'i.

²³ Ndohepiagi ға Jesusva'ea ra'oa ipype. A'ero ға jivyri ore pyri imombe'gwovo. E'i ға: “Yvagipeve'ğa Tupana'gapyrive'ğa ojipiuka ore ve Jesus'ga mombe'gwovo!” ei ға. “ ‘Okoji Jesus'ga,' ei Tupana'gapyrive'ğa ore ve.” A'ea kunhangwera'ğa ei oji'i.

²⁴ A'ero orepyteripeve'ğa hoi ikwaruhu pe ahenongai pe hepiaga. “Kunhangwera'ğa omombe'u katu reki ahenongavagwera ore ve ko,” ei ға imombe'gwovo ore ve. Ga ndohepiagi Jesusva'ea, ei mokonha'ğa Jesus'ga pe imombe'gwovo.

²⁵ —Ikwahave'ymuhūva'ero pe ndaperoviapapotari Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'iga, ei Jesus'ga mokonha'ğa pe.

²⁶ Ymyahū ahe e'i ganhi'iga mombe'gwovo: “ ‘He'yiva'ea ti tahahy Cristo'ga pe nehē. Toki ti ga yvagi pe okovo ғanduvihavuhuhetero ji pavēi nehē,' ei Tupana'ga,” ei ahe. A'ea Tupana'ga opota, ei Jesus'ga imombe'gwovo ға pe. A'ea pe ndaperoviari naerū? ei Jesus'ga.

²⁷ A'ero ogwovo ve ға pavēi pea rupi Jesus'ga ға mbo'e ypy Moisésva'ea rembikwatijara rehe – kiroki a'ea omombe'u ga. Aerē ga ға mbo'ei Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea rembikwatijara rehe nhaporemo – kiroki a'ea omombe'u ga no.

²⁸ Kiro ға nduğwerī cidade'i pe. A'ea pe mokonha'ğa ei toropyta avo javo. Jesus'ga oho ғwerī a'ero ға hugwi.

²⁹ A'ero ға eға'ei ga pe:

—Epyta ore pyri. A'ereki ka'aru hete kiro. Ypytū ғwerī.

A'ea ға ei ga pe ga mombytavo ojipyri. Oki ga ғанonga pype ға ndupi a'ero opytavo ға pyri.

³⁰ Aerē oapygame mesa pyri ға pavēi ga ipyhygi pāo onhi'iga Tupana'ga pe hehe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. Kirē ga haygwe'rogwe'rogi pāo imondomondovo ға pe.

³¹ Kiro ға mbaragwahavi ga rehe a'ero ga repiaga ve.

—Jesus'ga tuhē reki! ei ға.

Nanime ga ndiukwahavi oka'nhyma ға hugwi.

—Tenagwe! e te ga.

³² Ojohupe ға ei:

—Ikatu hete nhandevyteri pe nhande mbohoryoryva ga nhi'igame nhande ve onhimombe'gwovo pea rupi nhande mbo'eavo Tupana'ga rembikwatijarukara rehe, ei ға.

³³ Kotihī ға po'ami ojivya ogwovo Jerusalém me. Ovahemame ға onzeve'ğa ndepiagi.

Onhimono'oğipe onzeve'ğa onhipavēive'ğa pavēi. Mokonha'ğa pe ға ei:

³⁴ —Nhandepojoykaharete'ga okwera tuhē ovya onongava hugwi Jesus'ga. A'iti a! Okoji ga. Ojipiuka ga Simão Pedro'ga pe heaji'i, ei ға mokonha'ğa pe.

³⁵ A'ero mokonha'ğa ei ға pe:

—Ore ga repia no. Ore horame pea rupi Jesus'ga hoi ore rupi onhi-mombe'gwovo ore mbo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe. A'ea rupi ore norom-baragwahavi ve ga rehe. Aerē ga haygwe'rogame pão ore mbaragwahavi ga rehe, ei ġa imombe'gwovo.

*Jesus'ga ojipiuka ġwemimbo'eharava'ea pe
(Mateus 28.16-20; Marcos 16.14-18; João 20.19-23; Atos 1.6-8)*

³⁶ Ga a'ea mombe'urame nanime Jesus'ga jipiukari o'ama ġapyteri pe. Ga e'i:

—Tupana'ga ti tonogatu pepy'a! ei ga ġa pe.

³⁷ Anhaġa po javo ġa piryro okyhyjiheteavo.

³⁸ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Maraname pepy'a oko tehe? A'ero pe kyhyjihetei. Maraname pe ndap-eroviari? “Mara'ngu po Jesus'ga tuhē?” pe'e pe pejiyvyteri pe, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁹ Pehepia ti jipoa jipya reheve. Hepiagame po ti pe mbaragwahavi ji rehe a'ero. Pepyhy ti jira'oa nhikaġa reheve ji kwahava. A'ereki anhaġa ndaha'oi. Nikaġi. Ji ki a'e te ji ra'oro. Ji kaġamo, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁰ Onhi'igirē ga hepiukari ġa pe opoa opya reheve.

⁴¹ Gworygworyva ġwaramo ġa ndogweroviari ve. A'ereki ġa e'i oyvyteri pe onhimomby'avo: “Po Jesus'ga tuhē, a'ero pyry hete!” ei ġa. Ga nhi-momby'arame Jesus'ga ei ġa pe:

—Ndaperekoi pe mbatera? Ta'u ji.

⁴² Pira ġa imonoi ga pe a'ero hehyripyra heiretea reheve.

⁴³ Ipyhyga ga i'ui ġa gwepiagame.

⁴⁴ Aerē ga ei ġa pe:

—Ymyaĩ ji nhimombe'umbe'ui pe me jiruvame pe pyri. A'e ji pe me: Moisés'va'ea remimbo'eagwera aherembikwatijariipyra ji mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea rembikwatijariipyra pavēi, a'e ji pe me. Ji mombe'ui no ikwatijariipyra Salmos, a'e ji ikwehe. Tako pa ti ji ikwatijariipyra rupi nehē – kiroki a'ea ji mombe'u, a'ea'e ji pe me ikwehe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁵ Kiro ga ikwahavukari ġa pe Tupana'ga nhi'iga aherembikwatijariipyra.

⁴⁶ Imombe'gwovo ga ei:

—Ikwatijariipyra e'i: “Tahahy ti Cristo'ga pe. Omano po ti ga nehē. Mokōi okira py'rovo ti ga tokwerava'ja gwyvyagwera hugwi.

⁴⁷ Cristo'gareheva'ero ti ġa tomombe'u katu Cristo'ga yvyakotyve'ġa gwyrive'ġa pe nhaporemo. Te'i ti ġa ġa pe: “Tapevy'ari ti pejikote'varuhua rehe pejipohia jugwi herojijyjijyita pejeaporoġita. A'ero po ti Tupana'ga imombohetei pendekote'varuhua pe hugwi nehē ikwahava'jave'yma nehē. A'ea po ti ġa tomombe'u katu Jerusalémmeve'ġa pe na'ē. Aerē po ti ġa tomombe'u katu ojipe'ġa pe nhaporemo.” A'ea ikwatijariipyra e'i, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁸ —Oro pe, ei Jesus'ga ġa pe. A'ea pe ikwahapavi. A'ero ti pemombe'u.

⁴⁹ Ji rendu ti! ei Jesus'ga. Ymyahũ Tupana'ga ei: “Jira'uva po ti pe pojykai nehē,” ei jiruva'ga pe me, ei Jesus'ga. Pepyta ti cidade de Jerusalém me gara'uva rura pota aerē po ti gara'uva tuhu nehē javo. A'ero jihi po ti gara'uva mondoukari yvaga hugwi pe pojykauka jupe pe mbopopoakaruka nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

*Jesus'ga rerohohava yvaga pype
(Marcos 16.19-20; Atos 1.9-11)*

⁵⁰ A'ero Jesus'ga hoi ġa nenonde ġa nderogwovo cidade de Betânia kotyi ve. Opoa mondovo ġa pe ga ei Tupana'ga pe:

—Emombyry ti ġa pe.

⁵¹ Onhi'igħa ve Tupana'ga pe ga hoi ġa hugwi. Kiro garerohohava yvaga pype.

⁵² Ombohete ġa ga. Kirē ġa jivyri ogwovo Jerusalém me gworygworyhetero.

⁵³ Nane'ymi ġa hoi opytavo ojatykahavuhua pype Tupana'ga mboheteavo ndepyry hete nde javo.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de João

Jesus Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga nhande ve

¹ Jypya yvya apoa renonde Tupana'ga reaporoğita kwahavukahara'ga rekojipei hako. Tupana'ga pyri ga ruvi ga rerekovo. Ga ko Tupanamo tuhê oko.

² Yvya apoa renonde akoja'ga rekoi Tupana'ga pavêi gakhavukahara'ga.

³ Ga pe Tupana'ga oapopavuka mbatera. Ojipe'ga pe rûi Tupana'ga oapouka. Okwahavukahara'ga pe jate ga oapouka mbatera hako.

⁴ Tupana'ga kwahavukahara'ga tuhê oko po rimba'e. A'ero ga jara'ga mongopavi ġa monguva. Ga yvyakotyve'ga mongoi. A'ero ga Tupana'ga kwahavukari ġa pe no. Arimo nhande tihepia katu mbatera kwahavağwama mytu'êro ġwaramo. Na ja ga imomytu'êi yvyakotyve'ga akaği pe tokwaha ti ġa Tupana'ga javo.

⁵ Ypytunarupive'ga ndokwahavi hepiage'yma ġwaramo. Ypytunarupive'ga'jave'ga – ġa ndokwahavi Tupana'ga okote'varuhuavo – ġa pe ga Tupana'ga mombe'umbe'ui no tokwaha ti ġa ga javo. Ga omombi pota Tupana'ga kwahavağwama novia. Ndopigi reki. A'ereki Tupana'ga mombe'ua ikwahy ve ojipe'ga ndehe ga kwahavuka ġa pe.

⁶ Nahã ko ahe ikwehe. Ahe ve ġa ei João Batista. Tupana'ga e'i ahe ve:

– Emombe'u ti ġa pe jikhavukahara'ga, ei Tupana'ga ahe ve.

⁷ A'ero João'ea ruri ga mombe'gwovo ikwehe.

– Tamombe'u ti ga pe me tapejiko pa ti ga rehe javoji, ei ahe, kiroki ga Tupana'ga kwahavuka nhande ve, ei João'ea ikwehe.

⁸ Ahe ko imomytu'êhara'ga rûi.

– Akoja'ga mombe'gwovo reki ji ruri, ei ahe, kiroki ga omomytu'ê Tupana'ga kwahavuka nhande ve, ei João'ea ikwehe.

⁹ Gaha ko imomytu'êharetero. A'ero ga ruri imomytu'embava yvyakotyve'ga akaği pe tokwaha pa ti ġa Tupana'ga javo.

¹⁰ Yvya koty ga ruvi ikwehe. A'ea tuhê Tupana'ga oapouka ga pe hako yvyakotyve'ga ndeheve. Yvyakotyve'ga ki a'e te ndogweroviari ga.

¹¹ Ogwyri pe ga ruri ikwehe gwe'ya'ga pyri judeus'ga pyri. Ga ki a'e te ndokoi ga rehe.

¹² Kiroki ġa oko reki ga rehe – ġa pe ga ei a'ero: “Pejiko pe ji rehe,” ei ga. “Kiro ji pe mongoi Tupana'ga ra'yramo a'ero,” ei ga ġa pe.

¹³ Yvyakotyve'ga ko na ta'y. Akwaimbae'ga ta'y pota ġwembireko'ga nderekovo. Aerê ġanda'yra'ga ari ġa hugwi a'ero. Na rûi reki ga nhande mongoi Tupana'ga ra'yramo. Nhande xajiko Tupana'ga kwahavukahara'ga rehe. A'ero Tupana'ga ei nhande ve: “Jira'yramo ko pe ndekoi kiro pejikoga ġwaramo ga rehe,” ei Tupana'ga.

¹⁴ Tupana'ga kwahavukahara'ga onhimongouka yvyakotyva'ero a'ero ikwehe Jesus Cristo'ga. Igwete ga ruvi orepyteri pe ikwehe. Ga nhande arõ hete imombyryva nhande ve. Ga okwahavuka katu Tupana'ga nhande ve no. A'ereki ga jate ko Tupana'ga ra'yretero. Igwete ore nhimombaragwahavi garuvihavuhetea rehe garuva'ga ruvihavuhetea rehe.

¹⁵ João Batistava'ea omombe'umbe'u ga ikwehe. Ahe e'iahy ġa pe ikwehe:

–Gaha ji amombe'u pe me oji'i, ei ahe. “Aerē po ti ga ruri pe nderekovo nehē,” a'e ji oji'i, ei ahe. “Ga huvihavuhuhetero. Ji ki a'e te ako tehe reki. Jypya vehevi ji rekoe'ymame ga okoe'ymi,” a'e ji pe me oji'i, ei Joãova'ea ikwehe.

¹⁶ Ga pyry hete tuhē nhande aromo. A'ero nhande ve nhaporemo ga imombyryvi jipi. Igwaigwavete ga imombyryva'ja'javi nhande ve.

¹⁷ Moisésva'ea pe Tupana'ga ombuhuruka onhi'iga hako tohendu katu ti ga javo. Jesus Cristo'ga pe ki a'e te Tupana'ga nhande arōheteuka.

–Emombyry ti ga pe, ei Tupana'ga ga pe. Ji kwahavuka katu ti ga pe no, ei ga Jesus Cristo'ga pe.

Na tuhē Jesus Cristo'ga rekoi a'ero.

¹⁸ Yvyakotyve'ga ndohepiagangavi Tupana'ga. Gara'yra'ga jate – ga tehe ko Tupana'ga ra'yretero – gaha jate koi ojikoty'a Tupana'ga pavēi. Gaha okwahakatuuka Tupana'ga nhande ve a'ero.

João Batistava'ea onhimombe'u

¹⁹⁻²⁸ Igwete judeus'ga nduvihava'ga ga mbuhurukari ojipyri mbatera kwava'ēhara'ga – ga okwava'ē mbatera Tupana'ga pe jipi. Igwete ga ei ga pe gapokohara'ga pe no levitas'ga pe. Ga pe – ga ko fariseus'ga – ga pe judeus'ga nduvihava'ga ei:

–Peho ti João Batista'ga pyri tonhimombe'u ti ga pe me nehē, ei ga ga pe.

A'ero ga hoi cidade de Jerusalém hugwi ogwovo João Batistava'ea pyri – perope ahe ga mobatiza paranahūa aherovai Jordão aherovai. Cidade de Betânia ira'agwe te jugwi. Pevo ga hoi javo Joãova'ea pe.

–Mome ahe nde? ei ga ahe ve. Enhimombe'u ti ore ve torokwaha ti nde, ei ga.

Ahe ni'mbei ga pe a'ero. Onhimombe'u katu ahe ga pe tajikwaha ti ga javo.

–Ji ko ga rui – kiroki ga pe Tupana'ga e'i: “Amondo po ti ga vyakotyve'ga pyri ganduvihavuhuhetero nehē Cristo'ga,” ei ga. Ji ko ga rui, ei ahe.

–Marã naerũ? ei ga ahe ve. Nde po Eliasva'ea ekwerava ejyvya hugwi? ei ga.

–Ji ko ahe rui, ei ahe.

–Nde ereko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo a'ero – kiroki ga Moisésva'ea omombe'u hako uhu ti ga javo hako? ei ga ahe ve.

–A'ea rui ko ji, ei ahe.

–Mome ahe nde naerũ? Enhimombe'u ti ore ve toromombe'u ti ga pe – kiroki ga ore mbuhu nde pyri, ei ga. Marã ti nde nhimombe'ui ore ve nehē? ei ga ahe ve.

–Pehendu ti nhinhi'iga a'ero, ei ahe. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea omombe'u nhoḡwenonde ojipe'ga rembi'eagwama hako, ei Joãova'ea. Nahã Isaíasva'ea ei hako:

“Ojipe'ga nhi'iga po ti hahyahi

ga erame ga mbo'eavo ongae'yi me nehē,” ei ahe.

“E'i po ti ga ga pe:

‘Pemboavujikwe ti pehea imbohupikatuavo huvihava'ga pe

tuhu ti ga nhande pyri javo,’ e po ti ga,” ei Isaíasva'ea hako, ei ahe.

Jihi ko a'ea, ei Joãova'ea onhimombe'gwovo ga pe. A'eahy ji javo ojipe'ga pe: “Penhimboavujikwe ti pejipohia pejikote'varuhua hugwi tuhu ti nhandepo-jykaharete'ga nhande pyri javo,” a'e ji, ei Joãova'ea onhimombe'gwovo ga pe.

A'ero ga ei ahe ve:

–Marã a'ero? Nahã nde ei ore ve: “Ji ko Cristo'ga rui Tupana'ga remim-buhurukara'ga rui,” ere ko nde, ei ga. “Eliasva'ea rui ko ji no,” ere ko nde, ei ga. “Ji ko akoja'ga rui Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga rui,” ere ko nde

ore ve, ei ġa. Maranuhūrame nde okoteheva'ero ġa mobatizai naerū? ei ġa Joãova'ea pe.

—Jihi amobatiza ġa yhya pyvõ jipi, ei ahe. Pepyteri pe ojipe'ga ami okovo. Emo pe ndapekwahavi ga, ei ahe ġa pe. Gaha po ti oko pe pyri huvihavuhetero nehë, ei ahe. Huvihavuhu hete tuhë ga, ei ahe. Ji ki a'e te okoteheva'ea, ei Joãova'ea ġa pe.

Nhanderekote'varuhua mombohara'ga

²⁹ Ko'emame Joãova'ea Jesus'ga repiagi ga rurame ojipyri. A'ero ahe ei jara'ġa pe:

—Pehepia ga! ei ahe. Pevo ga rekoi – kiroki ga cordeiro ja, ei ahe. Ikwava'ēhara'ġa ojuka cordeiros jipi Tupana'ga ti tomombo nhanderekote'varuhua a'ero javo, ei ahe. Cordeiro ja po ti ga manoi nehë no. A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri tomano ti ga imombo vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua javo, ei Joãova'ea ġa pe.

³⁰ Amombe'u ji ga pe me oji'i cordeiro'jave'ga, ei ahe. “Pe pyri po ti ga rekoi jihoheva'ero. A'ereki jypya vehevi ji rekoe'ymame ga okoe'ymi po rimba'e,” a'e ji pe me oji'i, ei ahe Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe.

³¹ —Ymya ji ei: “Ma'ġa po ti Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri nehë tomombo ti ga ġandekote'varuhua javo?” ei ahe. Kiroġwe ji ga kwahavi. A'ero ji ga kwahavukari jire'yja'ġa pe israelitas'ġa pe. Nurã ji ruri pe mobatizavo yhya pyvõ tapekwaha ti ga javo, ei Joãova'ea ġa pe.

³²⁻³³ Igwete Joãova'ea Jesus'ga mombe'ukatui ġa pe:

—Ndakwahavi ypy ji ga ma'ġa po ti Tupana'ga ombuhuruka javo, ei ahe. Emo Tupana'ga – gaha ji mbuhuruka ġa mobatizauka yhya pyvõ – ga e'i ji ve: “Erehepia po ti nde jira'uva rura ga pyri nehë. Ojy po ti jira'uva opytavo ga pyri nehë,” ei Tupana'ga ji ve, ei ahe. “Gaha po ti aerë pe pojykauka jira'uva pe nehë a'ea ti tapemongo Jesus'gareheva'ea javo,” ei Tupana'ga ji ve, ei ahe. Ahepia tuhë ji Tupana'ga ra'uva rura a'ero oji'i, ei ahe. Inambua ja koi ijiyvi yvaga hugwi opytavo ga pyri oji'i.

³⁴ Ahepia tuhë ko ji oji'i, a'e ji, ei ahe. Nurã ji ei pe me: Akoja'ga tuhë koi Tupana'ga ra'yra'ga, ei Joãova'ea.

Jesus'ga remimbo'eppyharava'ea

³⁵ Ko'emame Joãova'ea rekoa'javi onhi'ġa mokonha'ġa pavëi ġwemimbo'ehara'ġa pavëi o'ama.

³⁶ Igwete ahe hepiagi Jesus'ga kwava.

—Pevo ga hoi cordeiro'jave'ga! ei Joãova'ea ga mombe'gwovo ġa pe. Cordeiro ja po ti ga manoi nehë. A'ereki Tupana'ga ombuhuruka ga nhande pyri tomano ti ga ġandekote'varuhua imombo javo, ei ahe.

³⁷⁻⁴⁰ Joãova'ea remimbo'ehara'ġa ġwendu memei ahenhi'ġa André'ġa. A'ero ġa hoi Jesus'ga reviri. Igwete Jesus'ga jirovagi ġa ndepiaga gweviri.

—Gara? ei ga.

—Mome nde ruvi? ei ġa ga pe.

—He pejijo hepiaga, ei ga ġa pe.

A'ero ġa hoi ga rupi garuhava repiaga. Ka'aru quatro horas rupi ġa hoi. Igwete ġa nhomonhi'inhi'ġi upa kwara hoa rupi.

⁴¹ Kiro André'ga hoi na'ë oirū'ga pyri Simão Pedro'ga pyri.

—Orohepia ore Messias'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga, ei ga Simão'ga pe. (Cristo'ga pe judeus'ġa e'i Messias.)

⁴² A'ero André'ga Simão'ga reruri Jesus'ga pyri. Simão'ga repiagame Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe ko Simão João'ga ra'yra, ei Jesus'ga ga pe. Cefas po ti nderera nehẽ, ei ga Simão'ga pe. (Cefas'ga pe judeus'ga e'i Pedro. A'ea ko Ita.)

Jesus'ga ombuhuruka ahe ojiheva'ero

⁴³ Ko'emame Jesus'ga ei:

—Taho ti Galiléiapeve'ga gwyri pe.

Oho na'ẽ ga Filipe'ga pyri.

—Herejo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga Filipe'ga pe.

⁴⁴ Filipe'ga ko cidade de Betsaidapeve'ga – perope André'ga u Pedro'ga pavêi.

⁴⁵ Aerẽ Filipe'ga hoi Natanael'ga pyri javo.

—Orohepia ore ga – kiroki ga Moisésva'ea omombe'u ikwatijarame gwemimbo'eagwera hako, ei Filipe'ga ga pe. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea okwatija ga no ga mombe'gwovo hako, ei ga. Ga tuhẽ ore orohepia. Ga ko Jesus'ga Joséva'ea ra'yra'ga. Cidade de Nazaré pe ga ruvi, ei ga Natanael'ga pe.

⁴⁶ —Nazaré! ei Natanael'ga. Imombyryva'ea nduri tuhẽ pea hugwi, ei ga ga pe.

—Herejo xaho ji rupi a'ero terehepia ti ga, ei Filipe'ga ga pe.

⁴⁷ Natanael'ga rurame Jesus'ga ga repiagi.

—Kiro ki ga u israelitapyryvamo, ei Jesus'ga ga mombe'gwovo. Ga ni'mbeangavi jipi ojipe'ga moandyje'yma, ei ga Natanael'ga mombe'gwovo.

⁴⁸ —Marã nde ikwahavi jireaporoğita naerũ? ei Natanael'ga ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Irupe ko nde rekoi oji'i novĩa, ei ga. Filipe'ga ea renonde nde ve ji orohepia reki. Figueira ağı pe nde reni, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁹ —Jesus, ei Natanael'ga. Tupana'ga ra'yra tuhẽ ko nde! ei ga. Nde ko israelitas'ga nduvihavuhuhetea tuhẽ! ei ga Jesus'ga pe.

⁵⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe a'ero:

—A'e ko ji nde ve ko: “Orohepia ko ji nde rename figueira ağı pe.” A'ero nde jikogi ji rehe, ei Jesus'ga ga pe. Aerẽ po ti ji koji'iheteva'ea japoi nehẽ ahemonhimomby'aheteva'ea nehẽ. A'ea po ti nde erehepia nehẽ no, ei ga Natanael'ga pe.

⁵¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ kiro pe me, ei ga. Tamombe'u ti jijihe'ara Tupana'ga rehe, ei ga. A'ea'java'ea ko nahã a'ero. Pehepia po ti pe yvaga rovapytymba'vogipyra, ei ga. Pehepia po ti pe Tupana'gapyrive'ga jiuupiupira gajivyjivyra ji pyri nehẽ no, ei ga. Nahã ko ji ajihe'a Tupana'ga rehe nhiremimbuhurukara'ga rehe, ei Jesus'ga. Oronhomonhi'inhi'ige'ymi ore orojogwerekokatuavo ga pavêi. Nahã po ti pe me nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

2

Jesus'ga ombote yhya vinhoramo

¹⁻² Mokõi Jesus'ga kiri ogwovo toryvi pe cidade de Caná pe – perope Galiléiapeve'ga gwyri pe. A'ereki ga Jesus'ga mondouka ganembirekohava repiagauka. Ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga mondouka no. Igwete Jesus'ga hoi hepiaga toryva. Jesus'ga yembora pevo oko ga pyri no. Toryva apopave'ymame momina ga hugwi vinho.

³ A'ero Jesus'ga yembora ei Jesus'ga pe:

—Momina kiro vinho ga hugwi, ei ahe Jesus'ga pe.

⁴ —Maraname nde ei ji ve kiro a'ea rehe? ei ga ahe ve. A'ereki ndohoi ve hepiukara apiavo. Aḡwamo rūi po ti ji hepiukapavi Tupana'ga popoakara ḡa pe nehē, ei ga o'yembora pe.

⁵ Igwete ahe ei ḡa pe – kiroki ḡa opoko toryva repiakatuhara'ga – ḡa pe ahe ei:

—Jira'yra'ga erame pe me penhi'īpo'ru ti ga, ei ahe ḡa pe.

⁶ Pevo gwereko yhya ryrúa ita apopyra. A'ereki judeus'ḡa nane'ymi ojipy-hepyhei. Oheohei ḡa mbatera jipi no nahã nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe javo. Nurã gwereko pevo mbohapyrete seis yhya ryrúa. Inainani gwereko he'yjuhu cem litros gwerevi ipype tynahemame.

⁷ Igwete Jesus'ga ei hepiakatuhara'ga pokohara'ḡa pe a'ero:

—Peheka'voka'vo ti yhya ipype. Pematynahē hete ti imohina, ei ga.

A'ero ḡa imotynahenahēhetei inoḡa hyrua pype.

⁸ Igwete ga ei ḡa pe:

—Pejara ti kiro yhya herogwovo toryva repiakatuhara'ga pe, ei ga ḡa pe.

A'ero ḡa herohoi yhya ga pe to'u ti ga hepiaga javo.

⁹ Yhya rūi reki ga i'urame. Vinho reki yhya mbotepyra ga i'ui hepiaga. Ndokwahavi ga yhya mbotea vinhoramo. Gapokohara'ḡa ki a'e te okwaha hete Jesus'ga remimbotea. Igwete ga i'ui hepiaga. A'ero ga hambirekove'ga mbuhurukari ojipyri javo ga pe.

¹⁰ —Nde ko ore atyvi, ei ga hambirekove'ga pe. Ore oromondo ppy vinho heheva'ea toryvarupive'ḡa pe, ei ga. Kirē ḡa i'uheterame ore imondoi ndaheiva'ea ḡa pe. A'ereki i'uheterame ḡa nonhimombaragwahavi ndaheiva'ea rehe. Nde ki a'e te nerembuhuri ppy heheheteva'ea kiroḡwe imbuhua ore ve, ei ga ga pe.

¹¹ Jesus'ga ombote yhya vinhoramo cidade de Caná pe Galiléiapeve'ḡa gwyri pe ikwehe. A'ea ppy ga oapo ahemonhimomby'ava'ea hepiuka ḡa pe gweaporogita Tupanamo. Nurã garemimbo'ehara'ḡa jikohetei ga rehe.

¹² Aerē Jesus'ḡa hoi cidade de Cafarnaum me. Ga'yembora oho gairũ'ḡa pavēi. Garemimbo'ehara'ḡa oho ḡa ndupi no. Pevo ḡa pytaahi'vi upa.

Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi

(Mateus 21.12-13; Marcos 11.15-17; Lucas 19.45-46)

¹³ Aerē Jesus'ḡa hoi cidade de Jerusalém me. A'ereki judeus'ḡa toryva gwereko ḡwerĩ. Páscoa ei ḡa akoja pe. A'ea rupie'ymi judeus'ḡa japyakai uragwera rehe Egitopeve'ḡa gwyrá hugwi.

¹⁴ Igwete Jesus'ga hoi judeus'ḡa jatykahavuhua rokari pe ḡa ndepiaga. Pevo ḡa ndekoi ima'ema'eamo mbatepyryva itambere'ia pyhyga ḡa hugwi. Yuranuhã bois ḡa ima'ema'ēi ovelhas. Inambu'ia ḡa ima'ema'ēi upa. Mesa pyri jara'ḡa neḡaneni hajiheve'ḡa itambere'ia ipyhypyhyga judeus'ḡa itambere'ia ikwepkywepyga imondovo ḡa pe.

¹⁵ Ga ndepiagame Jesus'ga japoí yhypohama ḡa nupanupamo ipyvõ ḡa mo'embava ḡa mondovo ojatykahavuhua rokara hugwi. Ovelhas ga imo'emo'ēi, bois ga imo'emo'ēi imonhamonhana imondovo. Ombojirejire ga itambere'ia kwepkykara'ḡa mesa heka'voka'vogauka ḡaitambere'ia jugwi.

¹⁶ Igwete ga ei ḡa pe – kiroki ḡa oma'ema'ē inambu'ia:

—Peroho ti kia jugwi! a'e te ji, ei ga. Tapema'ema'ēa'javuhui mbatera avo jiruva'ga rongá pe! ei ga ḡa pe.

¹⁷ A'ero garemimbo'ehara'ḡa ikwahava'javi Tupana'ga rembikwati-jarukara. Igwete ḡa ei ojohupe:

—A'ea pe reki ikwatijara i'ei Cristo'ga nhi'ḡa mombe'gwovo, ei ḡa. Nahã Cristo'ga nhi'ḡa Tupana'ga pe hako:

“Nhi'aġataruhu ji neronga rehe jipi toko katu ti ġa ipype javoji,” ei ga.

“Nhi'aġataruhua ji juka hete,” ei ga, ei ġa.

Ikwatijara omombe'u jipe Cristo'ga nhi'iġaġwama, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ġa.

¹⁸ Kiro judeus'ġa nduvihava'ġa nduri javo Jesus'ga pe a'ero.

—Ma'ġa nde mbuhurukaruhu ġa mo'ëukaraġwama avo hugwi? ei ġa. Po Tupana'ga nde mbuhurukari, a'ero po ti nde hepiukari gapopoakara ore ve ahemonhimomby'ava'ea japovo, ei ġa. A'ero po ti ore nde reroviari nehë Tupana'ga tuhë ga mbuhuruka javo, ei ġa Jesus'ga pe.

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe a'ero:

—Po ti pe imbojypavi aġa Tupana'ga ruhava imbote'varuhuavo nehë, aerë mokõi nhande kirame ti ji imbovyra'javi imohina nehë, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁰ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa ei ga pe:

—Nde ki ere'eteheuhu, ei ġa. He'yjuhuva'ea rupi quarenta e seis anos rupi ġa poravykyvykyi japovo aġa Tupana'ga ryrua, ei ġa. Marã po nde gwehu kotihĩ japoa'javuhui imohina mokõi nhande kirame naerũ? ei ġa ga pe.

²¹ Gwa'oa pe reki Jesus'ga ei a'ea ko Tupana'ga ruhava javo.

²² Aerë Jesus'ga vyrame omanoa hugwi garemimbo'ehara'ġa ikwahava'javi ga'eagwera. A'ero ġa heroviari ga'eagwera Jesus'ga onhimombe'u katu javo. Igwete ġa heroviari Tupana'ga rembikwatijarukara ahe ve no Jesus'ga ahe omombe'u ga kwatija javo.

Jesus'ga okwaha vvyakotyve'ġa py'a

²³ Toryva rupi Páscoa rupi Jesus'ga rekoi cidade de Jerusalém me a'ero. Igwete ga hepiukari Tupana'ga popoakara ġa pe ahemonhimomby'ava'ea japovo. Nurã ġa jikojikogi ga rehe onhimongyavo.

²⁴ Jesus'ga ki a'e te ndojikogi ġa ndehe a. A'ereki ga okwahapavipe vvyakotyve'ġa py'a.

²⁵ Ga nde'i ojipe'ġa pe: “Marã ġandeaporogita?” A'ea ga nde'i. A'ereki ga okwahapavipe ġa a.

3

Nicodemosva'ea uhu Jesus'ga pyri

¹⁻² Aerë Nicodemos'ga ruri Jesus'ga pyri ypytunimo. Ga ko judeus'ġa moġitahara'ga fariseu'ga. Aerë ga ruri Jesus'ga pyri xanhomonhi'ĩ ti javo.

—“Gaha ko nhanembo'ehara,” oro'e ore nde ve, ei ga Jesus'ga pe. “A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri tombo'e ti ga ġa javo,” oro'e ore nde ve, ei ga. Tupana'ga opokogame jate ġa hepiukari Tupana'ga popoakara nde ja ahemonhimomby'ava'ea japovo, ei ga ga pe. Nurã ore ei: “Tupana'ga ombuhuruka ga rerekovo,” oro'e ore, ei Nicodemos'ga ga pe.

³ Igwete Jesus'ga ei ga pe a'ero:

—Tamombe'u katu tuhë kiro nde ve, ei ga. Kiroki ġa ojihuva'ja – ġa pe jate po ti Tupana'ga ei: “Jihi ko ġanduvihavuhetero,” ei Jesus'ga ga pe.

⁴ Igwete Nicodemos'ga ei a'ero:

—Marã po jyvua'kave'ġa jihuvi naerũ? ei ga. Maranuhũ po ġa kia'javi oy'ġa vvyteri pe o'ara'java naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

⁵ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu tuhë nde ve. Penhimobatizauka po pe yhya pyvõ imomboruka pejikote'varuhua pejihugwi hamo, ei ga. Tupana'ga ra'uva po pe mboheaporogita pyahu hamo no, ei ga. Nane'ymame po ti Tupana'ga ndokoi penduvihavuhetero nehë penhimobatizaukare'ymame yhya pyvõ gara'uva pe mboheaporogitapyahue'ymame nehë no, ei Jesus'ga ga pe.

⁶ Nhandey'ga nhande mbojihuvame nhande mbo'a, nhandera'o nhande a'ero vvyakotyva'ero, ei ga. Tupana'ga ra'uva nhande mboheaporoğitapyahurame jate nhande reaporoğitapyahuro a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

⁷ Terenhimomby'auhui ti nhiremimombe'uagwera rehe ji erame nde ve: “Pejihuva'ja ti.” Nahã ti pe ndeaporoğitapyahuro nehẽ. Erovia ti nhinhi'iga, ei ga Nicodemos'ga pe.

⁸ Nahã ko yvytua, ei ga. Gwemimbotarimo uhu okookovo. Pehendu pe tura novĩa. Emo pe ndapekwahavi ma hugwi te turi javo. “Mome po ti ihoi nehẽ?” pe'ji pe no, ei ga. A'ea javijitehe ko Tupana'ga ra'uva ahe mboheaporoğitapyahurame, ei ga. Gwemimbotarimo gara'uva rekorekoi. Emo pe ndapekwahavi marã javo. “Ma'ga po ti gara'uva ga mboheaporoğitapyahu kiro nehẽ?” pe'ji pe, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ –Maranuhũ nanongara? ei Nicodemos'ga. Ndakwahavi ji a'ea, ei ga ga pe.

¹⁰ –Ndehe ko israelitas'ga mbo'ehara novĩa. Nde nderekwahavi a'ea naerũ? ei ga Nicodemos'ga pe.

¹¹ Tamombe'u katu tuhẽ nde ve, ei ga. Oromombe'u ore pe me orerembikwahavipyra. Orerembiepiagipyra ore oromombe'u pe me novĩa. Emo pe ndaperoviarihu oreremimombe'uagwera, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Vvyakotyva'ea ji amombe'u pe me. Emo pe ndaperoviari, ei ga. Ndaperoviari kaitu po ti pe nhinhi'iga nehẽ ji imombe'urame yvagipeva'ea pe me nehẽ, ei ga Nicodemos'ga pe.

¹³ Ndajiupihavi yvagi pe ikwahava mbatera ogyva imombe'gwovo, ei ga. Jihi jate reki aiy pea hugwi imombe'gwovo a'itituhẽva'ea pe me. A'ereki Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga imombe'gwovo Nicodemos'ga pe.

¹⁴ Igwete Jesus'ga Moisésva'ea mombe'ui no. A'ereki ymya Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe hako:

“Eapouka ti mboja ra'angava imbovyva yva rehe imo'ama,” ei ga ahe ve hako. Ongae'yi me ahe imbovyri ha'angava imohina a'ero tohepia ti mboja rembihu'upyra'ga javo. Kiroki ahe ojovavu hepiaga imohinipyra – oka'ẽ ahe hugwi. Nomanoi ahe a'ero. Aerẽ Tupana'ga ei: “Moisésva'ea ombovyruka mboja ra'angava yva rehe hako,” ei ga. “Na jitehe po ti ga ga mbovyri yva rehe no. A'ero po ti ga ga jukai nehẽ,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga mombe'gwovo hako.

¹⁵ Nahã Tupana'ga ga momanoukari toko pyahu ti ga javo – kiroki ga ojiko ga rehe. Aerẽ po ti ga ndekoi Tupana'ga pyri yvagi pe nehẽ no.

¹⁶ A'ereki Tupana'ga oarõ hete vvyakotyve'ga. A'ero ga gwa'yra'ga mbuhuri vvyakotyve'ga pyri ikwehe. Gara'yra'ga ko ojipeji hete ko ga reko'i ga pe. Emo Tupana'ga ga mbuhuri nhande pyri ga momanomouka nhande repyga toho ti ga yvagi pe nehẽ javo. Nurã nhandejikogame Tupana'ga ra'yra'ga rehe po ti nhande reko'i Tupana'ga pyri avuirama nehẽ. Ndiahoi po ti nhande hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ nhandemanorame nehẽ.

¹⁷ Gwa'yra'ga mbuhurame nhande koty Tupana'ga nde'i ga pe: “Eho ti ga pyri peko te'varuhu pe javo ga pe.” Tupana'ga nde'i a'ea gwa'yra'ga mbuhurukarame nhande koty. A'ereki ga gwa'yra'ga mbuhuruka avo togweru po ti ga ga ji pyri nehẽ javo.

¹⁸ Ga jikogame gara'yra'ga rehe Tupana'ga nde'ia'javi ga pe: “Peko te'varuhu pe.” Ga jikoge'ymame Tupana'ga e'i jipe a'ea ga pe. Oko te'varuhu tuhẽ nanongara'ga. A'ereki ga ndojikogi Tupana'ga ra'yra'ga rehe – ga ojipeji oko gara'yretero.

¹⁹ Nahã a'ero. Mytu'ërame nhande ve nhande hepiagi mbatera ikwahava. A'ea'java'ea pe Cristo'ga ei a'ero urame yvya koty. “Tamomytu'ë ti ġa pe, ei ga. A'ero po ti ġa Tupana'ga kwahavi okovo katu nehë,” ei ga novã. Emo ġa ndokwahapotari Tupana'ga. A'ereki ġa okote'varuhue'yimi. Oko hete ġa okote'varuhua rehe jate a'ero – a'ea ypytuna ja ndokwahavukari ġa pe. Nurã ko Tupana'ga eaġwama ġa pe.

²⁰ Okote'varuhurame ġa ndokoi ga rehe – kiroki ga omomytu'ë ahe ve Cristo'ga. Ga ndokopotari tuhë ga pavëi. A'ereki ġa e'i ojive: “Po ti ji rekoi Cristo'ga pavëi, a'ero po ti ga imboukwahavi jirekote'varuhua nehë,” ei ġa ojive.

²¹ Jararamo ki ġa a'e te oko Tupana'ga reaporoġita rupi okovo katu. Nanongara'ġa oko pota tuhë Cristo'ga pavëi – gaha okwahapavuka ahe ve. A'ereki ġa e'i: “Ji rekorame Cristo'ga pavëi po ti ojipe'ġa ikwahavi jirekokatua nehë. A'ero po ti ġa ei ji mombe'gwovo: “Tupana'ga ga poko ga mongovo ġwemimbotarimova'ea rehe,” e po ti ġa ji mombe'gwovo a'ero nehë,” ei ġa. Nanongara Jesus'ga imombe'umbe'ui Nicodemos'ga pe ikwehe.

João Batistava'ea omombe'ua'ja Jesus'ga

²² Aerë Jesus'ga hoi Judéiapeve'ġa gwyri pe ġwemimbo'ehara'ġa pavëi. Igwete Jesus'ga pytaahi'vi pevove'ġa pavëi ġa mobatizativavo.

²³ A'ea rupi João Batistava'ea rekoi ojipe'ġa mobatizavo cidade de Enome – a'ea ojopyri u cidade de Salim pavëi. A'ereki gwereko hete yhya pevo. Igwete pevove'ġa hoġahoi ahe pyri a'ero onhimobatizavouka ahe ve.

²⁴ A'ereki a'ea rupi soldados'ġa nomongiukari ve Joãova'ea cadeia pype.

²⁵ Aerë jararamo Joãova'ea remimbo'ehara'ġa nhi'igayvari ojipe'ga pavëi judeu'ga pavëi.

–João'ga ġa mobatizaramo pyry hete okwahyro ġa ndehe, ei aheremimbo'ehara'ġa ga pe.

A'ero judeu'ga ei ġa pe:

–A'ea hohe te ikwahyro ġa ndehe Jesus'ga ġa mobatizaramo, ei ga ġa pe.

²⁶ Nurã Joãova'ea remimbo'ehara'ġa hoi ahe pyri javo ahe ve.

–Akoja'ga, ei ġa, kiroki ga oko nde pyri paranauhã aherovai Jordão aherovai – kiroki ga nde eremombe'u ore ve oji'i, ei ġa, kiro ga ġa mobatizavuhui no. Ohopavuhu reki ġa ga pyri a'ero, ei ġa imombe'gwovo ahe ve novã.

²⁷ Igwete Joãova'ea ei ġa pe a'ero:

–Pyry hete reki ji ve ġa hopavame ga pyri, ei ahe. Tupana'ga jate ombopopoakaramo ahe popoakaramo a'ero okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ahe. Nurã ġa hopavi ga pyri. A'ea ko pyry hete ji ve, ei ahe ġa pe.

²⁸ Pehe tuhë pehendu nhinhi'igagwera oji'i, ei ahe. A'ereki ji a'e katu nhinhimombe'gwovo pe me oji'i. “Ji ko Cristo'ga rūi nhanderekote'varuhua mombohara'ga rūi,” a'e ko ji pe me oji'i, ei ahe. Ga renonde Tupana'ga ji mbuhurukari, ei Joãova'ea ġa pe.

²⁹ –Nahã ġa nembirekorame jipi, ei Joãova'ea. Hëapotahara'ga tuhë gwereko hëa, ei ahe. Gairũ'ga reki hëapotahara'ga pokogi ġanembirekoagwama. A'ero ga roryvamo hëapotahara'ga nhi'igã renduva hëa rerekoa mombe'urame, ei ahe ġa pe. Hëapotahara'ga irũ'ga ja ko ji, a'e ji pe me. A'ereki ji Jesus'ga poko. A'ero ji roryhetero ġa hopavame Jesus'ga pyri ga rerekovo, ei ahe ġa pe.

³⁰ A'ea ko pyry a'ero, ei ahe. Igwaigwavete po ti ga rekoi tuhë huvihavuhuhetero nehë. Ji ki a'e te igwaigwavete ji rekotehei tuhë nehë, ei Joãova'ea ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Tupana'ga ombuhu Jesus'ga yvaga hugwi

³¹ Yvateahugwive'ga ko huvihavuhuhetero oko vvyakotyve'ga hohe. Vvyakotyve'ga vvyakotyva'ea rehe jate ġa ndekoi. A'ea rehe jate ġa nhi'iġi no. Yvagahugwive'ga ko huvihavuhuhetero tuhē oko ġa hohe pa.

³² Ga omombe'u ġwembiepiagipyra ġwemienduvipyra reheve. Ga ki a'e te ndogweroviarihu ganhi'iġa.

³³ Kiroki ġa ġwerovia ganhi'iġa – ġa e'i a'ero: “A'itituhēva'ea tuhē Tupana'ga nhi'iġa,” ei ġa.

³⁴ A'ereki Tupana'ga remimbuhurukara'ga omombe'u katu Tupana'ga nhi'iġa. A'ereki Tupana'ga omondo gwa'uva ga pyri a'ea ti tokwahavuka pa ga pe javo. Nurā ga omombe'u katu Tupana'ga nhi'iġa.

³⁵ Tupana'ga oarō hete gwa'yra'ga. A'ero ga ga mbopopoakarukari togw-ereko pa ti ga ġwemimbotarimo.

³⁶ Kiroki ġa ojiko Tupana'ga ra'yra'ga rehe hendukatuavo ganhi'iġa – ġa ndeaporogitapyahuro a'ero aerē okovo Tupana'ga pyri nehē. Kiroki ġa nohendukatui ganhi'iġa ojikoge'yma ga rehe – ġa po ti ndohoi yvagi pe upa Tupana'ga pyri nehē. Ga e'i ġa pe jipi peko te'varuhu pe javo.

4

Samariapeva'ea

¹ Aerē Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga nderohoi Judéiapeve'ġa gwyrā hugwi. A'ereki ga okwaha ojipe'ġa nhi'iġa fariseus'ġa pe. A'ereki ġa e'ihu fariseus'ġa pe:

–João'ga omongo ojipe'ġa ojiheva'ero ġa mobatizavo, ei ġa. João'gareheve'ġa hohe'i tehe reki Jesus'gareheve'ġa nde'yjuhuro – kiroki ġa Jesus'ga omobati-zauhu, e'ihu ġa ġa mombe'gwovo fariseus'ġa pe.

² Jesus'ga nomobatizai reki ġa. Ga omobatizauka ġa ġwemimbo'ehara'ġa pe.

³ Ganhi'iġa ikwahavame Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa nderohoi Judéiapeve'ġa gwyrā hugwi a'ero.

–Xajivy ti Galiléiapeve'ġa gwyrā pe a'ero, ei ga.

⁴ Ga horame Jesus'ga ei:

–Samariapeve'ġa gwyrā rupi po ti nhande hona'ēi nehē hamo, ei ga ġa pe.

⁵ Aerē ġa nduri cidade de Sicar pe a'ero Samariapeve'ġa gwyrā pe. Ira'agwe u Jacóva'ea koagwera hugwi. Jacóva'ea omondo a'ea gwa'yrava'ea pe Joséva'ea pe hako.

⁶ Jacóva'ea apoagwera ykwara pevo u no. Ahaji katu ġa nduri. Igwete Jesus'ga apygi oina ykwara pyri. A'ereki ga ipykane'ō.

⁷⁻⁸ Igwete garemimbo'ehara'ġa hoi cidade pe mbatera pyhyga. Nanime Samariapevehēa ruri yhya ti tajara javo. Igwete Jesus'ga ei hēa pe:

–Embuhu ji ve ya tay'u, ei ga hēa pe.

⁹ –Garamo judeuramo nde euhui ji ve embuhu yhya javo ji ve? Ji ki a'e te Samariapeva'ea, ei hēa ga pe. (A'ereki judeus'ġa ndojihe'ari Samariapeve'ġa ndehe ġa arōe'yma.)

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei hēa pe:

–A'e ji nde ve: “Embuhu ji ve ya.” Emo nde ndajikwahavi, ei ga. Nde nderekwahavi Tupana'ga remimbuhutehea no, ei ga hēa pe. Po nde ikwahavi hamo a'ero po nde ei ji ve embuhu ji ve akoja javo hamo, ei ga. A'ero po ji imondoi yhya ahemongohara nde ve hamo, ei ga hēa pe.

¹¹ A'ero hēa ei ga pe:

–Ndererekoi reki nde ijarahava, ei hēa. Irupehu yhya reni ykwara pype. Ma hugwi nde herekoi yhya a'ero ahemongohara? ei hēa ga pe.

12 Nhaneramonhava'ea Jacóva'ea gweja aḡa imohina nhandeygwavamo hako, ei hēa. Ahe tuhē oy'u avova'ea pyvō gwa'yrava'ea pavēi hako. Gwenymbava yuranuhūa ahe omboy'u ipyvō no, ei hēa. “Ji ko koji'i tehe jiruvihavuhu nhaneramonhava'ea hohe'i tehe,” ere po nde ji ve naerū? ei hēa ga pe.

13 Igwete Jesus'ga ei hēa pe:

—Aḡa pyvō oy'urē po ti ḡa ygweja'javamo nehē, ei ga.

14 Nhiremimondoa herekorame po ti ḡa ndiygweja'javi nehē. Nhiremimondoa po ti ikwahy hete ḡa ndehe nehē okookovo ḡavyteri pe nehē, ei ga. A'ea po ti ḡa mboheaporogitapyahui nehē, ei ga. A'ero po ti ḡa mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehē no, ei Jesus'ga hēa pe.

15 —Embuhu ji ve nanongara yhya a'ero taji ygweja'javyme ti a'ero nehē, ei hēa ga pe. A'ero po ti ji ndajora'javi avo ijara jipi nehē, ei hēa ga pe.

16 —Eho ti enhimbireko'ga rerua, ei ga hēa pe.

17 —Ji ko nanhirembirekoi, ei hēa.

—Erenhimombe'u katu nde ji nanhirembirekoi javo, ei ga hēa pe.

18 A'ereki cinco nerembirekokwera'ḡa. Korogweve'ga nde erereko tehe, ei ga. Nde nane'mbei tuhē javo ji ve, ei ga hēa pe.

19 —Kiroḡwe ji nde kwahavi, ei hēa. Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uhara ndehe. Nurā nde ikwahahetei mbatera, ei hēa ga pe.

20 Marā naerū? Emombe'u ti ji ve, ei hēa. Samariapeva'ero oreramonhava'ea ei pea pe vytyruhua pe hako: “Avo jate po nhande Tupana'ga mbohetei hamo,” ei ahe hako, ei hēa ga pe. Pehe judeusramo pe'ji: “Jerusalém me jate po nhande Tupana'ga mbohetei hamo,” pe'ji pe, ei hēa ga pe.

21 Igwete Jesus'ga ei hēa pe a'ero:

—Erovia ti nhinhi'iḡa, ei ga. Aerē po ti ḡa nde'i avova'ea pe avo ti timbohete nhanderuvete'ga nehē javo. Jerusalém me po ti ḡa nde'i nehē no pevo ti timbohete ga javo, ei ga.

22 Samariapeva'ero pemboheteheuhu pe ga kwahave'yma. Ore judeusramo orokwaha Tupana'ga mboheteavo, ei ga. Ore ve ga ojikwahavuka. Tupana'ga e'i ore ve hako: “Yvyakotyve'ḡa ndekote'varuhua mombohara'ga po ti o'a judeuramo,” ei Tupana'ga, ei ga. “Gaha po ti pe nderu ji pyri yvagi pe nehē,” ei Tupana'ga ore ve hako, ei Jesus'ga imombe'gwovo hēa pe.

23 Aerē po ti ḡa nhanderuvete'ga mbohete katui a'ero nehē, ei ga. Aḡwamo vehevi po ti ḡa ga mbohetei ga kwahaheteavo nehē. Gara'uva po ti ga mboheteukari ḡa pe nehē. A'ea Tupana'ga opota nanongara'ḡa omboheterame, ei Jesus'ga hēa pe.

24 Ndaha'oi Tupana'ga, ei ga. Kiroki ḡa ga mbohete – tojipokoguka ti ḡa gara'uva pe a'ero ga mboheteavo. Tokwaha hete ti ḡa ga mboheteavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo hēa pe.

25 A'ero hēa ei ga pe:

—Messias'ga po ti uhu tuhē nehē Tupana'ga remimbuhurukara'ga Cristo'ga, ei hēa. Urame po ti gaha imombe'upavi mbatera nhande ve nehē, ei hēa Jesus'ga pe.

26 —Ji tuhē Messiasramo kiro ji nhi'iḡi nde ve, ei ga onhimombe'gwovo hēa pe.

27 Nanime Jesus'ga remimbo'ehara'ḡa jivyri cidade hugwi ua ga pyri. Igwete ḡa nhimomby'ai ga repiaga hēa monhi'iḡame. A'ereki judeus'ḡa mbo'ehara'ḡa nonhi'iḡi kunhangwera'ḡa pe jipi. A'ero ḡa nhimomby'ai

Jesus'ga repiaga. Ga nde'i reki ga pe: “Maraname nde nhi'iguhũ hẽa pe?” nde'i ġa. “Gara nde erepota hẽa hugwi?” A'ea ġa nde'i Jesus'ga pe.

²⁸ Kiro hẽa hejari imohina yhya ryrúa a'ero ojivya ogwovo cidade pe. Igwete hẽa ei ga mombe'gwovo pevove'ġa pe:

²⁹ —He pejijo xaho ji rupi ga repiaga, ei hẽa. A'ereki ga omombe'u pa ji ve jirekoagwera, ei hẽa ġa pe. Mara'ngu po Messias'ga tuhẽ Tupana'ga remimbuhurukara'ga tuhẽ? ei hẽa ġa pe ga mombe'gwovo.

³⁰ A'ero ġa nduri cidade hugwi ua Jesus'ga pyri tihepia ti ga javo.

³¹ Ga vahema renonde Jesus'ga remimbo'ehara'ġa eġa'ei ga pe:

—Jesus, here i'gwovo.

³² —Nhirembi'ua pe ndapekwahavi reki, ei ga ġa pe.

³³ —Marã? ei ġa ojohupe a'ero. Mara'ngu po ġa herua mbatera ga pe ra'e garembi'uramo? ei ġa ojohupe.

³⁴ Igwete ga ei ġa pe:

—Garemimbotarimova'ea rehe ji rekoi – kiroki ga ji mbuhuruka yvya koty, ei ga. Ga ji mboporavyky avo. A'ero ji taporavyky pa katu ga pe, ei ga. A'ea pe ji ei a'ero nhirembi'ua. A'ereki ji rekorame garemimbotarimova'ea rehe a'ea ji mbopopoaka nhirembi'ua ja, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁵ —Pe'ji pe: “Quatro jahya ipora rehe po ti itiniġi koapora nehẽ,” pe'ji pe, ei ga. Ji ki a'e te a'e pe me: Pehepia ti kohoa. Kiroġwe tuhẽ itiniġi koapora. Kiroġwe po ahe imopeni herua hamo, ei ga ġa pe. Tamombe'u katu pe me, ei ga. Ji rehe ġambojikoga pe ji ei reki koapora imopena imombe'urame, ei Jesus'ga. Nahã ji ei a'ero: Pe'ji pe pejiyvyteri pe: “Aerẽji po ti nhande ġa mbojikojikogi Jesus'ga rehe nehẽ,” pe'ji pe, ei ga. Ji ki a'e te a'e pe me: Tape'ei poro. Pehepia ti ġa. Kiroġwe ġa jikogi ġwerĩ ji rehe, a'e ji, ei ga. Kiroġwe tuhẽ po pe ġa mbojikojikogi ji rehe hamo, ei ga ġa pe.

³⁶ —Kiroki ga omopemopẽ koapora herua – ga mbohory a'ero koapora, ei ga. Ga javijitehe ojipe'ga roryvamo no – kiroki ga otỹ na'ẽ, ei ga. Ga memei hory hete a'ero ojogwerekovo itỹhara'ga imopẽhara'ga pavẽi, ei ga. Imopẽhara'ga javijitehe ko ġa ndoryvamo no – kiroki ġa ombojiko ojipe'ga ji rehe. Ojikogame ji rehe po ti ġa ndekoi yvagi pe nehẽ no, ei ga ġa pe. Kiroki ġa ji mombe'u ypy ojipe'ga pe tojiko ti ġa ga rehe javo – itỹhara'ga javijitehe ko ġa ndoryvamo ġambojikohara'ga pavẽi. Ga hory hete a'ero ojogwerekovo nhimombe'uyyphara'ga ġambojikohara'ga pavẽi, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁷ —Nahã ko nhanenhi'iġa jipi, ei ga. “Gaha otỹ. Ojipe'ga reki omopẽ herua ojive,” xa'e nhande, ei ga. A'itituhẽva'ea tuhẽ ko nhanenhi'iġa.

³⁸ A'ereki na ja jara'ga ji mombe'umbe'u tojiko ti ġa ga rehe javo. Pehe reki ġa mbojikojiko ji rehe, ei ga. Ymya pe nanhimombe'ui pejikovo, ei ga. Aerẽ ji pe mondoukari ġa mbojikojikogukaraġwama jijihe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

³⁹⁻⁴⁰ Kiro Samariapeve'ġa nduri ovahema Jesus'ga pyri a'ero. A'ereki Samariapevehẽa omombe'u jipe ga ocidadepeve'ġa pe. “Jesus'ga omombe'u pa ji ve jirekoagwera,” ei hẽa ga mombe'gwovo ġa pe. Hẽanhi'iġa renduva ġwaramo ġa jikojikogi Jesus'ga rehe a'ero onhimongyavo. Kiro ġa nduri Jesus'ga pyri a'ero tihepia ti ga javo.

—Epytaahi'vi ti ore pyri, e'ie'i ġa ga pe.

—Kwa, ei ga.

Mokõi ga kiri ġa pyri a'ero.

⁴¹ Igwete ga nhimombe'umbe'ui ġa pe. Ganhi'iġa renduva ġwaramo jara'ga jikojikogi ga rehe no onhimongyheteavo.

⁴² A'ero ġa ei hẽa pe:

—Nenhi'íga renduva ġwaramo jate rūi ore jikogi ga rehe kiro, ei ġa hēa pe. Ganhi'íga tuhē ore orohendu ikwahava kiro, ei ġa. Nurā ore ei: “Ga ko vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua momboharamo tuhē,” ei ġa hēa pe.

Kiro ndera'yra'ga nhimohiġatui, ei Jesus'ga ahe ve

⁴³ Mokōi Jesus'ga kiri pevo. A'ero ga hoi Galilíapeve'ġa gwyri pe upa.

⁴⁴ A'ereki Jesus'ga e'i jipe: “Kiroki ġa pevo u Tupana'ga nhi'íga mombe'uhara'ga gwyri pe – ġa nomondoi imohina ga rehe jipi,” ei ga.

⁴⁵ A'ero Jesus'ga hoi Galilíapeve'ġa gwyri pe. Ga repiagame ġa ndoryndoryvamo ga rehe. A'ereki ġa gwepia na'ē Jesus'ga cidade de Jerusalém me. A'ereki ġa oho na'ē pevo toryva repiaga. Pevo ġa hepiapavi Jesus'ga japoparavuhurame ahemonhimomby'ava'ea. Nurā ġa ndoryndoryvamo Jesus'ga rehe ga repiaga ogwyri pe.

⁴⁶ Aerē Jesus'ga hoa'javi cidade de Caná pe Galilíapeve'ġa gwyri pe jitehe – perope ga ombote yhya vinhoramome ikwehe. A'ero jitehe Jesus'ga hoi. A'ero ga ruri Jesus'ga pyri ġanduvihava'gareheve'ga. Gara'yra'ga itetirūa hete ojipe'ġa cidade pe Cafarnaum me.

⁴⁷ Galilíapeve'ġa e'i ga pe a'ero:

—Uhu Jesus'ga kiro nhande pyri Judéiapeve'ġa gwyrā hugwi, ei ġa ga mombe'gwovo ga pe.

A'ero ga ruri Jesus'ga pyri javo.

—Herejo xaho ji rupi jira'yra'ga repiaga teremombi ti karugwara ga hugwi, ei ga. A'ereki ga omano ġwerī, ei ga Jesus'ga pe.

⁴⁸ Igwete Jesus'ga ei:

—Hepiage'ymame ahemonhimomby'aheteva'ea po pe ndapejikogi tuhē ji rehe, ei ga ga pe.

⁴⁹ —Xaho tuhē ti ji rupi, ei ga Jesus'ga pe. Nde hoe'ymame po ti jira'yra'ga manoi a'ero nehē, ei ga.

⁵⁰ —Kiro ndera'yra'ga nhimohiġatui, ei Jesus'ga ga pe. Heregwovo ga pyri a'ero ga repiaga, ei ga.

Gwerovia ga Jesus'ga nhi'íga a'ero ogwovo tahepia ti javo.

⁵¹ Ga horame pea rupi gapyrive'ġa nduri ga rovatiamo.

—Onhimohiġatu kiro ndera'yra'ga, ei ġa ga pe.

⁵² —Marananime kwara nhimonaname ga rehe raji'i? ei ga ġa pe.

—Kirame ahaji katu nhimonaname ga rehe oji'i, ei ġa imombe'gwovo ga pe.

⁵³ A'ero ga ikwahavi javo.

—A'ea rupi tuhē Jesus'ga ei ji ve oji'i: “Kiro ndera'yra'ga nhimohiġatui,” ei ga.

A'ero ġa jikopavi Jesus'ga rehe gaha ġwongapeve'ġa pavēi.

⁵⁴ Mokōi a'ero Jesus'ga rura'java Galilíapeve'ġa gwyri pe Judéiapeve'ġa gwyrā hugwi. Urypyrame ga ojipeji oapo ahemonhimomby'ava'ea hepiuka ġa pe. Kiro ura'javame ga ojipea oapo imombiga karugwara ga hugwi.

5

Jesus'ga omopo'ā ahe

¹ Aerē judeus'ġa japoi toryva Jerusalém me. A'ero Jesus'ga hoi tahepia javo. Igwete Jesus'ga ipyka'nauhūve'ga repiagi ypia'ia pyri.

² Jerusalém jupihava pyri ypia'ia u – perope hovapytymbava pyri. Jurukwara rupi ġa heno'eno'ēi ovelhas jipi. Betezata ei judeus'ġa ypia'ia pe. Gwereco mbohapyrete cinco tapyi'ia ypia'ia pyri.

³ A'ea gwyri pe itetirūave'ġa nhinoġi upa ypia'ia pyri onhimongyavo jipi. Hehae'ŷve'ġa ko pevo u jipi ipyka'naka'nauhūve'ġa pavēi nomyive'ġa pavēi. [

⁴ A'ereki amoamome Tupana'gapyrive'ga ogy yhya pype ya momyina. Kirẽ kiroki ġa oho ppy yhya pype – ġahã onhimohigatu a'ero. Nahã ġa horame ipype ga rugarurirẽ ġatetirũaparavuhua ipigi ġa hugwi a'ero. Nurã itetirũave'ġa nhinoġi upa ypia'ia pyri jipi taho ppy ti ipype javo.]

⁵⁻⁶ Igwete Jesus'ga ipyka'nauhũve'ga repiagi pevo. “Ymyahũ hete ga ka'nauhũro,” ei Jesus'ga. A'ereki he'yjuhu trinta e oito kwara gaka'na rehe. Ikwahavame Jesus'ga ei ga pe:

–Ndepyry hete pota nde? ei ga.

⁷ –Jipyry pota ji novĩa, ei ipyka'nauhũve'ga ga pe. A'ereki nanhimbojyhavi ipype ya momyiname jipi, ei ga. Ji hopotarama ipype ojipe'ga hojipei ipype ji renonde jipi, ei ga Jesus'ga pe.

⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Epo'ã! Epyhy ti ejikupeupava herogwovo, ei ga.

⁹ Kotihĩ ga pyryvamo a'ero opo'ama herogwovo. A'ea ko sábadu judeus'ġa poravykye'yma.

¹⁰ Nurã judeus'ġa nduvihava'ġa ei ika'nauhũgwera'ga pe:

–Kiroġwe ko sábadu, ei ġa. Ndapyryvi nde herohoi ejikupeupava kiroġwe, ei ġa ga pe. A'ereki Moisésva'ea e'i: “Po ahe ndogwerohoi te mbatera sábadu rupi nhandeporavykye'yma rupi,” ei ahe ikwatija, ei ġa ga pe.

¹¹ Igwete ga ei:

–Akoja'ga – kiroki ga ji mopo'ã ko – gaha e'i ji ve: “Epyhy ti herogwovo,” ei ga ġa pe.

¹² –Ma'ġa e'iuhu nde ve naerũ herohoukaraġwama? ei ġa ga pe.

¹³ Ika'nauhũgwera'ga ndokwahavi reki Jesus'ga. A'ereki Jesus'ga oho jipe ġande'yjuhua pytera rupi ogwovo.

¹⁴ Aerẽ Jesus'ga ga repiagi judeus'ġa jatyahavuhua pype. Igwete ga ei ga pe:

–Ji rendu ti, ei ga ga pe. Erepo'aġatu nde kiro, ei ga. Terekote'varuhua'javi ti a'ero, ei ga. Po ti nde nderepohiri ejikote'varuhua hugwi, a'ero po ti koji'i tehe nde mbatera rahya hepiagi nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁵ A'ero ika'nauhũgwera'ga hoi imombe'gwovo judeus'ġa nduvihava'ġa pe.

–Gaha ji mopo'ã Jesus'ga, ei ga ġa pe.

¹⁶ Nurã ġa imbote'varuhupotari Jesus'ga pe. A'ereki ga omombimombi ġatetirũa ġa hugwi sábadu rupi jipi.

¹⁷ Igwete Jesus'ga ei:

–Jiruva'ga oporavykye'yimi jipi ġa pokopokoga, ei ga. Ga javijitehe ji aporavykye'yimi ġa pokoga no, ei Jesus'ga.

¹⁸ Ganhi'ĩga renduvame koji'i ġa Jesus'ga jukapotari a'ero.

–A'ereki sábadu rupi ga oporavykyuhu imombiga ġatetirũa ġa hugwi nhanderamohava'ea nhi'ĩga rendukatue'yima, ei ġa. Johe'i tehe garekote'varuhua. Jiruva'ga ei ga Tupana'ga pe no, ei ġa. Nahã ga nhimongopotaruhui Tupanamo a'ero, ei ġa.

Nurã ġa Jesus'ga jukapotari a'ero.

Tupana'ga gwa'yra'ga mongoi ġwemimbotarimova'ea rehe

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Jihi Tupana'ga ra'yramo ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe. Akwaha ji Tupana'ga reaporoġitakatua jitekovo. A'ea rehe jate ji reaporoġitaro a'ero, ei ga. Okoe'yimi ga ġwemimbotarimova'ea rehe. Gareximimbotarimova'ea rehe javijitehe ji rekoe'yimi no gara'yramo, ei Jesus'ga.

²⁰ A'ereki jiruva'ga ji arõ hete, ei ga. A'ero ga ikwahapavukari ji ve gweaporoğitakatua, ei ga. Koji'i po ti ga ikwahavukari ji ve nehẽ no, ei ga. “Nahanahã po ti nde rekoi ġa monhimomby'avo nehẽ,” e po ti ga ji ve nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

—Pyry hete tuhẽ ji ika'nauhũve'ga mopo'ami, ei ga. Johe'i tehe po ti ji japo pyryheteve'ea nehẽ. A'ero po ti pe nhimomby'ahetei a'ea rehe nehẽ, ei ga.

²¹ A'ereki jiruva'ga omanove'ġa mbogwera ġa mongovo, ei ga. Ga javijitehe jihi gara'yramo ġa mbogwerapotarame ji ġa mbogweravi ġa mongovo no, ei Jesus'ga.

²²⁻²³ Jihi a'e jara'ġa pe: “Ereko te'varuhu nde. Eho ti hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” a'e ji, ei ga. Jara'ġa pe ji ei: “Ndepyry nde ejikoga ji rehe. Yvagi pe ti nde ruvi avuirama nehẽ,” a'e ji, ei ga. Tupana'ga tuhẽ nde'i ġa pe. A'ereki ga e'i ji ve gwa'yramo: “Ndehe ti ere ġa pe tanembohete ti ġa,” ei ga ji ve a'ero, ei Jesus'ga. Ombohete ġa Tupana'ga. Na jitehe po ti ġa tanhimbohete nehẽ no, ei ga. Kiroki ġa nanhimbohetei – ġa nombohetei jiruva'ga no nhimbuhurukara'ga, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁴ —Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Ga hendukaturame nhinhi'ġa ojikoga Tupana'ga rehe nhimbuhurukara'ga rehe, gweaporoğita pyahu ko ġa a'ero, ei ga. A'ero po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ no, ei ga. Nda'ei po ti ji ġa pe nehẽ: “Peko te'varuhu pe,” ei ga. A'ereki ġa ndohoa'javi kiro hahyva'ea ruvihava viara rupi. Yvaga viara rupi ġa hoi a'ero Tupana'ga pyri nehẽ, ei ga.

²⁵ Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei Jesus'ga. Ji ko Tupana'ga ra'yramo ako. Okote'varuhuve'ġa po ti henduvi nhinhi'ġa nehẽ aġwamo vehevi reki. Hendukaturame po ti ġa ndeaporoğitapyahuro nehẽ, ei ga.

²⁶ Tupana'ga hete ahe mongoi ahe monguva. Ga javijitehe ji gara'yramo ahe mongoi no. A'ereki ga ahe mongoukari ji ve.

²⁷ Na jitehe Tupana'ga ei ji ve: “Ndehe ti ere okote'varuhuve'ġa pe peko te'varuhu pe javo,” ei ga ji ve, ei Jesus'ga. A'ereki ji ko yvagipeva'ea. Yvyakotyva'ea ko ji no, ei ga.

²⁸ —Tapenhimomby'auhui ti nhinhi'ġa renduva, ei ga. Aerẽ po ti ahe nhaporemohenduvi nhinhi'ġa nehẽ.

²⁹ Henduvame po ti omanove'ġa kwera'javi nehẽ. Okokatuve'ġa po ti okwera okovo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ, ei ga. Okote'varuhuve'ġa po ti okwera nehẽ no. A'ero po ti ji ei ġa pe: “Pendekote'varuhuro ġwaramo po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” a'e po ti ji ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

A'iti tuhẽ Tupana'ga Jesus'ga mbuhuruka

³⁰ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Nhiremimbotarimo rõi ji ei ġa pe peko te'varuhu pe javo. Tupana'ga ji mbo'euka. Garemimbo'ea rupi jate ji ei a'ero, ei Jesus'ga. Nurã hupi katu ji ei jara'ġa pe peko te'varuhu pe javo. Hupi katu ji ei jara'ġa pe no pepyry hete pe javo, ei ga. A'ereki nhiremimbotarimova'ea rehe rõi ji rekoi. Jiruva'ga remimbotarimova'ea rehe ji rekoi nhimbuhurukara'ga rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

³¹ —Po ti jihi tehe anhimombe'u pe me, a'ero po ti pe ndajireroviari nehẽ hamo ga hete onhimombe'u javo ji ve, ei ga.

³² Ojipe'ga ji mombe'u no jiruva'ga, ei ga. Akwaha hete ji nhimombe'ukatua. A'ereki a'itituhẽva'ea garemimombe'ua, ei ga ġa pe.

³³ —Pehe pemondo ġa João Batista'ga pyri raikwehe tonhimombe'u ti ga javo, ei ga. Onhimombe'urame a'ero ga ei a'itituhēva'ea pe. A'ereki ga ji mombe'u katu no, ei ga.

³⁴ Ji ve rūi po ojipe'ġa ji mombe'ukatui hamo, a'e ji. Pe me po ġa ji mombe'ukatui hamo tokwaha ti ġa ga javo, ei ga ġa pe. Nurā ji ei João'ga remimombe'uagwera pe taperovia ti. Heroviarame po ti pe jikogi ji rehe nehē pejigwove'yma hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁵ —João'ga ko hyapehava ja. A'ea hendy'javame gwepiuka nhande ve tokwaha ti ġa javo, ei ga. Na jitehe João'ga ji repiukari pe me ikwehe tokwaha ti ġa Jesus'ga javo, ei ga. Ga pe mbo'e katu novīa. A'ero pe ndoryvamo jiji garemimbo'ea rehe novīa, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁶ —A'apo ji ahemonhimomby'ava'ea jipi. A'ereki Tupana'ga oapoapouka ji ve, ei ga. Nhirembiapoa tuhē ji kwahavukari pe me a'ero, ei Jesus'ga. João'ga nhi'īga ji kwahavukari pe me no. Koji'i reki nhirembiapoa ji kwahavuka pe me João'ga nhi'īga hohe, ei Jesus'ga. Nhirembiapoa repiaga ġwaramo po pe'ji hamo: “Tupana'ga ga mbuhuruka tuhē kokoty a'ea apouvouka ga pe,” pe'ji po pe hamo, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁷ Nhimbuhurukara'ga jiruva'ga ji mombe'u katu no, ei ga. Ndapehepia-gangavi pe gara'oa. Pejiapyakwara pyvō pe napehenduvangavi ga nhi'īgame no, ei ga.

³⁸ Pe ndapekopotari ganhi'īga rupi, ei ga ġa pe. A'ereki pe ndaperoviari nhinhi'īga. Gaha reki ji mbuhuruka kokoty, ei ga.

³⁹ Pehepiepia katu pe aherembikwatijara novīa Tupana'ga mombe'uhara, ei ga. “A'ea repiagame po ti nhande ikwahavi nhanderekoaġwama yvagi pe Tupana'ga pyri nehē,” pe'ji po pe pejohupe novīa, ei ga. Aherembikwatijara jitehe reki ji mombe'u pe me novīa, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁰ Emo pe ndapejikopotari ji rehe. Ndapejori ko pe ji pyri toroko ti Tupana'ga pyri nehē jave'yma ji ve, ei ga.

⁴¹ —Ji nda'ei ahe ve tanhimbohete ti ġa javo, ei Jesus'ga.

⁴² Pe ki a'e te ji atyvihu, ei ga. Anhimombaragwaha ji pe ndehe. Pe napearōi tuhē Tupana'ga, ei ga ġa pe.

⁴³ Ajo ji jiruva'ga hugwi. A'ereki gaha ji mbuhuruka pepyteri pe ji mombe'u ti ġa pe javo, ei ga. Pe ki a'e te ndapekoi ji rehe. Ojipe'ġa ko onhimbuhute-heuhu pepyteri pe. Ga ndehe pe ndekoi a, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁴ Pyry pe me pe nhomboheteheteuhui a. Pe ndapekoi reki Tupana'ga remimbohetea rehe. Ga jate ko Tupanamo, ei ga. Emo pe ndape'ei: “Xako katu ti Tupana'ga ti tianembohete.” A'ea pe ndape'ei. Nurā tegwete pe me pejikoga ji rehe, ei ga ġa pe.

⁴⁵ —Ji rūi po ti imombe'umbe'ui Tupana'ga pe pendekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga ġa pe. Moisésva'ea po ti imombe'ui a'ea ga pe nehē, ei ga ġa pe. Pe'ji po pe novīa: “Aerē po ti Moisésva'ea vavagahivi nhande rehe Tupana'ga pyri nehē,” pe'ji po pe novīa, ei ga. Emo po ti ahe omombe'u Tupana'ga pe pendekote'varuhua nehē, a'e ji, ei ga ġa pe.

⁴⁶ Moisésva'ea ji mombe'ukatui reki ji kwatija hako. Po pe Moisésva'ea nhi'īga reroviari tuhē hamo, a'ero po pe nhinhi'īga reroviari hamo no, ei ga.

⁴⁷ Pe ndaperoviari reki ahenhi'īga – kiroki a'ea ahe okwatija inoġa. Nurā pe ndaperoviari tuhē nhinhi'īga no, ei Jesus'ga ġa pe.

6

*Jesus'ga ombohe'yi mbatera cinco milva'ea pe
(Mateus 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)*

¹ Aerē Jesus'ga hero'yahavi ypiahua aherovai Galiléiapeva'ea aherovai. Tiberíadespeva'ea ei ġa ypiahua pe no.

² He'yjuhu hete ko ġa ogwoogwovo Jesus'ga ndeviri. A'ereki ġa gwepigwepia ahemonhimomby'ava'ea – kiroki Jesus'ga oapoapouka imombiga ġatetirūa ġa hugwi.

³ Igwete Jesus'ga hoi vvytyruhua rehe oina ġwemimbo'ehara'ġa pavēi.

⁴ A'ea rupi judeus'ġa oapo ġwerĩ toryva cidade de Jerusalém me. Páscoa ko toryva rerā.

⁵ Igwete Jesus'ga jovavuri he'yive'ġa ndepiaga – kiroki ġa u ga pyri okovo. A'ero ga ei Filipe'ga pe:

–Mome po ti nhande ipyhygi mbatera akoja'ġa nembi'uaġwama nehē? ei Jesus'ga ga pe.

⁶ Jesus'ga okwahavipe reki ġwemimondoaġwama ġa pe. Emo oyvyteri pe ga ei tahendu ti Filipe'ga nhi'ġa ji ve javo. Nurā ga ei Filipe'ga pe: “Mome po ti nhande ipyhygi mbatera ġanembi'uaġwama?”

⁷ Igwete Filipe'ga ei ga pe:

–Po ti he'yjuhuva'ea duzentos nhande imondoi itambere'ia hehe nehē ndohygi'i'i po ti mbatera ġa ndehe nehē, ei ga. A'ereki ġa he'yjuhu hete.

⁸ Igwete André'ga – ga ko Jesus'ga remimbo'eharamo no Simão Pedro'ga irũ'ga – igwete ga ei Jesus'ga pe:

⁹ –Avo tapihama'ga mbohapyrete cinco herekoi pães trigo'java'ea apopyra cevada apopyra, ei ga imombe'gwovo Jesus'ga pe. Dois ga pira'ia herekoi no. Emo mbohapyretero ġwaramo ndohygi tuhē ġa ndehe nhaporemō, ei ga ga pe.

¹⁰ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Pe'ji ti ġa pe toapyapy ti ġa upa, ei ga.

Ga erame ġa pe ġa apygi nhungwa'via rehe a'ero. A'ereki nhungwava gwereko pa pevo. He'yjuhu hete ko akwaimbae'ġa cinco mil. Kunhangwera'ġa ndehe koji'i tehe ġa nde'yjuhuhetero tayri'ġa ndehe no.

¹¹⁻¹² Kiro Jesus'ga ipyhygi tapihama'ga apoa pães javo Tupana'ga pe.

–Ndepyry hete nde imbuhuruka pão ore ve, ei ga ga pe.

A'ero ga ima'ema'ēukari imondovouka ġapo pe – kiroki ġa oapyapy upa. Na jitehe ga ipyhygi pira'ia javo Tupana'ga pe. A'ero ga ima'ema'ēukari ġa pe. Ombohe'yjuhu hete reki ga pães pira'ia reheve ġa moytaromouka. Aerē Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Pemono'ono'ō ti hembyruera tipo'ru ti aerē nehē javo, ei ga.

¹³ Kiro ġa hoi imono'ono'oġa hembyruera a'ero imotynahema yrua. He'yiva'ea doze ġa imotynahemi yrua. A'ereki he'yi pães rembyruera cincova'ea rembyruera ġa i'upavirē.

¹⁴ Hapiagame pevove'ġa ei a'ero:

–Ahemonhimomby'ava'ea Jesus'ga oapo pão imbohe'yja nhande ve, ei ġa. Ga ko Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ga tuhē! Moisésva'ea omombe'u ga hako uhu po ti ga yvya koty javo. Ga tuhē reki, ei ġa ojohupe.

¹⁵ Jesus'ga okwahavipe ġandeaporoġita. A'ero ga ei oyvyteri pe: “Kiro po ti ġa nduri ji pyhygahyavo ji rerogwovo oreruvihavuhuhetero ti eko javo ji ve nehē,” ei ga. “A'ea rehe rūi ji ruri yvya koty,” ei ga oyvyteri pe.

Nurā Jesus'ga hoa'javi ogwovo ġa hugwi. Ga tehe oho a'ero vvytyruhua rupi.

Jesus'ga oho yjapea rupi
(*Mateus 14.22-33; Marcos 6.45-52*)

¹⁶ Ka'aruheterame Jesus'ga remimbo'ehara'ġa hoi ypiahu pe.

¹⁷ Igwete ġa avi yhara pype xajivy ti Cafarnaum me javo. Ypytunamo ġa pe a'ero ġa horame. Jesus'ga nduri ve ġa pyri.

¹⁸ Kiro yvyruhua ruri imotypepemuhuamo ġa pe.

¹⁹ Igwete ġa ipyvupyvuri a'ero. Irupe cinco quilômetros ġa hoi ypyteri pe. A'ero ġa Jesus'ga repiagi ga rurame. Yhya japea rehe ga pyrûpyruġi ua yhara pyri.

—Gara katu? ei ġa.

A'ereki ġa okyhyji hete hepiagame garura yjapea rupi.

²⁰ —Tapekyhyji ti, ei Jesus'ga ġa pe. Jihi ko koro ako, ei ga.

²¹ A'ero ġa ndoryvamo here'ava ipype javo ga pe. Nanime ġa vahemi aherovai a'ero.

Tiheka ti Jesus'ga, ei ahe

²²⁻²³ Ko'emame jara'ġa ei – kiroki ġa opyta ypihua aherovai – perope ġa o'u pão Jesus'ga nhi'igirẽ Tupana'ga pe hehe. Ko'emame ġa ei o'ama:

—Mome po Jesus'ga hoi? ei ġa ojohupe. A'ereki ojipeji ġa herekoi yhara oji'i. Jesus'ga remimbo'ehara'ġa avame ipype herogwovo Jesus'ga ndohoi ġa ndupi kirame oji'i. Ahã ojipea yhara gahohava, ei ġa. Mome po ga rekoi a'ero? ei ġa ojohupe.

Ojipe'ġa gweru yhara cidade de Tiberíades hugwi kiro imboja pevo ġa pyri.

²⁴ Gayhara pype ġa aġa'avi upa a'ero xajivy javo. A'ereki ġa ndohepiaga'javi Jesus'ga pevo. Aerẽ ġa vahemi cidade de Cafarnaum me tiheka ti Jesus'ga avo javo.

Jesus'ga ko pãohetea'jave'ga

²⁵ Jesus'ga repiagame ġa ei a'ero:

—Jesus, maname nde ruri kokoty raji'i? ei ġa ga pe.

²⁶ Igwete Jesus'ga ei:

—Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Ahemonhimomby'ava'ea repiaga pe ndape'ei reki ji ve: “Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukaramo oko. Nurã ti tiheka ga repiaga ga kwahava.” Ndape'ei pe a'ea, ei ga. Pe'uuhu pe pão nhiremimondoa penhimoytaromouka oji'i. Nurã ko pe ji rekaruhui toro'ua'ja ti javo, ei ga ġa pe.

²⁷ Tape'aġatarahivuhui po pe mbatera rehe hamo tiugweugwei nhande javo. Nanongara mbatera opa pa jipi. Tamombe'u katu ti pe me, ei Jesus'ga ġa pe. A'ea rehe po pe aġatarahivamo hamo – kiroki a'ea ahe mboheaporoġita pyahu avuirama ahe mongoaġwama – a'ea rehe po pe aġatarahivamo hamo a'ea tipota hete javo, ei ga. Pejikogame ji rehe po ti ji pe mboheaporoġitapyahui pe mongovo Tupana'ga pyri a'ero nehẽ. A'ereki Tupana'ga jiruva'ga ji mbopopoaka ahemonhimomby'ava'ea japovouka ji ve, ei ga. Nahã ga hepiukari pe me jihi Jesus'ga mondouka pe pyri javo pe me, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁸ A'ero ġa ei ga pe:

—Marã po ti ore rekoi jipi nehẽ Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe orokovo nehẽ? ei ġa.

²⁹ Igwete Jesus'ga ei:

—Nahã po pe ndekoi hamo, ei ga. Pejiko ti ji rehe. A'ereki Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga. Nahã po ti pe ndekoi garemimbotarimova'ea rehe nehẽ, ei ga ġa pe.

³⁰ A'ero ġa ei ga pe:

—Marãva'ea po ti nde ereapo ore ve ore monhimomby'avo nehẽ ndereroviaraġwama nehẽ? ei ġa Jesus'ga pe. Gara ti nde ereapo hepiuka ore ve nehẽ? ei ġa.

³¹ Nhaneramonhava'ea o'uo'u maná mbeju'ia'javuhuva'ea pãoramo on-gae'yi me hako. Nahã ikwatijara ei imombe'gwovo: “Yvaga hugwi ahe imbuhurukari pão ahe ve to'u ġa javo,” e'i, ei ġa.

³² Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Moisésva'ea rũi ombuhuruka pe me pão yvaga hugwi. Jiruva'ga ko ombuhuruka pe me pãohetea yvaga hugwi, ei ga ġa pe.

³³ A'ereki Tupana'ga remimbuhura ogy yvaga hugwi yvyakotyve'ġa mboheaporoġitapyahuavo ġa mongovo avuirama, ei ga ġa pe.

³⁴ A'ero ġa ei ga pe:

—Kotihĩtihĩ ti embuhu a'ea ore ve a'ero, ei ġa.

³⁵ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Jijive ko ji ei pãohetea. A'ereki jihi ayy Tupana'ga hugwi ikwehe, ei ga. Jihi po ti ġa mboheaporoġitapyahui ġa mongovo nehẽ. Ga i'urame pão avova'ea po ti ġa jugweja'javi nehẽ. Oy'urame po ti ġa ygweja'javamo nehẽ, ei ga. Po ti ji rehe ġa jikogame a'ero po ti ġa ndopotara'javi hajiheve'ġa omomyryharamo. “Jesus'ga jate nhande mombyry nhande mboheaporoġitapyahuavo,” e po ti ġa nehẽ. Ga po ti horyoryve'yimi a'ero jireheva'ero nehẽ, ei ga ġa pe.

³⁶ —A'e ko ji pe me ko, ei ga. Ji repia ko pe novĩa. Emo pe ndapejikogi ji rehe, ei ga.

³⁷ Jiruva'ga ombuhurukarame ji pyri po ti ġa nduri ojikoga ji rehe. Kiroki ġa uhu toroko ti ndereheva'ero javo ji ve – ji ti nda'eaġwami ġa pe ji ndopopotari pe jireheva'ero jave'yma ġa pe, ei ga.

³⁸ A'ereki ji ayy yvaga hugwi tako ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe javo. A'ereki gaha ji mbuhuruka kokoty, ei ga. Ji ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe a'ero, ei ga ġa pe.

³⁹ Nahã ga ei ji ve nhimbuhurukara'ga: “Kiroki ġa ji ġa mondouka nde pyri ndereheva'ero – ereko katu pa ti ġa tohoyme ti ġa hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” ei ga ji ve, ei Jesus'ga. “Embogwera pa ti ġa ġamanoa hugwi ejivyra'javame yvya koty nehẽ,” ei ga ji ve, ei ga.

⁴⁰ “Kiroki ġa nhimombaragwahavi nde rehe ojikoga – ġa po ti oko pyahu okovo ji pyri nehẽ,” ei jiruva'ga ji ve, ei ga ġa pe. Jihi po ti ambogwera ġa a'ero jijivyra'javame nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴¹ Kiro judeus'ġa nduvihava'ġa ete'varuhui ga mombe'gwovo ojohupe a'ero.

—Maranuhũrame ga euhui jihi ko pãohetea javo? “Yvaga hugwi ji jyvi ikwehe,” e'iuhu ga, ei ġa.

⁴² Ga ko Jesus'ga rũi naerũ José'ga ra'yramo? Orokwaha memei ore ġa garuva'ga gayhẽa reheve, ei ġa. Maraname te ga euhui naerũ: “Ji ko ayy yvaga hugwi ikwehe”? ei ġa.

⁴³ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pepi ti pe'ete'varuhua hugwi, ei ga.

⁴⁴ Jiruva'ga ombojikoge'ymame po ġa ndojikogi ji rehe a'ero. Ga jikogame ji rehe po ti ji ġa mbogweravi ġamanoa hugwi jijivyra'javame nehẽ, ei ga.

⁴⁵ Nahã Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea ei ikwatija hako: “Tupana'ga po ti ġa mbo'epavi nehẽ,” ei ahe hako, ei Jesus'ga. Kiroki ġa ġwendu katu jiruva'ga nhi'iġa ga ombo'erame – ġa ojiko ji rehe a'ero, ei ga ġa pe.

⁴⁶ Ji nda'ei: “Gwepia ġa jiruva'ga.” A'ereki ndohepiagi tuhẽ ġa ga a, ei ga. Jihi jate ahepia jiruva'ga. A'ereki Tupana'ga hugwi ji ruri ikwehe, ei Jesus'ga ġa pe.

47 –Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Kiroki ġa ojiko ji rehe – ġa heaporoġita pyahu kiro. Aerē po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehē no, ei ga.

48 Jihi ko pāoheteramo ako. Jihi amboheaporoġita pyahu ġa mongovo avuirama, ei ga.

49 Penamonhava'ea o'uo'u maná pāoramo ongae'yi me jipi, ei ga. Emo ahe omano, ei ga.

50 Pāohetea ki a'e te oyy yvaga hugwi. Nanongara i'urame po ti ġa ndekoi Tupana'ga pyri okovo nehē, ei ga.

51 Jihi ko pāoheteramo ako jijyva yvaga hugwi ġa mongouvouka. Po ġa jikogame ji rehe a'ero po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei ga. Pāohetea – akoja ti ji amondo pe me nehē tape'u ti javo – a'ea ko jira'oramo, ei ga. A'ea po ti ji imondoi vvyakotyve'ġa ndepyga ġa mongouvouka nmanorame nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

52 Ganhi'iġa renduvame judeus'ġa nduvihava'ġa nhonhi'iġayvari a'ero. –Marā po ti ga imbuhurukaruhui gwa'oa nhande ve nehē tape'u ti javo? ei ġa ojohupe.

53 Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga ġa pe. Po ti pe i'ue'ymame jira'oa jirekoa reheve, a'ero po ti pe napendeaporogitapyahui avuirama nehē, ei ga.

54 Kiroki ġa o'u jira'oa jirekoa reheve – ġa ko heaporoġita pyahu avuirama. Aerē po ti ji ġa mbogweravi jijivyra'javame nehē, ei ga. A'ero po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei ga.

55 A'ereki jira'oa ġanembi'ua tuhē jirekoa pavēi.

56 Kiroki ġa o'u jira'oa jirekoa reheve – ġahā ojihe'a hete ji rehe. Jihi ajihe'a hete ġa ndehe no, ei ga.

57 Jiruva'ga ji mbuhuruka kokoty. Gaha ojipe'ġa mongouka. Gaha ji mongouka no, ei ga. Na jitehe kiroki ġa o'u jira'oa – jihi ti ġa mongo pyahu nehē no, ei ga ġa pe.

58 Jira'oa ko pāoheteramo – a'ea oyy yvaga hugwi. A'ea ko akoja atyvi – kiroki penamonhava'ea o'u aerē omanomo hako, ei ga. Pāohetea ġa i'urame po ti ġa ndeaporogitapyahuro nehē. Aerē po ti ġa ndekoi Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

59 A'ea Jesus'ga ei judeus'ġa jatykahava pype Cafarnaum me. Onhimi reki Jesus'ga nhi'iġa ġa pe ga erame to'u ti ġa jira'oa jirekoa reheve javo. A'ereki Jesus'ga e'i reki ġajikoga pe ojihe.

Opohi ahe Jesus'ga hugwi

60 Nahā Jesus'ga he'yive'ġa mbo'embo'ei ġa nderekovo. Henduvame ganhi'iġa ġa ei ojohupe:

–Onhimi hete ganhi'iġa nhande ve, ei ġa. Nohendukatui po ahe a'ea, ei ġa.

61 Jesus'ga oyvyteri pe okwahavipe ġa'ete'varuhua ojive. A'ero ga ei ġa pe:

–Nhinhi'iġa pe monhimboahivuhui naerū? ei ga.

62 Po ti pe hepiagi jijiupira yvagi pe nehē – perope ji ajuvypy – marāi po ti pe nehē naerū? ei ga ġa pe.

63 Tupana'ga ra'uva omboheaporoġita pyahu vvyakotyve'ġa mongovo. Vvyakotyve'ġa nomboheaporoġitapyahui ojipe'ġa mongovo, ei ga. Pe nhinhi'iġa rendukaturame ji pe mboheaporoġitapyahuukari Tupana'ga ra'uva pe pe mongouvouka.

64 Jararamo ko pe ndaperoviari nhinhi'iġa, ei ga ġa pe.

A'ereki Jesus'ga okwahavipe gandeaporoğita. Ga mbo'eypyrame vehevi ko ga okwahavipe gweroviare'ÿve'ğa. Okwahavipe ga ga no – kiroki ga aerẽ ga mondouka guardas'ğa po pe ga pyhygauka ğa pe.

⁶⁵ Igwete Jesus'ga ei ğa pe:

–Jararamo pe ndaperoviari nhinhi'iğa, ei ga. Nurã ji ei pe me ko: “Jiruva'ga ombojikoge'ymame po ğa ndojikogi ji rehe,” ei ga ğa pe.

⁶⁶ A'ero jara'ğa pohiri Jesus'ga hugwi onhimongyavo. Ombo'embo'e ga ğa novĩa. Kiro ğa ndohopotara'javi ga rupi.

⁶⁷ A'ero Jesus'ga ei dozeve'ğa pe gwemimbo'ehara'ğa pe:

–Pehe peho pota ji hugwi no? ei ga ğa pe.

⁶⁸ Igwete Simão Pedro'ga ei ga pe:

–Jesus, ma'ğa pyri po ore hoi? ei ga. Ndehe jate ere'e ore ve: “Nahã ti pe ndeaporoğitapyahuro pejikovo nehẽ,” ere ko nde ore ve, ei ga.

⁶⁹ Orokwaha hete ore nde rerovia. Nde ko pyryheteva'ero ereko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei Pedro'ga ga pe.

⁷⁰ Igwete Jesus'ga ei ğa pe:

–Opomo'emo'ẽ ji jijive dozeva'ero ikwehe novĩa, ei ga ğa pe. Pepy-teripeve'ga reki Diabo'gareheva'ero oko, ei Jesus'ga ğa pe.

⁷¹ Judasva'ea pe Jesus'ga e'i Simão Iscariotes'ga ra'yrava'ea pe. Jesus'ga remimbo'ehara'ğa ko dozeve'ğa novĩa. Judasva'ea ki a'e te aerẽ Jesus'ga pyhyguka ga mondovouka.

7

Jesus'ga irũva'ea

¹ Aerẽ Jesus'ga hoi imbojoapiapiavo cidades repirepiaga Galilíapeve'ğa gwyri pe. Ga ndohopotari Judéiapeve'ğa gwyri pe. A'ereki pevove'ğa nduvi-hava'ğa e'i tijuka ga javo.

² A'ea rupi ko judeus'ğa oapo gwerĩ toryva huvihava. A'ea japorame ğa oapo tapyi'ia okihavamo.

³ Igwete Jesus'ga irũ'ğa ei ga pe:

–Pevo ti eho Judéiapeve'ğa gwyri pe, ei ğa. Nde erembo'embo'e ğa pevo ikwehe. Ehoa'ja ti ğa pyri a'ero tohepia ti ğa nerembiapoa ahemonhimomby'ava'ea, ei ğa Jesus'ga pe.

⁴ Oukwahahetepotaramo po ahe hepiukari ojipe'ğa pe gwembiapoa hamo. Nde japorame ahemonhimomby'ava'ea ejipiuka ti ğa pe nhaporemõ a'ero, e'i tehe ğa Jesus'ga pe.

⁵ A'ereki gairũ'ğa vehevi ndojikogi reki ga rehe.

⁶ Igwete Jesus'ga ei ğa pe:

–Ndohoi ve jihohava apiavo toryvi pe, ei ga. Kiromo jate pyryvamo pehoa, ei ga ğa pe.

⁷ Kiroki ğa noarõi Tupana'ga – ğa nonhimonha'ngai pe ndehe. Emo ji rehe ko ğa nhimonha'ngauhui jipi. A'ereki ji amombe'u katu ğa pe jipi gandekote'varuhua, ei Jesus'ga ğa pe.

⁸ Pehe ti peho toryvi pe a'ero, ei ga. Jihi ndahoi ve kiro. A'ereki ndohoi ve jihohava apiavo, ei Jesus'ga ğa pe.

⁹ Onhi'igirẽ ğa pe Jesus'ga pytaahi'vi pevo a'ero Galilíapeve'ğa gwyri pe.

Jesus'ga hoa toryvi pe

¹⁰ Igwete Jesus'ga irũ'ğa hoi toryvi pe. Aerẽ Jesus'ga hoi no. Ojipiukare'yma ga hoi ojipe'ğa ndovakie'ÿ.

¹¹ Igwete judeus'ğa nduvihava'ğa ga rekarekaruhui toryva rupi mahã akoja'ga naerũ javo.

12 Igwete he'yive'ga nnonhi'igayvayvari Jesus'ga rehe. Jara'ga ei:

–Pyry hete ga.

Jara'ga etehei ga pe:

–Ga iporomoandyandyjuhu, ei ga o'eavo tehe ga pe.

13 Okyhyji reki judeus'ga gwuvihava'ga hugwi. Nurã ga nonhi'igi ojipe'ga ndovaki Jesus'ga mombe'gwovo tianerenduvyme ti ga javo gwaramo.

14 Três Jesus'ga kiri ga japorame toryva. Japopave'ymame ga hoi gajatykahavuhua pyri pevove'ga mbo'eavo.

15 Igwete judeus'ga nduvihava'ga nhimomby'ai ganhi'iga renduva.

–Marã po ga ikwahahetei mbatera? ei ga. A'ereki ikwahavipyra'ga nombo'eangavuhui ga, ei ga.

16 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Nhiremimbo'ea rui reki. A'ea ko Tupana'ga remimbo'ea nhimbuhurukara'ga remimbo'ea, ei ga ga pe.

17 Kiroki ga oko pota Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe – gahã po ti onhimombaragwaha Tupana'ga remimbo'ea rehe ji imombe'urame ga pe nehẽ, ei ga. “Tupana'ga remimbo'ea tuhẽ ga imombe'ui,” e po ti ga ji ve nehẽ, ei ga. “Gwemimbo'etehea rui ga omombe'u,” e po ti ga nehẽ ji mombe'urame ga pe nehẽ, ei Jesus'ga.

18 –Kiroki ga omombe'u gwemimbo'etehea – gahã e'i ji mbohete ti javo, ei ga. Jara'ga ki a'e te e'i: “Gaha ti pembohete ga – kiroki ga ji mbuhuruka avo.” Kiroki ga e'i poro – ga nomoandyandyi ojipe'ga. A'itituhẽva'ea ga omombe'u, ei ga.

19 Moisésva'ea okwatija Tupana'ga nhi'iga inoğa pe me hako. Emo pe napehendukatupavi aheremimbo'eagwera, ei ga. Maraname pe ji jukapotaruhutehei? ei Jesus'ga ga pe.

20 A'ero he'yjuhuve'ga ei ga pe:

–Anhağa nde pojykauhu nde mboheagweryva Diabo'gapyriva'ea! Nurã po nde ei poro, ei ga. Ma'ga nde juka potaruhu naerũ? e'i tehe ga Jesus'ga pe. A'ereki ga ndokwahavi ve gwuvihava'ga nembijukapotara ga rehe.

21 Igwete Jesus'ga ei:

–Ojipeji ji japoi ahemonhimomby'ava'ea sábadu rupi, ei ga. Hepiagame pe euhui ji ve: “Maraname ga japouhui sábadu rupi nhandeporavykye'yma rupi?” pe'euhu pe ji ve, ei ga.

22 Pehe na jitehe peapo mbatera sábadu rupi no. A'ereki a'ea rupi pe peja'yra'ga nakwanha ikyti no Moisésva'ea nhi'ipo'rurame, ei ga. Moisésva'ea rui reki e'i ypy jupe. Aherenondeva'ea penemboypya e'i ypy jupe hako, ei ga. “Pekyti ti peja'yra'ga nakwanha pi'ria sete pekirirẽ ga'ara rehe,” ei ahe hako, ei ga.

23 Po pekipava horame sábadu apiavo a'ero sábadu rupi tuhẽ pe ga kyti tihendu katu ti Moisésva'ea remimbo'eagwera javo. Ji ki a'e te sábadu rupi amombi pa akoja'ga ka'nahũa gara'oa hugwi, ei ga. Maraname pe nhimonha'ngauhui ji rehe naerũ? ei ga ga pe.

24 Tape'euhui ti ikwahahete'ymame i'ara tehe hepiagame. A'itituhẽva'ea rupi katu po pe ei hamo, ei ga ga pe.

Jesus'ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo

25 Igwete jara'ga Jerusalémmeve'ga ei ojohupe:

–Akoja'ga rui naerũ – kiroki ga nhanderuvihava'ga ojuka potaruhu ga? ei ga.

²⁶ Pehepia ti, ei ġa. Gandovaki hete ga nhi'inh'iġi. Emo ġa nde'i reki ga pe, ei ġa. Mara'ngu po ġa javo kiro ga pe: “Ga ko Cristoramo tuhē Tupana'ga remimbuhurukaramo”? Poha po ġa euhui ga pe naerū? ei ġa ojohupe.

²⁷ Ga ko a'ea rūi reki. Cristo'ga jipiukarame po ti nhande ndikwahavi garura ma hugwi po ga ruri javo, ei ġa. Akoja'ga gwyruera reki nhande tikwaha hete, ei ġa ojohupe.

²⁸ A'ero Jesus'ga eahyahivi ġa mbo'erame ġajatykahavuhua pype.

–“Tikwaha hete nhande ga,” pe'jiuhu pe ji ve naerū? ei Jesus'ga. “Tikwaha hete nhande gagwyruera,” pe'jiuhu pe no, ei ġa. Nhiremimbotarimo rūi reki ji ruri. Kiroki ga ji mbuhuruka kokoty – ga ko a'itituhēve'ga. Gaha pe ndapekwahavihu, ei ġa.

²⁹ Jihi reki akwaha ga. A'ereki ga hugwi ji ajo. Gaha ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁰ A'ero jara'ġa Jesus'ga pyhypotari. Ndopokogi reki ġa ga rehe ga pyhyga. A'ereki ndohoi ve gapyhyhava apiavo.

³¹ He'yjuhu hete reki ġa – kiroki ġa ojiko Jesus'ga rehe. A'ero ġa ei ojohupe: –Jesus'ga oapo pa ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa. Ndia'ei po nhande a'ero: “Cristo'ga rurame koji'i tehe po ti ga japo ahemonhimomby'ava'ea Jesus'ga hohe nehē.” Poa po nhande ndia'ei, ei ġa. A'ereki Jesus'ga oapopavipe ahemonhimomby'ava'ea jipi, ei ġa. Ga ko Cristoramo tuhē a'ero, ei ġa.

Guardasva'ea uhu tipyhy Jesus'ga javo

³² Igwete he'yjuhuve'ga imombe'ui nahanahã ko Jesus'ga rekoi javo. Ganhi'ġa renduvame fariseus'ġa ei a'ero ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi:

–Tipyhyguka ti Jesus'ga.

A'ero ġa ei guardas'ġa pe – kiroki ġa gwepia katu judeus'ġa jatykahavuhua. A'ero ġa ei ġa pe:

–Pepyhy ti Jesus'ga rerua ore pyri, ei ġa.

³³ Igwete Jesus'ga ei onhimombe'gwovo pevove'ġa pe:

–Apytaahi'vi po ti ji pe pyri nehē, ei ġa. A'ero po ti ji hoa'javi ga pyri nehē – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei ġa.

³⁴ Pe po ti ji rekarekari nehē tiandepoko ti ga javo ji ve nehē novia. Emo po ti pe ndajirepiaga'javi nehē, ei ġa. A'ereki tegwete pehohava ji pyri – perope ji aju, ei ġa ġa pe.

³⁵ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa ei ojohupe:

–Marã ga euhui ndajirepiaga'javi po ti pe nehē javo? Mome tuhē po ti ga houhui a'ero nehē naerū? ei ġa. Nhandere'yja'ġa pyri po ti ga hoi nehē naerū? ei ġa, kiroki ġa okwaki'o judeus'ġarūive'ġa gwyrpe? ei ġa. Ombo'e po ti ga judeus'ġarūive'ġa pevo nehē naerū? ei ġa novia.

³⁶ A'ereki ga e'i: “Ji rekareka po ti pe nehē novia. Emo po ti pe ndajirepiaga'javi tuhē nehē,” ei ġa, ei ġa. “Tegwete pehohava ji pyri – perope ji aju,” ei ġa, ei ġa. Gara pe po ga euhui naerū? ei ġa ojohupe.

Yhya'java'ea

³⁷ Okioki ġa toryva apovo. Aerē mbapavava'ea rupi huvihava rupi Jesus'ga po'ami onhi'ġa hahyahi ġa pe:

–Kiroki ġa yhya pota oygwejamo – tuhu ti ġa ji pyri oy'gwovo a'ero, ei ġa ġa pe. Nahã a'ero, a'e ji, ei ġa. Kiroki ġa opota Tupana'ga ra'uva rekoa onhipavēi – tojiko ti ġa ji rehe a'ero. A'ero po ti ġa herekoi a'ea nehē yhya'java'ea – kiroki a'ea ġa mboheaporoġita pyahu ġa mongovo, ei ġa ġa pe.

³⁸ Ga jikogame ji rehe po ti ġa herekohetei yhya'java'ea nehē. Ji mombe'umbe'u po ti ġa ojipe'ġape'ġa pe nehē, ei ġa. Henduvame po ti

ga jikogi ji rehe no herekoheteavo yhya'java'ea. A'ea po ti ga mbohea-poroğitapyahui ga mongovo Tupana'ga pyri nehẽ no, ei ga. A'ea jitehe Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u no, ei Jesus'ga ga pe.

³⁹ Tupana'ga ra'uva pe Jesus'ga ei a'ero a'ea ko yhya'java'ea javo. A'ereki ga e'i:

—Ga jikogame ji rehe yhya'java'ea po ti ji imondoi ga pyri nehẽ a'ea ti togwereco katu ga javo nehẽ, ei ga.

A'ea rupi Jesus'ga nomondoi ve gara'uva ojiheve'ga pyri. A'ereki ga nomanoi ve. A'ero Tupana'ga nombogweravi ve ga rupia ojipyri ga mboheteavo. Ohoe'ymame Jesus'ga nomondoi ve gara'uva ojiheve'ga pyri.

Onhonhi'igayva ahe Jesus'ga rehe

⁴⁰ He'yive'ga gwendu Jesus'ga nhi'igame. A'ero jara'ga ei:

—Ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo tuhẽ Moisésva'ea remimombe'uhara'ga, ei ga.

⁴¹ Jara'ga ei:

—Ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo.

—Ahã, e'i tehe jara'ga ga pe. Jesus'ga ko Galiléiapeve'ga. Cristo'ga po ti Galiléiapeve'ga rui nehẽ! ei ga.

⁴² Tupana'ga rembikwatijarukara e'i: “Cristo'ga po ti oko Daviva'ea rymyminoru nehẽ,” e'i. “O'a po ti ga cidade de Belém me – perope Daviva'ea uvypy,” e'i ikwatijara, ei ga.

⁴³ Nahã ga nhonhi'igayvayvari Jesus'ga rehe upa.

⁴⁴ Jara'ga ga pyhy pota novia. Emo ga ndopokogi ve ga rehe a.

Judeusva'ea ruvihavava'ea ndojikogi Jesus'ga rehe

⁴⁵ A'ero guardas'ga jivyri ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pyri fariseus'ga pyri no. Igwete ga ei guardas'ga pe:

—Maranuhũrame pe ndapepyhygi Jesus'ga rerua ra'e? ei ga ga pe.

⁴⁶ Igwete guardas'ga ei:

—A'ea ko jara'ga nhi'iga ja rui ga nhi'igame, ei ga. Norohenduvangavi ore nanongara, ei ga ga pe.

⁴⁷ Igwete fariseus'ga ei ga pe:

—Pehe na jitehe ga pe moandyandyjuhu?

⁴⁸ Ndapekwahavihu pe? ei ga ga pe. Judeus'ga nduvihava'ga ndojikogi pa ga rehe. Ore na jitehe fariseusramo ndorojikogi pa ga rehe no, ei ga.

⁴⁹ A'ove'ga ki a'e te okoteheuhu onhimongyavo. Gahã ndokwahavihu Moisésva'ea remimbo'eagwera, ei ga ga pe. Nanongara'ga reki ojiko Jesus'ga rehe. Tupana'ga po ti imbohahi ga pe nehẽ peko te'varuhu pe javo, etehei ga guardas'ga pe.

⁵⁰ Igwete Nicodemos'ga ei fariseus'ga pe javo. Nicodemos'ga ko fariseuramo oko no. Gaha ko oho na'ẽ Jesus'ga pyri raikwehe tahendu ti ganhi'iga javo. Igwete ga ei ga pe:

⁵¹ —Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i nhande ve: “Pehendu na'ẽ ti ga nhimombe'urame pe me. Ikwahavirẽ gandeaporogita ti pyry pe ei ga pe,” e'i aherembikwatijara nhande ve, ei ga ga pe. Jesus'ga nhi'iga renduve'ymame xa'ete'varuhuyme ti ga pe a'ero, ei Nicodemos'ga ga pe.

⁵² Nurã ga ei Nicodemos'ga pe:

—Nde ko Galiléiapeva'ero jitehe naerũ? Nurã nde vavagahivuhui ga rehe a, ei ga Nicodemos'ga pe. Ehepia ti Tupana'ga rembikwatijarukara ikwahava a'ero, ei ga. A'ereki a'ea nde'iangavi: “Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga Galiléiapeva'ero oko,” nde'i, e'i tehe ga. Jesus'ga ki a'e te Galiléiapeva'ero, ei ga ga pe.

[
⁵³ Igwete ġa kwaki'opavi ogwovo ġwonga pype upa.

8

Ahe gwereko ġwembirekova'earūiva'ea

¹ Kiro Jesus'ga hoi oliveira ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe.

² Ypyhajive ga rura'javi judeus'ġa jatykahavuhua rokari pe. Kiro ġa ndupavi a'ero onhimongyavo ga pyri. A'ero ga reni ġa mbo'embo'eavo.

³ A'ea rupi judeus'ġa mbo'ehara'ġa hēa pyhygi hēa rerua fariseus'ġa pavēi. Hēa ġwembireko'garūive'ga rerekorame ġa hēa pyhygi hēa rerua hēa mo'ama Jesus'ġa pyteri pe.

⁴ Igwete ġa ei Jesus'ga pe:

—Jesus, gwereko hēa ġwembireko'garūive'ga. Nurā ore hēa pyhygi hēa rerua, ei ġa.

⁵ Ahe mbo'erame Moisésva'ea ei ikwatija hako: “Peapi ti nanongara'ġa jukavo kunhangwera'ġa,” ei ahe hako. Oro nde? ei ġa Jesus'ga pe. Marāi re po nde naerū? Toroapi ti hēa naerū? ei ġa.

⁶ A'ereki ġa e'i jipe ojohupe:

—Tihendu ti ganhi'iġa, ei ġa. Ga nhanenhi'īpondekwa'te'varuhurame po ti nhande imombe'ui nhanderuvihava'ġa pe nehē. “Nohendukatui ga Moisésva'ea nhi'iġa,” xa'e ti ga mombe'gwovo a'ero ġa pe nehē, ei ġa ojohupe.

Nurā ġa ei Jesus'ga pe: “Marāi re po nde naerū?” Kiro Jesus'ga nhova'apyni oina opūa pyvō ikwatija yvya rehe.

⁷ Ndopigi reki ġa ja'javo ga pe. A'ero ga po'ami javo ġa pe:

—Kiroki ga ndokote'varuhuangavi – ga ypy ti toapi hēa, ei Jesus'ga ġa pe.

⁸ Igwete ga nhova'apyna'javi oina a'ero yvya rehe ikwatijara'java.

⁹ Ganhi'iġa renduvame kiro onhinanhinani ġa hoġahoi. Xava'eve'ġa ypy oho. A'ero ġa hopavi Jesus'ga reja – kiroki ġa gweru hēa. Pevo hēa ami a'ero ga pyri jara'ġa pyteri pe.

¹⁰ Kiro Jesus'ga po'ama'javi javo hēa pe.

—Mahā akoja'ġa naerū? ei ga. Ga nde'ia'javi nde ve teremano javo? ei ga hēa pe.

¹¹ —Ahā tuhē, ei hēa.

—Ji na jitehe nda'ei nde ve, ei ga. Heregwovo a'ero, ei ga. Epohi ti kiro ekote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga hēa pe.]

Jesus'ga omomytu'ē nhande ve

¹² Aerē Jesus'ga nhi'iġa'javi he'yive'ġa pe:

—Arimo ko nhande hepiakatui mbatera ikwahavaġwama. A'ereki mytu'ē nhande ve, ei ga. Na jitehe ji amomytu'ē yvyakotyve'ġa pe. A'ereki ji akwahavuka Tupana'ga ġa pe, ei Jesus'ga ġa pe. Kiroki ġa ojiko ji rehe ji nhi'īpo'ruavo – ġa po ti nde'ia'javi: “Ndakwahavi ji Tupana'ga,” ei ga. Okwaha tuhē po ti ġa Tupana'ga gweaporoġitapyahuro nehē, ei ga ġa pe.

¹³ Igwete fariseus'ġa ei ga pe:

—Nde tehe erenhimombe'u, ei ġa. Nurā ore ndorogweroviari nenhi'iġa ndetehero ġwaramo, ei ġa ga pe.

¹⁴ A'ero ga ei ġa pe:

—A'iti ji tehe anhimombe'u pe me. Emo a'itituhēva'ea rupi katu nhinhi-mombe'ua a, ei ga. A'ereki ji hete tuhē akwaha jiruhava – perope ji ajo jugwi – perope ji aho jupe no, ei ga. Pe ki a'e te ndapekwahavi pea – perope ji ajo jugwi – perope ji aho jupe, ei ga ġa pe.

¹⁵ Ojipe'ga ara tehe pe pehepia. Ikwahahetee'yma pe etehei ga pe a'ero peko te'varuhu pe javo, ei ga. Nahã ko vvyakotyve'ga jipi. Ji ki a'e te nda'ei poa ojipe'ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁶ Ji erame poa ga pe a'itituhẽva'ea rupi katu nhirembi'ea a'ero. A'ereki ji tehe rui a'e. Ore memei oro'e jiji jiruva'ga pavẽi nhimbuhurukara'ga pavẽi, ei ga.

¹⁷ Peapoa aherembikwatijara e'i no: “Mokonha'ga imombe'urame mbatera na tuhẽ javo a'ero hupi katu ganembi'ea,” e'i. “A'ereki ga memei e'i a jupe,” e'i ikwatijara, ei Jesus'ga.

¹⁸ Jiji anhimombe'u, ei ga. Jiruva'ga ji mombe'u jitehe no nhimbuhurukara'ga, ei ga. Ore memei ji mombe'u a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁹ A'ero ga ei ga pe:

—Mahã nderuva'ga naerũ? ei ga ga pe.

—Pe ndajikwahavi tuhẽ, ei Jesus'ga. Ndapekwahavi jitehe pe jiruva'ga a'ero, ei ga ga pe. Po pe ji kwahavi tuhẽ hamo, a'ero po pe jiruva'ga kwahavi hamo no, ei Jesus'ga ga pe.

²⁰ A'ea Jesus'ga ei ga mbo'erame judeus'ga jatyahavuhua pype – perope hyru'ia pyri. A'ea pype judeus'ga omondomondo itambere'ia Tupana'ga pe jipi. Pevo Jesus'ga ei ga pe ga mbo'eavo. A'ero jara'ga ga pyhypotari novia. Emo ga ndopyhygi ga. A'ereki ndohoi ve gapyhyhava apiavo.

Jesus'ga onhimombe'u ahe ve

²¹ Aerẽ Jesus'ga nhi'iga'javi judeus'ga nduvihava'ga pe:

—Aho po ti ji avo hugwi nehẽ, ei ga. Ji reka po ti pe nehẽ ore poko ti javo nehẽ novia. Pejikote'varuhua momborukare'ymame po ti pe manoi pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei ga. Perope ji aho – pevo ki a'e te tegwete pehohava ji pyri, ei Jesus'ga ga pe.

²² Igwete judeus'ga nduvihava'ga ei ojohupe:

—Marã ga a'ero? Ojijukauhu po ti ga nehẽ naerũ? ei ga. A'ereki ga e'i: “Perope ji aho – tegwete pehohava ji pyri,” ei ga, ei ga. Gara pe po ga ei? ei ga ojohupe.

²³ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Pe ko vvyakotyva'ea. Ji ki a'e te yvagipeva'ea, ei ga. Pendeaporoğita te'varuhu pe vvyakotyva'ero gwaramo. Ji ko na rui, ei ga ga pe.

²⁴ Nurã ji ei pe me ko: “Pemanõ po ti pe imomborukare'ymame pejikote'varuhua nehẽ,” ei ga ga pe. Na tuhẽ, ei ga. Ji ko Tupanamo ako. Po ti pe ndaperoviari a'ea nehẽ, a'ero po ti pe manoi pejikote'varuhuro gwaramo nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

²⁵ —Mome ahe tuhẽ nde naerũ? ei ga ga pe.

—A'ea ypy tuhẽ ko ji a'e pe me, ei Jesus'ga ga pe.

²⁶ Opomombe'uahivuhu tuhẽ po ji hamo pe ndekote'varuhuro gwaramo. Emo ganhi'iga jate ko ji amombe'u vvyakotyve'ga pe nhiremienduvamo, ei ga. Ganhi'iga ko a'itituhẽva'ea nhimbuhurukara'ga nhi'iga, ei Jesus'ga ga pe.

²⁷ Gwuva'ga pe Tupana'ga pe Jesus'ga ei gaha ji mbuhuruka javo. A'ea onhimi reki judeus'ga nduvihava'ga pe ga erame ga pe.

²⁸ Nurã Jesus'ga ei ga pe:

—Ji ko Tupana'ga remimbuhurukara, ei ga. Pe ji mbovyrame ji mo'ama yva rehe po ti pe ji kwahavi nehẽ, ei ga. “Ga ko Tupanamo tuhẽ oko,” pe'ji po ti pe ji ve nehẽ, ei ga. “Ga ko ndokoi gwemimbotarimova'ea rehe. Uva'ga remimbo'ea jate ga omombe'u okovo,” pe'ji po ti pe ji ve nehẽ, ei ga ga pe.

²⁹ Kiroki ga ji mbuhuruka – gaha ji pavēi oko jipi. Ga ndopohiri ji hugwi, ei ga. A'ereki ji ako garemimbotarimova'ea rehe jipi ganhimohemaḡwama ji rehe, ei Jesus'ga ḡa pe.

³⁰ Henduvame ganhi'iḡa jara'ḡa jikogi ga rehe onhimongyavo.

Ipiro'y ahe

³¹ Igwete Jesus'ga ei judeus'ḡa pe – kiroki ḡa ojiko ga rehe:

–Po ti pe ndekoi nhinhi'iḡa rupi jipi jireheva'ea tuhē po ti pe ndekoi nehē, ei ga.

³² Igwete po ti pe Tupana'ga kwahavi nehē a'itituhēve'ga. Ga kwahava ḡwaramo po ti pe piro'yro nehē, ei ga ḡa pe.

³³ Igwete ḡa ei ga pe:

–Maraname nde euhui poha ore ve? ei ḡa ga pe. Oreremimbotarimova'ea rehe jate tuhē ore rekoi. Ore ko Abraãova'ea rymyminororo oroko, ei ḡa. Orepuro'y tuhē ore ojipe'ḡa hugwi jipi. Ndipopoakari tuhē ḡa ore rehe, ei ḡa. Marāi nde ore ve naerū: “Pepiro'y po ti pe nehē”? ei ḡa ga pe.

³⁴ Igwete Jesus'ga ei ḡa pe:

–Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Kiroki ḡa oko te'varuhu jipi – ḡa ndipiro'yi tuhē okote'varuhua hugwi. Gandekote'varuhua ipopoaka hete ḡa ndehe a'ero, ei ga ḡa pe.

³⁵ Nahā aherongapypeve'ḡa, ei ga. Xava'eve'ga po omondomondo ojipyrive'ḡa okoteheve'ḡa jipi. Ga potara'jave'ymame ga ḡa mondohetei ojihugwi, ei ga. Gwa'yra'ga ki a'e te ga nomondo tuhē. Gae'ye'ymi opyta uva'ga pyri gara'yra'ga ḡwaramo, ei ga.

³⁶ Ji ko Tupana'ga ra'yramo, ei ga ḡa pe. Gara'yra ḡwaramo ji imombigi aherekote'varuhua popoakara ahe hugwi. Po ti ji imombigi pe hugwi nehē, a'ero po ti ndipopoakari tuhē pe ndehe nehē, ei ga.

³⁷ Pe ko Abraãova'ea rymyminororo peko novīa. Emo pe ji juka pota reki. A'ereki pe me ndatekwavi nhiremimbo'ea rehe, ei ga.

³⁸ Ahepia ji jiruva'ga rekoa. Nhirembiepiaga ji amombe'u katu pe me a'ero, ei ga. Pehe pehendu penduva'ga Diabo'ga. Penemienduva pe pehendu katu a'ero, ei Jesus'ga ḡa pe.

³⁹ –Abraãova'ea ko oreramonhava'ea, ei ḡa ga pe.

Igwete Jesus'ga ei:

–Abraãova'ea rymyminororo po pe ndekoi, a'ero po ahe javijitehe pe ndekokatui hamo, a'e ji pe me, ei ga ḡa pe.

⁴⁰ Pe ki a'e te ji juka potaruhu, ei ga. Amombe'umbe'u ji pe me a'itituhēva'ea Tupana'ga remimombe'ua. Pe ki a'e te ji juka potaruhu, ei ga. Na rūi ko Abraãova'ea rekoi hako!

⁴¹ Pejijuvete'ga javijitehe ko pe ndekote'varuhui! ei ga ḡa pe.

A'ero ḡa ei ga pe:

–Tupana'ga ra'yreteramo jate ore rekoi, ei ḡa. Ndorogwerekoi ore jara'ga orojuvetero, ei ḡa ga pe.

⁴² Igwete Jesus'ga ei ḡa pe:

–Po Tupana'ga penduvetero oko hamo, a'ero po pe ji arōhetei hamo, ei ga ḡa pe. A'ereki ji Tupana'ga hugwi ajo. Ji nanhimbuhuri avo. Gaha ji mbuhuruka kokoty, ei ga ḡa pe.

⁴³ Marā pe ndapekwahavihu nhinhi'iḡa naerū? ei ga. Pe napehendupotari nhiremimombe'ua. Nurā pe ndapekwahavihu, ei ga ḡa pe.

⁴⁴ Pe ko Diabo'ga ra'yramo tuhē peko okote'varuhuve'ga ra'yramo. A'ero pe ndekote'vapotaruhui Diabo'ga remimbotarimova'ea rehe pejikovo, ei ga ḡa pe. Tupana'ga rembiapopypagwera jate Diabo'ga ahe momanomanoukari

kiromo jate. Ga ndokoi a'itituhēva'ea rehe. A'ereki a'itituhēva'ea rehe ndatek-wava'javi ga pe, ei ga ġa pe. O'mberame ga rekoi gweaporoġita rupi. A'ereki ga i'mbeuhuve'ga tuhē. Gaha ahe mo'mbeuhu okovo no, ei ga.

⁴⁵ Peroviaruhu pe ga'mbea jipi. Nurā ko pe ndajireroviarihu reki a'ero. A'ereki ji a'itituhēva'ea mombe'u pe me, ei ga ġa pe.

⁴⁶ Manamo po ti pe hepiukari jirekote'varuhua naerū? Ndapehepiukari tuhē po ti pe jirekote'varuhue'yama ġwaramo, ei ga. Marā naerū? Ji a'itituhēva'ea mombe'urame pe me maraname pe ndajireroviarihu naerū? ei ga ġa pe.

⁴⁷ Tupana'gareheve'ġa ġwendu katu ganhi'ġa. Pe ki a'e te napehendukatui ganhi'ġa gareheva'ero pejikoe'yama ġwaramo, ei ga ġa pe.

Abraãova'ea renonde Jesus'ga oko

⁴⁸ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa ei Jesus'ga pe:

—Nde ko judeuramo rūi reki, e'i tehe ġa. Nde ko Samariapeva'ea ekote'varuhuva'ea. Anhaġa nde pojykauhu Diabo'gapyriva'ea, ei ġa. Oro-mombe'u katu nde a, e'i tehe ġa Jesus'ga pe.

⁴⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Anhaġa ndajipojykai tuhē, ei ga. Jihi ambohete jiruva'ga. Pe ki a'e te ji mbotegweteuhu, ei ga ġa pe.

⁵⁰ Ji nda'ei reki ojipe'ġa pe tanhimbohete ti ġa javo. Ojipe'ga e'i nhimbohetea rehe tobohete ti ġa ga javo. Gaha okwaha hete javo a'itituhēva'ea rupi katu Tupana'ga, ei ga ġa pe.

⁵¹ Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Kiroki ġa ġwendu katu nhinhi'ġa – okoe'ymi po ti ġa nehē, ei ga ġa pe.

⁵² Igwete ġa ei Jesus'ga pe:

—Nurā ore kiro ikwahahetei a'ero. Anhaġa nde pojyka tuhē, ei ġa ga pe. Abraãova'ea omano hako. Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea na jitehe omanomba hako, ei ġa. Marā kiro nde euhui naerū? “Kiroki ġa ġwendu katu nhinhi'ġa – ġa po ti okoe'ymi nehē,” ereteheuhu nde, ei ġa ga pe.

⁵³ Omano ko oreramonhava'ea Abraãova'ea hako. Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea omano jitehe no, ei ġa. Nde po nderuvihavuhu Abraãova'ea hohe naerū nhirendukatuve'ġa po ti okoe'ymi javo naerū? ei ġa. Mome ahe tuhē nde naerū poha nde eaġwama? ei ġa ga pe.

⁵⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Po jiteheuhu anhimbohete, a'ea po ndapyryvi hamo, ei ga. Jiruva'ga reki ji mbohete Tupana'ga – ga pe jitehe pe'e tehe reki orombohete ore ga javo tehe, ei ga ġa pe.

⁵⁵ Pe ndapekwahavi reki ga. Ji ki a'e te akwaha ga. Po ji ei hamo ji ndakwahavi ga javo, a'ero po ji mbero pe javijitehe hamo no, ei ga ġa pe. Ji ki a'e te akwaha tuhē ga. Igwete ji hendukatui ganhi'ġa no, ei ga.

⁵⁶ Penamonhava'ea Abraãova'ea jiruraġwama gwepia potarahi hete hako. Igwete ahe hepiagi reki gworygworyvamo hehe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵⁷ Igwete ġa ei ga pe:

—Nandexava'ejuhu nde. Cinquenta kwara ndohoi ve nde rehe, ei ġa. Marā nde Abraãova'ea repiaguhui naerū? ei ġa ga pe.

⁵⁸ —Tamombe'u katu tuhē ti pe me, ei Jesus'ga ġa pe. Abraãova'ea are'ymame kiromo tuhē ji rekoi Tupanamo, ei ga ġa pe.

⁵⁹ A'ero ġa ipyhygi ita tiapi ti ga javo. “A'ereki ga onhimongo Tupanamo o'mbero,” ei ġa ojohupe. Kiro Jesus'ga nhimimi ġa hugwi a'ero ogwovo judeus'ġa jatykahavuhua rokara hugwi.

9

Jesus'ga ahe mboheha katu

¹ Aerē ohorame Jesus'ga hehae'ỹve'ga repiagi. O'arypyrame vehevi ga ndahehai.

² Kiro Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe a'ero:
 –Ma'ga ndekote'varuhua ga mbohehate'varuhui? Garekote'varuhua tuhē? ei ga. Mara'ngu po garuva'ga ndekote'varuhua ga mbohehate'varuhuavo? Marā? ei ga ga pe.

³ A'ero Jesus'ga ei ga pe:
 –Garekote'varuhua rūi ga mbohehate'varuhui, ei ga ga pe. Garuva'ga ndekote'varuhua rūi ga mbohehate'varuhui no, ei Jesus'ga. Tupana'ga omboukwaha pota nhande ve opopoakara ga rehe nehē. Nurā ga ndahehai, ei ga.

⁴ Igwete Jesus'ga ei no:
 –Kiro arimo nhande poravykyi nhandekovo, ei ga. A'ereki aerē ypytunimo tegwete nhandeporavykyhava. A'ea rupi nhande ndiaporavykyajavi a'ero, ei ga. Na jitehe a'gwamo ti xaporavyky a'ero. Timboukwaha ti ga pe Tupana'ga popoakara nhimbuhurukara'ga popoakara, ei ga. A'ereki aerē nhande manorē tegwete nhande ve Tupana'ga mboukwahahava, ei ga ga pe.

⁵ Arimo mytu'ē nhande ve. Nurā nhande hepiagi ikwahava'gwama. Na jitehe ji ruvame yvya koty ji imomytu'ēi yvyakotyve'ga aka'gi pe tokwaha ti ga Tupana'ga javo.

⁶ Onhi'igirē Jesus'ga nyvuni yja rehe ikotiamo. A'ea ga imongyi hehae'ỹve'ga ropepira rehe a'ero.

⁷ –Heregwovo ejovaheita kiro, ei Jesus'ga ga pe. Pevo ypia'i pe Siloé pe ti eho, ei ga. (Siloé ko Imondopyra.)

Pevo hehae'ỹve'ga hoi a'ero. Ojovaheirē ga hepiakatui ua. Judeus'ga poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga japo'i yja kotimbyra a'ea pyvō ga mbohehavo katu.

⁸ Aerē hehae'ỹgwera'ga rongakotyve'ga ga repiagi. Igwete ga ei jara'ga pavēi – kiroki ga hehae'ỹve'ga repia ga poranduranduvame itambere'ia rehe jipi – igwete ga ei:

–Akoja'ga rūi novīa? ei ga ojohupe, kiroki ga oporandurandu itambere'ia rehe jipi oina, ei ga.

⁹ –Ga tuhē, ei jara'ga.

Emo jara'ga e'i:

–Akoja'ga'jave'ga tehe, ei ga.

Hehae'ỹgwera'ga e'i ga pe a'ero:

–Ji tuhē ko a'ea, ei ga.

¹⁰ –Marā nde rehaturamo kiro'gwe a'ero? ei ga ga pe.

¹¹ –Uhu ga ji pyri – Jesus ei ga ga pe, ei ga. Igwete ga ikotī yja gwendya pyvō imongyavo jiropepira rehe, ei ga. A'ero ga ji mondoi ypia'i pe Siloé pe ji mbojovaheita, ei ga. Ganhi'iga rupi ji hoi a'ero. Jijovaheipavame kiro ji ma'e'gatui, ei ga ga pe.

¹² –Mahā ga naerū? ei ga ga pe.

–Ji ndakwahavi, ei ga.

Fariseusva'ea e'ie'i hehae'ỹgwerava'ea pe

¹³⁻¹⁴ Judeus'ga poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga japo'i yja kotimbyra a'ea pyvō ga mbohehavo katu. Kiro ga hehae'ỹgwera'ga rerohoi fariseus'ga pyri a'ero.

¹⁵ Igwete fariseus'ga ei ga pe no:

- Marã nde rehakaturamo aḡwamo naerũ?
 –Omongy ga yja kotimbyra jiropepira rehe, ei ga. Igwete ji jovahei nhima'eḡatuaḡwama, ei ga ḡa pe.
- ¹⁶ Jararamo ḡa ei ga pe a'ero:
 –Akoja'ga koi Tupana'ga nombuhurukari ga, ei ḡa. A'ereki ga oapo mbatera sábadu rupi nhaneramonhava'ea nhi'ĩpo'rue'ymamo. Oko te'varuhu ga a'ero, ei ḡa.
- Jara'ḡa e'i:
 –Po ga rekote'varuhui hamo, a'ero po ga ndoapoi nanongara ahemonhi-momby'ava'ea jipi hamo, ei ḡa.
 A'ero ḡa nhonhi'iḡayvari ga rehe.
- ¹⁷ Igwete ḡa ea'javi hehae'ỹgwera'ga pe:
 –Oro nde? ei ḡa ga pe. Po ga nde mbohehakatui marã re po nde ga pe a'ero? ei ḡa.
- Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uhara'ga po, a'e ji, ei ga ḡa pe.
- ¹⁸ Emo judeus'ḡa nduvihava'ḡa ndogweroviapotari ga mbohehakatua.
 –Ndahehai po ga raji'i, ei ḡa novã.
 A'ero ḡa hehae'ỹgwera'ga ruva'ga mbuhurukari ojipyri gayhẽa reheve.
- ¹⁹ –Pe'ji katu ti ore ve, ei ḡa ḡa pe. Gaha ko ndera'yramo? A'iti ga ndahehai o'arame novã? ei ḡa. Pe'ji ti ore ve. Marã kiro ga rehauhuro naerũ? ei ḡa ḡa pe.
- ²⁰ –Ga orera'yra'ga tuhẽ, ei ḡa. A'iti tuhẽ ko ga ndahehai o'arame ikwehe novã. A'ea ore orokwaha hete, ei ḡa ḡa pe.
- ²¹ Emo gambohehakatuaḡwera – a'ea ore ndorokwahavi. Marã po ga ma'eḡatui kiro? oro'e ore, ei ḡa. Ma'ḡa omboheha katu ga naerũ? oro'e ore. A'ereki ore ndorokwahavi gambohehakatuaḡwera, ei ḡa ḡa pe. Pe'ji ti ga pe a'ero. A'ereki ga yvuakaruhu. Gaha po ti onhimombe'u pe me nehẽ, ei ḡa ḡa pe.
- ²² A'ea ḡa ei okyhyjiavo. A'ereki ojikwe judeus'ḡa nduvihava'ḡa e'i ojo-hupe: “Kiroki ḡa e'i Jesus'ga pe: ‘Ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo’ – timo'ẽuka hete ti ḡa mondovouka avuirama nhandejatykahava hugwi nehẽ tura'javyme ti ḡa ipype javo nehẽ,” e'i jipe judeus'ḡa nduvihava'ḡa ojo-hupe.
- ²³ Nurã hehae'ỹgwera'ga ruva'ḡa ei ḡa pe: “Orera'yra'ga yvuakaruhu. Pe'ji ti ga pe a'ero tomombe'u ti ga ombohehakatuaḡwera javo,” ei ḡa ḡa pe. A'ereki ḡa okyhyji hete gwuvihava'ḡa hugwi.
- ²⁴ Kiro fariseus'ḡa hehae'ỹgwera'ga mbuhurukara'javi ojipyri a'ero.
 –Ere ti kiro ore ve: “A'itituhẽva'ea jate ti ji amombe'u. A'ereki Tupana'ga ji rendu.” Ere ti poro kiro, ei ḡa ga pe. A'ereki ore orokwaha hete akoja'ga rekote'varuhua, ei ḡa.
 Jesus'ga pe ḡa ei o'mbero oko te'varuhu ga javo.
- ²⁵ –A'ea ji ndakwahavi, ei ga. Mara'ngu po ga okote'varuhuavo? ei ga. Emo ymya ji ndajirehai hepiage'yma. Aḡwamo ji rehakaturu hepiakatuavo. A'ea ji akwaha hete reki jitekovo, ei ga ḡa pe.
- ²⁶ Igwete ḡa ei ga pe:
 –Marã ga nde rerekoi nde mbohehakatua? ei ḡa ga pe.
- ²⁷ –Amombe'u ko ji pe me ko, ei ga ḡa pe. Pe ki a'e te napehendukatui, ei ga ḡa pe. Maranuhũrame pe hendupotara'javuhui naerũ? Peko pota pe gareheva'ero no naerũ? ei ga ḡa pe.
- ²⁸ A'ero ḡa ete'varuhuhetei ja'javo ga pe.
 –Ndehe tehe reki erekouhu akoja'gareheva'ero, ei ḡa ga pe. Ore ki a'e te Moisésva'eareheva'ero oroko, ei ḡa.

²⁹ Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ahe rerekovo hako. A'ea ore orokwaha orokovo, ei ġa. Akoja'ga reki ma'ġa e'i ga pe ga mbuhurukaraġwama? A'ea ore ndorokwahavi, ei ġa ga pe.

³⁰—Mbiperanuhũ ko a'ea! Anhimomby'a hete ji pe nenduvame, ei ga ġa pe. Ga ji mboheha katu. Emo pe ndapekwahavi ga ma'ġa ga mbuhuruka javo, ei ga ġa pe ġa nderekomemuamo.

³¹ Tupana'ga nohenduvi te okote'varuhuve'ġa nhi'iġa jipi. Tikwaha pa nhande a'ea, ei ga. Ga ki a'e te – kiroki ġa ga mbohete tuhẽ okovo garemimbotarimova'ea rehe – nanongara'ġa Tupana'ga ġwendu katu, ei ga ġa pe.

³² Yvya apoagwera jate ahe nohenduvangavi hehae'ỹve'ġa moma'eġatua – kiroki ġa ndahehai o'arame. Kiro mo jate nhande nihenduvi no, ei ga ġa pe.

³³ Po Tupana'ga rũi ga mbuhuruka hamo, a'ero po ga ndoapoi ahemonhimomby'ava'ea hepiuka nhande ve hamo, ei ga ġa pe.

³⁴ Igwete ġa ei ga pe:

—Na tuhẽ ko nde e'a ereko te'varuhu, ei ġa. Kiro nde ore mbo'epotaruhui naerũ? ei ġa ga pe.

A'ero ġa ga mombori pea hugwi.

Hehae'ỹve'ġa'jave'ġa

³⁵ Aerẽ Jesus'ga henduvi ga mombe'ua.

—Omombo ġa hehae'ỹgwera'ga onga hugwi, ei ġa ga mombe'gwovo.

Igwete Jesus'ga hoi ga reka. Ga repiagame ga ei ga pe:

—Erejiko pota nde Tupana'ga remimbuhurukara'ga rehe? ei Jesus'ga ga pe.

³⁶—Ma'ġa naerũ? ei hehae'ỹgwera'ga. Tajiko ti ga rehe a'ero javoji, ei ga ga pe.

³⁷—Erehepia nde ga'ama ejipyri a, ei Jesus'ga. Erehendu nde ganhi'iġa no, ei ga. Jihi ko a'ea, ei ga ga pe.

³⁸—Ajiko ji nde rehe, ei ga Jesus'ga pe a'ero.

Igwete ga Jesus'ga mbohetei jipojy kahara'ga javo ga pe.

³⁹ Aerẽ Jesus'ga ei:

—Jirura ġwaramo ti ji avove'ġa mboja'oja'ogi ojohugwi, ei ga. Jara'ġa po ti ojiko ji rehe. Jara'ġa po ti ndojikogi ji rehe, a'e ji, ei ga. Jukwaha reki ġandekote'varuhua a'ero, ei ga. Nahã, ei Jesus'ga. Hehae'ỹve'ġa ndokwahavi jipi hepiage'yma ġwaramo. Yvyakotyve'ġa hehae'ỹve'ġa ja a'ero, ei ga ġa pe. Jara'ġa e'i reki: “Ore ko hehae'ỹve'ġa ja ikwahave'yma. Ekwahavuka ti ore ve a'ero,” ei ġa ji ve, ei ga. Nurã po ti ġa Tupana'ga kwahavi tuhẽ a'ero nehẽ ojikogame ji rehe nehẽ, ei ga. Jara'ġa ki a'e te e'i tehe ojive: “Ore ko hehae'ỹve'ġa ja rũi oroko. Orokwaha hete ore,” ei ġa novĩa, ei ga. Ki ġa tuhẽ po ti ndokwahavi Tupana'ga a'ero nehẽ. A'ereki ġa ndojikopotari ji rehe. Ga nde'i ji ve: “Ekwahavuka ti ore ve,” ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁰ Jararamo fariseus'ga ġwendu ganhi'iġa okovo ga pyri. Igwete ġa ei ga pe:

—Ore ve po nde ei naerũ: “Ga ko hehae'ỹve'ġa ja ndokwahavi”? ei ġa ga pe.

⁴¹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pyry po pe ei hamo: “Ore ko hehae'ỹve'ġa ja ndorokwahavi. Ekwahavuka ti ore ve a'ero,” pe'ji po pe hamo, ei ga ġa pe. Po pe ei poha hamo, a'ero po pe napenhimongote'varuhui hamo. Emo pe pe'ji: “Ore ko hehae'ỹve'ġa ja rũi. Orokwaha hete ore,” pe'ji pe, ei ga. A'ero pe nhimongote'varuhui jipi, ei ga. Naname Tupana'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

10

Ovelhas repiakatuhara'ga

1-2 Igwete Jesus'ga ei ġa pe ġa mbo'eavo:

—Tamombe'u katu tuhē ti pe me, ei ga. Ovelhas repiakatuhara'ga oki ogwovo ovelhas rokaja pype jurukwara rupi, ei ga. Kiroki ga jurukwara rupi rūi oki ipype – ga ko iporomive'ga ahe moandyandyita. Ojiupi ga hokairungava rehe tapyhygahyahi ti herogwovo javo, ei ga. Hepiakatuhara'ga ki a'e te uhu hovapytymbava rerekohara'ga pyri.

³ A'ero ga hovapytymba'vogi hepiakatuhara'ga pe toki ti ga ipype javo, ei ga. Igwete hepiakatuhara'ga ki ua ġwenymbava pyri hera nanani henoina heno'eamo tokaja hugwi herogwovo, ei ga. A'ea ġwendu katu ganhi'iġa.

⁴ Herohorame ga hoi henonde okovo ji reviri tuhu katu javo. A'ereki garenymbava okwaha ganhi'iġa, ei ga.

⁵ Hajiheve'ga reviri ovelhas ndohoi tuhē. A'ereki ndokwahavi hajiheve'ga nhi'iġa. Oka'nhy reki nanongara'ga hugwi a'ero, ei ga ġa pe.

⁶ Nahã Jesus'ga ei moroġitapyahua mombe'gwovo ojo'java'ea mombe'gwovo ġa pe. Emo ġa ndokwahavi okovo.

—Maraname ga imombe'ui poa nhande ve? ei ġa ojohupe.

Jesus'ga ko jurukwara'jave'ga

⁷ A'ero Jesus'ga ei ġa pe no:

—Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Jurukwara rupi ovelhas oho okovo tokaja pype. A'ea rupi jitehe hepiakatuhara'ga hoi ovelhas pyri herekovo, ei ga. Ji ko jurukwara'java'ea, ei Jesus'ga. A'ereki ji rupi jate vvyakotyve'ga oho Tupana'ga viara rupi. A'ereki jihi jate ġa mongo gareheva'ero, ei ga. Jihi jate ġa mbo'euka ġandepiakatuhara'ga pe no, ei ga.

⁸ Kiroki ġa ji renonde oko timbo'e ti Tupana'gareheve'ga javo novã – iporomive'ga ja ġa ahe moandyandyi pota, ei ga. Onhimbuhu tehe ġa Tupana'gareheve'ga pyri ġa nderekote'varuhuavo. Tupana'gareheve'ga ki a'e te nohenduvi ġanhi'iġa, ei ga ġa pe.

⁹ Ji ko jurukwara'java'ea, a'e ji, ei Jesus'ga ġa pe. Ji pyri ġa nduri javo. “Nde rupi ti toroho Tupana'ga pyri,” ei ġa ji ve, ei ga. Ga erame ji ve po ti ji ġa mongoi Tupana'gareheva'ero ġa nderekokatuavo nehē. A'ero po ti ġa inoġatui opy'a okovo nehē, ei ga. Igwete po ti ji imombyryvi ġa pe nehē ġa ndepiakatuavo ġa nderekovo nehē, ei ga ġa pe.

¹⁰ Iporomive'ga uhu jipi tapyhy ti herogwovo javo. “Tajuka ti,” ei ġa. A'ea rehe jate ġa nduri. Ji ki a'e te ajo tamboheaporoġita pyahu ti ġa mbohoryva javo, ei ga. Tamongo ti ġa Tupana'ga pyri nehē no, a'e ji, ei ga ġa pe.

Jesus'ga ko ovelhas repiakatuharete'ga'jave'ga

¹¹ —Ji ko ovelhas repiakatuhara'ga'java'ea jipyryheteva'ea jitekovo, ei Jesus'ga javo ġa pe. A'ereki ji ahepia katu jijiheve'ga. Gandepykavamo po ti ji manoi nehē tomanoyme ti ġa javoji, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Ji ko ojipe'ga ja rūi – kiroki ga e'i tehe ovelhas repiakatuhara'ga pe tahepia ti nerenymbava nde ve javo tehe, ei ga. Gwenymbava rūi ġwaramo ga ndogwerekokatui reki ovelhas. Nurã ja'gwara'java'ea lobo rurame hehe ta'u javo, kiro ga pohipavi ovelhas hugwi a'ero onhana ogwovo, ei ga. A'ero lobo ruri ipyhyga ovelhas herogwovo ojive. Jara okwaki'o pa ojohugwiugwi, ei ga.

¹³ Oka'nhy ga ogwovo ovelhas reja. A'ereki ga ni'aġataruhui ovelhas rehe hepiakatuhara'ga rūi okovo ġwaramo, ei ga ġa pe. Ji ko ga ja rūi a'ero, ei Jesus'ga.

¹⁴⁻¹⁵ —Jihi ko hepiakatuhara'ga'java'ea jipyryheteva'ea, ei Jesus'ga. Jiruva'ga ji kwaha hete. Akwaha hete ji ga no, ei ga. Na jitehe ji akwaha

hete jijiheve'ga. Ga ji kwaha hete no. Aerē ti ji manoi ġandepykavamo nehē no, ei ga.

¹⁶ Ga ndeheve ji areko hajiheve'ga jijiheva'ero no. Ga ko judeus'ġarūive'ġa, ei ga. Ambojikoguka po ti ji ġa jijihe nehē. A'ero po ti ġa hendukatui nhinhi'ġa nehē, ei ga. A'ero po ti ġa nhaporemō ġa ndekoi jireheva'ero nehē ojihe'ae'a ojogwehe ojipenhindyvamo nehē judeus'ġa judeus'ġarūive'ġa, ei ga. Ji tehe po ti ġandepiakatuhara nehē ġa ndepiakatupava nehē, ei ga ġa pe.

¹⁷ —Jiruva'ga ji arō hete, ei ga. A'ereki ji a'e: Ji ti amano jiji ġandepykavamo nehē takwerava'ja ti ji javo, ei ga.

¹⁸ Ji jijukaukare'ymame nhiarōe'ŷve'ġa pe po ti tegwete ġa pe jijukahava nehē. Emo nhiremimbotarimo po ti ji jijukaukari ġa pe nehē, ei ga. Jipopoaka ji jijjukavouka nhinhimbogweravuka no, ei ga. A'ereki jiruva'ga e'i ji ve a'ea rehe: “Nahā po ti nde rekoi nehē”, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁹ Kiro judeus'ġa nduvihava'ga nhonhi'ġayvara'javi Jesus'ga nhi'ġa renduva. Jara'ġa e'i onhimongyavo:

²⁰ —Anhaġa opojoyka ga mboheagwryrvuhuavo Diabo'gapyriva'ea, ei ġa. Maraname pe henduvuhui ganhi'ġa naerū? ei ġa jara'ġa pe.

Jara'ġa ki a'e te e'i:

²¹ —Ga nde'i te nanongara pe anhaġa opojoykarama, ei ga. Anhaġa nomoma'eġatui reki hehae'ŷve'ġa a, ei ġa.

Nahā judeus'ġa nduvihava'ga nhonhi'ġayvari Jesus'ga nhi'ġa rehe.

Ahe ndokoi Jesus'ga rehe

²²⁻²³ Aerē Jesus'ga rekoi judeus'ġa jatykahavuhua pype. Igwete ga hoi okovo onga rembe'yvuhu pe ġambo'ehai pe – a'ea pe ġa ei Salomāova'ea apoa. Kiro yapouhua. Igwete judeus'ġa japoī toryva pevo cidade de Jerusalém me. A'ea rupi ġa ojapyakaaka ojatykahavuhua apopava rehe. A'ereki ymya onga apopavame ahe okwava'ē Tupana'ga pe ġwino teni javo ga pe.

²⁴ Igwete Jesus'ga hoi okovo onga rembe'yvuhu pe. A'ero judeus'ġa nduvihava'ġa nduri Jesus'ga pyri ga atimana javo ga pe.

—Manamehū po ti nde nhimombe'ui ore ve nehē? ei ġa Jesus'ga pe. Po nde Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo, enhimombe'u katu ti ore ve a'ero tonhimimyme ti ore ve, ei ġa ga pe.

²⁵ —Anhimombe'u tuhē ko ji pe me jipi, ei Jesus'ga ġa pe. Emo pe ndaperoviapotarhui nhinhi'ġa. Nhirembiapoa – a'ea Tupana'ga oapouka ji ve – a'ea po ji kwahavukari pe me hamo, ei ga ġa pe.

²⁶ Emo pe ndaperoviapotari. A'ereki pe jireheva'ea rūi, ei ga.

²⁷ Jireheve'ġa ġwendu katu nhinhi'ġa, ei ga. Akwaha hete ji ġa. Igwete nhiremimbotarimova'ea rehe ġa ndekoi jipi, ei ga ġa pe.

²⁸ Amboheaporogita pyahu ko ji ġa kiro, ei ga. Aerē po ti ji ġa nderohoi yvagi pe ġa mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehē no. A'ero po ti ġa ndohoa'javi hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei ga ġa pe. Ndipe'akavi ġa ji hugwi, ei ga.

²⁹ Jiruva'ga – gaha ġa mbojikoguka ji rehe – ga popoakahetero jara'ġa hohe pa. Nurā ndipe'akavi ġa ga hugwi, ei ga.

³⁰ Ojipeji ko ore rekoi Tupanamo jihi jiruva'ga pavēi, ei ga ġa pe.

³¹ A'ero judeus'ġa nduvihava'ġa ipyhygi ita tiapi ti ga javo.

³² Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pehepiepia pe nhirembiapoa novīa, ei ga. He'yiva'ea Tupana'ga oapouka ji ve pyryva'ea. Marāva'ea rehe pe ji apipotarhui naerū? ei Jesus'ga ġa pe.

³³ –Pyryva'ea rehe rüi ore nde apipotari, ei ġa ga pe. Nde euhurame ite'varuhuva'ea rehe ore nde apipotari. A'ereki nde Tupana'ga mbotegwetei javo tehe ga pe. A'ereki nde yvyakotyva'ero tehe erenhimongo potaruhu Tupanamo, ei ġa ga pe.

³⁴⁻³⁵ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Pekwaha pe pejiapoa ikwatijara novĩa. Kiha ko omombe'u Tupana'ga nhi'iġa ahe ve hako, ei ga ġa pe. A'ereki Tupana'ga e'i ahe ve hako: “Pe'e ti ojipe'ġa pe ji py'rovo,” ei ga. Ahe ve jitehe ga ei a'ero: “Pe ko tupanamo,” ei ga. Ikwatijara – kiroki omombe'u Tupana'ga nhi'iġa – kia koi a'itituhēva'ea, ei Jesus'ga ġa pe. Tupana'ga e'i ahe ve hako pe ko tupanamo javo.

³⁶ Maranuhūrame pe euhui ji ve naerū ji nhimombe'urame ji ko Tupana'ga ra'yramo javo, ei ga ġa pe. “Nde erembotegwete Tupana'ga,” pe'ji tehe pe ji ve, ei ga. Emo ji ve tuhē Tupana'ga ei: “Ndehe ti eho yvya koty ekovo nhiremimbotarimova'ea rehe nehē,” ei ga ji ve, ei ga.

³⁷⁻³⁸ Pe ndaperoviarihu nhinhi'iġa, ei ga. Ji ko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ako tuhē japovo ahemonhimomby'ava'ea. Po ji japoe'ymame taperoviari ti nhinhi'iġa a'ero. Ji japorame ahemonhimomby'ava'ea po pe hepiagame heroviari hamo, ei ga. Perovia ti a'ero tapekwaha orejikoty'ara onhopavēi jihi jiruva'ga pavēi. A'ereki jiruva'ga ojikoty'a ji pavēi okovo. Jihi ajikoty'a jiruva'ga pavēi no, ei ga ġa pe.

³⁹ Kiro ġa Jesus'ga pyhypotara'javi a'ero novĩa. Igwete ga nhimbojirevi ogwovo ġa hugwi.

⁴⁰ Igwete Jesus'ga jivyra'javi rio Jordão aherovai opytavo – perope João'ea ġamobatizagweri pe.

⁴¹ Kiro he'yjuhuve'ġa nduri Jesus'ga pyri. Igwete ġa ei ojohupe:

–João'ga ndoapoangavi ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa ahe mombe'gwovo. Emo Jesus'ga mombe'urame ga omombe'u katu pa, ei ġa ojohupe.

⁴² A'ero pevove'ġa jikogi Jesus'ga rehe onhimongyavo.

11

Lázaro'ea manoagwera

¹⁻² Ojipe'ga kiro itetirūa. Garera ko Lázaro. Cidade de Betânia pe ga ruvi ġwendyra'ġa pavēi. Ga ko Martahēa Mariahēa pavēi. (Mariahēa ko akojahēa – kiroki hēa aerē omongy nhandya perfume nhandepojykaharete'ga pya rehe Jesus'ga pya rehe. A'ero hēa imomikaġi gapya o'ava pyvō.) Hēakuvyra'ga Lázaro'ga kiro itetirūa.

³ Nurā Maria'ġa ojipe'ga mondoukari Jesus'ga pyri.

–Ere ti nhandepojykaharete'ga pe itetirūa hete kiro garemiarōhara'ga javo ga pe, ei ġa ga pe imondovouka onhi'iġa Jesus'ga pe.

A'ero ga hoi ġanhi'iġa imombe'gwovo Jesus'ga pe.

⁴ Henduvame Jesus'ga ei:

–Lázaro'ga tetirūa nomomanoukaraġwami ga, ei ga. Gatetirūa ko Tupana'ga ruvihavuhetea repiukaraġwama tokwaha ti ġa jiruvihavuhetea no, ei ga. Gatetirūaro ġwaramo po ti ġa ei ji ve nehē ipopoaka hete Tupana'ga ra'yra'ga javo ji ve nehē, ei Jesus'ga.

⁵ Jesus'ga oko hete Marta'ġa ndehe ġakuvyra'ga rehe no Lázaro'ga rehe.

⁶ Emo imombe'urame Lázaro'ga tetirūa ga pe Jesus'ga opytaahi'vi na'ē pevo upa. Mokōi ga kiri pevo jitehe.

⁷ Kirē ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe a'ero:

–Xajivy ti kiro Judéiapeve'ġa gwyri pe a'ero, ei ga ġa pe.

8 –Jesus, ei ġa. Judéiapeve'ġa nde apipotaruho pevo oji'i. Kiro nde hopotara'javamo pevo jitehe naerũ? ei ġa Jesus'ga pe.

9-10 Igwete Jesus'ga ei nahã javo ġa pe:

–Ara rupi ve gwereko doze horas, ei ga. Arimo nhandehorame nhandekovo nhande ndi'ari yvya rehe hepiakatuavo ġwaramo. A'ereki nhanderyapehava omomytu'ẽ nhande ve, ei ga ġa pe. Ypytunimo nhandehorame nhande ari a'ero hepiage'yoma ġwaramo. Tegwete nhande ve a. A'ereki nianderyapehavi ypytunimo, ei ga ġa pe. Aġwamo ko arimova'ea ja nhande ve. Aġwamo nhande rekorame Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ni-anemombikavi, ei ga. A'ereki Tupana'ga omomytu'ẽ ġwemimbotarimova'ea nhaneakaġi pe nhande pokoga jipi, ei ga. Aerẽ po ti ypytuna ja nhande ve nehẽ. A'ereki aerẽ nhande manorame tegwete nhande ve, ei ga. Xaho tuhẽ ti kiro a'ero. A'ereki ndohoi ve nhimomanohava apiavo, ei ga ġa pe imombe'gwovo.

11 Aerẽ Jesus'ga ei ġa pe no:

–Nhaneremiariohara'ga kiro oki upa Lázaro'ga, ei ga. Taho ti ga moma'eamo a'ero, ei ga ġa pe.

12 Igwete garemimbo'ehara'ga ei:

–Po ga kirame kiro a'ero po ti ga nhimohiġatui nehẽ, ei ġa ga pe novã.

13 “Lázaro'ga kira pe po ga ei ra'e,” ei ġa oyvyteri pe. Lázaro'ga manoa pe Jesus'ga ei reki. A'ero ga imombe'ukatui ġa pe:

14 –Lázarova'ea omano ra'e, ei ga ġa pe.

15 Ji rekoe'yoma ġwaramo ahe pyri ahe manorame a'ero po ti ji pe monhimomby'ahetei nehẽ tapejiko hete ti ji rehe javo. Nurã ji roryvamo jirekoe'yoma rehe pevo, ei Jesus'ga. Xaho ti kiro ahe pyri a'ero, ei ga ġa pe.

16 Igwete Tomé'ga – o Gêmeo ei ġa ga pe – igwete ga ei jara'ga pe:

–Xaho ti Jesus'ga rupi xamano ti ga pavẽi a'ero nehẽ, ei Tomé'ga ġa pe.

A'ero ġa hoi cidade de Betânia pe pea rupi ogwovo.

Jesus'ga ko ġambogwerahavamo

17 Jesus'ga horame Betânia pe ġa imombe'ui Lázaro'ga manoagwera ġa pe.

–Mbohapy'ri quatro ore kiri kiro ahera'oa mongirẽ itaruvihavuhua kwaruhua pype ahe noġa, ei ġa imombe'gwovo Jesus'ga pe.

18 Jerusalém ko ira'agwe Betânia hugwi três quilômetros.

19 Pevove'ġa ohooho a'ero Martahẽa pyri Mariahẽa pyri no ġa porogwetyga.

20 Igwete Martahẽa henduvi Jesus'ga rura mombe'urame. A'ero hẽa hoi tahovati ti ga javo. Mariahẽa ki a'e te onga pype hẽa reni upa.

21 Igwete Martahẽa hoi ovahema Jesus'ga pyri.

–Jesus, ei hẽa ga pe. Avo po nde rekoi raji'i hamo, a'ero po jikuvyrava'ea nomanoi raji'i hamo! ei hẽa Jesus'ga pe.

22 Kiroġwe vehevi nde erame Tupana'ga pe po ti ga nde rendukatui hamo, ei hẽa ga pe. A'ea ji akwaha hete, ei hẽa ga pe.

23 –Okwera po ti ndekuvyrava'ea nehẽ, ei Jesus'ga hẽa pe.

24 –Akwaha ji aheweravaġwama aerẽ mbapava koty Tupana'ga omanove'ġa mbogwerapavame nehẽ, ei hẽa.

25 Igwete Jesus'ga ei hẽa pe:

–Jihi ko ġa mbogweraharamo ako ġa mongovo, ei ga. Kiroki ġa ojiko ji rehe –omanorame vehevi po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ, ei ga hẽa pe.

26 Kiroki ġa heaporoġita pyahu ojikoga ji rehe – ġahã po ti ndohoi tuhẽ hahyva'ea ruvihava pype nehẽ. Oko hete po ti ġa Tupana'ga pyri avuirama okovo nehẽ, ei ga. Ererovia nde a'ea? ei Jesus'ga hẽa pe.

27 —Arovia ji, ei hēa ga pe. A'ereki nde ko Tupana'ga remimbuhurukaramo ereko Tupana'ga ra'yramo ereko, ei hēa. A'ereki nde ve ko Tupana'ga e'i hako toho ti ga yvya koty javo, e ko ga nde ve, ei hēa ga pe.

Jesus'ga ojehe'o

28 O'erē Jesus'ga pe Martahēa jivyri ua onga pe. Igwete hēa hoi oirūhēa pyri Mariahēa pyri. Gandovakie'ŷ hēa hoi javo hēa pe.

—Uhu ga nhanembo'ehara'ga, ei hēa. “Tuhu ti hēa ji pyri,” ei ga nde ve, ei hēa Mariahēa pe.

29 A'ea renduvame kotihĩ hēa po'ami ogwovo ga pyri Mariahēa.

30 Jesus'ga novahemi ve cidade pe. A'evo ga rekoi – perope Martahēa oho ga rovatiamo.

31 Kiro Mariahēa po'ami nhandaibe ogwovo ga pyri a'ero. Kiroki ġa hēa pavēi oko onga pype hēa porogwetyga – gwepia ġa hēahoa. Nurã ġa ei ojohupe novĩa:

—Kiro hēa hoi aheryvy pe tajehe'o ti ahe pyri javo, ei ġa novĩa. Xaho ti hēa reviri a'ero, ei ġa ojohupe a'ero.

32 Kiro Mariahēa hoi Jesus'ga pyri a'ero. Ga repiagame hēa ndurugi ġwenypy'amo gapy pyri.

—Jesus, ei hēa. Avo po nde rekoi raji'i hamo, a'ero po jikuvyrava'ea nomanoi raji'i hamo! ei hēa ga pe.

33 Jesus'ga gwepia hēajehe'oa ġajehe'oa reheve – kiroki ġa uhu hēa rupi. Omynhete gapy'a a'ero.

34 Igwete ga ei:

—Mome pe ahe nogi raji'i? ei ga ġa pe.

—Herejo hepiaga, ei ġa ga pe.

35 Igwete Jesus'ga jehe'oi.

36 —Pehepia. Ga oarõ hete ahe! ei ġa ġajehe'oa repiaga.

37 Jara'ġa ki a'e te e'i:

—Ga omoma'eġatu hehae'ŷve'ga raji'i, ei ġa. Tegwete po ga pe naerũ Lázaro'ea manoaġwama mombiga raji'i naerũ? ei ġa ojohupe.

Ombogwera ga Lázaro'ea

38 Jesus'ga py'a omynhetea'ja. Igwete ga ruri garyvy pe ikwaruhu pe. Jurukwara pype u itauhua imohinipyra hovapytymbavamo.

39 —Pepe'a ti itauhua, ei Jesus'ga pevove'ġa pe.

A'ero Martahēa ei ga pe:

—Ah, Jesus, kiro inemahivamo jikuvyrava'ea ra'oa. A'ereki he'yi'i quatro ore kiri ahe manorē, ei hēa ga pe.

40 Igwete Jesus'ga ei hēa pe a'ero:

—A'e ko ji nde ve ko: “Po ti nde jikogi ji rehe, a'ero po ti nde hepiagi Tupana'ga ruvihavuhuhetea nehē,” ei ga hēa pe.

41 A'ero ġa ipe'ai itauhua jugwi. Igwete Jesus'ga jovavuri yvagi pe javo.

—Apĩ, ei ga. Ndepyry hete nde ji rendukatuavo kiro, ei ga Tupana'ga pe.

42 Nde ji rendu katu tuhē jipi. Emo ji a'e poa nde ve avove'ġa ndovaki togwerovia ti ġa neremimbuhuragwera ji rehe, ei ga Tupana'ga pe.

43 Onhi'igirē Tupana'ga pe Jesus'ga eaŷi:

—Lázaro, ei ga. Here ehema! ei ga ga pe.

44 A'ero Lázaro'ga vyri omanoa hugwi ohema ikwaruhua hugwi. Imamanipyra ga gweru opya opoa reheve. Ga'akaġa na jitehe gwereko tapy'ynhapira ojihe no. A'ereki judeus'ġa omamamama ahera'oa tapy'ynhapipukuhua pyvõ jipi ahe mondorame ahe noġa ita kwaruhua pype jipi.

—Pemama'ndo ti ga hugwi tapy'ynhapira kwaharava ga hugwi toho ti ga, ei Jesus'ga ġa pe.

Ahe ojuka pota Jesus'ga

(Mateus 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Kiro he'yjuhuve'ġa jikogi Jesus'ga rehe a'ero judeus'ġa – kiroki ġa uhu Mariahēa pyri. A'ereki ġa gwepia Jesus'ga remimbogwerava.

⁴⁶ Jara'ġa ki a'e te oho fariseus'ġa pyri imombe'gwovo.

—Jesus'ga ombogwera Lázaro'ga gamanoa hugwi! ei ġa ġa pe Jesus'ga mombe'gwovo.

⁴⁷ A'ero fariseus'ġa ei ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi:

—Timbojatyka jara'ġa a'ero ġamoġitahara'ġa.

Igwete judeus'ġa moġitahara'ġa jatykapavi javo ojohupe.

—Marā po ti nhande rekoi nehē naerū? ei ġa ojohupe. A'ereki he'yjuhu akoja'ga oapoapouhu ahemonhimomby'ava'ea jipi, ei ġa Jesus'ga mombe'gwovo.

⁴⁸ Po ti nhande nimombigi ga, a'ero po ti ġa nhaporemo ġa jikogi ga rehe nehē, ei ġa. “Gaha jate kiro oko nhanderuvihavuhuhetero,” e po ti ġa ga pe a'ero nehē, ei ġa ojohupe. Huvihavuhu'ga ikwahavame cidade de Roma pe po ti ga ei nehē: “Judeus'ġa po ti nanhirendukatua'javi kiro a'ero nehē,” e po ti ga nehē, ei ġa. A'ero po ti ga soldados'ġa mbuhurukari nhande pyri tapemomba pa ti pe judeus'ġa javo. “Gajatykahavuhua po ti pemomba pa nehē no,” e po ti ga soldados'ġa pe nehē, ei ġa ojohupe.

⁴⁹ A'ero Caifás'ga – ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga a'ea rupi – kiro ga ei ġa pe:

—Ndapekwahavihu pe! ei ga.

⁵⁰ Omano po ga hamo, ei ga javo. A'ero po ti ġa nianemomanoukari pa nehē. Na ti ojipejive'ga manoi nhande py'rovo a'ero xamanombavyme ti nhande judeusramo, ei ga ġa pe. Nanongara po ti pyry pe me nehē, ei ga. Pejapyaka katu ti a'ea rehe a'ero, a'e ji, ei Caifás'ga ġa pe.

⁵¹ Ga rūi onhimbo'e a'ea rehe javo. Tupana'ga reki ombo'euka ga hehe. A'ereki a'ea rupi Caifás'ga ikwava'ēhara'ġa nduvihavamo oko. Tupana'ga ombo'euka ga ġwemimbotarimova'ea rupi. A'ero Caifás'ga ei ġa pe imombe'gwovo Jesus'ga manoaġwama judeus'ġa ndepykavamo.

⁵² Judeus'ġa pe jate rūi reki Jesus'ga manoi. He'yjuhuve'ġa pe judeus'ġarūive'ġa pe ga manoi no – kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe ogwryi pe nhaporemo. Omano ga Tupana'gareheve'ġa pe nhaporemo tojihe'ae'a ti ġa ojogwehe ojipenhindyvamo javo.

⁵³ Igwete Caifás'ga ei ġa pe imombe'gwovo Jesus'ga manoaġwama. A'ero judeus'ġa nduvihava'ġa nhomonhi'iġi javo jipi.

—Marā po ti nhande Jesus'ga jukaukari nehē? ei ġa javo ojohupe.

⁵⁴ Nurā Jesus'ga ndokoa'javi judeus'ġa ndovaki. Pea hugwi ga hoi cidade de Efraim me a'ero upa ongae'yma koty. Efraim me ga pytai a'ero ġwemimbo'ehara'ġa pavēi.

⁵⁵ Kiro judeus'ġa oapo ġwerī toryva. Páscoa ei ġa jupe. A'ero ġa hoġahoi kiro ogwrya hugwi onhimongyavo tihepia ti toryva javo. Toryva renonde ġa hoi Jerusalém me onhimboavujikwejikwea nahanahā nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe javo.

⁵⁶ A'ero ġa Jesus'ga rekarekari novīa. Igwete ġa nhomonhi'inhi'iġi ojatykahavuhua pype o'ama.

—Marāi pe a'ero naerū? ei ġa ojohupe. Uhu po ti ga toryvi pe nehē? ei ġa. Mara'ngu po ti ga ure'yma nehē? ei ġa ojohupe.

⁵⁷ Ojikwe vehevi ikwava'ēhara'ğa nduvihava'ğa ei ға pe fariseus'ğa pavēi:
—Po ti pe ikwahavi garekohava, pemombe'u ti ore ve toropyhy ti ga, e'i jipe ға ға pe.

12

*Gweka'vo ahe nhandya Jesus'ga pya rehe
(Mateus 26.6-13; Marcos 14.3-9)*

¹ Aerē Jesus'ga ei ғwemimbo'ehara'ğa pe:
—Mbohapyrete cinco po ti nhande kiri. A'ero po ti ға japoi toryva Páscoa Jerusalém me nehē, ei ga ға pe. Xaho na'ē ti Betânia pe, ei ga ғwemimbo'ehara'ğa pe.

Igwete ға hoi Lázaro'ga pyri – akoja'ga Jesus'ga ombogwera gamanoa hugwi.

² A'ero pevove'ğa japoi mbatera Jesus'ğa pe to'u katu ti ға ore pyri javo. Igwete Martahēa herueruri mbatera ға pe. Lázaro'ga oapy oina Jesus'ga pyri jara'ğa pavēi. Igwete ға i'ui.

³ Kiro Mariahēa heruri perfume nhandya. Nardo ei ға jupe nomombaraviva'ea. He'yjuhuva'ea itambere'ia hēa omondo hehe. Meio litro hēa gwereko. Kiro hēa heruri heka'voga Jesus'ga pya rehe. A'ero hēa imomikaği gapya o'ava pyvō. Ikatigahiva ohygahi onga rehe.

⁴ A'ero Jesus'ga remimbo'eharava'ea Judas Iscariotesva'ea – ahe ko aerē opyhyguka Jesus'ga – a'ero ahe ei:

⁵ —Maranuhūrame hēa nomondojuhu kia itambere'ia kwepygauka ға pe? ei ahe. He'yjuhuva'ea itambere'ia trezentos po ға ikwepyi hēa pe nhandya rehe ramo, ei ahe. Imbatere'ỹve'ğa pe po hēa imondoi itambere'ia a'ero ramo, ei ahe ға pe.

⁶ Judasva'ea ni'ağataruhui reki imbatere'ỹve'ğa ndehe Mariahēa pe ja'javo. Ahe ko iporomiva'ea. Gwereko ahe Jesus'ğa pe ғaitambere'ia ryrui herekokatuhava. A'ero ahe ipyhygi itambere'ia jugwi imima ojive jipi. Nurã ahe nhi'igahyi Mariahēa pe itambere'ia potaruhuavo.

⁷ A'ero Jesus'ga ei:
—Na hēa rekoï jate ғwemimbotarimo, ei ga. Hēa gwereko a'ea nhitỹhava rupiaramo, ei Jesus'ga.

⁸ Okoe'ymi imbatere'ỹve'ğa pe pyri. Imondopotarame po pe imondoi a'ero ға pe jipi hamo, ei ga. Ji po ti a'e nakombegwei pe pyri nehē, ei Jesus'ga ға pe.

Ahe ojuka pota Lázarova'ea

⁹ Kiro judeus'ğa ikwahavi Jesus'ga ruva pevo Betânia pe. A'ero ға nduri ga repiaga onhimongyavo. Lázaro'ga repiaga ға nduri no – akoja'ga Jesus'ga ombogwera.

¹⁰ Nurã ikwava'ēhara'ğa nduvihava'ğa – ға e'i jipe tijuka ti Jesus'ga javo – igwete ға ei ojohupe kiro:

—Tijuka ti Lázaro'ga no, ei ға.

¹¹ A'ereki he'yjuhuve'ğa judeus'ga opohi kiro ға hugwi Jesus'ga rehe okovo. Lázaro'ga mbogwerava ғwaramo ға jikogi Jesus'ga rehe a'ero opohia ikwava'ēhara'ğa nduvihava'ğa hugwi. Nurã ға Lázaro'ga jukapotari kiro.

*Jesus'ga ovahē Jerusalém me Domingo dos ramos
(Mateus 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)*

¹²⁻¹⁸ Ko'emame Jesus'ga ipyhygi jumentinho taho ti Jerusalém me i'arimo javo. A'ea ja Jerusalém me ға Jesus'ga mombe'ui.

—Kiro po ti ga ruri nehē, ei ға.

A'ero he'yjuhuve'ğa – kiroki ға uhu toryva repiaga Páscoa repiaga – a'ero ға ei:

–Xaho ti ga rovatiamo, ei ға.

A'ereki ojipe'ğa omombe'umbe'u Lázaro'ğa mbogwerava ға pe.

–Orohepia ore Jesus'ğa oji'i, ei ға. Lázaro'ğa manorame Jesus'ğa hoi ikwaruhua pyri. Ga onhi'ığa mondoi ga pe ga mbojipe'avo ga mbuhua jugwi, ei ға. Nahã ga ga mbogweravi gamanoa hugwi oji'i, ei ға imombe'gwovo ға pe.

A'ea renduvame he'yjuhuve'ğa ei a'ero:

–Jesus'ğa oapo hete ahemonhimomby'ava'ea, ei ға. Xaho ti ga repiaga a'ero Lázaro'ğa mbogwerahara'ğa, ei ға ojohupe.

Nurã Jesus'ğa rura kwahavame ға hoi ga rovatiamo. Igwete ға hakã vondogi pindova rova ipyhyga herogwovo imbovavaga timbohete ti Jesus'ğa javo. Igwete ға ga mbojiroviari ga rerua ga rerovahema. A'ero ға ei ga mombe'gwovo:

“Timbohete ti Tupana'ğa,” ei ға.

“Nhandepojykaharete'ğa ti tomombyry ga pe

– kiroki ga nhandepojykaharete'ğa Tupana'ğa ombuhuruka nhande pyri,” ei ға.

“Tupana'ğa ti tomombyry hete ga pe

– kiroki ga oko nhanderuvihavuhetero israelitas'ğa nduvihavuhetero,” ei ға.

Kiro Jesus'ğa ruri jumentinho arimo ua a'ero. A'ereki na tuhẽ Tupana'ğa rembikwatijarukara ahe ve imombe'ujipei garurağwama.

“Tapekyhyji ti Jerusalémmeva'ero,” ei ahe.

“Pehepia. Kiro ki ga u penduvihavuhete'ğa jumenta ra'yra arimo oina,” ei ahe ikwatija hako.

Jesus'ğa rurame garemimbo'ehara'ğa nonhimombaragwahavi garura rehe.

–Maraname tuhẽ Jesus'ğa ruri nahã naerũ? ei ға ojohupe.

Jesus'ğa kweravirẽ ogwovo Tupana'ğa pyri, a'ea rupi ға ikwahava'javi Tupana'ğa rembikwatijarukara ahe ve. A'ero ға ei: “Aherembikwatijara omombe'u jipe tuhẽ reki Jesus'ğa rurağwama,” ei ға ikwahava. “Na tuhẽ ga ruri Jerusalém me a'ero ikwehe,” ei ға. “Na tuhẽ nhande rekoi ga rerekovo ahe nhi'ıpo'ruavo no ikwehe,” ei ға ojohupe. Emo ga rurame ға nonhimombaragwahavi hehe maraname ga ruri nahã javo.

¹⁹ Igwete fariseus'ğa ei ojohupe:

–Pehepia pe ғahoahivuhua ga pyri, ei ға ojohupe. Xa'exa'e nhande ға pe novĩa tapejikogı ga rehe javo ға pe novĩa. Emo ға oho pa ga pyri ga rehe gworygworyvamo, ei ға ojohupe.

Gregosva'ea gwepia pota Jesus'ğa

²⁰ Jararamo gregos'ğa uhu Jerusalém me ға ndupi no – kiroki ға uhu toryvi pe timbohete ti Tupana'ğa javo. Gregos'ğa ko judeus'ğarũive'ğa.

²¹ Kiro ға hoi javo Filipe'ğa pe. Filipe'ğa cidade ko Betsaida Galilėiapeva'ea. Igwete gregos'ğa hoi javo ga pe.

–Filipe, ei ға, orohepia pota ore Jesus'ğa.

²² Igwete Filipe'ğa hona'ėi imombe'gwovo André'ğa pe. A'ero ға jogwerohoi Jesus'ğa pyri imombe'gwovo gregos'ğa nhi'ığagwera ga pe.

²³ A'ero Jesus'ğa ei pevove'ğa pe:

–Ji ko Tupana'ğa remimbuhurukara, ei ga. A'ero oho ғwerĩ kiro japiavo jiruvihavuhetea ukwahava apiavo. A'ereki ji amano ғwerĩ, ei Jesus'ğa ға pe.

²⁴ Tamombe'u katu tuhẽ pe me. Ha'ynha ityme'ymame a'ea tehe opyta ojipeji jate, ei ga. Ga itymame ha'ynha omano ramenhumu. Omano'ağirẽ henhunhamo. Kirẽ po o'aramo ha'ynha herekoahivuhui, ei ga ġa pe.

Omanoağwama pe Jesus'ga ei ha'ynha mombe'urame. A'ereki omanorẽ ga okwerava'ja. He'yjuhu gareheve'ġa a'ero ga ġa mboheaporoğitapyahurame.

²⁵ Igwete Jesus'ga ei:

–Kiroki ġa oko hete ojihe ji arõe'yma – ġa po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei ga ġa pe. Kiroki ġa ndokohetei ojihe ağwamo ji arõheteavo – ġa po ti oko hete aerẽ ogwovo Tupana'ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ Kiroki ġa jireheva'ero oko – nhiremimbotarimova'ea rehe po ġa ndekoi hamo. Perope ji ako a'ero – pevo jitehe po ti ġa ndekoi ji pyri nehẽ no, ei Jesus'ga. Kiroki ġa jireheva'ero oko – ġa pe po ti jiruva'ga ei pepyry hete pe javo nehẽ, ei ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'u omanoağwama

²⁷ Igwete Jesus'ga ei:

–Omynhete jipy'a kiro, ei ga. Marãi po ti ji a'ero nehẽ? Nda'ei po ti ji Tupana'ga pe: Apĩ, terembohahyukari ti ji ve nehẽ. Poa po ti ji nda'ei ga pe nehẽ, ei ga. A'ereki a'ea rehe tuhẽ ji ajo yvya koty tapo'ru ti ji hahya nhimanomo javo, ei Jesus'ga.

²⁸ Apĩ, ehapiuka ti ġa pe ejuvihavuhuhetea, ei ga Tupana'ga pe.

A'ero ga ei Jesus'ga pe yvaga hugwi:

–Ahepiuka ko ji ikwehe, ei ga. Aerẽ po ti ji hepiukara'javi nehẽ no, ei ga Jesus'ga pe.

²⁹ Yvagahugwiva'ea renduvame he'yjuhuve'ġa ei ojohupe o'ama:

–Gara poro?

Jara'ġa e'i ojohupe:

–Onarağuhũ po.

Jara'ġa e'i:

–Tupana'gapyrive'ga po onhi'ĩ Jesus'ga pe, e'i tehe ġa ojohupe.

³⁰ Jesus'ga e'i ġa pe:

–Ji ve rũi ko Tupana'ga ei, ei ga ġa pe. Pe me ko ga ei tokwaha ti ġa javo, ei ga.

³¹ Kiroğwe po ti ihoi japiavo Tupana'ga nhi'iġa nhiarõe'ỹve'ġa pe nehẽ. “Oko te'varuhu pa ġa,” e po ti ġa ġa pe nehẽ, ei ga. Kiroğwe po ti Tupana'ga imombigi nhiarõe'ỹve'ġa nduvihavuhu'ga popoakara Diabo'ga popoakara ga hugwi nehẽ, ei ga.

³² Nhimbovyrame yva rehe po ti ji imbuhurukapavi vyakotyve'ġa ndea-poroğita tojiko ti ġa ji rehe javo, ei Jesus'ga ġa pe.

³³ A'ea erame ga imombe'ui ġa pe omanoağwama nahã po ti ġa ji jukai yva rehe nehẽ javo.

³⁴ Igwete he'yjuhuve'ġa ei ga pe:

–Marã naerũ? ei ġa ga pe. Ere'e ko nde ore ve: “Ji ko Tupana'ga remimbuhurukaramo,” ere ko nde ore ve. “Ji mbovy po ti ġa yva rehe ji jukavo nehẽ,” ere ko nde ore ve, ei ġa ga pe. Nhandeapoa ikwatijara ki a'e te omombe'u Cristo'ga okoji po ti ga avuirama nehẽ javo. Nomanoi po ti ga a'ero nehẽ, ei ġa. Marã po nde imombe'ui ore ve Tupana'ga remimbuhurukara'ga manoağwama naerũ? Ga ko Cristo'ga rũi naerũ? ei ġa Jesus'ga pe.

³⁵ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Amomytu'ẽ ji jiji tapekwaha ti a'itituhẽva'ea javo, ei ga. Kirẽ po ti ji namomytu'ẽa'javi pe me nehẽ. Imomytu'ẽrame ti pekwaha a'itituhẽva'ea a'ero

pejikoga ji rehe, ei ga. Ji imomytu'ēe'ymame po ti pe ypytunahivarupive'ga ja ndapekwahahetei. A'ereki ypytuna rupi ohorame ahe ndokwahavi tuhē hepiage'yma, ei Jesus'ga ga pe.

³⁶ Ji imomytu'ērame pe me ti pe jikogi ji rehe. A'ero po ti pe ikwahapyramo tuhē jireheva'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Judeusva'ea ndojikogi Jesus'ga rehe

Jesus'ga epavame ga hoi onhimima ga hugwi.

³⁷⁻³⁸ Ojikwe Jesus'ga oapoapo ahemonhimomby'ava'ea gapyteri pe novia. Ndojikogi reki ga ga rehe Isaíasva'ea nhi'igagwera po'ruavo. Ahe ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea. Igwete ahe ikwatijari onhi'iga Tupana'ga pe hako.

“Ndiroviahavi oreremimombe'ua,” ei ahe Tupana'ga pe.

“Ndepopoakara ndiukwahavi ga pe nhaporemō,” ei Isaíasva'ea ikwatija hako.

³⁹ Tegwete ga pe gajikohava Jesus'ga rehe. A'ereki ga Isaíasva'ea nhi'ipo'ru. A'ereki ahe e'ia'ja ikwatija hako:

⁴⁰ “Tupana'ga omotiruahū ga'akağa,” ei ahe.

“Ga nomombugi ga'apyha.

A'ereki ga e'iuhu jipi

tokiyme ti ganhi'iga nhande py'a pe javo,” ei ahe.

“‘Tikwahavyme ti nhande a'ea,' ei ga,” ei ahe.

“‘Tirojijyjyme ti nhandereaporoğita

tomomboryme ti ga nhanderekote'varuhua javo,' ei ga,” ei ahe hako.

⁴¹ Isaíasva'ea omombe'u reki Jesus'ga a'ea ikwatijarame hako. A'ereki ahe gwepia nhoğwenonde Jesus'ga ruvihavuhuheteağwama.

⁴² Gande'yjuhua ojiko reki Jesus'ga rehe judeus'ga nduvihava'ga. Nonhi-mombe'ui reki ga ojipe'ga ndovaki. A'ereki ga okyhyji fariseus'ga hugwi. Nomombe'ui ga ojikoga Jesus'ga rehe tianemo'ēuhuukaryme ti ga nhande-jatykahava hugwi javo.

⁴³ Tupana'ga omboheterame ga ndokoi hihū hehe. Koji'i pyry hete ga pe ojipe'ga ga mboheterame.

Jesus'ga nhi'iga omboukwaha aherekote'varuhua

⁴⁴ Aerē Jesus'ga eaahyahi ga pe:

–Kiroki ga ojiko ji rehe – ji rehe jate rūi ga jikogi. Ga rehe ga jikogi no – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁵ Kiroki ga ji repia ji kwahava ga ko Tupana'ga ra'yramo javo ji ve – ga okwaha ga no – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga.

⁴⁶ Ajo ji vyva koty ikwehe tamomytu'ē ti ga pe javo, ei ga. Kiroki ga ojiko ji rehe a'ero – ypytunarupive'ga ja rūi po ga toko a'ero hamo, a'e ji. Tokwaha hete ti ga okokatuavo a'ero. A'ereki mytu'ē ga'akaği pe, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁷ Kiroki ga gwendu tehe nhinhi'iga okoe'yma hehe – ji nda'ei te ga pe oko te'varuhu ga javo, ei ga. A'ereki a'ea rehe rūi ji ajo javo vyakotyve'ga pe. Ajo ji tamombo ti ji pendekote'varuhua pe hugwi javo ga pe, ei ga.

⁴⁸ Kiroki ga ndokoi ji rehe nhinhi'iga rehe okoe'yma – gāndekote'varuhua po ti jukwahavamo nehē ga nhinhi'igagwera rendukatue'yma gwaramo nehē, ei ga. Nhinhi'igagwera jitehe po ti gāndekote'varuhua mboukwahahetei ji jivyra'javame nehē mbapava koty nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁹ Ji nanhi'igi nhiremimbotarimo, ei ga. Jiruva'ga nhimbuhurukara'ga ji mbo'e ji monhi'iga, ei ga.

⁵⁰ Jiruva'ga nhi'iga rendukatua ko gāndekoağwama ga pyri. A'ea ji akwaha hete, ei ga. Nhirembi'ea ko a'ea jitehe – kiroki a'ea rehe jiruva'ga ji mbo'ei no, ei Jesus'ga ga pe.

13

Jesus'ga ohei ġwemimbo'eharava'ea pya

¹ Aerē Jesus'ga ei oyvyteri pe: “Kiro po ti ġa japo toryva Páscoa nehē,” ei ga. “Oho kiro a'ero nhimanoa apiavo. A'ero po ti ji hoi yvagi pe jiruva'ga pyri nehē,” ei ga oyvyteri pe.

Oarōhetee'ymi ko Jesus'ga ojiheve'ġa. Omanorame ga gwepiuka hete ġa pe ġwemiarōhetea a'ero.

² Kiro Jesus'ga i'ui mbatera ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Ojikwe Diabo'ga omboheaporōġita te'varuhu Judas Iscariotesva'ea Simão'ga ra'yrava'ea raikwehe. Nurā ahe ei oyvyteri pe:

—Tamondouka ti Jesus'ga guardas'ġa po pe topyhy ti ġa ga javoji, ei ahe.

³ Kiro Jesus'ga i'ui ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Igwete ga ei oyvyteri pe: “Tupana'ga ji mbopopoakaruka togwereko pa ti ga ġwemimbotarimo javo,” ei Jesus'ga. “Ajo ji Tupana'ga hugwi ikwehe. Kiro po ti ji hoa'javi ga pyri jitehe nehē no,” ei Jesus'ga oyvyteri pe.

⁴ A'ea kwahava Jesus'ga po'ami hekyita opira i'arimova'ea ojihugwi. Igwete ga ipyhygi imomikāhava a'ea pyvō onhimamana oku'a rupi.

⁵ Igwete ga heka'vogi yhya nhaembeva pype ġwemimbo'ehara'ġa pya iheiheita imomikamikaġa tapy'ynhapira pyvō oku'arupiva'ea pyvō.

⁶ Igwete ga ruri Simão Pedro'ga pyri tahei ti ndepya kiro javo. A'ero Pedro'ga ei ga pe:

—Jesus, ji ako tehe tuhē. Nderehei po ti nde jipya hamo, ei Pedro'ga ga pe.

⁷ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Kiroġwe nde nderekwahavi maraname nde ihejuhui jipya javo, ei ga. Aerē gwe po ti nde ikwahavi a'ea nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁸ —Nderehei tuhē po ti nde jipya nehē, ei Pedro'ga ga pe.

—Ji ndepya heje'ymame po ti nde jireheva'ea rūi a'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ —Jesus, jipya jate rūi ti ehei a'ero. Jipoa ti ehei no nhiakaġa reheve, ei Pedro'ga ga pe.

¹⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Kiroki ga ojahu – ndojipyheipava'javi a'ero, ei ga. Opya jate ga ihei a'ero. A'ereki ga ndiky'ai'i'i, ei ga. Na jitehe pe pepyry kiro. A'ereki ji amombo pendekote'varuhua pe hugwi, ei ga Pedro'ga pe. Pe hugwi nhaporemō rūi reki ji amombo. A'ereki ojipejive'ga hugwi ji namombori garekote'varuhua, ei ga ga pe.

¹¹ Jesus'ga okwahavipe reki ojipeva'ea rekote'varuhua. Oyvyteri pe ga ei a'ero: “Ji mondouka po ti ga guardas'ġa po pe ji pyhygauka nehē,” ei ga oyvyteri pe. Nurā ga ei Pedro'ga pe: “Pe hugwi nhaporemō rūi ji amombo pendekote'varuhua,” ei ga javo ga pe.

¹² Gapya iheipavirē Jesus'ga imongia'javi opira ojivyra'java mesa pyri oina. Igwete ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Ndapekwahavi pe maranuhūrame ga ihejuhui nhandepya javo, ei ga. Tamombe'u ti kiro pe me a'ero, ei ga.

¹³ Pe'ji pe ji ve nhanembo'ehara'ga. Nhandepojoykaharete'ga pe'ji pe ji ve no, ei ga ġa pe. Pyry hete pe ei poa ji ve. A'ereki na tuhē ko ji, ei ga.

¹⁴ Ji pepya ihei reki pe pokoga pepojoykaharetero pembo'eharamo. Ji javijitehe po pe jopokopokogi hamo, ei ga.

¹⁵ Opopoko ji hepiuka pe me tapepoko ti ojipe'ġa ji javijitehe, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ Tamombe'u katu tuhê pe me: Okoteheve'ga ko garuvihava'ga hohe rûi. Kiroki ga oho okovo okoteheve'a'ero – ga ko omondohara'ga hohe rûi, ei Jesus'ga ġa pe. Pepojkaharetero ji pe pokogi nhinhimbohete'e'yma, ei ga. Pe ko ji hohe rûi reki. Nurã ti tapenhimbohetei a'ero ndorojopokogi po ti ore jave'yma, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ Pekwaha pe nhinhî'iġa kiro. Pe ji nhi'ïpo'rurame po ti pyryvamo pe me nehê, ei ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

¹⁸ –Pe nhaporemô rûi ji opomombe'u pyry po ti pe me javo, ei Jesus'ga. A'ereki ji akwaha pa pendeaporogita pemo'êrame ikwehe, ei ga. Akwaha ji okote'varuhuve'ga reaporogita a'ero. Opo'ru ti ga Tupana'ga rembikwatijarukaragwera, ei ga. Nahã ko Tupana'ga okwatijaruka ahe ve nhinhî'iġaġwama mombe'gwovo hako:

“Kiroki ga o'u pão ji pavêi – oko te'varuhu reki ga ji ve,” ei ahe ikwatija nhinhî'iġaġwama mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁹ Amombe'u jipe ko ji pe me kiro garekote'varuhua, ei ga. A'ero ga rekote'varuhurame ji ve po ti pe heroviari nhiremimombe'uagwera nehê. A'ero ti pe ei pa ji ve ga ko Tupanamo tuhê javo nehê, ei ga.

²⁰ Tamombe'u katu tuhê pe me: Kiroki ġa oko nhiremimondohara'ga rehe – ġa oko ji rehe no, ei ga. Kiroki ġa oko ji rehe – ġa oko nhimbuhurukara'ga rehe no, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Jesus'ga omombe'u jipe opyhygukaharava'ea

(Mateus 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Jesus'ga erame ġa pe omyi hete gapy'a. Igwete ga ekatui ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Tamombe'u katu tuhê pe me, ei ga. Pepyteripeve'ga tuhê po ti ji mondouka ġa pe ji pyhygauka nehê, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

²² A'ero garemimbo'ehara'ġa nhimomby'ahetei onhi'iġa renduva ojogwepigwepiaga ma'ġa pe Jesus'ga ei javo ojohupe.

²³ Jesus'ga remiarõhara'ga oko Jesus'ga ppyvo mesa pyri.

²⁴ Ga pe Simão Pedro'ga pova'eġi javo.

–Ere ti Jesus'ga pe ma'ġa nde eremombe'u javo, ei Pedro'ga ga pe.

²⁵ A'ero ga jitygi Jesus'ga pyri javo ga pe.

–Jesus, ei ga. Ma'ġa nde eremombe'u ore ve ko? ei ga.

²⁶ –Ga pe po ti ji imondoi pão raygwe'ria imondevirê tyhya pype, ei Jesus'ga ga pe. Ga pe ko ji ei ko: “Gaha po ti ji pyhygauka ġa pe nehê,” ei ga.

A'ero Jesus'ga imondevi pão raygwe'ria tyhya pype imondovo Judasva'ea pe Simão Iscariotes'ga ra'yrava'ea pe.

²⁷ A'ero Judasva'ea ipyhygi ga hugwi. Ipyhygame Satanás'ga ahe pojykai ahe rerekovo. A'ero Jesus'ga ei ahe ve:

–Haite a'ero. Heregwovo ekovo enhimimbotarimova'ea rupi naerũ, ei ga Judasva'ea pe.

²⁸ Igwete jara'ġa ei – kiroki ġa u mesa pyri ġa pavêi – igwete ġa ei oyvyteri pe: “Maraname po Jesus'ga ei poro ga pe naerũ?” ei ġa.

²⁹ “Mara'ngu po ga ga mondovo mbatera pyhygauka toryva rupiaramo?” e'i tehe ġa oyvyteri pe. “Mara'ngu po Jesus'ga ga mondovo imbatere'ÿve'ġa pyri tomondo ti ga itambere'ia ġa pe javo?” e'i tehe ġa oyvyteri pe. A'ereki Judasva'ea gwereko ġa pe ġaitambere'ia jipi. Nurã ġa etehei a'ea oyvyteri pe Jesus'ga ahe mondorame.

³⁰ Ipyhygame pão raygwe'ria Jesus'ga hugwi Judasva'ea hoi ġa hugwi ogwovo. Kiro ppytunimo a'ero.

Jesus'ga omombe'u ipyahuva'ea

³¹ Judasva'ea horē Jesus'ga ei jara'ga pe:

—Kiro po ti ji manoi nehē, ei ga. Ji manorame po ti jukwahavamo pe me jiruvihavuhuhetea Tupana'ga apoa'java'ea nehē. Amboukwaha po ti ji Tupana'ga ruvihavuhuhetea no, ei Jesus'ga ga pe.

³² Ji imboukwahavame Tupana'ga ruvihavuhuhetea po ti ga tuhē imboukwahavi jiruvihavuhuhetea nehē. Kotihī tuhē po ti ga imboukwahavi a'ea nehē, ei Jesus'ga ga pe.

³³ —Kiro ji ei pe me jira'yra'java'ea pe, ei ga. Kotihī po ti ji hoi pe hugwi kiro, ei ga. Ji reka tehe po ti pe a'ero nehē novīa, ei ga. A'e ko ji judeus'ga nduvihava'ga pe ikwehe. Kiro ji ei a'ea pe me no: Tegwete pehohava pevo – perope ji aho kiro, ei Jesus'ga ga pe.

³⁴ —Ipyahuva'ea ji imombe'ui pe me kiro, ei Jesus'ga ga pe. Penhoarō hete ti, a'e ji pe me a'ero, ei ga. Ji opoarō hete pe nderekokatuavo. Na jitehe ti penhoarōarō hete a'ero pejogwerekokatuavo, ei ga ga pe.

³⁵ Penhoarōheterame po ti ojipe'ga epavi Jesus'gareheve'ga javo pe me nehē, ei Jesus'ga ga pe.

*Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahā ti ne'mbe javo
(Mateus 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)*

³⁶ Igwete Simão Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Jesus, mome po ti nde hoi nehē? ei ga ga pe.

—Tegwete ndehohava ji pyri kiro – perope ji aho, ei Jesus'ga ga pe. Aerē po ti nde hoi tuhē ji pyri nehē, ei ga ga pe.

³⁷ —Jesus, maranuhūrame tegwete jihohava nde pyri naerū? ei Pedro'ga ga pe. Po ti nhimanoa jihoagwamamo nde pyri nehē, a'ero po ti ji manoi nderepykavamo nehē, e'i tehe ga Jesus'ga pe.

³⁸ —“Amano po ti ji nde repykavamo nehē,” ere tehe nde ji ve? ei Jesus'ga ga pe. Tamombe'u katu tuhē nde ve: Inamuti'ga nhi'i'ga renonde po ti trēs nde ea'jaa'javi ji ve nehē: “Ji ndakwahavi Jesus'ga,” ei ga Pedro'ga pe.

14

Jesus'ga ko Tupana'ga viaramo

¹ Igwete Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Tapemomyi ti pejipy'a, ei ga ga pe. Pejiko ti Tupana'ga rehe. Ji rehe ti pejiko no, ei Jesus'ga ga pe.

² He'yjuhu hete aheruhava jiruva'ga rongga pype, ei ga. Aho po ti ji imboavujikwea penduhava a'ero pe nenonde nehē. Po na rūi hamo a'ero po ji namombe'ui nanongara pe me hamo, ei ga ga pe.

³ Jihorē penduhava imboavujikwea po ti ji jivyra'javi pe nderogwovo pe no'ga jijipyri nehē. A'ero po ti ji pyri tuhē pe nduvi nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁴ Pekwaha pe pevova'ea viara – perope ji aho kiro, ei ga.

⁵ Igwete Tomé'ga ei a'ero:

—Jesus, mome nde hoi? Ndorokwahavi tuhē ore, ei ga. Marā po ore ikwahavi pevova'ea viara rekoa naerū? ei Tomé'ga ga pe.

⁶ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Jihi ko jiruva'ga viaramo. A'ereki ji rupi vvyakotyve'ga hoi ga pyri, ei ga. Jihi amboukwaha vvyakotyve'ga pe a'itituhēva'ea jiruva'ga mombe'gwovo. Jihi amboheaporo'gita pyahu ga mongovouka, ei ga ga pe. Ojikoty'aramo jate ji rehe ga ndekoi jiruva'ga pavēi, ei ga Tomé'ga pe.

⁷ Po pe ji kwahavi, a'ero po pe jiruva'ga kwahavi no, ei ga ga pe. Kiro po ti pe jiruva'ga kwahavi tuhē a'ero nehē. Ji repiaga gwaramo pe ga repiagi nehē, ei ga ga pe.

⁸ Igwete Filipe'ga ei ga pe:

—Jesus, ehepiuka na'ẽ ti ejuva'ga ore ve. A'ero ti toroko jate, ei ga Jesus'ga pe.

⁹ —Ymya ji rekoi pe pavẽi, Filipe, ei ga. Nde ndajikwahavi ve tuhẽ naerũ? ei Jesus'ga ga pe. Kiroki ġa ji repia – ki'ġa gwepia jiruva'ga no, ei ga. Marã nde euhui ji ve naerũ: “Ehepiuka ti ejuva'ga ore ve”? ei Jesus'ga ga pe.

¹⁰ Ji ko ako Tupana'ga pavẽi. Tupana'ga oko ji pavẽi no. Ndereroviari nde a'ea naerũ? ei ga Filipe'ga pe.

—Nhinhi'igame pe me ji ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe, ei Jesus'ga ġa pe. Tupana'ga reki ji monhi'ĩ. Jipavẽiva'ero ga ji mongo ġwemimbotarimo jipi, ei ga ġa pe.

¹¹ Ji ko ako Tupana'ga pavẽi, a'e ko ji pe me, ei ga. Tupana'ga oko ji pavẽi no, a'e ko ji no, ei ga. Perovia ti a'ea a'ero. Nhinhi'igã reroviare'ymame perovia ti nhirembiapoa repiagame a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Kiroki ġa ojiko ji rehe – ji javijitehe po ti ġa hepiukari ahemonhimomby'ava'ea nehẽ no. Koji'i tehe po ti ġa ġa monhimomby'ai hepiuka ġa pe nehẽ, ei ga. A'ereki ji kiro aho jiruva'ga pyri jitupa, ei Jesus'ga ġa pe.

¹³ Pe poranduvame ji hugwi pejikovo jireheva'ero, a'ero po ti ji hendukatu-pavi penhi'igã nehẽ takwahavuka ti ġa pe jiruva'ga ruvihavuhuhetea javo. A'ero po ti ġa ga mbohetei nehẽ, a'e ji, ei Jesus'ga.

¹⁴ A'ea ja ji pe me: Pe poranduvame ji hugwi pejikovo jireheva'ero, a'ero po ti ji hendukatui penhi'igã nehẽ, ei ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

Amondouka ji Tupana'ga ra'uva pe pyri, ei Jesus'ga

¹⁵ —Ji arõheterame po ti pe hendukatui nhinhi'igã nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ A'ero po ti ji ei jiruva'ga pe tombuhu ti ga irũa ji'java'ea pe pyri nehẽ. A'ea po ti ga imbuhuri a'ero pepokohara nehẽ topyta hete ti ġa pyri avuirama nehẽ javo, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ A'ea ko Tupana'ga ra'uva – a'ea omboukwaha a'itituhẽva'ea Tupana'ga kwahavuka, ei ga. Tegwete Tupana'ga arõe'ỹve'ġa ndehe gara'uva rem-bipokoga. A'ereki ġa ndokwahavi a'ea rekoa. A'ea onhimi ġa pe, ei ga. Pe ki a'e te pekwaha Tupana'ga ra'uva, ei ga. A'ereki a'ea ko opyta pe pyri. Igwete po ti a'ea jikoty'ari pe pavẽi nehẽ opohira'jave'yma pe hugwi nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁸ —Ji horame po ti pe ndapeporia'i nehẽ. A'ereki ji ajivyra'ja pe pyri, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁹ Kotihĩ po ti nhiarõe'ỹve'ġa ndajirepiaga'javi nehẽ. Pe ki a'e te ji repiaga'ja nehẽ, ei ga ġa pe. Akwerava'ja po ti ji jitekovo nehẽ. A'ero po ti pe kweravi pejikovo nehẽ no, ei Jesus'ga.

²⁰ Ji kweravirẽ po ti pe ikwahavi jijikoty'ara jiruva'ga pavẽi, ei ga. Pejikoty'a po ti pe ji pavẽi nehẽ no. Ji po ti ajikoty'a pe pavẽi nehẽ no. Pekwaha po ti pe nhandejikoty'ara onhopavẽi a'ero nehẽ, ei ga ġa pe.

²¹ —Kiroki ga oko nhinhi'igã rehe hendukatuavo – gaha ji arõ hete, ei ga. Kiroki ga ji arõ hete – Tupana'ga oarõ hete ga no. Igwete po ti ji nanongara'ga arõhetei nhinhiboukwahava ga pe nehẽ no, ei Jesus'ga ġa pe.

²² Igwete Judas'ga ei – kiroki ga Judas Iscariotesva'earũive'ga – igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Jesus, maraname po ti nde nhimboukwahavi ore ve jate earõe'ỹve'ġa pe enhimboukwahave'ymame nehẽ naerũ? ei Judas'ga ga pe.

²³ Igwete Jesus'ga ei:

—Kiroki ga ji arõ hete – ga po ti ġwendu katu nhiremimbo'ea nehẽ. Igwete po ti jiruva'ga ga arõhetei nehẽ, ei ga. Igwete po ti ore jogweruri ga pyri nehẽ jiji jiruva'ga pavẽi nehẽ. Igwete po ti ore ruvi ga pyri oropytavo avuirama nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁴ Kiroki ga nanhiarõi – ga nohendukatui nhiremimbo'ea nehẽ, ei ga. Nhiremimbo'ea rõi reki pe pehendu. Ji amombe'u pe me jiruva'ga remimbo'ea nhimbuhurukara'ga remimbo'ea, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁵ —Amombe'u pa ko ji a'ea pe me jitekovo pe pyri, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ Aerẽ po ti jiruva'ga imbuhurukari gwa'uva pe pyri ji py'rovouka jupe nehẽ, ei ga. Pepokohavamo po ti a'ea pe mbo'epavi nehẽ ikwahava'javuka pe me nhiremimombe'uagwera nhaporemone nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁷ —Anoġatu po ti ji pepy'a nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe. Jipy'a u katu jipi. Jipy'a javijitehe ti ji inoġatui pepy'a nehẽ, ei ga ġa pe. Yvyakotyve'ġa ko e'i tehe poa pe me toronoġatu ti ore pepy'a javo tehe pe me, ei ga. Ji ko na rõi. Anoġatu tuhẽ ti ji pepy'a nehẽ, ei ga ġa pe. Tapemomynhyme ti pejipy'a a'ero. Penhimboitakwerimo ti peko, ei ga ġa pe.

²⁸ —Pehendu pe ji erame pejive ra'e. “Kiro po ti ji hoi nehẽ. Ajora'ja ti ji pe pyri nehẽ,” a'e ko ji pe me ko, ei Jesus'ga ġa pe. Ji arõ hete po pe hamo, a'ero po pe ndoryndoryvamo jihoa rehe hamo. A'ereki jiruva'ga pyri ji aho kiro jihoheheteve'ga pyri, ei ga.

²⁹ Amombe'u jipe ko ji kiro pe me jihoaġwama ji horẽ ti pe perovia nhinhi'iġa nehẽ javo, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁰ Nanhi'ihetei po ti ji pe me nehẽ. Nhiarõe'ỹve'ġa nduvihavuhu'ga po ti uhu kiro ji pyri nehẽ Satanás'ga, ei ga. Ndipopoakari reki ga ji rehe.

³¹ Emo ti ji manoi tuhẽ a'ero nehẽ yvyakotyve'ġa ti tokwaha jireaporoġita javo. “Oarõ hete ga uva'ga ganhi'iġa rendukatupava,” te'i ti ġa ji ve a'ero nehẽ. Ji manorame ti ġa te'i ji ve nehẽ, ei ga.

—Xaho ti a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

15

Jesus'ga ko i'yvetea'jave'ga

¹ —Pekwaha pe uva'yva videira, ei Jesus'ga ġa pe. Nanongara'java'ea ko ji imombe'ui pe me kiro. I'yvetea'java'ea ko ji a'ero videiretea'java'ea, a'e ji pe me, ei ga. Jireheve'ġa ko videira rakã'jave'ġa, ei ga. Jiruva'ga ko videira repiakatuhara'ga'jave'ga a'ero, ei ga.

² Videira repiakatuhara'ga ġwakãvondo imondovo yva hugwi – kiroki hakã ndi'aiva'ea. Na jitehe Tupana'ga omondo hete ġa ji hugwi – kiroki ġa e'i tehe ji ve: “Ore ko Jesus'gareheva'ea,” ei Jesus'ga. Videira rakã i'agwereuhurame videira repiakatuhara'ga gwaygwe'rogwe'ro hakã jahykavipeva'ea ti'a hete ti aerẽ javo, ei ga ġa pe. Na jitehe jireheve'ġa ndekokatuhihũe'ymame Tupana'ga ġa mbopohirukari ġandekote'varuhua hugwi toko katu hete ti ġa javo.

³ Pe nhinhi'iġa rendukaturo ġwaramo jiruva'ga omomboripe pendekote'varuhua pe hugwi, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴ —Pejikoty'a tuhẽ ti ji pavẽi pejikoga ji rehe. A'ero po ti ji jikoty'ari pe pavẽi nehẽ no, ei ga. Hakã jikoty'aramo jate yva pavẽi, a'ero jate ko i'aramo. Hakã tehe ndi'ai, ei ga. Na jitehe peteherame ndapekokatui pejikove'ỹ Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ga. Ji pavẽi pe jikoty'aramo jate pe ndekokatui a'ero pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵ —Ji ko videira'java'ea, a'e ji, ei Jesus'ga. Pe ko videira rakã'java'ea, ei ga. Kiroki ga ojikoty'a ji pavẽi, ji ajikoty'a ga pavẽi no – gaha po ti oko katu hete

okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ereki ji pe pokoge'ymame ndapekokatui'i'i a'ero pejikove'ỹ Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ga.

⁶ Hakã i'ae'ymame hepiakatuhara'ga ġwakãvondo imomboja jugwi. A'ero hakã itiniġame ġa imbojatykai imomboja tata pe imbokaita, ei ga. A'ea ja ko ġa – kiroki ġa ndojikoty'ari ji pavēi, ei ga.

⁷ Pejikoty'arame ji pavēi hendukatuavo nhinhi'iġa po ti pe poranduvi penhimimbotarimova'ea rehe nehē. A'ero po ti Tupana'ga rekopavi penhi'iġa rupi nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁸ Pendekokatua po ti hepiukari Tupana'ga ruvihavuhuhetea ojipe'ġa pe nehē. A'ero po ti ġa ei pe me nehē: “Ġa ko Jesus'ga remimbo'ehara'ġa,” e po ti ġa pe mombe'gwovo nehē, ei ga.

⁹ Tupana'ga ji arō hete, ei Jesus'ga. Na jitehe ji pe arōhetei no, ei ga. Pejikoty'a ti ji pavēi. A'ero po ti ji pe arōhetei, ei ga.

¹⁰ Ji ahendu katu jiruva'ga nhi'iġa jijikoty'a ga pavēi. Nurã ga ji arōhetei, ei Jesus'ga. Na jitehe po ti pe nehē. Po ti pe hendukatui nhinhi'iġa pejikoty'a ji pavēi nehē, a'ero po ti ji pe arōhetei nehē no, ei ga ġa pe.

¹¹ – Amombe'u pa ji poha pe me pendory hete ti pe ji javijitehe nehē javo, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Opoarō hete ji. Na jitehe ti penhoarō hete jipi. Poha ji ehetei pe me, ei ga.

¹³ Nhande manorame nhaneremiarōhara'ġa ndepykavamo a'ero nhande hepiukari nhaneremiarōhetea ġa pe, ei ga ġa pe.

¹⁴ Pe hendukaturame nhinhi'iġa nhiremiarōhara ko pe a'ero, ei ga.

¹⁵ Ji nda'ea'javi pe me okoteheva'ea. A'ereki okoteheve'ġa pe ġapojykahara'ga nde'i: “Nahanahã po ti ji japoi nehē.” Ji a'e pe me nhiremiarōhara. A'ereki ji amombe'u pa pe me jiruva'ga nhi'iġagwera nhiremienduva, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ Pe ndape'ei ji ve: “Ndereheva'ero po ti ore rekoi nehē.” Jihi ypy koi a'e pe me: “Pe po ti jireheva'ero nehē,” ei Jesus'ga ġa pe. Ji opomo'ē tapeho ti ojipe'ġa mbojikoga ji rehe nehē javo. Ojikoge'ymi po ti ġa ji rehe a'ero nehē, a'e ji, ei ga. A'ero pe poranduvame jiruva'ga hugwi po ti ga hendukatupavi penhi'iġa nehē pe jireheva'ero ġwaramo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ Penhoarōarō hete ti a'ero, a'e ji pe me, ei ga ġa pe.

Tupana'ga arōe'ỹve'ġa noarōi Jesus'gareheve'ġa

¹⁸ – Tupana'ga arōe'ỹve'ġa po ti napearōi okote'varuhuavo pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe. Ji ypy nanongara'ġa nanhiarōi okote'varuhuavo ji ve no. Pekwahava'ja ti a'ea ġa pe arōe'ymame a'ero nehē, ei ga ġa pe.

¹⁹ Po pe Tupana'ga arōe'ỹve'ġandeheva'ero hamo, a'ero po ġa pe arō hete hamo ġa ko orereheva'ea javo pe me hamo, ei Jesus'ga ġa pe. Ji opomo'ē reki jijive Tupana'ga arōe'ỹve'ġa hugwi pe ko ġandeheva'ea rūi kiro javo. Nurã Tupana'ga arōe'ỹve'ġa napearōi okote'varuhuavo pe me, ei ga.

²⁰ Pekwahava'ja ti nhinhi'iġagwera pejive. A'ereki ji a'e pe me oji'i: Okoteheve'ġa ko huvihava'ga hohe rūi, a'e ko ji pe me oji'i, ei ga. Na jitehe ko pe ji hohe rūi. Ojipe'ġa ombohahy ji ve oji'i. Nurã po ti nanongara'ġa imbohahyi pe me na jitehe nehē no, ei Jesus'ga ġa pe. Ojipe'ġa ki a'e te nhinhi'iġa rendu katu. Nurã po ti nanongara'ġa penhi'iġa rendukatui na jitehe nehē no, ei ga.

²¹ Pe jireheva'ero ġwaramo po ti Tupana'ga arōe'ỹve'ġa imbohahyi pe me nehē. A'ereki ġa ndokwahavi Tupana'ga nhimbuhurukara'ga, ei ga.

²² Po ji ndajori Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo ġa pe hamo, a'ero po ġanembikwahave'yma ndojari ġa ndehe hamo, ei Jesus'ga ġa pe. Okwaha tuhē reki ġa novã. A'ereki ji ajo imombe'gwovo ġa pe ikwehe novã, ei ga.

Nurã po ġa nde'ia'javi hamo: “Ndorokwahavi ore Tupana'ga nhi'ġa. Nurã ore ndorokoi hupi.” Nde'ia'javi po ġa hamo, ei Jesus'ga ġa pe.

²³ —Kiroki ġa nanhiarõi – ġa noarõi jiruva'ga no, ei ga.

²⁴ A'apo hete ko ji ġapyteri pe ahemonhimomby'ava'ea ikwehe. Ojipe'ġa nhaporemko ko ndoapoangavi reki nanongara, ei ga. Po ġa ndohepiagi nhirembiapoa hamo, a'ero po ġa ei ji ve hamo: “Ndorogweroviari ore Jesus'ga popoakara hepiage'yma garembiapoa,” e po ġa a'ero hamo, ei Jesus'ga ġa pe. Ga ko gwepia reki nhirembiapoa. Emo ġa nanhiarõi jiji jiruva'ga reheve, ei ga.

²⁵ Nahã ġa ndekouhui Tupana'ga rembikwatijarukara rupi. A'ereki ymya ġa'apoa aherembikwatijara omombe'u jipe nhinhi'ġaġwama hako. Igwete i'ei: “Ga nanhiarõi tehe,” e'i jipe aherembikwatijara, ei Jesus'ga. Igwete ġa nanhiarõi kiro ahe nhi'ġpo'ruavo, ei ga ġa pe.

²⁶ —Tupana'ga hugwi po ti ji amondouka pe pyri pepokohara nehẽ Tupana'ga ra'uva. A'ea omboukwaha a'itituhẽva'ea Tupana'ga kwahavuka yvyakotyve'ġa pe, ei Jesus'ga ġa pe. Urame Tupana'ga hugwi po ti a'ea ji mombe'ui pe me nehẽ, ei ga.

²⁷ Pehe po ti ji mombe'u ojipe'ġa pe nehẽ no. A'ereki ji pavẽi pe peko ji ahe mbo'eypyrame kiromo jate pejikovo ji pavẽi, ei Jesus'ga ġa pe.

16

¹ —A'e ko ji poha pe me tapejikopigyme ti ji rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

² Aerẽ po ti ġa pe mondoukahetei pejatykahava hugwi nehẽ. Aerẽ po ti ġa pe jukai nehẽ no nahã nhande tipoko Tupana'ga javo tehe nehẽ, ei ga.

³ Nahã po ti ġa ndekote'varuhui pe me nehẽ. A'ereki ġa ndokwahavi jiruva'ga okoe'yma ga pavẽi. Ga ndajikwahavi okoe'yma ji pavẽi no, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴ A'e ko ji poa pe me kiro tapekwahava'ja ti nhinhi'ġa aerẽ nehẽ. Ihorame ġandekote'varuhua japiavo po ti pe ei a'ero nehẽ: “Jesus'ga omombe'u nhoġwenonde a'ea nhande ve,” pe'ji po ti pe nehẽ, ei ga.

Tupana'ga ra'uva rekoa

Igwete Jesus'ga ei:

—Pe mbo'eypyrame ji nda'ei poa pe me ikwehe, ei Jesus'ga ġa pe. A'ereki a'ea rupi pe pavẽi ji rekoi ikwehe, ei ga.

⁵ —Aġwamo po ti ji hoi ga pyri nehẽ – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ġa pe. Emo pe ndape'ei pa ji ve: “Mome tuhẽ po ti nde hoi nehẽ?”

⁶ Jihoa imombe'uro ġwaramo pe me pekoveveuhu pe a'ero, ei ga.

⁷ A'itituhẽva'ea ji imombe'ui pe me. Jihoa po ti pyry hete tuhẽ pe me nehẽ, ei ga. Ji hoe'ymame nduri po ti pepokohara pe pyri nehẽ Tupana'ga ra'uva. Ji horame po ti ji a'ea mbuhurukari pe pyri nehẽ, ei ga ġa pe.

⁸⁻¹¹ Urame po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhiarõe'ÿve'ġa pe ġandekote'varuhua rehe. A'ereki ojikoge'ymame ji rehe ġa oko te'varuhu a'ero, ei Jesus'ga. Urame po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari ġa pe ġandeaporogitakatue'yma jipyryhetea rehe no. A'ereki jipyryva ġwaramo jiruva'ga ji mbuhurukari kiro ojipyri. A'ero po ti pe ndajirepiaga'javi nehẽ, ei ga ġa pe. Tupana'ga ra'uva urame po ti ikwahavukari nhiarõe'ÿve'ġa pe ġandeaporogitakatue'yma Tupana'ga ea rehe no. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ġanduvihavuhu'ga pe Satanás'ga pe: “Ereko te'varuhu nde. Ereho po ti nde hahyva'ea ruvihava pype ejiheve'ġa pavẽi nehẽ,” e'i jipe Tupana'ga ga pe, ei ga. A'ea nhaporemko po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhiarõe'ÿve'ġa pe nehẽ a'ea urame hepiuka nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

12 —Koji'i tehe po ji imombe'ui pe me hamo. Emo aḡwamo ndoki a'ea peakagi pe, ei Jesus'ga ḡa pe.

13 Tupana'ga ra'uva urame pe pyri po ti okwahavuka pa a'itituhēva'ea pe me a'ero Tupana'ga mombe'gwovo nehē, ei ga ḡa pe. Gweaporoḡita pyvō rūi po ti gara'uva nhi'iḡi nehē. Gwemienduva ti imombe'ui nehē. Aerēva'ea po ti a'ea imombe'ui pe me nehē no, ei Jesus'ga ḡa pe.

14 Tupana'ga ra'uva po ti henduvi nhinhi'iḡa ji imombe'urame jupe jireaporoḡita Tupanamo nehē, ei ga. A'ero po ti gara'uva imombe'ui a'ea jitehe pe me nehē. Nahā po ti imboukwahavi pe me jiruvihavuhuhetea Tupana'ga ruvihavuhuhetea nehē, ei ga ḡa pe.

15 Jireaporoḡita ko jiruva'ga reaporoḡita javijitehe, ei ga. Nurā ji ei pe me ko: “Tupana'ga ra'uva po ti henduvi nhinhi'iḡa ji imombe'urame jireaporoḡita jupe nehē,” a'e ji. “A'ero po ti imombe'ui a'ea jitehe pe me nehē,” a'e ko ji pe me ko, ei Jesus'ga ḡa pe.

Aheroryvaḡwama

16 —Kotihī po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerē po ti pe ji repiaga'javi nehē, ei Jesus'ga ḡwemimbo'ehara'ḡa pe.

17 Nurā jararamo Jesus'ga remimbo'ehara'ḡa ei ojohupe:

—Marāi ga poro javo nhande ve? ei ḡa. A'ereki ga e'i: “Kotihī po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerē po ti pe ji repiaga'javi nehē,” e ko ga ko, ei ḡa. “A'ereki ji aho kiro jiruva'ga pyri,” e ko ga nhande ve ko, ei ḡa ojohupe.

18 Gara pe po ga ei kotihī po ti nahā nehē javo? ei ḡa. A'ereki nhande ndikwahavi a'ea, ei ḡa.

19 Jesus'ga okwahavipe ḡanhi'iḡa ojohupe. “Toro'e po ga pe,” ei ḡa ji ve novīa, ei ga oyvyteri pe.

Nurā ga ei ḡa pe:

—“Marāi ga?” pe'ji pe ojohupe ra'e, ei Jesus'ga ḡa pe. A'ereki ji a'e pe me ko: “Kotihī po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerē po ti pe ji repiaga'javi nehē,” a'e ko ji pe me ko, ei ga.

20 Tamombe'u katu tuhē pe me a'ero, ei ga. Pejehe'o hete po ti pe ji rehe nehē pejikoveveuhuro ji manorame nehē. Nhiarōe'ŷve'ḡa po ti a'ea horyory ji manorame nehē, ei ga. Pekoveveuhu jiji po ti pe nehē. Emo kotihī po ti pendekoveveuhua ipigi pe hugwi nehē. A'ero po ti pe ndoryva'javamo nehē, ei Jesus'ga ḡa pe.

21 —Tamombe'u ti pe me a'ea javijiteheva'ea, ei ga. Kunhahēa gwa'yra mbo'aḡwerīrame okoveveuhu jiji a'ero hahya rehe. Aerē gwa'yra mbo'arirē hēa roryva'javamo okovo ipita'ngia rehe, ei ga. Omoka'nhy hēa hahya a'ero. A'ereki hēa hory hete gwa'yra rehe, ei ga ḡa pe.

22 Na jitehe po ti pe peko a'ero nehē, ei Jesus'ga ḡa pe. Kiroḡwe pe ndekoveveuhui jiji. Emo aerē ji pe ndepiaga'javame po ti pe ndoryva'javamo nehē. A'ero po ti ḡa nomombigi tuhē pendoryva pe hugwi nehē, ei ga ḡa pe.

23 —A'ea rupi po ti pe ndape'ea'javi ji ve nehē marā nanongara javo nehē, ei Jesus'ga ḡa pe. Tamombe'u katu tuhē pe me. Pe poranduvame jiruva'ga hugwi pejikovo jireheva'ero a'ero po ti ga pe nhi'īpo'rui nehē, ei ga ḡa pe.

24 Jireheva'ero pe napeporanduvi ve ga hugwi. Peoporanduru ti kiro. A'ero po ti Tupana'ga pe nhi'īpo'rui nehē, ei ga. A'ero po ti pe ndoryndoryhetero pejikovo nehē, ei Jesus'ga ḡa pe.

Penhimboitakwerimo ti peko

25 —Opombo'embo'e ji jipi ojo'java'ea pyvō onhimiva'ea pyvō, ei Jesus'ga ḡa pe. Aerē po ti ji a'ea pyvō rūi pe mbo'ei nehē. Amombe'u katu po ti ji jiruva'ga pe me nehē, ei ga ḡa pe.

²⁶ A'ea rupi po ti pe poranduvi jiruva'ga hugwi pejikovo jireheva'ero nehẽ, ei ga. Ji rũi po ti aporandu ga hugwi pe ndepyyga nehẽ, a'e ji, ei ga.

²⁷ Pe tuhẽ po ti peporandu pejive ga hugwi nehẽ. A'ero po ti ga pe nhi'ĩpo'rui nehẽ. A'ereki jiruva'ga jitehe pe arõ hete. A'ereki pe ji arõ hete herovia jiruragwera Tupana'ga hugwi, ei ga ġa pe.

²⁸ Ajo tuhẽ ko ji jiruva'ga hugwi ua yvya koty ikwehe. Kiro po ti ji hoa'javi yvya hugwi nhimanorame nehẽ jigwovo jiruva'ga pyri jitehe nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁹ Igwete Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei ga pe:

—Kiroġwe nonhimimi ore ve nenhi'ĩġa, ei ġa ga pe. Eremombe'u katu nde kiro.

³⁰ Nurã ore ei nde ve: Erekwaha pa nde mbatera. A'ereki nde erekwahavepe orereaporoġita ore epotarama nde ve marã javo, ei ġa. Nurã ore heroviahetei nderuragwera Tupana'ga hugwi, ei ġa Jesus'ga pe.

³¹ —A'iti pe perovia kiro pejikoga ji rehe naerũ? ei Jesus'ga ġa pe.

³² Kiroġwe tuhẽ po ti pe nhiġwahembavi ji reja penhinhana pejigwovo penhonga pe nehẽ. Emo ji tehe rũi ako. Tupana'ga okoe'ymi ji pavẽi jipi, ei ga ġa pe.

³³ Amombe'u ji a'ea pe me tu katu ti pepy'a ji rehe pejikoty'aro ġwaramo, ei ga. Nhiarõ'e'ỹve'ġa po ti okwahavuka hahyva'ea pe me nehẽ, ei ga. Penhimboitakwerimo ti peko, ei ga. A'ereki ji amombi nhiarõ'e'ỹve'ġa nduvihava'ga popoakara, ei Jesus'ga ġa pe.

17

Jesus'ga nhi'ĩġa Tupana'ga pe

¹ Onhi'imbavame ġwemimbo'ehara'ġa pe Jesus'ga jovavuri yvagi pe tanhi'ĩ Tupana'ga pe javo.

—Apĩ, ei Jesus'ga ga pe. Oho kiro japiavo jiruvihavuhuhetea repiukara apiavo, ei ga. Ehepiuka ti kiro ġa pe jiruvihavuhuhetea ji tahepiuka nderuvihavuhuhetea ġa pe nehẽ no, ei Jesus'ga Tupana'ga pe. Ndera'yramo ji ei poro nde ve.

² A'ereki nde ere'e jipe ji ve: “Emongo pa ti vvyakotyve'ġa enhimimbota-rimova'ea rehe teremboheaporoġita pyahu ti ġa – kiroki ġa ji ambojikoguka nde rehe,” ere ko nde ji ve, ei Jesus'ga javo uva'ga pe.

³ Nahã ġa ndeaporoġitapyahurame a'ero, ei ga. Ga nde kwaha hete ojikoga nde rehe gaha jate ko Tupanamo javo. Ga ji kwaha hete ojikoga ji rehe no ga ko Jesus Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo javo, ei Jesus'ga.

⁴ Ymya nde ei ji ve: “Ji mombe'umbe'u ti eporavykyavo ji ve,” ere ko nde ji ve, ei ga Tupana'ga pe. Kiro ji poravykypavi nde ve a'ero. A'ereki ji oromombe'u pa ġa pe, ei ga. Nahã ji hepiukari nderuvihavuhuhetea ġa pe avo yvya koty, ei ga Tupana'ga pe.

⁵ Apĩ, ymya yvya apoa renonde ji herekoi nderuvihavuhuhetea hako, ei Jesus'ga. Erekokara'ja ti ji ve a'ea jitehe ejiipyri nehẽ, a'e ji nde ve, ei ga Tupana'ga pe.

⁶ A'ero Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa mombe'gwovo Tupana'ga pe:

—Akwahavuka nderuvihavuhuhetea ġa pe – kiroki ġa nde erembojikoguka ji rehe, ei Jesus'ga ga pe. Ga ko ndereheve'ġa. Nde eremo'emo'ẽ ġa ejive vvyakotyve'ġa hugwi, ei ga. A'ero nde ġa mbojikogukari ji rehe. Igwete ġa ndekohetei nenhi'ĩġa rupi ji imombe'urame ġa pe, ei ga ga pe.

⁷ Kiro ġa ei a'ero: “Tupana'ga reki ombo'e Jesus'ga mbatera rehe nhaporemo,” ei ġa, ei ga.

⁸ A'ereki ji amombe'u ġa pe nenhi'igā. A'ero ġa ndekoi nenhi'igā rupi, ei ga ga pe. Okwaha hete ġa jiruragwera nde hugwi. Gwerovia hete ġa a'ero ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga mombe'gwovo Tupana'ga pe.

⁹ –Ga ndepyga ji nhi'igi nde ve teremombyry ti ġa pe javo, ei ga Tupana'ga pe. Ji nanhi'igi nearōe'ỹve'ġa ndepyga, ei ga. Emo kiroki ġa nde erembolikoguka ji rehe – ġahā ko ji ahepy javo nde ve. A'ereki ġa ndereheve'a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁰ Kiroki ġa ojiko ji rehe – ġa nhaporemō ko ndereheve'ġa. Ndereheve'ġa jitehe ko jireheve'a'ero no, ei ga. Igwete po ti ġa hepiukari jiruvihavuhuhetea nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹¹ –Apī, kiro po ti ji hoi nde pyri nehē, ei ga ga pe. Ndajuva'javi ji avo yvya koty a'ero. Jireheve'ġa ki a'e te u ve kokoty, ei Jesus'ga ga pe. Apī, ndepyry hete nde. Ereko katu ti ġa ndepopoakarimo – a'ea nde erembuhu ji ve jipi ejipopoakara, ei ga ga pe. Ereko katu ti ġa toko ti ġa nhande ja a'ero nehē. Ojo'ja nhandereaporoġita jipi. Gandeaporoġita po ti ojo'ja a'ero nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Jiruvame ġa pyri ji ġa nderekokatui jipi ndepopoakarimo. Ejipopoakara jitehe nde erembuhu ji ve nohō, ei ga ga pe. A'a'ngu ji ġa nderekovo jipi. A'ero po ti ġa nhaporemō ndopo'rui hahyva'ea nehē, ei ga. Gaha jate po ti opo'ru hahyva'ea – kiroki ga garekote'varuhua gahoagwama hahyva'ea ruvihava pype. Opo'ru tuhē ti ga nerembikwatijarukara – kiroki ikwatijara ga mombe'u nhoġwenonde hako, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ –Apī, kiro po ti ji hoi nde pyri a'ero nehē, ei ga. Poa nhaporemō ji ei kiro ġandovaki jioha renonde tohoryory hete ti ġa. Gandoryhetea po ti jiroryhetea javijitehe nehē, ei ga ga pe.

¹⁴ Amombe'u ji nenhi'igā ġa pe jipi, ei ga. A'ero nearōe'ỹve'ġa noarōhetei ġa. A'ereki ġandeaporoġita ko nearōe'ỹve'ġa ndeaporoġita ja rūi, ei ga. Ga ko ji javijitehe a'ero. A'ereki jireaporoġita ko nearōe'ỹve'ġa ndeaporoġita ja rūi no, ei Jesus'ga ga pe.

Igwete ga ei Tupana'ga pe ġwemimbo'ehara'ġa mombe'gwovo:

¹⁵ –Apī, ji nda'ei nde ve: Eroho ti ġa yvya hugwi, ei ga. Nahā ji ei: Ereko katu ti ġa Diabo'ga ti tombo'eyme ġa okote'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga.

¹⁶ Jireaporoġita ko nearōe'ỹve'ġa ndeaporoġita ja rūi. Na jitehe jireheve'ġa ndeaporoġita ko nearōe'ỹve'ġa ndeaporoġita ja rūi no, ei ga ga pe.

¹⁷ Emongo ti ġa enhimimbotarimova'ea rehe enhi'igā pyvō a'itituhēva'ea pyvō, ei ga.

¹⁸ Nde ji mbuhuruka avo vyvakotyve'ġa pyteri pe tomombe'u ti ga nhinhi'igā ġa pe javo. Na jitehe ji nhiremimbo'ehara'ġa mondoukari ġapyteri pe no tomombe'u ti ġa nhinhi'igā ġa pe javo, ei ga ga pe.

¹⁹ Anhimongo ji neremimbotarimova'ea rehe nhinhikwava'eġa nde ve. Ga ndepyga ji nhimongoi a'ea rehe nhiremimbo'ehara'ġa ti toko tuhē neremimbotarimova'ea rehe nehē no, ei Jesus'ga ga pe ġa mombe'gwovo.

²⁰ –Apī, nhiremimbo'ehara'ġa jate rūi ji ġa ndepygi nhinhi'igā nde ve, ei ga. Aerē po ti nhiremimbo'ehara'ġa ji mombe'umbe'ui ojipe'ġa pe nehē ġa mbojikoguka ji rehe nehē no. Ga jitehe ji ġa ndepygi kiro no, ei ga Tupana'ga pe.

²¹ Anhi'ī ji nde ve jireheve'ġa ndepyga a'ero ġa nhaporemō ti toko ojipejiva'ea'java'ero, ei ga. Nde erejikoty'a ji pavēi. Ji ajikoty'a nde pavēi no, ei ga. Nhande pavēi ti jireheve'ġa tojikoty'a no nearōe'ỹve'ġa ti togwerovia nhimbuhurukara nde hugwi a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

²² Apĩ, nde ererekouka ji ve ejuvihavuhuhetea. Na jitehe ji arekouka a'ea ġa pe no toko ti ġa ojipejiva'ea'java'ero nhande javijitehe nehẽ no, ei ga Tupana'ga pe.

²³ Ji ajikoty'a ġa pavẽi. Nde erejikoty'a ji pavẽi no, ei ga. Nahã ti ġa toko hete ojipejiva'ea'java'ero, nearõe'ÿve'ġa ti tokwaha nhimbuhurukara nde hugwi, ei ga. Ga ti toko hete ojipejiva'ea'java'ero nearõe'ÿve'ġa ti tokwaha neremiarõhetea jireheve'ġa ndehe, ei ga. A'ereki nde ji arõ hete. Na jitehe nde ġa arõ hete no, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

²⁴—Apĩ, ei Jesus'ga. Nde erembojikoguka ġa ji rehe ikwehe, ei ga ojiheve'ġa mombe'gwovo. Apota hete ji ġanduvaġwama jijipyri – perope ji aho kiro jitupa – tohepia ti ġa jiruvihavuhuhetea Tupanamo nehẽ, ei ga. A'ea nde ererekouka ji ve. A'ereki ymya yvya apoa renonde nde ji arõ hete, ei ga Tupana'ga pe.

²⁵ Apĩ, ei Jesus'ga. Erekokatue'yimi ko nde. Nearõe'ÿve'ġa nandekwahavi reki, ei ga. Ji ki a'e te orokwaha nde. Igwete jireheve'ġa ikwahavi nhimbuhurukara nde hugwi, ei Jesus'ga ġa mombe'gwovo ga pe.

²⁶ Akwahavuka ji ġa pe ndereaporogita. Koji'i po ti ji ikwahavukari a'ea ġa pe nehẽ no toarõ hete ti ġa ojipe'ġa javo, ei ga. A'ereki nde ji arõ hete. Na jitehe po ti ġa ojipe'ġa arõhetei a'ero nehẽ. Akwahavuka po ti ji ġa pe ndereaporogita tajikoty'a ti ji ġa pavẽi nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

18

Ahe opyhyguka Jesus'ga

(Mateus 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Onhi'imbavame Tupana'ga pe Jesus'ga hoi cidade hugwi ġwemimbo'ehara'ġa pavẽi. Igwete ġa yahavi yakwa'via aherovai Cedrom aherovai. Matetÿhava pype ġa hoi ovahema.

² Kiro Judasva'ea – ahe opyhyguka ġwerĩ Jesus'ga – kiro Judasva'ea soldados'ġa nderuri Jesus'ġa pyri. A'ereki ahe okwaha hete pea. A'ereki pevo Jesus'ġa onhogwovati jipi gaha ġwemimbo'ehara'ġa pavẽi.

³ A'ero Judasva'ea soldados'ġa nderuri guardas'ġa ndeheve – kiroki guardas'ġa gwepia katu judeus'ġa jatyahavuhua jipi. A'ereki mbatera kwava'ehara'ġa nduvihava'ġa omondouka ġa Judasva'ea rupi fariseus'ġa pavẽi. Gweru ġa itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve. Yhyga ġa gweru hyapehava reheve onhimongyavo. Nahã Judasva'ea ġa nderuri Jesus'ga pyri a'ero.

⁴⁻⁵ Ojikwe Jesus'ga okwaha opyhygaġwama novĩa. Igwete ga hoi ġa novati-amo. Ga pyri Judasva'ea rekoi o'ama.

—Mome ahe pe peheka? ei Jesus'ga ġa pe.

—Jesus'ga Nazarépeve'ga, ei ġa ga pe.

—Jihi ko a'ea, ei Jesus'ga ġa pe.

⁶ Ga erame poro ġa hyrygi ojakykwe koty o'a yvyvo upa.

⁷ Igwete Jesus'ga ea'javi ġa pe:

—Mome ahe pe peheka naerũ? ei ga.

—Jesus'ga Nazarépeve'ga, ei ġa ga pe.

⁸ —Ji ko a'ea, a'e ko ji pe me ko, ei ga. Jihi pe ji reka. Na ġa hoi a'ero nhiremimbo'ehara'ġa, ei ga ġa pe.

⁹ A'ereki ojikwe ga ei Tupana'ga pe: “Apĩ, kiroki ġa nde erembojikoguka ji rehe – a'a'ngu ji ġa nderekokatuavo,” ei ga. “Nurã po ti ġa nhaporem ndopo'rui hahyva'ea nehẽ, a'e ji,” e'i jipe ga Tupana'ga pe. Nurã ga ei kiro soldados'ġa pe: “Na ġa hopavi a'ero nhiremimbo'ehara'ġa.”

¹⁰ Kiro Simão Pedro'ga ipyhygi oitakyhea'javuhuva'ea Malco'ga nambi'oga garovai pytera koty. Malco'ga oporavyky jipi ikwava'êhara'ğa nduvihavuhu'ga pe gapyriva'ero. Gaha Pedro'ga onambi'o.

¹¹ A'ero Jesus'ga ei Pedro'ga pe:

–Emondeva'ja ti eitakyhea'javuhuva'ea haimbepirohokava pype, ei ga ga pe. Apo'ru tuhê ti ji hahyva'ea nehê, ei ga. A'ereki a'ea ko jiruva'ga remimbotarimova'ea ji ve, ei ga Pedro'ga pe.

Ahe gweroho Jesus'ga Anásva'ea pyri

¹² A'ero soldados'ğa nduvihavuhu'ga Jesus'ga pyhygi ga rerekovo soldados'ğa pavêi guardas'ğa pavêi no. Igwete ға ga pokwari ga rerogwovo.

¹³ Anás'ga pyri na'ê ға ga rerohoi. Anás'ga ko Caifás'ga rembirekohêa ruva'ga. Caifás'ga ko ikwava'êhara'ğa nduvihavuhu'ga a'ea rupi.

¹⁴ Gaha e'i jipe judeus'ğa nduvihava'ğa pe ға moğitavo: “Ojipejive'ga po ti omano nhande repykavamo nehê hamo,” e'i jipe Caifás'ga ға pe. Anás'ga pyri na'ê ға Jesus'ga rerohoi a'ero.

Ndakwahavi ji Jesus'ga, ei Pedrova'ea

(Mateus 26.57-58, 69-70; Marcos 14.53-54, 66-68; Lucas 22.54-57)

¹⁵ Igwete Simão Pedro'ga hoi Jesus'ga reviri. Ga rupi ojipe'ga hoi no Jesus'ga remimbo'ehara'ga jitehe. Ikwava'êhara'ğa nduvihavuhu'ga okwaha hete reki Pedro'garupive'ga. Nurã ga reki garonga rokari pe Jesus'ga reviri.

¹⁶ Pedro'ga ki a'e te opyta jiji o'ama mytu'ê me hokairungava rovapytymbava pyri. A'ero akoja'ga – ga ikwava'êhara'ğa nduvihavuhu'ga okwaha – a'ero ga hoa'javi mytu'ê me javo hovapytymbava rerekoharahêa pe emongiuka ti Pedro'ga javo. Igwete hêa Pedro'ga mongiuokari okari pe ga mo'ama.

¹⁷ A'ero hêa ei Pedro'ga pe:

–Nde nderekoi akoja'ga remimbo'eharamo no naerũ? ei hêa ga pe.

–Ji ko a'ea rũi, ei ga o'mbero hêa pe.

¹⁸ Pevo ға ami tata rembeyvyri ikwava'êhara'ğa nduvihavuhu'gareheve'ğa guardas'ğa pavêi. A'ereki iroyxağahi ypytunimo. Nurã ға imondygi tatapynha xajipe'e javo. Pevo ға ami tata pyri a'ero. Igwete Pedro'ga hoi o'ama ojipe'eavo ға pyri.

Marã? e'ie'i Anásva'ea Jesus'ga pe

(Mateus 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Kiro ikwava'êhara'ğa nduvihavuhu'ga ei Jesus'ga pe:

–Marã neremimbo'ehara'ğa ndekoi naerũ? ei ga. Gara rehe nde ға mbo'embo'ei jipi? ei ga Jesus'ga pe.

²⁰ –Ojipe'ğa pe nhaporemõ ji imombe'umbe'ui ғandovaki jipi, ei Jesus'ga ga pe. Judeus'ğa jatykahava pype ji ға mbo'embo'ei jipi judeus'ğa jatykahavuhua pype no. Ji namombe'unhimimi reki ға pe jipi, ei ga ga pe.

²¹ Marã nde euhui ji ve naerũ gara rehe nde ға mbo'ei jipi javo ji ve? ei Jesus'ga ga pe. Nhirenduhara'ğa koi okwaha nhiremimbo'eagwera. Ga pe ti emombe'uuka nhinhi'ığa a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

²² A'ea erame guarda'ga – kiroki ga ga ppyvo o'ã – ga Jesus'ga rova petegi.

–Maranuhũrame nde ei poa javo ikwava'êhara'ğa nduvihavuhu'ga pe? ei ga Jesus'ga pe.

²³ A'ero Jesus'ga ei:

–Po ji ete'varuhui, emombe'u ti ji'ete'varuhuagwera a'ero, ei ga. Ji ekaturame po ga ndajirovapetegi ramo, ei Jesus'ga.

²⁴ Kiro Anás'ga ga rerohoukari Caifás'ga pyri ikwava'êhara'ğa nduvihavuhu'ga pyri. Opokwariji ға Jesus'ga.

*Ndakwahavi ji Jesus'ga, e'ia'ja Pedrova'ea
(Mateus 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)*

²⁵ A'ea ja Pedro'ga jipe'ei tata pyri o'ama. Igwete pevove'ga ei ga pe a'ero:
—Nde nderekoi garemimbo'eharamo naerũ? ei ga pe.

Igwete Pedro'ga ei:

—A'ea rũi ko ji, ei ga o'mbero ga pe.

²⁶ Igwete ojipe'ga ei Pedro'ga pe no – kiroki ga oporavyky ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga pe gapyriva'ero. Pedro'ga gare'yja'ga nambi'ogipe itymipyra pyri. Igwete ga ei kiro Pedro'ga pe:

—Orohepia po ji nde Jesus'ga pyri itymipyra pyri raji'i, ei ga ga pe.

²⁷ —Ji rũi tuhẽ koi oji'i, e'ia'ja Pedro'ga ga pe.

Nanime inamutiğa nhi'iği o'ama.

*Pilatosva'ea e'i marã Jesus'ga rekoa javo
(Mateus 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)*

²⁸ Ypyhajive judeus'ga nduvihava'ga Jesus'ga rerohoi Caifás'ga ronga hugwi. Governador'ga rongaruvihai pe ga ga rerohoi Pilatos'ga rongaruvihai pe. Igwete ga Jesus'ga mondoukari ga mo'amauka Pilatos'ga pyri. Judeus'ga nduvihava'ga ndoki ipype. A'ereki judeus'ga ndoki tuhẽ judeus'garũive'ga nonga pype ojihe'are'yma ga ndehe jipi. “Po ti nhande hoi ipype, a'ero po ti nhande nhimbote'varuhui Tupana'ga pe nehẽ,” ei ga. “Nhanenhimbote'varuhurame po ti nhande ndi'ua'javi toryva rupiara nehẽ,” ei ga. Nurã judeus'ga nduvihava'ga ndoki Pilatos'ga ronga pype. Igwete ga Jesus'ga mondoukari Pilatos'ga pyri.

²⁹ A'ero Pilatos'ga ruri mytu'ẽ me javo ga pe.

—Marã pe'eağwama Jesus'ga pe naerũ? Marã garekote'varuhua naerũ? ei Pilatos'ga ga pe.

³⁰ Igwete ga ei ga pe:

—Po ga ndokote'varuhui jipi hamo, a'ero po ore norokwava'eği ga kiro nde ve hamo, e'i tehe ga Pilatos'ga pe.

³¹ —Pe tuhẽ ti peroho ga a'ero imbohahyavo ga pe nehẽ penamonhava'ea nhi'ipo'ruavo nehẽ, ei ga judeus'ga nduvihava'ga pe.

Igwete ga ei:

—Torojuka ti ga novĩa, ei ga. Emo romanosramo pe ndapejukaukari ga ore ve, ei ga Pilatos'ga pe. Pehe ti pejuka ga a'ero romanosramo, ei ga ga pe.

Romanos'ga o'erame oko te'varuhu hete ga javo, a'ero ga ga kutugi yva rehe ga mbovya ga jukavo. Igwete judeus'ga ei Pilatos'ga pe: “Pehe ti pejuka Jesus'ga romanosramo,” ei ga.

³² E'i ga a'ea Jesus'ga nhi'ipo'ruavo. A'ereki Jesus'ga omombe'u jipe omanoagwama yva rehe nahã ti ga ji jukai javo.

³³ A'ero Pilatos'ga hoa'javi onga pype Jesus'ga mbuhuruka ojipyri.

—Ndehe ko judeus'ga nduvihavuhuhetero naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

³⁴ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe tuhẽ erekwaha nanongara? ei ga. Mara'ngu po nahã ojipe'ga ji mombe'gwovo nde ve ra'e? ei ga ga pe.

³⁵ —Jihi ko nda'ei a'ea, ei ga. Ji ko judeu rũi! ei Pilatos'ga. Ndere'yja'ga tuhẽ reki nde pyhy nde rerua ji pyri ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pavẽi, ei ga. Marã nderekote'varuhua naerũ? Nde ganduvihavuhuro tuhẽ ereko naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

³⁶ —Ji ko vyvakotyve'ga nduvihava'ga atyvi, ei Jesus'ga ga pe. Po ji ganduvihava'ga ja hamo, a'ero po jireheve'ga ga avykyi ji repyga hamo

tomondoyme ti ġa ga judeus'ġa nduvihava'ġa po pe javo hamo, ei ga. Ji ko avove'ġa nduvihava'ġa atyvi reki, a'e ji nde ve, ei ga Pilatos'ga pe.

³⁷ A'ero Pilatos'ga ei ga pe:

–Nde ko huvihavuhua tuhē naerū? ei ga ga pe.

–Nde ere'e katu ji ve nde ko huvihavuhua javo, ei Jesus'ga ga pe. Ajo ji ji'a yvyakotyva'ero kako tamombe'u ti ġa pe a'itituhēva'ea javo, ei ga. Kiroki ġa oko hete a'itituhēva'ea rehe – ġa ġwendu katu nhinhi'iġa a'ero, ei ga ga pe.

³⁸ –Manongara tuhē po a'itituhēva'ea naerū? ei Pilatos'ga ga pe a'ero.

Pilatosva'ea ojukauga Jesus'ga

(Mateus 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

A'ero Pilatos'ga hoa'javi mytu'ē me judeus'ġa pyri.

–Ga ndokote'varuhui'i'i, a'e ji pe me, ei ga.

³⁹ Nahā ji ei pe me kiro a'ero. Kwara nanani Páscoa aporame pe ei ji ve ipyhygipyra'ga rehe. A'ero ji ga mohemukari cadeia hugwi, ei Pilatos'ga ġa pe. Ma'ġa ji amohemuka kiro pe me a'ero? Amohemuka po ti ji pe me Jesus'ga penduvihavuhuhete'ga? ei ga ġa pe.

⁴⁰ –Ga rūi tuhē! ei ġa ohapukaita. Teremohemukari tuhē akoja'ga! ei ġa. Barrabás'ga ti emohemuka, ei ġa Pilatos'ga pe.

Barrabás'ga ko governo movahīve'ga okote'varuhuve'ga.

19

¹ A'ero Pilatos'ga Jesus'ga kupepytera nupanupāukari ipira'javuhuva'ea pyvō.

² Igwete soldados'ġa Jesus'ga rerekomemuapotari. Nurā ġa ipovāpovani yhyppoa hatiuhūva'ea onhatimaġatuva'ea apovo. Igwete ġa inoġi Jesus'ga akaġa rehe nahā huvihava'ġa akanitara javo tehe. Igwete ġa imongiukari ga pe tapy'ynhapiġwaġahiva'ea nanongara huvihava'ġa omongi javo ga pe.

³ Nahā ġa Jesus'ga rerekomemui u'ua ga pyri.

–Ejory ti judeus'ġa nduvihavuhuhetero, e'iuhu ġa onhi'iġa mondovo ga pe. Igwete ġa garova petepetegi ga rerekovo.

⁴ Aerē Pilatos'ga hoa'javi mytu'ē me judeus'ġa pyri.

–Pehepia ga, ei ga. Kiro ji ga mbuhurukara'javi pe pyri tapekwaha ti ji'ee'yma ga pe. A'ereki ga ndokote'varuhui'i'i reki, ei Pilatos'ga ġa pe.

⁵ A'ero Jesus'ga heruri tapy'ynhapiġwaġahiva'ea rerekovo. Hatiuhūva'ea ga gwereko oakaġa rehe ipovanipyra. Igwete Pilatos'ga ei:

–Kiro ki ga u! Pehepia ga! ei ga ġa pe.

⁶ Kiro ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ga repiagi guardas'ġa pavēi. A'ero ġa hapukajahivi javo:

–Ejukauka ga! ei ġa. Embovyruka ga yva rehe!

Igwete Pilatos'ga ei ġa pe:

–Pe tuhē ti pembovy ga jukavo yva rehe, ei ga ġa pe. Ji ki a'e te a'e pe me: Ga ndokote'varuhui'i'i, ei ga ġa pe.

⁷ Igwete judeus'ġa ei ga pe:

–Oreramonha'ea e'i ikwatija hako: “Kiroki ga ombotegwete Tupana'ga –pejuka po pe gaha hamo,” ei ahe hako, ei ġa. Nurā reki ore ga jukaukapotari kiro. A'ereki ga e'i: “Ji ko Tupana'ga ra'yramo ako,” ei ga, ei ġa Pilatos'ga pe.

⁸ A'ea renduvame Pilatos'ga kyhyjihetei mara'ngu po ga Tupana'ga ra'yra'ga tuhē javo.

⁹ Igwete ga hoa'javi ongaruvihava pype javo Jesus'ga pe:

–Mome ahe tuhē nde naerū? ei ga ga pe.

Emo Jesus'ga nonhi'iġi ga pe.

¹⁰ Igwete Pilatos'ga ei ga pe:

—Nerenhi'igihũ nde ji ve? ei ga. Nderekwahavi tuhẽ nde jipopoakara naerũ? Ganduvihavamo ji erame ġa pe po ti ġa nde mohemi nehẽ, ei ga. Ji erame ġa pe po ti ġa nde kutugi yva rehe nde jukavo nehẽ, ei ga Jesus'ga pe.

¹¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tupana'ga nde mbopopoakaramame jate po nde popoakaramo ji jukavouka ġa pe, a'e ji nde ve, ei Jesus'ga ga pe. Nurã kiroki ga ji mondouka nde ve – nde hohe'i tehe ga rekote'varuhui a'ero, ei ga ga pe.

¹² A'ero Pilatos'ga ei ovytyeri pe: “Tamohemuka tuhẽ ti Jesus'ga.” Judeus'ga okwaha a'ea. Nurã Pilatos'ga horame ġa pyri ġa hapukajahyahivi ga pe:

—Ga mohemukaramame po ti nde nderekokatua'javi nhanderuvihavuhu'ga pe César'ga pe. A'ereki Jesus'ga e'i tehe: “Jihi ko ġanduvihavuhuhetero,” ei ġa. Nanongara'ġa ko omovahĩ César'ga. Jesus'ga mohemukara renduvame po ti César'ga nhimboahihetei nde ve a'ero nehẽ, ei ġa Pilatos'ga pe.

¹³ A'ea renduvame Pilatos'ga Jesus'ga mbuhurukari onga hugwi. Igwete ga apygi juizes'ġa apykava rehe oina – perope ġa omondo itapereuhua yja rehe inoġa. Judeus'ga nhi'igimo pevova'ea rera ko Gabatá.

¹⁴ Kiro ko sexta-feira. A'ea rupi judeus'ġa omboavujikwe mbatera toryva rupiara Páscoa rupiara. Ahaji katu Pilatos'ga apygi a'ero, ta'e ti kiro gareaporoġita pe javo judeus'ġa pe.

—Pehepia te pejuvihavuhuhete'ga! ei ga Jesus'ga repiuka ġa pe.

¹⁵ Emo ġa hapukajahyahivuhui javo ga pe:

—Embovyruka ga! ei ġa. Embovyruka ga! Ejukauka ga yva rehe! ei ġa ga pe.

—A'iti re po ti ji ga mbovyrukari ga jukavouka penduvihavuhuhete'ga nehẽ? ei Pilatos'ga ġa pe javo.

—César'ga jate ko oreruvihavuhu'ga! ei ġa ga pe. Ndorogwerekoi ore ojipe'ga oreruvihavuhuro, ei ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa ga pe javo.

¹⁶ A'ero Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari ġapo pe soldados'ġa ti tokutu ga yva rehe ga mbovyra javo.

Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovyra

(Mateus 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷ Igwete soldados'ġa Jesus'ga rerohoi a'ero cidade hugwi. Gajati'yva rehe ġa herohoukari ga pe yva gajukahava rupiara. Aerẽ ġa Jesus'ga rerovahemi vytyra rehe. Yvytyra rera ko Aheapindava. Judeus'ga e'i jupe Gólgota.

¹⁸⁻²³ Pevo ġa Jesus'ga rerovahemi hekyita gapira ga hugwi. Igwete ġa ga kutugi a'ero yva rehe ga mbovyra ga mo'ama ga jukavo. Ojikwe Pilatos'ga okwatijarukaripe yva raygwera rehe. Igwete ga imondoukari ikutugauka Jesus'ga arimo. Nahã i'ei ikwatijara: “Agwa'ga ko Jesus'ga Nazarépeve'ga. Ga ko judeus'ġa nduvihavuhuhete'ga,” e'i ikwatijara yva raygwera rehe. Pilatos'ga okwatijaruka a'ea judeus'ġa nhi'igimo. Okwatijaruka ga romanos'ġa nhi'igimo no. Okwatijaruka ga gregos'ġa nhi'igimo no. Igwete Pilatos'ga imondoukari yva raygwera ikutugauka yva rehe Jesus'ga arimo. A'ero he'yjuhuvẽ'ga nhi'igi jupe judeus'ġa. A'ereki ira'agwe Jesus'ga kutuhava cidade hugwi. A'ero ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa ei Pilatos'ga pe novã:

—Terekwatijarukari: “Ga ko judeus'ġa nduvihavuhuhete'ga,” ei ġa ga pe. Nahã ekwatijaruka: “Agwa'ga e'i ojive: ‘Ji ko judeus'ġa nduvihavuhuhetero’.” A'ea ekwatijaruka inoġa hehe, ei ġa Pilatos'ga pe novã.

Emo Pilatos'ga e'i ġa pe:

—Na tu ve te nhirembikwatijarukaragwera, ei ga.

Igwete soldados'ga Jesus'ga kutugi yva rehe ga mbovya ga mo'ama ga jukavo. Igwete ga mokonhava'ea mbojogwovai Jesus'ga rehe ahe mo'ama ojipea rehe yva rehe. Jesus'ga ahepyteri pe o'ã.

Aerë soldados'ga ipyhygi gapira ima'eamo ojohupeupe. Quatrove'ga onhinanhinani ipyhygi ojipeji gapira ojive. Aerë ga ojipea ipyhygi nimbojaha-viva'ea kirojateva'ea.

²⁴ Igwete ga ei ojohupe:

—Kia ti timbotararagyme, ei ga ojohupe. Manamo po ti nhande herekoi gapira nehë? ei ga. Timombo'ri ti ita'java'ea herekohavamo, ei ga ojohupe.

Nurã ga imombo'ri gapira rehe. Nahã soldados'ga ndekoi tapy'ynhapira rehe a'ero. Oma'ema'ë ga Jesus'ga pira ga nhi'ïpo'ruavo a'ero. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u nhogwenonde Cristo'ga nhi'igağwama hako. Nahã Cristo'ga ei:

“Oma'ë ga jipira ojohupe,” ei ga.

“Ojipea rehe ga imombori ita'java'ea,” ei ga.

Ikwatijara omombe'u ganhi'igağwama hako. Na tuhë reki soldados'ga ndekoi gapira rehe a'ero ipojoykavo ojive ikwehe.

²⁵ Kiro Jesus'ga o'yembora repiagi. Pevo ahe ami Jesus'ga kutuhava pyri. Jesus'ga yembora irühëa pevo o'ã ahe pyri no Mariahëa no - kiroki hëa Clopas'ga rembirekohëa. Maria Madalenahëa pevo o'ã ga pyri no.

²⁶ Kiro Jesus'ga o'yembora repiagi a'ero gwemimbo'ehara'ga reheve gwemiarõhara'ga reheve. A'ero ga ei o'yembora pe:

—Ha'i, ei ga. Gaha po ti oko ndera'yra ja nehë ji py'rovo nehë, ei ga ahe ve.

²⁷ Gwemimbo'ehara'ga pe ga ei a'ero:

—Hëa po ti oko ndehya ja nehë, ei ga. Ereko katu ti hëa a'ero eyhëaramo, ei Jesus'ga ga pe.

A'ero garemimbo'ehara'ga ahe rerohoi gwonga pe. Igwete ga ahe repiakatui jipi.

Jesus'ga omano

(Mateus 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Aerë Jesus'ga ei oyvyteri pe: “Anhi'ïpo'ru pa ji Tupana'ga kiro,” ei ga. Kirë ga ei:

—Jiygwei ji.

A'ea erame ga onhi'ïpo'ru ahe. A'ereki Tupana'ga okwatijaruka ahe ve Cristo'ga ygwejağwama mombe'gwovo hako.

²⁹ Gwereco pevo vinho tajahiva'ea ya'ia pype. A'ero ga ipyhygi jyruhuva'ea imondeva vinho pype ipimombyga vyvra rehe hissopo rehe. Igwete ga imbovyri imondovouka Jesus'ga juru pe topyte ti ga javo.

³⁰ Ipyterame Jesus'ga ei a'ero:

—Anhi'ïpo'ru pa ji, ei ga.

A'ero ga nhova'apyni omanomo.

Oykikutu ahe Jesus'ga

³¹ Aerë judeus'ga nduvihava'ga hoi javo Pilatos'ga pe:

—Emopenuka ti yvareheve'ga netymakağa tomanoğatu ti ga, ei ga ga pe. A'ero po ti ga ahera'oa mbojyvi herogwovo nehë, ei ga ga pe.

E'i ga a'ea Pilatos'ga pe. A'ereki a'ea ko sexta-feira mbatera mboavujikwehava ga pe. Ndopotari ga ahera'oa mo'amipyra yva rehe sábadu rupi oporavykye'yma rupi. A'ereki a'ea ko huvihahetea ga pe sábadu Páscoa rekoru gwaramo. Nurã ga hoi javo Pilatos'ga pe tomopenuka ti ga ganetymakağa ga jukavouka javo.

³² A'ero Pilatos'ga soldados'ga mondoukari yvareheve'ga pyri. Igwete ġa hoi Jesus'ga aherovaive'ga retymakaġa nupamo imopena. Kirē ġa hoi ojipe'ga pyri Jesus'ga rovai garetymakaġa nupamo imopena.

³³ Urame Jesus'ga pyri ġa ei reki:

–Omano jipe po ahe ra'e, ei ġa.

Nurā ġa nomopeni Jesus'ga retymakaġa.

³⁴⁻³⁷ Emo soldado'ga Jesus'ga ykikutugi ta'akwara pyvō. Kiro gara'oa hugwi turi garekoa yhya pavēi. Imopene'ymame Jesus'ga kaġa soldados'ga onhi'īpo'ru ahe. A'ereki nahā Tupana'ga okwatijaruka ahe ve imombe'uuka hako.

“Nomopeni'i'i po ti ġa gakaġa nehē,” e'i ikwatijara hako.

Ojipea Tupana'ga rembikwatijarukara e'i no:

“Gwepigwepia po ti ġa ġwembikutuhara'ga nehē,” e'i ikwatijara hako.

Kiroki ga omombe'u kiro pe me – gaha gwepia tuhē Jesus'ga manoagwera ikwehe. Omombe'u ga kiro pe me taperovia ti javo. Omombe'u katu ga. Okwaha hete ga a'ea a'itituhēva'ea ji amombe'u javo.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Mateus 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸⁻³⁹ Aerē José'ga hoi javo Pilatos'ga pe. Cidade de Arimatéia pe José'ga ruvi. Ojiko nhimi ga Jesus'ga rehe. A'ereki ga okyhyji judeus'ga nduvihava'ġa hugwi. Igwete ga hoi javo Pilatos'ga pe.

–Taroho ti Jesusva'ea ra'oa, ei José'ga ga pe.

–Kwa, ei Pilatos'ga. Eroho ti a'ero, ei ga ga pe.

A'ero ga hoi Jesus'ga ra'oa pyri Nicodemos'ga pavēi – gaha ymya oho Jesus'ga pyri ga repiaga ypytunimo raikwehe. Nicodemos'ga gweroho perfume apopyra ojupi. Japopyra ko mirra mohaġa'java'ea aloés pavēi yvahugwiva'ea memei. He'yiva'ea ġa gweroho trinta e cinco quilos. Ipohyi hete japopyra. A'ero ġa hoi ipyhyga Jesus'ga ra'oa.

⁴⁰ Igwete ġa a'ea imamani tapy'ynhapipyryva pyvō imondovo perfume apopyra tapy'ynhapira pype inoġa. A'ereki nahā judeus'ga omboavujikwe ahera'oa jipi ahetyma renonde.

⁴¹ Ira'agwe tuvi itymipyra Jesus'ga jukahava hugwi. Gwereco pevo itaruvihavuhua kwaruhua ahetyhavamo. Ndogwerecoangavi ve ahera'oa ipype.

⁴² Ira'agwe ġwaramo José'ġa Jesus'ga ra'oa rerohoi pevo imondovo inoġa ipype. A'ereki ġaporavykye'yma sábadu u ġwerī.

20

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Mateus 28.1-8; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

¹ Domingo rupi ypyhajive Maria Madalena hēa hoi itaruvihavuhua kwaruhu pe hepiaga – perope ġa ono Jesus'ga ra'oa. Nako'eġatui ve hēa horame. Igwete hēa hepiagi itauhua ikwaruhua rovapytymbava.

–Ope'auhu ġa itauhua jurukwara hugwi! ei hēa.

² Igwete hēa jivyri onhana ua tamombe'u ti Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe javo. A'ero hēa ruri Simão Pedro'ga pyri ojipe'ga pyri no Jesus'ga remi-arōhara'ga. Igwete hēa imombe'ui ġa pe.

–Gwenohē po ġa nhandepojoykahareteva'ea ra'oa ikwaruhua hugwi raji'i, ei hēa. Ore ndorokwahavi kiro ahenogagwera, ei hēa ġa pe.

³ Nurā Pedro'ga hoi ojipe'ga pavēi ogwovo itakwaruhu pe hepiaga.

⁴ Onha memei ġa ojogwerogwovo. Ojipe'ga koji'i tehe onha Pedro'ga hohe ogwovo. Igwete ga vahemypyri ikwaruhu pe.

⁵ A'ero ga apyni tapy'ynhapipyryva repiaga ipype. Emo ga ndoki ipype.

⁶ Kiro Simão Pedro'ga vahemi ga reviri okiavo ipype. Igwete ga hepiagi tapy'ynhapipyryva no.

⁷ Pevo tuvi Jesus'ga akağa mamananipyra no. A'ea ko irupe'i tuvi tapy'ynhapipyryva hugwi onhimamana oina.

⁸ Kiro ojipe'ga reki ipype a'ero hepiaga – kiroki ga urypy ikwaruhu pe novia. Igwete ga hepiagi herovia Jesus'ga kwerava.

⁹ A'ea rupi onhimi ve ga pe ikwatijara remimombe'ua. Tupana'ga rembik-watijarukara e'i jipe: “Okwerava'ja tuhē po ti ga omanoa hugwi nehē,” e'i ikwatijara hako. Emo a'ea onhimi ve ga pe.

¹⁰ Igwete ga jogwerojivrya'javi onga pe a'ero ojogwerokuva.

Jesus'ga ojipiuka Maria Madalena'ea pe
(Mateus 28.9-10; Marcos 16.9-11)

¹¹ Aerē Maria Madalena hēa hoa'javi ojehe'gwovo o'ama mytu'ē me ikwaruhua pyri. Ojehe'orame hēa nhova'apyni hepiaga ikwaruhua pype.

¹² Igwete hēa mokonha'ga ndepiagi pevo Tupana'gapyrive'ga. Tigahivuhu gapira. Oapy ga oina Jesus'ga noğagweri pe. Ojipe'ga oapy Jesus'ga akağagweri pe. Ojipe'ga Jesus'ga pyagweri pe oapy oina.

¹³ Igwete Maria hēa ga ndepiagi. A'ero ga ei hēa pe:

–Kui'i, maraname nde jehe'oi?

–Gwenohē ga jipojykahareteva'ea ra'oa, ei hēa. Ji ndakwahavi ahenogagwera a'ero, ei hēa ga pe.

¹⁴ Onhi'igirē hēa jirovagi Jesus'ga repiaga novia ga mombaragwahave'yma.

¹⁵ Igwete ga ei hēa pe o'ama:

–Kui'i, gara rehe nde jehe'oi e'ama? Ma'ga nde ereheka naerū? ei ga hēa pe.

Igwete hēa etehei oyvyteri pe: “Ga ko itymipyra repiakatuhara'ga.” Nurā hēa ei ga pe:

–Po nde ahera'oa rerohoi raji'i emombe'u ti ji ve ahenogagwera taroho ti a'ero, ei hēa ga pe.

¹⁶ –Maria, ei Jesus'ga hēa pe.

Kiro hēa jirovapavi ga koty ga repiakatuavo.

–Raboni, ei hēa ga pe. (A'ea judeus'ga e'i ombo'ehara'ga pe.)

¹⁷ –Tajipyhygi, ei Jesus'ga hēa pe. A'ereki ji ndajiupiri ve jiruva'ga pyri, ei ga. Eho ti nhiirū'ga pyri nhiremimbo'ehara'ga pyri. Emombe'u ti nhinhi'iga ga pe tokwaha ti ga javo, ei ga. Kiro po ti ji jiuipiri jiruva'ga pyri ganduvete'ga pyri. Gaha ji ambohete Tupana'ga. Gaha ga ombohete no, ei ga. Emombe'u ti ga pe tokwaha ti ga jihoağwama ga pyri, ei Jesus'ga hēa pe.

¹⁸ Igwete Maria Madalena hēa hoi Jesus'ga remimbo'ehara'ga pyri javo.

–Ahepia ko ji nhandepojykaharete'ga ko! ei hēa ga pe.

Igwete hēa imombe'upavi Jesus'ga nhi'iga ojive.

Jesus'ga ojipiuka onzeva'ea pe
(Mateus 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ A'ea rupi jitehe domingo rupi Jesus'ga remimbo'ehara'ga ndekoi onhi-mono'oğa onga pype ypytunimo. Hovapytymba katu ga. A'ereki ga okyhyji hete judeus'ga nduvihava'ga hugwi. Emo Jesus'ga uhu o'ama ojipiuka gapyteri pe.

–Tu katu ti pepy'a, ei ga ga pe.

²⁰ Onhi'igame ga pe ga hepiukari opokutugagwera oykikutugagwera reheve. Ga repiagame ga ndoryndoryvamo a'ero.

²¹ Kiro Jesus'ga ea'javi ga pe:

–Tu katu ti pepy'a, ei ga. Jiruva'ga ji mbuhuruka avo ikwehe tomombe'u ti ga nhinhi'iga javo ji ve ikwehe. Na jitehe po ti ji pe mondoukari nehẽ no, ei ga ga pe.

²² A'ero ga ipyi ga ndehe.

–Kiro ji imondoi Tupana'ga ra'uva pe me. Peko ti a'ea rehe a'ero, ei ga ga pe.

²³ Po ti pe ei ojipe'ga pe Tupana'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi javo, a'ero ga imombori tuhẽ ga hugwi, ei ga. Po ti pe ei ga pe Tupana'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi javo, a'ero ga nomombori tuhẽ, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga ojipiuka Tomé'ea pe

²⁴ Ojipe'ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduvi pevo jara'ga pyri Jesus'ga jipiukame ga pe. O Gêmeo ei ga ga pe Tomé'ga pe.

²⁵ Igwete jara'ga ei ga pe:

–Orohepia ore Jesus'ga oji'i, ei ga imombe'gwovo ga pe novã.

E'ia'jaa'ja ga ga pe novã. Emo ga ndogweroviarihu ganemimombe'ua ojive. Igwete ga ei ga pe:

–Ji tahepia na'ẽ ti itaju'ia rembikutugagwera gapo pe, ei ga. Tamondo na'ẽ ti nhipũa itaju'ia rembikutugagwera rehe. Tapo'ẽ na'ẽ ti gaykikutugagwera pype, ei ga. Nhipo'ẽ'ymame po ti ji ndaroviari tuhẽ gakwerava'java nehẽ, ei Tomé'ga ga pe.

²⁶ Irũa domingo rupi Jesus'ga remimbo'ehara'ga nhimono'o'ga'javi onga pype. A'ea rupi Tomé'ga reko'i ga pyri a'ero. Gwovapytymbava'ja ga onga novã. Emo Jesus'ga uhu o'ama ga pyri ojipiukara'java ga pe.

–Tu katu ti pepy'a, ei ga ga pe.

²⁷ Igwete ga ei:

–Tomé, embuhu ti epũa jipokutugagwera repiaga, ei ga. Epo'ẽ ti jiykikutugagwera pype. Erovia tuhẽ ti jikweravagwera a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

²⁸ A'ero Tomé'ga ei ga pe:

–Nde ko jipojykaharetero tuhẽ! Tupanamo tuhẽ ko nde! ei ga. Orombohete ji nde, ei ga.

²⁹ –Ji repiaga gwaramo nde heroviari a'ero, ei Jesus'ga ga pe. Emo pyry hete jirepiage'yve'ga pe ga heroviarame ojikoga ji rehe, ei ga.

Okwatija ahe toko ti ga Tupana'ga pyri javo

³⁰ Jesus'ga oapoapo hete ahemonhimomby'ava'ea gwemimbo'ehara'ga pyteri pe jipi. Ji namombe'upavi ikwatijarame agwa.

³¹ Kia ki a'e te ji akwatija taperovia hete ti Jesus'ga recohava javoji. A'ero po ti pe ei: “Ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo. Ga ko Tupana'ga ra'yramo tuhẽ,” pe'e po ti pe ga pe. Akwatija ji pe me tapendeaporoğita pyahu ti no pejikogame Jesus'ga rehe. A'ero po ti pe ndekoi avuirama yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ.

21

Jesus'ga ojipiuka seteva'ea pe

¹ Aerẽ Jesus'ga jipiukara'javi gwemimbo'ehara'ga pe a'ero okweravirẽ omanoa hugwi. Ypiahu pe Tiberiades pe ga jipiukara'javi ga pe. Nahã a'ero.

² Jesus'ga remimbo'ehara'ga ojogwereko ojogwerojuva: Simão Pedro'ga, Zebedeu'ga ra'yra'ga, Tomé'ga no – ga pe ga ei o Gêmeo. Natanael'ga oko ga pyri no – gaha u cidade de Caná pe Galiléiapeve'ga gwyrri pe. Mokonha'ga ojogwereko ga pyri no.

³ Igwete Simão Pedro'ga ei ga pe:

—Koro ji hoi imomboha pira mboahava, ei ga.

—Toroho ti nde rupi, ei jara'ga ga pe.

Igwete ga jogwerohoi onhinhağa yharuhua pype ojogwerogwovo. Nombo'ari'i'i reki ga imoço'eamo.

⁴ Kwara po'rirame Jesus'ga jipiukari o'ama yembe'yi pe. Emo garemimbo'ehara'ga nonhimombaragwahavi ve ga rehe.

⁵ Igwete ga ei ga pe:

—Napembo'ari pe mo? ei ga.

—Norombo'ari ore, ei ga.

⁶ —Pemombo ti pejovai pytera koty, ei ga. A'ero po ti pe imbo'ari nehẽ, ei ga ga pe.

A'ero ga imombori ojovai pytera koty. Kiro ga nombo'ava'javi pira mboahava yharuhua pype a'ero. Tegwete ga pe. A'ereki ipohyi hete ga pe pirare'yjuhua rerekovo gwaramo.

⁷⁻⁸ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga garemiarõhara'ga ei Pedro'ga pe:

—Nhandepojykaharete'ga ko kiro oko, ei ga.

A'ea renduvame Simão Pedro'ga imongi opira i'arimova'ea nhapytiam ojihe. A'ereki ga imbo'aram e gwewi opira. Igwete ga pori y pe ua. A'ereki ga ira'agwe u yembe'yva hugwi cem metros. Igwete jara'ga nduri yharuhua pype imoatamo pira mboahava herua pirahetehua reheve.

⁹ Jesus'ga omoka'ẽ pira tatapynha pyvõ o'ama yembe'yi pe. Pão ga gwereko no. Igwete ga nduri o'eamo yhara hugwi hepiaga.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Peru ti mo penhimimbo'aripyra, ei ga ga pe.

¹¹ Kiro Simão Pedro'ga henohemi herohyryryga imboahava herua yembe'yi pe. Tynahẽ hete imboahava pirahetehua rerekovo. A'ereki he'yjuhu pira cento e cinquenta e três. Huvihaviha hete pira. Emo pira mboahava ndotorogi reki.

¹² Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—He pejijo i'gwovo mo, ei ga.

Garemimbo'ehara'ga opojihu javo ga pe manamo nde javo. A'ereki ga okwahavipe ga ko nhandepojykaharete'ga javo.

¹³ Igwete Jesus'ga hoi ipyhyga pão pira moka'embyra reheve ima'eamo ga pe.

¹⁴ Três kiro Jesus'ga jipiukara'javi gwemimbo'ehara'ga pe a'ero okweravirẽ omanoa hugwi.

Jesus'ga onhi'ĩ Pedrova'ea pe

¹⁵ Ga i'upavirẽ Jesus'ga ei Simão Pedro'ga pe João'ga ra'yra'ga pe:

—Simão, ei Jesus'ga. Enhimombe'u ti kiro ji ve. Jara'ga hohe'i tehe nde ji arõhetei? ei ga ga pe.

—Na tuhẽ. Ji ko oroarõ hete nde, ei ga. Nde erekwaha nhiremiarõhetea, ei ga Jesus'ga pe.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Nahã ti a'ero. Ovelhas repiakatuhara'ga gwepia katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ehapia katu jireheve'ga mbojikoheteavo ji rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁶ Kirẽ Jesus'ga ea'javi ga pe:

—Simão, ji arõ hete nde? ei Jesus'ga ga pe.

—Oroarõ hete ko ji ndehe. Nde erekwaha nhiremiarõhetea, ei Simão Pedro'ga.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Hepiakatuhara'ga gwereko katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ereko katu jireheve'ga mbo'eavo nhinhi'iga rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁷ Kirē Jesus'ga ea'javi ga pe:

–Simão, ji arō hete nde?

A'ero Simão Pedro'ga rekoveveuhuro a'ea ero gwaramo ojive. A'ereki trêz vezes Jesus'ga ea'jaa'javi ga pe: “Ji arō hete nde?” Nurã ga ei Jesus'ga pe:

–Jesus, erekwaha pa nde mbatera. Nde erekwaha nhiremiarōhetea! ei ga Jesus'ga pe.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Hepiakatuhara'ga gwepia katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ehapia katu jireheve'ga mbojikoheteavo ji rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁸ Amombe'u katu tuhē ji nde ve: Evoja'irame nde eremongi epira egwovo enhimimbotarimova'ea rupi ekovo raikwehe, ei Jesus'ga ga pe. Aerē exava'erame po ti nde epoa pyhoi nehē. A'ero po ti ojipe'ga nde kwari nde rerogwovo nehē – perope nde nderehopotari, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁹ Ga manoaḡwama pe Jesus'ga ei. Omombe'u ga ga pe nahã po ti nde manoi nehē javo.

–Nde manorame po ti ojipe'ga ei nehē: “Simão Pedrova'ea ndopohiri Tupana'ga hugwi omanorame pyry hete Tupana'ga ji ve javo,” e pō ti ḡa nde mombe'gwovo nehē, ei ga. Nahã po ti nde hepiukari Tupana'ga ruvi-havuhuhetea ḡa pe emanorame nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

Kirē Jesus'ga ei ga pe:

–Eko tuhē ti nhiremimbotarimova'ea rupi nehē, ei ga Pedro'ga pe.

Pedrova'ea e'i Jesus'ga pe: Marã po ti ga rekoi nehē?

²⁰ A'ero Simão Pedro'ga jirovagi ojipe'ga repiaga. A'ereki ḡa ndeviri ga ruri Jesus'ga remiarōhara'ga – gaha ojity Jesus'ga pyri ḡa i'urame ojogwerojuva Jesus'ga manoa renonde ikwehe. A'ea rupi ga ei Jesus'ga pe ikwehe: “Jesus, ma'ḡa pe nde ei: ‘Kiro po ti ga ji mondoukari ḡapo pe topyhy ḡa ga javo?’” ei ga Jesus'ga pe ikwehe.

²¹ Kiro Pedro'ga jirovagi akoja'ga repiaga ga rurame ojiviri. A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

–Oro ga, marã po ti ga rekoi aerē nehē naerũ? ei ga.

²² Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Ji ipotaramo po ti ga rekoji jirura'java repiaga nehē, ei ga. Maranuhũ nde rekoi a'ea rehe naerũ? Ndehe ti eko nhiremimbotarimova'ea rupi, a'e ko ji nde ve, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

²³ Aerē Jesus'gareheve'ga imonhimoanhani javo tehe ojipe'ga pe.

–Akoja'ga po ti nomanoi nehē Jesus'ga remimbo'ehara'ga, e'ie'i tehe ḡa.

Emo Jesus'ga nde'i reki: “Nomanoi po ti ga nehē.” Nahã ga e'i: “Ji ipotaramo po ti ga rekoji jirura'java repiaga nehē. Maranuhũ nde rekoi a'ea rehe naerũ?” A'ea Jesus'ga ei ga mombe'gwovo Pedro'ga pe.

²⁴ Akoja'ga – ga pe ḡa e'i tehe nomanoi po ti ga javo – gaha omombe'umbe'u pa Jesus'ga reaporoḡita. A'ea jitehe ga okwatijatija inoḡa. Orokwaha tuhē ore a'iti tuhē garemimombe'ua javo, a'e ji.

²⁵ Gwereko hete ojipea Jesus'ga rembiapoagwera onhimongyavo. Po ti ahe ikwatijapavi garembiapoagwera a'ero po ti yvya koty ndohypavi aherembik-watijara rehe nehē ovuhu, a'e ji.

JESUS'GA MOIRŪHARAVA'EA REAPOROGITA

Atos dos Apóstolos

¹ Teófilo, ymya ypy ji ikwatijari nde ve imondovo ikwehe. Igwete ji imombe'upavi nde ve Jesus'ga rekohava ga ruvame avo yvya koty ikwehe. Garemimbo'eagwera ji amombe'u no ikwehe.

²⁻³ Garupiragwera yvagi pe ji amombe'u no.

Omanorē Jesus'ga kwerava'javi raikwehe. A'ero ga ikwahavukavukari okwerava ġa pe – kiroki ġa ga omo'emo'ē ojive omoirūharamo. He'yjuhu ġakira rupi quarenta dias rupi ga jipiukaukari ġa pe okovo ġa pyri. Igwete ga ġa mbo'embo'ei Tupana'ga ra'uva popoakarimo. “Nahanahã a'ero Tupana'ga rekorame ġanduvihavuhuhetero,” ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

⁴ Aerē okorame ġa pyri Jesus'ga ei ġa pe no:

–Tapehoi na'ē ti cidade de Jerusalém hugwi, ei ga ġa pe. Amombe'u ko ji pe me jiruva'ga nhi'igagwera ikwehe. A'ereki ymya Tupana'ga e'i hako: “Tamondo ti jira'uva ġa pyri nehē,” e ko jiruva'ga hako, ei ga ġa pe. Tapehoi na'ē ti a'ero gara'uva imboha'uva, ei Jesus'ga.

⁵ João Batistava'ea oko ġa pavēi ġa mobatizauka yhya pyvō ikwehe. Emo nambegwehetei po ti Tupana'ga oko pe pavēi gwa'uva mondouka pe pyri nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga rerohohava yvaga pype

⁶ Aerē Jesus'ga moirūhara'ġa jatykatykaa'javi Jesus'ga pavēi. Igwete ġa ei ga pe:

–Jesus, aġwamo nde rekorame huvihavuhuhetero po ti nhande israelitas-ramo hajiheve'ġa mondomondoa'javi nehē? ei ġa Jesus'ga pe.

⁷ Igwete Jesus'ga ei:

–Jiruva'ga ġwemimbotarimo omongo ymyava'ea aerēva'ea no, ei ga. Ga ndokwahavukari reki a'ea pe me, ei ga ġa pe.

⁸ Gara'uva po ti uhu pe pyri pe pojykavo nehē. Nahã po ti Tupana'ga pe mbopopoakarukari tomombe'u ti ġa Jesus'ga ojipe'ġa pe javo nehē, ei Jesus'ga. Ji mombe'u ti a'ero Jerusalém me Judéiapeve'ġa gwyri pe nhaporemonehē, ei ga. Samariapeve'ġa gwyri pe ti ji mombe'u nehē no irupeheteve'ġa gwyri pe nehē no, ei Jesus'ga ġa pe.

⁹ Ga nhi'igirē Tupana'ga ga rupiri ga mondovo ojipyri yvagi pe. Ojovavu ġa hepiaga gahoa. Yvaġatiġa pype ga hoi ogwovo. A'ero ġa ndohepiaga'javi ga.

¹⁰ Ga horame ġa gwepia hete yvaga novãa Jesus'ga moirūhara'ġa. Nanime mokonha'ġa jipiukari ġa pe o'ama ġa pyri. Ipitigahivuhu ġa okupa.

¹¹ Igwete ġa ei Jesus'ga moirūhara'ġa pe:

–Galiléiapeva'ero maranuhūrame pe hepiaguhui yvaga pejjupa? ei ġa ġa pe. Akoja'ga – kiroki ga Tupana'ga gwupi yvagi pe pe hugwi – ga jitehe ti ojivyra'ja ua kokoty nehē Jesus'ga, ei ġa. Pehepia pe gahoa. Nahã ti ga jivyra'javi nehē no, ei ġa Jesus'ga moirūhara'ġa pe.

Judas Iscariotesva'ea rakykwepoharava'ea

¹² Aerē Jesus'ga moirūhara'ġa jivyri yvytyruhua hugwi monte das Oliveiras hugwi – perope oliveiras ndyvuhua u. A'ero ġa hoi cidade de Jerusalém me. A'ereki Jerusalém ko ira'agwe um quilômetro monte das Oliveiras hugwi.

¹³ Ovahemame ġa hoi onga jo'ari pe – perope ġa opytaahi'vi upa. Pevo ġa ndekoi Pedro'ga, João'ga, Tiagova'ea, André'ga, Filipe'ga, Tomé'ga, Bartolomeu'ga, Mateus'ga, Tiago'ga – kiroki ga Alfeu'ga ra'yra'ga. Simão'ga zelote'ga pevo oko no Judas'ga pavēi – kiroki ga Tiago'ga ra'yra'ga.

¹⁴ Igwete ġa jatykatykai jipi onhi'ġa Tupana'ga pe ojihe'ae'a kunhangwera'ġa pavēi. Jesus'ga yembora Mariava'ea oko ġapyteri pe Jesus'ga irū'ġa no.

¹⁵ Ojipea rupi ġa jatykaa'javi onhimongyavo Jesus'gareheve'ġa. He'yjuhu ko ġa cento e vinte. A'ero Pedro'ga po'ami ġapyteri pe.

¹⁶ Igwete ga ei ġa pe:

–Nhiirū, ymyahū ko Tupana'ga ra'uva okwatijaruka Daviva'ea pe hako, ei Pedro'ga ġa pe. A'ero Daviva'ea ikwatijari aerēva'ea Judasva'ea mombe'unhoġwenondeavo hako – kiroki ahe soldados'ġa nderoho Jesus'ga pyhygauka ikwehe, ei ga. Judasva'ea oko tuhē Daviva'ea nhi'ġa ruavo, ei Pedro'ga ġa pe.

¹⁷ Judasva'ea ko orepyteripeva'ero oko novīa. A'ereki Jesus'ga ore mo'ē ji mombe'u ti ojipe'ġa pe javo, ei ga ġa pe.

(
¹⁸ Judasva'ea opyhyguka Jesus'ga ikwehe. Igwete ġa ikwepygi itambere'ia imondovo ahe ve garekote'varuhuva'ea rehe Jesus'ga pyhygukara rehe. Kia pyvō Judasva'ea ipyhygukari kohotehea. Igwete ahe hoi pevo ojijugwa ojijuvyga ojijukavo. A'ero ahe hiri. Aherevega ipugi ojikavo. A'ero ihembavi aheryhea ahe hugwi.

¹⁹ Jerusalémmeve'ġa nhaporemō okwaha pa ahemanoa ikwehe. Igwete ġa inoġi Aherekoa gwyra kohoa rehe. Aceldama ei ġa jupe onhi'ġimo.)

Koji'i Pedro'ga ei Jesus'gareheve'ġa pe ġa jatykaramē:

²⁰ –Igwete Daviva'ea ikwatijari aerēva'ea Judasva'ea mombe'unhoġwenondeavo inoġa hako, ei ga. Salmos ko Daviva'ea rembikwatijara rera, ei ga. Nahā ahe ei ikwatija Judasva'ea mombe'gwovo hako.

“Tipyparyme po ti aherongagwera oina.

Tuvyme ti ġa ipype javoji nehē,” ei aherembikwatijara, ei Pedro'ga ġa pe.

Ojipea ahe ei ikwatija no:

“Ojipe'ga ti toporavyky aherakwepoharamo a'ero nehē,” ei aherembikwatijara, ei ga.

²¹⁻²² –Nurā ji ei kiro pe me, ei Pedro'ga ġa pe. Ojipe'ga ti toko ore pavēi a'ero tomombe'u ti ga Jesus'ga kweravagwera ore pavēi, ei ga. Nahā ko garekoagwera: Ga oko ypy ore pavēi João Batistava'ea ġa mobatizaramē ikwehe. Ojikoty'a ga ore pavēi avuirama Jesus'ga rekorame orepyteri pe ore rerekovo ikwehe. Okoji ga ore pavēi hepiaga Tupana'ga Jesus'ga rerohorame yvagi pe no, ei Pedro'ga ġa pe. Nanongara'ġa ti toko ore pavēi Judasva'ea rakykwepoharamo nehē, ei ga ġa pe.

²³ Henduvame ganhi'ġa ġa nanongara'ġa mo'ememei José'ga Matias'ga no. Ojipea ko José'ga rera Barsabás. Justo garera no. Jara'ga ko Matias'ga.

²⁴⁻²⁵ A'ero ġa nhi'ġi javo opojoykaharete'ga pe Tupana'ga pe.

–Ndehe erekwaha pa ahereaporoġita, ei ġa ga pe. Ma'ġa nde erēpota ġandekoa ore pavēi a'ero? Ehepiuka ga ore ve toporavyky ti ga nemoirūharamo okovo nehē, ei ga. A'ereki Judasva'ea opohi oporavyky hugwi kirē ogwovo hahyva'ea ruvihava pype, ei ga. Ekwahavuka ore ve a'ero enhimimbotarimove'ga, ei ġa Tupana'ga pe.

²⁶ Igwete ġa ikwatijari Matias'ga rera ita'ia rehe. Ojipea rehe ġa ikwatijari José'ga rera. A'ero ġa inomemei ita yru'ia pype imoġwyġwyma. Kiroki ita

jyppya ohi jugwi – a'ea gwereko Matias'ga rera. A'ero Matias'ga rekoi Jesus'ga moirũharamo. Nurã gamoirũhara'ğa ndekoa'javi dozeramo.

2

Tupana'ga ra'uva ruragwera Jesus'gareheve'ea pyri

¹ Aerẽ toryva rupi Pentecostes rupi ға jatykapavi onga pe – kiroki ға ojiko Jesus'ga rehe.

² Kotihĩ ға henduvi vyruhua'java'ea ipopoakava'ea. Kiro turi yvaga hugwi onga pype imotynahema – perope ға õi.

³ Igwete ға hepiagi tata'java'ea. Kiro turi oja'oga ға ndehe nhaporemo o'a.

⁴ Igwete Tupana'ga ra'uva ға pojykapavi ға nderekovo katu. Igwete a'ea ға monhi'igukari hajihejiheve'ğa nhi'igimo.

⁵⁻¹² Henduvame he'yjuhuve'ğa jatykatykai judeus'ğa. Ga ko pevo u Jerusalém me Tupana'gareheve'ğa. Hajihejiheve'ğa gwyrá hugwi nhaporemo ға nduri upa. Ga ko Pártiapeve'ğa gwyrípeve'ğa. Ojipe'ğa ko Médiapeve'ğa gwyrípeve'ğa. Ojipe'ğa Elãomeve'ğa gwyrípeve'ğa, Mesopotãmiapeve'ğa gwyrípeve'ğa no Judéiapeve'ğa gwyrípeve'ğa, Capadóciapeve'ğa gwyrípeve'ğa, Pontopeve'ğa gwyrípeve'ğa, Ásiapeve'ğa gwyrípeve'ğa, Frígiapeve'ğa gwyrípeve'ğa, Panfíliapeve'ğa gwyrípeve'ğa, Egitopeve'ğa gwyrípeve'ğa, Cretapeve'ğa gwyrípeve'ğa, Arábiapeve'ğa gwyrípeve'ğa, Líbiapeve'ğa gwyrípeve'ğa – kiroki ғаyvyá u cidade de Cirene pyri. Cidade de Roma hugwi ojipe'ğa nduri upa Jerusalém me no. Jara'ğa ko judeus'ğa jara'ğa pavẽi – kiroki ға onhimongo judeusramo. Henduvame he'yjuhuve'ğa jatykatykai a'ero onhimomby'apava. A'ereki ға nhaporemo ғwendu ojigwyrípeve'ğa nhi'íga ra'ãra'ağa.

–Marağatu? ei ға ojohupe. Agwa'ğa ko Galiléiapeve'ğa nhaporemo. Marã re po ға ndekoi ikwahava nhandegwyrípeve'ğa nhi'íga naerũ? ei ға ojohupe. A'ereki nhanenhi'íga nhaporemo reki ға ғwa'ağwa'ã. Omombe'umbe'u ға nhande ve pyryheteva'ea Tupana'ga rembiapoa, ei ға ojohupe.

¹³ Igwete ojipe'ğa Jesus'gareheve'ğa nderekomemumemui.

–Agwa'ğa ko heagwyrý vinho i'gwoi'gwovo, e'i tehe ға ға pe.

Pedrova'ea nhi'íga ahe ve

¹⁴ Nanime Pedro'ga po'ami onzeve'ğa pavẽi. Hahyahi ganhi'íga ga erame gwe'yja'ğa pe judeus'ğa pe:

–Nhiirũ, pehendu ti nhinhi'íga Jerusalémmeva'ero, ei ga ға pe.

¹⁵ “Heagwyrý po avove'ğa,” pe'ji tehe pe ға pe, ei ga. Avi ға ndaheagwyrývi reki. Ypyhajive nove horas rupi ahe ndo'ui jipi, ei Pedro'ga ға pe.

¹⁶ Penemienduva ko Joelva'ea omombe'u nhoğwenonde hako – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'íga jipi, ei ga. A'ea pe tuhẽ ahe e'i Tupana'ga ra'uva po ti oho ға pyri nehẽ javo, ei ga. Joelva'ea omombe'u Tupana'ga nhi'íga ikwatija hako, ei Pedro'ga ға pe. Nahã Tupana'ga ei a'ero:

¹⁷ “Nahã ti ji rekoi vyvakotyve'ğa pavẽi mbapava koty nehẽ,” ei Tupana'ga hako, ei ga.

“Amondo ti ji jira'uva ға pyri nhaporemo.

A'ero po ti penymymino'ğa imombe'ui nhinhi'íga nehẽ akwaimbae'ğa kunhangwera'ğa nehẽ no,” ei ga, ei ga.

“Akwahavuka ti ji a'itituhẽva'ea hepiuka xava'eve'ğa pe ға kirame nehẽ.

Ipyahuve'ğa pe ti ji ikwahavukari hepiuka ға pe ғakire'yma rupi nehẽ no,” ei ga, ei ga.

¹⁸ “Kiroki ға oko nhiremimbotarimova'ea rehe

- ġa pyri tuhē ti ji imondo i jira'uva a'ea rupi nehē akwaimbae'ġa pyri kunhangwera'ġa pyri no," ei ga.
 "A'ero ti ġa imombe'ui nhinhi'iġa nehē," ei ga, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.
 Joelva'ea omombe'u nhogwenonde Tupana nhi'iġa ikwatija hako, ei ga.
¹⁹ "Ahepiuka ti ji ahemonhimomby'ava'ea yvagi pe nehē yvya koty nehē no," ei Tupana'ga, ei Pedro'ga ġa pe.
 "Ahepiuka ti ji gwyhya'javuhuva'ea no tata no.
 Tatatiġahivuhua ti ji ahepiuka nehē no," ei ga.
²⁰ "Ogwe ti kwara nehē," ei Tupana'ga.
 "Jahya ti iġwaġahi nehē gwyhyva'ea ja," ei ga.
 "Aerē ti ihoi yvyakotyve'ġa mboja'ogukahava apiavo nehē.
 Huvihavuhuva'ea apiavo oho nehē nhiremimboja'ogukahava.
 A'ero po ti ji ei yvyakotyve'ġa ndeaporoġita pe nehē," ei ga, ei ga.
²¹ "Kiroki ġa e'i ji ve ji poko ti javo
 - ġapojoykaharetero po ti ji amboheaporoġita pyahu ġa mongovo jijipyri avuirama nehē," ei Tupana'ga, ei ga.
 Nahā Joelva'ea imombe'ui Tupana'ga nhi'iġa kwatija hako. Joelva'ea rembikwatijara Pedro'ga omombe'u ġa pe no.
²² Igwete Pedro'ga ei no:
 -Pejapyaka ti nhinhi'iġa rehe, ei ga gwe'yja'ġa pe israelitas'ġa pe. Jesus'ga pe Nazarépeve'ga pe Tupana'ga oapouka ahemonhimomby'ava'ea ikwehe tokwaha ti ġa nhirembiapoukara ga pe javo, ei ga. Pekwaha pe a'ea hepiaga. A'ereki pepyteri pe ga oapouka Jesus'ga pe ikwehe, ei Pedro'ga ġa pe.
²³ Ojikke Tupana'ga ei Jesus'ga pe ġwemimbotarimo: "Aerē ti ji nde mondoukari ġapo pe nehē. A'ero ti ġa nde mbovyrukari yva rehe nde jukauka nehē," ei Tupana'ga ga pe, ei ga. Pehe koi Jesus'ga jukaukahara ga mbovyruka yva rehe okote'varuhuve'ġa pe ikwehe, ei Pedro'ga ġa pe.
²⁴ Emo Tupana'ga Jesus'ga mbogweravi gamanoa hugwi. A'ea ga imombigi gamanoa rahya ga hugwi. A'ereki tegwete Jesus'ga piro'ye'yma gamanoa hugwi, ei ga gwe'yja'ġa pe.
²⁵ Ymya Daviva'ea omombe'u Jesus'ga nhi'iġaġwama ikwatija hako, ei ga. Tupana'ga rehe Jesus'ga onhi'ĩ. Nahā Jesus'ga ei a'ero:
 "Nane'ymi ko ji jipojoykaharete'ga repiagi jirovaki.
 Ga ko ji pyri oko jipi ji pokoga
 tomomynhyme ti ġa ndepy'a javo ji ve," ei ga onhi'iġa Tupana'ga rehe, ei Pedro'ga.
²⁶ "Nurā ji roryroryvamo.
 Avy'a hete ji nde rehe, a'e ji javo nde ve," ei ga Tupana'ga pe, ei ga.
 "Yvyakotyva'ero ko ji rekoi novia.
 Emo ji a'e jipi ombogwera po ti ga jira'oa nehē javo," ei ga Tupana'ga pe, ei ga.
²⁷ "Nderepohiri ti nde ji hugwi
 ji mombytavo omanove'ġa gwyri pe nehē," ei ga, ei ga.
 "Neremonemukari po ti nde jira'oa nehē no.
 A'ereki ji anhikwava'ē nde ve," ei ga ga pe, ei Pedro'ga.
²⁸ "Nde erekwahavuka ji ve jihoaġwama ejipyri," ei ga.
 "Ejikoty'aro ġwaramo ji pavēi ko nde ji mbohoryhetei nehē," ei ga Tupana'ga pe, ei ga.
 Nahā ko Daviva'ea omombe'u Jesus'ga nhi'iġaġwama ikwatija hako, ei Pedro'ga imombe'gwovo gwe'yja'ġa pe.

29 —Nhiirũ, tamombe'u katu Daviva'ea kiro pe me a'ero nhaneramon-hava'ea, ei Pedro'ga ġa pe. Ahe nonhimombe'ui ikwatijarame hako. Jesus'ga nhi'igaġwama Daviva'ea omombe'u nhoġwenonde, ei ga. A'ereki Daviva'ea omano tuhẽ, ahera'oa inemba hako, ei ga. Ahe tymi ahe noġa hako. Kiromo jate tuvi Daviva'ea ryvya nhande pyri, ei Pedro'ga ġa pe.

30 —Daviva'ea ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo oko, ei ga. Igwete Tupana'ga ikwahavukari aerẽva'ea Daviva'ea pe hako. Ga omombe'u nhoġwenonde ahe ve Cristo'ga rekoagwama a'ero, ei ga. Nahã Tupana'ga ei Daviva'ea pe hako: “Tupanamo ji ei nde ve kiro,” ei ga onhinoina. “Aerẽ ti nde javijitehe nerymimino'ga israelitas'ga nduvihavuhuhetero toko nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei ga.

31 Nurã a'ea kwahavipeavo Daviva'ea imombe'ui Cristo'ga mbogwera-avaġwama, ei Pedro'ga ġa pe. Ahe omombe'u Cristo'ga nhi'igaġwama Tupana'ga pe a'ero, ei ga. “Nde nderepohiri ti ji hugwi ji mombytavo omanove'ga gwyri pe nehẽ. Neremonemukari ti nde jira'oa nehẽ no,” ei ga, ei Pedro'ga.

32 —Jesus'ga reki ahe omombe'u, ei Pedro'ga. A'ereki gaha Tupana'ga ombogwera omanoa hugwi, ei ga. Ga kweravirẽ ore nhaporemogwa repiagi ikwehe, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

33 A'ero Tupana'ga ga mondoi ga mongovo oypyvo yvagi pe omoirũharamo ikwehe, ei ga. Igwete ga imondoi gwa'uva Jesus'ga pyri. A'ereki ymya Tupana'ga Jesus'ga ruva'ga e'i Jesus'ga pe: “Tamondo ti jira'uva nde pyri nehẽ,” e ko ga hako, ei Pedro'ga ġa pe. Igwete ga imondoi Jesus'ga pyri ikwehe. A'ero Jesus'ga imbuhurukari Tupana'ga ra'uva kiro ore pyri topojoyka ġa javo, ei Pedro'ga ġa pe. Pe pehepia tuhẽ kiro Tupana'ga ra'uva rura. Pehendu pe Tupana'ga ra'uva ġa monhi'igukarame penhi'igimo no, ei ga ġa pe.

34 Jesus'ga ko oho yvagi pe ikwehe, ei Pedro'ga. Daviva'ea ra'oa ki a'e te ndohoi, ei ga. Omanoe'ymame Daviva'ea omombe'u opojykaharete'ga Jesus'ga. Igwete ahe ei hako:

“Tupana'ga e'i jipojykaharete'ga pe:

‘Eapy ji ypyvo nhimoirũharamo,’ ei Tupana'ga,” ei Daviva'ea.

35 “‘Kiro ti ji nearõe'ÿve'ġa mongoi neremimbotarimova'ea rehe,’ ei Tupana'ga jipojykaharete'ga pe,” ei ahe.

Nahã Daviva'ea ei Jesus'ga mombe'gwovo ga ko jipojykaharete'ga javo, ei Pedro'ga ġa pe.

36 Igwete Pedro'ga ei no:

—Jesus'ga jitehe pe ga mondouka yva rehe ga jukavouka ikwehe novãa, ei ga. Emo Tupana'ga ga mbogwera reki ga mongovo yvagi pe nhandepojykaharetero nhanderuvihavuhuhetero. Pekwaha tuhẽ a'ea pehe nhaporemogwa israelitasramo, ei Pedro'ga gwe'yja'ġa pe.

37 Henduvame Pedro'ga nhi'iga ġa imbojui opy'a okote'varuhuro ġwaramo. Igwete ġa ei Pedro'ga pe:

—Marã po ti ore rekoi ore nehẽ? ei ġa.

38 Igwete Pedro'ga ei ġa pe:

—Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Jesus Cristo'ga rehe, ei ga. Penhimobatizauka ti Jesus'gareheva'ero. A'ero po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi nehẽ, ei ga. Igwete po ti Tupana'ga imondoi gwa'uva pe pyri pe moiruamouka pe nderekovouka nehẽ.

39 A'ereki Tupana'ga e'i jipe pe me tamondo ti jira'uva ġa pyri javo, ei Pedro'ga. “Penymimino'ga pyri ti ji imondoi nehẽ no,” ei Tupana'ga pe me, ei ga. Irupeve'ga pe Tupana'ga ei na jitehe no judeus'garũive'ga pe. Kiroki ġa ga

omo'emo'ë ojive – ġa pe nħaporemō nħandepojyħarete'ga ei, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

⁴⁰ Pedro'ga ega'ei ġa pe imombe'ukatuavo. Igwete ga ei:

–Pepohi ti aġwamove'ġa ħugwi okote'varuhuve'ġa ħugwi Tupana'ga ti tombohahyukaryme pe me nehē, ei ga ġa pe.

⁴¹ Kiroki ġa ġwendu katu Pedro'ga nhi'iġa – kiro ġa nħimobatizaukari Pedro'ġa pe. Trēs mil ko ġa onħimongyavo – kiroki ġa ojiko Jesus'ga rehe a'ea rupi Pedro'ġa nderekovo.

⁴² Kotihītihi ġa jihe'akatoi ojogwehegwehe a'ero. Gwendu hete ġa Jesus'ga moirūhara'ġa nemimbo'ea Pedro'ġa nemimbo'ea. O'uo'u ġa mbatera ojopyri no. I'urame ġa japyakai Jesus'ga manoagwera rehe. Igwete ġa nhi'inhi'iġi Tupana'ga pe jipi.

Jesus'gareheva'ea ojogweroju

⁴³ Tupana'ga oapoapouka ahemonħimomby'ava'ea Jesus'ga moirūhara'ġa pe.

–Ja'gwy! ei pevove'ġa hepiaga. Tupana'ga ipopoaka hete, ei ġa onħimomby'apava.

⁴⁴ Igwete Jesus'gareheve'ġa jihe'akatoi jipi ojopokopokoga ombatera rehe.

⁴⁵ Ombatera rerekorame ġa imondoi ikwepyguka itambere'ia ima'ema'eamo ojipe'ġa pe imbatere'yname.

⁴⁶⁻⁴⁷ Nane'ymi ġa nħimono'ono'oġi judeus'ġa jatyħavuhua rokari pe. Igwete ġa hoġahoi onħonga pe mbatera i'gwovo ima'ema'eamo ojohupe gworygworyvamo Tupana'ga mboheteavo. Ojipe'ġa nħaporemō e'i ġa pe pyry hete ġa javo. Igwete nħandepojyħarete'ga koji'ive'ġa mbojikojikogukari ojihe jipi. Igwete ga ojiheve'ġa mbojihe'apavukari ojogwehegwehe.

3

Ipyka'nauhūva'ea po'aġatua

¹ Aerē Pedro'ga hoi ġajatyħavuhu pe Joāo'ga pavēi xanhi'i Tupana'ga pe javo. Ka'aru trēs horas rupi ġa hoi. A'ereki a'ea rupie'ymi judeus'ġa oho onħi'iġa Tupana'ga pe.

² Igwete Pedro'ġa nduri. A'ea ja ojipe'ġa ipyka'nauhūve'ga reruri pea rupi. Nane'ymi ġa gweru ga ojatyħavuhua jurukwara pyri ga mohina. Jurukwara pe ġa e'i ĩkatuva'ea. Ipyka'naka'nauhū po ga o'a raka'e. Nopo'ami ga a'ero. Nurā ġa ga reruri ga mohina toporandu ga itambere'ia rehe javo. Igwete ga poranduranduvi ojipejipe'ġa pe ġa horame onga rokari pe.

³ Kiro Pedro'ġa nduri a'ero. Ga vahemame onga pe ipyka'nauhūve'ga ġa ndepiagi oina. Igwete ga ei ġa pe:

–Pembuhu ji ve itambere'ia, ei ga.

⁴ Igwete Pedro'ga ga repiahetei Joāo'ga pavēi. Pedro'ga e'i ga pe:

–Ejirova ore koty, ei ga ipyka'nave'ga pe.

⁵ A'ero ga jirovagi ġa koty ġa ndepiaga oina. “Ombuhu po ti ġa mo ji ve nehē,” ei ga oyvyteri pe.

⁶ Igwete Pedro'ga ei ga pe:

–Itambere'ia ji ndarekoi te novīa. Emo Jesus Cristo'ga popoakara ji areko Nazarépeve'ga popoakara, ei ga. Nurā ji ei nde ve: Epo'ā egwovo, ei Pedro'ga ga pe.

⁷ Igwete Pedro'ga ga popyhygi ga mopo'ama. Omopo'amame ga pyitaro a'ero ga pynhu'āitaro no.

⁸ A'ero ga pori opo'ama ogwovo. Igwete ga reki onga rokari pe Pedro'ga ndupi okovo. Opopo ga ogwovo gworygworyvamo. Igwete ga Tupana'ga mboheteheitei.

⁹ Pevove'ga nhaporemō gwepia gahoa henduva ganhi'i'ga Tupana'ga mboheterame.

¹⁰ –Gaha, ja'gwy! ei ġa, kiroki ga ōi itambere'ia rehe jipi jurukwara pyri Ikatuva'ea pyri! ei ġa onhimombaragwahava ga rehe.

Onhimomby'a hete reki ġa gapyita rehe.

Pedrova'ea omombe'umbe'u ahe ve

¹¹ Igwete ika'nauhūgwera'ga Pedro'ga anhuvani. Kiro pevove'ga nhambavi ojatykava upa ġa pyri ġambo'ehai pe onga rembe'yvuhu pe – a'ea pe ġa e'i Salomāova'ea apoa. Igwete ġa nhimomby'ahetei ika'nauhūgwera'ga repiaga.

¹² –Marā ga po'amuhūi? ei ġa ojohupeupe. Gandura repiagame Pedro'ga ei ġa pe israelitas'ġa pe:

–Maraname pe ore repiahetei penhimomby'auhuavo gapo'ama rehe? ei ga ġa pe. Pe'e tehe po pe ore ve naerū. “Ipaji hete ġa Pedro'ga. Opyryva ġwaramo ġa agwa'ga mopo'ami ga mondovo.” Poro po pe etehei ore ve naerū? ei Pedro'ga ġa pe. Na rūi reki, a'e ji pe me, ei ga.

¹³⁻¹⁶ Jesus'ga reki omopo'amuka ore ve penembiepiaga'ga penembikwahava'ga. A'ereki ore orojiko Jesus'ga rehe. Orejikoga ġwaramo ga rehe Jesus'ga ga mopo'aġatui pendovaki, ei ga ġa pe.

–Nhaneremboypya ojiko hete Tupana'ga rehe hako Abraāova'ea Isaqueva'ea. Jacóva'ea ojiko ga rehe, ei ga. Gaha ombohuvihavuhu hete Jesus'ga omoirūhara'ga. Pehe ki a'e te Jesus'ga mondo nhanderuvihava'ga po pe ikwehe, ei Pedro'ga ġa pe. Igwete governador'ga Pilatos'ga ei novia: “Amohemuka ji ga cadeia hugwi ga mbopiro'yavouka,” ei ga. Pe ki a'e te pe'e Pilatos'ga pe: “Teremohemukari Jesus'ga. A'ereki ga okote'varuhu,” pe'eteheuhu pe Pilatos'ga pe ikwehe, ei ga. Iporojukave'ga reki pe pepota gaha emohemuka ore ve javo. Pyryheteve'ga ki a'e te pe ndapepotari gahema naerū, ei ga ġa pe. Gaha ko vvyakotyve'ġa mongo tuhē Jesus'ga. Emo pe pejukauka ga. Tupana'ga ga mbogwera reki gamanoa hugwi ikwehe, ei ga. Ga mbogweravirē ore ga repiaga'javi a'ero, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

¹⁷ Igwete ga ei gwe'yja'ġa pe no:

–Nhiirū, pejukauka pe ga ikwehe. A'ereki pe ndapekwahavi tuhē nhanderuvihava'ġa pavēi, ei ga ġa pe.

¹⁸ Ymyahū Tupana'ga ombo'e nhoġwenonde ahe a'ea rehe hako – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'i'ga jipi, ei ga. Ahe nhaporemō Cristo'ga mombe'u nhoġwenonde a'ero okwaha po ti ga hahyva'ea omanomo javo. Pe Cristo'ga jukaukaramē nahā Tupana'ga ahe nhi'īpo'ruukari a'ero, ei Pedro'ga ġa pe.

¹⁹ –Perojijyi ti pejeaporoġita a'ero. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Tupana'ga rehe tohy ti ga pendekote'varuhua pe hugwi nehē, ei ga.

²⁰ Pepohi ti jugwi pejikoga nhandepojykaharete'ga rehe tomomby ti ga pepy'a nehē. Pepohi ti jugwi pejikoga ga rehe tombuhura'ja ti ga Jesus Cristo'ga pe pyri, ei ga. Ga pe Tupana'ga e'i nhoġwenonde tamondoa'ja ti ga ġa pyri nehē javo, ei Pedro'ga ġa pe.

²¹ –Jesus'ga opyta tuhē kiro yvagi pe Tupana'ga ti toapokatua'ja naē vvyakotyva'ea ji renonde javo, ei ga. Ymyahū ko Tupana'ga imombe'ujipei a'ea onhi'i'ga mombe'uharava'ea pe hako tapemombe'u ti jara'ġa pe javo, ei ga.

²² A'ea ko Moisésva'ea omombe'u a'ero hako. A'ereki ahe e'i:

“Tupana'ga pepojkaharete'ga po ti ji'jave'ga mongoi pepyteri pe nehẽ,” ei ahe, ei ga.

“Ga po ti pejigwyripeva'ero oko pe pavẽi nehẽ.

Igwete po ti ga imombe'ui Tupana'ga nhi'i'ga pe me nehẽ,” ei Moisésva'ea hako, ei ga.

“Pehendu katu pa ti ganhi'i'ga a'ero nehẽ,” ei ahe.

²³ “Kiroki ġa ndohopotari ganhi'i'ga rupi

– ġahã ti ġa tombojipe'a Tupana'gareheve'ġa hugwi ġa jukavo nehẽ,” ei ahe hako, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

²⁴ – Samuelva'ea omombe'u nhoġwenonde aġwamova'ea no hako, ahepy'rovova'ea omombe'u no Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea, ei Pedro'ga ġa pe. Tupana'ga imombe'uukarame ahe ve ahe nhaporemomombe'u aġwamova'ea hako, ei ga.

²⁵ Pe ndepyga reki Tupana'ga omombe'uuka nhoġwenonde aġwamova'ea ahe ve hako. Pe ndepyga jitehe Tupana'ga e'i jipe penamonhava'ea pe hako tamombyry ti ġa pe nehẽ javo, ei Pedro'ga ġa pe. A'ereki Abraãova'ea pe ga e'i jipe hako: “Nerymymino'ga po ti imombyryvi vvyakotyve'ġa pe nhaporemonehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei Pedro'ga ġa pe.

²⁶ Pe pyri na'ẽ Tupana'ga Jesus'ga mbuhurukari a'ero ga mongovo omoirũharamo tamombyry ti ġa pe javo, ei ga. “Tamombyry ti ġa pe ġa mbopohiruka pa ġandekote'varuhua hugwi,” ei Tupana'ga pe ndepyga, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

4

Onhi'i'gahy ahe Pedrova'ea pe

¹⁻⁴ Igwete João'ga pavẽi Pedro'ga imombe'ui Jesus'ga kwerava ga manoagwera hugwi. A'ea imombe'urame ġa pe ġa ei:

–Okwerava ġwaramo po ti Jesus'ga nhande mbogweravi nehẽ no, ei ġa.

Henduvame Pedro'ga nhi'i'ga he'yjuhuve'ġa heroviari ojikoga Jesus'ga rehe a'ero. Cinco mil ko ġa a'ero Jesus'gareheve'ġa onhimongyavo. Pedro'ga nhi'inhi'i'game ġa pe kiro ġa nduri ġa pyri. Guardas'ġa nduvihava'ga uhu – kiroki ġa gwepia katu judeus'ġa jatykahavuhua guardas'ġa. Ganduvihava'ga uhu, mbatera kwava'ẽhara'ġa uhu no saduceus'ġa pavẽi. Ga ndogweroviari omanove'ġa mbogwerava ġamanoa hugwi. Nurã ġa nhimonha'ngai Pedro'ġa ndehe ġa omanove'ġa mbogwerava mombe'urame ojipe'ġa pe. Kiro ġa nduri a'ero Pedro'ġa pyhyga ġa nderogwovo ġa mongiavo cadeia pype ġa mongia. A'ereki kiro ka'aru hete.

⁵ Ko'emame judeus'ġa nduvihava'ġa jatykai Jerusalém me tihendu ti Pedro'ġa nhi'i'ga javo. Xava'eve'ġa oko judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavẽi.

⁶ Anás'ga oko ġa pyri no ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga. Gare'yja'ġa no Caifás'ga João'ga Alexandre'ga jara'ġa no.

⁷ Igwete ġa jatykai Pedro'ġa mbuhuruka ġa mo'ama ojipyteri pe tihendu ti ganhi'i'ga javo. Igwete ġa ei Pedro'ġa pe:

–Ma'ġa popoakara pyvõ pe ga mopo'ami ika'nauhũve'ga? Ma'ġa e'iuhu pe me: “Pemopo'ã ga”? ei ġa ġa pe.

⁸ Nanime Tupana'ga ra'uva Pedro'ga pojykapavi. A'ero ga ei xava'eve'ġa pe judeus'ġa nduvihava'ġa pe no:

⁹ –Pe'ji pe ore ve: “Marã pe ika'nauhũve'ga mopo'aġatui pyryva'ea apovo ga pe?” pe'ji pe ore ve naerũ? ei Pedro'ga ġa pe.

¹⁰ Pekwaha ti a'ero. Nhandere'yja'ġa nhaporemoti tokwaha no israelitas'ġa, ei ga. Jesus Cristo'ga reki Nazarépeve'ga – gaha ko omopo'aġatuuka

ika'nauhũve'ga avo pepyteri pe, ei ga. Pehe Jesus'ga mbovy yva rehe ga jukavo ikwehe. Tupana'ga ki a'e te ombogwerava'ja ga gamanoa hugwi, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

¹¹ Tupana'ga rembikwatijarukara ko e'i hako, ei ga.

“Onga apohara'ġa japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ġa imombori tiruahũ javo jupe.

Aerẽ akolja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo,” e'i ikwatijara hako, ei Pedro'ga.

Na jitehe ko pe, ei ga. Pe napearõi Jesus'ga tiruahũ ga javo tehe ga pe.

Tupana'ga ki a'e te oarõ hete reki ga pyry hete ga javo ga pe, ei ga.

¹² Jesus'ga jate reki Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri togweru ti ga ġa ji pyri javo. A'ereki yvya koty niandererohohavi tuhẽ. Gaha jate po ti nhande rerohoaġwama Tupana'ga pyri nhande mongovo nehẽ, ei Pedro'ga ġa pe.

¹³ Henduvame Pedro'ga nhi'iġa ġa nhimomby'ai hehe ojapyaka upa.

—Pedro'ga ndopojihuvi ja'javo João'ga pavẽi, ei ġa ojohupe. Marã re po ġa ikwahahetei mbatera? A'ereki ġa ko okoteheve'ġa, ei ġa. Jesusva'ea pavẽi reki ġa ndekoi jipi onhimbo'eavo, ei ġa ojohupe.

¹⁴ Omboja pota ġa mbatera Pedro'ġa ndehe novĩa. Emo ika'nauhũġwera'ga repiaga ġa nde'ia'javi ga aġaturo ġwaramo ġa pyri.

¹⁵ Kiro ġa Pedro'ġa mondoukari na'ẽ ojihugwi. Igwete ġa nhomonhi'inhi'iġi upa.

¹⁶ —Marã po ti nhande ġa nderekoi nehẽ naerũ? ei ġa ojohupe. A'ereki Pedro'ġa oapo tuhẽ ahemonhimomby'ava'ea Jerusalémmeve'ġa ndovaki, ei ġa. “Ga ndoapoi,” nhande ndia'ei. A'ereki jukwaha ġa pe nhaporemõ ika'nauhũve'ga po'agatua, ei ġa ojohupe.

¹⁷ Xanhi'iġahyahi ti ġa pe a'ero ġa mombiga tomonhimoanhanyme ti he'yjuhuve'ġa pe, ei ġa. Xa'e ti ġa pe tonhi'iġa'javyme ti ġa ġa pe Jesusva'ea renoina, ei ġa ojohupe.

¹⁸ A'ero ġa Pedro'ġa mbuhura'javi ojipyri. Igwete ġa nhi'iġahyi ġa pe novĩa.

—Tapenhi'iġa'javi'i'i ti Jesusva'ea renoina ġa mbo'eavo ahe rehe, ei ġa Pedro'ġa pe novĩa.

¹⁹ Emo Pedro'ġa e'i ġa pe João'ga pavẽi:

—Marã naerũ? ei ġa. Toroko po ti ore penhi'iġa rehe orokoe'yma Tupana'ga nhi'iġa rehe hamo naerũ? A'ea po pyry Tupana'ga pe naerũ? Pejapyaka katu ti ikwahava, ei ġa ġa pe.

²⁰ Oro ore, noromombe'upigi tuhẽ reki oronhimbiepiaga oronhimienduva no, ei Pedro'ġa ġa pe.

²¹ Koji'i ġa nhi'iġahyahi Pedro'ġa pe a'ero.

—Pepige'ymame po ti ore pe nupanupãukari nehẽ, ei ġa ġa pe.

Igwete ġa ġa mo'ẽukari ġa mondouka. Nonupãukari reki ġa ġa. A'ereki he'yjuhuve'ġa horyory pa Pedro'ġa ndehe Tupana'ga mboheteavo ahemonhimomby'ava'ea rehe.

²² A'ereki he'yi kwara quarenta kwara ika'nauhũve'ga rehe Pedro'ġa ga mopo'amame.

Jesus'gareheva'ea onhi'ĩ Tupana'ga pe

²³ Igwete ġa Pedro'ġa mo'ẽukari ġa mondovo. A'ero Pedro'ġa hoi jara'ġa pyri Jesus'gareheve'ġa pyri. Igwete ġa imombe'upavi ġa pe ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa nhi'iġa ojive xava'eve'ġa nhi'iġa no.

²⁴ Henduvirẽ onhopavẽi ġa nhi'iġi opojkaharete'ga pe Tupana'ga pe.

—Ereapo pa nde yvaga, yvya, paranauhũa, ipypeva'ea reheve po rimba'e, ei ġa Tupana'ga pe.

²⁵ Eja'uva pyvõ nde ejiheva'ea monhi'ĩ hako Daviva'ea oreramonha'ea. A'ero ahe ei:

“Maraname israelitas'garũive'ğa nhimboahivuhui nhandepojykaharete'ga pe Tupana'ga pe?

Maraname ға ndeaporogitateheuhuro naerũ?” ei Daviva'ea hako, ei ға Tupana'ga pe.

²⁶ “Yvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa ojatyka upa.

Omovahĩ ға Tupana'ga remimbuhurukara'ga no Cristo'ga,” ei ahe hako.

²⁷ A'ea Jesus'gareheve'ğa ei onhi'igame Tupana'ga pe. Igwete ға ei ga pe no: –A'iti tuhẽ ға jatykai nemoirũhara'ga movahiamo Jesus'ga movahiamo ikwehe. Ga pyry hete reki neremimbuhurukara'ga, ei ға Tupana'ga pe. Emo Herodes'ğa ojatyka avo Jerusalém me Põncio Pilatos'ga pavẽi ikwehe. Israelitas'ğa ojatyka israelitas'garũive'ğa no Jesus'ga movahiamo, ei ға Tupana'ga pe.

²⁸ Ojikwe nde ei: “Nahanahã ti ға ndekouhui nehẽ,” ere nde hako. A'ereki nde ndepopoaka javo jupe, ei ға. Na tuhẽ reki ға ndekoi a'ero, ei Jesus'gareheve'ğa Tupana'ga pe.

²⁹ –Ehepia kiro ғанhi'igahya ore ve oji'i. “Pe Jesus'ga mombe'upige'ymame toponupanupãuka po ti ore pe nehẽ,” ei ға ore ve oji'i, ei ға Tupana'ga pe. Ore poko ti a'ero toromombe'u katu ti nenhi'igã Jesus'ga mombe'gwovo ға pojihuve'yma nehẽ. A'ereki ore ndereheva'ero oroko, ei ға ga pe.

³⁰ Ehepiuka ti ejipopoakara imombiga avove'ğa tetirũa ға hugwi, ei ға. Eapouka ti ore ve ahemonhimomby'aheteva'ea Jesus'ga popoakarimo. A'ereki ga pyry hete nemoirũhara'ga, ei Jesus'gareheve'ğa ga pe.

³¹ Ga nhi'imbavirẽ ga pe kiro igwygwygwygwymi onga – perope ға ojatyka ipype. Igwete Tupana'ga ra'uva ға pojykapavi ға nderekokatuavo. A'ero ға imombe'ui Tupana'ga nhi'igã ojipe'ğa pojihuve'yma.

Jesus'gareheva'ea oma'ema'ẽ ombatera ojohupe

³² Kiroki ға ojiko Jesus'ga rehe – kiro ға jihe'akatuhetei ojogwehe onhi-mongyavo. Ojo'jajo'ja hete ғandeaporogita. Nde'i ға ombatera pe ndeapoa rũi. A'ereki ға oma'eğatu ombatera ojohupeupe nhandeapoa javo jupe.

³³ Tupana'ga popoakahetea rerekovo Jesus'ga moirũhara'ğa imombe'ui opojykaharete'ga mbogweravagwera Jesus'ga mbogweravagwera. Igwete Tupana'ga imombyryhetei ға pe nhaporemõ.

³⁴⁻³⁵ Kiroki ға gwereko onga, kiroki ға gwereko yvya – ға omondomondo a'ea itambere'ia pyhyga. Igwete ға heruri itambere'ia Jesus'ga moirũhara'ğa pe toma'ẽ ti ға imbatere'ỹve'ğa pe javo. Nurã ndogwerecoa'javi ғapyteri pe imbatere'ỹve'ğa. A'ereki ға herekoe'ymame ojipe'ğa imondoi mo ға pe.

³⁶ José'ga na jitehe imondoi ogwyrã itambere'ia rehe herua. Ga ko levitaramo ypa'omeva'ero Chiprepeva'ero. Jesus'ga moirũhara'ğa ono Barnabé ga rehe. Garera pe nhande ei: Ga mbohory ga.

³⁷ Igwete ga imondoi ogwyrã itambere'ia herua Jesus'ga moirũhara'ğa pe toma'ẽ ti ға ға pe javo.

5

Ananiasva'ea Safirava'ea pavẽi

¹ Aerẽ ko Ananiasva'ea na jitehe novĩa. Ahe imondoi ogwyrã itambere'ia pyhyga ғwembirekova'ea pavẽi Safirava'ea pavẽi.

² Ananiasva'ea opojyka reki jara ojive imombytavõ inõga ojipyri. Jara ahe gweru Jesus'ga moirũhara'ğa pe aru pa ji itambere'ia javo tehe ға pe. Aherembirekova'ea Safirava'ea okwaha hete ahe'mbea.

³ Igwete Pedro'ga ei Ananiasva'ea pe:

—Maranuhũrame nde erepojkauka ejeaporoğita Satanás'ga pe e'mbero Tupana'ga ra'uva pe? A'ereki nde eremombytauhu jara ejive egwyrwa kwepykava, ei Pedro'ga ahe ve.

⁴ Ndeapoa tuhẽ ko ndegwyrwa imondoa renonde. Imondorẽ ikwepykava na jitehe ndeapoa no, ei ga ahe ve. Maranuhũrame nde reaporoğitate'varuhuro e'mbero aru pa ji javo tehe? ei ga Ananiasva'ea pe. Yvyakotyve'ğa pe jate rũi nde mbero. Tupana'ga pe nde mbero, ei Pedro'ga ahe ve.

⁵ Henduvame ganhi'iga Ananiasva'ea manoi o'a upa. Okyhyji pa hete ға a'ero ikwahavame ahemanoa.

⁶ Igwete ipyahuve'ğa nduri ahera'oa mamana tapy'ynhapira pyvõ. Igwete ға ahe rerohoi ahe tyma.

⁷ Koiramehe aherembirekokwerava'ea ruri Pedro'ga pyri no Safirava'ea. Ndokwahavi ve ahe ғwembirekova'ea manoa.

⁸ Igwete Pedro'ga ei Safirava'ea pe:

—Emombe'u katu ji ve. Maramomi ikwepykava pe imondorame egwyrwa? Momi tuhẽ oji'i?

—Momi tuhẽ itambere'ia, ei ahe ga pe o'mbero.

⁹ Igwete ga ei:

—Maranuhũrame pe ememei novĩa: “Tihepia ti nhande imoandyandyi Tupana'ga ra'uva”? ei Pedro'ga ahe ve. Kiro ki ға u – kiroki ға gweroho nerembirekova'ea tyma, ei ga. Ahe javijitehe po ti ға nde rerohoi nde tyma nehẽ no, ei Pedro'ga ahe ve.

¹⁰ Nanime Safirava'ea manoi o'a upa a'ero gapya pyri. Igwete ipyahuve'ğa nduri ahe repiaga. Igwete ға ahe rerohoi ahe tyma aherembirekova'ea pyri ahe mbojoyvya.

¹¹ Okyhyji pa hete ға a'ero Jesus'gareheve'ğa ojipe'ğa no henduvame ahemanoa.

Jesus'ga moirũharava'ea oapo ahemonhimomby'ava'ea

¹² Igwete Jesus'ga moirũhara'ğa japojaopi ahemonhimomby'ava'ea pevove'ğa pyteri pe. Igwete Jesus'gareheve'ğa nhimono'ombavi jipi ojihe'akatuavo ojogwehe ojatykahavuhua pype – perope onga rembe'yvuhu pe Salomãova'ea apoa pe.

¹³ Ojipe'ğa e'ie'i ға pe pyry hete ға javo novĩa. Emo ojikoge'ymame Jesus'ga rehe ға ipojihuvi ojihe'are'yma ға ndehe.

¹⁴ Igwaigwavete reki ojipe'ğa jikogi Jesus'ga rehe ojihe'a ға ndehe onhi-mongyavo akwaimbae'ğa kunha'ğa no.

¹⁵ Ahemonhimomby'ava'ea repiaga pevove'ğa ға nderuri itetirũave'ğa. Igwete ға ға nođi pea rupi ғakupeupava rehe. “Ga ndekorame vehevi Pedro'ğa ađi pe jate ga kwavame, opi po ti ғatetirũ ға hugwi nehẽ,” ei ға.

¹⁶ He'yjuhuve'ğa gwerugweru itetirũave'ğa anhağa rembipojykahara'ğa no. Gweru ға ға ojipejipea hugwi Jerusalémpyriva'ea hugwi. A'ero itetirũave'ğa nhimohiğatugatupavi. Anhağa jipe'apavi ға hugwi.

Ahe ombohahy Jesus'ga moirũharava'ea pe

¹⁷ Igwete ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga nhimyrõi Jesus'ga moirũhara'ğa ndehe Pedro'ğa ndehe. Gareheve'ğa na jitehe onhimyrõ ға ndehe no saduceus'ğa.

¹⁸ Nurã ға Pedro'ğa pyhygukari ға mongiuuka cadeia pype.

¹⁹ Emo Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga ruri ypytunimo ға pyri cadeia pype hovapytymba'voga ға pe ға nenohema jugwi. Igwete ga ei Pedro'ğa pe:

20 —Hepejigwovo kiro pejatykahavuhua rokari pe penhi'ama. Pe'ji ti pevove'ğa pe: Pejikogame Jesus'ga rehe po ti ga imbopyahui pejeaporoğita nehë, pe'ji ti ға pe, ei ga Pedro'ğa pe.

21 Gwendu katu ға Tupana'gapyrive'ga nhi'iğa. Igwete Pedro'ğa hoi ko'eğatue'yma rupi ғajatykahavuhua rokari pe ға mbo'eavo.

A'ea ja ikwava'ëhara'ğa nduvihavuhu'ga ruri ojiheve'ğa pavëi. Igwete ға jara'ğa mbojatykapavi. Judeus'ğa moğitaharamo ға guardas'ğa mondoukari cadeia pype togweru ti ға Pedro'ğa javo novïa.

22 Emo ovahemame cadeia pe guardas'ğa ndohepiagi reki Pedro'ğa. A'ero ға jivyri imombe'gwovo.

23 —Avi ға ahã pevo! ei guardas'ğa ға pe. Gwovapytyğatu po ға novïa, ei ға. Pero hepiakatuhara'ğa ätehei hovapytymbava pyri, ei ға ға pe. Igwete ore hovapytymba'vogi tiroho ti ға javo novïa. Emo ға nduvi reki ipype! ei guardas'ğa imombe'gwovo ға pe.

24 Henduvame guardas'ğa nduvihavuhu'ga nhimomby'apavi ikwava'ëhara'ğa nduvihava'ğa pavëi.

—Marã po ti nehë naerũ? ei ға ojohupe.

25 Nanime ojipe'ga ruri ға pyri Pedro'ğa mombe'gwovo ға pe:

—Akoja'ğa – kiroki ға pe ға mondouka ға mongiavo cadeia pype kirame raji'i novïa – kiro ға ға mbo'embo'ei o'ama nhandejatykahavuhua rokari pe, ei ga ға mombe'gwovo ға pe.

26 A'ero guardas'ğa hoi gwuvihavuhu'ga rupi Pedro'ğa nderua. Maymbeve ға Pedro'ğa nderuri ға nderekovo. A'ereki ға okyhyji he'yjuhuve'ğa hugwi. “Pedro'ğa pyhygahyrame po ti ға nhande api nehë,” ei ға ojohupe.

27 Igwete ға hoi ға nderua ға mo'ama judeus'ğa moğitahara'ğa ndovai pyteri pe. A'ero ikwava'ëhara'ğa nduvihavuhu'ga ei Pedro'ğa pe:

28 —“Tapembo'ei ti ға Jesusva'ea remimbo'ea rehe,” oro'e ko ore pe me oji'i novïa, ei ga. Emo pe pemonhimoanhaanha penhimbi'ea Jerusalémmeve'ğa pe nhaporemno, ei ga ға pe. Igwete pe imbojapotaruhui Jesusva'ea manoagwera ore rehe no, ei ga ға pe.

29 Igwete Pedro'ga ei ға pe jara'ğa pavëi Jesus'ga moirũhara'ğa pavëi:

—Tupana'ga nhi'iğa po ore hendukatui yvyakotyve'ğa nhi'iğa hohe hamo, ei ға.

30 Tupana'ga rehe nhaneramonhava'ea ojiko hako. Gaha koi ombogwera Jesus'ga gamanoa hugwi pe ga jukarë ga mbovyrukaramo yva rehe ikwehe, ei Pedro'ğa ға pe.

31 Tupana'ga omongo Jesus'ga ojipyri a'ero ga mongovo nhanderuvihavuhuhetero. Ga omongo Jesus'ga nhanembopiro'yharamo no, ei ға. Tupana'ga e'i: “Togwerojijyjyjuka po ti ga israelitas'ğa ndeaporoğita topohi ti ға okote'varuhua hugwi. Tomombo po ti ga ғandekote'varuhua a'ero ға mbopiro'yavo jugwi,” ei Tupana'ga, ei ға ға pe.

32 A'ea ore oromombe'umbe'u ға pe. Tupana'ga ra'uva na jitehe okwahavuka ға pe no. A'ereki gwa'uva Tupana'ga ombuhuruka onhi'iğa rendukatuhara'ğa pyri, ei Pedro'ğa ға pe.

33 Ganhi'iğa renduvame judeus'ğa moğitahara'ğa nhimboahihetei Pedro'ğa pe. Igwete ға ei ojohupe:

—Marã po ti nhande ға nderekoi ға jukavo nehë, ei ға ojohupe.

34 Kiro ғapyteripeve'ga po'ami a'ero Gamaliel'ga. Ga ko fariseu'ga. Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ga ға mbo'embo'e jipi. Ga nhaporemno e'i pyry hete ga pe. Kiro ga po'ami ғapyteri pe a'ero Gamaliel'ga. Igwete ga Pedro'ğa mondoukari na'ë pea hugwi.

³⁵ Ga horē ga ei jara'ga pe:

—Israelitasramo pejapyaka katu na'ē ti penhimbohovajara rehe, ei ga.

³⁶ A'ereki ymya ko Teudasva'ea uhu ikwehe jihi ko penduvihavamo ako kiro javo. He'yjuhu reki ga quatrocentos ko ga jikogi ahe rehe a'ero okovo ahe rupi, ei ga ga pe. Emo ojipe'ga ahe jukai, ei ga. A'ero ahereheve'ga kwaki'okatukatui ikwehe. Ahana'ja reki ahereheve'ga a'ero, ei Gamaliel'ga imombe'gwovo ga pe.

³⁷ —Aerē Judasva'ea ruri ikwehe Galiléiapeve'ga gwyriveva'ea ikwehe, ei ga. A'ea rupi huvihavuhu'ga okwatijapavuka nhanderera inoḡauka, ei ga ga pe. Igwete Judasva'ea ruri onhimbopogweuka he'yjuhuvu'ga pe timovahī nhanderuvihavuhu'ga javo. Emo ojipe'ga ahe jukai. Ahereheve'ga kwaki'opavi reki ikwehe, ei Gamaliel'ga imombe'gwovo ga pe.

³⁸ Nurā ji ei pe me kiro: Tapeavykyi ti Pedro'ga. Na ga ndekoi jate, ei ga. Po vyakotyve'ga ndeaporoḡita rupi ga ga mbo'ei ga nderekovo, a'ero po ti aerē momina nehē, ei ga ga pe.

³⁹ Po Tupana'ga reaporoḡita rupi Pedro'ga ga mbo'ei, a'ero po ti pe nape-mombigi tuhē Pedro'ga nehē. Pe po ti Tupana'ga movahī nehē, ei ga. Tapeavykyi ti Pedro'ga a'ero, a'e ji pe me, ei Gamaliel'ga ga pe.

Oho reki ga Gamaliel'ga nhi'iga rupi a'ero Pedro'ga jukaukare'yma.

⁴⁰ Igwete ga Pedro'ga mbuhurukara'javi ga nupanupamouka mbiara pira apopyra pyvō.

—Tapihi'iga'javi ti Jesusva'ea renoina, ei ga ga pe.

Igwete ga ga mo'ēukari a'ero ga mondovo.

⁴¹ Igwete Pedro'ga hoi judeus'ga moḡitahara'ga hugwi. Horyory reki ga hahyva'ea rehe ogwovo. A'ereki ga e'i ojohupe: “Tupana'ga e'i reki nhande ve: ‘Pepyry hete pe. Nurā ko pyry pe ikwahavi hahyva'ea Jesus'ga repyga,’ ei Tupana'ga nhande ve,” ei ga. Nurā Pedro'ga ndoryndoryvamo hahyva'ea kwahava ogwovo.

⁴² Nane'yimi ga hoḡahoi ojipe'ga mbo'eavo Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo. Ojatykahavuhua rokari pe ga hoi. Ojipe'gape'ga nonga pe ga hoi no Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ga pe.

6

Seteva'ea opoko Jesus'ga moirūharava'ea

¹ Igwaigwavete ojipe'ga jikogi Jesus'ga rehe onhimongyavo. Aerē ga nnonhi'igayvari reki judeus'ga. Kiroki ga grego ḡanhi'iga – ga onhi'igahy ga pe – kiroki ga aramaico ḡanhi'iga.

—Ga ndoporakakatui aherembirekokwera'ga, ei ga ga pe. Nomondokatui ga orere'yja'ga pe mbatera ma'ema'ērame jipi, ei ga – kiroki ga grego ḡanhi'iga.

² Igwete Jesus'ga moirūhara'ga dozeve'ga henduvi ḡanhonhi'igayvara. A'ero ga Jesus'gareheve'ga mbojatykapavi ojipyri. Igwete ga ei ga pe:

—Oreirū, ndoropohiri po ore Tupana'ga nhi'iga mombe'ua hugwi hamo ima'ema'eamo mbatera ga pe hamo, ei ga ga pe.

³ Nurā ti pemo'ē nhandere'yja'ga toma'ema'ē ti ga mbatera ga pe, ei ga. Nanongara'ga ti pemo'ē. Ojipe'ga e'i ga pe: “Ga pyry hete ikwahaheteavo,” ei ga. “Tupana'ga ra'uva ga pojyka hete ga mongokatuavo,” ei ga ga pe. Nanongara'ga ti pemo'emo'ē ga mongovo seteve'ga, ei dozeve'ga ga pe. Ga pe po ti ore ima'ēukari a'ero nehē imondokatuuka mbatera aherembirekokwera'ga pe nehē.

⁴ Ore po ti oromombe'u Tupana'ga nhi'iga ojipe'ga pe jipi nehē, ei ga. Oronhi'inhi'ī ti ore Tupana'ga pe nehē no, ei dozeve'ga ga pe.

⁵ –Kwa, ei jara'ga ġa pe. Toromo'ë ti ġa a'ero.

Seteve'ga ġa ġa mo'ëi a'ero. Estêvãova'ea pe ġa e'i. A'ereki ahe ojiko hete Jesus'ga rehe. Tupana'ga ra'uva ahe pojyka hete ahe rerekokatuavo. Ojipe'ga ġa ġa mo'ëi no Filipe'ga, Prócoro'ga, Nicanor'ga, Timom'ga, Pármenas'ga, Nicolau'ga. Antioquiapeva'ero ko Nicolau'ga oko. Onhimongo ga judeuramo okovo ikwehe.

⁶ Seteve'ga ġa ġa mo'ëi a'ero. Igwete ġa ġa nderuri Jesus'ga moirũhara'ga pyri. A'ero ġa nhi'iġi Tupana'ga pe seteve'ga ndepyga. Igwete ġa pokogi seteve'ga akaġa rehe toporavyky ti ġa mbatera ma'eamo javo.

⁷ Igwaigwavete Jesus'ga moirũhara'ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iġa ojipe'ga pe. Igwaigwavete ġa hendukatui ganhi'iġa a'ero ojikoga Jesus'ga rehe onhimongyavo Jerusalém me. He'yjuhuve'ga ojiko Jesus'ga rehe no mbatera kwava'ëhara'ġa.

Judeusva'ea ruvihavava'ea opyhyguka Estêvãova'ea

⁸ Igwete Tupana'ga imombyryvi Estêvãova'ea pe. Igwete ga ahe mbopopoakarukahetei japovouka ahe ve ġamonhimomby'ava'ea ġapyteri pe.

⁹ Aerë judeus'ga nduri Estêvãova'ea pyri ahe movahiamo – kiroki ġa cidade de Cirenepeve'ga cidade de Alexandriapeve'ga no. Gajatykahava pe ġa ei Ipiro'yve'ga apoa. Aerë ġa nduri Estêvãova'ea pyri Cilíciapeve'ga gwyrípeve'ga pavëi Ásiapeve'ga gwyrípeve'ga pavëi no. Ga ko judeus'ga jitehe. Igwete ġa nhi'iġayvari Estêvãova'ea pe.

¹⁰ Emo Estêvãova'ea okwaha hete ġa nhi'ikwepyga. A'ereki Tupana'ga ra'uva okwahavuka ga pe. Nurã ġa nonhi'iġayvara'javi ahe ve.

¹¹ A'ero ga ojipe'ga monhi'iġukari ġa mo'mbeavouka itambere'ia mondovo ġa pe. Nurã ġa ei o'mbero:

–Orohendu ore Estêvão'ga ete'varuhua Moisésva'ea pe Tupana'ga pe no, ei ġa o'mbero.

¹² Nahã ġa ojipe'ga momymomyi. Ga xava'eva'ga momymomyi, judeus'ga mbo'ehara'ga momymomyi no. Nurã ġa nduri Estêvãova'ea pyri ahe pyhyga ahe rerogwovo judeus'ga moġitahara'ga pyteri pe ahe mo'ama.

¹³ Igwete ġa ojipe'ga mo'mbeukari. A'ero ġa ei o'mbero:

–Estêvão'ga ndopigi o'ete'varuhuavo nhandejatykahavuhua pe jipi – a'ea nhaneramonhava'ea okwava'ë Tupana'ga pe hako, ei ġa. Moisésva'ea remimbo'eagwera pe ga ete'varuhui jipi no, ei ġa o'mbero.

¹⁴ Orohendu ore ganhi'iġa oji'i, ei ġa, ahe mombe'urame oji'i – kiroki ahe Nazarépeva'ero oko Jesusva'ea, ei ġa. “Jesus'ga po ti omondurunduru nhandejatykahavuhua nehë,” ei Estêvão'ga oji'i, ei ġa o'mbero ġa pe. “Jesus'ga po ti nhande mongoukari hajiheva'ea rehe. Ga po ti nianemongoukari nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera rehe – kiroki a'ea rehe Moisésva'ea ombo'embo'e nhaneramonhava'ea,” ei Estêvão'ga oji'i, ei ġa o'mbero ġa pe.

¹⁵ Kiro judeus'ga moġitahara'ga Estêvãova'ea repiahetei oina. Aherova ko Tupana'gapyrive'ga ndova javijitehe ġa pe ġwendy'javamo.

7

Estêvãova'ea omombe'u Abraãova'ea

¹ Igwete ikwava'ëhara'ġa nduvihavuhu'ga ei Estêvãova'ea pe:

–A'iti nde ei poha? ei ga ahe ve.

² Igwete Estêvãova'ea ei ymyahũva'ea mombe'gwombe'gwovo ġa pe a'ero:

—Nhiirũ, peymyana, pehendu ti nhinhi'ĩga, ei ahe. Tupana'ga onhim-boukwaha gwuvihavuhuhetero, ei ahe. Igwete ga jipiukari nhaneramon-hava'ea pe Abraãova'ea pe hako. A'ea rupi ahe ndohoi ve cidade de Harã me. Mesopotâmiapeva'ea gwyrri pe Abraãova'ea ruvi hako, ei ahe. Igwete Tupana'ga jipiukari Abraãova'ea pe.

³ Igwete ga ei ahe ve: “Heregwovo kiro egwyrã hugwi eje'yja'ga ndeja,” ei ga ahe ve. “Ahepiuka ti ji nde ve hajiheve'ga gwyrã nehẽ. Pevo ti eho,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

⁴ —A'ero Abraãova'ea hoi Caldêiapeva'ea gwyrã hugwi a'ero hako. Harã me ahe hoi upa, ei ahe. Ahepo'ria manorame Tupana'ga ahe mbuhurukari kokoty – perope xaju, ei Estêvãova'ea ga pe.

⁵ A'ea rupi Tupana'ga ndopojoykaukari'i'i ve Abraãova'ea pe ahegwyrã. Emo Tupana'ga e'i ahe ve: “Aerẽji ti ji imondoi avova'ea nde ve ndegwyrãmo nehẽ nerymimino'ga gwyrãmo nehẽ no – kiroki ga ndepy'rovove'ga,” ei ga ahe ve, ei ahe. Ahe ra'yre'ymame Tupana'ga ei ahe ve, ei ahe imombe'gwovo judeus'ga moġitahara'ga pe.

⁶ —Nahã Tupana'ga ei Abraãova'ea pe no: “Aerẽji ti nerymimino'ga hopavi agwa hugwi nehẽ. A'ero po ti ga nduvi hajiheve'ga gwyrri pe nehẽ,” ei ga ahe ve, ei ahe. “Pevove'ga po ti ga mboporavykyuhui ojive ojigwaraita ga ndehe nehẽ ga mbopiro'ye'yma ojihugwi nehẽ,” ei Tupana'ga. “He'yjuhua rupi quatrocentos kwara rupi po ti ga jigwarajuhui ga ndehe nehẽ.

⁷ Aerẽ po ti ji imbohahyi ga pe nerymimino'ga ndepyga nehẽ,” ei ga Abraãova'ea pe. “Aerẽ po ti nerymimino'ga jivyri ua ji mboheteavo kokoty jitehe nehẽ,” ei ga ahe ve hako, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

⁸ —Aerẽ Tupana'ga ea'javi Abraãova'ea pe hako, ei ahe. “Hendukaturame nhinhi'ĩga ejive po ti nde ikytiukari enhakwanhapira nehẽ,” ei Tupana'ga. “Ekyti ti eja'yra'ga nakwanha pi'ria no,” ei ga. “Ndera'yra'ga na jitehe tokyti gwa'yra'ga nehẽ no,” ei Tupana'ga ahe ve, ei ahe. “Nahã ti a'ero,” ei Abraãova'ea ga pe, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo. Aerẽ Abraãova'ea ra'yramo. Isaque ahe ono gwa'yrava'ea rehe, ei ahe. Oito okirirẽ Abraãova'ea ikyti ipita'ngiva'ea pi'ria a'ero. Aerẽ Isaqueva'ea na jitehe okyti gwa'yrava'ea Jacóva'ea, ei ahe. Aerẽ Jacóva'ea ta'yta'y no. Doze ko ahera'yrava'ea nhaneremboypya, ei ahe. Igwete Jacóva'ea okytikyti gwa'yrava'ea no, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

Estêvãova'ea omombe'u Joséva'ea

⁹⁻¹⁰ —Aerẽ Jacóva'ea ra'yrava'ea nhimyrõi oirũva'ea rehe Joséva'ea rehe hako, ei ahe. Nurã ahe Joséva'ea pyhygi ahe mondovo hajiheva'ea pe itambere'ia kwepygauka toporavyky ti ga ga pe javo, ei ahe. Igwete hajiheva'ea Joséva'ea rerohoi a'ero ogwyrri pe Egito pe. Pevova'ea Joséva'ea mboporavykyuhui hako. Ahe jigwarairame Joséva'ea rehe Tupana'ga gwereko katu ahe mbopiro'yavo hahya hugwi nhaporemõ, ei Estêvãova'ea ga pe. Faraóva'ea ko Egitopeva'ea ruvihavuhuro oko hako. Joséva'ea kwahavame Faraóva'ea e'i ahe ve: “Pyry hete ga.” A'ereki Tupana'ga ahe arõuka Faraóva'ea pe, ei Estêvãova'ea. Tupana'ga okwahaheteuka mbatera Joséva'ea pe no. Nurã Faraóva'ea ahe mongoi governadorva'ea hako. Igwete ahe ei Joséva'ea pe: “Ji moirũ ti ga ndepiakatuavo jigwyrripeve'ga. Ehepia katu pa ti nhimbatara ji ve no,” ei ahe Joséva'ea pe hako, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo.

¹¹ —Aerẽ Egito pe ipapavi aheremitymagwera. Canaãmeva'ea gwyrri pe opa pa aheremitymagwera no, ei ahe. Tiruahũ hete ahe ve a'ero. Ndogwerekõa'javi mbatera nhaneramonhava'ea pe Canaã me a'ero, ei Estêvãova'ea.

¹² Emo ojipeva'ea omombe'u Joséva'ea ruvava'ea pe Jacóva'ea pe. “Gwereco ga mbatera Egito pe,” ei ahe imombe'gwovo. Nurã Jacóva'ea gwa'yrava'ea mondonga'ei pevo peho ti mbatera pyhygauka nhande ve javo. A'ero ahe hoi herua opo'ria pe, ei ahe.

¹³ Mominame ahe hoa'javi tipyhy javo. A'ea rupi Joséva'ea jikwahavukari oirũva'ea pe. A'ero Faraóva'ea Joséva'ea re'yjava'ea kwahavi no, ei ahe.

¹⁴ Igwete Joséva'ea oirũva'ea mondonga'javi opo'ria pyri gwe'yjava'ea pyri tuhu pa ti ga ji pyri Egito pe javo. He'yi aheryjava'ea, setenta e cinco ko ahe, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

¹⁵ Igwete Jacóva'ea hoi Egito pe a'ero. Pevo ahe manoi. Aerẽ pevo jitehe aheryrava'ea manoi no nhaneramonhava'ea, ei ahe.

¹⁶ Aerẽ aherymyminova'ea ahery'oa rerohoi Canaã me inoga itaruvi-havuhua kwaruhu pe hako – perope Siquém me Emorva'ea re'yjava'ea gwyrageri pe. Ymya Abraãova'ea opyhy pevova'ea yvya Emorva'ea re'yjava'ea hugwi itambere'ia mondongo ahe ve.

Estêvãova'ea omombe'umbe'u judeus'ga moğitahara'ga pe. Igwete ahe ei no:

¹⁷ —Aerẽ Jacóva'ea rymyminova'ea nhimohemyhãi hete onhimongyavo Egito pe hako nhaneramonhava'ea, ei ahe. Kiro ihogwerĩ nhaneramonhava'ea hohava apiavo pea hugwi a'ero. A'ereki ymya Tupana'ga omombe'u nhogwenonde Abraãova'ea pe ahehoagwama, ei ahe.

¹⁸ Ahehoa rupi ojipeva'ea ko oko Egitopeva'ea ruvihavuhuva'ea. Ahe ndokwahavi Joséva'ea.

¹⁹ Igwete ahe nhaneramonhava'ea moandyandyi ojigwarajuhuavo ahe rehe, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo. Igwete ahe nhaneramonhava'ea mbopohirukari aheryrava'ea hugwi ipita'ngiva'ea hugwi ahe momboruka tomano ti penda'yra'ga javo, ei ahe.

Estêvãova'ea omombe'u Moisésva'ea

²⁰ —A'ea rupi Moisésva'ea ari hako. Ipita'ngiva'ea ikatu'i hete, ei ahe. Três jahya rupi ipita'ngiva'ea ka'mbui opo'ria rongga pype novãa.

²¹ Emo ahe'yembora ahe nogame mytu'ẽ me Faraóva'ea ra'yrava'ea ahe pojykai ojive ahe rerekokatuavo jira'yra'ga javo ahe ve, ei ahe.

²² Aerẽ Egitopeva'ea Moisésva'ea mbo'embo'ei jipi ikwahavuka pa ahe ve. Igwete Moisésva'ea ikwahahetei mbatera mombe'gwovo japokatuavo mbatera, ei ahe.

²³ —Aerẽ he'yi kwara quarenta kwara Moisésva'ea rehe, ei ahe. Igwete ahe ei ovyteri pe: “Taho ti ji jire'yja'ga ndepiaga israelitas'ga ndepiaga,” ei Moisésva'ea hako, ei ahe.

²⁴ Ahe horame Egitopeva'ea rekote'varuhui Moisésva'ea re'yjava'ea rehe. Hepiagame Moisésva'ea hoi gwe'yjava'ea pyri ahe repyga Egitopeva'ea juka, ei ahe.

²⁵ A'ereki Moisésva'ea e'i ovyteri pe: “Jire'yja'ga po okwaha nhiremim-bopiro'yağwama Egitopeva'ea hugwi,” ei ahe novãa. “E'i po ga ji ve: ‘Moisés'ga pe po ti Tupana'ga nhande mbopiro'yukari Egitopeve'ga hugwi nehẽ,’ e po ga ji ve,” ei Moisésva'ea novãa. Emo Moisésva'ea re'yjava'ea ndokwahavi ve a'ea okovo, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

²⁶ —Ko'emame ohoa'javame Moisésva'ea gwe'yjava'ea repiagi ahe jogway-varame, ei ahe. Igwete Moisésva'ea hoi tambojogwereko katu ga javo novãa. “Penhoirũ pe novãa,” ei ahe. “Maranuhũrame pe jogwayvaruhui naerũ?” ei Moisésva'ea gwe'yjava'ea pe, ei ahe.

²⁷ Emo ahe – kiroki ahe oko te'varuhu ojipeva'ea pe – ahe Moisésva'ea moanhani ahe mondongo. Igwete ahe ei Moisésva'ea pe: “Nanemongoukaruhui ga

oreruvihavamo. Ga nde'i nde ve: 'Juizramo nde rekoi ġa pe tere'e katu ti ġandeaporoġita pe,' jave'yma nde ve," ei ahe.

²⁸ "Kirame nde Egitopeva'ea jukai oji'i. Kiro nde ji jukapotaruhui no naerū?" ei ahe Moisésva'ea pe, ei ahe.

²⁹ Ahenhi'ġa renduvame Moisésva'ea ka'nhyimi ahe hugwi ogwovo. Hajiheva'ea gwyri pe ahe ruvi a'ero Midiã me, ei ahe. Pevo ahe ra'yra'yramo. Dois ahera'yrava'ea akwaimba'ero, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ġa pe.

³⁰ –He'yi kwara quarenta kwara Moisésva'ea ruvame pevo hako, ei ahe. Aerē yvagipeve'ga ġipiukari Moisésva'ea pe ongae'yi me vytyruhua ppyvo Sinai ppyvo, ei ahe. I'yva pype ga ġipiukari Moisésva'ea pe ikaja pytera pype.

³¹ Hepiagame ahe nhimomby'ai hehe o'ama. "Taho ti jypyvo hepiaga," ei Moisésva'ea, ei ahe. Ohorame ahe henduvi Tupana'ga nhi'ġa a'ero, ei ahe.

³² "Ĵihi ko Tupanamo ako," ei ga.

"Neramonha'ġa ji mbohete.

A'ereki Abraão'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete," ei Tupana'ga ahe ve, ei ahe.

A'ero Moisésva'ea hyhyipavi o'ama. Ahe opojihu hepiaga okyhyjiavo ġwaramo, ei Estêvãova'ea.

³³ –Igwete Tupana'ga ei ahe ve: "Ehekyi epyruhua e'ama avo. A'ereki avova'ea yvya ji apojyka jijive ji pyri okovo ġwaramo," ei Tupana'ga ahe ve, ei ahe.

³⁴ Igwete ga ei ahe ve no: "Ahepia ji Egitopeve'ġa ġigwaraja jireheve'ġa ndehe. Ahendu ji ġijiheve'ġa pytuhemahivuhua hahya rerekovo ġwaramo," ei ga, ei ahe. "Kiro ji jyvi ġa mbopiro'yavo Egitopeve'ġa hugwi," ei ga. "Hereg-wovo kiro a'ero. Torombojivy ti nde Egito pe ĵitehe nehē," ei Tupana'ga Moisésva'ea pe hako, ei ahe.

Estêvãova'ea omombe'u Moisésva'ea movahġagwera

³⁵ Igwete Estêvãova'ea ei ġa pe no:

–Ahere'yjava'ea omovahġ a'ero Moisésva'ea hako. "Nanemongoukaruhui ġa oreruvihavamo," ei ahe. "Ga nde'i nde ve: 'Juizramo nde rekoi ġa pe tere'e katu ti ġandeaporoġita pe,' jave'yma nde ve," ei ahe Moisésva'ea pe hako, ei ahe. Moisésva'ea ĵitehe reki Tupana'ga ahe mondoid ahe mongovo aheruvihavamo ahe mbopiro'yharamo Egitopeva'ea hugwi, ei ahe. Tupana'ga omondouka Moisésva'ea pyri yvagipeve'ga – kiroki ga ojipiuka ahe ve i'yva pype ikaja pytera pype. Tupana'ga omondouka ga monhi'ġa Moisésva'ea pe. Nahã Tupana'ga Moisésva'ea mondoukari teremopiro'yuka ti eje'yja'ġa javo, ei ahe.

³⁶ Igwete Moisésva'ea gwe'yjava'ea rerohoi gwupi Egito hugwi. Ahe oapoapo ahemonhimomby'ava'ea Egito pe ypiahu pe no Mar Vermelho pe, ei ahe. He'yi kwara rupi quarenta kwara rupi Moisésva'ea ahe monhimomby'ai ongae'yi me po rimba'e, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo.

³⁷ –Moisésva'ea ĵitehe e'i gwe'yjava'ea pe israelitasva'ea pe hako: "Aerē po ti Tupana'ga ojipe'ga mongoi onhi'ġa mombe'uharamo pe me nehē. Nhaneryminororo po ti ga rekoi nehē ĵi'jave'ga nehē," ei Moisésva'ea hako, ei ahe.

³⁸ Moisésva'ea oko nhaneramonhava'ea pyteri pe israelitasva'ea pyteri pe a'ero ahe jogwerekorame ongae'yi me hako. Moisésva'ea oko yvagipeve'ga pyri no – kiroki ga onhi'ġa ahe ve vytyruhua rehe Sinai rehe, ei ahe. Igwete Tupana'ga imbuhuri onhi'ġa ahe ve teremombe'u ti jara'ġa pe javo. A'ero

Tupana'ga imbuhurukari a'ea nhande ve no. Ganhi'iġa ko okoji avuirama, ei Estêvãova'ea ġa pe.

³⁹ —Emo Moisésva'ea nhi'iġa nhaneramonhava'ea nohendupotari reki, ei ahe. “Xakoyme nhande Moisés'ga rehe,” ei nhaneramonhava'ea hako. “Xajivy po nhande Egitopeve'ġa gwyri pe hamo,” ei ahe ojohupe novia, ei ahe.

⁴⁰ Igwete Moisésva'ea mbegwerame ua vytyruhua hugwi nhaneramonhava'ea hoi javo Arãova'ea pe Moisésva'ea reki'yrava'ea pe: “Eapoapo ti ha'angava nhaneremimbohete haramo togweroho ti ġa nhande renonde,” ei ahe. “A'ereki akoja'ga – kiroki ga nhande reru Egito hugwi ikwehe – mahã po ga kiro naerũ Moisés'ga? Oho hete po ga nhande hugwi,” ei nhaneramonhava'ea novia, ei ahe.

⁴¹ A'ea rupi nhaneramonhava'ea japoi yuranuhã ra'yra ra'angavuhua a'ero ġwemimbohete haramo. A'ero ahe ijukai mbiara ikwava'eġa jupe, ei ahe. Aerẽ ahe japoi toryva ġwembiapoa pe ha'angava pe timbohete ti a'ea javo jupe.

⁴² Nurã Tupana'ga pohiri nhaneramonhava'ea hugwi, ei ahe. “Tombohete tehe ti ġa jaytata'ia a'ero. A'ereki a'ea ġa opota hete ġwemimbohete haramo,” ei Tupana'ga, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ġa pe. A'ea ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea okwatija hako nhaneramonhava'ea mombe'gwovo hako, ei ahe. Tupana'ga nhi'iġa ahe omombe'u ikwatijaramo.

“He'yi kwara rupi quarenta kwara rupi pe ndekoi ongae'yi me.

Ji ve rui reki pe ijukai mbiara ikwava'eġa a'ea rupi,” ei Tupana'ga, ei ahe.

⁴³ “Moloque reki pe peroho hyrua pype.

A'ea ko penemimbohete haramo oko,” ei ga.

“Renfã apoa ra'angava jaytata'ia ra'angava pe peroho pejupi penemimbohete haramo no.

A'ereki a'ea pe peapo timbohete ti a'ea javo,” ei Tupana'ga, ei ahe.

“Nurã ti ji pe mondohetei cidade de Babilônia rehero nehẽ,” ei Tupana'ga hako.

Nahã aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iġa, ei ahe.

Estêvãova'ea omombe'u onga Tupana'gapeva'ea

⁴⁴ Igwete Estêvãova'ea ei judeus'ġa moġitahara'ġa pe no:

—Ongae'yi me nhaneramonhava'ea gwereko tenda tapyjamo Tupana'ga pe hako – a'ea pype Tupana'ga ojipiuka ahe ve. A'ereki Tupana'ga e'i jipe Moisésva'ea pe toapo ti ġa javo, ei ahe. “Tahepiuka ti ji nde ve yvagipeva'ea. A'ea javijitehe ti eapo tenda a'ero,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe hako, ei ahe.

⁴⁵ Nhaneramonhava'ea gwereko tenda a'ero. A'ea ahe ra'yrava'ea heruri Josuéva'ea pavẽi ipojoykaramo vyva hajiheva'ea hugwi. A'ereki Tupana'ga omondomondo aha hajiheva'ea ahegwya hugwi ahe monhamonhana nhaneramonhava'ea hugwi, ei ahe. Nurã tenda rekoi avo avuirama hako. U ve ahe pyteri pe Daviva'ea ruvame avo, ei ahe.

⁴⁶ Daviva'ea gweaporoġitapyryva ġwaramo onhiarõuka Tupana'ga pe. Igwete Daviva'ea ei Tupana'ga pe: “Ta'apo ti onga nde ve. A'ereki nde rehe nhaneremboypya Jacóva'ea ojiko,” ei ahe.

⁴⁷ Daviva'ea ra'yrava'ea ki a'e te oapo onga imohina Tupana'ga pe hako Salomãova'ea, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo.

⁴⁸ —A'erorame tehe nhanderuvihavuhete'ga Tupana'ga nduvi vyakotyve'ġa nembiapoa pype, ei ahe. Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea omombe'u a'ea ikwatija hako. Nahã Tupana'ga ei:

⁴⁹ “Yvagi pe ji rekoi huvihavuhuro jipi,” ei ga.

“Yvya ko oko tehe ji ve a'ero,” ei ga.

“Marãva'ea pe peapo onga ji ve naerũ
topyta ti ga ipype javo?” ei ga.

⁵⁰ “A'ereki jihi te tuhẽ a'apo pa yvaga yvya no,” ei Tupana'ga nhandepojyka-harete'ga hako, ei Estêvãova'ea.

A'ea Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iğa ik-watija hako, ei Estêvãova'ea judeus'ğa moğitahara'ğa pe.

⁵¹ Igwete Estêvãova'ea ei ға pe no:

—Napeangarihu pe tuhẽ naerũ, ei ahe. Ndapeapyakwapupugihu pe henduvame Tupana'ga nhi'iğa. Penamonhava'ea rupi ko pe hoi. Ndapehopotari pe Tupana'ga ra'uva rupi jipi, ei ahe.

⁵² Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea rehe nhaporemome penamonhava'ea jigwarai hako, ei ahe. Igwete penhamonhava'ea ahe jukajukai no – kiroki ahe omombe'u nhoğwenonde pyryheteve'ga rurağwama Jesus'ga rurağwama, ei ahe. Kiro pe, pepyhyguka Jesus'ga guardas'ğa pe ga jukavouka ikwehe, ei ahe.

⁵³ Pe me Tupana'ga ombuhuruka ġwemimbo'ea novãa ga imondorame ojipyrive'ğa pe togweroho ti ға israelitas'ğa pe javo. Emo reki pe napehendukatui, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo judeus'ğa moğitahara'ğa pe.

Ahe ojuka Estêvãova'ea

⁵⁴ Henduvame Estêvãova'ea nhi'iğa judeus'ğa moğitahara'ğa nhimboahivuhui ranuhũ ahe rehe a'ero.

⁵⁵ Emo Tupana'ga ra'uva opojyka hete Estêvãova'ea. A'ero ahe rovavuramo hepiakatuavo yvagi pe. Igwete ahe hepiagi Tupana'ga rendy'jahetea. Ahe hepiagi Jesus'ga ama Tupana'ga koty no.

⁵⁶ Igwete Estêvãova'ea ei:

—Pehepia, ei ahe. Ji ahepia yvaga rovapytymba'vogipyra, ei ahe. Ahepia ji ga no – kiroki ga Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri ikwehe. Pevo ga ami Tupana'ga koty, ei Estêvãova'ea ға pe.

⁵⁷ Igwete ға hapukajahyahivi ojapyakwapyga tihenduvyme ga javo. A'ero ға nhambavi ahe rehe.

⁵⁸ Ga ahe pyhygi ahe rerogwovo ahe momboa cidade hugwi tiapiapi ga javo. Kiroki ға e'i oko te'varuhu Estêvãova'ga javo – kiro ға hekyi opira i'arimova'ea imondovo inoğa Saulo'ga pyri. A'ero ға ahe apiapi tijuka ga javo.

⁵⁹ Oapirame Estêvãova'ea nhi'iği Jesus'ga pe opojykaharete'ga pe.

—Jesus, emondo jira'uva ejipyri yvagi pe, ei ahe.

⁶⁰ Igwete ahe ndurugi ġwenypy'amo oina onhi'iğa mondovo opojykaharete'ga pe.

—Terembojari ti ға ndehe ġandekote'varuhuva'ea jiapiagwera, ei ahe ga pe.

O'erẽ ahe manoi upa.

8

¹⁻² Igwete Saulo'ga ei:

—Na ға ga jukai tuhẽ, ei ga.

Kiro Tupana'gareheve'ğa Estêvãova'ea ra'oa rerohoi ityma. Igwete ға jehe'ohetei ahe rehe upa.

Saulova'ea ojigwarai Jesus'gareheve'ea rehe

A'ea rupi tuhẽ ojipe'ğa jigwarai hete Jesus'gareheve'ğa ndehe Jerusalém me. Nurã gareheve'ğa kwaki'opavi ға hugwi ogwovo Judéiapeve'ğa gwyri pe Samariapeve'ğa gwyri pe no. Jesus'ga moirũhara'ğa jate ndohoi upa.

³ Oro Saulo'ga, ojigwarajuhu hete ga Jesus'gareheve'ga ndehe. Igwete ga imbojoapiapi ogwovo ġanonga pype ġa pyhyga akwaimbae'ga kunhangwera'ga no. Igwete ga ġa nderohyryrygi ġa nderogwovo ġa mongiavo cadeia pype jipi.

Filipeva'ea omombe'u Jesus'ga Samaria pe

⁴ Okwaki'opavame ogwovo Jesus'gareheve'ga hoġahoi Jesus'ga mombe'gwovo ojipe'ga pe ikwehe.

⁵ Igwete Filipe'ga hoi cidade de Samaria pe. Pevo ga Jesus Cristo'ga mombe'umbe'u ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo ġa pe.

⁶ Igwete ga japojapoi ahemonhimomby'ava'ea ġapyteri pe no. Igwete pevove'ga henduvi Filipe'ga nhi'iġa hepiaga ahemonhimomby'ava'ea. A'ero ġa nhaporemō ġa japyakahetei ganhi'iġa rehe.

⁷ Anhaġa ohapukajahi opohia ġwembipojykahara'ga hugwi he'yjuhuve'ga hugwi. Filipe'ga omopo'aġatu nomyive'ga ipyka'nauhũve'ga no.

⁸ A'ero Samariapeve'ga horyory hete a'ea rupi onhimongyavo.

⁹⁻¹⁶ Igwete Filipe'ga Jesus Cristo'ga mombe'umbe'ui ġa pe.

—Tupana'ga ombuhuruka ga yvya koty nhande pyri, ei ga. Pejikogame ga rehe po ti Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero nehẽ, ei Filipe'ga ġa pe.

Igwete ġa heroviari ganhi'iġa ojikoga Jesus'ga rehe akwaimbae'ga kunhangwera'ga no. A'ero ga ġa mobatizai yhya pyvõ Jesus Cristo'gareheva'ero ġa ndekoro ġwaramo. A'ea rupi Tupana'ga ra'uva nduri ve ġa pyri ġa nderekovo.

Kiro ipajive'ga na jitehe heroviari Filipe'ga nhi'iġa no Simão'ga. Igwete ga nhimobatizaukari Filipe'ga pe. Ymya Simão'ga omonhimomby'a Samariapeve'ga opajia pyvõ jipopoaka hete ji javo novã. A'ea rupi ġa hopavi Simão'ga nhi'iġa rupi a'ero huvihava'ga okoteheve'ga pavẽi. E'i tehe ġa ga pe: “Agwa'ga ko ipopoakaheteve'ga Tupanamo,” e'i tehe ġa ga pe. A'ea rupi ġa hopavi Simão'ga nhi'iġa rupi. Ombokwara'ara'a ga ġa monhimomby'avo opajiro ġwaramo. Emo kiro hendukaturame Filipe'ga nhi'iġa ġa gwerovia hete ga onhimobatizauka. Simão'ga ġa javijitehe gwerovia no. Igwete ga nhimobatizaukari Filipe'ga pe. A'ero ga rekoi Filipe'ga pavẽi jipi onhimomby'avo hepiaga Filipe'ga japojaaporame ahemonhimomby'ava'ea.

Aerẽ ojipe'ga Samariapeve'ga mombe'ui Jerusalém me.

—Samariapeve'ga ġwendu katu kiro Tupana'ga nhi'iġa Jesus'ga mombe'ua, ei ġa ġa pe.

Jesus'ga moirũhara'ga ikwahavame kiro ġa ei Pedro'ga pe a'ero:

—Heregwovo kiro Samaria pe ġa ndepiaga a'ero. João'ga ti toho nde rupi no, ei ġa ga pe.

—Kwa. Oroho ti a'ero nehẽ, ei Pedro'ga ġa pe.

A'ero ġa jogwerohoi Samaria pe Jesus'gareheve'ga pyri. Ga ndepiagame Pedro'ga nhi'iġi Tupana'ga pe:

—Embuhu kiro eja'uva ġa pyri ġa nderekokatuavo. A'ereki nduri ve, ei ġa Tupana'ga pe.

¹⁷ Igwete Pedro'ga pokogi ġa ndehe João'ga pavẽi. Kiro turi Tupana'ga ra'uva ġa pyri ġa nderekokatuavo a'ero.

¹⁸ Igwete Simão'ga hepiagi no ipajive'ga.

—Nahã, ja'gwy, ei ga. Jesus'ga moirũhara'ga pokogame ġa ndehe a'ero Tupana'ga imbuhuri gwa'uva ġa pyri imongovo, ei ga.

Igwete ga ei Pedro'ga pe:

—Koro itambere'ia, ei ga.

¹⁹ Ji mbopopoaka ti nanongara rehe no, ei ga. Nurã ji pokogame ojipe'ga ndehe po ti Tupana'ga imbuhuri gwa'uva ġa pyri nehẽ, ei ga ġa pe novĩa.

²⁰ –Ereho ti nde hahyva'ea ruvihava pype eitambere'ia pavẽi nehẽ, ei Pedro'ga ga pe. A'ereki nde ere'euhu: “Tamondo ti nhiitambere'ia Tupana'ga ra'uva mbuhura kwepyguka,” ereuhu nde, ei ga Simão'ga pe.

²¹ Ore Tupana'ga ra'uva mbuhurukarame ko nde orereheva'ea rũi. A'ereki nde ndepy'a te'varuhu Tupana'ga pe, ei Pedro'ga ga pe.

²² Erojjijyi ti ejeaporogitate'varuhua. Enhi'ĩ ti Tupana'ga pe tomombo ti ga nderekote'varuhua nde hugwi nehẽ, ei ga.

²³ A'ereki ji anhimombaragwaha nenhimyrrouhũhetea rehe. Nandepiro'yi nde ete'varuhua hugwi, ei ga Simão'ga pe.

²⁴ Igwete ga ei Pedro'ga pe:

–Pehe ti penhi'ĩ Tupana'ga pe ji repyga tanhimondoukaryme ti ga hahyva'ea ruvihava pype penembi'eagwera rupi nehẽ, ei Simão'ga ġa pe.

²⁵ Aerẽ Pedro'ga imombe'ui ġwembikwahava pevove'ga pe João'ga pavẽi Jesus'ga nhi'ĩga imombe'gwovo ġa pe. A'ero ġa jivyri imbojoapiapiavo ogwovo cidades pe Samariapeve'ga gwyri pe Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe. Aerẽ ġa vahemi Jerusalém me.

Etiópiapeva'ea

²⁶ Aerẽ nhandepojykaharete'gapyrive'ga yvagipeve'ga ruri javo Filipe'ga pe:

–Heregwovo ypihua koty pehe pe – kiroki pehea oho Jerusalém hugwi ongae'yma rupi ogwovo cidade de Gaza pe, ei Tupana'gapyrive'ga ga pe.

²⁷⁻²⁸ A'ero Filipe'ga hoi ogwovo. A'ea ja huvihava'ga hoi pea rupi Etiópiapeve'ga gwyrive'ga. Oporavyky ga Candacehẽa pe jipi – kiroki hẽa ġanduvihavuhẽa Etiópiapeve'ga gwyri pe. Gwepia katu ga itambere'ia hẽa pe. Uhu na'ẽ ga Jerusalém me Tupana'ga mboheteavo. Kiro ga hoa'javi pea rupi ojivya ojigwyri pe jitehe Etiópiya pe. Igwete ga reni gwyrua pype ġwenonhandavuhua pype ogwovo. Ohorame ga nhi'ĩgi ikwatijara pe oina – kiroki Isaíasva'ea Tupana'ga nhi'ĩga mombe'uharava'ea okwatija inoga.

²⁹ A'ea ja Filipe'ga hoi pehea rupi ogwovo no. Igwete Tupana'ga ra'uva ei ga pe:

–Heregwovo garyruhua pyri ekovo jypyvo.

³⁰⁻³³ A'ero Filipe'ga hojipei ipyri ogwovo. Igwete Etiópiapeve'ga nhi'inhi'ĩgi Isaíasva'ea rembikwatijaragwera pe oina – kiroki Tupana'ga okwatijaruka ahe ve hako. Aherembikwatijara e'i:

“Gweroho ġa ovelha tijuka javo,” e'i.

“Cordeiro hava mondohogame nonhi'ĩgi upa,” e'i ikwatijara.

“I'javijitehe ko ga no.

Gweroho ġa ga tijuka ga javo,” e'i.

“Gwerohorame ga nonhi'ĩgi upa,” e'i ikwatijara.

“Ga ga mbotegweterame ojipe'ga ndovavagahivi ga rehe,” e'i.

“Ndahakwepori ga.

A'ereki ġa ga juka yvyakotyve'ga hugwi,” e'i aherembikwatijara.

Igwete Etiópiapeve'ga nhi'inhi'ĩgi jupe oina gwyrua pype. Henduvame ganhi'ĩga Filipe'ga ei ga pe:

–Erekwaha po nde aheremimombe'ua? ei Filipe'ga onhi'ĩga mondovo ga pe.

–Avi ahã novĩa, ei ga. Marã po ji ikwahavi? A'ereki nimombe'uhavi ji ve, ei ga. Ejiupi ji pyri eina, ei ga Filipe'ga pe.

Igwete Filipe'ga jiupiri oina ga pyri a'ero ga rupi ogwovo.

³⁴ Igwete ga ei Filipe'ga pe:

—Ji mbo'e ti a'ea rehe. Ma'ga pe ahe ei ikwatija Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea? ei ga. Ojive ahe ei? Mara'ngu po ojipe'ga pe javo? ei Etiópiapeve'ga ga pe.

³⁵ —Jesus'ga pe ahe ei gweroho ga ga jukavo javo, ei Filipe'ga ga pe.

Kiro Filipe'ga Jesus'ga mombe'umbe'ui aherembikwatijara mombe'ukatuavo a'ero ga pe.

³⁶⁻³⁸ Ohorame pea rupi kiro ga vahemi ypiahu'ia pyri. Igwete Etiópiapeve'ga ei:

—Agwa reki yhya, ei ga. Nanhimobatizai po ti nde nehē? ei ga ga pe.

Igwete Etiópiapeve'ga imombigukari gwenonhandavuhua. A'ero ga jogwerojyvi ojogwero gwovo y pe. Igwete Filipe'ga ga mobatizai.

³⁹ Ga ěrame yhya hugwi nhandepojy kaharete'ga ra'uva Filipe'ga rerohojipei. Etiópiapeve'ga ndohepiaga javi ga a'ero. Igwete ga hoi ogwovo pea rupi gworyvamo Etiópiapeve'ga.

⁴⁰ Kiro Filipe'ga ukwahavi cidade de Azoto pe. Aerē ga imbojoapiapi ogwovo cidades pe Jesus'ga mombe'gwovo ga pe. Aerē ga vahemi cidade de Cesaréia pe.

9

Saulova'ea ojiko reki Jesus'ga rehe

¹ A'ea ja ko Saulo'ga nhimbohovajari Jesus'gareheve'ga ndehe ta'apiti pa ga javo. Igwete ga hoi mbatera kwava'ěhara'ga nduvihavuhu'ga pyri.

² Igwete ga ei ga pe:

—Ekwatija ti enhi'iga mondovouka judeus'ga pe cidade de Damasco pe ji kwahavuka ga pe, ei ga. Aroho ti ji nerembikwatijara a'ero hepiuka ga pe gajatykahava pype tajipoko ti ga nehē, ei Saulo'ga ga pe. A'ero po ti ji ga ndekari pevo nehē – kiroki ga oho Jesus'ga nhi'iga rupi. Ga ndepiagame po ti ji ga pyhypyhygukari ga nderurahyavouka avo jitehe Jerusalém me nehē akwaimbae'ga kunhangwera'ga no, ei Saulo'ga ga pe.

—Kwa. Takwatija ti ji nde mombe'gwovo ga pe, ei ikwava'ěhara'ga nduvihavuhu'ga ga pe.

Igwete ga ikwatijari Saulo'ga pe imondovo togweroho ti ga a'ea javo.

³ Igwete Saulo'ga hoi pea rupi okovo. Ga vahēgwerĩrame Damasco pe kotihĩ hendy'javuhuva'ea uhu ga pyri yvaga hugwi. Hendy'javuhuva'ea pyteri pe ga rekoi a'ero.

⁴ A'ea ga mombori vvyvo ga noĝa. Igwete ga henduvi ganhi'iga.

—Saulo, Saulo! ei ga ga pe. Maraname nde imbohahyukarhui ji ve?

⁵ —Manamo pe naerũ? ei Saulo'ga ga pe.

—Ji ko Jesus, ei nhandepojy kaharete'ga ga pe. Ji ve nde erembahyukaruhu.

⁶ Emo ji a'e nde ve kiro: Epoã egwovo cidade pe, ei ga Saulo'ga pe. Pevove'ga po ti omombe'u nde ve nderekoaĝwama nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁷ Saulo'garupive'ga nonhi'igi o'ama. A'ereki ga gwenduvice ojipe'ga nhi'iga. Emo ga ndohepiagi ga.

⁸ Igwete Saulo'ga po'ami. Kiro ga ma'ěi novĩa, emo ga ndahehai reki. Igwete ga ga popyhygi ga rerogwovo Damasco pe.

⁹ Três ga gwehae'yma rerokiri. Ndo'ui ga mbatera. Ndoy'ui ga no. Onhi'inhi'ĩ ga Tupana'ga pe a'ero.

¹⁰ A'ea ja Ananias'ga rekoi Damasco pe. Pevo ga ruvi Jesus'gareheva'ero. Igwete Jesus'ga jipiukari ga pe.

—Ananias, ei ga ga pe.

—Gara? ei ga.

¹¹ —Heregwovo pea rupi kiroḡwe – kiroki pehea pe ḡa e'i Direita, ei Jesus'ga ga pe. Peho ti Judas'ga rongga pe Saulo'ga reka – kiroki ga cidade de Tarsopeve'ga. Kiro ga nhi'iḡi Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

¹² Orohepiuka ji nde ga pe ko. A'ero ga hepiagi nderuraḡwama ojipyri, ei ga. Igwete nde pokogi ga rehe ga mboheakwakatuavo. Nahā ti eho ga pyri a'ero, ei ga Ananias'ga pe.

¹³ Igwete Ananias'ga ei:

—Po ahe ndohoi Saulo'ga pyri hamo, ei ga. He'yive'ḡa omombe'u gareaporoḡita ji ve oji'i. Oko te'varuhu ga ndereheve'ḡa pe Jerusalém me heaji'i, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁴ Kiro ikwava'ēhara'ḡa nduvihava'ḡa ga mbuhuri avo ore pyri topyhy ti ga ḡa javo – kiroki ḡa onhi'inhi'i nde ve jipi. Ore pyhy pota ga a'ero tomongi ḡa cadeia pype javo, ei Ananias'ga Jesus'ga pe.

¹⁵ Emo Jesus'ga e'i ga pe:

—Eho jate ti akoja'ga pyri. A'ereki ji anhimoirūuka ga pe kiro, ei Jesus'ga ga pe. Ji mombe'u po ti ga judeus'ḡarūive'ḡa pe ḡanduvihava'ḡa pe nehē israelitas'ḡa pe nehē no, ei ga Ananias'ga pe.

¹⁶ Jihi ti tahepiuka hahyaḡwama ga pe, ei ga. Nhiarōe'ŷve'ḡa po ti okwahavuka hahyva'ea ga pe ga ji mombe'urame ḡa pe nehē. Emo po ti ga onhimomirana jupe nehē tamombe'u tuhē ti Jesus'ga ḡa pe javo nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁷ A'ero Ananias'ga hoi ogwovo Judas'ga rongga pe okiavo Saulo'ga pyri. Saulo'ga onhi'inhi'i Tupana'ga pe. Igwete Ananias'ga pokogi ga rehe. Igwete Ananias'ga ei ga pe:

—Nhiirū, ei ga Saulo'ga pe. Nhandepojykaharete'ga – gaha ojipiuka nde ve pea rupi nde rurame Jesus'ga – kiro ga ji mbuhurukari nde pyri teremboheakwa katu ti ga javo ji ve, ei ga. Terepojykauka ga jira'uva pe javo ga ji mbuhurukari nde pyri kiro, ei ga Saulo'ga pe.

¹⁸ Kotihī indurugi Saulo'ga reakwara hugwi pira pea'java'ea. A'ero ga hepiakatua'javi. Kirē Saulo'ga nhimobatizaukari Jesus'gareheva'ero.

¹⁹ I'urame mbatera ga pytupoakaramo.

Saulova'ea omombe'u Jesus'ga Damasco pe

Igwete Saulo'ga pytaahi'vi Jesus'gareheve'ḡa pyri Damasco pe.

²⁰ Nambegwei ga ogwovo judeus'ḡa jatykahai pe Jesus'ga mombe'gwovo ḡa pe.

—Jesus Cristo'ga ko Tupana'ga ra'yramo tuhē oko, ei ga ḡa pe.

²¹ Ganhi'iḡa renduvame ḡa nhimomby'apavi. Igwete ḡa ei ojohupe:

—Marā naerū? Saulo'ga oko te'varuhu hete ḡa pe Jerusalém me heikwehe – kiroki ḡa onhi'i Jesus'ga pe jipi, ei ga. Aerē ga ruruhui kokoty tapyhy ti ḡa nderogwovo ikwava'ēhara'ḡa nduvihava'ḡa pyri javo. Agwa'ga ko ga rūi naerū? ei ga ojohupe.

—Ki ga tuhē reki a'ea, ei ḡa.

Onhimomby'a hete ḡa a'ero Saulo'ga nhi'iḡa renduva Jesus'ga mombe'urame.

²² Igwete Saulo'ga ega'ei ḡa pe:

—A'iti tuhē Jesus'ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei Saulo'ga ḡa pe.

Igwaigwavete Saulo'ga heroviarukari ġa pe Jesus'ga mombe'urame ġa pe. Henduvame garemimbo'ekatua judeus'ġa nonhi'iġa'javi ga pe a'ero Damascopeve'ġa.

²³ He'yi Saulo'ga kiri. Aerē judeus'ġa jatykai marã po ti nhande ga jukai javo ojohupe novia.

²⁴ Igwete ġa ami jurukwara pyri – perope jupihavuhua oatima cidade – jurukwara pyri ġa ami arimo ypytunimo tipyhy ti Saulo'ga jukavo javo novia. Emo Saulo'ga okwaha ġanhi'iġa.

²⁵ Nurã garemimbo'ehara'ġa ga rerohei ypytunimo ga rerojiupia jupihavuhua rehe. Igwete ġa ga mbo'avi pandyruhua pype ga mbojyva mytu'ē me ga mondovo ga moka'nhyuma ġa hugwi.

Saulova'ea ojivy Jerusalém me

²⁶ Aerē Saulo'ga jivyri Jerusalém me. A'ero ga hopotari Jesus'gareheve'ġa pyri ġa nderekovo. Emo ġa okyhyji pa ga hugwi. A'ereki ġa ndogweroviari Saulo'ga jikoga Jesus'ga rehe.

²⁷ Nurã Barnabé'ga ga rerohei Jesus'ga moirūhara'ġa pyri ovavagahiva ga rehe ga mombe'ukatuavo ġa pe. Igwete Barnabé'ga ei ġa pe:

–Nhandepojykaharete'ga ojipiuka Saulo'ga pe pehea rupi ga horame heikwehe, ei ga ġa pe. Igwete Jesus'ga nhi'iġi ga pe, ei ga. A'ero Saulo'ga jikogi ga rehe ga mombe'gwombe'gwovo ojipe'ġa pojihuve'yma Damasco pe heikwehe, ei Barnabé'ga ga mombe'gwovo ġa pe.

²⁸ A'ero Saulo'ga pytai Jesus'gareheve'ġa pyri ogwoogwovo ġa ndupi Jerusalém rupi. Igwete ga nhandepojykaharete'ga mombe'ui Jesus'ga mombe'ui Jerusalémmeve'ġa pojihuve'yma.

²⁹ Igwete Saulo'ga nhi'iġayvari judeus'ġa pe – kiroki ġa grego ġanhi'iġa. Ga Jesus'ga mombe'urame ġa pe ġa ga jukapotari novia.

³⁰ Jesus'gareheve'ġa ikwahavame Saulo'ga rerohei ġa hugwi cidade de Cesaréia pe. A'ea hugwi ġa ga mondoi cidade de Tarso pe.

³¹ Kirē ojipe'ġa nombolahyukara'javi Jesus'gareheve'ġa pe a'ero Judéiapeve'ġa gwyri pe Galiléiapeve'ġa gwyri pe no Samariapeve'ġa gwyri pe no. Igwaigwavete ġa jikohetei Jesus'ga rehe a'ero imondovo imohina ga rehe. Tupana'ga ra'uva ġa pokopoko jipi. A'ero igwaigwavete ġa ojipe'ġa mbojikogukari Jesus'ga rehe.

Pedrova'ea omombi Enéiasva'ea ka'nauhūa

³² Aerē Pedro'ga imbojoapiapi ogwovo cidades pe. Aerē ga vahemi cidade de Lida pe ogwovo Jesus'gareheve'ġa pyri.

³³ Pevo ga nomyive'ga repiagi gakupeupava rehe Enéias'ga. Oito kwara gamynhe'yma rehe.

³⁴ Igwete Pedro'ga ga repiagi javo ga pe.

–Enéias, Jesus Cristo'ga omombi kiro neka'nauhūa nde hugwi, ei ga. Epo'ã ti herekokatuavo ekupeupava, ei Pedro'ga ga pe.

³⁵ Kotihī Enéias'ga po'ami a'ero. Igwete ġa nhaporemō ġa nduri ga repiaga Lidapeve'ġa nhumeve'ġa no. Sarena ei ġa nhuhūa pe. Ga repiagame ġa jikopavi Jesus'ga rehe a'ero.

Pedrova'ea ombogwera Tabitava'ea

³⁶ A'ea rupi Tabitahēa rui cidade de Jope pe. Igwete hēa tetirūaramo upa. Hēa ko Jesus'garehevehēa. Dorcas ko hēarera Gréciapeve'ġa nhi'iġimo. Gwereco katu katu hēa ojipe'ġa jipi. Ombatera hēa omondomondo imbatere'ỹve'ġa pe jipi.

³⁷ Igwete hēa tetirūaramo. A'ero hēa manoi hete upa. Igwete hēapavēive'ga ipyhei hēara'oa herojiupia onga jo'ari pe inoḡa.

³⁸ Igwete Jesus'gareheve'ga mokonha'ga mondoukari Pedro'ga pyri. A'ereki ḡa okwaha garuva cidade de Lida pe – a'ea ojopyri u cidade de Jope pavēi. Igwete ḡa ḡa mondoukari Pedro'ga pyri tuhu ti ga kotihī javo.

³⁹ A'ero Pedro'ga ruri ḡa ndupi. Ga vahemame ḡa ga rerojiupiri onga jo'ari pe. Igwete aherembirekokwera'ga Pedro'ga atimani o'ama ojehe'gwovo Tabitahēa rehe omano ahe ore hugwi javo. Igwete ḡa hepiukari opira ga pe hēarembiapoagwera i'arimova'ea igwyriva'ea no. A'ea hēa omboja ḡa pe jipi okorame ḡa pavēi.

⁴⁰ Igwete Pedro'ga ḡa mo'embavi ḡa mondovo okia hugwi. A'ero ga renypy'andurugi onhi'iḡa Tupana'ga pe. Igwete ga ami ojirovaga hēara'oa pe. –Tabita, epo'ā, ei ga hēa pe.

Kiro hēa ma'ēi a'ero. Pedro'ga repiagame hēa vyri oina.

⁴¹ Igwete ga hēa popyhygi hēa mopo'ama. A'ero ga Jesus'gareheve'ga mbuhurukara'javi ojipyri aherembirekokwera'ga jara'ga no. Igwete ga hēa repiukari ḡa pe.

⁴² Aerē ḡa imonhimoanhambavi imombe'gwovo Jopepeve'ga pe. Ikwa-havame he'yive'ga jikogi Jesus'ga rehe a'ero.

⁴³ Igwete Pedro'ga pytai Jope pe Simão'ga ronga pe upa. Simão'ga ko mbiara pira apoharamo oko.

10

Cornéliova'ea ombuhuruka Pedrova'ea ḡwonga pe

¹ A'ea rupi Cornélio'ga rekoi cidade de Cesaréia pe. A'ereki ga pevo u soldados'ga nduvihavamo. Soldados'ga ko romanos'ga Itáliapeve'ga gwyrähug-wive'ga onhimongyavo.

² Cornélio'ga ojiko Tupana'ga rehe ga mboheteavo jipi ḡwongapypeve'ga pavēi. He'yi ga omondomondo itambere'ia judeus'ga pe imbatere'yve'ga pe. Onhi'inhi'i ga Tupana'ga pe jipi.

³ Kiro ga rekoi onhi'iḡa Tupana'ga pe. Ka'aru três horas rupi Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari Cornélio'ga pe. Kiro ga ruri javo ga pe.

–Cornélio, ei ga ga pe.

⁴ Ga repiagame Cornélio'ga kyhyjihetei a'ero.

–Gara? ei ga ga pe.

–Tupana'ga ḡwendu nenhi'iḡa ojive, ei Tupana'gapyrive'ga ga pe. Gwepia ga neremimondoa imbatere'yve'ga pe a'ea ko pyry hete javo. Nurā ga ji mbuhuri nde pyri, ei ga.

⁵ Kiro ji ei nde ve a'ero: Emondo ti ejipyrive'ga kiro Jope pe Simão Pedro'ga reruruka.

⁶ Mbiara pira apohara'ga ronga pe ga ruvi Simão'ga ronga pe. Ypiahua koty ko tuvi garonga, ei ga Cornélio'ga pe.

⁷ Onhi'imbavirē ga pe Tupana'gapyrive'ga hoi ga hugwi. A'ero Cornélio'ga mokonha'ga mbuhurukari ojipyri – kiroki ḡa oporavyky ga pe garonga pype. Soldado'ga ga ombuhuruka no – kiroki ga gapyrituhēve'ga. Soldado'ga ga javijitehe ojiko Tupana'ga rehe no.

⁸ Igwete Cornélio'ga ḡa mbuhurukari ojipyri imombe'gwovo ḡa pe Tupana'gapyrive'ga nhi'iḡa ojive. Igwete ga ḡa mondoi Jope pe Pedro'ga reruruka.

⁹ Ko'emame ḡa vahemi Jope koty. A'ea ja ko Pedro'ga jiupiri onga arimo iperehuva'ea arimo. Ahaji katu ga hoi tanhi'i Tupana'ga pe javo.

10-11 A'ero ty'ara ga jukai. Ga imboavujikwerame mbatera ga pe ga hepiagi yvagipeva'ea. A'ereki Tupana'ga gwepiuka ga pe yvaga rovapytymba'vogipyra. Kiro hyruhua ijiyi ga pyri ta'apynhapira'javuhuva'ea. Quatro ko ipyhykava imbojyhava.

12 Gwereco paravuhu mbatera ipype onhimongyavo ipyva'ea hyryryva'ea ipepova'ea.

13 Igwete Tupana'ga ei ga pe:

—Pedro. Here ijukavo i'gwovo, ei ga ga pe novĩa.

14 —Avi ahã, ei Pedro'ga. Ji nda'uangavi tuhẽ mbatete'varuhua, ei ga ga pe.

15 Igwete Tupana'ga ea'javi ga pe:

—Jihi a'e pyry jupe. Ite'varuhu terei jupe a'ero, ei ga Pedro'ga pe.

16 Três vezes ga ea'jaa'javi hepiuka Pedro'ga pe. Aerẽ hyrua jivyra'javi ogwovo yvagi pe jitehe.

17 Igwete Pedro'ga ei ovytyeri pe:

—Gara rehe Tupana'ga hepiukaruhui nanongara ji ve naerũ? ei ga. Gara rehe ga ji mbo'e pota a'ea pyvõ? ei ga ikwahave'yma.

Ga japyakarama a'ea rehe kiro Cornélio'gahugwive'ğa ami jupihava pyri jurukwari pe. A'ereki pevove'ğa omombe'u Simão'ga rongga ğa pe. Kiro ğa ami jurukwari pe a'ero.

18 Igwete ğa nhi'iğa mondoi ipypeve'ğa pe:

—Agwa Simão Pedro'ga ruvi?

—Agwa ko ga ruvi, ei ğa ğa pe.

19 A'ea ja Pedro'ga japyakai hepiagipyra rehe onga arimo oina. Igwete Tupana'ga ra'uva ei ga pe:

—Uhu kiro trêsve'ğa nde reka, e'i.

20 Here ejyva ğa pyri a'ero, e'i. Eho tuhẽ ti ğa ndupi ipojihuve'yma. A'ereki jiji amondouka ğa nde pyri, e'i Pedro'ga pe.

21 A'ero Pedro'ga jyi Cornélio'gahugwive'ğa pyri javo ğa pe.

—Jihi pe ji reka pejikovo, ei ga. Gara rehe pe nduri ji pyri a'ero? ei ga ğa pe.

22 —Cornélio'ga ko ore mbuhuruka nde pyri soldados'ğa nduvihava'ga, ei ğa ga pe. Oko katu ko ga jipi. Tupana'ga rehe ga jikogi ga mboheteavo, ei ğa. Judeus'ğa nhaporemõ e'i ga pe: “Pyry hete,” ei ğa Pedro'ga pe. Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga uhu ga pyri heaji'i, ei ğa. Igwete ga ei Cornélio'ga pe: “Emondouka ti ğa Pedro'ga reruruka ejipyri terehendõ ti ganhi'iğa,” ei Tupana'gapyrive'ga ga pe heaji'i, ei ğa. Nurã ore ruri kiro nde pyri javo nde ve, ei ğa Pedro'ga pe imombe'gwovo.

23 A'ero Pedro'ga ğa mbuhuri onga pype ğa mongiavo ojipyri.

Ypyhajive Pedro'ga ei ğa pe:

—Xaho kiro ga pyri Cesaréia pe a'ero, ei ga ğa pe.

Igwete ğa hoi. Jesus'gareheve'ğa oho Pedro'ğa ndupi no Jopepeve'ğa.

24 Ko'emame ğa vahemi Cesaréia pe. Cornélio'ga ombojatyka pa gwe'yja'ğa noğa gahã no – kiroki ğa ga pavẽi ojikoty'a. Garonga pe ğa ndekoi Pedro'ğa mboha'uva a'ero upa.

25 Pedro'ga vahemame Cornélio'ga ga repenhani gwenypy'anduruga ga pyri tambohete ga javo novĩa.

26 Emo Pedro'ga ga mopo'ã.

—Tanhimbohetei, ei ga. A'ereki jiji ko vvyakotyva'ea pe javijitehe, ei Pedro'ga ga pe.

27 Onhi'iğame ga pe Pedro'ga reki garonga pype ğajatyka repiaga.

28 Igwete Pedro'ga ei ğa pe:

—Judeus'garũiva'ero ko pe peko novĩa. Pe atyvi ko ji rekoi judeuramo novĩa, ei ga. Pekwaha reki pe oreramonhava'ea nhi'i'ga ore ve jipi tapehoi judeus'garũive'ga pyri javo. “Tapejihe'ari tuhẽ ti ga ndehe,” ei ahe, ei Pedro'ga. Emo Tupana'ga okwahavuka ji ve gweaporogita a'ea rehe oji'i, ei ga ga pe. “Ite'varuhu terei jara'ga pe,” ei Tupana'ga ji ve oji'i, ei ga.

²⁹ Nurã ji ndapojihuvi jioa pe pyri pendeheve'ga erame ji ve oji'i, ei ga. Kiro ji ei pe me a'ero: Gara rehe pe ji mbuhurukari kokoty a'ero? ei Pedro'ga ga pe.

³⁰ Igwete Cornélio'ga ei ga pe:

—Tamombe'u ti nde ve a'ero, ei ga. Três kiro ji kiri ga jipiukarirẽ ji ve, ei ga. Ka'aru três horas rupi ji nhi'i'gi Tupana'ga pe avo nhironga pe oji'i. A'ero gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari ji ve. Hendy'ja hete gapira, ei ga Pedro'ga pe.

³¹ “Cornélio,” ei ga ji ve, ei ga. “Tupana'ga gwendu nenhi'i'ga. Gwepia ga neremimondoagwera imbatere'yve'ga pe,” ei ga ji ve, ei Cornélio'ga Tupana'gapyrive'ga nhi'i'ga mombe'gwovo.

³² “Emondo ti ga Jope pe a'ero Simão Pedro'ga reruruka ejipyri,” ei ga ji ve. “Mbiara pira apohara'ga ronga pe ga ruvi Simão'ga ronga pe. Ypiahua koty ko garonga ruvi,” ei ga, ei Cornélio'ga imombe'gwovo.

³³ Kotihĩ ji ga mondoukari nde pyri a'ero, ei ga Pedro'ga pe. Piry hete a'ero nde ruri avo. Igwete ore jatykapavi kiro Tupana'ga rovai pyteri pe orokovo. Torohendu pa ti Tupana'ga remimombe'ua nde ve, ei ga Pedro'ga pe.

Pedrova'ea omombe'u Jesus'ga Cornéliova'ea pe

³⁴ Igwete Pedro'ga ei Cornélio'ga pe:

—Kirogwe ji ikwahahetei, ei ga. Judeus'ga ndehe jate rũi Tupana'ga rekoi. Oko pa ga judeus'garũive'ga ndehe no. A'ereki ga ojo'ja ga pe.

³⁵ Gagwuri pe nhaporemó Tupana'ga oko ga ndehe ga jikogame ga rehe okokatuavo, ei Pedro'ga ga pe.

³⁶ —Tupana'ga omondouka onhi'i'ga israelitas'ga pe ikwehe, ei ga. A'ereki Jesus Cristo'ga omanoro gwaramo Tupana'ga rerekokatuukari nhande ve. A'ereki Jesus'ga nhandepojykaharetero oko, ei Pedro'ga ga pe. Pekwaha pe a'ea, ei ga imombe'gwovo Cornélio'ga pe.

³⁷ João Batistava'ea e'i na'ẽ ga pe: “Peko ti Tupana'ga nhi'i'ga rupi,” ei ahe, ei ga. Ga ndekorame hupi ahe ga mobatizai ikwehe, ei Pedro'ga ga pe. Aerẽ ga Jesus'ga mombe'ui Galiléiapeve'ga gwuri pe na'ẽ. A'ero Judéiapeve'ga gwuri pe nhaporemó ga ga mombe'umbe'ui, ei ga ga pe. Pekwaha pe Jesus'ga mombe'ua jipi.

³⁸ Pekwaha pe Jesus'ga reaporoğita no Nazarépeve'ga reaporoğita, ei ga. A'ereki Tupana'ga opojykauka ga gwa'ua pe ga mbopopoaka ikwehe. Nurã Jesus'ga rekokatukatui ogwovo gapyteri pe, ei ga. Diabo'ga ga pojykarame Jesus'ga ga pe'ai ga hugwi. A'ereki Tupana'ga Jesus'ga poko ga rerekovo, ei Pedro'ga ga pe.

³⁹ —Orohepia pa ore Jesus'ga reaporoğita Jerusalém me Israelpeve'ga gwuri pe nhaporemó. Igwete ore imombe'ui orerembiepiagawera no, ei ga. Ojuka reki ga Jesus'ga kutuga ga mo'ama yva rehe.

⁴⁰ Emo mokõi ga kirirẽ Tupana'ga ga mbogwera ga repiuka orerovaki, ei ga.

⁴¹ Jara'ga pe – kiroki ga ndojikogi ga rehe – ga pe ga ndohepiukari ga, ei ga. Ore ve jate ga gwepiuka. A'ereki Tupana'ga ore mo'ẽ jipe tomombe'u ti ga Jesus'ga javo. Igwete ore i'ui mbatera ga pavẽi ga kweravirẽ, ei ga Cornélio'ga pe imombe'gwovo.

⁴² —Jesus'ga e'i ore ve ikwehe: “Jihi po ti a'e gandeaporogita pe mbapava koty nehẽ omanove'ga okojive'ga no,” ei ga. “A'ereki Tupana'ga e'i ji ve a'ea rehe hako,” ei Jesus'ga, ei ga. “Ji mombe'umbe'u ti ojipe'ga pe a'ero nehẽ,” ei ga ore ve ikwehe, ei Pedro'ga ga pe.

⁴³ —Jesus'ga jitehe Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhaporemo omombe'u nhoḡwenonde ga kwatija po raka'e, ei Pedro'ga. Igwete ahe ei: “Ga jikogame ga rehe po ti Tupana'ga imombori gāndekote'varuhua ga hugwi nehẽ ga manoro ḡwaramo ga ndepyga nehẽ,” ei ahe Jesus'ga mombe'gwovo po raka'e, ei ga Cornélio'ga pe imombe'gwovo.

Tupana'ga ra'uva uhu Cornélio'ga pyri

⁴⁴ Pedro'ga nhi'igame ga pe Tupana'ga ra'uva ruri ga pyri nhaporemo ga pojykavo – kiroki ga ḡwendu Jesus'ga mombe'ua.

⁴⁵⁻⁴⁶ Kiro ḡanhi'iga aherembikwahave'ḡva'ea a'ero. Igwete ga Tupana'ga mbohetehe'tei upa. Henduvame ḡanhi'iga judeus'ga nhimomby'ai a'ero – kiroki ga uhu Pedro'ga rupi Jesus'gareheve'ga.

—Iii! Judeus'ḡarũive'ga pyri vehevi Tupana'ga omondo gwa'uva ga pojykvouka no! ei ga ojohupe.

Igwete Pedro'ga ei ga pe:

⁴⁷ —Nhande pyri na'ẽ ko Tupana'ga ra'uva uhu ikwehe. Kiro gara'uva ruri ga pyri na jitehe no, ei Pedro'ga. Timobatiza ti ga yhya pyvõ a'ero, ei ga ga pe.

⁴⁸ A'ero Pedro'ga ga mobatizaukari ga ndekoro ḡwaramo Jesus Cristo'gareheve'a'ero. Igwete ga ei Pedro'ga pe:

—Pepytaahi'vi ti ore pyri.

A'ero ga pytai ga pyri upa.

11

Pedro'ga omombe'u pa Jerusalémmeva'ea pe

¹ Aerẽ ojipe'ga ga mombe'ui javo Judéiapeve'ga gwyri pe.

—Judeus'ḡarũive'ga ḡwendu katu kiro Tupana'ga nhi'iga no, ei ga ga mombe'gwovo.

Jesus'ga moirũhara'ga pe ga imombe'ui jara'ga pe no Jesus'gareheve'ga pe.

² Aerẽ Pedro'ga jivyri ua Jerusalém me. A'ero judeus'ga nhi'igayvari ga pe Jesus'gareheve'ga.

³ —Maranuhũ nde houhui judeus'ḡarũive'ga pyri i'gwovo ga pavẽi? ei ga ga pe. Judeus'ga ndojihe'ari te ga ndehe, ei ga Pedro'ga pe.

⁴ Igwete Pedro'ga ei ga pe.

—Tamombe'u pa ti kiro pe me.

⁵ Jihi ko ako na'ẽ Jope pe nhinhi'iga Tupana'ga pe ikwehe, ei ga. A'ero ji hepiagi yvagipeva'ea. A'ereki Tupana'ga gwepiuka ji ve hyrua tapy'ynhapira'javuhuva'ea, ei ga ga pe. Yvaga hugwi ijyvi ua. Quatro ko ipyhykava imbojyhava. Igwete ijyvi ua opiga ji ypyvo, ei ga.

⁶ Hepiakaturame ji hepiagi ipype ipyva'ea onharõva'ea hyryryva'ea. Ipepova'ea ji ahepia no, ei ga.

⁷ Igwete ji henduvi Tupana'ga nhi'iga jijive. “Pedro,” ei ga. “Here ijukavo i'gwovo,” ei ga ji ve, ei ga.

⁸ “Avi ahã,” a'e ji. “Mbatete'varuhua ndokiangavi jijuru pe,” a'e ji ga pe.

⁹ Emo ga ea'javi ji ve yvaga hugwi: “Jihi a'e pyry jupe. Ite'varuhu terei jupe a'ero,” ei ga ji ve, ei Pedro'ga.

¹⁰ Três vezes ga ea'jaa'javi hepiuka ji ve. Kirẽ hyrua jivyra'javi ogwovo yvagi pe jitehe ikwehe, ei ga imombe'gwovo ga pe.

11 –Nanime trêsvê'ğa nduri ji pyri onga pe – perope aju. Cornélio'ga ombuhuruka ға ji pyri Cesaréia hugwi ikwehe, ei ga.

12 Igwete Tupana'ga ra'uva ei ji ve: “Eho tuhê ti ға ndupi ipojihuve'yma,” e'i ji ve, ei ga. Agwa'ğa ji aroho ji rupi a'ero Jope hugwi ikwehe. Seis ko ға Jesus'gareheve'ğa, ei Pedro'ga ға pe. Aerê ore vahemi Cornélio'ga rongga pe a'ero.

13 Igwete ga imombe'ui ore ve: “Tupana'gapyrive'ga uhu ji pyri o'ama nhironga pe oji'i,” ei Cornélio'ga, ei ga. “Igwete ga ei ji ve: ‘Emondouka ti ға Jope pe Simão Pedro'ga reruruka ejipyri,’ ei Tupana'gapyrive'ga ji ve,” ei ga.

14 “‘Garemimombe'ua rendukaturu ғwaramo po ti pe hoi yvagi pe a'ero nehê nerongapeve'ğa pavêi nehê no,’ ei Tupana'gapyrive'ga ji ve,” ei Cornélio'ga.

Pedro'ga omombe'u pa Cornélio'ga nhi'igagwera ojive. Igwete Pedro'ga ei ға pe no:

15 –A'eroğwe ji Jesus'ga mombe'ui ға pe. A'ero Tupana'ga ra'uva ruripei ға pyri ға pojkavo, ei Pedro'ga. Pehepia ko gara'uva ruri nhande pyri ikwehe. Akoja javijitehe kiro turi ға pyri nohō, ei ga ға pe.

16 A'ea rupi ji ikwahava'javi reki Jesus'ga nhi'igagwera, ei Pedro'ga. A'ereki ga e'i ikwehe: “João Batista'ga oko ға pavêi ға mobatizavo yhya pyvō. Emo po ti Tupana'ga oko pe pavêi nehê imondovouka gwa'uva pe pyri pe pojkauka nehê,” ei Jesus'ga ikwehe, ei ga.

17 Tupana'ga ombuhuruka gwa'uva nhande ve nhande jikogame nhandepojkaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe. A'ea jitehe ga omondo kiro judeus'ğarūive'ğa pe nohō, ei ga. Tupana'ga imondopotarame ға pe ji namovahī ga a'ero, ei Pedro'ga ға pe.

18 Henduvame Pedro'ga nhi'iga ға ndogwayvara'javi ga a'ero. Igwete ға Tupana'ga mbohetei pyry hete ga javo.

–Judeus'ğarūive'ğa vehevi Tupana'ga ombopohiruka ғandekote'varuhua hugwi ға mboheaporoğitapyahuavo, ei ға ogwovo.

Antioquiapeva'ea ojiko Jesus'ga rehe

19 Estêvãova'ea jukarame judeus'ğa ojigwarajuhu Jesus'gareheve'ğa ndehe. Nurã Jesus'gareheve'ğa kwaki'oki'oi a'ero ға hugwi ogwovo. Jara'ğa oho Feníciapeve'ğa gwyri pe. Jara'ğa oho ypa'ouhū me Chipre pe okovo. Jara'ğa oho cidade de Antioquia pe. A'ero ға Jesus'ga mombe'umbe'ui ға pe. Judeus'ğa pe jate reki ға Jesus'ga mombe'ui.

20 Emo jara'ğa Chiprepeve'ğa cidade de Cirenepeve'ğa pavêi ohorame Antioquia pe Jesus'ga mombe'umbe'ui judeus'ğarūive'ğa pe.

21 Tupana'ga ға moirū ға nderekovo. A'ero Antioquiapeve'ğa hendukatui ғанhi'iga. Igwete he'yjuhuve'ğa jikogi opojkaharete'ga rehe Jesus'ga rehe onhimongyavo.

22 Aerê ojipe'ğa hoi Jerusalém me ға mombe'gwovo Jesus'gareheve'ğa pe.

–Antioquiapeve'ğa ojiko Jesus'ga rehe kiro, ei ға ға pe.

Henduvame ға Barnabé'ga mondoi ға pyri a'ero Antioquia pe.

23 Igwete ga hoi ға ndepiaga.

–Tupana'ga omombyry tuhê pe me, ei ga ға pe.

Igwete Barnabé'ga roryvamo a'ea rehe. Igwete ga ға mbojikohetei Jesus'ga rehe.

–Pejikopave'yimi Jesus'ga rehe penhimimbotarimo, ei ga ға pe.

24 A'ereki Barnabé'ga ko pyry hete. Tupana'ga ra'uva ga pojka hete ga rerekokatuavo. Ojiko hete ga Jesus'ga rehe. Igwete ga ға mbojikojikogi ga rehe no. He'yjuhuve'ğa kiro ojiko nhandepojkaharete'ga rehe onhimongyavo.

²⁵ Aerē Barnabé'ga hoi cidade de Tarso pe Saulo'ga reka.

²⁶ Ga repiagame ga ga reruri Antioquia pe. Ojipeji kwara ġa nduvame pevo. A'evo jitehe ġa Jesus'gareheve'ġa nderojatykatykai jipi he'yjuhuve'ġa mbo'eavo. Antioquia pe na'ē ġa ono Cristo'gareheve'ġa ġa ndehe – kiroki ġa ojiko Jesus'ga rehe.

²⁷ A'ea rupi ġa pyri Ágabo'ġa nduri Jerusalém hugwi – kiroki ġa omombe'u Tupana'ga nhi'ġa aerējiva'ea no. Igwete ġa nduri Jesus'gareheve'ġa pyteri pe.

²⁸ Igwete Ágabo'ga ami javo ġa pe. A'ereki Tupana'ga ra'uva ga mbo'e. A'ero ga ami javo Antioquiapeve'ġa pe ġa momoranduva.

–Aerē po ti ipapavi nhaneremityma nhandegwyripeva'ea nhaporemonehē, ei ga.

A'ea Ágabo'ga imombe'ui ġa pe. Aerē na tuhē ihoi ganhi'ġa rupi ikwehe. Opa pa mbatera Cláudio'ga rekorame nhanderuvihavuhuro ikwehe.

²⁹⁻³⁰ Nahā Ágabo'ga imombe'unhoġwenondei Jesus'gareheve'ġa pe. A'ero ġa ei ojohupe:

–Timondo ti itambere'ia nhaneirũ'ġa pokoga Judéia pe a'ero, ei ġa.

A'ero ġa imondomondi. Kiroki ġa he'yi gwereko – he'yi ġa omondo. Kiroki ġa mokonhete gwereko – mokonhete'i ġa omondo. Igwete ġa imondoi Barnabé'ġa pe togweroho ti ġa Judéiapeve'ġa gwyrripeve'ġa pe javo. Aerē Barnabé'ġa herohoi Judéia pe Saulo'ga pavēi imondovo Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pe.

12

Koji'i ahe ojigwarai Jesus'gareheve'ea rehe

¹ A'ea rupi ko Herodesva'ea rekoi judeus'ġa gwyri pe huvihavuhuro. Igwete ahe jigwarai Jesus'gareheve'ġa pyteripeve'ġa ndehe.

² Igwete Tiagova'ea – kiroki João'ga reki'yrava'ea – Herodesva'ea ahe akamomborukari itakyhea'javuhuva'ea pyvõ.

³⁻⁴ Ikwahavame judeus'ġa mbohoryvukara ahejuka rehe, Herodesva'ea Pedro'ga pyhygukari no. Igwete ahe Pedro'ga mondoukari ga mongiavouka cadeia pype. Ahe ga mondoukari soldados'ġa po pe dezesseisve'ġa pe tohemyme ti ga javo. Quatrove'ġa gwepia na'ē ga. Kirē ojipe'ġa quatrove'ġa py'rovo. Quatro vezes ġa jopy'rupy'ruí ga repiaga ara rupi pytunimo no. Nahā Herodesva'ea ga mondoukari soldados'ġa po pe tapemohemukari ti Pedro'ga javo. A'ea rupi judeus'ġa japoí toryva pão ndovuriva'ea i'gwovo. Igwete Herodesva'ea ei ovyteri pe: “Na judeus'ġa i'upavi na'ē Páscoa rupiara,” ei ahe. “Aerē po ti ji Pedro'ga mbuhurukari imbojambojaruka garekote'varuhua ga rehe ġandovaki hete nehē. A'ero po ti ji ga jukaukari nehē,” ei Herodesva'ea ovyteri pe novĩa.

⁵ Igwete ahe Pedro'ga mombytai cadeia pype. Emo Jesus'gareheve'ġa onhi'inhi'ĩ hete Tupana'ga pe emohemuka ti Pedro'ga cadeia hugwi javo.

Pedrova'ea ohē cadeia hugwi

⁶ Aerē Herodesva'ea ei ovyteri pe: “Ko'emame po ti ji Pedro'ga mbuhurukari ġandovaki nehē,” ei ahe novĩa. Ypytunimo Pedro'ga kiri soldados'ġa pyteri pe mokonha'ġa pyteri pe. Soldados'ġa opokwa memei ga ojihe itanhuramuhũa pyvõ ga rerekovo. Ojipe'ġa opojyka hovapytymbava o'ama hepiaga. Igwete Pedro'ga kiri upa.

⁷ Kotihĩ Tupana'gapyrive'ga ukwahavamo o'ama Pedro'ga pyri yvagipeve'ga. Hendy'ja hete cadeia pype a'ero. Igwete ga pokogi Pedro'ga jati'yva rehe toma'ē ga javo.

—Haite! Here evya, ei ga javo Pedro'ga pe.
A'ero itanhuramuhũa ihiri Pedro'ga poa hugwi.

⁸ Igwete Tupana'gapyrive'ga ei ga pe:

—Embogwa eku'ayvira. Emongi epyruhua nohõ, ei ga javo ga pe.

Igwete Pedro'ga imongi a'ero.

—I'arimova'ea emongi ejoa ji reviri, ei ga ga pe.

⁹ Igwete Pedro'ga hoi ga reviri ogwovo. Ndogweroviari reki ga Tupana'gapyrive'ga rembirohoa novĩa. “Jikiri pe ji ga repiagi,” ei ga novĩa.

¹⁰ Kiro ġa kwavi soldados'ġa pyvõ. Kiro ġa kwavi jara'ġa pyvõ no. Igwete ġa vahemi jupihai pe jurukwara pyri. A'ea rupi ko ahe oho cidade pe. Hovapytymbava ko ferrova'ea. Kiro ġa vahemi ipyri. Igwete a'ea nhovapytymba'vogi ġa pe. Igwete ġa ãi cadeia hugwi a'ero ogwovo cidade rapea rupi onga pyvõ okwava. Kotihĩ Tupana'gapyrive'ga hoi ga hugwi ga reja.

¹¹ Kiro Pedro'ga ikwahavi a'ero. “A'iti tuhẽ reki!” ei ga. “Tupana'gapyrive'ga ji rerohoi tuhẽ cadeia hugwi. Jipojykaharete'ga ombuhuruka ga ji pyri,” ei ga. “A'ero ga ji mbopiro'yukari Herodes'ga popoakara hugwi judeus'ġa ndeaporoġitate'varuhua hugwi no,” ei Pedro'ga ovytyteri pe.

¹² Ojapyakarẽ a'ea rehe kiro ga hoi Mariahẽa ronga pe João Marcos'ga yhẽa ronga pe. Igwete ga vahemi onga jupihai pe. A'ea ja Jesus'gareheve'ġa jatykapavi onga pe onhimongyavo onhi'inhi'ĩġa Tupana'ga pe.

—Emohemuka ti Pedro'ga cadeia hugwi, e'ie'i ġa ga pe.

A'ereki ġa ndokwahavi ve Pedro'ga hemagwera jugwi.

¹³ Igwete Pedro'ga vahemi onga jupihai pe okwaokwa hovapytymbava rehe o'ama. A'ero kujahẽa ruri henduva Rodehẽa.

—Ma'ġa pero okwa? ei hẽa javo ga pe.

¹⁴ Pedro'ga nhi'ĩġame hẽa nhimombaragwahavi hehe. A'ero hẽa nhani tamombe'u javo jara'ġa pe. Emo hẽa omoka'nhy reki hovapytymba'voga ga pe gworygworyva ġwaramo ga rura rehe. Igwete hẽa nhani javo.

—Pero Pedro'ga ami hovapytymbava pyri, ei hẽa ġa pe.

¹⁵ Ndogweroviarihu ġa hẽanhi'ĩġa.

—Ere'eteheuhu nde, ei ġa hẽa pe.

—Avi ahã, ei hẽa. Ki ga jitehe pero o'ã, e'ie'i hẽa ġa pe novĩa.

—Gara'uva po, ei ġa a'ero.

¹⁶ Pedro'ga o'amete jiji hovapytymbava rehe okwaokwa. A'ero ġa hoi hovapytymba'voga ga pe. Ga repiagame ġa nhimomby'apavi a'ero upa.

¹⁷ Igwete ga reki onga pype ġa pyri. A'ero ga nhipova'eġi tapenhi'ĩġi ti ji renduva javo. Igwete ga imombe'ui ġa pe Tupana'ga remimohemukara cadeia hugwi.

—Peho ti imombe'gwovo nhimohemagwera Tiago'ga pe jara'ġa pe no nhaneirũ'ġa pe, ei ga ġa pe.

Igwete Pedro'ga hoi ġa hugwi a'ero ogwovo.

¹⁸ Ko'eġaturame soldados'ġa ndekotehei Pedro'ga repiag'e'yma cadeia pype.

—Mahã Pedro'ga naerũ? e'ie'i ġa ojohupe novĩa.

¹⁹ Igwete Herodesva'ea ga rekarukari cadeia pype novĩa. Emo ġa ndohepiagi ga. A'ero Herodesva'ea soldados'ġa mbuhurukari ġa monhi'ĩġa ma rupi te ga hoi naerũ javo ġa pe. Emo ġa ndokwahavi reki Pedro'ga hoagwera jugwi. Nurã Herodesva'ea soldados'ġa jukaukari a'ero.

Aerẽ Herodesva'ea hoi judeus'ġa gwyra hugwi Judéia hugwi. Cidade de Cesaréia pe ahe hoi opytavo.

Herodesva'ea manoagwera

20 Herodesva'ea omondouka mbatera ogwya hugwi cidadespeve'ga pe jipi Tiropeve'ga pe Sidommeve'ga pe no. Aerē ahe nhimboahiahivi reki ga pe. Nurā ga ei ojohupe:

–Timonhyrō ti Herodes'ga kiro. Nhande ga monhyrōe'ymame po ti ga nombuhurukara'javi mbatera nhande ve nehē, ei ga ojohupe.

Nurā ga jogwerohoi na'ē Herodesva'ea moirūhara'ga pyri Blasto'ga pyri onhi'igatuavo ga pe tovavagahi ti ga nhande rehe javo. Aerē ga jogwerohoi Herodesva'ea pyri.

–Xajogwerekō katu ti, ei ga Herodesva'ea pe.

21 Igwete ahe ei:

–Ojipe'ia rupi po ti ji nhi'igi pe me nehē, ei ahe ga pe.

–Kwa, ei ga ogwovo.

A'ea rupi katu Herodesva'ea jigwagi opikatua mongiavo ganduvihavuhuro. Igwete ahe hoi gapyteri pe ojiupia oina gwendava rehe. A'ero ahe nhi'inhi'igi ga pe.

22 Henduvame ahenhi'iga ga javo.

–Herodes'ga ko yvagipeve'ga. Yvyakotyve'ga rūi ko koro, e'i tehe ga ahe ve.

23 Herodesva'ea nomombigi reki ganhi'itehea ojihe. Nomboheteukari ahe ga pe Tupanete'ga. Nurā nanime Tupana'gapyrive'ga ruri ahe pyri yvaga hugwi ahe moheō'aruka. A'ero hevo'ia ihu'uu'upavi aherevega. Kirē ahe manoi upa.

24 Igwaigwavete Jesus'gareheve'ga imombe'ui Tupana'ga nhi'iga imonhi-moanhana. Igwaigwavete ojipe'ga hendukatui a'ero onhimongyavo.

25 Barnabé'ga gweroho itambere'ia Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pe Jerusalém me Saulo'ga pavēi. Imondopavirē Barnabé'ga jivyri Antioquia pe a'ero. Gweru ga João Marcos'ga ojupi.

13

Ahe omo'ē Barnabéva'ea Saulova'ea no

1 Kiro Antioquia pe oko Jesus'gareheve'ga pyteri pe gambo'ehara'ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga no. Ga ko Barnabé'ga; Simão'ga – kiroki ga ipiryvytunuhūve'ga; Lúcio'ga – kiroki ga Cirenepeve'ga; Saulo'ga; Manaém'ga – ga ko onhimomboaka governadora gwama'ga pavēi Herodes'ga pavēi.

2 Igwete ga Tupana'ga mbohetehetei. Xanhi'ī Tupana'ga pe javo ga ndo'ui mbatera ojogwerekovo. A'ea rupi ko Tupana'ga ra'uva ei ga pe:

–Pemo'ē kirogwe Barnabé'ga Saulo'ga no toporavyky ti ga ji ve Jesus'ga mombe'gwovo, e'i ga pe. A'ereki ji a'e nhi'gwenonde gahā po ti oporavyky ji ve javo, e'i ga pe.

3 A'ero ga nhi'igi Tupana'ga pe i'ue'yama. Kirē ga pokogi Barnabé'ga ndehe pejogweroho ti Jesus'ga mombe'gwovo a'ero javo. A'ero ga ga mondoukari ojihugwi.

Barnabéva'ea oho Chipre pe Saulova'ea pavēi

4-5 A'ero ga jogwerohoi Barnabé'ga Saulo'ga pavēi. A'ereki Tupana'ga ra'uva omondouka ga. João Marcos'ga oho ga ndupi no gamoirūharamo. Igwete ga hoi cidade de Selêucia pe. Pevo ga avi itayharuhua pype ogwovo ypa'ouhū me Chipre pe. Pevo ga jari upa cidade de Salamina pe. Igwete ga hogahoi judeus'ga jatykahai pe imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga pevove'ga pe.

6-8 Aerē ga hoi ypa'ouhūa rupi ogwovo cidade de Pafos pe. Pevo ga judeu'ga repiagi Barjesus'ga. Ojipe'ga nhi'igimo garera Elimas. Ipaji ko ga huvihava'gareheva'ero.

–Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharamo ko ji rekoi, ei Elimas'ga ġa pe jipi o'mbero.

Igwete Barnabé'ġa ga repiagi pevo. Igwete Elimas'ga ruvihava'ga Barnabé'ġa mbuhurukari ojipyri Sérgio Paulo'ga – kiroki ga pevove'ga governador'ga. Okwaha hete ga mbatera Sérgio Paulo'ga. Tahendu ti Tupana'ga nhi'i'ga javo ga Barnabé'ġa mbuhurukari ojipyri. Emo Barnabé'ġa horame ga pyri Elimas'ga ġa movahī tonhi'igyme ġa ga pe javo. “Tojikogyne ti jiruvihava'ga Jesus'ga rehe,” ei Elimas'ga ipajive'ga.

⁹ Igwete Saulo'ga – ojipea ko garera Paulo – Tupana'ga ra'uva ga pojyka hete. A'ero ga Elimas'ga repiahetei javo ga pe.

¹⁰ –Netiruahū hete nde Diabo'ga ja! ei ga ga pe. Pyryheteva'ea nde eremovahiuhū. Nde eremoandyandyi paravuhu ekovo, ei ga ga pe. Nane'ymi nde Tupana'ga nhi'i'gaatyviva'ea mombe'ui! ei Paulo'ga ga pe.

¹¹ Nurā po ti Tupana'ga nde movahiuhūi kiro nehē. Nanderehaahi'vi ti nde kiro hepiage'yma kwara nehē, ei ga Elimas'ga pe.

Kotihī turi ypytunahiva Elimas'ga pe ga mbohehae'yma. Igwete ga reko-reko'ihui ogwovo.

–Pejijo ji popyhyga ji rerogwovo, e'ie'i ga ġa pe.

¹² Hepiagirē Elimas'ga rehae'yma Sérgio Paulo'ga jikogi Jesus'ga rehe. A'ereki ga onhimomby'a nhandepojykaharete'ga mombe'ua rehe.

Paulova'ea oho Antioquia pe

¹³ Aerē Paulo'ġa avi itayharuhua pype ogwovo Pafos hugwi. A'ero ġa hoi Panfíliapeve'ġa gwyri pe ogwovo cidade de Perge pe. A'ea rupi João Marcos'ga hoi ġa hugwi ojivya Jerusalém me.

¹⁴ Aerē Paulo'ġa hoi Perge hugwi pea rupi ogwovo. Aerē ġa vahemi cidade de Antioquia pe Pisídiapeve'ġa gwyrayvyri pe. Judeus'ġa poravykye'yma rupi sábadu rupi ġa hoi ġajatykahai pe. A'ero ġa apygi upa.

¹⁵ Igwete pevove'ga nhi'i'gi aherembikwatijaragwera pe Moisésva'ea remimbo'eagwera pe. Kirē ga nhi'i'gi ojipea pe aherembikwatijara pe. A'ea Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea okwatija hako. Aerē huvihava'ġa ġajatykahava pype ġa imondoukari onhi'i'ga Paulo'ġa pe.

–Pe ko orere'yjamo peko israelitasramo, ei ġa ġa pe. Pe'epotarame avove'ġa pe ġa moġitavo pe'ji ti ġa pe a'ero, ei ġa Paulo'ġa pe.

¹⁶ A'ero Paulo'ga po'ami onhipova'eġa tapenhi'igi ti javo. Igwete ga ei:

–Israelitasramo pehendu nhinhi'i'ga pejjupa, ei ga. Pehendu ti judeus'ġarūiva'ero nō. A'ereki pe pejiko Tupana'ga rehe no. Pehendu katu ti, ei Paulo'ga ġa pe.

¹⁷⁻²⁰ Tamombe'u ti Tupana'ga pe me. Gaha rehe nhaneramonhava'ea ojiko hako. Tupana'ga omo'emo'ē ojive nhaneramonhava'ea hako. Aerē he'yjuhu hete quatrocentos e cinquenta Tupana'ga kwara mbo'ambo'ari, ei ga. A'ea rupi ga imombyrymbyryvi ahe ve ahe ruvame hajiheva'ea gwyri pe Egitopeva'ea gwyri pe po rimba'e. Igwete ga ahe rerurukari pea hugwi opopoakarimo, ei ga ġa pe. He'yi kwara rupi quarenta kwara rupi Tupana'ga nhimomiranami aherekote'varuhua pe ahe ruvame ongae'yi me, ei ga. Igwete ga seteva'ea apitipitiukari aheruvihavava'ea ahereheva'ea reheve Canaāmeva'ea gwyri pe. Ahe moka'nhyrbavirē ga ima'ema'ēi ahewyruera imondomondovo nhaneramonhava'ea pe hako, ei Paulo'ga ġa pe.

–Aerē Tupana'ga juizva'ea mongoi aheruvihavamo nhaneramonhava'ea pe ahe mbojopy'rupy'ruavo hako, ei Paulo'ga. Aerē ahe py'rovo Samuelva'ea ahe repiakatui Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea, ei ga.

²¹ Aerē nhaneramonhava'ea ruri javo Samuelva'ea pe: “Huvihavuhu'ga ore oropota aḡwamo toremondomondo ti ga nde py'rovo,” ei ahe Samuelva'ea pe hako, ei ga. Igwete Tupana'ga Saulva'ea mongoi aheruvihavuhuro a'ero. Saulva'ea ko Quisva'ea ra'yra'va'ea Benjamimva'ea rymyminova'ea, ei ga. Igwete Tupana'ga Saulva'ea mongoukari aheruvihavuhuro he'yi kwara rupi quarenta kwara rupi, ei Paulo'ga ḡa pe.

²² —Aerē Tupana'ga ei: “Kiro ji Saul'ga pe'ai penduvihavuhua hugwi,” ei ga, ei ga. “Davi'ga Jessé'ga ra'yra'ga oko kiro penduvihavuhuro Saul'ga py'rovo,” ei ga. Daviva'ea mombe'gwovo Tupana'ga ei no: “Jipy'a ja hete ga Davi'ga. Gaha ti oko pa nhiremimbotarimova'ea rehe nehē,” ei Tupana'ga, ei Paulo'ga imombe'gwovo ḡa pe.

²³ —Daviva'ea rymymino'ga reki Tupana'ga omongouka nhanderekote'varuhua momboharamo heikwehe, ei ga. A'ereki ymya Tupana'ga e'i nhandere'yjava'ea pe israelitasva'ea pe: “Aerē ti ji Davi'ga rymymino'ga mongoukari pembopiro'yharamo nehē,” ei Tupana'ga, ei ga. Kiro Daviva'ea rymymino'ga tuhē Tupana'ga omongouka a'ero o'eagwera rupi katu. Ga ko Jesus'ga, ei Paulo'ga ga mombe'gwovo ḡa pe.

²⁴ Jesus'ga rura renonde João Batistava'ea israelitas'ḡa moḡitapavi jipi heikwehe, ei ga. “Perojijyi ti pejeaporoḡita pejipohia pejikote'varuhua hugwi,” ei ahe. “A'ero po ti ji pe mobatizai nehē,” ei João Batistava'ea, ei Paulo'ga.

²⁵ Oporavykypavame Tupana'ga pe João Batistava'ea ei ḡa pe: “ ‘Ndehe ko Cristo,' pe'ji po pe ji ve novīa? Ji ko a'ea rūi,” ei João Batistava'ea ḡa pe, ei ga. “Emo po ti Cristo'ga uhu ji py'rovo nehē,” ei ahe, ei ga. “Ga ko huvihavuhu hete. Ji ki a'e te okoteheva'ea,” ei João Batistava'ea heikwehe, ei ga.

²⁶ Igwete Paulo'ga ei ḡa pe no:

—Nhiirũ, Abraãova'ea rymyminoa pe ji ei. Judeus'ḡarũiva'ea pe ji ei no. A'ereki pe pejiko Tupana'ga rehe, ei ga. Nhande ve Tupana'ga ombuhuruka onhi'ḡa Jesus'ga ko pembopiro'yharamo oko javo! ei Paulo'ga ḡa pe.

²⁷ Jerusalémmeve'ḡa nonhimombaragwahavi a'ea rehe raikwehe. Ganduvihava'ḡa na jitehe no, ei ga. Onhi'ḡame aherembikwatijara pe sábadó nanani ḡa nonhimombaragwahavi reki Jesus'ga mombe'ua rehe, ei ga. Tupana'ga nhi'ḡa mombe'uharava'ea Jesus'ga mombe'ukatui reki ikwatija hako novīa. Nahā ahe ei ikwatija hako: “Ojukauka po ti ḡa ga ereko te'varuhu nde javo,” ei ahe hako, ei ga. Jerusalémmeve'ḡa ahe nhi'ḡa reki ḡanduvihava'ḡa pavēi. A'ereki ḡa e te'varuhu Jesus'ga pe ga jukauka, ei Paulo'ga ḡa pe.

²⁸ Ga jukapotarame ḡa hekatehei garekote'varuhua hepiage'yma novīa. A'erorame tehe ḡa ei reki Pilatos'ga pe: “Ejukauka tuhē ti ga,” ei ḡa ga pe, ei Paulo'ga.

²⁹ Ahe omombe'u pa gajukaagwama ikwatijanhoḡwenondeavo hako. Ga ahe nhi'ḡa reki ga jukavo, ei ga. Kirē ojipe'ḡa Jesus'ga ra'oa mbojyvi yva hugwi. Igwete ḡa gara'oa rerohoi itaruvihavuhua kwaruhua pype herokiavo inoḡa.

³⁰ Emo Tupana'ga ga mbogwera reki gamanoa hugwi, ei Paulo'ga ḡa pe.

³¹ Kirē Jesus'ga jipiukaukari ḡa pe – kiroki ḡa oho Galilía hugwi ga rupi ogwovo Jerusalém me gamanoa renonde. He'yi ḡa kiri ga repiagagwera rupi ga kweravirē. Gahā kiro ga mombe'umbe'u israelitas'ḡa pe a'ero, ei ga.

³² —Oro ore oromombe'u pyryheteva'ea pe me, ei Paulo'ga. Ymya Tupana'ga e'i nhaneramonhava'ea pe hako: “Nahā po ti ji ga mongoukari nehē,” ei ga, ei ga.

³³ Kiro na tuhē reki nhande ve aherymyminoa pe. A'ereki o'eagwera rupi katu Tupana'ga Jesus'ga mongouka ga mbogwera gamanoa hugwi, ei Paulo'ga ġa pe. A'ea jitehe ahe omombe'u ikwatija hako. Salmo dois aherembikwatijara rera, ei ga. Ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Jesus'ga pe. “Ndehe ko jira'yra.

Kiroġwe ji nhimongoukari nderuvamo,” ei ga.

Aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iġa, ei Paulo'ga ġa pe.

³⁴ —Jesus'ga mbogwerava pe Tupana'ga ei no. Gamanoa'jave'yma pe ga ei no, ei ga. Igwete Tupana'ga ei:

“Amombyry po ti ji pe me nehē,” ei ga.

“Pryheteve'ea ji amombe'u Davi'ga pe hako a'itituhēva'ea.

A'ea po ti imombyryvaġwama pe me nehē,” ei Tupana'ga Jesus'ga pe, ei ga.

³⁵ Iru'ia Daviva'ea okwatija imombe'gwovo onhi'iġa Tupana'ga pe, ei Paulo'ga. Nahā ahe ei ga pe:

“Nde po ti neremonemahivukari ejiheve'ga pryheteve'ga ga manorame nehē,” ei ahe ikwatija hako, ei ga.

³⁶ —Daviva'ea nonhimombe'ui javo, ei Paulo'ga. A'ereki Daviva'ea opoko na'ē ojupiva'ea Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe okovo. Aerē ahe manoi. A'ero ahere'yjava'ea ahera'oa rerohoi inoġa aheramonhava'ea ypyvo, ei ga. Kirē inemahivamo ahera'oa upa a'ero.

³⁷ Jesus'ga ra'oa ki a'e te ninemi, ei ga. A'ereki Tupana'ga ga mbogwera. Aerē Jesus'ga nomanoa'javi a'ero avuirama, ei Paulo'ga ġa pe.

³⁸ —Nhiirū, pekwaha ti a'ero, ei ga. Jesus'ga rehe ore imombe'ui pe me pendekote'varuhua mombora.

³⁹ Ga rehe pejikogame po ti pe piro'yro pejikote'varuhua hugwi, ei ga ġa pe. Hendukaturame Moisésva'ea remimbo'eagwera pe ndapepiro'yi pejikote'varuhua hugwi. Pejikogame jate Jesus'ga rehe po ti pe piro'yro jugwi nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴⁰ Penhimboko'i ti a'ero tapepo'ruyme ti hahyva'ea nehē, ei ga. A'ereki nanongara pe ahe e'i hako – kiroki ahe omombe'u nhoġwenonde aerēva'ea. Nahā ahe ei Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo hako:

⁴¹ “Pehendu ti, a'e ji pe me.

A'ereki pe pe'e te'varuhu nhinhi'iġa pe,” ei ahe.

“Penhimomby'a ti penhimanomo nehē.

A'ereki ji a'apo ahemonhimomby'ava'ea kiro.

Po ti ġa imombe'ui pe me nehē,

ndaperoviarihu po ti pe nehē,” ei ahe Tupana'ga nhi'iġa imombe'gwovo hako, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴² Aerē Paulo'ġa horame ġajatykahava hugwi kiro ġa nduri javo ġa pe:

—Irūa rupi sábadu rupi pemombe'ua'ja ti ore ve nanongara jitehe nehē, ei ġa ġa pe.

—Kwa, ei Paulo'ġa ġa pe.

⁴³ Igwete judeus'ġa hopavi a'ero ojatykahava hugwi. Igwete ġa hoi Paulo'ġa ndupi onhimongyavo ġa pavēi – kiroki ġa onhimongo judeusramo. A'ero Paulo'ġa nhi'iġi ġa pe.

—Igwaigwavete ti pejiko Tupana'ga remimombyryva rehe, ei ġa ġa pe.

⁴⁴ Irūa rupi sábadu rupi cidadepeve'ġa nhaporemō gwerevi ġa jatykai onhimongyavo.

—Torohendu ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'ua, ei ġa.

⁴⁵ Emo judeus'ġa onhimyrō hete Paulo'ga rehe hepiagame he'yjuhuve'ġa hoa ga pyri. Nurā Paulo'ga ġa mbo'erame ġa etehei ga pe.

—Mbehea ga omombe'uuhu, e'i tehe ġa.

Igwete ġa Paulo'ga mbotegwetei.

⁴⁶ Paulo'ga ndopojihuvi reki ġa Barnabé'ga pavēi. Igwete Paulo'ga ei ġa pe: –Tupana'ga e'i: “Judeus'ga na'ē po ġwendu nhinhi'īga hamo,” ei ga, ei ġa ġa pe. Nurā ore imombe'ui a'ea pe me na'ē novīa. Emo pe ndaperoviapotari reki Tupana'ga nhi'īga, ei ġa ġa pe. Pe'ji po pe: “Ndapyryvi po ore hoi orojupa Tupana'ga pyrie'yimi nehē.” Pe'ji po pe a'ea. Nurā po ti ore hoi imombe'gwovo kiro judeus'ġarūive'ġa pe a'ero nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴⁷ A'ereki nahā orepojkaharete'ga ore mondouka javo ore ve: “Oromongo ji nde israelitas'ġarūive'ġa ndyapehava'java'ero teremomytu'ē ti ġa'akaġi pe ikwahavuka ġa pe nehē,” ei Tupana'ga. “Gandekote'varuhua mombora po ti nde ikwahavukari yvyakotyve'ġa pe nhaporemonehē,” ei ga, ei Paulo'ga.

⁴⁸ Israelitas'ġarūive'ġa judeus'ġarūive'ġa henduvame Paulo'ga nhi'īga ġa ndoryndoryvamo a'ero. Igwete ġa imbohetei Tupana'ga nhi'īga. A'ero ġa jikogi Jesus'ga rehe – kiroki ġa pe Tupana'ga e'i nhoġwenonde ġahā po ti oko ji pyrie'yimi nehē javo.

⁴⁹ Igwete ġa imombe'umbe'ui nhandepojkakaharete'ga nhi'īga imonhi-moanhana ġagwyrā rupi nhaporemone.

⁵⁰ Emo judeus'ga omomymomyi akwaimbae'ga huvihava'ga cidade pe. Judeus'ga omyomyi kunhangwera'ga no imbateve'ga – kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe novīa. Igwete judeus'ga ġa momymomyi ġa mongote'varuhuavo Paulo'ga pe. A'ero ġa Paulo'ga mondoahai ogwyrā hugwi ġa mondovo.

⁵¹ Ohorame Paulo'ga ihyvi opya otimbuguhua mondurunduruga jugwi. Nahā ġa hepiukari pevove'ga ndekote'varuhua ihyvame opya. Igwete Paulo'ga hoi cidade de Icônio pe Barnabé'ga pavēi.

⁵² Emo Antioquia pe Jesus'gareheve'ga horyory upa. Igwete Tupana'ga ra'uva ġa pojkahetei okovo ġa moiruo.

14

Paulova'ea oho Icônio pe

¹ Na jitehe ġa pe ġa horame Icônio pe. Paulo'ga oho judeus'ga jatykahai pe Barnabé'ga pavēi. Pevo ġa Jesus'ga mombe'umbe'ukatui ġa pe. Nurā he'yjuhuve'ga jikogi Jesus'ga rehe judeus'ga judeus'ġarūive'ġa pavēi.

² Emo judeus'ga – kiroki ġa ndojikopotari Jesus'ga rehe – ġa omomy-momyi judeus'ġarūive'ġa oko te'varuhu Paulo'ga javo ġa pe. Ga nhi'igaykaro ġwaramo judeus'ġarūive'ġa nhimboahitehei Jesus'gareheve'ga pe a'ero onhimongyavo.

³ He'yi Paulo'ga kiri pevo. Ndopojihuvi reki ġa ġa nhandepojkakaharete'ga mombe'gwovo pevove'ga pe.

–Jesus'ga omomyry hete nhande ve, ei ġa ga mombe'gwovo jipi.

A'itituhēva'ea ġanemimombe'ua. Nurā Jesus'ga japoukari ahemonhi-momby'ava'ea Paulo'ga pe. A'ereki Jesus'ga e'i: “A'ea repiagame po ti ġa ei nehē: ‘A'itituhēva'ea reki Jesus'ga remimomyryva mombe'ua’,” ei ga.

⁴ Cidadepeve'ga ndeaporoġita ojoatyvi a'ero. He'yive'ga oho Jesus'ga moirūhara'ga nhi'īga rupi Paulo'ga nhi'īga rupi. Jara'ga oho judeus'ga nhi'īga rupi onhimongyavo.

⁵ Aerē judeus'ga judeus'ġarūive'ġa monhi'igi upa. Gwuvihava'ga pavēi ġa ei:

–Xajigwarai ti Paulo'ga ndehe ġa apiapiavo nehē, ei ġa ojohupe.

⁶ Igwete Paulo'ga ikwahavipei ġanhimbohovajara ojihe. A'ero ġa ka'n'hymi ġa hugwi ogwovo cidade de Listra pe cidade de Derbe pe no Licaôniapeve'ġa gwyri pe. Ojipe'ġa gwyri pe ġa hoi no – kiroki ġagwyrá Licaônia atima.

⁷ Ohoohorame ġa pyryva'ea mombe'ui ġa pe pevo Jesus'ga mombe'gwovo.

Paulova'ea oho Listra pe

⁸ Ga horame Listra pe Paulo'ga Jesus'ga mombe'ui pevove'ġa pe. Igwete ga reni Paulo'ga nhi'ġa renduva ipyka'nauhũve'ga. Tegwete gapo'ãhava. A'ereki ga na tuhẽ o'a.

⁹ Kiro ga reni Paulo'ga nhi'ġa renduva a'ero. Henduvame Jesus'ga mombe'ua ga ei oyvyteri pe: “Jesus'ga po ti ji mopo'ã a'ero naerũ.” Paulo'ga gwepia katu ga ikwahava gareaporoġita.

¹⁰ Igwete ga eahyahi ga pe:

–Epo'aġatu, ei Paulo'ga ga pe.

Kiro ipyka'nauhũve'ga po'amí a'ero opoopoa ogwovo.

¹¹ Pevove'ġa gwepia Paulo'ga ga mopo'aġaturame. Nurã ġa hapukapukai onhi'ġimo. E'i tehe reki ġa Paulo'ga mombe'gwovo.

–Yvagipeve'ġa onhimongo yvyakotyva'ero ogyva nhande koty, e'i tehe ġa ġa pe.

Paulo'ga ndokwahavi reki ġa etehea ojive. A'ereki hajihe pevove'ġa nhi'ġa.

¹² Igwete ġa hapukapukai javo Paulo'ga pe: “Ga ko yvagipeve'ġa aheremimbohete'hara'ġa.” Barnabé'ga pe ġa etehei: “Ga ko Júpiter'ga huvihavuhete'ga.” Paulo'ga pe ġa etehei: “Ga ko Mercúrio'ga. A'ereki ga omombe'umbe'u mbatera,” ei ġa.

¹³ Igwete ġa Paulo'ga mbohete potari. A'ero mbatera kwava'ẽhara'ga heruri yuranuhãa heno'ama ġajatykahava pyri – a'ea pevo u cidade ppyvo. A'ereki a'ea pype ġa ojatykatyka jipi Júpiter'ga mboheteavo. Kiro ikwava'ẽhara'ga – gaha ojuka mbatera ikwava'eġa Júpiter'ga pe jipi – kiro ga heruri jurukwara pyri yuranuhãa heno'ama imbojigwakava reheve ipoty'riva'ea reheve. A'ero ga ijukapotari pevove'ġa pavẽi ikwava'eġa Jesus'ga moirũhara'ġa pe Paulo'ga pe. A'ereki ġa ġa mbohete pota ġa ko yvagipeve'ġa javo tehe.

¹⁴ Ikwahavame Paulo'ga ndovy'ahetei okovo. Nurã ġa imbotararagi opira tapenoġi yvagipeve'ġa ore rehe javo ġa pe. Igwete ġa nhani ġapyteri pe o'eahyahiva ġa pe.

¹⁵ –Maranuhũrame pe ore mboheteuhui? Tupana'ga jate ti pembohete, ei Paulo'ga ġa pe. A'ereki ore yvagipeva'ea rui. Pe javijiteheva'ea ko ore, ei ġa ġa pe. Igwete ore ruri pyryva'ea imombe'gwovo pe me novia taperojijyi ti pendeaporoġita javo. Pepohi ti Tupana'garũiva'ea hugwi, oro'e ore pe me, ei ġa. Tupana'ga rehe jate ti pejiko aġwamo omanoe'ỹve'ga rehe. A'ereki gaha oapo yvaga, yvya, ypihua. Yvyakotyva'eareheva'ea ga oapo pa po rimba'e, ei ġa ġa pe.

¹⁶ Ymya Tupana'ga ei: “Na ġa ndekoi jate na'ẽ ġwemimbotarimova'ea rehe a'ero judeus'garũive'ġa,” ei ga, ei ġa.

¹⁷ Emo Tupana'ga gwepiuka gweaporoġita pe me. A'ereki ga ombuhu pyryva'ea pe me jipi, ei ġa. Amana ga omongy pe me yvaga hugwi. Ombohoryory ga penemitymipyra i'ahava rupi, ei ġa. Mbatera ga ombuhuruka pe me pe'u javo. A'ero ga pe mbohoryoryvi jipi, ei ġa ġa pe.

¹⁸ Paulo'ga nhi'ġa renduvame vehevi ġa ikwava'embotari yuranuhãa Paulo'ga pe timbohete ġa javo novia. Emo Paulo'ga ndojukaukari reki ġa pe.

¹⁹ Aerẽ judeus'ga nduri Listrapeve'ġa pyri. Antioquia hugwi ġa nduri Pisidiapave'ġa gwyrá hugwi. Icônio hugwi ġa nduri no. Igwete ġa ei ġa pe:

–I'mbe hete Paulo'ga pe me, e'i tehe ġa. Tiapiapi ga, ei ġa.

Igwete ġa ġa mbopogwei Paulo'ga apiavo ga rerohyryryga cidade hugwi ga reja. “A'ereki ga omano,” ei ġa ojohupe novĩa.

²⁰ Emo Jesus'gareheve'ġa oatima ga o'ama. Kiro ga po'ami reki ojivya cidade pe ġa ndupi. Ko'emame Paulo'ga hoi cidade de Derbe pe Barnabé'ga pavëi.

Paulova'ea ojivy Antioquia pe

²¹ Igwete Paulo'ġa imombe'ui pyryva'ea Jesus'ga mombe'gwovo Derbepeve'ġa pe. A'ero ġa he'yive'ġa mbojikogukari Jesus'ga rehe ġa nderekovo. Aerë ġa jivyri Listra pe. Aerë ġa jivyri Icônio pe. Aerë ġa jivyri Antioquia pe Pisídiaveve'ġa gwyri pe.

²² Ohoohorame Jesus'gareheve'ġa pyri ġa ġa mbojikhetei Jesus'ga rehe. Igwete ġa ei ġa pe:

—Pejikoge'yimi ti Jesus'ga rehe, ei Paulo'ġa. Ga rehe nhandejikoga ġwaramo po ti ojipe'ġa jigwarai nhande rehe nehë novĩa, ei ġa. Penhimomirana ti jupe a'ero Tupana'gareheva'ero. A'ereki na tuhë na'ë. Emo po ti aerë nhande hoi Tupana'ga pyri nhandejupa nehë, ei ġa ġa pe.

²³ Paulo'ġa ombojoapiapi ojogwerogwovo Jesus'gareheve'ġa pyri a'ero javo ġa pe. Ohorame ġa pyri Paulo'ġa ġapyteripeve'ġa mo'emo'ëi toko ti ġa Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa javo. A'ero Paulo'ġa nhi'iġi Tupana'ga pe i'ue'yima.

—Ereko katu ti ġa. A'ereki ġa ojiko nde rehe, ei ġa opojoykaharete'ga pe.

²⁴ Aerë Paulo'ġa hoi Pisídiaveve'ġa gwyrä rupi. Aerë ġa hoi Panfíliaveve'ġa gwyri pe.

²⁵ Cidade de Perge pe ġa hoi Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe. Aerë ġa hoi cidade de Atália pe.

²⁶ Pevo ġa avi itayharuhua pype ogwovo. Igwete ġa jivyri Antioquia pe jitehe – kiroki Síriapeve'ġa gwyrípeva'ea – perope Jesus'gareheve'ġa e'i ypy Tupana'ga pe: “Emombyry ti Paulo'ġa pe ġa horame oporavykyavo nde ve,” e'i ypy ġa ġa pe pevo ikwehe.

Oporavyky pa ġa Jesus'ga mombe'gwovo a'ero.

²⁷ Igwete ġa jivyri kiro pevo. Ovahemame ġa hoi Jesus'gareheve'ġa ndero-jatykavo imombe'upava ġa pe ohoagwera.

—Nahanahã Tupana'ga nhimoirũukari ore ve ġa pokogauka jipi, ei ġa ġa pe. Tupana'ga ombojikoguka judeus'ġarũive'ġa Jesus'ga rehe kiro, ei Paulo'ġa imombe'gwovo ġa pe.

²⁸ He'yjuhu ġa kiri pevo Jesus'gareheve'ġa pyri a'ero.

15

Ojatyka ahe Jerusalém me

¹ Aerë ko ojipe'ġa nduri ogwyrä hugwi Judéia hugwi judeus'ġa. Antioquia pe ġa nduri Jesus'gareheve'ġa pyri ġa mbo'eavo. Igwete ġa ei ġa pe:

—Moisésva'ea ahe mbo'e ymya hako, ei ġa. Nahã ahe ei akwaimba'eva'ea pe po raka'e: “Pekytiuka ti penhakwanhapira,” ei ahe, ei ġa. Nurã ore ei kiro pe me no: Po ti pe napehendukatui Moisésva'ea nhi'iġagwera pe-jikytiukare'yima, a'ero po ti pe ndapehoi Tupana'ga pyri yvagi pe nehë, e'i tehe ġa ġa pe.

² —Avi na rũi, ei Paulo'ga ġa pe Barnabé'ga pavëi.

A'ea rehe Paulo'ġa judeus'ġa nhi'iġayvahetei ja'javo ġa pe. Nurã pevove'ġa ei ojohupe:

—Tikwaha katu ti a'ero. Timondo ti Paulo'ġa Jerusalém me, ei ġa. Ojipe'ġa ti toho ġa ndupi no. A'ero po ti ġa hoi Jesus'ga moirũhara'ġa pyri

Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pyri nehē henduva ġanhi'ġa, ei ġa. A'ereki jara'ġa e'i: "Ojikytiukare'ymame po ti judeus'ġarūive'ġa ndohoi yvagi pe Tupana'ga pyri avuirama nehē," ei ġa, ei ġa. Tikwaha ti Jerusalémmeve'ġa nhi'ġa a'ea rehe a'ero Paulo'ġa ndurame imombe'gwovo nhande ve nehē, ei ġa ojohupe.

—Kwa, ei jara'ġa.

³ A'ero Jesus'gareheve'ġa Paulo'ġa nderohoi pea rupi ġa mondovouka. Igwete ġa hoi Feníciapeve'ġa gwyra rupi. Samariapeve'ġa gwyra rupi ġa hoi no. Ohorame ġa hoi Jesus'gareheve'ġa pyri. Igwete ġa ei ġa pe:

—Judeus'ġarūive'ġa ojiko Jesus'ga rehe kiro nhande javijitehe, ei ġa ġa pe.

Gamombe'ua Jesus'gareheve'ġa mbohorypavukari a'ero.

⁴ Aerē Paulo'ġa vahemi Jerusalém me. Igwete Jesus'gareheve'ġa ndoryndoryvamo ġandura rehe gwepiakatuhara'ġa pavēi Jesus'ga moirūhara'ġa pavēi. Igwete Paulo'ġa imombe'upavi ġa pe.

—Nahanahā Tupana'ga nhimoirūukari ore ve, ei ġa. Nurā judeus'ġarūive'ġa jikogi Jesus'ga rehe kiro a'ero, ei ġa imombe'gwovo ġa pe.

⁵ A'ero fariseus'ġa po'ami ġapyteri pe. Ġa ko Jesus'gareheve'ġa no. Igwete ġa po'ami javo.

—Judeus'ġarūive'ġa po ojikytiuka hamo Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukatuavo hamo, ei ġa. Pe'ji po pe ġa pe a'ero hamo, ei ġa jara'ġa pe.

⁶ A'ero Jesus'ga moirūhara'ġa jatykai Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pavēi upa.

—Marā po ti nhande ei a'ea pe naerū? ei ġa javo ojohupe.

⁷ Kiro ġa nhomonhi'inhi'ġhetei a'ea rehe upa. Aerē Pedro'ga po'ami javo ġa pe.

—Nhiirū, pekwaha pe Tupana'ga nhi'ġagwera ji ve ikwehe. Ji ko pepyteripeva'ea, ei Pedro'ga. Igwete Tupana'ga ei ji ve: "Ndehe ti emombe'upyryva'ea judeus'ġarūive'ġa pe Jesus'ga mombe'gwovo tohendu ti ġa javo. A'ero po ti ġa jikogi Jesus'ga rehe nehē," e ko ga ji ve ikwehe, ei Pedro'ga ġa pe. Igwete ji Jesus'ga mombe'ui ġa pe.

⁸ Ga ji rendukaturame Tupana'ga ei: "Pyry hete ġajikoga Jesus'ga rehe kiro judeus'ġarūive'ġa," ei ga. A'ereki ga okwaha pa ahereaporoġita okovo, ei Pedro'ga. Nurā ga imondoi gwa'uva ġa pyri, ei Pedro'ga. Pehepia ko ga imbuhuri naē gwa'uva nhande ve ikwehe. Na jitehe kiro ga imondoi a'ea judeus'ġarūive'ġa pe no, ei ga.

⁹ Tupana'ga pe ore judeusramo ojo'jajo'ja judeus'ġarūive'ġa pavēi, ei ga. Omombo ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi ikwehe. Na jitehe ġa hugwi ga imombori ġandekote'varuhua ġa jikogame Jesus'ga rehe, ei Pedro'ga ġa pe.

¹⁰ Maranuhūrame pe Tupana'ga mbokweraipotari kiro a'ero? ei ga. Pepotaruhu pe judeus'ġarūive'ġa mbopiro'ye'yma Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi novīa, ei ga ġa pe. Nhaneramonhava'ea nohendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera raka'e. Nhande na jitehe nihendukatupavi a, ei ga. Maraname pe euhui judeus'ġarūive'ġa pe naerū tohendu katu ti ġa a'ea javo, ei ga ġa pe.

¹¹ Nahā reki nhande ei: Jesus Cristo'ga remimombyryva ġwaramo nhande ve Tupana'ga nhandereaporoġita mbopyahui. Na jitehe garemimombyryva ġwaramo judeus'ġarūive'ġa pe Tupana'ga ġandeaporoġita mbopyahui no, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

¹² A'ero ġa nonhi'ġa'javi onhimongyavo. Kiro Paulo'ga imombe'umbe'ui ġa pe ohoagwera Barnabé'ga pavēi.

–Tupana'ga oapouka ore ve ahemonhimomby'ava'ea judeus'garũive'ga pyteri pe ikwehe, ei ġa ġa pe.

¹³ Paulo'ga imombe'upavirẽ kiro Tiago'ga ei ġa pe no:

–Nhiirũ, pejapyaka ti nhinhi'iga rehe, ei ga ġa pe.

¹⁴ Simão Pedro'ga omombe'u pe me Tupana'ga aġataruhua judeus'garũive'ga ndehe. Tupana'ga gwepiukarypy o'aġataruhua ġa ndehe he'yive'ga mo'emo'eamo ojiheva'ero, ei Tiago'ga ġa pe.

¹⁵ Nanongara pe tuhẽ ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ei hako, ei ga. Omombe'u ahe Tupana'ga nhi'iga ikwatija hako.

¹⁶ “Ymya ko Daviva'ea aheruvihavamo oko hako.

Aerẽ ahana'ja ahepy'rovova'ea,” ei Tupana'ga.

“Aerẽ ti ji jivyri nehẽ.

Jijivyra'javame po ti ji ġa mbojatykaa'javi nehẽ ġanduvihavamo nehẽ,” ei ga.

¹⁷ “Nahã po ti jara'ga nhaporemõ judeus'garũive'ga ji rekari okovo ji rehe nehẽ

– kiroki ġa ji amo'emo'ẽ jijiheva'ero,” ei Tupana'ga.

¹⁸ “Poro ji ei jitekovo.

Jihi akwahavuka nanongara ymya hako,” ei ga.

Nahã ahe omombe'u ikwatija Tupana'ga nhi'iga hako, ei Tiago'ga imombe'gwovo ġa pe.

¹⁹ Igwete Tiago'ga ei no:

–Nurã jiji a'e pe me kiro: Xa'eyme ti ġa pe: “Tojikytiuka ti ġa.” Xa'eyme ti a'ea judeus'garũive'ga pe – kiroki ġa gwerojijyi gweaporoġita kiro ojikoga Tupana'ga rehe, ei ga.

²⁰ –Nahã tikwatija javo ġa pe:

“Tape'ui ti ġambatera ġa ikwava'eġame ha'angava pe ġwemimbohethara pe,” xa'e ġa pe, ei ga.

“Taperekoi ojipe'ga nembireko'ga,” xa'e ġa pe.

“Tape'ui mbiara hekoa ipore'ymame jugwi.

Hekoa tape'ui no.”

Nahã ti xa'e ġa pe ikwatija nehẽ, ei Tiago'ga ġa pe.

²¹ A'ereki nanongara rehe Moisésva'ea ombo'e ahe hako, ei ga. Sábado rupi judeus'ga hoi ojatykahai pe jipi imonhi'iga ikwatijara pe Moisésva'ea remimbo'eagwera pe. Cidades pe nhaporemõ ġa imombe'ui a'ea ymya hako. Kiro mo jitehe no, ei Tiago'ga ġa pe.

Okwatija ahe imondovouka judeus'garũiva'ea pe

²² Kiro Jesus'ga moirũhara'ga nhomonhi'imbavi Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pavẽi jara'ga pavẽi no Jesus'gareheve'ga. Igwete ġa ei ojo-hupe:

–Timondo ti mokonha'ga Antioquia pe a'ero tomombe'u katu ti ġa nhanenhi'iga ġa pe, ei ġa. Paulo'ga rupi po ti ġa hoi Barnabé'ga rupi, ei ġa.

–Kwa, ei jara'ga.

Igwete ġa ġa mo'ẽi ojipytera hugwi. Huvihava'ga ġa ġa mo'ẽi Silas'ga Judas'ga no. Ojipea ko Judas'ga rera Barsabás.

²³ Igwete Jesus'gareheve'ga ikwatijari imondovo Judas'ga pe togweroho ti ġa javo. Nahã ġa ikwatijari inoġa:

“Kiro ore ikwatijari pe me. Jesus'ga moirũharamo orokwatija Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pavẽi,” ei ġa ikwatija.

“Pe ko judeus'garũiva'ero peko novĩa. Emo nhande xanhomoirũirũ aḡwamo nhandejikoga ḡwaramo Jesus'ga rehe,” ei ḡa. “Igwete pe nduvi Antioquia pe. Jararamo pe nduvi Síriapeve'ḡa gwyri pe Cilíciapeve'ḡa gwyri pe no. Pe me nhaporemõ ore ikwatijari imondovouka orenhi'ḡa a'ero,” ei ḡa ikwatija ḡa pe.

²⁴ “Orepyteripeve'ḡa oho pe pyri heikwehe. Omomyi ḡa pepy'a onhi'iteheavo pe me. Emo ore noromondoukari reki ḡa pe pyri. Ojiroho tehe ḡa heikwehe,” ei ḡa ikwatija ḡa pe.

²⁵ “Nurã ore jatykai oronhomonhi'ḡa orojupa. Igwete ore ei: ‘Timo'ẽ ti mokonha'ḡa mondovouka judeus'garũive'ḡa pyri Paulo'ḡa ndupi,’ oro'e ore orojohupe,” ei ḡa. “Oroarõ hete memei ore Paulo'ga Barnabé'ga no.

²⁶ Ndopojihuvi ḡa omanoa nhandepojykaharete'ga mombe'gwovo Jesus Cristo'ga mombe'gwovo jipi,” ei ḡa.

²⁷⁻²⁹ “Kiro ore mokonha'ḡa mo'ẽi ḡa mondovo Paulo'ḡa ndupi a'ero. Judas'ga ore oromondo. Silas'ga oromondo no. Tomombe'u katu ti ḡa orenhi'ḡa pe me orerembikwatijara,” ei ḡa ikwatija ḡa pe.

“Kiro ore ei pe me a'ero: Tape'ui ḡambatera ḡa ikwava'eḡame ha'angava pe ḡwemimbohetehe pe. Hekoa tape'ui no. Mbiara tape'ui ḡa ipore'ymame hekõa jugwi. Taperekoi ojipe'ḡa nembireko'ḡa. A'ea pe jate oro'e ore ikwatija pe me. Ojipea pe ndoro'ei a'ero,” ei ḡa ḡa pe. “A'ereki pyry ore ve oro'ee'yma pe me. Pyry Tupana'ga ra'uva pe no,” ei ḡa. “Pehendu katu po pe orenhi'ḡa a'ero hamo.

Ki rupi a'ero.”

³⁰ Nahã ḡa ikwatijari judeus'garũive'ḡa pe inoḡa. Igwete ḡa imondo iḡwembikwatijaragwera Judas'ḡa pe togwerõho ti ḡa ḡa pe javo. A'ero Judas'ḡa herõhoi pea rupi Antioquia pe. Ovahemame ḡa Jesus'gareheve'ḡa nderõjatykai imondovo ikwatijara ḡa pe.

³¹ Igwete pevove'ḡa nhi'ḡi jupe. A'ero ḡa ndoryndoryvamo omõḡita repiaga.

³² Igwete Judas'ga nhi'inhi'ḡi ḡa pe Silas'ga pavẽi ḡa moḡitavo no. A'ereki ḡa Tupana'ga nhi'ḡa mombe'uharamo tuhẽ oko no. Igwete ḡa Jesus'gareheve'ḡa mbojikõhetei Jesus'ga rehe a'ero ḡa mbohoryva.

³³⁻³⁵ Opytaahi'vi Judas'ga pevo. Aerẽ ḡa ei Jesus'gareheve'ḡa pe:

—Kiro po ti ore jivyri Jesus'ga moirũhara'ḡa pyri a'ero. A'ereki ḡa ore mbuhuruka avo ikwehe.

—Pejivy ti a'ero ḡa pyri, ei ḡa ḡa pe.

Emo Paulo'ga opyta Antioquia pe okovo Barnabé'ga pavẽi. He'yive'ḡa pavẽi ḡa pevove'ḡa mbo'embo'ei imombe'gwovo Tupana'ga nhi'ḡa ḡa pe.

Paulova'ea onhomboja'o Barnabéva'ea pavẽi

³⁶ Aerẽ Paulo'ga ei Barnabé'ga pe:

—Xajivyra'ja ti Jesus'gareheve'ḡa ndepiaga. Timbojoapiapi pa ti cidades nehẽ – perope nhande timombe'u ḡa pe nhandepojykaharete'ga nhi'ḡa ikwehe, ei Paulo'ga ga pe. Tihepia ti ḡajikoga Jesus'ga rehe aḡwamo, ei ga ga pe.

³⁷ —Kwa, ei Barnabé'ga. Xahõa'ja ti ḡa ndepiaga. Tiroho ti João Marcos'ga nhandejupi, ei ga ga pe.

³⁸ —Tirohoyme ti ga, ei Paulo'ga. Opõhi ga nhande hugwi Panfíliapeve'ḡa gwyri pe ikwehe. A'ero ga ndohõa'javi nhande rupi Tupana'ga nhi'ḡa mombe'gwovo ikwehe, ei ga ga pe.

39 –Tiroho jate ti ga nhandejupi, ei Barnabé'ga ga pe.

Igwete ġa nhomonhi'igayvahetei ga rehe. A'ero ġa nhomboja'ogi ojohugwi ogwovo. Barnabé'ga gweroho João Marcos'ga ojupi ga rero'ava itayharuhua pype. Chiprepeve'ġa gwyri pe ġa hoi a'ero ogwovo.

40 Paulo'ga ki a'e te gweroho Silas'ga ojupi ga rerogwovo. Ga horame Jesus'gareheve'ġa ei ġa pe:

–Tupana'ga ti tomomyry pe me pe nderekovo katu, ei ġa Paulo'ġa pe.

41 Igwete Paulo'ġa hoi Síriapeve'ġa gwyra rupi Cilíciaveve'ġa gwyra rupi no. Igwete ga Jesus'gareheve'ġa mbojikohetei Jesus Cristo'ga rehe.

16

Timóteova'ea oho Paulova'ea rupi

1 Aerē Paulo'ga hoi cidade de Derbe pe Silas'ga pavēi. Aerē ġa hoi cidade de Listra pe. Pevo Paulo'ga Timóteo'ga repiagi. Igwete ga ei taroho ti ga jijupi javo. Timóteo'ga ko Jesus'gareheve'a'ero oko. Gayhēa na jitehe no. Hēa ko judeuramo oko no. Gapo'ria ki a'e te judeu rūi.

2 –Pryry hete ko Timóteo'ga, e'i pa Jesus'gareheve'ġa ga pe Listrapeve'ġa Icôniopeve'ġa no.

3 Igwete Paulo'ga ei taroho ti ga javo.

–Xaho ti ji rupi ji moiruamo, ei ga Timóteo'ga pe.

–Aho ti nehē, ei Timóteo'ga ga pe.

Igwete Paulo'ga ikytiukari Timóteo'ga rakwanha pira garerohoa renonde. A'ereki pevo judeus'ġa okwaha Timóteo'ga po'ria. Ahe ko judeu rūi. Nurā ko ahe ndokytiukari gwa'yra'ga gapita'ngia. “Nde jikytiukare'ymame po ti judeus'ġa noarōi nehē,” ei Paulo'ga Timóteo'ga pe. Igwete Paulo'ga ga kytiukari na'ē a'ero ga rerogwovo ojupi.

4 Imbojoapiapirame cidades ġa hoi Jesus'gareheve'ġa pyri. Igwete ġa imombe'umbe'ui ġa pe Jerusalémmeve'ġa nhi'igagwera.

–“Nahanahā ti peko,” ei Jesus'ga moirūhara'ġa javo pe me Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pavēi, ei Paulo'ga imombe'gwovo ġa pe. Pejapyaka katu ti ġanhi'igā rehe a'ero, ei ġa ġa pe.

5 Nahā ko ġa Jesus'gareheve'ġa mbojikohetei Jesus'ga rehe a'ero. Igwaig-wavete ko ojipe'ġa jikogi ga rehe jipi.

Tupana'ga gwepiuka Macedôniapeva'ea Paulova'ea pe

6 Aerē Paulo'ga ei ojohupe novā:

–Xaho ti Ásiaveve'ġa gwyri pe imombe'gwovo Tupana'ga nhi'igā ġa pe, ei ġa.

Emo Tupana'ga ra'uva nomondoukari ġa pevo. Kiro ġa hoi Frígiaveve'ġa gwyra rupi a'ero Galáciapeve'ġa gwyra rupi ogwovo.

7 Ga horame Mísiaveve'ġa gwyra pyri Paulo'ga ei ojohupe:

–Xaho Bitíniaveve'ġa gwyri pe kiro, ei ġa novā.

Emo Jesus'ga ra'uva nomondoukari ġa pevo.

8 Nurā ġa hoi Mísiaveve'ġa gwyra rupi ovahema cidade de Trôade pe.

9 Ypytunimo Paulo'ga Macedôniapeve'ġa gwyriveve'ga repiagi okiri pe. Igwete ga nhi'igi Paulo'ga pe o'ama.

–Herejo tuhē oregwyri pe Macedônia pe ore pokoga, ei ga ga pe.

10 Kirē Paulo'ga imombe'ui ġwembiepiaga ore ve. A'ero ore ei:

–Xaho ti Macedônia pe a'ero Jesus'ga mombe'gwovo pevove'ġa pe. A'ereki Tupana'ga nhande mondo pota kiro ġa pyri, oro'e ore orojohupe.

(Jihi Lucas aho ġa ndupi no ikwehe.) Kotihī ore imboavujikweri mbatera hero'ava itayharuhua pype herogwovo a'ero.

Lídiava'ea ojiko Jesus'ga rehe

¹¹ Igwete ore herohoi imoanhana Trôade hugwi. Igwete ore herohoi ypa'ouhũa rehei katu Samotrácia rehei katu. Ko'emame ore herohoi cidade de Neápolis pe.

¹² Pea hugwi ore hoi orokovo pea rupi Macedôniapeve'ğa gwyri pe. A'ero ore vahemi cidade de Filipos pe. Filipos ko huvihavuhu pevo Macedôniapeve'ğa gwyri pe. Cidade de Romahugwive'ğa ko pevo u Filipos pe onhimongyavo. A'ero ore vahemi Filipos pe. Mbohapyrete'i ore kiri pevo oropytavo.

¹³ Sábado rupi ore ei orojohupe:

—Xaho ti cidade hugwi yhya rembe'yi pe nhandejupa. Pevo po judeus'ga hoi jipi onhi'iga Tupana'ga pe, oro'e ore orojohupe.

A'ero ore hoi kunhangwera'ğa nhimono'oğa repiaga. A'ero ore apygi Jesus'ga mombe'gwovo ға pe.

¹⁴ Igwete Lídiahẽa henduvi orenhi'iga oina. Hẽa ko cidade de Tiatirahugwiva'ero. Ipiğwağuhũa'ea hẽa oma'ema'ẽ jipi itambere'ia pyhyga. Ojiko hete hẽa Tupana'ga rehe. Igwete hẽa henduvi Paulo'ga nhi'iga. A'ero Tupana'ga imomytu'ẽi hẽa'akaği pe toko ti hẽa Paulo'ga nhi'iga rupi javo.

¹⁵ Aerẽ ore hẽa mobatizai a'ero. Ore hẽarongapypeve'ğa mobatizai no. Aerẽ hẽa ei ore ve:

—Pekwaha pe kiro jijikoga nhandepojykaharete'ga rehe, ei hẽa. Nurã pejijo tuhẽ nhironga pype pejipytavo, ei hẽa ore ve.

A'ero ore hẽa mbopogwei orogwovo hẽaronga pe oropytavo.

Ahe omongi Paulova'ea cadeia pype

¹⁶ Ojipe'ia rupi ore ei orojohupe:

—Xahoa'ja ti pevo jitehe – perope ға oho onhi'iga Tupana'ga pe jipi.

Ore horame ojipehẽa ore rovatĩ pea rupi. Anhağa opojoyka hẽa. A'ea omonhi'ĩ hẽa aerẽva'ea imombe'gwovouka. Ojipe'ğa he'yi omondo itambere'ia hẽapojykahara'ğa pe jipi tomombe'u ti hẽa aerẽva'ea ore ve javo.

¹⁷ Kiro hẽa ore rovatĩ pea rupi. A'ero hẽa ruri ore reviri. Paulo'ga reviri hẽa ruri okovo ohapukapukaita.

—Agwa'ğa ko oporavyky Tupana'ga pe. Gaha ko huvihavuhu hete jara'ğa hohe pa, ei hẽa. Nahã ға ei pe me: “Tupana'ga imomborame pendekote'varuhua po ti pe hoi ga pyri nehẽ,” ei ға imombe'gwovo, ei hẽa ohapukaita.

A'ereki anhağa opojoyka hẽa.

¹⁸ Kotihĩtihĩ hẽa hapukai ore reviri ua. A'ero Paulo'ga kwerajahivamo hẽa rehe. Igwete ga pyryrymi javo anhağa pe.

—Jesus Cristo'ga popoakarimo ji ei nde ve kiro: Epohi hẽa hugwi, ei ga jupe. Kotihĩ anhağa pohiri hẽa hugwi a'ero.

¹⁹ Ikwahavame anhağa pohira hẽapojykahara'ğa ei ojohupe:

—Nombuhura'javi po ti ojipe'ğa itambere'ia nhande ve nehẽ. A'ereki anhağa opohiruhu hẽa hugwi, ei ға. Ndokwahava'javi po ti hẽa aerẽva'ea imombe'gwovo nehẽ, ei ға ojohupe.

Igwete ға nhimboahivuhui Paulo'ga rehe Silas'ga rehe ға pyhyga ға nderohyryryga ға nderogwovo okari pe gwuvihava'ğa pyri.

²⁰ Ga nderurame ға ei gwuvihava'ğa pe:

—Agwa'ğa ko judeusramo oko. Igwete ға porayvaruhuro nhandecidadepeve'ğa momymomyina upa, ei ға javo tehe ға pe.

²¹ A'ereki ға ombo'embo'e ға ġwamonhava'ea nhi'igagwera rehe, ei ға. Nhande reki Romahugwiva'ero xako ға atyvi. Nurã po nhande ndiakoi nanongara rupi hamo romanosramo, e'i tehe ға ға pe.

22-23 Kiro pevove'ga nhimbohovajapavi Paulo'ga ndehe a'ero onhimongyavo. Igwete ganduvihava'ga imbotararararagukari Paulo'ga pirekyitauka ga hugwi. Igwete ga ga nupanupãukari yvyra pyvõ ga momboruka cadeia pype ga mongiavo.

—Teremohemukari ti ga ga monguva ipype, ei ga guarda'ga pe.

24 Henduvame gani'i'ga ga Paulo'ga mondoi ga mohina okia mbyteri pe te. Igwete ga gapya mombygi yva pyvõ. Ono ga gapya yva kwa'ria rehe. A'ero ga inogi irua yva gapya arimo imombyga.

25 Ypyhaji katu Paulo'ga nhimby'yi onhi'i'ga Tupana'ga pe ga mboheteavo Silas'ga pavëi. Cadeiapypeve'ga ojapyaka upa ga nhimby'yirame.

26 Kotihĩ yvya imyimi hete upa. A'ero cadeia gwyriva'ea imyimyimbavi no. Nanime hovapytymbava nhovapytymba'vopavi upa. Igwete itanhura-muhũa jikyipavi cadeiapypeve'ga hugwi.

27 Igwete guarda'ga ma'ëi hepiaga hovapytymba'vogipyra. “O'emba ga ji hugwi ogwovo ra'e,” ei ga novã. Nurã ga ipyhygi itakyhea'javuhuva'ea tajijuka a'ero javo.

28 Emo Paulo'ga nhi'i'ga mondoahyi ga pe.

—Terejijukai, ei ga ga pe. A'ereki ore nhaporemokoro oroko, ei Paulo'ga ga pe.

29 A'ero guarda'ga ei onhipavëive'ga pe:

—Eru yhyga ji ve, ei ga.

Igwete guarda'ga nhani ua ohyhyipava okyhyjiavo gwaramo. Igwete ga renypy'andurugi Paulo'ga pyri pepyry hete pe javo.

30 Aerë ga Paulo'ga nderohoi pea hugwi. Igwete ga ei ga pe:

—Marã po ti ji imomborukari jirekote'varuhua ji hugwi nehë? Marã po ti ji hoi Tupana'ga pyri yvagi pe nehë? ei guarda'ga ga pe.

31 Igwete Paulo'ga ei ga pe:

—Ejiko ti nhandepojoykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe. A'ero po ti ga imombori nderekote'varuhua nde hugwi nehë. Aerë po ti nde hoi Tupana'ga pyri nehë no, ei ga ga pe. Na jitehe po ti nerongapypeve'ga nehë no, ei ga ga pe.

32 Igwete ga Jesus'ga mombe'umbe'ui ga pe garongapypeve'ga pe no. Igwete ga hendukatui upa.

33 A'ea rupi jitehe guarda'ga ga nderohoi iheita ganupãagwera. Nanime Paulo'ga ga mobatizai. Aerë ga garongapypeve'ga mobatizai no.

34 Aerë guarda'ga Paulo'ga nderohoi gwonga pe. Igwete ga imondo mbatera ga pe to'u ti ga javo. Horyory ga ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe gwongapypeve'ga pavëi.

35 Ko'emame pevove'ga nduvihava'ga ei soldados'ga pe:

—Peho ti javo guarda'ga pe cadeia pe tomo'ë ti ga Paulo'ga jugwi.

Igwete ga nduri imombe'gwovo gani'i'ga guarda'ga pe.

36 A'ero ga imombe'ui Paulo'ga pe no.

—Oreruvihava'ga e'i javo pe me to'ë ga jugwi kiro, ei ga. Pejigwovo a'ero. Tupana'ga ti tapenderoho katu, ei ga ga pe.

37 Emo Paulo'ga e'i soldados'ga pe:

—Po na rui ga ore mondouka, ei ga. Penduvihava'ga gwendu ga'mbea ga imbojateherame ite'varuhuva'ea ore rehe oji'i. Orenhi'i'ga ki a'e te ga nohenduvi oji'i, ei Paulo'ga ga pe. Ndojari reki ore rehe novã. Emo ga ore nupanupãuka tehe ojipe'ga ndovaki, ei ga. Ore ko romanosramo tuhë oroko. Po ahe nonupauhũi te romanos'ga hamo, ei Paulo'ga. Aerë ga ore mbuhurukatehei avo ore mongiavouka cadeia pype oji'i, ei ga. Kiro ga ore

mo'embotari ġandovakie'ŷ naerũ? Po na rũi te, a'e ji, ei Paulo'ga ġa pe. Gahã tuhẽ ti tuhu ore rerogwovo katu agwa hugwi nehẽ, ei ga soldados'ġa pe.

³⁸ Igwete soldados'ġa hoi imombe'ġwovo Paulo'ga nhi'ġa gwuvihava'ġa pe.

—A'iti tuhẽ ġa romanosramo oko? ei ġanduvihava'ġa ġa pe.

—Nahã tuhẽ re ko ġa e'i ore ve, ei ġa.

Igwete ġa kyhyjihetei henduva.

—Xaho ti Paulo'ġa ma'ngoma'ngoga a'ero naerũ, ei ġa.

³⁹ A'ero ġa nduri Paulo'ġa pyri ja'javo katu ġa pe.

—Oroko te'varuhu ore pe me raji'i, ei ġa ġa pe.

Igwete ġa Paulo'ġa nderohoi cadeia hugwi.

—Pejigwovo kiro orecidade hugwi, e'ie'i ġa onhi'ġatuavo Paulo'ġa pe.

⁴⁰ Igwete Paulo'ġa hoi cadeia hugwi a'ero. Lídiahẽa rongã pe na'ẽ ġa hoi. Pevo ġa Jesus'gareheve'ġa ndepiagi. Igwete Paulo'ġa ei ġa pe:

—Pejiko hete ti Jesus'ga rehe jipi, ei ġa ġa pe.

Aerẽ Paulo'ġa hoi ogwovo cidade hugwi.

17

Paulova'ea oho Tessalônica pe

¹ Igwete Paulo'ġa hoi pea rupi cidade de Anfípolis pe aerẽ Apolônia pe no. Aerẽ ġa vahemi ojipe'i pe no Tessalônica pe. Pevo tuvi judeus'ġa jatykahava.

² A'ero sábadu rupi Paulo'ga hoi ipype ġa pyri a'ero. A'ereki sábadu nanani ga hoi judeus'ġa jatykahava pype jipi. Três vezes Paulo'ga hogahoi pevove'ġa monhi'inhi'ġa aherembikwatijara rehe Tupana'ga mombe'uhava rehe.

³ Igwete ga imombe'ukatui javo ġa pe.

—Nahanahã ahe ei ikwatija hako, ei Paulo'ga. Cristo'ga manoa pe ahe ei a'ero tokwaha ti ga hahyva'ea omanomo javo. Cristo'ga kwerava pe ahe ei no tokwerava'ja ti ga omanoa hugwi javo, ei ga. Jesus'ga ko Cristoramoko Tupana'ga remimbuhurukaramo. A'ereki gaha ahe nhi'ġa pa ikwehe. Gaha ji amombe'u kiro pe me a'ero Jesus'ga, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴ Igwete jara'ġa Paulo'ga nhi'ġa reroviari ga mbopogweavo ojikoty'a Paulo'ga pavẽi judeus'ġa. Na jitehe ko judeus'ġarũive'ġa – kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe. Grego ko ġanhi'ġa. He'yjuhuve'ġa Paulo'ga mbopogwei ojikoty'a ġa pavẽi. Kunhangwera'ġa na jitehe no onhimongyavo imbateve'ġa.

⁵ Judeus'ġa ki a'e te onhimyrõ Paulo'ga ndehe hepiagame Paulo'ga mbopogwea. Nurã ġa okote'varuhuve'ġa nderuri ojipyri – kiroki ġa okoteheuhu oporavykye'yma jipi. Igwete ġa ġa mbojatykai ġa mbohapukapukaita Paulo'ga ndehe cidadepeve'ġa momymomyinauka. A'ero ġa hoahypavi Jasão'ga rongã pe tiheka ti Paulo'ga javo.

—Tiroho ti ġa mytu'ẽ me ġandovaki, ei ġa ojohupe novã.

⁶ Ndohepiagi reki ġa Paulo'ga ipype. Silas'ga ġa ndohepiagi no.

—Jasão'ġa ti tipyhy a'ero Jesus'gareheve'ġa, ei ġa ojohupe.

A'ero ġa Jasão'ġa pyhygi ġa nderohyryryga ġa nderogwovo huvihava'ġa pyri. Igwete ġa ei ġa pe:

—Paulo'ga iporayvaruhu ogwoogwovo ġagwyri pe nhaporemõ ġa momymomyina, ei ġa o'mbero ġa pe. Igwete ġa nduruhui kiro nhande pyri no.

⁷ A'ero Jasão'ga ġa mbuhurukari ġwonga pe ġa mombytavo ojipyri, ei ġa ġa pe. Ga nhaporemõ nohendukatui nhanderuvihavuhu'ga nhi'ġa César'ga nhi'ġa. A'ereki ġa e'i: “Hajiheve'ga aġwamo nhanderuvihavuhuro oko,” ei ġa, ei ġa. “Jesus ko garera,” ei Paulo'ga, ei ġa ġa pe.

⁸ Onhi'ġame a'ea rehe ġa pe ġa imomymomyi huvihava'ġa py'a jara'ġa py'a no.

⁹ Igwete huvihava'ġa ei Jasão'ġa pe:

–Imbuhumbuhurame itambere'ia ore ve po ti ore pe mo'ëukari pe mondovouka a'ero, ei ġa. Pe ndekokaturame po ti ore imbuhura'javi peitambere'ia pe me a'ero nehẽ, ei ġa ġa pe.

Igwete Jasão'ġa imondoi itambere'ia ġa pe. A'ero ġa Jasão'ġa mbopiro'yukari ġa mondovouka.

Paulova'ea oho Beréia pe

¹⁰ Kotihĩ ypytunimo Jesus'gareheve'ġa Paulo'ġa mondoukari cidade hugwi a'ero topyhygyme ti ġa Paulo'ġa javo. Igwete Paulo'ga hoi pea rupi cidade de Beréia pe okovo Silas'ga pavëi. Ovahemame ġa jogwerohoi judeus'ġa jatykahava pype upa.

¹¹ Igwete Paulo'ġa imombe'umbe'ui ġa pe Tupana'ga nhi'iġa. Beréiapeve'ġa koji'i pyry hete reki Tessalônicapeve'ġa hohe. A'ereki ġa ġwendu pota hete Tupana'ga mombe'ua. Paulo'ġa imombe'urame ġa ei ojohupe: “Tihepia ti imombe'ukatua.” Nurã ġa hoi hepiaga aherembikwatijara jipi Tupana'ga mombe'uhava nahã reki ra'e javo.

¹² A'ero ġa heroviari ojikoga Jesus'ga rehe onhimongyavo. He'yive'ġa kunhangwera'ġa ojiko Jesus'ga rehe no imbateve'ġa. Grego ko ġanhi'iġa. Akwaimbae'ġa na jitehe grego ġanhi'iġa. Igwete ġa jikogi Jesus'ga rehe onhimongyavo.

¹³ Emo ojipe'ġa Paulo'ġa mombe'u judeus'ġa pe – perope Tessalônica pe.

–Paulo'ga oho Beréia pe raji'i, ei ġa. Kiro ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iġa ġa pe no, ei ġa ġa pe.

Ikwahavame judeus'ġa hoi Beréia pe a'ero. Igwete ġa eġa'euhui Beréiapeve'ġa pe i'mbe hete Paulo'ga pe me javo. Nahã ġa he'yjuhuve'ġa momymomyi upa.

¹⁴ Nurã Jesus'gareheve'ġa Paulo'ġa mondoukaripei a'ero toho ti ga ypiahu pe javo. Emo Silas'ga opyta na'ë Beréia pe Timóteo'ga pavëi. Kiroki ġa Paulo'ga reroho – gweroho ġa ga ypiahu pe.

¹⁵ Aerë ġa ga rero'avi ga rerogwovo cidade de Atenas pe ga reja.

–Pejivykiroġwe, ei Paulo'ga ġa pe. Pe'ji ti Silas'ga pe Timóteo'ga pe no kotihĩ ti ġa tuhu ji pyri avo, ei Paulo'ga ġa pe.

A'ero ga reja ġa herojivyri herogwovo.

Paulova'ea oho Atenas pe

¹⁶ Igwete Paulo'ga pytai Atenas pe Silas'ġa mboha'uva. He'yjuhuheteve'ea cidadepeve'ġa gwereko ha'angava ġwemimbohetevara. Nurã Paulo'ga py'a oko tehe hepiagame. A'ereki pevove'ġa nombohetei Tupana'ga.

¹⁷ A'ero ga hoi judeus'ġa jatykahava pype Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe. Igwete ga nhi'inh'i'igi ġa pe judeus'ġa pe judeus'ġarüive'ġa pe no – kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe. Ima'ëhai pe ga hogahoi jipi ja'javo pevove'ġa pe no.

¹⁸ A'ero ġa nduri Paulo'ga pyri – kiroki ġa ombo'e epicureu'ġa nhi'iġagwera rehe. Kiroki ġa ombo'e estóicos'ġa nhi'iġagwera rehe – ġa uhu ga pyri no. Igwete ġa Paulo'ġa nhi'iġayvari a'ero. Jara'ġa e'i ojohupe:

–Gara rehe ga onhi'iguhũ naerũ? ei ġa.

Jara'ġa e'i:

–Omombe'u po ga hajiheve'ġa yvagipeve'ġa ovuhu, ei ġa.

A'ea ġa ei. A'ereki Paulo'ga omombe'u Jesus'ga ġa pe. Omombe'u ga omanove'ġa mbogwerava no.

¹⁹ A'ero ġa Paulo'ga rerohoi vytyruhua rehe Areópago rehe. Igwete ġa jatykai tihendu ganhi'iġa javo.

–Emombe'u kiroġwe ore ve enhimimombe'upyahua torohendu, ei ġa ga pe.

²⁰ A'ereki hajiheva'ea nde eremombe'u ore ve ore monhimomby'avo. Nurã torokwaha tuhẽ neremimombe'ua, oro'e ore nde ve, ei ġa.

²¹ A'ereki ġa nhaporemō onhomonhi'inhi'ĩ ranuhũ jipi Atenaspeve'ġa hajiheve'ġa no – kiroki ġa u ġa pyri upa Atenas pe. Nane'yimi ġa imombe'umbe'ui mbaterapyahua ojohupeupe. Nanongara jate ġa ġwendu pota jipi no. Nurã ġa Paulo'ga rerohoi pevo tomombe'u ga mbaterapyahua ore ve javo.

²² A'ero Paulo'ga ami ġapyteri pe vyvtyruhua rehe Areópago rehe. Igwete ga ei Atenaspeve'ġa pe:

–Pembohete hete po pe vyvgyipe'ġa, ei ga.

²³ A'ereki jikwavame pehea rupi ji ahepiepia ha'angavaparavuhua imbohethava, ei ga ġa pe. Igwete ji hepiagi ikwava'ēhava. Igwryi pe pe ikwatijari inoġa. “Oroapo ore agwa vyvgyipeve'ga pe orerembikwahave'yma'ga pe,” e'i penembikwatijaragwera, ei ga. Gaha pe pembohete ga kwahave'yma – gaha jitehe ji amombe'u kiro pe me. Tupana'ga reki ji amombe'u pe me, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁴ –Tupana'ga – gaha oapo vyva vyvakytyva'eareheva'ea reheve – vyvaga jaramo ko ga rekoj vyva jaramo no, ei ga. Ga ko nduvi vyvakytyve'ġa nembiapoa pype ombohethava pype, ei ga ġa pe.

²⁵ Ga gwereko pa mbatera ojive. Nurã ga ndojikogi vyvakytyve'ġa ndehe ji poko javo ġa pe. Gaha ko omongouka pa ahe. Igwete ga imbuhumbuhurukari mbatera ġa pe nhaporemō, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁶ –Tupana'ga oapo na'ē nhaneremboypya ojipejiva'ea hako, ei ga. Aerē ga ahe mbohetauhui huvihava'ġa mongovo ġandeheve'ġa pavēi. Igwete ga ġa mboja'oja'ogi ġa mondovo ġagwryi pe nhaporemō, ei ga. Ga'apoa renonde Tupana'ga e'i jipe oyvyteri pe hako: “Nahanahã po ti ġa pe nehē. Aerē po ti nahã nehē,” ei ga. “Pevo gwē ti ġa toko nehē,” ei ga. A'ea Tupana'ga e'i oyvyteri pe hako, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁷ Nahanahã Tupana'ga japo ġa nderekovo tajireka ti ġa javo. “Ji repia po ti ġa ji rekaramē nehē,” ei Tupana'ga hako, ei ga. Irupe rūi reki Tupana'ga oko nhande hugwi, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁸ A'ereki “gaha nhande mongo nhande mbovavagauka,” ei ġa. A'ea pe pegwryipeva'ea ei ikwatija no: “Nhande vehevi ko Tupana'ga ra'yramo xako,” ei ahe, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁹ –Tupana'ga ra'yramo nhande rekoro ġwaramo ndia'ei po nhande a'ero hamo: “Tupana'ga ko ġanembiapoa'java'ea ouro apopyra'java'ea prata apopyra'java'ea. Ita apopyra'java'ea ko ga.” Ndia'ei po a'ea ga pe hamo, ei Paulo'ga imombe'gwovo ġa pe.

³⁰ Ymya ġa erame a'ea Tupana'ga pe ga imbogwavetena'ēi ġanhi'ġa. A'ereki a'ea rupi ġa ndokwahavi ve. Emo ga nombogwavukara'javi ġandekote'varuhua kiro, ei ga. Kiroġwe ga ehetei vyvakytyve'ġa pe ġagwryi pe nhaporemō: “Perojijyi pejeaporoġita pejipohia pejikote'varuhua hugwi,” ei Tupana'ga ġa pe, ei ga.

³¹ –Aerē mbapava koty po ti Tupana'ga Jesus'ga mbo'eukari ġandeaporoġita pe nehē. A'ereki ymya ga e'i Jesus'ga pe: “Aerē po ti ndehe ere'e ġa pe nehē,” ei Tupana'ga ga pe. A'ea rupi katu po ti Jesus'ga ekatui ġa pe a'ero nehē ikwahava ġandeaporoġitapyryva ojipe'ġa ndeaporoġitate'varuhua nehē, ei Paulo'ga ġa pe. Tupana'ga okwahavukaripe Jesus'ga rembi'eaġwama vyvakytyve'ġa pe ikwehe. A'ereki ga ombogwera Jesus'ga mongovo, ei ga Atenaspeve'ġa pe.

³² Henduvame Paulo'ga nhi'ġa Jesus'ga kwerava rehe jara'ġa ga rerekomemui. Emo jara'ġa e'i:

–Torohenduva'ja ti nenhi'ġa a'ea rehe nehē.

³³ A'ero Paulo'ga hoi ġapytera hugwi ogwovo.

³⁴ Jara'ġa ojikoty'a Paulo'ga pavēi ojikoga Jesus'ga rehe. Dionísio'ga – kiroki ga omoġita pevove'ġa ojipe'ġa pavēi yvytyruhua rehe Areópago rehe jipi – ga ojikoty'a Paulo'ga pavēi ojipe'ġa no Damarishēa no.

18

Paulova'ea oho Corinto pe

¹ Aerē Paulo'ga hoi pea hugwi Atenas hugwi ogwovo cidade de Corinto pe.

² Pevo ga Áquila'ga repiagi. Pontopeve'ġa gwyri pe Áquila'ga ari kako. Aerē ga hoi Itáliapeve'ġa gwyri pe upa. Pevo ga ruvi cidade de Roma pe Áquila'ga. Aerē ġanduvihavuhu'ga Cláudio'ga imondoi onhi'iġa Romapeve'ġa pe. Igwete ga ei:

–Judeus'ġa ti toho pa agwa hugwi Roma hugwi, ei ga ġa pe.

Áquila'ga ko judeuramo. Nurā ga hoi Itáliapeve'ġa gwyrā hugwi a'ero ġwembirekohēa pavēi Priscilahēa pavēi. A'ero ġa nduri upa cidade de Corinto pe ikwehe. Pevo Paulo'ga Áquila'ġa ndepiagi a'ero.

³ Igwete ga ruvi ġa pyri tendas apovo. A'ereki Áquila'ġa na jitehe oporavyky a'ea rehe no. Tapy'ynhapira pyvō ġa japoi tendas aherapyjamo tipyhy ti itambere'ia a'ea rehe javo. Nurā Paulo'ga ruvi ġa pyri tendas apovo jipi.

⁴ Sábado rupie'ymi Paulo'ga hoi ġajatykahava pype. Igwete ga ġa monhi'inhi'ihetei judeus'ġa judeus'ġarūive'ġa no – kiroki ġa grego ġanhi'iġa.

–Perovia ti nhiremimombe'ua pe me, ei ga ġa pe. A'ereki ji amombe'u katu javo.

⁵ Aerē Silas'ga ruri Macedōniapeve'ġa gwyrā hugwi Timóteo'ga pavēi. Ga ndurame Paulo'ga pyri Jesus'ga mombe'ua rehe jate Paulo'ga poravykyi a'ero. Igwete ga ei judeus'ġa pe:

–Jesus'ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ga ġa pe.

⁶ Emo judeus'ġa Paulo'ga rayvari o'ete'varuhuavo ga pe. Nurā Paulo'ga imbovavagi opira nahā ti ji hepiukari ġandekote'varuhua javo.

–Napehendupotari pe nhinhi'iġa, ei Paulo'ga ġa pe. Po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehē, a'ero po ti pe napembojari pejihoa ji rehe nehē. A'ereki ji amombe'u katu pe me pe momoranduva, ei ga. Pe tuhē po ti pe nhimomboruka hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei ga. Aġwamo po ti ji hoi judeus'ġarūive'ġa pyri a'ero Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe jipi nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

⁷ A'ero ga hoi ġa hugwi ogwovo. Igwete ga hoi judeu'ġarūive'ga ronga pype Tício Justo'ga ronga pype. Garonga judeus'ġa jatykahava ypyvo oko. Ojiko ga Tupana'ga rehe Tício Justo'ga. Igwete Paulo'ga hoi garonga pype.

⁸ Aerē Paulo'ga Jesus'ga mombe'umbe'ui pevove'ġa pe. Igwete Crispo'ga – kiroki ga huvihavamo oko ġajatykahava pype – kiro ga jikogi Jesus'ga rehe ġwongapypeve'ġa pavēi. Na jitehe Paulo'ga nhi'iġa renduvame he'yive'ġa jikogi Jesus Cristo'ga rehe Corintopeve'ġa. A'ero Paulo'ġa ġa mobatizaukari ġa nderekovo.

⁹ Aerē Jesus'ga nhi'iġi Paulo'ga pe gakiri pe ypytunimo. Igwete ga ei ga pe:

–Terekyhyji ti ġa hugwi, ei ga ga pe. Terepigi ti imombe'gwombe'gwovo ġa pe.

¹⁰ A'ereki jihi ko ako nde pyri, ei Jesus'ga. Nombohahyukari po ti ġa nde ve nehē. A'ereki jireheve'ġa he'yjuhu avo cidade pe, ei ga Paulo'ga pe.

¹¹ Igwete Paulo'ga ġa mbo'embo'ei Jesus'ga mombe'ua rehe. Ojipeji kwara ga ruvame pevo.

¹² Irũa mbytera rupi judeus'ga jatykai Paulo'ga rehe ga pyhyga ga rerogwovo Gálio'ga pyri. Gálio'ga ko pevove'ga governador'ga Acaiapeve'ga gwyri pe. Igwete judeus'ga Paulo'ga rerohoi ga pyri te'i ti ga Paulo'ga reaporogita pe javo.

¹³ Igwete ga ei Gálio'ga pe:

–Agwa'ga e'i ahe ve: “Nahã po ti pe Tupana'ga mbohetei hamo,” ei Paulo'ga, ei ga. Na rũi reki oreramonha'ea ore mbo'ei hako, ei ga Gálio'ga pe.

¹⁴ Paulo'ga nhi'igwerĩrame kiro Gálio'ga ei judeus'ga pe:

–Po Paulo'ga rekote'varuhuro, a'ero po ji hendukatui penhi'iga hamo pe imbojarame ga rehe hamo, ei ga ga pe.

¹⁵ Emo pe ga rayva garemimbo'ea rehe penamonhava'ea nhi'igagwera rehe no, ei ga. Pe tuhẽ ti pemohigatu a'ea a'ero. Ji nda'ei tuhẽ nanongara pe, ei Gálio'ga ga pe.

¹⁶ Igwete ga ga momborukari onga hugwi.

¹⁷ A'ero ga nhaporemõ Sóstenes'ga pyhytehei – kiroki ga huvihavamo oko judeus'ga jatykahava pype. Igwete ga ga pyhygi ga nupanupamo pevo onga ppyvo. Gálio'ga ombogwavete reki ga nupanupãrame.

Paulova'ea ojivyra'ja Antioquia pe

¹⁸ He'yi Paulo'ga pytai pevo Jesus'gareheve'ga pyri. Aerẽ ga hoi ga hugwi.

–Xaho ti Síriapeve'ga gwyri pe, ei ga Áquila'ga pe Priscilahẽa pe no.

–Xaho ti a'ero, ei ga.

Ga horame cidade de Cencreia pe Paulo'ga nhi'igi Tupana'ga pe a'ero.

–Nahanahã po ti ji rekoi nehẽ, ei ga Tupana'ga pe. Nahã jirekorame po ti ji ndakytiukara'javi ji'ava nehẽ, ei ga.

A'ero ga nhiapinukari na'ẽ pevo. Aerẽ ga nhinhaçi itayharuhua pype ogwovo.

¹⁹ Ga vahemame cidade de Éfeso pe Paulo'ga hoi Áquila'ga ndeja. Igwete ga hoi na'ẽ judeus'ga jatykahava pype onhi'inhi'iga ga pe.

²⁰ Aerẽ Jesus'gareheve'ga ei Paulo'ga pe:

–Koji'i epyta ore pyri, ei ga ga pe novia.

²¹ –Kiro ji hoi tuhẽ, ei ga ga pe.

Ohorame ga hugwi ga ei:

–Tupana'ga ipotaramo po ti ji rura'javi pe pyri nehẽ, ei ga ga pe.

Igwete ga avi itayharuhua pype ojipe'ga pavẽi herogwovo Éfeso hugwi.

²² Aerẽ Paulo'ga hoi ovahema cidade de Cesaria pe o'eamo. A'ero ga hoi pea rupi Jerusalém me. Oho ga jiji onhi'iga Jesus'gareheve'ga pe. Aerẽ ga hoi Antioquia pe Síriapeve'ga gwyri pe.

²³ Mbaigwe ga rui pevo ga pyri. Pea hugwi ga hogahoi imbojoapiapiavo cidades ogwovo Galaciapeve'ga gwyrã rupi Frigiãpeve'ga gwyrã rupi no. Igwete ga Jesus'gareheve'ga mbojikohetei Jesus'ga rehe.

Apolova'ea omombe'u Jesus'ga

²⁴⁻²⁵ Aerẽ Apolo'ga hoi cidade de Éfeso pe. Ga ko judeuramo cidade de Alexandriapeve'ga. Onhi'igatu Apolo'ga imombe'urame mbatera. Ikwatijara ga okwaha hete Tupana'ga mombe'uhara. Ojipe'ga ombo'e ga Jesus'ga nhi'igarupiva'ea rehe. Emo ga ndokwahapavi ve Jesus'ga mombe'ua. João Batistava'ea nhi'iga rehe jate ga Apolo'ga mbo'e – kia ko João Batistava'ea omombe'u ga pe Jesus'ga mombe'urame ahe ga mobatizaramo yhya ppyvõ jipi. A'ea jate Apolo'ga okwaha a'ero. Igwete Apolo'ga hoi Éfeso pe. Pevo ga gwembikwahava imombe'uhetei ga pe Jesus'ga mombe'gwovo.

²⁶ Aerē ga hoi judeus'ga jatykahava pype ga mbo'embo'eavo ga poji-huve'yma. Igwete Priscilahēa henduvi ganhi'i'ga Áquila'ga pavēi. A'ero ga Apolo'ga rerohoi gwonga pe. Kiro ga Tupana'ga nhi'igarupiva'ea mombe'ukatupavi a'ero ga mbo'eavo.

—Nahanahā po Tupana'gareheve'ga ndekoi hamo, ei ga ga pe.

²⁷ Aerē Apolo'ga ei Jesus'gareheve'ga pe:

—Kiro po ti ji hoi Acaiapeve'ga gwyri pe nehē.

—Eho ti a'ero, ei ga ga pe.

Igwete ga ikwatijari imondovouka onhi'i'ga pevove'ga pe Jesus'gareheve'ga pe.

—Pembuhuruka katu ti Apolo'ga pejiipyri, e'i ganembikwatijara.

A'ero Apolo'ga herohoi ganembikwatijara imondovo ga pe. Pevo ga ga pokopokogi ga nderekovo – kiroki ga ojiko Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga remimomyryva gwaramo ojive.

²⁸ Igwete Apolo'ga judeus'ga monhi'inhi'igi ja'javo ga pe pevove'ga ndovaki. Omombe'umbe'u ga ga pe ikwatijara Tupana'ga mombe'uhara.

—“Nahā po ti Cristo'ga rekoi nehē Tupana'ga remimbuhurukara'ga nehē,” e'i ikwatijara, ei ga ga pe. Na tuhē reki Jesus'ga rekoi ikwehe, ei ga. Nurā ore nhimombaragwahavi Jesus'ga rehe ga tuhē ko Cristoramo javo, ei ga ga pe.

A'ea renduvame judeus'ga nonhi'i'ga'javi a'ero. A'ereki ga omombe'u katu.

19

Paulova'ea oho Éfeso pe

¹ Apolo'ga ruvame Corinto pe ko Paulo'ga hoi Galáciapeve'ga gwyrā rupi Frígiapeve'ga gwyrā rupi no. Aerē ga vahemi cidade de Éfeso pe. Pevo Paulo'ga ga ndepiagi Jesus'gareheve'ga.

²⁻⁷ Doze ko ga. Igwete Paulo'ga ei ga pe:

—Pe jikogyprame Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ra'uva uhu pe pyri raikwehe? ei ga ga pe.

—Ndorokwahavi a'ea, ei ga. Norohendunhoḡwenondei ore Tupana'ga ra'uva mombe'ua, ei ga ga pe.

—Manongara rehe ga pe mobatizai a'ero naerū? ei ga ga pe.

—João Batistava'ea remimombe'ua rehe ga ore mobatizai ikwehe, ei ga.

Igwete Paulo'ga ei ga pe:

—João Batistava'ea ga mobatizai ga pohirame okote'varuhua hugwi, ei ga. Igwete ahe Jesus Cristo'ga mombe'ui israelitas'ga pe jipi, ei ga. “Pejiko ti ga rehe – kiroki ga u pe pyri ji py'rovo Jesus Cristo'ga,” ei João Batistava'ea ga pe, ei ga ga pe.

A'ea Paulo'ga ei ga pe pejiko jitehe ti Jesus'ga rehe javo.

A'ea renduvame ga nhimobatizaukari opojykaharete'gareheva'ero Jesus Cristo'gareheva'ero. Paulo'ga pokopokogame ga ndehe Tupana'ga ra'uva uhu ga pyri ga nderekokatuavo. A'ero hajihe ganhi'i'ga aherembikwa-have'ŷva'ea. Tupana'ga nhi'i'ga ga omombe'u no.

⁸ Aerē Paulo'ga hoi judeus'ga jatykahava pype onhi'inhi'i'ga ga pe.

—Tupana'ga remimbuhurukara'ga uhu reki raikwehe Jesus'ga. Nurā ti pejiko ga rehe, ei ga. A'ero po ti Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero nehē, ei Paulo'ga ga pe.

Três jahya rupi ga hogahoi ipype javo ga pe ga pojihuve'yma.

⁹ Emo jara'ga noangarihu hendukatue'yma ganhi'i'ga. A'ero ga imbotegwetei Jesus'ga nhi'igarupiva'ea o'ete'varuhuavo jupe he'yjuhuve'ga ndovaki. Nurā Paulo'ga hoi ga ndeja ogwovo. Igwete ga Jesus'gareheve'ga

nderohoi ojupi. Ojipea pype onga pype ga ġa nderohoi a'ero ġa nderuva – perope Tirano'ga ombo'embo'e ojiheve'ġa ġa nderekovo. Pevo Paulo'ga ġa nderohoi ġa monhi'inhi'iġa jipi.

¹⁰ Dois ga kwara mbo'ari ġa monhi'inhi'iġa ġa nderekovo. A'ero Ásiapeve'ġa nhaporemō henduvi Jesus'ga mombe'ua. Judeus'ga ġwendu. Judeus'ġarūive'ġa ġwendu jitehe Jesus'ga mombe'ua.

Cevava'ea ra'yra'ea

¹¹ Igwete Tupana'ga japoukahetei Paulo'ga pe ahemonhi-momby'aheteva'ea.

¹² Tapy'ynhapira Paulo'ga rembipo'rua ġa herohoi ga hugwi. Tapy'ynhapi'ria vehevi ġa herohoi inoġa itetirūave'ġa ndehe kiro ipigi ġatetirūa ġa hugwi. Anhaġa ġa pojykarame ojipe'a ġa hugwi no.

¹³ Igwete jararamo judeus'ġa – kiroki ġa ohoo ho anhaġa ipe'ape'avo ojipe'ġa hugwi jipi – kiro ġa ei ojohupe:

– Paulo'ga javijitehe ti tipe'a anhaġa ġa hugwi Jesus'ga renoina no, ei ġa.

Igwete ġa ei jupe a'ero:

– Jesus'ga – kiroki ga Paulo'ga omombe'u jipi – kiro ga ei pe me tojipe'a ti ġa hugwi javo.

A'ea ġa ei anhaġa pe.

¹⁴ Kiro Ceva'ga ra'yra'ġa ei no:

– Nhande ti xa'e anhaġa pe no.

Ceva'ga ko judeuramo oko mbatera kwava'ēhara'ġa nduvihavamo. Sete gara'yra'ġa. Igwete Ceva'ga ra'yra'ġa ei anhaġa pe Jesus'ga renoina tojipe'a ti ġwembipojykahara'ga hugwi javo novīa.

¹⁵ Igwete anhaġa ei ġa pe:

– Ji ndajipe'ai ga hugwi penhi'iġa rupi jigwove'ỹ, e'i ġa pe. Jesus'ga ji akwaha. Paulo'ga ji akwaha no. Oro pe, ji ndopokwahavi. Ndakoi'i'i ji penhi'iġa rupi, e'i ġa pe.

¹⁶ A'ero ga – kiroki ga anhaġa opojyka ga – a'ero ga pori Ceva'ga ra'yra'ġa ndehe nhaporemō anhaġa popoakara rerekovo ġwaramo. Igwete ga jigwarai ġa ndehe ġa nupanupamo ġapira mbotararaga. A'ero ġa ka'nhyimi ga hugwi opire'yma henonhana.

¹⁷ Igwete Éfesopeve'ġa hendupavi ġanupanupāagwera judeus'ga judeus'ġarūive'ġa pavēi. Ikwahavame ġa kyhyjipavi tihenoiteheyime ti Jesus'ga javo. Igwaigwavete ġa Jesus'ga mboheteheitei a'ero.

¹⁸ Igwete Jesus'gareheve'ġa nduri onhimongyavo okote'varuhua imohema ġandovaki.

¹⁹ Kiroki ġa ipaji – kiro ġa ei a'ero xapohi pa nanongara hugwi javo. Igwete ġa herueruri inoġa opajia rupiara ikwatijara. Igwete ġa imbokaipavi pevove'ġa pyteri pe. Hepiagame ojipe'ġa ei:

– He'yjuhuheteva'ea ġa imondomondi itambere'ia a'ea rehe nhaporemō ikwehe novīa cinquenta mil itambere'ia, ei ġa imbokaipyra repiaga.

²⁰ Nanongara nhaporemō gweroviaruka hete Tupana'ga mombe'ua ojipejipe'ġa pe. Igwaigwavete he'yjuhuve'ġa hendukatui ojikoga Jesus'ga rehe a'ero.

Éfeso pe ahe onhomomyi Paulova'ea rehe

²¹ Aerē Paulo'ga ei ovyteri pe: “Kiro po ti ji hoi Macedōniapeve'ġa gwyrā rupi Acaiapeve'ġa gwyrā rupi no,” ei ga. “Aerē po ti ji hoi cidade de Jerusalém me nehē. Pea hugwi ti taho tuhē hepiaga cidade de Roma no,” ei Paulo'ga ovyteri pe.

22 Igwete ga opokohara'ga mondonhogwenondei Macedôniapeve'ga gwyrri pe Timóteo'ga Erasto'ga no. A'ea ja ga pytai jiji Ásiapeve'ga gwyrri pe okovo.

23 A'ea rupi Éfesopeve'ga nhomomymomyi Jesus'ga nhi'igarupiva'ea rehe.

24 A'ereki Demétrio'ga onhimonha'nga Paulo'ga rehe. Nurã ga onhipavēive'ga mbojatykai ja'javo ġa pe. Demétrio'ga oapoapo pratava'ea ojipe'ga pavēi jipi. Dianahēa ryrua ra'anga'via ġa oapoapo. A'ereki Dianahēa oko ġanemimbohete haramo. A'ero ġa hugwi ojipe'ga ipyhypyhygi hēaryrua ra'anga'via itambere'ia kwepyyga ġa pe. A'ea rehe gwe Demétrio'ga imono'ono'oguhūi itambere'ia ojive ha'anga'via rehe.

25 Igwete Demétrio'ga onhipavēive'ga mbojatykai jara'ga no – kiroki ġa oapo ha'anga'via jitehe prata pyvō. Igwete ga ei ġa pe:

–Timono'ono'ō nhande itambere'ia nhandejive nhanerembiapoagwera rehe jipi. Pekwaha pe a'ea, ei ga ġa pe.

26 Pe pehepia kiro akoja'ga rura kokoty. Pehendu pe Paulo'ga remimombe'ua no, ei Demétrio'ga ġa pe. A'ereki ga e'i: “Aherembiapoa imbohete hava ko Tupanamo rūi oko,” e ko Paulo'ga, ei ga. Igwete Paulo'ga heroviarukaruhui onhi'iga he'yjuhuve'ga pe avo Éfeso pe, ei Demétrio'ga. Ga pe jate rūi reki. Nhandegwyrri pe nhaporemō ġa Paulo'ga mbopogweuhui ogwovo ganhi'iga rupi onhimongyavo Ásia pe nhaporemō, ei ga ġa pe.

27 Kiro po ti ġa ete'varuhupavi nhande japoramē ha'anga'via a'ero nehē, ei ga. A'ea jate rūi reki. Kiro po ti ġa ndokoa'javi Dianahēa ryrua rehe a'ero nehē. Ásiapeve'ga nhaporemō ombohete hete Dianahēa jipi vvyakotyve'ga nhaporemō reki. A'ereki hēa huvihavuhu yvagipeva'ero, e'i tehe ga ġa pe. Emo ġa hopavame Paulo'ga nhi'iga rupi po ti hēa ndahuvihava'javi a'ero nehē, ei Demétrio'ga ġa pe.

28 Henduvame Demétrio'ga nhi'iga ġa nhimboahivuhui Paulo'ga pe a'ero. Igwete ġa eahyahivi.

–Huvihavuhu ko Dianahēa Éfesopevehēa, ei ġa.

29 Igwaigwavete ġa nhimongyi ohapukapukaita cidade pe onhomomyina. Igwete ġa Gaio'ga pyhygi. Aristarco'ga ġa opyhy no. Ga ko Paulo'garupive'ga Macedôniapeve'ga. Igwete ġa ġa pyhygi ġa nderohoahyavo nhandaibe ongauhua pype – perope ġa ojatykatyka jipi.

30 Ikwahavame Paulo'ga ei:

–Kiro ji hoi pevo ġa pyri nhinhi'iga ġa pe, ei ga novīa.

Emo Jesus'gareheve'ga nomondoukari ga ġapyteri pe.

31 Ojipe'ga ombuhuruka onhi'iga ga pe no huvihava'ga.

–Terehoi ti ejipiuka ongauhua pype, ei ġa ga pe.

A'ereki ġa oarō hete Paulo'ga.

32 Igwete ġa – kiroki ġa ojatyka pevo – kiro ġa hapukapukaitehei onhomomyina. Ohapukai paravuhu ġa upa. Emo koji'iheteve'ga ei onhimongyavo: “Maraname nhande jatykauhutehei kiro nhandejupa naerū?” ei ġa ojohupe.

33 Igwete judeus'ga Alexandre'ga moanhani ga mondovo ġapyteri pe. Ga repiagame jara'ga ei:

–Gaha reki.

Igwete Alexandre'ga pova'eġi ġa pe pepi te javo.

–Tamombe'u katu na'ē pe me, ei ga ġa pe novīa.

34 Emo onhimombaragwahavame ga rehe jara'ga ei:

–Ga ko judeuramo oko. Tihenduvyme ti ga a'ero, ei ġa ojohupe.

A'ero ġa eġa'epavi:

—Huvihavuhu ko Dianahēa Éfesopevehēa.

Kwara ipyryryma rupi duas horas rupi ġa jogwerohapukapukai a'ea javo.

³⁵ Aerē tavijara'ga ruri ġa mombiga ikwatijahara'ga. Igwete ga ei Éfesopeve'ġa pe:

—Tikwaha pa ko nhande hēaryrua rerekokatua – kiroki hēa huvihavuhetero oko Dianahēa, ei ga. Éfesopeva'ero nhande tireko katu hēaryrua hēara'angava no – kiroki ita ohi yvaga hugwi imbohetehavamo, ei ga ġa pe.

³⁶ Tikwaha pa nhande a'ea. Nurā po pe pigi hamo. Pejapyaka katu ti, ei ga ġa pe.

³⁷ Agwa'ġa pe peru kiro novīa. Emo ġa nomimi reki mbatera nhandejatykahava hugwi. Ga nombotegwetei reki hēa no nhaneremimboheteharahēa, ei ga ġa pe.

³⁸ Po ti Demétrio'ġa imbojapotari ġa ndehe nehē, a'ero po ti ġa ġa nderohoi ġa mombe'gwovo huvihava'ġa pe nehē hamo, ei ga. Huvihava'ġa ndekorame imohiġatuavo po ti ġa ġa nderohoi ġa pyri imbojamboja ġa ndehe hamo, ei ga ġa pe.

³⁹ Po ti pe ikwahapotari ojipe'ia mbatera nehē a'ea pe po ti cidadepeve'ġa e'i ojatykarama nehē, ei ga ġa pe.

⁴⁰ A'e ji pe me: Kiro po ti nhanderuvihava'ga e'i nhande ve nehē: “Gara rehe tuhē pe jatykauhui pehapukapukaita?” e po ti ga nhande ve nehē, ei ga. Marāi po ti nhande ga pe a'ero nehē? ei ga. Nianhi'iġi po ti nhande nehē nhandepoyjayjare'yma ġwaramo nehē. A'ereki nhande xajatyka tehe reki, ei ga ġa pe.

⁴¹ Aerē ga ei ġa pe a'ero:

—Pekwaki'o ti kiro pejigwojigwovo, ei ga.

Cidadepeve'ġa opi pa a'ero ogwovo.

20

Paulova'ea ohoa'ja Macedônia pe Grécia pe no

¹ Igwete Paulo'ga Jesus'gareheve'ġa mbuhurukari ojipyri. Igwete ga ġa mbojikohetei Jesus'ga rehe ja'javo ġa pe. Aerē ga ei ġa pe:

—Kiro po ti ji hoi Macedôniapeve'ġa gwyrri pe nehē, ei ga ġa pe.

² Igwete ga hoi Jesus'gareheve'ġa pyri Macedôniapeve'ġa gwyrri rupi ogwovo. Igwete ga ega'ei ġa pe pejiko hete ti Jesus'ga rehe javo. Aerē ga hoi Gréciapeve'ġa gwyrri pe.

³ Três jahya rupi ga ruvi pevo.

—Taho ti kiro Síriapeve'ġa gwyrri pe, ei ga novīa.

Ga nhinhaġwerīrame itayharuhua pype ojipe'ġa ei ga pe.

—Judeus'ġa nde juka pota kiro, ei ġa Paulo'ga pe.

Igwete ga ei:

—Pea rupi po ti ji hoi a'ero nehē jijivya Macedôniapeve'ġa gwyrri rupi jikwava nehē, ei ga.

⁴ Beréiapeve'ga oho ga rupi Pirro'ga ra'yra'ga Sópatro'ga. Tessalônicapeve'ġa oho ga rupi no Aristarco'ga Segundo'ga pavēi. Derbepeve'ga oho no Gaio'ga. Timóteo'ga oho no. Ásiapeve'ġa oho no Tíquico'ga Trófimo'ga pavēi.

⁵ Ġahā oho na'ē ore renonde ore ra'aromo cidade de Trôade pe.

⁶ Ore rekorame cidade de Filipos pe judeus'ġa japo toryva. Nanongara rupie'ymi ġa i'ui pāo ndovuriva'ea. Japopavirē ore avi orogwovo Filipos hugwi. Cinco ore kiri ya rupi. A'ero ore vahemi Trôade pe orerenondeve'ġa ndepiaga. Sete ore kiri pevo orojupa.

Paulova'ea oho Trôade pe mbapavamo

⁷ Sábado rupi ypytunimo ore jatykai Jesus'gareheve'ga pavêi onga jo'ajo'aruhu pe ti'u ti ojopyri javo. Igwete Paulo'ga nhi'inhi'igi ga pe. Igwaigwavete ga nhi'igi ga pe imboypyhajikatuavo. A'ereki ga oho pota pea hugwi ko'emame.

⁸ He'yi jyapehavuhua pevo jo'ajo'aruhu pe – perope ore oroatyka.

⁹ Oapy ga oina jurukwara rehe yvateva'ea rehe ipyahuve'ga Êutico'ga. Igwete ga ropehiro Paulo'ga nhi'inhi'igame. Igwaigwavete Êutico'ga ropehiro okia. Kiro ga hiri mytu'ê me yvyvo upa. A'ero ga nhani ogyva ga pyri. Ga pyhygame ga ei:

–Omano ahe.

¹⁰ A'ero Paulo'ga jyvi onhinoğa ga rehe ga anhuvana ga mbogwerava.

–Tapembojui pejipy'a, ei ga ga pe. Okwerava'ja ga kiro.

¹¹ Igwete Paulo'ga jiupira'javi pevo jitehe jo'ajo'aruhu pe. Igwete ga i'ui ore pavêi. Kirê koji'i ga nhi'inhi'igi ga pe imoço'eamo.

¹² A'ero ga hoi ga hugwi. Igwete ga ipyahuve'ga rerohoi onga pe. Horyory ga gambogwerava rehe.

Paulova'ea oho Mileto pe

¹³⁻¹⁴ Aerê Paulo'ga ei ore ve:

–Pe na'ê ti pe'a pejigwovo cidade de Assôs pe, ei ga. Pevo ti ji mbo'a ji rerogwovo nehê. A'ereki ji pea rupi aho pevo, ei ga ore ve.

A'ero ore hoi ga repiaga Assôs pe, ga mbo'avi ga rerogwovo cidade de Mitilene pe.

¹⁵ Pea hugwi ore hoi. Ko'emame ore vahemi ypa'ouhũ me Quios pe. Ko'emame ore hoi ojipe'i pe Samos pe. Ko'emame ore hoi cidade de Mileto pe.

¹⁶ Ndorohoi reki ore cidade de Éfeso pe. A'ereki Paulo'ga ndohopotari pevo.

–Ndajipykopypotari ji Ásiapeve'ga gwyri pe kiro, ei ga. A'ereki ji aho potarahi jigwovo Jerusalém me kiro. Tahepia tuhê ti toryva pevo nehê Pentecostes, ei ga ore ve.

Paulova'ea onhi'ĩ Éfeso'ea pe

¹⁷ Mileto hugwi Paulo'ga onhi'iga mondoukari Éfeso'ea'ga pe tuhu ti ga ji pyri javo ga pe.

–Tanhi'ĩ na'ê ti Jesus'gareheve'ga ndepiakaturaha'ga pe, ei ga.

¹⁸ A'ero ga nduri ga pyri ua. Igwete ga ei ga pe:

–Pekwaha pe jireaporogita jirekokatua pe pyri ji rurypyrame avo pegwyri pe Ásia pe ikwehe. Kiromo jate ji rekokaturamo, ei ga ga pe.

¹⁹ Ji ndavy'ari jitekovo ikwehe. A'ereki judeus'ga ombohahyuka hete ji ve. A'ereki ga onhimbohovaja ji rehe, ei ga. Emo ji aporavyky hete jitekovo jipojykaharete'ga pe Jesus'ga pe ga mombegwovo pe me. Nanhimbohetei ji pepyteri pe, ei Paulo'ga ga pe.

²⁰ Ndapojihuvi reki ji imombe'upava pe me mbatera – kiroki imombe'ua pe poko, ei ga. Ndapojihuvi ji pe mbo'eavo Jesus'ga rehe gandovaki penonga pype no, ei ga.

²¹ A'ea'e ji pe me nhaporemo jipi judeus'ga pe judeus'garũive'ga pe no. Perojijyi pejeaporogita Tupana'ga rehe, a'e ji pe me, ei ga. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pejiko ti nhandepojykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe, a'e ji pe me no, ei Paulo'ga ga pe.

²² –Kiro po ti ji hoi Jerusalém me a'ero nehê. A'ereki Tupana'ga ra'uva ji mondouka pevo, ei ga. Marã po ti ji rekoi pevo nehê?

²³ Ojigwarajuhu po ti ġa ji rehe ji mondovo cadeia pype nehē, ei ga. A'ereki a'ea rehe Tupana'ga ra'uva ji momorandu ji imbojoapiapirame cidades jipi, ei Paulo'ga.

²⁴ Na ġa ji jukai a'ero nehē. Jipy'a ndokotehei reki a'ea rehe, ei ga. Nhiremimombe'ua rehe jate ji rekoi. Tamombe'umbe'u pa ti ġa pe. A'ereki Jesus'ga jipojykaharete'ga e'i ji ve ikwehe: “Emombe'u ti ġa pe pyryva'ea. Tupana'ga pyryva ġa pe ti emombe'u ġa pe,” e ko ga ji ve, ei ga. Nurā ji tamombe'u pa na'ē ġa pe Jesus'ga nhi'īpo'ruavo nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁵ —Ahoaho ko ji pepyteri pe nhaporemō Tupana'ga mombe'gwovo ikwehe. “Peho ti Tupana'ga nhi'īga rupi gareheva'ero,” a'e ji pe me ikwehe, ei ga. Emo po ti pe ndapehepiaga'javi jira'oa nehē, ei ga. Akwaha ji a'ea.

²⁶ Nurā ji ekatui pe me kiro. Po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehē a'ea po ti pe napembojari ji rehe nehē. A'ereki ji amomorandu pa pe me a'ea rehe, ei ga.

²⁷ Ndapojihuvi ji imombe'upava pe me Tupana'ga remimbotarimova'ea, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁸ Peko katu ti a'ero. Pereko katu pa ti Jesus'gareheve'ġa no, ei ga. A'ereki pe me Tupana'ga ra'uva e'i: “Pehepia katu ti Tupana'gareheve'ġa,” e'i. Pembo'embo'e ti ġa Tupana'ga nhi'īga rehe jipi, a'e ji pe me, ei ga. A'ereki Tupana'ga opojoyka ġa ojive gwa'yra'ga manoro ġwaramo ġa ndepykaramo, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁹ —Tamombe'u ti kiro aerēva'ea pe me, ei ga. A'ereki ji akwaha penderekoagwama. Ji horame pe hugwi po ti hajiheve'ġa nduri pepyteri pe nehē okote'varuhuve'ġa, ei ga. A'ero po ti ġa pe moandyandyi ġwembi'ea pyvō pe nderekote'varuhuavo nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

³⁰ Pepyteripeve'ġa vehevi po ti na jitehe nehē no. Ga po ti i'mbe jara'ġa pe. A'ero po ti ġa nhimbopogweukari Jesus'gareheve'ġa pe nehē, ei ga.

³¹ Pehepia ti a'ero penhimoandyjukare'yma ġa pe nehē, ei ga ġa pe. Tapemoka'nhyimi ti nhinhi'īgagwera pe me. A'ereki trēs ji kwara mondoi pe moġitapava ikwehe. Arimo ji pe moġitai. Ypytunimo na jitehe ji pe moġitai jijehe'gwovo nhi'aġataruhuramo pe ndehe, ei ga ġa pe.

³² —Kiro ji ei pe me a'ero: Tupana'ga ti tapendereko katu. Tupana'ga pyryva mombe'ua ti tapendereko katu nohō, ei ga. A'ereki gaha pe mbojiko hete Jesus'ga rehe pe mbo'eavo. Aerē po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehē no ga imombyryvame ojiheve'ġa pe nhaporemō nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

³³ Nahā ko ji rekoi pe pyri ikwehe, ei ga. Ji ndapotari ojipe'ġa apoa ouro prata reheve ikwehe. Gapira ji ndapotari no, ei ga.

³⁴ Pekwaha pe jiporavykyagwera. Jipoa pyvō tuhē te ji aporavyky ipyhyga mbatera jijive. A'ero ji imondo mbatera jijipyryve'ġa pe no, ei ga.

³⁵ Ahepiuka pa ji pe me ikwehe. Nhandeporavykyagwera ikwepykava pyvō po nhande imbatere'ŷve'ġa pokogi a'ero hamo, ei ga. Timoka'nhymyme ti Jesus'ga nhi'īgagwera nhandepojykaharete'ga nhi'īgagwera. A'ereki ga e'i ikwehe: “Nhanderory nhande ġa imbuhurame mbatera nhandejive. Johe'i tehe nhande roryvamo nhande imondorame mbatera ojipe'ġa pe,” ei Jesus'ga ikwehe, ei ga.

³⁶ Nahā Paulo'ga ei ġa pe. Kirē ga renypy'andurugi onhi'īga Tupana'ga pe ġa pavēi.

³⁷ Igwete ġa Paulo'ga rerojehe'opavi ga anhuvanhuvana ga rerekovo. Ndovy'ahetei ġa ganhi'īga renduvame.

³⁸ A'ereki ga e'i ġa pe: “Aerē po ti pe ndapehepiaga'javi jira'oa nehē.” Igwete ġa ga rerohei itayharuhu pe.

21

Paulova'ea oho Jerusalém me

¹ Igwete ore hoi ġa hugwi a'ero oro'ava herogwovo ypa'ouhūa rehei katu cidade de Cós rehei katu. Ko'emame ore herohoi ojipe pe ypa'ouhū me Rodes pe. Pea hugwi ore herohoi heroja cidade de Pátara pe o'eamo.

² Pevo ore hepiagi ojipea itayharuhua – kiroki oho ġwerĩ Feníciapeve'ġa gwyri pe. Igwete ore avi a'ea pype herogwovo.

³ Aerē ore hepiagi ypa'ouhūa Chipre orojohukoty. Igwete ore kwavi ipyvõ orogwovo Síriapeve'ġa gwyri pe. Pevo ore herojari cidade de Tiro pe. A'ereki pevo ġa ġweno'embota mbatera itayharuhua hugwi.

⁴ A'ero ore ěi orogwovo Jesus'gareheve'ġa ndeka pevo ġa ndepiaga. Sete ore kiri ġa pyri a'ero. Igwete ġa ei Paulo'ga pe tohoyme ti ga Jerusalém me nehē javo novĩa. A'ereki Tupana'ga ra'uva omombe'u jipe ġa pe. “Tiruahū po ti Paulo'ga pe Jerusalém me nehē,” e'i. Emo Paulo'ga e'i ġa pe:

–Aho tuhē ti pevo nehē.

⁵ Aerē ihorame orohohava apiavo ore jivyri itayharuhu pe a'ero. Ga nhaporemō ore rerōjivyri cidade hugwi akwaimba'ero kunhangwera'ġa pavēi gwa'yra'ġa pavēi no. Nhimbiari pe ore renypy'andurupavi y'ytiga pype oronhi'ġa Tupana'ga pe.

⁶ Aerē:

–Kiro ore hoi, oro'e ore ġa pe.

Igwete ore ava'javi itayharuhua pype. A'ero ġa jivyra'javi ġwonga pe ogwovo.

⁷ Igwete ore herohoi Tiro hugwi herogwovo cidade de Ptolemaida pe. A'ero ore hoi Jesus'gareheve'ġa ndepiaga ġa anhuvanhuvana. Ojipeji ore kiri ġa pyri.

⁸ Ko'emame ore hoi. Igwete ore hoi cidade de Cesaréia pe. Igwete ore hoi Filipe'ga ronga pe orojupa. Ymya Filipe'ga ruvi Jerusalém me raikwehe. Gaha ko seteve'ġa nde'yja'ga. Ga pe Jesus Cristo'ga moirūhara'ġa e'i raikwehe: “Gahā ti toma'ē mbatera imbatere'ỹve'ġa pe jipi,” ei ġa ġa pe raikwehe. Filipe'ga ohoho Jesus'ga mombe'gwovo ojipe'ġa pe no.

⁹ Quatro ko gara'yra'ġa kunhangwera'ġa hambirekoe'ỹve'ġa. Ga na jitehe omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'ġa jipi. Igwete ore hoi Filipe'ga ronga pe orojupa.

¹⁰ Mbohapyrete ore kiri pevo ġa pyri. A'ero Ágabo'ga ruri Judéiapeve'ġa gwyrā hugwi Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ga.

¹¹ Kiro ga ruri ore pyri ipyhyga Paulo'ga ku'ayvira ipukuhuva'ea. A'ea pyvõ ga jikupykwari. Ga jipokwari no. Igwete ga ei ore ve:

–Gaku'ayvira ijara'ga mombe'gwovo ji ei: Nahā ti judeus'ġa ga kwari Jerusalém me nehē, ei ga. A'ero po ti ġa ga mondoukari judeus'ġarūive'ġa po pe nehē ga pyhygauka nehē, ei ga. A'ea Tupana'ga ra'uva e'i, ei Ágabo'ga ore ve.

¹² Henduvame ganhi'ġa ore ehetei Paulo'ga pe pevove'ġa pavēi:

–Terehoa'javi ti Jerusalém me a'ero, oro'e ore ga pe novĩa.

¹³ Igwete Paulo'ga ei:

–Maraname pe jehe'ouhui ji rehe? Pe ji mbopyagwyruhu javo ji ve novĩa, ei ga. Na ġa ji kwari ji jukavo vehevi te a'ero nehē, ei ga. Ji ti aho jate tuhē pevo nehē Jesus'ga rehe jipojykaharete'ga rehe nehē, ei ga.

¹⁴ Ndokoi ga orenhi'ġa rehe.

–Nandejate ti toko Tupana'ga remimbotarimova'ea, oro'e ore.

A'ero ndoro'ea'javi ga pe a'ea rehe.

¹⁵ Aerē ore herekokatupavi orombatera herogwovo pea rupi Jerusalém me.

¹⁶ Jara'ga ko oho ore rupi Cesaréia hugwi Jesus'gareheve'ga. Igwete ga ore rerohoi Menasom'ga ronga pe. Ga pyri ore pytai. Ga ko Chiprepeva'ero. Ymya ga jikogi Jesus Cristo'ga rehe. Ga pyri ore pytaahi'vi orojupa.

Paulova'ea oho Tiagova'ea pyri

¹⁷ Ore vahemame Jerusalém me Jesus'gareheve'ga ndoryndoryvamo ore rehe.

¹⁸ Ko'emame Paulo'ga ore rerohoi Tiago'ga repiaga. Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga nhaporemo ojatyka upa.

¹⁹ Igwete Paulo'ga nhi'igi ga pe. A'ero ga imombe'upavi ga pe ohoagwera. –Amombe'umbe'u ji Jesus'ga judeus'garūive'ga pe, ei ga. Nurā Tupana'ga ga mbojikogukari ojihe, ei ga. Nahanahā Tupana'ga rekoi gapyteri pe a'ero ore horame ga pyri, ei Paulo'ga imombe'upava ga pe.

²⁰ Henduvame Paulo'ga nhi'iga ko ga Tupana'ga mbohetei a'ero. Aerē ga ei Paulo'ga pe:

–Oreirū, ehepia judeus'ga kiro. He'yjuhu hete ko ga jikogi Jesus'ga rehe milhares. Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ga ndekohetei reki tihendu katu pa ti hamo javo, ei ga Paulo'ga pe.

²¹ Igwete ojipe'ga mbero nde mombe'gwovo ga pe, ei ga. “Paulo'ga ko ombo'e te'varuhu judeus'ga nhaporemo – kiroki ga u judeus'garūive'ga pyteri pe,” ei ga. “Paulo'ga e'i ga pe: ‘Pepohi ti Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi,’ ei Paulo'ga ga pe,” ei ga heikwehe. “‘Tapekytia'javi ti peja'yra'ga nakwanha pi'ria,’ ei ga,” ei ga. “‘Tapekoa'javi ti nhanderamohava'ea nhi'igagwera rehe,’ ei Paulo'ga ga pe,” ei ga heikwehe. Nahā ga mbero reki nde mombe'gwovo ga pe, ei ga imombe'gwovo Paulo'ga pe.

²² –Marā po ti a'ero nehē? ei ga Paulo'ga pe. Okwaha po ti ga nderura avo nehē.

²³ Nahā po ti nde rekoi a'ero nehē, ei ga. Quatrove'ga oko ore pyri kiro. Ymya'i ga ei Tupana'ga pe: “Nahanahā po ti ore rekoi nehē,” ei ga ga pe. Kiro ga ndekoi tuhē a'ero gwembi'eagwera rupi katu, ei ga Paulo'ga pe.

²⁴ Eroho ti quatrove'ga nhandejatykahavuhua pype a'ero. Ejipyhei ti pevo ga pavēi nahā ti xanhimombyry Tupana'ga pe javo, ei ga. Aerē ti epyhy mbiara quatrove'ga ndepyga eitambere'ia pyvō. A'ea po ti ga ikwava'eğukari Tupana'ga pe nehē. A'ero po ti ga nhiapinukari nehē, ei ga Paulo'ga pe. Judeus'ga po ti nde repia pevo nehē. A'ero po ti ga epavi nehē: “Nomombe'ukatui reki ga Paulo'ga nhande ve. Oko katu tuhē reki ga Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi okovo,” e po ti judeus'ga nde ve nehē, ei ga Paulo'ga pe.

²⁵ –Oro judeus'garūive'ga pe – kiroki ga ojiko Jesus'ga rehe – ga pe ore ikwatijari ikwehe, ei ga ga pe. Igwete ore ei ga pe: “Nahā po pe ndekoi hamo. Tape'ui ti gambatera ikwava'eğame ha'angava pe gwemimbohete'hara pe,” oro'e ore. “Hekoa tape'ui no,” oro'e ore ga pe. “Mbiara tape'ui ipore'ymame hekoa jugwi,” oro'e ore. “Taperekoi ojipe'ga nembireko'ga,” oro'e ore ga pe ikwatija, ei ga Paulo'ga pe.

²⁶ Ganhi'iga rupi Paulo'ga quatrove'ga nderohoi ga nderekovo. Ko'emame ga jipyhei ga pavēi xanhimombyry ti Tupana'ga pe javo. Aerē ga ki ojatykahavuhua pype. Igwete Paulo'ga imombe'ui mbatera ikwava'ēhara'ga pe.

–Orojipyhei ore ko, ei ga ga pe. Kiro sete po ti ore kiri nehē, ei ga. Aerē po ti ji imondoukari mbiara quatrove'ga ndepyga ikwava'eğuka ga pe imondovouka Tupana'ga pe nehē, ei Paulo'ga ga pe.

Ahe opyhy Paulova'ea

27-28 Seis ko ġa kiri. A'ero judeus'ġa Paulo'ga repiagi ojatykahavuhua pype Ásiapeve'ġa gwyriveve'ġa. Igwete ġa he'yjuhuve'ġa monhimboahivukatehei Paulo'ga pe ġa momymomyina. A'ero ġa Paulo'ga pyhygi ohapukaita gwe'yja'ġa pe judeus'ġa pe:

–Pejijo ore pokoga, ei ġa. A'ereki agwa'ga ko ohooġo ġa mbo'epavuhuavo ite'varuhuva'ea rehe, ei ġa. Nhande mbotegwete ga ja'javoteheuhu. “Tapehenduva'javi ti Moisésva'ea remimbo'eagwera,” ei ga ġa pe, ei ġa. Nhandejatykahavuhua pe ga ete'varuhui no, ei ġa. A'ero ga kiro judeus'ġarũive'ġa nderuruhui ipype imbotegweteavo nhandejatykahavuhua Tupana'ga rongga, ei ġa ġa pe o'mbero.

29 Nahã judeus'ġa etehei Paulo'ga mombe'gwovo. A'ereki ġa gwepia Trófimo'ga hoa cidade pe Paulo'ga rupi novã. Trófimo'ga ko judeu'garũive'ga Éfesopeve'ga. Hepiagame gahoa Paulo'ga rupi ġa etehei a'ero:

–Paulo'ga gweroho ga nhandejatykahavuhua pype, ei ġa javo tehe.

30 Nahã judeus'ġa ei cidadepeve'ġa momymomyimbava Paulo'ga rehe. Igwete ġa nhaġanhani Paulo'ga pyhyga ga rerohyryryga ojatykahavuhua hugwi. Kotihĩ ġa hovapytymi ġa hugwi.

31 Kiro ġa Paulo'ga jukaġwerĩ. Emo ojipe'ġa oho imombe'gwovo soldados'ġa pe romanos'ġa pe. Igwete ġa ei soldados'ġa nduvihavuhu'ga pe:

–Jerusalémmeve'ġa nhaporemohimboahivuhu ohapukapukajahyavo, ei ġa ga pe.

32 Kotihĩ ga soldados'ġa nderuri ġanduvihava'ġa pavẽi ġa nenonhana he'yjuhuve'ġa pyteri pe Jerusalémmeve'ġa pyteri pe. Soldados'ġa ndepiagame ġa Paulo'ga nupambigi a'ero opohia ga hugwi.

33 Igwete soldados'ġa nduvihavuhu'ga ruri Paulo'ga pyhygauka ga kwaruka itanhuramuhũa pyvõ mokõiva'ea pyvõ.

–Ma'ġa koro? ei ga. Ma gara rehe pe ga nupanupãuhui? ei ga ġa pe.

34 Ojoatyatyvi ġanhi'iġa ga pe ġa hapukajahyrame onhimongyavo. A'ero ga ndokwahavi reki maranuhũ javo. Nurã ga Paulo'ga rerohoukari soldados'ġa nongauhua pype.

35 Ga rerovahemame ojiupihava rehe ġa ojatiy'varimo ga rerohoi he'yjuhuve'ġa hugwi onhimboahiheteve'ġa hugwi topyhygahayme ġa ga javo.

36 A'ereki ġa ohooġoji ġa ndeviri ohapukajahyavo pejuka ga javo novã.

Paulova'ea onhimombe'u judeusva'ea pe

37 Gwerohoġwerĩrame ongauhua pype Paulo'ga ei soldados'ġa nduvihavuhu'ga pe:

–Tanhiĩ na'ẽ ti nde ve, ei ga ga pe.

Igwete ga ei Paulo'ga pe:

–Erekwaha nde Gréciapeve'ġa nhi'iġa naerũ?

38 Nde ko Egitopeve'ga rũi naerũ? – kiroki ga ymya he'yjuhuve'ġa monhimboahivi nhanderuvihava'ga pe ġa momymomyina, ei ga. Igwete ga quatro milve'ġa nderohoi ongae'yi me iporojukauhuve'ġa. Nde ko ga rũi naerũ? ei ga Paulo'ga pe.

39 –Ji ko a'ea rũi, ei Paulo'ga. Judeuramo ko ji. Cilícia ko jigwyrã, ei ga. Cidade de Tarso pe huvihavuhu pe ji ari kako, ei ga. Na ji nhi'iġi kiro ġande'yjuhua pe, ei ga ga pe.

40 –Enhiĩ ti a'ero ġa pe, ei ga ga pe.

A'ero Paulo'ga ami ġajiupihava rehe. Igwete ga pove'eġi ġa pe ji rendu ti javo. A'ero ġa pipavi upa. Igwete judeus'ġa nhi'iġimo tuhē ga ei onhi-mombe'gwovo ġa pe.

22

¹ Igwete Paulo'ga ei:

—Nhiirū, peymyana, pejapyaka ti nhinhi'iġa rehe ji nhimombe'ukaturame pe me, ei ga. A'ereki ji ndakote'varuhui jitekovo, ei ga ġa pe.

² Judeus'ġa nhi'iġimo tuhē ga ei ġa pe. Nurā koji'i ġa pigi a'ero ganhi'iġa renduva. Igwete ga ei ġa pe:

³ —Jihi ko ji judeuramo ako, ei ga. Cilícia ko jigwya. Cidade de Tarso pe ko ji ari kako. Aerē ji nhimomboakari avo Jerusalém me kako, ei ga. A'ea rupi Gamaliel'ga ji mbo'embo'ekatui Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe – kiha tuhē nhaneramonhava'ea omombe'u, ei ga. Nhiremimbotarimo ji poravykyhetei Tupana'ga pe ikwehe. Pehepia ko pe na jitehe peko pa ga rehe, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴ A'ea rupi ji jigwarajuhui Jesus'ga nhi'iġarupive'ġa ndehe ġa jukauka ikwehe. Akwaakwaruka ji ġa mondovouka cadeia pype ġa mongiuuka akwaimbae'ġa kunhangwera'ġa no, ei ga.

⁵ Mbatera kwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga okwaha tuhē jireaporogita ji repiaga ikwehe judeus'ġa moġitahara'ġa pavēi. Gahā okwatija nhandere'yja'ġa pe Damascove'ġa pe ji mombe'gwovo ikwehe. A'ea ji herohoi tapyhy ti Jesus'gareheve'ġa javo. Takwatakwa ti ji ġa nderojivya Jerusalém me tambohahyuka ti ġa pe nehē javo, a'e ji ikwehe novīa, ei Paulo'ga ġa pe.

Paulova'ea omombe'u gweaporogita rerojijyagwera

⁶ Igwete Paulo'ga ei ġa pe:

—Ahaji katu ji vahēġwerīrame Damasco pe kotihī turi ji ve hendy'javuhuva'ea yvaga hugwi, ei ga. Hendy'javuhu hete. Ipyteri pe ji rekoi a'ero, ei ga.

⁷ A'ea ji mombo vvyvo ji noġa. Igwete ji henduvi ganhi'iġa jijive, ei ga. “Saulo, Saulo! Maranuhūrame nde imbohahyukari ji ve?” ei ga ji ve, ei Paulo'ga.

⁸ —“Manamo pe?” a'e ji ga pe.

—“Ji ko Jesusramo Nazarépeva'ero ako. Ji ve nde erembohahyuka,” ei ga ji ve, ei Paulo'ga ga pe.

⁹ —Jirupive'ġa gwepia hendy'javuhuva'ea novīa. Emo ġa ndokwahavi ganhi'iġa ji ve, ei ga.

¹⁰ Igwete ji ei Jesus'ga pe: “Marā po ti ji rekoi a'ero nehē?”

—“Epo'ā ti egwovo kiro Damasco pe. Pevove'ga ti omombe'u pa nhiremimbotarimova'ea nde ve nehē nderekoagwama nehē,” ei ga ji ve, ei Paulo'ga ġa pe.

¹¹ —Hendy'javuhuva'ea ombogwe reki jireakwara, ei ga. A'ero jirupive'ġa ji popyhygi ji rerogwovo Damasco pe ikwehe, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

¹²⁻¹³ Aerē Ananias'ga ruri ji pyri, ei ga. Gwendu katu ga Moisésva'ea remimbo'eagwera jipi. Ombohete hete ga Tupana'ga no, ei ga. “Pyry hete ko Ananias'ga,” ei judeus'ġa ga pe pevove'ġa, ei ga. Igwete ga ruri ji pyri o'ama. “Nhiirū, Saulo,” ei ga ji ve. “Ehepiakatua'ja ti kiro,” ei ga, ei ga.

—Kotihī ji ga repiakatui reki a'ero, ei Paulo'ga ġa pe.

¹⁴ Igwete ga ei ji ve: “Tupana'ga nhaneramonhava'ea remimbohete'hara'ga e'i jipe nde ve tokwaha ga nhiremimbotarimova'ea javo,” ei ga ji ve. “‘Tohepia ti ga pyryheteve'ga Jesus'ga ganhi'i'ga tuhē henduva,’ e'i jipe Tupana'ga nde ve,” ei Ananias'ga ji ve, ei ga.

¹⁵ “Kiro po ti nde akoja'ga mombe'umbe'ui a'ero nehē ġa pe nhaporemo nehē. Nerembiepiaga po ti nde eremombe'u nehē neremienduva nehē no,” ei ga ji ve.

¹⁶ “Maraname nde mbegwehuro a'ero kiro?” ei ga ji ve, ei Paulo'ga. “Haite. Enhimobatizauka ti kiro. Ere ti nhandepojoykaharete'ga pe tomombo ti ga nderekote'varuhua nde hugwi nehē,” ei ga ji ve, ei Paulo'ga ġa pe onhimombe'gwovo.

Paulova'ea hoagwera judeus'garūiva'ea pyri

¹⁷ Igwete Paulo'ga ei ġa pe no:

—Aerē ji jivyra'javi avo Jerusalém me ikwehe, ei ga. Igwete ji hoi nhande-jatykahavuhua pype nhinhi'i'ga Tupana'ga pe, ei ga.

¹⁸ Ji nhi'i'game ga pe jipojoykaharete'ga jipiukari ji ve. Igwete ga ei ji ve: “Haite ti egwovo Jerusalém hugwi,” ei ga. “Avo'e'ga po ti ndogweroviari nenhi'i'ga ji mombe'urame nehē,” ei ga ji ve, ei Paulo'ga.

¹⁹ —Igwete ji ei ga pe: “Gwerovia po ti ġa nhinhi'i'ga nde mombe'urame nehē ovuhu,” a'e ji ga pe novīa. “A'ereki ġa okwaha tuhē jirojijyagwera. A'ereki ji ajigwarajypy ġa ndehe – kiroki ġa ojiko nde rehe,” a'e ji ga pe, ei ga. “Aho ji ojipejipea pype orejatykahava pype ġa pyhygauka ġa nupanupamouka ġa mondovouka cadeia pype ikwehe,” a'e ji, ei Paulo'ga.

²⁰ “Oro Estêvãova'ea no,” a'e ji. “Ahe nde mombe'urame ġa ahe jukai ikwehe. Emo jihi ko a'ã reki pevo ġa pyri na ġa ga jukai tuhē javo,” a'e ji ga pe, ei ga. “Gapira ji areko katu ahe jukarame. A'ereki ġa gwekyi opira ita imomboa ahe rehe,” a'e ji ga pe, ei Paulo'ga ġa pe. “Jerusalémmeve'ga okwaha jirekote'varuhuagwera a'ero. Kiro ji imombe'ukaturame ġa pe jijirojijyja po ti ġa heroviari nhinhi'i'ga nde mombe'urame nehē,” a'e ji jipojoykaharete'ga pe novīa, ei Paulo'ga ġa pe.

²¹ —“Ndogweroviari tuhē ti ġa nehē,” ei jipojoykaharete'ga ji ve. “Heregwovo avo hugwi. Jihi nde mondouka kiro irupe judeus'garūive'ga pyri nehē,” ei ga ji ve. “Ga pe ti nde ji mombe'ui nehē,” ei ga ji ve ikwehe, ei Paulo'ga ġa pe onhimombe'gwovo.

²² Nahã Paulo'ga nhimombe'ui ġa pe. Ojapyaka na'ē ġa Paulo'ga nhi'i'ga rehe novīa. Emo Paulo'ga e'i ġa pe: “Ji mondouka po ti ga judeus'garūive'ga pyri nehē,” ei ga. Nurã ġa nohendupotara'javi ga onhimboahivuhuavo ga pe. A'ero ġa hapukapukajahi.

—Pejuka ga. Omano po ga hamo, ei ġa ohapukapukaita upa.

²³ Igwete ġa tapy'ynhapira imbovavavavagi oko te'varuhu hete ga javo. Otimbyguhua ġa omombomombo onhimboahivuhuheteavo.

²⁴ Nurã soldados'ga nduvihavuhu'ga ga rerohoukari ongauhua pype.

—Maranuhūrame ġa hapukajuhuatetei ga rehe naerū? ei ga.

Nurã ga ei soldados'ga pe:

—Penupanupã ga mbiara pira apopyra pyvõ tomombe'u ti ga nhande ve okote'varuhua, ei ga ga pe.

²⁵ A'ero ġa ga pokwari tinupã ga javo. Opokwaramame Paulo'ga ei soldados'ga nduvihava'ga pe – kiroki ga o'ã ga ypyvo:

—Tanhinupãi ti, ei ga ga pe. A'ereki ji ko romanoramo, Romapeve'ga'java'ero ako. Po ahe nonupãi te romanos'ga hamo, ei ga. Pe ndajirerohoi ve juizes'ga pyri tonhimombaragwaha ti ga Paulo'ga

rekote'varuhua rehe javo. Ga nde'i tuhē ji ve oja nde rehe jave'yma, ei ga. Tanhinupāi ti a'ero, a'e ji pe me, ei Paulo'ga ga pe.

²⁶ Henduvame ganhi'iḡa soldado'ga hoi javo gwuvihavuhu'ga pe.

—Terenupāukara'javi ti ga! A'ereki ga romanoramo oko, ei ga.

²⁷ A'ero garuvihavuhu'ga ruri Paulo'ga pyri.

—Enhimombe'u katu ji ve. A'iti romanoramo nde rekoi? ei ga ga pe.

—A'ea ko ji, ei Paulo'ga ga pe onhimombe'gwovo.

²⁸ Igwete ga ei Paulo'ga pe:

—Na jitehe ko ji romanoramo. A'ereki he'yjuhu reki ji imondoi itambere'ia a'ea rehe ikwehe, ei ga ga pe.

—Ji namondoi tuhē itambere'ia hehe, ei Paulo'ga. Jiruva'ga ko romanoramo. A'ea jitehe ko ji a'ero, ei ga ga pe.

²⁹ Nanime ḡa jipe'ai Paulo'ga hugwi – kiroki ḡa onupā gwerevi ga tomombe'u ti ga okote'varuhua javo. Igwete soldados'ḡa nduvihavuhu'ga e'i:

—Romanoramo reki ga oko, ei ga. Mbaria po ji ga kwarukatehehui ra'e! ei ga okyhyjiavo.

Paulova'ea e'i judeus'ḡa moḡitaharava'ea pe

³⁰ Ko'emame soldados'ḡa nduvihavuhu'ga ei:

—Ma gara judeus'ḡa omboja Paulo'ga rehe naerū? ei ga. Tahendu ti ḡanhi'iḡa ikwahava, ei ga.

Igwete ga judeus'ḡa moḡitahara'ḡa mbojatykaukari. Ga jatykapavame mbatera kwava'ēhara'ḡa nduvihava'ḡa jara'ḡa pavēi, kiro ga Paulo'ga kwaravukari ga reruruka ga mo'ama ḡapyteri pe.

23

¹ Igwete Paulo'ga ḡa ndepiahetei judeus'ḡa moḡitahara'ḡa. Igwete ga ei ḡa pe onhimombe'gwovo.

—Nhiirū, akokatue'yimi ji Tupana'ga nhi'iḡa rupi jitekovo kiromo jitehe, ei ga ḡa pe. Nurā ji poyjahetero jiyvyteri pe, ei Paulo'ga ḡa pe.

² Igwete Ananias'ga ikwava'ēhara'ḡa nduvihavuhu'ga henduvi ganhi'iḡa onhimboahiva o'ama. A'ero ga ei Paulo'gaypyvove'ḡa pe:

—Pekwa ti Paulo'ga jurua rehe ga mombiga.

³ Igwete Paulo'ga ei ga pe:

—Tupana'ga ti tombohahy nde ve no. Erekokatu'aḡuhū nde, ei ga ga pe. Ereapy nde avo javo novīa: “Takwaha ti garemiendukatue'yima Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe,” ere nde novīa, ei Paulo'ga. Emo ndehe reki nerehendukatui reki a'ea ḡa mbokwaruka jijurua rehe, ei ga ga pe.

⁴ A'ero Paulo'gaypyvove'ḡa ei ga pe:

—Ikwava'ēhara'ḡa nduvihavuhu'ga pe nde ere'e te'varuhu Tupana'ga repykaraga pe!

⁵ Igwete Paulo'ga ei:

—A'iti ga ikwava'ēhara'ḡa nduvihavuhu'ga? ei Paulo'ga. Ji ndakwahavi, ei ga. Ikwahavame po ji nda'ei poha ramo. A'ereki Tupana'ga omombe'u onhi'iḡa ikwatijaruka. “Tape'ete'varuhui pejuvihava'ḡa pe,” ei Tupana'ga, ei ga.

⁶⁻⁸ Kirē Paulo'ga eahyi ḡa pe o'ama.

—Ji ko fariseuramo ako, ei ga.

A'ereki ga onhimombaragwaha pevove'ḡa ndehe judeus'ḡa ndehe. Jara'ḡa ko saduceus'ḡa. Jara'ḡa ko fariseus'ḡa. Paulo'ga okwaha ḡanembiroviara no. A'ereki saduceus'ḡa ndogweroviari omanove'ḡa mbogweravaḡwama

gamanoa hugwi. “Ndogwerekoi Tupana'gapyrive'ga no yvagipeve'ga,” e ko saduceus'ga. “Ha'oe'yve'ga ndogwerekoi no,” ei ga.

Fariseus'ga ki a'e te gwerovia pa a'ea Paulo'ga javijitehe. A'ero Paulo'ga eahyi judeus'ga mogitahara'ga pyteri pe o'ama.

—Ji ko fariseuramo ako, ei ga. Jiruva'ga ko fariseuramo oko no, ei ga. Igwete ji heroviari gambogweravagwama gamanoa hugwi, ei ga. A'ea rehe pe euhui ji ve oko te'varuhu ga javo, ei ga.

Henduvame Paulo'ga nhi'iga ga nhonhi'igayvayvari a'ero fariseus'ga saduceus'ga pavēi.

⁹ Igwete ga hapukapukai a'ero onhimbohovaja ojogwehe. A'ero fariseus'ga po'ami onhi'igahyavo – ga ko judeus'ga mbo'eharamo oko.

—Ndokote'varuhui reki Paulo'ga, ei ga ga pe. Onhi'i tuhē po ga pe ha'oe'yve'ga. Mara'ngu po yvagipeve'ga Tupana'gapyrive'ga? ei fariseus'ga.

¹⁰ Igwaigwavete ga nhonhi'igayvahetei. Nurã soldados'ga nduvihavuhu'ga ei:

—Kiro po ti ga Paulo'ga rovaja'roja'rogi nehē! ei ga.

A'ero ga soldados'ga mondoukari ga pyri.

—Pepyhygahy ga gapytera hugwi ga rerogwovo ja ongauhua pype ga mongiavo, ei ga ga pe.

Igwete ga ga pyhygi ga rerogwovo a'ero.

¹¹ Ypytunimo nhandepojkaharete'ga jipiukari Paulo'ga pe o'ama ga ypyvo. Igwete ga ei ga pe:

—Paulo, enhimboitakwerimo ti eko, ei ga. Nde ji mombe'u avo Jerusalém me oji'i. Na jitehe ti nde ji mombe'ui cidade de Roma pe nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

Judeusva'ea ojuka pota Paulova'ea

¹² Ko'emame judeus'ga ei ojohupe:

—Tijuka tuhē ti Paulo'ga, ei ga. Ti'uyme na'ē ti mbatera kiro, xay'uyme na'ē ti Paulo'ga jukae'ymame, ei ga. Tupana'ga gwendu nhanenhi'iga. Nhande ga jukae'ymame po ti Tupana'ga imbohahyukari nhande ve a'ero nehē, ei ga ojohupe Tupana'ga renoina novia.

¹³ He'yi ko ga quarenta ko ga – kiroki ga e'i a'ea.

¹⁴ Aerē ga hoi ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pyri xava'eve'ga pyri no. Igwete ga nhimombe'ui ga pe.

—Nahã ore ehetei orojohupe oji'i: “Ti'uyme na'ē ti mbatera Paulo'ga jukae'ymame,” oro'e ore oji'i, ei quarentave'ga ga pe.

¹⁵ Pemondouka ti kiro penhi'iga soldados'ga nduvihavuhu'ga pe. Pehe jara'ga pavēi nhanemoğitaharamo pemondouka ti penhi'iga ga pe togweruruka ti ga Paulo'ga ore pyri javo. “Torohenduva'ja ti ganhi'iga gareaporoğita ikwahava,” pe'ji ti ga pe, ei ga. Nahã ti pemondouka penhi'iga ga pe ga moandyandyita, ei quarentave'ga ga pe. Ga Paulo'ga rerurukarame po ti ore ga jukai ga vaheme'ymame avo nehē, ei ga ga pe novia.

¹⁶ Emo Paulo'ga kunhamembyra'ga okwaha reki ganembijukapotara Paulo'ga rehe Paulo'ga rendyrahēa ra'ya'ga. Nurã ga hoi ongauhua pype imombe'gwovo Paulo'ga pe.

¹⁷ Igwete Paulo'ga onhi'iga mondoi soldados'ga nduvihava'ga pe javo.

—Eroho kwanha'ga ejuvihavuhu'ga pyri tomombe'u ga mbatera ga pe, ei Paulo'ga ga pe.

¹⁸ A'ero ga Paulo'ga kunhamembyra'ga rerohoi gwuvihavuhu'ga pyri. Igwete ga ei ga pe:

—Cadeiapypeve'ga Paulo'ga ji mbuhuruka ojipyri ko, ei ga. Nahã ga ei ji ve: “Eroho kwanha'ga ejuvihavuhu'ga pyri tomombe'u ga mbatera ga pe,” ei ga ji ve, ei ga. Nurã ji ga reruri nde pyri kiro, ei ga ga pe.

¹⁹ Igwete huvihavuhu'ga ga popyhygi ga rerogwovo gãndovakie'ỹ.

—Gara nde eremombe'u pota ji ve? ei ga ga pe.

²⁰ Igwete ga ei:

—Tamombe'u katu ti nde ve, ei ga. Kiro po ti judeus'ga nduvihava'ga nduri nde pyri nehẽ, ei ga. A'ero po ti gã etehei nde ve nehẽ tereruruka ti Paulo'ga ko'emame nehẽ javo. “Judeus'ga moğitahara'ga gwendu potara'ja ganhi'iga ikwahava gareaporoğita,” e'i tehe po ti gã nde ve nehẽ, ei ga soldados'ga nduvihavuhu'ga pe imombe'gwovo.

²¹ Terembopogwei ti gã erame poha nde ve nehẽ, ei ga. A'ereki ojipe'ga ojuka pota Paulo'ga. Onhimi po ti gã pea rupi tijuka ga javo, ei ga ga pe. Quarenta ko gã. Igwete gã ei ojohupe oji'i: “Ti'uyme na'ẽ ti mbatera, xay'uyme na'ẽ ti Paulo'ga jukae'ymame,” ei gã oji'i. “Tupana'ga gwendu nhanenhi'iga nhande erame na,” ei gã ojohupe, ei ga. Nurã ji ei kiro nde momoranduva. A'ereki gã onhimboavujikwe kiro tijuka ga javo. Igwete gã ei tikwaha ti soldados'ga nduvihavuhu'ga nhi'iga javo nde ve, ei Paulo'ga kunhamembyra'ga ga pe imombe'gwovo.

²² Igwete soldados'ga nduvihavuhu'ga ei ga pe:

—Teremombe'ui ti ojipe'ga pe enhimbi'eagwera ji ve.

A'ero ga ga mondoi ojihugwi.

Ahe omondouka Paulova'ea Félixva'ea pyri

²³ Aerẽ soldados'ga nduvihavuhu'ga mokonha'ga mbuhurukari ojipyri. Ga ko soldados'ga nduvihava'ga memei. Igwete ga ei gã pe:

—Penhimboavujikwe ti kiro jara'ga pavẽi soldados'ga pavẽi. Ypyhaji katu po ti pe hoi cidade de Cesaréia pe, ei ga. Duzentosve'ga po ti oho pea rupi. Setentave'ga po ti oho cavalo arimo. Ojipe'ga duzentosve'ga po ti gweroho ta'akwara nehẽ, ei ga gã pe.

²⁴ Peroho ti cavalos Paulo'ga ti toho i'arimo. Peroho katu ti ga governador'ga pyri Félix'ga pyri a'ero nehẽ, ei ga gã pe.

²⁵ A'ero soldados'ga nduvihavuhu'ga ikwatijari tamondo ti Félix'ga pe javo. Nahã ga ei ikwatija.

²⁶ “Jihi ko Cláudio Lísiasramo,” ei ga ikwatija.

“Kiro ji ikwatijari nde ve, governador Félix. Huvihavuhu'ga oro'e ore nde ve,” ei ga ga pe ikwatija.

²⁷ “Kiro ti ji agwa'ga mombe'ui nde ve a'ero,” ei ga. “A'ereki judeus'ga opyhy ga raji'i. Gajukağwerĩa rupi ji soldados'ga nderohoi ga pyhygauka gã hugwi oji'i. A'ereki gã e'i ji ve: ‘Ga ko romanoramo oko’,” ei ga ikwatija ga pe.

²⁸ “Aerẽ ji ga rerohoi judeus'ga moğitahara'ga pyteri pe takwaha ti ganemimbojara ga rehe javo,” ei ga.

²⁹ “Emo gã omboja tehe reki ga rehe. ‘Ga ndojapyakai oreramönhava'ea nhi'igagwera rehe,’ ei gã ga pe,” ei ga. “Nanongara'ga ko ahe ndojukatehei. A'ea rehe ahe nomondoi gã cadeia pype no, a'e ji,” ei ga ikwatija gwuvihava'ga pe.

³⁰ “Aerẽ ojipe'ga e'i ji ve: ‘Judeus'ga ojuka pota Paulo'ga,’ ei ga ji ve oji'i,” ei ga. “Nurã ji ga mondoukaripei nde pyri kiro. Igwete ji ei gã pe oji'i – kiroki

ġa omboja ga rehe – igwete ji ei ġa pe: ‘Pejigwovo tuhē Félix'ga pyri tapemboja ti Paulo'ga rehe garovaki a'ero,’ a'e ji ġa pe.

A'ea jate ji akwatija nde ve kiro a'ero,” ei ga Félix'ga pe ikwatijarame.

Igwete ga imondoi ġwembikwatijara soldados'ġa pe taperoho ti Félix'ga pe javo.

³¹ Igwete soldados'ġa Paulo'ga rerohoi ganhi'ġpo'ruavo. Ypytunimo ġa ga rerohoi cidade de Antipátride pe.

³² A'ero jara'ġa jivyri ġwongauhua pype. Ko'emame cavalos'arimove'ġa Paulo'ga rerohoi Cesaréia pe.

³³ A'ero ġa ga mondoi governador'ga pyri Félix'ga pyri ikwatijara reheve.

³⁴ Igwete Félix'ga imonhi'iġi ikwatijara. A'ero ga ei Paulo'ga pe:

–Ma'ġa gwyri pe nde ari raikwehe?

–Cilíciapeve'ġa gwyri pe ji ari ikwehe, ei Paulo'ga ga pe.

³⁵ Igwete Félix'ga ei:

–Aerē po ti ji nenhi'ġa renduvi nhinhimombaragwaha ndereaporoġita rehe ġa ndurame nehē – kiroki ġa omboja nde rehe raji'i, ei ga.

Igwete ga Paulo'ga mongiukari Herodesva'ea rongauhuagwera pype ga repiakatuavouka soldados'ġa pe ga mombytavo.

24

Judeusva'ea ombojaruhu Paulova'ea rehe

¹ Cinco ko ġa kiri a'ero. Aerē ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga ruri Cesaréia pe Ananias'ga. Ga gweru xava'eve'ġa ojupi. Igwete Ananias'ġa Tértulo'ga reruri governador'ga pyri Félix'ga pyri tomboja ti ga Paulo'ga rehe javo. A'ereki ġa e'i: “Tértulo'ga okwaha hete onhi'ġatuavo. Gweroviaruka po ti ga Félix'ga pe Paulo'ga rekote'varuhua,” ei ġa. Nurã ġa Tértulo'ga reruri Félix'ga pyri tomboja ti ga Paulo'ga rehe javo.

²⁻³ Igwete Félix'ga Paulo'ga mbuhurukari ġapyteri pe. A'ero Tértulo'ga imbojambojateheuhui Paulo'ga rehe o'mbero. Nahã ga ei Félix'ga pe:

–Nde ko oreruvihavuhua, ei ga. Nde erehepia katu pa nhandegwya jipi. Nurã ġa ymya ndotavukara'javi nhandegwyri pe a'ero, ei ga Félix'ga pe. Nde ereapouka pyryva'ea nhandegwyri pe jipi. Ndepyry hete nde ore ve. Nurã ore epavi nde ve jipi, ei Tértulo'ga ga pe.

⁴ Norombokwerajahivi po ti ore nde rerekovo nehē. Emo ji a'e nde ve kiro: Emombyry na'ē ti ore ve kiro orenhi'ġa rendukatuavo. Toronhi'ġheteyme ti nde ve, ei ga Félix'ga pe.

⁵ –Agwa'ga ko oko te'varuhu hete Paulo'ga. Ohoohouhu ga ġagwyri pe nhaporemo okovo judeus'ġa ndayvayva ġa momymomyina nhanderuvihava'ġa movahivahiamo, e'i tehe ga. Ga ko nazarenos'ġa nduvihavamo oko – kiroki ġa oho Nazarépeva'ea nhi'ġa rupi Jesusva'ea nhi'ġa rupi.

⁶ Igwete ga imbote'varuhupotari judeus'ġa jatykahavuhua oji'i, ei ga. A'ero ore Paulo'ga pyhygipei xa'e ti garekote'varuhua pe javo. A'ereki ga nohendukatui nhaneramonhava'ea nhi'ġagwera, ei ga.

⁷ Emo kotihĩ soldados'ġa nduvihavuhu'ga ruri ore pyri Lísias'ga. Igwete ga Paulo'ga rerohoahyi ore hugwi, ei ga.

⁸ A'ero Lísias'ga ei ġa pe – kiroki ġa omboja Paulo'ga rehe – ġa pe ga ei toho ti ġa ga mombe'gwovo Félix'ga pyri javo. A'ero ore ruri nde pyri kiro, ei ga. Po ti nde ei Paulo'ga pe ga monhimombe'uuka nehē, a'ero po ti nde tuhē erekwaha

pa garekote'varuhua nehë. “A'iti ġanemimbojara ga rehe,” ere po ti nde nehë, e'i tehe Tértulo'ga ga pe.

⁹ Igwete judeus'ġa ei no:

—Pohi tuhë, ei ġa ga pe imboja Paulo'ga rehe no.

Paulova'ea onhimombe'u Félixva'ea pe

¹⁰ Aerë Félix'ga jipoeruri Paulo'ga pe:

—Ndehe erenhimombe'u kiroġwe, ei ga ga pe.

Igwete Paulo'ga ei:

—Ymyahũ ko nde juizramo ere'e katu jire'yja'ġa ndeaporoġita pe judeus'ġa ndeaporoġita pe jipi. Nurã jirory hete ji nhinhimombe'gwovo nde ve terek-waha, ei ga Félix'ga pe.

¹¹ Korogweuhunhi ji hoi Jerusalém me oji'i tambohete ti Tupana'ga javo oji'i. A'ereki doze ji kiri kiro. Po ti nde ei ġa pe po ti nde ikwahavi nehë, ei ga.

¹² Pevo judeus'ġa ji repia novĩa. Emo ji nanhi'igayvari pevove'ġa pe orejatykahavuhua pe. Namomymomyi ji ġa cidade pe no. Orejatykahai pe ji namomyi ġa no, ei ga.

¹³ Ombojamboja tehe reki agwa'ġa ji rehe. Nurã ġa ndohepiukari jirekote'varuhua kiro nde ve, ei Paulo'ga ga pe.

¹⁴ —Emo ji a'e kiro nde ve nhinhimombe'gwovo: Oreramonha'ea jav-ijitehe ji jikogi Tupana'ga rehe. Ajiko ji ga rehe Jesus'ga nhi'igã rupi – Tupana'ga nhi'igãatyviva'ea, ei ġa jupe, ei ga. Arovia pa reki ji Moisésva'ea remimbo'eagwera Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea nhi'igãgwera no.

¹⁵ Omanove'ġa mbogweravaġwama ji arovia hete agwa'ġa javijitehe, ei ga ga pe. Tupana'ga po ti ġa mbogwera pa ġamanoa hugwi nehë okokatuve'ġa. Okote'varuhuve'ġa po ti ga ombogwera pa nehë no. Oro'e pa ore a'ea, ei ga.

¹⁶ Heroviaro ġwaramo ji jirokwari jipi jirekokatuavo tajipoyja hete ti ji javo. Ako katu ji Tupana'ga pe. Ako katu ji ojipe'ġa pe no. A'ero ji ikwahavi jivyteri pe jirekote'varuhue'yma, ei ga ga pe.

¹⁷ —Ambokwara'ara'ja'ja ji jitekove'ỹ Jerusalém me, ei ga Félix'ga pe. Aġwamo jate ji hoa'javi pevo itambere'ia rerogwovo jire'yja'ġa pe imbat-ere'ỹve'ġa pe oji'i. Mbatara ji herohoi no takwava'ẽ ti Tupana'ga pe javo, ei ga ga pe.

¹⁸ A'ea rehe ji hoi orejatykahavuhua pype. Jihoe'ymame ipype ji jipyhei tanhimombyry ti Tupana'ga pe javo, ei ga. Ojipe'ġa nonhimongyi ji pyri pevo. Ji nanhi'igayvari ġa momyina no. Nahã ji rekorame judeus'ġa ji repiagi pevo, ei ga ga pe.

¹⁹ Ásiapeve'ġa ko pevo u judeus'ġa jitehe. Gahã po uhu nde pyri javo nde ve ramo ġa imbojapotarame ji rehe ramo, ei Paulo'ga.

²⁰ Ga ndure'ymame po agwa'ġa omombe'u nde ve jirekote'varuhuagwera naerũ hamo. Marã reki ji rekote'varuhuagwera oji'i ji nhimombe'urame oremoġitahara'ġa pyteri pe nhi'ama oji'i? ei ga.

²¹ A'ea rupi ji eahyi ġa pe oji'i: “Ji ġambogweravaġwama reroviaro ġwaramo pe ete'varuhui ji ve,” a'e ji ġa pe oji'i. Pohoa jate ji eahyi nhi'ama ġapyteri pe oji'i, ei Paulo'ga ga pe.

²² —Kirupi, ei Félix'ga a'ero.

Okwaha hete ga Jesus'ga nhi'igãrupiva'ea novĩa. Igwete ga ei Paulo'ga pe:

—Aerëji ti ji ei ndereaporoġita pe a'ero nehë soldados'ġa nduvihavuhu'ga rurame nehë Lísias'ga, ei Félix'ga ġa pe.

²³ Igwete ga ei soldados'ġa nduvihava'ga pe:

—Ehepia katu ti Paulo'ga, ei ga. Na ga rekoi jate reki ġwemimbotarimo onga pype. Na gareheve'ġa herueruri mbatera ga pe jipi, ei Félix'ga ga pe.

A'ero ġa hopavi pea hugwi.

Paulova'ea onhi'iġa'ja Félixva'ea pe

²⁴ Aerē Félix'ga rura'javi ġwembirekohēa pavēi Drusilahēa pavēi. Hēa ko judeuramo oko. Igwete ga Paulo'ga mbuhurukara'javi ojipyri tahendu ti ganhi'iġa javo. A'ero Paulo'ga imombe'ui ga pe ahejikoga Jesus Cristo'ga rehe.

²⁵ —Nahanahā po ahe oko katu hamo, ei Paulo'ga ga pe no. Ahe tokoyme ġwemimbotarimova'ea rehe jate hamo, ei ga ga pe. Aerē po ti Tupana'ga ġa mbuhurukapavi ojipyri javo ġandeaporoġita pe nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

A'ea renduvame Félix'ga kyhyji a'ero. Igwete ga ei Paulo'ga pe:

—Heregwovo kiro a'ero, ei ga. Aerē hendupotara'javame po ti ji nde mbuhurukara'javi jijipyri nehē, ei Félix'ga ga pe.

²⁶ Igwete Félix'ga ei oyvyteri pe no novīa: “Paulo'ga po ti ombuhu itambere'ia ji ve ji mohemuka cadeia hugwi javo ji ve nehē,” ei ga novīa. Igwete ga Paulo'ga mbuhurukara'ja'javi ojipyri jipi ga monhi'iġa ga mongovo.

²⁷ Dois ga kwara mbo'ari. Emo Félix'ga nomohemukari Paulo'ga cadeia hugwi tonhimohē ti judeus'ġa ji rehe javo. Aerē Pórcio Festo'ga rekoi Félix'ga py'rovo governadoramo a'ero.

25

Paulova'ea oho pota Césarva'ea pyri

¹ Aerē Festo'ga ruri Cesaréia pe tahepia katu jigwyripeve'ġa kiro javo. Mokoi'ī ga kiri pevo. Aerē ga hoi pea rupi Jerusalém me.

² Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa nduri Festo'ga pyri ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi. A'ero ġa imbojambojatehehui Paulo'ga rehe. Igwete ġa ehetei Festo'ga pe:

³ —Ejapyaka ti orenhi'iġa rehe kiro, oro'e ore nde ve. Embuhuruka ti Paulo'ga kokoty Jerusalém me, ei ġa ga pe novīa.

A'ereki ġa e'i nhoġwenonde: “Tijukauka ti Paulo'ga pea rupi ga rurame Jerusalém me,” ei ġa novīa.

⁴ Nurā ġa ei Festo'ga pe tombuhuruka ti ga kokoty javo.

—Nambuhurukari po ti ji ga kokoty nehē, ei Festo'ga ġa pe. Pero ġa ga mombytai Cesaréia pe ga rerekovo. Kotihī po ti ji jivyra'javi jigwovo pevo nehē no, ei ga.

⁵ Paulo'ga rekote'varuhurame po ti penduvihava'ġa hoi ji rupi a'ero imbojamboja ga rehe pevo nehē, ei Festo'ga ġa pe.

⁶ Mbohapyrete Festo'ga kiri Jerusalém me. Kirē ga hoa'javi Cesaréia pe opytavo. Ko'emame ga hoi juizes'ġa apykava rehe oina – perope ġa e'ie'ī ġandeaporoġita pe. Igwete ga Paulo'ga rerurukari ojipyri.

⁷ Paulo'ga rurame judeus'ġa – kiroki ġa uhu Jerusalém hugwi – kiro ġa imbojambojaruhui ite'varuhuheteva'ea ga rehe ga atimana o'ama. Omboja tehe reki ġa ga rehe. Emo ġa ndohepiukari reki garekote'varuhua.

⁸ A'ero Paulo'ga nhimombe'ui.

—Ji ndakote'varuhui reki judeus'ġa namonhava'ea remimbo'eagwera pe, ei ga. Orejatykahavuhua pe ji ndakote'varuhui no. Nhandegwyripeve'ġa nduvihavuhu'ga pe – perope Roma pe – ga pe ji ndakote'varuhui na jitehe no César'ga pe, ei Paulo'ga ga pe.

⁹ Igwete Festo'ga ei ga pe:

—Nderehopotari nde Jerusalém me? ei ga ga pe. Pevo gwe po ti ji ei ndereaporoğita pe a'ero nehë henduvame ġanemimbojara nde rehe nehë, ei ga ga pe.

A'ereki Festo'ga e'i ovyvteri pe: “Nahã po ti judeus'ġa nhimohemi ji rehe Paulo'ga rerohorame pevo nehë,” ei ga ovyvteri pe.

¹⁰ Emo Paulo'ga ei Festo'ga pe:

—Ji ndahoi pevo, ei ga. Avo ji ami kiro nde pyri romanoramo. Nhandegwyrivepe'ġa nduvihavuhu'ga moirũharamo César'ga moirũharamo po nde ei jireaporoğita pe hamo, ei ga Festo'ga pe. Ji ko ndakote'varuhui tuhë judeus'ġa pe. Erekwaha tuhë reki nde a'ea, ei ga ga pe.

¹¹ Po a'iti jirekote'varuhuro ġwaramo ġa ji jukapotari, a'ero po ji jukaukari ġa pe hamo. Emo ġa omboja tehe ji rehe o'mbero. Nurã po ahe nanhimondoi ġapo pe a'ero hamo, ei ga ga pe. César'ga pyri po ti ji hoi. Gaha ti e'i jireaporoğita pe nehë nhandegwyrivepe'ġa nduvihavuhu'ga, ei Paulo'ga ga pe.

¹² A'ero Festo'ga hoi jiji onhimoğitahara'ġa monhi'iġa a'ea rehe. Kirë ga rura'javi javo Paulo'ga pe:

—Ehopotarama po ti nde hoi César'ga pyri a'ero nehë, ei Festo'ga ga pe.

Ahe omombe'u Paulova'ea Agripava'ea pe

¹³ Aerë Agripa'ga ruri Cesaréia pe. Ga ko judeus'ġa nduvihavuhuro oko ojipe'ġa gwyrì pe. Berenicehëa pavëi ga ruri Festo'ga repiaga.

¹⁴ He'yi ġa kiri pevo. Aerë Festo'ga Paulo'ga mombe'ui Agripa'ga pe.

—Ohorame Félix'ga omombyta Paulo'ga cadeia pype ga mongovo, ei Festo'ga ga pe.

¹⁵ Ji horame Jerusalém me judeus'ġa ga mombe'ui ji ve ikwehe, ei ga. Ik-wava'ëhara'ġa nduvihava'ġa ombojaruhu ga rehe xava'eve'ġa pavëi. Igwete ġa ei ji ve: “Ejukauka ga a'ero,” ei ġa ji ve ikwehe novia, ei Festo'ga Agripa'ga pe.

¹⁶ —“Na rüi ore rekoi romanosramo ġa jukajipeavo,” a'e ji ġa pe, ei Festo'ga. “Omboja na'ë ġa ġa ndehe ġa mo'ama. Henduvame ġanemimbojara ojihe ġa nhi'ikwepgyi a'ea rehe tuhë onhimombe'gwovo no,” a'e ji. “A'ero ko ore ei ġandeaporoğita pe javo ġa pe,” a'e ji ġa pe ikwehe, ei ga Agripa'ga pe.

¹⁷ —Aerë ji jivyra'javame avo judeus'ġa nduri ikwehe, ei ga ga pe. Igwete ji nanhimbegwei. Ko'emame ji hoi juizes'ġa apykava rehe nhitena takwaha ti Paulo'ga reaporoğita javo, ei Festo'ga. Igwete ji Paulo'ga rerurukari ga mo'ama orepyteri pe a'ero.

¹⁸ “Kiro po ti ġa imombe'ui garekote'varuhua nehë,” a'e ji jiyvteri pe novia. Emo hajiheva'ea reki ġa omboja ga rehe o'ama, ei ga Agripa'ga pe.

¹⁹ Nahã ġa ei: “Paulo'ga nohendukatui oreramohava'ea nhi'iġagwera,” ei ġa, ei ga. “Paulo'ga omombe'u te'varuhu Jesusva'ea no,” ei ġa. “Ga e'i: 'Jesus'ga omano. Aerë ga kwerava'javi omano hugwi,' ei Paulo'ga,” ei ġa. “T'mbe ko Paulo'ga javo,” ei ġa ji ve. “A'ereki Jesusva'ea omano hete okwerava'jave'yma,” ei ġa ji ve, ei Festo'ga imombe'gwovo Agripa'ga pe.

²⁰ —“Marã po ti ji ikwahahetei nanongara javo jupe naerü?” a'e ji jiyvteri pe, ei Festo'ga. Nurã ji ei Paulo'ga pe ikwehe: “Nderehopotari nde Jerusalém me nehë?” a'e ji ga pe. “Pevo gwe po ti ji ei ndereaporoğita pe nehë henduvame ġanhi'iġa nehë,” a'e ji ga pe, ei Festo'ga.

²¹ Emo Paulo'ga e'i ji ve: “Ji ndahoi pevo,” ei ga. “Nhandegwyrivepe'ġa nduvihavuhu'ga pyri ti ji hoi a'ero nehë César'ga pyri. Gaha jate po ti e'i jireaporoğita pe a'ero nehë,” ei ga. “Ji mombyta jiji avo a'ero jihoa renonde,”

ei Paulo'ga ji ve, ei Festo'ga. Nurā ji ga mombytaukari jiji cadeia pype kiro. Aerē po ti ji ga mondoukari César'ga pyri a'ero nehē, ei ga Agripa'ga pe.

²² Igwete Agripa'ga ei Festo'ga pe:

—Jihi tahendu Paulo'ga nhi'igā no.

—Ko'emame po ti nde henduvi ganhi'igā a'ero nehē, ei Festo'ga ga pe.

Ahe gweru Paulova'ea Agripava'ea pyri

²³ Ko'emame ġa hopavi ongauhua pype pevove'ġa jatykahava pype. Agripa'ga oho Berenicehēa pavēi. Ojigwajigwa hete pa ġa ogwovo ongauhua pype onhimboukwahava. Soldados'ġa nduvihavuhu'ġa oho ojipe'ġa no – kiroki ġa huvihavamo oko cidade pe. Igwete ġa hopavi ipype. A'ero Festo'ga Paulo'ga rerurukari ġapyteri pe.

²⁴ Igwete Festo'ga ei:

—Nde ve ji ei kiro, Agripa. Pe me ji epavi no. A'ereki pe avo peju, ei ga ġa pe. Pehepia pe agwa'ga Paulo'ga. Gaha rehe judeus'ġa nhaporemō uhuuhu javo ji ve Jerusalēm me, avo na jitehe no. “Omano po ga hamo,” e'ie'i ġa ohapukapukaita ga pe, ei Festo'ga.

²⁵ Emo ji ndakwahavi garekote'varuhua reki. A'ero po ahe ndojukaukatehei ga, ei ga. Emo Paulo'ga tuhē e'i ji ve: “César'ga pyri po ti ji hoi a'ero. Gaha ti e'i jireaporogita pe nehē,” ei ga ji ve ikwehe, ei Festo'ga ġa pe. A'ero po ti ji ga mondoukari ga pyri nehē, ei ga.

²⁶ Emo ji ndakwahavi Paulo'ga mombe'gwovo. Gara po ti ji ikwatijari imondovouka nhanderuvihavuhu'ga pe a'ero nehē? a'e ji, ei ga ġa pe. Nurā ji Paulo'ga mbuhurukari pe pyri kiro – nde pyri kaitu, Agripa, ei Festo'ga – tapehendu ti ganhi'igā a'ero javoji. Hendupavame ti pemombe'u ji ve garekote'varuhua a'ero. A'ea ti ji ikwatijari ga mombe'gwovo César'ga pe a'ero nehē, ei ga.

²⁷ Ikwatijare'ymame ġanemimbojara ga rehe, marā po ti ji cadeiapypeve'ga mondoukari ga pe nehē naerū? ei Festo'ga Agripa'ġa pe.

26

Paulova'ea onhimombe'u Agripava'ea pe

¹ Igwete Agripa'ga ei Paulo'ga pe:

—Here nhimombe'gwovo kiroġwe.

A'ero Paulo'ga jipoapyhoi huvihavuhu'ga pe Agripa'ga pe ta'e ti kiro nde ve javo.

²⁻³ —Pyry ji ve ji nhimombe'ui nde ve kiro, ei Paulo'ga ga pe. A'ereki nde erekwaha hete judeus'ġa ndeaporogita ekovo. Nde erekwaha ġanamonhava'ea nhi'igagwera ganhi'igayvara no, ei ga Agripa'ga pe. Judeus'ġa ombojamboja tehe reki ji rehe ikwehe, ei ga. Kiro ti ji nhimombe'ukatui nde ve. Ejapyaka katu ti ji rehe a'ero, a'e ji nde ve, ei Paulo'ga ga pe.

⁴ —Judeus'ġa nhaporemō okwaha jireaporogita jivoja'ia rupi. Ga okwaha jireaporogita ymya vehevi ji ruvame jijigwyri pe na'ē aerē Jerusalēm me no, ei ga.

⁵ Jirekoagwera fariseuramo ġa ymya ikwahavi no. Fariseus'ġa ko koji'i reki ġwendu katu ġwamonhava'ea nhi'igagwera jara'ġa hohe, ei ga. Ji ko na tuhē ahendu katu ahenhi'igagwera jipi. Ipotarame po ġa imombe'ui te a'ea hamo, ei Paulo'ga ġa pe.

⁶ Kiro ġa ji mo'ami reki avo timbojamboja mbatera ga rehe javo. “Gweroviaruhu ga ġambogweravaġwama,” ei ġa ji ve, ei ga. A'iti tuhē ji imboha'uvi nhanembogweravaġwama, a'e ji. A'ereki ymya Tupana'ga e'i

tuhē oreramonhava'ea pe: “Aerē ti ji ġa mbogwerapavi nehē,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei ga.

⁷ A'ea jitehe orere'yja'ġa omboha'u no judeus'ġa – kiroki ġa doze oko huvihavamo ojiheve'ġa pavēi. Igwete ġa nhaporemō imboha'uvi ombogweravaġwama omanoa hugwi. A'ero ġa Tupana'ga mboheteheitei upa arimo ypytunimo no tonhimohē Tupana'ga nhande rehe javo, ei ga. Ombogwerava mboha'uva reki ġa ombojamboja ji rehe gweroviaruhu ga a'ea javo ji ve, ei ga Agripa'ga pe.

⁸ Ah judeus, maranuhūrame tuhē pe ndaperoviarihu Tupana'ga remimbogwerava naerū? ei Paulo'ga pevove'ġa pe.

⁹ Igwete Paulo'ga ei no:

–Jihi na jitehe a'e na'ē jiyvyteri pe: “Amovahī po ji Nazarépeve'ga mombe'ua Jesus'ga mombe'ua imombiġa hamo,” a'e ji javo ikwehe novīa, ei Paulo'ga.

¹⁰ Na tuhē ji rekoi a'ero Jerusalém me ikwehe, ei ga. He'yive'ġa ji amondouka ġa mongiuka cadeia pype Jesus'gareheve'ġa. Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa omongiuka ġa ji ve, ei Paulo'ga ga pe. Ga ġa jukapotarame ji ei no: “Pejukauka tuhē ġa a'ero,” a'e ji ġa pe, ei ga.

¹¹ Igwete ji hojiohi nhandejatykahava pype nhaporemō ġa nupanupāuka pepohi ti Jesus'ga hugwi javo ġa pe, ei ga. Anhimboahi hete ji ġa pe, ei ga. A'ero hajihejiheva'e pe cidades pe ji hoi tajigwarai ti ġa ndehe javo ikwehe, ei Paulo'ga ga pe.

Paulova'ea omombe'u gweaporoġita rerojijyagwera

¹² Igwete Paulo'ga ei Agripa'ga pe:

–A'ero ji hoi pea rupi cidade de Damasco pe ikwehe novīa. Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ji mondouka pevo topyhyguka ti ga Jesus'gareheve'ġa javo ji ve, ei Paulo'ga.

¹³ Ahaji katu ji hepiagi reki hendy'javuhuva'ea. Yvaga hugwi turi ji ve. A'ea hendy'javuhu hete koji'i kwara hohe. Mbyteri pe ji rekoi a'ero jirupive'ġa pavēi, ei ga.

¹⁴ A'ea ore mombori vvyvo, ei ga. Igwete ji henduvi ganhi'iġa ji ve. Judeus'ġa nhi'iġimo ga ei ji ve. “Saulo, Saulo!” ei ga ji ve. “Maraname nde imbohahyukarhui ji ve? Tiruahū nde ve nde naneangarihu,” ei ga ji ve, ei ga Agripa'ga pe.

¹⁵ –A'ero ji ei ga pe: “Manamo pe?”

–“Ji ko Jesusramo ako. Ji ve nde erembohahyuka,” ei ga, ei Paulo'ga.

¹⁶ “Here epo'ama kiroġwe,” ei Jesus'ga ji ve, ei ga. “Ajipiuka ji nde ve toko ti ga jipokoharamo javo nde ve. Eremombe'u po ti nde ġa pe enhimbiepiaga nehē,” ei ga, ei ga. “Ji jipiukara'javame nde ve po ti nde a'ea mombe'ui nehē no,” ei Jesus'ga ji ve, ei Paulo'ga.

¹⁷ “Judeus'ġa jigwarairame nde rehe po ti ji nde mbopiro'yi ġa hugwi. Judeus'ġarūive'ġa hugwi po ti ji nde mbopiro'yi nehē no,” ei ga javo ji ve, ei ga. “Ga pyri po ti ji nde mondoukari nehē judeus'ġarūive'ġa pyri.

¹⁸ Igwete po ti nde ikwahavukari a'itituhēva'ea judeus'ġarūive'ġa pe nehē,” ei ga ji ve, ei ga. “Igwete po ti nde ġa mbopohirukari ġandekote'varuhua hugwi ġa mongokatuavo nehē. Igwete po ti nde ġa mbopiro'yi Satanás'ga popoakara hugwi nehē Tupana'ga popoakara rerekouka ġa pe nehē,” ei ga ji ve, ei ga. “A'ero po ti Tupana'ga imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi nehē ġajikoga ġwaramo ji rehe nehē. Igwete po ti ġa nduvi jara'ġa pyri nehē – kiroki ġa Tupana'ga omo'emo'ē ġa ojive no,” ei Jesus'ga ji ve ikwehe, ei Paulo'ga imombe'gwovo ġa pe.

Paulova'ea onhimombe'u Jesus'ga pokoharamo

¹⁹ Igwete Paulo'ga ei no:

—Ahendu katu ji ga jipiukarame ji ve yvaga hugwi, ei ga Agripa'ga pe.

²⁰ Igwete ji imombe'ui Jesus'ga nhi'i'ga Damascopeve'ga pe na'ë Jerusalémmeve'ga pe no. Judéiapeve'ga gwyrá rupi ji hojioi imombe'gwovo ga pe. Judeus'garũive'ga pe ji imombe'ui no, ei ga. A'ea'e ji ga pe jipi: Perojijyi ti pejeaporogita pejipohia pejikote'varuhua hugwi pejikoga Tupana'ga rehe. Peko katu ti a'ero hepiuka pejipohiragwera pejikote'varuhua hugwi, a'e ji ga pe, ei Paulo'ga.

²¹ Nhirembi'ea rehe judeus'ga ji pyhygi nhandejatykahavuhua rokari pe ji juka pota.

²² Emo kiromo jate Tupana'ga ji pokopoko okovo. Nurã ji ami imombe'ukatuavo kiro ahe ve nhaporemó okoteheve'ga pe huvihava'ga pe no, ei Paulo'ga. Nhiremimombe'ua ko aheremimombe'ua ja reki. A'ereki Moisésva'ea omombe'u aerẽva'ea. Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea omombe'u a'ea jitehe no. A'ea pe jate ji ei jipi imombe'gwovo no, ei ga ga pe.

²³ Nahã ahe ei hako: “Aerẽ po ti Cristo'ga manoi nehẽ. Cristo'ga na'ë po ti Tupana'ga ga mbogwera gamanoa hugwi a'ero nehẽ,” ei ahe. “Nahã po ti Cristo'ga ikwahavukari gambogweravağwama judeus'ga pe judeus'garũive'ga pe no,” ei ahe hako, ei Paulo'ga ga pe.

²⁴ Nahã Paulo'ga nhimombe'umbe'ui. Nanime Festo'ga ea'hyi ga pe:

—Paulo, neakãte'varuhu nde. Ikwatijara repiahetea neakağa mbote'varuhui, ei Festo'ga ga pe.

²⁵ —Avi pyry hete nhiakağa, ei Paulo'ga javo ga pe. A'itituhẽva'ea ji amombe'u katu, Festo, ei ga.

²⁶ Agripa'ga okwaha hete nanongara. A'ero ji ndapojihuvi nhinhi'i'ga ga pe, ei ga. A'ereki Jesus'ga mombe'ua nonhimimi'i'ga pe. A'ereki jukwaha hete Jesus'ga rekohava, ei ga Festo'ga pe.

²⁷ Oro nde, Agripa, ei ga. Ererovia nde Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea nhi'i'gagwera? Ki nde ererovia tuhẽ, a'e ji, ei Paulo'ga ga pe.

²⁸ Igwete Agripa'ga ei ga pe:

—Kotihĩ nde ji mbojikopotari Jesus'ga rehe naerũ? ei ga.

²⁹ Igwete Paulo'ga ei:

—Kotihĩ nde jikogame ga rehe po ti pyryvamo ji ve. Mbaigwe nde jikogame po ti pyryvamo jitehe nehẽ. A'ereki ji a'e hete Tupana'ga pe toko ti ga ji javijitehe javo, ei Paulo'ga. Nde ve ji ei, Agripa. Jara'ga pe ji ei no – kiroki ga gwendu nhinhi'i'ga kiro. Tapejiko pa ti Jesus'ga rehe ji javijitehe, a'e ji pe me, ei ga. Emo jipoa ja rui po pepoa hamo. A'ereki ga ji pokwa itanhuramuhũa pyvõ, ei ga ga pe.

³⁰ Igwete Agripa'ga po'ami a'ero Festo'ga pavẽi. Berenicehẽa po'ami no jara'ga pavẽi. Igwete ga jogwerohoi pea hugwi onhomonhi'i'ga.

³¹ —Ndokote'varuhui reki Paulo'ga, ei ga javo ojohupe. Po ahe ndojukatehei te ga, ei ga. Nomondoukari po ahe ga cadeia pype hamo, ei ga ojohupe novã.

³² Igwete Agripa'ga ei Festo'ga pe:

—Ga hopotare'ymame César'ga pyri po ahe omohemuka ga cadeia hugwi ga mondovo hamo, ei ga ga pe.

27

Soldadosva'ea gweroho Paulova'ea Roma pe

¹ Aerẽ Festo'ga ei soldados'ga pe:

—Pembo'avuka ti kiro cadeiapypeve'ga Paulo'ga kiro itayharuhua pype ga mondovo César'ga gwyrri pe Itália pe, ei ga soldados'ga pe.

Igwete ga Paulo'ga nderohoi Júlio'ga pyri. Ga ko soldados'ga nduvihava'ga. Ga oporavyky gwuvihavuhu'ga pe Roma pe onhimongyavo. Igwete soldados'ga Paulo'ga nderohoi javo Júlio'ga pe:

—Embo'a ti cadeiapypeve'ga nderogwovo kiro, ei ga ga pe.

² Jihi Lucasramo aho Paulo'ga ndupi no. Igwete ore avi itayharuhua pype cidades de Adramítiohugwiva'ea pype.

—Toroho ti imbojoapiapiavo cidades Ásiapeve'ga gwyrri pe, ei ga.

Igwete ore avi ipype orogwovo. Aristarco'ga oho ore rupi no Macedôniapeve'ga gwyrripeve'ga cidade de Tessalônicapeve'ga.

³ Igwete ore hoi. Ko'emame ore vahemi cidade de Sidom me. Igwete Júlio'ga pyryvamo Paulo'ga pe javo.

—Eho ti ga pyri, ei ga, ejiheve'ga pyri tomondo ti ga mbatera nde ve, ei ga Paulo'ga pe.

A'ero ore hoi.

⁴ Aerē ore ava'javi orogwovo pea hugwi. Kiro vvyturanuhūa ruri ore rovatiamo. Nurā ore hoi ypa'ouhū vvyri Chipre vvyri oronhimima vvytua hugwi.

⁵ Aerē ore yahavi okwava Cilíciapeve'ga gwyrri pyvō. Panfíliapeve'ga gwyrri pyvō ore kwavi no. Aerē ore hoi cidade de Mirra pe Líciapeve'ga gwyrri pe.

⁶ Pevo Júlio'ga hepiagi ojipea itayharuhua Alexandriahugwiva'ea – kiroki oho gwerī Itáliapeve'ga gwyrri pe. Nurā Júlio'ga ore nhaḡi a'ea pype.

⁷ He'yi ore kiri orogwovo. Maymbeve ore hoi orokovo. A'ereki vvyturanuhūa ore ve. Ndorohoi gwerevi ore orokovo. Ore vahemame cidade de Cnido vvyri vvytua noremogwawukari ipyvō. Nurā ore hoi ypa'ouhū vvyri Creta vvyri vvytue'yma rupi. Igwete ore kwavi Salmona pyvō – perope yvya oho ypyteri pe.

⁸ Hehemo ore hoi yembeyvyri. Vvytua noremovahemukari gwerevi nhimbiri pe Bons Portos pe ira'agwe cidade de Laséia hugwi.

⁹ Aerē Paulo'ga ga moḡitai novīa. A'ereki maname ore pytai pevo. Okwavipe judeus'ga apoa a'ero i'ue'ŷkava – a'ea rupi ga ikwava'eḡukari mbiara Tupana'ga pe okote'varuhuva'ea rehe. Okwavipe a'ea. Tiruahū orehoa'javame kiro. A'ereki yapohua u gwerī. Nurā Paulo'ga ga moḡitai javo ga pe.

¹⁰ —Xahoa'javyme ti kiro, ei ga. Nhande hoaharame kiro po ti imbohahyukari nhande ve nehē, ei ga. Ite'varuhu po ti itayharuhua pe nhandembatera pe no. A'ero po ti nhande manoi nehē no, ei Paulo'ga ga pe.

¹¹ Júlio'ga nohenduvi reki Paulo'ga nhi'iḡa. Gwerovia ga itayharuhua jara'ga nhi'iḡa imondohara'ga nduvihava'ga nhi'iḡa no.

¹² Ojipe'ga e'i no:

—Timbojaryme ti yhara avo, ei ga. A'ereki ite'varuhu nhimbiri yapouhua rupi, ei ga ojohupe. Hehemo'i ti tiroho ypa'ouhū vvyri Creta vvyri imboja. Tihepia ti nhandevahema pevo cidade de Fenice pe nehē, ei ga. Pevo po ti nhande imbojari yhara yapouhua rupi. A'ereki pyry jahava pevo. Ndiopopokahetei ko vvytua pevo, ei ga ojohupepe onhimongyavo.

Yvyruhua

¹³ Aerē turi vvytukatua. Nurā ga ei ojohupe:

—Xaho tuhē kiroḡwe, ja'gwy, ei ga. Kiroḡwe po pyry ovuhu nhandehohava, ei ga ojohupe novīa.

A'ero ġa hupiri yhya hugwi itauhuva'ea ipohyiva'ea – kiroki nomoanhanukari itayharuhua. Igwete ore hoa'javi Creta rembeyvyri.

¹⁴ Emo kotihĩ uhu vyvturanuhũa Creta hugwi. Nordeste ko hera vyvturanuhũa rera.

¹⁵ Kiro turahyi itayharuhua pe. Tegwete ore herohohava vyvtua ore rovatiamo ġwaramo. Yvytua tuhẽ ore rerohoi ore rerekovo a'ero.

¹⁶⁻¹⁷ Ypa'õ vvyri Cauda vvyri ore hoi. Pevo igwyre'i vyvtua ore ve. Igwete ore ipyhygahyi yha'ria hupia. Norombo'avi gwerevi ore itayharuhua pype herekokatuavo. Kirẽ ġa imonhatimatimani itayharuhua ihama rerogwovo nhapytiammo imongovo toandogyne ti itayharuhua javo. Aerẽ:

–Kiro po ti nhande herohoi tye'ymuhũa apiavo herotyva y'ytiġuhũa rehe nehẽ, ei ġa okyhyjiavo.

A'ereki pevo u y'ytiġuhũa ypyteri pe'i Líbiapeve'ġa gwyrã ppyvo. Igwete ġa imbojyva'javi itayharuhua pype tapy'ynhapiruhuva'ea yhara moanhandava vyvtua tomoanhaheteyme ti javo. Gwemimbotarimo vyvtua ore rerohoi a'ero.

¹⁸ Ndopigi vyvruhua ore mbojirejireva. Nurã ko'emame ġa imombomombori mbatera y pe timbovevujuka ti itayharuhua javo.

¹⁹ Ko'emame ġa opoa pyvõ imombori y pe itayharuhua rupiara no.

²⁰ He'yi ore kiri ipype. Arimo ore ndorohepiaga'javi kwara. Ypytunimo ore ndorohepiaga'javi jaytata'ia. Igwete vyvruhua ore rerekouhui. Nurã ore ei:

–Kiro po ti nhande papavi tuhẽ nehẽ, oro'e ore orojohupe.

²¹ Ymya ġa ndo'ukatua'javi mbatera okovo. A'ero Paulo'ga hoi ġapyteri pe o'ama.

–Mbaria po pe nanhirenduvi raikwehe, ei ga ġa pe. Ndaperuri po pe Creta hugwi ramo. Herure'ymame po ndojigwarajuhui itayharuhua rehe kiro ramo. A'ero po mbatera ndohoi ppy pe ramo, ei Paulo'ga ġa pe.

²² Emo kiro ji ei pe me: Penhimboitakwerimo ti peko. Niamanoi po ti nhande nehẽ. Itayharuhua tehe po ti oho ppy pe nehẽ, ei ga ġa pe.

²³ Akwaha ji a'ea. A'ereki Tupana'ga – ga ji pojyka ojive, gaha ji ambohete hete jipi – gaha ojipyrive'ga mbuhuruka ji pyri ga mo'ama ypytunimo, ei ga.

²⁴ Igwete ga ei ji ve oji'i: “Paulo, terekyhyji ti ekovo. Ereho tuhẽ ti nde e'ama César'ga pyri nehẽ,” ei ga ji ve oji'i, ei ga ġa pe. “Tupana'ga ti omombyry nde ve. Nurã ti nderupive'ġa ndopapavi ppy pe nehẽ,” ei Tupana'gapyrive'ga ji ve, ei ga.

²⁵ Penhimboitakwerimo ti peko a'ero, ei Paulo'ga ġa pe. Ajiko ji Tupana'ga rehe. A'ero ji heroviahetei ganhi'iga jjiive. Nurã ji ei pe me: Na tuhẽ po ti ihoi Tupana'ga rembi'ea rupi nehẽ, ei ga.

²⁶ A'erorame tehe po ti vyvtua nhande rerohoi nhande mbotyva nhande noġa ypa'ouhũa rehe, ei Paulo'ga imombe'gwovo ġa pe.

²⁷ He'yi treze ore kiri vyvruhua rerekovo. Vyvtua ore rerohorohoi ypihua ruvihavuhua pype Mediterrãneo pype. Ypyhaji katu itayharuhua mondohara'ġa ei:

–Ira'agweuhunhi yembe'yva aġwamo, ei ġa ojohupe.

²⁸ Igwete ġa ha'ãa'aġi tihepia ti typya a'ero javo.

–Trinta e seis metros, ei ġa.

Hehemo'i ġa herohoi ha'ãa'aġa'java.

–Igwyre'i kiroġwe typya vinte e sete metros, ei ġa.

²⁹ Kiro po ti vyvtua nhande rerohoi ita rehe nhande noġa nehẽ, ei ġa okyhyjiavo.

Nurã ġa ipohyiva'ea imbojyvi yhara revira hugwi ihamuhũa rehe. Quatro ġa imbojyvi ipohyiva'ea imondovo ypy pe timombyta ti itayharuhua inoġa javo.

—Kotihĩ po ko'ema ruri hamo, ei ġa ojohupe.

³⁰ Emo itayharuhua mondohara'ġa oka'nhy pota jugwi onhimima xamanoyme ti javo ojohupe. A'ero ġa imbojyvi yha'ria y pe. Igwete ġa ei jara'ġa pe o'mbero:

—Torombojy ti ipohyiva'ea itayharuhua tĩa hugwi kiro, ei ġa o'mbero.

³¹ Oka'nhy ġwerĩ reki ġa novĩa. Emo Paulo'ga ikwahavame e'i soldados'ġa pe Júlio'ġa pe:

—Imondohara'ġa pytae'ymame itayharuhua pype po ti pe papavi ypy pe nehẽ, ei ga.

³² Igwete soldados'ġa ikwahavondogi ihamuhũa imbojyhava yha'ria mbohia y pe tohoyme ti ġa javo.

³³ Ko'eġaturame yma rupi Paulo'ga ei ipyiarã'ġa pe nhaporemõ:

—Peji i'gwovo kiroġwe, ei ga. A'ereki he'yi quatorze pe kiri i'ukatue'yma marã po ti nhande ve javo, ei ga.

³⁴ Nurã ji ehetei pe me: Pe'u ti mo tapepytujiko tuhẽ ti. Napemanoi po ti pe nehẽ, a'e ji pe me, ei Paulo'ga ġa pe.

³⁵ Onhi'igirẽ ga ipyhygi pão onhi'igã Tupana'ga pe ġandovaki.

—Pyry hete nde imbuhuri mbatera ore ve toro'u, ei Paulo'ga ga pe.

Igwete ga jaygwe'rogi i'gwovo.

³⁶ A'ero ġa ndoryvamo i'gwovo no.

³⁷ He'yjuhuva'ero ore rekoi itayharuhua pype duzentos e setenta e seis.

³⁸ I'ukatupavirẽ ġa imombombori trigo y pe timbovevujuka itayharuhua javo.

Typepemuhũa gwovaja'ro itayharuhua

³⁹ Ko'eġaturame itayharuhua mondohara'ġa hepiagi yvya ikwahave'yma. Kirẽ ġa hepiagi ypia'ia y'ytiġa hembeyvuri. Nurã ġa ei ojohupe:

—Pevo ti tiroho heroHYga y'ytiġa rehe heroja. Tihepia ti nhande herovahema pevo nehẽ, ei ġa ojohupe.

⁴⁰ A'ero ġa ikwahavondogi ihama imbohia ipohyiva'ea ypy pe. A'ea ja jara'ġa ikwaharavi imopyryryngava tiroho katu javo. Igwete ġa imbovyri yva rehe tapy'ynhapiruhuva'ea itayharuhua moanhandava imohina ipypira. Itĩa rehe ġa imbovyri imohina a'ea pyvõ ti vyvtua tomoanha yhara javo. Nahã vyvtua ore rerohoi yembe'yva rehei katu novĩa.

⁴¹ Emo ore rerohy ore noġa ypyjuvuhua rehe ypyteri pe. A'ero itĩatykai y'ytiġa rehe. Ndojipe'aa'javi jugwi. Igwete hevira jovaja'roja'rogi a'ero typepemuhũa rerekouhuavo.

⁴² Igwete soldados'ġa ei ojohupe:

—Tijuka pa ti cadeiapypeve'ġa a'ero toytavyme ti ġa oka'nhy nhande hugwi, ei ġa ojohupe.

⁴³ Emo Júlio'ga e'i ġa pe:

—Tapejukai ti ġa, ei ga ġa pe.

A'ereki ga ndojukaukapotari Paulo'ga. Kirẽ ga ei ore ve:

—Ikwahavame pejiytavo pe na'ẽ ti pepopepo y pe pejiytavo penhi'eamo yembe'yi pe nehẽ, ei ga.

⁴⁴ Aerẽ ti jararamo pehopeho yva raygwera rehe itayharuhua raygwera rehe nehẽ, ei ga ore ve.

Nahanahã ore hopavi yembe'yi pe a'ero oro'eamo.

28

Paulova'ea opyta Malta pe

¹ Oro'embavame pevove'ğa imombe'ui yvya ore ve.

—Agwa ko ypa'ouhũa. Malta ko hera, ei ğa ore ve.

² Igwete ğa imombyryhetei ore ve ore pokoga. A'ereki iroyxağahi ore ve. Amana okyripe ore ve no. Igwete ğa imombyryhetei ore ve japovo tata tapejipe'e ti javo.

³ Igwete Paulo'ga ğa ndatahari herua inoğa tata pe. A'ero ihemi mboja jugwi ahejukava'ea hakuva rerekovo ğwaramo. Igwete Paulo'ga poa hu'ui ohaekovo gapoa rehe okovo.

⁴ Hepiagame pevove'ğa etehei ojohupe:

—Iporojukava'ero po ga oko. Nomanoi ga ypy pe raji'i. Emo kiro aherepykava. Mboja po ti ojuka ga kiro nehẽ, e'i tehe ğa ga pe.

⁵ Igwete Paulo'ga opoa mbovavagi imombo mboja imbohia tata pe. Ndahayi reki ga pe.

⁶ Igwete ğa ga repiahetei upa.

—Kiro po ti ivuvupavi nehẽ, e'i tehe ğa. Mara'ngu po ti ga kotihĩ omanomo nehẽ? ei ğa.

Mbaigwe ğa nduvi tihepia ti gamanoa javo novĩa. Aerẽ hepiagame hahye'yma ga pe a'ero ğa herojijyi gweaporogita.

—Yvagipeva'ero reki ko ga rekoi, e'i tehe ğa ga pe a'ero.

⁷ Igwete Públio'ga ore mbuhurukari ojipyri. Ira'agwe te gagwya. Ga ko ğanduvihavamo oko pevo ypa'ouhũ me. Igwete ga ore mbuhurukari ojipyri imombyryva ore ve. Três ga ore mongirukari ojipyri.

⁸ A'ea rupi Paulo'ga hoi Públio'ga ruva'ga pyri. A'ereki ga itetirũa onhinoga upa. O'ao'a ga rehe jipi. Gapy'a hahy hete no. Igwete Paulo'ga hoi ga repiaga. Igwete ga ei Tupana'ga pe tomombi ti ga karugwara ga hugwi javo. A'ero Paulo'ga pokogi ga rehe imombiga gatetirũa ga hugwi.

⁹ Ikwahavame jara'ğa nduri Paulo'ga pyri ypa'ouhumeve'ğa – kiroki ğa itetirũa – kiro ğa nduğanduri Paulo'ga pyri tomombi ti ga oretetirũa ore hugwi javo. A'ero ga imombimombigi ğa hugwi no.

¹⁰⁻¹¹ A'ero ğa imbuhumbuhuri mbatera ore ve ore rerekokatuavo.

Paulova'ea oho Roma pe

Três jahya rupi ore pytai pevo orojupa yapohua rupi. A'ero ore nhinhaği itayharuhua pype Alexandriahugwiva'ea pype. “Os Deuses Gêmeos,” ei ğa jupe. A'ea opyta ypa'ouhũ me yapohua rupi no. A'ea pype ore nhinhaği a'ero. Ore herohoğwerĩrame ypa'omeve'ğa imbuhumbuhuri ore ve mbatera orehohava rupiara.

¹² Igwete ore hoi orovahema cidade de Siracusa pe oroja. Três ore kiri pevo.

¹³ Aerẽ ore hoi yembeyvyri cidade de Régio pe. Ko'emame turi yvytukatua ore ve ore rerogwovo. Ko'emame ore vahemi cidade de Pozuoli pe oropytavo.

¹⁴ Pevo ore Jesus'gareheve'ğa ndepiagi.

—Pepytaahi'vi ti. Sete ti peki ore pyri, ei ğa ore ve.

A'ero ore pytai ğa pyri. Aerẽ ore hoi pea rupi orogwovo Roma pe.

¹⁵ Ojipe'ğa orehoa mombe'u jipe Jesus'gareheve'ğa pe Roma pe. Henduvame ğa nduri jugwi ore rovatiamo Praça de Ápio pe. Aerẽ ojipe'ğa ore rovatĩ Três Vendas pe. A'ero ğa ore mbojiroviari ore rerogwovo. Ga ndepiagame Paulo'ga ei Tupana'ga pe:

—Pyry hete nde ğa mbuhurukari ji pyri, ei ga ga pe.

A'ero Paulo'ga roryvamo ogwovo ġa ndupi.

Paulova'ea omombe'u Jesus'ga Roma pe

¹⁶ Aerē ore vahemi Roma pe. Igwete romanos'ġa nduvihava'ġa Paulo'ga mondoukari onga pype tohoyme ti ga jugwi javo. Ga tehe u pevo soldado'ga pavēi gwepiakava'ga pavēi.

¹⁷ Trēs ġa kiri. Aerē Paulo'ga ġa mbuhurukari ojipyri judeus'ġa nduvihava'ġa. Ga jatykarama Paulo'ga nhimombe'ui ġa pe.

–Nhiirū, ei ga gwe'yja'ġa pe. Ji ndakote'varuhui judeus'ġa pe nhandere'yja'ġa pe ikwehe, ei ga. Nhaneramonhava'ea nhi'igagwera pe ji ndakote'varuhui no novīa. Emo judeus'ġa oko tehe reki ji rehe ji pyhygauka Jerusalēm me ji mondoukaruhu tehe romanos'ġa nduvihava'ġa po pe ikwehe, ei Paulo'ga.

¹⁸ Aerē ġanduvihava'ġa henduvi nhinhi'īġa. “Po ahe ndojukai tuhē te Paulo'ga hamo,” ei ġa ji mombe'gwovo. “A'ereki ga nitiruahūi. Timohemuka ti ga mondovouka a'ero,” ei ġa ikwehe novīa, ei ga.

¹⁹ Emo judeus'ġa e'i: “Tapemohemukari ga,” ei ġa, ei Paulo'ga ġa pe. Nurā ji ei romanos'ġa nduvihava'ġa pe: “Aho pota ji nhandegwyripeve'ġa nduvihavuhu'ga pyri César'ga pyri a'ero. Gaha ti e'i jireaporogita pe nehē,” a'e ji, ei ga. Emo ji nambojari reki ite'varuhuva'ea nhandere'yja'ġa ndehe, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁰ Kiro ji pe mbuhurukari jijipyri a'ero tahepia ġa javo. Tanhi'ī ti ġa pe, a'e ji pe me, ei ga. A'ereki israelitasramo nhande tirovia Tupana'ga remimbogwerava. A'ea rehe reki ġa ji pyhygi ji pokwa itanhuramuhūa pyvō ikwehe, ei Paulo'ga imombe'gwovo ġa pe.

²¹ Igwete ġa ei Paulo'ga pe:

–Judéiapeve'ġa nombuhurukari ġwembikwatijara ore ve nde mombe'gwovo, ei ġa. Igwete nhandere'yja'ġa – kiroki ġa uhu pea hugwi – ġa nde'ite'varuhui nde ve. Ga ndogweruri pevove'ġa nhi'igagwera a'ea rehe no.

²² Ore reki orohendu pota nenhi'īġa, ei ġa Paulo'ga pe. Marāi nde jupe naerū? A'ereki ojigwyripeve'ġa nhaporemō ġa e'i te'varuhu Jesus'ganhi'īġarupiva'ea rehe, ei ġa.

²³ Irūa rupi po ti ore rura'javi henduva nenhi'īġa a'ero nehē, ei ġa Paulo'ga pe.

O'eagwera rupi katu ġa ndura'javi Paulo'ga rongga pe a'ero. He'yjuhuve'ġa reki uhu ga pyri. Igwete ga imombe'ui ġa pe Moisésva'ea remimbo'eagwera ahenhi'īġagwera no – kiroki ahe Tupana'ga nhi'īġa mombe'u hako. A'ereki ga gweroviaruka pota ġa pe onhi'īġa Jesus'ga mombe'urame.

–Cristo'ga ahe omombe'u hako, ei Paulo'ga ġa pe. Jesus'ga reki ko Cristoramō oko Tupana'ga remimbuhurukaramō, ei ga. Pejikogame ga rehe po ti Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

Ypyhajive ga ega'ei ġa pe imopyytunauka.

²⁴ A'ero jara'ġa heroviari tuhē ganhi'īġa. Jara'ġa ki a'e te ndogweroviari upa.

²⁵ Igwete ġa nhonhi'īġayvayvari ogwovo ga hugwi. Ga hoġwerīa rupi Paulo'ga ei ġa pe a'ero:

–Tupana'ga ra'uva ombuhuruka katu onhi'īġa a'itituhēva'ea penamonhava'ea pe hako. A'ereki gara'uva onhi'ī Tupana'ga nhi'īġa mombe'uharava'ea pe Isaíasva'ea pe emombe'u ti ġa pe javo, ei ga.

²⁶ Nahā ko Tupana'ga ra'uva ei ahe ve a'ero hako: “Heregwovo nhinhi'īġa mombe'gwovo akoja'ġa pe. Nahā ti ere ġa pe:

‘Pehenduendu po ti pe novĩa.

Emo po ti pe ndapekwahavi nehẽ.

Pehepiepia po ti pe novĩa.

Emo po ti pe napembaragwahavi nehẽ.’

Pohoa ti ere javo ġa pe,” e’i Tupana’ga ra’uva, ei Paulo’ga ġa pe.

²⁷ “A’ereki ġa noangarihu ikwahapotare’yma,” e’i Isaíasva’ea pe, ei ga. “Ndaheakwari ġa.

A’ereki ġa napembaragwahavi hepiagame.

Ndiapyakwari ġa.

A’ereki ġa ndokwahavi henduvame,” e’i Tupana’ga ra’uva, ei ga.

“A’ereki ġa ndopohipotaruhui okote’varuhua hugwi.

Nomomborukapotari ġa Tupana’ga pe okote’varuhua,” e’i, ei ga ġa pe.

Nahã ko Tupana’ga ra’uva nhi’iġagwera Isaíasva’ea pe hako, ei ga. A’ero ahe imombe’ui nhaneramonhava’ea pe, ei Paulo’ga judeus’ġa pe.

²⁸⁻²⁹ —Pekwaha tuhẽ a’ero, ei ga ġa pe. Judeus’ġarũive’ġa pe Tupana’ga omondouka onhi’iġa a’ero, ei ga. Ga pe ga omombe’uuka Jesus’ga nhanderekote’varuhua mombohara’ga, ei ga. Gahã po ti ġwendu ojikoga Jesus’ga rehe a’ero nehẽ! ei Paulo’ga ġa pe.

A’ero ġa hoi ga hugwi.

³⁰ Aerẽ ojipe’ġa nduġanduri Paulo’ga pyri jipi. A’ereki pevove’ġa omondo’ã ġwonga ga pe itambere’ia rehe. Dois Paulo’ga kwara mbo’ari upa ipype. A’ero ojipe’ġa nduġanduri ga repiaga. Horyory ga ġa ndurame ojipyri.

³¹ Igwete ga ġa mbo’embo’ei Jesus Cristo’ga rehe nhandepojoykaharete’ga rehe.

—Pejikogame Jesus’ga rehe po ti pe ei Tupana’ga pe: “Emombo ti jirekote’varuhua ji hugwi.” Jesus’ga manoro ġwaramo pe ndepyga po ti Tupana’ga imombori pendekote’varuhua pe hugwi pe mongovo ojiheva’ero nehẽ, ei ga. Jesus’ga nhi’iġa rupi ti peho a’ero pejikokatuavo nehẽ, ei Paulo’ga ġa pe.

Ndopojihuvi ga imombe’gwombe’gwovo ġa pe jipi. Igwete pevove’ġa nomombe’upigukari ga pe.

PAULOVA'EA OMOMBE'U ROMAPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Romanos

¹ Ji ko Pauloramō Jesus Cristo'gareheva'ero jitekovo garemimbotari-mova'ea rehe. Kiro ji ikwatijarukari nhinhi'īga imondovouka pe me – perope peju cidade de Roma pe. Tupana'ga ji mongo omoirūharamo ikwehe. Igwete ga ei ji ve: “Emombe'umbe'u ti ġa pe nhiremimombe'upyryva Jesus Cristo'ga mombe'gwovo,” ei Tupana'ga ji ve ikwehe.

² Ymya Tupana'ga ikwahavukari ġwemimombe'upyryva onhi'īga mombe'uharava'ea pe hako. “Amondo po ti ji Cristo'ga vvyakotyve'ġa pyri nehē. Pyry po ti ġa pe a'ero nehē,” ei Tupana'ga ahe ve. “Pekwatija ti nhiremimombe'upyryva Cristo'ga mombe'gwovo a'ero tokwaha ti ġa javoji,” ei ga onhi'īga mombe'uharava'ea pe hako. A'ero ahe ikwatijari inoġa hako. (Aherembikwatijara ko Tupana'ga mombe'uhava.)

³ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve ġwemimombe'upyryva Cristo'ga mombe'gwovouka hako. Jesus Cristo'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga nhandepojoykaharete'ga. Yvyakotyva'ero ga ari Daviva'ea rymyminoro raikwehe.

⁴ Tupana'gahugwiva'ero ga pyryhetero. Tupana'ga opopoakarimo ga Cristo'ga mboukwahahetei gwa'yramo. A'ereki ga Cristo'ga mbogwera gamanoa hugwi.

⁵ Igwete ga ei Cristo'ga pe: “Emomyry ti Paulo'ga pe terenhimoirūuka ti ga pe a'ero,” ei Tupana'ga Cristo'ga pe. Nurā ji Cristo'ga moirūi ga mombe'gwovo ojipe'ġa gwyriveve'ġa pe nhaporemō tojiko ti ġa ga rehe javo. “Tohendu katu ti ġa Cristo'ga nhi'īga nehē. A'ero po ti ġa ga mbohetei nehē no,” a'e ji ġa pe jipi.

⁶ Pe me ji ei a'ea no. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Pejiko ti Jesus Cristo'ga rehe pejikovo gareheva'ero,” ei Tupana'ga.

⁷ Kiro ji ikwatijarukari nhinhi'īga a'ero imondovouka pe me Roma pe. Pe ko Tupana'ga py'a ja. E'i ga pe me: “Ga ko jireheva'ero,” ei ga pe me.

Tupana'ga ti tomomyry pe me nhanderuvete'ga Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojoykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a no.

Taho ti pe pyri, ei Paulova'ea

⁸ Ta'e na'ē ti pe me. Jesus Cristo'ga rekoro ġwaramo ji pavēi ji ei Tupana'ga pe: “Apī, ndepyry hete nde ejiheve'ġa nderekopava Roma pe. A'ereki jara'ġa nhaporemō omombe'u ġa kiro,” a'e ji. “‘Ojiko hete ġa Jesus Cristo'ga rehe Roma pe,’ ei ġa,” a'e ji Tupana'ga pe pe mombe'gwovo.

⁹ Ga pe ji poravykykatui jipi garemimombe'ua mombe'gwovo gara'yra'ga mombe'gwovo. Nhinhi'īga nanani Tupana'ga pe ji pe mombe'umbe'ui jipi. Ga okwaha hete nhiremimombe'umbe'ua ojive.

¹⁰ A'ea'e ji Tupana'ga pe jipi: “Apī, ymyagwera jate ji hopotaramo Romapeve'ġa pyri novīa. Nde ipotarame jihōa ġa pyri ji mondo ti kiro ġa pyri a'ero,” a'e ji ga pe.

¹¹ A'ereki ji opohepiaga'u hete topomoirū ti javo. A'ero po ti Tupana'ga ra'uva imomyryvi pe me nehē. A'ero po ti pe jikohetei Cristo'ga rehe nehē.

¹² Nahā po ti nhande jopokopokogi a'ero nhanderoryroryvamo nehē. Pejikohetea repiagame po ti ji roryvamo pe ndehe nehē. Na jitehe po ti pe ndoryvamo jijikohetea repiagame nehē no. Nahā po ti nhande nhombojiko-jikohetei Cristo'ga rehe nehē.

¹³ Nhiirũ, tamombe'u ti pe me tapekwaha. Kotihĩtihĩ ji hopotaramo pe pyri novĩa. Emo tegwete jĩhohava jipi. Tambojiko pota ji pepyteripeve'ġa Cristo'ga rehe. Nahanahã ji judeus'ġarũive'ġa mbojikogukari ojipe'ġa gwyrri pe ikwehe.

¹⁴ A'ereki Jesus Cristo'ga e'i ji ve: “Ji mombe'umbe'u ti ġa pe nhaporemo,” ei ga. Nurã ji Cristo'ga mombe'umbe'ui ġa pe jipi. Ka'gwyrripeve'ġa pe ji ga mombe'ui. Cidapeve'ġa pe ji ga mombe'ui no. Ikwahapyra'ġa pe ji ga mombe'ui. Ikwahapyre'ỹve'ġa pe ji ga mombe'ui no.

¹⁵ Nurã ji jirokwapotari Cristo'ga mombe'gwovo pe me Roma pe no.

Tupana'ga remimombe'upyryva ikwahy hete

¹⁶ Cristo'ga mombe'ua pyry hete ji ve. Nurã ji nanotĩ a'ea. Ga a'ea reroviarame Tupana'ga omombo ġandekote'varuhua ġa hugwi – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. Judeus'ġa hugwi ypy ga imombori ġandekote'varuhua ġa jikogame Cristo'ga rehe. Na jitehe judeus'ġarũive'ġa hugwi ga imombori ġandekote'varuhua ġa jikogame ga rehe.

¹⁷ A'ereki Cristo'ga mombe'ua rehe nhande tikwaha. Nurã nhande ei: Tupana'ga nhande mombyry nhande jikogame Cristo'ga rehe – nhande jikogame jate ga rehe. Nahã i'ei aherembikwatijara no Tupana'ga mombe'uhara:

“Ga jikogame ga rehe Tupana'ga ġa mombyryvi. A'ero po ti ġa ndekopyahui nehẽ,” e'i ikwatijara.

Ite'varuhu hete yvyakotyve'ġa

¹⁸ Tupana'ga okwahavuka nhande ve. Nurã nhande ei: Yvagipeve'ga po ti ombohahy okote'varuhuve'ġa pe nehẽ onhimonhã'ngavo ġandekote'varuhua rehe. Okote'varuhuro ġwaramo ġa nombokwahyukari ojihe a'itituhẽva'ea Tupana'ga kwahava.

¹⁹ Tupana'ga po ti ombohahy tuhẽ ġa pe. A'ereki Tupana'ga kwahava jukwaha ġa pe. A'ereki Tupana'ga tuhẽ ojikwahavukaripe ġa pe novĩa. Emo ġa ndokwahapotari ga.

²⁰ Ymya Tupana'ga oapo yvya hako. Garembiapoagwera jate jukwaha a'ero Tupana'ga reaporoġita gapopoakara no – a'ea namominangavi gapopoakara. Nhande ndihepiagi gareaporoġita nhandereakwara pyvõ novĩa. Emo nhande tikwaha a'ea garembiapo repiagame. Nurã ijari ġa ndehe ġa ikwahapotare'ymame.

²¹ Ga okwaha Tupana'ga novĩa. Emo ġa nombohetei ga. Ga nde'i ga pe: “Ndehe ko Tupanetero. Ndepyry hete nde imombyryva ore ve,” nde'i ġa ga pe. Ga heaporoġita tehe reki. Ohorame ypytuna rupi ahe ndokwahavi okovo hepiage'yma. Na jitehe okote'varuhuve'ġa ndokwahavihu a gweaporoġitakatue'ymame.

²² “Orokwaha hete ore,” ei ġa novĩa. Emo ġa ndokwahavihu okovo.

²³ Ga nombohetea'javi Tupana'ga – gaha koi nomanoa'javi. Ha'angavatehea reki ġa ombohete, ġana'angava no – kiroki ġa yvyakotyve'ġa omanove'ġa. Gana'angava ġa ombohete. Ipepova'ea ra'angava ġa ombohete no ipyva'ea ra'angava. Ohyryryva'ea ra'angava ġa ombohete no.

²⁴ Nurã Tupana'ga pohiri ġa hugwi. “Okote'varuhu potaruhu ġa oakwahave'yma,” ei ga. “Ojogwereko te'varuhu pota ġa,” ei ga. “Na ġa ndekoi jate a'ero ġwemimbotarimova'ea rehe ojogwerekote'varuhuavo,” ei Tupana'ga.

²⁵ Ndogweroviara'javi ġa a'itituhẽva'ea Tupana'ga mombe'ua. I'mbeva'ea ġa gwerovia reki. Ombohete ġa Tupana'ga rembiapoa okovo hehe. Tupana'ga reki mbatera apohara'ga ġa nombohetei okoe'yma ga rehe. Gaha po nhande timbohete avuirama hamo. Na tuhẽ a.

²⁶ Ga ndekote'varuhuro ġwaramo Tupana'ga pohiri ġa hugwi. “Na ġa jogwerekote'varuhupotari a'ero,” ei ga. A'ereki ġa nahembirekokatua'javi reki. Kunhangweramo memenhuhū ġa jogwerekoi.

²⁷ Na jitehe akwaimba'ero memenhuhū ġa jogwerekopotari. Ojogwerekote'varuhu ġa. Na rūi po ahe reki hamo. Ite'varuhu tuhē ġa pe a'ero ġandekote'varuhua ikwepykavamo.

²⁸ E'i ġa ojohupe: “Timoka'nhy ti Tupana'ga.” Nurā Tupana'ga e'i ġa pe: “Na ġa ndeaporoġitate'varuhuro a'ero,” ei ga. A'ero ġa ndekouhui okote'varuhua rehe – kiroki a'ea rehe ahe ndokoi hamo.

²⁹ Okote'varuhuparavuhua rehe jate ġa ndekoi. Opotarahivuhu hete ġa ojipe'ġa mbatera. Onhimyrō hete ġa ojipe'ġa ndehe. Ojojukajuka ġa. Ojogwayvayva ġa. Onhomoandyandyjuhu ġa. Heaporoġita te'varuhu ġa ojipe'ġa pe. Omombe'u tuhē ġa mbehea.

³⁰ E'ie'ymi ġa ojipe'ġa pe: “Ite'varuhu ġa okovo.” Noaronhete ġa Tupana'ga. Onhombotegwete ġa. Onhimbohete tehe ġa jipyry hete ji javo tehe. Heaporoġitaġita ġa nahanahā ti xako te'varuhu javo. Nohendukatui ġa gwuva'ġa nhi'ġa.

³¹ Ndokwahavihu ġa. Ndokoi ġa ġwembi'ea rupi. Ndoporogwetygi ġa ojipe'ġa arōe'yma.

³² Tupana'ga e'i nanongara'ġa pe: “Oho po ġa hahyva'ea ruvihava pype hamo,” ei ga. Okwaha reki ġa Tupana'ga nhi'ġa novīa. Emo ġa ndopohiri okote'varuhua hugwi kiro ġandekoa tuhē opohire'yma jugwi. Johe'i tehe ko ġandekote'varuhua. A'ereki ojipe'ġa ndekote'varuhurame ġa e'i pyry ġa pe.

2

Tupana'ga okwaha pa javo ahereaporoġita pe

¹ Pe'ji po pe ojipe'ġa pe: “Ite'varuhu ġa okote'varuhuavo.” Pehe reki peko te'varuhu no. A'ereki pe ġa javijitehe peko te'varuhu. Pe ndehe tuhē reki ijari a'ero pe erame ġa pe ite'varuhu ġa javo. Pe'erame a'ea ġa pe pe pemboja reki pejihe. A'ereki pe peko te'varuhu jitehe.

² A'itituhēva'ea rupi katu Tupana'ga imbohahyukari nanongara'ġa pe okote'varuhuve'ġa pe. A'ea tikwaha pa nhande.

³ Oro pe, Tupana'ga po ti ombohahyuka tuhē pe me nehē no. A'ereki pe peko te'varuhu no. Pe'ji pe ojipe'ġa pe: “Ite'varuhu ġa okote'varuhuavo.” Pe ki a'e te peko te'varuhu jitehe no. Ombohahyuka tuhē po ti Tupana'ga pe me nehē.

⁴ Ga pyry hete pe me novīa. Nonhimbaekwahivi ve ga pe me. A'ereki ga e'i pe me: “Perojijyi naē ti pejeaporoġita pejipohia pejikote'varuhua hugwi,” ei Tupana'ga pe me. “Pe pohirame pejikote'varuhua hugwi po ti ji nambohahya'javi pe me a'ero nehē,” ei ga pe me. Emo pe ndapekoi gapyryhetea rehe. Ndapekwahavi pe naerū? Ga pyry hete pe me topohi ti ġa okote'varuhua hugwi javo.

⁵⁻⁶ Napeangarihu vehe pe peapyhae'yma! Nurā po ti koji'i Tupana'ga imbohahyukari pe me nehē ga ega'erame nhande ve ikwepyga nhanderea-poroġitaagwera nehē. A'ea rupi po ti ga imboukwahavi onhimbohahivuhua okote'varuhuve'ġa pe. Ikwepykava po ti ga imboukwahavi ja'javo ġa pe nehē no. A'itituhēva'ea rupi katu po ti ga ei ikwepyga vyakotyve'ġa pe nhaporemonehē.

⁷ Jara'ġa oko katue'ymi. “Tihendu pota nhande Tupana'ga nhi'ġatua nhande ve,” ei ġa. “Tihendu pota nhande garemimbohetea nhandejihe. Xako pota nhande ga pyri avuirama,” ei ġa. Gahā po ti Tupana'ga omongo ojipyryi yvagi pe nehē.

⁸ Jara'ga ki a'e te gwemimbotarimova'ea reheuhu ga oko. Ga nohendukatui a'itituhēva'ea Tupana'ga nhi'i'ga. Oho reki ga okote'varuhua rupi. Tupana'ga po ti onhimboahivuhu ga pe ga nderekovo nehē onhimonha'ngavo gāndekote'varuhua rehe nehē.

⁹ Ombohahyuka po ti ga ga pe nehē. Okote'varuhuve'ga pe nhaporemo po ti ga imbohahyukari nehē judeus'ga pe judeus'garūive'ga pe nehē no.

¹⁰ Okokatuve'ga po ti Tupana'ga ga mbohetei nehē. “Pepyry hete pe,” e po ti ga ga pe nehē. Onoḡatu po ti ga ḡapy'a nehē no. Nahā po ti ga imombyryvi ga pe nehē judeus'ga pe judeus'garūive'ga pe nehē no.

¹¹ A'ereki a'itituhēva'ea rupi katu Tupana'ga e'i ikwepyga nhande ve nhaporemo.

¹² Ymya Tupana'ga ombo'euka Moisésva'ea pe onhi'i'ga rehe hako ikwatijaruka ahe ve inoḡauka hako. A'ero judeus'ga gwereko Moisésva'ea remimbo'eagwera. Judeus'garūive'ga ki a'e te ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera aherembikwatijaragwera. Oho po ti ga hahyva'ea ruvihava pype nehē. Ga ndekote'varuhuro gwaramo po ti Tupana'ga ga mondoi ipype nehē. Emo po ti ga nde'i ga pe nehē: “Napehendukatui pe Moisésva'ea remimbo'eagwera.” A'ea po ti ga nde'i ga pe nehē. A'ereki ga ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Ga ndekote'varuhuro gwaramo po ti ga ga mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehē.

Na jitehe judeus'ga, gāndekote'varuhuro gwaramo po ti Tupana'ga ga mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehē no. Judeus'ga gwereko reki Moisésva'ea remimbo'eagwera novīa. Nurā po ti ga ei a'ero ga pe nehē: “Napehendukatui reki pe Moisésva'ea remimbo'eagwera,” e'i po ti ga ga pe nehē.

¹³ Ga henduteherame a'ea Tupana'ga nde'i ga pe: “Pepyry pe pejikovo.” Ga ndekorame ganhi'i'ga rupi Tupana'ga ei a'ea ga pe.

¹⁴ Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i judeus'ga pe: “Peko katu ti.” Judeus'garūive'ga reki ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Gwemimbotarimo tehe po ga ndekoi Tupana'ga nhi'i'ga rupi, a'ero po jukwaha tuhē gāndekokatukwahava.

¹⁵ Nhande ikwahavame gāndekokatua nhande ei: Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i: “Peko katu ti.” A'ea kwahave'ymame ga ikwahavi reki oyvyteri pe okokatuavo. Gweaporoḡita pe ga nhimombaragwahavi aherekokatua rehe. A'ereki okokaturame ga e'i oyvyteri pe: “Nanongara ko pyry.” Okote'varuhurame ga ikwahavi okote'varuhua no.

¹⁶ Aerē po ti Tupana'ga ei Jesus Cristo'ga pe a'ero te'i ti ga vyakotyve'ga pe javo. A'ero po ti ga ei gāndeaporoḡita pe ikwepyguka ga pe nehē. Ojipe'ga ndeaporoḡita onhimi nhande ve. Tupana'ga okwaha pa reki. A'ero po ti ga ei ikwepyguka ga pe nehē. Nahā ji ei jipi imombe'urame Tupana'ga remimombe'ua.

Judeusva'ea gwereko Moisésva'ea remimbo'eagwera

¹⁷ Oro pe judeusramo pe'ji reki pe: “Nhande ko judeusramo. Tireko nhande Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nurā nhande pyryvamo,” pe'ji tehe reki pe pejive. Penhimboheteuhu tehe pe nhande ko Tupana'gareheva'ea javo.

¹⁸ Pekwaha pe Tupana'ga remimbotarimova'ea novīa. Moisésva'ea remimbo'eagwera pe mbo'embo'e. Nurā pe ei: “Xanhimombaragwaha nhande aherekokatua rehe,” pe'ji pe novīa.

¹⁹ Hehae'ỹve'ga ndokwahavi hepiage'yma gwaramo. Nurā ahe ga nderohoi. Ypytunarupive'ga na jitehe ndokwahavi hepiage'yma. Nurā ahe hyapei

ga pe tohepia ti ga ikwahava javo. Nurã pe ei nanongara'ga'jave'ga pe – kiroki ga ndokwahavi Tupana'ga – ga pe pe ehetei: “Nhande tikwahavuka Tupana'ga pe me,” pe'ji hete pe ga pe.

²⁰ “Timogita nhande okokatue'ÿve'ga. Timbo'embo'e nhande ga no – kiroki ga ndokwahapavi,” pe'ji tehe pe. “A'ereki nhande tikwaha pa a'itituhêva'ea Moisésva'ea remimbo'eagwera rerekoro gwaramo,” pe'jiteheuhu pe.

²¹ Pembo'e pe ojipe'ga. Maraname pe napenhimbo'ejuhu reki naerũ? Pe'ji pe ga pe: “Tapemimuhũ ti ojipe'ga mbatera,” pe'ji pe ga pe. Maraname pe tuhê imimuhũ reki naerũ?

²² Pe'ji pe ga pe: “Taperekoi ti ojipe'ga nembireko'ga,” pe'ji pe. Maraname pe ojipe'ga nembireko'ga nderekouhui naerũ? “Tapekoi ti ganemimbohete'hara rehe,” pe'ji pe ojipe'ga pe. Maraname pe ndekouhui itambere'ia rehe ganemimbohete'hara rongapeva'ea rehe imima jugwi naerũ?

²³ Pe'ji pe: “Tireko nhande aherembikwatijara Tupana'ga nhi'iga,” pe'ji pe penhimboheteavo. Emo pe napehendukatui reki Tupana'ga nhi'iga. A'ero ojipe'ga e'i te'varuhu Tupana'ga pe.

²⁴ Tupana'ga mombe'uhava e'i: “Judeus'ga ndekote'varuhuro gwaramo judeus'garũive'ga e'i te'varuhu Tupana'ga pe ga mbotegweteavo,” e'i ikwatijara.

²⁵ Nahã pe ei judeusramo: “Nhande ko Tupana'gareheva'ero xako nhanderakwanhapira ikytiro gwaramo.” A'ea pe ei. Pyry tuhê pejikytiagwera pe hendukaturame Moisésva'ea remimbo'eagwera. Hendukatue'ymame ndatekwava'javi reki pejikytiagwera rehe. Pejikyti tehe pe a'ero.

²⁶ Oro judeus'garũive'ga ojikyti'e'ÿve'ga, ga ndekorame Tupana'ga nhi'iga rupi, a'ero po ti ga ei ga pe nehê: “Pe ko ojikyti'e'ga ja ji ve kiro,” e po ti ga nehê. “A'ereki pe jireheva'ero peko kiro nhinhi'iga rendukaturo gwaramo,” e po ti Tupana'ga judeus'garũive'ga pe nehê.

²⁷ Pehe judeusramo pereko pejikytiagwera novã. Perekoi pe Moisésva'ea rembikwatijaragwera no novã. Emo pe napehendukatui a'ea. Judeus'garũive'ga ki a'e te ndogwerekoi okytiagwera. Ndogwerekoi ga aherembikwatijara. Emo ga oko Tupana'ga nhi'iga rupi. Nurã ga imboukwahavi pendekote'varuhua pe hendukatue'ymame ganhi'iga.

²⁸ Pe'ji pe: “Nhande ko judeusramo xako Tupana'gareheva'ero,” pe'ji pe. Emo o'eteheuhuro gwaramo rui ahe oko Tupana'gareheva'ero. Okytiro gwaramo rui ahe oko Tupana'gareheva'ero.

²⁹ Ga ndeaporoğitapyryvame jate oyvyteri pe Tupana'ga ei ga pe: “Pehe ko jireheva'ero.” Pe herekoteherame Moisésva'ea rembikwatijaragwera Tupana'ga nde'i a'ea pe me. Tupana'ga ra'uva imbopyahurame pendeaporoğita a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe ko jireheva'ero.” Tupana'ga tuhê ombohete nanongara'ga a'ero. Ojipe'ga rui ombohete ga.

3

¹ Pe'ji po pe ji ve a'ero: “Ndapyryvi nhande rekoi judeusramo naerũ?” pe'ji po pe. “Ndapyryvi nhandejikytiagwera naerũ?” pe'ji po pe ji ve.

² Pyry hete tuhê reki. A'ereki judeusva'ea pe nhaneramonhava'ea pe Tupana'ga omondo onhi'igagwera gwembikwatijarukaragwera. “Togwerekoi katu ti ga nhinhi'iga imombe'gwovo,” ei Tupana'ga ahe ve hako.

³ Pe'ji po pe ji ve no: “Jara'ga reki ndokoi Tupana'ga rembi'ea rupi nhandere'ya'ga. Nurãro gwaramo po ti Tupana'ga na jitehe ndokoi gwembi'ea rupi naerũ?” pe'ji po pe ji ve.

⁴ Na rŭi. Gwembi'ea rupi katu Tupana'ga rekoi jipi. Jara'ga i'mbe pa. Tupana'ga ki a'e te ni'mbei jipi. Nahã Tupana'ga mombe'uhava i'ei:

“Nde nhi'igame po ti ġa ei nde ve:

‘A'itituhẽva'ea rupi katu neremimombe'ua’,” e'i.

“Ga imbojateherame nde rehe

po ti jukwahavamo nderekokatua nehẽ,” e'i ikwatijara.

⁵ Pe'ji po pe ji ve: “Nhande rekote'varuhurame po ġa ei nhande mombe'gwovo: ‘Oko te'varuhu ġa. Tupana'ga reki ġa atyvi,’ e po ġa. ‘A'ereki ga oko katu hete,’ e po ġa,” pe'ji po pe ji ve. A'ero po pe etehei: “Nhande rekote'varuhuro ġwaramo koji'i jukwaha hete reki Tupana'ga rekokatua. Pyry a'ero nhanderekote'varuhua. A'ereki nhanderekote'varuhua omboukwaha Tupana'ga rekokatua,” pe'jiteheuhu po pe ji ve. “Tupana'ga tiruahũ reki imbohahyrame nhande ve nhanderekote'varuhurame,” pe'jiteheuhu po pe.

⁶ Na rŭi reki, a'e ji pe me. Tupana'ga pyry tuhẽ. Nurã po ti ga ikwahavi ja'javo yvyakotyve'ġa ndeaporoġita pe nehẽ ikwepykwepyga ġa pe nehẽ. Po Tupana'ga ndapyryvi hamo a'itituhẽva'ea rupi katu rŭi po ga ei a'ero ġa pe hamo.

⁷ Pe'ji po pe ji ve a'ero: “Ji rekote'varuhurame po ġa ei ji mombe'gwovo: ‘Ga atyvi reki Tupana'ga oko katu,’ e po ġa,” pe'ji po pe. “Ji rekote'varuhuro ġwaramo koji'i jukwaha hete Tupana'ga rekokatua. A'ero ġa koji'i Tupana'ga mboheteri,” pe'ji tehe po pe ji ve. “Pyry a'ero jirekote'varuhua. A'ereki ji rekote'varuhurame ġa koji'i Tupana'ga mboheteri garekokatuhetea kwahava,” pe'ji tehe po pe. “Maraname po Tupana'ga euhui ji ve naerũ netiruahũ nde javo?” Pe'ji tehe po pe ji ve.

⁸ Po pe ei a'ea, a'ero po pe etehei no: “Xako te'varuhu tokwaha hete ti ġa Tupana'ga rekokatua javo.” Pohoa tuhẽ ojipe'ġa etehei imbojateheavo ji rehe ji mbotegweteavo. “Paulo'ga e'i jipi: ‘Xako te'varuhu tokwaha hete ti ġa Tupana'ga rekokatua javo,’ ei ga,” e'i tehe ġa ji ve. Ji ko nda'ei reki a'ea. Pyry po ti Tupana'ga imbohahyi ġa pe nehẽ ġa erame xako te'varuhu javo.

Ndiakokatuhavi pa

⁹ A'ero po pe ei ji ve: “Marã a'ero? Nhande judeusramo nhandepyry hete jara'ga hohe?” Ahã tuhẽ, a'e ji. “Ndojoavyavyi judeus'ġa judeus'ġarũive'ġa pavẽi okote'varuhuavo,” a'e ko ji pe me ko. A'ereki niandepiro'ypavi nhande nhanderekote'varuhua hugwi.

¹⁰ Nahã Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei yvyakotyve'ġa mombe'gwovo. “Ndapyryvi pa ġa Tupana'ga pe,” e'i.

¹¹ “Nonhimombaragwahavi pa ġa aherekokatua rehe.

Ndokwahapotari pa ġa Tupana'ga okoe'yma ga rehe,” e'i.

¹² “Opohi pa ġa Tupana'ga hugwi.

Ndoakwahavihu pa ġa.

Ndokokatui pa ġa,” e'i ikwatijara.

¹³ “Onhi'ĩ te'varuhu ġa ja'javo ojipe'ġa pe.

Omoandyandyi ġa ojipe'ġa,” e'i.

“Mboja ahe hu'urame ahera'oa mbotegwetei.

Na jitehe o'ete'varuhurame ojipe'ġa pe

ġa ġa mbotegwetei,” e'i ikwatijara.

¹⁴ “Onhimboahivuhurame ojipe'ġa pe

ġa e'i te'varuhu ġa pe imbote'varuhuavo,” e'i.

¹⁵ “Ojukatuhẽtuhenhuhũ ġa ġa.

¹⁶ Perope ġa oho

– pevo ġa ojipe'ġa mbotegwetegwetei ġa mbovy'are'yima,” e'i.

¹⁷ “Nombojogwerekokatuukari ġa jara'ġa pe.

¹⁸ Nomondoġi ġa imohina Tupana'ga rehe okyhyjie'yima ga hugwi,” e'i ikwati-jara vvyakotyve'ġa mombe'gwovo.

¹⁹ Tupana'ga okwatijaruka onhi'iġa heja. Ga pe garembikwatijarukara i'ei a'ero – kiroki ġa oko Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi judeus'ġa. A'ea ikwahava nhande xa'eyme a'ero: “Ndorokwahavi ore orerekote'varuhua.” Xa'eyme ti nhande a'ea judeusramo. Judeus'ġarūive'ġa ti te'iyme no. Nhande ikwahava ġwaramo nhanderekote'varuhua, a'ero po pyry Tupana'ga ei nhande ve nhaporem: “Peko te'varuhu tuhē pe.”

²⁰ Tupana'ga nde'i nhande ve: “Pepyry hete pe aherembikwatijaragwera hendukaturu ġwaramo.” Nde'i ga a'ea nhande ve. A'ereki ikwatijaragwera okwahavuka reki nhande ve nhanderekote'varuhua.

Tupana'ga nhande mombyry

²¹ Aġwamo reki Tupana'ga okwahavuka nhande ve nhande mombyryva. Aherembikwatijaragwera rehe rūi reki Tupana'ga nhande mombyry. Moisésva'ea rembikwatijara nhande mbo'e reki nhande mombyryva rehe. Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea na jitehe nhande mbo'e a'ea rehe.

²² Nhande jikogame Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga nhande mombyryvi. Ga nhaporem Tupana'ga ġa mombyryvi ġa jikogame Cristo'ga rehe. A'ereki ġa ojo'jajo'ja judeus'ġa judeus'ġarūive'ġa pavēi.

²³ A'ereki ġa nhaporem okote'varuhu. Ndohoi ġa Tupana'ga pyryhetea apiavo.

²⁴ Emo Tupana'ga omombyry ġa pe. Ga ndokwepygi Tupana'ga pe. Ga omombyry tehe ġa pe ġa jikogame Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki Tupana'ga ġa mbopiro'yuka ġandekote'varuhua hugwi.

²⁵ Tupana'ga ombuhuruka Cristo'ga yvya koty teremano ġa ndepyga javo. “A'ero po ti nde imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa jikogame nde rehe,” ei ga Cristo'ga pe. Cristo'ga momanoukaramo Tupana'ga ei: “Tokwaha ti ġa jipyryva. A'ereki ji ġandekote'varuhua momboruka,” ei Tupana'ga. A'ereki Cristo'ga manoa renonde Tupana'ga imbogwavetei aherekote'varuhua onhimbaekwahive'yima a'ea rehe.

²⁶ Aġwamo reki Tupana'ga Cristo'ga momanoukari ikwahavuka opyryva imombo ġandekote'varuhua. A'ero nhande ei: Tupana'ga pyry. Nhande jikogame Cristo'ga rehe ga nhande mombyryvi no.

²⁷ Xanhimboheteyme tuhē nhande naerū. A'ereki aherembikwatijaragwera rendukaturu ġwaramo rūi Tupana'ga nhande mombyry. Nurā nhande nianhimbohetei. Nhande jikogame Cristo'ga rehe ga nhande mombyryvi.

²⁸ Nahā a'ero, a'e ji. Nhandejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe Tupana'ga nhande mombyryvi. Nhande ikwatijara rendukaturu ġwaramo rūi ga nhande mombyryvi.

²⁹ Judeus'ġa jate rūi e'i Tupana'ga pe: “Ga ko nhanderuvihava'ga.” Judeus'ġarūive'ġa e'i a'ea ga pe no.

³⁰ Tupana'ga ko ojipeji. Gaha judeus'ġa mombyry ġa jikogame Cristo'ga rehe. Ga jitehe judeus'ġarūive'ġa mombyry ġa jikogame Cristo'ga rehe.

³¹ Ndia'ei reki nhande: “Ndapyryva'javi aherembikwatijaragwera kiro. Nhandejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe tihenduva'javyme ti a'ea,” ndia'ei nhande. “Timongo hete reki nhande aherembikwatijaragwera. A'ereki a'ea ko pyry,” xa'e nhande jupe.

4

Abraãova'ea jikoga Tupana'ga rehe

¹ Marã Abraãova'ea hako oreramonhava'ea judeus'ga namonhava'ea?

² Tupana'ga e'i ahe ve: “Ndepyry hete nde,” ei ga Abraãova'ea pe hako. Po aherekokatua rehe Tupana'ga ei a'ea Abraãova'ea pe, a'ero po Abraãova'ea nhimbohetei hamo. Aherekokatua rehe rüi reki Tupana'ga ei ahe ve ndepyyry hete nde javo. Nurã ahe nonhimbohetei Tupana'ga pyri hako.

³ Nahã ikwatijara Tupana'ga mombe'uhava e'i hako: “Abraão'ga ojiko Tupana'ga rehe,” e'i.

“Nurã Tupana'ga ei ga pe:

‘Ndepyry hete nde.

A'ereki nde erejiko ji rehe,’ ei ga Abraão'ga pe,” e'i ikwatijara Abraãova'ea mombe'gwovo hako.

⁴ Nhande poravykyrame ojipe'ga pe ga imbuhuri itambere'ia nhande ve. Ndia'ei nhande a'ero: “Ombuhu tehe ga itambere'ia nhande ve.” A'ea nhande ndia'ei. A'ereki nhandeporavykyagwera rehe ga ombuhu nhande ve.

⁵ Emo na rüi nhande ve nhande jikogame Tupana'ga rehe. A'ereki nhanderekokatua rehe rüi ga nhande mombyryvi. Okote'varuhuve'ga pe ga ei reki: “Pepyry pe ji rehe pejikogame.” Nhandejikoga rehe Tupana'ga nhande mombyry a'ero.

⁶ A'ea pe jitehe Daviva'ea ei gandoryva mombe'urame hako. A'ereki Tupana'ga omombyry ga gandekokatua rehe rüi. Daviva'ea e'i nanongara'ga ndoryva pe a'ero hako.

⁷ “Hory hete ga,” ei ahe.

“A'ereki Tupana'ga omombo hete gandekote'varuhua ga hugwi,” ei ahe.

⁸ “Hory hete ga

Tupana'ga henonha'jave'ymame gandekote'varuhua rehe,” ei Daviva'ea.

⁹ Daviva'ea omombe'u gandoryva a'ero – kiroki ga gwereko gwakwanha pira kytiagwera. Ga jate rüi reki ahe omombe'u. Gandoryva ahe omombe'u no – kiroki ga ndogwerekoi okytiagwera.

Pehepia ko Abraãova'ea a'ero. Xa'e nhande ko: Abraãova'ea jikogame Tupana'ga rehe ga ei ahe ve ndepyyry hete nde javo.

¹⁰ Ahejikytiukara renonde reki Tupana'ga ei a'ea ahe ve. Ahe jikytiukarirẽ rüi ga ei. Ahejikytiukara renonde ga ei ndepyyry nde javo, a'e ji.

¹¹ Ahe jikytiukare'ymame vehevi Tupana'ga ei a'ea ahe ve ahe jikogame ga rehe. Aerẽ ahe jikytiukari. Okytia pyvõ ahe hepiukari Tupana'ga omombyryva. Abraãova'ea ypy okytie'ymame ojiko Tupana'ga rehe. Nurã Tupana'ga ei ahe ve: “Ndepyry hete nde.” Aerẽ ahe javijitehe judeus'garüive'ga ojikytie'yma ojiko Tupana'ga rehe. Nurã Tupana'ga ei ga pe no: “Pepyry hete pe.” Abraãova'ea ypy ojiko Tupana'ga rehe. Aerẽ judeus'garüive'ga ahe javijitehe ga jikogi ga rehe no. Nurã ga ei nhaneremboypya Abraãova'ea pe. A'ereki ga oho ahe rupi ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe.

¹² Judeus'ga ojikytive'ga na jitehe e'i nhaneremboypya Abraãova'ea pe. Okytia rehe jate rüi ga ei Abraãova'ea pe. Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe ga ei. A'ereki ga oho ahe rupi ojikoga Tupana'ga rehe no. A'ereki Abraãova'ea nhaneremboypya ojikytiukare'ymame vehevi ojiko Tupana'ga rehe.

Tupana'ga nhi'igagwera Abraãova'ea pe

¹³ Ymya Tupana'ga ei Abraãova'ea pe hako: “Amondo pa po ti ji ojipe'ga yvya pe me nehẽ tapereko pa ti nehẽ,” ei ga Abraãova'ea pe. Abraãova'ea rymymino'ga pe Tupana'ga ei no tamondo ti pe me javo. Ga nde'i ga pe:

“Abraãova'ea ġwendu katu Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nurã po ti tamondo ġayvya pe me.” A'ea Tupana'ga nde'i ġa pe. Ahe jikogame Tupana'ga rehe ga ahe mombyryvi. A'ea rehe Tupana'ga ei ġa pe: “Tamondo ti ġayvya pe me nehẽ,” ei ga.

¹⁴ Po Tupana'ga imondoi pyryva'ea ġa pe aheremimbo'eagwera rendukaturu ġwaramo hamo, a'ero po ġajikoga ġwaramo rui ga imondoi hamo. Ojiko tehe po ġa a'ero. Tupana'ga po e'i tehe ġa pe a'ero: “Pejikoga ġwaramo ji rehe ti ji imondoi pe me nehẽ.” Aheremimbo'eagwera rendukaturu ġwaramo rui Tupana'ga imondoi a'ero.

¹⁵ A'ereki ġa nohendukatupavi jipi. Hendukatupave'ymame aheremimbo'eagwera Tupana'ga imbohahyi ġa pe. Ga herekoe'ymame ombo'eagwera Tupana'ga nde'i ġa pe: “Napehendukatui pembo'eagwera.” A'ereki ġa ndogwerekoi. Ga herekorame ombo'eagwera ga imbohahyi ġa pe ġa hendukatue'ymame.

¹⁶ Tupana'ga e'i reki: “Tamondo ti ġa pe ġajikoga ġwaramo ji rehe,” ei ga. “Nurãro ġwaramo ji imombyrytehei ġa pe togwereko pa katu tuhẽ ti ġa nehẽ,” ei Tupana'ga. Ga pe ga ei – kiroki ġa ojiko ga rehe Abraãova'ea ja. Omondo po ti ga ġa pe jate rui a'ero – kiroki ġa ġwendu katu Moisésva'ea remimbo'eagwera. Jara'ġa pe po ti Tupana'ga imondoi no ġa jikogame ojihe Abraãova'ea ja. Ahe ve nhande xa'e pa a'ero nhaneremboypya. A'ereki Abraãova'ea ypy ojiko Tupana'ga rehe.

¹⁷ Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iġagwera Abraãova'ea pe no. “Ogwyogwryri pe po ti he'yjuhuve'ġa ei nde ve nehẽ: ‘Abraãova'ea ko nhaneremboypya,’ e po ti ġa nde ve nehẽ,” e'i ikwatijara Tupana'ga nhi'iġagwera mombe'gwovo. “Na tuhẽ,” ei Tupana'ga. Tupana'ga rehe Abraãova'ea jikogi. Gaha ombogwera omanove'ġa. Onhi'iġa pyvõ ga imbojihuvi mbatera. Hekoe'ymame ga imbojihuvi. Ga rehe Abraãova'ea jikogi.

¹⁸ Igwete Abraãova'ea heroviari Tupana'ga nhi'iġa. “Ogwyogwryri pe po ti he'yjuhuve'ġa epavi nhaneremboypya ji ve nehẽ,” ei ahe. “A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: ‘He'yjuhu po ti nerymimino'ġa nehẽ onhimongyavo nehẽ,’ ei ga,” ei ahe. “Na tuhẽ po ti a'ero nehẽ,” ei ahe. Emo a'ea rupi ko Abraãova'ea ixava'e hete.

¹⁹ Cem anos gwerevi ahe ombo'a kwara ojihe. Igwete Abraãova'ea ei: “Jixava'e hete ji kiro novia,” ei ahe. “Sarahẽa na jitehe no,” ei ahe. “Nanongara'ġa ko ndata'yra'javi jipi,” ei ahe novia. Emo ahe ojikojiko tuhẽ Tupana'ga rehe.

²⁰ Ahe nde'i: “Tupana'ga e'i tehe ji ve he'yjuhu po ti nerymimino'ġa javo ji ve,” nde'i ahe. “Mara'ngu po ti ji ra'yramo kiro nehẽ?” nde'i ahe. Ojiko hete ahe Tupana'ga rehe ga mboheteavo.

²¹ “Tupana'ga e'i ji ve,” ei ahe. “Gwembi'ea rupi katu po ti ga rekoi ji rerekovo nehẽ. A'ereki ga ipopoaka ġwembi'ea rupi ogwovo,” ei ahe.

²² Nurã Tupana'ga ei ahe ve a'ero: “Pyry hete Abraão'ga. A'ereki ga ojiko hete ji rehe,” ei ga.

²³ Tupana'ga okwatijaruka a'ea Abraãova'ea mombe'gwovo. Ahemombyryva jate rui Tupana'ga omombe'u.

²⁴ Nhande mombyryvaġwama ga omombe'u no. A'ereki nhande xajiko ga rehe no – kiroki ga ombogwera nhandepojykaharete'ga Jesus'ga gamanoa hugwi.

²⁵ Okwava'eġuka na'ẽ Jesus'ga vvyakotyve'ġa po pe ga momanomouka nhanderekote'varuhua rehe. Aerẽ Tupana'ga ga mbogweravi tomombyry ti ga ġa javo nhande ve.

5

Pepyry pe, ei Tupana'ga

¹ Nhande jikoga ġwaramo ga rehe Tupana'ga e'i nhande ve: “Pepyry hete pe,” ei ga. Nurã nhandepy'a rukatui Tupana'ga rehe. A'ereki Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga omano nhanderekote'varuhua momboa nhande hugwi.

² Nhande jikogame ga rehe Cristo'ga ikwahavukahetei nhande ve Tupana'ga remimombyryva. A'ereki Tupana'ga omombyry nhande ve jipi. Nhanderory hete nhande no. A'ereki nhande xa'e: Tupana'ga ruvihavuhetea rupi po ti nhande rekoi nehẽ.

³ Nahã no, nhanderory nhande mbatera rahya rehe no. A'ereki hahyrame nhande ve xanhimboita nhande nhanenhimomiranama.

⁴ A'ero Tupana'ga ei nhande ve: “Pepyry tuhẽ pe penhimomiranama.” Ikwahavame Tupana'ga nhi'iga koji'i nhande ei a'ero: Aerẽ po ti nhande rekoi Tupana'ga ruvihavuhetea rupi nehẽ.

⁵ A'ea erame nhande ndiroviatehei. A'ereki Tupana'ga py'a ja ko nhande. Tupana'ga ombuhu gwa'uva nhande pyri. Gara'uva okwahavuka nhande ve Tupana'ga remiarõa a'ero.

⁶ Nhande niandepopoakari nhanenhimbopiro'yavo nhanderekote'varuhua hugwi ikwehe. Aerẽ Tupana'ga ei raikwehe: “Kiroġwe oho japiavo. Kiroġwe po ti Cristo'ga manoi okote'varuhuve'ga ndepyga nehẽ,” ei ga. A'ero Cristo'ga manoi tuhẽ nhande repyga raikwehe.

⁷ Nhanderovai jate nhande niamanoi te ojipe'ga ndepyga okokatuve'ga ndepyga vehevi. Nhande ndia'ei gwerevi: “Amano po ti ji pyryheteve'ga repyga.”

⁸ Tupana'ga ki a'e te nhande atyvi. Ga nhande arõ hete. Gwepiuka ga ġwemiarõa gwa'yra'ga momanorame. A'ereki nhande rekote'varuhurame Cristo'ga omano nhande repyga.

⁹ Cristo'ga manoro ġwaramo Tupana'ga ei nhande ve kiro: “Pepyry pe.” A'ero po ti na tuhẽ nehẽ no. Nhande mombyryva ġwaramo po ti Cristo'ga nhande mbopiro'yi Tupana'ga monha'nga hugwi. A'ero po ti Tupana'ga nonhimonha'ngaa'javi nhanderekote'varuhagwera rehe nhande mondove'ÿ hahyva'ea ruvihava pype nhande manorame nehẽ.

¹⁰ Nhande xako te'varuhu ppy Tupana'ga pe. Emo Cristo'ga manoro ġwaramo Tupana'ga ojirekokatuuka nhande ve. A'ero po ti na tuhẽ nehẽ no. Tupana'ga ojirekokatuuka nhande ve kiro. A'ero po ti Cristo'ga okojiro ġwaramo nhande rerekokatui nehẽ no.

¹¹ Nahã no, nhanderory hete nhande Tupana'ga rehe no. A'ereki Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga gwerekokatuuka Tupana'ga kiro nhande ve.

Adãova'ea reaporogitaagwera ikwahy nhande rehe

¹² Nahã a'ero. Adãova'ea oko te'varuhu ppy yvya koty hako. Nurã ahe manoi. Nahã yvyakotyve'ga manombavi okote'varuhupava ġwaramo.

¹³ Moisésva'ea remimbo'ea renonde yvyakotyva'ea oko te'varuhu pa. Emo Tupana'ga nde'i ahe ve: “Pe napehendukatui Moisésva'ea remimbo'eagwera.” A'ereki Moisésva'ea nombo'ei ve ahe.

¹⁴ Emo a'ea rupi Moisésva'ea remimbo'ea renonde ahe manomanombavi Adãova'ea py'rovova'ea. Adãova'ea nonhi'ïpo'ruï Tupana'ga okote'varuhavovo. Adãova'ea rekote'varuhua atyvi reki jarava'ea rekote'varuhua novã. Emo ahe omanomanomba a'ea rupi.

Cristo'ga reaporogita ikwahy tuhẽ nhande rehe

Adãova'ea reaporogita ikwahy nhande rehe. A'ea nhande mbo'e aerêve'ga rehe Cristo'ga rehe. A'ereki Cristo'ga reaporogita ikwahy jitehe nhande rehe no.

¹⁵ Emo ojoatyvi reki Adãova'ea Cristo'ga pavêi. A'ereki Adãova'ea oko te'varuhu. Cristo'ga ki a'e te pyry nhande ve. Adãova'ea ojipejiva'ea oko te'varuhu. A'ero nhandere'yjuhua rekote'varuhui nhandemanomano. Tupana'ga ki a'e te omomyry nhande ve. A'ereki ga nhandere'yjuhua mombyrymbyryvuka Jesus Cristo'ga pe ojipejive'ga pe. Jesus Cristo'ga reaporogita ikwahy tuhê nhande rehe a'ero ga imomyryvame nhande ve.

¹⁶ Ojotyvi tuhê Adãova'ea Tupana'ga pavêi. Adãova'ea rekote'varuhurê Tupana'ga ei ahe ve: “Ereko te'varuhu nde.” A'ero ga ei nhande ve nhapremo: “Peko te'varuhu pe.” Emo nhandere'yjuhua rekote'varuhurê Tupana'ga ei reki nhande ve: “Pepyry hete pe.” A'ereki ga omomyry tehe nhande ve.

¹⁷ Nhande xamanomanomba ojipejiva'ea rekote'varuhuro gwaramo. Emo ojipejive'ga pyryva Jesus Cristo'ga pyryva ikwahy tuhê nhande rehe nhande mbohuvihavuhavo. A'ereki nhande jikogame ga rehe Tupana'ga omomyry hete nhande ve. Igwete ga nhande mombyryvi. A'ero Jesus Cristo'ga nhande mbohuvihavuhui a.

¹⁸ Adãova'ea rekote'varuhuro gwaramo Tupana'ga ei nhande ve: “Peko te'varuhu pa pe yvyakotyva'ero.” Emo Cristo'ga opyryva gwaramo omano nhande repyga. Nahã ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi nhande mongoheteavo.

¹⁹ Adãova'ea nohendukatui Tupana'ga nhi'iga. A'ero nhande rekote'varuhupavi kiromo. Jesus Cristo'ga ki a'e te gwendu katu Tupana'ga nhi'iga. A'ero Cristo'ga nhandere'yjuhua mombyryvi kiromo.

²⁰ Tupana'ga okwatijaruka onhi'iga Moisésva'ea pe hako tokwaha ti ga okote'varuhua javo. Ikwahavame Tupana'ga nhi'iga koji'i tehe ga ndekote'varuhui jipi. Emo ga ndekote'varuhuheterame Tupana'ga imomyryhetehetei ga pe.

²¹ Nahã ji ei a'ero. Nhanderekote'varuhua ikwahy nhande rehe nhande manoa gwama nhande mondovouka hahyva'ea ruvihava pype. Emo Tupana'ga remimomyryva ikwahy jitehe nhande rehe no. A'ereki Tupana'ga nhande mombyry hete. A'ero po ti ga nhande mongoukari ojipyri nehê. Jesus Cristo'ga pe nhandepojykaharete'ga pe po ti ga nhande mongoukari yvagi pe avuirama nehê.

6

Nhandepiro'y nhande nhanderekote'varuhua hugwi

¹ Marã po ti a'ero nehê? Pe'ji po pe: “Xako te'vate'varuhu po nhande hamo. A'ero po ti koji'i Tupana'ga imomyrymbyryhetehetei nhande ve nehê,” pe'ji tehe po pe a.

² Na rui, a'e ji. Kiroki ahe omano – ahe ndokote'varuhua'javi. Ahe javijitehe po nhande ndiakote'varuhua'javi hamo.

³ Ndapekwahavi pe naerũ? Cristo'ga omano tambopiro'y ga gandekote'varuhua hugwi javo. Nhandehimobatizaukarame Cristo'gareheva'ero nhande ei a'ero: “Cristo'ga nhande mbopiro'y nhanderekote'varuhua hugwi omanorame,” xa'e nhande.

⁴ Cristo'ga manorame ga ga tymi a'iti ahe omano javo. Nhandehimobatizaukarame nhande ei: “A'iti Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi omanorame,” xa'e nhande. Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi taheaporogita pyahu ti ga javo.

Tupana'ga nhandervete'ga opopoakahetero ġwaramo Cristo'ga mbogwera gamanoa hugwi ga mongopyahuavo. Nahã po nhanderekoagwama ipyahuro nohõ hamo.

⁵ Cristo'gareheva'ero nhande rekoi nhandejikoty'a ga pavëi. Nurã Cristo'ga manoro ġwaramo nhande ei xakote'varuhua'javyme ti javo. Na jitehe gareheva'ero nhande reaporoġitapyahuro gambogwerava ġwaramo.

⁶ A'ero nhande ei: Omanorame yva rehe Cristo'ga imombigi nhanderea-poroġitaymyana tipopoakara'javyme ti ġandekote'varuhua ġa ndehe javo. "Tipiro'y ti ġa jugwi," ei ga.

⁷ A'ereki omanorame ahe ipiro'y okote'varuhua hugwi. Ahe javijitehe po nhande piro'yramo nhanderekote'varuhua hugwi Cristo'ga manorame.

⁸ Cristo'gareheva'ero nhande piro'yramo nhanderekote'varuhua hugwi Cristo'ga manoro ġwaramo. Nurã nhande ei no: Cristo'gareheva'ero po ti nhande reaporoġitapyahuro ga rekojiro ġwaramo.

⁹ A'ereki Cristo'ga okwera omanoa hugwi. Nomanoa'javi po ti ga nehë. Gamanoa po ti ndopoġykaukara'javi ga nehë.

¹⁰⁻¹¹ Nhanderekote'varuhua rerekovo Cristo'ga manoi ojipeji. Omanoro ġwaramo ga ndogwerekoa'javi nhanderekote'varuhua a'ero. A'ereki ga omano hete jugwi. Pe'ji ti a'ero: "Cristo'gareheva'ero ġwaramo xakote'varuhua'javyme ti nhande," pe'ji ti. Aġwamo reki Cristo'ga rekoi Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Pe'ji ti a'ero: "Na jitehe nhande xako Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe Jesus Cristo'gareheva'ero ġwaramo," pe'ji ti.

¹² Tipopoakaryme ti pe ndehe pendekote'varuhua tapekoyme ti penhimimbotate'varuhua rehe nehë.

¹³ Tapenhikwava'eġi ti pejeaporoġitate'varuhua pe pejikote'varuhua. Ymya pe ndeaporoġitate'varuhuro jipi. Aġwamo ki pe a'e te pe ndeaporoġitapyahuro. Penhikwava'e ti Tupana'ga pe a'ero xako katu ti javo.

¹⁴ Pendekote'varuhua ti tapepoġykapavyme pe nderekovo a'ero. A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi rui pe peko kiro. Aġwamo ki pe a'e te peko Tupana'ga remimombyryva rupi. A'ereki Tupana'ga omombyry pe me pe mbopiro'yavo pendekote'varuhua hugwi.

Xanhikwava'e ti Tupana'ga pe

¹⁵ Pe'ji po pe ji ve a'ero: "Marã naerũ? A'iti nhande rekoi Tupana'ga remimombyryva rupi kiro. Nhanderekoajave'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi xako te'varuhu naerũ?" pe'ji tehe po pe ji ve. Na rui te! a'e ji.

¹⁶ Ndapekwahavi pe naerũ? Nahã a'ero. Po pe ei ojipe'ga pe: "Anhikwava'e ji nde ve neremimbotarimova'ea rehe ji tako javo." Pe'erae a'ea garemimbotarimova'ea rehe tuhë po pe ndekoi a'ero pejiro'ye'ymamo ga hugwi. Na jitehe penhikwava'eġame pejeaporoġitate'varuhua pe po pe ndapepiro'yi pejikote'varuhua hugwi. A'ero pemanorame po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehë. Penhikwava'eġame Tupana'ga pe garemimbotarimova'ea rehe tuhë po pe ndekoi. A'ero po ti ga pe mombyryvi nehë.

¹⁷ Ymya pe ndapepiro'yi pejikote'varuhua hugwi raikwehe. Aerë reki pe hendukatuhetei penhimbo'ea. Nurã ji ei kiro Tupana'ga pe: "Ndepyry hete nde ġa mboheaporoġitapyahuavo."

¹⁸ Tupana'ga pe mbopiro'y pendekote'varuhua hugwi. Igwete pe nhikwava'eġi ga pe pejikokatuavo.

¹⁹ A'ea ji imombe'ukatui pe me tonhimimyme ti pe me javo. A'ereki pe ndapekwahakatui a. Ymya pe nhikwava'eġi pejeaporoġitate'varuhua pe

xako te'varuhu javo. “Xako te'vate'varuhu paravuhu ti,” pe'e pe raikwehe. Aḡwamo ti penhikwava'ě Tupana'ga pe xako katu javo. Pe'ji ti: “Xako katu kiro Tupana'gareheva'ero.”

²⁰ Ymya pepiro'ye'ymame pejikote'varuhua hugwi pe ndapekokatui.

²¹ Ndapyryva'uvi reki pe me pe ndekote'varuhurame raikwehe. Aḡwamo pe ndapepoyjayjaruhui pejikote'varuhagwera rehe. Aherekote'varuhua po ahemondoagwama hahyva'ea ruvihava pype.

²² Emo Tupana'ga pe mbopiro'y kiro pendekote'varuhua hugwi pe mon-govo ojiheva'ero. Piry tuhē pe me pe ndekorame Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ea po ti pehoagwama yvagi pe nehē. Pevo po ti pe ndekoi Tupana'ga pyri avuirama nehē.

²³ Aherekote'varuhagwera kwepykava ko hahyva'ea ruvihava pype. Emo Tupana'ga omombyry tehe nhande ve. Nhande mongo po ti ga ojipyri yvagi pe avuirama nehē. A'ereki nhande xajikoty'a Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi.

7

Nhandepiro'y nhande aheremimbo'eagwera hugwi

¹ Nhiirũ, pekwaha pe nhanemoḡita. Tihendu katu nhande moroḡita nhandekovo jipi. Nhanemanorame reki nhandepiro'yro jugwi. A'ea pe pekwaha pa no.

² Nahã kunhangwera'ḡa pe a'ero hembirekove'ḡa pe. Ganembireko'ḡa manoe'ymame moroḡita e'i ḡa pe topohiryme ti ḡa ḡwembireko'ḡa hugwi. Ganembireko'ḡa manorame kunhangwera'ḡa piro'yro jugwi.

³ Po hēarembireko'ga manoe'ymame hēa ojipe'ga rerekovo, a'ero po nhande ei hēa pe: Ite'varuhu hēa ojipe'ga rerekovo. Po hēarembirekova'ea manorē hēa ojipe'ga rerekoi, a'ero moroḡita nde'i hēa pe hēa ga rerekorame. A'ereki hēa ipiro'y a'ea hugwi.

⁴ Na jitehe pe pepiro'y Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi Cristo'ga manoro ḡwaramo. Kiro pe peko Cristo'ga reheva'ero – gaha ko Tupana'ga ombogwera gamanoa hugwi. Cristo'gareheva'ero xako katu Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nhandekovo jipi.

⁵ Ymya nhande rekouhui nhanenhimimbotarimova'ea rehe ikwehe. A'ero Moisésva'ea remimbo'eagwera i'ei nhande ve novĩa: “Tapekote'varuhui ti.” Hendukatue'yma reki koji'i nhande rekote'varuhupotaruhui. Nhanderekote'varuhua po nhanemondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novĩa.

⁶ Ymya nhande ei: “Tihendu katu ti Moisésva'ea remimbo'eagwera aherem-bikwatijara. Nahã nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe,” xa'e nhande ikwehe novĩa. Emo nhande ndia'ea'javi a'ea kiro. A'ereki Tupana'ga nhande mbopiro'yi Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi. Aḡwamo nhande rekoi tuhē Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mboheaporoḡita pyahu.

Aheremimbo'eagwera okwahavuka nhanderekote'varuhua

⁷ Marã a'ero? Pe'ji po pe: “Ite'varuhu Moisésva'ea remimbo'eagwera naerũ?” Na rũi, a'e ji pe me. Aheremimbo'eagwera okwahavuka reki ji ve jirekote'varuhua. A'ereki e'i: “Tapepotaruhui ti ojipe'ḡa mbatera,” e'i aheremimbo'eagwera nhande ve. A'ero ji ei: Ako te'varuhu reki ji Tupana'ga pe ji ipotaruhurame ḡambatera. Aheremimbo'eagwera i'ee'ymame po ji ndakwahavi a'ea hamo.

⁸ A'ereki: "Tapepotaruhui ti ġambatera," e'i. Ikwahavame reki a'ea koji'i tehe reki ji ipotaparavuhui jirekote'varuhuro ġwaramo. Herekoe'ymame aheremimbo'eagwera po ndiukwahavi nhanderekote'varuhua hamo.

⁹ Ymya ikwahakatue'ymame aheremimbo'eagwera ji etehei: "Jipyry hete ji." Ikwahaveterame aheremimbo'eagwera a'e te ji rekote'varuhupotari tuhē reki.

¹⁰ "Nhimanorame po ti ji hoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehē," a'e ji.

Ymya Tupana'ga ei Moisésva'ea pe hako: "Embo'e ti ġa nhinhi'ġa rehe," ei ga. "Hendukaturame neremimbo'ea po ti ġa ndekoi ji pyri nehē," ei Tupana'ga ahe ve novġa. Emo ji ikwahavame aheremimbo'eagwera ji a'e: "Aho po ti ji hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehē," a'e ji jijive.

¹¹ Jirekote'varuhuro ġwaramo ji nhimoandyandyi na'ē. Aheremimbo'eagwera e'irame tapekote'varuhui javo koji'i tehe reki ji ako te'varuhu pota a'ero. Nahā jirekote'varuhua po nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novġa.

¹² Pyry hete reki Moisésva'ea remimbo'eagwera. A'ereki Tupana'ga ahe mbo'eukari onhi'ġa rehe Moisésva'ea pe. Aheremimbo'eagwera okokatukwahavuka pa nhande ve.

¹³ Ji nda'ei reki aheremimbo'eagwera pe: Pyryheteva'ea po nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novġa. Ji nda'ei tuhē a'ea. Nahā ji ei: Jirekote'varuhua po nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novġa, a'e ji. Aheremimbo'eagwera pyryheteva'ea e'i nhande ve: "Peko katu ti," e'i. Jirekote'varuhuro ġwaramo tegwete reki jirekokatuhava a. A'ero ji ei: Aho po ti ji hahyva'ea ruvihava pype nehē, a'e ji. Jirekote'varuhua ji mbo'e reki hendukatuukare'yma ji ve pyryheteva'ea. Jukwaha reki a'ero. Ite'varuhu ko jirekote'varuhua a. Ikwahavame aheremimbo'eagwera a'ero nhande nhimombaragwahavi nhanderekote'varuhua rehe ite'varuhu hete javo jupe.

Ako katu pota ji novġa, ei Paulova'ea

¹⁴ Tupana'ga nhande mbo'euka Moisésva'ea pe hako toko ti ġa nhiremimbotarimova'ea rehe javo. Emo vvyakotyva'ero ji ako nhiremimbotarimova'ea rehe. A'ero ji ndajipiro'yi tuhē jirekote'varuhua hugwi.

¹⁵ Marā ji rekoi naerū? a'e ji jitekovo. A'ereki jirekokatupotarama ji ndakokatui tuhē. Ji rekote'varuhupotare'ymame ji rekote'varuhui tuhē.

¹⁶ Po ji rekote'varuhui jirekote'varuhupotare'ymame, a'ero po ji ei: Pyry tuhē Moisésva'ea remimbo'eagwera tapekote'varuhui ti javo.

¹⁷ Ji rūi reki anhimongo te'varuhu. Jite'varuhua jipy'a pe ji mongo te'varuhu.

¹⁸ Ji ako katu pota novġa. Emo tegwete reki jirekokatuhava. Nurā ji nhimombaragwahahetei jipyryve'yma rehe jipy'a pe.

¹⁹ Jirekokatupotarama ji ndakokatui reki. Ji rekote'varuhupotare'ymame ji rekote'varuhui reki.

²⁰ Po ji rekote'varuhui jirekote'varuhupotare'ymame, a'ero po ji rūi anhimongo te'varuhu. Jite'varuhua jipy'a pe ji mongo te'varuhu.

²¹ Nahā ji ve a'ero jipi. Ji ako katu pota novġa. Emo ji akote'varuhue'ymi reki.

²² Jireaporoġita pe ji rekoi Tupana'ga remimbo'ea rehe novġa.

²³ Emo ji anhimombaragwaha jireaporoġitate'varuhua rehe no. A'ea gwovahoguhu jireaporoġitapyryva jipi. Tegwete a'ero jirekokatuhava. A'ereki jireaporoġitate'varuhua nanhimbopiro'yi jirekote'varuhua hugwi.

²⁴ Ndavy'ari hete ji a'ero! Ma'ga po ti ji mbopiro'yi jirekote'varuhua hugwi? a'e ji. A'ereki a'ea nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype.

²⁵ Tupana'ga jate, a'e ji. Gaha ji mbopiro'yuka jugwi Jesus Cristo'ga pe nhandepojoykaharete'ga pe. Pyry hete Tupana'ga ji ve.

Nahã ji rekoi a'ero. A'e ko ji novĩa: Jihi tako Tupana'ga remimbo'ea rupi. Emo jireaporogitate'varuhuro gwaramo ji rekote'varuhui.

8

Tupana'ga ra'uva ojikoty'a nhande pavëi

¹ Jesus Cristo'ga pavëi nhandekovo gwaramo Tupana'ga nde'i kiro nhande ve: “Peho po ti pe hahyva'ea ruvihava pype nehë.” Nde'i ga kiro nhande ve.

² A'ereki Tupana'ga ra'uva ji mbopiro'yi jirekote'varuhua hugwi. A'ero ji ndahoa'javi hahyva'ea ruvihava pype nehë. Tupana'ga ra'uva jitehe nhande mboheaporogita pyahu Jesus Cristo'ga pavëi nhandekovo gwaramo.

³⁻⁴ Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i nhande ve novĩa: “Peko katu ti.” Emo nhande ndiakokatui reki nhandereaporogitate'varuhuro gwaramo. Aheremimbo'eagwera rendukatua nianemongokatui. Tupana'ga reki nhande mongokatuuka. Ga ombuhuruka gwa'ya'ga yvya koty raikwehe. Nhande ja gara'ya'ga rekoi yvyakotyva'ero okote'varuhuve'ga ja novĩa. Emo ga ndokote'varuhui'i'i okokatuavo. A'ero Tupana'ga Cristo'ga momanoi nhandereaporogitate'varuhua rehe tamombo yvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi javo. Nahã ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi toko katu ti ga javo. “Ombopiro'yrame gandekote'varuhua hugwi po ti ga hendukatui Moisésva'ea remimbo'eagwera nehë aherekokatua mombe'uhava,” ei Tupana'ga. A'ereki nhande ndiakoi kiro nhaneremimbotarimova'ea rehe. Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe jate nhande rekoi a.

⁵ Kiroki ga oko gwemimbotarimova'ea rehe – gwemimbotara rehe ga ndeaporogitae'yimi. Kiroki ga oko Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe – gara'uva remimbotara rehe ga ndeaporogitae'yimi.

⁶ Gweaporogitarame gwemimbotara rehe jipi po ti ga hoi hahyva'ea ruvihava pype nehë. Gweaporogitarame Tupana'ga ra'uva remimbotara rehe jipi ga ndekopyahui. Onogatu gapy'a. Aerë po ti ga ndekoi Tupana'ga pyri avuirama nehë no.

⁷ Gweaporogitarame gwemimbotara rehe jipi ga ndekoi Tupana'ga rehe a'ero. Ga nohendukatui ganhi'iga. A'ereki tegwete ga pe garendukatuhava.

⁸ Ga ndekorame gwemimbotarimova'ea rehe jipi tegwete Tupana'ga nhi-mohema ga ndehe.

⁹ Oro pe, po Tupana'ga ra'uva jikoty'ari pe pavëi, a'ero po pe ndapekoi penhimimbotarimova'ea rehe jipi. Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe po pe ndekoi jipi. Cristo'ga ra'uva jikoty'are'ymame ga pavëi po ga Cristo'gareheve'ga rui.

¹⁰ Pendekote'varuhuro gwaramo po ti penda'oa manoi nehë novĩa. Po Cristo'ga jikoty'ari pe pavëi a'ero po penda'uva rekopyahui. A'ereki Tupana'ga pe mombyry pe nderekovo.

¹¹ Tupana'ga ra'uva Jesus Cristo'ga mbogwera gamanoa hugwi raikwehe. Po gara'uva jikoty'ari pe pavëi, a'ero po ti Tupana'ga jitehe penda'oa mbogw-eravukari gwa'uva pe nehë pemoanoa hugwi nehë. A'ereki gara'uva ojikoty'a pe pavëi.

¹² Nhiirũ, nahã po nhande rekoi a'ero hamo. Xako po nhande Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe hamo. Ndiakoa'javĩ po nhande nhanen-himimbotarimova'ea rehe hamo.

¹³ Pe ndekorame penhimimbotarimova'ea rehe po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ. Pe'ji po pe hamo: “Tupana'ga ra'uva nhande pokoga ġwaramo po ti nhande pohiri nhanderekote'varuhua hugwi.” Po pe ei a'ea, a'ero po pe ndekopyahui.

¹⁴ Kiroki ġa ombopogwe Tupana'ga ra'uva – ġahã Tupana'ga ra'yramo oko.

¹⁵ Ymya pe ndapepiro'yi pejikyhyjia hugwi raikwehe. Emo Tupana'ga ra'uva urame pe pyri pe mbopiro'yi jugwi. Nurã pe ndapekyhyjia'javi kiro. Gara'uva pe mongo Tupana'ga ra'yramo pe mbo'eavo. Nurã nhande ei Apĩ nhanderuvete'ga pe Tupana'ga pe.

¹⁶ Nhande ko Tupana'ga ra'yramo, xa'e nhande. “Pohi tuhẽ pe'ji,” e'i Tupana'ga ra'uva nhande ve no.

¹⁷ Gwa'ya ġwaramo po ti Tupana'ga imbuhuri pyryva'ea nhande ve nehẽ. Jesus Cristo'ga pavẽi po ti nhande herekoi pyryva'ea nehẽ. A'ereki ga pavẽi nhande xako. Hahy ga pe ga ruvame yvya koty. A'ero hahy nhande ve no. Po nhande ikwahavi hahya kiro Cristo'ga pavẽi, a'ero po ti ga imbuhurukari gwuvihavuhua nhande ve nehẽ no.

Pyry hete po ti nhande ve nehẽ

¹⁸ Aġwamo nhande ikwahavi hahya. Aerẽ po ti Tupana'ga ikwahavukari gwuvihavuhuhetea nhande ve nehẽ. A'ero ji ei: Hahy'i reki kiro nhande ve. Emo po ti pyry hete hete tuhẽ nhande ve nehẽ Tupana'ga ikwahavukarame gwuvihavuhuhetea nhande ve nehẽ.

¹⁹ Tupana'ga po ti gwa'ya'ġa nduvihavuhua mboukwahahetei nehẽ no. Nurã yvagipeva'ea yvyakotyva'ea Tupana'ga rembiapoa nhaporemõ e'i kiro: “Tupana'ga po ti tomboukwaha tuhẽ gwa'ya'ġa nduvihavuhua nehẽ,” e'i. “A'ea nhande tipota hete,” e'i pa Tupana'ga rembiapoa.

²⁰⁻²¹ A'ereki Tupana'ga ombote'varuhu ġwembiapoa ahe rekote'varuhurame hako. Garembiapoa remimbotarimova'ea rehe rũi Tupana'ga ombote'varuhu. Gwemimbotarimo ga ombote'varuhu a'ea novĩa. Emo ga e'i: “Aerẽ po ti nhirembiapoa ipiro'yro ijuga hugwi nehẽ,” ei Tupana'ga. “Jira'ya'ġa piro'yrame po ti pyryhetero ġa pe nehẽ,” ei ga. “Na jitehe po ti pyryvamo nhirembiapoa pe nhaporemõ opiro'yrame nehẽ no,” ei Tupana'ga hako.

²² Tikwaha nhande tiruahũa jupe kiro. Kunhangwera'ġa pe tiruahũ no gwa'ya'ġa mbo'aġwerĩrame. A'ereki hahy pa ġa pe. Na jitehe Tupana'ga rembiapoa pe nhaporemõ kiromo jate vehevi tiruahũramo.

²³ Garembiapoa pe jate rũi reki tiruahũ. Nhande ve na jitehe hahypavamo kiro no. Igwetẽ nhande ei tiruahũ kiro nhande ve javo. Emo po ti Tupana'ga nhande mboukwahavi gwa'yramo nehẽ. Ombopiro'y po ti ga nhandera'oa ite'varuhuva'ea hugwi. A'ea nhande tipotarahi imboha'uva. Tupana'ga omombyryvypy nhande ve gwa'uva mbuhua nhande pyri ikwehe. A'ero nhande ei: Aerẽ po ti Tupana'ga imombyryva'javi nhande ve nehẽ, xa'e nhande.

²⁴ Nhandejikogame Jesus'ga rehe nhande ei ikwehe: “Aerẽ po ti Tupana'ga imbuhuri nhandera'opyahua nhande ve a'ero nehẽ,” xa'e nhande. Po ga imbuhuripei nhande ve, a'ero po nhande ndia'ei: “Ombuhu po ti ga nhande ve nehẽ.” A'ereki ga ombuhuripe.

²⁵ Emo herekoe'ymame nhande xa'e: “Aerẽ po ti nhande herekoi nehẽ.” Imboha'uva ġwaramo nhande nhimomiranami hahya pe a'ero.

²⁶ Nhande nhimomiraname'ymame Tupana'ga ra'uva nhande pokogi no. Nhande ndikwahavi nhanenhi'iḡame Tupana'ga pe marã po ti ji ei ga pe javo. Tupana'ga ra'uva ki a'e te onhi'i Tupana'ga pe gareheve'ḡa ndepyyga. Inhi'iḡa ko ahepytuhemahivuhua ja. Nhande nimombe'ukwahavi a'ea.

²⁷ Tupana'ga ki a'e te okwaha. Ga okwaha nhandereaporogita. Ga okwaha gwa'uva nhi'iḡa no a'ea pe jira'uva ei javo. A'ereki Tupana'ga remimbotari-mova'ea rehe gara'uva rekoi onhi'iḡame ga pe nhande repyyga.

²⁸ Nhande xako hete Tupana'ga rehe. A'ero Tupana'ga nhande pokogi mbatera rahya mombyrypava nhande ve. Ojikwe vehevi ga ei nhande ve: "Pe ko jireheva'ea tapeko ti nhiremimbotarimova'ea rehe," ei Tupana'ga.

²⁹ A'ereki ymya Tupana'ga nhande mo'emo'ë ojive. "Ga po ti jireheva'ero," ei ga, "jira'yra'ga ja ti ḡa toko javo," ei Tupana'ga hako. "He'yjuhu po ti ḡa gairũramo onhimongyavo nehẽ," ei ga. "Jira'yra'ga ja po ti ḡa ndekoi ḡanduvihavuhuhetero ti ga toko nehẽ," ei Tupana'ga hako.

³⁰ Ymya Tupana'ga ei a'ero toko ti ḡa jireheva'ero javo. A'ero ga ei jireheve'ḡa nhande ve. A'ero ga nhande mombyryvi nhande rerekovo. A'ero ga ei: "Gwereco po ti ḡa jiruvihavuhua ji pavẽi nehẽ no," ei Tupana'ga nhande mombe'gwovo.

Tupana'ga py'a ja ko nhande

³¹ Nahã a'ero. Tupana'ga nhande repygame nianemovahĩhavi a'ero.

³² Tupana'ga nhande repyyga nokate'ymi gwa'yra'ga rehe. A'ereki ga nde'i gwa'yra'ga pe: "Terehoi ti emanomo ḡa ndepyyga," nde'i ga. Ga gwa'yra'ga mbuhuruka tuhẽ reki yvya koty tomano ti ga ḡa ndepypava javo. Gwa'yra'ga ga ombuhuruka nhande pyri raikwehe. Ombuhu pa po ti ga pyryva'ea nhande ve a'ero nehẽ.

³³ Tupana'ga e'i nhande ve ḡwemimo'ëharamo: "Pepyry hete pe kiro," ei ga. Nimbojahavi nhande ve a'ero.

³⁴ Nda'ekavi nhande ve pejeaporogita te'varuhu pe javo. Jesus Cristo'ga nde'i a'ea nhande ve. A'ereki ga omano nhande repyyga tamombo ḡandekote'varuhua javo. Tupana'ga ga mbogwera reki ga mongovo ojipyri yvagi pe tambohete ti ga javo. Cristo'ga nhande repy kiro onhi'iḡa Tupana'ga pe a'ero.

³⁵ Cristo'ga nhande arõhetei nhande rerekovo jipi. Nimombikavi Cristo'ga remiarõa. Hahyrame nhande ve ga nhande arõ. Hekoteherame nhandepy'a ga nhande arõ. Ga ndekote'varuhurame nhande ve Cristo'ga nhande arõ. Ty'ara nhande jukaheterame ga nhande arõ. Nhande herekoe'ymame mbatera ga nhande arõ. Nhande manoḡwerĩrame ga nhande arõ. Ga nhande jukarame ga nhande arõ. Nimombikavi tuhẽ Jesus'ga remiarõa.

³⁶ Aherembikwatijara omombe'u no. Omombe'u ahenhi'iḡa Tupana'ga pe hako.

"Ore ndereheva'ero ḡwaramo
ḡa ore juka pota jipi," ei ahe.

"Ore ko ovelhas ja ḡa pe
ḡa ore jukapotarame," ei ahe ikwatija hako.

³⁷ Nhanembovy'are'ỹva'ea nhaporemome ndikwahyi nhande rehe. Xanhi-momirana nhande jupe. A'ereki Cristo'ga nhande mbopopoaka nhanenhi-momiranama rehe. Ga nhande arõ hete. A'ero koji'i nhande roryroryhetero nhandejikoga ga rehe.

³⁸ A'e hete ji: Nimombikavi Tupana'ga remiarõa. Nhanemanoa nomombigi garemiarõa nhande rehe. Nhanemano'e'yma na jitehe nomombigi. Yvagipeve'ḡa nomombigi nhanearõa. Ganduvihava'ḡa nomombigi no.

Ipopoakave'ga nomombigi. Ağwamova'ea nomombigi. Aerēva'ea na jitehe nomombigi.

³⁹ Yvateuhuva'ea nomombigi nhanearōa. Yvyvotaruhupeva'ea nomombigi no. Tupana'ga rembiapoa nhaporemo nomombigi nhanearōa. A'ereki Tupana'ga nianearombigağwami tuhē. Nhandejikogame Jesus Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe ga okwahavuka Tupana'ga remiarōa nhande ve.

9

Tupana'ga remimo'ēhara'ga israelitas'ga

¹ Cristo'gareheva'ero ji nhimombe'ukatui kiro pe me. Ji nanhi'mbei. Tupana'ga ra'uva okwahavuka ji ve jiyvyteri pe nhi'mbee'yma no.

² Jivy'are'ŷhetea ji imombe'ukatui kiro pe me. A'ereki ji ndavy'ari hete jire'yja'ga ndehe judeus'ga ndehe ga jikoge'ymame Cristo'ga rehe. Ndopigi jirekoveveuhua ga ndehe a'ero.

³ A'ereki ji apota hete gajikoga Cristo'ga rehe. Ahepy pota ji ga novīa. Po jire'yja'ga jikogi Cristo'ga rehe Cristo'ga pohira ġwaramo ji hugwi hamo, a'ero po ji ipotari Cristo'ga pohira ji hugwi hamo, a'e po ji novīa. A'ereki ji apotarahivuhu gajikoga ga rehe.

⁴ Ga ko Tupana'ga remimo'ēharamo israelitas'ga. Ymya Tupana'ga ei ġanamonha'ea pe: “Jira'yramo ko pe ndekoi,” ei ga. Gwepiuka ga gwuvihavuhuhetea ahe ve no. “Nahanahā po ti ji rekoi pe nderekokatuavo nehē,” ei ga ġanamonha'ea pe. Tupana'ga okwatijaruka onhi'i'ga Moisésva'ea pe terembo'e ti ga javo. Okwahavuka ga ġanamonha'ea pe nahā ti ji mbohete javo. Tupana'ga e'i ahe ve no: “Nahanahā po ti ji imombyryvi pe me nehē,” ei ga ahe ve.

⁵ Israelitas'ga nemboypya ko Abraãova'ea, Isaqueva'ea, Israelva'ea no. Cristo'ga ko o'a yvya koty israelitaramo no raikwehe. Gaha ko nhanderuvihavuhuhete'ga Tupanamo. Timbohete ti ga avuirama a'ero. Na tuhē.

⁶ Israelitas'ga ndokoi reki Cristo'ga rehe. Emo ji nda'ei: “Tupana'ga opiriā o'eagwera o'erame ahe ve hako tamo'ē ti ga jijive javo hako.” Ji nda'ei a'ea. A'ereki israelitas'ga nhaporemo rūi Tupana'ga omo'ē ojive.

⁷ Ga nomongopavukari Abraãova'ea rymymino'ga gwa'yramo no. Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe: “Ndera'yra'ga rymymino'ga pe jate Isaque'ga rymymino'ga pe jate po ti ji ei ndera'yra'ga nehē,” ei ga ahe ve.

⁸ Abraãova'ea rymymino'ga nhaporemo rūi ko Tupana'ga ra'yra'ga a'ero. A'ereki Tupana'ga nomo'embavi ga ojive javo ga pe. Tupana'ga erame jate ga pe ga mo'eamo a'ero gara'yramo ga ndekoi.

⁹ Nahā Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe a'ero ahera'yrava'ea mombe'gwovo hako.

“Ambota'yruka po ti ji nde ve nerembirekohēa Sarahēa nehē,” ei Tupana'ga. “Irūa kwara rupi po ti Sarahēa gwa'yra'ga mbo'ari a'ero nehē ji jivyrame nehē,” ei ga Abraãova'ea pe hako.

¹⁰ Na jitehe Tupana'ga ei Rebecava'ea pe no nahā po ti penda'yra'ga nehē javo. Ahera'yrava'ea memei ko nhaneramonhava'ea ra'yrava'ea Isaqueva'ea ra'yrava'ea novīa. Emo nahā hako. Isaqueva'ea ojay'ro ġwembirekova'ea pe Rebecava'ea pe. Ojopohe Rebecava'ea ra'yrava'ea dois. Ojopoheva'ea arame Esaúva'ea o'arypy. Kirē ahepoheva'ea Jacóva'ea ari no.

¹¹⁻¹² Igwete Tupana'ga ejipei Rebecava'ea pe ahera'yrava'ea mombe'gwovo. Ojopoheva'ea mbo'are'ymame Tupana'ga ei: “O'arypyve'ga po ti oko tehe oirū'ga pyri nehē – kiroki ga aerē o'a,” ei Tupana'ga. Tupana'ga e'i jipe aerēva'ea pe Jacóva'ea pe, ga rehe po ti ji rekoi nehē javo.

Gwemimbotarimova'ea rehe Tupana'ga rekoi javo ahe ve. A'ereki ga erame ahe ndojogwero'ari ve. Nurã ahe ndokokatui ve. Ndokote'varuhui ve ahe no. A'ereki ahe ndojogwero'ari ve. Jacóva'ea rekokaturu ġwaramo rui reki Tupana'ga ei ahe ve a'ero. Gwemimbotarimo tehe Tupana'ga rekoi javo ahe ve.

¹³ Nahã ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'igã mombe'gwovo:

“ ‘Ako ji Jacóva'ea rehe,’ ei ga.

‘Esaúva'ea rehe a'e te ji ndakoi,’ ei Tupana'ga,” e'i ikwatijara imombe'gwovo.

¹⁴ E'i tehe po ġa Tupana'ga pe a'ero: “Ndapyryvi Tupana'ga,” e tehe po ġa. “A'ereki jara'ġa ndehe ga ndokoi. Jara'ġa ndehe ga oko,” e po ġa. Nde'i po ġa a'ea Tupana'ga pe hamo.

¹⁵ A'ereki Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe hako:

“Ji ġa porogwetypotarame po ti ji ġa porogwetygi nehẽ,” ei ga hako.

¹⁶ Nahã a'ero. Nhaneremimbotarimo rui Tupana'ga nhande porogwetygi. Nhande rekokaturu ġwaramo rui Tupana'ga nhande porogwetygi. Gwemimbotarimo jate ga nhande porogwetygi.

¹⁷ A'ereki ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'igã mombe'gwovo. Tupana'ga e'i Faraóva'ea pe hako:

“Oromongouka ji nde ġanduvihavuhuro

terekwahavuka ti ojipe'ġa pe jipopoakara,” ei ga.

“Tajikwahavuka ti ġa pe ġagwyri pe nhaporemo,” ei Tupana'ga Faraóva'ea pe.

Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'igã hako.

¹⁸ Nahã a'ero. Tupana'ga ġa porogwetypotarame ġa porogwety. Ipotarame ġa'angare'yma a'ero ga noangarukari tuhẽ ġa ġwemimbotarimo okovo ġwaramo.

¹⁹ Pe'ji tehe po pe ji ve a'ero: “Po ore noreangari a'ero maraname po Tupana'ga euhui ore ve naerũ? Maraname ga ei: ‘Peko te'varuhu pe peangare'yma?’” pe'ji po pe ji ve. “A'ereki ga tuhẽ oko ġwemimbotarimo ore angarukare'yma. A'ereki ahe nomovahĩ Tupana'ga remimbotarimova'ea.” Pe'ji tehe po pe ji ve, a'e ji.

²⁰ Ahe nonhi'igayvari tuhẽ Tupana'ga yvyakotyva'ero, a'e ji. Aherembiapoa nde'i ahe ve: “Maraname nde ji apouhui na?” Aherembiapoa po nde'i a'ea.

²¹ Kiroki ga oapo nhaetĩtũjuga – ġwemimbotarimo tehe ga oapo a. Opyhy po ga tũjuga ru'uma japovo. Jara japorame po ga ei: “Koa po ti ji a'apo katu nehẽ. Poryheteva'ea po ti ji a'apo nehẽ,” e po ga. Igwete po ga ei no: “Kirẽva'ea po ti ji a'apo jate hembyruera pyvõ. A'ea po ti ji apo'ru jipi,” e po ga. Gwemimbotarimo tehe ga japo'i a'ero.

²² Ga javijitehe nhandeapohara'ga rekoi Tupana'ga rekoi yvyakotyve'ġa nderekovo. Okwahavuka pota ga onhimboahiva okote'varuhuve'ġa pe. Okwahavuka pota ga opopoakara ġa pe no. Ga nonhimbaekwahivi ve okote'varuhuve'ġa ndehe – kiroki ġa Tupana'ga monhimboahi ojive. A'ea ko hahyheteaġwama ġa pe.

²³ Okwahavuka pota ga gwuvihavuhuhetea nhande ve. Tupana'ga nhande porogwety. Igwete ga nhande mombyryvi togwereco ti ġa jiruvi-havuhuhetea ji pavẽi javo.

²⁴ Nhande tuhẽ ga nhande mo'ẽ ġahã po ti jireheve'ġa javo. Judeus'ġa pe jate rui ga ei. Judeus'ġarũive'ġa pe ga ei no ġa mo'eamo ojive. Nahã ga nhande mo'emo'ẽi judeus'ġa hugwi judeus'ġarũive'ġa hugwi no.

²⁵ Oséiasva'ea okwatija Tupana'ga nhi'igã a'ea rehe hako. Nahã Tupana'ga ei:

“Kiroki ġa aġwamo jireheve'ġa rūi

– ġa pe po ti ji ei aerē gwe nehē jireheve'ġa,” ei ga.

“Kiroki ġa aġwamo nhiremiarōhara'ġa rūi

– ġa pe po ti ji ei aerē gwe nehē nhiremiarōhara'ġa,” ei ga.

²⁶ Oséiasva'ea okwatijara'ja Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo. Nahā Tupana'ga ei:

“A'e ypy ji ġa pe:

‘Pe ko jireheva'ea rūi’,” ei Tupana'ga.

“Perope ji a'e poa ġa pe

– pevo jitehe po ti ji ei ġa pe nehē:

‘Pe ko jira'yramo peko kiro.

A'ereki jihī ahe mongo jitekovo’,” ei Tupana'ga ġa pe.

Nahā Oséiasva'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iġa ikwatija hako.

²⁷ Isaíasva'ea okwatija israelitas'ġa mombe'gwovo no. Nahā ahe ei hako:

“He'yjuhu po ti israelitas'ġa onhimongyavo nehē novīa.

Y'ytīġa hay'iuhuva'ea javijitehe po ti ġa ndetauhuro nehē novīa,” ei ahe.

“Emo ġanembyruera'ġa jate po ti ga nomomanoukari nehē,” ei Isaíasva'ea.

²⁸ A'ereki Tupana'ga e'i: “ ‘Kotihī po ti ji epavi he'yjuhuve'ġa ndeaporogita pe yvyakotyve'ġa ndeaporogita pe nehē,’ ei ga,” ei ahe.

²⁹ A'ea pe Isaíasva'ea e'i nhoġwenonde ikwatija no.

“Ymya Tupana'ga ipopoakaheteve'ga ahere'yjuhua mombapavukari cidade de Sodoma pe cidade de Gomorra pe no hako,” ei ahe.

“Po ga nombokupyri'i'i ahe nhaneremboypyro hamo,

a'ero po nhande papakatukatui ahe javijitehe no,” ei Isaíasva'ea hako.

Israelitas'ġa nonhimombyryvi reki

³⁰ Nahā ji ei a'ero. Judeus'ġarūive'ġa nde'i ojohupe: “Marā po ti nhande nhimombyryvi nehē?” nde'i ġa. Tupana'ga reki omombyry ġa. A'ereki ġa ojiko ga rehe.

³¹ Israelitas'ġa ki a'e te nahā e'i tehe ojohupe: “Marā po ti nhande reki nhanenhimombyryva nehē?” ei ġa. “Nahā ti nhande zako. Tihendu katu ti nhanembo'ea, a'ero po ti Tupana'ga ei nhande ve nehē: ‘Pepyry hete pe’.” E'iteheuhu ko ġa.

³² A'ereki ġa e'i: “Nhande tuhē po ti xanhimombyry nehē.” Ga ndojikogi Cristo'ga rehe. Cristo'ga e'i ġa pe: “Pejiko ti ji rehe.” A'ero ġa nhimboahivi ga pe ojikopotare'yma ġwaramo ga rehe. Itauhua ko ahe mbo'a ahe noġa ahe monhimboahiva. Ita javijitehe ko Cristo'ga judeus'ġa monhimboahivuhui ġa monhimonha'ngavo.

³³ Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Cristo'ga mombe'urame ita javijitehe ko ga javo. A'ereki ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo: “ ‘Pehendu katu ti nhinhi'iġa.

Onga apohara'ga omondo ita inoġa.

A'ea reki ġa mbo'a ġa noġa ġa monhimboahiva ġa mbopoyjayjare'yma ġa mongovo,’ ei ga.

‘Na jitehe ji ga mondoi cidade de Sião pe ga noġa judeus'ġa pyteri pe.

Ita javijitehe ga ġa monhimboahivuhui ġa monhimonha'ngavo ġa mbopoyjayjare'yma,’ ei ga.

‘Emo ojikogame ga rehe po ti ġa ndipoyjayjare'ymuhūi nehē,’ ei ga,” e'i ikwatijara.

A'ereki ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Cristo'ga mombe'urame ga ko ita javijitehe javo.

10

¹ Nhiirũ, anhi'ĩ hete ji Tupana'ga pe jire'yja'ga ndepyya judeus'ga ndepyya tojiko ti ġa Cristo'ga rehe javo. A'ereki ji apota hete ġajikoga ga rehe.

² A'e ji ġa mombe'gwovo: Oko hete ġa Tupana'ga rehe xako ti garemimb-otarimova'ea rupi javo novĩa. Emo ġa ndokokwahavi reki garemimbotari-mova'ea rupi.

³ Ga ndokoi Tupana'ga remimombyryva rupi. Igwete ġa etehei: “Xanhi-mombyry nhande,” ei ġa. “Xako nhande Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ero po ti Tupana'ga ei nhande ve: ‘Pepyry hete pe,’ e po ti ga nhande ve nehẽ,” e'i tehe ġa. A'ea ġa e'i tehe okoe'yma Tupana'ga remimombyryva rupi.

⁴ Cristo'ga jate ġwendu katu pa Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nhande nihendukatupavi a'ea nhanenhimombyryve'yma. Nurã nhande jikogi Cristo'ga rehe Tupana'ga te'i pepyry pe javo nhande ve.

Ojiko pa po ġa Cristo'ga rehe hamo

⁵ Ymya Moisésva'ea ikwatijari ġa mombe'gwovo hako – kiroki ġa e'i: “Po nhande hendukatui Tupana'ga remimbo'ea, a'ero po ti nhande pyryvamo nehẽ.” Kiroki ġa e'i a'ea – ġa pe Moisésva'ea ei:

“A'ea rendukatupava po ti ġa mombyryvi a'ero nehẽ,” ei Moisésva'ea.

⁶ Jara'ga pe ki a'e te ahe e'i ikwatija ġa mombe'gwovo no – kiroki ġa e'i: “Nhande jikogame Tupana'ga rehe po ti ga nhande mombyryvi nehẽ.” Ga pe Moisésva'ea ei:

“Te'iyme ti ġa oyvyteri pe:

“Tojiupi ti ġa yvagi pe'.”

Cristo'ga mbojyva pe jugwi Moisésva'ea ei te'iyme ti ġa a'ea javo. A'ereki Cristo'ga uripe raikwehe tamombyry ġa javo.

⁷ Igwete Moisésva'ea ei no:

“Te'iyme ti ġa no:

“Toho po ti ġa omanove'ga gwyri pe'.”

Cristo'ga mbogwerava pe jugwi Moisésva'ea ei te'iyme ti ġa a'ea javo. A'ereki Cristo'ga okweravipe reki omanoa hugwi raikwehe.

⁸ Moisésva'ea e'i a'ero:

“Pekwaha pe Tupana'ga nhi'iġa,” ei ahe.

“A'ereki nonhimimi pe me a.

Penhi'ĩ pe a'ea rehe.

Pejapyaka pe a'ea rehe Tupana'ga nhi'iġa rehe,” ei ahe ikwatija hako.

A'ea ore imombe'ui pe me no tapejiko ti ga rehe javo.

⁹ Penhimombe'u ti jara'ga pe Jesus'ga ko jipojykaharete'ga javo, oro'e ore pe me. Perovia hete ti pejipy'a pe Jesus'ga kwerava Tupana'ga ombogwera ga gamanoa hugwi javo. Heroviaheterame a'ea po ti Tupana'ga pe mondoukari ojipyri yvagi pe aerẽ nehẽ.

¹⁰ A'ereki heroviaheterame nhandepy'a pe nhande xajiko Jesus'ga rehe. Nhande jikogame ga rehe ga ko jipojykaharete'ga javo, a'ero Tupana'ga ei nhande ve pepyry hete pe javo. A'ero po ti ga nhande mondoukari ojipyri nehẽ.

¹¹ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i no:

“Kiroki ġa ojiko ga rehe

– ġa po ti ndipoyjayjare'ymuhũi nehẽ,” e'i.

¹² Yvyakotyve'ga pe nhaporemo i'ei. A'ereki ġa ojo'ja hete Tupana'ga pe judeus'ga judeus'garũive'ga pavẽi. A'ereki Jesus Cristo'ga ko judeus'ga pojykaharete'ga. Ga jitehe ko judeus'garũive'ga pojykaharete'ga no. Ga omombyry hete ġa pe nhaporemo ġa jikogame ga rehe ore poko javo.

¹³ A'ereki ikwatijara e'i no:

“Kiroki ġa ojiko nhandepojy kaharete'ga rehe ore poko javo
– ġa mondouka po ti ga yvagi pe ojipyri nehē,” e'i.

¹⁴ Emo ojikoge'ymame ga rehe po ġa nde'i ore poko javo ga pe. Ganhi'iġa renduve'ymame po ġa ndojikogi ga rehe. Ga mombe'ue'ymame ġa pe po ġa nohenduvi ganhi'iġa.

¹⁵ Tupana'ga ġa mondoe'ymame ga mombe'uuka ġa pe po ġa nomombe'ui ga ġa pe a'ero. Emo Tupana'ga ġa mondouka tuhē reki ga mombe'gwovouka ġa pe. Igwete ikwatijara e'i no:

“Pyry hete tuhē ġa ndurame imombe'gwovo pyryva'ea nhande ve,” e'i hako.

¹⁶ Emo imombe'urame ġa pe ġa nhaporemō rūi ġwendu katu Tupana'ga remimombe'upyryva. Nanongara pe Isaíasva'ea ei Tupana'ga pe hako:

“Ga nohendukatui reki ore imombe'urame ġa pe,” ei ahe opojy kaharete'ga pe hako.

¹⁷ Nahā a'ero. Hendukaturame jate Cristo'ga mombe'ua nhande jikogi ga rehe.

¹⁸ “Oro israelitas'ġa, nohenduvi ġa pyryva'ea mombe'ua naerū?” e'i po ġa ji ve. Ġwendu tuhē reki ġa. A'ereki ikwatijara e'i:

“Yvyakotyve'ġa nhaporemō ġwendu ġanhi'iġa.

A'ereki ġagwyri pe nhaporemō ġa oho imombe'gwovo pyryva'ea,” e'i ikwatijara hako.

¹⁹ “Israelitas'ġa ndokwahavi naerū?” e po ġa. Okwaha tuhē ġa. Moisésva'ea ypy omombe'u a'ea Tupana'ga nhi'iġa mombe'urame ikwatija hako. Tupana'ga e'i israelitas'ġa pe:

“Pe'ji tehe pe israelitas'ġarūive'ġa pe:

‘Ga ko Tupana'gareheve'ġa rūi.

Ga ndokwahavihu,’ pe'ji tehe pe israelitas'ġarūive'ġa pe,” ei Tupana'ga.

“Ga pe jitehe po ti ji imombyryvi nehē.

Nahā po ti ji pe monhimyrōi israelitas'ġarūive'ġa ndehe nehē.

Igwete po ti ji pe monhimboahivi nehē no,” ei Tupana'ga israelitas'ġa pe.

Moisésva'ea okwatija Tupana'ga nhi'iġa inoġa hako.

²⁰ Isaíasva'ea koji'i ndopojihuvi imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iġa. Tupana'ga e'i israelitas'ġarūive'ġa mombe'gwovo:

“Ymya ġa ndajikwahapotari.

Aġwamo ki a'e te ġa ji kwahavi,” ei ga.

“Ymya ġa nde'i: ‘Pemombe'u ti Tupana'ga ore ve.’

Aġwamo ki a'e te ji anhimboukwaha ġa pe,” ei Tupana'ga israelitas'ġarūive'ġa mombe'gwovo.

Isaíasva'ea omombe'u a'ea Tupana'ga nhi'iġa ikwatija hako.

²¹ Emo ahe omombe'u israelitas'ġa no imombe'urame Tupana'ga nhi'iġa. Tupana'ga e'i hako:

“A'ea'e ji ġa pe jipi novīa:

‘Pejiko ti ji rehe’,” ei ga.

“Emo ġa nanhirendupotari.

Ga noangarihu ojikoge'yma ji rehe,” ei Tupana'ga israelitas'ġa mombe'gwovo.

Isaíasva'ea okwatija a'ea Tupana'ga nhi'iġa hako.

11

Tupana'ga ndopohiri israelitas'ġa hugwi

¹ E'i po ġa ji ve a'ero: “Tupana'ga opohi hete ojiheve'ġa hugwi israelitas'ġa hugwi naerū ġa jikopotare'ymame ga rehe?” e'i tehe po ġa ji ve. Ga

ndopohihetei reki ġa hugwi, a'e ji. Jihi ko israelitaramo ako. Abraãova'ea ko nhiremboypya. Ji ko Benjamimva'ea rymyminoru ako no.

² Tupana'ga ndopohiri tuhē ojiheve'ġa hugwi. Gahã ga jypya omo'emo'ē ojive.

Pekwaha tuhē pe Tupana'ga rembikwatijarukara – kiroki omombe'u Eliasva'ea. A'ereki Eliasva'ea e'i hete Tupana'ga pe israelitas'ġa mombe'gwovo hako.

³ “Ojuka pa ġa nenhi'ġa mombe'uharava'ea,” ei ahe Tupana'ga pe.

“Omombo ġa ikwava'ēhava no

– perope ore orokwava'eġuka mbiara jukapyra nde ve jipi.

Ji tehe reki ako ndereheva'ero.

Kiro po ti ġa ji jukapotari nehē no,” ei ahe Tupana'ga pe hako.

⁴ Igwete Tupana'ga ei Eliasva'ea pe hako:

“Nde tehe rūi reki ereko,” ei ga.

“Sete milve'ġa akwaimbae'ġa ji areko jijiheva'ero.

Ga nombohetei Baal ra'angava,” ei Tupana'ga ahe ve hako.

⁵ Na jitehe tuhē Tupana'ga judeus'ġa nembyruera'ġa nderekoi ojiheva'ero aġwamo. Tupana'ga omo'emo'ē ġa ojive. A'ereki ga omombyry pota ġa pe.

⁶ Ga ndekokaturu ġwaramo rūi Tupana'ga ġa mo'ēi. Gwemimombyrypotaro ġwaramo ga ġa mo'ēi ojive. A'ereki ga omombyry pota tehe ġa pe. Po ġa ndekokaturu ġwaramo ga ġa mo'ēi ojive hamo, a'ero po ga nomombyrytehei ġa pe hamo. Omombyry tehe tuhē reki ga ġa pe ġa mo'eamo ojive.

⁷ A'ero ji ei: Israelitas'ġa opota omombyryva novĩa. Tupana'ga ki a'e te nomombyrypavi ġa. Gwemimo'ēhara'ġa jate ga ġa mombyry. Jara'ġa reki hendupotare'ymame Tupana'ga nhi'ġa ga nohendukatuukari ġa pe a'ero.

⁸ Ikwatijara e'i no:

“Tupana'ga noangarukari ġandeaporogita tokwahavyme ti ġa javo.

Henduvame ganhi'ġa

ġa nohendukatui a'ero.

Aġwamo vehevi ġa ndokwahavihu,” e'i ikwatijara israelitas'ġa mombe'gwovo hako.

⁹ Tupana'ga ombuhuruka israelitas'ġa pe onhi'ġa pyryva'ea nahanahã ti ġa toko katu javo hako. A'ea rehe ġa ndoryndorytehero kiro ti nhande nhimombyryvi nehē javo tehe. Emo ganhi'ġa omombe'u reki ġandekote'varuhua ġa mbotegweteavo. Nurã Daviva'ea ikwatijari ġa mombe'gwovo hako.

“Tupana'ga nhi'ġa ti tombotegwete ġa,” ei ahe.

“Tombohahy ti ga ġa pe nehē

ġandekote'varuhuro ġwaramo,” ei ahe.

¹⁰ “Tokwahavyme tuhē ti ġa onhimombyryva

ojikoge'yma Tupana'ga rehe,” ei ahe.

“Tipiro'ya'javyme ti ġa ġwembikwahave'yma hugwi,” ei Daviva'ea ikwatija hako.

¹¹ Judeus'ġa ndojikopavi Cristo'ga rehe aġwamo a'ero. E'i tehe po ġa ji ve a'ero: “Ndojikogi ġa kiro Tupana'ga rehe toho ti ġa hahyva'ea ruvihava pype nehē naerũ?” e'i tehe po ġa. Ji nda'ei a'ea, a'e ji pe me. Judeus'ġa ndekote'varuhuro ġwaramo judeus'ġarũive'ġa jikogi ga rehe judeus'ġa ti tonhimyrõ ġa ndehe a'ero nehē. Judeus'ġa po ti e'i a'ero nehē: “Judeus'ġarũive'ġa jikogame Cristo'ga rehe Tupana'ga omombyry ġa pe. Xajiko pa ti Cristo'ga rehe no tomombyry ti ga nhande ve ġa javijitehe nehē no,” e po ti ġa nehē.

¹² Judeus'ġa ndekote'varuhuro ġwaramo Tupana'ga omombyry hete jara'ġa pe. A'ereki judeus'ġa jikoge'yma ġwaramo Cristo'ga rehe Tupana'ga omombyry hete judeus'ġarūive'ġa pe. Po Tupana'ga imombyryvi judeus'ġarūive'ġa pe judeus'ġa jikoge'yma ġwaramo Cristo'ga rehe, koji'i tehe po ti Tupana'ga imombyryhetei ġa pe nehē judeus'ġa jikopava ġwaramo Cristo'ga rehe nehē no.

Tupana'ga omombyry judeus'ġarūive'ġa pe

¹³ A'e ji kiro judeus'ġarūive'ġa pe. A'ereki Tupana'ga ji mongouka Jesus Cristo'ga moirūharamo. A'ero Cristo'ga ei ji ve: “Eho ti ji mombe'gwovo judeus'ġarūive'ġa pe,” ei ga. Pyry hete ji ve a'ero ji ga mombe'ui pe me.

¹⁴ Tamonhimyrō po ti ji pe ndehe jire'yja'ġa judeus'ġa. A'ero po ti jararamo ġa jikogi Cristo'ga rehe nehē no.

¹⁵ Opohirame judeus'ġa hugwi Tupana'ga jirekokatuukari judeus'ġarūive'ġa pe. Aerē Tupana'ga jirekokatuukarirē judeus'ġa pe po ti kaitu pyryheteramo vyakotyve'ġa pe nhaporemo nehē!

¹⁶ Pão japorame nahã judeus'ġa ndekoi jipi. Ga ġweno'ē ypy xunhiva'ea hu'uma hugwi Tupana'ga apoa javo jupe. O'erame a'ea jypyva'ea pe po jarava'ea hu'uma nhaporemo Tupana'ga apoa no. Oro yva no. Po ġa ei Tupana'ga apoa yvapoa pe, a'ero po hakã Tupana apoa no. Na jitehe Tupana'ga ei jireheve'ġa judeus'ġa nemboypya pe hako. Po ga ei jireheve'ġa ahe ve, a'ero po ti aherymymino'ġa ndekoi Tupana'gareheva'ero nehē no judeus'ġa.

¹⁷ Tamombe'u katu ti kiro pe me a'ero ojo'java'ea. Gwereco oliveira aheremityma. Gwereco irūa no yva ka'gwyripeva'ea aheremityma rūi. Aheremityma rakã ite'varuhurame nhande ndipotari a'ea hakāvondoga yva hugwi. A'ero po nhande heruri ka'gwyripeva'ea rakã imondovo imbojoapya imohina nhakāvondogipyra rehe a'ea toko hakāte'varuhuva'ea py'rovo javo. A'ero pyry ka'gwyripeva'ea rakã pe oliveira rapoa rerekovo ġwaramo. Judeus'ġa nemboypya ko oliveira rapoa javijitehe. Aherymymino'ġa judeus'ġa ko oliveira rakã ja. Kiroki ġa ndojikogi Tupana'ga rehe – ga ndopotari ġa opohia ġa hugwi. Pehe reki judeus'ġarūiva'ero pe ka'gwyripeva'ea rakã ja. Pe jikogame ga rehe Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero judeus'ġa py'rovouka. A'ero pyry hete pe me. Ymya Tupana'ga imombyryvi judeus'ġa nemboypya pe hako. Ahe ja pe ndekoro ġwaramo ga imombyryvi jitehe pe me no. A'ereki pe ahe javijitehe pejiko Tupana'ga rehe a.

¹⁸ Judeus'ġa jikoge'ymame ga rehe Tupana'ga pohiri ġa hugwi. Emo judeus'ġarūiva'ero tapenhimboheteuhui ti a'ea rehe. Tape'jihui ti: “Ga hohe'i tehe ko ore pyryvamo. Nurã Tupana'ga opohi ġa hugwi imombyryva ore ve.” Tape'jihui ti a'ea. A'ereki judeus'ġa nemboypya rehe Tupana'ga omombyry pe me. Ndia'ei nhande: Hakã rehe ko pyry yva rapoa pe, ndia'ei nhande. A'ereki yva rapoa rehe ko pyry hakã pe. Na jitehe judeus'ġa nemboypya rehe ko pyry pe me. A'ereki Tupana'ga omombyry pe me pe ġanemboypya javijitehero ġwaramo. A'ereki ahe ypy gwereco Tupana'ga nhi'ġa imombe'gwovo pe me. Tape'ea'javuhui ti a'ero: “Ore rehe Tupana'ga omombyry judeus'ġa pe.”

¹⁹ Pe'ji po pe ji ve a'ero: “Oliveira nhande tihakāvondo ka'gwyripeva'ea rakã toko ipy'rovo javo. Na jitehe judeus'ġa hugwi Tupana'ga pohiri judeus'ġarūive'ġa toko ġa py'rovo javo,” pe'ji po pe. “Ore judeus'ġarūiva'ero orepyry hete ġa hohe a'ero,” pe'ji tehe po pe ji ve.

20-21 Ndapekwahavihi. Tupana'ga opohi tuhē ġa hugwi ġa jikoge'ymame ga rehe. A'ero pejikoga ġwaramo ga rehe ga pe mongoi ojiheva'ero. Tapen-himbohetetehei reki a'ea rehe. Nhande tihakāvondo oliveira hugwi hakā ite'varuhurame. Na jitehe Tupana'ga pohiri judeus'ġa hugwi ojiheve'ġa hugwi ġa te'varuhurame ġa jikoge'ymame ojihe. Opohi ga ġa hugwi. A'ero kaitu po ti ga pohiri pe hugwi no pe jikoge'yma'javame ga rehe nehē. Pekihi ti gapohira hugwi a'ero. Tapejikoge'ymuhūi ti ga rehe a'ero.

22 Pehepia pe Tupana'ga reaporoġita. Ga pyry hete. Emo ga ombohahy ġa pe ġa jikoge'ymame ojihe. Pe me reki ga pyry pe ndekoro ġwaramo garemimombyryva rupi jipi. Ahaname po ti ga pohiri pe hugwi nehē no.

23 Judeus'ġa jikoge'ybigame po ti Tupana'ga ġa mongoa'javi ojiheva'ero imombyryva'java ġa pe nehē no. A'ereki a'ea nonhimimi Tupana'ga pe.

24 Nahā a'ero. Nhande tihakāvondo ka'gwyripeva'ea hugwi hakā mondovo imbojoapya ojipea rehe oliveira rehe. A'ero ko pyry ka'gwyripeva'ea rakā pe. Judeus'ġarūiva'ero ko pe ka'gwyripeva'ea rakā ja. Pejikogame Tupana'ga rehe pyry pe me a'ero. Ymya pe ndapejikogi ga rehe judeus'ġarūiva'ero ġwaramo. Aġwamo reki pyry pe me pejikoga ġwaramo ga rehe judeus'ġa nemboypya javijitehe. A'ero Tupana'ga imombyryvi pe me. Po pe me ga imombyryvi koji'i tehe po ti ga imombyryvi judeus'ġa pe nehē ġa jikogame ga rehe nehē. A'ereki judeus'ġa ko oliveira rakā ja. Po hakāvondogirē oliveira hugwi nhande imondopotara'javi akoja imbojoapypota oliveira rehe jitehe a'ea ko nonhimimi. A'ereki oliveira rakā tuhē nhande timondoa'ja oliveira rehe. Na jitehe judeus'ġa jikogame Tupana'ga rehe po ti nonhimimi tuhē ga pe ga ġa mongoa'javame ojiheva'ero imombyryva'javame ġa pe nehē.

Tupana'ga omombyry ġa pe nhaporemo

25 Nhiirū, tamombe'u mbatera pe me kiro tapekwaha ti javo. Ymya ko nhande ndikwahavi nanongara. Aġwamo reki Tupana'ga ikwahavukari nhande ve. Tamombe'u a'ea kiro pe me tape'ea'javyme ti: “Tupana'ga po ti nomombyryva'javi israelitas'ġa pe nehē. Nhande ve jate ga omombyry kiro.” Tapenhimbohetei a'ea javo tehe nehē. Nahā ti ji imombe'ui pe me a'ero. He'yjuhu ko ġa kiro novīa – kiroki ġa noangarihu ojikopotare'yma Cristo'ga rehe novīa. Judeus'ġarūive'ġa ki a'e te ojikojiko Cristo'ga rehe kiro. Ogwyri pe nhaporemo po ti ġa ojiko na'ē ga rehe nehē.

26 Nahā po ti israelitas'ġa jikojikogi Cristo'ga rehe nehē no. A'ero po ti Tupana'ga ġa mongopavi ojiheva'ero nehē. Ikwatijara Tupana'ga mombe'uhava e'i no:

“Nhanembopiro'yhara'ga po ti uhu nehē.

Judeus'ġa cidade hugwi Siāo hugwi po ti ga ruri nehē,” e'i.

“A'ero po ti ga imombori Jacóva'ea rymymino'ġa ndekote'varuhua judeus'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi nehē,” e'i ikwatijara.

27 Igwete i'ei Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo:

“Imomborame ġandekote'varuhua ġa hugwi po ti ji rekoi ji'ea rupi katu nehē,” e'i ikwatijara Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo.

28 Judeus'ġa ndogweroviarī aġwamo Tupana'ga remimombe'ua Cristo'ga mombe'ua. Nurā Tupana'ga nhimonha'ngai ġa ndehe tambojiko ti judeus'ġarūive'ġa jijihe a'ero javo. A'ea ko pyry reki pe me a'ero. Emo Tupana'ga oko hete judeus'ġa ndehe no. A'ereki ymya ga omo'emo'ē ġanemboypya ojive hako. “Pe po ti jireheva'ero nehē,” ei ga ahe ve hako.

29 “Opomo'ē ji jijihe. Tamombyry ti ji pe me nehē,” ei Tupana'ga hako. O'erame a'ea ga ndogwerojijyi gweaporoġita. Omo'ē tuhē ga ġa ojive a'ero. Omombyry tuhē ga ġa pe no.

³⁰ Ymya pe napehendukatui Tupana'ga nhi'iga judeus'garūiva'ero. Emo Tupana'ga pe porogwety aḡwamo judeus'ga hendukatue'yma ḡwaramo.

³¹ Na jitehe judeus'ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga aḡwamo. Emo po ti Tupana'ga ga porogwety nehē no pe porogwetyga ḡwaramo.

³² Yvyakotyve'ga ndekote'varuhupava ḡwaramo Tupana'ga nohenduvukari ga pe onhi'iga taporogwety ti ji ga nhaporemo nehē javo.

Timbohete ti Tupana'ga

³³ Tupana'ga pyry hete tuhē imbuhua pyryva'ea nhande ve.

Heaporoḡita katu hete ga mbatera rehe.

Okwaha pa hete tuhē ga.

Nhande ndikwahavi tuhē Tupana'ga reaporoḡita.

“Onhimi hete nhande ve,” xa'e nhande jupe.

³⁴ Tupana'ga mombe'uhava e'i no:

“Ndikwahavi Tupana'ga reaporoḡita,” e'i.

“Nimogitahavi ga

nahanahā po nde rekoi hamo jave'yma ga pe,” e'i.

³⁵ “Nimondohavi ga pe

tokwepy ti ga javo,” e'i ikwatijara.

³⁶ A'ereki Tupana'ga oapo pa mbatera.

Ga gwereko katu pa mbatera no.

Gwereko ga mbatera

tanhimbohete ti nhirembiapoa nhaporemo javo.

Timbohete ti Tupana'ga avuirama a'ero. Amém.

12

Penhikwava'ē ti Tupana'ga pe pejikokatuavo

¹ Nhiirū, Tupana'ga nhande porogwety hete. Nurā ji ehetei pe me: Nahā po pe ndekoi a'ero hamo. Penhikwava'ē hete ti Tupana'ga pe pejikokatuavo. A'ero po ti ga nhimohēhetei pe ndehe nehē. Nahā po pe Tupana'ga mbohetei gareheva'ero hamo penhikwava'eḡa ga pe pejikokatuavo hamo.

² Tapembopogwei ti ḡa – kiroki ḡa oko Tupana'ga remimbotare'yma rehe. Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ore mboheaporoḡitapyahue'ymi ti,” pe'ji ti ga pe. Pendeaporoḡitapyahurame po ti pe ikwahavi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Garemimbotarimova'ea ko nahā: kiroki pyry hete, kiroki a'ea rehe Tupana'ga onhimohē, kiroki ndogwerekoi a'ea hoheva'ea pyryvamo – a'ea ko Tupana'ga remimbotarimova'ea.

³ Tupana'ga omomyry ji ve onhimoirūka. Nurā ji ei pe me nhaporemo: Tapenhimboheteuhui ti. Pe napenani ti pejeaporoḡita katu pejapyakakatuavo pejihe Tupana'ga pe mbojikoga ḡwaramo ojihe.

⁴ Tamombe'u ti kiro pe me jira'oa tapekwaha ti ojo'java'ea. Jira'oa ko ojipeji. He'yi reki jira'oareheva'ea onhimongyavo jijuraa, jireakwara, jipoa no. Ojoatyatyvi reki jira'oareheva'ea ikarakatuhava. Jiapyakwara pyvō ji ahendu. Jijuraa pyvō ji nahenduvi. A'ea pyvō ji nhi'igi. Jipoa pyvō ji ipyhygi. Jira'oa ojipejiva'ea reki. Emo gwereko paravuhu jira'oareheva'ea. Ojoatyatyvi ikarakatuhava a'ero.

⁵ Na jitehe jira'oareheva'ea'java'ero ko nhande nhimongyi Cristo'gareheva'ero nhandekovo. Emo nhande nhaporemo ko jira'oa'java'ero ojipejiva'ea'java'ero nhande jikoty'aro ḡwaramo Cristo'ga pavēi. A'ero nhande nhaporemo nhande nhomoiruamo.

⁶ Ojoatyatyvi reki nhandekarakatuhava. A'ereki ojoatyviva'ea Tupana'ga ombuhuruka nhande ve nhandekarakatuhava ga imombyryvame nhande ve.

Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka imombe'gwovouka onhi'iga, timombe'u hete po ti nhande hamo ga nhande mbojikogame ojihe hamo.

⁷ Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ojiheve'ga pokogauka, tipoko po ti nhande ga a'ero hamo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ga mbo'eavouka, timbo'e po ti nhande ga Tupana'ga mombe'ua rehe a'ero hamo.

⁸ Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ga mbohoryvuka, timbohory po ti nhande ga a'ero hamo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka imoma'eamo mbatera ojipe'ga pe, tima'e'gatu po ti nhande ga pe a'ero hamo tipoko ti ga javo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka nhande mongovouka ganduvihavamo, timondomondo katu po ti nhande ga a'ero hamo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ga porogwetygauka, tiporogwety po ti nhande ga nhanderoryroryvamo a'ero hamo.

⁹ Pe'ara tehe rūi toarō ga. Pearō hete tuhē ti ga. Tapekoi ti aherekote'varuhua rehe. Ahepyryva rehe ti peko.

¹⁰ Penhoarōarō hete ti a'ero. A'ereki pe penhomoirūrū Cristo'gareheva'ero gwaramo. Penhombohete ti nde ko ji hohe javo ojohupe.

¹¹ Pejirokwa ti mbatera rehe pejivevugwee'yma. Penhimbatepota ti pepy'a pe. A'ereki nhandepojykaharete'ga remimbotarimova'ea rehe pe peko.

¹² Peho po ti pe pejikovo Tupana'ga pyri avuirama nehē. A'ea mboha'uva gwaramo ti pejoryjory. Penhimomirana ti ga imbohahyrame pe me. Penhi'ige'yimi ti Tupana'ga pe.

¹³ Pema'ema'ē ti penhimbatera Cristo'gareheve'ga pe ga herekoe'ymame. Cristo'gareheve'ga ndugandurame pejipyteri pe pembuhuruka ti ga penhonga pe jipi ga nderekokatuavo.

¹⁴ Pearōe'ỹve'ga imbohahyrame pe me penhi'ĩ ti Tupana'ga pe tomombyry ti ga ga pe javo. Na tuhē ti pemombyryvuka ga pe ga imbohahyrame pe me. Tape'euhui ti Tupana'ga pe tombote'varuhu ti ga ga pe javo. Tape'euhui ti a'ea ga pe ga ndehe.

¹⁵ Ojipe'ga ndoryndoryvame ti pejoryjory ga pavēi. Ga jehe'orame ti ga pavēi pejehe'o no.

¹⁶ Peko ti pejogwehegwehe. Pejihe jate rūi ti peko. Okoteheve'ga ndehe ti peko ga pokoga. Tape'euhui ti: “Akwaha pa ji mbatera.” A'ea ti tape'euhui pejive.

¹⁷ Ojipe'ga imbote'varuhurame pe me tapembote'varuhui ti ga pe pejipyge'yma ga rehe. Ojipe'ga epavame: “Nahanahā aherekokatua”, nahā ti peko katu a'ero.

¹⁸ Pejirokwa hete ti ojipe'ga nderekokatupava.

¹⁹ Nhiirū, tapejipygi ti ojipe'ga ndehe. Na ti Tupana'ga pe ndepygi ga ndehe nehē imbohahyavo ga pe nehē. A'ereki ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo.

“Jihi po ti ga ndepy ga ndehe nehē

– kiroki ga imbohahy ojipe'ga pe,” ei ga.

“Jihi po ti ambohahyuka ga pe a'ero nehē,” ei nhandepojykaharete'ga, ei ikwatijara.

²⁰ Nahā ti peko a'ero ikwatijara hendukatuavo. A'ereki ikwatijara e'i:

“Po ty'ara pearōe'ỹve'ga jukai

pemondo ti mbatera ga pe to'u ti ga javo.

Po ga ygweiramo

pemondo ti yhya ġa pe toy'u ġa.
Pe ġa nderekokaturame

po ti ġa ndipoyjayjari okote'varuhuagwera rehe nehē," e'i ikwatijara hako.

²¹ Ga ndekote'varuhurame pe me tapekote'varuhui ti ġa pe pejipyge'yma ġa ndehe. Peko katu ti ġa pe a'ero ġandekote'varuhua hugwi ġa mbopohiruka.

13

Pehendu katu ti penduvihava'ġa

¹ Pe me nhaporemō ji ei: Pehendu katu ti penduvihava'ġa. A'ereki Tupana'ga omongo ġa penduvihavamo. Po Tupana'ga nomongoi nhanderuvihava'ġa nhande ve, a'ero po nianderuvihavi a'ero hamo.

² Penduvihava'ġa nendukatue'yname pe napehendukatui Tupana'ga nhi'ġa a'ero. A'ereki gaha omongo ġa penduvihavamo. Penduvihava'ġa nendukatue'yname po ti pe ikwahavi hahya nehē.

³ Pe ndekokaturame pe ndapekyhyji penduvihava'ġa hugwi. Emo pe ndekote'varuhurame pe pekyhyji ġa hugwi a'ero. Pestyhyjipotare'yname penduvihava'ġa hugwi peko katu tuhē ti. A'ero po ti ga pe mbohetei nehē.

⁴ A'ereki Tupana'ga omongo ga pe pokogauka. Emo pe ndekote'varuhurame pekyhyji ti ga hugwi a'ero. A'ereki ga okwaha imbohahyavo ahe ve. A'ereki Tupana'ga omongo ga tombohahy ti ġa okote'varuhuve'ġa pe javo.

⁵ Nurā ti pehendu katu penduvihava'ġa a'ero tombohahyukaryme ti Tupana'ga nhande ve javo. Pe pekwaha pejiyvyteri pe no. "Po ahe ġwendu katu ġa hamo," pe'e tuhē pe pejiyvyteri pe. Nurā ti pehendu katu penduvihava'ġa.

⁶ Na jitehe po pe imondo'i itambere'ia ġa pe hamo ġa imono'oġukarame. A'ereki Tupana'ga ġa mondouka pe pyri ġa mboporavykyavo tohepia katu ti ġa ġa javo.

⁷ Nurā ti pemondo katu itambere'ia ġa pe ġa imono'oġukarame. Pemondo ti pejeaporogita imohina penduvihava'ġa ndehe.

Pejogwereko katu ti

⁸ Nahā po pe peko hamo: Pemondo pa ti ikwepykava ojipe'ġa pe te'iyme ti ġa pe me a'ero: "Napembuhurihu pe ore ve." Nahā po pe peko hamo no: Peko katu hete ti pejogwehe pejogwerekokatuavo avuirama. Kiroki ġa oko ojipe'ġa ndehe – ġa ko ġwendu katu Moisésva'ea remimbo'eagwera.

⁹ A'ereki aheremimbo'eagwera e'i:

"Taperekoi ti ojipe'ġa nembireko'ġa.

Tapejukai ti ojipe'ġa," e'i.

"Tapemimuhūi ti ojipe'ġa mbatera.

Tapepotarahivuhui ti ojipe'ġa mbatera," e'i aheremimbo'eagwera.

Aheremimbo'eagwera nhaporemō reki e'i:

"Erenhiarō hete nde.

Na jitehe ti earō hete ejikotyve'ġa," e'i aheremimbo'eagwera ikwatijara.

¹⁰ A'ereki ġa ndehe nhande rekorame nhande nimbote'varuhui ġa pe. Nahā reki nhande hendukatupavi aheremimbo'eagwera a'ero nhande rekorame ġa ndehe.

¹¹ Pejirokwa ti a'ea rehe Jesus Cristo'ga jivyhava imboha'uva ġwaramo. A'ereki aġwamo ira'agwe hī gajivyhava. Ymya nhandejikogypyrame Cristo'ga rehe nhande ei: "Kotihī po ti Jesus'ga jivyri nehē." Aġwamo kaitu ira'agwe gajivyhava. Pejirokwa tuhē ti a'ero. Ojivyrame po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nehē.

¹² Tamombe'u ti ojo'java'ea pe me a'ero. Ypytunahiva ko ite'varuhu nhande ve. Ypytuna javijitehe aḡwamova'ea ko ite'varuhu. Ko'ema reki ikatu nhande ve. Ko'ema javijitehe po ti ikaturamo aerēva'ea nehē. Cristo'ga jivyrirē po ti ikatuheteramo nehē. Momina ḡwerī kiro aḡwamova'ea ypytuna'java'ea nhande hugwi. Nurā ti xako te'varuhu pi a'ero. Ko'eḡwerīa ja ko Cristo'ga ojivy ḡwerī. Nurā ti xako katu ga'java'ero.

¹³ Kojahua rupi ahe oko katu tohepia ti ḡa jirekokatua javo. Kojahuarupive'ḡa javijitehe ti xako katu no. Tape'upe'ui ti ahemboheagwryryva'ea kaḡwitiḡa pejeagwryryve'ymamo. Taperekoi ti ojipe'ḡa nembireko'ḡa. Peakwaha ti. Tapejogwayvaruhui ti. Tapenhimyrōi ti ojipe'ḡa ndehe.

¹⁴ Penhimongo ti Jesus Cristo'ga ja ga pavēi pejikovo. Tapembopogwei ti pejeaporogitate'varuhua rehe penhimimbotarimova'ea rehe.

14

Tape'ete'varuhui ti penhiirū'ḡa pe

¹ Kiroki ḡa ndokwahakatui ve Cristo'ga nhi'iḡa ojikogame ga rehe – peko ti ḡa ndehe ḡa mbuhuruka pejipyteri pe. Emo tapenhi'iḡayvari ti ḡa.

² A'ereki jara'ḡa e'i: “Pry Tupana'ga pe ahe i'upavame mbatera.” Jara'ḡa ki a'e te – kiroki ḡa ndokwahakatui ve Cristo'ga nhi'iḡa – ḡahā e'i: “Ndapyryvi Tupana'ga pe ahe i'uuhui mbiara.”

³ Kiroki ḡa o'u pa mbatera – togwerekomemuayme ti ḡa jara'ḡa ḡa mbiara ue'ymame. Mbiara ue'ŷve'ḡa na jitehe te'iuhuyme ti jara'ḡa pe pe'u paravuhu pe mbatera javo. A'ereki Tupana'ga e'i mbatera upave'ḡa pe: “Ḡa ko jireheve'ḡa.”

⁴ Tape'ei ti ḡa pe: “Peko te'varuhu pe.” A'ereki ḡa pendeheve'ḡa rūi. Ganduvihava'ga po ti e'i ḡa pe. Ga ndekokaturame po ti ga ei pepyry pe javo. Ga ndekote'varuhurame po ti ga ei peko te'varuhu pe javo. Tupana'ga po ti e'i tuhē ojiheve'ḡa pe: “Peko katu pe.” A'ereki nhandepojykaharete'ga ḡa mongo katu ḡa nderekovo.

⁵ Jara'ḡa e'i: “Kiroḡwe ko dia huvihavuhua ojipea hohe,” ei ḡa. Jara'ḡa ki a'e te e'i: “Na rūi. Ndojovavyvi a,” ei ḡa. Nahā ji ei pe me a'ero. Pehe po pekwaha hete pejiyvyteri pe hamo.

⁶ Kiroki ḡa e'i diaruvihavuhua pe – ḡa e'i: “A'ea rupi timbohete Tupana'ga.” Kiroki ḡa o'u mbiara jipi – ḡa o'u timbohete ti Tupana'ga javo no. A'ereki ḡa e'i Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde imbuhuruka mbiara ore ve.” Kiroki ḡa ndo'ui mbiara – ḡa ndo'ui a'ea timbohete Tupana'ga javo. Ojipea i'urame ḡa ei Tupana'ga pe a'ero: “Ndepyry hete nde imbuhuruka ore ve.”

⁷ Nhanemanoe'ymame nhande ndia'ei: Xako ti nhande nhaneremimbotarimova'ea rehe. Nhanemanorame na jitehe nhande ndia'ei a'ea.

⁸ Nhanemanoe'ymame nhande ei: Xako ti nhandepojykaharete'ga remimbotarimova'ea rehe. Nhanemanorame a'ea jitehe nhande ei. Nhande ko nhandepojykaharete'gareheva'ea a'ero nhanemanoe'ymame nhanemanorame no.

⁹ A'ereki Cristo'ga okwera omanoa hugwi tako ti ji ḡapojykaharetero javo omanoe'ŷve'ḡa pojykaharetero omanove'ḡa pojykaharetero no.

¹⁰ Oro pe mbiara ue'ŷva'ero, maraname pe euhui penhirū'ḡa pe Tupana'gareheve'ḡa pe peko te'varuhu pe javo? Oro pe no mbatera upava'ero, maraname pe penhiirū'ḡa nderekomemui naerū? A'ereki Tupana'ga jate okwaha javo a'ea pe. Nhande ve nhaporemo po ti ga e'ie'i nhandereaporogita pe nehē.

¹¹ A'ereki ikwatijara e'i:

“Tupana'ga e'i:

‘Ga naġanani po ti ji mbohetei nehē
ndeipyry hete nde javo.

E'i pa po ti ġa ji ve nehē

nde ko Tupanetero javo ji ve nehē,' ei ga.

‘A'iti tuhē, a'e ji pe me,' ei Tupana'ga,” e'i ikwatijara.

¹² Nhande nhaporemō po ti imombe'ui nhandereaporoġita Tupana'ga pe a'ero nehē.

Tapembote'varuhui penhiirū'ġa

¹³ Tape'jia'javuhui ti ojohupeupe peko te'varuhu pe javo. Nahā po pe'ji hamo: “Xakote'varuhuyme ti timbote'varuhuyme nhaneirū'ġa nehē,” pe'ji po pe hamo.

¹⁴ Mbatara nhaporemō pyry reki. Pyry nhande i'ui mbiara a'ero. A'ea tuhē Jesus'ga okwahavuka hete ji ve okovo ji pavēi. Po ojipe'ġa japyakai mbiara rehe ite'varuhu ahe i'ui javo novīa, a'ero po ġa pe ite'varuhu tuhē ġa i'urame.

¹⁵ Po ti ġa hepiagi pe i'urame ġwia, a'ero po ti ġapy'a rekotehei pe ndehe nehē. Po ti pe ġapy'a mongotehei i'gwovo ġwaramo, a'ero po ti pe ndaperekokatui ġa okoe'yma ġa ndehe. Tapembote'varuhui ti nanongara'ġa a'ero mbiara gwove'ŷ ga pyri. A'ereki Cristo'ga omano ġa ndepyga.

¹⁶ Pe'ji po pe pejohupe: “Nahanahā xako. A'ereki a'ea ko pyry nhande ve,” pe'ji po pe novīa. Emo ojipe'ġa erame ite'varuhu nanongara pe, a'ea rehe ti tapekoi a'ero te'ite'varuhuyme ti ġa javo.

¹⁷ Tupana'gareheva'ero nhande ndia'ei: “Gwiġwia ti ti'uyme. Gwia ti ti'u.” Ndia'ei ko nhande nanongara pe. “Xako katu ti. Xajogwereko katu ti no,” xa'e nhande. “Tianderoryrory ti. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mbohory jipi,” xa'e nhande.

¹⁸ Nahā nhande rekorame Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe Tupana'ga nhimohemi nhande rehe. Ojipe'ġa e'i nhande ve no: “Pepyry hete pe pejikokatuavo.”

¹⁹ Nurā ti xajirokwa nhandejogwerekokatuavo nhanenhombojikheteavo Cristo'ga rehe nehē.

²⁰ Pyry nhande i'upavi mbatera novīa. Emo ite'varuhu nhande mbatera ui ġa pyri – kiroki ġa e'i: “Ite'varuhu ahe i'urame ġwihā.” I'urame po nhande ġa mbote'varuhui a'ero. Tapembote'varuhui ti nanongara'ġa Tupana'gareheve'ġa a'ero ġwia ue'yma ġa pyri.

²¹ Kiro pyry nhande ndi'ui mbiara nanongara'ġa pyri a'ero. Pyry nhande ndi'ui vinho ġa pyri ġa erame ite'varuhu jupe. Ojipea pe ġa erame ite'varuhu jupe no pyry nhande pohiri jugwi nhande rekorame ġa pyri timbote'varuhuyme ti nhaneirū'ġa javo.

²² Penembiroviara ti tapemombe'uuhui ojipe'ġa pe a'ero. Pekwaha ti a'ea Tupana'ga pavēi jate. Pe'ji po pe: “Pyry po ti ji rekoī nahanahā nehē,” pe'ji po pe. Nahā pejikorame po pe ndoryvamo a'ero peji'ee'yname pejiyvyteri pe nehē: “Ndapyryvi reki nahā ji rekorame.”

²³ Po ġa e'i: “Mara'ngu po pyryvamo ji mbiara i'ui?” Nanongara'ġa i'urame Tupana'ga e'i ite'varuhu ġa pe. A'ereki ġa nde'i: “Ajiko ji Jesus'ga rehe. Nurā ko pyry ji i'ui.” A'ea ġa nde'i. Oko te'varuhu reki ġa a'ero o'ee'yname: “Pyry ji rekoī nahā Cristo'gareheva'ero.”

15

Timbohory ti ojipe'ġa

¹ Nhandejikokaturame Cristo'ga rehe tipoko po nhande jara'ga hamo – kiroki ġa ndokwahakatui ve ojikoga Cristo'ga rehe. Xakoyme ti nhande nhanderemimbotarimova'ea rehe jate nhanenhimbohoryva.

² Nhaneirũ'ġa po nhande ġa mbohory hamo tapyry ti ġa pe javo. A'ero po ti ġa jikokatui Cristo'ga rehe nehẽ no.

³ A'ereki Cristo'ga vehevi nonhimbohoryvi no. Ikwatijara omombe'u Cristo'ga ga nhi'iġame Tupana'ga pe. “Ga ete'varuhurame nde ve ġandekote'varuhua ji kwai,' ei ga,” e'i ikwatijara.

⁴ Tupana'ga okwatijarukaruka ahe ve hako penembikwatijara nhaporemō ti tombo'embo'e aerẽve'ġa javo hako. Aherembikwatijara nhande mbo'embo'e a'ero nhande monhimomiranama. A'ea nhande mbo'e nhande mbohoryva no. A'ero nhande ei: A'iti tuhẽ po ti pyryvamo nhande ve nehẽ.

⁵ Tupana'ga tuhẽ nhande monhimomirana jipi. Gaha nhande mbohory no. Tombojo'jajo'ja ti ga pendeaporoġita a'ero pe mbojogwerekokatuavo Jesus Cristo'ga rupi pe horame.

⁶ Pejikoty'aro ġwaramo po ti pe Tupana'ga mbohetei a'ero nehẽ nhandepo-
jykaharete'ga ruva'ga Jesus Cristo'ga ruva'ga.

Judeus'ġarũive'ġa ombohete Tupana'ga

⁷ Peko hete ti ojogwehe. A'ereki Cristo'ga oko hete pe ndehe. Pe ndekorame ojogwehe po ti ojipe'ġa ei nehẽ: “Tupana'ga ko pyry hete. A'ereki gareheve'ġa oko hete ojogwehe,” e po ti ġa Tupana'ga mboheteavo nehẽ.

⁸ Kiro ji ei pe me: Cristo'ga uhu yvya koty imombyryva judeus'ġa pe raikwehe. A'ereki Tupana'ga e'i judeus'ġa namonhava'ea pe hako: “Tamondo ti Cristo'ga pe pyri tomombyry ti ga pe me javo,” ei Tupana'ga hako. Nurã Cristo'ga ruri a'ero tanhi'ĩpo'ru ti Tupana'ga javo. Igwete ga ei: “A'ero po ti ġa ei nehẽ: ‘Tupana'ga nopiriani ġwembi'ea jipi,' e po ti ġa nehẽ,” ei Cristo'ga raikwehe.

⁹ Cristo'ga uhu imombyryva judeus'ġa pe judeus'ġarũive'ġa ti tombohete Tupana'ga javo no. “Tombohete ti ġa ga oporogwetyga rehe,” ei ga. Aherembikwatijara e'i no. A'ereki omombe'u Cristo'ga nhi'iġa Tupana'ga pe hako.

“Judeus'ġarũive'ġa pyteri pe po ti ji ei nehẽ
ndepyry hete nde javo.

Orombohete po ti ji nhinhimby'yita nde ve nehẽ,” e'i ikwatijara Cristo'ga nhi'iġa mombe'gwovo hako.

¹⁰ Ojipeva'ea rembikwatijara e'i no:

“Judeus'ġarũiva'ero ti pejoryjory Tupana'ga remimo'ẽhara'ġa pavẽi judeus'ġa pavẽi,” e'i aherembikwatijara.

¹¹ Ojipeva'ea rembikwatijara e'i no:

“Judeus'ġarũiva'ero ti pembohete nhandepo-
jykaharete'ga.

Ojipendyhyga'ġa nhaporemō ti tombohete ga,” e'i aherembikwatijara.

¹² Isaíasva'ea okwatija Cristo'ga mombe'ujipeavo no hako.

“Jesséva'ea rymymino'ga po ti ojihu yvyakotyva'ero nehẽ.

Judeus'ġarũive'ġa nduvihavamo po ti ga rekoi nehẽ.

‘Gaha po ti nhande reroho yvagi pe nehẽ,’ e po ti judeus'ġarũive'ġa nehẽ,” ei ahe ikwatija hako.

¹³ Tupana'ga pe mbo'e penderohoaġwama rehe no. Ga po ti tapembohory hete inoġatuavo pepy'a nehẽ. A'ereki pe pejiko ga rehe. Igwaigwavete po ti Tupana'ga ra'uva pe mbo'embo'ei. A'ero po ti pe ei nehẽ: “Uhu tuhẽ po ti ga nhande rerogwovo yvagi pe nehẽ,” pe'e po ti pe nehẽ.

Paulova'ea poravykyagwera judeus'ġarũiva'ea pe

¹⁴ Nhiirũ, jihi ko opokwaha hete. Pepyry hete pe. Pekwaha hete pe mbatera no. Penhomoġita kwaha pe no.

¹⁵ Emo ji akwatijaruka pe me tapekwahava'ja ti mbatera javo. Namombe'unhimimi ji imondovouka pe me a'ero. A'ereki Tupana'ga omombyry ji ve.

¹⁶ Ga ji mboporavyky Jesus Cristo'ga pe judeus'ġarũive'ġa pokoguka ji ve. Ikwava'ẽhara'ġa omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iġa judeus'ġa pe. Na jitehe ji imombe'umbe'ui kiro Tupana'ga remimombe'upyryva judeus'ġarũive'ġa pe Cristo'ga mombe'gwovo. Amombe'u ji ġa pe takwava'ẽ ti ji ġa Tupana'ga pe javo. Ga ndehe po ti Tupana'ga nhimohẽhetei nehẽ Tupana'ga ra'uva ġa mombyryvame nehẽ.

¹⁷ Jesus Cristo'ga okovo ġwaramo ji pavẽi jiroryrory hete ji jiporavykyrame Tupana'ga pe.

¹⁸ Amombe'u po ti ji pe me jiporavykyagwera. Emo Cristo'ga remimboporavykyagwera jate po ti ji imombe'ui pe me nehẽ. A'ea ji namombe'unhimimi. A'ereki Cristo'ga ji poko hete ji mboporavykyavo Tupana'ga pe. A'ero ji imombe'ui Tupana'ga nhi'iġa judeus'ġarũive'ġa pe tohendu katu ti ġa javo. Amombe'umbe'u ji ġa pe. Ako katu ji ġapyteri pe no.

¹⁹ Tupana'ga ra'uva ombuhu opopoakara ji ve. A'ero ji hepiukari ġa pe ahemonhimomby'aheteve'ea. Nurã ġa hendukatui Tupana'ga nhi'iġa. Amombe'umbe'u ji Tupana'ga remimombe'ua ġa pe a'ero Cristo'ga mombe'gwovo. Jerusalém me na'ẽ ji ga mombe'ui ġa pe. Pea hugwi ji hoi a'ero pea rupi. Ambojoapiapi ji jigwovo cidades pe ga mombe'gwovo ġa pe. Aerẽ ji hoi Ilíriapeve'ġa gwyri pe no.

²⁰ A'ereki ji ajirokwa Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe pevo – perope ġa nohenduvi ve Cristo'ga mombe'ua. Jihi ndahoi Cristo'ga mombe'gwovo ġa pyri – perope ojipe'ġa omombe'u jipe Cristo'ga ġa pe. Nanongara'ġa ji nambo'ei jipi.

²¹ Ikwatijara e'i no:

“Ojipe'ġa nomombe'ui ve ga ġa pe.

Emo po ti ġa okwaha tuhẽ ga nehẽ.

Kiroki ġa nohenduvi ve

– okwaha po ti ġa ga nehẽ,” e'i ikwatijara.

Paulova'ea oho pota Romapeva'ea pyri

²² Ymyagwera jate ji hopotarahivamo pe pyri novĩa. Emo ji ahoaho ojipe'ġa pyri. A'ero tehe ji ndahoi ve pe pyri.

²³⁻²⁴ Aġwamo reki ji amombe'u pa Cristo'ga avove'ġa pe. A'ero po ti ji hoi Espanhapeve'ġa gwyri pe. Ji kwavame po ti ji pytai pe ndepiaga nehẽ. A'ereki ymyahũ ji porepiapotaramo pe ndehe. Apytaahi'vi po ti ji pe pyri nehẽ jiroryroryvamo pe ndehe nehẽ. A'ero po ti pe ji pokogi nehẽ ji mondovouka pea rupi nehẽ.

²⁵ Kiroġwe po ti ji hoi na'ẽ Jerusalém me tapoko ti Cristo'gareheve'ġa pevo.

²⁶ A'ereki ġa pe Macedõniapeve'ġa gwyripeve'ġa Cristo'gareheve'ġa omono'ono'õ itambere'ia. Na jitehe Gréciapeve'ġa gwyripeve'ġa omono'ono'õ itambere'ia ġa pe. “Timondouka ti itambere'ia Jerusalém me Cristo'gareheve'ġa pe imbatere'ỹve'ġa pe,” ei ġa ojohupe. Ganemimbuhura po ti ji herohoi kiro heja ġa pe a'ero nehẽ.

²⁷ Gwemimbotarimo tehe ġa omondouka imombyryva Jerusalémmeve'ġa pe judeus'ġa pe. “Timondouka po nhande mbatera ġa pe hamo,” ei ġa raikwehe. A'iti tuhẽ. A'ereki judeus'ġa ojikwe omombyry ġa pe judeus'ġarũive'ġa pe Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe. Igwete ġa jikogi Cristo'ga rehe raikwehe

Macedôniapeve'ğa Gréciapeve'ğa no. Kiro pyryvamo ға imondoukari ombat-
era judeus'ğa pe ikwepyyga a'ero. A'ereki judeus'ğa pyryvipe ға pe Cristo'ga
mombe'gwovo ға pe.

²⁸ Kiro po ti ji herohoi ғанemimbuhura itambere'ia heja Jerusalémmeve'ğa
pe a'ero nehë. Hejapavame po ti ji hona'ëi pe pyri pe ndepiaga nehë jhorame
Espanhapeve'ğa gwyri pe nehë.

²⁹ Cristo'ga omombyry hete ji ve. Ji horame pe pyri po ti ga imombyryhetei
pe me nehë no. A'ea ji akwaha hete.

³⁰ Nhiirũ, xajiko nhande nhandepojoykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe.
Nhandejopy'a ja nhande no. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mongoi
nhandejopy'a ja. Nurã ji ehetei pe me a'ero: Ji ja ti penhi'i hete Tupana'ga
pe ji repyga.

³¹ Nahã ti pe'ji ga pe: “Apĩ, ea'ngu ti Paulo'ga ga horame Judéiapeve'ğa gwyri
pe tojukayme ti ға ga pevo. A'ereki ға ndojikogi Cristo'ga rehe,” pe'ji ti ga pe.
“Kiro po ti Paulo'ga herohoi judeus'garũive'ğa itambere'ia Cristo'gareheve'ğa
pe judeus'ğa pe Jerusalém me nehë. Ga herohorame ға pe embohoryory ti ға
judeus'garũive'ğa itambere'ia rehe topyhy ti ға Paulo'ga hugwi javoji,” pe'ji ti
Tupana'ga pe ji repyga, a'e hete ji pe me.

³² A'ero po ti ji roryheteramo ji horame pe pyri nehë Tupana'ga ji mon-
doukarama pe pyri nehë. A'ero po ti pe ji mbohoryhetei nehë no.

³³ Tupana'ga onogatue'yimi nhandepy'a. Tapendereko katu pa ti ga a'ero
nehë. Na tuhë.

16

Paulova'ea omondouka onhi'iga gwembikwahava'ea pe

¹ Tamombe'u ti pe me Febehëa nhaneirũhëa. Hëa ko Jesus'gareheve'ğa
ndepiakatuhara'ğa pokoharamo oko cidade de Cencreia pe. Pyry hete ko hëa.

² Hëa rurame pe pyri pembuhu ti hëa penhonga pe pejikokatuavo hëa
pe. A'ereki hëa ojiko hete nhandepojoykaharete'ga rehe. Nanongara'ğa po
nhande timbuhuruka tuhë nhande pyri hamo nhande Cristo'gareheva'ero
ğwaramo hamo. Hëa herekoe'yname mbatera pemondomondo ti hëa pe
a'ero. A'ereki hëa jitehe opokopoko jara'ğa jipi. Hëa ji poko ikwehe no. Nurã
ti pepoko hëa imondovo hëa pe mbatera nehë.

³ Tamondouka ji nhinhi'iga Priscilahëa pe hëarembireko'ga pe no Áquila'ga pe.
Ga oporavyky ji pavëi Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ikwehe.

⁴ Ji repyga ға omano gwerevi onhia'ngue'yma ikwehe tomanoyme ti Paulo'ga
javo ikwehe. A'e ji ға pe kiro: “Pepyry hete pe.” Judeus'garũive'ğa na jitehe e'i
– kiroki ға onhimono'õ jipi Cristo'gareheva'ero. Ga nhaporemõ e'i Áquila'ğa
pe: “Pepyry hete pe Paulo'ga a'nguavo.”

⁵ Tamondouka ji nhinhi'iga ға pe no – kiroki ға onhimono'õ
Cristo'gareheva'ero Áquila'ğa nonga pe.

Tamondouka ti nhinhi'iga Epêneto'ga pe no. Jipy'a ja hete ga. Ga na'ë ko ojiko
Cristo'ga rehe Ásiapeve'ğa gwyri pe ikwehe.

⁶ Tamondouka ji nhinhi'iga Mariahëa pe. Hëa oporavyky hete pe pokoga
raikwehe.

⁷ Tamondouka ji nhinhi'iga Andrônico'ga pe Juniashëa pe no. Ga ko jire'yja'ğa
judeus'ğa. Orojogwereko ore cadeia pype ikwehe. Jijikoga renonde ға
jikogi Cristo'ga rehe. Ga ko ojipe'ğa hohe Cristo'ga moirũhara'ğa pyteri
pe.

⁸ Tamondouka ji nhinhi'iga Ampliato'ga pe no. Jipy'a ja hete ga
Cristo'gareheva'ero.

- 9 Tamondouka ji nhinhi'iga Urbano'ga pe no. Nhande ja ga poravykyi tamombe'u ti Cristo'ga ga pe javo. Estáquis'ga pe ji imondoukari nhinhi'iga no. Jipy'a ja hete ga.
- 10 Tamondouka ji nhinhi'iga Apeles'ga pe no. Onhimomirana ga hahya pe opohire'yima Cristo'ga hugwi.
Tamondouka ji nhinhi'iga Aristóbulo'ga rongapypeve'ga pe no.
- 11 Tamondouka ji nhinhi'iga Herodião'ga pe. Jire'yja'ga ko ga judeu'ga.
Tamondouka ji nhinhi'iga Narciso'ga rongapypeve'ga pe no – kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe.
- 12 Tamondouka ji nhinhi'iga Trifenhã pe no Trifosahã pe no. Ga oporavykyi hete nhandepojoykaharete'ga pe.
Tamondouka ji nhinhi'iga Pérsidhã pe. Jipy'a ja hete hã. Hã oporavykyi hete tuhã nhandepojoykaharete'ga pe no.
- 13 Tamondouka ji nhinhi'iga Rufo'ga pe. Ojipe'ga hohe ko ga pyryi hete Cristo'gareheva'ero. Gayhã pe ji imondoukari nhinhi'iga no. Jihya ja ko hã ji rerekokaturu gwaramo.
- 14 Tamondouka ji nhinhi'iga Asíncrito'ga pe no Flegonte'ga pe no Hermes'ga pe Pátrobas'ga pe Hermas'ga pe gapyryve'ga pe no nhaneirũ'ga.
- 15 Tamondouka ji nhinhi'iga Filólogo'ga pe Júliã pe no Nereu'ga pe garendyrahã pe no Olimpas'ga pe no gapyryve'ga pe nhaporemu no Cristo'gareheve'ga.
- 16 Penho'anhuvanhuvã ti penhoiruamo. Ojipendyhyga'ga nhaporemu – kiroki ga onhimono'õ jipi Cristo'gareheva'ero – ga omondouka onhi'iga pe me.

Mbapavamo Paulova'ea omogita ahe

17 Nhiirũ, kiro ji ehetei pe me. Pehepia ti ga pejipe'avo ga hugwi – kiroki ga ga mbojogwayvayvaruka. “Pembo'eagwera ndapyryvi,” ei ga. “Ore po ti pe mbo'e nehẽ,” ei ga. Ganhi'iga rendukaturame po ahe ndojikokatua'javi Cristo'ga rehe a'ero. Pejipe'a ti ga hugwi, a'e ji.

18 Nanongara'ga ndokoi nhandepojoykaharete'ga remimbotarimova'ea rehe Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. Gwemimbotaruhua rehe ga ndekoi. Onhi'igatu tehe ga ojipe'ga mboheteteheavo ga moandyandyita – kiroki ga onhimombaragwahavi gandekote'varuhuva'ea rehe.

19 Pehe reki pehendu katu Cristo'ga mombe'ua. Ojipe'ga nhaporemu okwaha penemiendukatua. Nurã ji roryroryvamo pe ndehe. A'e ji pe me a'ero: Peko katu kwaha ti, a'e ji. Tapekote'varuhukwahavi ti, a'e ji pe me no.

20 Tupana'ga onogatue'yimi nhandepy'a. Ga po ti kotihĩ omombi pe hugwi Satanás'ga popoakara anha'ga ruvihavuhu'ga popoakara nehẽ. Pe po ti Satanás'ga hoheramo a'ero nehẽ.

Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomomyry pe me.

21 Timóteo'ga – ga oporavykyi ji pavẽi – ga omondouka onhi'iga pe me. Na jitehe Lúcio'ga omondouka onhi'iga Jasão'ga pavẽi Sosípatro'ga pavẽi. Jire'yja'ga ko ga judeus'ga.

22-24 Gaio'ga omondouka onhi'iga pe me no. Garonga pype ji ruvi kiro. Garonga pype jitehe Cristo'gareheve'ga onhimono'ono'õ jipi. Erasto'ga omondouka onhi'iga pe me no. Gaha gwereko katu itambere'ia cidadepeve'ga nduvihava'ga pe. Quarto'ga nhaneirũ'ga omondouka onhi'iga pe me no.

Ji ko Tércioramo. Jihy akwatija koha Paulo'ga repyga. Cristo'gareheva'ero ji amondouka nhinhi'iga pe me no.

Paulova'ea ombohete Tupana'ga

²⁵ Timbohete ti Tupana'ga. Gaha pe mbojiko hete Cristo'ga rehe. A'ea pe ko ji ei jipi ji imombe'urame Tupana'ga remimombe'upyryva Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe. A'ea Tupana'ga okwahavuka yvyakotyve'ġa pe aġwamo. Ymyagwera jate ga ndokwahavukari a'ea ahe ve. A'ero onhimi ahe ve.

²⁶ Aġwamo ki a'e te ikwatijara okwahavuka pa nhande ve – kiroki ikwatijara Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea okwatija hako. A'ereki aġwamo Tupana'ga okoe'ymive'ga e'i: “Akwahavuka ji kiro ojipendyhyga'ġa pe nhaporemo tojiko pa ti ġa Cristo'ga rehe ga rendukatuavo,” ei Tupana'ga.

²⁷ Tupana'ga jate okwaha hete. Gaha jate ko Tupanetero. Timbohete ti ga avuirama a'ero. A'ereki Jesus Cristo'ga omboheteuka ga nhande ve. Na tuhē. Amém.

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY CORINTOPEVA'EA PE Primeira Carta de Paulo aos Coríntios

¹ Jihi ko Pauloramo. Sóstenes'ga oko ji pavēi no. Nhaneirũramo ko ga rekoï Cristo'gareheva'ero okovo ġwaramo. Kiro ji ikwatijari nhinhi'iġa imondovouka pe me. Tupana'ga ġwemimbotarimo Jesus Cristo'ga moirũukari ji ve ikwehe. “Eho ti Jesus Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo ojipe'ġa pe ga repyga,” ei Tupana'ga ji ve ikwehe.

² Kiro ji ikwatijari imondovouka nhinhi'iġa pe me a'ero – perope peju cidade de Corinto pe pejijatykavo Tupana'ga mboheteavo. Pe ko Tupana'gareheva'ero. A'ereki Tupana'ga pe mo'emo'ẽ ojive. “Jireheva'ero ko pe ndekoi pejikoty'a Jesus Cristo'ga rehe,” ei Tupana'ga pe me. Ojipe'ġa ġwyrivepe'ġa pe nhaporemog a ei no – kiroki ġa Jesus Cristo'ga mbohete jipi. Ga ko nhandepojykaharete'ga ġapojykaharete'ga no.

³ Tupana'ga ti tomombyry pe me nhanderuvete'ga Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonogatu ti ġa pepy'a nehẽ no.

Tupana'ga omombyry pe me

⁴ Nhinhi'iġa nanani Tupana'ga pe ji ei: “Ndepyry hete nde imombyryva Corintopeve'ġa pe ġa jikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe,” a'ea'e ji ga pe jipi pe mombe'gwovo.

⁵ Pe jikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavēi Tupana'ga imombyry-hetepavi pe me a. Ga okwahavuka pa pe me Jesus Cristo'ga mombe'ua. Pemombe'u kwaha hete pe Jesus Cristo'ga ojipe'ġa pe no.

⁶ A'ereki Tupana'ga ġweroviaheteuka pe me Cristo'ga mombe'ua.

⁷ A'ero pe herekopavi Tupana'ga ra'uva remimbuhuhava pyryheteve'ea pe imboha'uvame Jesus Cristo'ga ukwahava.

⁸ Jesus Cristo'ga tuhẽ po ti pe mbojiko hete ojihe pe mongokatuavo avuirama nehẽ. A'ero po ti ga nombojari'i'i pe ndehe nehẽ ura'javame nehẽ.

⁹ Tupana'ga ġwembi'ea rupi oho jipi. Nurã nhande jikogi ga rehe. E'i ga pe me raikwehe tapejikoty'a ti jira'yra'ga pavēi javo. Nhandepojykaharete'ga pe ga ei Jesus Cristo'ga pe.

Ojogwayva ahe Corinto pe

¹⁰ Nhiirũ, kiro ji ehetei pe me Jesus Cristo'ga repyga. Pembojo'jajo'ja ti penhi'iġa ojohupe. Tapejogwayvayvari ti. Pejihe'a katu ti ojogwehe imbojo'jajo'java pejeaporoġita.

¹¹ A'ereki Cloehẽa rongapypeve'ġa omombe'u ji ve pejogwayvayvara.

¹² Ojoatyatyvihu po penhi'iġa. Nahã po pe ei. Jara'ġa e'i: “Ji ko Paulo'gareheva'ero.” Jara'ġa e'i: “Ji ko Apolo'gareheva'ero.” Jara'ġa e'i: “Ji ko Pedro'gareheva'ero.” Jara'ġa: “Ji ko Cristo'gareheva'ero.”

¹³ Cristo'ga jate ko penduvihavete'ga. Gareheva'ero ko pe nhaporemog a'ero. Maranuhũ pe ndapejihe'ari ojogwehe naerũ? Ji rũi reki amano yva rehe pendepykaramo ikwehe. Pe mobatizaramo po ġa nde'i pe me raikwehe: “Kiro pe ndekoi Paulo'gareheva'ero.” Nde'i po ġa a'ea pe me raikwehe. “Cristo'gareheva'ero kiro pe ndekoi,” e po ġa pe me raikwehe.

¹⁴⁻¹⁵ Ji nopomobatizatai ji ruvame pe pyri ikwehe. Pyry reki ji ve ji nopomobatizatai. Po ji pe mobatizatai, a'ero po ġa etehei ji ve hamo: Ojiheva'ero Paulo'ga ġa mobatizatai. Nopomobatizatai ji a'ero. Crispo'ga jate ji amobatiza Gaio'ga reheve Cristo'gareheva'ero ti ġa toko javo.

16 Gahã nohõ, Estéfanos'ga rongapypeve'ğa ji amobatiza nohõ. Ojipe'ğa po ji namobatizai ovuhu.

17 A'ereki a'ea rehe rõi Cristo'ga ji mbuhuruka avo. “Emombe'u ti pyryva'ea ji mombe'gwovo ға pe. Terenhi'igatutehei ti ji mombe'urame ға pe,” ei ға ji ve ikwehe. Ako ji ganhi'iga rupi a'ero. Nurã ji nanhi'igatutehei Cristo'ga mombe'urame ға pe. Po nahã ji nhi'igatui ға pe hamo, a'ero po nhinhi'igatua rehe jate ға ndekoi hamo. A'ero po Cristo'ga mombe'ua rehe ға ndekoi hamo. Ndikwahyi po ға pe Cristo'ga manoagwera ға ndepya a'ero hamo.

Tupana'ga okwaha hete

18 Kiroki ға oho hahyva'ea ruvihava viara rupi okote'varuhuro ғwaramo – nhande imombe'urame ға pe Cristo'ga manoagwera nhande repya, a'ero ға ei: “Pemombe'u tehe pe ғwihã ore ve,” ei ға.

Nhande rehe ki a'e te Cristo'ga manoagwera mombe'ua ikwahy hete reki. A'ereki nhande xaho Tupana'ga ronga viara rupi nhandejikoga Cristo'ga rehe. Cristo'ga manoagwera pyvõ Tupana'ga ikwahavukari nhande ve opoakara.

19 Nahã aherembikwatijara imombe'ui no Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo hako. Tupana'ga e'i hako:

“E'i ға ojive novã:

‘Jireaporogita katu hete ji ikwahaheteavo,’ ei ға ojive novã.

Kiro po ti ji imboukwahavukari ғandeaporogitatehea a'ero nehẽ,” ei Tupana'ga hako.

Nahã aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga hako.

20 Maranuhũ nanongara'ға ndekoi naerũ ikwahapyra'ға pembo'ehara'ға no? Marã onhi'igatuhara'ға no? Yvyakotyve'ға e'i tehe nanongara'ға pe: “Okwaha hete ға.” Tupana'ga ki a'e te omboukwahavuka reki ғanembikwahave'yma.

21 Tupana'ga okwaha hete. A'ero ға ei: “Gweaporogita rupi rõi po ti yvyakotyve'ға ji kwahavi nehẽ,” ei Tupana'ga ға mombe'gwovo. A'ero ға ei ore ve: “Pemombe'umbe'u ti Cristo'ga manoagwera ға pe,” ei ға. “Kiroki ға gwerovia penemimombe'ua ojikoga Cristo'ga rehe – ғahã po ti ji aru yvagi pe jijipyri nehẽ,” ei Tupana'ga ore ve.

Ore imombe'urame Cristo'ga manoagwera ojipe'ға pe, a'ero ға etehei ore ve: “Pemombe'u tehe pe a'ea ore ve,” e'i tehe ға.

22 Judeus'ға e'i ore ve: “Peapo na'ẽ ti ahemonhimomby'ava'ea torohepia,” ei ға. “Hepiagame jate po ti ore heroviari pe Cristo'ga mombe'urame ore ve,” ei ға ore ve. Judeus'ғarũive'ға e'i ore ve: “Pe ikwahaheterame jate penhi'igatuavo po ti ore heroviari penemimombe'ua nehẽ,” ei ға ore ve.

23 Ore ki a'e te oromombe'u katu Cristo'ga manoa yva rehe nhande repya. Judeus'ға onhimonha'nga reki oreremimombe'ua rehe. Judeus'ғarũive'ға e'i reki ore ve: “Pemombe'u tehe pe a'ea ore ve,” ei ға.

24 Na rõi reki ore imombe'urame Tupana'ga remimo'ẽhara'ға pe. Tupana'ga omo'emo'ẽ ға ojive toko ti ға jireheva'ero javo. Judeus'ға pyteripeve'ға hugwi ға omo'emo'ẽ ға. Judeus'ғarũive'ға pyteripeve'ға hugwi ға omo'emo'ẽ ға no. Ore imombe'urame Cristo'ga manoa ға pe ға ei: “Cristo'ga gwepiuka nhande ve Tupana'ga popoakara,” ei ға. “Okwahavuka ға nhande ve Tupana'ga reaporogita no. A'ereki Tupana'ga okwaha hete,” ei ға.

25 Ojipe'ға e'i tehe Tupana'ga pe: “Ga ndokwahavihu,” ei ға javo tehe. Ga okwaha hete reki nhande hohe pa. Ga e'i tehe ға pe no: “Tupana'ga

ndipopoakarihu. A'ereki gara'yra'va'ea omano," ei ġa javo tehe. Nhande hohe pa reki Tupana'ga popoakaramo.

²⁶ Nhiirũ, pekwhahava'ja pejikoagwera Tupana'ga pemo'emo'ẽrame ojive ikwehe. A'ea rupi pe mombe'urame ojipe'ġa ei: "Mokonha'ġa jate okwaha hete. Mokonha'ġa jate ipopoaka hete," ei ġa. "Mokonha'ġa jate huvihavuhu. Jara'ġa ndokwahavihu pa," ei ġa pe mombe'gwovo.

²⁷ Ga e'i pe me ikwahapyre'ỹve'ġa. Tupana'ga ki a'e te e'i pe me: "Opomo'emo'ẽ ji jijive tahepiuka ti ikwahapyra'ġa nembikwahave'yama," ei Tupana'ga pe me. E'i ġa pe me ipopoakare'ỹve'ġa. Tupana'ga ki a'e te e'i pe me: "Opomo'emo'ẽ ji jijive tahepiuka ti ipopoakave'ġa popoakare'yama," ei Tupana'ga pe me.

²⁸ Pe ndehe ġa ndokoi okoteheve'ġa javo pe me. "Huvihava'ġa rũi," ei ġa pe me. Tupana'ga ki a'e te e'i pe me: "Opomo'emo'ẽ ji tahepiuka ti huvihava'ġa ndekotehea," ei ga.

²⁹ Nurã Tupana'ga ei tonhimbohete'pavyme ti ġa ji pyri a'ero.

³⁰ Tupana'ga pe mbojikoty'aruka Jesus Cristo'ga pavẽi. A'ero Cristo'ga okwahavuka nhande ve Tupana'ga reaporoġita. Cristo'ga nhande mombyry no Tupana'ga rerekokatuavouka nhande ve. Cristo'ga nhande mongo Tupana'gareheva'ero. Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi no. Nahã nhande reko'i Tupana'ga nhanembojikoty'arukaro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavẽi.

³¹ A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara e'i a'ero:

"Kiroki ġa ombohete pota

- tombohete ti ġa nhandepo'jy'kaharete'ga jate ndepyry hete nde ji ve javo," e'i ikwatijara hako.

2

Cristo'ga manoagwera mombe'ua

¹ Nhiirũ, jhorame pe pyri ji imombe'ukatui pe me Tupana'ga mombe'ua ikwehe. A'ea nhande ymya ndikwahavi. Ikwahapyra'ġa'jarũiva'ero reki ji imombe'ui pe me. Nanongara'ġa onhi'igatu hete jipi orokwaha hete ore javo pe me. Ji ko na rũi amombe'u pe me a'ero.

² Nahã ji ei jiyvyteri pe: "Jesus Cristo'ga jate po ti ji amombe'u ġapyteri pe nehẽ gamanoagwera yva rehe imombe'gwovo nehẽ," a'e ji jiyvyteri pe.

³ Jipopoakare'ymamo ji reko'i pe pyri a'ero. Ahyhyi ji jikyhyjiavo mara'ngu po ti ji Cristo'ga mombe'ukatuavo ġa pe javo.

⁴ Ikwahapyra'ġa'jarũiva'ero ji ga mombe'ui pe me. Pe mbo'erame ji nda'ei toko ti ġa nhinhi'igatua rupi jave'yama pe me. Nhiremimombe'ua pyvõ Tupana'ga ikwahavukari reki pe me gwa'uva popoakara.

⁵ Tupana'ga okwahavuka a'ea pe me jipopoakara ti tombojikoguka ġa Cristo'ga rehe javo. Yvyakotyve'ġa nembikwahava rũi pe mbojikoguka ga rehe a'ero.

Tupana'ga ra'uva okwahavuka gareaporogita

⁶ Tupana'ga reaporoġita reki ore imombe'ui ġa pe - kiroki ġa okwaha hete Cristo'ga. Yvyakotyve'ġa ndeaporogita ore noromombe'ui ġa pe. Noromombe'ui ore ġandeaporogita no - kiroki ġa yvyakotyve'ġa mondomondo'i ġwemimbotarimova'ea rehe jipi. Ga igwaigwavete ndipopoakari nehẽ.

⁷ Onhimiva'ea ore oromombe'u Tupana'ga rembikwahava. Ymya ga ndokwahavukari a'ea yvyakotyve'ġa pe. Emo yvya apoa renonde ga e'i nhoġwenonde jupe hako. "Nhirembikwahava po ti

gambohuvihavuhuaḡwama nehê,” ei Tupana'ga hako. Nahã Tupana'ga e'i nhoḡwenonde nhande mombe'gwovo hako.

⁸ Yvyakotyve'ḡa nduvihava'ḡa ndokwahavi a'ea raikwehe. Po ḡa ikwahavi hamo, a'ero po ḡa nombovyrukari Cristo'ga mo'ama yva rehe ga jukavo hamo. Ga ko Tupanamo huvihavuhu hete reki.

⁹ Aherembikwatijara Tupana'ga mombe'uhava e'i reki hako:

“Ymya Tupana'ga e'i:

“Tamomyry hete ti nhiarõhara'ḡa pe,' ei ga,” ei ahe.

“Ndihepiagi pa nhande nanongara Tupana'ga remimomyryvaḡwama,” ei ahe hako.

“Nihenduvi pa a'ea no.

Niandeaporoḡitai pa nhande nanongara rehe Tupana'ga remimomyryvaḡwama rehe,” ei ahe ikwatija hako.

¹⁰ Nhande ve reki Tupana'ga ikwahavukari onhimiva'ea. Gwa'uva pyvõ ga ikwahavukari nhande ve. A'ereki a'ea gwepia pa ikwahapava. Tupana'ga ra'uva okwaha pa gareaporoḡita onhimiheteva'ea.

¹¹ Nhandereaporoḡita ojipe'ḡa ndokwahavi. Nhande jate tikwaha nhandereaporoḡita. Na jitehe ojipe'ḡa ndokwahavi Tupana'ga reaporoḡita. Gara'uva jate okwaha a'ea.

¹² Ndirekoi reki nhande ḡandeaporoḡita – kiroki ḡa ndojikogi Tupana'ga rehe. Tupana'ga ra'uva reki ojikoty'a nhande pavêi. A'ereki Tupana'ga ombuhu gwa'uva nhande pyri tokwaha ti ḡa nhiremimomyryva ojive javo.

¹³ Tupana'ga remimomyryva rehe gara'uva ojipe'ḡa mbo'eukari ore ve. Ikwahapyra'ḡa ndeaporoḡita nombo'eukari ore ve a'ea rehe. Igwete ore imombe'ukatui Tupana'ga ra'uva remimbo'ea ḡa pe – kiroki ḡa ojikoty'a gara'uva pavêi.

¹⁴ Kiroki ḡa ndojikoty'ari gara'uva pavêi – ḡa ndogwerekoi Tupana'ga ra'uva remimbuhura. Ore imombe'urame ḡa pe ḡa ei: “Pemombe'u tehe pe a'ea,” ei ḡa ore ve. Ndokwahavi tuhê ko ḡa a'ea.

Gahã jate – kiroki ḡa ojikoty'a Tupana'ga ra'uva pavêi – ḡahã jate onhimombaragwaha nanongara rehe ikwahava.

¹⁵ Gahã okwaha pa. Onhimombaragwaha ḡa pyryva'ea rehe. Onhimombaragwaha ḡa pyryve'ÿva'ea rehe. Emo ḡandeaporoḡita pe po ojipe'ḡa nde'i hamo ikwahave'yma. A'ereki ḡa ndojikoty'ari Tupana'ga ra'uva pavêi.

¹⁶ Nahã Tupana'ga ikwatijarukari ahe ve hako. Igwete ahe ei hako:

“Ndokwahavi pa ḡa nhandepojoykaharete'ga reaporoḡita.

Nomoḡitai pa ḡa ga javo ga pe,” ei ikwatijara.

Nhandereaporoḡita reki Cristo'ga reaporoḡita'java'ea.

3

Peko ti Tupana'ga reaporoḡita rupi

¹ Nhiirũ, jiruvame pe pyri ji namombe'ui onhimiheteva'ea pe me ikwehe. Pejikoty'a pe Tupana'ga ra'uva pavêi novã. Emo pe ndapekoi ve Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. Tayri'ḡa javuhu pe ndapekwahavi a.

² Nurã ji namombe'ui ve pe me onhimiheteva'ea ikwehe. Jukwahava'ea jate ji imombe'ui pe me a'ero. Po ji imombe'ui onhimiheteva'ea pe me, a'ero po pe ndapekwahavi a'ea hamo. Na jitehe kiro ji imombe'urame onhimiheteva'ea po ti pe ndapekwahavi.

³ A'ereki penhimimbotarimova'ea rehe pe ndekoi jipi.

Jukwaha reki a'ea. Penhimyrõ ko pe ojogwehegwehe. Pejogwayvayva ko pe no. Nurã ko ji ei pe me: Peko pe penhimimbotarimova'ea rehe. Cristo'gareheve'ga'jarũiva'ea ko pe.

⁴Pe'e tehe pe javo ojohupe jipi. Jara'ga e'i tehe: "Ore ko Paulo'gareheva'ea," ei ga. Jara'ga e'i: "Ore ko Apolo'gareheva'ea." Nahã po pe etehei pejikovo penhimimbotarimova'ea rehe.

⁵Marã tuhẽ Apolo'ga rekoi naerũ? Marã ko ji rekoi naerũ? Tupana'ga remimbotarimova'eareheva'ero ore memei oroko. Tupana'ga Cristo'ga mombe'uuka ore ve pe mbo'eavouka. A'ero pe jikogi Cristo'ga rehe ikwehe.

⁶⁻⁹Tamombe'u kiro pe me ojo'java'ea a'ero tapekwaha ti nhanderekoa. Tupana'gareheva'ero ko pe kohoa'java'ea. Kohoa jara'ga'jave'ga ko Tupana'ga. Tupana'ga moirũharamo ko ore ga ja a'ero – kiroki ga gwereko katu kohoa. Nahã ko kohoa rerekokatuhara'ga ndekoi jipi. Ojipe'ga otỹ ha'ynha. Aerẽ ojipe'ga imoakỹakymi herekovo. Tupana'ga reki omonhimomboakaruka ga pe. Na jitehe ore pe nderekokatui. Jihi amombe'u ypy Cristo'ga pe me. Aerẽ Apolo'ga pe mbo'embo'ei ga rehe. Tupana'ga reki pe mbojikoguka hete jipi Cristo'ga rehe. Ojipe'ga otỹ, ojipe'ga omoakỹakỹ. Tupana'ga jate omonhimomboakaruka ganemityma. Gaha jate ko huvihavetea a'ero. Itỹhara'ga huvihava rũi imoakỹhara'ga pavẽi. Na jitehe ji huvihava rũi Apolo'ga pavẽi. Tupana'ga jate ko huvihavetea pe mbojikoguka hete Cristo'ga rehe. Ore memei oroporavyky Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo ojipe'ga pe. Kiroki ga oporavyky Tupana'ga pe – ga po ti okwepy imondovo ga pe nehẽ.

Tupana'gareheva'ero ko pe peko onga'java'ero no.

¹⁰Ore ko oroko onga apohara'ga'java'ero. Nahã po ahe japorame onga. Ojipe'ga ombovy okyta imo'ama. Aerẽ ojipe'ga imondoi heheva'ea japopava. Na ja ore pe ndereko katu a'ero. Tupana'ga ji mbokarakaturame ji amombe'u katu ypy Cristo'ga pe me pe mbojikogauka ga rehe. Kiro ojipe'ga pe mbo'embo'ei ga rehe a'ero. Kiroki ga pe mbo'e – ga po pe mbo'e katu a'ero hamo.

¹¹Jesus Cristo'ga jate ko nhande timombe'u ypy ojipe'ga mbojikoguka ga rehe. Ojipe'ga rũi po nhande timombe'u ypy hamo. A'ereki Jesus Cristo'ga Tupana'ga omombe'uuka ga rehe jate ti pejiko javo.

¹²Japorame mbatera imondovo jypyva'ea rehe jara'ga opo'ru pyryheteva'ea – kiroki ndopavi a, ndokai no. Ouro ga opo'ru, prata. Ita'ia ga opo'ru, ikatuheteva'ea – kiroki he'yjuhu ahe omondo itambere'ia hehe. Jara'ga ki a'e te opo'ru opava'ea, okaiva'ea. Yva ga opo'ru, nhungwava, pindova.

¹³Ikairame ganembiapoagwera jukwaha reki ndapyryviva'ea. A'ereki tata ombokai pa ndapyryviva'ea ga hugwi. Jukwaha pyryheteva'ea no. A'ereki tata omboukwaha pyryva'ea nhimomiranama imbokaipave'ymame.

Na jitehe jara'ga pe mbo'e katu Jesus'ga rehe. Jara'ga napembo'ekatui ga rehe. Jesus Cristo'ga rurame po ti jukwahavamo ganemimbo'ea nehẽ, ganemimbo'ekatua. Jukwaha po ti ganemimbo'ekatue'yma nehẽ nohõ. Penembikwahava repiagame po ti Tupana'ga ikwahavi ja'javo pembo'ehara'ga pe nehẽ.

¹⁴Po ti pe ikwahahetei Jesus'ga mombe'ua pejikoga ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga imombyryhetei pembo'ehara'ga pe nehẽ pembo'e katu pe ga javo ga pe.

¹⁵Po ti pe ndapekwahavi Jesus'ga mombe'ua, a'ero po ti Tupana'ga nomombyryvi pembo'ehara'ga pe nehẽ napembo'ekatujuhu pe ga javo ga pe. Oho po ti ga yvagi pe nehẽ novia ojikoga gwaramo Jesus'ga rehe. Emo po ti

Tupana'ga e'i ġa pe: “Napembojikoheitei pe ġa Cristo'ga rehe,” e po ti ga ġa pe nehē.

¹⁶ Pe ko Tupana'ga ruhava. A'ereki gara'uva oko pe pyri. Pekwaha po pe a'ea hamo.

¹⁷ Po ġa imbote'varuhui pe me, a'ero po ti Tupana'ga imbote'varuhui ġa pe nehē. A'ereki pe garuhava pyryheteva'ea.

¹⁸ Tapenhimoandyandyi ti. Po pepyteripeve'ga e'i tehe ojive: “Yvyakotyve'ġa ndeaporoġita rupi ji akwaha hete.” Topohi ti ga ġandeaporoġita hugwi. Toko ti ga Tupana'ga reaporoġita rupi. Ga rekorame Tupana'ga reaporoġita rupi po ti ġa ei ga pe ndokwahavihu ga javo novia. Emo po ti ga okwaha hete tuhē nehē. Tapenhimoandyandyi ti a'ea rehe a'ero.

¹⁹ Yvyakotyve'ġa e'i tehe ojipyteripeve'ġa pe: “Gweaporoġita katu hete ġa ikwahava.” Tupana'ga ki a'e te e'i ġa pe: “Gweaporoġita tehe reki ġa. A'ereki ġa ndokwahavihu,” ei ga. Igwete garembikwatijarukara i'ei no:

“Gweaporoġita kwaha ġa ojipe'ġa moandyandyita.

Emo Tupana'ga okwaha ġa mombiga ġa ndeaporoġitate'varuhurame,” ei ikwatijara.

²⁰ Iru'ia ikwatijara i'ei no:

“Nhandepojykaharete'ga e'i:

‘Heaporoġita tehe ġa

– kiroki ġa e'i tehe ojive

orokwaha hete ore javo,’ ei ga,” ei ikwatijara.

²¹ Tapemboheitei ojipe'ga ji ko ndereheva'ero javo ga pe. Pehe reki pereko pa. Ore nhaporemo ko pendeheva'ero pepokohavamo.

²² A'ereki jihi pe poko. Apolo'ga pe poko. Pedro'ga pe poko. Yvya ko pendepykavamo. Pemanoe'yma ko pendepykavamo. Pemanoa ko pendepykavamo. Aġwamova'ea pendepykavamo. Aerēva'ea pendepykavamo. A'ereki pe pereko pa a'ea pejipokohavamo.

²³ A'erorame tehe pe pepoko Cristo'ga gareheva'ero. Cristo'ga ko opoko Tupana'ga gareheva'ero.

4

Cristo'ga moirūharava'ea poravykya

¹ Nahā po pe ei ore mombe'gwovo a'ero hamo: “Ga ko Cristo'ga remimbotarimova'eareheva'ero oko ga pokoga,” pe'ji po pe hamo. “Tupana'ga nhande mbo'euka ġa pe aherembikwahavipyre'yma rehe tokwaha ti ġa kiro javo. Nahā ga nhimoirūukari ġa pe.” A'ea po pe ei ore mombe'gwovo hamo.

² Huvihava'ġa e'i omoirūhara'ġa pe jipi: “Peporavyky katu ti ji ve a'ero pejikovo nhinhi'iġa rupi,” ei ġa ġa pe.

³ Jesus Cristo'ga e'i jiporavykya pe a'ero. Pe erame jupe ji ndahaykai reki. Ji ndahaykai ojipe'ġa erame jiporavykya pe no. Jihi vehevi nda'ei jupe.

⁴ Jipoyja hete ji jiyvyteri pe. A'ereki ji aporavyky katu Cristo'ga pe jirekote'varuhue'yma. Ji ero ġwaramo rūi reki jukwahavamo jiporavykypyryva. Nhandepojykaharete'ga po ti e'i jupe nehē Jesus Cristo'ga.

⁵ Nurā ji ei pe me: Tape'ei ti penhinonde ojipe'ġa poravykya pe. Cristo'ga urame po ti hepiukari nhande ve onhimiva'ea nehē – kiroki nhande ndikwahavi ve. Okwahavuka pa po ti ga nhandeaporoġita nehē. Nhande poravykykaturame nhandekovo katu po ti Tupana'ga nhande mboheitei a'ea rupi nehē.

⁶ Nhiirũ, imombe'upavame a'ea pe me ji nhimombe'ui pe ndepyga. Apolo'ga ji amombe'u ko no. Pe me ji imombe'ui orerekoagwera tapen-himbo'e ti pejikovo ikwatijara rehe jate nehẽ. Tapembohetei ti ojipe'ga gareheva'ero ko ji javo. “Ji ndakoi ojipe'ga rehe,” tape'jiuhui ti.

⁷ Tapenhimbohetei no ji ko ga hohe javo. A'ereki ojo'jajo'java'ero pe peko. Tupana'ga remimondotehea reki pe pereko. Gaha omondo pe me. Nurã pe herekoi. Tapenhimbohetei ti a'ero. A'ereki peapoa ko Tupana'ga remimondoa.

⁸ Perekopavipe pe Tupana'ga remimondotehea naerũ? Ndaperekopavi tuhẽ reki pe a'ea. Pe teheuhu peko huvihavamo naerũ ore rekoe'ymame nahã naerũ? Po pyry pe ndekoi huvihavamo novĩa ore ti toroko huvihavamo pe pavẽi novĩa.

⁹ Emo Tupana'ga po e'i ore ve ovuhu: “Nhimoirũhara'ga ko koji'i toko tehe ojipe'ga hohe pa,” e po ga ore ve. Ore po ga ja – kiroki ga pe ga e'i tijukauka ga ojipe'ga ndovaki javo, a'e ji. A'ereki ga nhaporemõ ore repiaguhu ga ko mbipehu javo ore ve. Yvyakotyve'ga e'i a'ea ore ve yvagipeve'ga pavẽi.

¹⁰ Ore Cristo'gareheva'ero gwaramo ga ei ore ve: “Ndapekwahavihu pe,” ei ga ore ve. Pe ki a'e te pe'ji tehe pejive: “Cristo'gareheva'ero ore orokwaha hete.” Ore ve ga ei: “Ndapepopoakarihu pe.” Pe ki a'e te pe'ji tehe pejive: “Orepopoaka hete ore ojipe'ga mondovo.” Pe ndehe ga ndekoi pe mboheteheateavo jipi. Ore rehe ki a'e te ga ndekoi tuhẽ.

¹¹ Orety'a ore jipi. Oreygwei ore nohõ. Ndorogwerekoi ore tapy'ynhapira. Ore nupanupã ga ore rerekote'varuhuavo. Oropytaahi'vii'viuhu ore jipi. Nahanahã ore reko kiromo jate.

¹² Oroporavyky hete ore oropokapavamo toropyhy ti mbatera orojive javo. Ga ete'varuhurame ore ve ore ei reki: “Tupana'ga ti tomomyry pe me.” Ga imbohahyukarame ore ve ore nhimomiranami reki.

¹³ Ga ore mbotegweterame ore nhi'igatui reki ga pe. Agwamo vehevi ore mbatera ratykwera'java'ea aheremimombora'java'ea ga pe – kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe.

¹⁴ Kiro ji ikwatijarukari pe me. Emo ji nda'ei tipoyjayjaryme ti ga javo pe me. Tambo'e ti ga javo ji ei pe me jira'yra'java'ea pe. A'ereki ji opoarõ hete.

¹⁵ Po pembo'ehara'ga he'yjuhu hete novĩa, po ga dez mil novĩa. Emo ojipeji reki jihi jate ako penduva'java'ero pe nderekovo katu. Ojipe'ga omombe'u Jesus Cristo'ga kiro pe me. Jihi ki a'e te pe mbojikogypy ga rehe pyryva'ea mombe'gwovo pe me ikwehe.

¹⁶ Nurã ji ehetei pe me: Ji rupi ti peho pejikokatuavo.

¹⁷ A'ero ji Timóteo'ga mondoi kiro pe pyri. Ga ko jira'yra'java'ea ji ve. A'ereki jihi ga mbojiko Cristo'ga rehe. Ako hete ji ga rehe. Ga rehe ji jikogi no. Igwete ji Timóteo'ga mondoi pe pyri tokwahavukara'ja ti ga pe me jirekoagwama ji jikoty'arame Cristo'ga pavẽi. A'ea rehe ji Cristo'gareheve'ga mbo'embo'ei jipi no jihorame gagwryri pe nhaporemõ.

¹⁸ Jararamo pepyteripeve'ga nhimbohetehehe kiro Paulo'ga po ti nduri nhande pyri nehẽ javo tehe ji ve novĩa.

¹⁹ Emo Tupana'ga ipotarame po ti kotihĩ ji hoi pe pyri nehẽ. Tihepia ti ga herekorame Tupana'ga popoakara a'ero, a'e ji. A'ea ji takwaha. Ganhi'iga jate rũ ji takwaha ga nhimboheteheherame.

²⁰ A'ereki Tupana'gareheva'ero nhande nianhi'iteheuhui. A'ero koi nhande rekokatui Tupana'ga popoakara pyvõ.

²¹ Marã po ti ji rurame pe pyri a'ero nehẽ? Pe pohire'ymame pendekoagwera hugwi po ti ji nhi'igahyi pe me imbohahyuka nehẽ. Pe pohirame jugwi

po ti ji rekoi pe ndehe pe nderekonhyromo nehẽ jirurame pe pyri nehẽ. Marãva'ea po pe pepota naerũ?

5

Ndoakwahavihu ahe

¹ Kiro ji ei pe me: Omombe'u ġa ji ve pepyteripeve'ga. “Ndoakwahavihu ga okovo,” ei ġa ga mombe'gwovo. A'ereki ga gwereko gwuva'ga rembirekohẽa. Ite'varuhu hete a, xa'e pa nhande jupe. Tupana'gareheve'garũive'ġa vehevi e'i ite'varuhu nanongara pe no.

² Penhimboheteuhu pe naerũ oroko katu pa ore javo tehe naerũ? Ndapevy'arihu hete po pe ga rehe hamo. Pepe'a ti ga pejipytera hugwi ga mondovo pejatykarama jipi Tupana'ga mboheteavo.

³⁻⁴ Jira'oa ko irupe pe hugwi kiro novĩa. Emo ji amondo jireaporoġita imongovo pe pyri. Ji ndakoi pe pyri novĩa. Emo ji a'e jipe akoja'ga pe. “Jesus'ga nhandepojykaharete'ga e'i nde ve: ‘Nde ereko te'varuhu,’ ei ga nde ve,” a'e ji ga pe a'ero. Pejatykarama po ti ji imondoi jireaporoġita pe pyri nehẽ. Jesus'ga popoakara po ti pe nderekoi nehẽ no.

⁵ Pejatykarama ti pekwava'ẽ akoja'ga Satanás'ga pe tombotegwete ti ga gara'oa nehẽ. Jesus'ga ti togweroho gara'uva yvagi pe a'ero nehẽ ura'javame nehẽ.

⁶ Ndapyryvi reki pe nhimboheterame oroko katu pa ore javo tehe. Nhande japorame pão xunhiete'i nhande imondoi imbovuhava hu'uma pype. A'ero ivuvuvuvupavi upa. Na jitehe ojipejive'ga okote'varuhuve'ga pytarame pepyteri pe, a'ero ojupi pavẽi po ga pe mondoi nehẽ pe mongote'varuhuuka. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ?

⁷ Páscoa rupi judeus'ġa imombopavi imbovuhava ymyava'ea pão reheve tipyahu ti hu'uma a'ero javo – kiroki hu'uma ndogwerekoi imbovuhava. Na jitehe pe pohipavi ymyava'ea hugwi pejikote'varuhua hugwi ikwehe tipyahu ti nhandereaporoġita a'ero javo. A'ereki na tuhẽ pe pendeaporoġita pyahu pejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. A'ereki Cristo'ga omano nhanderekote'varuhua momboa. Pepohi pa ti pejikote'varuhua hugwi a'ero. Ymya judeusva'ea ijukai cordeiros hako tomanoyme ti nhandera'yrypy'ġa javo hako. Aġwamo ġa Jesus'ga jukaukari raikwehe. Jesus'ga omano nhande repyga tohoyme ti ġa hahyva'ea ruvihava pype omanorame javo.

⁸ Nurã ti xako katu jipi. Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi. Tianeaporoġita katu ti nhandekovo. Xanhi'ĩ ti a'itituhẽva'ea rehe.

⁹ Akwatijaruka ji imondovouka pe me ikwehe. Ikwatijarukarama ji ei pe me: “Tapejihe'ari ti ġa ndehe ġa akwahave'ymuhũrame nehẽ,” a'e ji pe moġitavo ikwehe.

¹⁰ Ji nda'ei ġa pe – kiroki ġa ndojikogi Jesus'ga rehe. Nanongara'ġa ko ndoakwahavihu. Ga opotarahivuhu mbatera jipi. Omiomi ġa ojipe'ġa mbatera ġa hugwi. Oko hete ġa ha'angava rehe ġwemimbohete'hara rehe okoe'yma Tupana'ga rehe. Nanongara'ġa pe rũi ji ei pe me: “Tapejihe'ari ti ġa ndehe.” A'ereki yvya koty pejikoro ġwaramo pe pejihe'a tuhẽ ġa ndehe jipi.

¹¹ Ji ikwatijarama pe me kiro ġa pe ji ei – kiroki ġa e'i ojive novĩa: “Ji ko peirũa. Jesus'gareheva'ero ko ji,” ei ġa javo novĩa. Emo ġa ndoakwahavihu. Jara'ġa opotarahivuhu mbatera. Jara'ġa oko hete ha'angava rehe ġwemimbohete'hara rehe okoe'yma Tupana'ga rehe. Jara'ġa e'i te'varuhu ojipe'ġa pe. Jara'ġa ko heagwryrvuhu. Jara'ġa omiomi ojipe'ġa mbatera. Nanongara'ġa erame ji ko Jesus'gareheva'ero javo novĩa, tapejihe'ari ti ġa ndehe. Tape'ui jitehe ti ġa pavẽi.

12-13 Kiroki ġa ndojikogi Jesus'ga rehe – ġa pe ji nda'ei peko te'varuhu pe javo. Tupana'ga gwe ti e'i ġa pe nehē. Ga pe ki a'e te – kiroki ġa ojatyka pe pavēi Tupana'ga mboheteavo – ġa pe po pe ei hamo ġa ndekote'varuhurame. Nahā Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei no: “Pe-mombo ti okote'varuhuve'ga pejipytera hugwi,” e'i.

6

Pemohiġatu ti ojohupe

¹ Penhoirū ko pe Jesus'gareheva'ero. Nurā ji ei pe me: Pejogwayvarama ti tapejogwerohoi juizes'ġa pyri – kiroki ġa ndokoi Tupana'ga rehe. Tapejogwerohoi ti nanongara'ġa pyri tomohiġatu ti ġa nhande ve javo. Jesus'gareheve'ġa jate ti tomohiġatu pe me.

² Tupana'gareheva'ero po ti pe epe'ei imohiġatuavo Tupana'ga rembi-apo'ġa pe nehē. Cristo'ga rura'javame po ti pe ei ġa pe nehē. Ndapekwahavi pe a'ea naerū? Po ti pe imohiġatui ja'javo ġa pe nhaporemo nehē, marā po pe ndapehekati imohiġatuavo nonhimimiva'ea ojohupe naerū?

³ Xa'e po ti nhande imohiġatuavo yvagipeve'ġa pe nehē no Tupana'gapyrive'ġa pe. Ndapekwahavi pe a'ea? Po ti nhande ei ġa pe vehevi nehē, yvyakotyva'ea pe kaitu po nhande imohiġatui kiro hamo.

⁴ Pe jogwayvarama mbatera rehe tapejogwerohoi ti ġa pyri a'ero – kiroki ġa pe Jesus'gareheve'ġa e'i ndapyryvi ġa javo. Nanongara'ġa pyri tapejogwerohoi a'ero nehē tomohiġatu ti ġa nhande ve javo.

⁵ A'e ji kiro pe me tapepoyjayjari ti pejikovo. Ndogwerekoi'i ikwahapya'ga pepyteri pe naerū te'i ti ga peirū'ġa ndeaporoġita pe ġa ndayvarama naerū?

⁶ Nurā pe peirū'ġa nderohoi juizes'ġa pyri Jesus'gareheve'ġarūive'ġa pyri naerū te'i ti ġa nhandeaporoġita pe javo. Na rūi po pe ndekoi hamo.

⁷ Ndapyryvi tuhē pe me pejogwerohohava juizes'ġa pyri pejogwayvarogwaramo. Peirū'ġa ndekote'varuhurame pe me nandejate a'ero. Ga imimame pembatera pe hugwi tapejipygi ti ġa ndehe.

⁸ Pehe reki peko te'varuhu ġa pe a. Pemi reki pe ġambatera ġa hugwi – kiroki ġa peirū'ġa vehevi Jesus'gareheve'ġa.

⁹ Okote'varuhuve'ġa po ti nduvi Tupana'ga pyri yvagi pe nehē. Ndapekwahavi pe a'ea naerū? Tapenhimoandyandyi ti. Kiroki ġa ndoakwahavihu – nduvi po ti ġa Tupana'ga pyri nehē. Kiroki ġa oko hete ha'angava rehe imboheteavo – nduvi po ti ġa ga pyri nehē no. Kiroki ġa gwereko ojipe'ġa nembireko'ġa – nduvi nehē no. Kiroki ġa ojogwereko akwaimbae'ġa memenhuhū – nduvi po ti ġa Tupana'ga pyri na jitehe nehē no.

¹⁰ Iporomive'ġa po ti nduvi pevo nehē no. Kiroki ġa opotarahivuhu mbatera na jitehe no. Heagwryve'ġa po ti nduvi nehē no. Gahā no – kiroki ġa e'i te'varuhu ojipe'ġa pe. Kiroki ġa onupahū ojipe'ġa herua mbatera ġa hugwi – nduvi po ti ġa Tupana'ga pyri yvagi pe nehē no.

¹¹ Na jitehe ko pe jararamo ikwehe novīa. Emo Jesus Cristo'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi pe mo'emo'eamo pe mombyryva Tupana'ga ra'uva pavēi ikwehe. Tupana'ga nhande timbohete jipi.

Penda'oa ko Cristo'ga apoa kiro

¹² Pe'ji po pe: “Cristo'gareheva'ero ġwaramo ji ndajikwakuvi. A'ero ji reko nhiremimbotarimova'ea rehe,” pe'ji po pe novīa. Ji na jitehe ndajikwakuvi novīa. Emo jara aheremimbotarimova'ea ndapyryvi reki ahe ve. A'ereki a'ea ahe pojyka. Nurā ji ndakopavi nhinhimimbotarimova'ea rehe tajpiro'y ti nanongara hugwi – kiroki ahe pojyka, a'e ji pe me.

¹³ Pe'ji po pe no: “Tupana'ga oapo mbiara a'ea ti toho gandevega pype javo. Ga oapo nhanderevega no a'ea pype ti mbiara toho javo,” pe'ji po pe. A'ero pe etehei: “Na jitehe Tupana'ga oapo nhandera'oa tojogwerekoreko ti ġa akwaimbae'ġa kunhangwera'ġa pavēi javo,” pe'ji tehe pe. “Nurã ko pyry nhande ġa nderekohetei. Tireko ti ojipe'ġa nembireko'ġa no,” pe'ji tehe pe. Nanongara rehe ti tapekoi, a'e ji pe me. Tupana'ga oapo tuhē nhanderevega mbiara reheve. Emo po ti ga omomba memei nehē no. Tupana'ga ndoapoi nhandera'oa kia pyvō ti ġa togwerekoreko ġa javo. Oapo ga nhandera'oa nhandereaporogita reheve a'ea pyvō ti ġa tombohete Jesus Cristo'ga javo. Ga ko nhandepojykaharete'ga. Gaha ti topojoyka nhandera'oa nhandereaporogita reheve.

¹⁴ Tupana'ga ombogwera nhandepojykaharete'ga gamanoa hugwi ikwehe. Aerē po ti ga nhande mbogweravi jitehe nehē opopoakara pyvō nehē no.

¹⁵ Cristo'gareheve'a'ero pe pejikoty'a ga pavēi. A'ero penda'oa ko Cristo'ga apoa. Ndapekwahavi pe a'ea naerū? Taperekoi ti ġa'upahara'ġa a'ero. Maranuhūrame po pe imondouhui penda'oa Cristo'ga apoa ġa'upahara'ġa pe ġa nderekovouka jupe naerū? Taperekoukari ti ġa peja'oa pe, a'e ji.

¹⁶ Ga ġa'upaharahēa rerekorame ġa jikoty'ari ojipejiva'ea'java'ero. Ndapekwahavi pe a'ea naerū? A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i: “Ga ojogwerekoro ġwaramo ojipejiva'ea'java'ea akwaimbae'ga kunhahēa pavēi,” e'i ikwatijara.

¹⁷ Emo nhanderekorame Cristo'ga pavēi nhande xajikoty'a ojipejiva'ea'java'ero gara'uva pavēi.

¹⁸ Taperekouhui tuhē ti ġa a'ero. Ga nderekouhurame ġa imbote'varuhui gwa'oa pe. Ojipea ġandekote'varuhua ko na rūi ġa pe.

¹⁹ Penda'oa ko Tupana'ga ra'uva ruhava. A'ereki gara'uva oko pe pyri jipi. Ndapekwahavi pe a'ea naerū? Tupana'ga omondo gwa'uva, pe imbuhuri pejipyri. Penda'oa ko peapoa rūi a'ero. Penda'oa ko Tupana'ga apoa.

²⁰ A'ereki ga Cristo'ga momanouka pe mbopiro'yavo pendekote'varuhua hugwi tapojoyka ti ġa jijive javo. Nurã ti peko katu Tupana'ga mboheteavo.

7

Cristo'gareheve'ġa nembirekoa

¹ Pekwatija pe mbatera imbuhuruka ji ve ikwehe. Takwahavuka ti ji kiro pe me a'ero imombe'ukatuavo ikwatija imondovouka pe me.

Pyry tuhē akwaimbae'ġa pe kunhangwera'ġa nderekoe'ymame novã.

² Emo jara'ġa ojipe'ġa nembireko'ġa potarahivuhu ġa nderekovo. Nurã ji ei reki pe me: Tahembireko po akwaimbae'ġa kunhangwera'ġa pavēi a'ero, a'e ji. A'ero po ġa ġwembireko'ġa jate gwerekoreko hamo.

³ Ġwembirekorame nahã po ġa toko a'ero hamo. Hēa ġwembireko'ga potarame togwerekoreko po ga hēa hamo. Na jitehe ga ġwembirekohēa potarame po hēa togwerekoreko ga hamo.

⁴ Ġwembirekorame po hēa ga rerekoi okovo garemimbotarimova'ea rehe hamo. Na jitehe po ga hēa rerekoi okovo hēaremimbotarimova'ea rehe hamo. Tokoyme ti ġa ġwemimbotarimova'ea rehe jate.

⁵ Hembirekove'ġa ti te'iyme ojohupe a'ero ndorogwerekoi ji nde kiro javo. Emo ojipea ji amombe'u kiro pe me. Po ti pe pe'e na'ē ojohupe: “Xanhi'inhĩ'ĩ ti Tupana'ga pe. Nurã xajogwerekoyme kiro.” Pe erame a'ea, a'ea rupi jate ko pyry pejogwerekoe'yma. A'ereki ojikwe pe pe'e na'ē: “Ndiajogwerekoi kiro xanhi'inhĩ'ĩ ti Tupana'ga pe javo,” pe'e na'ē pe ojohupe. Tapekombegwei ti

pejogwereco'java, a'e ji pe me. Pe ndekombegwerame po ti Satanás'ga ei pe me nehē: “Pereko ti ojipe'ga a'ero,” e po ti ga pe me nehē. Penhimomiraname'ymame po ti kotihĩ pe ojipe'ga potarahivuhui a'ero Satanás'ga nhi'iga rupi pejikovo nehē. Nurã ji ei pe me: Tapekombegwei ti penhimbirekoa'java a'ero.

⁶ Ji nda'ei reki kiro: Ahe nhaporemō ti tahembireko a'ero. Nahã ji ei: Ahe hambirekopotaramē ti pyry ahe rembirekoro a'ero nehē.

⁷ Ji ve reki koji'i pyry ji javijitehe ġa nahembirekoi ġa potare'yma. Emo Tupana'ga nhande mbokarakatu pa. Jara'ga Tupana'ga ġa mbokarakatu toko katu ti ġa ġwembirekoe'yma javo. Jara'ga ga ġa mbokarakatu tahembireko katu ti ġa javo.

⁸ Kiro ji ei a'ero hambirekoe'ŷve'ġa pe aherembirekokwera'ġa pe no. Pyry ġa pe ġa ndekorame ġwembirekoe'ymamo ji javijitehe.

⁹ Emo ġa nhimomiraname'ymame ġa potarahivuhuavo tahembireko ti ġa ġa pavēi a'ero. A'ereki nanongara'ġa ġwembirekoe'ymame ġa potarahivuhuhetei novĩa. Koji'i pyry nanongara'ġa nembirekoro a'ero.

¹⁰ Kiro ji ei hambirekove'ġa pe kunhangwera'ġa pe topohiryme ti ġa ġwembireko'ġa hugwi. A'ea ko nhinhi'iga jate rūi. A'ea ko nhandepojoykaharete'ga ei ġa pe no.

¹¹ Kunhangwera'ġa pohirame ġwembireko'ġa hugwi ji ei ġa pe togwerekokatua'ja ti ġa ġwembireko'ġa jitehe. Ġwembireko'ġa nderekoa'jave'ymame tahembirekoyme ti ġa ojipe'ga pavēi. Akwaimbae'ġa pe ji ei no topohiryme ti ġa ġwembireko'ġa hugwi, a'e ji nhandepojoykaharete'ga nhi'iga mombe'gwovo.

¹² Jara'ga pe ji ei kiro. Tupana'ga nhi'iga ji namombe'ui kiro ġa pe. Jihi a'e ġa pe. Po Cristo'gareheve'ga rembirekohēa ndojikogi Cristo'ga rehe. Po hēa pohipotare'ymame ga hugwi topohiryme ti ga hēa hugwi a'ero.

¹³ Na jitehe ji ei no: Po Cristo'garehevehēa rembireko'ga ndojikogi Cristo'ga rehe. Po ga pohipotare'ymame hēa hugwi topohiryme ti hēa ga hugwi a'ero.

¹⁴ A'ereki ga Tupana'gareheve'ġa'jave'ga ga rekoro ġwaramo ġwembirekohēa pavēi Cristo'garehevehēa pavēi. Na jitehe kiroki hēa ndojikogi Cristo'ga rehe – hēa ko Tupana'gareheve'ġa'javehēa hēa rekoro ġwaramo ġwembireko'ga pavēi Cristo'gareheve'ga pavēi. Po na rūi hamo, a'ero po ġanda'yra'ġa Tupana'gareheve'ġarūive'ġa ja hamo. Ġanda'yra'ġa ko Tupana'gareheve'ġa'jave'ga tuhē reki.

¹⁵ Tupana'ga e'i ojiheve'ġa pe nhaporemō: “Pejogwereco katu ti,” ei ga. Kiroki ġa ndojikogi Cristo'ga rehe – ġa pohipotaramē ġwembireko'ga hugwi Cristo'gareheve'ġa hugwi, na ġa pohiri ġa hugwi a'ero. Naname ko Cristo'gareheve'ġa piro'yro ġa hugwi a'ero.

¹⁶ A'e reki ji kunhangwera'ġa pe: Mara'ngu po ti nde enhimbireko'ga mbojikoguka Cristo'ga rehe nehē? Igwete ji ei akwaimbae'ġa pe: Mara'ngu po ti nde enhimbirekohēa mbojikoguka Cristo'ga rehe jitehe nehē no?

Nahã ti peko Tupana'ga remimo'ēa rupi

¹⁷ Po nahã pendekoagwera Tupana'ga pe mo'ērame ojive ikwehe nahã jitehe ti peko a'ero kiro. A'ereki nahã nhandepojoykaharete'ga pe mongo pe mbokarakatuavo. A'ea ji ei pe me. A'ea jitehe ji ei Cristo'gareheve'ġa pe nhaporemō jiorame Tupana'ga mbohete'hava pype ġa mbo'embo'erame jipi.

¹⁸ Judeus'ġa okytiuka gwa'yra'ġa nakwanhapi'ria ġa pita'ngirame. Po judeusramo pe ndekoi Tupana'ga pemo'ērame ojive tapeavykyi ti ika'ēagwera

a'ero tiukwahavyme ti javo. Po judeus'garūiva'ero pe ndekoi Tupana'ga pemo'ērame tapekytiukari ti ġa pe penhakwanhapira.

¹⁹ Na ġa ndekoi jate ojikytiukare'ymame. Na jitehe na ġa ndekoi jate ojikytiukarame. A'ereki nanongara rehe rūi Tupana'ga oko. Ga onhi'īpo'rurame a'ea rehe Tupana'ga rekoi.

²⁰ A'e ji pe me a'ero: Po nahã pe ndekoi Tupana'ga pemo'ērame nahã jitehe ti peko.

²¹ Tupana'ga pemo'ērame ojive po pe poravykytehei ojipe'ga pe pe-jipiro'yangave'yma penhimboporavykyve'ga hugwi. Tapevy'aruhui ti a'ea rehe. Nandejate ti peko a'ero pejiporavykyavo ga pe. A'erorame tehe ga pe mbopiro'ypotaramame ojihugwi, pejirokwa ti a'ero pejigwovo ga hugwi.

²² Kiroki ġa ndipiro'yi ojipe'ga hugwi nhandepojykaharete'ga omo'ērame – ġa ipiro'y reki okote'varuhua hugwi. A'ereki nhandepojykaharete'ga ġa mbopiro'y jugwi ġa mongovo ġwemimbotarimova'ea rehe. Kiroki ġa ipiro'y ojipe'ga hugwi Cristo'ga omo'ērame – ġa ndipiro'yi reki Cristo'ga hugwi. A'ereki ga ġa mongo ġwemimbotarimova'ea rehe.

²³ Tupana'ga omomanouka Cristo'ga pe ndepyga ikwehe tapojyka ti ġa jijive javo. Peko ti garemimbotarimova'ea rehe a'ero. Tapekoi ti ojipe'ga nemimbotarimova'ea rehe a'ero okote'varuhuve'ga nemimbotarimova'ea rehe.

²⁴ Nhiirū, a'ea'ja ji pe me: Po nahã pe ndekoi Tupana'ga pemo'ērame ikwehe, nahã ti peko jitehe pejikoty'a Tupana'ga pavēi.

Hembirekoe'ŷve'ġa

²⁵ Ikwatijarame ji ve pe ei ikwehe: “Marã re po hembirekoe'ŷve'ġa ndekoi a'ero hamo kunhangwera'ġa?” pe'e pe ikwehe. Kiro ji imombe'ui pe me a'ero. Nhandepojykaharete'ga nde'i reki ji ve a'ea rehe. Jihi a'e a'ero imombe'gwovo pe me. A'ereki nhandepojykaharete'ga omombyry ji ve. Nurã po ahe ojiko ji rehe.

²⁶ A'ero ji ei kiro pe me: Mbatara rahyaġwama ġwaramo pyry akwaimbae'ġa ndekoi jitehe okoagwera rehe.

²⁷ Enhimbirekojiperame ti terei a'ero tapohi ti hēa hugwi javo. Enhimbirekoe'ymame ti terei tanhirembireko ti kiro javo.

²⁸ Emo enhimbirekorame nde nderekote'varuhui. Hembirekoe'ŷvehēa na jitehe ġwembirekorame po ti hēa ndokote'varuhui a'ero. Emo penembirekorame koji'i po ti pe ikwahavi hahya nehē pejikovo avo yvya koty nehē. Ndapotari ji hahya pe me novã. Nurã ji ei pe me: Pyry pe napenembirekoi ġa potaruhue'yma.

²⁹ Nhiirū, nokombegwei po ti Cristo'ga ura'java mbapava koty nehē, a'e ji pe me. Nurã ji ei akwaimbae'ġa pe hembirekove'ġa pe a'ero toko po ġa hembirekoe'ŷve'ġa'java'ero hamo. A'ereki hembirekoe'ŷve'ġa ndekoi aġwamova'ea rehe. A'ereki a'ea kotihī momina. Ga ja po hembirekove'ġa ndekoi a'ero hamo, a'e ji pe me.

³⁰ Kiroki ġa ojehe'o hete kiro – toko po ġa ojehe'oe'ŷve'ġa javijitehe hamo. Kiroki ġa ojai hete kiro – toko po ġa ijaje'ŷve'ġa javijitehe hamo. Kiroki ġa opyhypyhy mbatera kiro – toko po ġa ġa ja hamo – kiroki ġa okoe'yma mbatera rehe nhandeapoa rūi reki javo jupe.

³¹ Kiroki ġa opo'ru vvyakotyva'ea – toko po ġa ġa ja hamo – kiroki ġa ndekoi vvyakotyva'ea rehe jate. A'ereki yvya aġwamova'ea mominaġwama nhande hugwi.

³² Apota ji pepiro'ya nhaġatarahiva'ea hugwi. Akwaimbae'ġa hembirekoe'ŷve'ġa oko hete Tupana'ga rehe tonhimohē Tupana'ga ji rehe javo.

³³ Hembirekove'ga ki a'e te oko hete vvyakotyva'ea rehe no tonhimohe nhirembirekohēa ji rehe javo.

³⁴ Mokōi ga'agatara a'ero. Oko pota ga Tupana'ga rehe novia. Emo ga oko pota gwembireko'ga ndehe no. Nanongara ko ndapyryhetei a'ero.

Kunhangwera'ga na jitehe hembirekoe'yve'ga aherembirekokwera'ga no. Oko hete ga Tupana'ga rehe tako pa ti garemimbotarimova'ea rehe javo. Hembirekove'ga ki a'e te oko hete vvyakotyva'ea rehe no tonhimohe nhirembireko'ga ji rehe javo.

³⁵ A'e ji a'ea pe me topopoko ti ji javo. Ji nda'epotari pe me: “Na rūi peko. Na rūi peko.” Nda'ei ji a'ea. Toko katu ti ga javo ji ei pe me. Peko hete ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejeaporoğitakaturō nehē, a'e ji pe me.

³⁶ Po ojipe'ga ei gwembirekoruamahēa pe: “Xajogwerekoyme ti.” Emo po aerē ga ei oyvyteri pe: “Ndapyryvi reki a'ea hēa pe,” e po ga. “Apotarahi ji hēa no. Areko pota ji hehā a'ero hamo,” e po ga. Tahembireko tuhē ti ga hēa pavēi a'ero gwemimbotarimo. Ndokote'varuhui reki ga gwembirekorame hēa pavēi.

³⁷ Ojipe'ga po e'i oyvyteri pe: “Ndarekoi tuhē ti ji nhinhimbirekoruamahēa pavēi,” e po ga. Ojipe'ga rūi e'i ga pe. Ga tuhē e'i ojive gwemimbotarimo. Ndopotarahivuhui po ga hēa no. Piry po ga nahembirekoi hēa pavēi a'ero hamo.

³⁸ Nahā a'ero. Kiroki ga hembireko kunhangwerahēa pavēi – pyry tuhē ga hēa rerekoi a'ero. Kiroki ga nahembirekoi kunhangwerahēa pavēi – koji'i pyry reki garekoa a'ero.

³⁹ Hembirekovehēa po nahembirekoa'javi ojipe'ga pavēi hamo hēarembireko'ga manoe'ymame hamo. Ahe manorame hēa piro'yro ahe hugwi. A'ero po pyry hēa rembirekoro ojipe'ga pavēi gwemimbotarimo. Jesus Cristo'gareheve'ga jate po hēa gwereko hamo.

⁴⁰ Emo koji'i hēa roryvamo gwembirekoa'jave'ymame. Jihi reki a'e a'ea pe me. Tupana'ga ra'uva po ji mbo'e a'ea rehe no.

8

Ikwava'eğipyra ha'angava pe

¹ Tamombe'u kiro pe me mbiara ikwava'eğipyra ha'angava pe gwemimbohetebara pe. “Mara'ngu po opyryvamo Tupana'ga pe nhande i'urame a'ea?” pe'e pe ji ve ikwatija ikwehe. Pepyteripeve'ga e'i reki: “Nhande nhaporemō tikwaha mbatera,” ei ga. A'iti nhande tikwaha, a'e ji. Emo nhande ikwahavame mbatera xanhimbohete pota reki. Hovai jate nhandehoarōheterame nhande nhombojikogi Cristo'ga rehe.

² Kiroki ga e'i tehe ojive akwaha ji mbatera javo – ga ndokwahakatui ve a'ero.

³ Hovai jate kiroki ga oarō hete Tupana'ga – Tupana'ga okwaha hete ga ojihe ga ndekoheterame.

⁴ Tamombe'u kiro a'ero mbiara ikwava'eğipyra ha'angava pe. Tikwaha nhande ganemimbohetebara. A'ea ko ha'angavatehea reki a. Tupana'ga jate oko Tupanamo. Jara ndogwerekoi. Tikwaha nhande a'ea.

⁵ Ojipe'ga e'i: “Gwerekō tupana yvagi pe yvya koty onhimongyavo yvaga jara pavēi,” ei ga. Ga pe po gwereko a'ea.

⁶ Nhande ve ki a'e te gwerekō ojipejive'ga jate Tupana'ga nhandervete'ga. Gaha oapopavuka mbatera hako. Ga rehe nhande rekoi xako ti garemimbotarimova'ea rehe javo. Ojipeji jate ko nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga. Gaha oapo pa mbatera hako. Tupana'ga oapopavuka ga pe. Gaha nhandereaporoğita mbopyahu nhande rerekovo no.

⁷ Jararamo nhande tikwaha a'ea. Jara'ga ki a'e te ndokwahavi a'ea. A'ereki ga ojipokwaha ha'angava mbohetea rehe Tupana'garũiva'ea mbohetea rehe ojikoga renonde Jesus'ga rehe. Aḡwamo ki a'e te Jesus'gareheva'ero ga ei ha'angavatehea jupe novĩa. Emo ojipokwahava ḡwaramo ga ei jitehe kiro mbiara pe ikwava'eḡipyra pe: “A'ea ko Tupana'garũiva'ea apoa.” A'ero i'urame po ga ei oyvyteri pe: “Mara'ngu po Tupana'ga nharõ'e'yma ahe i'urame? Anhimbote'varuhu po ji a'ea uro ḡwaramo,” e po ga oyvyteri pe. A'ereki ga ndokwahakatui ve.

⁸ Tupana'ga nde'i nhande ve nhande i'urame. Ga nde'i jitehe nhande i'ue'ymame. A'ereki nianemombyryvi i'urame. I'ue'ymame nianemote'varuhui no. A'ea ga ndokwahakatui ve.

⁹ A'e reki ji pe me a'ero: Tapemongote'varuhui ti ga. Pehe pe'e: “Nanhimbote'varuhui ji i'upavame mbatera,” pe'e pe. Emo ojipe'ga ndokwahavi ve a'ea. A'ero po ga ei: “Cristo'gareheva'ero nhande nhimbote'varuhui nhande jupavame mbatera,” e po ga. Tapemongote'varuhui ti ga a'ero i'gwovouka ga pe.

¹⁰ Po nde i'ui Tupana'garũiva'ea ronga pype, a'ero po ga nde repiagi. A'ero po ga ei: “Ga okwaha hete mbatera. Igwete ga i'ui reki Tupana'garũiva'ea rupiara,” e po ga nde mombe'gwovo. “Ga javijitehe ti ta'u no,” e po ga. A'ero po ga i'ui a. Emo ga pe po ndapyryvi ga i'urame. A'ereki oyvyteri pe ga etehei: “Jesus'gareheva'ero ji nhimbote'varuhui ji i'urame Tupana'garũiva'ea rupiara,” e'i tehe ga.

¹¹ Ga ndokwahakatui ve. Nde ki a'e te erekwaha nhanerembi'ua nianhimbote'varuhui reki javo. Nerembikwahava reki ḡamongote'varuhuaḡwama nde i'urame ḡandovaki.

¹² Ga ko neirũ'ga. Ga repyga Cristo'ga omano no tamombo ti garekote'varuhua javo. Nde ereko te'varuhu enhirũ'ga pe i'gwovouka ga pe pyryve'ymame ga pe. Nahã nde ereko te'varuhu Cristo'ga pe no.

¹³ Nurã ji ei: Po ti nhirembi'ua nhiirũ'ga mongote'varuhui nehẽ, a'ero po ti ji nda'uaḡwami mbiara tamongote'varuhuyime ti ga javo ḡwaramo.

9

Paulova'ea onhimombe'u Jesus'ga moirũharamo

¹ Jipiro'y ko ji ojipe'ga hugwi. Ji ko Jesus Cristo'ga moirũharamo ako. A'ereki ji ahepia ga ikwehe nhandepojykaharete'ga. Ji ve ga pe mbojikoguka ojihe ikwehe.

² Ojipe'ga po e'i ji ve Jesus'ga moirũhara'ga rũi. Pe ki a'e te pe'e ji ve Jesus'ga moirũhara'ga tuhẽ. Jukwaha reki a'ea. A'ereki pehe ko nhiremimbojikohara. A'ereki ji ve nhandepojykaharete'ga onhimoirũuka nahã pe mbojikoguka ojihe.

³ Ojipe'ga e'i tehe ji ve: “Po Jesus'ga moirũharamo nde rekoi hamo, a'ero po na rũi nde rekoi hamo,” e'i tehe ga ji ve. Nahã ji ei a'ero nhinhimombe'gwovo ga pe:

⁴ Jesus'ga moirũharamo ore Jesus'ga mombe'umbe'ui ojipe'ga pe. A'ero po pyry tuhẽ orerenduhara'ga imbuhuri mbatera ore ve ikwepykavamo hamo novĩa.

⁵ Jesus'ga moirũharamo jara'ga nembirekoro Jesus'gareheve'ga pavẽi. Jesus'ga reki'yra'ga ko na, Pedro'ga no. Ga ḡwembireko'ga nderohorame ojupi ojipe'ga imondoi mbatera ga pe no. Po ore rembirekoro Jesus'gareheve'ga pavẽi hamo, a'ero po pyry ore ga nderohoi ore rupi hamo novĩa.

⁶ Jesus'ga moirũharamo jara'ga Jesus'ga mombe'urame ḡanenduhara'ga omondo mbatera ga pe toporavykyyme ti ga ojipea rehe mbatera pyhyga

javo. Ore po na jitehe no hamo jiji Barnabé'ga pavēi. Pyry po ore ndoro-poravykyi ojipea rehe mbatera pyhyga orojive hamo novĩa. A'ereki ore na jitehe Jesus'ga mombe'umbe'u ojipe'ga pe jipi novĩa.

⁷ Soldados'ga tavukarame ġanduvihava'ga omondo mbatera ġa pe. Ga ndoporavykyi ojipea rehe no tipyhy ti mbatera nhandejive javo. Ganduvihava'ga omondo ġa pe. Oro itȳhara'ga no. Ga o'u yva'ia ġwemitymagwera oporavykyagwera rehe. Na jitehe oporavykyagwera rehe ovelhas repiakatuhara'ga o'u ika'mbya ovelhas hugwi.

⁸ Nanongara pe nhande epavi vvyakotyva'ero. Nhande jate rūi reki xa'e. A'ereki Tupana'ga okwatijaruka nanongara Moisésva'ea pe hako.

⁹ A'ea ikwatijarame Moisésva'ea ei a'ero:

“Tapembojurutyvukari yuranuhũa a'ea ipyrũpyruġame ipi'rogame japea ha'ynha hugwi.

Na i'ui oporavykyro ġwaramo,” ei ahe ikwatijarame ġwemimbo'eagwera hako.

Gara pe ikwatijara i'ei? Yuranuhũa rehe jate Tupana'ga aġataramo ikwatijarukarame naerũ?

¹⁰ Ore repyga jate rūi Tupana'ga ei naerũ? Ore repyga tuhẽ reki Tupana'ga ei ikwatijaruka hako togwereco ti ġa mbatera javo hako. Nurã ore Jesus'ga mombe'urame po orerenduhara'ga tombuhu mbatera ore ve hamo. Ore ko itȳhara'ga'java'ea. Hyvykoirame ityma renonde po itȳhara'ga ei hamo: “Aerẽ po ti ji i'ui kohoa pora nehẽ,” e po ġa hamo. Gahã no – kiroki ġa onupanupã ipi'roga japea ha'ynha hugwi. Ipi'rogame po ġa ei aerẽ ti ta'u nehẽ javo hamo.

¹¹ Ore na jitehe no a'ero. Ore Jesus'ga mombe'umbe'urame pe me po tiruahũ pe me pe imbuhurame mbatera ore ve naerũ? Pyry tuhẽ reki pe imbuhuri ore ve novĩa.

¹² Po pyry ojipe'ga ei pe me mbatera rehe, ore kaitu po pyry ore ei pe me hamo novĩa.

A'erorame tehe ore ndoro'ei reki pe me pembuhu ti mbatera ore ve javo. Po ore ei pe me mbatera rehe, a'ero po ojipe'ga ete'varuhui ore ve ore Cristo'ga mombe'urame. “Mbatera rehe jate ġa Cristo'ga mombe'ui ore ve,” e po ġa. “Nurã ore norohendupotara'javi gamombe'ua,” e po ġa ore mombe'ute'varuhuavo. Nurã ore ndoro'ei pe me mbatera rehe jipi. Oronhimomirana ore hahyparavuhua pe orokovo jipi timombigyme ti pyryva'ea mombe'ua javo ġwaramo.

¹³ Oro ġa – kiroki ġa oporavyky judeus'ga jatykahavuhua pype – ġa o'u pevova'ea ojipe'ga nembikwava'eġa jipi. Ga inoġame mbiara ikwava'ehava rehe tikwava'ẽ Tupana'ga pe javo ġa opojoyka mo ojive. Pekwaha pe a'ea.

¹⁴ A'ea'java'ea pe nhandepojoykaharete'ga e'i ore ve no: “Kiroki ġa omombe'u katu pyryva'ea jipi – ġanenduhara'ga po omondo mbatera ġa pe a'ea rehe hamo,” ei ga.

¹⁵ Pyry po pe imbuhuri mbatera ji ve Jesus'ga mombe'ua rehe hamo novĩa. Emo ji ndapojoykai mbatera pe hugwi. Ji ikwatijarukarame kiro pe me ji nda'ei: “Tapojoyka ti mbatera pe hugwi.” Ji ndapojoykai tuhẽ reki pe hugwi. Nhimanoa ko koji'i pyry ji ve a'ea hohe. Anhimbohete ji nhirembipoykae'yma rehe. Te'iyme ti ġa ji ve a'ero: “Paulo'ga onhimbohete tehe reki. A'ereki ga opojoyka mbatera ġa hugwi,” te'iyme ti ġa ji ve a'ero.

¹⁶ Emo pyryva'ea mombe'urame ji nanhimbohetei a'ea rehe jipi. A'ereki Tupana'ga ji mondouka a'ea rehe tuhẽ. “Emombe'u ti Jesus'ga mombe'upyryva,” ei ga ji ve ikwehe. Po ji nahendukatui Tupana'ga nhi'igã Jesus'ga mombe'gwove'ỹ, a'ero po ite'varuhu ji ve.

17-18 Po nhiremimbotarimo ji Jesus'ga mombe'umbe'ui jipi, a'ero po pyry ġa imbuhuri mbatera ji ve hamo. Po nhiremimbotarimo rūi Tupana'ga ji mondoukari ġa pyri ga mombe'gwovouka ji ve, a'ero po pyry ji ve ji ndapojkai mbatera ojipe'ġa hugwi ji Jesus'ga mombe'urame ġa pe. A'ero po ji ga mombe'ui ġa pe mbatera rehe rūi.

Paulova'ea ombojiko pota ahe Jesus'ga rehe

19 Jipiro'y ji ojipe'ġa hugwi nhaporemo novĩa. Emo ġandeaporoġita rupi nhaporemo ji nhimondoi reki tambojiko ti koji'ive'ġa Jesus'ga rehe javo.

20 Ji Jesus'ga mombe'urame judeus'ġa pe ġandeaporoġita rupi ji hoi a'ero tambojiko ti ġa Jesus'ga rehe javo. Jipiro'y ji Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi novĩa. Emo judeus'ġa a'ea ġwendu katu. A'ero ji ġa javijitehe hendukatui no tambojiko ti ġa Jesus'ga rehe javo.

21 Na jitehe Jesus'ga mombe'urame judeus'ġarũive'ġa pe ġandeaporoġita rupi ji hoi no tambojiko ti ġa Jesus'ga rehe javo. Ga ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nurã jirekorame ġapyteri pe ji ndakoi hehe no. Ji nda'ei reki: Ji ndakoi Tupana'ga nhi'ĩġa rehe. A'ea rūi ji a'e. A'ereki ji ako tuhẽ Cristo'ga nhi'ĩġa rupi.

22 Jirekorame ġapyteri pe – kiroki ġa ndokwahakatui ojikogame Jesus'ga rehe – ikwahakatue'ỹve'ġa'java'ero ji rekoi tambojiko hete ti ġa Jesus'ga rehe javo. Jihojihorame ojipe'ġa pyteri pe ġa javijitehe ji rekoi a'ero nahã ti tambojiko jara'ġa mo Jesus'ga rehe javo.

23 Nahã ji rekorekoi ġapyteri pe a'ero tokwaha pa ti ġa Jesus'ga mombe'ua. Akwahavuka ji Jesus'ga ġa pe Tupana'ga ti tomomyry ġa pe javo. A'ereki imomyryvame ġa pe ga omomyry ji ve no.

24 Penembikwahava pe kiro ji ei pe me. Ga nhaġanhaname ji ypy ti tavahe javo, he'yjuhuv'e'ġa onha novĩa. Emo ojipejive'ga jate ga ypy ovahẽ. Ga pe ġa imondoi pyryva'ea a'ero ikwepykavamo. Ga javijitehe ti pejirokwa pejikokatuheteavo Tupana'ga ti tomomyry ji ve a'ero nehẽ javo.

25 Kiroki ġa onha hete tapyhy ti pyryva'ea javo – ojikwe ġa nhaġanhahetei jipi onhimboitavo tanhaġatu kwaha ti javo. Nhande ki a'e te xako katu katu hete jipi xako katu kwaha ti javo. Kiroki ġa onha hete pyryva'ea rehe – pyrygwerehuva'ea rehe reki ġa ndekoi novĩa ka'atehea apopyra rehe oakaġareheva'ea rehe. Emo a'ea kotihĩ opa ġa hugwi. Nhande ki a'e te pyryheteva'ea rehe nhande rekoi avuiramava'ea rehe. A'ereki nhanderu-vaġwama Tupana'ga pyri namomini.

26 Onhaname ġa hokatui tavahe tuhẽ ti javo. Na jitehe ji rekokatui tavahe tuhẽ ti Tupana'ga pyri javo.

Ojipe'ġa okwaokwaramo ojogwehe ġa opoa mondokatui toho ti jipoa ga rehei katu javo. Na jitehe ji rekokatui taho ti Tupana'ga rehei katu javo.

27 Amombe'umbe'u ji ojipe'ġa pe jipi: “Peko katu ti Jesus'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ero po ti Tupana'ga imomyryvi pe me nehẽ,” a'e ji ġa pe jipi. Jihi na jitehe ako katu a'ea rehe no Tupana'ga ti tomomyry ji ve javo. Ji nanhimongoukari nhiremimbotarimova'ea rehe a'ero, te'iyme ti ga ji ve: “Namomyryva'javi reki ji nde ve.”

10

Tapembohetei Tupana'garũiva'ea

1 Nhiirũ, tapekwahava'ja ti nhaneramonhava'ea rekoagwera Moisésva'eareheva'ea rekoagwera. Ohorame Egitopeva'ea gwyra hugwi ahe oho pa yvaġatiġa gwyrri hako – kiroki yvaġatiġa ahererohohava hako. Oho pa katu ahe yvya pikaġa rupi ypihua pytera rupi o'yahava.

² Ohorame yvaḡatiḡa gwyri ahe nhimboukwahapavi Moisésva'eareheva'ero ohorame yvya pikaḡa rupi ypihua pytera rupi.

³ Ahe nhaporemō o'u maná – a'ea Tupana'ga ombuhuruka ahe ve yvaga hugwi aherembi'uramo.

⁴ Ahe nhaporemō o'u yhya no – kiroki Tupana'ga ombuhuruka ahe ve toy'u pa ti ḡa javo. A'ereki Tupana'ga ombuhuruka yhya ahe ve itauhua hugwi. Cristo'ga pe ji ei reki ita mombe'gwovo. A'ereki Cristo'ga ombuhuruka yhya ahe ve ogwovo ahe rupi.

⁵ Nahã Tupana'ga imombyryhetei ahe ve novãa. Emo ahe rekouhurame ite'varuhuva'ea rehe onhimongyavo ga nhimonha'ngahetei aheryjuhua rehe ahe apitiuka ahera'oa momboruka ongae'yi me hako.

⁶ Ahemombe'upyra nhande momoranduvi nhande moḡitavo. Ahe ja rui ti xako a'ero. Tipotaruhuyme ti ite'varuhuva'ea.

⁷ Aheryjuhua ombohete ha'angava Tupana'garuiva'ea no hako. Tupana'ga rembikwatijarukara ahe mombe'u javo:

“O'uo'u ḡa oina toryva apovo.

A'ero ḡa pyi o'ama Tupana'garuiva'ea mboheteavo,” ei ikwatijara ahe mombe'gwovo hako.

Ahe ja rui ti xako a'ero. Timboheteyme ti ha'angava Tupana'garuiva'ea.

⁸ Aheryjuhua gwereko ojipeva'ea rembirekova'ea hako. Nurã ahe manoi ara rupi ve vinte e três milve'ḡa onhimongyavo. A'ereki Tupana'ga oapitiuka ahe hako. Ahe ja rui ti xako a'ero. Tirekoyme ti ojipe'ḡa nembireko'ḡa.

⁹ Aheryjuhua ombokwerajahi nhandepojykaharete'ga onhiroyrõyromo jipi hako. Nurã ga mboja mondomonoi ahe ve ahe hu'uuka ahe apitiuka hako. Ahe ja rui ti xako a'ero. Timbokwerajahivyme ti nhandepojykaharete'ga monhimonha'ngavo.

¹⁰ Aheryjuhua e'ie'i te'varuhu onhiroyrõyromo jipi hako. Nurã Tupana'ga ahe apitiukari ojipyrive'ga pe. Ahe ja rui ti xako a'ero. Xa'ete'varuhuyme ti nhanenhiroyrõe'yma.

¹¹ Nahanahã ahe rekoi hako. A'ea koi ojipe'ḡa momorandu. Igwete Tupana'ga ikwatijarukari aherekoagwera mombe'gwovouka a'ea ti tapemoḡita javo nhande ve. Tapekote'varuhui ti a'ero. A'ereki momina ḡweri yvya vyvareheva'ea reheve nhande hugwi.

¹² Tape'ei ti pejive: “Jijikohetero ḡwaramo Cristo'ga rehe po ti ji ndakote'varuhua'javi nehẽ,” tape'ei ti. Mara'ngu po ti pe kotihĩ pejikote'varuhua'java nehẽ? Penhimboko'i ti. Pejapyaka katu ti tapekote'varuhua'javyme ti a'ero.

¹³ Pkwaha pe mbatera rahya jipi. Nanongara jitehe reki ojipe'ḡa okwaha no. Emo po ti Tupana'ga oho ḡwembi'ea rupi pe pokoga jipi. Ga nomondoahivuhuukari hahyheteuhuva'ea pe me. Hahyrame pe me po ti ga pe mbopopoakari hehe nehẽ. Ga po ti pe mbo'e nehẽ nahã ti peko javo nehẽ. A'ero po ti pe nhimomiranambavi hahya pe nehẽ.

¹⁴ Nhiirũ, tapembohetei'i ti ha'angava Tupana'garuiva'ea.

¹⁵ Pkwaha hete pe mbatera, a'e ji pe me. Penhimombaragwaha hete ti a'itituhẽva'ea rehe a'ero kiro ji nhi'igame pe me.

¹⁶ Amoamome nhande i'ui vinho pão raygwe'roga reheve xajapyaka kiro Cristo'ga manoagwera rehe javo. Nhande i'urame vinho copopyeva'ea nhande ei Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde Cristo'ga rekoa reka'vogauka ga momanomouka ore ve,” xa'e nhande ga pe. Nhande i'urame vinho copopyeva'ea nhande jogwerekoi nhanenhimbojikoty'a Cristo'ga pavẽi garekoa

rerekovo. Nhande i'urame pão nhanerembihaygwe'roga nhande jogwerekoi nhanenhimbojikoty'a Cristo'ga pavêi Cristo'ga ra'oa rerekovo.

¹⁷ Nhandere'yjuhu nhande novĩa. Emo nhande xajogwerekopa nhande-jikoty'a Cristo'ga pavêi ojipejiva'ero. A'ereki nhande nhaporemoti'u akoja jitehe pão ojipejiva'ea.

¹⁸ Pehepia ti judeus'ga ndekoagwera no. Gweru ġa mbiara jipi imondovouka Tupana'ga pe ikwava'êhava rehe. Aerê ġa i'ui mo. I'urame Tupana'gapeva'ea ġa jogwerekoi ojikoty'a Tupana'ga pavêi.

¹⁹ Oro Tupana'garũiva'eapeva'ea, marã ji jupe a'ero? Oko tehe reki Tupana'garũiva'ea, a'e ji, ġanembikwava'eġa pavêi - kiroki ikwava'embyra Tupana'garũiva'ea pe.

²⁰ Imondorame mbatera jupe ikwava'êhava rehe Tupana'ga pe rũi ġa imondoi. Omondo ġa Diabo'gapyriva'ea pe reki anhaġa pe, a'e ji. Ndapotari ji pejikoty'ara Diabo'gapyriva'ea pavêi.

²¹ Pe'u pe copopyeva'ea nhandepojykaharete'gapeva'ea. Tape'ui po pe copopyeva'ea Diabo'gapyriva'eapeva'ea no hamo. Pe'u pe mbatera ikwava'embyra nhandepojykaharete'ga pe. Tape'ui po pe mbatera ikwava'embyra Diabo'gapyriva'ea pe no hamo.

²² I'urame a'eapeva'ea po ti nhande nhandepojykaharete'ga monhimboahivuhui nhandejive nehê. A'ero po ti ga imbohahyukari nhande ve nehê. A'ereki ga ipopoakaruhu hete nhande hohe pa.

Ji rupi jitehe ti peho, ei ahe

²³ Pe'ji po pe: "Cristo'gareheva'ero ġwaramo nhande ndikwakuva'javi. A'ero ji reko ni hiremimbotarimova'ea rehe," pe'ji po pe. Na tuhê nhande ndikwakuva'javi novĩa. Emo amoamome ndapyryvi reki ojipe'ġa pe nhande rekorame nhaneremimbotarimova'ea rehe. Amoamome nhanderekorame nhaneremimbotarimova'ea rehe nhande ndipokopokogi reki ojipe'ġa Cristo'gareheve'ġa.

²⁴ Nhandejive jate rũi po nhande imombyryvi hamo. Timombyry po nhande ojipe'ġa pe hamo no.

²⁵ Nahã ti peko a'ero. Pe'u pa ti mbiara ipyhygame ima'êhai pe. Tape'ei ti ġa pe: "Pemombe'u ti ji ve. Omondo jipe ġa agwa Tupana'garũiva'ea pe ikwava'êhava rehe inoġa? Marã a'ero?" Tape'ei ti a'ea ġa pe. Pe'u pa ti jave'yma. Tapemongotehei ti pejipy'a mbatera rehe i'gwovo a'ero.

²⁶ A'ereki Tupana'ga mombe'uhava e'i: "Yvya ko nhandepojykaharete'ga apoa yvyakotyva'eareheva'ea nhaporemoti'u," e'i ikwatijara imombe'gwovo. Pyry tuhê nhande i'ui garembiapoa a'ero.

²⁷ Po Cristo'gareheve'garũive'ga ei pe me: "Pejijo i'gwovo ji pyri," e po ga. Pehopotarame ti peho ga pyri a'ero i'gwovo. Pe'u pa ti garemimbuhura. Tape'ei ti ga pe: "Marã? Eremondo jipe nde agwa Tupana'garũiva'ea pe ikwava'eġa inoġa?" Tape'ei a'ea ga pe. Pe'u pa ti imongotehee'yma pejipy'a hehe i'gwovo pa ga pyri.

²⁸ Hovai jate po ojipe'ga ei pe me: "Okwava'ê ġa agwa Tupana'garũiva'ea pe." Po ga erame a'ea pe me tape'ui ti a'ero penhaġataruhuramo ga rehe - kiroki ga omombe'u pe me. A'ereki oyvyteri pe ga e'i jupe: "Po Cristo'gareheve'ġa ndo'ui nanongara hamo," ei ga.

²⁹ Pe me ko pyry pe i'ui novĩa. Emo ga pe ndapyryvi i'ua. Nurã tape'ui a'ero. Pe'e po pe ji ve a'ero: "Marã naerũ? Jipiro'y ji jijkwakuva hugwi i'gwovo pa mbatera. Maraname ji nda'ui naerũ ġa etherame jupe ahe ndo'ui javo?" pe'e po pe ji ve.

³⁰ “T'urame jipi ji ei Tupana'ga pe: ‘Ndepyry hete nde imbuhuruka mbatera ji ve,’ a'e ji ga pe,” pe'e po pe ji ve. “Maranuhũrame ġa ete'varuhui ji ve nhirembi'ua rehe ji ekaturame Tupana'ga pe i'gwovo naerũ?” pe'e po pe ji ve.

³¹ Nahã a'ero, a'e ji. Peko katu ti mbatera urame mbatera aporame no pejikovo katu pa. A'ero po ti ojipe'ġa pe ndepiagame Tupana'ga mbohetei nehẽ. “Ndepyry hete nde ġa mongokatuavo,” e po ti ġa Tupana'ga pe a'ero pe mombe'gwovo nehẽ.

³² Peko katu ti a'ero. Tapemongote'varuhui ti judeus'ġa. Tapemongote'varuhui ti judeus'ġarũive'ġa no. Tupana'gareheve'ġa ti tapemongote'varuhui Jesus'gareheve'ġa.

³³ Ji rupi jitehe ti peko katu a'ero. Ji tamonhimohemuka pa ojipe'ġa jijihe jipi. Namombyrypotari ji jijive jate. Ga pe nhaporemõ ji imombyrypotari jipi tojiko ti ġa Jesus'ga rehe javo.

11

¹ Cristo'ga rupi jitehe ji hoi. Na jitehe ti peho ji rupi.

Kunhangwera'ġa ndekoa ġa jatykarame

² Pyry hete pe napemoka'nhymi jipi jirekoagwera pejiipyri. Peho pe nhiremimbo'ea rupi no. A'ereki Cristo'gareheve'ġa nemimombe'ua rehe ji pe mbo'ei.

³ Takwahavuka ti a'ero pe me. Cristo'ga ko huvihava'ga akwaimbae'ġa pe. Akwaimbae'ġa ko huvihava'ġa ġwembireko'ġa pe. Tupana'ga ko huvihava'ga Cristo'ga pe.

⁴ Ndapyryvi a'ero akwaimbae'ġa nhakaġahovi onhi'ĩgame Tupana'ga pe ġandovaki Tupana'ga mombe'urame ojipe'ġa pe no. Onhakaġahovame po ġa imbote'varuhui Cristo'ga pe ga ko jiruvihava'ga rũi javo.

⁵ Emo kunhangwera'ġa nhakaġahove'ymame ndapyryvi ġa nhi'ĩgame Tupana'ga pe ġandovaki ġa Tupana'ga mombe'urame ojipe'ġa pe no. Onhakaġahove'ymame po ġa ei: “Nhirembireko'ga ko huvihava rũi ji ve,” e po ġa. Nanongara'ġa ko ġa ja - kiroki ġa, ojipe'ġa opĩ ġa'ava ġa hugwi tipoyjaryme ti ġa javo.

⁶ Onhakaġahove'ymame po ġa tokyti pa o'ava a'ero hamo. Po ġa ndopotari opoyjayjare'ymamo oapina rehe, a'ero po ġa tonhakaġaho hamo. Tonhakaġaho po ġa onhi'ĩgame Tupana'ga pe ġandovaki ga mombe'urame no hamo.

⁷ Akwaimbae'ġa po nonhakaġahovi hamo. A'ereki Tupana'ga oapo akwaimbae'ġa oji'java'ero. Gandeaporõgita Tupana'ga reaporoõgita ja. Kunhangwera'ġa ki a'e te ġandeaporõgita akwaimbae'ġa ndeaporõgita ja.

⁸ Tupana'ga ndoapoi reki akwaimba'eva'ea kunhangwerava'ea ra'oa pyvõ. Ga oapo kunhangwerava'ea akwaimba'eva'ea nharukaġa pyvõ hako.

⁹ Na jitehe Tupana'ga ndoapoi akwaimba'eva'ea kunhangwerava'ea pe. Ga oapo kunhangwerava'ea akwaimba'eva'ea pe topoko ti hẽa ga javo hako.

¹⁰ A'ero po kunhangwera'ġa tuhẽ e'i onhakaġahova pe hamo yvagipeve'ġa nembiepiaga ġwaramo.

¹¹ Ojikoty'aro ġwaramo nhandepojykaharete'ga pavẽi ġa jikogi ojogwehe jipi kunhangwera'ġa akwaimbae'ġa pavẽi.

¹² A'ereki ymya Tupana'ga oapo kunhangwerava'ea akwaimba'eva'ea nharukaġa pyvõ. Nahã kunhangwerava'ea ohẽ akwaimba'eva'ea hugwi. Emo kiro akwaimbae'ġa o'a kunhangwera'ġa hugwi. Tupana'ga reki oapopavuka okovo.

13 Pehe ti penhimombaragwaha hehe. Pyry pe me kunhangwera'ga nhi'i'game Tupana'ga pe ġandovaki ġa nhakaġahove'ymame naerũ? Ahã, a'e ji.

14 Pekwaha pe pejiyvyteri pe akwaimbae'ġa avukuhua ġambopoyjayjare'yma.

15 Kunhangwera'ġa avukuhua ki a'e te ġambokatua rupiara. A'ereki Tupana'ga omondo a'ea ġa pe toakaġaho'i ti ġa a'ea pyvõ javo.

16 Momina nhinhi'i'ġa a'ea rehe a'ero. Po ojipe'ġa ji rayvapotari ġa'akaġahova rehe, a'ero po ji ei ġa pe: Na tuhẽ ore reko. Nahã jara'ga ndeko. No Cristo'ġareheve'ġa ojatykarama Tupana'ga mboheteavo.

Ahe o'u ikwahava'java Cristo'ga manoagwera

17 Kiro pe mbo'erame po ti ji nopombohetei nehẽ. Anhi'i'ġahy po ti ji pe me nehẽ. A'ereki pe jatykarama Tupana'ga mboheteavo a'ea ko pendekokat-uaġwama rũi reki. Peko te'varuhu reki pe.

18 Tanhi'ĩ na'ẽ pe me pejogwayvara rehe a'ero. A'ereki ojipe'ġa omombe'u a'ea ji ve. “Corintopeve'ġa ojatykarama ġa jogwayvayvari jipi. Ga ndo-jihe'akalui,” ei ġa pe mombe'gwovo ji ve. Arovia gwere ji ġanhi'i'ġa.

19 Tupana'ga po e'i a'ero: “Na ġa jogwayvari tomboukwaha ti okokatuve'ġa a'ero.”

20 Pejatykarama pe ei: “Ti'u ti nhandejapyakavo nhandepojykaharete'ga rehe,” pe'e tehe pe jipi. Emo reki pe ndapekoi ga rehe pejikote'varuhuro ġwaramo i'urame.

21 Pejihe reki pe peko. A'ereki i'urame jararamo pe pe'u jipe ima'ẽa renonde. Jara'ġa ndogwerekoi reki. Nurã ko ty'ara jara'ġa jukai. Jara'ġa ki a'e te heagwryr vinho i'uhetero ġwaramo.

22 Ndaperekoi tuhẽ po pe onga naerũ tape'u ipype? Ndapekoa'javi po pe Tupana'ġareheve'ġa ndehe naerũ imbatere'ỹve'ġa mbopoyjayjare'yma naerũ? Marã po ti ji a'ero pe me nehẽ naerũ? Opombohete po ti ji a'ea rehe naerũ? Nopombohetei tuhẽ po ti pe a'ero nehẽ.

23 Amombe'u ko ji pe me nhandepojykaharete'ga remimbo'eagwera ikwehe - a'ea ga omombe'uuka ji ve. Nahã a'ero. Omanoa renonde Jesus'ga reko ġwemimbo'ehara'ġa pavẽi ypytunimo ikwehe. Judasva'ea omondouka ġwerĩ ga guardas'ġa po pe tojuka ti ġa ga javo. A'ea renonde Jesus'ga ipyhygi pão.

24 Igwete ga ei Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde imbuhua ore ve,” ei Jesus'ga javo ga pe. Igwete ga haygwe'rogwe'rogi imondovo ġwemimbo'ehara'ġa pe. “A'ea ko jira'oa, a'e ji jupe,” ei ga ġa pe. “Pe'u kiro. A'ereki jira'oa ji anhikwava'ẽ kiro pe ndepykaramo nhimanorame,” ei ga. “Aerẽ ti pe'ua'jaa'ja pão a'ero tanhimoka'nhymyme ti,” ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe ikwehe.

25 Na jitehe ġa i'urẽ mbatera Jesus'ga ipyhygi copo vinho ryrua. Igwete ga imondoi ġa pe javo. “Pe'u kiro copopypeva'ea,” ei ga. Igwete ga imombe'ui gwepoa ġa pe. “Aheka'voguka po ti ji jirekoa ġa pe jiji-jukauka nehẽ,” ei ga. “Nahã po ti ji manoi vvyakotyve'ġa ndepyga. A'ereki Tupana'ga e'i ipyahuva'ea imombe'gwovo. ‘Garekoa reka'vogame po ti ji imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi,’ ei Tupana'ga,” ei ga. “Nurã jirekoa reka'voga ġwaramo a'iti hete tuhẽ po ti Tupana'ga imombori he'yjuhuve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi nehẽ ġwembi'ea rupi,” ei Jesus'ga ġa pe. “Pe'u ti a'ero vinho copopypeva'ea. Pe i'ua'jaa'javame ji kwahava'ja a'ero nehẽ,” ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

²⁶ A'ea ko Jesus'ga nhi'igagwera ikwehe. Igwete ji ei pe me: Garura'java renonde nahã po ti pe i'ua'jaa'javi pão copopypeva'ea reheve. I'ua nanani po ti pe ikwahavukari ojipe'ga pe gamanoagwera nehẽ.

²⁷ Peko katu ti a'ero i'urame pão copopypeva'ea reheve Cristo'ga manoagwera herekokatuavo. Kiroki ga oko te'varuhu i'gwovo – ga ombotegwete Cristo'ga ra'oa garekoa reheve, ga ombotegwete gamanoagwera a'ero.

²⁸ Nurã ti pekwaha na'ẽ pejeaporoğita i'ua renonde. Pendeaporoğita pyryvame ti pe'u pão copopypeva'ea reheve herekokatuavo a'ero nehẽ.

²⁹⁻³⁰ Pepyteripeve'ga ki a'e te nonhimombaragwahavi nhandepojykaharete'ga manoagwera rehe ga i'urame pão copopypeva'ea reheve. Nanongara'ga pe Tupana'ga ombohahyuka a'ero. Nurã pepyteripeve'ga tetirũaramo opopoakare'yma onhimongyavo. Jara'ga omano no.

³¹ Po ti nhande ikwahavi nhandereaporoğitapyryva na'ẽ i'ua renonde, a'ero po ti ga nombohahyukari nhande ve nehẽ.

³² Imbohahyukarame nhande ve ga nhande mbo'ei nhanderekote'varuhua rehe tomombi ti ga a'ea javo. Ga nhande mbo'ei te'iyme ti ga nhanderekote'varuhua pe o'erame oarõ'e'ỹve'ga pe nehẽ ga mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

³³ Nhiirũ, pejatykarame i'gwovo Cristo'ga manoagwera kwahava'java tape'una'ẽi ti a'ero. Pe'ji ti pejohupe: “Na ti ga ndupavi na'ẽ,” pe'ji ti.

³⁴ Tape'una'ẽi ti mbatera Tupana'ga ti tombohahyukaryme pe me. Po ti ty'ara jara'ga jukahetei, a'ero po ti ga gwonga pe na'ẽ i'ui mo hamo.

Jihorame pe pyri po ti ji pe mbo'ei jara rehe pe nderekovo nehẽ.

12

Tupana'ga ra'uva ahe mbokarakatu

¹ Nhiirũ, tamombe'u ti kiro pe me Tupana'ga ra'uva remimbuhura Cristo'gareheve'ga pe. A'ereki a'ea rehe pe ikwatijari ji ve ikwehe. A'ea ji tamombe'u katu kiro pe me tapekwaha hete ti javo.

² Pekkaha pe pejikoagwera. Pe ndapejikogi Cristo'ga rehe ikwehe. Nurã ga pe mbopogwepogweuhui gwemimbotarimova'ea rupi imboheteuka pe me ha'angava Tupana'garũiva'ea okojirũiva'ea.

³ A'ero ji takwahavuka kiro pe me Tupana'ga ra'uva remimbo'ea. Tupana'ga ra'uva ombo'erame ga nombotegwetei Jesus'ga a'ero. Tupana'ga ra'uva ombo'erame jate reki ga ei: “Jesus'ga ko orepojykaharetero oko,” ei ga.

⁴ Tupana'ga ra'uva ombuhu paravuhu nhandekarakatua. Gara'uva jitehe reki ombuhu pa nhande ve nhande nanenani.

⁵ Nhandeporavykya ojoatyatyvi ojohugwi novã. Emo Jesus'ga pe jitehe nhande xaporavyky nhandekovo.

⁶ Nhandekarakatua ojoatyatyvi ojohugwi novã. Emo Tupana'ga jitehe nhande mbokarakatu pa nhande rerekovo.

⁷ Tupana'ga gwepiuka gwa'uva remimbuhura nhande nanenani topoko pa ti ga ojipe'ga javo.

⁸ Nahã Tupana'ga ra'uva nhande mbokarakatu pa. Ojipe'ga pe gara'uva omombe'uuka Tupana'ga rembikwahava. Tupana'ga ra'uva jitehe ombo'euka ojipe'ga pe a'itituhẽva'ea kwahava rehe.

⁹ Gara'uva jitehe ombojiko hete ojipe'ga Tupana'ga rehe. A'ea jitehe omombiguka ojipe'ga pe gatetirũa ga hugwi.

¹⁰ A'ea jitehe oapouka ahemonhimomby'ava'ea ojipe'ga pe. Ojipe'ga pe a'ea omombe'uuka Tupana'ga nhi'íga. Tupana'ga ra'uva omombaragwahavuka ojipe'ga pe ġwemimbokarakatua. A'ero ga ikwahavi jawo Tupana'ga ra'uva ġa mbokarakaturame. Ga ikwahavi jawo Tupana'ga ra'uvarūiva'ea ġa mbokarakaturame. Tupana'ga ra'uva ombokarakatu ojipe'ga monhi'iparavuhuavo. A'ero ko ganhi'íga yvyakotyve'ga nembikwahave'ỹva'ea. Ojipe'ga pe Tupana'ga ra'uva okwahavuka akoja'ga nhi'íga imombe'ukatuavouka nhanerembikwahave'ỹva'ea tokwaha pa ti ġa jawo.

¹¹ Tupana'ga ra'uva jitehe ombokarakatu pa ġa a'ero. A'ea jate ombokarakatu paravuhu ġa naġanani ġwemimbotarimo okovo.

He'yi nhandera'oareheva'ea

¹² Ta'e ti kiro nhandera'oa'java'ea mombe'gwovo. Ojipeji ahera'oa rekoi novĩa. Emo ahera'oa gwereko he'yiva'ea ojihe: ahetĩa, ahepoti'a, ahepy'a no. Ahera'oareheva'ea nhaporemō ojihe'a reki ojogwehe onhimongovo ojipejiva'ero ahera'oro. Na jitehe nhande re'yiro Cristo'gareheva'ero nhanenhimongyavo novĩa. Emo nhande nhaporemō xako ojipejiva'ea'java'ero Cristo'ga pavēi.

¹³ A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mongo pa ojipejiva'ea'java'ero. Nhande xako paravuhu novĩa. Jara'ga ko judeusramo, jara'ga judeus'garūiva'ero. Jara'ga oporavyky tehe ojipe'ga pe opiro'ye'yma ġa hugwi. Jara'ga oporavyky opiro'yro ojipe'ga hugwi. Nhande pyri nhaporemō ko Tupana'ga ombuhu gwa'uva jitehe.

¹⁴ Pehepia ahera'oa a'ero. Ojipejiva'ea jate rūi ahera'oareheva'ea. He'yiva'ea reki ahera'oa gwereko ojihe.

¹⁵ Po ahepya ei: “Ji ko ahepoa rūi. Ji ahera'oareheva'ea rūi reki a'ero.” Ahepya erame a'ea po i'etehei ikwahave'yma jawo. A'ereki ahepya ko ahera'oareheva'ero tuhē reki oko.

¹⁶ Po aheapyakwara ei: “Ji ko ahereakwara rūi. Ji ahera'oareheva'ea rūi reki a'ero.” Aheapyakwara erame a'ea po i'etehei. A'ereki aheapyakwara ko ahera'oareheva'ero tuhē reki oko. Na jitehe nhande re'yiro Cristo'gareheva'ero nhandekarakatuparavuhuavo ojipe'ga pokoga. Ojipejive'ga jate rūi reki Cristo'gareheva'ero. Po ojipe'ga ei: “Ikarakatu ġa japovo ahemonhimomby'ava'ea. Ji ndajikarakatui japovo a'ea. Ji Cristo'gareheva'ea rūi reki a'ero.” Ga erame a'ea po ga etehei ikwahave'yma. A'ereki ga Cristo'gareheva'ero tuhē reki oko.

¹⁷ A'ea'ja ji pe me. Pehepia ahera'oa. Po ahereakwara jate hekorame gara pyvõ po ahe henduvi hamo naerũ? Po aheapyakwara jate hekorame gara pyvõ po ahe hetuni a'ero hamo naerũ? Nahã ji ei Cristo'gareheve'ga mombe'gwovo a'ero no. Po ahemonhimomby'ava'ea apohara'ga jate ġa ndekorame ma'ga po omombe'u Tupana'ga ojipe'ga pe hamo naerũ?

¹⁸⁻²⁰ Ahera'oareheva'ea nhaporemō reki Tupana'ga omongo katu ahera'oa rehe ġwemimbotarimo. Po heheva'ea jate hekorame ojipejiva'ea jate, marã po ahera'oa rekoi a'ero hamo naerũ – kiroki a'ea rehe oko heheva'ea? He'yi reki ahera'oareheva'ea. Emo ojipejiva'ea ahera'oa. Na jitehe nhande nanenani Tupana'ga nhande mongoi ojiheva'ero nhande mbokarakatuparavuhuavo ġwemimbotarimo. Po ojipejive'ga jate ga rekorame Cristo'gareheva'ero marã po nhande xajihe'a ojogwehe Cristo'ga pavēi hamo naerũ? Nhandere'yjuhu reki nhande Cristo'gareheva'ero. Emo nhande xako ojipejiva'ea'java'ero Cristo'ga pavēi nhandekarakaturo nhandejopokopokoga.

²¹ Ahereakwara nde'i ahepoa pe: “Ji ndajikogi nde rehe,” nde'i jupe. Na jitehe aheakağa nde'i ahepya pe no: “Ji ndajikogi nde rehe,” nde'i jupe. A'ereki ahera'oareheva'ea ojiko tuhẽ ojogwehegwehe. Na jitehe Cristo'gareheve'ğa jikogi ojogwehegwehe no.

²² Jara pe nhandera'oareheva'ea pe nhande ei ipopoakare'ỹva'ea. Emo xajiko hete reki nhande nanongara rehe.

²³ Jara pe nhande ei okoteheva'ea. A'ea nhande imbojigwagi tireko katu ti javo. Jara nhande ndihepiukari ojipe'ğa pe. A'ea rehe nhande timongi katu tapy'ynhapira a'ero tohepiagyme ti ға javo.

²⁴ Kiroki koji'i ikatu nhande ve nhandera'oareheva'ea - a'ea nhande nimbojigwagi a'ero. Tupana'ga tuhẽ ombojihe'a pa ahera'oareheva'ea tombojigwa hete ti ға okoteheva'ea javo nhande ve.

²⁵ Nahã Tupana'ga imbojihe'akatui ahera'oareheva'ea a'ero tokote'varuhuyme ti heheva'ea ojohupeupe javo. “Ti'ağata pa ti ahera'oareheva'ea ojogwehegwehe,” ei Tupana'ga. Na jitehe Tupana'ga nhande mbojihe'akatui ojipejiva'ea'java'ero tokote'varuhuyme ti Cristo'gareheve'ğa ojohupe javo. “Ti'ağata pa ti ға ojogwehegwehe ojogwerekokatuavo,” ei Tupana'ga nhande ve.

²⁶ Hahyrame ojipejiva'ea pe ahera'oareheva'ea pe hahy jara pe nhaporemo a'ero. Ga imombyryvame ojipejiva'ea pe a'ea ko pyry jara pe nhaporemo no. Na jitehe hahyrame ojipejive'ğa pe Cristo'gareheve'ğa pe hahy jara'ğa pe nhaporemo Cristo'gareheve'ğa pe nhaporemo. Ojipe'ğa imombyryvame ojipejive'ğa pe Cristo'gareheve'ğa pe jara'ğa ndorypavamo ga pavẽi a'ero.

²⁷ Penhinanhinani peko Cristo'gareheva'ero. Igwete ojipejiva'ero pe jihe'ari ojogwehe Cristo'ga pavẽi.

²⁸ A'ero pe jatykatykai Tupana'ga mboheteavo. Igwete Tupana'ga pepyteripeve'ğa mo'emo'ei tojopokopoko ti ға javo. Jara'ğa pe ga ei: “Ga hohe pa po ti pe. Cristo'ga moirũharamo po ti pe peko nehẽ,” ei ga. Jara'ğa pe ga ei: “Cristo'ga moirũhara'ğa ndehohyva'ero po ti pe peko. Pe po ti nhinhi'iga mombe'uharamo peko nehẽ,” ei ga. Jara'ğa pe Tupana'ga ei: “Nhinhi'iga mombe'uhara'ğa ndehohyva'ero po ti pe peko. Ojipe'ğa mbo'eharamo po ti pe peko nehẽ tapemongo ti ға Cristo'ga nhi'iga rupi,” ei ga ға pe. Jara'ğa pe Tupana'ga ei: “Pe po ti peapo ahemonhimomby'ava'ea nehẽ.” Jara'ğa pe ga ei: “Pe po ti pemombiguka ojipe'ğa tetirũa ға hugwi nehẽ.” Jara'ğa pe ga ei: “Pe po ti ojipe'ğa pokopoko imbatere'ỹve'ğa nehẽ ipopoakare'ỹve'ğa nehẽ no.” Jara'ğa pe Tupana'ga ei: “Pe po ti ojipe'ğa moğitai ға mondomondovo.” Jara'ğa pe ga ei: “Opombokarakatu po ti ji pe monhi'ĩparavuhuavo nehẽ. Penhi'iga po ti vyvakotyve'ğa nembikwahave'ỹva'ea a'ero nehẽ,” ei Tupana'ga ға pe.

²⁹ Ga nhaporemo rũi reki Cristo'ga moirũhara'ğa a'ero. Ga nhaporemo rũi Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ğa. Ga nhaporemo rũi ғambo'ehara'ğa. Ga nhaporemo rũi oapo ahemonhimomby'ava'ea.

³⁰ Ga nhaporemo rũi Tupana'ga ға mbokarakatui imombigauka ға pe ojipe'ğa tetirũa ға hugwi. Ga nhaporemo rũi Tupana'ga ға monhi'igi imongovo ғanhi'iga nhanerembikwahave'ỹva'ero. Ga pe nhaporemo rũi Tupana'ga imombe'ukwahavukari ғanhi'iga nhanerembikwahave'ỹva'ea.

³¹ Pepota tuhẽ ti pejive a'ero Tupana'ga ra'uva remimbuhura a'ea remimbokarakatua - kiroki koji'i pyryva'ea ojipea hohe.

Igwete ji kiro imombe'una'ei pe me penemiarõhetea tapendeaporoğita katu ti javo. A'ereki koji'i pyry hete tuhẽ nhande ojipe'ğa arõ hete a.

13

Tiarō hete nhande ojipe'ga

¹ Po nhande nhi'īgi hajiheve'ga nhi'igimo yvagipeve'ga nhi'igimo no. Po nhande niarōi ahe nhande ni'igame ganihi'igimo, a'ero po nhande ni'itehei reki imotininiuhūva'ea ja hahyahivuhuva'ea ja.

² Po Tupana'ga nhande mbokarakatui imombe'gwovouka onhi'iga. Po nhande niarōi ahe imombe'urame, a'ero po nhande rekotehei reki.

Po nhande ikwahapavi mbatera ikwahava Tupana'ga rembikwahava onhimiva'ea. Po nhande niarōi ahe nhande ikwahapavame mbatera, a'ero po nhande rekotehei reki.

Nhande jikohetero gwaramo Tupana'ga rehe po ga nhande pokogi vyvtyruhua mbojipe'auka nhande ve nhande erame jupe pepe'a javo. Po nhande niarōi ahe nhandejikoheterame Tupana'ga rehe nahā javo, a'ero po nhande rekotehei reki.

³ Po nhande ima'ema'embavi nhandembatera imbatere'ỹve'ga pe. Po nhande niarōi ahe nhande ima'embavame, a'ero po nhande ima'ētehei. Nhanderehema'embava nomombyryvi reki nhande ve.

Po ga ei nhande ve: “Pe pohire'yma gwaramo Cristo'ga hugwi po ti ore imbokaipavi penda'oa nehē,” e po ga nhande ve. Nhandepohipotare'ymame ga hugwi po nhande ikwava'eği nhandera'oa ga pe a'ero tombokai ti ga javo. Po nhande niarōi ahe nhandehikwava'egame ga pe, a'ero po nhande nhikwava'ētehei reki. Nhandehikwava'eğa nomombyryvi reki nhande ve.

⁴ Nhande ojipe'ga arōheterame nhande nianhimonha'ngajipei ga ndehe jipi. Timombyry nhande ga pe. Nhande ojipe'ga arōheterame nhande nianhimyrōi ga ndehe. Nianhimbohetei nhande ji ko ga hohe jave'yma.

⁵ Ga arōheterame nhande xako katu tuhē ga pe. Nhandejihe jate rūi nhande xako. Nhande nianhimbohahivi ga pe. Nhande ndikwahava'ja'javi ojipe'ga ndekote'varuhua nhandejive.

⁶ Ga arōheterame nhande nianderoryvi gandekote'varuhua rehe. Gandekokatua rehe nhande roryoryvamo.

⁷ Ga arōheterame nhande xanhimomirana jipi ga ndekote'varuhurame nhandejive. Tiarō hete nhande avuirama. “Aerē po ti pyryvamo nehē,” xa'e nhande jipi. Nhande xajiko ojipe'ga ndehe jipi. Xanhimomirana nhande jipi a'ero.

⁸ Ga arōheterame nhande niarombigi tuhē ga. Opi po ti nhandekarakatua nehē Tupana'ga remimbuhura. Tupana'ga nhi'iga mombe'ua po ti opi. Ganihi'iga po ti opi no nhanderehbikwahave'ỹva'ea. Mbatera kwahava po ti opi nehē no.

⁹ Agwamo ndikwahapavi nhande. Nhande nimombe'ukwahapavi Tupana'ga nhi'iga no.

¹⁰ Tupana'ga ki a'e te okwaha pa. Cristo'ga rurame po ti opa nhanderehbikwahapave'yma nehē.

¹¹ Jivoja'irame ji ndakwahapavi ikwehe. Tayri'ga ja ji nhi'igi a'ero ikwehe. Ndajireaporogitakatui ji no. Nanhimombaragwahakatui ji mbatera rehe no jivoja'iro gwaramo ikwehe. Aerē jiyvuakarama ji pohiri tayri'ga ndeaporogita'java'ea hugwi.

¹² Hepiagame espelho pyvō nhande ndihepiakatuhetei. A'ereki nhandera'angava tehe nhande tihepia. Na jitehe agwamo nhande ndikwahahetei Tupana'ga repiage'ymame. Aerē po ti nhande a'ea ga repiakatui ga kwahava nehē. Ojogwovavo po ti nhande jogwepiagi Tupana'ga pavēi. Agwamo nhande ndikwahapavi ga. Ga ki a'e te nhande kwaha hete pa. Na jitehe po ti nhande ga kwahahetei nhandekovo ga pyri nehē no.

¹³ Nahã hekoi avuiramava'ea a'ero:
 Xajiko nhande Tupana'ga rehe.
 Tikwaha nhande pyryvaḡwama.
 Tiarõ hete nhande ojipe'ḡa.
 Pyry Tupana'ga pe nhande jikogame ga rehe.
 Pyry nhande ikwahavame pyryvaḡwama no.
 Johe'i tehe reki pyry Tupana'ga pe nhanderemiarõhetea.

14

Ganhi'iga nhanerembikwahave'ỹva'ea

¹ Pejirokwa ti ojipe'ḡa arõheteavo a'ero. Pepota ti Tupana'ga ra'uva remimbuhura penhimbokarakatua. Pepota ti pejikarakatua Tupana'ga nhi'iga mombe'ua rehe kaitu.

² Tupana'ga ra'uva ombokarakatu ojipe'ḡa monhi'iga. A'ero ḡanhi'iga nhanerembikwahave'ymaḡwama. Nahã onhi'igame ḡa nhi'igi Tupana'ga pe a'ero. Nhande ve rõi reki ḡa onhi'ĩ. A'ereki nhande ndikwahavi nanongara ḡanhi'iga.

³ Emo kiroki ḡa omombe'u Tupana'ga nhi'iga ikwahavuka ojipe'ḡa pe – ḡa onhi'ĩ nhande ve tuhẽ. A'ero ḡa nhande mbojikoheteukari Jesus'ga rehe. Onoḡatu ḡa nhandepy'a no.

⁴ Kiroki ḡa ḡanhi'iga reko nhanerembikwahave'ỹva'ero – ḡa onhimbojiko hete Tupana'ga rehe. Ga ki a'e te – kiroki ḡa omombe'u Tupana'ga nhi'iga – ḡa ombojikoguka pa Jesus'gareheve'ḡa ga rehe a'ero.

⁵ Apota po ji pe napenani penhi'iga hekorame nhanerembikwahave'ỹva'ero novĩa. Koji'i reki ji apota penemimombe'ua Tupana'ga nhi'iga rehe. Nanongara'ḡa nemimombe'ua koji'i pyry ojipe'ḡa nhi'iga hohe nhanerembikwahave'ỹva'ea hohe, a'e ji. A'ereki ḡa omombe'u katu Tupana'ga nhi'iga. Kiroki ḡanhi'iga ikwahavipyre'ỹva'ea – a'ea nhande ndikwahavi. Ojipe'ḡa ikwahavukarame ḡanhi'iga nhande ve a'ea ko pyry jitehe no. A'ero ḡa Jesus'gareheve'ḡa mbojikohetei Jesus'ga rehe imombe'urame ḡa pe.

⁶ Nhiirũ, po ti nhinhi'iga nhanerembikwahave'ỹva'ea ji horame pe pyri nehẽ, a'ero po ti ji ndopopokogi tuhẽ nehẽ. Po ti ji imombe'ui pe me Tupana'ga rembikwahavukara ikwahavuka mbatera pe me, a'ero po ti ji pe pokogi nehẽ. Po ti ji imombe'ui Tupana'ga nhi'iga pe me pe mbo'eavo a'itituhẽva'ea rehe, a'ero po ti ji pe pokogi nehẽ no.

⁷ Ehepia ko imonhi'ingava jiru'a'java'ea violão no heaporoḡitae'ỹva'ea. Inhi'igatue'ymame po nhande niambaragwahavi inhimby'ya rehe.

⁸ Opy ḡa trombeta soldados'ḡa momoranduva tapetavuka ti ḡa pe kiro javo. Po trombeta nonhi'igatui ikwahavukare'yma ḡa pe, a'ero po ti soldados'ḡa nonhimboavujikweri tuhẽ otavukara rehe.

⁹ Na jitehe po ti penhi'iga oko aherembikwahave'ỹva'ero, a'ero po ti ḡa ndokwahavi pe nhi'igame ḡa pe a'ero nehẽ. “Onhi'ĩ tehe po ḡa upa,” e po ti ḡa pe me nehẽ.

¹⁰ Gwereco paravuhu hete po vyakotyve'ḡa nhi'iga ojoatyatyviva'ea. Ojogwe'yja'ḡa okwaha reki onhonhi'inhi'iga.

¹¹ Emo ji ikwahave'ymame ojipe'ga nhi'iga ga ko hajiheva'ea ji ve. Ji hajiheva'ea ga pe no.

¹² Oro pe, pe nhi'igame ojipe'ḡa pe tokwaha ti ḡa penhi'iga. Pepota pe Tupana'ga ra'uva remimbuhura penhimbokarakatua pejikovo. Pepota hete ti a'ero penhimbokarakatua – kiroki a'ea nhaporemõ Jesus'gareheve'ḡa mbojikohetei Jesus'ga rehe.

13 Nurã ji ei pe me: Ganhi'igã rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero te'i ti ġa Tupana'ga pe a'ero: “Nhimbokarakatua'ja ti. A'ero po ti ji imombe'ukatui nhinhi'igã ġa pe nehẽ tokwaha ti ġa javo,” te'i ti ġa Tupana'ga pe.

14 Nhinhi'igã rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero nhinhi'igame Tupana'ga pe, jiji anhi'ĩ. Emo nhiakaġa ndokwahavi a'ea.

15 Marã po ti ji rekoi a'ero nehẽ naerũ? Anhi'ĩ po ti ji Tupana'ga pe nhinhi'igã rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero. Anhi'ĩ po ti ji ġa pe nhiakaġa ikwahavame nehẽ no. Na jitehe po ti ji nhimby'yi nhinhimby'yja rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero. Anhimby'yi po ti ji nhiakaġa ikwahavame nehẽ no.

16 Pejatyka pe jipi Tupana'ga mboheteavo ndepyyry nde javo ġa pe. Po nenhi'igã rekoi nhanerembikwahave'ÿva'ero nde nhi'igame Tupana'ga pe, a'ero po ti marã ikwahave'ÿve'ga ei amém na tuhẽ javo nde nhi'imbavame nehẽ naerũ? A'ereki ġa ndokwahavi nde nhi'igame.

17 Pyyry hete po nenhi'igã Tupana'ga pe ovuhu. Emo nde nerembojikogi ojipe'ga Tupana'ga rehe. A'ereki ġa ndokwahavi nde nhi'igame.

18 Pe hohe pa ji nhi'inhi'igi nhinhi'igã rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ea novĩa. Igwete ji ei Tupana'ga pe: “Pyyry hete nde ji mbokarakatui a'ea rehe jipi,” a'e ji ġa pe.

19 Emo nhande jatykarama jipi koji'i pyry ji ve nhinhi'igã rekoi ikwahavukava'ea tambo'e ti ojipe'ga a'ea pyvõ. Po xunhi hete ji nhi'igi ġa pe novĩa. Emo ġa okwaha pa reki. Po ji nhi'inhi'ihetei nhinhi'igã rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero, a'ero po ndapyryvi ġa pe. A'ereki ġa ndokwahavi reki nhirembi'ea.

20 Nhiirũ, ipita'ngive'ga ndokote'varuhukwahavi. Ga ja ti peko a'ero pejikote'varuhukwahave'yma. Tayri'ga ndaheaporogitakatui okovo. Ga ja rũi ti peko a'ero pejeaporogitarame. Peyvuakara ġwaramo ti tapendeaporogitakatui.

21 Aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'igã ġa judeus'ga mombe'urame. Nahã Tupana'ga ei:

“Jireheve'ga nohendukatui nhinhi'igã.

Nurã po ti ji hajiheve'ga mondoukari ġa monhi'iguka ġa pe tokwaha ti ġa nhiremimbo'ea javo novĩa,” ei Tupana'ga.

“Hajiheva'ero ġwaramo ko ġanhi'igã jireheve'ga nembikwahave'ÿva'ea.

Emo ġanhi'igã vehevi po ti nohendukatuukari jireheve'ga pe nhiremimbo'ea nehẽ,” ei Tupana'ga judeus'ga remienduve'yma imombe'gwovo.

22 Nurã ji ei pe me: Tupana'ga ġanhi'igã mongo nhanerembikwahave'ÿva'ero Jesus'gareheve'ġarũive'ga ti tokwaha jipopoakara javo. Nhande ki a'e te Jesus'gareheva'ero tikwahavipe gapopoakara. Tupana'ga onhi'igã omombe'uuka Jesus'gareheve'ga ti tokwaha javo. Jesus'gareheve'ġarũive'ga pe ki a'e te Tupana'ga ndokwahavukari a'ea.

23 Pejatyka po pe Tupana'ga mboheteavo jipi. Po ti penhi'igã nhaporem nhanerembikwahave'ÿva'ea ikwahave'ÿve'ga ndurame pepyteri pe Jesus'gareheve'ġarũive'ga ndurame no. A'ero po ti ġa ei nehẽ: “Mbipe hete ġanhi'igã. Heagwyry pa ġa a,” e po ti ġa pe me nehẽ.

24 Po ti pe nhaporem imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'igã Jesus'gareheve'ġarũive'ga rurame pepyteri pe ikwahave'ÿve'ga rurame no. Henduvame penemimombe'ua po ti ġa ei: “Kiro ji ikwahavi jirekote'varuhua. Penhi'igã nhaporem omombe'u katu ji ve Tupana'ga rembi'ea jirekote'varuhua pe,” e po ti ġa nehẽ.

²⁵ Omohẽ po ti ga gweaporoġitate'varuhua oyvyteripeva'ea pendovaki nehẽ. A'ero po ti ga nhova'apyni Tupana'ga mboheteavo ndepiry hete nde javo nehẽ. “Tupana'ga oko tuhẽ pepyteri pe,” e po ti ga pe me nehẽ.

Nahã nhande rekoi nhandejatykarama

²⁶ Marã a'ero, nhiirũ? Pejatykarama jipi Tupana'ga mboheteavo jara'ga onhimby'yi Tupana'ga pe. Jara'ga ombo'e ojipe'ga. Jara'ga omombe'u Tupana'ga rembikwahavukara. Jara'ga nhi'iġa ko penembikwahave'ỹva'ea. Jara'ga omombe'u katu akoja'ga nhi'iġa penembikwahave'ỹva'ea tokwaha ti ġa javo. Na tuhẽ ti peko a'ero pejopokopokoga penhombojikojikoga Tupana'ga rehe.

²⁷ Po ti penembikwahave'ỹva'ea ġanhi'iġa pe jatykarama mokonha'ga po ti onhi'ĩ a'ero hamo. Ndahe'yive'ga trẽsve'ġahoherũive'ga po ti onhi'ĩ hamo. Ojopy'rupy'ru po ti ġa onhi'iġa hamo. A'ero po ti ojipe'ga imombe'umbe'ui ġanhi'iġa tokwaha ti ġa javo hamo.

²⁸ Po ti nimombe'uhavi ġanhi'iġa pe tonhi'iġyme ti ġa pendovaki a'ero. Pendovakie'ỹ ti ġa tonhi'ĩ Tupana'ga pe okovo.

²⁹ Oro Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga no. Na mokonha'ga nhi'igi, trẽsve'ga po. A'ero po ti jara'ga japyakai ġanhi'iġa rehe nahanahã javo hamo.

³⁰ Po ti Tupana'ga ikwahavukarama mbatera ojipe'ga pe ga apygame pepyteri pe, onhi'iġypyve'ga po ti opi hamo ji py'rovo ti ga omombe'u kiro a'ero javo hamo.

³¹ Pe nhaporemõ ti pemombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iġa a'ero pejopy'rupy'ruavo nhande nhaporemõ tikwaha ti henduva javo. Tapenhombojiko pa ti Tupana'ga rehe a'ero no.

³² Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga imombe'upotarama ġa imombe'ui. Opiotarama ġa pigi no.

³³⁻³⁴ Pejopy'rupy'rue'ymame hahyahivamo penhi'iġa. Nanongara rehe Tupana'ga ndokoi. Pejogwerekokatukatu rehe ga rekoi.

Pe jatykarama po kunhangwera'ga opi hamo Tupana'ga nhi'iġa henduva onhi'iġe'yma hamo. Nahã Tupana'gareheve'ga ndekopavi no ojatykarama ga mboheteavo. Moisésva'ea rembikwatijara e'i jupe no.

³⁵ Ikwahapotarama mbatera po ġwonga pype kunhangwera'ga ei ġwembireko'ga pe marã javo hamo. Ndipoyjayjari po kunhangwera'ga onhi'iġame pe jatykarama Jesus'gareheva'ero hamo.

³⁶ Marã pe ndekouhui naerũ? Peheypyuhu pemombe'u Tupana'ga nhi'iġa raikwehe naerũ? Pe me jate Tupana'ga ombuhuruka onhi'iġa raikwehe naerũ? Ahã reki.

³⁷ Po pepyteripeve'ga ei ojive: “Jihi ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara. Tupana'ga ra'uva ji mbokarakatu ji rerekovo,” e po ġa. Nanongara'ga po onhimombaragwaha nhiremimoġita rehe hamo. E'i po ġa ji ve hamo: “Nhandepojykaharete'ga Cristo'ga okwatijaruka Paulo'ga pe nhande moġitauka a'ero,” e po ġa ji ve hamo.

³⁸ Ga ndekoe'ymame nhiremimoġita rehe tapekoi ġa ndehe a'ero.

³⁹ Nhiirũ, kiro ji ei pe me a'ero: Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ji mbokarakatu ti. A'ereki ji tamombe'u nenhi'iġa,” pe'ji ti ga pe. Nahã ji ei pe me no: Ojipe'ga nhi'iġa rekorame nhanerembikwahave'ỹva'ea tapemombigi ti ġanhi'iġa.

⁴⁰ Pejatykarama ti pejopy'rupy'ru katu pejogwerekokatuavo.

15

Tupana'ga ombogwera Cristo'ga

¹ Nhiirũ, kiro ji ikwahavukara'javi pe me nhiremimombe'upyryvagwera Cristo'ga mombe'uagwera. Pehendu katu pe nhinhi'iga ikwehe. Nhiremimombe'ua rehe pe peko hete kiro a'ero pejikoga Cristo'ga rehe.

² Po ti pe heroviahetei nhiremimombe'ua avuirama nehẽ, a'ero po ti Cristo'ga pe nderohoi yvagi pe nehẽ pe mongovouka avuirama nehẽ. Po pe herovia'rağuhũi, a'ero po ti ga napenderohoi nehẽ.

³ Nhiremienduvagwera ji amombe'u pe me ikwehe. Koji'i hete po nhande tihendu katu a'ea ojipea hohe hamo. Nhiremimombe'uagwera ko na: Cristo'ga omano raikwehe tamombo ti ġandekote'varuhua ġa hugwi javo raikwehe. Tupana'ga rembikwatijarukara rupi ga manoi.

⁴ Igwete ġa gara'oa rerohoi inoġa itaruvihava kwaruhua pype. Mokõi ahe kirirẽ Tupana'ga ga mbogweravi. Gwembikwatijarukara rupi Tupana'ga ga mbogweravi raikwehe.

⁵ Aerẽ Cristo'ga jipiukari Pedro'ga pe. Aerẽ ga jipiukari dozeve'ġa pe no omoirũhara'ġa pe.

⁶ Aerẽ ga jipiukari kiro ve he'yjuhuve'ġa pe quinhentosve'ġa pe. He'yjuhuve'ġa nde'yja jararamo ġa ndekoji aġwamo. Jararamo ahe manoi. Ga nhaporemko gareheve'ġa.

⁷ Aerẽ ga jipiukari Tiago'ga pe. Aerẽ ga jipiukari omoirũhara'ġa pe nhaporemko.

⁸ Mbapavamo ga jipiukari ji ve no. Na ja hekoi. Kunhangwera'ġa gwa'yra mbo'ariperame nhande nimboha'uvi. Na jitehe ji jikogame Cristo'ga rehe nhande nimboha'uvi a'ea no.

⁹ A'ereki ji ambohahy na'ẽ Tupana'gareheve'ġa pe jirekote'varuhuavo ikwehe. Nurã ji ei jijive kiro: Jara'ġa gwyre'i hete ko ji Cristo'ga moirũhara'ġa gwyre'i hete. Cristo'ga moirũhara'ga po ġa nde'i ji ve hamo novĩa. A'ereki ji ako te'varuhu Tupana'gareheve'ġa pe ikwehe.

¹⁰ Emo Tupana'ga omomyry reki ji ve ji mongovo Cristo'ga moirũharamo. Nomomyrytehei reki ga ji ve. A'ereki ji aporavyky hete ga pe Cristo'ga moiruamo jara'ġa hohe pa. Ji tehe rũi reki aporavyky. Tupana'ga imomyryvame ji ve ji mbokarakatui ji mboporavykyavo.

¹¹ Nhiremimombe'ua ojo'ja reki ġanemimombe'ua pavẽi. A'ea jitehe pe heroviari a'ero pejikoga Cristo'ga rehe.

Nhanembogwerahava

¹² Xa'e nhande jipi: Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi heikwehe. Maranuhũrame po pepyteripeve'ġa euhui naerũ Tupana'ga nombogweravi omanove'ġa javo?

¹³ Po ga nombogweravi ġa hamo, a'ero po ga nombogweravi Cristo'ga raikwehe hamo.

¹⁴ Po ga nombogweravi Cristo'ga hamo, a'ero po ore Cristo'ga mombe'utehei pe me hamo. A'ero po pe jikotehei ga rehe hamo.

¹⁵ Nahã no. Po ga nombogweravi Cristo'ga hamo, a'ero po jukwahavamo ore'mbea ore Tupana'ga mombe'urame hamo. A'ereki ore oro'e: "Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi," oro'e ore ga mombe'gwovo. Po a'iti omanove'ġa mbogwerave'ymamo, a'ero po ga nombogweravi Cristo'ga hamo.

¹⁶ A'ereki nahã ji a'e: Ga mbogwerave'ymame po ga nombogweravi Cristo'ga hamo.

¹⁷ Po Cristo'ga ndokweravi, a'ero po pe jikotehei ga rehe hamo. A'ero po ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi hamo.

¹⁸ Po Cristo'ga ndokweravi hamo, a'ero po Cristo'gareheva'ea hoi hahyva'ea ruvihava pype hamo – kiroki ahe omano jipe.

¹⁹ Po nhande ei hamo: “Nhande manoe'ymame jate Cristo'ga imombyryvi nhande ve”, a'ero po nhande poria'iheteramo ġa hohe pa hamo.

²⁰ Emo Tupana'ga ombogwera tuhē reki Cristo'ga ikwehe. A'ea ko Cristo'gareheva'ea mbogwerahavaġwamamo oko.

²¹ Akwaimba'eva'ea rekote'varuhuro ġwaramo nhande manoi reki. Ojipe'ga rekokaturu ġwaramo po ti nhande kwerava'javi nhanemanoa hugwi nehē.

²² Nahā ji ei. A'ereki Adāova'ea rymyminoru nhandekovo ġwaramo nhande manombavi. Cristo'ga pavēi nhandekovo ġwaramo po ti nhande kwerapavi a'ero nehē.

²³ Nahā Tupana'ga ġa mbogweravi a'ero: Cristo'ga na'ē ga ga mbogwera. Aerē na jitehe Cristo'ga rura'javame po ti Tupana'ga ġa mbogweragweravi nehē no Cristo'gareheve'ġa.

²⁴ Aerē mbapava koty po ti Cristo'ga ikwava'egi ġwembipojykahava uva'ga pe nehē koro ndeapoa javo Tupana'ga pe nehē. Cristo'ga po ti omombi pa na'ē Tupana'ga arōe'ŷve'ġa popoakara tohendu katu pa ti ġa Tupana'ga nhi'ġa javo nehē. Kiroki ġa huviha hete yvaga gwyri pe yvya koty no – ġapopoakara po ti Cristo'ga omombi pa nehē.

²⁵ A'ereki Tupana'ga e'i nhoġwenonde Cristo'ga pe: “Ndehe ti ġanduvihavamo eko avuirama nehē. Tamongo pa ti nearōe'ŷve'ġa nenhi'ġa rupi,” ei ga Cristo'ga pe.

²⁶ Mbapavamo po ti Tupana'ga imombipavi ahemanoa tiruahūheteva'ea nehē.

²⁷ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i hako: “Tupana'ga omongo pa Cristo'ga nhi'ġa rupi,” e'i. Jukwaha reki ikwatijara mombe'ua. Tupana'ga imongopavame ga nonhi-mongoi Cristo'ga nhi'ġa rupi.

²⁸ Ihopavame ganhi'ġa rupi a'ero Cristo'ga jitehe Tupana'ga ra'yra'ga po ti onhikwava'ē Tupana'ga pe nehē Tupana'ga jate ti toko huvihavuhetero avuirama nehē.

²⁹ Oro ġa – kiroki ġa onhimobatizauka omanova'ea repyga onhimobati-zaukare'ŷva'ea repyga – marā ġa ndekoi nanongara rehe naerū? Po Tupana'ga nombogweravi ahe hamo, a'ero po ġa nde'i hamo: Xanhimobati-zauka ahe repyga nehē.

³⁰ Oro ore, po Tupana'ga nombogweravi omanove'ġa hamo, a'ero po ore pohiri Cristo'ga hugwi hamo tombohahyyme ti ġa ore ve javo hamo.

³¹ Nhiirū, nane'ymi ġa ji jukapotari novīa. Amombe'u ji a'ea pe me. A'ereki ji pe mbohetei nhande jikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe.

³² Imombe'upotarame Tupana'ga nhi'ġa ji ġa ndayvayvari Éfesopeve'ġa. Ga ko ja'gwara ja ji ve, a'e ji. A'ereki ġa onharō hete tijuka ti ga javo. Po ji ikwahahetei hahya nhimanomo Tupana'ga nanhimbogwerava'javi javo, a'ero po ji ikwahatehei hahya Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo hamo. Po Tupana'ga nombogweravi omanove'ġa, a'ero po xako aherembi'ea rupi hamo – kiroki ahe e'i:

“Mara'ngu po ti nhanemanomo ko'emame nehē?

Ti'u hete ti mbatera toryva apovo a'ero.

Ti'u hete ti kaġwitġa no,” ei ahe.

³³ Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe.

“Tapekoi ti ġa pavēi jipi – kiroki ġa heaporoġita te'varuhu.

Pe ndekorame ġa pavēi po ti ġa ndupi jitehe pendeaporoġita ihoi a'ero nehē," e'i ikwatijara.

34 Peapyakwapupu ti imombiga pejikote'varuhua. Jararamo pepy-teripeve'ġa ndokoi hete Tupana'ga pavēi. A'e ji a'ea pe me tapepoyjayjaryme ti a'ero.

Nhandera'oa ti okwerava'ja

35 Jara'ga po e'i: "Marã po ti omanove'ġa mbogwerava? Marã po ti ġanda'oa nehē Jesus'gareheve'ġa nda'oa nehē?" e po ga javo.

36 Nderekwahavihu nde! a'e po ji ga pe. Nde itymame po ha'ynha omano na'ē jipi. Narunhe'ymame nahenhui reki mbatera. Na jitehe po ti nhande manoi nhanembogwerava renonde nehē.

37 Itymame mbatera po nde neretyimi henhuiva'ea. Ha'ynha tehe po nde eretỹ trigo ra'ynha ojipea ra'ynha no.

38 Henhunhame Tupana'ga ġwemimbotarimo imondoi ha'oa ha'ynha pe. Ha'ynha hetakwera'ja gwereko gwa'oa a'ero.

39 Ojoatyatyvi reki ha'oa. Yvyakotyve'ġa gwereko gwa'oa. Mbiara gwereko ojipea gwa'oa. Gwyrã'ia gwereko ojipea gwa'oa. Pira gwereko ojipea gwa'oa nohõ.

40 Gwereko yvagipeva'ea ra'oa. Gwereko yvyakotyva'ea ra'oa nohõ. Ojoatyvi reki yvagipeva'ea katua yvyakotyva'ea katua pavēi.

41 Kwara gwereko okatua. Jahya katua ojipea. Jaytata'ia katua ojipea no. Ojoatyatyvi reki jaytata'ia katua ojohugwi no.

42 Nahã po ti nhande mbogweravame a'ero nehē. Otymame nhandera'oa ijugamo. Ombogweravame po ti nhandera'oa ndijugi nehē.

43 Otymame nhandera'oa ite'varuhuro. Ombogweravame po ti nhandera'oa ikatuheteramo nehē. Otymame nhandera'oa ndipopoakari. Ombogweravame po ti ipopoakaramo nehē.

44 Otymame nhandera'oa yvyakotyva'ea. Ombogweravame nhandera'oa po ti Tupana'ga ra'uva remimongopyra nehē. Gwereko nhandera'oa yvyakotyva'ea. Nurã ji ei: Gwereko nhandera'oaġwama no. A'ea Tupana'ga ra'uva omongo nhande ve.

45 Nahã Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei no:

"Tupana'ga omongo jypyve'ga Adão'ga," e'i ikwatijara hako.

Aerēve'ga Adão'ga nhande mongo nhande mboheaporoġitapyahuavo. Cristo'ga pe ji ei. A'ereki gaha nhande mboheaporoġita pyahu gwa'uvimo.

46 Jypya ko nhande rekoi yvyakotyva'ero. Aerē nhande reaporoġitapyahuro nhandekovo.

47 Tupana'ga oapo jypyva'ea Adãova'ea yja pyvõ. Ahe ko yvyakotyva'ea a'ero. Aerēve'ga ko yvagahugwive'ga Cristo'ga.

48 Yvyakotyve'ġa ko oho Adãova'ea rupi yjapyvõva'ea rupi. Cristo'gareheve'ġa ko oho Cristo'ga rupi yvagahugwive'ga rupi.

49 Nhandera'oa ko yjapyvõva'ea ra'oa ja kiro Adãova'ea ra'oa ja. Aerē po ti nhandera'oa yvagahugwive'ga ra'oa ja Cristo'ga ra'oa ja nehē.

50 Nhiirũ, amombe'u katu ji pe me. Yvyakotyve'ġa nda'oa nhande herekorame po ti nhande ndiahoi yvagi pe nehē – perope Tupana'ga oko huvi-havuhhetero. Ijuva'ea ndokoagwami ijuge'ỹva'ero.

51-52 Pehendu ti kiro ji imombe'urame aherembikwahavipyre'yma. Jararamo po ti nhande niamanoi ve Cristo'ga rura'java renonde nehē. Emo po ti Tupana'ga nhande mbojirojijyipavi nehē trombeta nhi'igame mbapavamo nehē. Trombeta nhi'igame po ti Tupana'ga ġa mbogweravi na'ē

omanove'ga Cristo'gareheve'ga. Nomanoa'javi po ti ga a'ero nehẽ. Kotihĩ hete po ti Tupana'ga nhande mbojirojijyi a'ero nehẽ.

⁵³ Yvyakotyva'ero nhandera'oa omano ojugamo. Nurã po ti Tupana'ga imbuhuri hajiheva'ea nhande ve nehẽ. A'ea po ti nomanoi ojuge'yma nehẽ.

⁵⁴ Imbuhurukarame omanoe'ỹva'ea nhande ve po ti ihoi Tupana'ga rembikwatijarukara japiavo nehẽ – kiroki e'i:

“Ndogwerekoo'javi kiro ahemanoa.

Tupana'ga omombi pa a'ea kiro,” e'i.

Irũa aherembikwatijara e'i:

⁵⁵ “Nhanemanoa niandepojoykapava'javi.

Nhanemanoa nombohahya'javi nhande ve,” e'i aherembikwatijara.

⁵⁶ Nhanemanoa ombohahy nhande ve nhande rekote'varuhuro gwaramo. Nhanderekote'varuhua ipopoaka nhande rehe nhande ikwahava gwaramo Moisésva'ea remimbo'eagwera. A'ereki a'ea e'i nhande ve: “Kiroki ga oko te'varuhu – ga po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ,” e'i aheremimbo'eagwera.

⁵⁷ Emo Tupana'ga ombuhuruka avo Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga. Igwete ga manoi nhande repyga nhande mbopiro'yavo nhanderekote'varuhua hugwi. Timbohete ti Tupana'ga a'ero ndepypy hete nde Jesus'ga mbuhuruka javo.

⁵⁸ Nhiirũ, ako hete ji pe ndehe. Pemondo ti pejipy'a mbotyva pejikoheteavo Cristo'ga rehe. Peporavyky katu hete ti ga pe ojipe'ga mbojikoguka ga rehe. A'ereki pejiporavykyrame garemimbotarimova'ea rehe pe ndapeporavykytehei pejikovo. Pekwaha pe a'ea.

16

Itambere'ia mono'oğa

¹ Ta'e ti kiro pe me itambere'ia mono'ono'oğa pe – akoja po ti nhande timondo Cristo'gareheve'ga pe imbatere'ỹve'ga pe Judéiapeve'ga gwyrri pe. A'e ji Cristo'gareheve'ga pe Galáciapeve'ga gwyrri pe itambere'ia rehe ikwehe. Nahã ti peko javo ji ei ga pe. Kiro ji ei jitehe pe me no: Nhirembi'ea rupi po ti peko no hamo.

² Domingo nanani ti pemono'õ mo imongovo penhonga pe. Pe napenani ti pemono'õ. He'yjuhurame peporavykya kwepykava itambere'ia he'yi'iva'ea ti pemono'õ. Mbohapyreterame peporavykya kwepykava mbohapyrete'i ti pemono'õ. A'ero ji horame pe pyri po ti pe herekojipei imono'oğipyra nehẽ.

³ Jihorame po ti ji a'ea imondoukari penemimo'ẽhara'ğa pe nehẽ togweroho ti ga Jerusalémmeve'ga pe nehẽ. Togweroho ti ga ga pe ikwatijara no – kiroki omombe'u gandekokatua. A'ero po ti ga imondo'i itambere'ia ikwatijara reheve Jerusalémmeve'ga pe nehẽ.

⁴ Po pyryvame ji hoi pevo no, a'ero po ti ji ga nderohoi ji rupi nehẽ.

Paulova'ea omombe'u ohoagwama

⁵ Taho ti pe pyri nehẽ jhorẽ Macedôniapeve'ga gwyrri rupi. A'ereki pevo na'ẽ ji hoi ga pyri.

⁶ Aerẽ po ti ji pytai pe pyri ovuhu. Amongo pa po ti ji yapoa jipytavo pe pyri nehẽ. A'ero po ti pe ji pokogi ojipe'ga gwyrri pe ji mondovo nehẽ.

⁷ Ndahopotari po ti ji pe pyri agwamo jipytaahi'viavo jate. A'ereki Tupana'ga ipotarama ji pytapotari manamehũ pe pyri.

⁸ Kirogwe ji pytai avo cidade de Éfeso pe toryva rupi Pentecostes rupi nehẽ.

⁹ A'ereki avove'ga gwendu pota kiro Cristo'ga nhi'iga onhimongyavo. Tamombe'umbe'u ti ga pe a'ero ga mbojikoguka ga rehe nehẽ. Emo he'yjuhuve'ga ji movahĩ tomombe'uyme ti ga Cristo'ga nhi'iga javo ji ve.

¹⁰ Po ti Timóteo'ga vahemi pe pyri pereko katu ti ga gapy'a inoġatuavo pepyteri pe nehẽ. A'ereki ga oporavyky Cristo'ga pe ganhi'iga mombe'gwovo ji javijitehe.

¹¹ Tape'ei ti ga pe a'ero: “Ga ndokwahavihu ovoja'iro gwaramo.” Pepoko ti ga mbohoryva ga mbuhuruka ji pyri nehẽ. A'ereki ji ga mboha'uvi jara'ga ndeheve nhaneirũ'ga ndeheve nehẽ.

¹² Oro Apolo'ga no nhaneirũ'ga. Apota hete ji gahoa pe pyri ikwehe novĩa. Igwete ji ehetei ga pe toho ti ga jara'ga ndupi nhaneirũ'ga ndupi javo novĩa. “Ndahopotari tuhẽ ji kiro,” ei ga ji ve ikwehe. “Aerẽ pyryvame po ti ji hoi ga pyri nehẽ,” ei ga ji ve.

Paulova'ea remimbo'ea mbapavava'ea

¹³ Pejapyaka katu jipi. Pejiko hete ti Cristo'ga rehe. Penhimboita tuhẽ ti. Pemondo ti pejipy'a mbotyva.

¹⁴ Pearõarõ ti ojipe'ga pejikojikovo jipi.

¹⁵⁻¹⁶ Pkwaha pe Estéfanas'ga. Ga na'ẽ ojiko Cristo'ga rehe gwongapeve'ga pavẽi ikwehe – perope Acaiapeve'ga gwyrri pe. Onhimondo ga onhimbo-poravykyavo Cristo'gareheve'ga pokopokoga jipi. Nhiirũ, a'e hete ji pe me tapehendu katu ti nanongara'ga nhi'iga pejikovo hupi. Pehendu katu ti jara'ga nhi'iga no – kiroki ga Cristo'gareheve'ero oporavyky hete ojipe'ga pokopokoga jipi.

¹⁷ Jirory hete ji kiro Estéfanas'ga ndura rehe – gaha Fortunato'ga pavẽi Acaico'ga pavẽi no. A'ereki pendakykweri ga nduri ji pokoga.

¹⁸ Onoġatu ga jipy'a ji mbohoryva. Nahã ga inoġatui pepy'a pe mbohoryva no. Pemondo ti imohina pejeaporoġita nanongara'ga ndehe.

¹⁹ Ásiapeve'ga gwyrripeve'ga Cristo'gareheve'ga omondo onhi'iga pe me. Cristo'gareheve'ero Áquila'ga omondo hete onhi'iga pe me no Priscilahẽa pavẽi jara'ga pavẽi – kiroki ga ojatyka ganonga pe jipi Tupana'ga mbo-heteavo.

²⁰ Avove'ga nhaporemõ nhaneirũ'ga omondo onhi'iga pe me nohõ.

Penho'anhuvanhuva ti Cristo'gareheve'ero pejoryjoryva ojogwehe.

²¹ Jihi tuhẽ Pauloramõ akwatija koha kiro pe me jipoa pyvõ imondovouka nhinhi'iga pe me.

²² Kiroki ga ndokoi nhandepojykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe – ga pe ti Tupana'ga tombohahy a'ero nehẽ.

Kiro ji ei Jesus Cristo'ga pe: “Marana tá!” (A'ea ko: “Herejo orepojykaharetero!”)

²³ Jesus'ga tomombyry pe me nhandepojykaharete'ga.

²⁴ Opoarõ hete pe nhaporemõ nhande jikoty'aro gwaramõ Jesus Cristo'ga pavẽi.

PAULOVA'EA OMOMBE'UA'JA CORINTOPEVA'EA PE Segunda Carta de Paulo aos Coríntios

¹ Jihi ko ako Pauloramo Jesus Cristo'ga moirūharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki a'ea Tupana'ga opota.

Kiro ji ikwatijarukari orenhi'i'ga imondovouka pe me Timóteo'ga pavēi. Timóteo'ga oko nhandeirūramo ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe nhande pavēi. Jesus'gareheva'ero pejiko pe Tupana'ga rehe penhimono'o'ga tihendu ti ganhi'i'ga javo. Kiro ore ikwatijarukari imondovouka pe me – perope picidade de Corinto pe. Kiro ore ikwatijarukari ġa pe nhaporemō no – kiroke Tupana'ga remimo'ēhara'ġa u pegwyri pe Grécia pe.

² Ore oro'e: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojoykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, oro'e ore.

Paulova'ea ombohete Tupana'ga

³ Timbohete ti Tupana'ga! Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga garuva'ga no nhandepojoykaharete'ga ruva'ga. Ga nhande porogwety nhande arōheteavo. Ga nhande poko hete jipi nhandepy'a noġatuavo.

⁴ Nane'yami ga ore pokogi hahyrame ore ve ji javijitehe ti ġa topoko ojipe'ga javo ore ve. Oropokoga ġwaramo ore ġa pokokwahavi hahyparavuhurame ġa pe.

⁵ Hahyahy Cristo'ga pe ymya. Na jitehe hahyahy ore ve kiro ore Cristo'gareheva'ero ġwaramo. Hahyahyheterame ore ve Tupana'ga ore pokopoko hete ore Cristo'gareheva'ero ġwaramo.

⁶ Hahy ore ve jipi ore pe pokogame pe mbojikoheteavo Tupana'ga rehe. Hahyrame ore ve Tupana'ga ore poko. A'ero ore pe pokokwahavi nahā ahe nhimomiranami hahya pe javo. A'ereki na jitehe hahy pe me no. A'ero pe nhimomiranami hahya pe.

⁷ Orojiko hete ore Tupana'ga rehe ga po ti Corintopeve'ġa poko jipi nehē javo. Nurā ore ei: Tupana'ga ore poko hahyheterame ore ve. A'ero po ti ga Corintopeve'ġa pokogi hahyheterame ġa pe nehē no, oro'e ore.

⁸ Tamombe'u kiro pe me nhiirūa pe tapekwaha ti. Tiruahū hete ore ve Ásiapeve'ġa gwyri pe ikwehe. Hahyhetero tuhē ore ve pevo. A'ero ore ei ikwehe: Kiro po ti nhande manoi nehē, oro'e ore orovy'ahetee'yma.

⁹ Xamano tuhē ti nhande! oro'e ore ikwehe.

Tupana'ga ore momanouka gwerevi tojikogyme ti ġa ojihe javo. Tojiko ti ġa ji rehe jate javo ga ore momanoukari gwerevi omanove'ġa mbogwera-hara'ga.

¹⁰ A'ea rupi ga ore pokohetei tuhē tomanote'varuhuyme ti ġa javo. Aerē po ti ga ore pokoga'javi nehē no tomanoyme ti ġa javo. Ga rehe jate ore jikohetei aerē ti ga nhande pokoga'ja'javi nehē no javo.

¹¹ Nahā po ti nehē pe nhi'inh'i'ġame Tupana'ga pe epoko ti Paulo'ga javo. Penhi'ĩ ti ga pe a'ero ojipe'ga pavēi penhimongyavo. A'ero po ti pe ei ga pe ġa pavēi ndepyry hete nde imomyryva Paulo'ga pe javo nehē.

Paulova'ea oho pota Corintopeva'ea pyri novā

¹² Tupana'ga oropokoga ġwaramo orepyry hete ore orokokatuavo ojipe'ga pe nhaporemō ġa moandyandyje'yma. Pe me koji'i ore rekokatui. A'ea

ore ei oronhimboheteavo. A'ereki ore orokwaha orovyvyteri pe orerea-poroġitapyryva. Yvyakotyve'ġa nembikwahatehea rupi rūi ore rekokatui pe me. Tupana'ga remimombyryva ġwaramo reki ore ve ore rekokatui pe me.

13-14 Hajiheva'ea ore ndorokwatijari javo pe me. Onhimime'ŷva'ea jate orokwatija ore pe me. Nurã pe ikwahavi nahanahã Paulo'ġa ei nhande ve ikwatija javo. A'erorame tehe pe ndapekwahakatui ve orereaporoġita. Ikwahaheterame po ti pe ndoryndoryvamo ore rehe nehẽ. Na jitehe po ti ore roryroryvamo pe ndehe nehẽ nhandepojoykaharete'ga rura'javame Jesus'ga rura'javame nehẽ. A'ea ore oropota hete.

15-16 Nahã tuhẽ ko Corintopeve'ġa, a'e ji ikwehe. Nurã ji ena'ei: Apytaahi'vi po ti ji Corintopeve'ġa pyri ġa ndepiaga jikwavame jigwovo Macedôniapeve'ġa gwyri pe nehẽ, a'e ji novã. Aerẽ po ti ji jivyri Corintopeve'ġa pyri ġa mbohoryva'java nehẽ. A'ero po ti ġa ji pokogi ji horame Judéiapeve'ġa gwyri pe nehẽ, a'e ji novã.

17 Aerẽ ji herojiyi jireaporoġita ikwehe ndahoa'javi po ti ji kiro Corintopeve'ġa pyri javo. Nurã jararamo pe ei: "Heaporoġita te'varuhu Paulo'ga jipi herojiyijiyita ojeaporoġita. A'ereki ga ombotembote'ihu javo nhande ve," pe'ji pe ji ve.

Ndajireaporoġitate'varuhui ji. Nanhi'ĩtehei ji.

18 Jireaporoġita katu reki ji nhinhi'ġa rerojiyirame. Tupana'ga e'i katu jipi. A'itituhẽva'ea pe ga ei. Na jitehe ore ekatui oronhi'ġame pe me. Noronhi'ĩtehei ore a'itituhẽva'ea mombe'gwovo jipi.

19 A'ereki ore Jesus Cristo'ga ja imombe'ukatuavo. Jesus Cristo'ga Tupana'ga ra'yra'ga, gaha ore ga mombe'u katu pe me jiji Silas'ga pavẽi Timóteo'ga pavẽi no. Nombotembote'ihui ga. A'itituhẽva'ea jate ga omombe'u.

20 Onhi'ĩpo'ru pa ga Tupana'ga no Jesus Cristo'ga. A'ero ga Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo ġwaramo nhande ei na tuhẽ hekoi javo Tupana'ga pe ga mboheteavo.

21 Tupana'ga tuhẽ ore mbojikoheteuka Cristo'ga rehe pe ndeheve. Tupana'ga nhande mo'emo'ẽ ojive tomombe'u ti ġa Jesus Cristo'ga javo.

22 Tupana'ga nhande mongoi ojiheva'ero. Ombuhuruka ga gwa'uvapyryva nhande pyri. Gara'uvapyryva okwahavuka nhande ve. A'ero nhande ei: Nhande xako Tupana'gareheva'ero kiro. Omombyry po ti Tupana'ga nhande ve nehẽ, xa'e nhande.

23 Jiji a'e Tupana'ga pe kiro:

–Tupanamo ehendu ti nhinhi'ġa ji ikwatijarame Corintopeve'ġa pe. Po ji mbero kiro ġa pe, a'ero po ti embuhu hahyva'ea ji ve.

A'ea ji ei kiro Tupana'ga pe. A'ereki ga okwaha jipy'a.

Kiro ji ei pe me a'ero Corintopeva'ea pe. Namondopotari hahyva'ea pe me. Nurã ji ndahoa'javi pe pyri ikwehe.

24 Ndoro'ei ore kiro pe me: Nahanahã tuhẽ ti pejiko. A'ea rūi ore ei pe me. A'ereki pe pejiko hete tuhẽ Tupana'ga rehe. Opopoko pota reki ore koji'i pe mbohoryoryva jipi.

2

1 Nurã ji ei jivyvyteri pe ikwehe: Ndahoa'javi ti ji Corintopeve'ġa pyri tahahya'javyme ti ġa pe javo.

2 Po ti ji hoi pe pyri hamo, a'ero po ji imondoi hahyva'ea pe me pe mongoveveuhuavo hamo. A'ero po nanhimbohoryhavi hamo pe ndekoveveuhuro ġwaramo.

³ Nurã ji ikwatijari pe me ikwehe pepohi ti pejikote'varuhua hugwi kiro javo. A'ereki ji a'e: Po ji hoi ġa pyri nhinhi'igahyavo ġa pe ġandekote'varuhua rehe nehẽ, a'ero po ti ġa ji mongoveveuhui ji rayva nehẽ. Gahã po ji mbohory hamo! a'e ji ikwehe. Akwaha pa reki pendeaporoġita. Ji roryvame pe ndorypavamo no.

⁴ Hahy hete ji ve ji ikwatijarame pe me ikwehe. Ji rekoveveuhuro ji-jehe'oheteavo ikwehe. Nopomongoveveuhupotari reki ji ikwatijarame pe me. A'ereki ji opoarõ hete. Akwatija po ti ji Corintopeve'ġa pe tokwaha ti ġa nhiremiarõhetea, a'e ji ikwatijarame pe me ikwehe.

Tapehenonha'javi ti garekote'varuhua, ei Paulova'ea

⁵ Kiroki ga omondo hahyva'ea okote'varuhurame ikwehe – ji ve jate rõi ga imondoi hahyva'ea. Pe me ga imondoi hahyva'ea pe mongoveveuhuavo no. Emo kotihĩ ipavi pendekoveveuhua pe hugwi. A'ea ji ei. A'ereki ji nanhi'igahyhetepotari reki ga pe.

⁶ A'ereki penhimongyavo pe peko ga rehe imondovo hahyva'ea ga pe. Kirupi kiro a'ero!

⁷ Tapehenonha'javi ti garekote'varuhua kiro a'ero ga mbohoryva'java garekoveveuhuhetea tojukayme ti ga.

⁸ Nurã ji ehetei kiro pe me: Pekwahavuka ti ga pe penhimiarõa oroarõ hete nde javo.

⁹ Ikwatijarame pe me ji ei jiyvyteri pe ikwehe: Tahepia ti nhinhi'ipo'rupava. Gwendu katu po Corintopeve'ġa nhinhi'iga jipi, a'e ji jiyvyteri pe ikwehe.

¹⁰ Pe aherekote'varuhua renonhe'ymame ji na jitehe nahenonha'javi aherekote'varuhua no. Po ji henonha'jave'ymame aherekote'varuhua, a'ero pe ndehe ji nahenonha'javi. Cristo'ga okwaha nhiremienonha'jave'yma.

¹¹ Nahã ji rekoi Satanás'ga tianemoandyandyjyme javo. A'ereki Satanás'ga nhande arõe'ÿve'ga heaporoġita te'varuhu. Ga nhande mongo pota ġwemimbotarimova'ea rupi nhande mbote'varuhuavo. A'ea nhande ikwahahetei.

Paulova'ea opytaahi'vi cidade de Trõade pe

¹² Aho ji cidade de Trõade pe ikwehe tamombe'u ti pyryva'ea ġa pe javo Jesus Cristo'ga mombe'ua. Ji vahemame pevo ġa ndoryvamo ji rehe hendupota. A'ereki nhandepojykaharete'ga e'i jipe kiro ihoi japiavo nhimombe'ua apiavo Trõade pe javo.

¹³ Jipy'a ndukatui reki okoteheavo. A'ereki pevo ji ndahepiagi Tito'ga nhaneirũ'ga. Nurã ga rure'ymame ji ei pevove'ġa pe: Kiro ji hoi a'ero. Pea hugwi ji hoi a'ero jigwovo Macedõniapeve'ġa gwyri pe Tito'ga reka.

Tupana'ga opoko hete omoirũharava'ea

¹⁴ Timbohete ti Tupana'ga! Tupana'ga Cristo'ga poko hete tipopoaka hete ti ga Diabo'gapyriva'ea hohe anhaġa hohe javo. Nhande Cristo'gareheva'ero ġwaramo Tupana'ga nhande poko hete tipopoaka ti ġa Cristo'ga pavẽi Diabo'gapyriva'ea hohe no javo. Nhande ipo'rurame perfume kiro ihoi ojipe'ġape'ġa pe. Na jitehe Tupana'ga nhande po'rurame Cristo'ga mombe'gwovouka kiro gamombe'ua ihoi ojipe'ġape'ġa pe nhaporemõ.

¹⁵ Gapyteri pe Cristo'ga mombe'urame nhande ikatuva'ea ja perfume ja Tupana'ga pe ga mbohoryva.

Jara'ġa ojiko Cristo'ga rehe. A'ero ga ġa nderohoi Tupana'ga viara rupi.

Jara'ġa ndojikogi reki Cristo'ga rehe ogwovo hahyva'ea ruvihava viara rupi.

16 Ga pe Cristo'ga mombe'ua i'agahiva'ea ja ndikatui okovo ahejukaagwama. A'ereki henduvame Cristo'ga mombe'ua ġa ndogweroviari ipotare'yma. Nurã po ti ġa manoi ogwovo haHYVA'ea ruvihava pype nehẽ.

Kiroki ġa Cristo'ga gweroho Tupana'ga viara rupi – ġa pe Cristo'ga mombe'ua perfume ja ikatu hete okovo ġambogweravaġwama. A'ereki henduvame Cristo'ga mombe'ua ġa ojiko ga rehe. A'ero po ti ġa ndekoi avuirama ga pyri nehẽ.

Ma'ġa po ipopoaka Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe hamo naerũ? A'ereki ahã ipopoakave'ġa jupe.

17 Kiroki ġa pe Tupana'ga e'i reki ġa mbopopoaka pemombe'u ti javo – ġahã po omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Cristo'ga mombe'ua ġa pe hamo. Emo he'yive'ġa ojiroho tehe onhimonhi'iġa imombe'gwovo ojipe'ġa pe. Ga pe Tupana'ga nde'i. Ga oho tehe. Kirẽ ġa ei: “Pembuhu ti itambere'ia ore ve kiro. A'ereki ore Tupana'ga nhi'iġa mombe'u pe me,” ei ġa ġa pe.

Ore ki a'e te ġa ja rũi ore rekoi. Ore orepyry hete ojipe'ġa moandyandyje'yma Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo. A'ereki Tupana'ga e'i ore ve pemombe'u ti nhinhi'iġa javo. Nurã Cristo'gareheva'ero ore nhi'iġatui imombe'gwovo katu Tupana'ga rekorame ore rupi.

3

Paulova'ea oporavyky ipyahuva'ea mombe'gwovo

1 Oronhimombe'urame pe me ore ndoro'ei: Corintopeve'ġa niandekwahavi ve. Nurã xanhimombe'u katu ġa pe. A'ea rũi ore ei. A'ereki a'ea rehe rũi reki ore nhimombe'ui javo pe me. Ore ojipe'ġa ja rũi. Ohohorame Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo ġa gweroho pevove'ġa pe onhimombe'uva'ea ojipe'ġa nembikwatijara. Ikwatijara e'i: “Agwa'ġa ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharamo oko,” e'i. “Pyry hete ġa.” Nahã ikwatijara ei tokwaha hete ġa ġa javo. Ohorame ġa hugwi ġa gweroho ġanembikwatijara no ojipe'ġa ti torekwaha hepiagame javo.

Ore ko ndorogwerohoi pe me ikwatijara orenhimombe'uva'ea. A'ereki pe nhaporemõ ore kwahavipe. Ndorogwerohoi pe hugwi ikwatijara ojipe'ġa pe no. A'ereki ġa nhaporemõ ore kwahavipe no.

2 Pe tuhẽ orerekokatua kwahavuka ġa pe. Oroyvyteri pe ore ikwahavi a'ea. Ga nhaporemõ orerekokatua kwaha no pendekokatua repiaga.

3 A'ereki pe ndepiagame ġa e'i: “Cristo'ga tuhẽ Paulo'ġa mondouka Corintopeve'ġa pyri onhimombe'uuka ġa pe. Gaha ġwendukatuuka ġa pe ġa mongokatuavo Paulo'ġa omombe'urame,” ei ġa.

Na tuhẽ Cristo'ga pe pojykai. A'ero pe pejikokatua ikwahavukari ojipe'ġa pe. Ahe okwatija imohũhava pyvõ tokwahavuka ti mbatera ojipe'ġa pe. Tupana'ga ki a'e te avuiramave'ga, ga gwa'uva pyvõ pendeaporõgita mbopyahui pe mongokatuavo tokwahavuka ti ojipe'ġa pe. Ahe okwatija itaperehuva'ea rehe tokwahavuka ti ġa pe javo. Tupana'ga ki a'e te pendeaporõgita mbopyahui pevyteri pe tokwahavuka ti ġa pe javo.

4 Hepiagame pendekokatua ore ei: Tupana'ga nhande mondo tuhẽ Corintopeve'ġa pyri ġa mbojikoguka nhande ve. A'ea ore oro'e. A'ereki a'ea Cristo'ga okwahavuka ore ve Tupana'ga pe mondo ġa pyri javo.

5 Marã po nhande timbojikoguka ġa Cristo'ga rehe? oro'e ore. A'ereki ore ndorepopoakari ikwahave'yma. A'ero ore ndoro'ei: Ore tehe ti torombojiko ġa ga rehe. A'ea rũi ore ei. A'ereki Tupana'ga jate okwahavuka ore ve ore mbopopoaka nahã ti pembojikoguka ġa Cristo'ga rehe javo.

6 A'ereki ga okwahavuka ore ve ipyahuva'ea javo: “Pe Cristo'ga mombe'urame ġa pe ti jira'uva ġa mbojikogi ga rehe imbopyahuavo ġandeaporoġita nahã ġa mongovo ji pyri avuirama nehẽ. A'ea ti pemombe'u ġa pe,” ei ga ore ve. “Nahã ti ji ġa pokokatui kiro,” ei Tupana'ga ore ve.

Nurã ore imombe'ui a'ea ipyahuva'ea ġa pe Tupana'ga ra'uva ti tomongo ġa Tupana'ga pyri javo. Ore noromombe'ui Tupana'ga rembikwatijarukaragwera – kiroki garembikwatijarukaragwera Moisésva'ea pe. A'ereki a'ea e'i: “Nahanahã ti peko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe jipi. Pejikoe'ymame hehe po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ,” e'i Moisésva'ea rembikwatijaragwera.

Moisésva'eareheva'ea ġwendu aherembikwatijaragwera novã okokatuan-gave'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero ahe hoi hahyva'ea ruvihava pype onhimongyavo. A'ereki aherembikwatijaragwera nom-bopopoakarukari ahe pokoge'yma. A'ero ore ei: Moisésva'ea rembikwatijaragwera ahe mondouka hahyva'ea ruvihava pype.

7 Tupana'ga okwatijaruka Moisésva'ea pe onhi'igã itapereuhua rehe ikytikiyuuka. Tupana'ga ikwatijarukarame gakatukatuhetea jukwahavamo ġwendy'jandy'javamo imohendy'jaheteavo Moisésva'ea rova. A'ero ahereheva'ea israelitasva'ea nonhimomiranami Moisésva'ea rova repiaheterame ojirovaga ahe hugwi ahe imombe'urame Tupana'ga rembikwatijarukara. Igwaigwavete aherova rendy'java igwevi avuiramarũiva'ea. A'ea vehevi ahe nonhimomiranami hepiahetea rehe Tupana'ga katua jukwahavame. Tupana'ga ikatu hete ikwatijarukarame Moisésva'ea pe. Moisésva'ea imombe'urame ġwembikwatijara israelitasva'ea ndogwerojijyi reki ojeaporoġita okoe'yma Tupana'ga pyri.

8 Koji'i Tupana'ga katukatuhetea jukwaha hete tuhẽ ga nhi'igame ipyahuva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua rehe a'ero. A'ereki ġa Cristo'ga mombe'urame ġa pe Tupana'ga ra'uva ombopyahu ġandeaporoġita ġa mbojikoga ga rehe. A'ero po ti a'ea ġa mongoi Tupana'ga pyri avuirama nehẽ.

9 Ikatu hete Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe novã ymyahũva'ea. A'ea e'i: “Tupana'ga nhi'ipo'rupave'ymame ti ġa toho hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.”

Koji'i hete ikatu hete Tupana'ga nhi'igã ipyahuva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua. A'ereki onhi'igame ga rehe ga gwa'uva mbuhurukari nhande pyri nhanderekote'varuhua momboa nhande hugwi nhande mongokatuavo.

10 Koji'i hete tuhẽ ikatu hete Tupana'ga nhi'igapyahua garembikwatijarukaragwera hohe. Ganhi'igapyahua katuhetea ombogwe garembikwatijarukaragwera katua.

11 Garembikwatijarukaragwera ikatu avuiramarũiva'ea. Koji'i hete ikatu hete avuiramava'ea ganhi'igapyahua.

12 Nurã orojikoga ġwaramo Tupana'ga nhi'igapyahua rehe ore imombe'ukatui a'ea ġa pojihuve'yma tokwaha hete ti ġa avuiramava'ea javo.

13 Moisésva'ea ja rũi ore rekoi imombe'urame a'ero. Imombe'urẽ Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea ojovapia tapy'ynhapira pyvõ jireheve'ga tajirepiagyime javo. A'ero ahereheva'ea ndokwahavi aherova rendy'java gweva ahe hugwi a'ea ko avuiramarũiva'ea jave'yma.

14 Ndoki aheakaġi pe ahe Moisésva'ea rembikwatijara monhi'igame. Ojikoge'yma ġwaramo Tupana'ga rehe koji'i ahe ndokwahavi imonhi'igame

nahanahã Tupana'ga ei nhande ve jave'yma. Ojovapiave'ğa ja ahe rekoi. A'ereki ojovapiave'ğa ndokwahavi hepiakatue'yma.

Na jitehe kiromonhate aherakykwepohara'ğa israelitas'ğa ndokwahavi imonhi'iğame Moisésva'ea rembikwatijara Tupana'ga nhi'iğa ymyahũva'ea. A'ereki Cristo'ga rehe ojikogame jate ğa okwaha Cristo'ga pe Moisésva'ea ei javo.

¹⁵ Kiromonhate vehevi imonhi'iğa nanani Moisésva'ea rembikwatijara ndoki ğa'akaği pe ğa jikoge'yma ġwaramo Cristo'ga rehe. Ojovapiave'ğa ja ğa ndekoi a'ero ikwahave'yma hepiakatue'yma.

¹⁶ Kiroki ga gwerojijyi ojeaporogita ojikoga Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe – gaha okwaha javo: “Cristo'ga omano ji repyga imomboo jirekote'varuhua ji hugwi,” ei ga. “Jijikoga ġwaramo Cristo'ga rehe ti ji hoi yvagi pe nehẽ,” ei ga. Okwaha ga kiro ğa ja – kiroki ġandova hugwi ojipe'ğa ope'a tapy'ynhapira.

¹⁷ Ji'erame nhandepojykaharete'ga pe ji ei Tupana'ga ra'uva pe. A'ereki nhande jikogame nhandepojykaharete'ga rehe Cristo'ga rehe ga ombopyahuuka nhandereaporogita Tupana'ga ra'uva pe. A'ero nhande piro'yro Cristo'ga kwahave'yma hugwi nhanderekote'varuhua hugwi no hahyva'ea ruvihava hugwi no.

¹⁸ Cristo'gareheva'ero nhande nhaporemome ikwahavi ğa ja kiro – kiroki ġandova hugwi ojipe'ğa ope'a tapy'ynhapira. A'ereki nhande nhandepojykaharete'ga katukatuhetea kwaha hete. A'ero nhande ikwahavame igwaigwavete ga herojijyjijyukari nhandereaporogita gwa'uva pe ji javijitehe ti ğa tikatu katu hete javo.

4

Paulova'ea ndipopoakari; Tupana'ga ahe mbopopoaka

¹ Tupana'ga pyry hete Cristo'ga mombe'uuka ore ve ore pokoguka. Ore Cristo'ga mombe'ukatui jipi a'ero orojirokwa.

² Noronhinotĩ ore. Ndorokote'varuhui ore. Noromoandyandyi ore ojipe'ğa. Tupana'ga nhi'iğaatyviva'ea rũi ore imombe'ui. Ndorogwerojijyi ore ganhi'iğa. A'itituhẽva'ea ore imombe'ukatui Tupana'ga nhi'iğa kwahavuka ġandovaki. Nahã ore rekoi ikwahavuka orokokatuavo ğa pe nhaporemome Tupana'ga ore repiagame. A'ero po ti ğa ikwahavi javo oyvyteri pe nehẽ: “Paulo'ğa omombe'u katu a'itituhẽva'ea,” e po ti ğa nehẽ.

³ Jara'ğa pe oreremimombe'ua onhimiva'ea – kiroki ğa oho hahyva'ea ruvihava viara rupi. Ga pe jate onhimi.

⁴ Ndojikogi ğa Cristo'ga rehe heroviare'yma oreremimombe'ua. A'ereki okote'varuhuve'ğa pojykahara'ga Satanás'ga, ga ndokwahavukari pyryva'ea mombe'ua ğa pe tombokojahuyme ti ğa'akaği pe javo. Omondomondo ga ğa ġwemimbotarimova'ea rupi yvya koty. Ndoki ġavyteri pe a'ero Cristo'ga katukatua mombe'ua. Gaha okwahavuka Tupana'ga nhande ve Cristo'ga.

⁵ Noronhimombe'ui ore. Jesus Cristo'ga ore oromombe'u ga ko nhandepojykaharete'ga javo. Jesus'gareheva'ero ġwaramo ore pe pokopokogi ga mombe'gwovo pe me.

⁶ Ymyahũ japorame yvya yvaga reheve Tupana'ga ei hako: “Tokojahu kiro ypytuna pyteri pe.” A'ea Tupana'ga ei hako. A'ero kojahuro. Aġwamo ga jitehe ombokojahu nhaneakaği pe imbopyahuavo nhandereaporogita ikwahavuka okatukatua nhande ve Cristo'ga kwahavukarame nhande ve. A'ereki Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga katukatua nhande ve.

7 Ore Cristo'ga mombe'urame ore ko itujuga apopyra ja – kiroki gwerekoreko mbatepyryva ipype. A'ereki itujuga apopyra ndipopoakari ohage'yoma gwaramo. Ore na jitehe ndorepopoakari pyryheteva'ea mombe'gwovo katu Cristo'ga mombe'gwovo katu. Tupana'ga ki a'e te ore mbopopoaka ore pojyokavo. Nurã ore Cristo'ga mombe'ukatui ojipe'ga pe. A'ero ga ei: “Tupana'ga popoakahetea opoko Paulo'ga. Nurã Paulo'ga Tupana'ga nhi'ipo'rupavi Cristo'ga mombe'ukatuavo nhande ve,” ei ga.

8 Tupana'ga arõe'yve'ga ombuhu hahyparavuhuva'ea ore ve jipi to-mombe'uyme ti ga Cristo'ga javo novia. Emo ga nomombigi oreremimombe'ua. A'ereki ore Cristo'ga mombe'u jitehe. Oroko tehe ore jipi marã po ti nhande rekoi javo novia. Emo Tupana'ga ore poko jipi nahã ti pe ndekoi javo.

9 Otiruahũro ore ve ga ndekote'vate'vari okookovo ore rehe novia. Emo Tupana'ga ndorerejari gapo pe. Tomano ti ga javo novia ga ore mbote'varuhui. Emo ore noromanoi oropo'ama'java.

10 Nane'yimi ore manoi gweri nhandepojykaharete'ga ja Jesus'ga ja. A'ereki ga'arõe'yve'ga ore juka pota no novia. Emo Jesus'ga ndorejukaukari ga pe. A'ereki ga oko ore pyri. Nahã Jesus'ga ore pokogi tokwaha ti ga jikwerava'java javo.

11 Agwamo ga ore juka pota novia ore Jesus'gareheva'ero gwaramo. Ore ve tiruahũro jipi. Emo Jesus'ga noremomanoukari tokwaha ti ga jikwerava'java javo. A'ereki ore repiagame ga e'i: “Jesus'ga ko oko reki Tupana'ga pyri Paulo'ga pokoga ga mongovo Tupana'ga pyri no,” ei ga.

12 Ore Jesus'ga mombe'urame ga ore juka pota. Emo oreremimombe'ua pemongoagwama Tupana'ga pyri. A'ereki pe oreremimombe'ua rendu katu.

13 Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u ahe'eagwera hako. E'i: “Ajiko ji Tupana'ga rehe.

Nurã ji ga mombe'ui,' ei ahe,” e'i ikwatijari pyra hako.

Na jitehe ore jikogi Tupana'ga rehe. Nurã ore ga mombe'ui ojipe'ga pe.

14 A'ereki ore orokwaha hete nhandembogweravagwama. Tupana'ga ombogwera nhandepojykaharete'ga Jesus'ga hako. Nhande jikoty'aro gwaramo Jesus'ga pavēi ti Tupana'ga nhande mbogweravi nehē no. A'ero ti ga ore mboukwahavi pe ndeheve nehē.

15 Pe ndepyga reki ore nhimomiranami hahyva'ea pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki ore ga mombe'urame pe me pejiko pe ga rehe. A'ero Tupana'ga imombyryvi pe me. Igwaigwavete ti ga nde'yjuhuro nehē – kiroki ga ojiko ga rehe garemimombyryva kwahava no. A'ero igwaigwavete ti ga nde'yjuhuro – kiroki ga Tupana'ga mbohete hete ndepyry hete nde javo.

Xajiko Jesus'ga rehe imboha'uva nhanderuhava yvagi pe

16 Ore Cristo'ga mombe'u katu jipi a'ero orojirokwa. Igwaigwavete ore ymyahũramo oropopoakare'yre'ymamo jipi novia. Emo orereaporoğita igwaigwavete Tupana'ga imbopyahui jipi imbopopoakara'jara'java.

17 Ga imbuhurame hahyva'ea ore ve kiro ore ei: Ndahahyheti novia. Kotihĩ po ti ipigi ore hugwi, oro'e ore. Hahyva'ea rehe ti Tupana'ga imombyrymbyryvi ore ve yvagi pe nehē ore mongovo ojipyri avuirama nehē. Nurã agwamova'ea hahyva'ea Tupana'ga remimombyryvawama. Koji'i hete ranuhũ ti garemimombyryva ore ve hahyva'ea hohe! Ikatu hete hete ti ore ve avuirama nehē.

18 Nahã ore ei. A'ereki ore toromondo orereaporoğita yvagipeva'ea rehe pyryva'ea rehe imohina. Noromondo ore orereaporoğita avova'ea rehe

hahyva'ea rehe imohine'yama. Nimbegwei po ti avova'ea momina hahyva'ea nehẽ. Yvagipeva'ea po ti namominaġwami pyryva'ea nehẽ.

5

¹ Nahã ore ei. A'ereki ore orokwaha nhanderuhavaġwama yvagi pe. Avo yvya koty nhande xakoahi'vi. Po nhande manoi nhande ve Tupana'ga gwereko yvagi pe nhanderuhava – kiroki a'ea Tupana'ga oapo nhande ve avuiramava'ea. Pevo ti nhande ruvi avuirama nhanemanoe'yama'java nehẽ.

² Nhanderekorame yvya koty nhande ndiavy'ahetei xaju pota hete nhande yvagi pe nhanderuhava pype javo.

³ Nhanderuvame nhanderuhava pype yvagi pe nhande tireko a'ea jipi.

⁴ Avo yvya koty nhanderekoahi'virame nhande rekoveveuhui. A'ereki nhande xaju pota nhanderuhava pype yvagi pe. Ndia'ei reki nhande: Ndi-ajupotara'javi avo xamano javo. A'ea rũi nhande ei. Nhande manoe'ymame vehevi pyry nhande hoi yvagi pe nhandekovo avuirama nehẽ. A'ea nhande ipotari.

⁵ Tupana'ga tuhẽ opota hete a'ea jitehe nhanderuva yvagi pe ojipyri. Nurã ga nhande mboavujikweri. Ombuhurukaripe ga gwa'uva nhande ve. Nahã ga ikwahavukari nhande ve nhanderuhavaġwama ojipyri.

⁶ Nurã nhande roryhetero jipi. Avo yvya koty nhanderuvame, Cristo'ga rovakie'ỹ nhandepojykaharete'ga rovakie'ỹ nhande rekoi a'ero. A'ea ore orokwaha.

⁷ A'ereki nhande ndihepiagi ga kiro novĩa. Emo nhande xajiko ga rehe.

⁸ A'ea'ja ji pe me a'ero: Nhanderory hete nhande. A'ereki nhande tipota hete nhandehoġwama Cristo'ga pyri. Nurã pyry nhande ve nhandemanoa. Nhanemanorame ti nhande hoi yvagi pe nhandejupa nhandepojykaharete'ga pyri nehẽ.

⁹ Nurã ore jirokwari ga nhi'ĩpo'ruavo jipi tonhimohẽ hete ti ga nhande rehe javo. Ore rekorame yvya koty na jitehe ore rekorame yvagi pe ore ga monhimohẽhetepotari orojihe.

¹⁰ A'ereki Cristo'ga ikwepykara'ga nhande ve. Xaho pa ti nhande Cristo'ga rovai pyteri pe nehẽ tokwepy ti ga nhande ve nanani nehẽ. Po nhande rekote'varuhui avo yvya koty, a'ero ti ga ikwepygi imbuhua hahyva'ea nhande ve nehẽ. Po nhande rekokatui yvya koty, a'ero ti ga ikwepygi imbuhua pyryva'ea nhande ve nehẽ.

Ahereaporogitapyahua

¹¹ A'ero ore ikwahavi nhandepojykaharete'ga nhimombojya ga omondo hahyva'ea okote'varuhuve'ġa pe javo. A'ero ore ga mombe'ukatui ojipe'ġa pe tomomboruka ti ġa ga pe okote'varuhua javo. Tupana'ga orereaporogitakatua kwaha hete. Po pe orereaporogitakatua kwahahetei pejiyvyteri pe no, a'ea pyry ji ve.

¹² A'ea pe ore erame po pe ei: “Kiro Paulo'ġa nhimbohetea'javi ojikwahavuka nhande ve,” pe'ji po pe pejiyvyteri pe. Noronhimbohetehe reki ore javo pe me. Oro'e ore pe me pejoryjory ti ore rehe javo. Igwete po ti pe ore mombe'ukwahavi ore repyga ġa pe – kiroki ġa onhimbohete tehe orepyry hete ore javo. Emo ġa heaporoġita te'varuhu reki.

¹³ Ojipe'ġa e'i: “Paulo'ġa ndokwahavi heagwryryve'ġa ja Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo jipi,” ei ġa novĩa. Emo nahã ore rekoi Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo timbohoryory ti Tupana'ga javo.

Ojipe'ga e'i: “Onhimbovyvy Paulo'ga ikwahaheteavo gweaporogitakaturu Cristo'ga mombe'ukatuavo,” ei ga. Oronhimbovyvy tuhê ore Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo pe me tipoko ti ga ikwahavuka ga pe javo.

¹⁴ A'ereki Cristo'ga nhande arõ hete. Nurã ore ei: Cristo'ga remiarõa gwaramo timombe'u tuhê nhande Cristo'ga ojipe'ga pe. A'ereki ore orokwaha hete gamanoa vyakotyve'ga ndepykavamo. A'ereki ga ndekote'varuhuro gwaramo Tupana'ga e'i: “Omanomba ti ga ogwovo hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehê,” ei ga. Cristo'ga ki a'e te e'i: “Jihi ojipejiva'ero ti tamano ga ndepypava imomboa gandekote'varuhua ga hugwi tohopavyme ti ga hahyva'ea ruvihava pype javo.”

Nurã ore ei: Cristo'ga vyakotyve'ga ndepypavi omanomo. Nurã gamanoa kwahyro ga ndehe nhaporemo, oro'e ore.

¹⁵ Cristo'ga omano vyakotyve'ga ndepypava toko ti ga nhiremimbota-rimova'ea rupi a'ero javo – kiroki ga ombopyahuuka ojeaporogita ga pe. Tokoa'javyme ti ga gwemimbotarimova'ea rupi kiro javo Cristo'ga ga ndepyi omanomo okwerava'java, oro'e ore.

¹⁶ Nurã orojikogirê Cristo'ga rehe ore ndoro'etehea'javi ojipe'ga pe ikwahave'ymame gandeaporogita. Ymya ore etheypy Cristo'ga pe no ga ko vyakotyva'ea jate javo. Orojikogirê ga rehe ore ndoro'ea'javi a'ea ga pe.

¹⁷ A'ero ji ei: Cristo'ga pavêi ga jikoty'arame gandeaporogita ipyahu. Gandeaporogitate'varuhua opi. Pehendu ti! Gandeaporogita ipyahu!

Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporogita

¹⁸ Tupana'ga ombopyahu nhandereaporogita imombiga nhandereaporogitate'varuhua. Gaha omondo Jesus Cristo'ga vyva koty javo ga pe: “Vyakotyve'ga ndojikoty'ara'javi ji pavêi ji arõe'yma. Emano ti ga ndepyga. A'ero ti ji nhiarõukari ga pe nehê,” ei ga. Cristo'ga manoro gwaramo Tupana'ga nhiarõukari nhande ve. A'ero nhandejikoty'ari ga pavêi ga aromo.

A'ero Tupana'ga ei ore ve: “Ji mombe'u ti ojipe'ga pe kiro,” ei ga. “Pe'ji ti ga pe nhaporemo: ‘Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporogita.’ A'ea ti pe'ji ga pe ga mbojikoty'a ji pavêi,” ei Tupana'ga ore ve.

¹⁹ A'ereki Cristo'ga manoro gwaramo vyakotyve'ga pe Tupana'ga onhiarõuka ga pe imomboa gandekote'varuhua henonha'jave'yma ikwahava'jave'yma. “A'ea ti pemombe'u ga pe,” ei Tupana'ga ore ve.

²⁰ Cristo'ga repykaramo ore reko. A'ereki Tupana'ga omombe'uuka ore ve. Ga e'i: “Pe'ji ti ga pe: ‘Pehendu katu ti’,” ei ga. Cristo'ga repykaramo ore ehetei a'ero: Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporogita.

²¹ A'ereki Cristo'ga ndokote'varuhuangavi'i'ive'ga, ga pe Tupana'ga gwerekouka nhanderekote'varuhua nhande repyga. A'ea ga herekoukari Cristo'ga pe Cristo'gareheve'ga ti togwereko jipyryva javo.

6

¹ Tupana'ga moiruamo ore ehetei pe me a'ero: Tupana'ga pe arõ hete imombyryva pe me. Peko hete ti gapyryva rehe pejikokatuavo a'ero tomombyryteheyme ti ga pe me.

² A'ereki Tupana'ga e'i ikwatijaruka hako:

“Oho nhiremimombyryhava japiavo.

A'ero pe erame ji ve ji pe nenduvi pe mombyryva.

Oho nhirembipokohava japiavo.

A'ero ji pe pokogi imomboa pendekote'varuhua pe hugwi.”

A'ea Tupana'ga ei hako.

Pehendu ti! oro'e ore. Aḡwamo tuhē Tupana'ga pe mombyrypotahetei. Aḡwamo tuhē ga pe pokopotahetei imombopota pendekote'varuhua pe hugwi, oro'e ore.

Paulova'ea oko katu tiruahūrame ahe ve

³ Oroko katu pota ore jipi te'ite'varuhuyme ti ḡa ore Cristo'ga mombe'urame. Po ti ore rekote'varuhui, a'ero po ti ojipe'ḡa ei nehē: “Omombe'u tehe Paulo'ḡa Cristo'ga nhi'ḡa. A'ereki ḡa vehevi ndokoi ganhi'ḡa rupi okote'varuhuavo. Tiroviaryme ti ḡanemimombe'ua a'ero,” e po ti ḡa a'ero nehē.

⁴ Nane'ymi ore rekokatupotari te'i katu ti ḡa ore ve javo. “Tupana'ga pe Paulo'ḡa poravykyi,” e'i katu po ti ḡa a'ero nehē.

Oronhimomirana ore tiruahūheterame ore ve. Oronhimomirana ore hahyrame ore ve no. Ite'varuhurame ore ve no ore oronhimomirana.

⁵ Ore nupanupā ḡa. Ore mongi tehe ḡa cadeia pype. Ojatykatyka ḡa ore ve onhimboahiheteavo ore rayvaheteavo. Nane'yne'ymi ore poravykyhetei Tupana'ga mombe'gwombe'gwovo. A'ero ore ndorokikatukatui ypytunimo. Ore ndoro'uro'ui no. A'ea rupi nhaporemō ore rekokatui oronhimomiranama tikwahavuka ti ḡa pe nhandeporavykya Tupana'ga pe javo.

⁶ Orereaporōḡita pyry ore orokokatuavo ikwahavuka ḡa pe oroporavykya Tupana'ga pe. Orokwaha hete ore Cristo'ga mombe'ua. Ndorohaykai ore ojipe'ḡa ḡa ndekote'varuhurame ore ve. Oroko katu ore ḡa pe. Nahā ore rekokatui oronhimomiranama tokwaha ti ḡa oreporavykya Tupana'ga pe. Tupana'ga ra'uvapyryva ore poko ore poravykyrame Tupana'ga pe. Oroarō hete ḡa.

⁷ Ore a'itituhēva'ea mombe'u Cristo'ga mombe'gwovo. Jukwaha Tupana'ga popoakara ore pokoga. Tupana'ga ore mombyry. A'ero ore Cristo'ga mombe'ui ḡa pe. Ore orojiko hete Tupana'ga rehe ḡa ete'varuhurame ore ve. A'ero ḡa ikwahavi oreporavykya Tupana'ga pe.

⁸ Ojipe'ḡa e'i katu ore ve. Ojipe'ḡa e'i te'varuhu ore ve. Ojipe'ḡa ore mbotegwete. Ojipe'ḡa ore mbohete. Ojipe'ḡa e'i ore ve Paulo'ḡa i'mbe ahe moandyandyita javo novīa. Emo ore oro'e katu reki a'itituhēva'ea mombe'gwovo. Jukwaha a'ero oreporavykya Tupana'ga pe.

⁹ Ojipe'ḡa e'i ore ve okoteheve'ḡa ko Paulo'ḡa javo. Emo ojipe'ḡa ore kwaha hete reki Paulo'ḡa oporavyky Tupana'ga pe javo. Oromano gweregwerevi ore. Emo ore orokoji reki. Ore nupanupā ḡa. Emo ḡa ndorejukai reki.

¹⁰ Ndorovy'ari ore novīa. Emo oreroryrory ore jipi orojikoty'aro ḡwaramo Cristo'ga pavēi. Norembateri'i'i ore. Emo ore oromombyry reki ḡa pe ḡa mbojigokukarame ga rehe. A'ereki ḡa jikogame ga rehe Tupana'ga omombyry hete ḡa pe. Ndorogwerekoi ore mbatera. Emo Tupana'ga omombyry pa ore ve.

¹¹ Pe me Corintopeva'ea pe ore imombe'upavi orereaporōḡita ikwahavuka pe me. A'ereki ore opoarō hete.

¹² Ore opoarō pota ikwahavuka orereaporōḡita pe me. Emo pehe ko norearōpotari ikwahavukare'yma pejeaporōḡita.

¹³ Kiro ji nhi'ḡi pe me penduva'ḡa ja. Pejipy ti ore arōheteavo!

Tapejihe'ari ti Tupana'ga arōe'ŷve'ḡa ndehe

¹⁴ Tapejihe'ari ti Tupana'ga arōe'ŷve'ḡa ndehe pejogwerekoe'yma ḡa pavēi. A'ereki tegwete okokatuve'ḡa jihe'akatua okote'varuhuve'ḡa ndehe. Na tuhē! Kojahua ndojihe'ari ypytuna rehe. Na jitehe heaporoḡitapyahuve'ḡa ndojihe'akatuaḡwami te heaporoḡitate'varuhuve'ḡa ndehe.

15 Na tuhē! Tegwete ġajogwerekokatua Cristo'ga Diabo'ga pavēi. Cristo'gareheve'ġa ndeaporoġita ko Cristo'gareheve'ġarūive'ġa ndeaporoġita atyvi.

16 Tupana'ga mbohete'hava pype ndogwerekoi ha'angava – kiroki a'ea pe ġa e'i oreremimbohete'hara. A'ereki a'ea ndojogwerekokatui Tupana'ga pavēi. A'ereki pevo Tupana'ga ruvi jipi. Gareheva'ero nhande tuhē xako Tupana'ga mbohete'havamo avuiramave'ga mbohete'havamo. Nhandepyteri pe ga ruvi no. A'ea pe tuhē Tupana'ga ei javo hako:

“Aju ti ji ġa pyri jitekovo ġapyteri pe.

Jihi po ti ġa ji mbohetei nehē.

Oko ti ġa nhinhi'ġarupiva'ero nehē,” ei Tupana'ga hako.

17 Nurā nhandepojkaharete'ga Tupana'ga ei onhi'ġarupive'ġa pe hako:

“Pejipe'a ti ġa hugwi pejipohia ġa mbopogwee'yma

– kiroki ġa ndojikogi ji rehe.

Tapekoi'i ġandekote'varuhua rehe.

A'ero ti ji ei pe me nehē: ‘Hepejijo ji pyri’,” ei Tupana'ga hako.

18 “Ji ti ako penduveteramo a'ero nehē.

Pe ti peko jira'yramo nehē,” ei Tupana'ga hako.

Ga ko ġapojkaharetero ojipe'ġa hohe ġa mondomondopava onhi'ġa rupi.

7

1 Tupana'ga e'i a'ea nhande ve no. Nurā ti xapohi pa nhanderekote'varuhua hugwi: kiroki nhandera'oa mbote'va, kiroki nhandereaporoġita mbote'va no. A'ea ore ei pe me oreremiarōa pe. Tikwaha nhande Tupana'ga popoakara gapyryva reheve. Nurā ti xako pa garemimbotarimova'ea rupi nhandekokatuavo.

Horyory Paulova'ea Corintopeva'ea rehe

2 Peko ti ore rehe ore arōheteavo. A'ereki ore ndorokote'varuhui pe me. Nopombote'varuhui ore. Nopomoandyandyi ore no.

3 A'ea pe ji erame ji nda'ei pe me: Pe'e te'varuhu pe ore ve. A'ea ji nda'ei. A'ereki ji a'e jipe pe me ko: Opoarō hete ore. A'ero po ti ore jikoty'ari pe pavēi nehē nhande manorame nehē. Nhanemanoe'ymame na jitehe nehē no.

4 Ajiko hete ji pe ndehe ġa ji arō hete javo. Opombohete ji. Penoġatu pe jipy'a ji mbohoryheteavo kiro tiruahūrame vehevi ore ve.

5 Ore rurame Macedōniapeve'ġa gwyrri pe orepy'a ndukatui. A'ereki nane'ymi tiruahū ore ve. Ga ore rayvayva. Oko tehe orepy'a no.

6 Emo Tupana'ga onoġatu ovy'are'ŷve'ġa py'a jipi. A'ero ga onoġatu orepy'a ore mbohoryva Tito'ga mbuhua ore pyri.

7 Garuro ġwaramo orepy'a rukatui kiro. Garemimombe'uro ġwaramo orepy'a rukatui no. A'ereki ga pe mombe'u javo: “Corintopeve'ġa jipy'a noġatu,” ei ga. “Ga nde repiaga'u hete,” ei ga ji ve. “Ndovy'ari ġa ore Paulo'ga mongoveveuhu javo,” ei ga. “Oko hete ġa nde rehe ovavagahiva nde rehe,” ei ga ji ve pe mombe'gwovo. Ganhi'ġa renduvame koji'i ji roryroryvamo.

8-9 A'ereki ji akwaha kiro pepohira pejikote'varuhua hugwi. A'ereki pe pepohi pejikote'varuhua hugwi imonhi'ġame nhirembikwatijaripyra – kiroki a'ea ji akwatija nhinhi'ġahyavo pe me ikwehe. Nhirembikwatijaripyra imondoi hahyva'ea pe me heikwehe. Ikwahavame ji rekoveveuhuna'ēi. A'ereki jiyvyteri pe ji a'e: Maraname ji akwatija nhinhi'ġahyavo ġa pe? Emo avuirama rūi reki hahy pe me. Ndakoveveuhua'javi ji kiro. A'ereki hahyrame pe me pe pekoveveuhu pejikote'varuhua rehe. A'ero pe pohiri jugwi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Ndajiroryvi reki ji

hahyro ġwaramo pe me. Emo pejikote'varuhua hugwi pe pohiro ġwaramo ji roryhetero. A'ereki a'ea pyry reki pe me. Nurã ji ei: Ndorokote'varuhui ore pe me ikwatijarame pe me ikwehe.

¹⁰ A'ereki pejikote'varuhua rehe pevy'are'yma ġwaramo pe pepohi jugwi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero pe ndapekoveveuhuaġwami pejikote'varuhua mombora rehe. Yvagi pe po ti pe hoi nehẽ imomborukaro ġwaramo pejikote'varuhua Tupana'ga pe. Ojipe'ġa ki a'e te ġa ndekoveveuhutehei. A'ero ġa ndopohiri jugwi onhimondovo hahyva'ea ruvihava pype.

¹¹ Pehepia ti pejeaporoġita jirojijya pevy'are'ymame pejikote'varuhua rehe pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero pe penhimbovyvy kiro. Pe pejirokwa pota pejikokatuavo pejivavagahiva pejihe kiro. Penhimonha'nga pe pejikote'varuhuaġwera rehe. Pekihiyi pe tiruahũ po ti ore ve a'ero nehẽ javo. Pe ji repiaga'u hete pe ji arõheteavo. Pemondo pe hahyva'ea pepyteripeve'ga pe topohi ti ga okote'varuhua hugwi javo. Nahanahã pe pehepiuka pa ore ve a'ero pejipohira pejite'varuhua hugwi.

¹² Akwatija ji pe me nhinhi'igahyavo pepyteripeve'ga ti topohi okote'varuhua hugwi javo ikwehe. Akwatija ji pe me tapemohiġatu ti ga pe no javo. Ga pe ji ei – kiroki ga pe ga okote'varuhu. Koji'i hete reki ji epotari ikwatija pe me tapekwaha ti pe'agatarahiva ji rehe javo. Nurã Tupana'ga ji repiagame ji ikwatijari pe me heikwehe.

¹³ Ore pendeaporoġita rerrojijya kwahavame pyry hete orepy'a.

Koji'i hete ore roryroryvamo Tito'ga roryva rehe no. A'ereki gapy'a u katu pe ndehe. A'ereki pe nhaporemome pevy'a hete ga rehe ore reheve. Pe pembohory ga ga vahemame pe pyri heikwehe.

¹⁴ Gahoa renonde pe pyri ji pe mombe'ukatui ga pe pe mboheteavo oko pota ġa Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi javo ga pe ikwehe. Na tuhẽ pe ndekoi ga vahemame pe pyri heikwehe. A'ero ji poyjahetero. Nane'ymi ore imombe'ukatui a'itituhẽva'ea pe me. Na jitehe ore imombe'ukatui a'itituhẽva'ea pe mombe'urame Tito'ga pe pe mboheteavo.

¹⁵ Tito'ga pe arõhetei ikwahava pendekokatua ojapyakavo pe ndehe. A'ereki pe nhaporemome pehendu katu ganhi'igã pejipohia pejikote'varuhua hugwi. Pejikoveveuhuaavo pejikote'varuhua rehe pe pejikoty'a pota ga pavẽi ga vahemame pe pyri.

¹⁶ A'ea kwahavame ji roryroryvamo jijikoga tuhẽ pe ndehe pe ndekoro ġwaramo Tupana'ga nhi'igã rehe.

8

Pejirokwa ti imondovo Judéiapeve'ġa pe, ei ahe

¹ Oreirũramo ko pe, oro'e ore pe me pejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe ore ja. Kiro ore ikwahavukari pe me. Macedõniapeve'ġa gwyrripeve'ga pe Tupana'ga remimombyryva ġwaramo ġa imondoi oitambere'ia – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe onhimono'oġa tihendu ti Tupana'ga nhi'igã javo.

² Tiruahũ hete ranuhũ ġa pe ikwehe novĩa. Emo ġa ndoryndoryhetero reki. Nimbateri hete ġa oporia'iro novĩa. Emo ġa imondohetei reki oitambere'ia ojipe'ġa pe toropoko tuhẽ ti ġa javo. “A'ereki ġa koji'i iporia'i ore hohe imbatere'yma,” ei ġa ikwehe.

³ Akwaha tuhẽ ji ġanemimondoa. Nahã ġa ja'roja'rogi oitambere'ia imondovo: Kiroki ġa ndahe'yiva'ea rereko – ġahã omondo'i. Kiroki ġa koji'iva'ea rereko – koji'i ġa imondoi a'ero. Omondo hete tuhẽ ġa ore monhimomby'avo. Marã ġa omondo hete herekoe'ymame? oro'e ore.

Gwemimbotarimo ġa imondoi. Ore ndoro'ei ġa pe.

⁴ “Na ore imondoi ojipe'ġa pavēi nhaneirũ'ġa pe Tupana'ga remimo'ēhara'ġa pe,” ei ġa ore ve imondopotaheteavo. “A'ereki ahã ġa pe ogwryi pe Judéia pe. Peroho ti ġa pe a'ero,” ei Macedôniapeve'ġa gwyrripeve'ġa ore ve ikwehe.

⁵ Oronhimomby'a ore ġandekokatua rehe. A'ereki Tupana'ga remimbota-rimova'ea rupi okovo ġa e'i ypy Cristo'ga pe nhandepojykaharete'ga pe ore po'ru ti javo. Aerē Tupana'ga ipotaro ġwaramo ġa ei ore ve no ore po'ru ti javo. Nahã Macedôniapeve'ġa gwyrripeve'ġa ei oporavykypota Tupana'ga pe ore ve no.

⁶ A'ero ore Tito'ga mondopotari pe pyri. A'ero ore ei Tito'ga pe ikwehe: Ehoa'ja ti Corintopeve'ġa pyri itambere'ia imono'oġuka ġa pe no. A'ereki ymyahũ ġa omondo pota no nhaneirũ'ġa pe imbatere'ỹve'ġa pe nde ġa mombe'urame ġa pe, oro'e ore Tito'ga pe ikwehe.

Kiro ga hoajavi pe pyri ipyhyga itambere'ia pe hugwi imono'ono'oġukapava. A'ero ti pehe Macedôniapeve'ġa pavēi Judéiapeve'ġa pokogi itambere'ia mondovo ġa pe imombyryva nehē.

⁷ Pejiko hete pe Tupana'ga rehe. Penhi'ĩ kwaha hete pe Cristo'ga mombe'ukatuavo gamombe'ua kwahaheteavo. Pejirokwa hete pe peporavykyavo Tupana'ga pe. Pe ore arõ hete. Nahanahã pe ndekohetei ojipe'ġa hohe pa. Na jitehe ti pejirokwa hete imombyryva ojipe'ġa pe no imondovo katu itambere'ia Judéiapeve'ġa pe.

⁸ Nanhi'igahyi ji pe me pemondo tuhē ti jave'yma. Pyry po pe imondoi hamo, a'e ji. Amombe'u ji pe me Macedôniapeve'ġa nemimondopotara ko. A'ereki ji a'e jiyvyteri pe: Henduvame po ti Corintopeve'ġa imondopotari na jitehe nehē no. A'ero po ti ji ikwahavi ġanemiarõhetea nehē, a'e ji jiyvyteri pe.

⁹ A'ereki pe pekwaha tuhē Jesus Cristo'ga remimombyryva nhandepojykaharete'ga remimombyryva ga nhande arõhetero ġwaramo. Jypya ga huvihavamo oko yvagi pe Tupana'ga pyri okovo Tupana'ga katukatua pyteri pe pyryva'ea herekopava. Gwereco pa ga hako novĩa. Emo ga opohi pa jugwi ua avo yvya koty onhimongovo okoteheva'ero nhande ja. A'ero ga manoi nhande repyga toho ti ġa yvagi pe herekopava nehē javo. Pekwaha pe Jesus Cristo'ga remiarõhetea ga javijitehe ti tiarõ hete ojipe'ġa a'ero javo.

¹⁰ Kiro jireaporoġita pe me nahã ti pemondo nehē javo. Ereki pe ypy pemondo pota itambere'ia nhaneirũ'ġa pe Judéiapeve'ġa gwyrripeve'ġa pe heikwehe. A'ea rupi pe imono'oġi a'ero. Emo pe napemono'ombavi reki. Nurã kiro jireaporoġita ko nahã: Pyry hete pe imono'ombavi kiro, a'e ji.

¹¹ Pemondo pota pe heikwehe. Na jitehe kiro a'ero. Pejirokwa ti imono'ombava toromondo ti imbatere'ỹve'ġa pe javo. Kiroki a'ea pe pereko – a'ea ti peja'ro imono'oġa ġa pe. Po pe pereko he'yjuhuheteva'ea, a'ero ti pemono'õ he'yiva'ea. Po ndahe'yiva'ea pe pereko, a'ero ti pemono'o'ngi.

¹² Po pe imondopotari ġa pe, a'ero pyry Tupana'ga pe penemimondoa. A'ereki penemimondopotara rehe Tupana'ga onhimohē. Nurã ji ei: Pemondo katu ti peitambere'ia ġa pe. Herekorame ti peja'ro pota imondovo ġa pe a'ero. Pe herekoe'ymame Tupana'ga nde'i reki pe me embuhu jave'yma.

¹³ Tapemondopavi ti pejihugwi imbatere'ỹve'ġa pe, a'e ji. Po ti pe imondopavi nehē, a'ero po ti imbatere'ỹve'ġa gwereco pa pe herekoe'ymame nehē.

¹⁴ Ojogwetakwera'ja ti ġa pe pavēi, a'e ji. Aġwamo reki pe herekohetei. Peja'ro ti mo ġa pe a'ero kiro. A'ero ti ġa kiro herekoi. Aerē po ti pe ndaperekoa'javi nehē. A'ero ti ġa jipygi imbuhua pe me ġa herekoheterame

nehē. A'ero po ti pe herekoi nehē no. Nahā ojopokogame ahe nhaporemo herekoi jipi a'ero.

¹⁵ A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei o'erame:

“Kiroki ġa omono'ō he'yjuhuva'ea
 – ġa ndogwerekoi hembyruera.
 Kiroki ġa omono'ō ndahe'yiva'ea
 – ohy reki ġa ndehe.”

Titova'ea oho pota imono'ōpokoga

¹⁶ Tupana'ga rehe ore roryroryvamo ndepyry hete nde javo ga pe. Nahā ore ga mbohetei. A'ereki ga pe pokopotaruka Tito'ga pe. A'ero ore javijitehe Tito'ga pe pokopotari.

¹⁷ Ore ga mondoa'ja pota pe pyri a'ero javo ga pe. Kotihī ga ei reki: “Aho tuhē ti.” A'ereki ga tuhē oho potaripe pe pyri pe pokopotaheteavo. Nurā ġwemimbotarimo ga hoi pe pyri a'ero.

¹⁸ Kiro ore ojipe'ga mondoi Tito'ga rupi pe pyri no. Ga ko nhaneirū'ga ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Cristo'gareheve'ġa nhaporemo ga kwaha hete pyry hete ga javo. A'ereki ga Cristo'ga mombe'u katu katu jipi.

¹⁹ Koji'i ji ga mombe'ui pe me kiro. A'ereki Cristo'gareheve'ġa Macedōnia pe e'i ga pe toho ti ga Paulo'ġa ndupi Judéiapeve'ġa gwyri pe javo. Aerē po ti ga hoi ore rupi a'ero orepokohavamo ore herohorame peitambere'ia pevo nehē – kiroki penemimondoa Macedōniapeve'ġa nemimondoa no. Orogweroho ti ore imbatere'ŷve'ġa pe ġa ti tombohete Cristo'ga javo. Ga po ti e'i nehē: “Pyry hete Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga. A'ereki ga ombuhuruka itambere'ia nhande ve,” e po ti ġa nehē. Orogweroho ti ore imbatere'ŷve'ġa pe tokwaha ti ġa nhanerembipokopotara javo.

²⁰ Orojirokwa hete ore te'ite'varuhuyme ti ġa ore ve javo. Nurā ore ei: Toho ti ga ore rupi. Ohorame ore rupi ore pokoga ti ga hepiagi ima'ema'ēkatua penemimondohetea imbatere'ŷve'ġa pe nehē. A'ereki ore oro'e: Mara'ngu po ti jara'ġa ete'varuhuavo ore ve nehē javo: “Noma'egatui reki Paulo'ġa imbatere'ŷve'ġa pe imombytavo jara ojive”? A'ea po ti ġa ei nehē, oro'e ore. Nurā ko pyry ore ve ga hoi hepiaga imombe'ukatuavo.

²¹ A'ereki ore oromondo orogweaporoġita orokokatua rehe tokwaha ti ġa a'ea javo. Tupana'ga jate rūi ti tokwaha orekokatua. Ojipe'ġa ti tokwaha no.

²² Kiro ore akoja'ga mondoi pe pyri Tito'ga rupi. Ga ndupi ore ojipe'ga mondoi no. Ga ko nhaneirū'ga no ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Irūiru'ia rehe ore ga mboporavykyvykyrame nane'ymi ga ore nhi'ipo'rupotari oporavykykatuavo Tupana'ga pe ojipe'ġa pokopokoga. A'ero ore pe mombe'urame ga pe ga jikogi pe ndehe omondo po ti ġa imbatere'ŷve'ġa pe Judéia pe nehē javo. Koji'i ga poravykypotari Tupana'ga pe kiro. A'ero ga hopotari pe pyri pe pokoga nehē.

²³ Oro Tito'ga, ga ko nhimoirūharamo oko oporavykyavo ji pavēi pe pokoga. Akoja'ġa – kiroki ġa oho ga rupi nhaneirū'ġa – ġa oporavyky katu Cristo'ga mombe'gwovo nahā ga mboheteavouka. Oho ġa Cristo'gareheve'ġa ndepyga.

²⁴ Tito'ġa vahemame pe pyri pemboapy ti ġa pejipyri pendoryndoryvamo ġa ndehe. A'ero po ti Cristo'gareheve'ġa Macedōniapeve'ġa ikwahavi penemiarōhetea. E'i po ti ġa no: “Paulo'ġa omombe'u katu Corintopeve'ġa mboheterame,” e po ti ġa nehē.

9

¹ Akwatija tehe ji kiro pe me itambere'ia mondoa mombe'gwovo – kiroki a'ea ore orogweroho pota Tupana'ga remimo'ēhara'ġa pe Judéia pe.

² A'ereki pe pemondopotaripe ġa pe. A'ea ji akwaha pe mboheteavo pe mombe'urame Macedôniapeve'ġa gwyrripeve'ġa pe – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. A'e ji ġa pe ikwehe: Ymya Gréciapeve'ġa gwyrripeve'ġa Corintopeve'ġa ei timondo ti itambere'ia ġa pe javo. A'ea ji ei pe mombe'gwovo ġa pe ikwehe. A'ero henduvame he'yjuhuve'ġa imondopotari no.

³ Amondo ji kiro Tito'ġa pe pyri a'ero tomono'oġuka tuhē ti ġa Corintopeve'ġa pe itambere'ia javo. A'ereki ji a'e jipe Macedôniapeve'ġa pe: Omono'ono'oġipe Corintopeve'ġa kiro itambere'ia imbatere'ŷve'ġa pe. Amondo ji kiro Tito'ġa pe pyri a'ero te'iyme ti ġa Paulo'ġa omombe'u tehe Corintopeve'ġa ore ve.

⁴ Po ti pe napemono'oġi ve itambere'ia ji Macedôniapeve'ġa nderohorame pe pyri nehē, a'ero po ti ġa ikwahavi nehē. A'ero po ti ore ndorepoyjayjari orojiko tehe ore Corintopeve'ġa ndehe javo nehē. Nda'epotari ji pepoyjayjare'ymaġwama rehe no.

⁵ Nurā jijapyakaramame hehe ji ei Tito'ġa pe: Nhiirūramo peho na'ē ti Corintopeve'ġa pyri ji renonde imono'ombavuka ġa pe itambere'ia – akoja pe ġa e'i toromondo ti javo, a'e ji. A'ero po ti ġa imono'oġipyra mboavujikweripei jirura renonde nehē, a'e ji ġa pe. A'ero ti ojipe'ġa ikwahavi javo nehē: “Ga tuhē omondo hete pota imono'oġa gworygworyvamo. Gwemimbotarimo ġa imondoi. Ojipe'ġa nde'i ġa pe.” A'ea po ti ġa ei nehē, a'e ji Tito'ġa pe ġa mondovo pe pyri.

⁶ Pehendu ti a'ero! Ojo'java'ea kiro ji imombe'ui pe me. Kiroki ga otŷ ndahe'yiva'ea koho'iapypeva'ea – ndahe'yiva'ea ga omondo ojive. Kiroki ga otŷ he'yjuhuva'ea kohouhua pypeva'ea – he'yjuhuva'ea ga omondo ojive. Na jitehe ti pe me nehē no. Po ti ndahe'yiva'ea pe imondoi imbatere'ŷve'ġa pe imondopotare'ymame nehē, a'ero po ti ndahe'yiva'ea jitehe pe me nehē. Po ti he'yjuhuva'ea pe imondoi imbatere'ŷve'ġa pe imondopotaramame nehē, a'ero po ti he'yjuhuva'ea jitehe pe me nehē.

⁷ Pe napenani ti pekwaha na'ē javo pejiyvyteri pe: “Maranime po ti ji imondoi nehē itambere'ia?” Aerē ikwahavame ti pemondo akoja. Imondorame ti tapevy'are'ymuhūi nehē namondopotari tuhē ji jave'yma nehē. Imondorame ti tape'ei: “Ojipe'ga ero ġwaramo jate ji ve ji imondoi ġa pe.” Tape'ei a'ea. A'ereki Tupana'ga ga arō hete – kiroki ga omondo pota gworygworyvamo imondorame.

⁸ Tupana'ga gwereko pa opopoakaramo imombyryva pe me. A'ero po ti pe herekoparavuhui jipi ahe pokopokoga nehē no.

⁹ A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei o'erame: “Pyryve'ga omondo katu nimbaterive'ġa pe gworygworyvamo ġa ndehe. Nane'ymi ga gwereko imondomondovo mbatera ġa pe okokatuavo avuirama,” e'i ikwatijaripyra.

¹⁰ Kiro ji ei a'ero: Tupana'ga omondo ha'ynha itŷhara'ga pe totŷ ti ga javo. Tupana'ga ombohoryoryvuka garemitymipyra ga pe no tomondo ti ga i'gwovo javo. Na jitehe ti Tupana'ga imbuhumbuhurukari pe me pe mombateruka nehē. “Nahā ti ġa herekohetei imondomondopotaramame imbatere'ŷve'ġa pe okokatuavo ġa pe,” ei Tupana'ga. Koji'i ti Tupana'ga imbuhumbuhurukari pe me a'ero nehē koji'i ti ġa tomondomondo ojipe'ġa pe javo.

¹¹ Na tuhē. Nane'ymi ti Tupana'ga imombyryparavuhui pe me tomondo ti ġa ojipe'ġa pe jipi a'ero javo nehē. A'ero ore herohorame peitambere'ia ġa pe ti he'yjuhuve'ġa Tupana'ga mbohetei ndepyry hete nde imbuhuruka ore ve javo.

¹² A'ereki pe imondorame Tupana'ga remimo'ēhara'ğa pe imbatere'ŷve'ğa pe ға pe jate rūi pe imombyryvi. Tupana'ga pe pe imombyryhetei no. A'ereki he'yjuhuve'ğa ga mbohete hete ndepyyry hete nde imbuhuruka ore ve javo.

¹³ Pe imondorame po ti jukwahavamo pendekoa Cristo'ga rehe. A'ereki pe pe'e jipe: “Orojiko hete Tupana'ga rehe orokovo pyryva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua rehe.” A'ea pe ei.

A'ero pe imondorame Tupana'ga remimo'ēhara'ğa pe po ti he'yjuhuve'ğa ei Tupana'ga pe ga mboheteavo nehē: “Corintopeve'ğa nonhi'itehei. Ojiko hete tuhē ға nde rehe okoheteavo Cristo'ga mombe'ua rehe hendukatuavo nenhi'īga. Ndepyry hete nde itambere'ia mbuhuheteukari ore ve ojipe'ğa pe nhaporemo no. A'ereki nde ere'e Corintopeve'ğa pe pemondo ti ға pe javo,” e po ti Tupana'ga remimo'ēhara'ğa ga pe nehē.

¹⁴ Horyory hete ti ға pe ndehe nehē. Nhağata hete po ti ға pe ndehe onhi'īga Tupana'ga pe nehē epoko ti Corintopeve'ğa javo nehē. Onhi'igatu ti ға Tupana'ga pe pe nenoigatuavo pe ndepyyga nehē garemimombyryva ғwaramo pe me nehē.

¹⁵ Timbohete katu ti Tupana'ga! Gaha jate ombuhu hete kwaha. A'ereki ga Jesus Cristo'ga mbuhuruka ga momanouka nhande repyga. Tupana'ga pyry hete hete tuhē nhande ve! Nomombe'upakatukatui ahe gapyyryva!

10

Paulova'ea ko Jesus Cristo'ga moirūharamo oko

¹ Kiro ji pe moğitahetei. Jihi Paulo opomoğita. Cristo'ga oko nhyrō opyyryvamo nhande ve. Ga ja ji rekopotari pe moğitarame. Pe ki a'e te pe ei ji ve: “Paulo'ga nhande pojihu okoteheavo nhanderovaki. Paivouhurame jate nhande hugwi ga niandepojihuvi onhi'igahyavo ikwatija nhande ve.” Jararamo pe ei a'ea ji ve.

² Tape'ea'javi ti nanongara, a'e hete ji pe me. Pe pigame po ti ji nanhi'igahya'javi pe me nehē javo. A'ereki a'e jipe jiyvyteri pe: Po Corintopeve'ğa ndogwerojijyi ojeaporoğita ji rendukatuavo, a'ero po ti ji nhi'igahyi ға pe nhivahemame ға pyri nehē. Nahā ji ei jiyvyteri pe. A'ereki ji akwaha nhinhi'igahyağwama ға pe.

Tupana'ga ji mongo omoirūharamo. Nurā ko pyryvamo ji ei javo pepyteripeve'ğa pe – kiroki ға e'i ore ve: “Paulo'ga oko ғwemimbotarimova'ea rupi yvyakotyva'ero okote'varuhuavo. Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi rūi ға ndekoi.” A'ea pepyteripeve'ğa ei ore atyvi imombe'gwovo.

Ga pe ji ei a'ero: Tape'ei ti nanongara ore ve tanhi'igahyyme ti ji ji rurame pe pyri nehē.

³ A'ereki pe pe'mbe javo a'ea. A'iti hete tuhē ore yvyakotyva'ero oroko. Emo oreremimbotarimova'ea rupi rūi ore reko. Cristo'ga ore ga mombe'ui ға pe toromongo ti ға garemimbotarimova'ea rupi.

⁴ Orepopoakarimo rūi ore oromombe'u Tupana'ga nhi'īga yvyakotyva'ero. Tupana'ga popoakarimo ore ganhi'īga mombe'ukatui toromongo ti ға garemimbotarimova'ea rehe. Tupana'ga popoakarimo ore imombigi okote'varuhuve'ğa ndeaporoğitate'varuhua – kiroki ға nombojikogukari ojipe'ğa Tupana'ga rehe.

⁵ Tupana'ga popoakarimo ore ga reaporoğitaatyviva'ea mombigi. Okote'varuhuavo onhimboheteve'ğa nhi'īgi tokwahavyme ti ға Tupana'ga javo. Tupana'ga popoakarimo ore ganhi'īga mombipavi. Orombogwerojijyi pa ғandeaporoğita tohendu katu ti ға Cristo'ga nhi'īga javo.

⁶ Aerē po ti ore imondoï hahyva'ea pepyteripeve'ga pe nehē – kiroki ga nohendukatui orenhi'iga. Nahā po ti ore ga nderekoi nehē pe hendukatu-pavame orenhi'iga.

⁷ Ore'arajatea repiagame pe ei pejiyvyteri pe orepy'a kwahave'yma: “Paulo'ga okoteheve'ga. Tupana'ga nomondoï ga tomombe'u ti nhinhi'iga jave'yma.” A'ea pe ei ore'arajatea repiaga pejapyakakatue'yma orerea-poroğita kwahave'yma.

Kiroki ga e'i ojive jihi ko Cristo'ga moirũharamo ako javo – tokwaha ti ga oyvyteri pe. Po Cristo'ga ei ga pe nde ko nhimoirũharamo eko javo, a'ero po a'ea jitehe Cristo'ga ei ore ve pe ko nhimoirũharamo peko javo. Hehe ojapyakakaturame po ti ga ikwahavi oyvyteri pe Paulo'ga Cristo'ga moirũharamo tuhē oko no javo.

⁸ Anhimbohete hete ji jipoyjaheteramo Cristo'ga ei ore ve javo. A'ereki nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga e'i tuhē ore ve pe ko nhimoirũhara javo. “Pembojiko hete ti ga ji rehe nhinhi'iga kwahavuka ga pe,” ei Cristo'ga ore ve. Ga nde'i ore ve: “Penhi'igahy ti ga pe tipoyjayjaryme ti ga ojeaporoğita rehe.” A'ea rui ga ei ore ve.

⁹ A'ea ji imombe'ui pe me tape'ei ti ji ve javo. A'ereki mara'ngu po pe'javo ji ve: “Paulo'ga nhande mongyhyji hete pota”? Pe'e po pe a'ea ji ve.

¹⁰ A'ereki pepyteripeve'ga e'i ji ve: “Paivouhua hugwi ikwatijarame nhande ve Paulo'ga onhi'igahy nhande mondomondovo onhi'iga rupi aheru-vihava'ga ja,” ei ga. “Nhande pyri ga ruvame ndipopoakari ganhi'iga reki. Nonhi'ihetekwahavi ga onhi'iteheavo,” ei ga ji ve novia.

¹¹ Nanongara'ga ti tokwaha nhinhi'iga kiro. Orepopoaka ore pe me kiro orojuvame paivouhu pe hugwi ikwatija. Na jitehe orovahemame pe pyri Corinto pe po ti ore popoakaro pe me oronhi'iga nehē no, a'e ji ga pe.

¹² Ndoro'ei ore: Ore ko gandeheva'ea. Ore ko ga javijitehe. Ndoro'ea'uvi ore a'ea! A'ereki ga onhimbohete tehe. Ndokwahavihu ga. A'ereki ga e'i: “Nahanahā ore rekoi. A'ea ko pyry a'ero,” e'i tehe ga. “Nahā ore rekorame ore pyryvamo a'ero,” e'i tehe ga.

¹³ Ore ki a'e te ikwahakatui Tupana'ga ea ore ve. Ore ve ga ei: “Nahā ti peko katu. Pevo ti peporavyky Cristo'ga mombe'uharamo ji pembopopoakaro gwaramo. Corintopeve'ga pyri vehevi ti peho ga mombe'gwovo ga pe nohō.” A'ea Tupana'ga ei ore ve. Koa rupi jate ti ore hoi a'ero oroporavykyavo oronhimboheteavo nehē. Hajihea rupi rui ti ore hoi oronhimboheteavo nehē.

¹⁴ A'ereki Tupana'ga ore mondo pemombe'u ti Cristo'ga Corintopeve'ga pe javo. A'ero ore hoi ga mombe'gwovo pe me ikwehe orokovo Tupana'ga nhi'iga rupi. Ga ee'yname ndorohoi ore pevo – perope ga nde'i ore ve peho javo.

¹⁵ Ndoro'ei ore oreporavykyagwera ojipe'ga poravykyagwera pe oronhimboheteheavo. A'ereki oreporavyky rui. Tupana'ga noremoporavykyi a'ea rehe. Koji'i pe jikojikoheterame oreremimombe'ua rehe Cristo'ga rehe koji'i po ti ore Cristo'ga mombe'ui pegwryi pe hehemo'i orogwovo ojipe'ga pyri Cristo'ga mombe'gwovo jara'ga pe nehē. Tupana'ga erame jate ore ve po ti ore hoi nehē.

¹⁶ A'ero hajihejihe pe cidades pe po ti ore hoi ga mombe'gwovo ojipe'ga gwryi pe nehē – perope nimombe'uhavi ga pe. A'ero ti ore ypy Cristo'ga mombe'ui ga pe nehē. A'ero po ti ore nhimbohetei Tupana'ga ore mondo pevo javo. Ojipe'ga poravykyagwera rehe rui ti ore nhimbohetei – perope ga oporavyky jipe Cristo'ga mombe'gwovo.

¹⁷ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Kiroki ġa ombohete pota

– tombohete ti ġa nhandepojy kaharete'ga jate ndepyrý hete nde javo ga pe,” e'i ikwatijaripyra.

¹⁸ Na tuhē. Tupana'ga nde'i pyry ga pe – kiroki ga onhimbohete. Emo Tupana'ga ga mboheterame a'ero ga pyry tuhē.

11

Paulova'ea onhi'igahy Cristo'ga moirūhara'ġaatyviva'ea pe

¹ A'e ji pe me kiro: Na ji etehei pe me. A'ereki ji tanhimbohete tehe. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Emo ji rendu tehe ti.

² A'ereki Tupana'ga ja ji akate'ỹ pe ndehe pe arōheteavo. Tamombe'u ojo'java'ea pe me kiro. Hēakuvyra'ga hēa mohembirekouka ga pavēi ga rehe jate ti eko javo. Na jitehe ji pe mbojiko Cristo'ga rehe ga rehe jate ti peko javo. Taperojjyi ti jara'ġa ndehe pejikovo, a'e ji. A'ero po ti ji ei Cristo'ga pe pe mombe'gwovo nehē: Koro ġa ndekoi. Nde rehe jate ġa jikojikogi jipi okokatuavo, a'e po ti ji nehē. A'ero po ti ga pe nderohoi yvagi pe pe mombytavo ojipyri avuirama nehē.

³ Ako tehe ji jikate'yma pe ndehe. Mara'ngu po ti Corintopeve'ġa opohia Cristo'ga hugwi nehē? a'e ji jivyteri pe. Ymyahū Evava'ea gwerovia Satanás'ga nhi'igā ga omoandyandyirame. Na jitehe ojipe'ġa pe moandyandyipotari kiro heroviapotaruka pe me mbehea. A'ero ġa nderoviarame po ti pe pohiri Cristo'ga hugwi nehē. A'ero Cristo'ga rehe jate rūi ti pe jikogi nehē. A'ea ji ndapotari.

⁴ A'ea'ja ji pe me: Na ji etehei pe me nhimboheteherame. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Emo ji rendu tehe ti. A'ereki pe pehendú tehe ojipe'ġa nhi'igā i'mbeve'ġa nhi'igā ikatu ġa nhimboheterame javo – kiroki ġa omombe'u Jesus'ga mombe'uaatyviva'ea pe me ogwovo pe pyri. Ore Cristo'ga mombe'urame pe me Tupana'ga ra'uva tuhē oho upa pe pyri ikwehe. Hajiheva'ea rehe pe ndekoi reki kiro peangaruhuramo ġa'mbea renduvame. Opomoġita ore Jesus'ga mombe'ua rehe ikwehe. Hajiheva'ea rehe pe ndekoi reki Jesus'ga mombe'uarūiva'ea rehe ġa pe moġitarame hehe kiro. Pehendu tehe katu reki ġanhi'igā pendoryndoryvamo ġa ndehe ahemoandyandyihara'ġa ndehe!

⁵ E'i ġa pe me: “Ore ko huvihava jitehe Cristo'ga moirūharamo orokovo,” ei ahemoandyandyihara'ġa pe me.

A'ero ji mombe'ukatue'yma pe ei: “Paulo'ga ko ġa gwyre'i.” A'ea pe pe'ji tehe ji ve naerū? Ji ġagwyre'iva'ea rūi tuhē!

⁶ “Nonhi'igatukwahavi Paulo'ga ojipe'ġa mongoe'yma ojihe. A'ereki ahā gambo'ehara'ga hehe,” ei ġa pe me. Ahā tuhē nhimbo'ehara'ga hehe. Nurā ġa pe ndikatui nhinhi'igā. Cristo'ga mombe'ua ji akwaha hete reki ga mombe'ukatuavo. Jukwaha a'ea pe me. A'ereki nane'ymi ore Cristo'ga mombe'u katu ikwahavuka pa pe me ikwehe.

⁷ Amombe'u katu ji pyryva'ea pe me ikwehe. Cristo'ga omano nhande repyga imomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi, a'e ji pe me ikwehe. A'ero po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nhande mongovo ojipyri avuirama nehē nhande jikoga ġwaramo ga rehe. A'ea pa ji imombe'ui pe me Tupana'ga nhi'igā. Nda'ei ji pe me: Pembuhu ti itambere'ia ji ve ji Cristo'ga mombe'uro ġwaramo pe me. A'ea ji nda'ei pe me. Ji aporavyky okoteheve'ga ja pe pyri Cristo'ga mombe'gwovo pe me ikwehe tomombyry ti Tupana'ga Corintopeve'ġa pe javo.

Mara'ngu po pe javo: “Paulo'ga oko te'varuhu igware'yma ġwaramo itambere'ia nhande hugwi”? A'ea pe'ji ji ve naerũ? Ji jipyry hete reki igware'yma pe hugwi. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ?

⁸ Po pyry pe imbuhuri ji ve ji poravykyrame Cristo'ga mombe'gwovo pe me ramo. Napembuhuri reki pe ji ve ikwehe. Ojipe'ga ki a'e te ombuhu ji ve Cristo'gareheve'ga. Ganemimbuhura ji herohoi ġa hugwi a'ero ikwehe. Tareko ti jijive jijuvame Corintopeve'ga pyteri pe reki, a'e ji ikwehe. Nurã ji herekoi na'ẽ Cristo'ga mombe'urame pe me.

⁹ Aerẽ ji ndarekoa'javi jijive. Nda'ei ji pe me reki: Pembuhu ti ji ve. A'ea ji nda'ei. A'ereki momina rupi Cristo'gareheve'ga ombuhu ji ve itambere'ia urame Macedôniapeve'ga gwyra hugwi. Aerẽ ti ji nda'ei a'ea rehe pe me nehẽ no.

¹⁰ Nane'yumi Cristo'ga omombe'u a'itituhẽva'ea ymya. Ji ojiheva'ero ġwaramo ga imombe'uukari ji ve a'itituhẽva'ea no. Kiro ji imombe'ui a'itituhẽva'ea pe me: Cristo'ga mombe'urame pegwyripeve'ga pe Grécia pe po ti ji nda'eagwami pembuhu ji ve itambere'ia javo nehẽ. Nane'yumi ti ji nhimbohetei a'ea rehe nehẽ. Ji nhimboheterame ti nanhimombihavi nehẽ no, a'e hete ji.

¹¹ Pe'e tehe po pe: “A'ea Paulo'ga ei nhande ve. A'ereki ga nianearõi,” pe'e po pe novĩa. Ji opoarõ hete reki! Tupana'ga okwaha a'ea.

¹² Ndapyhygi ji itambere'ia pe hugwi. Aerẽ po ti na jitehe nehẽ no tamombi ti ji ġa'ete'varuhua ji ve – kiroki ġa onhimbohete oporavykya rehe. A'ereki ġa e'i tehe ojive: “Oromombe'u ore Cristo'ga pe me Paulo'ga javijitehe,” e'i tehe ġa ojive. A'ereki ore ja rõi reki ġa ndekoi. A'ereki ġa opyhy itambere'ia onhi'ĩga renduve'ga hugwi jipi.

¹³ Ga ko Cristo'ga moirũhara'ġaatyvive'ga. A'ereki Cristo'ga rõi e'i ġa pe ġa ko nhimoirũharamo oko javo. O'mbero ġa imombe'ui ojipe'ga pe ġa moandyandyita. Oa'ãa'ã ġa Cristo'ga moirũhara'ġa okokatu'aġa pepyteri pe oroko tuhẽ ore gamoirũharamo javo o'mbero.

¹⁴ Nianhimomby'ai nhande a'ea rehe. Satanás'ga vehevi oa'ãa'ã hete Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga ġwendy'jandy'javamo ako tuhẽ ji Tupana'gapyriva'ero jipyryvamo javo o'mbero. Nahã ga rekoi nhande moandyandyipota nhande arõe'yma.

¹⁵ A'ero nhande nianhimomby'ai Satanás'gareheve'ga ndehe ġa okokatuve'gareheve'ga ra'aġame oroko tuhẽ ore Jesus'gareheva'ero javo o'mbero. Aerẽ mbapava koty ti Tupana'ga ġa mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ ġa ndekote'varuhuro ġwaramo.

Hahy hete Paulova'ea pe

¹⁶ A'ea'ja ji pe me: Na ji etehei pe me. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Tape'ei ji ve: “Paulo'ga ikwahave'ỹve'ga ja onhimbohete.” A'ea pe ti tape'ei ji ve. Pe epotarama ji ve ji rendu tehe a'ero. A'ereki ji tanhimbohete'i no.

¹⁷ Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga nde'i ji ve: “Enhimbohete ti javo ġa pe.” A'ea rõi ga ei ji ve. Jihi reki a'e jijive ikwahave'ỹve'ga ja jipyry tuhẽ ji javo.

¹⁸ He'yive'ga onhimbohete pepyteripeve'ga nahanahã ore ojipe'ga hohe javo. Nurã ti ji nhimbohetei no kiro.

¹⁹ A'ereki pe pehendu tehe ikwahave'ỹve'ga pendoryndoryvamo ġa ndehe. Nahã ikwahapyramo po pe ndekoi pejikovo ġa ndehe naerũ novĩa? Po ikwahapyra'ga nohendukatui ikwahave'ỹve'ga hamo.

²⁰ Ga napembopiro'yukari pe mondomondovo onhi'ĩga rupi jipi. Ga opojoyka pa peitambere'ia pembatera reheve pe moandyandyita. Pe me

ġa ei: “Ore huvihavamo oroko. Peko tehe pe ore pyri,” ei ġa pe me. Ga pe mbotegwete hete pe pojihuve'yama. Emo pe ġa nendu tehe reki jipi ġandekote'varuhua mbogwavipeavo na ġa ndekoi nahã ore ve javo.

²¹ “Paulo'ġa opojihu huvihave'ÿva'ero okovo ore atyvi,” ei ġa pe me. A'e ji pe me: A'iti tuhẽ ore oropojihu ite'varuhuva'ea. Nurã ore oropojihu oron-himimbojigwaraja pe ndehe. A'ea rehe ji poyjahetero pe nderekokatuavo. Ore ġa atyvi oroko. Ndorojigwarai ore pe ndehe. A'ea pe ndapekwahavihu naerũ?

Ga ja reki kiro ji nhimbohetei a'ero. A'e tehe reki ji ikwahave'ÿve'ġa ja. A'ereki ite'varuhu ahe nhimboheterame.

²² “Ore ko hebreusramo oroko,” ei ġa onhimboheteavo.

Jihi ko hebreuramo no, a'e ji nhinhimboheteavo.

“Ore ko israelitasramo oroko,” ei ġa.

Jihi ko israelitaramo ako no, a'e ji.

“Ore ko Abraãova'ea rakykwepoharamo oroko,” ei ġa.

Jihi ko Abraãova'ea rakykwepoharamo ako no, a'e ji.

²³ “Oroporavyky ore Cristo'ga pe,” ei ġa onhimboheteavo. Jihi kaitu ko aporavyky hete Cristo'ga pe ġa hohe. A'ea ji ei nhinhimboheteheavo ikwahave'ÿheteve'ga ja heagwryve'ga ja. Po ahe nonhimbohetei hamo. Emo ji tanhimombe'u katu pe me.

Ga hohe ji he'yjuhu aporavykyvyky Cristo'ga pe.

Ga hohe ji he'yjuhu akiaki cadeia pype. A'ereki Cristo'ga arõe'ÿve'ġa ji mongimongi cadeia pype ji mo'ama Paulo'ga ti tomombe'ua'javyme Cristo'ga javo.

Pepyteripeve'ġa hohe ji he'yjuhu akwahakwaha hahya. A'ereki Cristo'ga arõe'ÿve'ġa ji nupanupã teremombe'ua'javi Cristo'ga javo ji ve.

Ji amano gweregwerevi.

²⁴ Kiro ji imombe'ukatui a'ea pe me:

Manamenameĩ cinco vezes ġa ji pyhypyhygi ji nupanupamo ipira apopyra pyvõ. Jipyhyga nanani judeus'ġa nduvihava'ġa ei: “Penupanupã ti Paulo'ga momi trinta e nove ga mondohondohoga ipyvõ,” ei ġa ojipyrive'ġa pe. A'ero ġa ji nupanupã trinta e nove okovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe.

²⁵ Manamenameĩ três vezes romanos'ġa gwyrripeve'ġa ji pyhypyhygi ji nupanupamo yvyra pyvõ.

Ojipeji ojipe'ġa ji apiapi ita pyvõ ji juka pota novã.

Manamenameĩ três vezes yharuhua ihoi ypy pe ji rerotypyvy gweregwerevi ypy pe no.

Ojipeji ji pytai ypihua ruvihava pyteri pe ypytunimo arimo no yhara raygwera rehe.

²⁶ Ambojoapiapi ji jigwovo ġacidades pe ġagwryri pe no. Tiruahũ ji ve ji hojihorame jipi. Kiro ti ji imombe'ukatui pe me:

Tiruahũ ji ve ji paranauhũ ahaahavame nhatymbavame.

Tiruahũ ji ve iporomive'ġa imimame nhimbatera ji hugwi ji hojihorame.

Tiruahũ ji ve jire'yja'ġa judeus'ġa ndekote'varuhurame ji ve ji hojihorame.

Tiruahũ ji ve judeus'ġarũive'ġa ndekote'varuhurame ji ve ji hojihorame.

Tiruahũ ji ve ji hojihorame cidades pe ongae'ÿi me no ypihua ruvihava rehe no.

Tiruahũ ji ve ġa ji moandyandyirame – kiroki ġa e'i ji ve o'mbero: “Nde ja ore orojiko Cristo'ga rehe.”

²⁷ Aporavyky hete ji ipyhyga mbatera ji ve. Jipokapa ji!

Manamename'iuhũ ji ndakiri.

Manamename'iuhũ ty'ara ji jukai. Nday'uy'ui ji no jitekovo.

Manamename'iuhũ ji nda'ukatui.

Manamename'iuhũ iroyxağahivuhu ji ve. Ahã ji ve nhimbukuhava jipira.

²⁸ Koji'iva'ea tiruahũ ji ve nanongara hahyva'ea no. A'ea ji namombe'ui kiro.

Ojipeva'ea ti ji imombe'ui kiro pe me jipy'a. Nane'ymi ji ağataruhuramo Cristo'gareheve'ğa ndehe nhaporemo – kiroki ğa pe ji Cristo'ga mombe'u ğa mbojikoguka ga rehe. Akwaha pota ji mara'ngu po ğa ojikheteavo kiro Cristo'ga rehe javo.

²⁹ Po ojipe'ga oko gwereuhu Cristo'ga nhi'iğa rupi opopoakare'ymamo, a'ero ji haykahetei gapopoakare'ymagwera. Ji ndajipopoakari a'ero. Po ojipe'ğa ga mbo'e ite'varuhua rehe tambotegwete ti ji ga javo, a'ero ji nhimboahivi ğa pe.

³⁰ Tanhimbohete ti ji ikaturo ğwaramo pe me. A'ereki pepyteripeve'ğa onhimbohete pe mbohoryva. A'ero kiro ti ji nhimbohetei no. E'i ğa ji ve: “Nahanahã Paulo'ga rekoi. Nurã ore ikwahavi ga ndipopoakari javo,” ei ğa.

Kiroki omboukwaha jipopoakare'yma – a'ea rehe ti ji nhimbohetei kiro a'ero.

³¹ Nanhi'mbei ji javo pe me. Tupana'ga okwaha a'ea. Gaha nhande timbohete avuirama. Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga garuva'ga no nhandepojoykaharete'ga ruva'ga.

³² Jiruvame cidade de Damasco pe governador'ga ji pyhyguka pota ikwehe novã. A'ero ga soldados'ğa mondoi cidade rokairungava apoa pyri portões pyri ğa mo'ama pevo tonhimimyme ti Paulo'ga nhande hugwi javo. Garuvihavuhu'ga ko Aretas'ga.

³³ Cristo'gareheve'ğa ki a'e te ji poko. Anhimbo'a ji pandyruhua pype. A'ero ipype ji rekorame ğa ji mondoi cidade rokairungava kwara rupi ji mbojyva yvyvo. Nahã ji nhimimi Damascopewe'ğa nduvihava'ga hugwi jigwovo ga hugwi. Nahã jipopoakare'yma a'ero. Nanongara rehe ji nhimbohetei a'ero.

12

Paulova'ea omombe'u Cristo'ga rembiepiukara

¹ Koji'i ti ji tanhimbohete ikaturo ğwaramo pe me. A'ereki pepyteripeve'ğa onhimbohete pe mbohoryva. Nomombyryvi reki ji nhimboheterame. Emo ji nhimbohetei jitehe. Kiro ji imombe'ui a'ero Cristo'ga rembiepiukara ji ve nhandepojoykaharete'ga rembiepiukara. Ga ikwahavukari ji ve aherembikwahavipyre'yma no.

² Ga hepiukarirẽ ji ve catorze anos imbokwara'ari ji rehe kiro. Ojipeji Tupana'ga ji reroho yvagi pe kako hepiuka ji ve kako. Kiro ti ji imombe'ui jirerohohava. Avo yvya koty ji rekoi Cristo'gareheva'ero kako. Nanime Tupana'ga ji pyhygi ji rerogwovo jaytata'ia rehemo'i ji rerogwovo dois yvaga aherovai yvaga pype hete. Mara'ngu po jira'oa tuhẽ Tupana'ga herogwovo? A'ereki ji ndakwahavi. Mara'ngu po ga jira'uva jate rerogwovo yvagi pe? Ji ndakwahavi. Tupana'ga jate okwaha a'ea.

³⁻⁴ Ji reroho ga yvagi pe ahererekokatuhai pe. Mara'ngu po Tupana'ga jira'oa rerogwovo? Mara'ngu po ga jira'uva jate rerogwovo? Ji ndakwahavi, a'e ji. Tupana'ga jate okwaha a'ea. Yvagi pe ahererekokatuhai pe ga ji rerohei. Pevo ji henduvi pevove'ğa nhi'iğame. Tegwete nhiremi-mombe'uhava. A'ereki Tupana'ga nomombe'uukari ji ve a'ea yvagipeve'ğa nhi'iğa.

⁵ Nanongara'ga po ji ga mbohetei hamo – kiroki Tupana'ga rembiroho'ga. Emo po ti ji nanhimbohetei jijihe nehẽ. Jipopoakare'yma rehe jate ti ji nhimbohetei nehẽ.

⁶ Po ti ji nhimboheteipotari Cristo'ga rembiepiukara rehe, a'ero po ti ikwahave'ỹva'ea ja rũi ji rekoi nehẽ a'itituhẽva'ea mombe'gwovo gwaramo. Emo po ti ji namombe'ui ojipea pe me nhinhimbohete'yma. A'ereki ji a'e: Po ti ji a'ea mombe'ui pe me nehẽ, a'ero po ti pe nhimboheteranuhũi nehẽ Paulo'ga pe Cristo'ga gwepiuka hete javo. Pyry pe ikwahavi jireaporoğita jate henduva nhiremimbo'ea Cristo'ga rehe.

Paulova'ea omombe'u nahã ji ndajipopoakari javo

⁷ He'yiva'ea Cristo'ga okwahavuka ji ve aherembikwahavipyre'yma ikwehe. Ikatu hete ji ve ji monhimomby'aheteavo ga ikwahavukarame ji ve. Aerẽ Tupana'ga ei ovyteri pe: “Mara'ngu po Paulo'ga onhimboheteranuhũavo jihĩ jate Tupana'ga ji arõ hete ikwahavuka ji ve javo?” ei Tupana'ga. “Na ti Satanás'gapyriva'ea anhağa ihoi ga pyri ojigwaraita ga rehe nehẽ tonhimboheteranuhũyme ti Paulo'ga javo,” ei Tupana'ga ovyteri pe.

Na tuhẽ ji ve a'ero. Nane'ymi juhua ja Satanás'gapyriva'ea anhağa jigwarai ji rehe ji mbopopoakare'yma. A'ero ji nanhimboheteipotara'javi.

⁸ Três ko ji a'ea'jaa'ja nhandepojykaharete'ga pe Cristo'ga pe tojipe'a ti Satanás'gapyriva'ea ji hugwi javo.

⁹ Emo Cristo'ga e'i ji ve: “Ndape'ai ti ji nde hugwi nehẽ. Ji amombyry nde ve jipi. A'ero nhiremimombyryva ihygi nde rehe ndepokohavamo. A'ereki ndepopoakare'ymame igwaigwavete jipopoakara nde pojykapavi nde pokoheteavo jipi,” ei Cristo'ga ji ve.

Nurã koji'i pyry ji ve kiro jipopoakare'yma Satanás'gapyriva'ea pe'ahava hohe. Epe'a ti ji hugwi, nda'ea'javi ji Cristo'ga pe a'ero. Jipopoakare'yma rehe ji roryheteramo a'ero nhinhimboheteavo hehe Cristo'ga popoakara tajipojyka ji rerekovo javo.

¹⁰ A'ero ji nhimohẽhetei jipopoakare'yma rehe jipopoakare'ymame Cristo'gareheva'ero gwaramo. Cristo'ga arõ'e'ỹve'ğa ji mbotegwete novĩa. Emo nhimbotegwetea rehe ji nhimohẽhetei. Ite'varuhu ji ve novĩa. Emo ite'varuhuva'ea rehe ji nhimohẽhetei. Ga ombuhu hahyva'ea ji ve novĩa. Emo hahyva'ea rehe ji nhimohẽhetei. Tiruahũ ji ve novĩa. Emo tiruahũva'ea rehe ji nhimohẽhetei. Nanongara rehe nhaporemõ ji nhimohẽhetei. A'ereki naname ji ve ji ndajipopoakari. Jipopoakare'yma nanani Cristo'ga ombuhumbuhu opopoakara ji ve a'ero.

Paulova'ea nhağataruhu Corintopeva'ea rehe

¹¹ Ikwahave'ỹve'ga ja tuhẽ ko ji ko nhinhimboheteavo. Emo ji imbojari pe ndehe. A'ereki pe nanhimbohetei jipi Paulo'ga Cristo'ga moirũharamo tuhẽ jave'yma. Pehe po pe'e a'ea hamo ji repyga pepyteripeve'ğa pe hamo. Emo pe ndape'ei reki ji mbohetee'yma.

Pepyteripeve'ğa e'i ji ve: “Paulo'ga ko okoteheva'ea.” A'ea ğa ei – kiroki ğa e'i tehe ojive huvihavuhuro ore rekoi Cristo'ga moirũharamo orokovo javo.

Po ji okoteheva'ea, a'ero po ğa okoteheva'ea no. A'ereki ji ğagwyre'iva'ea rũi tuhẽ.

¹² He'yiva'ea Tupana'ga japoukari ji ve ahemonhimomby'aheteva'ea hep-iuka opopoakahetea pepyteri pe ikwehe. Nanongara ga japoukari ji ve ji poravykyrame ga pe Cristo'ga mombe'gwovo pe me jikweraje'yma. Japoukaro gwaramo ga ikwahavukari pe me a'ero Paulo'ga ko nhimoirũharamo oko javo.

¹³ Nahã ji rekoi ji Cristo'ga mombe'urame pe me a'ero. Na jitehe ji rekoi ji Cristo'ga mombe'urame ojipe'ga pe no. Ojo'jajo'ja ji rekokatui pe me ga pe no. Marã ji rekote'varuhui pe me jijekokaturame ga pe naerũ?

Ji nda'ei pe me ikwehe: Pembuhumbuhu itambere'ia ji ve ji Cristo'ga mombe'uro gwaramo. A'ea rui ji ei pe me ikwehe. Nurã po pe ei ji ve naerũ: “Paulo'ga ite'varuhu ore ve ipyhyge'yama ore hugwi ipyhygame ojipe'ga hugwi.” A'ea po pe ei ji ve naerũ? Po pe ei a'ea ji ve, a'ero ji nhimomby'ahetei heroviare'yama! Jipyry ji pe me imbuhurukare'yama pe hugwi ikwehe.

¹⁴ Dois ko ji hoi pe pyri ikwehe. Kiro ji hoa'japotari pe pyri. Nda'ei po ti ji pe me nehẽ: Pembuhu ti itambere'ia ji ve. A'ereki peitambere'ia ji ndapotari. Apota hete ji nhiarõhetea. Pe ko jira'yra'java'ea ji ve. Nurã ti jihi topogwereko katu. A'ereki tayri'ga nduva'ga omono'õ itambere'ia tipyhy ti mbatera nhandera'yra'ga pe javo. Tayri'ga nomono'o'gi uva'ga pe jipi.

¹⁵ Penduva'javamo ti ji roryheteramo imondopava nhinhikwava'e'ga pe me nehẽ pe pokoga pe mbojikoheteavo Cristo'ga rehe nehẽ. Igwaigwavete ji pe arõheterame igwaigwavete po pe nanhiarõi naerũ?

¹⁶ Pe'ji po pe a'ero pejikovo nhinhi'iga rupi: “Paulo'ga nde'i pembuhu ti itambere'ia ji ve jave'yama,” pe'e po pe.

Emo po pepyteripeve'ga ei: “Heaporo'gita te'varuhu Paulo'ga pe moandyandyita reki. A'ereki ga e'i: ‘Pembuhu itambere'ia toromondo ti ojipe'ga pe,’ ei ga. Pe imondorame ga ipojykai ojive pe moandyandyita,” e po ga o'mbero.

¹⁷ Ji nopomoandyandyangavi. Ji ojipe'ga mondorame pe pyri ga nde'i pe me: “Pembuhu ti itambere'ia ore ve.” A'ea rui ga ei herure'yama pe hugwi imbuhure'yama ji ve.

¹⁸ A'e hete ji Tito'ga pe ikwehe: Eho ti Corintopeve'ga pyri. A'ero ga hoi pe pyri. Ga rupiji amondo ojipe'ga no. Tito'ga napemoandyandyi reki pembuhu ti ore ve jave'yama. Gareaporo'gita ko jireaporo'gita ja. Ojo'ja hete orepy'a ojogwehe.

¹⁹ Marã pe pejiyvyteri pe penhi'igame nhirembikwatijara pe? Pe'e po pe: “Onhimombe'umbe'u Paulo'ga nahanahã ji ako katu pe moandyandyje'yama javo. Nahã ga ei nhande ve te'i katu ti ga ji ve javo.” A'ea po pe ei ji ve naerũ? Na rui reki ji rekoi. Tupana'ga ore renduva ore nhimombe'ukatui a'itituhẽva'ea mombe'gwovo katu Cristo'gareheva'ero. Oreremiarõhara ko pe, a'e ji pe me. Pe ndepyga ore imombe'upavi timbojiko hete ti Corintopeve'ga Cristo'ga rehe javo.

²⁰ A'ereki ji nhi'a'gataruhu nhandejogwerekoagwama rehe jihorame pe pyri.

Mara'ngu po ti nhande javo ojohupe: “Ndapyryvi ndereaporo'gita ji ve”?

Mara'ngu po ti pe pejogwayva nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimyromo pejogwehe nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimboahiva nehẽ? Mara'ngu po ti pe javo pejohupe: “Ore ko pehoheva'ero”? Mara'ngu po ti pe penhombotegweteavo nehẽ? Mara'ngu po ti pe pe'mbero imombe'umoanhana nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimboheteavo nehẽ? Mara'ngu po ti pe pejikouhuavo penhimbotarimova'ea rupi nehẽ?

²¹ Mara'ngu po ti Tupana'ga ji mbopoyjayjare'yama'java ji horame pe ndepiaga nehẽ? Nhi'a'gataruhu ji pendekote'varuhua rehe. A'ereki pe peko te'varuhu penhimongyavo ikwehe. Pepyteripeve'ga hambireko te'varuhu. Ga oko gwembireko'garũive'ga pavẽi. Ga ndoakwahavihu ikwehe. Mara'ngu po pe pejipohia pejikote'varuhua hugwi pejeaporo'gita rerojijyita? Po pe pohire'yame jugwi po ti ji rekovevehui jijehe'gwovo pe ndehe jipoyjayjare'yama nehẽ.

13

Mominakotyva'ea Paulova'ea okwatija Corintopeva'ea pe

¹ Dois ji ahoaho pe pyri ikwehe. Kiro ji hoa'javi pe pyri nehē. Nhivahe-mame pe pyri ti ji henduvi gāndekote'varuhua mombe'ua. Xako po ti nhande Tupana'ga rembikwatijarukara rupi a'ero nehē – kiroki e'i nahā:

“Ojipejive'ga imbojarame ojipe'ga rehe,

tihenduvyme ti ga. A'ereki ga tehe omombe'u garekote'varuhua.

Po ojipe'ga imombe'ui garekote'varuhua no,

tihendu ti gānhi'iga a'ero ikwahava ga ekaturame.

Po doisve'ga omombe'u,

tihendu ti a'ero.

Po trêsvē'ga omombe'u,

tihendu ti a'ero.

Nahā ti nhande rekoi a'ero henduva gāndekote'varuhua mombe'ua nehē,” e'i ikwatijaripyra.

² Jihoa'javame pe pyri ji ei pepyteripeve'ga pe ga momoranduva ikwehe – kiroki ga ndopohipotari okote'varuhua hugwi ikwehe. Avo jirekorame kiro ji ea'javi ikwatija pepyteripeve'ga pe jitehe. Akwatija ji ga pe no – kiroki ga kirē oko te'varuhu no. Kiro ji ei ga pe nhaporemō: Amondo tuhē po ti ji hahyva'ea pe me nhivahema'javame pe pyri nehē, a'e ji ga pe.

³ A'ereki pe pe'e: “Mara'ngu po Cristo'ga Paulo'ga mongovo omoirūharamo ga monhi'iga jipi? A'ereki Paulo'ga ndipopoakari. Paulo'ga ti tohepiuka Cristo'ga popoakara nhande ve a'ero.”

A'ea pe ei. Nurā nhivahema'javame javo pe me ti Cristo'ga imbuhuri tuhē opopoakara ji ve emondo ti hahyva'ea ga pe javo. Ga pe ti tape'ei ga ndipopoakari jave'yma. Opopoakahetea ga gwepiuka pe me nhaporemō.

⁴ Cristo'ga jukarame yva rehe ga po e'i: “Ga ndipopoakari.” A'ea po ga ei novīa hako. Emo kiro ga okoji Tupana'ga popoakarimo. Ga ja ore ndoropopoakari kiro orojikoty'a Cristo'ga pavēi. Nahā ore rekoi pe pyri imondove'ŷ hahyva'ea pe me ikwehe. Emo orovahema'javame pe pyri javo pe me po ti ore rekoi Tupana'ga popoakarimo nehē orojikoty'a Cristo'ga pavēi avuiramave'ga pavēi nehē.

⁵ Marā pendeaporoḡita naerū? Ndapejikogi pe Jesus Cristo'ga rehe naerū? Pekwaha hete ti pejiyvyteri pe. Pe napembaragwahavi Cristo'ga jikoty'ara rehe penhipavēi naerū? Po Cristo'ga ndojikoty'ari pe pavēi, a'ero po pe Cristo'gareheva'ea rūi hamo.

⁶ Pe ikwahavame pejikoga Cristo'ga rehe po ti pe ei Paulo'ga ko Cristo'ga moirūhara'ga tuhē javo nehē no. A'ea ji apota.

⁷ A'e ji Tupana'ga pe:

–Epoko ti Corintopeve'ga tokote'varuhuyme ti ga. A'ereki ji apota gāndekokatua, a'e ji Tupana'ga pe.

Ji nda'ei pendekokatua pe ojipe'ga ti te'i katu ji ve javo. A'ereki ji apota tuhē pendekokatua. Emo pe ndekote'varuhua'jave'ymame po ti ore noromondoa'javi pe me hahyva'ea hepiukare'yma Tupana'ga popoakara pepyteri pe. Ji hepiukare'ymame po ti ojipe'ga ei ore ve nehē: “Paulo'ga ko Cristo'ga moirūhara'ga rūi. A'ereki ga ndohepiukari ore ve Tupana'ga popoakara,” e po ti ga nehē. Na ga etehei ore ve a'ero. A'ereki koji'i pyry hete ji ve pendekokatua.

⁸ A'ereki ore noromondotehei hahyva'ea pe me.

Po pe ndekote'varuhui, a'ero ti ore toromondo hahyva'ea pe me toko ti ga Tupana'ga nhi'iga rehe a'itituhēva'ea rehe javo. Po ti pe ndekoi Tupana'ga

nhi'íga rehe, a'ero po ti ore pe pokogi nehē koji'i ti Corintopeve'ga ndekokatui nehē javo.

⁹ A'ea ore oropota hete pendekokatua. A'ereki pe ndekokaturame ore noromondoi hahyva'ea pe me. A'ereki ore noromondotehei hahyva'ea. A'ero po pe pe'e: "Paulo'ga ndipopoakari," pe'e po pe. Po ore nahā, a'ero oropopoakare'yma rehe ore roryroryvamo reki. A'ereki pe pepopoaka pejikokatuavo. Oro'e ore Tupana'ga pe a'ero:

–Igwaigwavete ti emongo katu Corintopeve'ga jipi ġa mbojogwerekokat-uavo, oro'e ore ga pe.

¹⁰ Oropota tuhē ore pendekokatua. Nurā avo jirekorame ji ikwatijari imondovo nhinhi'íga pe me pe moġitavo jihoa koty pe pyri. A'ereki ji a'e jivytyeri pe: Po ti ji ikwatijana'ēi imondovouka ġa pe, a'ero po ti Corintopeve'ga pohiri okote'varuhua hugwi nehē. A'ero nhivahemame ġa pyri po ti ji nanhi'íghahi ġa pe nehē imondove'ŷ hahyva'ea ġa pe nehē. Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga e'i ore ve: "Pepoko ti jireheve'ga mbojikoheteavo ji rehe nhinhi'íga kwahavuka ġa pe," ei Jesus Cristo'ga ore ve. Ga nde'i ore ve: "Penhi'íghahi ti ġa pe ġa mbopoyjayjare'yma." A'ea rūi ga ei.

¹¹ Kiro ji ikwatijapavi pe me nhiirūa pe. Pejoryjory ti Cristo'ga rehe. Penhimbovyvy ti. Pehendu katu ti oreremimoġita inoġatuavo pepy'a. Pembojo'ja ti pejeaporoġita. Peko katu ti pejohupe. Nane'ymi ti tapeko nahā. A'ero po ti Tupana'ga oko pe pyri nehē. Gaha nhande arō hete nhandepy'a noġatuavo nhande mbojogwerekokatuavo.

¹² Penho'anhuvā ti penhoiruamo Cristo'gareheva'ero.

¹³ Avo'e'ga – kiroki ġa Tupana'ga remimo'ēhara'ga – ġa nhaporemou onhi'íga pe me.

¹⁴ Kiro ji ei:

Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga tomombyry ti pe me.

Tupana'ga ti tokwahavuka pe me ġwemiarōhetea.

Tojikoty'a Tupana'ga ra'uva pe pavēi.

PAULOVA'EA OMOMBE'U GALÁCIAPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Gálatas

Paulova'ea okwatijaruka Galáciapeva'ea pe

¹ Jihi ko Pauloramó. Jesus Cristo'ga ji môngo omoirũharamo ikwehe. Tupana'ga pavēi nhanderuvete'ga pavēi ga ji môngo ikwehe. Yvyakotyve'ga rũi ji môngo gamoirũharamo. Jesus Cristo'ga nanhimongoukari yvyakotyve'ga pe. Jesus Cristo'ga tuhē ji môngo omoirũharamo Tupana'ga pavēi. Gaha ombogwera Jesus Cristo'ga gamanoa hugwi ikwehe Tupana'ga.

² Kiro ji ikwatijarukari nhinhi'ĩga mondovouka pe me – pero ki pe peju pejigwyri pe Galácia pe. Pejiko pe Jesus Cristo'ga rehe pejatykavo ga mboheteavo jipi. Pe me nhipavēive'ga omondo pota onhi'ĩga no Jesus'gareheve'ga.

³ Kiro ji ei a'ero: Tupana'ga ti tomomyry pe me nhanderuvete'ga Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojoykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, a'e ji.

⁴ Cristo'ga onhikwava'ē omanomo heikwehe tamombo ġandekote'varuhua javo. “Tamano ti ji ġa mbopiro'yavo gweaporoġitate'varuhua hugwi,” ei Cristo'ga. A'ereki aġwamove'ga gweaporoġita te'varuhu hete jipi. Jesus Cristo'ga oko nhanderuvete'ga remimbotarimova'ea rehe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe omanomo nhande repyga a'ero heikwehe.

⁵ Timbohete Tupana'ga jipi a'ero. Na tuhē.

Cristo'ga mombe'upyryva

⁶ Ji mo'ma hete ġa pe mombe'urame ji ve ikwehe. A'ereki kotihĩ pe pepohi ga hugwi – kiroki ga pe mo'ē ojive Cristo'ga remimomyryva rupi. Pepohiruhu reki pe Tupana'ga hugwi kiro ojipe'ga nemimombe'ua rupi pejikovo. A'ereki ġa e'i pe me: “Pyryva'ea ore oromombe'u,” e'i tehe ġa pe me.

⁷ Ndogwerekoi reki irũa Cristo'ga mombe'upyryva. Omomyi tehe ġa pepy'a herojijyipota pyryva'ea Cristo'ga mombe'ua. A'ero ġa jatyviva'ea omombe'u pe me.

⁸ Tupana'ga po ti ombohahyuka ġa pe hamo. Ore vehevi po ti jatyviva'ea imombe'ui pe me, po ti Tupana'ga tombohahyuka ore ve hamo. Po ti yvagahugwive'ga vehevi imombe'ui jatyviva'ea pe me, po ti Tupana'ga tombohahyuka ga pe hamo.

⁹ A'e ji a'ea pe me ikwehe. Kiro ji ea'javi no: Pehendu katu pe ji imombe'ukaturame Cristo'ga mombe'upyryva ikwehe. A'eaatyviva'ea ġa imombe'urame pe me po ti Tupana'ga tombohahyuka ġa pe hamo.

¹⁰ Ji nda'ei: Yvyakotyve'ga tanhimbohete. A'ea ji nda'ei. Tupana'ga tanhimbohete. A'ea ji ei. Ji nda'ei no: Tonhimohē ġa ji rehe. Nda'ei ji a'ea. Po ji ipotari ve ġanhimohema jijihe, a'ero po ji ndakoi Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe hamo.

Paulova'ea ko Jesus Cristo'ga moirũharamo

¹¹ Nhiirũ, kiro ti ji ikwahavukari pe me. Amombe'umbe'u ji pyryva'ea jipi. Emo yvyakotyve'ga ndeaporoġita rũi nhiremimombe'ua.

¹² Yvyakotyve'ga nanhimbo'ei a'ea rehe. Jesus Cristo'ga reki okwahavuka ji ve.

13 Omombe'u pa ġa pe me jirekoagwera raikwehe. Ajikwaku hete ji jire'yja'ġa javijitehe judeus'ġa javijitehe ikwehe. Ambohahy hete ji Tupana'ga remimo'ēhara'ġa pe Jesus Cristo'gareheve'ġa pe. “Tamoka'nhyimba ti ġa,” a'e ji ġa pe novīa.

14 Judeuramo ji akwaku hete jire'yja'ġa hohe jirupive'ġa hohe. Ga hohe ji rekohetei oreramonhava'ea remimbo'eagwera rupi katu ikwehe.

15 Tupana'ga pyry hete reki ji ve. Ji are'ymame ga ei ji mombe'gwovo: “Aerē po ti ji Paulo'ga mongoi jira'yra'ga moirūharamo nehē,” ei Tupana'ga.

16 “Akwahavuka hete ti ji Jesus'ga ga pe tomombe'u ti ga ga nehē javo. Judeus'ġarūive'ġa pe po ti ga Jesus'ga mombe'ui nehē,” ei Tupana'ga ji mombe'gwovo. Okwahavuka ga Jesus'ga a'ero ji ve ji mbojikoguka ga rehe ikwehe. A'ea rupi ji ndahoi ojipe'ġa pyri tanhimbo'e ti ġa javo.

17 Ji ndahoi ve cidade de Jerusalém me jara'ġa pyri Jesus'ga moirūhara'ġa pyri. Ji renonde ġa Jesus'ga moirū. Emo ji ndahoi ġa pyri nhinhi'īga ġa pe. Arábiaveve'ġa gwyri pe ji hojipei reki jitekovo ikwehe. Aerē ji jivyri cidade de Damasco pe ikwehe.

18 Três kwara mbo'arirē ji hoi Jerusalém me tahepia ti Pedro'ga javo. Mbohapyrete ji kiri quinze ji kiri ga pyri ikwehe.

19 Ndahepiagi ji jara'ġa Jesus'ga moirūhara'ġa. Tiago'ga jate ji ahepia Jesus'ga irū'ga nhandepojykaharete'ga irū'ga.

20 A'itituhēva'ea ji amombe'u pe me ikwatijaruka. Tupana'ga ji repia ikwahava nhi'mbee'yma.

21 Aerē ji hoi judeus'ġa gwyra hugwi Judéia hugwi ikwehe. Hajiheve'ġa gwyri pe ji hoi Síria pe Cilícia pe no.

22 A'ea rupi Judéiaveve'ġa ndajirepiagi ve Jesus'gareheve'ġa.

23 Ji mombe'ua reki ġa ġwendu. Ojipe'ġa po e'i ġa pe: “Kiroki ga ombohahy nhande ve ikwehe – kiro ga jirojijyi reki,” e po ġa ji mombe'gwovo. “Ymya ga nhande moka'nhypotari okovo. Omombi pota ga nhandejikoga Jesus'ga rehe novīa. Emo aġwamo ga Jesus'ga mombe'ukatui reki pejiko ti ga rehe javo,” e po ġa.

24 Henduvame ġa Tupana'ga mbohetei jijirojijyja rehe a'ero.

2

Paulova'ea oho huvihavava'ea pyri

1-2 Aerē catorze ji kwara mbo'ari jitekovo. A'ero ji hoa'javi Jerusalém me. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: “Ehoa'ja ti kiro Jerusalém me,” ei ga. Garembi'ea rupi ji hoi pevo a'ero Barnabé'ga pavēi ikwehe. Tito'ga ji aroho ji rupi no. Huvihava'ġa pyri ji hoi nhinhimombe'gwovo. Huvihava'ġa, ei Jesus'gareheve'ġa ġa pe. Ga pe tehe ji imombe'ukatui nhiremimbo'ea a'ero. “Ambo'embo'e ji nhandere'yja'ġarūive'ġa judeus'ġarūive'ġa jipi,” a'e ji ġa pe. “Pyryva'ea rehe ji ġa mbo'ei Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ikwehe. Aġwamo na jitehe no. Nahanahā ji ei ġa pe jipi,” a'e ji imombe'gwovo huvihava'ġa pe. Igwete ji imombe'upakatui ġa pe nhiremimbo'ea te'iyme ti ġa ji ve oreremimbo'eaatyviva'ea rehe nde ġa mbo'ei javo. Nde'i tuhē reki ġa a'ea ji ve a'ero.

3-6 Emo ore nhomonhi'īgame ojipe'ġa oko orepyteri pe henduva orenhi'īga. “Ore ko peirūa. Orojiko ore Jesus Cristo'ga rehe pe javijitehe,” ei ġa o'mbero. Uhu reki ġa ore pyri tihepia ti ġandeaporoġita javo. “Maranuhū ġa ndekoi?” ei ġa. “Marā ġa piro'yramo Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi ojikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavēi?” ei ġa ojohupe. Nurā ġa ei ore ve: “Po nhande niandepiro'yi te Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi. Tihendu

katu pa po nhande a'ea hamo,” ei ġa ore ve. “Ehepia te Tito'ga,” ei ġa, “Paulo'garupive'ga. Ga ko Gréciapeve'ga. Nhandere'yja'ga rüi ko ga judeu'ga rüi,” ei ġa ore ve. “Pekytiuka ti garakwanha pira a'ero ga mongovo nhande ja. Nahã po ti pe Moisésva'ea nhi'ġa po'rui nehẽ,” ei ġa ore ve novĩa. Ga nomombe'ui a'itituhẽva'ea. Nurã ore ndorokoi'i'ġa rüi ġa erame ore ve. “Po ti nhande rekoi ġanhi'ġa rüi, a'ero po ti ojipe'ġa heroviari ġa'mbea nehẽ,” oro'e ore orojohupe. Ndropotari ore pemoandyandyjuhua. Nurã ore ndorokoi ġanhi'ġa rüi tapekwaha katu ti a'itituhẽva'ea Jesus Cristo'ga mombe'upyryva.

Igwete huvihava'ġa – huvihava'ġa, e po ġa ġa pe. A'ea pe ji nda'ei. A'ereki nanongara pe rüi Tupana'ga ei. Nhandereaporogita pe ga ei. Igwete huvihava'ġa nde'i ji ve: “Embo'e ti ġa ojipea rehe.” A'ea ġa nde'i. “Ekytiuka ti Tito'ga,” a'ea ġa nde'i ji ve no.

⁷ A'ereki ġa e'i: “Tupana'ga moirũhara'ġa memei ko ġa Paulo'ga Pedro'ga no. Ga pe memei Tupana'ga e'i: ‘Tombo'e ti ġa pyryva'ea rehe Jesus'ga mombe'gwovo,’” ei ġa. “Pedro'ga pe Tupana'ga ei: ‘Judeus'ga ti embo'e Jesus'ga rehe.’ Paulo'ga pe a'e te ga e'i: ‘Judeus'garũive'ġa ti embo'e Jesus'ga rehe,’ ei Tupana'ga,” ei ġa.

⁸ “Tupana'ga omongo Pedro'ga omoirũharamo tombo'e ti ga judeus'ġa javo. Tupana'ga jitehe omongo Paulo'ga omoirũharamo gaha ti tombo'e judeus'garũive'ġa javo,” ei ġa ji mombe'gwovo.

⁹ Aerẽ Tiago'ga, Pedro'ga, João'ga no – ġahã po huvihava'ġa – aerẽ ġa ei ji ve: “Tupana'ga pyry tuhẽ nde ve nde mongovo omoirũharamo,” ei ġa. “Ore javijitehe nde a, Barnabé'ga no,” ei ġa. “Xanhomoirũ ti a'ero,” ei ġa ore ve. “Peho po ti pe Jesus'ga mombe'gwovo judeus'garũive'ġa pyry nehẽ,” ei ġa. “Ore po ti oroho ga mombe'gwovo judeus'ga pyry nehẽ,” ei ġa ore ve. “Kwa. Xanhomoirũ ti,” oro'e ore ġa pe. Nurã ore jopopyhygi a'ero.

¹⁰ Igwete ġa ei ore ve: “Tapemoka'nhyimi ti imondovo mbatera Jesus'gareheve'ġa pe – kiroki ġa ndogwerekoi avo oregwyri pe,” ei ġa. “A'ea pe jate ko ore ei pe me,” ei ġa ore ve. Ji namoka'nhyimi tuhẽ jjirokwa ġa ndehe imondomondovo mbatera ġa pe jipi.

Pedrova'ea ndokokatui Antioquia pe

¹¹ Aerẽ Pedro'ga ruri ore pyry cidade de Antioquia pe ikwehe. Igwete ji ga movahĩ ġandovaki. A'ereki ga ndokokatui ojihe'are'yma judeus'garũive'ġa ndehe.

¹² Urypyrame Pedro'ga i'ui judeus'garũive'ġa pyry jipi ojihe'a ġa ndehe – kiroki ġa Jesus'gareheve'ġa. Emo Tiago'ga hugwi mbohapyrete'ġa nduri. Pedro'ga opojihu reki Tiago'gahugwive'ġa. A'ereki judeusramo ġa ojkwaku. Judeus'ga e'i jipi: “Judeus'garũive'ġa ndojkwakuvi. Ndi'ui nhande ġa pyry a'ero,” e'i judeus'ga jipi. “Po pyry tuhẽ te nhande i'ui ġa pyry hamo,” ei Pedro'ga ovyteri pe novĩa. Emo Tiago'ga hugwi mbohapyrete'ġa nduri. Igwete Pedro'ga ġa pojihuvi. Nurã ga ndo'ua'javi judeus'garũive'ġa pyry ojihe'are'yma ġa ndehe.

¹³ Na jitehe jara'ġa no nhaneirũ'ġa. Judeusramo ġa hoi Pedro'ga rüi ojihe'are'yma judeus'garũive'ġa ndehe. Ga jihe'are'ymame Barnabé'ga ve-hevi ġa mbopogwei. A'ero ga ndo'ua'uvi ġa pyry no.

¹⁴ Nahã Pedro'ga ndokoa'javi a'itituhẽva'ea rüi Jesus Cristo'ga mombe'ua rüi. Igwete a'ea repiagame ji Pedro'ga movahĩ ġandovaki. “Nde ko judeu ji javijitehe. Emo judeus'ga atyvi reki nhande rekoi aġwamo nhaneramonhava'ea atyvi,” a'e ji. “Nhaneramonhava'ea ojkwaku pa jipi. Nhande ki a'e te nhandejikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe nhande jikwakupigi

a'ero ikwehe,” a'e ji ga pe. “Judeus'garũive'ga javijitehe reki nhande rekoï aḡwamo. Maraname nde euhui kiro judeus'garũive'ga pe a'ero? A'ereki nde ere'e ga pe: ‘Pejikwaku ti, a'ero po ti ore jihe'ari pe ndehe nehẽ.’ Po ahe nombojikwakuvukari ga hamo,” a'e ji Pedro'ga pe ikwehe.

Nahã Tupana'ga nhande mombyry

¹⁵ Judeusramo nhande ari kako. Nhande ko ga rũi – kiroki ga ndokwahavi Moisésva'ea remimbo'eagwera judeus'garũive'ga.

¹⁶ Nhande tikwaha pa aheremimbo'eagwera novĩa. Emo a'ea rupi rũi nhande xanhimombyry. Nhande jikogame jate Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ei nhande ve: “Pepyry pe kiro.” Tupana'ga nde'i a'ea nhande Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukaturo ḡwaramo. A'ea nhande tikwaha. Nurã nhande jikogi Jesus Cristo'ga rehe ikwehe Tupana'ga tianemombyry nhandejikoga ḡwaramo ga rehe javo. Tupana'ga nianemombyryvi nhande hendukurame Moisésva'ea nhi'igagwera. A'ereki a'ea rendukatua rehe rũi Tupana'ga e'i yvyakotyve'ga pe: “Pepyry pe kiro.”

¹⁷ Xajiko nhande Cristo'ga rehe Tupana'ga ti tianemombyry javo. Nhandejikogame ga rehe nhande ndiajikoga'javi Moisésva'ea nhi'igagwera rehe a'ero. Nurã po ojipe'ga e'i tehe nhande ve: “Pe hendukatue'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera pe peko te'varuhu judeus'garũive'ga javijitehe,” e po ga nhande ve. “Cristo'ga reki pe mbote'varuhu. A'ereki pejikogame ga rehe pe napehendukatua'javi ahenhi'igagwera pejikote'varuhua,” e tehe po ga nhande ve. Na rũi reki, xa'e nhande ga pe. Cristo'ga nombote'varuhui tuhẽ ahe! xa'e nhande ga pe.

¹⁸ Ymya ji jikopigi Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ikwehe. Po ji jikoga'javi hehe kiro, a'ero po ji imboukwahavi jirekote'varuhua. A'ereki Moisésva'ea nhi'igagwera tuhẽ e'i ji ve: “Nde ereko te'varuhu.”

¹⁹ Ji ahenhi'iga renduvame Tupana'ga nanhimombyryvi. A'ero ji pohiri ahenhi'igagwera hugwi tako ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe javo. A'ereki ji repyga Cristo'ga omano yva rehe jirekote'varuhua rehe raikwehe. Jijikoty'a ga pavẽi ji piro'yro ahenhi'iga hugwi a'ero – kiroki e'i ji ve: “Ereko te'varuhu nde.”

²⁰ Nhiremimbotarimova'ea rehe ji ndakoa'javi kiro. Cristo'ga reki ji pojyka a ji rerekovo. Gareximimbotarimova'ea rehe ji rekoï kiro jijikoga ga rehe Tupana'ga ra'ya'ga rehe. Gaha ji arõ hete. Ga onhikwava'ẽ omanomo jirepykaramo raikwehe.

²¹ Ji namovahĩ Tupana'ga remimombyryva jijive. A'ereki Tupana'ga nde'i nhande ve: “Pepyry pe Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukatua ḡwaramo.” A'ea Tupana'ga nde'i. Po ga nhande mombyryvi hendukatua rehe hamo, a'ero po Cristo'ga manotehei tamombyry ga javo hamo.

3

Pejiko ti Jesus Cristo'ga rehe

¹ Ah, Gálatas! Perovia paravuhu pe ḡanhi'iga pejipohia a'itituhẽva'ea hugwi. Maraname ga pe moandyandyjuhu pe nderekovo? A'ereki ji amombe'u katu pe me Jesus Cristo'ga manoagwera yva rehe ikwehe.

² Marã naerũ? Pe hendukurame Moisésva'ea remimbo'eagwera po Tupana'ga omondouka gwa'uva pe pyri naerũ? Ahã tuhẽ reki. A'ea rehe rũi ga omondouka pe pyri. Ji Jesus Cristo'ga mombe'urame pe me pe pejiko ga rehe ikwehe. Nurã Tupana'ga imondoukari gwa'uva pe pyri tapendereko katu javo.

³ Maranuhũrame pe peroviaruhu pejipohia a'itituhẽva'ea hugwi naerũ? Jypya Tupana'ga ra'uva pe mombyry. Kiro pehe penhimombyry avuirama naerũ?

⁴ Pejikoga ġwaramo Jesus'ga rehe ojipe'ġa imbohahyukari pe me jipi. Penhimomirana tehe po pe naerũ. Ereki kiro pe pepohi Jesus'ga hugwi. Ndapepohiri po pe ga hugwi ovuhu.

⁵ Tupana'ga omondouka gwa'uva pe pyri. Igwete ga hepiukari ahemonhimomby'ava'ea pepyteri pe. A'ereki henduvame Jesus'ga mombe'ua pe pejiko ga rehe. Nurã Tupana'ga imondoukari gwa'uva pe pyri hepiuka ahemonhimomby'ava'ea. Na rũi pe me Moisésva'ea remimbo'eagwera rendukatua rehe.

⁶ Ehepia re ko Abraãova'ea no. Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'ua ahe. Gwerovia hete ko ahe Tupana'ga nhi'ĩġa ojikoga ga rehe hako. A'ero Tupana'ga ei:

“Pyry hete Abraão'ga a.

A'ereki ga ojiko hete ji rehe,” ei Tupana'ga.

⁷ Pekwaha ti a'ero – kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe – ġahã ko Abraãova'ea ra'yra'jave'ġa.

⁸ Tupana'ga okwaha nhoġwenonde judeus'ġarũive'ġa jikoga ojihe. Igwete ga ei:

“A'ero po ti ji ei ġa pe nehẽ:

‘Pepyry pe pejikoga ji rehe’,” ei Tupana'ga.

Nurã ga imombe'ui pyryva'ea Abraãova'ea pe hako.

“Oropo'ru po ti ji nde imombyryva ojipe'ġa pe nhaporemo nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve hako.

⁹ Na tuhẽ a'ero. Abraãova'ea ojiko hete Tupana'ga rehe hako. Nurã Tupana'ga imombyryvi ahe ve. Ahe javijitehe ojipe'ġa jikogame ga rehe Tupana'ga imombyryvi ġa pe no.

¹⁰ Kiroki ġa ojiko Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe – ġa pe po ti Tupana'ga imbote'varuhui nehẽ. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Ga hendukatupave'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera po ti Tupana'ga imbote'varuhui ġa pe a'ero nehẽ,” e'i ikwatijara.

¹¹ Jukwaha nhande ve a'ero. Tupana'ga nde'i: “Pepyry pe Moisésva'ea nhi'ĩġagwera renduva ġwaramo.” Ga nde'i a'ea nhande ve. A'ereki ikwatijara e'i:

“Tupana'ga ei ġa pe ġajikoga ġwaramo ojihe:

‘Pepyry hete pe a,’ ei ga ġa pe.

Nanongara'ġa po ti heaporoġita pyahu a'ero nehẽ,” e'i ikwatijara.

¹² Ojikogame Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ġa ndojikogi Tupana'ga rehe a'ero. Ikwatijara i'ei no:

“Okopotarame ahenhi'ĩġagwera rupi po ti ġa nane'ymi tonhi'ĩpo'ru pa ahe hamo,” e'i ikwatijara.

¹³ Ore ko judeusramo novĩa. Emo tegwete reki ore ve Moisésva'ea nhi'ĩpo'rupava. Ore ahe nhi'ĩpo'rupave'ymame Tupana'ga ei ore ve a'ero: “Peko te'varuhu pe pejikovo. A'ero po ti pe manoi pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ,” ei ga. Emo Cristo'ga ore mbopiro'yi garembi'ea hugwi. A'ereki ga orete'varuhua rereko ore repyga omanorame yva rehe. Tupana'ga e'i ga pe: “Ndete'varuhu nde kiro,” ei ga Cristo'ga pe. A'ereki ikwatijara omombe'ua nanongara'ġa.

“Kiroki ġa ġa ġa mo'ami yva rehe ġa jukavo

– Tupana'ga e'i nhoġwenonde ġa pe ite'varuhu hete,” e'i ikwatijara imombe'gwovo.

14 Cristo'ga ore repy ore mbopiro'yavo Tupana'ga ti tomombyry judeus'garũive'ğa pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i: "Abraãova'ea po'ruavo po ti ji imombyryvi ға pe nehẽ." Igwete ji ei no: Cristo'ga ore mbopiro'y Tupana'ga ti toko ғwembi'ea rupi katu javo. A'ereki ymya Tupana'ga e'i okovo: "Tamondo ti jira'uva ға pyri nehẽ," ei ga. Nurã ore jikogame Cristo'ga rehe Tupana'ga imbuhurukari gwa'uva ore pyri ore pojykauka.

Tupana'ga nhi'iga Abraãova'ea pe

15 Nhiirũ, nahã nhande rekoi jipi. Mokonha'ğa po onhomonhi'ĩ mbatera rehe ojogwerokuva. "Nahã ti xako," e po ojipe'ga. "Kwa. Nahã ti a'ero," e po ojipe'ga. Igwete po ға ikwatijapavi inoğa onhi'iga a'ero. Ogwera po ға okwatija hehe no. Aerẽ po na tuhẽ reki ға jogwerekoi. A'ereki ға okwatijapavipe inoğa. Ndogwerojijyi po ahe a'ea a'ero. Ahe po ndokwatijari ojipea akoja rehe no.

16 Oro Abraãova'ea pe Tupana'ga ei hako: "Nahã po ti ji tamombyry ға pe nde po'ruavo nehẽ," ei ga ahe ve. Abraãova'ea rymymino'ga pe Tupana'ga ei a'ea no ojipejive'ga pe. Tupana'ga nde'i he'yive'ğa pe aherymymino'ğa pe. "Nerymymino'ga pe ji ei javo ga pe," ei ga ahe ve. A'ereki ga e'i Cristo'ga pe.

17 Na ji imombe'ukatui kiro. Ymya Tupana'ga ei Abraãova'ea pe hako: "Tamombyry ti ға pe nde po'ruavo," ei ga. Aerẽ ga ea'javi ahe ve na tuhẽ ti javo. Aerẽ he'yjuhuva'ea quatrocentos e trinta Tupana'ga kwara mbo'ari okovo. A'ero ga nhi'igi Moisésva'ea pe embo'e ti ға nhinhi'iga rehe javo. Onhi'igame Moisésva'ea pe ga ndogwerojijyi reki onhi'igagwera ғwenondeva'ea Abraãova'ea pe. A'ereki onhi'iga rupi tuhẽ Tupana'ga oko.

18 Po Tupana'ga ei tamondo ti pyryva'ea javo, a'ero po ga ғwembi'ea rupi tuhẽ imondoi. Po Tupana'ga imondoi pyryva'ea ahenhi'iga rendukatua rehe jipi, a'ero po ғwembi'ea rupi rui ga imondoi. Gwembi'ea rupi tuhẽ reki ga imondoi pyryva'ea Abraãova'ea pe hako.

19 A'ero po pe ei: "Maraname Tupana'ga omondo onhi'iga Moisésva'ea pe a'ero tombo'e ti ga ға javo?" pe'ji po pe. Ombo'euka ga ahe ve onhi'iga rehe tonhimombaragwaha ti ға okote'varuhua rehe javo. "Tohendu katu na'ẽ ti ға Moisésva'ea remimbo'ea," ei Tupana'ga hako. "Abraãova'ea rymymino'ga hoa renonde yvya koty ti ға tohendu katu na'ẽ," ei ga. Abraãova'ea rymymino'ga pe Tupana'ga e'i - kiroki ga pe Tupana'ga e'i nhoḡwenonde nde po'ruavo ti ji tamombyry ға pe javo, Cristo'ga. "Gahoa renonde yvya koty po ti ға hendukatui Moisés'ga remimbo'ea nehẽ hamo," ei Tupana'ga hako. Nahã Moisésva'ea remimbo'ea ruri hako. Tupana'ga onhi'ĩ na'ẽ ojipyryve'ğa pe. Aerẽ Tupana'gapyrive'ğa heruri ganhi'iga yvya koty imombe'gwovo Moisésva'ea pe. Aerẽ ahe imbuhurukari oreramonhava'ea pe hako. Na tuhẽ ko Tupana'ga imonhimoanhani onhi'iga imbuhuruka ahe ve hako.

20 Abraãova'ea pe ki a'e te Tupana'ga tehe ombuhu onhi'iga. Ga nomonhimoanhani onhi'iga ojipe'ğa pe imbuhuruka. Ga tehe ombuhu katu onhi'iga ahe ve hako.

Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ndatekwava'javi

21 Tupana'ga e'i ypy Abraãova'ea pe hako. Aerẽ ga ei Moisésva'ea pe. Pe'e po pe a'ero: "Tupana'ga nhi'iga Moisésva'ea pe omovahĩ ganhi'iga Abraãova'ea pe naerũ?" Nomovahĩ tuhẽ reki. A'ereki Tupana'ga onhi'ĩ Abraãova'ea pe ға mombyryva rehe. A'ereki ғamombyryva ko ғamongoaḡwama Tupana'ga pyri. Moisésva'ea remimbo'ea renduva ki a'e te nianemongoi reki Tupana'ga pyri. Po Tupana'ga nhande mongohetei ojipyri nhande aheremimbo'ea rendukaturo ғwaramo hamo, a'ero po ga nhande mombyryvi nhande hendukaturame hamo.

²² Tupana'ga e'i reki: “Ndipiro'yhavi okote'varuhua hugwi yvya koty,” ei ga. “A'e ji poa ġa pe tamombyry ti ġa nhirembi'eagwera rupi,” ei ga. Ga pe ga ei – kiroki ġa ojiko Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ġa jikogame Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ġa mombyryvi.

²³ Jesus Cristo'ga rure'ymame yvya koty ndorojikogi ve ore ga rehe. A'ea rupi ore ndorepiro'yi ve Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi. A'ereki Tupana'ga ġwenduvuka na'ē a'ea ore ve jipi a'ea py'rovo ti ġa tojiko Jesus Cristo'ga rehe javo. “Tojiko ti ġa ga rehe ji ikwahavukarame ġa pe Cristo'ga mombe'ua nehē,” ei ga.

²⁴ Cristo'ga rure'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera ko tayri'ga rereko-hara'ga ja ore ve – kiroki ga tayri'ga rereko katu jipi eko katu javo ga pe. Na jitehe Moisésva'ea remimbo'eagwera ore rerekokatui jipi peko katu javo ore ve. A'ereki Tupana'ga e'i: “A'ea ġa ndereko na'ē. A'ea py'rovo ti Cristo'ga toko ġa pavēi,” ei ga. “Cristo'ga ti tomombyry ġa ġajikoga ġwaramo ga rehe,” ei Tupana'ga.

²⁵ Aġwamo ore jikogi Jesus Cristo'ga rehe a'ero. Nurā Moisésva'ea remimbo'eagwera ndorererekoa'javi. A'ereki ndatekwava'javi a'ea rehe.

²⁶ Peko pa pe Tupana'ga ra'yramo kiro pejikoty'a Jesus Cristo'ga pavēi. A'ereki pe pejiko pa ga rehe.

²⁷ Penhimobatizauka pe Cristo'gareheva'ero pejikoty'a ga pavēi.

²⁸ Ojo'jajo'ja pe ndekoi kiro penhoirūruamo. Igwete Tupana'ga ei: “Ojo'ja ġa ndekoi kiro judeus'ga judeus'garūive'ġa pavēi,” ei ga. “Ipiro'yve'ġa ojo'ja ipiro'ye'ŷve'ġa pavēi – kiroki ġa ndipiro'yi ojara'ġa hugwi. Akwaimbae'ġa ojo'ja kunhangwera'ġa pavēi,” ei ga. A'ereki pe nhaporemo penhoirūirū pejikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavēi.

²⁹ Cristo'gareheva'ero ġwaramo ko pe Abraõova'ea rymyminoa'java'ea. A'ereki ymya Tupana'ga e'i Abraõova'ea pe aherymyminoaġwama'ga mombe'gwovo. Igwete po ti Tupana'ga pe mombyryvi nehē.

4

¹⁻² Koji'i ti ta'e pe me a'ea rehe kiro ojo'java'ea mombe'gwovo. Tayri'ga ruva'ga po e'i ojipyrive'ġa pe: “Tamondo pa ti nhimbatera jira'yra'ga pe nehē,” e po ga. “Momi po ti kwara ari ga rehe nehē. A'ea rupi po ti ga ipojykai nhimbatera ojive nehē,” e po ga ġa pe. “A'ea renonde pereko katu ti jira'yra'ga mbo'eavo ga rerekovo nehē. Pehepia katu na'ē ti gambatera ga pe nehē no. A'ereki ga ivoja'i hete kiro,” e po ga ojipyrive'ġa pe. Gara'yra'ga gwereko pa tehe reki ombatera novīa. Emo ga ovoja'irame ndopojykai ve. Okoteheve'ġa javijitehe reki ga rekoi novīa ipojykae'ymame ombatera. Ojipe'ġa ombo'e tayri'ga a'ero gambatera rerekokatuavo. Ga ndipiro'yi ġa hugwi.

³ Tayri'ġa javijitehe ko ore rekoi Cristo'ga rure'ymame. A'ereki a'ea rupi ore ndorepiro'yi ikwakuva hugwi.

⁴⁻⁵ Ihoġwerīrame Tupana'ga ra'yra'ga rura japiavo Tupana'ga ei ikwehe: “Aġwamo ko pyry jira'yra'ga hoa yvya koty. Tombopiro'y ti ga yvyakotyve'ġa Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi,” ei ga. A'ero Tupana'ga gwa'yra'ga mbuhurukari kokoty ikwehe. Igwete ahe Jesus'ga mbo'ari a'ero ga monhimomboaka ikwehe. Yvya koty Jesus'ga rui hendukatupava Moisésva'ea remimbo'eagwera. Ga ndipiro'yi a'ea hugwi ore mbopiro'yavo jugwi. “Tupana'ga ti tomombyry ġa pe a'ero. Ereki ġa gara'yramo oko,” ei Jesus'ga.

⁶ Peko pe gara'yramo tuhē. A'ero Tupana'ga ombuhuruka gwa'yra'ga ra'uva nhandepy'a pyri nhande mbo'eavo. Nurā nhande ehetei Tupana'ga pe Apī.

⁷ Ndapekoa'javi pe kiro pepiro'ye'ŷva'ea a'ero. A'ereki Tupana'ga ra'yramo pe peko. Gwa'yra ġwaramo Tupana'ga pe mombyrypavi a'ero.

Paulova'ea nhaġataruhu Galáciapeva'ea rehe

⁸ Ymya Tupana'ga kwahave'ymame pe Tupana'gareheva'ea rūi ikwehe. A'ea rupi po pe ndapepiro'yi ha'angava hugwi penemimbohete'hara hugwi.

⁹ Aġwamo ki a'e te pe pekwaha tuhē Tupana'ga. Gaha reki ojikwahavuka pe me pe mbojikoguka ojihe. Maranuhūrame pe perojijyjuhu pe-jeaporogita kiro pejikopotara'java ikwakuva'ea rehe – kiroki ndipopoakari tehe? Maranuhūrame pe ndapepiro'ypotara'javi a'ea hugwi?

¹⁰ Pekwaku po pe sábadu jipi. Jahya porame po pe pekwaku no. Yapoarupiva'ea po pe pekwaku. Kwara mbo'ara rupi na jitehe no. Nahã po pe ikwakukwakuvi jipi.

¹¹ Oko tehe jipy'a pe ndehe. Mara'ngu po ji poravykyteheuhuavo pe mbo'embo'erame ikwehe, a'e ji.

¹² Nhiirū, a'e hete ji pe me: Ji rupi ti peho. A'ereki ji pe javijitehe no. Pe ndapekote'varuhui ji ve ji horame pe pyri ikwehe.

¹³ Napemoka'nhyimi pe jihoypya pegwyri pe ikwehe. Nhitetirūaro ġwaramo ji pytai pe pyri. A'ero ji imombe'ui pyryva'ea pe me Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

¹⁴ Nhitetirūa ite'varuhu pe me novĩa. Emo pe ndapekote'varuhui ji ve. Pe ji mbuhuruka katu reki pejipyteri pe ji rerekovo katu. Po Tupana'gahugwive'ga ruri pe pyri hamo, a'ero po pe ga mbuhurukakatui pejipyteri pe hamo. Po Jesus Cristo'ga ruri pe pyri hamo, a'ero po pe ga mbuhurukakatui pejipyteri pe hamo. Nahã ja ko pe ji mbuhuruka katu pejipyteri pe ikwehe.

¹⁵⁻¹⁶ A'ea rupi pe vy'ahetei ji rehe novĩa. A'iti tuhē pe ndekohetei ji rehe penhikwava'eġa ji ve. A'ea rupi pe hendukatui nhiremimombe'ua pe me novĩa. Aġwamo ki a'e te ji imombe'uro ġwaramo a'itituhēva'ea pe me po pe etehei ji ve: “Paulo'ga ndokoa'javi nhande rehe kiro,” pe'ji tehe po pe. Marã po pe ndekoi kiruamo naerū?

¹⁷ Nhaneirū'ġaatyvive'ġa oko hete tehe pe ndehe onhi'iġatuavo pe me jipi. “Xanhi'iġatu ti ġa pe toja'oja'o ti ġa Paulo'ga hugwi,” e po ġa ojohupe. “Po ti ġa ja'ogi Paulo'ġa hugwi, a'ero po ti ġa ndekohetei nhande rehe nehē,” e po ġa ojohupe. Nurã ġa ndekoi pe ndehe, a'e ji.

¹⁸ Pyry hete reki aherekoa pe ndehe pe nderekokaturame. A'ero ko pyry jirekoa pe ndehe ji rekorame pe pyri. Pyry ji rekoe'ymame pe pyri no.

¹⁹ Pe ko jira'yra'java'ea. Hahyahi kunhangwerahēa pe gwa'yra mbo'arame. Na jitehe hahyahi ji ve ikwehe. A'ereki a'ea rupi ji apotarahi pejikoga Cristo'ga rehe. Aġwamo hahyahiva'ja ji ve pejikohetee'ymame Cristo'ga rehe.

²⁰ Marã po pe ndekouhui a'ero? Ako po ji kiro pe pyri hamo. Hajihe po nhinhi'iġa pe me a'ero hamo.

Abraãova'ea ra'yrava'ea memei

²¹ Jararamo po pe pe'e tehe ojohupe: “Xako ti Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe. A'ero po ti Tupana'ga ei nhande ve nehē: ‘Pepyry hete pe’,” pe'e tehe po pe. Peko pota pe aheremimbo'eagwera rehe novĩa. Emo pe ndapehenduvi ahenhi'iġa.

²² A'ereki aherembikwatijara nhande mbo'e Abraãova'ea ra'yrava'ea rehe. Dois ahera'ykwaimba'ea hako. Ojipeva'ea ko Agarva'ea ra'yrava'ea. Ojipeva'ea ko Abraãova'ea rembirekoeteva'ea ra'yrava'ea Sarava'ea ra'yrava'ea. Agarva'ea oporavyky Sarava'ea pe ipiro'ye'yma ahe hugwi. A'ereki ymyahūagwera jate gwereko ipiro'ye'ỹva'ea akwaimba'eva'ea kunhangwerava'ea no. Ahe oporavyky hete ojarava'ea pe gwa'yrava'ea

pavēi ipiro'yangava ahe hugwi. Nahã ko Agarva'ea a'ero. Ahe oporavyky Sarava'ea pe ipiro'ye'yma ahe hugwi. Nane'ymi ahe rekoi Sarava'ea remimbotarimova'ea rupi a'ero. Sarava'ea ki a'e te na rõi Abraãova'ea rembirekoeteva'ea. Ahe ko ipiro'yva'ea.

Mokõi Abraãova'ea ra'ykwaimba'ea a'ero hako Sarava'ea ra'yrava'ea Agarva'ea ra'yrava'ea pavēi hako.

²³ Tupana'ga e'i nhoġwenonde Abraãova'ea pe hako: “Aerē po ti nerembirekohēa tuhē ga mbo'ari nde ve nehē,” ei ga ahe ve Sarava'ea mombe'gwovo hako. Emo Abraãova'ea ta'y naē ipiro'ye'ŷva'ea pe Agarva'ea pe Tupana'ga nhi'iġa rupi rõi. Aerē Abraãova'ea xava'ehetero ġwembirekoeteva'ea pavēi Sarava'ea pavēi novĩa. Emo Tupana'ga ġwembi'ea rupi katu ahe mbota'yruka Abraãova'ea pe. Nurã Isaqueva'ea ari ġwaivĩva'ea hugwi Sarava'ea hugwi.

²⁴⁻²⁵ Nanongara ko nhande mbo'e Tupana'ga nhi'iġa rehe. A'ereki Tupana'ga nhi'iġa oko kunhangwerava'ea'java'ea. Dois kunhangwerava'ea. Na jitehe ko dois Tupana'ga nhi'iġa hako. Ga nhi'iġame Abraãova'ea pe Tupana'ga nhi'iġa ko Sarava'ea'java'ea. Ga nhi'iġame Moisésva'ea pe Tupana'ga nhi'iġa ko Agarva'ea'java'ea. Nahã a'ero. Ymya Moisésva'ea hoi o'ama yvytyruhua rehe Sinai rehe Arábiapeve'ġa gwyri pe hako. Pevo Moisésva'ea henduvi Tupana'ga nhi'iġa. A'ero ahe judeusva'ea mbo'embo'ei a'ea rehe. Kiroki ġa oko Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi – ġa ndipiro'yi jugwi. Ga ko Agarva'ea ra'yrava'ea ja. A'ereki kiroki ahe oko Agarva'ea ra'yramo – ahe ko ipiro'ye'ŷva'ea no.

Aġwamova'ea cidade de Jerusalém ko Agarva'ea javijitehe. Ojarava'ea nhi'iġa hugwi Agarva'ea ndipiro'yi jipi gwa'yrava'ea pavēi. Na jitehe Jerusalémmeve'ġa ndipiro'yi Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi judeus'ġa.

²⁶ Gwereco iru'ĩa Jerusaléma'java'ea Tupana'ga apoa. A'epeva'ea ko nhande. A'ereki nhande nhandepiro'y Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi.

Sarava'ea Abraãova'ea rembirekoeteva'ea na jitehe ipiro'y oporavykye'yma ojipeva'ea pe.

²⁷ Igwete Tupana'ga ikwatijarukari onhi'iġa inoġauka hako.

“Nandera'yri nde ġa mbo'are'yma.

A'ereki ga opohi nde hugwi.

Emo po ti nde roryroryvamo nehē,” ei ga.

“Nde nderekwahavi ve hahya ġa mbo'are'yma.

Emo ti nde rahērahemamo ġa mbo'ambo'a nehē,” ei Tupana'ga.

“Ejoryjory ti a'ero.

Opohi ga nde hugwi novĩa.

Emo po ti ndera'yra'ġa ndetauhuro nehē hēara'yra'ġa hohe hēa rembirekorame ga pavēi,” ei Tupana'ga ikwatijaruka hako.

²⁸ Nhiirũ, Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe hako: “Aerē po ti nde ra'yramo nehē,” ei ga. “Tamombyry ti nde ve a'ero nehē nerymymino'ġa pe nehē no,” ei ga Abraãova'ea pe hako. Gwembi'ea rupi Tupana'ga Isaqueva'ea mongoi Abraãova'ea ra'yramo gwa'uva pyvõ a'ero. Gwembi'ea rupi jitehe Tupana'ga pe mongoi Abraãova'ea ra'yra'javamo no pejikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi.

²⁹ Tupana'ga ra'uva pyvõ Isaqueva'ea o'a. Ismaelva'ea Agarva'ea ra'yrava'ea ki a'e te a'ea pyvõ rõi o'a. A'ereki Abraãova'ea ta'y tehe ipiro'ye'ŷva'ea pe. Aerē Ismaelva'ea rekote'varuhui Isaqueva'ea pe hako. Na jitehe aġwamo – kiroki ġa Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi oko – ġa oko te'varuhu nhande ve nhande jikoty'arame Cristo'ga pavēi Tupana'ga ra'uva pyvõ.

³⁰ Marã reki ikwatijara e'i a'ero hako? Ikwatijara omombe'u Sarava'ea nhi'igagwera ġwembirekova'ea pe Abraãova'ea pe.

“Emombo ti avo hugwi ipiro'ye'ÿvehëa hëara'yra'ga reheve,” ei ahe.

“Ga po ti ndopojoykai tuhë nembatera nehë ipiro'ye'ÿvehëa ra'yra'ga,” ei Sarava'ea ahe ve.

“Jihi ko nerembirekoetea,” ei ahe.

“Jira'yra'ga jate po ti opojoyka ndeapoa nehë,” ei ahe Abraãova'ea pe hako.

Nahã ikwatijara imombe'ui Sarava'ea nhi'igagwera hako.

³¹ Nhiirũ, ipiro'ye'ÿva'ea ra'yrava'ea ja rũi nhande rekoi a'ero. A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi rũi nhande xako. Xako nhande ipiro'yva'ea ra'yrava'ea javijitehe. Nurã nhande rekoi Tupana'ga remimombyryva rupi.

5

Cristo'ga nhande mbopiro'y

¹ Cristo'ga nhande mbopiro'y yvyakotyva'ea remimbo'eagwera hugwi tipiro'y tuhë ti ġa javo. Na tuhë ti peko a'ero. Tapekoa'javi ti ipiro'ye'ÿve'ġa ja ġa jikwakukwakuvame.

² Ji rendu katu ti. Tapenhimbo'ea'javukari ġa pe. A'ereki ġa e'i pe me jipi: “Pekytiuka ti penhakwanhapira,” ei ġa. “A'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehë: ‘Pepyry hete pe’.” A'ea ġa ei pe me novĩa. Ji ki a'e te Pauloramo ta'e pe me: Po ti pe jikytiukapotari nehë, a'ero po ti Cristo'ga ndapepokogi'i'i nehë.

³ A'ea'ja hete ko ji: Kiroki ġa ojikytiuka pota – tonhi'ïpo'ru pa po ti ġa Moisésva'ea hamo.

⁴ Jararamo po pe ei ojohupe: “Po nhande Moisésva'ea nhi'ïpo'rurame po ti Tupana'ga ei nhande ve a'ero nehë: ‘Pepyry hete pe’,” pe'e tehe po pe. Pe'erame a'ea po pe nhimbopohiri Cristo'ga hugwi. Pemovahĩvahĩ po pe Tupana'ga remimombyryva pejive a'ero.

⁵ Ore ki a'e te orojikoty'a Cristo'ga pavëi. Tupana'ga ra'uva ore mbo'e a'ero. Nurã ore ehetei: “Tupana'ga po ti e'i nhande ve nehë: ‘Pepyry hete pe,’ e po ti ga nehë,” oro'e ore. Na tuhë. A'ereki orojiko ore Cristo'ga rehe.

⁶ Ore jikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavëi Tupana'ga ei: “Pyry hete ġa jikogi ga rehe.” Ga nde'i pyry ore jikytiukaro ġwaramo. Pyry ga nde'i ore jikytiukare'yma ġwaramo. Ore jikoga ġwaramo Cristo'ga rehe Tupana'ga e'i pyry. Ore ojipe'ġa arõheterame jukwaha reki orejikoga ga rehe.

⁷ Ymya pe jikohetei Jesus Cristo'ga rehe pyryva'ea rerovia ikwehe. Emo kiro pe napehendukatua'javi pyryva'ea mombe'ua. Maranuhũrame ojipe'ga pe ndovahoguhui pendeaporoġita rerojijyjijyita?

⁸ Tupana'ga rũi gwerojijyi pendeaporoġita. Gaha e'i pe me peko ti jireheva'ea javo.

⁹ Tamombe'ua'ja pe me ojo'java'ea a'ero. Nhande imondo'irame imbovuhava pão hu'uma pype, aerë imbovuvupavi reki hu'uma a'ero. Na jitehe ga pe mbo'e'irame kiro Tupana'ga nhi'igaruiva'ea rehe, aerë po ti pe heroviapavi garemimbo'ea Tupana'ga nhi'igaruiva'ea nehë.

¹⁰ Na rũi reki pe ndekoi, a'e ji. Jijikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavëi ji ei: Pejapyaka katu tuhë po ti pe ji javijitehe nehë. Emo pemomynhuhũve'ga pe po ti Tupana'ga imbohahyukari nehë. Mara'ngu po ga huvihavamo okovo? Ga vĩa po ti okwaha hahya nehë.

¹¹ Oro ji, nhiirũ, ji nda'ei tuhë ahe ve tojikytiuka ti ġa javo. I'mbe reki judeus'ġa ji mombe'gwovo Paulo'ga e'i jupe javo. “Tojikytiuka ti ġa. A'ea pyry Tupana'ga pe,’ ei Paulo'ga,” ei ġa o'mbero. Ymya ji ei a'ea novĩa. Aġwamo ji erame po ġa ndokote'varuhua'javi ji ve a'ero hamo. A'ereki

ahekytia ġa opota hete. Ga oko te'varuhu tuhē reki ji ve. A'ea'e ko ji jipi: Jesus Cristo'ga omano yva rehe nhande repyga, a'e ji. Pejikoga rehe jate ga rehe po ti Tupana'ga ei pepyry pe javo. Emo ji nda'ei tojikytiuka ti ġa javo. Ji erame po ġa nonhimonha'ngaa'javi ji ve hamo ji Cristo'ga manoagwera mombe'urame hamo.

¹² Kiroki ġa ombovambova pepy'a tapekytiuka ti penhakwanha javo – maranuhūrame ġa ndojirakwanha'otehei?

¹³ Pehe reki, Tupana'ga pe mo'ē tapepiro'y ti javo. Tape'ei ti a'ero: “Nhandepiro'y nhande. Xako te'varuhu ti nhaneremimbotarimo a'ero.” Tape'ei ti a'ea. Nahā ti peko: Pejopokopoko ti penhoaromo.

¹⁴ A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera nhaporemo e'i no: “Erenhiarō hete nde.

Na jitehe ti earō hete ejikotyve'ġa,” e'i aheremimbo'eagwera a'ero.

¹⁵ Emo pejogwayvarama ko pe onharōva'ea'java'ea. A'ea ojou'uu'u okovo. Penhimboko'i ti a'ero. Pejogwayvarama po ti pe nhombote'varuhupavi nehē.

Peko ti Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe

¹⁶ Na tuhē ji ei pe me kiro: Na Tupana'ga ra'uva nhimbopogweukari pe me. Nahā po ti pe ndapekoi tuhē pejipy'ate'varuhua remimbotarimova'ea rehe pejikovo.

¹⁷ Nhandepy'ate'varuhua omovahī Tupana'ga ra'uva jipi. Tupana'ga ra'uva omovahī nhandepy'ate'varuhua jipi no. Onhomovahī tuhē a. Tupana'ga ra'uva omovahī pepy'ate'varuhua tapekoyme ti penhimimbotarimova'ea rehe.

¹⁸ Tupana'ga ra'uva nhimbopogweukarame pe me aheremimbo'eagwera napemondomondo a'ero.

¹⁹ Gapy'a te'varuhurame jukwaha reki ġandekote'varuhua. Gwerekouhu ġa ojipe'ġa nembireko'ġa. Ndoakwahavihu ġa okovo a. Ga nanuhū jipi.

²⁰ Oko hete ko ġa ha'angava rehe ġwemimbohete'hara rehe okoe'yma Tupana'ga rehe. Ombote'varuhu ġa opajiro. Nanongara'ġa nombopogwei Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe. Ojogwereko te'varuhu ġa. Ojogwayvaruhu ġa okovo. Onhimyrō ġa ojogwehe. Onhimboahiahivuhu ġa ojohupe. Ojihe jate ġa ndekoi ji po ti jara'ġa hohe nehē javo. Ojipe'ape'a ġa jara'ġa hugwi ndokwahavihu ġa javo. Ndojihe'ara'javi ġa jara'ġa ndehe ġwemimbo'ea rehe.

²¹ Opota pota ġa ojohugwi. Heagwrygwyry ġa toryva rerekouhurame. Ojipejipea ko ġandekote'varuhua no nanongara jitehe. Amombe'u ko ji pe me ikwehe. Kiro ji imombe'ua'javi a'ero. Nanongara'ġa po ti Tupana'gareheve'ġa rūi nehē.

²² Emo Tupana'ga ra'uva nhande pojykarama ko nhande nanongara'ġa atyvi. Tiarō hete nhande ojipe'ġa. Nhanderory nhande a'ero. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mbohoryory nhande rerekovo. U katu nhandepy'a. Xanhimomirana nhande avuirama ojipe'ġa ndekote'varuhurame nhande ve. Timombyry nhande ġa pe. Nhandepyry tuhē nhande. Jara'ġa ojiko nhande rehe. Nahā nhande rekoi Tupana'ga ra'uva nhande pojykarama.

²³ Nhanenhyrō nhande jara'ġa pe. Nhande ndiakoa'javi nhandepy'ate'varuhua remimbotaruhua rupi. Aheremimbo'ea nomovahī nanongara'ġa!

²⁴ Jesus Cristo'gareheva'ero ġwaramo nhande ei: Ndiakoa'javi nhande nhandepy'ate'varuhua remimbotarimova'ea rupi.

²⁵ Tupana'ga ra'uva nhande mboheporoġita pyahu nhande rerekovo. Xako po ti gara'uva remimbotarimova'ea rupi a'ero hamo.

²⁶Xanhimboheteyme ti, ji po ti jara'ga hohe nehē javo. Xanhimyrōyme ti ga ndehe no.

6

Pejopokopoko ti

¹Nhiirū, nahā po pe ndekoi penhirū'ga pavēi hamo ikwahavame garekote'varuhua hamo. Pendekorame Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe penhi'inhyrō ti ga pe a'ero ga mongokatua'java. Pejapyaka katu ti pejihe tapembopogweyme ti garekote'varuhua rehe nehē no.

²Pejopokopoko ti a'ero jipi. Nahā po ti pe hendukatui Cristo'ga remimbo'ea nehē.

³Kiroki ga onhimbohete tehe – ga onhimoandyandyi reki.

⁴Pejapyaka katu ti pejeaporoḡita rehe tahepia ti jirekokatua javo. Pendekokaturame, a'ea rehe po ti pe ndoryvamo a'ero ji ga hohe jave'ỹ.

⁵Nhande retakwera'ja po xako katu jipi hamo.

⁶Nhanembo'ehara'ga pe po nhande timondomondo pyryva'ea hamo ga nhanembo'embo'erame Cristo'ga nhi'iḡa rehe jipi.

⁷Tapenhimoandyandyi ti pejikote'varuhua rehe. A'ereki ahe nomoandyandyi Tupana'ga. Jukwaha reki nhande ve. Nhande itymame mbatera ḡwia jitehe po ti nhande jykyi a'ero nehē. Na jitehe nhande rekote'varuhurame ite'varuhu tuhē po ti nhande ve a'ero nehē. Tupana'ga po ti ombohahyuka nhande ve nehē.

⁸Po ti nhande rekoi nhandepy'ate'varuhua remimbotarimova'ea rehe, a'ero po ti nhandepy'ate'varuhua jitehe nhanemondoagwama hahyva'ea ruvihava pype nhande manorame nehē. Po ti nhande rekoi Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe, a'ero po ti gara'uva jitehe nhande mongoi Tupana'ga pyri nehē.

⁹Tiandekwerajyme ti nhanderekokatua rehe. Nhande jirokwaramame nhandekokatuavo jipi po ti oho nhande ve imombyryhava apiavo nehē.

¹⁰Nhanderekorame ga pavēi xako katu ti ga pe nhaporemō a'ero, ga pe kaitu Jesus'gareheve'ga pe.

Paulova'ea okwatija pa Galáciapeva'ea pe

¹¹Jihi kiro akwatija jipovo pe me. Pehepia nhirembikwatijara. Hehanhuhūva'ea ji a'apo.

¹²Topomogita katu ti ji kiro a'ero. Cristo'ga omano yva rehe nhande repyga ikwehe. Nhande jikogame jate Cristo'ga rehe Tupana'ga ei pepyry pe javo. Judeus'ga ki a'e te e'i: “Po ahe ḡwendu Moisésva'ea remimbo'eagwera hamo,” ei judeus'ga. Nurā akoja'ga – kiroki ga oho pe pyri – ga pe kytiuka pota tohendu katu ti ga Moisésva'ea remimbo'eagwera a'ero javo. A'ea ga opota. A'ereki ga e'i ojohupe: “Nhande ga kytiukaramame po ti judeus'ga nhimohemi nhande rehe nehē,” ei ga. “Ndokote'varuhui po ti ga nhande ve a'ero nehē nhande Cristo'ga manoa mombe'urame nehē,” ei ga. A'ea rehe jate ga e'i hete pe me pejikytiuka javo.

¹³“Pejikytiuka ti hendukatupava Moisésva'ea remimbo'eagwera,” e'i tehe ga pe me. Ga vehevi ki a'e te nohendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera no. Ga opota tehe pekytiukara. Pe kytiukaramame po ti ga nhimboheteuhui a'ea rehe nehē ore tuhē ga kytiuka javo nehē.

¹⁴Ji ki a'e te nanhimbohetei. Jesus Cristo'ga jate ji ambohete nhandepo-jykaharete'ga. A'ereki ga omano yva rehe nhande repyga. A'ero jijikoga ḡwaramo Cristo'ga rehe kiro ji ndakoa'javi vyvakotyve'ga ndeaporoḡita rehe.

Na jitehe – kiroki ġa oko yvyakotyve'ġa ndeaporoġita rehe – ġa ndokoa'javi jireaporoġita rehe no.

¹⁵ Tupana'ga nde'i reki pyry nhande kytirame. Ga nde'i pyry nhande kytie'ymame. Nhande reaporoġitapyahurame, a'ea pe Tupana'ga e'i pyry.

¹⁶ Kiroki ġa ġwendu katu a'ea nhiremimbo'ea rehe okovo – Tupana'ga ti tonoġatu ġapy'a. Toporogwety ti ga ġa no. Ojiheve'ġa nhaporemo ti ga toporogwety.

¹⁷ Kiro ji ei a'ero: Tanhimomynha'javyme ti ġa onhi'iteheavo. A'ereki Jesus'ga ko jipojykaharete'ga. Jukwaha reki a'ea. A'ereki jukwaha ika'ēagwera jira'oa rehe. A'ereki ji Jesus'ga mombe'umbe'urame ojipe'ġa jigwarai ji rehe ji nupanupamo.

¹⁸ Nhiirũ, Jesus Cristo'ga tomombyry pe me nhandepojykaharete'ga. Na tuhẽ. Amém.

PAULOVA'EA OMOMBE'U ÉFESOPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Efésios

¹ Jihi ko Pauloramō Jesus Cristo'ga moirūharamo jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombegwovo. A'ereki nahā Tupana'ga opota.

Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me. Pe ko Tupana'ga remimo'ēharamo. Ndapepohiri pe Cristo Jesus'ga hugwi pejikovo gareheva'ero jipi. Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me – perope cidade de Éfeso pe.

² Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, a'e ji.

Tupana'ga pyry hete nhande ve

³ Timbohete ti Tupana'ga! Ga ko nhandepojykaharete'ga ruva'ga Jesus Cristo'ga ruva'ga. Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga no.

Ymyahū yvaga hugwi Tupana'ga omondo gwa'uvapyryva nhande pyri imomyryva nhande ve. Nhande jikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi a'ea imomyryparavuhupavi nhande ve.

⁴ A'ereki ymyahū yvya apoa renonde yvaga apoa renonde Tupana'ga e'i: “Tamomyry ti ji ġa pe nehē,” ei ga. A'ea rupi ga nhande mbojikoty'aruka Cristo'ga pavēi. Nahā ga nhande mo'emo'ēi ojive.

“Toko pyry ti ġa okote'varuhue'yma tuhē jirovai pyteri pe ji arōheteavo nehē,” ei Tupana'ga nhande mo'emo'eamo.

⁵ A'ereki ymyahū ga e'i ojapyakavo nhande rehe: “Amboja'oja'o ti ji ġa jijive toko ti ġa jira'yramo upa ji pyri nehē Jesus Cristo'ga manoro ġwaramo ġa ndepyga nehē,” ei ga.

“Nanongara ji apota,” ei ga.

⁶ Nahā ymyahū ga pyryvamo nhande ve nhande mo'emo'eamo nhande mongovo gwa'yramo tanhimboheteuka ti ġa pe jipyryva katukaturō ġwaramo ġa pe javo.

Tupana'ga pyryhetero nhande ve nhande jikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi Tupana'ga remia'nguhete'ga pavēi.

⁷ Gwekoa reka'vogukaro ġwaramo omanomo Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi. Nurā Tupana'ga ndokwahava'javi nhanderekote'varuhua imombo.

Nahā Tupana'ga pyrykatukaturō.

⁸ Nahā ga pyryhetero nhande ve ikwahapava onhimombaragwahava.

⁹ Gwemimbotarimova'ea ġwembiepiukaripyre'yma ga ikwahavukari reki nhande ve.

A'ereki ga okwahavuka pota hete nhande ve. E'i ga: “Nahanahā ti nehē ji Cristo'ga mondoro ġwaramo ġa pyri nehē,” ei ga.

¹⁰ “Aerē mbapava koty ti pyry ji ve ji ġa mongopavi Cristo'ga nhi'iga rupi yvagipeve'ġa yvyakotyve'ġa ndeheve nehē. Nahā ti ga ġapojykaharete'ga nehē, ei ga.

Cristo'ga nhi'iga rupi ti ji imongopavi yvagipeva'ea yvyakotyva'ea reheve nehē. Nahā ti ga a'ea pojkaharete'ga nehē no.

Nahā ti Cristo'ga rekoi tuhē huvihavuhuhetero mbatera nhaporemō ipojykaharetero ġa nhaporemō ġapojykaharetero nehē no,” ei Tupana'ga.

¹¹ Ore jikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi Tupana'ga pyryhetero ore ve. Aerē ti ga ore mongoi ojipyri ore mombytavo avuirama nehē no.

A'ereki ymyahũ Tupana'ga omongo pa ġwemimbotarimova'ea rehe. A'ea rupi ga ojapyaka ore rehe no. Heaporoġita ga ore mo'emo'eamo ojive javo hako. E'i ga:

12 “Tanhimboheteuka ti ġa pe jikatukaturu ġwaramo – kiroki ġa ojikogypy Cristo'ga rehe,” ei ga hako. Na tuhē. A'ereki Tupana'ga ojapyaka ypy gweaporoġitaro.

Aerē te ga imongopavi ġwemimbotarimova'ea rehe. Orojikogypy ore Cristo'ga rehe.

13 Ymyaĩ pejiko pe Cristo'ga rehe no henduvame Cristo'ga mombe'ua a'itituhēva'ea.

Ga e'i pe me: “Pejiko ti Cristo'ga rehe imomboruka ga pe pejekote'varuhua,” ei ġa pe me.

Cristo'ga pavēi pe jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga imondoi gwa'uvapyryva imombytavo pe pyri no pejikogame Cristo'ga rehe.

A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i: “Amondo ti ji jira'uvapyryva ġa pyri ġa pojkauka jijive nehē – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. Jukwaha a a'ero nhirembipojyka nehē.” A'ea Tupana'ga ei gwa'uvapyryva mondovo pe pyri.

14 Pyryva'ea gwa'uvapyryva ga imondoi nhande ve kiro. Nurã nhande ei ikwahava javo: Tupana'ga ti imombyryhetei nhande ve nhande pokoguka nhande mbopiro'yuka nhanderekote'varuhua hugwi nehē.

Ojipyri ti ga nhande rerohoukari nhande mombytavo avuirama nehē toko ti ġa jireheva'ero javo, xa'e nhande ikwahava.

Pyry hete ga nhande ve gwa'uvapyryva mondovo nhande pyri tanhimboheteuka ti ġa pe jikatukaturu ġwaramo javo.

Paulova'ea onhi'ĩ Tupana'ga pe Éfesopeva'ea repyga

15-16 Nurã jiji no, nhinhi'ĩgame Tupana'ga pe ji nanhi'imbige ga pe pe ndepyga.

–Ndepyry hete nde, a'e ji Tupana'ga pe. A'ereki nde erembojiko Éfesopeve'ġa Jesus'ga rehe ġa pokoga. Emombyry ti ġa pe, a'e ji ga pe jipi.

A'ereki ojipe'ġa pe mombe'u ji ve. “Éfesopeve'ġa ojiko hete Jesus'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe ikwehe,” ei ġa ji ve. “Oarō hete ġa Tupana'ga remimo'ēhara'ġa nhaporemō,” ei ġa pe mombe'gwovo.

17 Tupana'ga ko nhandepojykaharete'ga ruvihavuhete'ga Jesus Cristo'ga ruvihavuhete'ga. Gaha timbohete! A'ereki ga pyry katu katu nhandervete'ga. Ga pe ji ei pe ndepyga jipi:

–Ekwahaheteuka ti Éfesopeve'ġa pe nahanahã ji rekoi javo. Ndera'uva ti tomo'e ġa nde rehe nde monhimombaragwahavuka ġa pe. Ndera'uva ti tanderepiuka ġa pe ġa mboheaporoġitakatuavo nahanahã Tupana'ga rekoi javo, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

18 Ga pe ji ei:

–A'ero ti gweaporoġitakatuheterame Éfesopeve'ġa ikwahavi ovyteri pe nehē. Nurã ti ġa ei nehē: “Pyry hete ti nhande ve nehē. A'ereki Tupana'ga e'i opyryvamo nhande ve: “Tuhu ti ġa upa avuirama ji pyri nehē,” ei Tupana'ga nhande ve.”

–Nahã ti ġa ei ojikheteavo nde rehe gworygworyvamo nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

Ga pe ji ei:

–Gweaporoġitakatuheterame ti Éfesopeve'ġa ikwahavi neremimbokatukata ojive, a'e ji. Nurã ti ġa ei nehē: “Yvagi pe ti ikatu katu nhande ve nhaporemō nehē Jesus'gareheva'ero nhande rekoro ġwaramo. Tupana'ga

ti nhande mongoi ojipyri jara'ga ndeheve nehẽ no ġwemimo'ẽhara'ġa. Ga pyri ti nhande rukatui ġa pavẽi avuirama nehẽ," e'i ti ġa ikwahava nehẽ, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Nahã ti ejikwahavuka Éfesopeve'ġa pe, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

¹⁹ Ga pe ji ei:

–Gweaporoġitakatuheterame ti Éfesopeve'ġa ikwahavi ndepopoakahete-hetea nehẽ. A'ea nde hepiukari ji ve ġa pe nhaporemno no – kiroki ġa ojiko nde rehe. Nurã ore ei: Ndepopoakaheteavo ġwaramo ti nde ore pokogi nehẽ no. A'ea ore ei, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

²⁰ A'ereki Tupana'ga opopoakara pyvõ Cristo'ga mbogwerava'ja omanove'ga hugwi. Opopoakara pyvõ jitehe ga Cristo'ga reroho ojipyri ga mboapyga ojohukoty rui ga mongovo toko ti ga huvihavuhetero yvagi pe okovo nhimoirũharamo javo. Nahã opopoakahetea pyvõ Tupana'ga imombyryvi Cristo'ga pe. Na jitehe ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve opopoakahetea pyvõ nehẽ no.

²¹ Yvaga pype hete Tupana'ga omongo Cristo'ga ojohukoty rui. Koji'i hete tuhẽ Cristo'ga popoakaramo ojipe'ga hohe pa a'ero. Ipopoaka hete ranuhũ ga a'ero ipopoakaheteve'ga hohe pa ipopoakaheteve'ġandeheve'ga hohe pa no ġanduvihava'ga hohe pa no ġanduviha'vi'ga hohe pa no. Ga nhaporemno omondondouka ojipe'ga ġwemimbotarimova'ea rehe aġwamo. Aerẽ ti ġa ġa mondomondouka nehẽ no. Ga hohe pa Cristo'ga ipopoaka ojipe'ga hohe pa nhaporemno no.

²² Tupana'ga ġa mongopavukari yvagipeve'ga nhaporemno yvyakotyve'ga nhaporemno Cristo'ga nhi'iga rupi ga ko ġapojykaharetero javo. Tupana'ga imongopavukari yvagipeva'ea nhaporemno yvyakotyva'ea nhaporemno Cristo'ga nhi'iga rupi ga ko a'ea pojkaharetero javo. Cristo'ga rekorame ipojykaharetero ġapojykaharetero Tupana'ga ga mongoi ġapojykaharetero – kiroki ġa ojiko ga rehe onhimono'ono'oġa jipi tihendu Tupana'ga nhi'iga javo. Nahã Tupana'ga ga mongoi ġa'akaġamo tomongo ti ga ġa ġwemimbotarimova'ea rehe javo.

²³ Ga pe ji ei: Cristo'ga ra'oa. A'ereki gaha ġa poko ġa monhimomiranambava ġa mbopopoaka imombyrypava ġa pe okovo ġa pyri. Nahã ga ġa pojkapavi ohygahipava ġa ndehe jipi. Yvagipeva'ea yvyakotyva'ea ga ipojykapavi ohygahipava hehe jipi no. Yvagipeve'ga yvyakotyve'ga ga ġa pojkapavi ohygahipava ġa ndehe jipi no.

2

Tupana'ga ombopyahu nhandereaporoġita

¹ Pehe, ymya'ĩ pendeaporoġita Tupana'ga nombopyahui ve. A'ero Tupana'ga pe pe ndekoi omanove'ga ja. A'ereki ga e'i: "Ji ve ko ġa ambotehea imombigukare'yma ġwaramo gweaporoġitatiruahũa. Ji ndajikoty'ari ġa pavẽi a'ero. A'ereki ġa oko nhiremimbotarimova'ea rehe rui okote'varuhuavo," ei Tupana'ga pe mombe'gwovo.

² Ga oko te'varuhu jipi avove'ga nhaporemno yvya koty. Ymya'ĩ nane'ymi pe ndekote'varuhui ġa pavẽi pejikovo ġanduvihavuhu'ga nhi'iga rupi Satanás'ga nhi'iga rupi – kiroki ga u yvatea gwyri okovo yvatea gwyripeve'ga nduvihavuhuro no. Ga ko oko ite'varuhuve'ga ndaha'oive'ga. Ndapekoa'javi ganhi'iga rupi aġwamo. Jara'ga reki oko ga rupi aġwamo Tupana'ga nhi'iga rendukatue'yma.

³ Ymya'ĩ nhande nhaporemo xako ġa ja nhandekote'vapotaruhuavo nhandekovo nhaneremimbotarimova'ea rehe. Ymya'ĩ tiruahũ nhanderea-poroġita. Nhande japyakate'varuhui. Nane'ymi nhande rekote'varuhui. Nurã Tupana'ga nhimonha'ngai nhande rehe kako. Na jitehe jara'ġa ndehe ga nhimonha'ngai no.

⁴ Tupana'ga nhande arõ hete ranuhũ reki. Nurã ga nhande porogwety-hetei.

⁵ Emo nhandereaporogita tiruahũ reki. A'ea rupi ga pe nhande rekoio manove'ġa ja. Nhandereaporogita tiruahũrame ga nhandereaporogita mbopyahui reki nhande arõheteavo ġwaramo. Ymyahũ Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe Tupana'ga nhandereaporogita mbopyahui. Opyryhetero ġwaramo Tupana'ga imombopaheteukari pendekote'varuhua pejikogame ga rehe.

⁶ Ymyahũ Tupana'ga Cristo Jesus'ga mbogweravi gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Cristo Jesus'ga pavëi nhande jikoty'aro ġwaramo ga nhandereaporogita mbopyahui. A'ero ga nhandereaporogita mbuhuri yvagi pe ojipyri no. Ga nhandereaporogita mbopyahui toko ti ġa huvihavamo Jesus'ga pavëi yvagi pe javo. Aġwamo Cristo Jesus'ga apygi Tupana'ga pyri yvagi pe okovo huvihavamo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga Cristo Jesus'ga mbuhu ojipyri imombyrymbyryva ga pe. Cristo Jesus'ga pavëi nhande jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga na jitehe imombyryvi nhande ve no ga moirũuka.

⁷ Nahã ti Tupana'ga hepiukari opyrykatukatua nhande ve avuirama nehë Cristo Jesus'ga manoro ġwaramo nhande repyga.

⁸ A'ereki opyryhetero ġwaramo Tupana'ga pendekote'varuhua mombo pa hete pe jikoheterame Cristo Jesus'ga rehe. Pe rũi pemombo pejikote'varuhua pejihugwi. Tupana'ga reki omombo imombyrypota pe me ipotaro ġwaramo. Nurã ji ei: Omombyry tehe ga pe me.

⁹ Aherekokatua kwepyga ġwaramo rũi Tupana'ga imombyryvi ahe ve. A'ereki ga e'i: "Te'iyme ti ġa: 'Ji pyryro ġwaramo Tupana'ga imombyryvi ji ve.' A'ea ti ġa te'iyme. Tonhimboheteyme ti ġa a'ero," ei Tupana'ga.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga nhande mombyry. Cristo Jesus'ga pavëi nhande jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga nhandereaporogita mbopyahui toko katu ti ġa a'ero ojipe'ġa pokoga javo. A'ereki ymyahũ nhandereaporogita mbopyahua renonde Tupana'ga e'i: "Nahanahã ti ġa toko katu jipi ojipe'ġa pokoga nehë," ei ga.

Ojo'ja hete nhandereaporogita

¹¹ Pekwahava'ja ti a'ero. Ymya'ĩ jukwaha hete pe ndekoi judeus'ġarũiva'ero Tupana'gareheve'ġarũiva'ero. Judeusramo ore orokytiuka orerakwanhapira ore ko Tupana'gareheva'ero javo. A'ea rupi oro'e te'varuhu ore pe me a'ero ojikytiukare'ỹve'ġa.

¹² Pekwahava'ja ti. Ymya'ĩ pe ndapekoi Cristo'gareheva'ero pejikovo oreirũ'ġarũiva'ero. Peko pe orere'yja'ġa rũi israelitas'ġa nde'yja'ġarũiva'ea judeus'ġa nde'yja'ġarũiva'ea. A'ereki pe ko ambotehea Tupana'ga pe. A'ero Tupana'ga nde'i pe me: "Tamombyry ti ji pe me." A'ea rũi Tupana'ga ei pe me. Nurã pe ndape'ei: "Aerë ti nhande hoi yvagi pe Tupana'ga pyri nhandejupa avuirama nehë." A'ea rũi pe ei. Ndapekoi pe Tupana'gareheva'ero. Nahã pe ndekoi pejikovo okote'varuhuve'ġa pyteri pe.

¹³ Na tuhë. Ymya'ĩ irupeve'ġa ja pe ndekoi Tupana'ga hugwi pejikovo ġwaramo judeus'ġarũiva'ero. A'ereki ymya'ĩ pe ndapejikoty'ari ga pavëi.

Aḡwamo reki pe ndekoi ira'agweve'ḡa ja Tupana'ga hugwi pejikoty'aro ḡwaramo Cristo Jesus'ga pavēi. Tupana'ga pavēi pe jikoty'ari kiro. A'ereki Cristo'ga gwekoa reka'voguka omanomo pe ndepyga.

¹⁴ A'ereki Jesus'ga nhandepy'a noḡatu nhande jikoty'aro ḡwaramo onhipavēi.

Ymya judeusramo ore nopoarōhetei. Pe na jitehe judeus'ḡarūiva'ero pe norearōhetei no. Nhanenhoarōe'yma ko hovapiahava ja nhandepyteri pe. Aerē Cristo'ga nhande monhoarōuka nhande mbohoryva'javi Tupana'ga rehe. Nahā ga nhande mbojogwerekokatuavo. Aḡwamo judeusramo ore roryvamo pe ndehe. Na jitehe judeus'ḡarūiva'ero pe ndoryvamo ore rehe. A'ero hovapiahava'java'ea ndogwerekoa'javi nhandepyteri pe. A'ereki nhanenhoarōe'yma opi nhande hugwi.

¹⁵ A'ereki Cristo'ga omombi nhandejogwerekote'varuhua omanomo ḡwaramo nhande repyga. A'ea rupi ga e'i: “Ndatekwava'javi kiro Moisésva'ea rembikwatijaragwera rehe,” ei ga.

Aherembikwatijara e'i judeus'ḡa pe jate. Jesus'ga manoa renonde oronhimboheteavo judeusramo ore ei pe me judeus'ḡarūiva'ea pe: Ore ve jate Tupana'ga onhi'ī. Pe me rūi ga onhi'ī. Nahā ore ei ore ko pe hohe javo. A'ea rupi Moisésva'ea rembikwatijara ko nhanemonhoarōe'ymukava'ea a'ero.

Aherembikwatijara rehe ndatekwava'javi aḡwamo. Judeusva'ero ore jikogame Cristo'ga rehe ga orereaporoḡita mbopyahui. Na jitehe Cristo'ga pendeaporoḡita mbopyahui no pe jikogame ga rehe judeus'ḡarūiva'ero. Nhandereaporoḡita mbopyahurame ga nhandereaporoḡita mbojo'javi a'ero. Nahā ga nhandepy'a noḡatui nhande monhoarōheteuka.

¹⁶ Nahā yva rehe omanoro ḡwaramo Cristo'ga nhandereaporoḡita rerojijyi nhandereaporoḡita mbopyahuavo. Omano ga yva rehe imombiga nhandejogwerekote'varuhua nhande mongovo oja'oro. “Nahā ti ji imombigi ḡandekote'varuhua Tupana'ga pe nehē no,” ei ga.

¹⁷ Cristo'ga uhu yvya koty pyryva'ea mombe'gwovo. “Tanoḡatu ti judeus'ḡarūive'ḡa py'a – kiroki ḡa oko irupeve'ḡa ja Tupana'ga hugwi ga kwahave'yma ḡwaramo,” ei ga. “Tanoḡatu ti judeus'ḡa py'a no – kiroki ḡa oko ira'agweve'ḡa ja Tupana'ga hugwi ga kwahava ḡwaramo,” ei Cristo'ga pyryva'ea mombe'gwovo pe me ore ve no.

Pe me ga ei, a'e ji. A'ereki pe peko judeus'ḡarūiva'ero. Ore ve ga ei, a'e ji. A'ereki ore oroko judeusva'ero.

¹⁸ Nhande ve nhaporemō ga ei, a'e ji. A'ereki Cristo'ga manoro ḡwaramo nhande repyga Tupana'ga ra'uva tuhē nhande pojyka nhande nhaporemō. Gara'uva nhande pokoga ḡwaramo nhande nhi'īgi Tupana'ga pe nhandervete'ga pe.

¹⁹ A'ero judeus'ḡarūiva'ero pe ndapekoa'javi ambotehero Tupana'ga pe kiro. Ga nde'ia'javi pe me: “Jigwyrive'ea rūi pe ndekoi.” A'ea rūi ga ei pe me aḡwamo. A'ereki aḡwamo pe peko oreirūramo pejikovo Tupana'ga remimo'ēharamo ore javijitehe. Tupana'ga oko oreruvihavuhetero penduvihavuhetero no. Peko pe Tupana'ga re'yjamo.

²⁰ Jesus Cristo'ga moirūhara'ḡa ojikogypy Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga nhi'īga mombe'uhara'ḡa pavēi. Aerē pe jikogi Jesus Cristo'ga rehe no. Ga pe ji ei onga pyhykava. A'ereki ḡa ojikogypy Cristo'ga rehe pejikoga renonde. Jesus Cristo'ga pe tuhē ji ei onga pyhykava ruvihava. A'ereki ga rehe nhande xajiko ḡa pavēi.

²¹ Ga pavēi nhandejikoty'aro ḡwaramo nhande nhaporemō xajogwerekō katu katu nhandepyrypyryvamo tu katu ti Tupana'ga nhandepyteri pe jipi

javo. Nahã ko nhande Tupana'ga rongapyryva ja gamboheteheva ja nhandejikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi.

²² Na jitehe ga pavēi pe jikoty'aro ġwaramo pehe Tupana'ga ra'uva pe mbojogwereko katu katu pe mombyrymbyryva pe pyri ti Tupana'ga ruvi jipi javo.

3

Paulova'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iġa judeus'ġarūiva'ea pe

¹ Jihi ko ako cadeia pype kiro. A'ereki ji aporavyky Jesus Cristo'ga pe ga mombe'gwovo pe me judeus'ġarūiva'ea pe Cristo'ga omano pe ndepya javo. Nurã ojipe'ġa ji mongi cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga Cristo'ga judeus'ġarūive'ġa pe javo.

² Pekwaha po pe Tupana'ga eagwera ji ve. Ymya Tupana'ga ei ji ve: “Eho eporavykyavo pyryva'ea mombe'gwovo Cristo'ga mombe'gwovo judeus'ġarūive'ġa pe. Tokwaha ti ġa jipyryva ojive,” ei Tupana'ga ji ve.

³ A'ero ga hepiukari ji ve ikwahavuka ji ve ġwembiepiukaripyre'yma. Tupana'ga rembiepiukara mombe'gwovo ji akwatija'ri pe me oji'i.

⁴ Imonhi'iġame nhirembikwatijara po ti jukwaha pe me nhirembikwahava nehē. A'ereki Tupana'ga okwahavuka ji ve ġwembiepiukaripyre'yma Cristo'ga mombe'gwovo.

⁵ Ymyahū Tupana'ga ndokwahakatuukari ahe ve ġwembiepiukaripyre'yma. Aġwamo reki ga ikwahaheteukari pyryve'ġa pe – kiroki ġa oporavyky katu ga pe ganhi'iġa mombe'uhara'ġa Cristo'ga moirūhara'ġa pavēi. Tupana'ga gwa'uva mondoi ġa pyri tohepiuka ti jira'uva ġa pe nhirembiepiukaripyre'yma javo.

⁶ A'ero Tupana'ga ra'uva i'ei: “Judeus'ġarūive'ġa ti tuhu yvagi pe upa Tupana'ga pyri avuirama nehē judeus'ġa pavēi nehē,” e'i Tupana'ga ra'uva. “Ga nhaporemō oko gareheve'ġa Cristo Jesus'ga ra'oa. A'ero nahanahã ga imombyryvi ġa pe judeus'ġarūive'ġa pe judeus'ġa pe no Cristo Jesus'ga manoro ġwaramo ġa ndepya. A'ereki pyryva'ea mombe'ua renduva ġa jikogi ga rehe. A'ero ga imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa pojyavo.” Nahã Tupana'ga ra'uva i'ei ikwahavuka Tupana'ga rembiepiukaripyre'yma pyryva'ea kwahavuka ganhi'iġa mombe'uhara'ġa pe Cristo'ga moirūhara'ġa pe no.

⁷ Pyryva'ea pe Cristo'ga mombe'ua pe Tupana'ga ei ji ve: “Paulo, emombe'u ti Cristo'ga judeus'ġarūive'ġa pe. Nahã ti eporavyky ji ve,” ei ga. A'ero ga ji mbopopoakari opopoakara pyvō toporavyky katu ti ga ji ve javo. Opyryhetero ġwaramo ji ve ga ji mongoi toko ti ga Cristo'ga mombe'uharamo javo.

⁸ Jihi reki Jesus'gareheve'ġa gwyre'i'i pa garemimo'ēhara'ġa gwyre'i'i pa ji rekotehei! Ji ve reki Tupana'ga pyryhetero emombe'u ti Cristo'ga pyrykatukatua judeus'ġarūive'ġa pe javo. Manameuhū ti nhande ikwahapavi Cristo'ga pyrykatukatua! Ndikwahapavi po ti nehē!

⁹ Jypya Tupana'ga oapo pa hako. A'ea rupi ga ndohepiukari ġwemimbotarimova'ea. A'ereki ga nomombe'ukatui Jesus Cristo'ga hako. Aġwamo ji ve Tupana'ga ei opyryhetero: “Ekwahavuka ti ġa pe nhaporemō nhirembiepiukaripyre'yma,” ei ga.

¹⁰ Takwahavuka ti ji Cristo'gareheve'ġa pe a'ero. Tohepiuka ti ġa aġwamo Tupana'ga rembikwahaparava ipopoakaheteve'ġa pe ipopoakaheteve'ġandeheteve'ġa pe no – kiroki ipopoakaheteve'ġa omondouka

ojipe'ga gwemimbotarimova'ea rehe yvagi pe ipopoakaheteve'gandehewe'ga pavēi.

¹¹ A'ereki ymyahū Tupana'ga heaporoğita ypy hako. A'ero ga ei: “Omanomo gwaramo ti Cristo Jesus'ga ġapoykaharetero ojiheve'ga mbogukari ojihe ga nderua ji pyri nehē,” ei Tupana'ga ojapyakaypyavo gweaporoğitaro.

¹² Nurā nhandejikoty'aro gwaramo Cristo Jesus'ga pavēi nhande ndipojihuvi. A'ereki nhande xa'e: Tupana'ga ko nhande rendu pota nhande arōheteavo. Nhande nhi'iği Tupana'ga pe a'ero nhandejikoga gwaramo Cristo'ga rehe.

¹³ Nurā ji ei pe me: Tapene'ouhūi pejikyhyjie'yma hahyrame ji ve ji pe ndepyga gwaramo. A'ereki ġa ji mongi cadeia pype ji Cristo'ga mombe'urame pe me judeus'ğarūiva'ea pe. Hahyrame ji ve ojipe'ga e'i: “Paulo'ga Éfesopeve'ga arōhetei,” ei ga pe mboheteavo. Pejoryjory ti a'ero!

Cristo'ga nhande arō hete

¹⁴ Jijapyakaramo Tupana'ga pyryva rehe ji renypy'andurugi Jesus Cristo'ga ruva'ga rovai pyteri pe nhandepoykaharete'ga ruva'ga rovai pyteri pe nhinhi'īga ga pe pe ndepyga a'ero.

¹⁵ Ga pe gareheve'ga nhaporemō ei apina'ga. Nahā ġa ei – kiroki ġa yvagi pe, kiroki ġa yvya koty no. A'ereki Tupana'ga oko ġanduvete'ga.

¹⁶ Ji nhi'iği Tupana'ga pe pe ndepyga. A'ero ji ei ga pe:

–Ndera'uva tombopopoaka Éfesopeve'ga ndeaporoğita ġa mbokatuavo toko katu ti ġa javo. Nahā ti nde ġa pokoheteuka nehē. A'ereki nde ndepopoaka hete epyryhetero ekatukaturō.

¹⁷ Gandeaporoğita popoakaramo ti Cristo'ga ġa pojkai jipi a'ero. A'ereki ġa ojiko ga rehe, a'e ji Tupana'ga pe.

–A'ero nane'yimi ti ġa vy'ari jipi nde rehe nehē Cristo'ga rehe no ojogwehe nehē no. Oko katu ti ġa nde arōheteavo Cristo'ga arōheteavo no onhoarōheteavo nehē no. Noarōhetepigi ti ġa nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

¹⁸ Onhoarōheterame ti ġa ikwahavi Tupana'ga remimo'ēhara'ğa pavēi nhaporemō nehē Cristo'ga nhande arō hete javo. “Nane'yimi ga nhande arō hete,” e'i ti ġa ojohupe nehē. “Nhande nhaporemō ga nhande arō katu katu!” Nahā ti ġa ei onhimomby'avo ikwahava oyvyteri pe nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Onhoarōheterame ti ġa ikwahakwahavi.

¹⁹ –Ga ti e'i jitehe a'ero nehē: “Ndikwahapavi reki nhande nahanahā Cristo'ga nhande arō hete javo. A'ereki tegwete ahereaporoğitapava hehe Cristo'ga ahe arōheteranuhūro gwaramo,” e'i ti ġa nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Cristo'ga remiarōhetea kwahaheterame tuhē ti nde javijitehe ġa ndekoi. Ndepyryva ti ġa herekopavi nehē, a'e ji Tupana'ga pe. A'ea pa ji apota ġa pe, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

²⁰ Po nhande nhi'iği Tupana'ga pe nahanahā ti emombyry ore ve javo, koji'i hete tuhē po ti ga imombyryhetei nhande ve nehē. Po nhande japyakai nahanahā ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve javo, koji'i hete tuhē po ti ga imombyryhetei opyryhetero nhande ve nehē. Nahā ga pyryhetero nhande ve opopoakara pyvō. Opopoakara pyvō ga nhande pojkai nhandeaporoğita mbopopoaka.

²¹ Kiro ji ei ga pe a'ero:

–Tanemboukwaha ti Cristo Jesus'gareheve'ga. Tanemboukwaha ti ġa nde kwahavuka ndepyryva kwahavuka no ndepopoakara kwahavuka no. Cristo Jesus'ga rembipoykaro gwaramo ti ġa tanemboukwaha avuirama nehē. Na tuhē! Amém! a'e ji Tupana'ga pe.

4

Cristo'gareheva'ero ti pejogwereko katu

¹ Nurã ji ei pe me jitekovo cadeia pype nhandepojykaharete'ga mombe'gwovo gwaramo. A'e ji pe me: Tupana'ga pe mo'emo'ê toko ti ga Cristo'gareheva'ero okokatuavo javo. Nurã ti nane'ymi peko katu pejikovo garemimbotarimova'ea rehe, a'e hete ji pe me.

² Tapenhimbohetei'i ti. Penhimoğatyromba ti. Penhimomirana ti penhimonha'ngae'yma pejogwerekokatuavo penhoarõheteavo.

³ Tupana'ga ra'uva pe pojykai pendeaporoğita mbojo'java pe monhoarõheteavo. Nane'ymi ti pejirokwa pejogwerekokatuavo a'ero inoğatuavo pejopy'a penhimonha'ngae'yma pejogwehe. A'ea ti pepota hete. Nahã ti pendeaporoğita ndojirojijyi imbojoyvyre'yma ojogwehe nehẽ. A'ea nhaporemõ ji ehetei pe me.

⁴ Cristo'gareheva'ero nhande nhaporemõ ko Cristo'ga ra'oa. Ojipejiva'ea jate reki ko gara'oa. Nhande nhaporemõ Tupana'ga ra'uva nhande pojyka. Ojipejiva'ea jate reki ko gara'uva. Nhande nhaporemõ ti Cristo'ga nhande reroho yvagi pe nhande mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ Tupana'ga nhande mo'emo'eamo gwaramo ojive. A'ea rehe jate ko nhande nhaporemõ xanhimbovy'a.

⁵ Nhande nhaporemõ xako Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. Ojipeji jate reki ko nhandepojykaharete'ga Cristo'ga. Ga rehe jate nhande nhaporemõ xajiko. Nhande nhaporemõ nhande nhimobatizaukarame nhande xa'e: Jesus Cristo'ga omano nhande ve nhandereaporoğitatiruahũa mombiga nhandereaporoğita mbopyahuavo no nhande jikogame ga rehe. A'ea pe jate nhande nhaporemõ xa'e nhanenhimobatizauka.

⁶ Nhande nhaporemõ xa'e Tupana'ga pe nhanderuvihavuhuhete'ga. Ga pe nhande nhaporemõ xa'e nhanderuvete'ga. Ojipeji jate ko Tupana'ga. Gaha ipopoaka ojipe'ga hohe pa. Nane'ymi ga oko yvya koty yvaga koty no ipojykapava. Ga nhande pojyka nhande nhaporemõ.

⁷ Nhande nanenani Cristo'ga pyryhetero imbuhua pyryva'ea nhande ve nhande mbokarakatuuka nahã ti pe ojipe'ga pokogi javo. Gwemimbotarimova'ea rehe ga rekoi nahanahã ji pe mbokarakatuuka javo.

⁸ A'ea mombe'gwovo Tupana'ga rembikwatijarukara e'i hako: "Ojiupirame yvate ga gwembipyhyhara'ga nderohoi ojupi ojirovia. A'ea rupi ga imondoi pyryva'ea vvyakotyve'ga pe," e'i Tupana'ga rembikwatijarukara hako.

⁹ "Ojiupi ga yvate," e'i. Nurã nhande ikwahavi gajyvypyagwera yvate a hugwi. A'ereki ojiupia renonde ga ogy yvya koty ogwovo omanove'ga gwyri pe.

¹⁰ Kiroki ga ogy Cristo'ga – gaha ojiupi yvate a'ero ogwovo yvaga aherovai nhaporemõ okovo nhandepojykaharete'ga. "Tako ti ji vvyakotyva'ea pyri nanani vvyakotyve'ga pyri nanani no yvagipeva'ea pyri nanani no yvagipeve'ga pyri nanani no," ei Cristo'ga ojyva. A'ea ga ei ojiupia no.

¹¹ A'ero ga imondoi pyryva'ea vvyakotyve'ga pe opyryhetero javo jara'ga pe: "Peko ti nhimoirũharamo pejigwovo ji mombe'gwovo hajiheve'ga pe," ei Cristo'ga.

Jara'ga pe ga ei: "Peko ti Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharamo nahanahã Tupana'ga ei pe me javo ga pe," ei Cristo'ga.

Jara'ga pe ga ei: "Peropero ti peho pyryva'ea mombe'gwovo ji mombe'gwovo ga pe ga mbojikoguka ji rehe," ei Cristo'ga.

Jara'ga pe ga ei: “Pehepia katu ti ġa pokoga – kiroki ġa ojiko ji rehe. Pembo'e katu ti ġa nhinhi'ġa rehe no,” ei Cristo'ga.

¹² A'ea rupi ga ei: “A'ea ji ei pe me. A'ero ti pe nhombopopoakaakari penhomongokatukatuavo penhomboavujikwea nehē. A'ero ti pe poravykykwa-havi Tupana'ga pe pejopokopokoga Tupana'ga remimbotarimova'ea kwa-hapavuka pejohupe nehē. A'ero ti pe pejogwereco katu pejikoheteavo Tupana'ga rehe pejikokatuavo nehē,” ei ga. “A'ereki jira'oa a'e ji pe me,” ei Cristo'ga.

¹³ A'ero tuhē ti ojo'ja nhande jikohetei Tupana'ga rehe nehē. Nhande ojo'ja Tupana'ga ra'yra'ga kwahahetei nehē no. A'ero ti nhande nhimbovyviri nhandereaporoġitapyryvamo nehē. A'ero ti Cristo'ga javijitehe nhande rekokatui nhandepyryvamo nehē.

¹⁴ Nurā ti nhande ndiakoa'javi tayri'ġa ja nehē. Tayri'ġa gwerojijyjijyi'iuhu ojeaporoġita jipi ojipe'ġa eġa'erame ġa pe. Na jitehe po ojipe'ġa eġa'ei nhande ve no. Ojapyakavo tehe ġa nhande mbo'ei gweaporoġitate'varuhuavo nhande moandyandyipota o'mbero nehē. Nhanderekoa'jave'ymame tayri'ġa ja ti nhande nianhimbo'eukari ġa pe nhaporemō nehē. Ndirojijyjukara'jara'javi ti nhandereaporoġita nehē.

¹⁵ Xanhi'ġatu ti nhande a'ero a'itituhēva'ea mombe'gwovo nhanen-hoarōheteavo nehē. A'ero koji'i ti nhande rekoi Cristo'ga ja nhandejikoty'a ga pavēi nhandekovo ganhi'ġa rupi nhaporemō nehē. A'ereki ga pe nhande xa'e nhaneakaġa.

¹⁶ A'ereki ga tuhē ko nhandepojoykaharetea. Cristo'ga ra'oa xa'e nhande nhandejive nhandejikoga Cristo'ga rehe. Gaha nhande mohiġatui nhande mbojogwerekokatuavo nhande retakwera'ja. Okovo ġwemimbotarimova'ea rupi ga nhande mboporavykyparavuhui nhande mbojopokoga. Nahā ti koji'i nhande nhombopopoakari nhanenhombojikoga Tupana'ga rehe nhanen-hoarōheteavo nhanenhomombyrymbyryva nehē.

Ipyahu nhandereaporoġita

¹⁷ Nurā nhandepojoykaharete'ga pavēi jijikoty'aro ġwaramo ji ehetei pe me: Pepohi ti pejikoagwera hugwi. Peko ti peje'yja'ġa ja rūi judeus'ġarūive'ġa ja rūi – kiroki ġa ndojikogi Cristo'ga rehe. A'ereki ġa heaporoġita tehe okovo jipi.

¹⁸ Satanās'ga ndokwahavukari ġa pe ġandeaporoġita mbopy-ahuukare'yma Tupana'ga pe. Ypytunahivareheve'ġa'java'ero ko ġa ndekoi a'ero. Ga ndokwahavi Tupana'ga. A'ereki ġa ndokwahapotari ga.

¹⁹ Nurā ovyvteri pe ġa ndapyryvi. A'ereki ġa ojipokwaha Tupana'ga kwahapotare'yma rehe. A'ero ġa nhikwava'eġi okote'varuhua pe oakwa-have'yma. Gwereco ġa ġwembireko'ġarūive'ġa no ġa nderekote'varuhuavo. Nahanahā ġa ndekote'vate'varuhupavi okote'varuhupotapota.

²⁰ Pehe reki nanongara rehe rūi pe nhimbo'ei pejikogirē Cristo'ga rehe. Cristo'ga rehe pe penhimbo'e. Ga oko katu hete.

²¹ Pehendu pe Jesus'ga mombe'ua ġa ga mombe'urame pe me. Ga pe mbo'ei a'itituhēva'ea rehe ikwahavuka pe me nahanahā Jesus'ga oko javo.

²² Gamombe'ua renduvame pe ikwahavi javo: “Xapohi ti nhanderea-poroġitaymyana hugwi. A'ereki nhandereaporoġitatiruahūrame nhande xako te'vate'varuhu nhanenhimoandyandyita nhanerembipotote'varuhuro ġwaramo,” pe'e pe ikwahava.

²³ “Timbopyahuukara'jara'ja ti nhandereaporoġita. A'ero pyryva'ea rehe ti nhande japyakai nehē,” pe'e pe ikwahava.

24 “Xanhimboheaporoğitapyahuukari ti Tupana'ga pe hendukatuavo ganhi'iga. Nhandereaporoğita mbopyahurame ti Tupana'ga nhande mongo katu nhande mombyryva nhande mongovo oji'ja nehẽ,” pe'e pe. “Ga nhande mombyryvame ti nhande rekoi a'itituhẽva'ea rehe nehẽ.” A'ea pe'e pe ikwahava pejikoga ga rehe gamombe'ua renduvame.

25 Nurã ti tape'mbea'javi. Pe napenani ti penhi'igatu pejikotyve'ga pe a'itituhẽva'ea mombe'gwovo. A'ereki nhande ko nhandejogwe'yjava'ea Cristo'ga pavẽi nhandejikoty'aro ġwaramo.

26 Penhimonha'ngarame ti tapekote'varuhui. Ypytuna renonde ti penhimonha'ngapi.

27 Penhimonha'ngapige'ymame kotihĩ ti Diabo'ga pe mongo te'varuhu nehẽ. A'ereki ga ko ite'varuhuve'ga Satanás'ga. Tapenhimon-gote'varuhuukari ti ga pe a'ero ga pokoge'yma.

28 Iporomive'ga ti tomima'javyme kiro. Toporavyky katu ti ġa jipi ipyhykat-uavo ojive. A'ero ti ġa herekoi timondo ti mo imbatere'yve'ga pe javo.

29 Tapenhi'ite'varuhui ti pejohupe penhombotegwetee'yma. Penhi'igatu ti pejohupe penhombopopoaka pejopokoga imombyryva pejohupe.

30 Tapemongoveveuhui ti Tupana'ga ra'uvapyryva. Gara'uvapyryva uhu upa pe pyri. A'ereki Tupana'ga e'i: “Amondo ti ji jira'uvapyryva ġa pyri nehẽ – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. Jukwaha hete ti a'ero ġandekoa jireheva'ero. Opyta ti jira'uva ġa pyri Cristo'ga mbuhua nehẽ. A'ero ti jijipyri ji ġa nderurukari Cristo'ga pe ġa mbopiro'yavo ġandekote'varuhua hugwi nhaporemonehẽ,” ei Tupana'ga.

31 Pepohi ti ġa'arõ'e'ymuhũa hugwi penhimboahivuhua hugwi no penhimonha'ngahetea hugwi no penhinhi'igahyahiva hugwi no penhi'ite'varuhua hugwi no. Tapetiruahũi ti pejohupe. A'ea hugwi ti pepohi.

32 Pejogwereco katu ti. Pejoporogwety ti. Tupana'ga pyry pe me henonha'jave'yma pendekote'varuhua Cristo'ga manoro ġwaramo pe ndepyga. Ga ja ti tapehenonha'javi ojipe'ga ndekote'varuhua pejive pepyryvamo ġa pe.

5

Tupana'gareheva'ero ti peko katu

1 Tupana'ga nohenonha'javi pendekote'varuhua. Nurã ti peko Tupana'ga ja pejikovo gara'yramo garemiarõhetero.

2 Penhoarõ hete ti. A'ereki Cristo'ga nhande arõ hete omanomo nhande repyga ojijukauka ġa pe. Nahã ga rekoi jukapyra'java'ero Tupana'ga pe. Nahã ga nhikwava'eġgame pyry Tupana'ga pe.

3 Taperekoi ti penhimbireko'ġarũive'ga. Ojipe'ga no taperekote'varuhui'i'i ti ġa Tupana'ga remimo'ẽharamo pejikovo ġwaramo. Ojipeva'ea rehe ite'varuhuva'ea rehe nhaporemonehẽ ti tapekoi. Tapepotaruhui ti ojipe'ga apoa. Tapekoi'i'i ti na Tupana'ga remimo'ẽharamo pejikovo ġwaramo. A'ero po ti ojipe'ga nde'i'i'i tuhẽ pe me nehẽ.

4 Tape'ete'varuhui ti. Tapeakwahavi ti. Tapenhi'itehei ti. Tapejai ti ite'vava'ea. A'ea rehe nhaporemonehẽ ndatekwava'javi Tupana'gareheva'ero pendekoro ġwaramo. Emo pyry hete pe'erame Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde!” A'ea ti pe'ji.

5 A'ea ji epavi pe me. A'ereki ġahã ndohoi yvagi pe Tupana'ga pyri – kiroki ġa gwereco ġwembireko'ġarũive'ga. Kiroki ndapyryvive'ga ojipe'ga ndereko te'varuhu – ġahã ndohoi yvagi pe no. Kiroki ġa opotaruhu ojipe'ga apoa – ġahã ndohoi yvagi pe no. A'ereki nahã ġa mbatera arõ Tupana'ga arõa

hohe. Ganduvihavuhuhete'ga rüi ko Cristo'ga. Ganduvihavuhuhete'ga rüi ko Tupana'ga. Ndohoi ti ġa yvagi pe Cristo'ga pyri Tupana'ga pyri upa nehë. A'ea pe pekwaha.

⁶ Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe ġa eteherame. A'ereki ġa e'i okote'varuhua pe: "A'ea rupi nhande ndiakote'varuhui," ei ġa onhi'iteheavo o'mbero. Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe pejikoe'yma ġanhi'iġa rupi. A'ereki Tupana'ga noaröi nanongara ite'varuhua. Kiroki ġa oko te'varuhu Tupana'ga renduve'ÿve'ġa – ġa ndehe ti Tupana'ga nhimonha'ngai a'ero nehë.

⁷ Nurã ġanhi'iġa rupi rüi ti peko ġa moirüe'yma.

⁸ A'ereki nypyntunahiva'javi pe me kiro.

Ymya'ĩ pe peko ypyntunahivareheve'ġa ja – kiroki ġa ndokwahavi hepi-age'yma. Ga javijitehe pe ndapekwahavi. Peko te'varuhu pe Tupana'ga kwahave'yma. Aġwamo reki nhandepojy kaharete'ga Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo pe pavëi kojahua ja pe me. A'ereki pe Tupana'ga kwaha. Nurã ti peko katu kojahuarupive'ġa ja ikwahapyra'ġa ja Tupana'ga ra'yra'ġa ja.

⁹ Gara pe ji ei ji erame: Kojahuarupive'ġa ja ti peko? Kiro ji imombe'ui pe me: Pejogwereco katu pa ti. Peko katu pa. Pemombe'u pa ti a'itituhëva'ea ojipe'ġa moandyandyje'yma. Nanongara rehe Tupana'ga ra'uva nhande mbo'ei ikwahavuka nhande ve.

¹⁰ Penhimbo'e ti takwaha ti ji nhandepojy kaharete'ga remimbotarimova'ea javo Cristo'ga remimbotarimova'ea.

¹¹ Ypyntunimo ojipe'ġa ndekoi tianderepiagyme ti ġa javo. A'ero ġa ndekote'varuhui. Ga ja rüi ti peko a'ero. Tapekote'varuhui ti. A'ereki nanongara'ġa ndojogwerekokatui. Ndokokatui ġa. Nomombe'ui ġa a'itituhëva'ea. Pe'ji ti ġa pe a'ero: "Tapekote'varuhua'javi ti. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi imomboruka Cristo'ga pe pejikoga ga rehe." A'ea ti pe'ji ġa pe ġandekote'varuhua mboukwahava.

¹² Oko te'varuhu ranuhü ġa onhimima tianderepiagyme ti ġa nhande rekorame a'ea rehe javo. Nimombe'upotari nhande ġandekote'varuhua. A'ereki a'ea rehe nhande niandepoyjayari.

¹³ Emo ti tiandepoyja hete imombe'gwovo ġa pe. Timombe'u ti ġa pe: Nahanahã pe pekote'varuhu. Pejiko ti Cristo'ga rehe imomboruka ga pe pejikote'varuhua. Nahanahã ga pendekokatua pota. A'ea ti timombe'u ġa pe.

Nhande ġandekote'varuhua mboukwahavame nahã ġa pe ti ġa ndekote'varuhupigi a'ero nehë. A'ereki nhande rendukaturame ti ġa e'i nehë: "Na tuhë! Xako te'varuhu reki nhande," e'i ti ġa. A'ero ti ġa jikogi Cristo'ga rehe imomboruka ga pe okote'varuhua herojijyijyita ojeaporoġita okovo kojahuarupive'ġa ja nehë.

¹⁴ Nurã Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei:

"Pema'ë ti ikwahaheteavo!

A'ereki pe ndapekwahavi ġa ja

– kiroki ġa oki upa ikwahave'yma.

Pendeaporoġita tiruahü.

Nurã Tupana'ga pe pe ndekoi omanove'ġa ja ga kwahave'yma ġwaramo.

Pejirokwa ti imbopyahuuka pejeaporoġita Cristo'ga pe!

A'ero ti ga imboukwahavi pe me pendekote'varuhua.

A'ero ti pe pohiri pejikote'varuhua hugwi

pejikoga ga rehe nehë," ei Tupana'ga rembikwatijarukara.

¹⁵ Nurã peko katu tuhë ti. Ikwahave'ÿve'ġa ja rüi ti peko. Penhimombaragwaha ti ikwahava.

16 Pereko katu ti ġa jipi Cristo'ga mombe'ukatuavo ġa pe ġa ndetakwera'ja nehē. A'ereki ġa oko te'vate'varuhu onhimongyavo.

17 Nurā pekwaha hete ti. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ti penhi-mombaragwaha. Ikwahave'ŷve'ġa ja rūi ti peko.

18 Tapeheagwryryvi ti ahemboheagwryryva'ea gwove'ŷ vinho gwove'ŷ. A'ereki ahe i'uranuhūrame vinho a'ea ahe mbote'varuhu ahe mongovo tehe. Emo pejipojykauka ti Tupana'ga ra'uva pe penhimongokatuuka.

19 Penhomogita ti penhimby'yita. Penhimby'yi ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo Jesus'ga mombe'gwovo no imombe'gwovo ġandekokatua ġanemimombyryva nhande ve. Nahanahā ti penhimby'yimby'yi nhandepojy kaharete'ga pe Cristo'ga pe ga mboheteavo ga rehe pejoryjoryvamo.

20 Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Apī, ndepyry hete nde imbuhua ore ve. Ore roryroryvamo neremimbuhupava rehe. Ehendu ti orenhi'iġa nde ve. A'ereki ore repyga Jesus Cristo'ga omano orepojy kaharete'ga.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe jipi.

21 Peko ti penhonhi'iġa rehe pejopokoga pejogwerekokatuavo Tupana'ga rendukatukatuavo ġwaramo.

Hembirekove'ga

22 Kunhano peko ti penhimbireko'ġa nhi'iġa rehe pejikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi nhandepojy kaharete'ga pavēi.

23 A'ereki akwaimbae'ġa oko ġwembireko'ġa pojy kaharamo. Cristo'ga oko ojiheve'ġa pojy kaharetero – kiroki ġa ojatyka tihendu ti Tupana'ga nhi'iġa javo. Na jitehe akwaimbae'ġa ndekoi ġwembireko'ġa pojy kaharamo. Cristo'ga oko ojiheve'ġa mbopiro'yharamo imomboa ġandekote'varuhua ġa hugwi. Ga ko ġa'akaġamo, a'e ji a'ero. Gara'oa a'e ji gareheve'ġa pe.

24 A'ereki Cristo'gareheve'ġa oko Cristo'ga nhi'iġa rehe gaha nhandepojy kaharete'ga javo. Na jitehe ti kunha'ġa toko pa ġwembireko'ġa nhi'iġa rehe.

25 Cristo'ga oarō hete ojiheve'ġa omanomo ġa ndepyga. Na jitehe ti akwaimba'eva'ero pearō hete penhimbireko'ġa nderekokatuavo.

26 Cristo'ga omano ojiheve'ġa ndepyga tamo'emo'ē ti ji ġa jijive ġa mombyryva javo. Ombopyahu ga ġandeaporoġita ġa hendukaturame gamombe'ua. A'ereki ga ohy pa ġandeaporoġitatiruahūa ipe'avo ġa hugwi ġa hendukaturame gamombe'ua.

27 Cristo'ga omano ġa ndepyga tuhu ti ġa ji pyri okatuhetero javo. “Ndite'varuhui'i'i ti ġa otiruahūe'yma tuhē a'ero nehē,” ei ga. “Nurā ti ġa pyryvamo okokatuavo nehē,” ei ga omanomo.

28 Nhande tia'ngu nhandeja'oa nhanenhiarōheteavo. Na jitehe ti akwaimbae'ġa toarō hete ġwembireko'ġa ġa a'nguheteavo ġa pokoga. Kiroki ġa oarō hete ġwembireko'ġa – ġahā onhiarō hete.

29 A'ereki nhande nhaporemō niarōhetee'ŷyangavi nhandeja'oa. Tia'ngu reki nhande nhandeja'oa nhandejiporaka. Nahā Cristo'ga nhandepojy kaharete'ga nhande arō hete ojiheve'ea nhande a'nguheteavo nhande pokoga.

30 A'ereki gareheve'ero nhande xako gara'oa re'yjava'ero tuhē, a'e ji.

31 Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Nurā akwaimbae'ġa ja'ogi uva'ġa hugwi oy'ġa hugwi no ġwembirekokaturo. Ga ojogwerekoro ġwaramo ojipejiva'ea'java'ea akwaimbae'ga kunhahēa pavēi,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

32 A'ea rehe jijapykaheterame ji akwaha onhimiva'ea ikatuheteve'ea, a'e ji. A'ea pe ji ei: Cristo'ga ojogwerekō gareheve'ġa pavēi – kiroki ġa ojatyka tihendu ti Tupana'ga nhi'iġa javo.

³³ A'ero ji ei akwaimbae'ğa pe ğa ndetakwera'ja tuhē: Penhiarō hete pe. Na jitehe ti pearō hete ti penhimbireko'ğa a'nguheteavo ğa pokoga. Kunha'ğa pe ji ei no: Pemondo ti pejeaporoğita imohina penhimbireko'ğa nhi'iğa rehe.

6

Tayri'ğa; ganduva'ğa; gay'ğa

¹ Tay'riro pehendu katu ti pejuva'ğa nhi'iğa penhy'ğa nhi'iğa no Cristo'ga rendukatuavo ğwaramo. A'ereki a'ea ko pyry Cristo'ga pe nhandepojoykaharete'ga pe.

² “Pemondo ti pejeaporoğita imohina pejuva'ğa ndehe penhy'ğa ndehe no,” ei Tupana'ga ikwatijaruka hako.

A'ea ji imombe'ui pe me. A'ereki a'ea Tupana'ga okwatijarukarypy Moisésva'ea pe amombyry ti ğa pe javo.

³ A'ereki garembikwatijarukara e'i:

“Po pemondo pejeaporoğita imohina pejuva'ğa ndehe penhy'ğa ndehe no, a'ero ti pyryhetero pe me nehē.

Mbaigwe hete ti pe nduvi yvya koty pemanoa renonde nehē no,” e'i garembikwatijarukara.

⁴ Ganduvamo tapemonhimonha'nganha'ngaukari ti peja'yra'ğa pejihe ja'javo ğa pe. Pearō hete ti ğa mbo'ekatuavo ğa monhimomboaka. Pembo'e ti ğa Cristo'ga nhi'iğa rehe nhandepojoykaharete'ga nhi'iğa rehe toko katu ti ğa javo.

Gapojoykahara'ğa; ğapyrive'ğa

⁵ Ojipe'ğapyriva'ero ipiro'ye'ÿva'ero pehendu katu ti ğanhi'iğa peporavykykatuavo ğa pe. Pehendu katu ti ğa nhi'ïpo'ruavo. Pekyhyji hete ti ğa hugwi mara'ngu po ji jiporavykyte'varuhuavo ga pe javo. Peoporavyky katu ti pejikokatuavo Cristo'ga rendukatuavo ğwaramo.

⁶ Peko ti ojipe'ğa ja rüi. Opojoykahara'ğa gwepiagame ğa oporavyky katu tianembohete ti ğa javo. Ga gwepiage'ymame ğa ndoporavykyi. Peko ti ğa ja rüi. Pejipojoykahara'ğa pejepiagame ti peko ğanhi'iğa rupi. Ga pejepiage'ymame ti peko ğanhi'iğa rupi jitehe peporavykykatuavo. Cristo'gareheva'ero ti pejirokwa pejiporavykykatuavo pejipojoykahara'ğa pe pejoryjoryvamo nanongara Tupana'ga opota javo.

⁷ Peoporavyky pota ti pejipojoykahara'ğa pe. Pe'ji ti pejiyvyteri pe: “Nhandepojoykahara'ğa pe jate rüi nhande poravykyi. Nhandepojoykaharete'ga pe Cristo'ga pe nhande poravykyi no nhande poravykyrame ğa pe.” A'ea ti pe'ji.

⁸ A'ereki pe pekwaha javo: “Po nhande xaporavyky katu nhandekokat-uavo, a'ero ti Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga imombyryvi nhande ve ikwepyga nehē. A'ereki Cristo'ga omombyry okokatuve'ğa pe nhaporemom ikwepyga ğa poravykykaturame. Omombyry ga ipiro'ye'ÿve'ğa pe – kiroki okokatuve'ğa ojipe'ğa remimboporavykyve'ğa. Kiroki okokatuve'ğa oporavyky ojive jate ipiro'yve'ğa – ğa pe Cristo'ga omombyry no.” A'ea pe ei ikwahava.

⁹ Gapojoykaharamo peko katu ti no pejirokwa pejipyrive'ğa nderekokatuavo penhimohemuka Cristo'ga pe pejihe nanongara Tupana'ga opota javo. Tape'ea'javi ti pejipyrive'ğa pe: “Po pe ndapeporavykyheteranuhüi, a'ero ti ji tiruahühetero pe me nehē.” A'ea rüi ti pe'ji pejikote'varuhue'yma ğa pe.

Pekwahava'ja ti. Tupana'ga yvagipeve'ga oko pepojoykaharete'ga pepyrive'ğa pojoykaharete'ga no. Tape'ete'varuhua'javi ti ğa pe. A'ereki ojo'ja ğa ndekoi Tupana'ga pe ğapojoykahara'ğa ğapyrive'ğa pavēi. Kiroki ğa oko te'varuhu – ğa pe nhaporemom po ti ga ei peko te'varuhu pe javo nehē.

Jesus'gareheve'ga mbopopoakahava

¹⁰ Nhiirũ, kiro ji ikwatijapavukari ġwerĩ imombe'gwovo pe me tapehendu katu ti Tupana'ga nhi'iga. Penhimbopopoakaruka ti nhandepojykaharete'ga pe Cristo'ga pe gapopoakahetea pyvõ penhimongovouka garemimbotarimova'ea rehe pejikoty'aro ġwaramo ga pavẽi.

¹¹ Soldados'ga nduvihava'ga omongiuka itaheteva'ea nhaporemometal apopyra soldados'ga pe tonhia'ngu ti ġa javo. “A'ero ojipe'ga ndurame ġa movahiamo ti ġa popoakaro ġa pe nehẽ,” ei ga. “Ndokutugi ti ġa ġa nehẽ ġa itaheteva'ea mongiro ġwaramo,” ei ga.

Peko ti soldados'ga ja penhia'nguavo. Penhia'ngu ti ite'varuhua hugwi. Penhimbopopoakaheteuka ti Tupana'ga pe gapopoakahetea pyvõ nhaporemometal a'ero. A'ero ti pe napenhimoandyandyjukari Diabo'ga pe ite'varuhuve'ga pe nehẽ.

¹² A'ereki yvyakotyve'ga rũi nhande timovahĩ. Ndaha'oiva'ea ndahekoiva'ea a'ea reki nhande timovahĩ anhaġa Diabo'gapyriva'ea. A'ea ko oko ipopoakaheteva'ea ipopoakaheteva'eareheva'ea no Cristo'gareheve'garũive'ga nduvihavava'ea no. Cristo'gareheve'garũive'ga nduvihavava'ea ġa pojykarogwaramo ġa pe ypytuna ja kiro. A'ereki ġa ndokwahavi Tupana'ga. A'ereki ġanduvihavava'ea noarõi Tupana'ga kwahavukare'yma ġa pe. Nhande timovahĩ Diabo'gapyriva'ea nhaporemometal anhaġa nhaporemometal a'ero. Yvatea gwyri pe a'ea ruvi okote'varuhuavo.

¹³ Nurã penhimbopopoakaruka ti Tupana'ga pe gapopoakahetea pyvõ nhaporemometal. Nurã ti pe popoakahetero anhaġa pe nhaporemometal Diabo'gapyriva'ea pe nhaporemometal nehẽ. Pepopoaka ti pe a'ea pe nehẽ a'ea pe mongote'varuhuukapotarame nehẽ. Pejiko jitehe ti Tupana'ga rehe nehẽ a'ea movahĩhetepavame nehẽ.

¹⁴ Pejiko jitehe ti a'ero Tupana'ga rehe pepopoakaramo. Soldados'ga onhimboavujikwe oku'ayvira mongiavo timovahĩ katu ti kiro javo. Peko pe soldados'ga ja onhimboavujikwera'ga ja pe imombe'urame a'itituhẽva'ea jate.

Soldados'ga omongi itaheteva'ea metal apopyra onhia'nguavo tegwete nhandepoti'a kutuhava javo. Peko pe soldados'ga ja itaheteva'ea mongihara'ga ja penhia'nguavo pejikokaturame. A'ereki pendekokatua rupi pe nhia'ngui.

¹⁵ Soldados'ga gwereko sapatos xaho katu ti javo. Peko pe soldados'ga ja sapatos rerekohara'ga ja pe ikwahavame Cristo'ga mombe'ua pejipty'a noġatuuka jupe. A'ero ti pe hokatui imombe'gwovo ojipe'ga pe no Tupana'ga onoġatu pota pepy'a javo ġa pe.

¹⁶ Soldados'ga omombo ta'akwa'ria hendyva'ea ġa ndehe ġa movahĩrame tombote'varuhu ti okirame ġa pype javo. Ojipe'ga soldados'ga ġa movahĩrame opyhy opo pe itaheteva'ea o'ara piahava ta'akwara mombihava tokiyme ti nhande pype javo ġa imomborame hehe. Peko pe soldados'ga ja o'ara piahava pyhyhara'ga ja pejikoheterame Tupana'ga rehe Diabo'ga mombihara'ga rehe. A'ereki ite'varuhuve'ga Diabo'ga pe mbote'varuhu pota toki hete ti nhinhi'iga ġavytyeri pe ġa mongote'varuhuavo javo. Pejikoheterame Tupana'ga rehe Tupana'ga omombiguka Diabo'ga popoakara pe me.

¹⁷ Akanitara soldados'ga opyhy inoġa onhia'nguavo tonupãyme ti ġa nhaneakaġa javo. Peko pe soldados'ga ja akanitara nohara'ga ja pe pejikote'varuhua mombora kwahava'javame. Peko pe soldados'ga ja akanitara nohara'ga ja pejeaporogita mbopyahua kwahava'javame no. A'ea nhaporemometal ikwahava'javame peko pe ġa ja penhia'nguavo

Tupana'ga ti nhande rerohoi yvagi pe nhande mombytavo avuirama nehẽ javo. A'ereki penhimbikwahava rupi pe nhia'ngui.

Soldados'ga opyhy haimbejovaiva'ea xanhia'ngu ti javo. Peko pe soldados'ga ja haimbejovaiva'ea pyhyhara'ga ja penhia'nguavo pejipojykaukarama Tupana'ga ra'uva pe torembo'e ti Tupana'ga nhi'iga rehe javo. A'ero ti pe ojipe'ga mbo'ei a'itituhẽva'ea rehe nehẽ imboukwahava ga pe gandekote'varuhua nehẽ. Pe napenhimon-gote'varuhuukari ti ite'varuhuve'ga pe Diabo'ga pe ga pavẽi nehẽ no ikwahava gwaramo Tupana'ga nhi'iga. Penhimbikwahava rupi pe nhia'ngui.

¹⁸ Nane'ymi ti penhi'ĩ hete Tupana'ga pe nahanahã ti emombyry ga pe javo. Pejipokoguka ti Tupana'ga ra'uva pe pejipojykauka penhi'igame Tupana'ga pe. Pejirokwa ti penhi'igame ga pe. Penhi'ĩ ti ga pe jipi. Pemombe'u ti ga pe garemimo'ẽhara'ga nhaporemõ epoko ti ga javo.

¹⁹ Jihi ti ji mombe'u no. Pe'ji ti ga pe ji repyga: “Epoko ti Paulo'ga monhi'iga tomombe'u ti ga nhinhi'iga javo. Tomombe'u ti ga ojipe'ga pe Cristo'ga mombe'ua nerembiepiukaripyre'yma ga pojihuve'yma. A'ea ymyahũ ahe ndokwahavi nerembiepiukaripyre'yma Cristo'ga mombe'ua. Epoko ti Paulo'ga a'ero tokwahavuka ti ga ga pe javo.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe ji repyga.

²⁰ Ymyahũ Tupana'ga ei ji ve: “Ehoeho ti imombe'gwombe'gwovo Cristo'ga mombe'ua ga pe nhaporemõ nhirembiepiukaripyre'yma,” ei ga ji ve kako. A'ero ji hojiohoi imombe'gwovo. Nurã ga ji mongi cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga javo. A'ea pype ji rekoi agwamo a'ero. Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero: “Epoko ti Paulo'ga tomombe'u ti ga ga pojihuve'yma javo.” A'ea ti pe'ji ga pe. Nahã ti ji tambo'e katu ga ikwahaheteuka ga pe Cristo'ga mombe'ua nehẽ.

Mbapavamo Paulova'ea okwatija Éfesopeva'ea pe

²¹ Kiro ji ei pe me: Tíquico'ga ti ji mombe'upavi pe me nehẽ nahanahã Paulo'ga rekoi javo. A'ero po ti pe ikwahavi nehẽ no. Tíquico'ga ko nhaneirũ'ga ojikoga gwaramo Cristo'ga rehe. Oko hete ga Tupana'ga nhi'iga rupi. Orojiko ore ga rehe a'ero. A'arõ hete ji ga. Oporavyky katu ga nhandepojykaharete'ga pe Cristo'ga pe ga mombe'gwovo.

²² Kiro ti ji ga mondoukari pe pyri a'ero tomombe'u ti ga pe me orerekoa pepy'a noğatuavo pe mbohoryva'java nehẽ.

²³ Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tonogatu nhaneirũ'ga py'a – kiroki ga ojiko ga rehe Jesus Cristo'ga rehe no, a'e ji. Na jitehe ji ei: Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga ti tonogatu gapy'a. Piry nhaneirũ'ga jikogi Tupana'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe no. Ga jikogame ti Tupana'ga tomonhoarõ hete ga Jesus Cristo'ga pavẽi, a'e ji.

²⁴ Tupana'ga ti tomombyry ga pe nhaporemõ – kiroki ga oarõ hete Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga ga arõhetepige'yma tuhẽ, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'U FILIPOSPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Filipenses

¹ Jihi ko Pauloramo. Ako ji Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe jipi Timóteo'ga pavēi. Ga pavēi ji ikwatijarukari kiro imondovouka pe me a'ero tapekwaha ti nhinhi'iga javoji. Pe me nhaporemo ji ikwatijarukari pendepekathara'ga pe no, ġapokohara'ga pe no – perope peju cidade de Filipos pe. A'ereki pe Jesus Cristo'gareheva'ero pejikoty'a ga pavēi.

² Tupana'ga nhanderuvete'ga tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a no.

Paulova'ea onhi'ĩ Tupana'ga pe ahe repyga

³ Jijapyaka nanani pe ndehe ko ji ei Tupana'ga pe: “Apĩ, ndepyry hete nde. A'ereki nde erembojikoguka Filipospeve'ga ejihe ġa nderekokatuavo,” a'e ji nhinhi'iga Tupana'ga pe nhiremimbohete'hara'ga pe.

⁴ Nhinhi'iga nanani ga pe ji roryvamo nhinhi'iga pe ndepypava.

⁵ A'ereki pe ji moirũ hete ji Jesus Cristo'ga mombe'upyryva mombe'urame pe me. Pejikogypyrame Jesus Cristo'ga rehe pe ji moirũ pejikovo kiromo jate.

⁶ Tupana'ga pe mbojikogypyrame ojihe pe mombyryvi ikwehe. Arovia hete ji garemimomyrypavaġwama no Jesus Cristo'ga rura'javame nehē.

⁷ Pyry hete ji japyakahetei pe ndehe. A'ereki pe jipy'a ja hete. A'ereki Tupana'ga imomyryvame ji ve omomyry pe me nhaporemo no. Nahã ko nhande ve ġa ji mongiukarame cadeia pype. Nahã nhande ve ji piro'yrame no imombe'ukatuavo Jesus Cristo'ga mombe'ua ikwahavuka ojipe'ga pe.

⁸ Jesus Cristo'ga py'a ja hete pe. Nurã jipy'a ja hete pe no. Tupana'ga okwaha nhi'mbee'yma.

⁹⁻¹⁰ Igwete ji nhi'igi Tupana'ga pe pe ndepyga a'ero. “Apĩ, Filipospeve'ga oarõ ojipe'ga. Igwaigwavete ti ġa toarõ hete ġa,” a'e ji Tupana'ga pe. “Tokwaha hete ti ġa a'itituhēva'ea. Tonhimombaragwaha ti ġa pyryva'ea rehe ite'varuhuva'ea rehe no toho ti ġa pyryheteva'ea rupi,” a'e ji ga pe. “A'ero po ti ġa ndekokatui hete nehē no. Ndokote'varuhui'i'i po ti ġa nehē Cristo'ga rura'javame nehē.

¹¹ Jesus Cristo'ga ti tomongo katu hete ġa. A'ero po ti ore nde mbohetei ndepyry hete nde javo,” a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga jipi.

Cristo'ga rehe jate ji rekoi, ei ahe

¹² Nhiirũ, takwahavuka ti kiro pe me. A'ereki ġa ji mongiuka avo cadeia pype tohenduvyme ti ġa Jesus Cristo'ga mombe'ua javo novã. Emo ji mongiro ġwaramo koji'i hete reki nhirendukatuhara'ga onhimongyavo ji Jesus'ga mombe'urame.

¹³ A'ero guardas'ga – kiroki ġa gwepia katu huvihavuhu'ga rongã – ġa nhaporemo ji kwaha kiro. A'ove'ga nhaporemo reki ji kwaha. A'ero ġa ei: “Ga Cristo'gareheva'ero ġwaramo ġa Paulo'ga mongiukari cadeia pype,” ei ġa ji mombe'gwovo.

¹⁴ Hepiagame jirekoa cadeia pype nhaneirũ'ga koji'i hete ojiko nhandepojykaharete'ga rehe onhimongyavo. Nurã ġa koji'i ndopojihuvi imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga okyhyjie'yma ojipe'ga hugwi.

¹⁵⁻¹⁷ Jara'ga omombe'u Cristo'ga gweaporoġitapyryvamo timoirũ ti Paulo'ga javo. A'ereki ġa ji arõ hete. A'ereki ġa okwaha jiporavykya. “Tupana'ga omboporavykyuka Paulo'ga tomombe'u katu ti ga Cristo'ga javo,” ei ġa ji mombe'gwovo. Jara'ga ki a'e te omombe'u tehe Cristo'ga

gweaporoĝitate'varuhuro ĝwaramo. A'ereki ĝa onhimyrō ji rehe. Nurā ĝa Cristo'ga mombe'ui nhanenhi'iga ti ĝa tohendu javoji. “Paulo'ga ikwahavame koji'i hete po ti hahyramo ga pe nehē – perope cadeia pype,” ei ĝa novĩa.

¹⁸ Emo pyry tuhē ĝa Cristo'ga mombe'ui, a'e ji. Jiroryrory reki ji a'ea rehe ĝa Cristo'ga mombe'urame. Ga ndeaporoĝitapyryvame ga mombe'gwovo pyry, ĝa ndeaporoĝitate'varuhurame ga mombe'gwovo pyry jitehe. A'ereki pyry tuhē Cristo'ga mombe'ua.

Igwete po ti ji roryroryvamo nehē no.

¹⁹ A'ereki ji akwaha nhimbopiro'yukaraĝwama agwa hugwi. A'ereki pe pe'e jipi Tupana'ga pe ji repyga. Jesus Cristo'ga ra'uva ji poko no. Nurā ji ikwahavi nhimbopiro'yukaraĝwama.

²⁰ Ako pota hete ji Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe tajipoyja hete ti javoji jipi. Ndapojihupotari ji Cristo'ga mombe'gwovo ĝa pe. Aĝwamo vehevi, nane'ymi nehē no. A'ero po ti ji Cristo'ga mboheteukari ĝa pe nehē jirekokatua rehe nhinhi'iga rehe nehē no. Nhimanoe'ymame po ti ji Cristo'ga mboheteukari ĝa pe nehē. Nhimanorame po ti ji na jitehe ga mboheteukari nehē no.

²¹ A'ereki ji Cristo'ga rehe jate ako. Ji manorame pyry hete reki.

²² Emo ji manoe'ymame po ti ji ojipe'ga mbojikogukari Cristo'ga rehe nehē. Marāva'ea po ji apota a'ero? A'ereki ji ndakwahavi. Mara'ngu po nhimanoa? Mara'ngu po nhimanoe'yma?

²³ Apota ji nhimanoa jigwovo Cristo'ga pyri jitekovo novĩa. A'ereki a'ea johe'i pyry hete ji ve.

²⁴ Emo po ti johe'i pyry nhimanoe'ymame jipyta vo yvya koty pe ndepyga nehē.

²⁵ Na tuhē. Nurā ji ikwahavi hete nhimanoe'ymaĝwama. Apyta po ti ji a'ero pe pyri jitekovo. A'ero po ti ji koji'i pe mbojikogukari Cristo'ga rehe pe mbohoryoryva pejikogame ga rehe nehē.

²⁶ A'ero po ti pe Jesus Cristo'ga mbohetehe tei ji rehe ji hoa'javame pe pyri nehē.

²⁷ Ji rendu katu ti a'ero. Peko katu ti Cristo'ga mombe'ua hendukatuavo. A'ero po ti ĝa ei pe mombe'gwovo nehē: “Filipospeve'ga ojiko hete Cristo'ga rehe. Ojo'jajo'ja ĝandeaporoĝita,” e po ti ĝa nehē. “Ojopokopoko pa ĝa Cristo'ga mombe'ukatuavo timbojiko ojipe'ga Cristo'ga rehe a'ero javo,” e po ti ĝa pe mombe'gwovo nehē. A'ea ji tahendu ĝa pe mombe'urame jhorame pe pyri nehē. A'ea jitehe ji tahendu pe mombe'urame jihoe'ymame pe pyri nehē.

²⁸ Tapekyhyji ti ĝa hugwi – kiroki ĝa pe movahĩ – ĝa imbohahyukapotarame pe me nehē. Tapepojihuvi ti ĝa Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo. Penembipojihuve'yma repiagame po ti ĝa ei ojohupe nehē: “Jukwaha reki a'ero nhandehoaĝwama hahyva'ea ruvihava pype,” e po ti ĝa. “Ga po ti a'ea oho yvagi pe Tupana'ga pyri nehē,” e po ti ĝa ojohupe nehē. Na tuhē reki. A'ereki Tupana'ga omboukwaha a'ea.

²⁹ A'ereki ga omomyry pe me tohepy ti ĝa Cristo'ga javo. Tupana'ga e'i pe me: “Pejiko ti Cristo'ga rehe ga repyga. Pekwaha ti hahyva'ea no Cristo'ga repyga,” ei ga.

³⁰ Nahā ko ji no. Pehepia pe hahya ji ve ji Cristo'ga mombe'urame ikwehe. Pehendu pe kiro hahya ji ve no. Hahya jitehe po ti ĝa ikwahavukari pe me nehē no – kiroki ĝa noarōi pe Cristo'ga mombe'urame.

2

Cristo'ga ja ti peko penhimbohetee'yma

¹ Pejikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi a'ea pe mbojirokwa mbatera rehe. Cristo'ga remiarōro ġwaramo pepy'a u katu no. Pejogwerekō katu pe Tupana'ga ra'uva pavēi. Pejopy'a pe ojo'ja hete. Pejoporogwety pe no.

² Nurā ji ei pe me: Pembojo'ja hete ti pendeaporoġita. Pembojo'ja ti penhoarōa no. Ojo'jajo'ja ti peko pejapyakavo nahā ti xako javo. Nahā ti ji mbohoryoryhetei ji rendukatuavo.

³ Pejihe jate rūi ti pejapyaka a'ero. Tapenhimboheteteheuhui ti pejikovo. Nahā po pe'ji ojipe'ġa mombe'gwovo hamo: “Ji hohe ko ġa ndekoi,” pe'ji penhimbohetee'yma.

⁴ Penhimimbotarimova'ea rehe jate rūi ti peko. Ojipe'ġa nemimbotarimova'ea rehe ti peko no ġa nderekokatuavo.

⁵ Jesus Cristo'ga reaporoġita javijitehe po ti pendeaporoġita toko hamo.

⁶ Jesus Cristo'ga ko Tupana'ga'javijiteheva'ero oko po rimba'e.

Emo ga nde'iahai Tupana'ga pe:

“Avuirama ti ji rekoi nde javijitehe huvihavuhuhetero nehē,” ga nde'i.

⁷ Ġwemimbotarimo ga opohi gwuvihavuhuhetea hugwi.

Okoteheve'ġa'java'ero ga nhimongoi.

A'ero ga ari yvyakotyve'ġa ja raikwehe.

Akwaimbae'ġa javijitehe ga rekoi a'ero.

⁸ Igwete ga nhimongotehei a okove'ỹ ġwemimbotarimova'ea rehe.

Tupana'ga nhi'iġa rehe jate ga rekoi avuirama.

A'ero ga manoi ganhi'iġa rupi okovo.

Yva rehe vĩa reki ga omano raikwehe.

⁹ Cristo'ga nhimongotehero ġwaramo

Tupana'ga ga mongoi huvihavuhuhetero jara'ġa hohe pa.

¹⁰ Tupana'ga ga mongoi nhandepojykaharetero

tombohete hete ti ġa Jesus Cristo'ga javo.

Yvagipeve'ġa po ti ga mbohetei nehē.

Yvyakotyve'ġa po ti ga mbohetei nehē.

Yvyagwyripeve'ġa po ti ga mbohetei nehē no.

¹¹ E'i pa po ti ġa nehē:

“Jesus Cristo'ga ko nhandepojykaharete'ga,” e po ti ġa nehē.

O'erame po ti ġa nhanderuvete'ga mbohetei nehē Tupana'ga.

Pekwahavuka Tupana'ga ojipe'ġa pe

¹² Nhiirū, pe ji rendu katu jipi. Pejirokwa hete ti a'ero pejikopaheteavo Tupana'ga rehe. Nahā pe ndekoi ji ruvame pe pyri ikwehe. Aġwamo kaitu ji ruve'ymame pejipyri pejirokwa pejikovo hete Tupana'ga rehe.

¹³ A'ereki Tupana'ga pe mbojirokwaruka pe mongopotaruka ġwemimbotarimova'ea rehe jipi.

¹⁴⁻¹⁵ Tapenhonhi'iġayvaruhui ti penhiroyrōe'yma pejogwerekovo. Nahā po pe peko hamo tokwaha ti ġa pendekokatua nehē. Tapekote'varuhui'i'i ti Tupana'ga ra'yramo. Nhanderyapehava yvagipeva'ea jukwaha ġwendy'javame ypytunahiva pyteri pe. Na jitehe pe ukwahavamo pejikokaturame heaporoġitate'varuhuve'ġa pyteri pe okote'varuhuve'ġa pyteri pe.

¹⁶ Igwete pe ikwahavukari ġa pe imombe'gwovo Cristo'ga mombe'ua – a'ea ġwendukaturame nhande mongopyahui. A'ero po ti ji vy'ahetei pe ndehe nehē Jesus Cristo'ga rura'javame nehē. A'ea rupi po ti ji ei nehē: “Amoġita

hete ji Filipospeve'ga mbo'embo'eavo ikwehe. Ji namoğitatehei tuhē ġa a," a'e po ti ji nehē.

¹⁷ Tupana'ga ti tonhimohē nhande rehe javo ahe ikwava'egi Tupana'ga pe jipi. Igwete ahe heka'vogi vinho ġwembikwava'eġa pavēi. Pe pejiko Cristo'ga rehe. Pejikoga ko penembikwava'eġa Tupana'ga pe. Mara'ngu po ti ġa heka'voga jirekoa vinho javijitehe ji jukavo nehē? Naname po ti ji mbohoryvi nehē jirekoa reka'vogaġwama penembikwava'eġa pavēi nehē. Opombohoryvuka pa po ti ji nehē no ji manorame nehē. A'ereki nhande xanhikwava'ē Tupana'ga pe.

¹⁸ Na jitehe po ti pe ndoryvamo ji mbohoryvuka hamo.

Paulova'ea omombe'u Timóteova'ea

¹⁹ Cristo'ga ipotaramame kotihī ti tamondouka Timóteo'ga pe pyri pe mbohoryvuka nehē. Timóteo'ga ti tanhimbohoryory ura'javame ji pyri pe mombe'gwovo ji ve nehē no.

²⁰ A'ereki gaha jate ko jireaporogita'jave'ga. Nhaġata hete ga pe ndehe.

²¹ Jara'ġa ki a'e te ġwemimbotarimova'ea rehe jate ġa aġataramo. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe ki a'e te ġa ni'aġatari okovo.

²² Pekwaha pe Timóteo'ga reaporoġita. Ga omboukwaha gweaporoġitakatua ji moirūrūrame ikwehe. Ehepia ko nhandera'yra'ġa gwuva'ġa moirūi jipi. Nahā ko Timóteo'ga ji moirūi Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo ji pavēi ikwehe.

²³ Gaha po ji amondouka pe pyri. Tihepia na'ē ti ji mohemukara cadeia hugwi. Ikwahavame po ti ji Timóteo'ga mondoukari pe pyri a'ero nehē.

²⁴ Jihi ti taho pe pyri nehē no. Tupana'ga ipotaramame kotihī po ti ji hoi pe pyri a'ero nehē.

Paulova'ea omombe'u Epafrodito'ea

²⁵ A'ea'ja ji ei jivytyteri pe no: Amondo po ji Epafrodito'ga Filipospeve'ġa pyri hamo, a'e ji. Epafrodito'ga nhaneirū'ga ji moirūi hete. Omombe'umbe'u ga Jesus Cristo'ga ji pavēi ojipe'ġa pojihuve'yma ikwehe. Igwete pe ga mbuhurukari ji pyri terepoko ti Paulo'ga javo.

²⁶ Pe ndepiaga'u ga kiro. Oko tehe gapy'a no. A'ereki pe pehendu gatetirūa mombe'ua. "Kiro po jigwyripeve'ġa aġataruhuramo ji rehe," ei ga.

²⁷ Itetirūa hete tuhē Epafrodito'ga ikwehe. Omano gwerevi ga. Emo Tupana'ga ga porogwetygi imombiga karugwara ga hugwi. Tupana'ga ji porogwety no tokoveveuhuheteyme ti Paulo'ga javo.

²⁸ Nurā ji ehetei: "Amondo po ti ji Epafrodito'ga ġa pyri tohoryva'ja ti ġa ga repiaga javo," a'e ji. Pe ndoryvame ga repiaga po ti ji ndakoveveuhua'jahetei a'ero nehē no.

²⁹ Pe Cristo'gareheva'ea ġwaramo pembuhu katu ti Epafrodito'ga pejiptyteri pe nehē. Pejoryjory ti ga rehe ga repiagame. "Pepyry hete pe," pe'ji ti ġa pe no – kiroki ġa Epafrodito'ga ja.

³⁰ A'ereki ga omano gwerevi Cristo'ga moiruamo. Nonhia'ngui ga ua ji pyri tapoko ti Paulo'ga javo. Pe py'rovo ga ji pokogi. A'ereki tegwete penduhava ji pyri ji pokoga.

3

Cristo'ga jate nhande mombyry

¹ Nhiirū, kiro ji ei mbapavamo pe me: Pejoryjory ti Cristo'gareheva'ero ġwaramo. Ymya'i ji ikwatijarukari mbatera pe momoranduva. Ji ndajikwera'i reki ikwatijaruka a'ea jitehe kiro pe me. Igwete po ti a'ea pe mondoi a'itituhēva'ea rupi.

² Penhimboko'i ti heaporogitate'varuhuve'ga hugwi – kiroki ga okyti pota ahe. “Nahã pe Tupana'ga monhimohe mukari pejihe,” e'i tehe ga pe me okote'varuhuheteve'ga.

³ Nhande ki a'e te timonhimohe mukaka Tupana'ga nhandejihe Jesus Cristo'gareheva'ero. Nhande timbohete Tupana'ga. A'ereki gara'uva ga mboheteuka nhande ve. Nhanderoryrory nhande nhandejikoty'aro gwaramo Jesus Cristo'ga pavëi. Ndiajkwakuva'javi nhande no. A'ereki nhande a'ea rehe ndiajikoga'javi.

⁴ Ajiko po ji jijikwakuva rehe hamo novãa. Po ojipe'ga etehei: “Ajikwaku hete ji. Nurã ji Tupana'ga monhimohe mukari jijihe.” E'i tehe po ga a'ea ojive. Ji kaitu po a'e a'ea hamo novãa. A'ereki ji ajikwaku hete ikwehe novãa.

⁵ Ji'arirẽ mbohapy'ri sete ji kiri ikwehe. A'ero ga ikyti nhirakwanhapi'ria nde ko Tupana'gareheva'ea javo ji ve. Israelitaramo ji ari Israelva'ea rakykwepoharamo. Benjamimva'ea rakykwepoharamo ko ji rekoi no. Ji ko hebreuramo tuhẽ. A'ereki nhiramonhava'ea nhaporemoko hebreusva'ea. Fariseuramo ko ji ei novãa: Ahendu katu pa ji Moisésva'ea remimbo'eagwera.

⁶ Apota hete ji jitekovo Tupana'ga rehe novãa. Nurã ji imbohahyukari Jesus Cristo'gareheve'ga pe ikwehe. Ojipe'ga e'i ji ve novãa: “Okoko katu hete Paulo'ga hendukatupava Moisésva'ea remimbo'eagwera,” ei ga ji ve novãa. A'ero ji ei: “Nahã ti ji nhimombyryvi,” a'e ji ikwehe novãa.

⁷ A'ea rupi ji rekohe tei nanongara rehe nhaporemoko novãa. Agwamo ki a'e te ji ndakoa'javi hehe. Arojijyi ji jireaporogita kiro. A'ereki Cristo'ga oko ji pavëi. Ji nda'ea'javi pyry jijikwakuvagwera pe. Ite'varuhu a'e ji kiro jupe.

⁸ Ite'varuhu pa hete reki jirekoagwera, a'e ji kiro. A'ereki Jesus Cristo'ga ji takwaha hete jitekovo ga pavëi jipojy kaharete'ga. Gakwahava ko pyry hete ji ve. Ga rehe ji pohipavi jirekoagwera hugwi ite'varuhuheteve'ea javo jupe. Apohi ji jugwi Cristo'ga ti toko ji pavëi javo.

⁹ Tajikoty'a ti ji Cristo'ga pavëi, a'e ji. Agwamo ji pyryvamo Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukatuavo gwaramo rui. Cristo'ga rehe jijikoga gwaramo ji pyryvamo a'ero. A'ereki ji jikogame Cristo'ga rehe Tupana'ga ji mombyryvi.

¹⁰ Ajikoty'a pota ji Cristo'ga pavëi takwaha tuhẽ ti ga jitekovo ga pavëi. A'ero po ti ji ikwahavi gapopoakara rerekovo nehẽ. A'ereki Cristo'ga ipopoaka hete okwerava omanoa hugwi. Takwaha gapopoakara a'ero. Ajikoty'a pota ti Cristo'ga pavëi hahya rerekovo no – kiroki hahya Cristo'ga okwaha. A'ero po ti ji rekoi Cristo'ga ja ga manorame. A'ereki omanorame ga e'i: “Tamombi ti gandekote'varuhua.” Igwaigwavete ji tamombi jirekote'varuhua a'ero.

¹¹ Aerẽ po ti Tupana'ga ji mbogweravi nhimanoa hugwi a'ero nehẽ.

Takwaha hete ti Cristo'ga, ei ahe

¹² Ji nda'ei: Akwaha hete jipe ji Cristo'ga jitekovo ga pavëi. Tupana'ga ji mongokatupavipe, ji nda'ei. Emo ji ajirokwa hete a'ea rehe. A'ereki a'ea rehe Cristo'ga ji mongokari ojiheva'ero.

¹³ Nhirũ, jiji nda'ei jijive: Ako katu kwaha hete, ji nda'ei. Nahã ji ei: Ymyahũva'ea rehe ji ndakoa'javi jirekoagwera rehe. Aerẽva'ea rehe ji rekohe tei tako katu tuhẽ ti javo.

¹⁴ A'ero ji jirokwahetei jirekokatuavo. A'ea rehe jate ji rekoi Tupana'ga ti tomombyry ji ve javo. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: “Pejikoga gwaramo Jesus Cristo'ga rehe po ti ji nde mbuhurukari jijipyry yvagi pe imombyryva nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga.

¹⁵ Nahā tuhē ti xako, xa'e po nhande hamo nhanderekoheterame Cristo'ga rupi hamo. Po jararamo pe japyakai ore atyvi, a'ero po ti Tupana'ga ikwahavukari a'itituhēva'ea pe me nehē no.

¹⁶ A'ea ja ti xako Tupana'ga rembikwahavukara rupi. A'ea rupi jitehe nhande rekoi jipi.

¹⁷ Nhiirū, pejogweroho ti ji rupi. Orohepiuka ore pe me orokokatua. Pejapyaka ti ġa ndehe no – kiroki ġa oko katu ore javijitehe.

¹⁸ Amombe'umbe'u ko ji pe me ikwehe. A'ea jitehe ji amombe'ua'ja kiro pe me jijehe'gwovo. A'ereki ji ndavy'ari hete ojipe'ġa ndehe ġa ndekote'varuhuro ġwaramo. Cristo'ga omano yva rehe ikwehe tamombo ti ġandekote'varuhua javo. Emo ġa ndopohiri okote'varuhua hugwi onhi-mongyavo imbokwahye'yma Cristo'ga manoa ojihe.

¹⁹ Oho po ti ġa hahyva'ea ruvihava pype nehē. A'ereki ġwemimbotarimo jate ġa ndekoi. Ndipoyjayjaruhui po ġa hamo. Emo ġa onhimbohete reki. Yvyakotyva'ea rehe ġa ndekohetei – kiroki a'ea Tupana'ga noarōi.

²⁰ Nhande ki a'e te yvaga ko nhandegwyrā. Igwete po ti pea hugwi Jesus Cristo'ga ruri nehē nhandembopiro'yhara'ga. Timboha'u hete garura a'ero.

²¹ Gwerojijyi po ti ga nhandera'oa imongovo hajiheva'ea. A'ereki oko'ā tehe nhandera'oa omanomo. Cristo'ga ra'oa'java'ea pyryheteva'ea po ti nhandera'oa nehē. Opopoakara pyvō po ti ga herojijyi nhandera'oa nehē. A'ereki a'ea pyvō jitehe ga karakaturamo imongopava ġwemimbotarimo.

4

Paulova'ea omoġita ahe

¹ Nhiirū, opogwepiaga'u hete ji. A'ereki ji ako hete pe ndehe. Pe ji mbohoryory hete nhiremiarōhetea. A'ereki pe ji rendu katu ji Cristo'ga mombe'urame pe me ikwehe. Nahā ti peko penhimboitakwerimo pejikoty'a nhandepojykaharete'ga pavēi.

² Kiro ji ehetei Evódiahēa pe Síntiquehēa pe no: Pe nhandepojykaharete'gareheva'ero ġwaramo pembojo'ja hete ti pejeaporoġita a'ero pejogwerekokatuavo.

³ Nde ve ji ei nhimoirūhareteramo: Emoġita katu ti Evódia'ġa pokoga taheaporoġita pyry ti ġa javo. A'ereki ġa oporavyky hete ji pavēi ikwehe Cristo'ga mombe'gwovo ojipe'ġa pe ikwehe. Clemente'ga na jitehe oporavyky hete Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo ji pavēi ikwehe no. Jara'ġa no – ġandera Tupana'ga okwatija pa livro pype tarohouka ti ġa jijipyri yvagi pe nehē javo.

⁴ Pejoryjory ti jipi Cristo'gareheva'ero ġwaramo. A'ea'ja ji a'ea pe me: Pejoryjory ti.

⁵ Pekwahavuka ti penhyrōa ojipe'ġa pe nhaporemō. A'ereki Cristo'ga ura'ja ġwerĩ yvya koty.

⁶ Tokoteheyme tuhē ti pepy'a. Penhi'inhi'ĩ ti Tupana'ga pe jipi. Pemombe'u pa ti ga pe penhiporanduva. Penhi'ġa nanani ga pe pe'ji ti: “Ndepyry hete nde ore ve jipi.”

⁷ A'ero po ti Tupana'ga inoġatuhetei pepy'a. Yvyakotyva'ero nhande nhimomby'ai a'ea rehe marā po ga inoġatuhetei nhandepy'a javo. Inoġaturame po ti ndokotehei pepy'a a'ero. A'ereki pe pejikoty'a Jesus Cristo'ga pavēi.

⁸ Nhiirū, kiro ji ei reki pe me a'ero: Pejapyaka hete ti aherekokatua rehe. Kiroki a'ea rehe ojipe'ġa ahe mbohete pyryheteva'ea rehe – a'ea rehe ti pejapyaka no. Okokatuve'ġa ko oko a'itituhēva'ea rehe jate opoyjahetero. Onhimbovyvy ġa. Ga ojipe'ġa ndereko katu. Ojipe'ġa nde'i ġa pe: “Oko

te'varuhu ġa,” nde'i ġa. “Pyry hete ġa,” ei ġa ġa pe. Onhiarōuka hete ġa ojipe'ġa pe. Pejapyaka hete ti aherekokatua rehe nhaporemo a'ero.

⁹ Opombo'embo'e ko ji ikwehe. Igwete pe ndekoi nhiremimbo'eagwera rehe. Pehendu pe ji nhi'igame pe me ikwehe. Pehepia pe jirekoagwera no. Ji rupi ti peho a'ero, a'e ji pe me. A'ero po ti Tupana'ga rekoi pe pavēi nehē nhandepy'a noġatuhara'ga.

Pyry pe imbuhurukari ji ve, ei ahe

¹⁰ Ymya pe aġataramo ji rehe ji poko pota novia. Emo avuirama ahā pe me imbuhurukahava. Aġwamo reki pe aġatara'javamo imbuhuruka ji ve. A'ea rehe ji roryhetero jijikoty'a Cristo'ga pavēi.

¹¹ Ji nda'ei a'ea nhimbatere'yoma ġwaramo. A'ereki ji anhimbo'e nhinhi-royrōe'yoma mbatera rehe.

¹² Ajipokwaha ji herekoe'yoma rehe. Ji ajipokwaha herekoahivuhua rehe no. Nane'yne'yomi ji nhimbo'epavi nhinhiroyrōe'yoma jikogahivame ty'ara ji rerekorame no. Jirory ji mbatera rerekoheterame. Herekoe'yomame ji roryvamo jitehe nehē no.

¹³ Anhimomiranamba ji jupe jipopoakaramo Cristo'ga pavēi jitekovo ġwaramo. A'ereki gaha ji mbopopoaka ji rerekovo.

¹⁴ Pyry hete reki pe ji moirūi ikwehe ji ikwahavame hahya ikwehe.

¹⁵ Filipospeva'ero pe pekwaha hete ojipe'ġa remimbuhure'yoma ji ve – kiroki ġa ojatyka Cristo'gareheva'ero. Ji Cristo'ga mombe'uypprame pe me jigwovo pegwira hugwi Macedōnia hugwi ikwehe pehe jate pembuhuruka itambere'ia ji ve ikwehe.

¹⁶ A'ereki cidade de Tessalōnica pe vehevi pe pembuhumbuhuruka ji ve ji herekoe'yomame ikwehe.

¹⁷ Ji ndapotarahivuhui reki itambere'ia. Apotarahi ji imombyryva pe me. Pe imbuhumbuhurame igwaigwavete po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehē no.

¹⁸ Apyhy pa ji penemimbuhurukara kiro. Ji areko hete a'ero. Nhimbaterere'yjuhu ji kiro. A'ereki Epafrodito'ga gweru pa ji ve pe hugwi. Penemimbuhuragwera ko ikwava'eġipyra Tupana'ga pe pyryheteva'ea. Tupana'ga onhimohē hehe pyry hete javo jupe.

¹⁹ A'ero po ti jirepykavamo Tupana'ga imondoukari pe me ombatera-heteahugwiva'ea nehē pe herekoe'yomame nehē. Jesus Cristo'ga pe po ti ga ei emondo ti ġa pe javo.

²⁰ Nane'yomi timbohete Tupana'ga nhanderuvete'ga avuirama nehē. Amém.

Paulova'ea omondo pa onhi'igagwera

²¹ Pemondo ti nhinhi'igā ġa pe nhaporemo – kiroki ġa ojikoty'a Jesus Cristo'ga pavēi. Nhipavēive'ġa omondouka onhi'igā pe me no nhaneirū'ġa.

²² Avove'ġa nhaporemo Jesus Cristo'gareheve'ġa omondouka pe me. Kiroki ġa oporavyky huvihavuhu'ga rongā pe César'ga rongā pe – ġa kaitu omondouka onhi'igā pe me.

²³ Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga tomombyry pe me nhaporemo.

PAULOVA'EA OMOMBE'U COLOSSOSPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Colossenses

¹ Jihi ko Pauloramō Jesus Cristo'ga moirūharamo jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki nahā Tupana'ga opota.

Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me Timóteo'ga pavēi. Timóteo'ga oko nhaneirū'ga ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe nhande pavēi.

² Ore ja ko pe Tupana'ga remimo'ēhara pejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Peko pe oreirūa a'ero pepohire'yma Cristo'ga hugwi pejikovo gareheva'ero. Kiro ore ikwatijarukari imondouka pe me perope cidade de Colossos pe.

Kiro ore ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, oro'e ore.

Onhi'ĩ Paulova'ea Tupana'ga pe Colossospeva'ea repyga

³ Tupana'ga ko nhandepojykaharete'ga ruva'ga Jesus Cristo'ga ruva'ga. Nane'ymi ore nhi'iġi Tupana'ga pe pe ndepyga.

—Ndepyry hete nde, oro'e ore Tupana'ga pe. A'ereki nde erembojiko Colossospeve'ġa Cristo Jesus'ga rehe ġa pokoga, oro'e ore ga pe.

⁴ Nahā ore ei ga pe jipi pejikoga kwahavypyagwera jate. A'ereki Epafra's'ga pe mombe'u ore ve. “Colossospeve'ġa ojiko hete Cristo Jesus'ga rehe,” ei ga ore ve. “Oarō hete ġa Tupana'ga remimo'ēhara'ġa nhaporemō.

⁵ Nahā Colossospeve'ġa ndekoi. A'ereki ġa e'i: ‘Aerē po ti nhande hoi yvagi pe nhandejupa Tupana'ga pyri nehē,’ ei ġa,” ei ga pe mombe'gwovo ore ve.

Epafra's'ga omombe'u pehoagwama pe me heikwehe. A'ereki ga omombe'u pyryva'ea a'itituhēva'ea pe me Cristo'ga mombe'uypprame pe me. A'ea rupi ga ei heikwehe: “Uhura'ja ti Cristo Jesus'ga yvaga hugwi nhande rerogwovo ojupi yvagi pe Tupana'ga pyri nhande jikogame Jesus'ga rehe. Ga omano nhande repyga imomboia nhanderekote'varuhua. Pevo ti nhande ruvi Tupana'ga pyri Cristo'ga pavēi avuirama nehē. A'ereki Tupana'ga e'i na,” ei Epafra's'ga pe me imombe'ukatuavo heikwehe.

⁶ Omombe'u ga pe me pyryva'ea a'itituhēva'ea Cristo'ga mombe'urame pe me. Na jitehe ġa imombe'umbe'ui koji'ive'ġa pe ġagwyri pe nhaporemō. Henduvame ġa jikogi Cristo'ga rehe okokatuavo ojipe'ġa pe. Nahā pe jikogi ga rehe no pejikovo katu hendukatuyppagwera jate Tupana'ga pyryva pejive. Ikwahavame pe ei: “A'iti tuhē! Tupana'ga pyry hete nhande ve!” pe'e pe.

⁷ Epafra's'ga omombe'u Tupana'ga pyryva pe me heikwehe. Oroarō hete Epafra's'ga. Ga ko oporavyky ore ja Jesus Cristo'ga mombe'gwovo. Nahā ga Cristo'ga nhi'ipo'rui pe pokoga oporavykyavo Cristo'ga pe opohire'yma ga hugwi.

⁸ Gaha pe mombe'u ore ve. “Oarō hete Colossospeve'ġa Jesus'gareheve'ġa. A'ereki Tupana'ga ra'uva ġa arōheteuka ġa pe,” ei ga pe mombe'gwovo.

⁹ Nurā pendekokatua kwahavirē nane'ymi ore nhi'iġi Tupana'ga pe pe ndepyga. Ga pe ore ei: Emombaragwahapavuka ti Colossospeve'ġa pe enhimimbotarimova'ea. Embo'euka ti ġa eja'uva pe tokwaha pa ti ġa nhiremimbotarimova'ea javo, oro'e ore ga pe.

¹⁰ A'ero ti ġa ndekokatui nde javijitehe nde mbohoryheteavo jipi nehē. Ojipe'ġa pe ti ġa ndekokatupavi nehē no, oro'e ore Tupana'ga pe. Nane'ymi koji'i ti ġa nde kwahakwahavi nehē no nahā Tupana'ga opota javo.

¹¹ Ikatu ndereaporoĝita popoakahetea ojipe'ĝa ndeaporoĝita popoakahetea hohe pa, oro'e ore Tupana'ga pe. Ndereaporoĝita popoakahetea javijitehe tuhē ti Colossospeve'ĝa ndeaporoĝita popoakahetea nehē no. A'ero ti nane'ymi ĝa nhimomiranami hahya pe onhimonha'ngae'yma nehē no. Hahyrame ĝa pe nehē po ti ĝa ndoryndoryvamo nehē no, oro'e ore Tupana'ga pe.

¹² Ga po ti e'i nde ve nehē no: “Apī, ndepyry hete nde.” A'ea ti ĝa ei nde ve nehē gaha nhandervete'ga javo, oro'e ore Tupana'ga pe. Nahanahā ti ĝa ndekokatupavi nehē nde ĝa pokogame, oro'e ore Tupana'ga pe.

Pyry nhande ei Tupana'ga pe: Apī, ndepyry hete nde. A'ereki ga nhande mombyry nhanderekote'varuhua momboa nhande mongovo ĝwemimo'ēharamo. Nurā kojahua'javamo nhande ve kiro gapyryva kwahava ĝwaramo. Ga pyri po ti nhande hoi nehē nhandejupa avuirama ojipe'ĝa pavēi garemimo'ēhara'ĝa pavēi nehē. Pevo ti Tupana'ga pyryhetero nhande ve ĝa pe nehē no.

¹³ Nhande rekote'varuhuypy Diabo'ga nhi'ĝa rendukatuavo ite'varuhuve'ga nhi'ĝa rendukatuavo. Nurā ko ypytunahivuhua'javamo nhande ve a'ea rupi. Aĝwamo Tupana'ga hendukatuukari nhande ve gwa'yra'ga nhi'ĝa ĝwemia'nguhetehara'ga nhi'ĝa. Nahā Tupana'ga imombigi Diabo'ga nhi'ĝa rendukatua ypytunareheve'ga nhi'ĝa rendukatua.

¹⁴ Tupana'ga ra'yra'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi imomboa omanomo ĝwaramo gwekoa reka'voguka. Nurā ga nohenonhukara'javi Tupana'ga pe nhanderekote'varuhua.

Cristo'ga oko ojipe'ĝa hohe pa okoypyavo ĝwaramo

¹⁵ Ndihepiagi nhande Tupana'ga.

A'ereki ga ndaha'oi.

Tihepia reki nhande gara'yra'ga Cristo'ga. Cristo'ga ko Tupana'ga javijitehe. Jypya Cristo'ga oko.

A'ea rupi ko ahā ve vyakotyva'ea. Ahā ve vyakotyve'ĝa no.

Nurā Cristo'ga rekoi Tupana'ga rembiapoa hohe pa okovo ĝa nenonde okoypyavo ĝwaramo.

¹⁶ A'ereki Tupana'ga oapopavuka Cristo'ga pe yvagipeve'ĝa yvagipeva'ea reheve vyakotyve'ĝa ndeheve vyakotyva'ea reheve.

Oapopavuka ga ga pe aherembiepiagipyra aherembiepiagipyra'ĝa ndeheve aherembiepiagipyre'yma reheve aherembiepiagipyre'yma'ĝa ndeheve.

Ga oapopavuka ga pe yvagipeve'ĝa nduvihava'ĝa ĝanduvihavi'vi'ĝa ndeheve ipopoakaheteve'ĝa ndeheve ipopoakaheteve'ĝandeheve'ĝa ndeheve.

Ga nhaporemomondomondouka ojipe'ĝa ĝwemimbotarimova'ea rehe opopoakahetero.

Nahā Tupana'ga oapopavuka ĝahā mbatera reheve toapo pa ti jira'yra'ga ojive javo.

¹⁷ Cristo'ga oko ypy. Aerē ga oapo pa.

Okoji pa garembiapoa ga herekoro ĝwaramo.

¹⁸ Cristo'ga rehe nhande jikogi.

Ga ko nhandervihavuhuhete'ga.

Nurā nhande ei ga pe: Ga ko nhaneakaĝa.

Xako nhande ganhi'ĝa rupi nhandekovo gareheva'ero.

Nurā nhande ei nhandejive: Nhande ko Cristo'ga ra'oa.

Gaha ombopyahu nhandereaporoĝita

tuhu ti ĝa Tupana'ga pyri okovo avuirama nehē javo.

Ga ti nhande mongoi pevo ore mombytavo nehē.

A'ereki ga okwerava'javypy omanoa hugwi omanoa'jave'yma tako ti ji ġa hohe pa mbatera hohe pa no huvihavuhuhetero javo.

¹⁹ A'ereki a'ea pyry hete Tupana'ga pe garuva'ga pe.

“Toko ti ga ji javijitehe,” ei Tupana'ga.

“Toko ti ga ojipe'ġa hohe pa mbatera hohe pa no ji ja,” ei ga gworygworyvamo.

²⁰ “Oko te'varuhu ġa. Ndapotari ji ġandekote'varuhua.

Pyry ti ga manoi yva rehe ġa ndepyga ġa nhaporemō a'ero nehē,” ei ga.

“Ga gwekoa reka'vogukaro ġwaramo omanomo yva rehe ti ji vvyakotyve'ġa ndeaporoġita rerojijyi yvagipeve'ġa ndeaporoġita reheve ġandeporoġita mohiġatupava nehē.

Nahā ti ji jirekokatuukari ġa pe nehē Cristo'ga manoro ġwaramo, ei Tupana'ga.

Ga gwekoa reka'vogukaro ġwaramo ti ji herojijyipavi vvyakotyva'ea yvagipeva'ea reheve imohiġatupava nehē.

Nahā ti ji jirekokatuukari a'ea pe nehē Cristo'ga manoro ġwaramo,” ei Tupana'ga.

Na tuhē reki. Cristo'ga omano yva rehe. Tupana'ga omohiġatu pa.

²¹⁻²² Pehe Colossospeva'ero ymya'ī peko te'varuhu heikwehe. A'ero napehendupotari Tupana'ga nhi'iġa ga arōe'yma pejikoty'are'yma ga pavēi. Korogwe reki Tupana'ga pendeaporoġita rerojijyi hendukatuuka pe me onhi'iġa gara'yra'ga manoro ġwaramo. Nahā ga pendeaporoġita mohiġatui ojirekokatuuka pe me. A'ero ga ei pe mombe'gwovo: “Pyry hete ġa. Oko katu ġa. Nahenonha'javi ji ġandekote'varuhua ġa pe. A'ereki mbatera ndojara'javi ġa ndehe.” A'ea ga ei pe ndepiaga.

²³ Penhimomirana ti Cristo'ga mombe'ua reroviaheteavo a'ero pejikoga ga rehe jipi pejipopoakaramo. Taperoviari ti hajiheva'ea. Ymya'ī Cristo'ga mombe'ua renduvame pe jikogi ga rehe heikwehe. Nurā pe ikwahavi javo: “Cristo'ga ti nhande rerohoi ojupi nhande mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehē,” pe'e pe herovia. Taperoviapigi ti a'ero!

Vvyakotyve'ġa pe nhaporemō ġa Cristo'ga mombe'ui Cristo'ga ti nhande mongoi Tupana'ga pyri nehē javo. Jihi amombe'u a'ea ojipe'ġa pe no. A'ereki ymya Tupana'ga e'i ji ve: “Eho ti Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe,” ei ga ji ve.

Paulova'ea oporavyky pyryva'ea mombe'gwovo

²⁴ Pe Cristo'ga mombe'ua renduva ġwaramo ġa imondoi hahyhetea ji ve. Kiro ji roryroryvamo reki a'ea rehe. Hahyrame ji ve ji ipo'rupavi hahya Cristo'ga py'rovo. Tahahy tuhē ahe ve. Apo'ru pa ji hahya Cristo'ga ra'oa repyga. Gara'oa a'e ko ji ġa pe – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe.

²⁵ Ymya Tupana'ga ei ji ve: “Ekwahavuka ti ġa pe – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. Epoko ti ġa imombe'upava nhinhi'iġa Cristo'ga mombe'gwovo.” A'ea ga ei ji ve pe pokoguka judeus'ġarūiva'ea pokoguka.

²⁶ Ymyahū Tupana'ga ndokwahavukari ġwembiepiukaripyre'yma ymyahūva'ea pe ahera'yrava'ea pe no. Aġwamo reki ga ikwahavukari ġwemimo'ēhara'ġa pe ġwembiepiukaripyre'yma.

²⁷ Tupana'ga e'i: “Tokwaha pa ti nhiremimo'ēhara'ġa nehē. Cristo'ga ti topojoyka pa vvyakotyve'ġa nhaporemō judeus'ġarūive'ġa vehevi nehē. Ga pojykarame ti ga ġa nderuri ojupi ġa mombytavo ji pyri avuirama opyryvamo ġa pe nehē, ei ga. A'ea ji akwahavuka pota,” ei Tupana'ga. “A'ea ko nhirem-biepiukaripyre'yma ikatukatuhetea,” ei ga ikwahavuka ġwemimo'ēhara'ġa pe.

28 Nurã Cristo'ga ore oromombe'u ġa pe nhaporemo ġa momoranduva pekwaha ti Cristo'ga javo. Nahã ore ga kwahavukari ġa pe ġanaġanani. Ga mbo'ekwahapava ore ġa mbo'ekatupavi Cristo'ga rehe tojiko hete ti ġa Cristo'ga rehe okokatuheteavo javo. Nahã ore ġa mbo'ekatui. A'ereki ore oro'e: Tikatu hete ti ġa Tupana'ga rovai pyteri pe Tupana'ga nhi'iġa kwahaheteavo Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo ġa pavëi.

29 Nurã jihi no ji aporavyky hete Cristo'ga mombe'gwovo Cristo'ga popoakara po'ruavo ga ji mbopopoakahetero ġwaramo.

2

1 Aporavyky hete ji nhi'aġataramo pe ndehe takwahavuka ti ji ġa pe Tupana'ga nhi'iġa javo. Jiporavykya pe pekwaha. Aporavyky hete ji nhi'aġataramo Laodicéiapeve'ġa ndehe no - kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe onhimono'ono'oġa pevo tihendu Tupana'ga nhi'iġa javo. Ojipe'ġape'ġa pe Jesus'gareheve'ġa pe ti ji takwahavuka ganhi'iġa no. Ga nhaporemo ndajirepiagi ve jira'oa kwahave'yma. Pe nhaporemo ndajirepiagi ve no.

2 Nhi'aġata ji pe ndehe ġa ndehe no jiporavykyheteavo tokovevehua'javyme ti ġa javo. Jiyvyteri pe ji ei ipota pe me ġa pe no: Tonhoarõ hete ti ġa ovy'a ojogwehe. Tokwaha ti ġa a'itituhëva'ea. Po ġa a'itituhëva'ea kwahavi, a'ero koji'i ti ġa Tupana'ga rembiepiukaripyre'yma'ga kwahahetei tuhë nehë. Garembiepiukaripyre'yma'ga ko Cristo'ga tuhë. A'ea nhaporemo ji apota javo jijapyakavo pe ndehe ġa ndehe no jiporavykyavo.

3 Ikatu hete Tupana'ga rembikwahava. Omombaragwaha pa ga. Onhimi nhande ve garembikwahava. Cristo'ga jate okwahavuka pa garembikwahava.

4 A'ea ji ei pe me pekwaha ti javo. Nurã ti pe napenhimoandyandyjukari ojipe'ġa pe ġa imombe'urame hajihea pe me nehë. Ikatu po pe me ġa nhi'iġaturame o'mbero. Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe, a'e ji pe me.

5 A'ereki jireaporoġita oko pe pyri ji rekoe'ymame pe pyri. Ikwahava pendekoa ji roryroryvamo. A'ereki pe peko katu pejohupe pejikheteavo Cristo'ga rehe penhimboitavo.

Nahanahã nhande xajikoty'a Cristo'ga pavëi

6 Pejiko pe Cristo Jesus'ga rehe heikwehe imomboruka pejikote'varuhua gaha ko nhanderuvihavuhuhetero javo. Na jitehe ti pejiko jitehe ga rehe kako katu ti nhandejikoty'a ga pavëi javo.

7 Nane'yami ti peko Cristo'ga rehe pepohire'yma ga hugwi. Koji'i ti peko katu hendukatuavo ganhi'iġa. Koji'i ti pejiko hete ga rehe pejikoty'a ga pavëi. A'ea rehe Epafras'ga pe mbo'ei heikwehe nahanahã ti peko javo. Nane'yami ti pe'jipe'ji Cristo'ga pe: "Ndepyry hete tuhë nde nhande ve." A'ea ti pe'ji.

8 Penhimboko'i ti pejjupa. Tapenhimoandyandyjukari ti ojipe'ġa pe. Ga ġwendukatuuka pota pe me onhi'itehea pe mbopohipota Cristo'ga hugwi. Imombe'gwovo o'mbea ġa nhi'iġatui pe me onhi'iteheavo pe moandyandyipota. A'ea ġanemboypya tuhë ombojihu ojapyakateheavo gwakykwepohara'ġa mbo'eavo hehe. "Nahanahã yvya hako yvaga pavëi po rimba'e," ei ahe. "Nahanahã ti kako," ei ahe gwakykwepohara'ġa mbo'eavo.

Na rüi Cristo'ga remimbo'ea. Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe a'ero. Cristo'ga hugwi ti tapenhimbopohirukari ġa pe.

9 Uvame yvya koty okovo Cristo'ga gwepiuka pa nhande ve Tupana'ga rekokatua gareaporoġita. A'ereki ga oko Tupana'ga javijitehe.

10 Nurã pe pavëi Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga jikoty'ari pe pavëi no. Tupana'ga pendeaporoġita mbopyahui tuhë pe

mboheaporoġitakatukatuavo pe pokopava pe monhimomiranambava. Piry hete pa pe me a'ero pe jikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi. Yvagipeve'ġa nduvihava'ġa Tupana'gapyrive'ġa nduvihava'ġa omondondouka ġa ġwemimbotarimova'ea rehe opopoakahetero gwuvihavamo. Diabo'gapyriva'ea anhaġa omondondouka ojipea anhaġa ġwemimbotarimova'ea rehe opopoakahetero gwuvihavamo no. Cristo'ga ki a'e te oko ġa hohe pa a'ea hohe pa no nhandervihavuhuhetero.

¹¹ Judeus'ġa okytiuka gwa'yra'ġa nakwanhapi'ria ġahā koi Tupana'gareheve'ġa kiro javo. Cristo'ga ki a'e te omanoro ġwaramo yva rehe omombo hete pendekote'varuhua ġahā koi jireheve'ġa kiro javo. “Tokote'varuhupotara'javyme ti ġa a'ero kiro,” ei ga omanomo pe ndepyga. Nahā ojikoty'aro pe pavēi Cristo'ga pendeaporoġitatiruahūa mombigi pe jikogame ga rehe.

¹² Penhimobatizaukarama pe ei a'ero: “Ymyahū Cristo'ga omano tamombo ġandekote'varuhua javo. A'ero ġa ga tymi. Omanorame Cristo'ga omombo jirekote'varuhua ji hugwi. Ga jikoty'aro ġwaramo ji pavēi jireaporoġitatiruahūa opi a'ero.” Nahā pe ei penhimobatizaukarama. A'ea rupi pe ei no: “Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe Cristo'ga pavēi nhande jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga nhandereaporoġita imbopyahui opopoakara pyvō. A'ereki nhande xajiko Tupana'ga popoakara rehe,” pe'e pe penhimobatizaukarama.

¹³ Ymya'ī pendeaporoġita ndipyahui ve heikwehe. A'ea rupi Tupana'ga pe pe peko omanove'ġa ja a'ero. A'ereki ga e'i: “Ji ve ko ġa ambotehea imombigukare'yma ġwaramo gweaporoġitatiruahūa. Ji ndajikoty'ari ġa pavēi a'ero. A'ereki ġa okote'varuhu,” ei Tupana'ga.

Aġwamo Tupana'ga ombopyahu pendeaporoġita imombo pendekote'varuhua nhaporemō Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo pe pavēi. Ymyahū Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe Tupana'ga pendeaporoġita imbopyahui.

¹⁴ Ymya nhande nihendukatui ġa Tupana'ga nhi'ġa mombe'urame nahanahā ti ahe toko katu javo. Emo Tupana'ga ohy reki nhanderekote'varuhua mbojaragwera. A'ereki Cristo'ga omano yva rehe nhanderekote'varuhua momboa. Nurā Tupana'ga ei: “Ndatekwava'javi ġandekote'varuhua mbojaragwera rehe kiro,” ei ga.

¹⁵ Omanomo Cristo'ga imombigi Diabo'gapyriva'ea popoakara anhaġa popoakara. Anhaġa omondondouka ojipea anhaġa ġwemimbotarimova'ea rehe ipopoakaheteve'ea ipopoakaheteve'ea reheve'ea pavēi. Ipopoakara mombigipyra Tupana'ga hepiukapavi tuhē ojipe'ġa pe Cristo'ga mbojirovia a'ea rehe.

¹⁶ Nurā ti tapenhimbo'eukari ojipe'ġa pe ha'oa rehe. A'ereki ġa e'i jupe: “Gwiġwia ahe ndo'ui. Gwiġwia ahe to'u.” Tyhya pe ġa ei: “Gwiġwia ahe ndo'ui. Gwiġwia ahe to'u.” Ga e'i: “Tokwaku ahe toryva aporame ano nanani. Toapo ahe toryva jahya porame no ikwakuva. Nahanahā ahe toko sábadō rupi ikwakuva,” ei ġa.

A'ea rehe nhaporemō tapenhimbo'eukari ti ġa pe.

¹⁷ Ganemimbo'ea nhaporemō ko aere'īva'ea ra'angava nahanahā ti Cristo'ga rurame javo. Okorame ġanemimbo'ea rehe ahe ikwaha'vi aerēva'ea pyry hete ti nehē javo. Ahe ndokwahapavi reki. Ganemimbo'ea rehe ndatekwava'javi kiro. A'ereki Cristo'ga tuhē uripe reki. Nurā ojikogame ga rehe ahe ikwahahetei tokoa'javyme ti ahe ġanemimbo'ea rupi a'ero javo.

¹⁸ Taperoviari ti ga – kiroki ga e'i tehe: “Ji ko ako tehe. Nanhimbohetei ji. A'ea ti ahe te'i ji pavēi,” e'i tehe ga. “Tombohete ti ahe Tupana'gapyrive'ġa

yvagipeve'ga okoteheavo ga ko jiruvihavuhuhete'ga javo. Nahã ti xa'e," ei ga ikwahave'yma. "Ahepia ji yvagipeve'ga," ei ga o'mbero. Omoandyandyi pota ga ahe jihí akwaha hete javo tehe. Ndokwahavi reki ga onhimboheteavo. Gareaporogita tiruahũ. Taperoviari ti ga. Ganhi'iga rupi pe ndekorame ga ndogwerekoukari pe me pyryva'ea Tupana'ga hugwi.

¹⁹ Nanongara'ga ndojikoty'ari Cristo'ga pavëi okoe'yma ganhi'iga rupi.

Nhandejikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavëi ga pe nhande xa'e nhaneakağa. A'ereki Cristo'ga ko nhanderuvihavuhuhete'ga. Ganhi'iga rupi nhandekovo gwaramo xa'e nhande: Nhande ko Cristo'ga ra'oa nhandejikoga Cristo'ga rehe. Nane'ymi Cristo'ga nhaneakağamo nhande pokopokogi nhande monhimbopopoaka nhande mbojogwerekokatuavo. Nahã Cristo'ga nhande pojy kai hendukatuuka nhande ve Tupana'ga nhi'iga.

²⁰ Cristo'ga omano tamombo gandekote'varuhua javo. Nurã Cristo'ga pavëi pe jikoty'aro gwaramo pendeaporogitatiruahũa opi. Nurã pe ndekoi ojipe'ga ja rũi avo yvya koty gandeaporogitatiruahũrame. A'ereki nahã ganemimbo'ea e'i: "Nahanahã yvya hako yvaga pavëi po rimba'e. Nahanahã ti ahe toko," e'i ganemimbo'ea. Peko pe ga ja rũi. Maranameuhũ pe ndekopotara'javi ganemimbo'ea rupi naerũ? Tapekoa'javi hehe.

²¹ E'i: "Topyhygye ti ahe gwigwia mbatera. To'uyme ti ahe tahepia javo. Topokogye ti ahe hehe," e'i ganemimbo'ea.

²² A'ea nhaporemõ opa ahe i'urame. Kiroki opa ahe i'urame - a'ea pe nhaporemõ ganemimbo'ea e'i. A'ereki nanongara rehe ko ga ojapyaka avo yvya koty. A'ea ko ganemimbo'ea.

²³ Ojipe'ga ganemimbo'ea renduvypyrame po ga ei: "Pyry ganemimbo'ea. Okwaha hete ga Tupana'ga mboheteavo," e po ga. Ikwahave'yma ga ei a'ea ganemimbo'ea renduva. Tiruahũ reki ganemimbo'ea. A'ereki gwemimbotarimova'ea rehe ga oko nahanahã ahe ombohete Tupana'ga javo. Tupana'ga mbohete tehe reki ga. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe rũi ga ndekoi.

Ganemimbo'ea renduvame po ga ei: "Pyry ganemimbo'ea ga erame: 'Ahe nonhimbohetei hamõ'," e po ga.

Ndapyryvi reki ganemimbo'ea. A'ereki ga onhimbohete reki javo.

Ganemimbo'ea renduvame po ga ei: "Pyry ganemimbo'ea ga erame: 'Ojipejipea pe ahe tonhimomirana onhimondoheteavo onhi'iga rupi. Ahe ndo'ui gwigwia ojipea no.' Nahanahã ganemimbo'ea pyryva'ea," e po ga henduva.

Tiruahũ reki ganemimbo'ea. A'ereki a'ea rupi okorame ahe nonhia'ngukatui ojirekokatue'yma. A'iti a. Ndatekwava'javi ganemimbo'ea rehe. A'ereki ganemimbo'ea nomombigi aherekote'varuhua.

3

Nhandereaporogitatiruahũa; nhandereaporogitapyahua

¹ Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe pe pavëi Cristo'ga jikoty'aro gwaramo Tupana'ga pendeaporogita mbopyahui. Pepota ti pyryva'ea yvagi pe Tupana'ga pyri a'ero. A'ereki pevo Cristo'ga oapy Tupana'ga pyri Tupana'ga johukoty rũi okovo nhanderuvihavuhuhetero.

² Penhimbovy'a ti pyryva'ea rehe yvagipeva'ea rehe. Yvyakotyva'ea rehe rũi ti penhimbovy'a.

³ A'ereki pendeaporogitatiruahũa opi. Omanorë omanove'ga nonhimbovy'ara'javi yvyakotyva'ea rehe. Omanove'ga ja pe napenhimbovy'ara'javi yvyakotyva'ea rehe pendeaporogitatiruahũa pigirë. Pe pavëi Cristo'ga

jikoty'aro ġwaramo pendeaporoġitapyahua hekokatui yvagi pe Tupana'ga pyri Cristo'ga pavēi. Pevo Tupana'ga pendeaporoġitapyahua rereko katu pe me Cristo'ga reheve.

⁴ Cristo'ga pavēi nhandejikoty'aro ġwaramo nhande reaporoġitapyahuro nhandekovo. Aerē po ti Cristo'ga ukwahavamo ua'java nehē. A'ero ti pe ukwahavamo ga pavēi gakatukatua rerekovo nehē.

⁵ Nurā pemombi hete ti penhimimbotarimova'ea ite'varuhuva'ea pe-jipygwa'jave'yma hehe. Taperekoa'javi ti penhimbireko'ġarūive'ġa. Tapeak-wahave'ymuhūa'javi ti ġa nderekote'varuhua'jave'yma. Tapepotaruhua'javi ti ġa. Tapepotate'varuhui ti. Tapepotaruhua'javi ti ojipe'ġa apoa. A'ereki nahā pe ġambatera arō Tupana'ga arōa hohe.

⁶ Kiroki ġa nahā oko te'varuhu pota okoe'yma Tupana'ga nhi'iġa rehe – ġa ndehe Tupana'ga onhimonha'nga.

⁷ Ga ja pehe peko te'varuhu no heikwehe.

⁸ Aġwamo ti tapekote'varuhua'javi! Aġwamo ti pepohi pejikote'varuhua hugwi a'ero. Tapenhimonha'ngaa'javi ti. Tapenhimboahiva'javi ti. Tape-tiruahūa'javi ti. Tapembotegwetea'javi ti ojipe'ġa. Tapenhi'ite'varuhua'javi ti ojipe'ġa pe.

⁹ Tape'mbea'javi ti pejohupe. A'ereki pe pepohi pejeaporoġitaymyana hugwi pejikote'varuhua'jave'yma.

¹⁰ Pendeaporoġita ipyahu aġwamo. A'ereki ymya'ī Tupana'ga ombopyahu pendeaporoġita pejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Nane'ymi Tupana'ga pendeaporoġita mbopyahua'jaa'javi koji'i ti ġa toko ji ja ji kwahaheteavo javo.

¹¹ Ga ndokoa'javi nhande ve ojoatyatyvive'ġa Tupana'ga nhanderea-poroġita mbopyahurame. Nurā xa'ete'varuhuyme ti ojohupe orepyry ore pe hohe jave'yma. Judeusramo toro'ete'varuhuyme ti pe me judeus'ġarūiva'ea pe. Judeus'ġarūiva'ero tape'ete'varuhui ti ore ve judeusva'ea pe. A'ereki nhande ojo'ja judeusva'ea judeus'ġarūiva'ea pavēi Tupana'ga nhanderea-poroġita mbopyahurame. Xa'ete'varuhuyme ti ojohupe orepyry ore pe hohe jave'yma.

Po nhande tikytiuka nhanerakwanhapira nhande ko Tu-pana'gareheva'ero kiro javo, xa'ete'varuhuyme ti ojikytiukare'ŷve'ġa pe. Po nhande ndiajikytiukari, xa'ete'varuhuyme ti ojikytiukave'ġa pe. A'ereki nhande ojo'ja nhandejikytiukava'ea nhandejikytiukare'ŷva'ea pavēi. A'ereki Tupana'ga nhandereaporoġita mbopyahu. Nhande ojo'ja pa: nhandegwyrive'ġa nhandegwyrive'ġarūive'ġa pavēi, nhande'jave'ġa hajiheve'ġa pavēi, ipiro'ye'ŷve'ġa ġa pavēi – kiroki ġa oporavyky ojive jate ipiro'yve'ġa.

Ga nhaporem ojoatyatyvive'ġa nhaporem ndokoa'javi aġwamo nhande ve. A'ereki nhande ojo'ja pa Tupana'ga nhandereaporoġita mbopyahurame. Cristo'ga rehe jate nhande xanhimbovy'a. Ga jate nhande hohe pa nhandervihavuhuhetero. Ga nhande pojyka pa.

¹²⁻¹³ Nurā pejikovo Jesus'gareheva'ero ti peko katu. A'ereki Tupana'ga oko hete pe ndehe pe arōheteavo. Ga pe mo'emo'ē toko ti ġa Jesus'gareheva'ero okokatuavo javo. Pejoporogwety po ti pe hamo hahyrame pe me nehē. Pepyry ti pejohupe. Tapenhimbohetei ti. Penhimogatyro ti. Penhimomirana ti penhimonha'ngae'yma pejikokatuavo pejohupe. Ojipe'ga rekote'varuhurame nde ve terehenonha'javi garekote'varuhua ejive. Nahā ti tapehenonha'javi pejikote'varuhua pejohupe. A'ereki imomborirē Cristo'ga nohenonha'javi pendekote'varuhua. Na jitehe ti tapehenonha'javi pejikote'varuhua pejohupe.

14 Koji'i ji ei pe me: Penhoarõ hete ti no. Penhoarõheterame ti pe peko pa Tupana'ga ja. A'ea ga opota.

15 Tupana'ga pe mbojogwereco katu. A'ero ti pejikokatuavo pejohupe pejeaporoğita katu nahanahã nhande rekoi javo. A'ea Tupana'ga opota. Ymyahũ ga pe mo'emo'emba Jesus'gareheva'ero ġa ti tojogwereco katu pa javo. Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde ore ve!” A'ea ti pe'ji ga pe.

16 Nane'yimi pejapyaka hete ti Cristo'ga remimbo'ea rehe nhaporemõ ikwahaheteavo garemimbo'ea toki hete peyvyteri pe ikwahyeteavo pe mombyrymbyryva pe mbo'embo'eavo. Penhombo'embo'e ti hehe penhomomoranduva. Penhimby'yi ti pehendu katu ti Cristo'ga nhi'iġa javo. Penhimby'yi ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo Jesus'ga mombe'gwovo no imombe'gwovo ġandekokatua ġanemimombyryva nhande ve. Nahanahã ti penhimby'yimby'yi Tupana'ga pe ga mboheteavo ga rehe pejoryjoryvamo.

17 Cristo Jesus'gareheva'ero ġwaramo ti peko katu pejikovo ganhi'iġa rupi peporavykyrame. Peko katu ti penhi'iġame. Pendekoa rupi nhaporemõ ti peko katu jipi ga mboheteavo penhinhi'iġa Tupana'ga pe. “Ndepyry hete nde, Apĩ,” pe'ji ti ga pe. “Aġwamo pyry hete ore ve. A'ereki nde orerekote'varuhua momboruka Jesus'ga manoro ġwaramo ore ve. Ga ko orepojykaharete'ga ore pokoga a'ero.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe nhanderuvete'ga pe.

Ganembireko'ga; ganongapypeve'ga

18 Kunhano peko ti penhimbireko'ga nhi'iġa rehe pejikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavẽi.

19 Akwaimba'ero pearõ hete ti penhimbireko'ga nderekokatuavo ġa a'nguavo penhimonha'ngae'yma ġa ndehe.

20 Tay'riro pehendu katu ti pejuva'ga nhi'iġa penhy'ga nhi'iġa reheve. A'ereki nanongara rehe Cristo'ga onhimohẽ.

21 Ganduvamo tapemonhimonha'nganha'ngaukari ti peja'yra'ga pejihe ja'javo ġa pe ġa mbo'erame ġa monhimomboaka. Pe ġa monhimonha'ngaukarame po ti ġa okoveveuhu okoteheavo nehẽ ore ndorokwahavi hete javo.

22 Ojipe'ġapyriva'ero ipiro'ye'ỹva'ero pehendu katu ti ġanhi'iġa penhimboporavykyve'ga nhi'iġa ġa nhi'ĩpo'rupava. Peko ti ojipe'ga ja rũi. Opojykahara'ga gwepiagame ġa oporavyky katu tianembohete ti ġa javo. Ga gwepiagame'ymame ġa ndoporavykyi a'ero. Peko ti ġa ja rũi. Pejipojykahara'ga pejepiagame ti peko ġanhi'iġa rupi. Ga pejepiagame'ymame ti peko ġanhi'iġa rupi jitehe pejiporavykykatuavo. Cristo'ga rendukatuavo ġwaramo pejeaporoğita katu ti xaporavyky katu tuhẽ ti nhandepojykahara'ga pe javo.

23 Peporavykyrame ti pejirokwa jipi peporavykykatupota pejikokatuavo pejoryjoryvamo. Penhi'iġame ti pejirokwa jipi pejikokatuavo pejoryvamo. Pejikoia rupi nhaporemõ ti pejirokwa jipi. Pe'ji ti pejiyvyteri pe: “Nhandeporavykykaturame nhandepojykahara'ga pe ġa pokoga, Cristo'ga pe tuhẽ nhande xaporavyky katu ga pokoga,” pe'ji ti.

24 “Cristo'ga nhandepojykaharete'ga, gaha ti nhande reroho yvagi pe pevo nhande mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ.” A'ea ti pe'ji pejiporavykykatuavo. Na tuhẽ ti ga okwepy katu pe me. A'ereki Cristo'ga pe tuhẽ pe peporavyky nhandepojykaharete'ga pe.

25 Tapeporavykyte'varuhui ti. A'ereki ojo'ja yvyakotyve'ga ndekoi Tupana'ga pe. Kiroki ġa oko te'varuhu – ġa pe nhaporemõ ti ga ei peko te'varuhu pe javo nehẽ.

4

¹ Gapojykaharamo pemondo katu ti pejiyryve'ga pe pejikokatuavo ġa pe. A'ereki pe pereko pepojykahara'ga no. Ga ko Tupana'ga. Ga oko yvagi pe pepojykaharetero pendekoa repiapava. A'ea ikwahavame ti pereko katu pejiyryve'ga.

Koji'i Paulova'ea omogita Colossospeva'ea

² Penhi'ĩ ti Tupana'ga pe jipi. Pejirokwa ti penhinhi'iġa ga pe. Pe'ji ti ga pe no: “Ndepyry hete nde ore ve.”

³ Ji Cristo'ga mombe'urame ojipe'ġa ji mondo cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga Cristo'ga javo ikwehe'i. A'ea pype ji rekoi aġwamo. Penhi'iġame Tupana'ga pe ti pe'ji: “Ymyahũ ahe ndokwahavi ve Cristo'ga nerembiepiukaripyre'yma'ga. Aerẽ nde ga kwahavuka pota yvyakotyve'ġa pe. Marã po ti Paulo'ġa ga mombe'ui? A'ereki tegwete ġa pe imombe'uhava kiro. Ekwahavuka ti ġa pe tomombe'u ġa ga ojipe'ġa pe.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe ore repyga.

⁴ Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Epoko ti Paulo'ga ġa mbo'ekatukatuuka ga pe nenhi'iġa rehe. A'ero ti ġa ikwahahetei Cristo'ga mombe'ua.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe. Ji ambo'e katu po ġa hamo.

⁵ Kiroki ġa ndojikogi Cristo'ga rehe – ġapyteri pe ti peko katu katu ikwahava te'ite'varuhuyme ti ġa nhande ve javo. Pemombe'umbe'u ti Cristo'ga ġa pe jipi.

⁶ Penhi'iġatu ti ġa pe pejikokatuavo ġa pe hendupotaruka. A'ero ti pe ġa pokokwahavi ikwahavuka ġa pe nanani nehẽ.

Mbapavamo Paulova'ea okwatija Colossospeva'ea pe

⁷ Tíquico'ga ti ji mombe'upavi pe me nehẽ nahanahã Paulo'ga rekoi javo. Ga ko nhaneirũ'ga ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Oroarõ hete ore ga. Oko hete ga Tupana'ga nhi'iġa rupi. Orojiko ore Tíquico'ga rehe a'ero. Ji pavẽi ga oporavyky katu nhandepojykaharete'ga pe Cristo'ga pe ga mombe'gwovo.

⁸ Kiro ti ji Tíquico'ga mondoukari pe pyri nehẽ tomombe'u ti ga pe me jirekoa javo. Nahã ti ga pepy'a noġatui pe mbohoryva'java nehẽ. Tokwaha ti ga pendekoa no.

⁹ Pendeheve'ga Onésimo'ga ti ji amondouka pe pyri nehẽ no Tíquico'ga rupi nehẽ. Onésimo'ga ko nhaneirũ'ga no ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Oroarõ hete ore ga. Oko hete ga Tupana'ga nhi'iġa rupi. Orojiko ore Onésimo'ga rehe a'ero. Tíquico'ga Onésimo'ga pavẽi ġa memei ti omombe'u pa pe me nahanahã Paulo'ga ndekoi javo.

¹⁰ Aristarco'ga omondouka onhi'iġa pe me. Ga ko cadeia pype kiro ji pavẽi. Marcos'ga omondouka onhi'iġa pe me no. Ga ko Barnabé'ga rendyrahẽa ra'yra'ga. Ga rurame pe pyri ti pejoryjory ga rehe imondovo ga pe, a'e jipe ko ji pe me. A'ea ji ea'javi kiro pe me.

¹¹ Josué'ga omondouka onhi'iġa pe me no. Ga pe nhande ei Justo. A'ereki ga pyry hete. Aristarco'ga Marcos'ga pavẽi Josué'ga pavẽi – ġa ko judeusramo oko ojikoga Cristo'ga rehe. Ga jate judeusramo oporavyky avo ji pavẽi toko ti Tupana'ga yvyakotyve'ġa nduvihavuhetero javo. Gahã onoġatu jipy'a ji pokoga.

¹² Pendeheve'ga Epafra's'ga omondouka onhi'iġa pe me no. Oporavyky ga Cristo'ga pe ga mombe'gwovo ojipe'ġa pe. Nane'ymi ga nhi'inhi'ihetei Tupana'ga pe pe ndepyga. Tupana'ga pe ga ei jipi: “Epoko ti Colossospeve'ġa,” ei ga Tupana'ga pe. “Nurã ti ġa jikohetei Cristo'ga rehe opohire'yma ga hugwi okokatuheteavo nehẽ. A'ero ti ġa ikwahapavi tuhẽ neremimbotarimova'ea nde nhi'ĩpo'rupava,” ei ga Tupana'ga pe jipi.

¹³ A'iti a. Ojirokwa hete ga javo Tupana'ga pe pe ndepya jipi ojipeva'epeve'ga ndepya cidadespeve'ga ndepya no Laodicéiapeve'ga Hierápolispeve'ga. Garemimbotarimova'ea pe me ji akwaha.

¹⁴ Lucas'ga omondouka onhi'iga pe me. Ga ko ore pohano okovo oreremi-arõhetehara'ga. Demas'ga omondouka onhi'iga pe me no.

¹⁵ Pemombe'u ti nhaneirũ'ga pe – kiroki ga oko cidade de Laodicéia pe. Ga ko nhaneirũ'ga ojikoga gwaramo Cristo'ga rehe. Ga pe ti pe'ji Paulo'ga omondouka onhi'iga pe me javo.

Pemombe'u ti Ninfa'ga pe no Paulo'ga omondouka onhi'iga nde ve javo. Ga pe no – kiroki ga ojatyka Ninfa'ga rongga pe tihendu Tupana'ga nhi'iga javo – ga pe ti pemombe'u no.

¹⁶ Pemonhi'i ti pejohupe nhirembikwatijarukara tihendu ti Paulo'ga nhi'iga nhandejive javo. Imonhi'igirẽ nhirembikwatijarukara ti pemondo cidadepeve'ga pe Laodicéiapeve'ga pe. Tohendu ti ga nhinhi'iga pe me no. Akwatijaruka ji ojipea nhinhi'iga mondovouka Laodicéiapeve'ga pe oji'i. Imonhi'igirẽ ojohupe tomondo ti ga pe me tomonhi'i ti ga ojohupe javo. Pemonhi'i ti a'ero pejohupe ikwahava nhinhi'iga ga pe.

¹⁷ Pe'ji ti Arquipo'ga pe: “Cristo'ga nhandepojykaharete'ga ko e'i nde ve raikwehe: ‘Nahanahã ti ji nhi'ipo'ru pa,’ e ko ga nde ve raikwehe. Enhi'ipo'ru pa ti ga a'ero.” A'ea ti pe'ji Arquipo'ga pe.

¹⁸ Ji tuhẽ kiro ikwatijari jipovo inoga nhinhi'iga imondovouka pe me. Tapemoka'nhyimi ti jirekoa cadeia pype.

Kiro ji ei: Tomomyry ti Tupana'ga pe me, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY TESSALÔNICAPEVA'EA PE Primeira Carta de Paulo aos Tessalonicenses

¹ Trêš ore rekoi ikwatijaharamo pe me: Jihi Pauloramō Silas'ga pavēi Timóteo'ga pavēi. Kiro ore ikwatijarukari imondovouka pe me cidade de Tessalônica pe – perope peko Tupana'gareheva'ero nhanderuvete'gareheva'ero pejikovo Jesus Cristo'gareheva'ero nhandepojykaharete'gareheva'ero.

Kiro ore ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, oro'e ore pyryva'ea pota pe me.

Ojiko Tessalônicapeve'ea Tupana'ga rehe okokatuavo

² Oronhi'iġame Tupana'ga pe ore ei jipi:

–Ore roryroryvamo Tessalônicapeve'ġa ndehe nhaporemō. A'ereki nde ġa mombyry. A'ero ore ei nde ve: Ndepyry hete nde. A'ea ore ei Tupana'ga pe.

³ Noromoka'nhyimi ore pendekoa Tupana'ga nhi'ġa rupi. A'ea mombe'gwovo ore ei ga pe:

–Tessalônicapeve'ġa oporavyky Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe, oro'e ore ga pe pe mombe'gwombe'gwovo jipi. A'ereki ġa ojiko nde rehe, oro'e ore. Oarō hete ġa ojikotyve'ġa nhaporemō. Nurã ġa ġa pokopokogi ġa nderekokatuavo. A'ereki ġa nde arō hete, oro'e ore Tupana'ga pe. Onhimimirana ġa mbatera rahya pe opohire'yma nde hugwi orepojkaharete'ga rura pota jipi Jesus Cristo'ga rura pota, oro'e ore Tupana'ga pe nhanderuvete'ga pe pe mombe'gwombe'gwovo jipi.

⁴ Oreirũa ko pe. Tupana'ga pe mo'emo'ě ojive pe arōheteavo. A'ea ore orokwaha.

⁵ Noronhi'ĩtehei ore pe me pyryva'ea mombe'urame Jesus Cristo'ga mombe'urame ikwehe'i. A'ereki Tupana'ga ra'uva ore moirũ. Gara'uva gweroviaruka pe me a'ero oreremimombe'ua. Imombe'urame pe me ore ei orovyteri pe: Tupana'ga ore pojykai ore moiruamo heroviaruka ġa pe, oro'e ore. A'ereki pe pekwaha orerekokatuagwera ore ruvame pe pyri. Nahã ore rekoi tojiko ti Tessalônicapeve'ġa Jesus'ga rehe javo ikwehe'i.

⁶ Oro pe, Tupana'ga nhi'ġa renduvame orereaporogita rupi pe hoi ikwehe'i. Jesus Cristo'ga reaporogita rupi pe hoi. Ojipe'ġa jigwarairame vehevi pe ndehe pe heroviari oreremimombe'ua pendoryndoryvamo. A'ereki Tupana'ga ra'uvapyryva pe mbohory.

⁷ A'ero Jesus Cristo'gareheve'ġa – kiroki ġa u Macedôniapeve'ġa gwyri pe Acaiapeve'ġa gwyri pe no – pemombe'ua renduvame ġa epavi: “Xako ti Tessalônicapeve'ġa javijitehe,” ei ġa.

⁸ Pevove'ġa jate rũi okwaha pejikoga Tupana'ga rehe. A'ereki ġa pe mombe'umbe'u pa irupeve'ġave'ġa pe. A'ero ġa henduvi Jesus Cristo'ga mombe'ua. A'ereki ġa pe nhaporemō ġa omombe'u nahanahã Tessalônicapeve'ġa jikogi Tupana'ga rehe javo. Nurã ore noromombe'ui a'ea ġa pe. A'ereki ġa okwahapavipe.

⁹ Ga tuhē omombe'u orehoa pe pyri. Ga e'i: “Nahanahã Paulo'ga Jesus Cristo'ga mombe'ui Tessalônicapeve'ġa pe Silas'ga pavēi Timóteo'ga pavēi no ohorame cidade de Tessalônica pe heikwehe,” ei ġa. “Hendukurame ġanemimombe'ua Tessalônicapeve'ġa herojijyjiji ojeaporogita imondovo imohina Tupana'ga rehe. Opohi ġa ġwemimbohethara hugwi ha'angava

hugwi a'ero," ei ġa. "Avuiramave'ga rehe Tupana'ga rehe ġa jikogi ga nhi'ġpo'ruavo a'itituhēve'ga nhi'ġpo'ruavo," ei ġa.

¹⁰ "Ga Tupana'ga ra'yra'ga rura pota tuhu ti ga nhande koty yvaga hugwi javo Jesus'ga," ei ġa pe mombe'gwombe'gwovo. Gaha Tupana'ga ga mbogwera gamanoa hugwi. Jesus'ga nhande mbopiro'yi hahyheteaġwama hugwi – kia po ti Tupana'ga omondo ahe ve aherekote'varuhuro ġwaramo. A'ereki ga ndopotariuhu aherekote'varuhua.

2

Paulova'ea oporavyky Tupana'ga nhi'ġga mombe'gwovo

¹ Ndorojotehei ore pe pyri ikwehe. A'ea pehe tuhē pekwaha. A'ereki pe pejiko Tupana'ga rehe oreirūramo ore imombe'urame ganhi'ġga pe me.

² Ymya ore pytaahi'vi cidade de Filipos pe ikwehe. Aerē Filipospeve'ga jigwarajuhu ore rehe. Onhi'ġteuhu ġa ore ve no ore mbotegweteavo. A'ea pe pekwaha.

Aerē ore hoi ġa hugwi orovahema pe pyri cidade de Tessalōnica pe ikwehe'i. Ore ruvame pe pyri ojipe'ġa nohendupotarihu Tupana'ga nhi'ġga no. Emo Tupana'ga ore moirū ore pavēi ojikoty'a. Nurā ore ndoropojihuvi ġa Tupana'ga nhi'ġga mombe'ukatuavo pe me Cristo'ga omano pe ndepyga javo.

³ A'itituhēva'ea ore ei imombe'ukatuavo Tupana'ga nhi'ġga pe me ikwehe'i pe motetirūpotare'yma. Opogwereco katu orokote'varuhue'yma pe me. Nopomoandyandyi ore pehe.

⁴ Ymya Tupana'ga ei oyvyteri pe kako: "Paulo'ġa ko ahembojikohara'ġa ojihe upa. Pyry ko Paulo'ġa imombe'ui nhinhi'ġga Cristo'ga mombe'gwovo nehē," ei Tupana'ga. Nurā ore imombe'ui ganhi'ġga. Torombohory ti ojipe'ġa javo rūi ore imombe'ui ganhi'ġga. A'ea ore imombe'ui Tupana'ga ti torombohory javo. A'ereki gaha okwaha hete orereaporoġita.

⁵ Tupana'ga nhi'ġga mombe'urame ore noronhi'ġgatutehei pe me tonhimohē ti ġa nhande rehe okovo nhanenhi'ġga rehe jave'yma. A'ea pe pekwaha. Ndoroeangavi oroyvyteri pe: Timombe'u ti Tupana'ga nhi'ġga ġa pe. A'ero po ti ġa imombyryvi nhande ve nehē. A'ea rūi ore ei. A'ea Tupana'ga okwaha orereaporoġita kwahava.

⁶ Ndoro'ei ore: Torembohete ti. A'ea rūi ore ei pe me. Ojipe'ġa pe ndoro'ei no.

⁷ Po ore ei a'ea hamo nhande ve ti ġa tombuhu javo hamo, a'ero po pyryvamo hamo. A'ereki ore Cristo'ga moirūharamo oroko. Ahey'ġa gwereco katu gwa'yra'ġa onhyromo. Ahey'ġa javijitehe ore pe nderekokatui orenhyromo ikwehe'i.

⁸ Opoarō hete ore orokovo. Nurā ore imombe'upotahetei pe me Tupana'ga nhi'ġga Jesus Cristo'ga mombe'ua ikwehe'i. Opopoko pota hete ore no. A'ereki ore orovy'a hete pe ndehe.

⁹ Napemoka'nhyimi tuhē pe oreporavykyagwera. Oroporavyky hete ore arimo ypytunimo no ikwehe'i. Ore tuhē oropyhy orojive mbatera. Nurā ore ndoro'ei pe me pembuhu tehe ore ve javo. Nahā ore rekoi imombe'urame pe me Tupana'ga nhi'ġga Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ikwehe'i.

¹⁰ Cristo'gareheva'ero pe pekwaha orerekokatua ore ruvame pe pyri ikwehe'i. A'ea Tupana'ga okwaha no. Pe me ore pyryvamo. Nurā tegwete ojipe'ġa nemimbojahava ore rehe.

¹¹⁻¹² Aheruva'ġa gwa'yra'ġa mbo'e katu. Aheruva'ġa ja ore pe mbo'ekatui pe napenani pe mbohoryva Tupana'ga rehe ikwehe'i. Oro'ero'e hete pe me ikwehe'i: Peko katu ti Tupana'ga mbohoryva jipi. Gaha e'i pe me: "Tuhu ti ġa

upa ji pyri nhirendy'java pyri no,” ei ga. “Ji tuhē tako ġanduvihavamo,” ei ga pe me.

¹³ Oreremimombe'ua renduvame pe ei ikwehe'i: “Yvyakotyve'ġa rūi omombe'uuka Paulo'ġa pe. Tupana'ga tuhē omombe'uuka ġa pe,” pe'e pe. Na tuhē. Tupana'ga nhi'ġa tuhē ore imombe'ui pe me ikwehe'i. A'ero ganhi'ġa herojijyjiji pendeaporoġita pe mombyryva okwahyro pe ndehe pe jikogame ga rehe. Nurā ore ei Tupana'ga pe jipi:

–Pyrý hete Tessalōnicapeve'ġa hendukatui nenhi'ġa, oro'e ore ga pe.

¹⁴ Pehe oreirūramo peko Jesus'gareheve'ġa ja judeus'ġa ja – kiroki Judéiapeve'ġa ojiko Cristo Jesus'ga rehe onhimon'oġa tihendu katu ti Tupana'ga nhi'ġa javo. A'ereki judeus'ġa nde'yja'ġa ndopotari ġajikoga Jesus Cristo'ga rehe okote'varuhuavo ġa pe. Na jitehe pende'yja'ġa ndekote'varuhui pe me ipotare'yma pejikoga Jesus Cristo'ga rehe.

¹⁵ Ymyahū judeusva'ea ojuka Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea. Aerē judeus'ġa Cristo Jesus'ga jukai nhandepojykaharete'ga jukai. Aġwamo ġa jigwarajuhu ore rehe ore mondovo cidades hugwi. Tupana'ga ndopotariuhu ġandekote'varuhua. Okouhu ġa ojipe'ġa ndehe nhaporemō ġa arōe'yma.

¹⁶ A'ereki ġa ore mombi pota ore Jesus Cristo'ga mombe'urame ġa pe. Omombi pota ġa orenhi'ġa tojikogyme judeus'ġarūive'ġa ga rehe javo.

Ymyahū judeus'ġa omombipembipeuhua'jaa'ja Tupana'ga py'a ojihe okote'vate'varuhuavo. Kiro mbapava ġandekote'varuhua reki. A'ereki Tupana'ga ndipygwa'javi a'ero onhimonha'ngavo ġa ndehe kiro.

Ojivy pota Paulova'ea Tessalōnicapeva'ea repiaga'java

¹⁷ Ga oromboja'ogame pe hugwi norombegwei orojirokwaheteavo xaho ti oreirū'ġa ndepiaga javo novīa ikwehe'i. A'ereki ore pe ndepiaga'u hete. Tegwete orehoa reki. Emo ore nopomoka'nhyimi.

¹⁸ Pe pyri ore hopotari. Ji tuhē a'ea'e tajivy ti Tessalōnicapeve'ġa pyri javo novīa. Emo Satanás'ga norembojivyrukari pe pyri.

¹⁹ A'iti tuhē ore pe ndepiapotari. A'ereki ore oroko pe ndehe. A'ero po ti Jesus Cristo'ga rura'javame ore ei: Orereheve'ġa Tessalōnicapeve'ġa ojiko hete nde rehe, oro'e ti ore nehē. A'ea rupi po ti pe ore mbohoryvi Jesus Cristo'ga pyri nehē. Pe ndehe po ti ga ore mboheteri nehē pe pembojikoguka ġa ji rehe javo. Pe tuhē po ti nahā ore ve nehē nhande amame nhandepojykaharete'ga rovai pyteri pe nehē.

²⁰ A'ereki pehe ore mboukwaha. Pehe ore mbohory.

3

¹ Tegwete orepy'a rukatua oji'i. A'ereki ore orokwaha pota pendekoa. Nurā ji ei Silas'ga pavēi Timóteo'ga pavēi: Timondouka ti ġa mo Tessalōnicapeve'ġa pyri, oro'e ore orojohupe. Ore nhomonhi'imbavame ji ei Silas'ga pavēi: Xapyta ti nhande tehe cidade de Atenas pe.

² Ore Timóteo'ga mondouka pe pyri a'ero oji'i. Ga ko nhaneirū'ga. A'ereki ga ojiko Jesus Cristo'ga rehe. Ymya'ī Tupana'ga ga mbuhuruka ore pyri. “Gaha tomombe'u Cristo'ga no,” ei Tupana'ga. Nurā ga ore moirūi Cristo'ga mombe'ua mombe'gwovo.

Timóteo, oro'e ore ga pe oji'i, eho ti a'ero Tessalōnicapeve'ġa pyri. Ere ti ġa pe tojikopigyme ti Jesus Cristo'ga rehe javo. Koji'i ti embohory ġa Jesus'ga rehe.

³ Ere ti ġa pe tomynhyme ti ġapy'a ojipe'ġa jigwarajuhurame ġa ndehe, oro'e ore ga pe mondovo pe pyri.

A'ereki pe tuhē pekwaha Tupana'ga remimbotarimova'ea nhande ve. Ga e'i: “Kiroki ġa ojiko ji rehe – ġa ndehe nhaporemo po ti ojipe'ġa jigwarajuhu nehē,” ei Tupana'ga.

⁴ Orojuvame pe pyri ore ejipei pe me ikwehe'i: Aerē ti ojipe'ġa jigwarajuhu nhande rehe nehē, oro'e ore pe me. Na tuhē reki. A'ereki ġa okouhu nhande rehe nhande arōe'yma. A'ea pe pekwaha.

⁵ Akwaha ko ji hahyrame pe me oji'i. Nurā tegwete jipy'a rukatua. A'ero ji ei Timóteo'ga pe oji'i: Eho ti Tessalōnicapeve'ġa pyri. A'ereki ji akwaha pota ġajikoga Jesus Cristo'ga rehe, a'e ji. Mara'ngu po Diabo'ga ojiroviaruka ġa pe? Mara'ngu po ġa opohia Jesus Cristo'ga hugwi a'ero? Po ġa Diabo'ga reroviari, a'ero po ore poravykytehei Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe raikwehe'i, a'e ji ga pe.

⁶ Nurā Timóteo'ga hoi pe ndepiaga oji'i. Korogwe reki ga jivyri pe hugwi ua pyryva'ea mombe'gwovo ore ve. A'ereki ga e'i: “Tessalōnicapeve'ġa ndopohiri Jesus Cristo'ga hugwi ojikheteavo Tupana'ga rehe,” ei ga ore ve. “Onhoarōarō hete ġa onhimongyavo no,” ei ga. “Ga nhande arōarō hete jitehe. Omondo hete ġa ojeaporogita imohina nhande rehe jipi,” ei ga. “Nhande repiapotarahi ġa jipi. Ehepia ko nhande ġa ndepiapotari jipi. Na jitehe ġa nhande repiapotarahivi no,” ei ga pe mombe'gwombe'gwovo ore ve.

⁷ Tu katu orep'y'a kiro pe ndehe a'ero. A'ereki pe pejiko jitehe Tupana'ga rehe. Mbatera rahya orokwaha hete jipi. Ojipe'ġa ojigwarai ore rehe no. Emo Timóteo'ga uhu pe mombe'gwovo ore ve ore mbohoryryva.

⁸ Pe jikhetero ġwaramo nhandepojy kaharete'ga rehe Jesus'ga rehe ore kwerava'javi oreroryryvamo!

⁹ A'ero ore norombohetepigi tuhē Tupana'ga pejikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe. Oro'e hete ore Tupana'ga pe:

–Orerory hete ore nde rehe. A'ereki Tessalōnicapeve'ġa ojiko nde rehe jipi. Ndepyry hete nde ġa mbojikoguka ejihe ore mbohoryva, oro'e ore Tupana'ga pe.

¹⁰ Arimo ore nhi'ihetei Tupana'ga pe ypytunimo na jitehe no.

–Ore mondoa'ja ti Tessalōnicapeve'ġa pyri, oro'e ore ga pe. Ganembikwahave'yma rehe ore ġa mbo'epotari ġa mbojikoga nde rehe koji'i ti ġa tojiko hete javo, oro'e ore Tupana'ga pe.

¹¹ Nhandervete'ga Tupana'ga tuhē ti torererohouka pe pyri nhandepojy kaharete'ga pavēi Jesus Cristo'ga pavēi, oro'e ore pe me.

¹² Igwaigwavete ti nhandepojy kaharete'ga tapemonhoarōheteuka, oro'e ore. Toarōheteuka ti ga pe me ojipe'ġa nhaporemo, oro'e ore. Opoarō hete ore. Na jitehe ti Jesus Cristo'ga toarōheteuka ġa pe me, oro'e ore.

¹³ Nahā ti Jesus Cristo'ga tapepoko pe mbojikoheteavo ojihe pe mombyryva nehē. A'ero pe amame nhandervete'ga rovai pyteri pe Tupana'ga rovai pyteri pe po ti ga ei pe me nehē: “Ndojari tuhē ite'varuhua pe ndehe.” A'ea tuhē po ti ga ei pe me nehē Jesus Cristo'ga rura'javame ġwemimo'ēhara'ġa pavēi nhaporemo.

4

Paulova'ea e'i nahā ahe tomonhimohē Tupana'ga ojihe javo

¹ Oromombe'u ore Jesus Cristo'ga pe mbo'eavo ga rehe ikwehe'i nahanahā ti peko katu Tupana'ga monhimohema pejihe javo. A'ero nahā pe ndekokatui. Igwaigwavete ore ehetei kiro pe me: Koji'i ti peko katu Tupana'ga monhimohema pejihe. A'ea ore ei pe me Jesus'ga repyga. A'ereki Jesus'ga nhandepojy kaharete'ga ojikoty'a nhande pavēi nhande mbo'eavo a'ea rehe.

² Pe pekwaha oreremimbo'ea – kiroki a'ea rehe ga ore mbo'e pembo'e ti ġa a'ea rehe javo.

³ Kiro Tupana'ga remimbotarimova'ea pe me. A'ea mombe'gwovo ga ei: “Peko pyry hete ti jireheva'ero,” ei ga pe me. “Tapejihe'ari ti ite'varuhua rehe,” ei ga. “Tapejiavykyukari ti penhimbireko'ġarūive'ġa pe. Tapeavykyi ti penhimbireko'ġarūive'ġa,” ei ga pe me.

⁴ “Pekwaha ti penhimbovyvya pejeaporoġitakaturu. Peko pyry pa ti pejikovo nhinhi'ġa rupi ji monhimohema pejihe. A'ero po ti hajiheve'ġa pe mbohete nehē no pyry ġa javo pe me.

⁵ Ndoakwahavihu judeus'ġarūive'ġa gentios'ġa – kiroki ġa ndokoi ji rehe,” ei Tupana'ga. “Ojogwereco te'varuhu ġa ojopotaheteavo. Ga ja rūi ti peko,” ei ga pe me.

⁶ “A'ea pe ji ei a'ero. Tapemoandyandyi ti ojipe'ġa ġanembireko'ġa nderogwove'ỹ pejive pejikote'varuhue'yma,” ei Tupana'ga pe me.

Nanuhū pe ndekote'varuhurame ti nhandepojykaharete'ga ġa ndepygi pe ndehe nehē. A'ea rehe ore opomomorandu hete pekwaha ti javo ikwehe.

⁷ Nhande mo'emo'ērame ojive Tupana'ga ei: “Toko katu ti ġa. Toko pyry ti ġa,” ei ga. Peko te'varuhu ti javo rūi ga ei nhande mo'emo'ērame ojive.

⁸ A'ero ġa – kiroki ġa nohendupotari oreremimombe'ua – yvyakotyve'ga jate rūi ġa nohendupotari. Tupana'ga ġa nohendupotari. Gaha omondo gwa'uva pe pyri pyryva'ea pe pyri.

⁹ Ndakwatijari ti ji pe me kiro penhoarō hete ti javo. A'ereki Tupana'ga tuhē pe mbo'e jipe a'ea rehe.

¹⁰ Pe pearomba tuhē penhiirū'ġa Jesus'gareheve'ġa – kiroki ġa u pegwryi pe nhaporemo Macedōniapeve'ġa gwyri pe. Igwaigwavete ti pearōarō hete oreirūramo, oro'e hete ore a'ero.

¹¹ Pejirokwa ti pejikokatuavo. Peko jate ti ojipe'ġa pyteri pe. Tapehopehoi ti ojipe'ġa pyri ġa ndehe peangaangae'yma. Pe tuhē ti peporavyky katu pejive. Ojikwe ore ei a'ea pe me ikwehe'i.

¹² Peporavyky ti, oro'e ore. A'ero po ti ġa ei nehē – kiroki ġa ndojikogi Jesus Cristo'ga rehe – ġahā e'i: “Pyry hete reki Jesus'gareheve'ġa. A'ereki ġa oporavyky hete ipyhyga mbatera ojive oporanduve'yma,” e po ti ġa pe mboheteavo nehē. Pe poravykyrame po ti mbatera nomominaġwami pe hugwi nehē.

Nhandepojykaharete'ga ti uhura'ja nehē

¹³ Ore torokwahavuka pota pe me oreirūa pe nahanahā Jesus Cristo'gareheve'ġa manorame javo. A'ero po ti pe napenhimongoveveuhui pejehe'oe'yma ahe rehe. Ga ja rūi ti peko – kiroki ġa ndojikogi Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ġa ndovy'ari ojehe'gwovo ahe rehe ndovyri po ti ahe nehē javo.

¹⁴ Omano Jesus'ga raka'e. Aerē ga vyri gwyvya hugwi okwerava'java. A'ea nhande heroviari. Nurā po nhande ei heroviaheteavo hamo: Na jitehe ti omanove'ġa pe nehē. Tupana'ga ti ombuhuruka omanove'ġa Jesus Cristo'ga reheve nehē – kiroki omanove'ġa ojiko Jesus Cristo'ga rehe omanorame. A'ea po nhande heroviari hamo.

¹⁵ Kiro po ti ore imombe'ukatui pe me omanove'ġa jiupiraġwama yvagi pe. Nhandepojykaharete'ga omombe'u a'ea ore ve. Po ti nhande niamanoi ve nehē nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga rura'javame vyva koty nhande koty nehē, a'ero ti nhande ndiahoi tuhē omanove'ġa jiupira renonde nehē nhandehorame Jesus Cristo'ga rovatiamo nehē.

¹⁶ Nhandepojykaharete'ga tuhē ti ga rura'javi nehē yvaga hugwi ojyva nehē Jesus Cristo'ga. Ojyvame ti ga onhi'ġa mbuhuhetei nhande koty

nehẽ. Ohapukai ti Tupana'gapyrive'ga nduvihavuhu'ga nehẽ. Tupana'ga apoa trombeta ti onhi'ĩ nehẽ no. A'ero ti omanove'ga vyri na'ẽ gwyvya hugwi okwerava'java nehẽ – kiroki omanove'ga ojiko Jesus Cristo'ga rehe omanorame.

¹⁷ A'ero ti Tupana'ga nhande manoe'ymame nhande pyhypavi okwerava'jave'ga ndeheve nhande rerogwovo Jesus Cristo'ga rovatiamouka nehẽ. Nahã ti ga nhande mono'ono'o'gi okwerava'jave'ga ndeheve yvaḡatiḡa pype nehẽ Jesus Cristo'ga rovatiamouka yvatea gwyra koty nehẽ. A'ero ti nhande ruyi Jesus Cristo'ga pyri avuirama nehẽ.

¹⁸ Tapenhimongovevehui ti Jesus Cristo'gareheve'ga manorame a'ero. Pe'ji ti pejohupe: “Pekwahava'ja ti Paulo'ga remimbo'eagwera nhande ve. A'ereki ga e'i: ‘Aerẽ ti Jesus Cristo'ga rura'javi omanove'ga mbovyia nehẽ ojiheva'ea mbovyia ahe mbogwerava'java nehẽ,’ ei Paulo'ga nhande ve,” pe'ji ti pejohupe nehẽ. Nahã ti penhombohory inoḡatuavo pejipy'a.

5

Xanhimboavujikwe ti nhandepojykaharete'ga rura pota

¹ Marã po ti ji ikwatijari pe me Jesus Cristo'ga rura'jahavaḡwama rehe? A'ereki a'ea rehe pe pekwahavipe aerẽ po ti ga ruri vyva koty nhande koty nehẽ javo.

² A'ereki pe tuhẽ pekwaha hete nahã: Ahe ndokwahavi iporomive'ga ruraḡwama aheronga pype ypytunimo ga mboha'uve'yma. A'ereki iporomive'ga nomombe'ui ahe ve. Na jitehe ahe ndokwahavi Jesus Cristo'ga rura'jahava maname po ti ga ruri nehẽ javo. A'ereki Jesus Cristo'ga nomombe'ui a'ea ahe ve. A'ea pe pekwaha hete.

³ Tegwete ipuru'avehẽa ka'nhyhava oja'yra rahya hugwi. Ndy! e te hahyrame hẽarembeypya. Na jitehe ti tegwete Jesus'gareheve'garũive'ga ka'nhyhava hahya hugwi nehẽ. Tiruahũ ranuhũ po ti ḡa pe nehẽ. Nurã ti ḡa etehei garura'java renonde nehẽ: “Tu katu nhandepy'a. Nimotiruahũhavi nhande ve,” e po ti ḡa novãa ga mboha'uve'yma nehẽ. Emo kotihĩ po ti tiruahũ ḡa pe nehẽ. A'ea ko ḡahoḡwama hahyhava ruvihai pe.

⁴ Oreirũramo pe ki a'e te ḡa ja rũi – kiroki ḡa ndojikogi Jesus Cristo'ga rehe okote'varuhuavo. Ga jikoge'yma ḡwaramo nhande ei ḡa pe ypytunahivareheve'ga'jave'ga. Pejikoga ḡwaramo Jesus Cristo'ga rehe ji ei pe me: Pe ko ḡa ja rũi. Pe pekwaha Jesus Cristo'ga rura pota aerẽ ti ga ruri nehẽ javo. Nurã ti garura'java napemo'maḡuhũi nehẽ. Iporomive'ga rura ahe mo'maḡuhũ. A'ereki ahe nomboha'uvi ga. Garura ja rũi po ti Jesus Cristo'ga rura pe me nehẽ.

⁵ Pehe nhaporemõ pejiko Jesus Cristo'ga rehe pejikokatuavo. Nurã nhande ei nhandejive: Nhande xako kojahuarupive'ga'java'ero. Nhande ko ḡa ja rũi – kiroki ḡa ndojikogi Jesus'ga rehe okote'varuhuavo. Ypytunahivareheve'ga'jave'ga xa'e nhande ḡa pe. Nhande ḡa ja rũi.

⁶ Nurã ti xajirokwa nhanenhimbovyvya Jesus Cristo'ga rura ra'aromo. Ga ja rũi ti xako – kiroki ḡa ombopogwe aherekote'varuhua garura ra'arõ'e'yma.

⁷ Ypytunahivareheve'ga'jave'ga ndojirokwari pyryva'ea rehe heagwryve'ga ja Jesus Cristo'ga rura ra'arõ'e'yma. Ga ombopogweuhu aherekote'varuhua.

⁸ Nhande ki a'e te arimorupive'ga'java'ero xako. Xanhimbovyvy ti a'ero. Soldados'ga omongi itaheteva'ea metal apopyra onhia'nguavo tegwete nhandepoti'a kutuhava javo. Xako ti ḡa ja nhanenhia'nguavo. Xanhia'ngu ti ite'varuhua hugwi. Xajiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe a'ero ga arõheteavo ojipe'ga arõheteavo no. A'ereki nhandejikoga rupi nhande

nhia'ngui. Nhaneremiarõa rupi nhande nhia'ngui. Soldados'ga ono akan-
itara onhia'nguavo tonupãyme ti ãa nhaneakaãa javo. Xako ti ãa ja
nhanenhia'nguavo. Xanhia'ngu ti ite'varuhua hugwi. Tikwaha ti nhan-
dererohoagwama yvagi pe Tupana'ga pyri. A'ereki nhanerembikwahava
rupi nhande nhia'ngui.

⁹ A'ereki nhande mo'emo'ërame Tupana'ga nde'i: "Aerë ti ji ãa mom-
bori tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehë." A'ea rüi ga ei nhande
mo'emo'ërame. A'ereki ga e'i: "Aerë jijipyri ti ji ãa nderurukari Jesus Cristo'ga
pe ãapojoykaharete'ga pe nehë," ei ga.

¹⁰ Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga omano nhande repyga nhan-
derekote'varuhua momboa tuhu ãa ji pyri upa avuirama javo. A'ero nhande
manorame nhande ruvi ga pyri. Na jitehe nhande ruvi ga pyri nhanema-
noe'ymame.

¹¹ A'ero ore ei pe me: Nane'ymi ti penhombohory inoãatuavo pejopy'a.
Pemombe'u katu ti Jesus Cristo'ga pejuhupe penhombojikoguka ga rehe jipi.
Aãwamo vehevi pe jopokogi nahã ga mombe'ukatuavo pejuhupe.

Mbapavamo Paulova'ea omoãita Tessalõnicapeva'ea

¹² Kiro ore ehetei pe me oreirüa pe: Pemondo ti pejeaporoãita imohina
pendepiakatuhara'ga ndehe. A'ereki nhandepojoykaharete'ga omo'emo'ë ãa
toko ti ãa pembo'eharamo pendepiakatuharamo. A'ero ãa nduvi pe pyri
oporavykyheteavo pe mbo'ekatuavo Tupana'ga nhi'iga rehe.

¹³ Pemondo tuhë ti pejeaporoãita imohina ãa ndehe ãa arõheteavo ãa
poravykyro ãwaramo pepyteri pe. Tapejogwayvari ti.

¹⁴ Kiro ore ehetei pe me oreirüa pe pepyteripeve'ga ndehe: Pe'ji ti nim-
botepotarive'ga pe: "Pejirokwa ti pejiporavykykatuavo." A'ea ti pe'ji hete
ga pe. Pembohory ti okyhyjive'ga inoãatuavo ãapy'a - kiroki ga oko tehe
ãapy'a. Kiroki ga ndojikohetei Jesus'ga rehe - pembojikoheteuka ti ãa.
Tapenhimbaekwahivi ti ojipe'ga ndehe pejikokatupava ga pe.

¹⁵ Ojipe'ga ndekote'varuhurame pe me tapejipygi tuhë ti ãa ndehe pe-
jikote'varuhue'yma ga pe. Pe me nhaporemõ ore ei. Nane'ymi ti peko katu
pejuhupe pejikovo. Peko katu pa ti hajiheve'ga pe no.

¹⁶ Nane'ymi ti pejoryjory pejikovo.

¹⁷ Nane'ymi ti tapenhi'imbigi Tupana'ga pe jipi.

¹⁸ Hahyrame pe me ti pe'ji Tupana'ga pe: "Nane'ymi ndepyry hete ore ve."
Hahye'ymame pe me ti pe'ji ga pe: "Nane'ymi ndepyry hete ore ve." Nava'ea
Tupana'ga opota pejoryva ojihe penhi'inhi'iga ojive. A'ereki pe pejikoty'a
Cristo Jesus'ga pavëi.

¹⁹ Tapemombigi ti Tupana'ga ra'uva penhimbo'ërame. Pehendu katu ti
inhi'iga.

²⁰ Po ojipe'ga imombe'upotaramo nahã Tupana'ga ei javo, a'ero
tape'etevaruhui ore norohendupotari jave'yma ga pe.

²¹ Pekwaha na'ë ti a'itituhëva'ea. Po Tupana'ga nhi'iga rüi ãa imombe'ui,
taperoviari ti ãa. Po Tupana'ga nhi'iga tuhë ãa imombe'ui, a'ero ti perovia
ga. Pekwaha pa ti jipi ikwahava Tupana'ga remimbuhura. Pyryva'ea ti
pembopogwe a'ero.

²² Emo tapejihe'ari ti ite'varuhua rehe nhaporemõ imbopogwee'yma.

²³ Tupana'ga onoãatu vvyakotyve'ga py'a. Ga tuhë ti tapemomyry hete
tokote'varuhuyme tuhë ãa javo. Tohepia katu ti ga pendeaporoãita to-
japyakate'varuhuyme ti ãa javo. Tapendepia katu ti ga tojikopigyme ti ãa
ji rehe javo. Tapendepia katu ti ga tokote'varuhuyme ti ãa javo. Po nahã
ga pe nderekoi, a'ero pe pyryvamo tuhë. A'ero pendeaporoãita pyryvamo

no. A'ero nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga rura'javame yvya koty po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ: “Ndojari tuhẽ ite'varuhua pe ndehe,” e po ti ga nehẽ. A'ea pa ore ei. A'ereki ore oropota Tupana'ga pyryva pe me.

²⁴Tupana'ga e'i pe me ikwehe'i: “Peko ti Jesus'gareheva'ea pejikoga ji rehe pejikokatuavo. A'ero po ti ji pe mombyryvi nehẽ.” Nopiriani ga o'eagwera. A'ero ti ga pe mombyryvi pe ndepiakatuavo nehẽ.

²⁵Kiro ore ei pe me oreirũa pe: Penhi'inhĩĩ ti Tupana'ga pe ore repyga epoko ti Paulo'ga imombyryva ġa pe javo.

Paulova'ea omondouka onhi'ĩga Tessalõnicapeva'ea pe

²⁶Pe'anhuvamba ti pevove'ga nhaneirũ'ga ore repyga.

²⁷Ji a'e hete pe me kiro: Pemonhiĩ ti nhirembikwatijara ġa pe nhaporemo tohendu pa ti ġa javo. A'ereki a'ea nhandepojykaharete'ga opota, a'e hete ji pe me.

²⁸Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry pe me.

PAULOVA'EA OMOMBE'UA'JA TESSALÔNICAPEVA'EA PE Segunda Carta de Paulo aos Tessalonicenses

¹ Três ore rekoi ikwatijaharamo pe me: Jihi Pauloramo Silas'ga pavêi Timóteo'ga pavêi. Kiro ore ikwatijarukari imondovouka pe me cidade de Tessalônica – perope peko Tupana'gareheva'ero nhanderuvete'gareheva'ero pejikovo Jesus Cristo'gareheva'ero nhandepojykaharete'gareheva'ero.

² Kiro ore ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavêi nhandepojykaharete'ga pavêi. Tonoĝatu ti ĝa pepy'a, oro'e ore pyryva'ea pota pe me.

Tupana'ga reaporogitakua Jesus Cristo'ga rura'javame

³ Pe me oreirũa pe ore ei: Toro'e tuhẽ Tupana'ga pe ndepyry hete nde javo ga pe. A'ereki ga pe mombyrymbyry. A'ero ore roryroryvamo ga rehe. Pyry ore ei na Tupana'ga pe pe mombe'gwovo jipi. A'ereki igwaigwavete pe pejiko hete ga rehe. Pe nhaporemõ penhoaromba hete tuhẽ no.

⁴ Nurã ore tuhẽ pe mbohetei pe mombe'gwombe'gwovo ojipe'ga pyteri pe – perope ĝa ojatyka jipi Jesus'gareheva'ero tihendu katu Tupana'ga nhi'igã javo. Oro'e ore ĝa pe: Tessalônicapeve'ĝa ojiko hete Jesus Cristo'ga rehe. Ojipe'ga jigwarairame ĝa ndehe ĝa ndopohiri jitehe reki Tupana'ga hugwi. Hahyva'ea pe nhaporemõ ĝa nhimomiranambavi ojikheteavo Jesus'ga rehe, oro'e ore ĝa pe pe mombe'gwombe'gwovo.

⁵ Pe jikopige'ymame a'ea hepiukari Tupana'ga rekokatua. A'ereki ĝa jigwarairame pe ndehe Tupana'ga pe mombyry pe mboavujikwea tuhu ti ĝa upa ji pyri avuirama nehẽ javo. A'ereki pe penhimomirana hahyva'ea pe pejikoga ĝwaramo ga rehe.

⁶ Pyry po ti Tupana'ga pe ga pe ndepygi ĝa ndehe nehẽ ĝa jigwarairo ĝwaramo pe ndehe.

⁷ Tupana'ga po ti imombigi hahyva'ea pe me ore ve nehẽ no inoĝatuavo nhandepy'a Jesus Cristo'ga jipiukarame ua yvaga hugwi ojipyryve'ĝa pavêi ipopoakaheteve'ĝa pavêi nehẽ yvagipeve'ĝa.

⁸ Tata rendya pyteri pe ti ga ruri imondovo hahyva'ea ĝa pe nehẽ – kiroki ĝa ndojikogi Tupana'ga rehe hendukatue'yma pyryva'ea nhandepojykaharete'ga mombe'ua Jesus Cristo'ga mombe'ua.

⁹ A'ero ti Jesus Cristo'ga ĝa mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ topyta ti ĝa ipype avuirama javo. Nahã ĝamondoagwama nhandepojykaharete'ga hugwi ipopoakaheteve'ga hugwi garendy'java hugwi.

¹⁰ Nahã po ti ĝa pe nehẽ ga rura'javame yvya koty nehẽ.

Nhiremimo'ẽhara'ĝa ti tanhimbohete tuhẽ javo ti ga uhu nehẽ. Uhu ti ga tonhimomby'a pa ti ĝa ji rehe jipopoakahetea rehe javo. Pehe ti penhimomby'a ga mboheteavo ĝa pavêi no ndorohepiagangavi nanongara'ga javo ga rura'javame nehẽ. A'ereki pe perovia oreremimombe'uagwera.

¹¹ A'ero ore ei Tupana'ga pe pe mombe'gwombe'gwovo jipi:

–Eremo'emo'ẽ nde Tessalônicapeve'ĝa ikwehe'i toko ti ĝa Cristo'gareheva'ero javo. Nurã ti emomyrymbyry ĝa mongovo enhimimbotarimova'ea rupi. Ga oko katu pota jipi nde nhi'ipo'rupota ojikoga ĝwaramo nde rehe. Emongo katu ti ĝa a'ero epopoakara pyvõ ĝa pokoga.

¹² A'ea ore ei Tupana'ga pe jipi. A'ero po ti pekotyve'ĝa ei nehẽ: “Jesus Cristo'ga herojijyjijyi ĝandeaporogita ĝa mombyryva. A'ero ĝa ndekokatui.

Jesus Cristo'ga pyry hete ġapojkaharete'ga!” A'ea ti pekotyve'ġa ei pe mombe'gwovo nehē. A'ereki ore oronhi'ĩ Tupana'ga pe emombyry ti Tessalōnicapeve'ġa javo. A'ero po ti pyry hete pe me nehē pejikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavēi. A'ea Tupana'ga opota hete no Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi. A'ereki ġa omombyry pota pe me.

2

Jesus Cristo'ga ti uhura'ja tiruahūheteve'ga jipiukarirē

¹ Kiro ore imombe'ua'javi pe me oreirūa pe nhandepojkaharete'ga rura'javaġwama Jesus Cristo'ga rura'javaġwama. Aerē po ti ga ruri nhande mono'oġa ojipyri, oro'e ore imombe'ua'java.

² Ojipe'ga po e'i tehe pe me: “Uhura'ja reki Cristo'ga,” e po ga. A'ea jitehe po ojipe'ga e'i tehe Tupana'ga ra'uva omombe'u a'ea ji ve javo. Ojipe'ga po e'i tehe no Paulo'ġa okwatija nanongara javo. Kiro ore ehetei pe me: Ga erame na, tapemongoteheukaripei ġa pe pejipy'a ġa'etehea rehe. Aerē gwe ti Jesus Cristo'ga rura'javi nhande mono'ono'oġa ojipyri nhande rerogwovo ojupi nehē.

³ Tapenhimoandyandyjukari'i'i ti nanongara rehe.

Kiro po ti ore imombe'ui Cristo'ga rura'java renondehava pe me. Jesus Cristo'ga rure'ymame ti he'yive'ġa pohiri Tupana'ga hugwi hendupotara'jave'yma ganhi'igā nehē. Cristo'ga rura renonde ti tiruahūheteve'ga jipiukari nehē novīa. A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i ga pe: “Aerē ti ji ga mondoi ji hugwi hahyva'ea ruvihava pype nehē. Tiruahū hete tuhē ti ga pe pevo jipi a'ero nehē,” ei Tupana'ga.

⁴ Tupana'ga movahīharamo ti tiruahūheteve'ga ei nehē: “Jihi ko ġa hohe – kiroki ġa pe ġa e'i tehe Tupana. Jihi ko ġanemimbohetehehava hohe pa no,” e'i ti ga onhimboheteavo nehē. “Yvyakotyve'ġa tanhimbohete kiro, jihi jate,” e'i hete ti ga nehē. A'ero ti ga apygi Tupana'ga ryrua pype vehevi oina nehē ji ko Tupana tuhē javo.

⁵ Ji a'ea mombe'u pa pe me jiruvame pe pyri Tessalōnica pe ikwehe'i. Pemoka'nhy pe nhiremimombe'uagwera naerū?

⁶ Pe pemoka'nhy a'ea – kiroki a'ea nombojipiukari tiruahūheteve'ga kiro. Aerē ti gambojipiukara apiavo ihoi nehē.

⁷ Ndojipiukari ve tiruahūheteve'ga upa novīa. Emo okote'varuhuve'ġa oko reki tiruahūheteve'ga reaporogita rupi kiro Tupana'ga movahiamo avo yvya koty okovo. Jesus'gareheva'ero nhande jate tikwaha a'ea. U ve gambojipiukare'ŷva'ea. Aerē ti ihoi japiavo a'ea pe'ahava apiavo nehē.

⁸ Kirē a'ea rakykweri ti tiruahūheteve'ga jipiukari okote'varuhuheteavo nehē.

A'ero ti nhandepojkaharete'ga tiruahūheteve'ga jukai opytua pyvō ga noġa. Omombi ga gapopoakara ġwendy'java pyvō nehē ura'javame nehē Jesus'ga.

⁹ Kiro ore imombe'ua'jakatui tiruahūheteve'ga jipiukaraġwama. Satanás'ga popoakara rerekovo ti tiruahūheteve'ga jipiukari nehē. A'ereki Satanás'ga ga pojyka ga moiruamo. Nurā ti tiruahūheteve'ga popoakahetero japovo hepiukahava ahemonhimomby'aheteva'ea no Tupana'ga oapouka ji ve javo o'mbero.

¹⁰ Okote'varuhuparavuhua rupi po ti tiruahūheteve'ga ġa moandyandyi a'ero nehē – kiroki ġa oho hahyva'ea ruvihava viara rupi. Oho tuhē ti ġa hahyva'ea ruvihava pype nehē. A'ereki ġa nohendupotari a'itituhēva'ea Jesus'ga mombe'ua rehe okove'ŷ imomborukare'yma Jesus Cristo'ga pe okote'varuhua a'ero.

¹¹ Nurāro ġwaramo ti Tupana'ga heroviarukari ġa pe mbehea nehē.

¹² Nahā po ti Tupana'ga ġa nderekoi nehē toho ti ġa hahyva'ea ruvihava pype nehē javo – kiroki ġa nhaporemō ndogweroviari a'itituhēva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua gworygworyvamo okote'varuhua rehe.

Jypya vehevi Tupana'ga ahe mo'emo'ē Cristo'gareheva'ero

¹³ Pe me oreirūa pe ore ei: Nhandepojkaharete'ga pe arō hete. Nane'ymi toro'e tuhē Tupana'ga pe a'ero ndepyr̄y hete nde javo ga pe. A'ereki jypya vehevi ga pe mo'emo'ē pe mongovo Cristo'gareheva'ero tambopyahuuka ti ji ġandeaporoġita javo. A'ero gara'uva pendeaporoġita rerōjijyi imombyryva. Pe perovia a'itituhēva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua. Nahā Tupana'ga pendeaporoġita mbopyahuukari.

¹⁴ Nanongara Tupana'ga opota hete. Na tuhē. Ga omombe'uuka ore ve pyryva'ea Jesus'ga mombe'ua tipyahu ti Tessalōnicapeve'ġa ndeaporoġita javo. “Nahā ti ġa togwereko opojkaharete'ga katuhetea Jesus Cristo'ga katuhetea nehē no,” ei Tupana'ga.

¹⁵ A'ero ti pejiko hete Jesus Cristo'ga rehe jipi oreirūramo. Tapepohiri ti oreremimbo'ea hugwi. Oreremimombe'ua ti perovia hete. Orerembikwatijara ti perovia hete no.

¹⁶⁻¹⁷ Nhanderuvete'ga Tupana'ga nhande arōhetei. Ga onoġatu nhandepyr̄y'a jipi nhande mbohoryva avuirama. Ga nhande mbojiko ojihe jipi. Nurā ore ei: Ga ti nhande reroho yvagi pe nehē. Nahā ga rekoi. A'ereki ga pyry nhande ve. A'ero ore ei: Jesus Cristo'ga tuhē ti tonoġatu pepyr̄y'a pe mbohoryva pe moiruamo Tupana'ga pavēi. Toapoparavuhuuka ti ġa pe me pyryva'ea jipi. Tomombe'uparavuhuuka ti ġa pe me pyryva'ea jipi no, oro'e ore.

3

Paulova'ea omombe'u penhi'ī ti Tupana'ga pe ore repyga javo

¹ Kiro po ti ore imombe'upavi pe me oreirūa pe nehē. Oromombe'u pota ore pyryva'ea ojipe'ġa pe tojiko ti ġa Jesus Cristo'ga rehe. Pe'ji ti Tupana'ga pe ore repyga a'ero: “Emoirū ti Paulo'ġa ġa Jesus Cristo'ga mombe'urame ojipe'ġa pe tomonhimoanha ti ġa orepojkaharete'ga mombe'ua imondovo. Kotihī po ti he'yjuhuve'ġa henduvi gamombe'ua a'ero ojikoga ga rehe ga reroviaheteavo ore javijitehe nehē,” pe'ji ga pe.

² Ojipea pe'ji ti Tupana'ga pe no: “Ehepy ti Paulo'ġa ite'varuhuve'ġa ti tokote'varuhuyme ġa pe,” pe'ji ti ga pe. “A'ereki ite'varuhuve'ġa nomombe'uukari nenhi'īga Paulo'ġa pe gweaporoġitate'varuhuavo.” Pe'ji ti a'ea Tupana'ga pe torepoko ti ga. A'ereki he'yive'ġa ndogweroviari Jesus Cristo'ga mombe'ua hendukatue'yma onhimongyavo.

³ Emo nhanembojikoharamo Jesus Cristo'ga oko. A'ero ti ga napembopohirukari ojihugwi pe mbopopoaka pe mbojikoheteavo ojihe nehē Satanás'ga ti togweroviarukaryme ġa pe onhi'īga javo. A'ereki Satanás'ga pe mōngo te'varuhu pota.

⁴ Pehendu katu pe orenhi'īga pe me ikwehe'i. Nane'ymi po ti pe ore rendukatui a'ero nehē. A'ea ore ei. A'ereki nhandepojkaharete'ga Jesus Cristo'ga ore mbojiko pe ndehe.

⁵ Kiro ore ei: Tokwahavuka ti nhandepojkaharete'ga pe me Tupana'ga remiarōhetea. Onhimomirana Cristo'ga hahyva'ea pe hako. A'ea ti ga tokwahavuka pe me no. “Ji javijitehe ti ġa nhimomiranami hahyva'ea pe a'ero nehē,” ei ga.

Oporavyky po ahe hamo

⁶ Peko pe oreirūa pejikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe ore ja. Nurã ore ei pe me peporavyky katu ti pejikokatuavo javo ikwehe'i. Jararamo pe napehendukatupotari orenhi'iġa pevevugwehetero pejikovo ojipe'ġa mbatera rehe. Tapejihe'ari ivevugweuhuve'ġa ndehe nhaporemō. Nahã ore ehetei pe me. A'ereki a'ea rehe nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga pe mbo'euka ore ve.

⁷ Ore javijitehe po pe peko a'ero hamo pejivevugwee'yama. Pe tuhẽ pekwaha a'ea. Ndorevevugwei ore pepyteri pe ikwehe'i.

⁸ Oromondo ore itambere'ia pe me pe imbuhurame mbatera ore ve. Oroporavyky hete ore ypytunimo arimo orojupa ipyhyga mbatera orojive tombuhuteheyme ti ġa ore ve mbatera javo ikwehe'i.

⁹ Oromombe'u katu ore Tupana'ga nhi'iġa pe me ikwehe'i. Nurã po pyry tuhẽ ore ipyhygi mbatera pe hugwi imondoe'yama pe me ikwehe'i novia. Emo ore oro'e orojive: Xaporavyky hete ti ipyhyga mbatera nhandejive nhandeporanduve'yama. Nhande repiagame ti Tessalõnicapeve'ġa oporavyky nhande javijitehe ipyhyga mbatera ojive nehẽ no, oro'e ore ikwehe.

¹⁰ Orojuvame pe pyri ore ere'ei pe me ikwehe'i: To'uyme ti ġa – kiroki ġa ndoporavykypotari okovo. Tapemondo ti mbatera ġa pe a'ero, oro'e hete ore ikwehe'i.

¹¹ A'ea ore ei kiro ikwahavukara'java pe me. A'ereki ojipe'ġa e'i ore ve pepyteripeve'ġa mombe'gwovo: “Tessalõnicapeve'ġa mo nohendukatui ovevugwero,” ei ġa. “Ndoporavykyi'i'i ġa okovo,” ei ġa. “Ga oko tehe ojivyjivya oporogwyruva tehe okovo ojipe'ġa mombituva,” ei ġa ore ve kiro.

¹² Nanongara'ġa pe ore ehetei – kiroki ġa ndoporavykypotari oporogwyruva okovo – ġa pe ore ere'ei: Pekoate ti pejiporavykyavo ipyhyga mbatera pejive, oro'e ore ġa pe. A'ereki nahã nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ġa mbo'euka ore ve.

¹³ Pe ki a'e te peporavykypotava'ero nane'ymi ti peko katu pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejikweraje'yama hehe.

¹⁴ Po ġa mo nohendupotari orerembikwatijara ojive, penhimombaragwaha ti ġa ndehe. A'ero ti ġa ndehe tapejihe'ari tipoyjayjaryme ti ġa. A'ero po ti ġa herojijyi ojeaporoġita nehẽ.

¹⁵ Tapekote'varuhui ti ġa pe. A'ereki ġa peirūramo. Pe'epe'e hete ti ġa pe ġa mbo'ekatuavo peko katu ti javo ġa pe.

Mbapavamo Paulova'ea okwatija Tessalõnicapeva'ea pe

¹⁶ Nhandepojykaharete'ga onoġatu ojiheve'ġa py'a. Nurã ore ei: Ga tuhẽ ti tonoġatu pepy'a jipi ite'varuhurame pe me. Ite'varuhue'ymame pe me ti ga tonoġatu jitehe pepy'a jipi. Toko ti ga pe pavẽi nhaporemō, oro'e ore.

¹⁷ Kiro ji tuhẽ Pauloramō ji ei ikwatija pe me. Pehepia ti nhirembikwatijara papel rehe. Nahã ji ikwatijari jipoa pyvõ inoġa jirera papel rehe ikwatijaramo ojipe'ġape'ġa pe. Nahã ġa ikwahavi Paulo'ga tuhẽ ombuhu ġwembi'ea nhande ve javo.

¹⁸ Kiro ore ei: Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry pe me nhaporemō.

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY TIMÓTEOVA'EA PE Primeira Carta de Paulo a Timóteo

¹ Jihi ko Pauloramo Cristo Jesus'ga moirũharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe a'ero Cristo Jesus'ga mombe'gwovo. A'ereki nhanembopiro'yharamo Tupana'ga e'i ji ve eko ti Cristo'ga moirũharamo ga mombe'gwovo javo. Cristo Jesus'ga e'i ji ve no ji mongovo omoirũharamo onhimombe'uuka ji ve. Ga rehe tuhẽ nhande xajiko gaha po ti nhande reroho yvagi pe nehẽ javo.

² Timóteo, kiro ji ikwatijari nhinhi'iga imondouka pevo nde ve. Nde ko jira'yra'java'ea. A'ereki nde erejiko Jesus Cristo'ga rehe ji ga mombe'urame nde ve.

Kiro ji ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomomyry nde ve Jesus Cristo'ga pavẽi nhandepojykaharete'ga pavẽi. Tandeporogwety ti ġa. Tonoġatu ti ġa ndepy'a, a'e ji.

Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea ojipeva'ea omombe'u

³ Ymyaĩ ji hoi cidade de Macedônia pe ikwehe'i. Jihorame ji ei nde ve: Epyta ti cidade de Éfeso pe teremombi ti ġa - kiroki ġa ombo'e ġa Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe.

Kiro ji ea'javi a'ea pe jitehe. Ere ti ġa pe: "Tapembo'ea'javi ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe Tupana'ga remiarõ'e'ỹva'ea rehe," ere ti ġa pe.

⁴ "Pepohi ti penhimimombe'utehea hugwi. Tapemombe'umbe'utehei penhemboypya aherakykwepohara jipi no," ere ti ġa pe. A'ereki imombe'umbe'uteherame ojipe'ġa onhonhi'igayva hehe. Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'ua aheremboypya mombe'ua pavẽi ndokwahavukari Tupana'ga remimbotarimova'ea ġa pe. Ojikogame jate Jesus Cristo'ga rehe ġa ikwahavi Tupana'ga remimbotarimova'ea.

⁵ A'e ji nde ve a'ero: Emombi ti ġanemimbo'ea. A'ereki ji apota ndepyrive'ġa nhoarõhetea. Imombopavukarame okote'varuhua Tupana'ga pe opohia onhimimombe'utehea hugwi, ġa onhoarõ hete tuhẽ. Gweaporoġitapyryvame ġa onhoarõ hete tuhẽ. Ojikogame Jesus Cristo'ga rehe ġa onhoarõ hete tuhẽ.

⁶ Nanongara rehe jararamo ġa ndokoi okote'varuhuavo. A'ero ġa imombe'utehei mbatera.

⁷ Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe Tupana'ga rembikwatijarukara rehe ġa ġa mbo'e pota novã. Emo onhi'igame ġa ndokwahavi. Gwemimombe'uhetea ġa ndokwahavi no.

⁸ Xa'e nhande: Moisésva'ea remimbo'ea pyry hete nhande imombe'ukaturame Tupana'ga remimbotarimova'ea okote'varuhuve'ġa momoranduva.

⁹ A'ereki tikwaha nhande. Pyryve'ġa pe rũi Tupana'ga ei ikwatijarukarame javo. Momi ko ġa - kiroki ġa pe Tupana'ga e'i ikwatijarukarame Moisésva'ea pe:

Tupana'ga nhi'ĩpo'rue'ỹve'ġa

Tupana'ga nhi'iga rendukatue'ỹve'ġa

Tupana'gareheve'ġarũive'ġa

okote'varuhuve'ġa

kiroki ġa ndokoi Tupana'ga rehe ndapyryvive'ġa

kiroki ġa Tupana'ga movahĩ tiruahũve'ġa

kiroki ġa ojuka uva'ġa

kiroki ġa ojuka oy'ġa

iporojukahara'ga nhaporemó

¹⁰ kiroki ġa gweroho ojive ġwembireko'ġarũive'ġa
kiroki akwaimbae'ġa memei ojogwerekó ġwembirekoro
kiroki kunhangwera'ġa memei ojogwerekó ġwembirekoro
kiroki ġa omi ojipe'ġa ġande'yja'ġa hugwi ġa mboporavykyavo
i'mbeve'ġa

kiroki ġa e'i o'mbero a'iti tuhẽ javo

kiroki ġa nohendukatui Tupana'ga nhi'ġa ġaremimbo'ekatuukara
a'itituhẽva'ea.

Ga pe nhaporemó Tupana'ga ei ikwatijaruka Moisésva'ea pe pepohi ti pe-
jikote'varuhua hugwi javo. Ga nhaporemó oko te'varuhu hendukatue'yma
a'itituhẽva'ea Tupana'ga remimombe'ukatuukara.

¹¹ Tupana'ga remimbo'ekatuukara ko Jesus Cristo'ga mombe'ua – kiroki a'ea
ji amombe'u Tupana'ga ero ġwaramo ji ve. Jesus'ga mombe'ua okwahavuka
Tupana'ga popoakahetekatua garoryhetea no.

Tupana'ga pyry hete Paulova'ea pe

¹² Jirory hete ji nhandepojoykaharete'ga rehe Cristo Jesus'ga rehe. A'e ji ga
pe:

–Ndepyry hete nde. A'ereki nde ji poko ji mbopopoakaruka enhi-
mombe'ukatuuka ji ve. Ndepyry hete nde. A'ereki ji ve nde ere'e: “Nde po
ti ji mombe'ukatui nehẽ. Nurã ji ei nde ve: Ji mombe'u ti a'ero,” ere nde ji ve,
a'e ji Jesus'ga pe.

¹³ Jijikoge'yname Cristo Jesus'ga rehe ji ete'varuhui ga mombe'gwovo
ojipe'ġa pe kako. Gaha ranuhũ! Tupana'ga ra'ya'ga rũi po ga, a'e ji.
Jirekote'varuhuavo ga rehe ji jigwarai gareheve'ġa ndehe. Nahanahã ji ga
mbotegweteuhui. Emo Cristo Jesus'ga ji porogwety. A'ereki ga rehe ji-
jikoge'yma ġwaramo ji ndakwahavihu jirekote'varuhuavo ga rehe ġa ndehe
no.

¹⁴ Pyry hete Cristo Jesus'ga ji ve nhandepojoykaharete'ga. Ga ji arõ hete ji
mbojikoguka ojihe ojipe'ġa arõheteuka ji ve.

¹⁵ A'itituhẽva'ea nhande ei. Togwerovia hete ti ġa a'ero nhande pavẽi. Ymya
Cristo Jesus'ga uhu yvya koty tamombo ti ji vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua
ġa hugwi javo, xa'e nhande a'itituhẽva'ea mombe'gwovo. Ga hohe pa reki ji
ako te'varuhu kako.

¹⁶ Emo Tupana'ga ji porogwety. A'ereki ga e'i ojivytyteri pe: “Tomombo ti
Jesus Cristo'ga Paulo'ga rekote'varuhua ga hugwi nehẽ. A'ero po ti Paulo'ga
rekoi ikwahavukahavamo ġa pe – kiroki ġa ndojikogi ve ji rehe. Okwaha
po ti ġa Paulo'ga rekote'varuhua mombora a'ero nehẽ. A'ero po ti ġa ei
nehẽ: ‘Pyry Jesus Cristo'ga! Nonhimonha'ngai ga onhimomiranaheteavo
Paulo'ga rekote'varuhua pe aerẽ po ti ga imomborukari ji ve javo,’ e po
ti ġa nehẽ. ‘Ndoporogwetyipi ga Paulo'ga. A'ereki ga omombo Paulo'ga
hugwi ġarekote'varuhuhetea,’ e po ti ġa nehẽ,” ei Tupana'ga. “‘A'ero
nhanderekote'varuhua po ti ga imombori nehẽ no nhande mongovo ojipyri
avuirama nehẽ.’ A'ea po ti ġa ei gworygworyvamo ojikoga Jesus Cristo'ga
rehe nehẽ,” ei Tupana'ga oyvyteri pe.

¹⁷ Nurã ji ei Tupana'ga mombe'gwovo: Tupana'ga huvihavuhetero
omongomongo pa ġwemimbotarimova'ea rupi ymyppyagwera jate. Aerẽ
po ti na jitehe nehẽ no. Gaha ko avuiramave'ga omanoe'yma. Nhande
ndihepiagi ga novĩa. A'ereki ga ndaha'oi. Gaha jate ko Tupanamo oko.
Timboukwaha ti ga avuirama a'ero nehẽ. Timbohete hete ti ga avuirama
nehẽ. Na tuhẽ. Amém!

Paulova'ea ombo'e Timóteova'ea aheporavykya rehe

¹⁸ Timóteo, nde ereko jira'yra'java'ea. Kiro ji ei nde ve: Ere hete ti ojipe'ga pe ga mongovo nhiremimbo'ea rehe topohi ti ga gwemimombe'utehea hugwi Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea hugwi. Nhirembi'ea nde ve ko Tupana'ga nhi'iga ja - kiroki a'ea Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga omombe'u nde ve nahã Tupana'ga ei nde ve javo. Hendukaturame ganhi'iga po ti nde poravykykatui ojipe'ga mbo'eharamo Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe ga mbo'epava nehẽ. Soldados'ga oporavyky katu gwuvihava'ga pe. Na jitehe eporavyky katu Tupana'ga pe a'ero.

¹⁹ Terepohiri ti Tupana'ga hugwi ejikoga Jesus Cristo'ga rehe. Eko pyry ti jipi. A'ero po ti ndereaporoğita pyryvamo nehẽ.

Jararamo ga ndokoa'javi ojeaporoğitapyryva rupi. A'ero ga heroviari Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea opohia Tupana'ga nhi'iga hugwi.

²⁰ Nanongara'ga ko Himeneu'ga Alexandre'ga pavẽi. A'e ji: Satanás'ga ti tombohahy ga pe. A'ero po ti ga nde'ihua'javi Tupana'ga pe okote'varuhua'jave'yma nehẽ.

2

Nahã po ojatykave'ga e'i Tupana'ga pe hamo

¹ Kiro ji ena'ẽi nde ve: Jesus'gareheve'ga ti tonhi'ĩ Tupana'ga pe vvyakotyve'ga mombe'gwovo ga nhaporemo ga ndepyga. Te'i ti ga ga pe: “Epoko ti ga imombyryva ga pe. Ndepyry hete nde ga nderekokatuavo jipi.” A'ea ti ga te'i Tupana'ga pe.

² Na jitehe ti ga te'i Tupana'ga pe nhanderuvihavuhu'ga mombe'gwovo huvihava'ga mombe'upava no Tupana'ga ti tomombyry ga pe javo. A'ero po ti ga pyryvamo nhande pokokatuavo nehẽ. A'ero po ti nianemongyhyjihavi niandeavykyhavi nehẽ no. A'ero po ti nhande rekokatui imondoheteavo nhandereaporoğita Tupana'ga rehe imohina nehẽ ojipe'ga ndehe nehẽ no.

³ Pyry Tupana'ga pe nhanembopiro'yhara'ga pe nhande nhi'igame ga pe emombyry ti ga pe javo.

⁴ Ga opota hete vvyakotyve'ga ndekote'varuhua mombora ga nhaporemo ti tomomboruka ji ve javo. Ganembikwahava ga opota no ga nhaporemo ti tokwaha Jesus Cristo'ga mombe'ua a'itituhẽva'ea javo.

⁵ A'ereki Tupana'ga tehe ko Tupanamo.

Gaha vvyakotyve'ga tombohete

gaha jate ko nhanderuvihavuhete'ga javo.

Vvyakotyva'ero Cristo Jesus'ga jate ombojikoty'aruka vvyakotyve'ga.

Nurã vvyakotyve'ga jikoty'ari Tupana'ga pavẽi.

⁶ Ojijukaukaramo ga ndepypava ga ga mbopiro'yukari gandekote'varuhua hugwi.

Nurã ga jikoty'ari Tupana'ga pavẽi a'ero.

Gamanoa okwahavuka Tupana'ga remimbotarimova'ea.

A'ea kiro vvyakotyve'ga piro'yağwama gandekote'varuhua hugwi.

⁷ Nurã Tupana'ga ei ji ve a'ea pa emombe'u javo. “Eko ti Jesus Cristo'ga moirũharamo egwovo judeus'garũive'ga pyri gentios'ga pyri,” ei ga ji ve. “Emombe'u pa ti Jesus'ga ga pe tojiko ti ga ga rehe. A'ero po ti ga imomborukari ga pe okote'varuhua ojihugwi nehẽ. Embo'embo'e ti ga Jesus'ga mombe'ua nhaporemo rehe a'itituhẽva'ea rehe.” A'ea Tupana'ga ei ji ve. Amombe'u katu ji nde ve. Nanhi'mbei ji.

⁸ Onhimon'oğame Tupana'ga nhi'iga renduva ogwryi pe nhaporemo marã po ti akwaimbae'ga ndekoi a'ero nehẽ Jesus'gareheve'ga? Kiro ji imombe'ui nde ve jireaporoğita. Onhimon'oğa ti akwaimbae'ga

tonhi'i Tupana'ga pe gweaporoğitapyryvamo onhimonha'ngae'yma ġa ndayvapotare'yma.

Paulova'ea e'i nahã ti kunhangwera'ga toko javo

⁹ Marã po ti kunhangwera'ga ndekoi nehẽ Jesus'gareheve'ga? Kiro ji imombe'ui nde ve jireaporoğita. Tonhimbovyvy ti kunhangwera'ga okopyryheteavo imongirame opira. Taheaporoğitaranuhũyme ti ġa o'ava mbojigwajigwaga rehe. Taheaporoğitaranuhũyme ti ġa mbo'yra noġa rehe ouro apopyra noġa rehe no pérolas noġa rehe no. Taheaporoğitaranuhũyme ti ġa opikatua mongia rehe no – kiroki a'ea gwerohoahivuhu itambere'ia.

¹⁰ Ga e'i ore Jesus Cristo'gareheve'ea javo. Toko katu ti ġa a'ero ojipe'ga pe. Nahã ti Jesus Cristo'gareheve'ga toko a'ero.

¹¹ Jesus Cristo'gareheve'ga nhimono'oğame tihendu ti Tupana'ga nhi'iga javo, kunhangwera'ga ti tojapyaka tuhẽ ganhi'iga rehe. Onhi'ige'yma ti ġa tohendu pota okokatuavo.

¹² A'e hete ji nde ve: Kunhangwera'ga ti toko Tupana'ga nhi'iga rehe jate. Tombo'eyme ti ġa Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe. Te'iyme tuhẽ ti ġa: “Kunhangwerava'ea oapo akwaimba'eva'ea.” Tombo'eyme ti ġa a'ea rehe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe.

¹³ A'ereki akwaimba'eva'ea Tupana'ga oapo ypy Adãova'ea. Kirẽ kunhangwerava'ea ga oapo Evava'ea hako.

¹⁴ Adãova'ea rui reki Satanás'ga omoandyi hako. Kunhangwerava'ea ga omoandyi. A'ero kunhangwerava'ea nonhi'ipo'rui Tupana'ga okote'varuhuavo.

¹⁵ Emo kunhangwera'ga jikogame Jesus Cristo'ga rehe jipi Tupana'ga omombo ġandekote'varuhua ġa hugwi. Ojikogame ga rehe ġa ojipe'ga arõhetei okopyryvamo onhimbovyvya. Nahã ġandeaporoğita pyahuro. Igwete pyryvamo ġa nda'yramo ġwembireko'ga pe.

3

Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga

¹ A'itituhẽva'ea nhande ei: Kiroki ga e'i taporavyky ti ji Jesus'gareheve'ga ndepiakatuavo javo – ga opota pyryva'ea. A'ereki nanongara aheporavykya ko pyry, xa'e nhande a'itituhẽva'ea mombe'gwovo.

² Toko katu ti Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga ojikheteavo Jesus'ga rehe. A'ero tegwete ojipe'ga ehava ga pe. Ojipeji tehe ti ga togwereko ġwembirekohẽa. Taheaporoğita pyry ti ga. Tonhimbovyvy ti ga okokatuavo. Po ojipe'ga nduri ga repiaga oropyta pota ore nde pyri javo, a'ero ti ga tohoryory ġa ndehe ġa mbuhuruka ġwonga pe ġa pokoga. Tombo'e kwaha hete ti ga Tupana'ga nhi'iga rehe.

³ Heagwryryve'ga ja rui ti ga toko jugwejuhue'yma ahemboheagwryryva'ea vinho. Tonhimboahivyme ti ga ojipe'ga pe. Toko katu ti ga ojipe'ga pe ġa ndayvare'yma onhyromo. Tokoyme ti ga ojipe'ga ja – kiroki ġa itambere'ia pyhyga rehe jate gweaporoğita jipi.

⁴ Tohepia katu kwaha ti ga ġwongapypeve'ga mondomondokatuavo. Tomondo ti ga gwa'yra'ga onhi'iga rupi. Ojihe ti ga tomoudouka gwa'yra'ga ndeaporoğita imohinuka.

⁵ Po ga ndohepiakatukwahavi ġwongapypeve'ga gwa'yra'ga no ġa mongoe'yma onhi'iga rupi, a'ero po ti ga ndohepiakatukwahavi Jesus'gareheve'ga ġa nhimono'oğame tihendu ti Tupana'ga nhi'iga javo. Nanongara'ga ti tokoyme ġandepiakatuharamo a'ero.

⁶ Tokoyme ti ga ġandepiakatuhamo – kiroki ga korogwe ojiko Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ga ndokwahahetei ve nahã ahe toko Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi jave'yma. Mara'ngu po ti nanongara'ga okote'varuhuavo onhimboheteavo nehê? “Ako pyry ji ġa hohe pa jitekovo ġandepiakatuhamo,” e po ti ga nehê. Po ti ga ei a'ea nehê, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehê ereko te'varuhu nde onhimboheterame javo. A'ea jitehe Tupana'ga ei Diabo'ga pe ga mondovo ojihugwi hako. A'ereki Diabo'ga onhimbohete.

⁷ Toko katu ti Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ga. A'ero po ti Jesus'gareheve'ġarũive'ġa ekatui ga mombe'gwovo pyry hete ga okokatuavo javo. Ga rekokatue'ymame po ti ġa ga rerekomemui nehê ite'varuhu reki ga javo. Nahã po ti Diabo'ga ga mondoi ġwemimbotarimova'ea rupi nehê.

Jesus'gareheve'ġa pokohara'ġa

⁸ Kiro ti ji imombe'ui nde ve Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pokohara'ġa. Gandepiakatuhara'ġa javijitehe ti ġa tonhimbovyvy ojikheteavo Jesus'ga rehe. Ti'mbeyme ti ġa. Tougwejuhuyme ti ġa ahemboheagwryva'ea vinho okovo. Tokoyme ti ġa ojipe'ġa ja – kiroki ġa itambere'ia pyhyga rehe jate heaporoġita jipi.

⁹ Nane'ymi gweaporoġitapyryvamo ti ġa togwerovia hete aherembikwahavipyre'yma – kiroki a'ea Tupana'ga okwahavuka kiro Jesus Cristo'ga mombe'ua. Tojiko hete ti ġa Jesus Cristo'ga rehe omano ga nhande repyga javo.

¹⁰ Jara'ġa Jesus'gareheve'ġa ti te'i ġa pe: “Tihepia na'ẽ ti pendekokatua pe ġa pokogame.” A'ea ti ġa te'i ġa ndepiaga. Po ġa ndekopyryvamo ġa pokokatuavo, a'ero po ti ġa toko ġapokoharamo.

¹¹ Ga javijitehe ti kunhangwera'ġa tonhimbovyvy. Te'ite'iuhuyme ti ġa ojipe'ġa pe. Taheaporoġita pyry ti ġa. Tombojiko pa ti ġa ojipe'ġa ojihe jipi. Nahã ti kunhangwera'ġa toko.

¹² Akwaimbae'ġa Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pokohara'ġa ti togwereko ojipeji tehe ġwembireko'ġa. Tomondo ti ġa gwa'yra'ġa onhi'ġa rupi ġa ndepiakatukwahava. Tohepia katu kwaha ti ġa ġwongapypeve'ġa no ġa mondomondokatuavo.

¹³ Aerê, Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pokoharamo, ġa jara'ġa pokokaturame po ti koji'i ġambohetea nehê. Koji'i po ti ġa Tupana'ga kwahavi nehê ġa ġa pokoga ġwaramo. Ndopojihuvi hete ti ġa imombe'uheteavo ġwembiroviara Cristo Jesus'ga mombe'ua a'ero nehê.

Paulova'ea omombe'u a'itituhêva'ea rerekokatua

¹⁴ Aho pota tuhê ji nde pyri nambegwei jihoa javo. Emo ji akwatija nde ve kiro.

¹⁵ A'ereki ji a'e: Mara'ngu po ti nhimbegweramo jigwovo nehê? Nurã ji herohoukari nhirembikwatijarukara kiro. Imonhi'ġame po ti nde ikwahavi javo nehê. “‘Nahanahã ti Jesus'gareheve'ġa toko katu ojohupe Tupana'ga ra'yramo,’ ei Paulo'ga,” ere po ti nde nehê. Jesus'gareheve'ġa ko avuiramave'gareheve'ġa. Ga okwahavuka Jesus Cristo'ga mombe'ua ojipe'ġa pe a'ea ko a'itituhêva'ea javo herekokatuavo.

¹⁶ Cristo Jesus'ga mombe'ua a'itituhêva'ea ko huvihavuhu tuhê ahe monhimomby'aheteavo. A'ea jukwaha nhande ve nhaporemo. A'itituhêva'ea ko aherembikwahavipyre'yma – kiroki a'ea Tupana'ga okwahavuka nhande ve kiro Cristo Jesus'ga mombe'ua nhanerembiroviara. Momi ko Cristo Jesus'ga mombe'ua a'itituhêva'ea:

Ga ko ojipiuka onhimongovo vyvakotyva'ero.

“Gareaporoġita ko pyry hete,” e'i Tupana'ga ra'uva ga kwahaheteavo.

Gaha Tupana'gapyrive'ga ga repia.
 Gaha gareheve'ga ga mombe'u judeus'garũive'ga pe gentios'ga pe.
 Ga rehe yvyakotyve'ga pyteripeve'ga ojiko.
 Gaha Tupana'ga ga reroho yvagi pe ga mboheteavo pevo.
 A'ea ko Cristo Jesus'ga mombe'ua.

4

Tupana'ga ra'uva omombe'u aerẽve'ga i'mbeve'ga

¹ Tupana'ga ra'uva e'i hete aerẽva'ea mombe'ukatuavo. Nurã i'ei: “Mba-pava koty po ti jara'ga ndogweroviara'javi Jesus Cristo'ga mombe'ua nehẽ. Ga po ti ombopogwe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga nehẽ okoheteavo ga'mbea rehe ganemimbo'ete'varuhua rehe nehẽ no – kiroki a'ea rehe anha'ga Diabo'gapyriva'ea ga mbo'e.

² A'ea po ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga imombe'ui ga pe ga moandyandyita o'mbero ga pe nehẽ. Ojipokwahava o'mbea rehe po ti ga nonhimombaragwahavi a'itituhẽva'ea rehe gweaporoğitakatuagwame'yma nehẽ,” e'i Tupana'ga ra'uva.

³ “O'mbero po ti ga ei nehẽ: ‘Tahembirekoyme ti ahe. To'uyme ti ahe ġwiġwia mbatera ojikwakuva,’ e po ti ga nehẽ,” e'i Tupana'ga ra'uva imombe'gwovo.

Emo Tupana'ga nde'iangavi nanongara! Oapo pa ga. Nurã ti ahe tokwaku-vyme. To'u pa ti ahe garembiapoa i'gwovo gworygworyvamo ndepyrý hete nde imbuhua ore ve javo Tupana'ga pe.

A'ea Tupana'ga ei ga pe – kiroki ga ojiko ga rehe a'itituhẽva'ea kwahava.

⁴ A'ereki pyry pa Tupana'ga rembiapoa. Nurã ti tikwakuvyme garembiapoa ti'uyme ti jave'yma. Ti'u ti a'ero nhande'erame ga pe ndepyrý hete nde imbuhua ore ve javo.

⁵ A'ereki mbatera pyry pa Tupana'ga ero ġwaramo. Pyry pa mbatera nhande ero ġwaramo ga pe no ndepyrý hete nde imbuhua ore ve javo ga pe.

Nahã ti eporavyky katu Jesus'ga pe

⁶ Po nde imombe'upavi Tupana'ga rembi'ea pevo nhaneirũ'ga pe Jesus Cristo'gareheve'ga pe, a'ero po ti nde poravykykatui Jesus Cristo'ga pe nehẽ. Eporavykykatuavo ga pe ti enhimbo'e katu Jesus'ga mombe'ua rehe a'itituhẽva'ea rehe no – kiroki Jesus'gareheve'ga nemimbo'ekatua rupi nde ereko jipi.

⁷ Terembopogwei ti Tupana'ga remiarõ'e'ỹva'ea imombe'uteheva'ea – kiroki a'ea iġwaiĩve'ga omombe'u pota. A'ereki a'ea nahemombyryvukari. Ejirokwa ti ekokatua rehe ekovo Tupana'ga reaporoğita rupi jipi.

⁸ Pyry ahe jirokwari tipopoaka jira'oa javo. Koji'i pyry hete ahe jirokwari tapyry jireaporoğita javo. A'ereki naname Tupana'ga omombyry ahe ve ahe manoe'ymame a'ero. Ahe manorẽ po ti ga imombyryvi jitehe ahe ve yvagi pe nehẽ no.

⁹⁻¹⁰ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Nhande xajiko hete Tupana'ga rehe omanoe'ỹve'ga rehe aerẽ po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nehẽ javo. Ga ko yvyakotyve'ga mbopiro'yharamo oko. “Ambopiro'y pota ji ga imomboagandekote'varuhua ga hugwi,” ei ga. Kiroki ga ojiko ga rehe imomboruka ga pe – ga hugwi tuhẽ ga imombori a'ero. Pyry ahe a'ea reroviahetei. A'ereki a'ea ko a'itituhẽva'ea. Heroviaro ġwaramo nhande poravykyhetei nhandejirokwa Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

¹¹ A'ea ti emombe'u pa nhirembikwatijarukara tohendu katu ti Jesus'gareheve'ga.

¹² Mara'ngu po jara'ga javo nde ve? “Nerenhimomyani ve nde, Timóteo. A'ero nde nderekwahavi ve,” e po ga nde ve. Ehepiuka ekokatua ga pe te'iyme ti ga a'ea a'ero. Enhi'igatu ti ga pe nahã ga monhi'igatuavo. Eko katu ti toko ti ga ji ja javo. Earõ hete pa ti ojipe'ga. Ejiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe. Eko pyry ti. Nahã ti eko. A'ero po ti ga ndekopotari nde ja nehẽ.

¹³ Jirakykweri ti emonhi'i Tupana'ga rembikwatijarukara gandovaki jipi tohendu ti Jesus'gareheve'ga javo. Emombe'u katu ti ga pe nahanahã e'i Tupana'ga nhi'iga javo. Embo'e katu ti ga hehe.

¹⁴ Ymya Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga ei nde ve kako: “Tupana'ga ra'uva ombo'ekwahavuka nde ve. Embo'embo'e ti Jesus'gareheve'ga Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe a'ero imombe'ukatuavo ga pe,” ei ga nde ve kako. Kirẽ opokogame neaka'ga rehe Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga ei a'iti tuhẽ javo kako. Enhi'ipo'ru ti Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga a'ero ekovo ejiporavykya rehe.

¹⁵ Ejirokwa ti eporavykya rehe jipi ga mbo'embo'ekatuavo ekoheteavo hehe. A'ero po ti nde igwaigwavete ga mbo'ekwahakwahavi Tupana'ga nhi'iga rehe nehẽ. A'ea po ti jukwaha hete ga pe nhaporemo nehẽ.

¹⁶ Terekoi ite'varuhua rehe tako katu ti ji javo. Terejapyakai ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe tambo'e ti ji Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe jate javo. Nane'ymi ti ejirokwa ekokatuavo ga mbo'ekatuavo a'itituhẽva'ea rehe jate. A'ero po ti nde nhimbopiro'yi ejikote'varuhua hugwi egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ. Kiroki ga neremimbo'ekatu rendu katu – gahã po ti nde ga mbopiro'yi gandekote'varuhua hugwi ga mondouka Tupana'ga pyri nehẽ no.

5

Eko katu Jesus'gareheve'ga pe

¹ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Eko katu ti Jesus Cristo'gareheve'ga pe ga mbo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe ga ndekote'varuhurame toko katu kwaha ti ga javo. Ixava'eve'ga pe ti terenhi'igahyi ga ndekote'varuhurame. A'ereki ga oko nderuva'java'ero. Enhi'igatu ti ga pe nde erame gandekote'varuhua pe na rui ti peko javo ga pe. Na jitehe ti enhi'igatu ipyahuve'ga pe akwaimbae'ga pe ga ndekote'varuhurame. A'ereki ga oko neirũ'java'ero.

² Na jitehe ti enhi'igatu igwaivive'ga pe ga ndekote'varuhurame. A'ereki ga oko ndehya'java'ero. Na jitehe ti enhi'igatu ipyahuve'ga pe kunhangwera'ga pe ga ndekote'varuhurame. A'ereki ga oko nerendyra'java'ero. Ga ko ambotehea rui nde hugwi a'ero. Eko katu ti ga pe a'ero.

Jesus'gareheve'ero pereko katu aherembirekokwera'ga

³ Jesus'gareheve'ga ti tomondo ojeaporo'gita aherembirekokwera'ga ndehe – kiroki kunhangwera'ga pe ndiporakahavi.

⁴ Po aherembirekokwera'hẽa gwereko gwa'ya'ga gwymymino'ga no, a'ero po ti ga topoko katu hẽa hẽa rembirekoa'jave'ymame. Ymya po hẽa ga nderekokatuyypi ga monhimomboaka. Kiro po ti ga toko katu kwaha ikwepyga hẽa pe a'ero okovo hẽaporakahavamo hẽa ko jire'yjahẽa tuhẽ javo. Nanongara ko pyry Tupana'ga pe.

⁵ Kiroki hẽa tehe oko herekoe'yma oporakahava – po hẽa jikohetei Tupana'ga rehe hamo ji poko ti javo ga pe jipi. Ypytunimo arimo po hẽa nhi'igi ga pe ojihe ojipe'ga ndehe no ore poko javo hamo. Nanongarahẽa ti Jesus'gareheve'ga topoko jipi.

⁶ Kiroki aherembirekokwera'hẽa oko onhimbohoryva'ea rehe jate ojapyakae'yma Tupana'ga rehe – hẽa nomanoi novã. Emo hẽa oko

omanove'ğa ja Tupana'ga pe. A'ereki hëa nombopyahuukari ga pe ojeaporoğita okokatue'yma ojikoge'yma ga rehe. Nanongarahëa rüi Jesus'gareheve'ğa topoko jipi.

⁷ Embo'e pa ti Jesus'gareheve'ğa nhiremimombe'ua rehe – kiroki a'ea ji akwatija nde ve aherembirekokwera'ğa ndehe nahanahã ti pepoko ğa javo. A'ero po ti tegwete ojipe'ğa ehava ğa pe nehë.

⁸ Kiroki ga ndoporakari gwe'yja'ğa ğwongapypeve'ğa kaitu ğa mbatere'yname – gaha ndokoa'javi Jesus'ga mombe'ua rupi. Koji'i ga oko te'varuhu Jesus'gareheve'ğarüive'ğa hohe. A'ereki Jesus'gareheve'ğarüive'ğa vehevi oporaka gwe'yja'ğa ğwongapypeve'ğa no.

⁹ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Jesus'gareheve'ero ti ğa toporaka opyteripeve'ğa – kiroki kunhangwera'ğa pe ndiporakahavi. Tokwatija ti ğa nanongara'ğa ndera a'ero aherembirekokwera'ğa ndera ndiporakahavi ğa pe javo. Nanongara'ğa pe ji ei:

Ga ti toko iğwaivïve'ğa. He'yjuhu kwara ğa ndehe sessenta kwara koji'i no. Ojipeji ğanembirekova'ea.

¹⁰ Ojipe'ğa omombe'u katu aherembirekokwera'ğa nahã ğa ojipe'ğa poka katu gweaporoğitakaturu jipi javo. Momi ko aherembirekokwera'ğa mombe'ua:

Ga gwa'yra'ğa ndereko katu ğa monhimomboakakatuavo.

Ymyagwera jate ğa horyory hajiheve'ğa ndehe ğa mboapyga ğa mbuhuruka ğwonga pe ğa ndurame.

Na jitehe ğa Tupana'ga remimo'ëhara'ğa poka ğa ndurame onga pe.

Ga ğa poka ğa nderekokatuavo – kiroki ğa pe ite'varuhu.

Ga ojirokwa opyryvamo ojipe'ğape'ğa pe jipi oporavykyparavuhuavo nahã ğa pokopava jipi.

Po nahã aherembirekokwera'ğa ndekokatui – kiroki ğa pe ndiporakahavi, a'ero pyry Jesus'gareheve'ğa ikwatijari ğandera ğahã nhande tipoko javo.

¹¹ Kiroki aherembirekokwera'ğa nomonoi ve sessenta kwara iğwaivïe'ÿve'ğa – ğandera ti terekwatijarukari. Mara'ngu po ti ğa oporavykypotara'jave'yma Cristo'ga pe nehë? Po ti ğa ei nehë: “Koji'i pyry ji ve ji rembirekoa'javamo.”

¹² Po ti ğa ei nahã nehë, a'ero po ti ijari ğa ndehe ğa ipiriano ğwaramo onhimbi'eagwera Cristo'ga pe nehë.

¹³ Terekwatijari iğwaivïe'ÿve'ğa ndera, a'e ji. Mara'ngu po ti iğwaigwavete ğa ovevugwero nehë ohohorame ojipe'ğa nonga pe jipi nehë? Koji'i po ti ğa te'varuhuro a'ero onhi'inhi'iteheavo ikwahapapota imombe'umoanhana nehë – kiroki a'ea po ğa nomombe'ui hamo.

¹⁴ Nurã koji'i pyry ji ve iğwaivïe'ÿve'ğa nembirekoa'javamo gwa'ygwa'yramo. Togwereco katu ti ğa gwa'yra'ğa ğwongapypeve'ğa nderuva. Po ti nahã iğwaivïe'ÿve'ğa ndekokatui nehë, a'ero po ti a'ea rehe ğa'aröe'ÿve'ğa nde'ite'varuhui ğa pe nehë. Nahã ji amoğita ğa.

¹⁵ A'ereki jararamo iğwaivïe'ÿve'ğa oko jipe Satanás'ga nhi'iğa rehe okoa'jave'yma Cristo'ga nhi'iğa rehe.

¹⁶ Kiro ti ji imombe'ua'javi nde ve. Aherembirekokwerahëa re'yjahëa ti toporaka hëa pokokatuavo Jesus'gareheve'ero. Toporakarukaryme ti ğa hëa jara'ğa pe Jesus'gareheve'ğa pe. A'ero hëa porakare'yname hëare'yja'ğarüive'ğa oporaka ojipe'ğa – kiroki ğa pe ndiporakahavi tuhë.

Eko katu ti ğandepiakatuhara'ğa pe

17 Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Nahã po ti Jesus'gareheve'ga ndekoi hamo: Ga ti tombohete gwepiakatuhara'ga. Ga ti tomondokatua'ja ga pe ikwepykava ga poravykykaturame. Ga pe kaitu – kiroki gandepekiakatuahara'ga omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga ga mbo'ekatuavo hehe.

18 A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Yuranuhãa oporavyky ahe ve hay'nhoynhoãa japea hugwi jape'oga ipyrũpyruãgame trigo ra'ynha rehe.

Nurã ti ahe tojurutyvyme yuranuhãa

to'u ti trigo ikwepykavamo javo,” e'i ikwatijaripyra.

Ojo'java'ea e'i:

“Tokwepy ti ahe gwemimboporavykyhara'ga pe.

A'ereki ga ahe poko,” e'i.

19 Po ojipejive'ga ei nde ve: “Oko te'varuhu nhanderepiakatuhara'ga.” Po ga tehe e'i a'ea, tereroviari ti ganhi'iga. Po a'ea jitehe ojipe'ga ei nhanderepiakatuhara'ga oko te'varuhu javo, a'ero ti ehendu ganhi'iga ikwahava.

20 Po a'iti hete tuhẽ gandepekiakatuahara'ga ite'varuhu, a'ero ti emoãita ga Jesus'gareheve'ga ndovaki nhaporemõ. Ere ti ga pe: “Nahã nde ereko te'varuhu. Epõhi ti jugwi,” ere ti ga pe. A'ero po ti jara'ga kyhyjipavi xakote'varuhuyme ti javo nehẽ.

21 Ehendu tuhẽ nhinhi'iga ga moãitakatupava. Terei ti: “Nda'ei po ti ji ga pe garekote'varuhua rehe. A'ereki ji ako hete ga rehe.” A'ea terei. Ojipe'ga pe terei no: “Anhi'igahy hete po ti ji ga pe garekote'varuhua rehe. A'ereki ji ndakoi ga rehe.” A'ea terei no, a'e ji nde ve Tupana'ga ji renduvame. Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga ji rendu no. Yvagipeve'ga ji rendu no Tupana'gapyrive'ga garemimo'ẽharamõ.

22 Terena'ẽi ti ojipe'ga pe peporavyky ti Tupana'ga pe kiro javo. Ekwaha katu na'ẽ ti gandeaporõãita. Ga pyryvame ti epoko ga'akaãa rehe peporavyky ti kiro Tupana'ga pe javo. Terejihe'ari ti ite'varuhuve'ga ndehe gandekote'varuhua mbopogwee'yma. Ejirokwa ti ekokatua rehe, a'e ji nde ve.

23 Yhya jate rõi ti e'u, Timóteo. Pyry xunhiva'ea nde i'ui vinho no tomombi hahyva'ea nderevegi pe. A'ereki nane'ymi nde netetirõa.

24 Kotihĩ jara'ga ndekote'varuhua jukwaha hete. A'ero nhande ejipei ga pe oja ga ndehe javo. Jara'ga ndekote'varuhua ndiukwahavi ve. Aerẽ gwe nhande ikwahavi gandeaporõãitate'varuhua.

25 Na jitehe jukwaha hete ojipe'ga ndekokatua. Jara'ga ndekokatua ndiukwahavi ve. Aerẽ gwe nhande ikwahavi a'ea.

6

Paulova'ea e'i nahã ti ipiro'ye'ỹve'ãa toko javo

1 Kiro ti ji ga mombe'ui nde ve Jesus'gareheve'ga – kiroki ga ndipiro'yi opojoykahara'ga hugwi. Ga ti tomondo gweaporõãita opojoykahara'ga ndehe oporavykykatuavo ga pe. Po ga ndoporavykykatui Tupana'gareheva'ero, a'ero po ti ojipe'ga Tupana'ga mbotegwetei ite'varuhu Tupana'ga javo. Jesus'ga mombe'ua po ti ga imbotegwetei nehẽ no ite'varuhua rehe ga ga mbo'ei javo.

2 Po ga opojoykahara'ga pavẽi ojiko Jesus'ga rehe, a'ero ga ndekoi onhoirũramõ. A'ero ti ga te'iyme opojoykahara'ga pe: “Ga nhaneirũramõ gwaramõ ti timondoyme nhandereaporõãita ga ndehe.” A'ea rõi ti ga te'i. Koji'i vehevi ti ga tomondo ojeaporõãita opojoykahara'ga ndehe oporavykykatukatuavo ga pe ga pokoga. A'ereki ga – kiroki opojoykahara'ga pe

ġa oporavyky ġa pokoga – ġa ko ġairŭa tuhĕ ġanemiarŭa ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe. A'ea ti emombe'u pa ġa pe ġa mbo'ekatuavo hehe.

A'itituhĕva'eaatyviva'ea rehe okote'varuhuve'ġa ombo'e

³ Po ojipe'ga ombo'e nhiremimbo'eaatyviva'ea rehe ndokoi po ga a'itituhĕva'ea rehe nhandepojykaharete'ga remimbo'ea rehe Jesus Cristo'ga remimbo'ea rehe. Aherekokatua mombe'ua rehe po ga ndokoi no.

⁴ Okoe'ymame hehe po ga nhimbohetetehei tuhĕ akwaha hete ji javo novĭa. Emo ga ndokwahavihu okovo. Onhi'igayva pota ranuhŭ ga ojipe'ġa. “Garagara pe ġa ei?” e'i tehe ga. A'ero ga renduvame ġa nhimyrŭi ojogwehe ja'javo ojohupe onhombotegweteavo ojogweroviare'yma.

⁵ Nane'ymi ġa jogwayvahetei. Ite'vate'va ġa'akaġa. A'ero ġa ndokwahava'javi a'itituhĕva'ea ojipe'ġa mbo'eavo a'eaatyviva'ea rehe. A'ereki ġa e'i tehe oyvyteri pe: “A'e po ti ji ġa pe nehĕ: ‘Ji ko Tupana'gareheva'ea’. A'ero po ti ġa imbuhuri itambere'ia ji ve ji mombateheteavo ji ombo'erame nehĕ,” e'i tehe ġa oyvyteri pe.

⁶ Pyry hete tuhĕ okokatuve'ga pe reki – kiroki ga ojiko tuhĕ Tupana'ga rehe ikwahava opy'a rukatua gworygworyvamo jipi. Ndokoi ga ojipe'ġa mbatera rehe a'ero.

⁷ Ma gara nhande tiru reki nhande'arame? Ndiheruri nhande. Ma gara po ti nhande tiroho nhanemanorame nehĕ? Ndirohoi tuhĕ po ti nhande nehĕ.

⁸ Herekorame nhanderembi'ua nhandepira reheve xajory ti hehe pyry ji ve javo.

⁹ Jara'ġa e'i tako ji imbateheteva'ero javo. A'ea rehe jate ġa japyakai reki. A'ero ġa ite'varuhua mbopogwehetei okote'varuhuavo nahĕ po ti ji ipyhyguhui mbatera javo. A'ereki hepia'ngi tehe he'yiva'ea ġa pe ġamongote'vava'ea. Tegwete ġapohira okote'varuhua hugwi a'ero. A'ea ġa mbotegwetepavi ġa mondouka hahyva'ea ruvihava pype.

¹⁰ A'ereki itambere'ia potarapora ko aherekote'varuhuparava. Itambere'ia rehe jate okovo ġwaramo jara'ġa pohiri Jesus Cristo'ga mombe'ua hugwi. Nurĕro ġwaramo ġa imbuhumbuhurukari ite'varuhuva'ea hahyheteva'ea ojihe onhimbovy'are'yma ranuhŭ ja'javo oyvyteri pe: “Maranameuhŭ ji rekoi na?”

Paulova'ea omogĭta Timŭteova'ea

¹¹ Timŭteo, ndehe ereko Tupana'gareheva'ero. Terembopogwei ti nanongara nhaporemome ite'varuhuva'ea nhaporemome a'ero. Ejirokwa ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Ejirokwa ti ekokatua rehe imondovo ejeaporoġita Tupana'ga rehe jipi. Ejiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe. Earomba ti jara'ġa. Enhimomirana ti ite'varuhurame nde ve. Eko katu ti jara'ġa pe enhyromo ġa pe.

¹² Ejirokwa hete ti eporavykykatuavo pyryheteva'ea rehe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Erovia hete Tupana'ga nhi'ġa aerĕ po ti Tupana'ga ji mongoi ojipyri ji mombytavo avuirama nehĕ javo. A'ereki a'ea pe Tupana'ga e'i o'erame nde ve herejo ti ji pyri ejupa avuirama javo. Pyryheteva'ea pe nde ehetei erame ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ra'yra'ga rehe javo. He'yive'ġa nde rendu kako.

¹³ Tupana'ga omongo pa. Nurĕ ġa okoji mbatera pavĕi. Cristo Jesus'ga omombe'u a'itituhĕva'ea Pŭncio Pilatosva'ea pe okyhyjie'yma hako. Ga ji renduvame Tupana'ga Cristo Jesus'ga pavĕi, kiro ti ji ehetei nde ve.

¹⁴ Ji nhi'ŭpo'ru pa ti, a'e ji nde ve. A'ero tegwete ojipe'ġa ehava nde ve. Nahĕ ti eko katu jipi nhandepojykaharete'ga mboha'uva Jesus Cristo'ga mboha'uva ga mbuhua yvya koty nhande koty.

¹⁵ Tupana'ga erame: “Pyry kiro Jesus Cristo'ga hoa”, a'ero po ti Jesus Cristo'ga jipiukari ua yvaga hugwi nehẽ.

U katu katu Tupana'ga py'a.

Ga tehe ipopoaka hete ojipe'ga hohe pa ga mondomondopava gwemimbotarimova'ea rupi.

Ga ko ganduvihavuhu'ga nduvihavuhetero oko.

Gapojykahara'ga pojkahareteramo ko ga oko no.

¹⁶ Ga tehe ko avuiramave'ga omanoe'yma tuhẽ.

Gwendy'javuhua pype ga rui upa.

Tegwete yvyakotyve'ga hoa garendy'javuhua pyri.

Ga ndohepiangavi ga. Tegwete garepiakava.

Tomboukwaha ti ga ga.

Nane'ymi ti ga tipopoaka okovo avuirama. Na tuhẽ. Amém!

Paulova'ea e'i nahã ti imbateheteve'ga toko javo

¹⁷ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Ombatera rehe yvyakotyva'ea rehe ti imbateheteve'ga tonhimboheteyme Jesus'gareheve'ga. Tojikogyne ti ga oitambere'ia rehe. A'ereki kotihĩ itambere'ia opa ahe hugwi. Tojiko ti ga Tupana'ga rehe avuiramave'ga rehe tombuhu ti ga ji ve javo. A'ereki gaha ombuhu pa hete ahe ve tohory ti ga hehe javo.

¹⁸ Toko pyry ti ga jara'ga pe ga pokopokoga. Toma'ema'ẽ pota ti ga imondovo mbatera ga pe - kiroki ga ndogwerekoi ojive.

¹⁹ Imondorame ga pe ga imombyryvukari ojive pyryva'ea rerekoagwama yvagi pe. Nahã okorame ga ei Tupana'ga ti ji mongoi tuhẽ ojipyri avuirama nehẽ javo.

²⁰ Timóteo, teremoka'nhymi ti Tupana'ga rembikwahavukara ejive ekokat-uavo. Hehe ti embo'e katu herekokatuavo. Terembopogwei ti onhi'iteheve'ga. Jara'ga omombe'u Tupana'ga remiarõe'ỹva'ea ojogwayva hehe oreremimombe'ua ko a'itituhẽva'ea javo. Terehenduvi ti ganemimombe'ua.

²¹ A'ea mombe'urame jara'ga ndokoa'javi Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe.

Kiro ji ei pe me Jesus'gareheva'ea pe: Tupana'ga tomombyry pe me - perope peju cidade de Éfeso pe.

PAULOVA'EA OMOMBE'UA'JA TIMÓTEOVA'EA PE Segunda Carta de Paulo a Timóteo

¹ Jihi ko Pauloramó Cristo Jesus'ga moirũharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe Cristo Jesus'ga mombe'gwovo. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: “Eko ti Cristo Jesus'ga moirũharamo. Ere ti ġa pe: ‘Pejiko ti Cristo Jesus'ga rehe imomboruka ga pe pejikote'varuhua pejihugwi pejikovo gareheva'ero. A'ero po ti Tupana'ga pe mongoi ojipyri avuirama nehẽ.’ A'ea ti ere ġa pe,” ei Tupana'ga ji ve kako.

² Timóteo, kiro ji ikwatijarukari nde ve imondouka. Nde ko nhiremiarõa jira'yra'java'ea.

Kiro ji ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomombyry nde ve Cristo Jesus'ga pavẽi nhandepojoykaharete'ga pavẽi. Tandeporogwety ti ġa. Tonoġatu ti ġa ndepy'a, a'e ji.

Horyory Paulova'ea Tupana'ga rehe

³ Nane'yimi ji nhi'iġi Tupana'ga pe nde mombe'gwombe'gwovo ypytunimo arimo jitekovo. Ga pe ji ei:

—Ndepyry hete nde Timóteo'ga mbojikoheteuka Jesus Cristo'ga rehe, a'e ji ga pe.

Nhiremboypya ja ji aporavyky Tupana'ga pe jipi ikwahava jireaporoġitapyryva.

⁴ Ji horame nde hugwi nde erejehe'o ji arõheteavo ikwehe'i. A'ea ji namoka'nhyimi jitekovo. Orohepiaga'u hete ji. Nde repiaga'javame po ti ji roryroryvamo nehẽ.

⁵ Nde ko nane'yimi nde rekoi ejikoga Tupana'ga rehe. A'ea ji akwahava'ja jijapyakavo nahã ko Timóteo'ga rekoi ikwehe'i javo. Ndejaryjahẽa jikohetei Tupana'ga rehe Lóidehẽa. Neyhẽa Eunicehẽa jikohetei jitehe Tupana'ga rehe no. Aerẽ ġa javijitehe nde jikohetei Tupana'ga rehe no. Aġwamo ndehe ko nane'yimi erejiko ga rehe no, a'e ji.

Terekyhyji ti Jesus'ga mombe'gwovo

⁶ Akwaha ji ndejikoga Tupana'ga rehe. Nurã ji ei ikwahavukara'java nde ve: Ejirokwa hete ti eporavykyavo ga pe jipi. A'ereki ji pokogame neakaġa rehe nhinhi'igã Tupana'ga pe Tupana'ga ra'uva nde mbokarakatu eporavyky ti ji ve javo.

⁷ A'ereki Tupana'ga imondorame nhande pyri gara'uva ndopojihuvukari nhande ve. Gara'uva nhande mbopopoaka. Gara'uva nhande monhoarõ hete nhande mbohoryryva ojipe'ġa ndehe. Gara'uva nhande monhimbovyvy nhande mongokatuavo.

⁸ Nurã ti terekyhyji a'ero Cristo Jesus'ga mombe'gwovo nhandepojoykaharete'ga mombe'gwovo ipojihuve'yima. Terei ti: “Namombe'ui ti ji ga ga'arõ'e'ỹve'ġa nde'yjuhuro ġwaramo.” A'ea rõi ti ere, a'e ji.

Amombe'u ji Cristo Jesus'ga ojipe'ġa pe novãa. Emo ġa ndopotari ji ga mombe'urame. Nurã ġa ji mongiuukari cadeia pype. Timóteo, terekyhyji ti ji rehe ji pojihuve'yima a'ero cadeia pype ji rename. Terei ti: “Ji ndakwahavi Paulo'ga. Ga ndokoi nhiirũa.” A'ea rõi ti ere.

Tupana'ga popoakarimo ti emombe'u nhandepojoykaharete'ga Cristo Jesus'ga ojipe'ġape'ġa pe ji javijitehe. Po ti ġa imondo'i hahyva'ea nde ve nde

ga mombe'urame, a'ero po ti Tupana'ga nde monhimomiranami hahyva'ea pe nde mbopopoaka nehē.

⁹ Gaha omomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi nahã nhande pokoga. Ga nhande mo'emo'ē toko ti ġa jireheva'ero javo. Nahã ga imombyryvi nhande ve. Nhanderekokatua rehe rūi ga imombyryvi. Gwemimbotarimova'ea rehe jate ga imombyryvi ji ġa poko pota javo. A'ereki ymyahũ yvya apoa renonde ga e'i ojivytyteri pe: "Aerē po ti ji imombyryvi ġa pe nehē," ei ga hako.

¹⁰ Aġwamo reki garemimombyryva jukwaha nhande ve Cristo Jesus'ga ruro ġwaramo nhande koty nhandembopiro'yhara'ga. A'ereki Cristo Jesus'ga omano nhanderekote'varuhua momboa imombiga nhandemanoa popoakara. A'ereki nhande tikwaha nhandembogweravaġwama. A'ea Jesus'ga okwahavuka imombe'gwovo pyryva'ea nhande ve. Ga e'i: "Pejiko ti ji rehe. A'ero ti pe hoi yvagi pe pejikovo avuirama Tupana'ga pyri – perope pe napemanoa'javi," ei ga.

¹¹ Pyryva'ea Tupana'ga omombe'uuka ji ve. Ga e'i: "Eko ti Cristo Jesus'ga moirũharamo egwovo ga mombe'gwombe'gwovo ġa pe. Embo'e katu katu ti ġa nhinhi'iġa rehe," ei ga ji ve.

¹² Amombe'u ji ġa pe a'ero ga nhi'ġpo'ruavo. Nurã ġa ji mongi cadeia pype teremombe'ua'javi ore ve javo. Hahy hete ji ve a'ero. Emo ji jipoyja hete reki kiro hahyrame ji ve. Akwaha hete ji ga – kiroki ga rehe ji ajiko. Nurã – kiroki a'ea ji akwava'ē ga pe ereko katu ji ve javo – a'ea ti ga herekokatupavi okovo Cristo Jesus'ga mbuhua nhande koty. A'ero ti Cristo Jesus'ga rura'javi yvya koty nhande koty nehē.

¹³ Embopogwe ti nhiremimombe'ukatua a'itituhēva'ea ojipe'ġa mbo'ekatuavo hehe. Nane'yimi ti ejiko hete ga rehe ga arōheteavo ojipe'ġa arōheteavo no. Nahã nde rekoi ejikoty'aro ġwaramo Cristo Jesus'ga pavēi.

¹⁴ Tupana'ga gwerekouka pyryva'ea a'itituhēva'ea nde ve imombe'uuka onhi'iġa. Enhimoirũuka ti gara'uva pe nhandepojoykaharava'ea pe. A'ero po ti nde neremoka'nhymi pyryva'ea ganhi'iġa ġa mbo'ekatuavo hehe nehē.

Paulova'ea onhimombe'u

¹⁵ Nde erekwahavipe Āsiapeve'ġa gwyrivepe'ġa pohipava ji hugwi. Gapyteripeve'ġa, Figelo'ga Hermógenes'ga pavēi, ġa pohiri ji hugwi.

¹⁶ Onesíforo'ga jate ko ġa ja rūi reki. Toporogwety ti nhandepojoykaharete'ga Onesíforo'ga garongapypeve'ġa no, a'e ji. A'ereki Onesíforo'ga uhuuhu ji pyri ji mbohoryoryva. Ipojja hete ga ji rehe ji rename cadeia pype.

¹⁷ A'ereki avo cidade de Roma pe uhurame ga ji reka hete ji repiaga cadeia pype.

¹⁸ Aerē Cristo Jesus'ga rura'javi yvya koty nehē. Toporogwety ti nhandepojoykaharete'ga Onesíforo'ga a'ea rupi, a'e ji. Ji ruvame cidade de Éfeso pe Onesíforo'ga ji pokopokogi no ikwehe. Nde erekwaha hete garemipokogagwera.

2

Tapepojihuvi ti pejikovo soldados'ga ja

¹ Timóteo, jira'yra'java'ero ereko. Nhande jikoty'aro ġwaramo Cristo Jesus'ga pavēi ga imombyryvi nhande ve. Na ga nde mbopopoakari a'ero onhimimombyryvimo.

² Embo'e ti nhiremimbo'ea rehe – kiroki a'ea nde erehendu he'yive'ġa pavēi. Embo'e katu ti Jesus'gareheve'ġa – kiroki ġa ahe mbojiko ojije. A'ero po ti ġa ikwahavi ojipe'ġa mbo'eavo Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe nehē.

³ Enhimomirana ti hahya pe soldados'ga ja. A'ereki ga onhimomirana hahya pe otavukarame tinhi'ipo'ru ti nhanderuvihava'ga javo. Ndehe na jitehe enhimomirana ojipe'ga imbuhurame hahya nde ve nde Jesus Cristo'ga mombe'urame ga pe.

⁴ Soldado'ga oporavyky gwuvihavete'ga pe jate tanhi'ipo'ru ti ji ga javo. A'ereki ga ga mbohory pota - kiroki ga ga mboporavyky ojive. Ojipea rui gaporavykyhava soldado'ga rekoro gwaramo. Na jitehe ti eporavyky Tupana'ga pe jate ojipe'ga mbo'eavo Jesus Cristo'ga rehe jate tanhi'ipo'ru pa ti ji Tupana'ga mbohoryva javo.

⁵ Kiroki ga onha pota ojipe'ga pavēi - ga e'i: "Tavahemypy te ipyhyga pyryva'ea jijive." Onha po ga ahemonhanukahara'ga nhi'iga rendukatu-avo hamo. Po ga nohendukatui ganhi'iga, a'ero ga nombuhurukari ojive pyryva'ea. Na jitehe Tupana'ga nhi'iga rendukatue'ymame po ti nde nerembuhurukari pyryva'ea ejive nehē no.

⁶ Ga ypy po o'u katu kopeva'ea gwemitymipyra hamo - kiroki ga oporavyky hete japovo kohoa ityma. Nde poravykyheterame Tupana'ga pe Jesus Cristo'ga mombe'gwovo po ti ga imbuhurukari nde ve pyryva'ea nehē.

⁷ Ejapyaka hete ti nhirembikwatijara rehe. A'ero po ti nhandepojykaharete'ga Cristo Jesus'ga ikwahavukapavi nde ve nehē a'ea pe Paulo'ga ei javo.

⁸ Ejapyaka katu ti Jesus Cristo'ga rehe Daviva'ea rakykwepohara'ga rehe. Ekwahava'ja ga jipi Tupana'ga ombogwerava'ja ga gamanoa hugwi javo. A'ea ko pyryva'ea nhiremimbo'ea.

⁹ Ji pyryva'ea mombe'uro gwaramo Jesus'gareheve'garūive'ga imbuhuri hahyva'ea ji ve jipi. Ga ji mongi cadeia pype vehevi ji mohina itanhuramuhūa pyvō nde ereko te'varuhu hete javo ji ve novia. Tegwete nhihema jugwi a'ero. Nurā ji ndahoa'javi kiro Jesus Cristo'ga mombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo. Emo tegwete imombihava gamombe'ua. A'ereki jara'ga ohoho Jesus'ga mombe'gwovo.

¹⁰ Anhimomirana ji hahyparavuhua pe Tupana'ga remimo'ēhara'ga nde-pyga tomomboruka ti ga okote'varuhua Cristo Jesus'ga pe nehē no. Aerē po ti ga ndekoi avuirama garendy'jakatua pyri yvagi pe nehē.

¹¹ A'itituhēva'ea ji ei nde ve kiro ikwahavukara'java. Ji a'e: "Po Jesus Cristo'ga manoro gwaramo nhande pohiri nhanderea-poroġitate'varuhua hugwi, a'ero po ti nhande rekoi avuirama ga pyri nehē.

¹² Po nane'ymi nhande nhimomiranami hahyva'ea pe nhande ga mombe'urame, a'ero po ti ga nhande mongoi ganduvihavamo onhipavēi nehē. Po ti nhande ei nehē Jesus'ga ndekoi jipojykaharetero javo, a'ero po ti ga ei nhande ve no ndapekoi tuhē pe jireheva'ero javo nehē.

¹³ Po nhande ipiriani nhande'eagwera opohia ganhi'iga hugwi ga mbojikoga'jave'yma nhande rehe novia. Emo ga nopiriani o'eagwera ahe mbojikoga tuhē ojihe. A'ereki tegwete ga'eagwera piriana."

A'ea ji ei a'itituhēva'ea mombe'gwovo.

Nahā ti peporavyky Jesus'ga pe

¹⁴ Nhiremimombe'ua ti emombe'u pa Jesus'gareheve'ga pe tokwaha katu ti ga javo. Ere ti ga pe: "Tepenhi'igayvari ti penhinhi'iga rehe a'ea pe rui ji ei javo tehe. A'ereki pe ndapepokogi ojipe'ga penhi'igayvame. A'ereki pe

penhenduhara'ga mbotegwete reki penhi'igayvarama. A'ea ji erame pe me Tupana'ga nhinhi'iga renduvi. Pehendu katu ti a'ero." A'ea ti ere ga pe.

¹⁵ Ejirokwa hete ti eporavykya rehe ga mbo'ekatuavo Tupana'ga nhi'iga rehe a'itituhēva'ea rehe. A'ero hepiagame po ti Tupana'ga ei nde ve nehē: "Ndepyry hete nde ga mbo'ekatuavo," e po ti ga nde ve nehē. Ekwaha hete ti ganhi'iga a'ea rupi katu ga mbo'ekatuavo. A'ero po ti nde pojahetero eporavykya rehe nehē.

¹⁶ Terembopogwei ti ojipe'ga nhi'itehea Tupana'ga remiarōe'ỹva'ea. A'ereki ganhi'iga renduva gwaramo igwaigwavete ahe nombopogwei Tupana'ga.

¹⁷ A'ereki ganhi'itehea jauranuhūa ja. Jauranuhūa ahe rerekorame onhimoanha ahera'oa imbote'varuhuavo. A'ea ja nanongara'ga omonhimoanha onhi'itehea ojipe'ga mbote'varuhuavo. Himeneu'ga ko na Fileto'ga pavēi.

¹⁸ Okoa'jave'yma Tupana'ga nhi'iga rehe, a'eaatyviva'ea ga ei memei o'mbero: "Tupana'ga ombogweravipe Jesus'gareheve'ga. Nombogwerava'javi po ti ga ahe nehē." A'ea ga ei o'mbero Jesus'gareheve'ga pe. Nahā ga imbovambovatehei tuhē mo Jesus'gareheve'ga py'a a'ero.

¹⁹ Emo po ti ojipe'ga ndopohiraḡwami Tupana'ga hugwi okoheteavo gwaramo ganhi'iga rehe a'itituhēva'ea rehe. Nombopogwei ga i'mbeve'ga nhi'iga. A'ereki Tupana'ga ombojikoguka hete ga ojihe. Ga pe ga ei jireheve'ga. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i nahā: "Tupana'ga okwaha tuhē ojiheve'ga."

A'ea ikwatijaripyra i'ei. E'i no:

"Topohi ti ga okote'varuhua hugwi

- kiroki ga e'i: 'Ji ko Tupana'gareheva'ea', e'i.

²⁰ Ojo'java'ea po ti ji imombe'ui nde ve kiro. Imbateheteve'ga gwereko gwonga pe hyrua. He'yiva'ea ga herekoi ikatuva'ea ouro apopyra prata apopyra no. He'yiva'ea ga herekoi ikatue'ỹva'ea no yva apopyra tujuga apopyra no. Opo'ru ga ikatuva'ea hyrua herekovo ojipe'ga ndurame ga repiaga. Opo'ru ga ikatue'ỹva'ea hyrua herekovo imboapykavamo ytya mombohavamō.

²¹ Na jitehe po ti Tupana'ga nhande po'ru nhande pohirame nhanderekote'varuhua hugwi nhandekovo ikatuheteve'a'ero nehē. "Ga pyry kiro nhiremimboporavykyukara pe ikatuparavuhuva'ea pe," e po ti Tupana'ga nhandepojoykaharete'ga.

²² Hepia'ngi ite'varuhua ipyahuve'ga pe jipi. Terenhimohepia'ngiukari jupe a'ero. Eko katu hete ti. Ejiko hete ti Cristo Jesus'ga rehe ga arōheteavo. Earō hete ti ojipe'ga ekokatuavo ga pe ga ndayvare'yma. Nahā ti ejirokwa pyryve'ga pavēi - kiroki ga onhi'ī Tupana'ga pe nhandepojoykaharete'ga pe nhande poko ti javo ga pe.

²³ Terekwavi ti ojogwayvave'ga koty - kiroki ga ndokwahavihu. A'ereki ganhi'itehea renduvame ahe onhi'igayva pota ga.

²⁴ Tupana'ga pe oporavykyrame ga mbo'eavo Tupana'gareheve'ga tonhi'igayvayme ga. Tinhyrō ti ga ga pe nhaporemō okokatuavo ga pe. Tombo'e kwaha ti ga Tupana'ga nhi'iga rehe. Tonhimbaekwahivyme ti ga ga ndehe upa.

²⁵ Tombo'e nhyrō ti ga ga - kiroki ga nohendupotari garemimbo'ea Tupana'ga rehe. Nahā po ti ga tombo'e ga Tupana'ga po ti ombopohipotaruka ga pe gandekote'varuhua hugwi nehē javo. A'ero po ti ga heroviari a'itituhēva'ea Cristo Jesus'ga mombe'ua nehē.

²⁶ A'ero po ti ga apyakwapupugamo nehē. "Iii! Satanás'ga reki nhande moandyandyi nhande mongovo gwemimbotarimova'ea rupi!" e po ti ga

nehē. A'ero po ti ġa nhimbopiro'yi Satanás'ga hugwi okote'varuhua hugwi nehē no Tupana'ga nhi'ġpo'ruavo nehē.

3

Aerēva'ea Cristo'ga rura'javakotyva'ea

¹ Tiruahū hete ti mbapava koty Jesus Cristo'ga rura'java koty nehē. A'ea ti ekwaha, a'e ji.

² Mbapava koty po ti yvyakotyve'ġa ndekoi ojihe jate onhiarōheteavo nehē. Opota ranuhū po ti ġa itambere'ia nehē. Onhimbohete tehe po ti ġa nehē jihi ojipe'ġa hohe javo. Noarōi po ti ġa ojipe'ġa nehē jihi jate ko jipyry javo. Onhi'ġ te'varuhu po ti ġa Tupana'ga pe ojipe'ġa pe nehē no. Nohendukatui po ti ġa uva'ġa nhi'ġa oy'ġa nhi'ġa nehē no. Ndohoryvi po ti ġa ahe rehe ahe imbuhurame ġa pe nehē. Ndokopyryvi po ti ġa Tupana'ga arōe'yma nehē.

³ Ndokokatui po ti ġa ojipe'ġa pe gwe'yja'ġa pe vehevi nehē. Nonhimogitaukara'javī po ti ġa ahe ve nehē. Ombotegwete po ti ġa ojipe'ġa nehē. Nonhimongokatui po ti ġa onharūiveuhūro nehē. Onhimboahi po ti ġa okote'varuhua o jipe'ġa pe nehē. Noarōi po ti ġa pyryve'ġa nehē petiruahū pe javo ġa pe. Noarōi po ti ġa pyryva'ea vehevi nehē a'ea tiruahū javo jupe.

⁴ Okwava'ē po ti ġa ojipe'ġa hajiheve'ġa po pe nehē tojigwarai ti ġa ġa ndehe javo.

Ndojapyakakatui po ti ġa onhimbaekwahiva ipotarahivuhua onhimimbotarimova'ea jate nehē. Onhi'ġ tehe po ti ġa nehē ġa hohe pa ko ji huvihavamo javo. Onhimbohory pota hete po ti ġa nehē. Emo po ti ġa ndopotari Tupana'ga mbohoryva nehē.

⁵ O'mbero po ti ġa ei nehē: “Orojiko ore Jesus Cristo'ga rehe,” e po ti ġa nehē. Emo po ti ġa nomomborukari ga pe okote'varuhua ojihugwi nehē. A'ero po ti ġa nonhimongokatuukari reki Tupana'ga pe. Nahā po ti ġa nombokwahyi gapopoakara ojeaporoġita pe nehē. Terembopogwei ti ġa ekwawe'yma ġa koty.

⁶ Jararamo ġa hoġahoi onga pe imbojoapiapiavo xanhi'ġ ti kunhangwera'ġa pe javo. Oho ġa kunhangwera'ġa pyri a'ero o'mbero ġa pe ġa mbo'eavo Tupana'ga nhi'ġarūiva'ea rehe. Gwerovia kunhangwera'ġa ġa'mbea reki – kiroki kunhangwera'ġa nharuiveuhū opopoakare'yma mbehea pe. Okoveveuhu ġa oroko te'varuhu ore javo novīa kunhangwera'ġa. Emo ġa ndopohiri jugwi. Hepia'ngi he'yiva'ea ite'varuhuparavuhuva'ea ġa pe no.

⁷ Nane'yimi ġa nhimbo'embo'ei novīa. Emo tegwete ġanembikwahava a'itituhēva'ea rehe.

⁸ Ymyahū mokonhava'ea ndopotari Moisésva'ea nhi'ġagwera hako Janesva'ea Jambresva'ea pavēi hako. Na jitehe aġwamo kunhangwera'ġa mbo'ehara'ġa ndopotari Jesus'ga mombe'ua a'itituhēva'ea. Ojapyaka ġa ite'varuhuva'ea rehe jate a'ero okoa'jave'yma Jesus'ga mombe'ua rupi. Tupana'ga omovahī ġa a'ero.

⁹ Nambegwei po ti he'yjuhuve'ġa ndohaykaa'javī ġanhi'ġa jukwahava ġwaramo ġanembikwahave'ymuhūa nehē. Na jitehe jukwaha ymyahūva'ea pe Janesva'ea rembikwahave'ymuhūa Jambresva'ea rembikwahave'ymuhūa no hako.

Mbapavava'ea Paulova'ea remimbo'ea Timóteova'ea pe

¹⁰ Ndehe ji kwaha hete. Erekwaha hete nde nhiremimombe'ua. Erekwaha nde jirekokatua. Nane'yimi ji ei: Tako ti Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ea nde erekwaha. Erekwaha nde jijikoga Jesus Cristo'ga rehe no.

Nanhimbaekwahivi ji ġa ndehe jikokatuavo ġa pe tiruahūrame ji ve. A'ea nde erekwaha. Nde erekwaha nhiremiarōhetea ġa ndehe. Anhimomirana ji hahyva'ea pe jiporavykyheteavo ġa mbo'eavo. A'ea nde erekwaha no.

¹¹ Erekwaha nde ġandekote'varuhua ji ve. Hahyva'ea ji ve nde erekwaha. Jesus'gareheve'ġarūive'ġa oko ji rehe ji arōe'yma Antioquiapeve'ġa Icôniopeve'ġa pavēi Listrapeve'ġa pavēi no kako. Hahy ji ve a'ero ġapyteri pe. A'ea pe ji nhimomiranahetei kako. A'ea pa nde erekwaha. Ga ndekondekorame ji rehe nhandepojoykaharete'ga Tupana'ga ji pokogi ji mbopiro'yavo ġa hugwi nhaporemō kako.

¹² Kiroki ġa oko katu pota Cristo Jesus'ga javijitehe ojikoty'a ga pavēi – ġa ndehe ti ite'varuhuve'ġa ndekoi okote'varuhuavo ġa pe nehē. Na tuhē po ti nehē.

¹³ Igwaigwavete po ti tiruahūve'ġa ndekote'vate'varuhui nehē ahe moandyandyive'ġa pavēi. Koji'i po ti ġa nhaporemō heroviarukari mbehea ojipe'ġa pe nehē. Ga jitehe po ti a'ea reroviari nehē no.

¹⁴ Terepohiri ti enhimbiroviahetea hugwi a'itituhēva'ea hugwi – kiroki a'ea rehe nembo'ehara'ġa nde mbo'e. A'ereki nde erekwaha hete ġa – kiroki Jesus'gareheve'ġa oko pyry nde mbo'eavo a'itituhēva'ea rehe.

¹⁵ Neremoka'nhyimi nde evo jagwera. Ndevojarypyagwera jate nde erekwaha Tupana'ga rembikwatijarukara ganhi'ġapyryva. Garembikwatijarukara okwahavuka nde ve aherekote'varuhua mombora. A'ero a'ea monhi'ġame nde ere'e ikwahava: “Ahe jikogame Cristo Jesus'ga rehe ga imombori aherekote'varuhua ahe hugwi ahe mongovo ojipyri,” ere nde.

¹⁶ Ymyahū Tupana'ga ikwatijakatuukari ahe ve onhi'ġa hako. Garembikwatijarukara nhaporemō ko ikwahy nhande pokoga. Nhande nhi'ġame jupe a'ea nhande mbo'ei a'itituhēva'ea rehe. Nhande nhi'ġame jupe a'ea ikwahavukari nhande ve nhanderekote'varuhua. Nhande nhi'ġame jupe a'ea nhande mbopohirukari nhanderekote'varuhua hugwi nhandereaporogita mongokatuavo. Nhande nhi'ġame jupe a'ea nhande mbo'ei Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nhande mongovo hupi.

¹⁷ Nahā Tupana'ga rembikwatijarukara ikwahapavukari Jesus'gareheve'ġa pe tonhi'ġpo'ru pa ti ġa ga oporavykyparavuhavo ikatuva'ea rehe ojipe'ġa pokoga.

4

¹ Aerē po ti Cristo Jesus'ga rura'javi yvya koty nhandepojoykaharete'ga nehē. Uhu po ti ga okojive'ġa pyri omanove'ġa pyri nehē no. Okwaha ga ġa ndekopyryvame. Ga po ti e'i pyryve'ġa pe a'ero nehē: “Pepyry pe. Pejo ti pejiptavo avuirama ji pyri a'ero,” e po ti ga nehē. Okwaha ga ojipe'ġa ndekote'varuhurame. Ga po ti e'i ite'varuhuve'ġa pe a'ero nehē: “Peko te'varuhu pe. Peho ti hahyva'ea ruvihava pype pejiptavo avuirama a'ero,” e po ti ga nehē.

Nhanderuvihavuhetero po ti Jesus Cristo'ga ruri nehē. A'ero kiro ji nde moġitai Tupana'ga nhinhi'ġa renduvame Jesus Cristo'ga pavēi.

² A'ero ji ehetei nde ve: Nane'ymi ti emombe'u katu Jesus'ga mombe'ua ojipe'ġape'ġa pe. Ga hendupotaramē ti emombe'u katu ġa pe. Ga hendupotare'ymame ti emombe'u katu jitehe ġa pe no. Ekwahavuka ti ġa pe ġandekote'varuhua. Ere ti ġa pe: “Tapekote'varuhua'javi ti.” Okokatuve'ġa pe ti ere: “Tapekokatupigi ti.” Embohory ti ġa Tupana'ga rehe. Terenhimbaekwahivi ti ġa ndehe ġa mbo'eavo a'itituhēva'ea rehe. A'ea pe ji erame nde ve Cristo Jesus'ga nhinhi'ġa rendu Tupana'ga pavēi.

³ Aerē po ti he'yive'ga nomombe'uukara'javi nde ve a'itituhēva'ea Tupana'ga nhi'iga nehē. Gwemimbotarimo po ti ga ombo'ehara'ga mbuhumbuhuri ojipyri nehē tianembo'e ti ga nhandereimimbotarimova'ea rehe javo.

⁴ A'itituhēva'ea po ti ga nohendupotari nehē. A'eaatyviva'ea po ti ga opota hete henduva imombe'utehea nehē.

⁵ Emo nde ve ji ei: Enhimbovyvy ti ejapyakakatuavo. Enhimomirana ti Tupana'ga arōe'ŷve'ga imondorame hahyva'ea nde ve. Emombe'u katu ti Cristo Jesus'ga mombe'ua ojipe'gape'ga pe ga mbojikoguka ga rehe. Eporavykyavo Tupana'ga pe enhi'ipo'ru pa ti ga a'ero.

⁶ Oro ji, ji juka gweri'ga – kiroki ga ji pyhyguka. A'ereki ji amombe'umbe'u Cristo Jesus'ga ga pe. Kiro ihoi japiavo nhimanoagwama, a'e ji.

⁷ Ajirokwa pa ji jiporavykyheteavo ga pe Cristo Jesus'ga mombe'ukatuavo ga pe. A'ereki pyry ahe poravykyi ga pe! Anhi'ipo'ru pa ji ga. Ndapohiri ji Jesus'ga mombe'ua hugwi.

⁸ Aerē mbapava koty po ti nhande reko nhandepojoykaharete'ga rovai pyteri pe pyryheteve'ga rovai pyteri pe nehē te'i ti ga ahe ve javo. Okwaha ga ga ndekote'varuhurame. A'ero po ti ga ei a'ea pe ga mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehē. Okwaha ga jara'ga ndekopyryvame. A'ero po ti ga ei a'ea pe ga mongovo ojipyri nehē. A'ea rupi po ti ga imondoi ji ve pyryheteve'ea – kiroki pyryheteve'ea Tupana'ga gwereko ji ve jirekopyryva gwaramo. Ji ve jate rūi po ti nhandepojoykaharete'ga imondoi nehē. Omondo po ti ga nhande ve nhaporemonehē nhande ipotaheterame garura'java yvya koty ga arōheteavo.

Paulova'ea onhimombe'u Timóteova'ea pe

⁹ Timóteo, kotihī ti ejo ji pyri.

¹⁰ A'ereki Demas'ga opohi ji hugwi ogwovo cidade de Tessalônica pe. A'ereki ga opotaruhu mbatera agwamo. Crescente'ga oho Galáciapeve'ga gwyri pe. Tito'ga oho Dalmáciapeve'ga gwyri pe.

¹¹ Lucas'ga jate opyta ji pyri ji moiruamo. Eho ti Marcos'ga rerua ejupi. Toporavyky ti ga ji pyri Cristo Jesus'ga mombe'gwovo ji pokoga nehē.

¹² Amondo ji Tíquico'ga cidade de Éfeso pe.

¹³ Eho na'ē ti Carpo'ga pyri cidade de Trôade pe herua jipira ji ve. A'ereki ji aheja jipira i'arimova'ea ga pyri ikwehe. Eru ti ikwatijariipyra no. Ojipea ikwatijariipyra ipira apopyra – a'ea kaitu ti eru ji ve no.

¹⁴ Kiro ji ga mombe'ui nde ve Alexandre'ga – kiroki ga oapo mbatera metal apopyra. Ga e'ie'i ji ve okote'varuhuavo ji ve. A'ero po ti nhandepojoykaharete'ga imondoi hahyva'ea ga pe nehē.

¹⁵ Enhimboko'i ti Alexandre'ga hugwi. Mara'ngu po ti ga otiruahūro nde ve nehē no? A'ereki ga ndopotari nhaneremimbo'ea Cristo Jesus'ga rehe.

¹⁶ Ymya soldados'ga ji pyhygi kako. Aerē nhanderuvihava'ga nhimono'ono'o'gi tihepia ti Paulo'ga te'varuhua javo. Ji ga nhi'ipondekwavypyrame ndavavagahihavi ji rehe. Kiroki ga ojikoty'a ji pavēi – ga okyhyji nhanderuvihava'ga hugwi. A'ero ga hoi opohia ji hugwi. Emo ji a'e: Tomondoyme ti Tupana'ga hahyva'ea ga pe – kiroki ga opohi ji hugwi.

¹⁷ A'erorame tehe nhandepojoykaharete'ga Cristo Jesus'ga ji moirū. A'ero ga ndopojihuvukari jipyhykara'ga ji ve ji mombe'u ti ga pe javo ji ve. A'ero ji Cristo Jesus'ga mombe'upavi judeus'garūive'ga pe nhaporemonehē gentios'ga pe. Nahā nhandepojoykaharete'ga ji mbopiro'yi ite'varuhuve'ga hugwi tandejukayme ti ga javo.

¹⁸ Aerē po ti ga ji mbopiro'yi ite'varuhuparavuhuva'ea hugwi nhaporemonehē ji rerekokatuavo ji rerohokatuavo yvagi pe nehē. Pevo po ti ga reko

nhanderuvihavuhuhetero nehẽ. Timbohete ga avuirama nehẽ! Na tuhẽ! Amém!

Paulova'ea omondouka onhi'igã ahe ve

¹⁹ Timóteo, amondouka ji nhinhi'igã Priscilahẽa pe Áquila'ga pe no Onesíforo'ga pe no garongapypeve'gã pe no.

²⁰ Opyta Erasto'ga upa cidade de Corinto pe. Aheja ji Trófimo'ga cidade de Mileto pe. A'ereki ga itetirũa.

²¹ Ejirokwa ti ejoa ji pyri yapoa renonde.

Êubulo'ga omondouka onhi'igã nde ve kiro. Na jitehe gã omondouka onhi'igã nde ve Prudente'ga Lino'ga pavẽi Cláudiahẽa pavẽi no. Na jitehe jara'gã nhaporemõ Cristo Jesus'gareheve'gã omondouka onhi'igã nde ve.

²² Kiro ji ei nde ve: Nhandepojoykaharete'ga Cristo Jesus'ga tojikoty'a nde pavẽi nde rerekokatuavo.

Tomombyry ti ga pe me nhaporemõ, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'U TITOVA'EA PE Carta de Paulo a Tito

¹ Jihi ko Pauloramō Tupana'gareheva'ero. Jesus Cristo'ga moirūharamo ji ako no jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo.

A'ereki Cristo'ga e'i ji ve: “Ehoeho ji mombe'gwovo. A'ero ti Tupana'ga remimo'ēhara'ga ikwahavi ojikoga ji rehe nehē nahanahā Tupana'ga ahe mbojiko ojihe javo. A'itituhēva'ea ti ga ikwahavi a'ero nehē no nahanahā ahe oko katu katu okovo garemimbotarimova'ea rupi javo.

² Nahā po ti ga ndekoi nehē o'ejipero gwaramo: ‘Po ti nhande xako Tupana'ga reheva'ero, a'ero po ti nhande xaho nhandejupa avuirama ga pyri nehē.’ Nahā po ti ga ei nehē,” ei Cristo'ga ji ve ji mondovo.

Tegwete Tupana'ga mbea. Ymyahū yvya apoa renonde ga e'i hako: “Aru ti ji nhiremimo'ēhara'ga mombytavo ji pyri avuirama nehē,” ei ga o'mbee'yma hako.

³ Gwemimbotarimo Tupana'ga okwahavuka kirogwe ko nhinhi'iga mombe'uhava javo. Amombe'u ji ganhi'iga a'ero. A'ereki ji ve ga e'i kako: “Eho ti nhinhi'iga mombe'gwovo ga pe,” ei Tupana'ga nhanembopiro'yhara'ga ji ve kako.

⁴ Tito, kiro ji ikwatijarukari imondouka nde ve. Jira'yra'java'ea a'e ji nde ve. A'ereki ji ja nde erejiko Jesus Cristo'ga rehe ji ga mombe'urame nde ve kako.

Kiro ji ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomomyry nde ve Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi nhanembopiro'yhara'ga pavēi, a'e ji. Tandeporogwety ti Tupana'ga Jesus Cristo'ga pavēi. Tonogatu ti ga ndepy'a, a'e ji.

Titova'ea oporavyky Creta pe

⁵ Ji horame ypa'ouhūa hugwi Creta hugwi nhande ndiaporavykypavi ga pokopave'yma. Nurā ji nde rejari pevo toporavyky pa ti ga ji py'rovo javo. Jihi a'e nde ve a'ero: Nahanahā ti Jesus'gareheve'ga pyteripeve'ga hugwi emo'emo'ē akwaimbae'ga onhimbovyvyhara'ga ikwahapyra'ga tohepia katu ti ga Jesus'gareheve'ga mbo'embo'eavo javo. Embojoapia pa ti egwovo cidades pe gagwryri pe Creta pe ga mo'emo'eamo, a'e ji nde ve ikwehe.

⁶ Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga ti toko katu, a'e ji. Tegwete ojipe'ga nemimbojahava ga ndehe a'ero. Ojipeji tehe ti ga togwereko gwembireko'ga. Tojikō ti ganda'yra'ga Jesus Cristo'ga rehe. Toakwaha ti ganda'yra'ga no hendukatuavo ganhi'iga. Po ojipe'ga omombe'u katu ganda'yra'ga ko oko te'varuhu javo, a'ero ti ga tokoyme Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga. Po ganda'yra'ga ndekokatui, a'ero pyry ga Jesus'gareheve'ga ndepiakatui gwa'yra'ga moġitakaturō gwaramo.

⁷ A'ereki Tupana'ga pe ga oporavyky. A'ero ti ga toko katu Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga. Ga ndekokaturame tegwete ojipe'ga nemimbojahava ga ndehe a'ero. Gwemimbotarimova'ea rupi jate rūi ti ga toko onhimbohetee'yma. Tonhimboahituhenuhūyme ti ga. Tougwejuhuyme ti ga ahemboheagwryryva'ea vinho. Togwayvaryme ti ga ojipe'ga. Tokoyme ti ga ojipe'ga ja – kiroki ga itambere'ia pyhyga rehe jate heaporoġita jipi.

⁸ Ojipe'ga ndurame gapyteri pe tohoryory ti ga ga ndehe ga mombytavo gwonga pe ga poraka. Taheaporoġita katu pota ti ga ga pokoga. Tonhimbovyvy ti ga. Toko katu ti ga ojipe'ga pe. Tapyry ti ga hendukatuavo

Tupana'ga nhi'iġa. Gwemimbotate'varuhua rupi rūi ti ġa toko. Ga ti toko Tupana'ga nhi'iġa rupi.

⁹ Tojiko hete ti ġa a'itituhēva'ea rehe nhiremimbo'ea rehe. Pyry ahe heroviari a'ea. A'ero ti ġa ikwahahetei a'itituhēva'ea ojipe'ġa mbo'eavo hehe imombe'uheteavo ġa mbohoryoryva hehe nehē. A'ero ti ġa ojipe'ġa mbopogwei a'itituhēva'ea kwahavuka ġa pe nehē – kiroki ġa e'i Tupana'ga nhi'iġa pe a'ea ko a'itituhēva'ea rūi javo.

¹⁰ Tombo'e kwaha ti Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa, a'e ji. A'ereki he'yjuhuve'ġa nohendukatupotari okovo ġwemimbotarimova'ea rupi onhi'iteheavo onhimoandyandyita ojipe'ġa moandyandyita no. Judeus'ġa ojikytiukave'ġa jara'ġa hohe nohendukatupotari.

¹¹ Tupana'ga nhi'iġarūiva'ea ġa omombe'umbe'u Jesus'gareheve'ġa pe ġa moandyandyita. Nanongara rehe po ġa nombo'ei ramo. A'ereki ġa omongo tehe Jesus'gareheve'ġa py'a. Ganongapypeve'ġa py'a ġa imongotehei no. Nahā ġa ndekote'varuhui ipyhyga vehevi itambere'ia ġa hugwi ġwemimbo'ea kwepykavamo. Tito, pemombi ti ġanhi'iġa tombo'ea'javyme ti ġa javo.

¹² Perope pe peju – Cretapeve'ġa namonhava'ea aerēva'ea mombe'uharava'ea omombe'u gwe'yjava'ea hako. Ahe e'i hako: “Cretapeve'ġa ko i'mbeheteve'ġa. Nane'ymi ġa mbero. Oko te'varuhu ġa otiruahūro onhyrōe'yma. Ougwei hete ġa mbatera okovo ovevugwehetero. Mbatera rehe jate ġa ndekoi toro'u hete javo,” ei ahe Cretapeva'ea mombe'gwovo hako.

¹³ Ahe Cretapeve'ġa mombe'u katu reki. Nurā ti penhi'iġahy ġa pe imombe'uheteavo tojiko hete ti ġa Cristo'ga rehe javo.

¹⁴ Penhi'iġahy ti ġa pe topohi ti ġa imombe'utehea hugwi judeus'ġa namonhava'ea remimombe'utehea hugwi javo. Ombojihu ahe imombe'utehea. Aġwamove'ġa nemimbojihuva hugwi ti ġa topohi no ġanemimombe'utehea hugwi. A'ereki imbojihuvame ġa nohendukatui a'itituhēva'ea.

¹⁵ Kiroki ġa pyry okote'varuhua momboruka Jesus'ga pe – ġahā e'i mbatera pe nhaporemō: “Pyry hete mbatera Tupana'ga rembiapoa nhaporemō,” ei ġa.

Kiroki ġa oko te'varuhu ojikoge'yma Jesus'ga rehe – ġahā e'i mbatera pe nhaporemō: “Ndapyryvi mbatera,” ei ġa. Nonhimombaragwahava'javi ġa aherekokatua rehe aherekote'varuhua rehe no. Gandeaporoġita tiruahū. Okote'varuhua rehe vehevi ġa nonhimombaragwahavi.

¹⁶ Ga e'i tehe: “Orokwaha hete ore Tupana'ga,” ei ġa novīa. A'ereki ġa ndokokatui reki. Nurā ahe nhimombaragwahavi ġa ndehe ndojikogi tuhē ġa Tupana'ga rehe javo. Nombohoryvi ġa Tupana'ga ojihe. Ndokoi ġa ganhi'iġa rupi. Nurā ti Tupana'ga ei ġa pe nehē: “Ga ko ndapyryvi. Nurā tegwete gandekokatua,” e'i ti ga ġa pe nehē.

2

A'itituhēva'ea Tupana'ga remimbo'ea

¹ Ndehe reki, Tito, embo'e ti Jesus'gareheve'ġa a'itituhēva'ea rehe Tupana'ga remimbo'ea rehe.

² Embo'e ti akwaimbae'ġaymyana. Taheaporoġita katu ti ġa tapotaruhuyeme ti ji mbatera javo. Tonhimoġatyrō ti ġa. Tonhimbovyvy ti ġa okokatua vo ġwaramo. Tojiko hete ti ġa Tupana'ga rehe okovo ganhi'iġa rupi. Toarō hete ti ġa ojipe'ġa. Tonhimomirana hete ti ġa Tupana'ga nhi'iġa rupi okovo. A'ea rehe nhaporemō ti embo'e akwaimbae'ġaymyana.

³⁻⁴ Na jitehe ti embo'e kunhangwerymyana'ga. Toko katu ti ġa no hendukatuavo Tupana'ga nhi'iġa. Tombotegweteteheyme ti ġa ojipe'ga. Tougwejyme ti ġa ahemboheagwryryva'ea vinho.

Tombo'e ti ġa pyryva'ea rehe timoġita ti kunhangwerapyahuve'ga a'ea rehe javo. Tomonhimbovyvyruka ti ġa ipyahuve'ga. Te'i ti ġa ġa pe: "Pearō hete ti penhimbireko'ga. Pearō hete ti peja'yra'ga." A'ea ti ġa te'i ipyahuve'ga pe.

⁵ Te'i ti ġa: "Penhimbovyvy ti. Taperekoi ti ojipe'ga nembireko'ga pepjapyakavo aherekokatua rehe jate. Pehepia katu ti penhonga. Peko katu ti ojipe'ga pe. Peko ti penhimbireko'ga nhi'iġa rehe." A'ea nhaporemō ti kunhangwerymyana'ga te'i kunhangwerapyahuve'ga pe. Tohendu katu ti kunhangwerapyahuve'ga te'ite'varuhuyeme ti ojipe'ga Tupana'ga nhi'iġa pe ganhi'iġa mbotegwetee'yma. Tito, nahā ti ere kunhangwerymyana'ga pe tomo'e ti ġa ipyahuve'ga javo.

⁶ Embo'e ti akwaimbae'ga no ipyahuve'ga tonhimbovyvy ti ġa javo.

⁷ Ndehe no, Tito, eko katu ti, a'e ji nde ve. Nde repiagame ti ġa ndekokatui a'ero nde javijitehe nehē no. Embo'e katu ti ġa a'itituhēva'ea rehe jate Tupana'ga nhi'iġa rehe enhimbovyvya ġa mbojikoga enhimimbo'ea rehe.

⁸ Nane'ymi ti enhi'iġatu ġa mbo'ekatuavo. A'ero ti tegwete ojipe'ga ehava nderekote'varuhua pe nehē. A'ero ti nhanearōe'ŷve'ga ndipoyjayjari nehē timombe'u ti ġanemimbo'ete'varuhua javo novīa.

⁹ Embo'e ti ġa - kiroki ġa ndipiro'yi opojoykahara'ga hugwi. Tohendu katu ti ġa opojoykahara'ga nhi'iġa ġa mbohoryoryva oporavykypava rehe. Tonhi'ikwepyte'varuhuyeme ti ġa ġa no.

¹⁰ Tomimyme ti ġa ġambatera. Tombojiko hete ti ġa opojoykahara'ga ojihe okokatuavo ġwaramo. A'ero ti ġapoykahara'ga ei nehē: "Pyry hete jipyryve'ga okokatuavo oporavykyavo ji ve jipi Tupana'ga remimbo'ea rendukatuavo ġwaramo. Pyry hete Tupana'ga remimbo'ea a'ero." Nahā ti ġa ei nhanembopiro'yhara'ga nhi'iġa pe nehē. A'ea rehe nhaporemō ti embo'e ġapyryve'ga ipiro'ye'ŷve'ga.

¹¹ A'ereki Tupana'ga omomyry nhande ve nhaporemō vvyakotyve'ga pe nhaporemō. A'ea rupi ga ei: "Pejiko pa ti ji rehe," ei ga. "A'ero ti ji pe mbuhurukari ji pyri pe mombytavo avuirama nehē," ei ga.

¹² Imomyryvame nhande ve Tupana'ga ei: "Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pepohi ti penhimimbotate'varuhua hugwi no," ei ga. "Penhimbovyvy ti. Peko katu ti ojipe'ga pe. Pehendu katu ti nhinhi'iġa ji nhi'ipo'ruavo," ei Tupana'ga nhande ve. "Nahā ti peko katu aġwamo," ei Tupana'ga nhande ve nhaporemō vvyakotyve'ga pe nhaporemō.

¹³ Imomyryvame nhande ve ga ei: "Nahā ti peko katu pejoryjoryvamo aerē ti Jesus Cristo'ga rura'javi nehē javo ġwaramo. Uhura'ja ti ga penduvi-havuhuhete'ga nehē pembopiro'yhara'ga Jesus Cristo'ga. Ikatu hete ti garura nehē," ei Tupana'ga.

¹⁴ "Onhikwava'ē ga ojijukavouka vvyakotyve'ga pe ġa ndepyga raikwehe tambopiro'y ti ji ġa ġandekote'varuhua hugwi nhaporemō nehē javo. Omano ga tamomyry ti ġa mongovo javo. 'A'ero ti ġa ndekoi ji rehe jate xako katu ti ojipe'ga pe ġa pokoga javo,' ei Jesus Cristo'ga," ei Tupana'ga.

¹⁵ Tito, a'ea ko Tupana'ga nhi'iġa. Nurā ti a'ea rehe nhaporemō embo'e hete ġa pehendu katu ti javo. Ehendukatuuka ti ġa pe ġa mbopohiruka ġandekote'varuhua hugwi. Eko katu ti ġa pyri tohendu katu pa ti ġa nhinhi'iġa javo. A'ereki Tupana'ga onhi'iġa mombe'upavuka nde ve.

3

Nahanahã ti peko katu

¹ Tito, embo'e ti Cretapeve'ğa ikwahavukara'java ға pe toko ti ға gwuvihava'ğa nhi'iga rehe. Ere ti ға pe ға mbo'eavo: “Huvihava'ğa ti tomongomongo ogwyripeve'ğa ғwemimbotarimova'ea rupi. Po ғанemimbotarimova'ea pyryvamo, a'ero ti pehendu katu pota ғанhi'iga ға nhi'ipo'rupava peporavykykatuavo.” A'ea ti ere ға mbo'eavo.

² Te'ite'varuhuyme ti ға ojipe'ğa pe ға mbotegwetee'yma. Togwayvayvaryme ti ға okovo. Tinhyrõ ti ға imondovo ojeaporogitakatua imohina ға ndehe nhaporemõ. Tito, a'ea rehe nhaporemõ ti embo'e ға nehẽ.

³ Embo'e ti ға a'ea rehe nahanahã ti ahe toko javo. A'ereki ymya nhande ndiajikogi Jesus Cristo'ğa rehe ға ja kako. A'ea rupi nhande nhaporemõ ndikwahavi pyryva'ea. Nhande ndikwahavi Tupana'ğa no kako. Nihendukatui nhande ғанhi'iga. Ojipea rehe nhande xako nhanenhimoandyandyjuka ojipe'ğa pe. Xako nhande nhaneremimbotate'varuhuva'ea rupi iparaparavuhuva'ea rupi nahã ti nhande roryroryvamo javo novã. Nhanetiruahũ nhande nhandekovo kako. Xanhimyrõ nhande mbatera rehe ға ndehe no. Xako te'varuhu nhande ojipe'ğa pe. Nurã ға nianearõhetei. Nianhoarõhetei nhande no. Nahã nhande rekoi ymya kako.

⁴ Aerẽ reki Tupana'ğa nhanembopiro'yhara'ğa ikwahavukari opyryva vvyakotyve'ğa pe a'arõ hete ji ға javo.

⁵ A'ero nhandeporogwetyga ғwaramo ga omombo nhanderekote'varuhua nhande hugwi tuhu ti ға upa ji pyri avuirama nehẽ javo. Nhanderekokaturõ ғwaramo rõi ga omombo nhanderekote'varuhua. Nhandeporogwetyga ғwaramo ga omombo nhanderekote'varuhua.

Ohyvuka ga nhanderekote'varuhua gwa'uvapyryva pe. Gara'uvapyryva nhandereaporoğita rerojijyi nhandereaporoğita mbopyahuavo.

⁶ A'ereki Tupana'ğa omondokatuuka gwa'uva nhande pyri nahã ti epoko hete ға javo. A'ereki Jesus Cristo'ğa omano nhande repyga nhanembopiro'yhara'ğa.

⁷ Tupana'ğa omondouka gwa'uva nhande pyri tuhu ti ға upa opytavo ji pyri avuirama nehẽ javo. Tupana'ğa omondouka gwa'uva. A'ereki ga pyri nhande ve nhande mombyryva. A'ero nhande roryroryvamo nhandejikoga ga rehe ikwahava aerẽ ti nhande ruvi ga pyri avuirama nehẽ javo.

⁸ A'ea ko nhiremimombe'ua a'itituhẽva'ea. Pyry ahe heroviari a'ero.

Tito, a'ea rehe ti embo'e hete jipi toko katu pota hete ti ға javo – kiroki ға ojiko ga rehe. Nhiremimombe'ua ko pyryva'ea imombyryheteavo vvyakotyve'ğa pe nhaporemõ ға pokoga.

⁹ Po ojipe'ğa nhi'inhi'itehei nahanahã po javo, a'ero ti ejipe'a ға hugwi ғанhi'iga renduve'yma. Po ға ei: “Nahanahã oko nhaneramonhava'ea aherakykwepoharava'ea no.” Po a'ea ға etehetehei, a'ero ti ejipe'a ға hugwi ғанhi'iga renduve'yma.

Po ға ei nde rayvayva: “Maraname nde ere'u pa ғwia?” e po ға. “A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i: ‘Gwiğwia ti pe'u. Gwiğwia ti tape'ui,’ e'i. ‘Nahanahã ti peko katu,’ e'i. Xako ti aheremimbo'ea rehe,” e po ға. Po ға ei na nde ve, a'ero ti terehendukatui ғанhi'iga. A'ereki ға gwayva pota ahe. Ndupokogi reki ға ahe a'ero.

¹⁰ Ojipe'ğa po ndokoi Tupana'ğa nhi'iga rupi okovo hajiheva'ea rehe peko ti nhinhi'iga rupi javo. Gahã ombopohi pota ojipe'ğa Tupana'ğa hugwi. Embo'e ti ға Tupana'ğa nhi'iga rehe a'ero ға momoranduva toko katu ti ға okovo Tupana'ğa nhi'iga rupi jate javo. Po ға nohendukatui nenhi'iga, a'ero po ti

erea'ja ġa pe hamo. Po ġa ndopohiri ve hajiheva'ea hugwi, a'ero ti epohi ġa hugwi.

¹¹ A'ereki nanongara'ġa ojipokwaha okote'varuhua rehe. Oko te'varuhu ġa a'ero hendukatue'yma. A'ero ġa imbojari ojihe okote'varuhuavo ġwaramo.

Paulova'ea omondouka onhi'iġa

¹² Tito, ma'ġa po ti ji amondouka nde pyri nehē? Mara'ngu po ti Ártemas'ga ji ga mondovo nehē? Mara'ngu po ti Tíquico'ga nehē? Ji ga mondorame nde pyri ejirokwa ti ejoa cidade de Nicópolis pe ji repiaga. Pevu po ti ji hoi no jipytavo yapoa rupi nehē.

¹³ Zenas'ga ovavagahihara'ga po ti oho nde hugwi ojipe'ġape'ġa ndepiaga nehē. Apolo'ga po ti oho ga rupi nehē no. Ejirokwa ti ġa pokoga ġa horame nehē. Emondo katu ti mbatera ġa pe tokoyme ti ġa imbatere'ÿva'ero nehē.

¹⁴ Nhaneremimbo'ehara'ġa pe Jesus'gareheve'ġa pe ti ere: “Pemondo katu ti penhimbatera nanongara'ġa pe no ġa pokoga.” A'ea ti ere ġa pe Jesus'gareheve'ġa ti tomondo tehe kwaha javo. A'ea rehe ti embo'e ġa toko katu ti ġa javo. A'ero ti ġa jirokwari okokatuavo ojipe'ġa pe okotehee'yma nehē.

¹⁵ Kiroki ġa oko ji pyri – ġahā omondouka onhi'iġa nde ve.

Ere ti pevove'ġa pe – kiroki ġa ore arō hete ojikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe: “Paulo'ga omondouka onhi'iġa pe me.” A'ea ti ere ġa pe.

Tomombyry ti Tupana'ga pe me nhaporemu, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'U FILEMOMVA'EA PE Carta de Paulo a Filemom

¹ Jihi ko Pauloramō. Ji Jesus Cristo'ga mombe'uro ġwaramo ġa ji mongi cadeia pype ikwehe. Filemom, kiro jirekorame cadeia pype ji ikwatijarukari imondouka nde ve. Timóteo'ga pavēi ji ikwatijarukari. Ga ko nhaneirūramo ojikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe. Filemom, nde ko oreremiarōhetero eporavykyavo ore javijitehe Cristo'ga mombe'gwovo ojipe'ġa pe.

² Áfia, oreirū, nde ve ji ikwatijarukari imondouka no. Arquipo, nde ve ji ikwatijarukari no imondouka. Ore javijitehe nde ereporavyky hete enhimomiranama Cristo'ga mombe'gwovo. Kiroki ġa ojatyka Filemom'ga ronga pype jipi tihendu ti Tupana'ga nhi'ġa javo – ġa pe ji ei: Akwatijaruka ji imondouka pe me no.

³ Kiro ji ei: Tupana'ga nhanderuvete'ga ti tomombyry pe me nhaporemō Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, a'e ji.

Filemomva'ea pyry hete

⁴ Filemom, nhinhi'ġame Tupana'ga pe jiruvihavuhuhete'ga pe ji ei jipi: –Ndepyry hete nde Filemom'ga pokoga. Nurā Filemom'ga pyryvamo.

A'ea ji ei Tupana'ga pe nde renoina.

⁵ A'ereki ojipe'ġa nde mombe'u ji ve. Ga e'i: “Filemom'ga ojiko hete Jesus'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe. Oko hete ga Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ndehe nhaporemō ġa aramo,” ei ġa nde mombe'gwovo.

⁶ Nurā ji ei Tupana'ga pe:

–Filemom'ga ojiko hete Cristo'ga rehe ojikoty'aro ga pavēi ga kwahavuka ndereheve'ġa pe. Cristo'ga kwahavukaro ġwaramo tokwaha pa ti Filemom'ga Cristo'ga remimombyryva ndereheve'ġa pe.

A'ea ji ei Tupana'ga pe nde renoina.

⁷ Nhiirū, nde ereko hete Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ndehe ġa mbohoryva ġapy'a mbogwerava'java. A'ea rehe nde ji mbohoryvi jipy'a noġatuavo.

Paulova'ea opota Onésimova'ea rerekokatua

⁸ Nde ġa nderekokaturō ġwaramo po ti ji ehetei nde ve hamo nahanahā ti eko javo. Nanongara ko pyry javo po ti ji ehetei nde pojihuve'yma hamo Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo ji pavēi.

⁹ Jixava'ero ji rekoi cadeia pype kiro Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ġwaramo. Nurā po ti ji ei ji rendu katu javo hamo. Emo ti ji nda'ei nde ve. Nhanenhoarōhetero ġwaramo ji ekatukatui kiro nde ve nahanahā ti eko javo.

¹⁰ Anhi'ġatuga kiro nde ve jira'yra'ga repyga Onésimo'ga repyga. Jira'yra'ga, a'e ji Onésimo'ga pe. A'ereki ga ojiko Cristo'ga rehe nhiremi-mombe'ua renduvame. Amombe'u ji ga ga pe jirekorame cadeia pype.

¹¹ Ymya'ī ga ndoporavykykatui nde ve oka'nhyma ua nde hugwi heikwehe tajipiro'y ji ga hugwi javo. Aġwamo reki ga poravykykatui ji ve ji pokoga. Kiro po ti ga poravykykatui nde ve a nehē no.

¹² Kiro ji ga mondoukara'javi nde pyri a'ero. Ahepiaga'u po ti ji ga nehē. A'ereki ga jipy'a ja hete.

¹³ Filemom, avo ejuvame po nde ji pokogi hamo. Avo reki nde nderekoi. Nurā ji ei jiyvyteri pe: Pyry po Onésimo'ga pytai ji pyri a'ero hamo ji pokoga Filemom'ga py'rovo hamo. A'ereki ji ako cadeia pype Cristo'ga mombe'gwovo ġwaramo. A'ea ji ei jijapyakavo novīa.

14 Emo ji a'e reki jiyvyteri pe: Namombytai po ti ji Onésimo'ga Filemom'gapyrive'ga ipiro'ye'ŷve'ga. A'ereki ji nahenduvi Filemom'ga nhi'íga. Ga nde'i ve ji ve: "Topyta ti Onésimo'ga nde pyri nehẽ." A'ea rũi ga ei ji ve, a'e ji jiyvyteri pe. Filemom, namombytaahai ji ndepyrive'ga Onésimo'ga ji pyri henduve'ymame nenhi'íga. Imombyrypotarame po ti nde imombyryvi a'ero nehẽ. A'ea ji apota hete.

15 Mara'ngu po Tupana'ga javo: "Tojipe'aahi'vi ti Onésimo'ga Filemom'ga hugwi tojivyra'ja ti ga Filemom'ga pyri opytavo pevo avuirama nehẽ javo?" Mara'ngu po a'ea Tupana'ga javo? A'ea ji a'e.

16 Ndepyrive'ga jate rũi ko Onésimo'ga oko kiro. A'ereki kiro neirũramo ga oko no okovo ndepy'a'jaheteva'ero. A'ereki aḡwamo ga ojiko Cristo'ga rehe nhandepojoykaharete'ga rehe nhande javijitehe. Ga ko nhiirũramo a'ero no. Jipy'a ja hete ga. Johe po ti ga ndepy'a ja hete nehẽ no. A'ereki ga oko ndepyriva'ero neirũramo no.

17 Filemom, ere'e po ti nde ji ve nehẽ: "Ji ko Paulo'ga moirũharamo. Oronhomoirũ ore," ere po nde. Po ti nde ei na, a'ero po ti nde roryroryvamo ji rehe nehẽ hamo ji mombytavo ejipyri ji rurame nde repiaga. Na jitehe ti Onésimo'ga rurame nde pyri ejoryjory ga rehe ga mombytavo ejipyri.

18 Po ga imbote'varuhui nde ve raikwehe, a'ero ti ji imombyryvi nde ve nehẽ. Po ga nomondoi nde ve ikwepykava, a'ero ti ji imondoi nde ve ga repyga nehẽ imoka'nhyuka nde ve garekote'varuhua nehẽ.

19 Filemom, kiro ji tuhẽ ikwatijari jipovo: Amondo ti ji ikwepykava Filemom'ga pe imombyryva ga pe Onésimo'ga repyga nehẽ. A'ea ji akwatija javo nde ve. Ji nda'ei reki: Ndehe po ti erembuhu ji ve hamo. A'ea po ji a'e nde ve hamo. A'ereki jihi amombe'u nde ve Cristo'ga nde mbojikoga ga rehe. Nurã ti nde rekoi Tupana'ga pyri avuirama nehẽ. Ji nda'ei reki nde ve: Enhikwava'ẽ ti ji ve. A'ea rũi ji ei nde ve.

20 Na tuhẽ. Nhiirũramo emombyry ti ji ve a'ero ji mbohoryoryva epyryvamo Onésimo'ga pe nhandepojoykaharete'ga jikoty'aro ḡwaramo nhande pavẽi. A'ea ji apota. Embovy'ara'ja ti jipy'a Cristo'ga jikoty'aro ḡwaramo nhande pavẽi.

21 Filemom'ga ti ḡwendu katu nhinhi'íga nehẽ, a'e ji jiyvyteri pe. Nurã po ti ji ikwatijari ga pe togwereko katu ti ga Onésimo'ga javo nehẽ, a'e ji. Gwereko katu tuhẽ ti ga Onésimo'ga, a'e ji. Johe ti ga ga rerekokatuhetei nehẽ, a'e ji jiyvyteri pe. A'ereki ji akwaha neremimombyryvaḡwama.

22 A'e ji nde ve ojipea: Emboavujikwe ti jikihava ji ve. A'ereki ji tahoaja nde pyri. Penhi'íga ḡwaramo Tupana'ga pe ji repyga po ti ga hendukatui ji mondovouka pe pyri nehẽ.

Mbapavamo Paulova'ea okwatijaruka Filemomva'ea pe

23 Epafra's'ga omondouka onhi'íga nde ve. Ji pavẽi ga oko cadeia pype kiro Cristo Jesus'ga mombe'gwovo ḡwaramo.

24 Marcos'ga omondouka onhi'íga nde ve no Aristarco'ga no Demas'ga no Lucas'ga no. Gahã ko oporavyky ji pavẽi Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

25 Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry Filemom'ga pe, a'e ji.

AHE OMOMBE'U HEBREUSVA'EA PE Carta aos Hebreus

Ojipea hebreusva'ea rera israelitas. Israelitasva'ea ko Israelva'ea rakyk-wepoharava'ea.

Tupana'ga ra'yra'ga

¹ Ymyahũ Tupana'ga ei onhi'iġa mombe'uharava'ea pe vvyakotyva'ea pe hako: “Pemombe'u ti jireaporoġita pende'yja'ġa pe,” ei Tupana'ga.

A'ero ganhi'iġa mombe'uharava'ea imombe'ui ganhi'iġa gwe'yjava'ea pe nhaneramonhava'ea pe hebreusva'ea pe israelitasva'ea pe hako. Manamenameuhã rupi Tupana'ga ikwahavukara'ja'javi ojeaporoġita onhi'iġa mombe'uharava'ea pe he'yjuhuva'ea pe. Hajihejiheva'ea rupi ga ikwahavukari ahe ve. “Hebreus'ġa ti ji kwahavi jireaporoġita kwahavame nehẽ,” ei ga ahe ve.

A'ero ganhi'iġa mombe'uharava'ea ga kwahavukari nhaneramonhava'ea pe gareaporoġita mombe'urame ahe ve. Nahã ko ymyahũ hako.

² Aġwamo reki mbapavava'ea rupi gwa'yra'ga pe Tupana'ga ei: “Emombe'u ti jireaporoġita vvyakotyve'ġa pe,” ei ga. A'ero gara'yra'ga imombe'ui gareaporoġita nhande ve.

Gwa'yra'ga pe Tupana'ga japopavukari yvya yvaga reheve ymyahũ hako. Ga pe ga ei hako: “Amondo pa ji nde ve. Aerẽ po ti nde herekopavi a'ero nehẽ,” ei ga gwa'yra'ga pe.

³ Gara'yra'ga hendy'jandy'ja hepiuka uva'ga rendy'java gakatua. Gaha ko Tupana'ga javijitehe. Inhi'ĩpopoaka ga. Ganhi'iġa ġwaramo yvya ndopavi yvaga pavẽi okovo. Ga tuhẽ imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Imomborirẽ ga apygi yvagi pe nhanderuvihavuhuhete'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rui. Pevo ġa memei ġa ndekoi nhanderuvihavuhuhetero.

Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ġa hohe

⁴ Nahã koji'i Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ġa hohe yvagipeve'ġa hohe. Jukwaha ga huvihava Tupana'ga ero ġwaramo ga pe: “Ndehe ko jira'yra.”

A'ea erame Tupana'ga ei gwa'yra'ga mombe'gwovo ga huvihava jipyrive'ġa hohe javo.

⁵ A'ereki ojipyrive'ġa pe Tupana'ga nde'iangavi:

“Jira'yramo nde rekoi.

Jihi a'e vvyakotyve'ġa pe nhaporemõ nde mombe'gwovo kiro:

Gaha ko jira'yra'ga.”

Ojipyrive'ġa pe rui Tupana'ga ei a'ea. Gwa'yra'ga pe jate ga ei a'ea.

Onhi'iġa'java ga nomombe'ui ojipyrive'ġa javo:

“Jihi po ti garuvamo ako nehẽ.

Gaha po ti jira'yramo oko nehẽ.”

Ojipyrive'ġa rui Tupana'ga omombe'u o'erame a'ea. Gwa'yra'ga jate ga omombe'u o'erame a'ea.

⁶ Onhi'iġa'java gwa'yrypy'ga mondorame yvya koty vvyakotyve'ġa mbyteri pe Tupana'ga ei:

“Jipyrive'ġa tombohete ti jira'yrypy'ga,” ei ga.

⁷ Ojipyrive'ġa mombe'gwovo Tupana'ga ei reki:

“Ji erame jipyrive'ġa pe kotihĩ ġa hoi vvytua ja nhinhi'iġa mombe'gwovo.

Tata ja kotihĩ ġa hoi imombe'gwovo ji erame,” ei Tupana'ga.

- ⁸ Gwa'yra'ga pe Tupana'ga ei reki:
 “Jiruvihavuhuhetea,” ei ga gwa'yra'ga pe.
 “Nane'yimi po ti nde ejiheve'ga nduvihavuhuhetea avuirama nehẽ.
 Nane'yimi po ti a'itituhẽva'ea rehe nde nhi'iği ga pe
 ga mongouka katu enhi'iğa rupi ekovo ganduvihavuhuhetero nehẽ.
- ⁹ Pyry hete nde ve ga ndekokaturame.
 Ite'varuhu nde ve ga ndekote'varuhurame.
 Nurã jiji nderuvihavuhuhetero a'e nde ve:
 Eko ti ganduvihavuhuhetero nepavẽive'ğa hohe ejoryvamo,” ei Tu-
 pana'ga gwa'yra'ga pe.
- ¹⁰ “Jipojykaharetea,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe.
 “Jypya ndehe tuhẽ ereapo yvya yvaga reheve.
- ¹¹ Opa po ti yvaga yvya pavẽi nehẽ.
 Ndehe po ti erepyta avuirama nehẽ.
 Tapy'ynhapira nhymyanamo.
 Na jitehe po ti yvya nhymyanamo yvaga pavẽi nehẽ.
- ¹² Gwekyi ahe tapy'ynhapirymyana i'arimova'ea imamana inoğa
 opohia jugwi imbojopy'ruavo.
 Na jitehe po ti nde pohiri yvya hugwi yvaga hugwi
 imbojopy'ruavo nhymyaname nehẽ.
 Ndehe po ti naneymyani ekovo avuirama nehẽ.
 Nderepavi po ti nde nehẽ no,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe.
- ¹³ Tupana'ga nde'iangavi ojipyrive'ğa pe:
 “Eapy ti ji pyri jijohukoty rui
 ekovo gwaramo ganduvihavuhuhetero.
 A'ero po ti ji nearõe'ỹve'ğa mongoukari nenhi'iğa rupi nehẽ.”
 Ojipyrive'ğa pe rui ga ei a'ea. Gwa'yra'ga pe jate ga ei a'ea.
- ¹⁴ Tupana'gapyrive'ğa ko ha'oe'ỹve'ğa yvagipeve'ğa oporavykyavo Tu-
 pana'ga pe. Ga nhaporemõ opokopoko yvyakotyve'ğa jipi. A'ereki Tupana'ga
 e'i ga pe: “Peho ti ga pyri yvya koty ga pokoga – kiroki ga hugwi ji amombo
 gandekote'varuhua tuhu ti ga upa ji pyri avuirama nehẽ javo,” ei Tupana'ga.

2

Xako hete ti Tupana'ga ra'yra'ga nhi'iğa rehe

¹ Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ğa hohe yvagipeve'ğa hohe. Nurã po nhande rekoheitei gara'yra'ga nhi'iğa rupi hamo nhaneremienduva rupi hamo. Tirovia hete ti ganhi'iğa a'ero xapohiryme ti jugwi javo.

² Ymyahũ Tupana'gapyrive'ğa imombe'ui Tupana'ga nhi'iğa ymyahũva'ea pe tohendu katu ti ga javo. A'ereki hupi hete ga omombe'u. Ymyahũva'ea hendukatue'ymame ganhi'iğa okovo hajiheva'ea rupi, a'ero ite'varuhu ahe ve. Ahe hendupotare'ymame okove'ỹ Tupana'gapyrive'ğa nhi'iğa rupi, ite'varuhu ahe ve. Na tuhẽ. A'ereki Tupana'ga omondouka ahe ve aherokote'varuhua kwepykava.

³ Po ite'varuhu ymyahũva'ea pe ahe rekoe'ymame Tupana'gapyrive'ğa nhi'iğa rupi yvagipeve'ğa nhi'iğa rupi, a'ero po ti nhande ve kaitu ite'varuhu nehẽ nhande rekoe'ymame Tupana'ga ra'yra'ga nhi'iğa rehe nhandepojykaharete'ga nhi'iğa rehe ağwamo. A'ereki pyry hete tuhẽ ga manoi nhande repyga imombo nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande pokoga. Nhande imomborukare'ymame ga pe hendupotare'yma ganhi'iğa,

niaka'nhymi tuhē po ti nhande hahyva'ea hugwi nehē. Omondo ti ga hahyva'ea nhande ve nehē.

Ga ypy tuhē onhimombe'u tamano ti pe ndepyga javo. Henduvirē ga imombe'ui nhande ve javo: “Nhandepojoykaharete'ga ei: ‘Tamombo javo ji ruri pe pyri. Tamombo ti vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi ga pokoga. Taroho ti ji ga ji rupi yvagi pe hahyva'ea hugwi inoḡatuavo ḡapy'a.’ A'ea tuhē nhandepojoykaharete'ga ei.” A'ea ga ei imombe'ukatuavo ikwahavuka a'itituhēva'ea nhande ve.

⁴ A'itituhēva'ea ko jira'yra'ga nhi'iḡa javo, Tupana'ga opoko ga japovouka ahemonhimomby'ava'ea ga pe – kiroki a'ea gaha jate oapo kwaha. Nurā he'yjuhuva'ea ga japoparavuhui ahemonhimomby'ava'ea. Gwemimbotarimova'ea rupi Tupana'ga imondoukari gwa'uvapyryva popoakara ga pe ga pokoguka. Nurā nhande ei: Tupana'ga ga mbuhurukari nhande pyri imombe'uuka gwa'yra'ga nhi'iḡa ga pe.

Jesus Cristo'ga oko vvyakotyve'ga ja ganderohoharamo

⁵ Nahanahā hekoi ga jikogame Tupana'ga ra'yra'ga rehe javo, ore imombe'ui kiro pe me ikwatija. Ojipyrive'ga pe rūi Tupana'ga ei: “Amongo ti ji ga penhi'iḡa rupi nehē – perope ji ga mongoi ipyahuva'ea pe.” A'ea ga nde'i ojipyrive'ga pe yvagipeve'ga pe.

⁶ A'ea ymyahūva'ea ikwahavukari nhande ve. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uharava'ea e'i Tupana'ga pe ikwatija hako:

“Anhimomby'a ji.

A'ereki nde ereporogwety vvyakotyve'ga.

Ga ndehe nde erejapyaka.

Ne'aḡataruhu nde ga ndehe.

A'ereki nde neremoka'nhymi ga pokoga,” ei ahe Tupana'ga pe ikwatija hako.

⁷ “Jypya nde ere'e

ga ti toko huvihavamo jijipyrive'ga gwyre'i javo.

Jypya nde ga mbopopoaka ga mbokatuavo ga mboukwahavamo a'ero toko ti ga huvihavamo javo.

Jypya nde eremongo enhimbiapoa ḡanhi'iḡa rupi.

⁸ Nde ere'e: ‘Toko pa ti nhirembiapoa ḡanhi'iḡa rupi,’ ere nde.”

A'ea ahe ei ikwatija javo Tupana'ga pe hako. Oko pa ḡanhi'iḡa rupi javo ga ei ikwatija.

Garembiapoa ndokopavi ve vvyakotyve'ga nhi'iḡa rupi kiro, xa'e nhande hepiage'yma.

⁹ Jesus'ga ki a'e te ikatu hete kiro okovo vvyakotyve'ga nduvihavuhetero. A'ea nhande ikwahavi. Jypya Tupana'ga ei oyvyteri pe ga mombe'gwovo toko naē ti ga huvihavamo jijipyrive'ga gwyre'i javo. Nahā Tupana'ga Jesus'ga rerekopyi tomano ti ga vvyakotyve'ga ndepyga ga naḡanani javo. A'ereki Tupana'ga omombyry pota ga pe. Ga ndepyga Jesus'ga manoro ḡwaramo Tupana'ga ga mbogweravirē ga mbopopoaka ga mbokatuheteavo ga mboukwahavamo toko ti ga huvihavuhetero kiro javo.

Na tuhē. Jesus'ga omano vvyakotyve'ga ndepyga imomboia ḡandekote'varuhua ga hugwi okovo ḡandepykaramo.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga e'i: “Aru pota ji vvyakotyve'ga jijipyri. Omanomo ga ndepyga ti Jesus'ga ga pokogi ga nderua ji pyri nehē. A'ero po ti he'yjuhuve'ga nduvi ji pyri okovo jira'yramo avuirama nehē,” ei ga.

Hahy Jesus'ga pe ga manorame ga ndepyga. A'ea rupi ko pyry Tupana'ga Jesus'ga mbojipokwahavi onhi'iḡa rehe ga monhimomiranambava ga mboavujikwea toko hete ti ga vvyakotyve'ga nderohoharamo ga pyri.

A'ereki Tupana'ga ko japopahara'ga imongohara'ga. Ojive ga oapo pa tapo'ru pa ti ji javo.

¹¹ Omanomo ġa ndepyga Jesus'ga ġa mombyryvi imomboa ġandekote'varuhua ġa hugwi. Omo'emo'ẽ ga ġa toko ti ġa Tupana'ga ra'yramo javo. A'ero Tupana'ga rekoi ġanduvetero. Ga ko Jesus'ga ruva'ga no. Nurã Jesus'ga poyjahetero ġahã ko nhiirũhetea javo.

¹² Tupana'ga pe ga ei:
 “Kiro po ti ji nde kwahavukari nhiirũ'ġa pe nehẽ.
 Ga nhimono'ono'oġame nenhi'iġa renduva
 po ti ji nde mboheteri ġapyteri pe nhinhimby'yita,” ei Jesus'ga.

¹³ Onhi'iġa'javame Jesus'ga ei:
 “Ji tuhẽ ajiko Tupana'ga rehe.”
 Onhi'iġa'javame Jesus'ga ei:
 “Ji rendu ti! Agwa ji rekoi Tupana'ga ra'yra'ġa pavẽi.
 Tupana'ga ġa mbuhuruka ji pyri
 epoko katu ti ġa javo ji ve,” ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemomyahũva'ea okwatija Jesus'ga nhi'iġa mombe'gwovo ymyahũ.

¹⁴ Tupana'ga ra'yra'ġa ko vvyakotyve'ġa tuhẽ gwa'oro gwekoro. A'ereki ġa o'a oy'ġa hugwi. Nurã na jitehe ko Jesus'ga hoi nhande rupi. Nahã ga rekoi vvyakotyva'ero tamombi ti ji Diabo'ga popoakara nhimanorame javo. “Vvyakotyve'ġa arõe'ÿve'ga Diabo'ga omongyhyji vvyakotyve'ġa ġamanoa hugwi,” ei Jesus'ga.

¹⁵ “Gapopoakara mombigame ti ji ġa pokogi ġa mbopiro'yavo ġakyhyjia hugwi nehẽ,” ei Jesus'ga. “A'ereki ġa omanoe'ymame ojapyaka omanoa rehe okyhyjiavo jugwi,” ei Jesus'ga.

¹⁶ Jesus'ga nde'i: “Ajo ji Tupana'gapyrive'ġa pokoga yvagipeve'ġa pokoga nhimanomo ġa ndepyga.” A'ea rui ga ei. A'ea jukwaha. Ymyahũva'ea e'i ikwatija ymyahũ: “Abraãova'ea rakykwepohara'ġa pyri vvyakotyve'ġa pyri po ti ga uhu ġa pokoga nehẽ,” ei ahe.

¹⁷ Nurã Jesus'ga ei: “Kiro po ti ji tako nhiirũ'ġa javijitehe.”
 A'ea ga ei ua yvya koty ovahema o'a oyhẽa hugwi gwa'oro okovo oirũ'ġa ja Abraãova'ea rakykwepohara'ġa ja. Oko ga ġa javijitehe tuhẽ tako ti ji ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe javo. Hahy gairũ'ġa pe. Ga okoveveuhu. Nahanahã ġa pe. Na jitehe Jesus'ga pe no. A'ero ga ikwahahetei ġandekoa. Nurã ga ġa porogwetygi. Nurã ga ei Tupana'ga pe: “Tamombo ti ji nhandereheve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi nhiirũ'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi,” ei ga Tupana'ga pe.

Nahã ga ġa pokogi a'ero okovo ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe omanomo imomboa ġandekote'varuhua ġa hugwi. Nahã ga ġa ndepygi inoġatuavo ġapy'a. Nahã Jesus'ga rekohetei Tupana'ga nhi'iġa rupi.

¹⁸ Ite'varuhu Jesus'ga pe ojipe'ġa ga mongote'varuhupotarame novãa. Hahy! Nurã ġa ojipe'ġa mongote'varuhupotarame, ga ikwahavi ġa pokoga tombopogweyme ti ġa ġa javo.

3

Jesus'ga huvihava Moisésva'ea hohe

¹ Pe me nhiirũa pe Tupana'ga remimo'ẽhara pe ji ei: Pejapyaka ti Cristo Jesus'ga rehe, a'e ji. Nhiirũa, a'e ji pe me. A'ereki nhande ve Tupana'ga e'i nhande mo'emo'eamo: “Pejiko ti Cristo Jesus'ga rehe pejikovo avuirama ji pyri,” ei ga. A'ero ji pavẽi pe pejiko ga rehe xako ti ga pyri avuirama.

Pejapyaka ti Cristo Jesus'ga rehe ga kwahaheteavo. Gaha ko Tupana'ga moirũhara'ga. A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri, ji kwahavuka ti ġa pe javo. Gaha ko ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe. A'ereki ga nhande repy omanomo tomombo ti Tupana'ga ġandekote'varuhua ġa hugwi javo. Jesus'ga rehe nhande xajiko hete imomboruka ga pe nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Aerẽ po ti ga nhande rerohoi nhande mombytavo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ. Pevo ga ruvi jipi. A'ea nhaporemõ nhande xa'e herovia.

² Nahanahã ti ji moirũ javo Tupana'ga Jesus'ga mbuhuri avo yvya koty. A'ero ga Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi. Na jitehe ymyahũ Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi Tupana'gareheva'ea repiakatupava.

³ Jesus'ga reki huvihava nhaneramonhava'ea hohe Moisésva'ea hohe. A'ereki Jesus'ga omongo vyakotyve'ġa Tupana'ga nhi'ĩġa rupi peko ti Tupana'gareheva'ero javo.

Nhande japorame onga ojipe'ġa ei nhande mboheteavo: “Okwaha hete ġa japovo,” ei ġa. Nde'i ġa: “Onga ojiapo.” A'ea rui ġa ei. Koji'i ġa ombohete onga apohara'ga. A'ereki ga oapo onga imohina. Gwyre'i ġa ombohete onga a'ero.

Na jitehe Jesus'ga huvihava Moisésva'ea hohe. Nurã koji'i po nhande ga mbohetei a'ero hamo. A'ereki Jesus'ga omongo vyakotyve'ġa Tupana'ga nhi'ĩġa rupi peko ti Tupana'gareheva'ero javo. Moisésva'ea ki a'e te oko Tupana'gareheva'ero jate reki.

⁴ Na tuhẽ. Japopyra ko onga nhaporemõ. Emo Tupana'ga tuhẽ omongo pa japoparavuhuavo.

⁵ Tupana'gareheva'ero oporavykyavo Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi. Ahe gwepia katu pa Tupana'gareheva'ea imombe'gwovo Tupana'ga nhi'ĩġa ahe ve ikwahavuka Tupana'ga nhi'ĩġa aerẽva'ea.

⁶ Cristo'ga ki a'e te Tupana'ga ra'yramo Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi Tupana'gareheve'ġa nderekokatuavo ġa mongomongovo onhi'ĩġa rupi okovo ġanduvihavuhetero. Po nane'ymi nhande ndiajikopigi Tupana'ga rehe avuirama gaha nhande mbojiko ojihe javo, a'ero nane'ymi nhande rekoi gareheva'ero. Po nane'ymi nhande nimbohete pigi ga avuirama gaha po ti omombyry nhande ve nehẽ javo, a'ero nane'ymi nhande rekoi gareheva'ero.

Peko hete ti Tupana'ga nhi'ĩġa rehe

⁷⁻⁸ Tupana'gareheva'ero pejikovo ġwaramo pehendũ katu ti ganhi'ĩġa – kiroki a'ea gara'uva omombe'u Tupana'ga rembikwatijarukara. Tupana'ga ra'uvapyryva e'i:

“Po aġwamo pe Tupana'ga nhi'ĩġa renduvi,
a'ero ti peko hete ganhi'ĩġa rehe hendukatavo.

Tapekoi ti penhamonhava'ea ja

– kiroki ahe nohendukatupotari Tupana'ga nhi'ĩġa jipi opohipota ga hugwi,” e'i Tupana'ga ra'uva.

“A'ea rupi ongae'yi me penamonhava'ea rekote'varuhui

mara'ngu po ti Tupana'ga onhi'ĩġa rendukatue'yma raykavo nehẽ javo.

⁹ Tupana'ga ei pe me: ‘Pevo penamonhava'ea rekote'varuhui

tihepia ti Tupana'ga rekoa nhande rehe javo.

Quarenta anos mondorame ahe hepiagi nhirembiapoa ahemonhi-momby'ava'ea

ji ahe rerekokaturame quarenta anos rupi.

A'ea repiagame vehevi ahe rekote'varuhui, ei Tupana'ga,” e'i.

¹⁰ “Nurã ji ei: Nane'ymi jipy'a atyvi ġa ndekoi opohipota ji hugwi.

Ga ndokwahapotari nhiremimbotarimova'ea

okoe'yma nhinhi'iga rupi.
Nurã ji nhimonha'ngahetei ġa ndehe.

¹¹ Nurã ji ehetei nhinhimonha'ngavo:

Nanoġatuaġwami ti ji ġapy'a

ġa nderure'yma jijipyri nehē, ei Tupana'ga.”

A'ea Tupana'ga ra'uvapyryva i'ei imombe'gwovo.

¹² Nħiirũ, pe me ji ei pe napenani: Pekwaha ti pejipy'a. Po pendea-poroġita ite'va pe mbojikopipota Tupana'ga rehe, a'ero ti pejirokwa pejea-poroġitakaturu xapohiryme ti Tupana'ga hugwi avuiramave'ga hugwi javo.

¹³ Nane'ymi ti pe'ji pejohupe: “Xako katu ti jipi. Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi. Xajikopigyme ti Tupana'ga rehe.”

A'ea ti pe'ji pejohupe jipi nahã pejopokoga. A'ereki Tupana'ga e'i pe me aġwamo pehendur katu ti nhinhi'iga javo. Pe napenani pejapyaka ti pejikokatua rehe a'ero pejipohia pejikote'varuhua hugwi Tupana'ga nhi'iga renduva xanhimoandyandyukaryme ti ite'varuhua pe javo. A'ereki pe ndekote'varuhurame pendekote'varuhua nohendukatupotarukari Tupana'ga nhi'iga pe me. A'ero pe ndapekoa'javi Tupana'ga rehe.

¹⁴ Xajiko hete ypy nhande Tupana'ga rehe ikwehe. Xajikopigyme ti ga rehe nhanemanoe'ymame. Po ti nane'ymi nhande jikohetei avuirama ga rehe, a'ero po ti ga nhande mbojikoty'arukari Cristo'ga pavēi nehē.

¹⁵ Nane'ymi ti pejiko hete Tupana'ga rehe. A'ereki aġwamo garembikwati-jarukara e'i:

“Po aġwamo pe Tupana'ga nhi'iga renduvi,

a'ero ti peko hete Tupana'ga nhi'iga rehe hendukatuavo.

Tapekoi ti penhamonhava'ea ja

- kiroki ahe nohendukatupotari Tupana'ga nhi'iga jipi opohipota ga hugwi,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

¹⁶ Ymyahũ penamonhava'ea ġwendu Tupana'ga nhi'iga novĩa hako. A'ereki ahe nohendukatupotari ganhi'iga opohipota ga hugwi - kiroki ahe uhu Egitopeva'ea gwyra hugwi. Ymyahũ Moisés'va'ea gweru ahe pea hugwi. Ndahe'yiva'ea ġwendu katu Tupana'ga nhi'iga. Ahe jate ġwendu katu.

¹⁷ Onhi'iga rendukatue'ỹva'ea rehe Tupana'ga onhimonha'nga quarenta anos mondorame. Ongae'ỹi me ahe manoi a'ero okote'varuhuavo. Pevo ahera'oa pytai a'ero.

¹⁸ Ahe jikopotare'yma ġwaramo ga rehe, ga ei:

“A'e hete ji: Nanoġatuaġwami ti ji ġapy'a

ġa nderure'yma jijipyri nehē,” ei Tupana'ga hako.

¹⁹ Nurã nhande ikwahavi javo: Ahe jikoge'yma ġwaramo ga rehe, Tupana'ga nonoġatui ahepy'a ahe rerure'yma ojipyri, xa'e nhande.

4

Tupana'ga onoġatu pota ojiheve'ga py'a

¹ Aġwamo Tupana'ga onoġatu pota nhandepy'a. A'ero ga ei: “Pejikoheterame ji rehe tanoġatu ti pepy'a,” ei ga.

Xajirokwa ti nhandepy'a noġatua rehe. Po na rũi, ga nonoġatui. Pejiko hete ti ga rehe a'ero tonoġatu tuhē ti ga pepy'a.

² A'ereki nhande ve ġa omombe'u pyryva'ea Tupana'ga nhi'iga Tupana'ga pe poko pota javo. Na jitehe ymyahũva'ea pe no. Ymyahũ ahe omombe'u pyryva'ea Tupana'ga nhi'iga Tupana'ga pe poko pota javo. Ahe henduvame Tupana'ga nhi'iga ndikwahyi reki ahe rehe. A'ereki henduvame ahe ndojikogi Tupana'ga rehe. Nurã Tupana'ga nonoġatui ahepy'a.

³ Ahe ve Tupana'ga ei:

“A'e hete ji nhinhimonha'ngavo:

Nanogatuagwami ti ji gapy'a

ga nderure'yma jijipyri nehē,” ei ga.

Yvya apopavyagywera jate ga japopigirē, u katu gapy'a. Ga opota gajikoga ojihe tu katu ti gapy'a na jitehe nehē javo. Ojiko po ymyahūva'ea ga rehe opy'a noġatuuka ga pe ramo a'ero. Nhande ki a'e te xajiko ga rehe. A'ero nhandepy'a Tupana'ga inoġatui.

⁴ Ymyahū Tupana'ga ei ikwatijaruka sétimo dia mombe'gwovo. Garembikwatijarukara e'i:

“Seis dias rupi Tupana'ga japopavi.

Ko'emame ga japopigi.

A'ero gapy'a rukatui,” e'i ikwatijarukara.

⁵ Okwatijara'ja ahe. Aherembikwatijara i'ei Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo:

“ ‘Nanogatuagwami ti ji gapy'a

ga nderure'yma jijipyri nehē,’ ei Tupana'ga,” e'i ikwatijara.

⁶ Nurā nhande ikwahavi javo: Ojipe'ga py'a ti Tupana'ga tonogatu a'ero, xa'e nhande. A'ereki Tupana'ga imombe'uukarypyrame pyryva'ea ymyahūva'ea pe ahepy'a noġatupota, ahe ndojikogi reki ga rehe. Nurā Tupana'ga nonoġatui ahepy'a.

⁷ Aerē Tupana'ga imbokwara'ara'arame inoġatupota vvyakotyve'ga py'a ga ea'javi. Okwatijaruka ga Daviva'ea pe. Daviva'ea omombe'u a'ea jitehe a'ero ikwatija. A'ea ji amombe'u pe me ko. Aherembikwatijara e'i:

“Po aġwamo pe Tupana'ga nhi'iga renduvi,

a'ero ti peko hete Tupana'ga nhi'iga rehe hendukatuavo,” e'i Daviva'ea rembikwatijara.

⁸ Ymyahū Moisésva'ea py'rovo Josuéva'ea oko israelitasva'ea repiakatuharamo. Po ymya Josuéva'ea onogatuuka israelitasva'ea py'a, a'ero po aerē Tupana'ga nde'ia'javi ahe ve hamo aġwamo ji inoġatupotari pepy'a javo hamo. Emo Josuéva'ea nonoġatuukari ahepy'a. Nurā Tupana'ga ea'javi vvyakotyve'ga py'a noġatupota.

⁹ A'ero aġwamo vehevi Tupana'ga inoġatupotari ojiheve'ga py'a.

¹⁰ Ymyahū Tupana'ga oapo pi. A'ero gapy'a rukatui. Na jitehe ga – kiroki ga opy'a noġatuuka Tupana'ga pe – gaha oapo pi Tupana'ga ja.

¹¹ A'ea kwahava xajirokwa hete ti inoġatuuka Tupana'ga pe nhandepy'a nanani xakoyme ti ymyahūva'ea ja javo – kiroki ahe ndojikogi ga rehe. A'ero po ti Tupana'ga nde'i nhande ve nehē nanogatuagwami ti ji pepy'a jave'yma nhande ve. Xajiko hete ti ga rehe hendukatuavo ganhi'iga.

Tupana'ga nhi'iga ahe mongo Tupana'ga pyri avuirama

¹² Tupana'ga nhi'iga nhande mongo Tupana'ga pyri avuirama. Ipopoaka ganhi'iga. Ganhi'iga ko haimbejovaiva'ea ja itakyhea'javuhuva'ea ja. Po nhande timongi haimbejovaiva'ea mbiara vvytera pype, a'ero nhande ti-hepia pa ipype ijoapyhava vehevi ikaġyvynha vehevi no. Koji'i Tupana'ga onhi'iga imongihetei nhande pype nhande henduvame ganhi'iga. A'ero ga hepiukari nhande ve nhandereaporogita nhaneremimbotarimova'ea reheve. Nurā nhande jikwahahetei. A'ero nhande ei: Gwia rehe tuhē nhande rekohetei reki! Na tuhē nhande reaporogitaro reki! Nahā nhande rekote'varuhui reki! Nahā nhande rekokatui reki! A'ea xa'e nhande hendukaturame Tupana'ga nhi'iga.

¹³ Tupana'ga pe jukwaha hete pa garembiapoa. Ahã onhimiva'ea ga pe. Ga gwepia pa. A'ero po ti nhande nimimi nhanderekote'varuhua ga hugwi nehẽ. Garovai pyteri pe po ti nhande ami nehẽ. Ga pe po ti nhande imohembavi nhanderekote'varuhua nehẽ. A'ereki ga nhanderuvihavuhuhete'ga nhande kwaha pa nhande nhaporemõ.

Jesus'ga oko ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuhetero

¹⁴ Jesus'ga oko huvihavuhuhetero. Ga ko ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuhetero Tupana'ga pe nhande repyga no. Nhanderekote'varuhuro ġwaramo ga nhande repygi omanomo tamombo ti ji ġandekote'varuhua ġa hugwi javo. Aerẽ ga hoi ogwovo yvaga rupi okwava ovahema Tupana'ga pyri. Ga ko Tupana'ga ra'ya'ga. Nurã ti xavy'a hete ga rehe nhandejikoheteavo ga mombe'gwovo xajiko hete nhande ga rehe javo.

¹⁵ A'ereki Jesus'ga ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga nhande porogwety. A'ereki ga okwaha hete nhandepopoakare'yma. A'ereki ga oko nhande ja uvame yvya koty nhande pyri. Niandepopoakari nhande hahyrame nhande ve. Ite'varuhu nhande ve ojipe'ga nhande mongo te'varuhu pota. Hahy! Na jitehe hahy paravuhu ga pe. Nurã ga ikwahahetei. Ga ndokote'varuhuangavi reki hahypavame ga pe.

¹⁶ Nurã xanhi'ĩ hete ti Tupana'ga pe nhanderuvihavuhuhete'ga pe ikwahava gapyryva nhande ve. Xanhi'ĩ hete ti ga pe tomombo ti ga nhanderekote'varuhua henonha'jave'yma avuirama ikwahava'jave'yma. Xanhi'ĩ ti ga pe nhandepopoakare'ymame tomomyry ti ga nhande ve nhande pokoga javo.

5

¹ Ymyahũ Tupana'ga ġa mo'emo'ẽi yvyakotyve'ga pyteripeve'ga hako. A'ea rupi ga ei hako: “Toko ti ġa ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro ji ve yvyakotyve'ga pokoga tomombo ti Tupana'ga ġandekote'varuhua javo. Ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro ti ġa togweru ġanemimbuhuteheva'ea ji ve ikwava'eġa. Togweru ti ġa mbatepyryva no - kiroki a'ea yvyakotyve'ga ombuhu tehe ji ve jukapyra. A'ea ti ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga tokwava'ẽ ji ve. A'ero po ti ji imombori yvyakotyve'ga ndekote'varuhua ġa hugwi nehẽ ġa mombyryva,” ei Tupana'ga.

² Ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga ko yvyakotyve'ga. Yvyakotyva'ero ġwaramo ġa ndipopoakari okote'varuhuavo yvyakotyve'ga ja. Nurã ġa ikwahahetei yvyakotyve'ga ndekoa ġa oko te'varuhu nhande ja javo. A'ero ġa yvyakotyve'ga porogwetygi yvyakotyve'ga ndekote'varuhurame okoe'yma Tupana'ga nhi'ĩga rupi ikwahave'yma ġwaramo. Nonhimonha'ngai ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga ġa nderekokatuavo a'ero.

³ Ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga okote'varuhu. Nurã Tupana'ga ero ġwaramo ġa jipygi na'ẽ ikwava'eġa mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi javo. Aerẽ ġa jara'ga ndepygi ikwava'eġa mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti ga ġandekote'varuhua javo.

⁴ Nde'i yvyakotyve'ga: “Kiro ti ji tako ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe.” A'ea rui ġa ei. Nonhimbohetei ġa nanongara rehe. A'ereki Tupana'ga jate e'i: “Kiro ji pe mo'emo'ẽi peko ti ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro ji ve javo.” Na tuhẽ. Gaha jate e'i Arãova'ea pe ymyahũ hako eko ti ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro ji ve javo. Na jitehe onhimbohete'yma ojipe'ga ndekoi ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe ga erame jate ġa pe.

⁵ Na jitehe Cristo'ga nonhimboheteri no. Nde'i ga: “Kiro ti ji tako ikwava'ēhara'ḡa nduvihavuhuro.” A'ea rūi Cristo'ga ei. Tupana'ga ki a'e te ga mboheteri toko ti ga ikwava'ēhara'ḡa nduvihavuhuro ji ve javo. Ga pe Tupana'ga ei:

“Jira'yramo nde rekoi.

Jihi a'e yvyakotyve'ḡa pe nhaporemō nde mombe'gwovo kiro:

Gaha ko jira'yra'ga,” ei Tupana'ga.

⁶ Onhi'iḡa'javame Tupana'ga ei Cristo'ga pe:

“Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēharamo ji ve Melquisedeque'ga ja,' ei Tupana'ga Cristo'ga pe,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

⁷ Uvame yvya koty Cristo'ga onhi'i Tupana'ga pe jipi ji poko javo. A'ereki Tupana'ga ipopoaka. Nurā Cristo'ga ei ga pe: “Ipotarame po ti nde nanhimanoukari nehē.” Hahyahi Cristo'ga nhi'iḡa ga pe ga jehe'orame ji poko javo. A'ero Tupana'ga ga rendukatui. A'ereki Cristo'ga e'i: “Nhinhi'iḡa rupi rūi ti eko. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero,” ei ga Tupana'ga pe.

⁸ Tupana'ga ra'yramo ga vehevi onhimbo'e onhimongovo Tupana'ga nhi'iḡa rupi hahyrame ojive.

⁹ Nahā hahyrame ga pe hahya ga mbojipokwahavi Tupana'ga nhi'iḡa rehe ga monhimomiranambava. Nurā ga rekoi yvyakotyve'ḡa nderohoharamo yvagi pe. Kiroki ḡa oko ganhi'iḡa rupi – ḡa hugwi nhaporemō ga omombo ḡandekote'varuhua ḡa mombyryva. Aerē po ti ga ḡa nderohoi yvagi pe ḡa mombytavo avuirama Tupana'ga pyri nehē.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga e'i Jesus'ga pe:

“Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ḡa nduvihavuhu'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko ikwava'ēhara'ḡa nduvihavuhuro ji ve Melquisedeque'ga ja,” ei Tupana'ga.

Tapejikopigi ti Cristo'ga rehe

¹¹ Melquisedeque'ga rehe ti xanhomoḡitaḡita hete novīa. A'ereki manameuhū pe pekwaha! Nurā manameuhū po ti ji ikwahavukari pe me nehē? Napenhimbo'ea'javi pe!

¹² Pejapyaka ti pejihe! Ymyahū pe jikogi Cristo'ga rehe. Nurā po kiro pe ojipe'ḡa mbo'ei Tupana'ga nhi'iḡa rehe ikwahaheteavo hamo. A'ea ji ei novīa. Aḡwamo vehevi ti ojipe'ḡa toko pembo'eharamo pe mbo'ea'java ahembo'eypya rehe nonhimimiva'ea rehe imombe'urame Tupana'ga nhi'iḡa pe me.

Pe ndapekwahavi Cristo'ga mombe'ua onhimiva'ea. Xunhijete'i jate pe pekwaha ahembo'eypya jate. Ipita'ngive'ḡa – kiroki ḡa oka'mbu jate – ḡa ndo'upavi. Ga javijitehe pe ndekoi a.

¹³ A'ea ji ei pe me. Kiroki ga oka'mbu jate – gaha ko ipita'ngive'ga ikwahave'yma. Na jitehe pe peko ipita'ngive'ḡa javuhu. A'ereki xunhi pe pekwaha Tupana'ga nhi'iḡa pyryva'ea. Ipita'ngive'ḡa javuhu pe ei pejohupe: “Marā aherekote'varuhua? A'ereki nhande ndikwahavi. Marā ahe rekokatui? A'ereki nhande ndikwahavi.” A'ea pe ei ikwahave'yma pekopave'yma Tupana'ga nhi'iḡa rupi.

¹⁴ Kiroki ga o'u pa – gaha ko jyvuaruhu. Ga javijitehe ga ikwahavi no – kiroki ga Tupana'ga nhi'iḡa'ru pa okokatuavo opohia okote'varuhua hugwi. Gaha ojipokwaha Tupana'ga nhi'im'bava rehe ikwahapaheteavo. A'ero ga ei: “Nahā aherekote'varuhua. Nahā ahe rekokatui,” ei ga ikwahava. Koji'i ga ikwahavi no. Nonhimimi Tupana'ga nhi'iḡa ga pe. Pehe ki a'e te ndapekwahavi ve oka'mbuve'ḡa javuhu.

6

¹ Xanhomogitaa'jaa'javyme ti ahembo'eyypa rehe Cristo'ga mombe'urame. Kiro koji'i xanhimbo'e onhimiva'ea rehe Cristo'ga mombe'upava rehe ikwahaheteavo nhanenhimbojipokwahapava hehe. A'ea rehe ji pe mbo'epotari kiro. A'ereki nhande xanhimbo'e jipe ahembo'eyypa rehe.

A'ea rupi nhande ei ahembo'eyypa mombe'gwovo: Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi herojijyita nhandereaporoġita. Xajiko ti Tupana'ga rehe ga reroviaheteavo, xa'e jipe nhande ikwehe.

² Ymya nhande ei: Nahanahã batismos. Tupana'ga ti tomomybyry pe me kiro javo, nahanahã po nhande xapoko Jesus'gareheve'ġa akaġa rehe hamo javo ġa pe. Ymya nhande ei: Nahanahã po ti Tupana'ga omanove'ġa mbogwerava'javi nehẽ. Nahanahã po ti Tupana'ga ei ġa pe nehẽ, xa'e jipe nhande ikwehe. Jara'ġa pe po ti ga ei nehẽ: “Pejo ti pejjjupa avuirama ji pyri,” e po ti Tupana'ga nehẽ. Jara'ġa pe po ti ga ei nehẽ: “Peho ti ji hugwi pejjjupa avuirama hahyva'ea ruvihava pype,” e po ti Tupana'ga nehẽ, xa'e jipe nhande ikwehe. A'ea pe nhaporemõ nhande ei ahembo'eyypa mombe'gwovo ikwehe.

³ Kiro koji'iva'ea rehe xanhimbo'e onhimiva'ea rehe Cristo'ga mombe'upava rehe ikwahaheteavo, a'e ji pe me. Xanhimbo'e ti hehe Tupana'ga ipotarame.

⁴ Marã po jara'ġa pe? Tupana'ga nhi'iġa ġa henduna'ẽi. Aerẽ po ġa nohendukatua'javi. Ga henduvypyrame Tupana'ga ikwahavukari opyryva ġa pe nahanahã ji ipotari javo. Ga pe ga ikwahavukari Cristo'ga rupi po ti vyakotyve'ġa nduri ji pyri nehẽ javo. Nurã ġa jikogi Cristo'ga rehe imomboruka ga pe okote'varuhua ojihugwi a'ero. “Tupana'ga Cristo'ga mbuhuruka nhande pyri yvaga hugwi,” ei ġa. A'ero Tupana'ga ra'uvapyryva uhu ġa pyri ġa pokoga.

⁵ A'ero ġa ei: “Pyry hete Tupana'ga nhi'iġa nhande ve. A'ereki ga nhande mbojiko ojihe,” e na'ẽ ġa. “Xanhimomy'a nhande gapopoakara rehe. Aerẽ po ti koji'i nhanemomby'ava'ea nehẽ no,” e na'ẽ ġa.

⁶ Nahã ġa ndekona'ẽi henduva Tupana'ga nhi'iġa. Aerẽ po ġa ei: “Ndorokoa'javi ore Tupana'ga nhi'iġa rehe,” e po ġa okote'varuhuavo.

Marã po ġa pe? Tupana'ga ndogwerojjjya'javi tuhẽ ġandeaporoġita a'ero. Ga ndopohipotari okote'varuhua hugwi imomborukare'yma Tupana'ga pe avuirama. Ndokoa'javi ġa Tupana'ga nhi'iġa rupi. Nurã ġa ndekoi Tupana'ga ra'yra'ga jukahara'ġa ja. Ombotegwete ġa Jesus'ga ojipe'ġa ndovaki.

⁷ Omoakÿakyma'ja amana yja ko pe. Poryva'ea henhui jugwi gworygworyvamo kohoa jara'ga remityma. A'ero ga i'ui ġwemityma gworygworyvamo. A'ea pe yjakatua pe Tupana'ga imomybyryvi.

Yjakatua – kiroki a'ea hugwi henhui poryva'ea – a'ea ja ko ġa – kiroki ġa ojiko hete Tupana'ga rehe okopige'yma ganhi'iġa rupi okopyryvamo ga pe. Ga pe ga imomybyryvi.

⁸ Omoakÿakyma'ja amana ojipea yja ko pe no. Ndapyryviva'ea ki a'e te henhui jugwi hatãava'ea hajiheva'ea pavẽi. A'ea kohoa jara'ga ndo'ui. Nurã ga ei: “Ite'varuhu yja!” Nambegwei ti ga ei tokai ti nehẽ javo. A'ero ti ga imbokai nehẽ.

Yjate'varuhua – kiroki a'ea hugwi henhui ndapyryviva'ea – a'ea ja ko ġa – kiroki ġa nohendukatui Tupana'ga nhi'iġa okoe'yma hupi okopyryve'yma ga pe. Nambegwei po ti ga imondoï hahyva'ea ġa pe nehẽ.

⁹ Tupana'ga nhi'iġa rendukatue'ÿve'ġa pe ji anhi'ĩ popoaka. Pehe ki a'e te ndapekoi ġa ja. Peko pyry pe Tupana'ga pe. A'ea ore ei pe me oreremiarõva'ea pe. A'ereki ore opokwaha. Peko hete pe Tupana'ga nhi'iġa rupi imomboruka

pejikote'varuhua ga pe. A'ero po ti Tupana'ga pe nderohoi yvagi pe pe mombytavo avuirama ojipyri nehẽ pe imomborukaro ġwaramo.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga ahe rereko katu jipi ahe poravykyaturame ga pe. Nurã po ti ga nomoka'nhymi peporavykyagwera nehẽ. Peporavyky katu pe Tupana'ga remimo'ẽhara'ġa pokoga ikwehe Tupana'ga arõhetero ġwaramo. Aġwamo vehevi pe ġa pokogi. Peporavykypava Tupana'ga hepiagi okopyryvamo pe me.

¹¹ Na jitehe pe nhimarane'ymame nane'ymi ti pejirokwa pejikoheteavo Tupana'ga rehe avuirama pejikokatuavo ojipe'ġa pe Cristo remimombyryva mbuhua pejive. Oropota hete ore pejirokwa pe napenani.

¹² A'ero po ti pe ndapevevugwei nehẽ. Pejiko ti Tupana'ga rehe ojipe'ġa ja Tupana'gareheve'ġa ja. Penhimomirana ti onhimomiranave'ġa ja pejikopiġe'yma. Ojiko ġa onhimomiranama tihepia ti Tupana'ga remimombyryva nhande ve nehẽ javo – kiroki a'ea pe ga ei ġa pe. Tupana'ga nopiriani onhi'iġa. A'ero ga ġa mbohoryvi opyryvamo ġa pe. Na jitehe po ti Tupana'ga pe mbohoryvi opyryvamo pe me nehẽ pe ndekorame ġa ja aerẽ po ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve nehẽ javo no.

Tupana'ga nopiriani onhi'iġa

¹³ Yvyakotyve'ġa ġwenoi ojihoheve'ga Tupana'ga ojohupe a'itiva'ea ji ei nhinhi'iġa javo. A'ereki Tupana'ga omombe'u a'itituhẽva'ea jate. Nurã togwerovia ti ojipe'ġa nhinhi'iġa javo, ġa ei: “Tupana'ga okwaha nhinhi'iġatua.” A'ea ġa e'i Tupana'ga renoina.

Tupana'ga jate ni'mbei okovo huvihavamo ojipe'ġa hohe pa. Nurã Tupana'ga ehetei ojera javo o'erame Abraãova'ea pe togwerovia hete ti Abraão'ga nhinhi'iġa javo. Imombe'gwovo pyryva'ea ga ei ahe ve a'ero:

¹⁴ “Jihi Tupana ti amombyry hete tuhẽ nde ve nehẽ,” ei ga ahe ve. “Amondo ti ji ndera'yra nde ve nehẽ. Aerẽ po ti nderakypohara'ġa nde'yjuhuro a'ero nehẽ. A'iti a! a'e ji.” Ymyahũ Tupana'ga ei a'ea Abraãova'ea pe onhinoina.

¹⁵ Onhimomiranamame Abraãova'ea imbokwara'ara'ari ojikoga Tupana'ga rehe omombyry po ti ga ji ve nehẽ javo. Tupana'ga nopiriani onhi'iġa Abraãova'ea pe. A'ero ga imombyryhetei ahe ve.

¹⁶ Yvyakotyve'ġa ġwenoi ojihoheve'ga ojogwayvaramo. Ojohupe ġa ei onhombojikoga ojogwehe: “A'itituhẽva'ea pe ore ei. Tupana'ga okwaha orenhi'iġatua pe me.” A'ea ġa ei ojohupe Tupana'ga renoina heroviaruka ojohupe herojijye'yma onhi'iġa. A'ero ġa ndojogwayvara'javi.

¹⁷ Ymyahũ Tupana'ga ikwahavukapotari onhi'iġa rerojijye'yma ġa pe – kiroki ġa pe ga e'i: “Jihi Tupana po ti opogweruruka yvagi pe pe mongovo avuirama ji pyri imombyryva pe me nehẽ pe jikoga ġwaramo ji rehe,” ei ga. Nurã onhinoina ga ei a'ea ġa pe jukwaha hete ti ġa pe nhinhi'iġa rerojijye'yma javo.

¹⁸ Tupana'ga ei a'ea onhinoina tohoryory hete ti ġa ikwahavame javo. E'i ga: “Aerẽ po ti ġa ei nehẽ: ‘Tupana'ga ndogwerojijyi onhi'iġa. Ga ndogwerojijyi onhi'iġa onhinoiname no,’ e po ti ġa gworygworyvamo nehẽ,” ei Tupana'ga.

Na tuhẽ. Tegwete ga'mbea ga nhi'iġame. A'ero a'ea kwahavame nhande roryroryheteramo nhandejirokwa ga rerovia aerẽ po ti ga nhande rerohoukari ojipyri nehẽ javo, xa'e nhande. A'ereki nhande xajiko hete ga rehe nhandepohia nhanderekote'varuhua hugwi.

¹⁹ Ipohyiva'ea âncora nombojijyukari yharuhua ahe imomborame yharuhua hugwi ihamuhũa pyvõ. Na jitehe nhandereaporogita

ndojirojijya'javi. A'ereki nhande tirovia tuhẽ Tupana'ga aerẽ Jesus'ga pe po ti ga nhande rerurukari ojipyri yvagi pe nehẽ javo. Nianemoandyandyi po ti ga nehẽ. Jesus'ga rehe nhande jikogi a'ero nhandekyhyjie'yma.

Ga oho jipe yvagi pe Tupana'ga pyri tuhẽ nhande repyga okovo ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro. Avo yvya koty ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga na jitehe oho Tupana'ga rongga pype hete hovapiahava aherovai gwe'yja'ga ndepya.

²⁰ Tupana'ga pyri yvagi pe nhanderenondeve'ga hoi ovahema Jesus'ga. Gaha oho nhande renonde nhande repyga toho ti ga ji reviri yvagi pe javo. Ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe ko Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i ga pe:

“Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro ji ve Melquisedeque'ga ja,” ei ga Jesus'ga pe.

7

Melquisedeque'ga oko ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe

¹ Ymyahũ Melquisedeque'ga ko Salémmeva'ea ruvihavuhu'ga hako. Ga ko ikwava'ẽhara'ga Tupana'ga pe no hako. Tupana'ga huvihavuhu hete ojipe'ga hohe pa. Ga pe Melquisedeque'ga ko ikwava'ẽhara'ga. Melquisedeque'ga uhu nhaneremboypyva'ea rovatiamo Abraãova'ea rovatiamo ahe jivyrame otavukara hugwi. Otavuka jipe Abraãova'ea ojipeva'ea ruvihavava'ea pe quatrova'ea pe ogwovo ahe reviri ahe monhana. Abraãova'ea jivyrame Melquisedeque'ga ahe rovatĩ. Ahe ve ga ei: “Tomombyry ti Tupana'ga nde ve!” ei ga ahe ve.

² Ojivyrame otavukara hugwi Abraãova'ea herupava'javi mbatera aheruvihavava'ea hugwi quatrova'ea hugwi - kiroki mbatera aheruvihavava'ea opyhygaha Abraãova'ea re'yjava'ea hugwi hajiheva'ea hugwi no. Abraãova'ea imboja'oja'ogi herura'javipyra imboatyaty inoğa dez mbatera jatyra. Melquisedeque'ga pe ahe imondoi he'yjuhuva'ea: ojipeji jatyra um décimo.

Melquisedeque'ga rera pe nhande ei: Pyry hete ko huvihavuhu'ga. A'ea nhande xa'e garera pe. Ga ko Salémmeva'ea ruvihavuhu'ga. Cidade rera pe Salém me nhande ei Ahepy'a noğatua. Nurã nhande ei Melquisedeque'ga rera pe no: Ga onogatu ojiheve'ga py'a.

³ Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'ui Melquisedeque'ga po'ria ga'yembora. Nomombe'ui garembikwatijarukara Melquisedeque'ga ramonhava'ea. Nomombe'ui garembikwatijarukara ga'aragwera gamanoa no. Melquisedeque'ga rekoi Tupana'ga ra'yra'ga ja Jesus'ga ja ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe avuirama.

⁴ Pejapyaka ti Melquisedeque'ga rehe ga kwahaheteavo. Huvihavuhu hete ga. Nurã ga pe Abraãova'ea imondoi he'yjuhuva'ea: ojipeji jatyra herura'javipyra um décimo - kiroki a'ea ahe gweru otavukara hugwi. Abraãova'ea oko nhaneremboypyro nhanderuvihavuhuro israelitas'ga nduvihavuhuro. Ahe vehevi imondoi Melquisedeque'ga pe nde ko huvihava ji hohe javo. Jukwaha a'ero Melquisedeque'ga huvihavuhu hete.

⁵ Abraãova'ea ko Leviva'ea rakykwepohara'ga nemboypya. Leviva'ea rakykwepohara'ga mombe'gwovo Moisésva'ea rembikwatijara i'ei: “Levi'ga rakykwepohara'ga - kiroki ga oko Tupana'ga nhi'iga rupi okovo ikwava'ẽhara'ga - gahã ti topyhy mbatera gwe'yja'ga hugwi israelitas'ga hugwi. Na tuhẽ. Israelitas'ga herekorame dez mbatera tomondo ti ga

Levi'ga rakykwepohara'ga pe ojipeji mbatera um décimo.” Nahã Moisés'va'ea rembikwatijara i'ei.

Ga nhaporemo oko Abraãova'ea rakykwepoharamo israelitas'ga Leviva'ea rakykwepohara'ga pavêi. Opyhy ikwava'êhara'ga gwe'yja'ga hugwi vehevi Abraãova'ea rakykwepohara'ga hugwi tuhê.

⁶ Melquisedeque'ga ki a'e te Leviva'ea rakykwepohara'ga rûi. Abraãova'ea hugwi ga ipyhygi reki mbatera um décimo. Garembipyhyga renonde Tupana'ga ei Abraãova'ea pe: “He'yjuhu po ti nderakykwepohara'ga nehê,” ei Tupana'ga ahe ve. “Amondo ti ji hajiheve'ga gwyrã nde ve nderakykwepohara'ga pe nehê. Pevo po ti ga nduvi avuirama a'ero nehê. Nderakykwepohara'ga pe po ti ji hajiheve'ga mbohoryvukari nehê,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe. A'ea Tupana'ga ei aerê po ti Abraãova'ea hoi huvihavamo nehê javo. Tupana'ga nhi'igirê jate Melquisedeque'ga ei Abraãova'ea pe reki: “Tomomyry ti Tupana'ga nde ve!” ei ga.

⁷ Jukwaha hete. Melquisedeque'ga huvihavuhu Abraãova'ea hohe a'ero. A'ereki nhande nhaporemo xa'e: Kiroki ga oko ojipe'ga hohe – gahã jate e'i: “Tomomyry ti Tupana'ga nde ve.”

⁸ Leviva'ea rakykwepohara'ga – kiroki ga opyhy israelitas'ga hugwi – gahã omano reki. Melquisedeque'ga ki a'e te – kiroki ga opyhy Abraãova'ea hugwi – gaha okoji. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'ui gamanoa.

⁹⁻¹⁰ Ndo'ari ve Leviva'ea Melquisedeque'ga Abraãova'ea rovatĩrame. Emo Leviva'ea oko Abraãova'ea rakykwepoharamo. A'ero imondorame um décimo Abraãova'ea omondo Leviva'ea repyga no, a'e ji. Leviva'ea ko ikwava'êhara'ga nemboopya. Gahã opyhy gwe'yja'ga hugwi um décimo. Emo Melquisedeque'ga pe Abraãova'ea omondo jipe Leviva'ea repykavamo reki. A'ero kaitu jukwaha. Melquisedeque'ga huvihavuhu Leviva'ea hohe Leviva'ea rakykwepohara'ga hohe no.

Jesus'ga oko Melquisedeque'ga ja ikwava'êharamo

¹¹ Ymyahũ Tupana'ga Leviva'ea rakykwepohara'ga mo'emo'êi toko ti Arãova'ga ikwava'êharamo ji ve jipi israelitas'ga mombyryva javo. Arãova'ea oko Leviva'ea rakykwepoharamo. Arãova'ea oko ikwava'êharamo a'ero gwakykwepohara'ga pavêi.

Moisés'va'ea pe Tupana'ga ikwatijarukari nhanembo'eagwera israelitas'ga mbo'eagwera nahanahã po ti ikwava'êhara'ga pe mombyry pe nderua ji pyri nehê javo. Arãova'ea aherakykwepohara'ga pavêi nomomyryvukari reki nhandere'yja'ga israelitas'ga. A'ero israelitas'ga ndohoi Tupana'ga pyri. Nonhi'igi ga ga pe no.

Nurã Arãova'ea rakykwepohara'garũive'ga ruri okovo ikwava'êharamo Tupana'ga pe. Ga ko Jesus'ga. Melquisedeque'ga ja ga oko ikwava'êharamo Tupana'ga pe. Tupana'ga nde'i Jesus'ga pe: “Arãova'ea ja ko nde ikwava'êharamo ji ve.” A'ea rûi Tupana'ga ei. E'i ga: “Melquisedeque'ga ja ndehe kiro ereko avuirama ikwava'êharamo ji ve,” ei ga.

¹² A'ea erame Jesus'ga pe Tupana'ga ei tokoa'javyme ti Leviva'ea rakykwepohara'ga ikwava'êharamo javo. Leviva'ea rakykwepohara'ga ndekoa'jave'ymame ikwava'êharamo, Moisés'va'ea rembikwatijara rehe ndatekwava'javi – kiroki a'ea omombe'u ikwava'êhara'ga. Hajiheva'ea toko ti kiro a'ero, xa'e nhande. Tupana'ga nhi'igapyahua jate Jesus'ga rehe toko kiro a'ero, xa'e nhande.

¹³ Jesus'ga pe Tupana'ga ei ndehe kiro ereko avuirama ikwava'êharamo ji ve javo. Emo Jesus'ga ko Leviva'ea rakykwepohara'ga rûi reki. Ojipeva'ea

rakykwepohara'ga ko Jesus'ga. Garempoypya rakykwepohara'ga ndojukai reki mbatepyryva imbokaje'yma ikwava'ēhava rehe Tupana'ga pe.

¹⁴ Jesus'ga oko nhaneramonhava'ea rakykwepoharamo Judáva'ea rakykwepoharamo nhandepojykaharete'ga. A'ea jukwaha. Moisésva'ea nde'i Judáva'ea rakykwepohara'ga pe: “Pekwava'ē ti gambatepyryva jukapyra imbokaita Tupana'ga pe pejikovo ikwava'ēharamo.” A'ea rūi Moisésva'ea e'i Judáva'ea rakykwepohara'ga pe.

¹⁵ Hajiheva'ea Tupana'ga imongoi kiro. A'ea jukwaha hete. A'ereki Jesus'ga reki kiro oko ikwava'ēharamo Tupana'ga pe ua yvya koty nhande pyri. Ga ko Melquisedeque'ga ja okovo ikwava'ēharamo.

¹⁶ Moisésva'ea rembikwatijara nde'i Jesus'ga pe: “Eko ti ikwava'ēharamo Tupana'ga pe. A'ereki neremboypya ko Leviva'ea.” Nanongara rūi aherembikwatijara e'i Jesus'ga pe. Yvyakotyve'ga rūi e'i Jesus'ga pe eko ti ikwava'ēharamo Tupana'ga pe javo. Emo Jesus'ga oko reki ikwava'ēharamo. A'ereki ga ipopoaka okovo avuirama. Nomanoa'javi po ti ga nehē.

¹⁷ A'ereki ojipeva'ea Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u javo Jesus'ga pe. E'i:

“Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēharamo ji ve Melquisedeque'ga ja.”

A'ea Tupana'ga rembikwatijarukara ei Jesus'ga pe.

¹⁸ Hajiheva'ea Tupana'ga imongoi a'ero ndatekwava'javi Moisésva'ea rembikwatijara rehe kiro javo. A'ereki aherembikwatijara ndipopoakari. A'ereki israelitas'ga ndogwerojijyi ojeaporogita aherembikwatijara renduvame. A'ero ga ndokokatui ve. Ndohoi ga Tupana'ga pyri onhi'iga. Ndikwahyi aherembikwatijara ga ndehe.

¹⁹ Nahemombyryvukari tuhē.

Koji'i pyry nhande ve kiro Jesus'ga rekorame ikwava'ēharamo Tupana'ga pe. A'ereki Tupana'ga Jesus'ga momanouka nhande repygauka imomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mombyryva. Aerē po ti Jesus'ga nhande rerohoi ojupi nhande mongovo avuirama Tupana'ga pyri nhande mbohoryva nehē. Nurã nhande xanhi'inhĩ Tupana'ga pe kiro.

²⁰ Tupana'ga jate ni'mbei okovo huvihavamo ojipe'ga hohe pa. Ojera vehevi javo ga ehetei o'erame toko ti Jesus'ga ikwava'ēharamo javo.

²¹ Tupana'ga nonhinoi reki o'erame toko ti Levi'ga rakykwepohara'ga ikwava'ēharamo javo. Emo o'erame Jesus'ga pe ga onhinoi. Jesus'ga pe ga ei: “Jihi Tupana ko ndepojykaharetea.

Anhi'igatu ji nde ve kiro.

Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēharamo ji ve Melquisedeque'ga ja.

A'iti a! Ndarojijyi ti ji nhinhi'iga nde ve nehē.”

A'ea Tupana'ga ei onhinoina.

²² Nurã Jesus'ga popoakahetero okovo ikwava'ēharamo Tupana'ga pe avuirama, kiro Tupana'ga nhi'igapyahua apiavo toho javo – kiroki ganhi'igapyahua e'i yvyakotyve'ga pe nahanahã po ti ji pe pokokatui kiro nehē javo. A'ero koji'i pyryvamo yvyakotyve'ga pe kiro.

²³ Ymyahũ Leviva'ea rakykwepohara'ga nde'yjuhuro reki okovo ikwava'ēharamo. A'ereki ga omano oporavykya reja. A'ero jara'ga aherakykwepohara'ga ndekoi ikwava'ēharamo ahe py'rovo.

²⁴ Jesus'ga ki a'e te ndipy'rukavi ga. A'ereki ga nomanoa'javi. Nurã gaha jate nane'ymi oko ikwava'ẽharamo avuirama.

²⁵ Nurã ga imombohetei vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi avuirama ga mombyrypava. Kiroki ga onhi'ĩ Tupana'ga pe ojikoga gwaramo Jesus'ga rehe - gahã Jesus'ga ga mombyryvi. A'ereki ga nomanoa'javi. Kiro yvagi pe ga oko Tupana'ga pyri ga ndepyga jipi epoko ti ga javo Tupana'ga pe.

²⁶ Pyry hete tuhẽ a'ero Jesus'ga rekoi ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe nhande repyga. Jesus'ga oko pyry hete Tupana'ga monhimo-hema ojihe. Naheaporogitatiruahũ ga. Ga ko ndokote'varuhui'i'i. Nurã vvyakotyve'ga ja rũi ga oko. A'ereki ga pyry hete tuhẽ. Tupana'ga omongo ga ojipyri yvateuhu yvaga aherovai, kiro ti ga toko huvihavuhetero ojipe'ga hohe pa javo.

²⁷ Jesus'ga nokwava'eği tuhẽ mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti ga jirekote'varuhua ji hugwi jave'yma. A'ereki ga oko katu hete jipi.

Leviva'ea rakykwepohara'ga ki a'e te okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe okovo ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua na'ẽ javo. Nahã ga jipygi. Ojipygirẽ jate ga ikwava'eği ojipea jukapyra tomombo ti Tupana'ga jara'ga ndekote'varuhua kiro javo.

Jesus'ga ki a'e te nokwava'eği mbatepyryva jukapyra tomombo ti Tupana'ga vvyakotyve'ga ndekote'varuhua jave'yma. A'ereki Jesus'ga onhikwava'ẽ ojijukauka omanomo yva rehe tomombo ti Tupana'ga gandekote'varuhua ga hugwi javo.

Nane'ymi Leviva'ea rakykwepohara'ga okwava'ẽ mbatera jukapyra Tupana'ga pe.

Jesus'ga ki a'e te ojipeji ko ga jujukaukari. Nomanoa'jaa'javi ga.

²⁸ Moisésva'ea rembikwatijara e'i akwaimbae'ga ti toko ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe javo. Emo vvyakotyva'ero gwaramo ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhua'ga ndekote'varuhuro opopoakare'ymamo ote'varuhua pe.

Aerẽ Tupana'ga ei onhinoina a'ero jira'yra'ga ti toko ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro avuirama javo reki. Nurã gara'yra'ga Jesus'ga pytai avuirama ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro okopyryhetero tuhẽ vvyakotyve'ga ndepykatuavo Tupana'ga nhi'ĩpo'rupava avuirama.

8

Jesus'ga gwepy vvyakotyve'ga

¹ Na tuhẽ Jesus'ga rekoi okovo ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro nhande repyga ogwovo yvagi pe hete. Pevo huvihavuhetero Tupana'ga ruvi. Okovo gwaramo huvihavuhetero Tupana'ga pavẽi, Jesus'ga apygi Tupana'ga pyri gajohukoty rũi. A'ea rehe ji pe mbo'ei ko.

² Yvagi pe Tupana'ga ruhava pype tuhẽ nhandepojoykaharete'ga ruhava pype tuhẽ Jesus'ga rekoi. A'ea pype Tupana'ga rembiapoa pype ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro Jesus'ga poravykyi Tupana'ga pyri nhande repyga. Vvyakotyva'ea rembiapoa pype rũi - kiroki yvagipeva'ea'java'ea ahe oapo yva koty tenda - a'ea pype rũi ga nhande repygi. Ymyahũ a'ea pype hete ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhua'ea oho gwe'yjava'ea repyga yva koty.

³ Ymyahũ Tupana'ga omo'emo'ẽ vvyakotyve'ga. Ga e'i: "Toko ti ga ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro ji ve vvyakotyve'ga ndepyga. Nurã ti ga togweru vvyakotyve'ga hugwi ganemimbuhuteheva'ea ikwava'eğa ji ve nehẽ.

Togweru ti ġa ġa hugwi mbatepyryva jukapyra ji ve nehē no yvyakotyve'ġa ndepykaramo nehē,” ei Tupana'ga ymyahū.

Jesus'ga rekoi ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe. Nurā po ga ikwava'eġi Tupana'ga pe no hamo.

⁴ Yvagi pe Jesus'ga poravykyi okovo ikwava'ēharamo. Po ga oko yvya koty, a'ero po ga ndokoi ikwava'ēharamo hamo. A'ereki gwereko jipe ikwava'ēhara'ġa yvya koty.

Gahā gweru imbuhuteheva'ea Tupana'ga pe jipi okovo Moisésva'ea rembikwatijara rupi.

⁵ Ġaporavykya okwahavuka xunhi nhande ve yvagipeva'ea. A'ero nhande ei: Na ja gwerevi nhanderepykava rekoi yvagi pe. Na jitehe Moisésva'ea rembiapoukara okwahavuka xunhi nhande ve yvagipeva'ea. A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe Moisésva'ea rembiapohava renonde tenda apohava renonde. Tupana'ga e'i: “Ji rendu katu ti! Yvytyruhua rehe ji ikwahavukari nde ve nahā ko yvagipeva'ea javo. A'ea'jaheteva'ea eapo katu katu pa imohina kiro,” ei ga Moisésva'ea pe.

A'ero Moisésva'ea Tupana'ga nhi'īpo'rupavi a'ea'jaheteva'ea japokatuuka tenda tapyjamo. Oapopavuka ahe mbatera no imondovo tenda pype. Nahā ahe japopavukari yvagipeva'ea'java'ea yvya koty. A'ea pype Leviva'ea rakykwepohara'ġa israelitas'ġa ndepyki okovo ikwava'ēharamo yvya koty.

⁶ Jesus'ga poravykya ki a'e te koji'i pyryvamo ġaporavykya hohe. Ymyahū Tupana'ga ekatui Moisésva'ea pe nahanahā po ti ji israelitas'ġa pokokatui nehē javo. A'ero ga ei toko ti Leviva'ea rakykwepohara'ġa ikwava'ēharamo javo. Moisésva'ea pe ga ikwatijarukari javo: “Tombokai ti ġa mbatepyryva ji ve israelitas'ġa ndepyga,” ei ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve.

Aerē koji'i pyryvamo reki Tupana'ga ekatuhetea Jesus'ga pe nahanahā po ti ji yvyakotyve'ġa pokokatui kiro nehē javo. “Ndehe ti emano imomborukaheteavo ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa ndepyga nehē,” ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ko Tupana'ga nhi'īpyahua. A'ero ga ei toko ti Jesus'ga ikwava'ēharamo javo. Tupana'ga nhi'īġa Jesus'ga pe ipyahuva'ea rehe koji'i pyryvamo Moisésva'ea rembikwatijara hohe a'ero ymyahūva'ea hohe. Nurā Jesus'ga poravykya koji'i pyryvamo Leviva'ea rakykwepohara'ġa poravykya hohe. Yvyakotyve'ġa ndepykaramo Jesus'ga rekoi tuhu ti ġa okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'īġa ga pe javo. A'ero ga imombohetei yvyakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi ġa mombyryva ġa mbuhua Tupana'ga pyri. A'ero kiro koji'i pyryvamo ġa pe.

⁷ Po ikwahyhetei ymyahūva'ea hamo Tupana'ga nhi'īġa Moisésva'ea pe hamo, a'ero po ga nonhi'īġi aerē ipyahuva'ea rehe Jesus'ga pe hamo.

⁸ Ymyahū israelitasva'ea nohendukatui reki ymyahūva'ea Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe. Nurā ndikwahyi ahe rehe. A'ea nhande tikwaha. A'ereki ga e'i:

“Kiro ji rendu katu ti,” ei Tupana'ga nhandepojykaharete'ga.

“Aerē po ti ji nhi'īġi ipyahuva'ea rehe Israelva'ea rakykwepohara'ġa pe Judáva'ea rakykwepohara'ġa pe nehē no,” ei ga.

⁹ “Ymyahūva'ea ja rūi po ti ji nhi'īġi ġa pe nehē.

Ymyahū ġanamonha'ea pe ji ekatui ikwatijaruka Moisésva'ea pe nhinhi'īġa ahe rerogwovo pa Egitopeve'ġa gwyrā hugwi.

Aroho katu ji ahe pea hugwi.

Emo ahe nohendukatupotari reki.

Ndokoi ahe ymyahūva'ea rupi nhirembikwatijarukara rupi.

Nurā ji ndarekokatua'javi ahe,” ei Tupana'ga.

¹⁰ “Aerē ipyahuva'ea rehe po ti ji ekatui ġa pe nehē

Israelva'ea rakykwepohara'ğa pe israelitas'ğa pe nehē," ei Tupana'ga.
 “Nhinhi'ığa po ti ji imongi ға'akaği pe
 nahanahã peko katu ti javo ға pe.
 Gapy'a pype po ti ji inoği nhinhi'ığa.
 A'ero po ti ға hendukatupotari nhinhi'ığa okovo pota hupi nehē, ei ga.
 A'ero po ti ji rekohetei ғanduvihavuhuhetero ға pokokatuavo nehē.
 A'ero po ti ға ji mbohetei
 nde ko oreruvihavuhuhetea javo ji ve nehē.
 A'ero po ti ға ndekohetei jireheva'ero
 ji nhi'ıpo'ruheteavo nehē,” ei Tupana'ga.
 11 “Ojopyjopyrive'ğa po ti nonhombo'ei ji rehe nehē.
 Onhoirũ'ğa ti nonhombo'ei ji rehe nehē no,” ei ga.
 “Nde'i po ti ға ojohupe nehē: ‘Pekwaha hete ti nhandepojykaharete'ga.’
 A'ea rũi po ti ға ei ға nhaporemo ji kwahahetejipero ғwaramo ojikoga ji
 rehe nehē,” ei ga.
 “Gapyrive'ğa ji kwahahetei nehē.
 Ganduvihava'ğa ji kwahahetei nehē no.
 12 Aporogwety po ti ji ға nehē ға pyryve'yname.
 Ga hugwi po ti ji imombori ғandekote'varuhua ғapyryve'yma reheve nehē.
 Nahenonha'javi po ti ji avuirama ғandekote'varuhua
 ikwahapava'jave'yma nehē,” ei Tupana'ga ymyahũ.
 13 Ymyahũ Tupana'ga ei no: “Ipyahuva'ea rehe po ti ji nhi'ıgi nehē na-
 hanahã po ti ji pe pokokatui kiro nehē javo.”
 Tupana'ga a'ea ero ғwaramo nhande ikwahavi. A'ero nhande ei: Ndatek-
 wava'javi ymyahũva'ea rehe Moisésva'ea rembikwatijara rehe a'ero. A'ereki
 nhymyanuhũ kiro, xa'e nhande. Na tuhē. Opa ғwerĩ ymyahũva'ea, xa'e
 nhande.

9

Israelitasva'ea ombohete Tupana'ga tenda pype yvya koty

¹ Ymyahũ Tupana'ga omombe'u Moisésva'ea pe nahanahã po ti israelitas'ğa
 ji mbohetei nehē javo. Omombe'u ga tenda yvyakotyva'ea nahanahã po ti ға
 toapo tenda ji mboheteavo ipype nehē javo.

² A'ero Tupana'ga nhi'ıpo'ruavo Moisésva'ea japoukari tenda tapyjamo Tu-
 pana'ga mbohetehevamo. Mokõi hyrua tenda pype: kokotyva'ea kikotyva'ea
 pavēi. Kokotyva'ea pype ahe imondoukari hyapehava, mesa, pão. Omon-
 douka ahe pão mesa rehe Tupana'ga rovai pyteri pe ga'apoa javo jupe.
 Nahã ahe imondoukari hyrua pype kokotyva'ea pype. Tupana'ga ei hyrua
 pe kokotyva'ea pe: Ipojykahava. Nahã ga inoği hera hehe. A'ereki pea
 Tupana'ga opojyka ojive.

³ Tenda pyteri pe Moisésva'ea imbohaekoukari hovapiahava cortina imo-
 hinuka. Hovapiahava aherovai ojipea hyrua teni tenda pype kikotyva'ea.
 Tupana'ga ei hyrua pe kikotyva'ea pe: Ipojykahetehava. Nahã ga inoği hera
 hehe. A'ereki pea koji'i Tupana'ga opojyka hete ojive.

⁴ Ipojykahetehava gwereko perfume mbokaihava ouro apopyra. Ipo-
 jykahetehava gwereko hyru'ia no Tupana'ga rembikwatijarukara ryru'ia.
 Omomoğuka ahe ouro hehe.

Tupana'ga rembikwatijarukara ryru'ia gwereko nhaepepoa ouro apopy-
 rava'ea. Nhaepepoa gwereko mbeju'ia'javuhuva'ea maná. Hyru'ia gwereko
 Arãova'ea apoagwera no yvyra – kiroki yvyra ipoty. Gwereko itapereuhua no
 – kiroki a'ea rehe Tupana'ga okwatijarukaripe ahe ve ymyahũva'ea.

⁵ Hyru'ia arimo ahe imondoukari yvagipeve'ġa ra'angava querubins'ġa ra'angava. A'ea ahe japoukari imondovouka pevo yvagipeve'ġa'java'ea. Hendy'jandy'ja memei yvagipeve'ġa'java'ea Tupana'ga rendy'java pyvõ. Yvagipeve'ġa'java'ea ipepojai hyru'ia arimo hyru'ia rovapytymbava rehe o'ama. Aerẽ hovapytymbava rehe ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga gwypygwypyi hekoa tomombo ti Tupana'ga israelitas'ġa ndekote'varuhua javo. A'ero ojapyakarama hehe hovapytymbava rehe ġa ikwahava'javi okote'varuhua mombora javo: “Tupana'ga oko nhande pyri ġwenonhe'yma nhanderekote'varuhua ikwahava'jave'yma,” ei ġa.

A'ea rehe ti ji namombe'upavi kiro.

⁶ Moisésva'ea japopavukarirẽ nane'yumi ikwava'ẽhara'ġa hoi tenda pype kokotyva'ea pype oporavykyavo Tupana'ga pe nahã ga mboheteheaveo ipype.

⁷ Ojipea pype kikotyva'ea pype ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga tehe ga hoi. Outubroġwerĩa rupi jate, uma vez ano nanani ga tehe ga hoi ipype herogwovo mbatepyryva rekoa. Hekoa rerohorame jate ga hoi ipype hypyyypita tomombo ti Tupana'ga jirekote'varuhua ji hugwi javo. “Tomombo ti ga israelitas'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi no,” ei ga. “A'ereki ġa oko te'varuhu ikwahave'yma,” ei ga hypyyypita.

⁸ A'ero nhande ei: Ojipe'ġa ndohoi tenda pype, xa'e nhande. A'ea rehe Tupana'ga ra'uvapyryva nhande mbojapyakarama ikwahavukari nhande ve ojipea. A'ero nhande ei: Tenda rekorame po Tupana'ga nde'i ve vvyakotyve'ġa pe tuhu ti ġa jiruhava pype ji pyri tuhẽ onhi'ġa ji ve javo.

⁹ Na tuhẽ reki ymyahũ hako. Nhande japyakarama ymyahũva'ea rehe nhande ei: Aġwamo na jitehe nhande ve no. Imbuhuteheva'ea nombojipe'ai nhanderekote'varuhua nhande hugwi no mbatepyryva rekoa rypyypya pavẽi. A'ereki nomombyryvi nhandereaporoġita. Nonoġatui nhandepy'a a'ero nhande monhi'ġukare'yma Tupana'ga pe.

¹⁰ Ymyahũve'ġa omondo imbuhuteheva'ea tombokai ti ikwava'ẽhara'ġa Tupana'ga pe javo. A'ereki Moisésva'ea rembikwatijara e'i ġa pe pemondo ti javo. Ojikwaku ġa ġwiġwia ti ti'u mbatepyryva tyhya no javo. Ndo'ui ġa hajiheva'ea. Ojikwaku ġa nahanahã ti nhanerembiheiparavuhua javo. Ojikwaku ġa. A'ereki aherembikwatijara e'i ġa pe pejikwaku ti javo. Jukwaha a'ero. Gandeaporoġita pe rũi aherembikwatijara e'i. Ganda'oa pe jate e'i aherembikwatijara. Ipyahuva'ea rehe Tupana'ga nhi'ġirẽ ndatekwava'javi tuhẽ aherembikwatijara rehe. Kirẽ nde'ia'javi aherembikwatijara ġa pe.

Cristo'ga ombohete Tupana'ga yvagi pe

¹¹ Aġwamo Cristo'ga oko ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhuro oporavykyavo Tupana'ga pe imombyryvuka nhande ve. Koji'i pyryvamo nhande ve a'ero kiro. Vvyakotyve'ġa nembiapoa pype rũi vvyakotyva'ea pype rũi ga rekoï ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhuro. Yvaga pype ga rekoï Tupana'ga ruhava pype tuhẽ. Pea koji'i pyry hete Tupana'ga pe vvyakotyve'ġa apoa hohe tenda hohe.

¹² Ohorame yvaga pype Tupana'ga ruhava pype ga ndogwerohoi bodes rekoa bezeros rekoa tomombo ti Tupana'ga vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua a'ero javo. Hekoa pyvõ rũi ga oki yvagi pe a'ero. Gwekoa reka'voguka ojijukahara'ġa pe ga omano yva rehe tahepy ji vvyakotyve'ġa javo. Nahã ga ġa ndepygi ġa mbopiro'yavo avuirama ġandekote'varuhua hugwi ogwovo yvaga pype opytavo. Ojipeji gahoa yvaga pype. Ndohoa'jaa'javi ga ipype.

13 Ymyahũ bodes rekoa touros rekoa no, a'ea ikwava'êhara'ğa hypyypy israelitas'ğa ndehe. Ombokai ға novilha. Ikotiamo novilha mbokaipavipyra yhya pyvõ ға hypyypy a'ea israelitas'ğa ndehe. Israelitas'ğa jikwakupave'ymame ikwava'êhara'ğa hypyypy ға ndehe tomombo ti Tupana'ga ғate'varuhua ға hugwi javo. A'ero israelitas'ğa nda'oa tehe reki ға imombyryvukari. Hekoa rypyypya nomombyryvukari israelitas'ğa ndeaporoғita reki.

14 Koji'i pyryvamo Cristo'ga rekoa reka'vogukara mbatepyryva rekoa reka'voga hohe okwahyro pe ndehe. A'ereki nhande jikogame ga rehe ga omano nhande repyga javo, a'ero ga omombyry nhandereaporoғita. A'ereki Tupana'ga ra'uva avuiramava'ea opoko Cristo'ga ga nhikwava'eғame Tupana'ga pe omanomo. Nдите'varuhui'i Cristo'ga okokatuavo. Pyryheteva'ero ga manoi tahepy ti ji ға javo. Nhande jikogame ga rehe ga omano nhande repyga javo, a'ero ga imombopavi nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhandereaporoғita mombyryva nhandepy'a noғatuavo. Nurã nhande nhi'iғi Tupana'ga pe. Tokoajavyme ti ға ite'varuhua rehe javo Cristo'ga manoi nhande repyga. Tupana'ga nhi'iғa rupi avuiramave'ga nhi'iғa rupi ti ға toko javo ga manoi nhande repyga.

15 Nurãro ғwaramo Cristo'ga yvyakotyve'ға ndepyi omanomo ға mon-govo Tupana'ga nhi'iғa rupi ipyahuva'ea rupi. Ndokopavi ға Moisésva'ea rembikwatijara rupi ymyahũva'ea rupi okote'varuhuavo ymyahũ. A'ero Cristo'ga manoi ға mbopiro'yavo ғandekote'varuhua hugwi tuhu ti ға okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iғa ga pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ға pe ға mo'emo'eamo: “Aerẽ po ti ji pe mbopiro'yukari pendekote'varuhua hugwi nehẽ. A'ero po ti pe nduri pejijupa avuirama ji pyri nehẽ,” ei ga onhi'iғa ipyahuva'ea rehe.

16-17 Ahe e'i: “Nahanahã po ti ға herekoi nhimbaterueramo nehẽ ji manorame nehẽ,” ei ahe. Ahe manoe'ymame ға ndogwerekoi ahembatera. Ahe manorame po ti ға tomombe'u katu na'ẽ ahemanoa – kiroki ға gwepia ahemanoa. A'ereki ahe manorame jate pyry ға herohoi ahembateruera – kiroki ға pe ahe e'i jipe.

18 Nurã ymyahũ mbatepyryva manoi Tupana'ga nhi'iғame Moisésva'ea pe ikwatijaruka. A'ereki ahe ojuka mbatepyryva heka'voga hekoa Tupana'ga nhi'ipo'ruavo. “Kiro po ti Tupana'ga nopiriani onhi'iғa nehẽ,” ei Moisésva'ea. “Kiro po ti ga imombyryvi nhande ve mbatepyryva manoro ғwaramo,” ei ahe israelitasva'ea pe ymyahũ.

19 Moisésva'ea omombe'u pa katu na'ẽ israelitasva'ea pe nhaporemo Tupana'ga rembikwatijarukara ymyahũva'ea tokwaha ti ға javo. Imombe'upavirẽ israelitasva'ea pe Moisésva'ea ipyhygi bezeros rekoa bodes rekoa no. Yhya ahe ipyhygi no. Okotĩ ahe hekoa yhya pyvõ. Ovelhas rava apopyra – kiroki aheremimoғwaғipyra – a'ea ahe ipyhygi. Ahe opyhy nhungwava'javuhuva'ea hissopo. Oapytĩ ahe nhungwava'javuhuva'ea ovelhas rava apopyra pyvõ imondeva ikotimbyra pype. A'ea pyvõ ahe hypyypy ikotimbyra Tupana'ga rembikwatijarukara rehe. Israelitasva'ea rehe ahe hypyypy no.

20 Kirẽ Moisésva'ea ei israelitasva'ea pe: “Nahanahã ti peko katu pejikovo Tupana'ga nhi'iғa rupi. Nahã ga opota. Pehepia hekoa. Mbatepyryva manoro ғwaramo nhande ei: Tupana'ga nhi'iғa nhande ve ko a'itituhẽva'ea – kiroki ganhi'iғa e'i nahanahã po ti ji pe pokokatui kiro nehẽ javo. Ndojirojijyi ganhi'iғa nhande ve,” ei Moisésva'ea.

²¹ Na jitehe Moisésva'ea hypyypyi hekoa tenda rehe. Tendapypeva'ea no – kiroki a'ea ikwava'ēharava'ea opo'ru oporavykyrame Tupana'ga pe nahã ga mboheteavo – a'ea rehe ahe hypyypyi mbatepyryva rekoa ymyahũ.

²² Aerē nane'ymi hekoa ikwava'ēhara'ga hypyypyi mbatera rehe nhaporemo gwerevi tamomyry Tupana'ga pe javo – kiroki mbatera ga opo'ru oporavykyrame Tupana'ga pe. A'ea pyry pa Tupana'ga pe a'ero. Nane'ymi ga ikwava'ēgi Tupana'ga pe jukapyra rekoa heka'voga israelitas'ga ndepyga kiro po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi a'ero nehẽ javo ga pe. A'ereki nahã e'i Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe. Ga ikwava'ege'ymame jukapyra rekoa heka'voge'yma, Tupana'ga nomombori gāndekote'varuhua ga hugwi ikwahava'java.

²³ Mbatepyryva rekoa pyvõ Moisésva'ea omomyry Tupana'ga pe yvyakotyva'ea yvagipeva'ea'java'ea tenda tendapypeva'ea reheve. A'ereki Tupana'ga e'i na ahe ve. Pyry pa a'ea Tupana'ga pe a'ero. Hekoa ko yvyakotyva'ea mombyryhava. Yvagipeva'ea mombyryhava koji'i pyryvamo yvyakotyva'ea mombyryhava hohe a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i na.

²⁴ Na tuhẽ. A'ereki Cristo'ga yvagi pe tuhẽ oho yvyakotyve'ga ndeaporoğita mombyryharamo. Pevo ga jipiukari aḡwamo Tupana'ga rovai pyteri pe nhande repyga. Yvyakotyva'ea pype rũi ipojykahetehava pype rũi ga hoi – kiroki yvagipeva'ea'java'ea ahe oapo yvya koty ymyahũ.

²⁵ Ymyahũ ano nanani ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga oho ipojykahetehava pype yvyakotyva'ea pype jukapyra rekoa herogwovo ipype.

Cristo'ga ki a'e te ga omano ojipeji gwekoa tuhẽ heka'voguka. Nomanoa'jaa'javi ga. Nurã ojipeji gahoa yvaga pype. Ndohoa'jaa'javi ga.

²⁶ Jypya Cristo'ga nomanoi a'ero. Aerē ga nomanoa'jaa'javi. A'ereki ojipeji ga omano. Mbapava koty ga jujukaukari omanomo ojipeji tamombo pa hete ji yvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi javo. Nahã hahyro ga pe ojipeji.

²⁷ Yvyakotyve'ga ti tomano ojipeji. Omanorẽ po ti ga tojipiuka Tupana'ga pe nehẽ. A'ero po ti ga ei gāndeaporoğitapyryva pe gāndeaporoğitate'varuhua pe nehẽ no.

²⁸ Yvyakotyve'ga javijitehe Cristo'ga manoi ojipeji. Onhikwava'ē ga ojijukauka. Nahã ga herekoi he'yjuhuve'ga ndekote'varuhua ojihe omanorame ga ndepyga. Aerē po ti ga rura'javi ojipiukara'java yvya koty nehẽ. Uhura'javame po ti ga nomanoa'javi ga ndepyga nehẽ. Nde'ia'javi po ti ga nehẽ: “Kiro po ti ji manoi imombo gāndekote'varuhua ga hugwi.” A'ea rũi po ti ga ei nehẽ. Uhura'javame yvya koty po ti ga togweroho ga ojupi yvagi pe ga pokoga nehẽ – kiroki ga opota hete garura uhu po ti ga nehẽ javo.

10

Cristo'ga omombo pa hete gāndekote'varuhua avuirama

¹ Okorame Moisésva'ea rembikwatijara rupi israelitas'ga okwaha xunhi aerē po ti pyry hete nehẽ javo. Ga ndokwahapavi reki aerēva'ea pyryva'ea. Ano nanani ga heruri Tupana'ga pe mbatepyryva jukapyra okovo Moisésva'ea remimombe'ua rupi. Jukapyra nomomyryvi tuhẽ reki gāndeaporoğita. Nonoğatui gapy'a no.

² Po jukapyra omomyry, a'ero po ga ndojukaa'jaa'javi te hamo. Po jukapyra omomyry, a'ero po ga ei hamo: “Nihenonha'javi nhande nhanderekote'varuhua. A'ereki jukapyra nhande mbopiro'y jugwi avuirama,” e po ga hamo.

A'ea rũi reki ga ei.

³ A'ereki ano nanani herurame mbatepyryva jukapyra ġa okwahava'java'ja okote'varuhugwera.

⁴ A'ereki touros rekoa reka'voga bodes rekoa reka'voga pavēi nomom-borukari aherekote'varuhua ahe hugwi. A'iti a.

⁵ Nurā uhurame yvya koty Cristo'ga ei Tupana'ga pe:
“Mbatepyryva jukapyra imbuhuteheva'ea reheve nde nderepotari.
Nurā nde japo jira'oa ji ve ji mongovo vvyakotyva'eramo.

⁶ Nerenhimohehema'javi nde mbatepyryva imbokaipyra rehe imbuhuteheva'ea rehe no
- kiroki a'ea ġa ojuka tomombo ti ga nhanderekote'varuhua javo.

⁷ Nurā ji ei nde ve jiruvihavuhuhetea pe: Agwa ji ami.

Ajo ji avo yvya koty tako ti nenhi'iġa rupi javo.

Nahā nerembikwatijarukara ji mombe'ui imamanipyra pype livro pype,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe.

⁸ Nahā Cristo'ga ei: “Nderepotari nde jukapyra mbatepyryva mbokaipyra no imbuhuteheva'ea no ojipea imbuhuteheva'ea no - kiroki a'ea ġa ojuka tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua javo,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe. “A'ea nhaporemō nde nderepotari enhimohehema'jave'yama hehe.” A'ea Cristo'ga ei imbuhuteheva'ea pe ojipea pe no - kiroki a'ea pe Moisésva'ea rembikwatijara e'i pemondo ti Tupana'ga pe javo.

⁹ Kirē ga ei gwuvihavuhuhete'ga pe: “Agwa ji ami. Ajo ji avo yvya koty tako ti nenhi'iġa rupi javo,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe.

A'ea erame ga ei: “Ndatekwava'javi Moisésva'ea rembikwatijara rehe - perope omombe'u mbatepyryva jukapyra. Kiro ji vvyakotyve'ġa mongoi Tupana'ga nhi'ipyahua rupi. A'ea Tupana'ga ipotari.” A'ea Cristo'ga ei o'erame Tupana'ga pe tako ti ji nenhi'iġa rupi javo.

¹⁰ Okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi Jesus Cristo'ga jujukaukari omanomo imombo nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Nahā ga nhande mombyryvi avuirama toko ti ġa Tupana'gareheva'ero avuirama javo. Ndojijukaukara'jara'javi ga. Ojipeji ga jujukaukari.

¹¹ Ymyahū ikwava'ēhara'ġa ami oporavykyavo ikwava'eġa Tupana'ga pe mbatepyryva jukapyra ikwava'ēva'eġa. Kotihītihi ġa ami ikwava'eġa imbokaita ġwiġwia jipi tomombo ti Tupana'ga israelitas'ġa ndekote'varuhua javo. Emo mbatepyryva kwava'eġa nomomborukari tuhē reki ġandekote'varuhua ġa hugwi.

¹² Cristo'ga ki a'e te ojijukaukarirē ga apygi Tupana'ga pyri gajohukoty rūi okovo huvihavamo. Ga ndojijukaukara'jara'javi. Ojipeji ga jujukaukari onhikwava'eġa tamombo pa hete ti ji vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi javo. A'ero gamanopyyagwera jate pyry Tupana'ga pe vvyakotyve'ġa nhaporemō imomborukari okote'varuhua Jesus'ga pe okojirame.

¹³ “Aerē po ti Tupana'ga imombigukari nharōe'ŷve'ġa popoakara ġa mongovo nhinhi'iġa rupi nehē,” ei Jesus'ga oapyga Tupana'ga pyri.

¹⁴ Ojipeji ga jujukaukari Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ndeaporoġita mombyrypava avuirama inoġatuavo ġapy'a. Nahā ga ġa pokogi imombopava ġandekote'varuhua ġa hugwi.

¹⁵ A'ea Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhande ve no imombe'urame Tupana'ga nhi'iġa javo. E'i na'ē:

¹⁶ “Tupana'ga e'i:

‘Aerē ipyahuva'ea rehe po ti ji nhi'iġi israelitas'ġa pe nehē,’ ei Tupana'ga.

‘Nhinhi'iġa po ti ji imongi ġapy'a pe.

A'ero po ti ġa hendukatupotari nhinhi'iġa okovo pota hupi nehē.

Ga'akaġi pe po ti ji inoġi nhinhi'iġa

nahanahã peko katu ti javo ġa pe,' ei Tupana'ga," e'i Tupana'ga ra'uva.

¹⁷ Aerē i'ei:

“ ‘Nahenonha'javi po ti ji avuirama ġandekote'varuhua ġapyryve'yma reheve

ikwahapava'jave'yma nehē,' ei Tupana'ga," e'i Tupana'ga ra'uva.

¹⁸ Tupana'ga imombopaheteukari nhanderekote'varuhua ikwahava'jave'yma Jesus'ga manoro ġwaramo. Nurãro ġwaramo ndatekwava'javi mbatepyryva jukaa'java rehe. Ndatekwava'javi Jesus'ga manoa'java rehe no. A'ereki ojipeji omanomo ga omombo pa nhanderekote'varuhua nhande hugwi.

Xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe nhanenhimomiranama

¹⁹ Oreirũ, oro'e ore. Pyry hete Tupana'ga pe nhande nhi'iġi ga pe kiro Jesus'ga gwekoa reka'vogukaro ġwaramo omanomo nhande repyga.

²⁰ Ymyahũ ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga tehe ga kwavi ogwovo hovapiahava cortina aherovai ogwovo ipojykahetehava pype. Pea Tupana'ga opojyka hete ojive. Ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga tehe oho ipype taho ti Tupana'ga rovai pyteri pe nhinhi'iġa ga pe javo. Tegwete ojipe'ġa hohava hovapiahava aherovai Tupana'ga pyri. Nurã ġa nonhi'iġi Tupana'ga pe pevo.

Nhande ki a'e te xanhi'ĩ Tupana'ga pe kiro Jesus'ga manoro ġwaramo nhande repyga okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. Avuirama Jesus'ga oko. Nurã avuirama po ti nhande nhi'iġi Tupana'ga pe nehē.

²¹ Jesus'ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe. Ga ko nhanderuvihavuhete'ga no Tupana'gareheve'ġa ndepiakatuavo nhande repiakatuavo nhande mongomongovo onhi'iġa rupi.

²² Nurã ti xanhi'ĩ Tupana'ga pe ga mboheteavo. Tiandereaporogita katu ti xako ti Tupana'ga reaporoġita rehe jate nhanenhi'iġame ga pe. Xajiko hete tuhē ti ga rehe tianerendu ti ga javo.

Ymyahũ ikwava'ēhara'ġa gwypygwypyi mbatepyryva jukapyra rekoa ġa ndehe timombyry ġa javo. Ikwava'ēhara'ġa ġa hei yhya pyvõ no timombyry ġa javo.

Na jitehe ojijukaukaro ġwaramo gwekoa reka'voguka Cristo'ga imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi imombyryva nhandereaporogita inoġatuavo nhandepy'a. Nurã nhande piro'yro avuirama nhanderekote'varuhua hugwi. Nahã ti nhandekokatuavo xanhi'ĩ Tupana'ga pe.

²³ Xanhimombe'upigyme ti ojohupe. Xa'e ti: Okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi Jesus'ga omano nhanderepyga imomboa nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mongovo Tupana'ga pyri. A'ero po ti nhande rui ga pyri avuirama nhanenhi'iġa ga pe a'ero nehē. A'ea ti xa'e ojohupe nhandejikohetepige'yma ga rehe. A'ereki Tupana'ga nopiriani onhi'iġa. Ga e'i: “Aerē po ti ji pe mbopiro'yukari pendekote'varuhua hugwi. A'ero po ti pe nduri pejjupa avuirama ji pyri nehē,” ei ga.

²⁴ Tiandereaporogita katu ti nhandejogwehe. Xa'e ti ojohupe: Xanhoarõ hete ti nhandejopkokatuavo.

²⁵ Xanhimono'ono'ombigyme ti. Xanhimono'õ ti Tupana'ga nhi'iġa renduva. Jara'ġa nonhimono'oġa'javi Tupana'ga nhi'iġa renduve'yma. Ga ja rui ti xako. Nambegwei po ti Jesus'ga nhandepojykaharete'ga rura'javi nehē ta'e ti ji ġa pe ġandeaporogita rehe javo. Nurã koji'i ti xanhombohoryory jipi Tupana'ga pyryva mombe'gwovo ojohupe nhandejikoheteavo ga rehe.

26 Tikwaha nhande a'itituhēva'ea Cristo'ga mombe'ua nhanderekote'varuhua mombohara'ga mombe'ua. Ikwahavirē po nhande ndiakote'varuhuai hamo. Po nhande xako te'varuhu aha jipi, a'ero nimombohavi nhanderekote'varuhua pe. A'ereki ahā nhande ve ojipe'ga nhanderekote'varuhua mombohara'ga jujukaukahara'ga.

27 Ahaname nhanderekote'varuhua mombohavamō nhande kyhyji avuirama javo: Aerē po ti Tupana'ga ei nhande ve nehē: “Pendeaporoḡita ko pehoagwama tata pype.” A'ea po ti ga ei onhimonha'ngavo nhande rehe nehē. Hahy hete po ti nhande ve tata pype avuirama a'ero nehē. Nahā po ti ga oarōe'ỹve'ḡa moka'nhymbavi nehē.

28 Ymyahū israelita'ga rekoe'ymame Moisésva'ea rembikwatijara rupi ite'varuhu ga pe. A'ereki Moisésva'ea rembikwatijara rehe ga ndokoi. Garekote'varuhua kwahavame ḡa ei: “Ndokoi ga aherembikwatijara rupi. Oko te'varuhu ga a'ero. Ore ga repiagi.” Po doisve'ḡa ei a'ea, po trēsve'ḡa ei, a'ero ḡanduvihava'ḡa ga jukai. Ndoporogwetygi ḡa ga ymyahū.

29 Aḡwamo po ti ite'varuhuhetero ojipe'ga pe kaitu nehē ga erame: “Nda-jikogi ji Cristo'ga rehe. Ndakoi po ti ji ganhi'ḡa rupi nehē. Ga ko Tupana'ga ra'ya'ra'ga rūi.” Po ga ei a'ea, a'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē. A'ereki ga ombotegwete Tupana'ga ra'ya'ra'ga.

Omano Cristo'ga heka'voguka gwekoa okovo Tupana'ga nhi'ĩpyahua rupi imombova vvyakotyve'ḡa ndekote'varuhua ḡa hugwi. Nahā ga ḡa mombyryvi tonhi'ĩ ti ḡa Tupana'ga pe javo. Po akoja'ga ite'varuhuve'ga pyryvamo Cristo'ga manoro ḡwaramo ga pe. Po ga aerē e'i: “Ndikwahyi reki ji rehe gamanoa. Omano tehe reki ga,” e po ga. Po ga ei a'ea, a'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē.

Tupana'ga ra'uva okwahavuka Cristo'ga pyryva ga pe ga pokoga novā. Emo ojikopotare'ymame Cristo'ga rehe ga Tupana'ga ra'uva mbotegwetei. A'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē.

30 Tikwaha hete nhande Tupana'ga. Gaha e'i:

“Jihi po ti ajipy ḡa ndehe nehē.

Ga ndekote'varuhurame po ti ji ikwepygi ḡandekote'varuhua nehē ikwahavuka hahyva'ea ḡa pe nehē,” ei ga.

Onhi'ḡa'javame ga ei:

“Jihi po ti amondo hahyva'ea jijiheve'ḡa pe nehē ḡa ndekote'varuhurame,” ei Tupana'ga nhandepojykaharete'ga.

Na tuhē po ti nhande ve nhande rekote'varuhurame nehē.

31 Tupana'ga ko avuiramave'ga. Ga imondorame hahyva'ea nhande ve ite'varuhuhetero nhande ve a'ero.

32 Pekwahava'ja ti ymya'ĩva'ea. Ymya'ĩ Tupana'ga okwahavuka Cristo'ga pe me. Ga ga kwahavukarirē pe me pejiko pe ga rehe. A'ea rupi penhimomirana pe ojipe'ga imondorame hahyheteva'ea pe me. Ndapejikopigi pe ga rehe penhimboitavo hahyrame pe me.

33 Cristo'ga arōe'ỹve'ḡa pe mbotegwetei he'yive'ḡa ndovaki pe nderekomemuamo imondovo hahyva'ea pe me pejikoga ḡwaramo Cristo'ga rehe. Aerē ojipe'ḡa pe ḡa te'varuhuro imondovo hahyva'ea ḡa pe. Hahyrame ḡa pe pe jikoty'ari ḡa pavēi ḡa pokoga. A'ero hahyramo pe me no.

34 Peoporogwety pe cadeiapypeve'ḡa no. Tupana'ga arōe'ỹve'ḡa ḡa mongi ipype. A'ereki Tupana'ga arōe'ỹve'ḡa ndopotari ḡa jikogame Tupana'ga rehe. Ojipe'ḡa ipyhygaharame ojive pembatera pe hugwi pe napendoryndorypigi reki. A'ea rupi pe ei: “Orogwereco ore pyryva'ea yvagi pe. Koji'i pyry yvagipeva'ea vvyakotyva'ea hohe. Yvagipeva'ea niymyani. Ndopavi,” pe'e pe ikwahava.

³⁵ Nurã ti tapejikopigi Tupana'ga rehe. Pe jikohetero ġwaramo po ti Tupana'ga imbuhuri ikwepykava pyryva'ea pe me nehë.

³⁶ Penhimomirana ti a'ero ga nhi'ïpo'ruavo Tupana'ga nopiriani ġwembi'eagwera javo. A'ero jate ti ga imombyryvi pe me pe nderogwovo pe mongovo avuirama yvagi pe ojipyri nehë.

³⁷ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“ ‘Aere'ï po ti ga ruri nehë

– kiroki ga pe ġa e'i ga po ti uhu nehë javo.

Nambegwei po ti ga ruri nehë,' ei Tupana'ga,” e'i ikwatijaripyra.

³⁸ “ ‘Nane'yimi po ti nhiremimombyryve'ġa jikogi ji rehe okovo jipi,' ei Tupana'ga.

‘A'ero po ti ġa ndekoi ji pyri avuirama nehë.

Po ġambyteripeve'ġa ndojikoga'javi ji rehe ojipe'avo ji hugwi ojipe'ġa poji-huva ġwaramo,

a'ero po ti ji ndajiroryvi ġa ndehe nehë,' ei Tupana'ga,” e'i ikwatijaripyra.

³⁹ Kiroki ġa ojipe'ġa pojihu ojipe'avo Tupana'ga hugwi ojikoge'yima ga rehe – ġahã po ti oho hahyva'ea ruvihava pype opytavo avuirama oka'nhymbava nehë.

Nhande ki a'e te, ġa ja rui nhande xako. Ojipe'ġa ja nhande xako. Ojiko-hetero ġwaramo Tupana'ga rehe po ti ġa ndekoi avuirama ga pyri nehë. Ga ja tuhë nhande rekoï nhandejikoga ga rehe.

11

Ymyahũva'ea ojiko hete Tupana'ga rehe

¹ Nhandejikoga ġwaramo Tupana'ga rehe nhande ei: Nahanahã po ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve nehë. Ndihepiapavi ve Tupana'ga remimombyryva nhande ve. Emo Tupana'ga nopiriani ġwembi'eagwera. Nurã po ti nhande hepiapavi garemimombyryva nehë, xa'e nhande ikwaha-heteavo. Ndirojijyi nhande nhanenhi'ïġa heroviaheteavo.

² Israelitas'ġa nemboypya nhaneremboypya jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ei ahe mombe'gwovo hako: “Pyry hete ġa ojikoga ji rehe,” ei ga hako.

³ Nhandejikogame Cristo'ga rehe nhande ei ikwahava: Ymyahũ Tupana'ga oapo yvya yvaga reheve javo jupe hako. A'ero yvya ojihu yvaga pavëi hako. Mbatara rui ga oapo yvagamo vyvaramo no. A'ereki ganhi'ïġa rupi te oko. A'ero jate jipiukari nhande ve, xa'e nhande.

⁴ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abelva'ea heruri imbuhuteheva'ea Tupana'ga pe hako. Nurã Abelva'ea remimbuhuteheva'ea koji'i pyry Caimva'ea remimbuhuteheva'ea hohe Tupana'ga pe. Abelva'ea jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ei: “Pyry hete Abel'ga imbuhua ji ve,” ei ga.

Abelva'ea jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abelva'ea mombe'ua ikwahavukari aġwamo vehevi nhande ve ahe ja ti pejiko Tupana'ga rehe javo. Nahã Abelva'ea mombe'ua ikwahavukari nhande ve ahe manoheterë. Nurã nhande ei: Pyry nhande jikogi Tupana'ga rehe Abelva'ea ja.

⁵ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Enoque'ga nomanoi. A'ereki Tupana'ga gwerojiupiripe ga rerogwovo yvagi pe ga momanoukare'yima. Nurã vvyakotyve'ġa ndohepiaga'javi ga rekaramo. Ohoa renonde Enoque'ga Tupana'ga mbohoryvi ojikoga ġwaramo ga rehe. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i a'ea rehe.

⁶ Kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe – ga rehe Tupana'ga ndohoryva'javi. Kiroki ga onhi'ĩ pota Tupana'ga pe tomomyry ti ga ji ve javo – gaha ti togwerovia hete, Tupana'ga okoji okovo jiruvihavuhuhetero javo. Ojipeva'ea po ti ga togwerovia javo: “A'itituhēva'ea rehe Tupana'ga nhi'īgi ahe mbojikoga ojihe. Kiroki ga okwaha pota hete Tupana'ga – ģa pe Tupana'ga imomyryvi.” A'ea ti ga te'i ojikheteavo Tupana'ga rehe – kiroki ga onhi'ĩ pota Tupana'ga pe tomomyry ti ga ji ve javo.

⁷ Ymyahũ ojikoga ģwaramo Tupana'ga rehe Noéva'ea Tupana'ga rendukatui Tupana'ga omomoranduvame. Tupana'ga ei ahe ve: “Nahanahã po ti ite'varuhuro pe me yvya koty nehẽ. Okyrahivuhu po ti pe me nehẽ. Pe ndapehepiagi ve nava'ea,” ei Tupana'ga Noéva'ea pe.

Henduvame Noéva'ea heroviahetei Tupana'ga nhi'īga. Nurã ahe japoí yhara ruvihavuhua. “Tonhinhamba ti nhirembirekohẽa, jira'yra'ģa, nhikunhamembyra'ģa ipype ji pavēi xamanoyme ti yhya pype javo,” ei ahe.

He'yjuhuva'ea vyakotyva'ea ndojikogi Tupana'ga rehe heroviare'yma ganhi'īga. Noéva'ea ki a'e te ojiko hete Tupana'ga rehe. Nurã Tupana'ga ei Noéva'ea pe: “Ndepyry hete nde ejikoga ji rehe,” ei ga. Nahã Noéva'ea imboukwahavukari vyakotyva'ea rekote'varuhua reki.

⁸ Ymyahũ ojikoga ģwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Tupana'ga rendukatui ga erame: “Ejijyi ti egwyrã hugwi. Eheja ti eje'yja'ģa. Hajiheve'ģa gwyri pe ti eho,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe.

Ga renduvame Abraãova'ea hoi a'ero okovo ganhi'īga rupi ogwovo ogwyrã hugwi mome tuvi ģagwyrã javo ikwahave'yma. Ahe vahemame hajiheva'ea gwyri pe Tupana'ga ei hepiuka ahe ve: “A'ove'ģa gwyra ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe.

⁹ Ojikoga ģwaramo Tupana'ga rehe, pevo Abraãova'ea herojijyjijyi tendas gwuhava imohimohina pevova'ea gwyri pe. A'ereki Tupana'ga e'i: “A'ove'ģa gwyra ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve.

Pevova'ea gwyri pe ahe herojijyjijyi tendas imohimohina hajiheva'ero. A'ereki ahe ndogwerekoi ve ogwyrã pevo. Na jitehe pevova'ea gwyri pe jitehe aherakwepoharava'ea herojijyjijyi tendas imohimohina Isaqueva'ea Jacóva'ea pavēi nhaneramonhava'ea. A'ereki Abraãova'ea ra'yrava'ea pe Isaqueva'ea pe Tupana'ga ei no: “A'ove'ģa gwyra ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga Isaqueva'ea pe. Aerẽ a'ea jitehe ga e'i Isaqueva'ea ra'yrava'ea pe Jacóva'ea pe.

¹⁰ Ojiko Abraãova'ea Tupana'ga rehe herojijyjijyita. A'ereki ahe e'i ovytyeri pe: “Tupana'ga ojapyaka na'ẽ cidade rehe nahanahã ti ji japokatui nehẽ javo. Ndopavi po ti Tupana'ga rembiapoa cidade yvagi pe nehẽ.” A'ea ahe ei ogwovo pota pevo tapyta ti ji ipype yvagipeva'ea pype nehẽ javo.

¹¹⁻¹² Ojikoga ģwaramo Tupana'ga rehe Sarava'ea tuhẽ ahe ra'yramo. Ahe ra'yramo okoa'jave'ymame yvyvo oxava'ero ģwaramo. Ymya Abraãova'ea ndata'yra'javi oxava'ehetero ģwaramo Sarava'ea rembirekova'ea. A'ea rupi vehevi ahe ra'yramo Sarava'ea pe. A'ereki Tupana'ga Sarava'ea mbota'yruka Abraãova'ea pe. A'ereki ahe ojiko hete ga rehe ga rerovia ga erame ahe ve: “Aerẽ po ti nde eja'yra'ģa mbo'ari nehẽ,” ei ga ahe ve.

Sarava'ea gwa'yrava'ea mbo'ari a'ero Abraãova'ea ra'yrava'ea. Aerẽ he'yjuhu Abraãova'ea rakykwepohara'ģa. Jaytata'ia he'yjuhu yvagi pe. Na jitehe aherakwepohara'ģa he'yjuhu jaytata'ia ja. He'yjuhu y'ytiga hay'iuhuva'ea ypihua ruvihavuhua rembeyvyryva'ea. Nhande nimo'embavi reki y'ytiga hay'iuhuva'ea maramomi he'yjuhua javo. A'ereki he'yjuhu hete. Na jitehe nhande nimo'embavi Abraãova'ea rakykwepohara'ģa. A'ereki ģa he'yjuhu hete y'ytiga ja hay'iuhuva'ea ja.

13 Ymyahũ ojikoga Tupana'ga rehe ahe omanomba: Sarava'ea, Abraãova'ea, Isaqueva'ea, Jacóva'ea. Ndopyhygi ve ahe yvya – kiroki a'ea pe Tupana'ga ei ahe ve avove'ga gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ javo. Opatavipe ahe. Tupana'ga eagwera ahe ve ndohoi ve japiavo. Ahe e'i pa reki: “Aerẽ po ti ga imbuhuri tuhẽ nhande ve nehẽ. A'ereki ga e'i nhande ve nahanahã po ti ji pe pokokatui nehẽ javo. Nahã ga ega'ei nhande ve,” ei ahe. A'ea ahe epavi ga reroviaheteavo omanombavame ojikheteavo ga rehe gworygworyvamo ganhi'iga rehe ojive. Ojipeva'ea pe ahe ei javo: “Gagwyrive'ga ja rũi ko nhande. Avova'ea rũi ko nhande,” ei ahe. “A'ereki vvyakotyva'ea ko nhandegwyrã rũi,” ei ahe.

14 Kiroki ga e'i a'ea – ga okwahavuka ojeaporoğita. A'ero ganenduhara'ga ei: “Hajiheva'ea ga opota hete ojive a'ero yvya,” ei ga.

15 Po Abraãova'ea aherakwepoharava'ea pavẽi ojivy pota ogwyrũeri pe, a'ero po ahe ojivyrive ogwovo ogwyrũeri pe gwe'yjava'ea pyri.

16 Ndojivypotari ahe reki. A'ereki ahe e'i: “Koji'i nhande tipota hajiheva'ea – kiroki a'ea koji'i pyri hete nhandegwyrũera hohe avova'ea hohe no. Yvagi'eva'ea nhande tipota,” e'i pa ahe.

Nurã Tupana'ga poyjahetero ahe rehe javo: “Ji ko ganduvihavuhetero ganemimbohetharamo.” A'ea Tupana'ga ei gworyvamo ahe rehe imboavujkwepava cidade ahe ve yvagi pe.

17 Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Isaqueva'ea jukai gwerevi. A'ereki Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe: “Ejuka ti eja'yra'ga Isaque'ga ga kwava'ega ji ve ikwava'ehava rehe.” A'ea Tupana'ga ei Abraãova'ea pe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe tahepia ji Abraãova'ga remiarõhetea ji rehe javo.

Ymyaĩ Tupana'ga e'i jipe Abraãova'ea pe: “Aerẽ po ti ji imombyryvi nde ve nehẽ. He'yjuhu po ti nderakwepohara'ga nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve.

Ojipeji ahera'yra'va'ea! A'ea vehevi ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Isaqueva'ea jukai gwerevi.

18 Ojipea pe Tupana'ga e'i jipe Abraãova'ea pe: “Isaque'ga rakykwepohara'ga jate po ti oko nderakwepoharamo nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve.

19 A'ea Abraãova'ea ikwahava'javi javo: “Tupana'ga pe nonhimimiva'ea. A'ereki ga ipopoaka. Nurã po ti ga Isaque'ga mbogwerava'javi nehẽ ga manorẽ. He'yjuhu po ti jirakwepohara'ga a'ero nehẽ,” ei Abraãova'ea.

Na tuhenha'ja reki. A'ereki Tupana'ga ndojukaukari reki ahe ve. A'ero Abraãova'ea ei: “Kiro po ti Isaque'ga ruva'javi ji pyri nehẽ!” A'ea ahe ei ahe rerogwovo gwonga pe. Nurã nhande ei: Isaqueva'ea mombe'ua ko okwerava'jave'ga mombe'ua ja.

20 Aerẽ ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Isaqueva'ea imombyryvi gwa'yra'va'ea pe memei Jacóva'ea pe Esaúva'ea pe no o'erame: “Nahanahã ti Tupana'ga tomombyry pe me nehẽ.” A'ea Isaqueva'ea ei gwa'yra'va'ea pe.

21 Aerẽ ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Jacóva'ea imombyryvi Joséva'ea ra'yra'va'ea pe memei gwymymimova'ea pe o'erame: “Nahanahã ti Tupana'ga tomombyry pe me nehẽ.” A'ea Jacóva'ea ei Joséva'ea ra'yra'va'ea pe omanoa renonde. Nanime ahe Tupana'ga mbohetei ndepyry hete nde javo ojikoga ve yvyrã rehe onhova'apyna.

22 Aerẽ ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Joséva'ea ei omanoa renonde: “Ji manorẽ po ti pe hoi avo hugwi Egitopeve'ga gwyrã hugwi upa nehẽ. A'ea rupi ti peroho nhikağgwera pejupi.” A'ea Joséva'ea ei oje'yjava'ea pe Israelva'ea rakykwepoharava'ea pe.

23 Ymyahũ ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea yembora Moisésva'ea mimi ahepo'ria pavẽi ahe arirẽ. A'ereki Faraóva'ea Egitopeva'ea

ruvihavava'ea e'i ojipyri'ea pe: "Pejuka ti israelitas'ga nda'yra'ga akwaimbae'ga ga arame," ei Faraóva'ea.

Moisésva'ea re'yjava'ea ko Israelva'ea rakykwepoharamo israelitasramo. Ahe ndokyhyji reki Faraóva'ea hugwi Moisésva'ea yembora ahapo'ria pavēi gwa'yrava'ea mima. A'ereki ahe e'i: "Ikatu hete nhandera'yra'ga Moisés'ga." A'ea ahe ei gwa'yrava'ea mima trēs jahya mondovo.

²⁴ Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea ei oyvuakaramo: "Te'ia'javyme ti ga ji ve: 'Nde ko Faraó'ga ra'yrahēa ra'yra Egitopevehēa ra'yra.' A'ea ti ga te'ia'javyme ji ve," ei Moisésva'ea.

²⁵ "Te'i ti ga ji ve kiro: 'Nde ko israelitas'ga nda'yra Tupana'ga remimo'ēhara'ga nda'yra.' A'ea ti ga te'i," ei Moisésva'ea.

"Egitopeve'ga imondoi hahyva'ea israelitas'ga pe jipi. A'ero po ti ji israelitas'ga pokogi nehē. Hahy po ti ji ve a'ero nehē no. Hahyva'ea ko koji'i pyry ji ve kiro Faraó'ga mbatera rerekoa hohe avuiramarūiva'ea hohe," ei Moisésva'ea. "Po Egitopeve'ga pyri ji pytai jigwojigwovo toryvi pe herekovo ikatuva'ea jijive, a'ero mara'ngu po ti jipohia Tupana'ga hugwi jirekote'varuhuavo nehē? Ndakote'varuhupotari ji," ei Moisésva'ea.

²⁶ "Tupana'ga e'i: 'Aerē ti ji imombyryhetei israelitas'ga pe ganduvihavuhete'ga mondovo ga pyri nehē ga pokoguka.' A'ea Tupana'ga ei," ei Moisésva'ea. "A'ea ji heroviahetei garura pota ga ti omombyry ji ve nehē javo," ei Moisésva'ea. "Hahy po ti ji ve nehē ji ruvame jire'yja'ga pyri ga mbuhua," ei ahe. "Hahyva'ea ko koji'i pyry reki ji ve Egitopeve'ga mbaterateuhua rerekoa hohe," ei Moisésva'ea.

²⁷ Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea hejari Egitopeve'ga gwyrā ogwovo. Ndokyhyji ahe Faraóva'ea hugwi Egitopeva'ea ruvihavuhuva'ea hugwi ahe nhimonha'ngaheterame. Onhimomirana Moisésva'ea opohire'yma Tupana'ga hugwi ogwovo. A'ereki ahe ojiko hete Tupana'ga rehe ndaha'oive'ga rehe ga kwahaheteavo. Ahe ga kwahahetero gwaramo Tupana'ga ahe monhimomiranami.

²⁸ Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea japoi toryva Páscoa ti'u ti a'ea rupi javo. Ahe hypypyjukari ovelha ra'yrypya rekoa israelitasva'ea pe porta rembeyvyra rehe. Israelitasva'ea pe ahe ei: "Aerē po ti Tupana'ga kwavi Egitopeve'ga nda'yrypyve'ga jukauka ojipyri'ea pe yvagipeve'ga pe nehē. Po ti ga hepiagi jukapyra rekoa penonga rehe nehē, a'ero po ti ga ndojukaukari penda'yrypyve'ga nehē," ei Moisésva'ea. Nahā Moisésva'ea israelitasva'ea mbo'ei ojikoga Tupana'ga rehe okovo Tupana'ga nhi'igā rupi.

²⁹ Ymyahū ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe israelitasva'ea hokatupavi ypihua rahava mar Vermelho rahava. Opyvo ahe hokatui aherovai yvy pika'ga gwaramo. A'ereki Tupana'ga omboja'o yhya ahe ve. Egitopeva'ea reki ohopotarame otypyvy ypy pe he'yjuhuva'ea. A'ereki Tupana'ga omonhovatīa'ja yhya ahe rehe.

³⁰ Ymyahū ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe israelitasva'ea hoahoi cidade atimatimana Jericó atimatimana ogwyrarūiva'ea. Sete dias israelitasva'ea hoi nhatimatimana. Nurā cidade rokairungava Jericó rokairungava i'ari ahe ve ahe jikoga gwaramo Tupana'ga rehe.

³¹ Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe kunhangwerava'ea Raabeva'ea akwaimbae'ga upaharava'ea nomanoi Jericó pe hokairungava arame. A'ereki ahe onhinondeepiaharava'ea mboapygi israelitasva'ea mboapygi ahe rurame ojipyri torohepia nhimi ndegwyrā javo. Raabeva'ea ahe mimi

ġwonga pe a'ero Jericópeva'ea hugwi tomanoyme ti ġa javo. Nurã Tupana'ga nomoka'nhyimi Raabeva'ea momanoukare'yma. Hokairungava arame he'yjuhuva'ea Jericópeva'ea manoi ojikoge'ỹva'ea Tupana'ga rehe.

³² Jarava'ea po ti ji namombe'upavi nehẽ. A'ereki ahe he'yjuhu ymyahũva'ea – kiroki ahe ojiko hete Tupana'ga rehe. Nurã po ti ji namombe'ui Gideãova'ea, Baraqueva'ea, Sansãova'ea, Jeftéva'ea, Daviva'ea, Samuelva'ea, Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea no. Nomombe'upavi po ti ji Tupana'gareheva'ea ahe re'yjuhuro ġwaramo.

³³ Ymyahũ ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ahe pokogi. Nurã jarava'ea huvihavava'ea gwyripeva'ea monhambavi ahe apitipitiavo.

Jarava'ea rekokatui ojipeva'ea pokokatuavo ahe mongomongovo Tupana'ga nhi'iġa rupi.

Jarava'ea pe Tupana'ga ei amombyry po ti ji pe me nehẽ javo. A'ereki ahe ojiko ga rehe. Tupana'ga nopiriani onhi'iġa.

Jarava'ea pokoga Tupana'ga imbojurutyvi ja'gwara'java'ea leões to'uyme ti jireheve'ġa javo.

³⁴ Jarava'ea pokoga Tupana'ga imombigukari tatauhua popoakara. No-manoi ahe ipype a'ero ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe.

Jarava'ea ojiheva'ea Tupana'ga ndojukaukari ojipeva'ea pe ahe ahe jukapotarame haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ.

Jarava'ea popoakare'ymame Tupana'ga ahe mbopopoakari. A'ereki ahe ojiko ga rehe.

Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe jarava'ea ndokyhyji otavuka ogwyripeva'earũiva'ea pe soldadosva'ea pe ahe monhana he'yjuhuva'ea monhana.

³⁵ Kunhangwerava'ea jikogi Tupana'ga rehe gwa'yrava'ea manorame. Nurã Tupana'ga ahera'yrava'ea mbogwerava'javi ahe mondoa'java ahe'yembora pe.

Nahã ymyahũ Tupana'gareheva'ea rekopavi ojikheteavo Tupana'ga rehe gwe'yjuhuro hako. Emo ymyahũ jarava'ea pe hahy hete reki ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe hako. He'yjuhu ahe no.

Jarava'ea pe Tupana'ga arõe'ỹva'ea imondoi hahyva'ea ahera'oa moatãhava pyvõ ika'mbika'mbiga ahekaġa pepohi ti Tupana'ga hugwi javo. “Pe pohirame Tupana'ga hugwi po ti ore ndopojukai nehẽ,” ei Tupana'ga arõe'ỹva'ea Tupana'gareheva'ea pe.

A'ero Tupana'gareheva'ea ei reki: “Ndoropohiri tuhẽ po ti ore Tupana'ga hugwi nehẽ. Pe ore jukarẽ po ti Tupana'ga ore mbogwerava'javi ore rerogwovo yvagi pe nehẽ ore mongovo avuirama ojipyri nehẽ,” ei ahe. “Koji'i pyry hete ore ve orehoa yvagi pe Tupana'ga pyri oreruva hohe yvya koty.” A'ea ahe ei opohire'yma Tupana'ga hugwi omanomo.

³⁶ Jarava'ea pe hahyhetero no ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe. Okote'varuhuva'ea ahe rerekomemui ahe mbotegweteavo ahe mondohondohoga ipira apopyra pyvõ ahe kwaekwa itanhuramuhũa pyvõ no ahe momboa cadeia pype no.

³⁷ Tupana'gareheva'ea jukavo okote'varuhuva'ea imombomombori ita ahe rehe.

Yvakytihavuhua pyvõ serrote pyvõ okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea rovaja'rogi ahe jukavo.

Toko te'varuhu ti Tupana'gareheve'ġa javo okote'varuhuva'ea ahe mbo'epotari ite'varuhua rehe.

Haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea jukai.

Tupana'gareheva'ea ndukatujuhu herojijyjijyita ojipejipea pe. A'ereki okote'varuhuva'ea omondomondo ahe ojihugwi. Mbiara pira ko Tupana'gareheva'ea piramo ovelhas pira. Bodes pira ahampiramo no. Ndogw-erekoi tuhē ahe mbatera. Ite'varuhu hete okote'varuhuva'ea ahe ve imondomondovo hahyheteva'ea ahe ve.

³⁸ Nahā okote'varuhuva'ea rekote'varuhui ahe ve pe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe javo ahe ve. Po nduvi okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea pyri hamo gareheva'ea pyryhetero ġwaramo. Okote'varuhuva'ea ote'varuhuro ġwaramo ahe ve Tupana'gareheva'ea herojijyjijyi ogwoogwovo ongae'yi me vvytyruhu pe no. Nduvi ahe onga pe. Ita kwaruhua pype ahe rui yvya kwaruhua pype no nhaneronga javo jupe.

³⁹ Ahe mombe'gwovo Tupana'ga ei: “Pyry hete jireheve'ġa nhaporemō ojikheteavo ġwaramo ji rehe ojipe'ġa te'varuhurame ġa pe,” ei Tupana'ga.

Ymyahū ahe manoe'ymame Tupana'ga ei ahe ve: “Aerē po ti ji imomyryvi pe me pepokohara'ga mondovo pe pyri nehē.” A'ea Tupana'ga ekatui ahe ve ojiheva'ea pe ymyahū hako.

Ahe manorame Tupana'ga nomomyrypavi ve ahe ve. A'ereki ga nomon-
doi ve ahapokohara'ga Cristo'ga yvya koty. A'ero Cristo'ga nomanoi ve
ahe ve. Nomombori ve ga aherekote'varuhua. Ndogwerohoi ve ga ahe
Tupana'ga pyri. Na tuhē Tupana'ga nomomyrypavi ve ymyahūva'ea pe ahe
manorame.

⁴⁰ A'ereki ga gwerhouka pota ymyahūva'ea ojipyri nhande
rerohoukaramē jate ojipyri. Nahā koji'i pyryvamo nhande ve. Tupana'ga po
ti omomyryvete hete ymyahūva'ea nhande momyryheterame yvagi pe nehē.

12

Tupana'ga onhi'igahy nhande ve toko katu ti ġa javo

¹ Xako pa ti ahe ja Tupana'ga nhi'igā rupi nhanenhimomiranama ik-
wahava'java ahēaporoġita. A'ereki ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe
he'yjuhuva'ea ymyahūva'ea okwahavuka nhande ve nahanahā ore oro-
jiko Tupana'ga rehe javo. Nurā nhandekovo Tupana'ga nhi'igā rupi
xapohi pa ti ojipeva'ea hugwi – kiroki a'ea nianemongoukari Tupana'ga
nhi'igā rupi. Xajipokwaha nhande nhanderekote'varuhua rehe nhande-
pohipotare'ymame jugwi. A'ero nhanderekote'varuhuro ġwaramo nhande
ndiakokatui ganhi'igā rupi. Nurā xapohi hete tuhē ti nhanderekote'varuhua
hugwi. Xanhimomirana ti a'ero javo: Ganhi'igā rupi ti xako ga ero ġwaramo.

² Xajapyaka katu ti Jesus'ga rehe. Gaha nhande mbojiko Tupana'ga rehe
ikwehe. Nane'ymi ga nhande pokogi pejiko hete ti avuirama Tupana'ga rehe
javo. Aerē po ti ga rura'javi nhandererohoharamo nhande rerogwovo ojupi
Tupana'ga pyri nehē.

Ymyahūve'ġa ojuka ojipe'ġa yva rehe ġa mbotegweteavo peko te'varuhu
pe javo. Ombotegwetea Jesus'ga ikwahavi a'ero vvyakotyve'ġa omondorame
yva rehe. Nonhimboahivi ga reki ġa pe. Ga nhimomiranami yva rehe
onhimondouka ġa pe javo: “Na hahyro ji ve yva rehe,” ei Jesus'ga. “Ako pota
hete ji Tupana'ga nhi'igā rupi nhimanomo vvyakotyve'ġa ndepyga imomboā
ġandekote'varuhua ġa hugwi nehē. Aerē po ti ji roryhetei nehē,” ei ga.

Jesus'ga manorē Tupana'ga ga mbogwerava'javi. Kiroġwe Jesus'ga apygi
nhanderuvihavuhuhete'ga pyri Tupana'ga pyri ġajohukoty rūi yvagi pe.
Huvihavuhuhetero ga hoi Tupana'ga javijitehe.

³ Pemondo ti pejeaporoġita ga rehe imohina ga onhimomirana
okote'varuhuve'ġa te'varuhua pe javo. Po ti pe imondoi pejeaporoġita

ga rehe, a'ero po ti pe napene'ōi penhimomiranama nehē. A'ero po ti pe ei nehē koji'i xajiko hete ti Tupana'ga rehe javo.

⁴ Ojuka ġa Jesus'ga okote'varuhuro ġwaramo. Ga nde'i ve pe me pe juka pota: “Tijuka ti ġa.” A'ea rūi ġa e'i pe me pe imombipotarame ġandekote'varuhua.

⁵ Pemoka'nhy po pe Tupana'ga nhi'īġa. Tonhimomirana ġa javo ga nhi'īġi pe me. Pe me ga ei jira'yra'ġa. A'ea ga okwatijaruka ahe ve hako imombe'gwovo. A'ero aherembikwatijara i'ei:

“Jira'yramo ti eko hete Tupana'ga nhi'īġa rehe
ga embo'erame onhi'īġahyavo nde ve toko katu ti ga javo.

Tanere'ouhūi ti enhiroyrōe'yma

ga ikwahavukarame nderekote'varuhua nde ve.

⁶ A'ereki Tupana'ga ombo'e ġwemiarōheteve'ġa onhi'īġahyavo ġa pe toko katu ti ġa javo.

Ga omondo hahyva'ea ġa pe nhaporemō

jira'yra'ġa javo ġa pe.”

A'ea ikwatijara i'ei pe monhimomiranama.

⁷ Penhimomirana ti hendukatuavo Tupana'ga nhi'īġa ga pe mbo'erame onhi'īġahyavo pe me. A'ereki ga pe ndereko katu nhandervamo. Na tuhē. Nhandera'yra'ġa pe nhaporemō nhande xanhi'īġahy jipi ġanduvamo toko katu ti ġa javo.

⁸ Po Tupana'ga nonhi'īġahyi pe me pe mbo'ee'yma, a'ero pe peko gara'yra'ġarūiva'ero ojihuteheva'ero ga pe. A'ereki gwa'yra'ġa nhaporemō ga ombo'e onhi'īġahyavo ġa pe toko katu ti ġa javo.

⁹ Irūa ji ei pe me kiro: Nhanderuva'ġa yvyakotyve'ġa, ġahā nhande mbo'e onhi'īġahyavo nhande ve toko katu ti ġa javo. Ganhi'īġa nhande tihendu katu nhandekokatuavo. Tupana'ga ko nhandervete'ga yvagipeve'ga. Ganhi'īġa kaitu ti tihendu katu nhandekokatuavo. Po nhande ganhi'īġa rendukatui, a'ero po ti ga nhande mongoi avuirama ojipyri nehē.

¹⁰ Nhanderuva'ġa yvyakotyve'ġa, ġahā onhi'īġahy nhande voja'irame nhande mbo'eavo nhande mongovo ġwemimbotarimo nahā ko pyry a'e ji javo nhande ve.

Tupana'ga ki a'e te ipotari nhandepyryva nahā ko pyry pe me javo. “Tapyry ti ġa ji ja okokatuheteavo,” ei ga. Nurā ga nhande mbo'ei onhi'īġahyavo nhande ve imondovo hahyva'ea nhande ve toko katu ti ġa javo.

¹¹ Ga nhi'īġahyame nhande ve nhande mbo'eavo, nhande nianderoryroryvi te na'ē ite'varuhu ji ve kiro javo. Hahy nhande ve. Emo aerē nhande rekokatuhetei nhanenhimomiranamame jupe hendukatuavo nhanenhimbo'eavo. U katu nhandepy'a a'ero.

Tihendu katu ti Tupana'ga nhi'īġa

¹² Penhimbojiko hete ti Tupana'ga rehe a'ero pejoryjoryvamo ga rehe. Penhimboita ti. Pe'ji ti tako ti Tupana'ga nhi'īġa rupi javo.

¹³ Pemombyryva'ja ti pejeaporōġita. Nane'ymi ti ga rehe jate pejiko hete. A'ero po ti pe ndekokatui nehē. A'ero pe ndepiagame po ti pembyteripeve'ga ojikokatue'ŷve'ga herojijyi ojeaporōġita okovo Tupana'ga nhi'īġa rupi jate no. A'ero po ti ga ndokote'varuhua'javi nehē.

¹⁴ Penhoarō hete ti inoġatuavo pejipy'a. Pearō hete ti ojipe'ġa nhaporemō inoġatuavo ġapy'a. Peko pyry ti pejikovo Tupana'ga nhi'īġa rupi. Nduvi po ti ġa Tupana'ga pyri nehē – kiroki ġa ndokopyryvi.

¹⁵ Pejirokwa ti ikwahavuka pejuhupe. Mara'ngu po pembyteripeve'ga ojikoge'yma Tupana'ga rehe? Po ga ndojikogi Tupana'ga rehe, a'ero po ti

Tupana'ga nomombyryvi ga nehẽ. Penhi'ĩ ti ga pe a'ero ejiko ti Tupana'ga rehe javo. A'ero po ti ga jikogame Tupana'ga rehe Tupana'ga ga mombyryvi nehẽ.

Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po pembyteripeve'ga Tupana'ga renoite'varuhuavo jipi igwaigwavete okoe'yma ganhi'ĩga rupi. Po nahã, pembyteripeve'ga pepy'a noġatue'ymuhũi. Irovahiva'ea ombote'va mbatera oji'ja ihorame ipype. Na jitehe pembyteripeve'ga ojipe'ga mbote'va oji'ja ganhi'ĩte'varuhua horame ġa'akaġi pe. Penhi'ĩ ti ga pe a'ero ga mbopohiruka garekote'varuhua hugwi.

¹⁶ Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po okote'varuhuve'ga pembyteripeve'ga ojirekouka ġwembireko'ġarũive'ga pe? Mara'ngu po ġa ojipe'ga nembireko'ga nderekovo? Po nava'ea rehe ġa ndekote'varuhui, a'ero penhi'ĩ ti ġa pe ġa mbopohiruka ġandekote'varuhua hugwi.

Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po ndapyryvive'ga pembyteripeve'ga ipotaheteavo yvyakotyva'ea? Ga po ndokoi yvagipeva'ea rehe Esaúva'ea ja.

Ymyahũ Esaúva'ea ko ojihuvypyva'ea hako. Okoe'yma yvagipeva'ea rehe ahe ei oirũva'ea pe Jacóva'ea pe hako: “Embuhu ji ve imboapygipyra um prato de comida ta'u ti. Ji ko ojihuvypyva'ero ġwaramo nhanderuva'ga imondohetei ji ve nehẽ. Aerẽ garemimondoa po ti ji imondoi nde ve nehẽ ikwepyga imbuhuragwera ji ve nehẽ. A'ero po ti nde rekoi ojihuvypyva'ea ja. A'ero po ti nhanderuva'ga ei Tupana'ga pe nehẽ: ‘Emombyry ti Jacó'ga pe,’ e po ti ga nehẽ. Nahã po ti ga ei nde mombe'gwovo Tupana'ga pe jira'yrypy'ga ja ko Jacó'ga javo,” ei ahe.

A'ea Esaúva'ea ei jugweiheteavo ġwaramo okoe'yma yvagipeva'ea rehe opo'ria remimombyryva rehe. A'ero Jacóva'ea omondo ġwemimboapygipyra Esaúva'ea pe.

¹⁷ Pekkaha pe Esaúva'ea mombe'ua. Aerẽ Esaúva'ea ipotara'javi opo'ria remimombyryva novã. A'ereki ahapo'ria omombyryvipe Jacóva'ea pe javo. Ojehe'o ranuhũ Esaúva'ea novã eja'yrypyva'ero ġwaramo ji ve ti emombyry javo opo'ria pe. Ahã Esaúva'ea nhi'ĩġagwera rerojijyhava – akoja ahenhi'ĩġagwera Jacóva'ea pe.

¹⁸ Ymyahũ yvytyruhua arimo monte Sinai arimo Tupana'ga ikwahavukari ġwemimbotarimova'ea ikwatijaruka Moisésva'ea pe yvya koty. A'ea rupi ikai yvytyruhua tata pyvõ. Henyhunuhũ ko tata. Ypytunahi a'ero. Yvyruhua turi.

¹⁹ Jiru'a'java'ea trombeta nhi'ĩġi. Tupana'ga nhi'ĩġi. Henduvame israelitasva'ea ei Moisésva'ea pe: “Tonhi'ĩġa'javyme ti Tupana'ga ore ve,” ei ahe okyhyjiavo Tupana'ga hugwi.

²⁰ “Po ti Tupana'ga nhi'ĩġi ore ve nehẽ, a'ero po ti ore papavi nehẽ,” ei ahe.

A'ereki Tupana'ga e'i jipe ahe ve: “Ka'gwyripeva'ea vehevi tuhuryme ti opokoge'yma yvytyruhua rehe,” ei Tupana'ga. “Po ti ipokogi hehe, a'ero ti ahe tomombo ita ka'gwyripeva'ea rehe jukavo nehẽ,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe.

²¹ Ahemongyhyjiheteva'ea ko aherembiepiepiaga: yvytyruhua, tata, ypytuna, yvyruhua no, trombeta nhi'ĩġa no, Tupana'ga nhi'ĩġa no. Hepiapavame ahe kyhyjihetei. Moisésva'ea vehevi okyhyji hete javo: “Ahyhyi hete ji jikyhyjiavo,” ei ahe ymyahũ.

Nahã ymyahũva'ea Tupana'ga kwahavi yvya koty okovo ga pavẽi ga ikwahavukarame ġwemimbotarimova'ea ahe ve hako.

²² Pe me reki Tupana'ga ndoapoi ahemongyhyjiheteva'ea ikwahavukarame ġwemimbotarimova'ea pe me. Koji'i pyryhetero pe me a'ero. A'ereki pejikoga ġwaramo Tupana'ga rehe pe pekwaha hete ga

yvagipeve'ga yvagipeva'ea no pejikovo ga pavēi. Ga oko ojipea rehe yvytyruhua rehe monte Sião rehe yvagi pe. Pevo cidade de Jerusalém me Tupana'ga ruvi avuiramave'ga ojipyrive'ga pyri. Ahe ndohepiapavi gapyrive'ga yvagipeve'ga. A'ereki ġa he'yjuhu hete. Ga pavēi pe ndekoi.

²³ Pekwaha pe Tupana'gareheypyve'ga. Ojatyka ġa Tupana'ga nhi'iġa renduva gworygworyvamo ga rehe. A'ereki ġandera Tupana'ga okwatijaripe yvagi pe inoġa. Nurã po ti ġa hoi yvagi pe nehē. Ga pavēi pe ndekoi.

Pekwaha pe Tupana'ga. Ga okwaha hete yvyakotyve'ga javo ġa pe nhaporemō ġandeaporogita rehe. Ga pavēi pe ndekoi.

Pekwaha pe yvyakotyva'ea – kiroki ahe omano ojikheteavo Tupana'ga rehe okokatuavo. Tupana'ga omomyry ahe inoġatuavo ahepy'a. Nurã ahe hoi opoyjahetero Tupana'ga pyri onhi'iġa ga pe. Ahe pavēi pe ndekoi.

²⁴ Pekwaha pe Jesus'ga pejikovo ga pavēi. Ga ko pendepykara'ga tuhu ti ġa okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iġa ga pe javo. Gaha okwahavuka Tupana'ga nhi'ipyahua omanoro ġwaramo gwekoa reka'voguka. A'ereki Jesus'ga manoa renonde Tupana'ga e'i: “Jesus'ga manoro ġwaramo po ti ji imombori yvyakotyve'ga ndekote'varuhua ġa hugwi ġa mombyryva ġa jikogame ji rehe nehē,” ei Tupana'ga.

Abelva'ea jukaagwera kwahavame nhande ei Tupana'ga pe: Ehepy ti ahe. Jesus'ga jukaagwera kwahavame nhande ei: Emombo ti orerekote'varuhua ore hugwi, xa'e nhande Tupana'ga pe. Jesus'ga rekoa reka'vogukara okwahavuka pyryheteva'ea nhanderekote'varuhua mombora. A'ea ko koji'i pyry hete Abelva'ea rekoa reka'voga rembikwahavukara hohe.

²⁵ Pehendu katu ti! Peko hete ti Tupana'ga nhi'iġa rehe hendukatuavo. Ymyahũ Tupana'ga imombe'uukari onhi'iġa yvyakotyva'ea pe Moisésva'ea pe. Nurã ahe imombe'umbe'ui ganhi'iġa ymyahũva'ea pe. Ymyahũva'ea nohendukatupotari reki Tupana'ga nhi'iġa. Ahe hendupotare'ymame Tupana'ga nhimonha'ngai ymyahũva'ea rehe. Noka'nhyimi ahe hahyva'ea hugwi a'ero.

Aġwamo yvaga hugwi Tupana'ga nhi'iġi nhande ve. Nurã po ti nhande kaitu niaka'nhyimi hahyva'ea hugwi nehē nhanderekoa'jave'ymame ganhi'iġa rupi nehē.

²⁶ Ymyahũ Tupana'ga imoġwyġwyhetei yvya onhi'iġame yvyakotyva'ea pe. Aġwamo ga ei: “Kiro ji imombe'ui a'itituhēva'ea. Ojipeji po ti ji imoġwyġwyhetea'javi yvya nehē. Ojipeji po ti ji imoġwyġwyhetei yvaga nehē no,” ei Tupana'ga.

²⁷ “Ojipeji po ti ji imoġwyġwymy,” ei ga. A'ea erame ga ei: “Kiroki a'ea oġwyġwy ji imoġwyġwymame yvya yvaga reheve nhirembiapoagwera – a'ea po ti ji hekyipavi nehē. Kiroki a'ea noġwyġwymy ji imoġwyġwymame yvya yvaga reheve – a'ea ti topyta avuirama,” ei Tupana'ga.

²⁸ A'ea erame ga ei: “Kiro pe ndekoi huvihavamo ji pyri pejipytavo avuirama.” A'ero ga a'ea ero ġwaramo nhande ve xajiko hete ti Tupana'ga rehe tomomyry ti ga nhande ve nhande pokoga javo. Timbohete tuhē ti ga nhandekovo ganhi'iġa rupi ga monhimohema nhande rehe a'ero. Timonhi-monha'ngaukaryme ti ga.

²⁹ Omoka'nhy tata mbatera. Na jitehe Tupana'ga nhanderuvihavuhete'ga ġwendukatue'ÿve'ga moka'nhyimbavi.

13

Nahanahã ti timbohory Tupana'ga

¹ Nane'ymy ti pearõ hete ġa jipi – kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe peirũramo.

² Po penembikwahave'ỹve'ğa uhu penonga pe, a'ero ti pemboapy ға pejipyri pendoryndoryvamo ға ndehe jipi nehẽ. Jara'ğa omboapy ғwembikwahave'ỹve'ğa gworygworyvamo ға ndehe. Ganembikwahave'ỹve'ğa oko Tupana'gapyrive'ğa reki yvagipeve'ğa reki! Ga mboapygame ға ndokwahavi, ға ko yvyakotyve'ğa javo.

³ Nane'ymi ti tapemoka'nhymi cadeiapypeve'ğa imombyryva ға pe. Po pe ndekoi cadeia pype Jesus'ga mombe'ua rehe, a'ero po pe ndoryndoryvamo ojipe'ğa imombyryvame pe me. Na jitehe ti pemombyry cadeiapypeve'ğa pe a'ero.

Nane'ymi ti tapemoka'nhymi ojipe'ğa no ojipe'ga imondorame hahyva'ea ға pe. Po ojipe'ga imondoi hahyva'ea pe me, a'ero po pe ndoryndoryvamo ojipe'ğa imombyryvame pe me. Na jitehe ti pemombyry ға pe hahyrame ға pe a'ero.

⁴ Pyry pa pe nembirekoro pejogwerekokatuavo. Pejogwereco katu tuhẽ ti a'ero. Pe penhimbireko'ғarũive'ğa nderekorame po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ peko te'varuhu pe javo imondouka hahyva'ea pe me nehẽ.

⁵ Tapejeaporoғitate'varuhui ti pejikopavuhuavo mbatera rehe itambere'ia rehe no. Tapenhiroyrõe'ymuhũi ti pejiapoa rehe ipotaruhue'yma ojipea. A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i hako:

“Nane'ymi po ti ji pe pokogi nehẽ.

Ndapohiri'i'i po ti ji pe hugwi nehẽ,” ei Tupana'ga hako.

⁶ A'ero nhande ehetei nhandekyhyjie'yma:

“Tupana'ga ko jipokohara'ga.

Ndakyhyji po ti ji ojipe'ğa hugwi nehẽ

ға imbuhupotaramе hahyva'ea ji ve.”

A'ea nhande xa'e.

⁷ Tapemoka'nhymi ti penduvihavava'ea – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iğa pe me ojikheteavo ga rehe. Pejapyaka katu ti ahereaporoғita rehe nahã ahe rekoï omanoe'ymame omanorame javo. Ndojikopigi tuhẽ ahe Tupana'ga rehe. Ahe ja ti pejiko Tupana'ga rehe Jesus Cristo'ga omano nhande repyga javo.

⁸ Jesus Cristo'ga ndogwerojijyi ojeaporoғita. Ymyahũ ga ndogwerojijyi ojeaporoғita. Aғwamo ga ndogwerojijyi ojeaporoғita. Aerẽ po ti ga ndogwerojijyi ojeaporoғita avuirama nehẽ no.

⁹ Taperoviapavuhui ti. Tapekoi ti ғanhi'iğa rupi ға imombe'uparaparavame pe me Cristo'ga mombe'uaatyviva'ea. A'ereki ға e'i: “Gwihã mbatete'varuhua ti ti'uyme. A'ea po ti nhande mbote'varuhu nehẽ nhande i'urame. Gwihã mbatepyryva ti ti'u. A'ea po ti nhande mombyry nehẽ nhande i'urame. A'ero po ti nhandereaporoғita pyry hete Tupana'ga pe nehẽ.”

Cristo'ga mombe'uaatyviva'ea ға omombe'u javo nanongara. A'ereki mbatera nomombyryvi ға. Na tuhẽ. Gandeaporoғita ndapyryvi Tupana'ga pe a'ero ға jikwakuvame. Tupana'ga tehe nhande mombyryvi nhanderekote'varuhua momboa. Pyry nhande nhimombyryvukari Tupana'ga pe nhandejipokoguka ga pe. A'ero jate po ti nhandereaporoғita pyryvamo ga pe nehẽ.

¹⁰ Ikwava'ẽhara'ğa okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra jipi. Emo ға ndogwerekoi ikwava'egipyra ojive i'ue'yma imbokaipavame. Ereki Tupana'ga e'i ға pe tape'ui javo. Nhande ki a'e te tireko ga – kiroki ga onhikwava'ẽ nhande repyga Jesus'ga. Ereki nhande xajikoty'a ga pavẽi.

¹¹ Ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra hekoa rerua ipojykahetehava pype tenda pype. Outubroғweriã rupi

jate ga hoi herua uma vez ano nanani. Hekoa tehe ga gwypygwypyi ipojykahetehava pype tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi javo. Ga ndo'ui akoja ra'oa. A'ereki gwuhava hugwi ga gweroho ha'oa imbokaipava a'ea gweroho israelitas'ga ndekote'varuhua herekovo javo.

¹² Na jitehe israelitasva'ea ruhava hugwi cidade hugwi Jesus'ga nhi-mondoukari ojukaharava'ea pe ojijukauka tamombo ti ji vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi javo. Pevo cidade hugwi ga manoi vvyakotyve'ga ndepyga herekovo g'andekote'varuhua. Gwekoa reka'vogukaro gwaramo Jesus'ga imombori g'andekote'varuhua ga hugwi ga mombyryva.

¹³ Israelitasva'ea Jesus'ga mondoi gwuhava hugwi cidade hugwi ga jukauka ga mbotegweteavo. Xapohi pa ti israelitas'ga nemimbo'ea hugwi nhandere'yja'ga nemimbo'ea hugwi a'ero ga ndekoe'ymame Tupana'ga nhi'iga rehe ojikoge'yma Jesus'ga rehe. Xajiko hete ti Jesus'ga rehe jate nhandekovo ganhi'iga rupi. Po ga imondo hahyva'ea nhande ve nhande mbotegweteavo nhandejikoga gwaramo ga rehe, a'ero ti xanhimomirana jupe.

¹⁴ A'ereki avuiramava'ea rui ko nhanderuhava avo vvyakoty. Yvagipeva'ea nhande ipotari cidade avuiramava'ea aerẽ po ti nhande ruvi ipype nehẽ javo.

¹⁵ Nhandejipokogukarame Jesus'ga pe, nane'ymi ti timbohete Tupana'ga jipi. Xa'e ti Tupana'ga pe: "Nhanderuvihavuhuhetero ndepyry hete nde ore ve. Ore roryroryvamo nde rehe." Nahanahã ti xa'e ga pe ga mboheteavo nhandekovo Jesus'ga pavẽi.

¹⁶ Tapemoka'nhyimi ti pejogwerekokatuavo. Pejopokopoko ti imondomondovo ojohupe pembyteripeve'ga mbatere'ymame. A'ea Tupana'ga ipotahetei gworygworyvamo pe ndehe a'ero.

¹⁷ Pehendu katu ti penduvihava'ga - kiroki ga pe mbo'e Tupana'ga nhi'iga rehe kiro. Peko ti ganhi'iga rupi. A'ereki ga pe ndepia katu pe a'nguavo toko katu ti ga javo. Aerẽ ti ga tonhimombe'u Tupana'ga pe. Te'i ti ga: "Nahanahã ore ga ndepiakatui ga mbo'eavo nenhi'iga rehe." A'ea ti ga tomombe'u katu Tupana'ga pe nehẽ. Nurã ti peko ganhi'iga rupi. A'ero po ti ga ndoryndoryvamo pe nderekokatuavo nehẽ. Po pe ndapekoi ganhi'iga rupi ga mbovy'are'yma ga mbojehe'gwovo penhimbo'epotare'yma, a'ero po ti ite'varuhu pe me nehẽ no.

¹⁸ Tapenhi'imbigi ti Tupana'ga pe ore mombe'gwovo ga pe. Pe'ji ti ga pe: "Epoko ti ga imombyryva ga pe." A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe. A'ereki ore oroko katu. A'ea ore ikwahavi a'ero oropy'a rukatua. A'ereki nane'ymi ore oroko pa pota Tupana'ga nhi'iga rupi orokokatuavo.

¹⁹ A'e hete ji pe me: Penhi'i tuhẽ ti Tupana'ga pe ji mombe'gwovo. A'ero nambegwei po ti ga ji mbuhurukara'javi pe pyri nehẽ.

Ahe e'i Tupana'ga ti tomombyry ga javo

²⁰ Ovelhas repiakatuhara'ga gwereko katu gwenymbava upa. Na jitehe Jesus'ga nhande rerekokatui. Nurã nhande ei: Jesus'ga ko ojiheve'ga ndepiakatuharete'ga nhande repiakatuharete'ga. A'ereki ga omano nhande repyga. Jypya ga reaporoğitaro tamano ti ji ga ndepyga nehẽ javo. A'ero aerẽ ga heka'vogukari gwekoa omanomo nhande repyga okovo Tupana'ga nhi'ipyahua rupi namominiva'ea rupi. Kirẽ Tupana'ga Jesus'ga mbogwerava'javi nhandepojykaharete'ga mbogwerava'javi. Tupana'ga ko nhandepy'a noğatuhara'ga.

²¹ Kiro ji ei ga pe tombopopoaka ti ga ga javo. A'ero ga pe mbopopoakarame po ti pe ndekopavi garemimbotarimova'ea rupi nehẽ. Ga pe ji ei topokoguka

ti ga Jesus Cristo'ga pe javo. A'ero Jesus Cristo'ga pe pokogame po ti pe ndekokatui avuirama Tupana'ga monhimohehema pejihe nehẽ. Nane'ymi ti timbohete pa Cristo'ga jipi nehẽ. Na tuhẽ! Amém!

Mbapavamo ahe okwatija hebreusva'ea pe

²² Akwatija pa ji pe me nhiirũa pe pe mbo'eavo. Pehendu katu ti a'ea a'ero. A'ereki xunhi ji akwatija ko.

²³ Amombe'u pota ji pe me nhaneirũ'ga Timóteo'ga. Ga ga mohẽ cadeia hugwi. Mara'ngu po ti ga ua ji pyri kiro jihoa renonde pe pyri? Ga rurame po ti ji hoi ga rupi pe ndepiaga nehẽ.

²⁴ Kiro ji imondoukari nhinhi'iġa penduvihava'ġa pe - kiroki ġa pe mbo'e Tupana'ga nhi'iġa rehe. Amondouka ji nhinhi'iġa pe me Tupana'ga remimo'ẽhara pe nhaporemno. Itálihugwive'ġa omondouka onhi'iġa pe me no.

²⁵ Kiro ji ei: Tomombyry ti Tupana'ga pe me nhaporemno.

TIAGOVA'EA OMOMBE'U AHE VE Carta de Tiago

¹ Jihi ko Tiagoramō. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ji rekoi. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe ji rekoi nhandepojoykaharete'ga. Kiro ji imondoukari nhinhi'iga pe me. A'ereki pe ko Tupana'gareheva'ea. Pekwaki'o pa pe pejigwovo hajiheve'ga gwyrī pe nhaporemo pejiijupa raikwehe. A'ero ji kiro ikwatijari imondouka pe me.

Tupana'ga okwahavuka ahe ve

² Nhiirū, kiro ji pe moġitai javo pe me. Nahā po pe peko hamo. Hahyparavuhurame mbatera pe me ti pe'ji ojohupe: “Hahya pyry hete reki nhande ve. Xavy'a nhande hehe a'ero,” pe'ji ti.

³ A'ereki pe pekwaaha pyryvaḡwama. Pe hepiagame mbatera rahya jukwaha pejikohetea Tupana'ga rehe. A'ero po ti pe nhimomiranami mbatera rahya pe nehē.

⁴ Penhimomirana hete ti avuirama. A'ero po ti pe ndeaporoġitapyryvamo nehē. Ndapekote'varuhui'i'i po ti pe nehē.

⁵ Po pe ei: “Marā po ti ji rekoi nehē? A'ereki ji ndakwahavi,” pe'e po pe. Penhi'ī ti Tupana'ga pe a'ero ore mbo'e javo. “Ekwahavuka ti ore ve. A'ero po ti ore rekokatui nehē,” pe'ji ti ga pe. A'ereki Tupana'ga nonhi'igahyi nhande erame ga pe. Ga ko oko nhanerembi'ea rupi ipojihuve'yma. Pe'erame ga pe po ti ga ikwahavukari pe me a'ero nehē.

⁶ Emo pe'erame Tupana'ga pe pejiko hete ti ga rehe okwahavuka po ti ga nhande ve nehē javo. Tape'ei ti ojohupe a'ero: “Mara'ngu po ti Tupana'ga ikwahavuka nhande ve nehē?” Tape'ei ti a'ea. Perovia tuhē ti garembikwahavukaraḡwama. Kiroki ga ndogweroviarihihū – ga ko typepemuhūa javijitehe. Yvyruhua omotypēpemuhū hete ypiahua rehe. Yhya ojijyjijyi a'ero.

⁷⁻⁸ Na jitehe akoja'ga herojijyjijyjuhui gweaporoġita ojapyakakatue'yma. Te'iyme ti ga a'ero: “Tupana'ga po ti oko nhirembi'ea rupi.” A'ereki Tupana'ga ndokoi tuhē nanongara'ga rembi'ea rupi.

Tovy'a ti ga Cristo'ga rehe, ei ahe

⁹ Okoteheve'ga ti tovy'a – kiroki ḡa ojiko Cristo'ga rehe. A'ereki Tupana'ga omomyry hete ḡa pe a'ero.

¹⁰⁻¹¹ Oro imbateheteve'ga, mominame ḡambatera tovy'a ti ḡa ojikoga Cristo'ga rehe ojikoge'yma ombatera rehe. Ehepia te yvotyra. Ipoty na'ē, aerē kotihī ipavi. Kwarahyahivame inhymbavamo ipotyra. Igwete ohova ikui. Ndikatua'javi a'ero opava. Na jitehe imbateve'ga omano no oporavykyrame ipyhypyhyga mbatera.

Tupana'ga omomyry nhande ve

¹² Pyry reki nhande ve nhande nhimomiranamame mbatera rahya pe. Nhande nhimomiranambavame po ti Tupana'ga imomyryhetei nhande ve nehē. Gwembi'ea rupi katu po ti ga nhande mongoi yvagi pe nehē. A'ereki Tupana'ga e'i: “Kiroki ḡa oko hete ji rehe – ḡahā po ti ji amongo jijipyri nehē,” ei ga.

¹³ Pejikote'varuhupotaramē tapembojari ti Tupana'ga rehe pejikote'varuhupotara. A'ereki Tupana'ga ndokote'varuhupotari jipi. Ga ndopotarukari ojipe'ga pe ḡandekote'varuhua no.

¹⁴ Gandeaporoġitate'varuhua opotaruka ḡa pe ḡandekote'varuhua.

¹⁵ A'ea ipotarama ġa ndekote'varuhui tuhē a'ero. Gandekote'varuhurame a'ea ko ġaħoagwama hahyva'ea ruvihava pype.

¹⁶ Nħiirū, pe ko nħiremiarōa. Tapenhimoandyandyi ti pejikovo.

¹⁷ Tupana'ga jate omomyry hete nhande ve yvagipeve'ga. Garexim-buhura nħaporemō pyry hete. Tupana'ga oapo nħanderyapehava hako. Kwara, jahya, jaytata'ia ga oapo hako. Igwete nħanderyapehava jijyjijyi jipi imopyytuna. Emo Tupana'ga ko nħanderyapehava atyvi. Ga ndogwerojijyi gweaporoġita jipi. Ga nomongote'varuhui nhande ve. Ga pyry hete nhande ve avuirama.

¹⁸ Gwemimbotarimo Tupana'ga nhande mongoi gwa'yramo. Ga omombe'uuka a'itituhēva'ea tokwaha ti ġa Jesus'ga jawo. A'ero nhande jikogame Jesus'ga rehe Tupana'ga nħandereaporoġita mbopyahui. A'ereki ga e'i: "Ga na'ē ti ji amomyry nħirembiapōa momyrypava renonde."

Pehendu katu ti Tupana'ga nħi'iga

¹⁹ Nħiremiarōa, pekwha ti pejikovo. Tapenħi'igi na'ē ti ojipe'ġa pe pe-jijupa. Pehendu katu na'ē ti ġanemimombe'ua. Tapenħimboahivuhui ti ojipe'ġa pe.

²⁰ Pe nħimboahivame po Tupana'ga ei: "Ndapekokatujuhu pe a," e po ga. Tapenħimboahivuhui ti ġa pe a'ero.

²¹ Pepohi tuhē ti pendeaporoġitate'varuhua hugwi. Tapekote'varuhui'i'i ti. Tupana'ga okwahavuka pe me Jesus'ga mombe'ua pevyteri pe raikwehe. Peko hete ti hehe a'ero. Pe ndekorame Jesus'ga mombe'ua rehe po ti Tupana'ga pe mongoi ojipyri nehē.

²² Pehendu katu ti Jesus'ga mombe'ua jipi. Tapehendutehei ti a'ea. Henduteherame po pe penħimoandyandyi.

²³ Henduteherame pejikoe'yma gamombe'ua rupi ko pe ga ja – kiroki ga oħo espelho pyri taħepia nħi'aġa jawo.

²⁴ A'ero ga jipiagi ogwovo jugwi. Kotihī reki ga imoka'nħymi o'aġa. Ga javijitehe ko pe henduteherame Jesus'ga mombe'ua imoka'nħymipeavo.

²⁵ Jesus'ga mombe'ua ko pyry hete. Okorame a'ea rupi ko aħe piro'yro okote'varuhua hugwi. Kiroki ġa okwaha gamombe'ua okovo hupi jipi – ġa pe Tupana'ga imomyryvi ġa ndekoro ġwaramo hehe. Nanongara'ġa ġwendu katu Jesus'ga mombe'ua imoka'nħyme'yma.

²⁶ Po pe ei: "Ambohete hete ji Tupana'ga jipi." Pe'ete'varuhurame ojipe'ġa pe pe nħimoandyandyi a'ero. A'ereki pe'ete'varuhua ipige'ymame pe Tupana'ga mbohetehei pejikovo. A'ereki ndapyryvi Tupana'ga pe aħe'ete'varuhua ojipe'ġa pe. Ga ndopotari nanongara'ġa nemimbohetea.

²⁷ Tupana'ga opota hete aħe ojipe'ġa pokogame. Hahy kunhangwera'ġa pe aħerembirekokwera'ġa pe. Tayri'ġa pe hahyramo no ġapo'ria manorame. Nurā pyry hete Tupana'ga pe nħanderuvete'ga pe nhande ġa pokopokogi. Pyry hete ga pe no nhande nimbopogwei okote'varuhuve'ġa. Nahā nhande rekorame Tupana'ga opota nħaneremimbohetea.

2

Peko ti ga ndeħe nħaporemō

¹ Nħiirū, Jesus Cristo'ga rehe pe pejiko nħandepojyħarete'ga rehe – gaha ko huvihavuhu hete Tupanamo. Gareħeva'ero ġwaramo, peko ti ojipe'ġa ndeħe nħaporemō. Ga'ara rehe jate rūi ti pereko katu ġa. Ga ndeħe nħaporemō ti peko imbateve'ġa ndeħe imbatere'ħve'ġa ndeħe no.

²⁻³ Pejapyaka na'ē. Kiro po ga ruri pejatyħahai pe taħendu Tupana'ga nħi'iga jawo. Ipi katu po ga. Gwerekō po ga ourova'ea opoakaġa rehe. Kiro po

ga ruri pe pyri. A'ero po pe ga mbuhukatui pejipyteri pe ipikatuve'ga. “Avo eapy oreapykava rehe,” pe'e po pe ga pe. Igwete po ga ruri no imbatere'ŷve'ga ipite'varuhuve'ga. Igwete po pe euhui ga pe: “Pevo e'ã. Yvyvo eapy a'ero jipya pyri,” pe'e po pe ga pe.

⁴ Nahã pendekorame po pe ndaperekokatupavi ġa. Pendeaporoġita te'varuhu tuhẽ po pe. A'ereki ġa'ara rehe tehe pe pe'e ġa pe.

⁵ Nhiremiarõa, ji rendu katu ti. Tupana'ga omo'emo'ẽ ġa ojive – kiroki ġa pe Tupana'ga arõe'ŷve'ġa e'i: “Ndogwerekoi'i'i ġa.” Tupana'ga ki a'e te nde'i a'ea ġa pe. Ga omo'emo'ẽ ġa ojive tojiko hete ti ġa ji rehe javo. “Tamondomondo ti ji ġa pe pyryva'ea ġa mongovo jigwyri pe nehẽ,” ei Tupana'ga. A'ereki ga e'i jipe: “Amongo ti ji nharõheteve'ġa jijipyri nehẽ,” ei Tupana'ga.

⁶ Pe ki a'e te pereko te'varuhu imbatere'ŷve'ġa. Pe pereko katu imbateve'ġa novãa. Emo ġahã reki pe ndereko te'varuhu. Ga pe nderoho aha juizes'ġa pyri imbojamboja tehe pe ndehe. A'ero ġa pe mbotegweteteheuhui.

⁷ Tupana'ga e'i Jesus'gareheve'ġa pe me. Emo imbateve'ġa e'i te'varuhu Jesus'ga pe ga renonhuhũavo. Jesus'ga ko pyry hete reki.

⁸ Pyry pe hendukatui Tupana'ga nhi'iġa nhanderuvihavuhuhete'ga nhi'iġa. Nahã ga nhi'iġi ikwatijaruka hako.

“Penhiarõ hete pe.

Na jitehe ti pearõ hete pejikotyve'ġa”, ei Tupana'ga hako.

⁹ Ga'ara rehe jate po pe ġa arõi, a'ero po pe ndekote'varuhui. A'ero po Tupana'ga nhi'iġa e'i pe me: “Nanhirendukatui ġa.”

¹⁰ Po ojipeji'iva'ea vehevi pe napehenduvi henduvame Tupana'ga nhi'iġa, a'ero po ijari tuhẽ pe ndehe pe hendukatupave'ymame ganhi'iġa.

¹¹ Nahã a'ero. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i hako:

“Taperekoi ti ġanembireko'ġa.”

Nahã e'i no:

“Tapejukai ti ojipe'ġa.”

Po nde ndererekoi garembirekohẽa, a'ea po pyry novãa. Emo nde ojipe'ga jukarame po nde nerehendukatui Tupana'ga nhi'iġa a'ero pe-jikote'varuhuavo.

¹² Nahã ji ei a'ero: Tupana'ga po ti e'i ġwerĩ nhandereaporoġita pe Cristo'ga mombe'ua rupi. Cristo'ga mombe'ua ko nhande mbopiro'y. Peko katu po ti pe a'ero hamo. Penhi'iġatu po ti pe ojipe'ġa pe hamo.

¹³ Kiroki ġa ndoporogwetygi ojipe'ġa – Tupana'ga po ti ndoporogwetygi ġa na jitehe nehẽ no o'erame ġandeaporoġita pe nehẽ. Kiroki ġa oporogwety ojipe'ġa – ġa ndokyhyji Tupana'ga eaġwama hugwi.

Pejikoga ġwaramo Jesus'ga rehe peko katu

¹⁴ Nhirũ, pyry nhande ei: Xajiko nhande Jesus Cristo'ga rehe. Emo po nhande ndiakokatui nhande'erame, a'ero po nhande jikotehei ga rehe nhandekokatue'yma. A'ero po ti Tupana'ga nianemongoi ojipyri nehẽ.

¹⁵ Po Jesus'gareheve'ġa oko pepyteri pe. Ndipiri po ġa upa. Ndo'ui po ġa mbatera herekoe'yma ġwaramo.

¹⁶ Igwete po pe ei ġa pe: “Hepejigwovo a'ero. Tipyry pa ti pe me. Pepi katu ti. Pe'u katu ti,” pe'ji po pe ġa pe. Po pe napemondoi mbatera ġa pe, marã po pyryvamo naerũ?

¹⁷ Pe ndekokatue'ymame po pe jikoteheuhui Jesus'ga rehe a'ero.

¹⁸ Igwete po ojipe'ga ei: “Jara'ga ojiko Jesus'ga rehe. Jara'ga oko katu,” e po ga. Na rũi, a'e ji. Kiroki ġa ndokokatui – ndiukwahavi reki ġajikoga Jesus'ga rehe. Emo jirekokaturo ġwaramo po ti ji imboukwahavi nde ve jijikoga Jesus'ga rehe.

¹⁹ Kiro ji ei nde ve a'ero: Ererovia ko nde Tupana'ga gaha jate ko Tupanamo javo. Pyry hete nde heroviari a'ea. Anhağa vĩa reki gwerovia a'ea no Diabo'gapyriva'ea. Heroviarame anhağa ohyhyjuhu okyhyjiavo Tupana'ga hugwi. Emo gwerovia tehe okokatue'yma.

²⁰ Nde nderekwahavihu naerũ. Takwahavuka ji nde ve kiro a'ero. Nhanderekokatue'ymame nhande xajiko tehe Tupana'ga rehe.

²¹ Ehepia re ko Abraãova'ea nhaneramonhava'ea. Tupana'ga e'i hako: "Tahepia ti ji Abraão'ga ji rendukatui." A'ero Tupana'ga ei ahe ve: "Ekwava'ẽ ti ji ve eja'yra'ga jukavo Isaque'ga jukavo." Igwete Abraãova'ea imbojo'ajo'ari ita ikwava'ẽhava japovo. A'ea arimo ahe gwa'yrava'ea noği takwava'ẽ ti ga Tupana'ga pe javo. Ahe gwa'yrava'ea jukağwerĩrame Tupana'ga ahe mombigi a'ero. Igwete Tupana'ga ei: "Kiroğwe ji hepiagi," ei ga. "Abraão'ga pyry tuhẽ. A'ereki ga ġwendu katu nhinhi'iğa," ei Tupana'ga hako.

²² Erekwaha nde kiro. Abraãova'ea ojiko Tupana'ga rehe. A'ero ahe hendukatui ganhi'iğa. Hendukaturame ahe ojiko katu hete ga rehe a'ero.

²³ Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u nhogwenonde Abraãova'ea pyryva hako. A'ereki ikwatijara e'i:

"Abraão'ga gwerovia hete Tupana'ga nhi'iğa.

A'ero Tupana'ga ei ga pe:

'Ndepyry hete nde',' e'i ikwatijara hako.

Igwete ahe Tupana'ga nhi'ĩpo'ru'i okovo. Igwete Tupana'ga e'i: "Abraão'ga ko jipy'a ja," ei ga ahe mombe'gwovo hako.

²⁴ Pekwaha pe a'ero. Po nhande jikogi Tupana'ga rehe nhandekokatuavo, a'ero po ga ei nhande ve: "Pepyry hete pe a." Po nhande jikotehei nhandekokatue'yma, a'ero po Tupana'ga nde'i a'ea nhande ve.

²⁵ Oro Raabeva'ea vehevi no akwaimba'eva'ea upaharava'ea. Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Raabeva'ea israelitasva'ea pokogi hako. Nurã Tupana'ga ei: "Pyry hete ko hẽa," ei ga. Nahã ko ahe rekoi hako. Tupana'ga omombe'u na'ẽ Raabeva'ea re'yjava'ea gwyrã israelitasva'ea pe tamondo ti ġagwyrã pe me nehẽ javo. Nurã israelitasva'ea hoi ġwenonde hepianhimima Raabeva'ea re'yjava'ea gwyrã. Ahe jogwerohorame hepiaga, Raabeva'ea ahe mbuhurukari ġwonga pe ahe mima ojigwyrĩpeva'ea hugwi. Aerẽ Raabeva'ea ahe mondoi irũa rupi pehea rupi topyhygyime ti ġa ġa javo. Nurã Tupana'ga ei hako: "Raabehẽa pyry hete ġa pokoga."

²⁶ Nhande manorame nhandera'oa oko tehe. Na jitehe nhanderekokatue'ymame nhande xajiko tehe Tupana'ga rehe.

3

Tape'ete'varuhui ti

¹ Nhiirũ, tape'epavi ti: "Tambo'e ti ġa Tupana'ga nhi'iğa rehe." Tape'epavi ti a'ea. A'ereki Tupana'ga po ti e'i nhandereaporogita pe nehẽ. Nhande rekoe'ymame ganhi'iğa rupi po ti ga ei nhande ve: "Peko te'varuhu pe," e po ti ga nhande ve nehẽ. Nhande ve kaitu po ti ga ei a'ea nehẽ nhande jara'ğa mbo'embo'erame nhande rekoe'ymame Tupana'ga nhi'iğa rupi.

² Nhande nhaporemo nhande rekote'varuhuparavuhui jipi. Nhande'ete'varuhue'ymame po nhande rekokatuhetei. A'ero po nhande imombigi nhanderekote'varuhua nhaporemo no.

³ Ehepia te cavalo. Nhande timongi freio cavalo juru pe toko ti nhaneremimbotarimova'ea rehe javo. Freio ko xunhi novĩa. Emo a'ea pyvõ nhande timbojirova pa cavalo imondovo.

⁴ Na jitehe itayharuhua no. Yvyruhua a'ea mondomondo yhya rehe. Emo imopyryr̃hara'ga ipyhygi leme tamondo katu javo. Leme ko xunhi novĩa. Emo a'ea pyvõ ga omopyryrymba itayharuhua hehãiva'ea imongovo gwemimbotarimova'ea rehe.

⁵ Nhanekũa xunhiete'i jitehe novĩa. Emo a'ea pyvõ nhande timbohetete-heuhu reki.

Ehepia tata no. Tata'ia nhande imondygi. Igwete tata ihoihoi imbokaipava ka'gwya imbote'varuhupava.

⁶ Tata javijitehe ko nhanekũa nhandera'oa rehe. A'ereki ombote'varuhu pa. A'ea pyvõ nhande xanhi'ĩ te'varuhu nhanenhimbote'varuhupava. Nhanderekoa nhaporemõ nhande'ete'varuhua imongote'varuhui. Diabo'ga reki ombote'varuhu nhanenhi'ĩga imongote'varuhupava.

⁷ Mbiara ojoparavuhuva'ea ko ahe omonhyromba imongovo gwemimbotarimova'ea rehe: ipyva'ea, ipepova'ea, ohyryryva'ea, ypeva'ea.

⁸ Ahekũa ki a'e te ahe nomongoi gwemimbotarimova'ea rehe. Nhande'ete'varuhua nimombikavi a. Mboja ahe hu'urame ahe mbotegweteuhui. Na jitehe nhanekũa ahe mbotegweteuhuhetei o'ete'varuhurame.

⁹ Marã naerũ? Tupana'ga oapo vvyakotyve'ga ojavijitehe. Nhanekũa pyvõ nhande timbohete ga nhandervete'ga nhandepojykaharete'ga. Nhanekũa pyvõ jitehe nhande timbote'varuhu reki vvyakotyve'ga pe Tupana'ga'jave'ga pe.

¹⁰ Nhandejurua pyvõ nhande ga mbohetei. Nhandejurua pyvõ jitehe nhande imbote'varuhui ga pe. Nhiirũ, po na rũi te nhande rekoi hamo.

¹¹ Nhande atyvi ko yhya ihemame yvya gwya hugwi. Yhykatua ihemame yhya irovahiva'ea nohemi pea hugwi a'ero.

¹² Nhiirũ, tegwete jua'ia ihema akaju'yva hugwi. Akaju'ia nohemi yhyppoa hugwi. Na jitehe yhykatua nohemi yhya hahyahite'varuhuva'ea hugwi. Nurã ji ei: Nhande Tupana'ga mboheterame po nhande nimbotegwetei ojipe'ga hamo.

Tupana'ga okwahavuka aherekokatua

¹³ Pe ikwahaheterame po pe ndekokatui nehẽ hamo. Hepiagame pendea-poroğitapyryva po ti ga ei pe me a'ero: “Okwaha hete ga. A'ereki ga oko katu kwaha ga pokopokoga ga nderekonhyromo,” e po ti ga pe me nehẽ.

¹⁴ Po pejiyvyteri pe pe nhimyrõheteuhui pejikovo pejihe jate, tapenhimbotehetei ti a'ero. Tape'ei ti: “Akwaha hete ji jitekovo.” Pe'erame a'ea po pe mbero.

¹⁵ Pe nanuhũrame po pe ndapekwahavi tuhẽ pejikovo. Tupana'ga rũi okwahavuka pe me nanongara. Nahã ko vvyakotyve'ga ndekoi onhimongote'varuhuavo. Gweaporoğitate'varuhua rupi ga ndekoi. Diabo'ga nahã ga mongoukari.

¹⁶ Onhimyrõuhũrame okovo ojihe jate ga nnonhi'ĩgayvaruhui ojogwerekovo. Oko te'varuhu paravuhu ko ga a'ero.

¹⁷ Tupana'ga ikwahavukarame nhande ve nhande rekokatui a'ero. Ndiakote'varuhua'javi'i'i nhande. Xajogwereko katu nhande. Nhanenhyrõ hete nhande jara'ga pe. Ganhi'ĩga nhande anga. A'ereki Tupana'ga okwahavuka nhande ve nhande mongokatuavo. Tiporogwety hete nhande jara'ga. Xako katu paravuhu nhande a'ero. Ga'ara rehe jate rũi nhande ga nderekokatui. Ndia'etehei nhande ga pe ga moandyandyita.

¹⁸ Kiroki ga e'i jara'ga pe: “Pejogwereko katu ti” – gahã ko gwereko katu jara'ga no. A'ero ga ndekokatupahetei.

4

Tapekoi ti Tupana'ga remiarõe'ÿva'ea rehe

¹ Maranuhũrame pe nhi'igayvaruhui pejogwerekote'varuhuavo jipi? Penemimbotate'varuhua omomymomyi pepy'a.

² Pepotaruhu pe mbatera. Emo pe ndaperekoi reki. A'ero pe nhimbohovajari ojipe'ga ndehe. Penhimyrouhũ pe gambatera rehe. Emo ga nombuhuri pe me. A'ero pe nhi'igayvaruhui pejogwerekote'varuhuavo. Napeporanduvi pe Tupana'ga pe. Nurã pe ndaperekoi.

³ Pe poranduvame ga nomondoï reki pe me. A'ereki pejiveuhu pe pepota penhiporanduvame. Penhimimbotarimova'ea rehe pe pepo'ru potaruhu.

⁴ Pepohiruhu pe Tupana'ga hugwi. Po pe pearouhũ Tupana'ga remiarõe'ÿva'ea, a'ero po pe napearõa'javi Tupana'ga. Pe ndapekwahavi naerũ? Kiroki ga oko potaruhu Tupana'ga remiarõe'ÿva'ea rehe – ga onhimongo Tupana'ga arõe'ÿva'ero.

⁵ Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'utehei reki. A'ereki e'i:

“Nhandera'uva

– Tupana'ga omongo a'ea nhande pype

– a'ea opota ranuhũ jipi,” e'i.

⁶ Emo Tupana'ga omomybyry hete hete nhande ve. A'ereki ikwatijara e'i:

“Tupana'ga omovahihũ ga

– kiroki ga onhimbohete jipi.

Emo ga nhimbohete'ymame

ga omomybyry ga pe,” e'i ikwatijara Tupana'ga mombe'uhava.

⁷ Penhimongo ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi a'ero. Pemovahĩ ti Diabo'ga. A'ero po ti ga ka'nhymi pe hugwi nehẽ.

⁸ Penhimongo ti Tupana'ga pavẽi. A'ero po ti ga nhimongoi pe pyri nehẽ no. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pemongo katu ti pejeaporoğita, a'e ji pe me. A'ereki Tupana'ga rehe jate rui pe peko.

⁹ Pekoveveuhu ti pejikote'varuhua rehe. Pejehe'o hete ti a'ero. Tapejaja'javi ti, a'e ji pe me. Pejikote'varuhuro gwaramo ti tapendoryva'javi.

¹⁰ Pemohẽ ti pejikote'varuhua Tupana'ga pe akoteheuhu ji javo. Aerẽ po ti Tupana'ga pe mbohetei a'ero nehẽ.

Tape'ete'varuhui ti penhiirũ'ga pe

¹¹ Nhiirũ, tape'ete'varuhui ti pejohupe. Tape'ei ti penhirũ'ga pe: “Ite'varuhu ga.” Pe'eraime a'ea ga pe pe pe'e te'varuhu Tupana'ga nhi'iga pe no ite'varuhu javo jupe. Pe erame ite'varuhu Tupana'ga nhi'iga pe pe napehendukatua'javi ganhi'iga. Pe'e tehe pe: “Jihi koji'i akwaha ganhi'iga hohe.”

¹² Tupana'ga jate ki a'e te okwaha hete nhande mbo'eavo imbuhua onhi'iga nhande ve. Gaha jate okwaha javo ahereaporoğita pe. Nurã po ti ga ei jara'ga pe nehẽ ga mongovo ojipyri nehẽ. Jara'ga pe po ti ga ei nehẽ ga mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ. Oro pe, maranuhũrame pe euhui naerũ jiji ko akwaha javo ojipe'ga pe?

Tapenhimboheteuhui ti

¹³ Pehendu ti kiro nhinhi'iga pe me. Nahã po pe etehei: “Kiro po ti ore hoi cidade pe nehẽ. Mara'ngu po ti ko'emame nehẽ?” pe'e po pe. “Orombokwara'a ti ore pevo oroporavykyavo imono'ono'oğa itambere'ia orojive nehẽ,” pe'e tehe po pe.

¹⁴ Pe ndapekwahavi reki aerẽva'ea. Marã po ti pe ndekoi ko'emame nehẽ? Ehepia re ko tatatiğuhũva'ea. Kiro jukwahavamo. Kotihĩ ika'nhymi. Pe na jitehe no. Kiro pe ukwahavamo. Nambegwei reki pe ka'nhymi no.

¹⁵ Nahã po pe pe'e hamo: “Tupana'ga ipotarama po ti ore rekoi japo japovo nehẽ,” pe'e po pe hamo.

¹⁶ Penhimboheteuhu reki pe na tuhẽ ti ore japo javo. Tiruahũ penhimbohetea a'ero.

¹⁷ Kiroki ga e'i oyvyteri pe: “A'apo po ti ji nanongara pyryva'ea hamo,” – japoe'ymame po ga oko te'varuhu a'ero.

5

Imbateve'ga ti tohendu katu, ei ahe

¹ Oro pe, imbateva'ero pehendu katu ti nhinhi'i'ga pe me kiro. Penahenahẽ ti pejehe'gwovo. Pekwaha po ti pe hahyheteva'ea nehẽ.

² Pembatera po ti iju tehe nehẽ. Mbatagwaruhua po ti o'u pepikatua nehẽ.

³ Peapoa po ti opororororo upa nehẽ ourova'ea pratava'ea pavẽi. Iporoga'wama repiagame po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ: “Pepotaheteuhu pe itambere'ia ipyhyga novãa. Emo pe ndapepokogi ojipe'ga a'ea pyvõ,” e po ti ga nehẽ. “Kiro momina pe hugwi a'ero,” e po ti ga nehẽ. Ipororoga ojigwarai mbatera rehe jipi. Na jitehe po ti penemimbotaruhua ojigwarai pe ndehe nehẽ. Ehepia te tata ojigwarai ahera'oa rehe ahe mbokairame. Na jitehe po ti penemimbotaruhua ojigwarai pe ndehe nehẽ. A'ereki pe pemono'õteheuhu mbatera kiro mbapava koty.

⁴ Pehendu ganahenahema – kiroki ga omopẽ pekoapora pe me jipi. A'ereki pe napemondoi ikwepykava ga pe ga moandyandyita. Tupana'ga okwaha reki a'ea ipopoakaheteve'ga. Ga gwendu tuhẽ ganahenahema. A'ereki pe napemondoi ga pe itambere'ia ga poravykypavirẽ.

⁵ Avo yvya koty pe pereko pa mbatera. Penhimbohoryory pe jipi. Mbiara o'uo'u onhimongy'ravo imboha'uve'yma ojuka'wama. Emo oho gwerĩ ijukahava apiavo. Na jitehe pe pemono'o'guhũ pejive penhimimbotarimova'ea rehe pejikovo imboha'uve'yma hahya'wama. Emo Tupana'ga po ti imbohahyi pe me nehẽ.

⁶ Pe'e pe pyryheteve'ga pe: “Ga ite'varuhu,” pe'e pe penhi'mbero. A'ero pe ga momanoukari. Gahã napemovahĩ upa.

Penhimomirana ti

⁷ Nhiirũ, kiro ji ei pe me: Penhimomiranamba ti Jesus Cristo'ga rura imboha'uva. Ehepia re ko matety'hara'ga. Onhimomirana po ga i'apyryva imboha'uva. Omboha'u po ga amana itymame. Aerẽ po ga imondomondoi jahya. Nonhimbaekwahivi po ga a'ero. “Ikyra'javirẽ po ti horyvamo mbatera nehẽ,” e po ga.

⁸ Ga javijitehe ti penhimomirana pejijupa Jesus Cristo'ga mboha'uva. Pemboty ti pepy'a. A'ereki ga u gwerĩ.

⁹ Nhiirũ, tapenhi'ite'varuhui ti ojohupe penhiroyromo. Pe nhi'ite'varuhurame po ti Cristo'ga ei pe me nehẽ: “Peko te'varuhu pe javo ga pe,” e po ti ga nehẽ. Ehepia te Cristo'ga ru'gwerĩ.

¹⁰ Nhiirũ, Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea javijitehe po pe peko hamo. Ahe omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'i'ga hako. Hendupotare'ymame ojipeva'ea imbohahyukari ahe ve novãa. Emo imombe'uharava'ea onhimomiranamba hahya pe.

¹¹ Xa'e nhande: Pyry ahe ve – kiroki ahe onhimomiranamba.

Ehepia ko Jõva'ea hako. Pekwaha po pe ahenhimomiranamagwera. Ahe nhimomiranambavame mbatera rahya pe ko Tupana'ga imombyryhetei reki ahe ve. A'ereki Tupana'ga pyry hete vyakotyve'ga pe. Ga nhande porogwety jipi.

¹² Nhiirũ, ta'e ti kiro pe me. A'ea kaitu ti pehendu katu. Pe nhi'igame ojipe'ga pe tape'euhui ti: “Yvagipeve'ga okwaha nhi'mbee'yma. Yvya apohara'ga okwaha nhi'mbee'yma,” tape'euhui ti no. Tapehenonhuhũ ti Tupana'ga penhi'igame ojipe'ga pe. Tapehenonhuhũ ti Tupana'ga rembiapoa no. Po pe ei ga pe: “Nahã po ti ji rekoi nehẽ.” A'ea jate ti pe'ji a'ero. Po pe ei ga pe: “Na rũi po ti ji rekoi nehẽ.” A'ea jate ti pe'ji a'ero. Pe'erame ga pe penhimbi'ea rupi katu ti peko a'ero. Na tuhẽ ti peko Tupana'ga ti te'iyme pe me peko te'varuhu pe javo nehẽ.

Penhi'inhi'ĩ ti Tupana'ga pe

¹³ Po pepyteripeve'ga ikwahavi mbatera rahya tonhimombe'u ti ga ji poko javo Tupana'ga pe. Po ojipe'ga roryroryvamo tonhimby'yi ti ga Tupana'ga mboheteavo.

¹⁴ Po ojipe'ga tetirũaramo tombuhuruka ti ga ojipyri Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga. A'ero po ti ga nhi'igi Tupana'ga pe imongyavo ikava ga rehe. “Emombi ti karugwara ga hugwi Jesus Cristo'ga remimbotarimo,” e po ti ga Tupana'ga pe nehẽ.

¹⁵ Po ti ga nhi'igi Tupana'ga pe ojikoga ga rehe, a'ero po ti ipigi ga hugwi. Cristo'ga po ti ga monhimohiġatui nehẽ. Po ga tetirũaramo okote'varuhuro ġwaramo, a'ero po ti Tupana'ga imombori garekote'varuhua ga hugwi nehẽ.

¹⁶ Nurã ti pemohemohẽ pejikote'varuhua ojohupe pejikoveveuhuro hehe. Penhi'inhi'ĩ ti Tupana'ga pe pejogwepyga tapenhimohiġatu ti. Pyryheteve'ga poranduvame Tupana'ga pe ikwahy hete. Tupana'ga ġwendu ġanhi'iga jipi.

¹⁷ Ehepia re ko Eliasva'ea hako Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea. Ahe ko nhande javijitehe yvyakotyva'ero. Igwete ahe nhi'ihetei Tupana'ga pe tokyryme ti javo. Três e meio ga kwara mbo'ari ikyre'ymame yvya rehe.

¹⁸ Aerẽ Eliasva'ea nhi'iga'javi Tupana'ga pe tokyra'ja ti kiro javo. A'ero Tupana'ga imongyra'javi yvaga hugwi. Igwete henhunha'javamo mbatera yja hugwi.

¹⁹⁻²⁰ Nhiirũ, po ti pepyteripeve'ga ndokoa'javi a'itituhẽva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi, pemoġita ti ga mongoa'java a'ea rupi. Pekwaha ti a'ero. Pe ga mbopohirukarame okote'varuhua hugwi po ti ga ndohoa'javi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ. Tupana'ga po ti omombo pa garekote'varuhua re'yjuhua ga hugwi a'ero nehẽ.

PEDROVA'EA OMOMBE'UYPY AHE VE Primeira Carta de Pedro

¹ Ji ko Pedroramo. Ji Jesus Cristo'ga moirūharamo ako. Kiro ji ikwatijari imondovo nhinhi'iġa pe me Tupana'gareheva'ea pe – perope peju ġagwyri pe: Ponto pe, Galácia pe, Capadócia pe, Ásia pe, Bitínia pe. Pevo pe kwaki'opavi pejigwovo pejjupa ġapyteri pe penhimongyavo raikwehe.

² Gwemimbotarimo Tupana'ga nhandervete'ga pe mo'emo'ēi ojive hako ġahã po ti oko jireheva'ero javo. Tupana'ga ra'uva pe mongoi Tupana'gareheva'ero a'ero raikwehe. “Amo'emo'ē ji ġa tohendu katu ti ġa Jesus Cristo'ga nhi'iġa javo,” ei Tupana'ga. “Tomombo ti ga ġandekote'varuhua ġa hugwi omanoro ġwaramo,” ei ga.

Tupana'ga ti tomombyry hete pe me. Tonogatu hete ti ga pepy'a no.

Pyry ti nhande ve nehē

³ Timbohete ti Tupana'ga. Gaha ko Jesus Cristo'ga ruva'ga nhandepoykaharete'ga ruva'ga. Ombogwera ga Jesus Cristo'ga gamanoa hugwi raikwehe. Gambogwerava ġwaramo Tupana'ga nhande mboheaporoġita pyahu nhande mongovo. A'ereki ga nhande porogwety hete. Nhandereaporoġita ipyahuro ġwaramo nhande ei: Tupana'ga po ti nhande mbuhuruka tuhē yvagi pe nehē nhande mongovo avuirama ojipyri nehē, xa'e nhande.

⁴ Nhandereaporoġita ipyahuro ġwaramo nhande ei no: Tupana'ga po ti ombuhu tuhē pyryheteva'ea nhande ve nehē. Tupana'ga remimbuhura pyry tuhē avuirama. Ndopavi po ti nehē. Nдите'varuhui'i'i po ti nehē no. Niymyani nehē. A'ereki pyry hete. Kiroġwe tuhē Tupana'ga herekokatui a'ea pe me yvagi pe.

⁵ Ga pe a'ngu no. A'ereki Tupana'ga ipopoaka pe a'nguavo pejikoga ġwaramo ga rehe. A'ero po ti Tupana'ga pe mbuhurukari pe mongovo ojipyri avuirama yvagi pe nehē. Pendekoaġwama po ti ga imboukwahavi mbapava koty nehē.

⁶ Pendoryndory pe a'ea rehe. A'ea ja po pe ne'ouhūramo kiro ġa imbohahy-paravuhurame pe me.

⁷ Tupana'ga opota penhimomiranama hahyrame pe me tiukwaha ti ġajikohetea ji rehe javo. A'ereki jukwaha pejikohetea ga rehe penhimomiranamame hahya pe. Ehepia te ouro. Ga imbokumbokurame ouro imo'eamo ite'varuhuva'ea jugwi jukwahavamo hembyruera pyryva. Na jitehe jukwaha pejikohetea Tupana'ga rehe hahyrame pe me. Ouro ko pyry novia. Johe'i hete pyry pejikohetea Cristo'ga rehe. Ouro opa reki. Pejikohetea ki a'e te ndopavaġwami po rimba'e. Jukwahavame po ti Tupana'ga pe mbohetei aerē nehē. Jesus Cristo'ga nhimboukwahavame ua po ti Tupana'ga ei pe me nehē: “Pyry hete pejikohetea Jesus'ga rehe,” e po ti ga pe me nehē.

⁸ Ndapehepiagi ve pe Jesus Cristo'ga. Emo pe ga arōhetei. Ndapehepiagi tuhē pe ga kiro. Emo pe jikohetei ga rehe. Igwete pe ndoryndoryhetero pejikoga ġwaramo ga rehe. Yvagahugwiva'ea ko pendoryhetea ga rehe. Tegwete reki pendoryva imombe'uhava ojipe'ġa pe.

⁹ Pejikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe po ti Tupana'ga pe nderohoi yvagi pe ojipyri nehē. Pejihoaġwama rehe pe ndoryhetero kiro a'ero.

¹⁰ Pehoaġwama rehe Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea japykahetei tikwaha hete javo hako. A'ero ahe imombe'unhoġwenondei javo hako.

“Tupana'ga po ti omombyry ġa pe nehē ġa nderogwovo yvagi pe nehē,” ei Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea hako.

¹¹ Cristo'ga ra'uva oko ahe pavēi ahe mbo'embo'eavo hako. “Hahy hete naē po ti Cristo'ga pe nehē. Igwete po ti ga manoi novīa. Emo po ti pyryhetero ga pe nehē,” e'i Cristo'ga ra'uva. “Okwerava'ja po ti ga nehē ogwovo yvagi pe nehē. Aerē po ti ga rura'javi ojiheve'ġa nderogwovo yvagi pe Tupana'ga pyri nehē no,” e'i gara'uva Cristo'ga mombe'gwovo ahe ve. A'ero Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea japyakai a'ea rehe hako. “Maname po ti a'ea nehē?” ei ahe. “A'ea rupi ti marā nehē?” ei ahe ojapyakavo hehe.

¹² Tupana'ga e'i ahe ve no hako: “Penemimombe'ua ko pejiveva'ea rūi reki korogweva'ea rūi,” ei ga ahe ve. “Aerēva'ea pe imombe'ui a'earupive'ġa ti tokwaha javo,” ei Tupana'ga ahe ve. A'ero ahe Cristo'ga mombe'umbe'ui hako. Cristo'ga mombe'ua jitehe aġwamove'ġa omombe'u pe me no. A'ereki Tupana'ga ombuhuruka gwa'uva ġa pyri yvaga hugwi ġa mbo'eavouka jupe. A'ero ġa Cristo'ga mombe'ui pe me pyryva'ea mombe'gwovo. Yvagipeve'ġa vehevi okwaha pota a'ea no novīa Tupana'gapyrive'ġa.

Peko katu ti, ei Tupana'ga

¹³ Pejirokwa ti a'ero penhimbovyvya. Jesus Cristo'ga po ti omombyry pe me nehē onhimboukwahavame ua yvya koty nehē. Cristo'ga remimombyryva rehe ti pejapyaka hete a'ero tomombyry tuhē ti ga nhande ve javo.

¹⁴ Pehendu katu ti Tupana'ga nhi'ġa. Ymya pe ipotaruhui ite'varuhuva'ea jipi. A'ereki a'ea rupi pe ndapekwahavi pejikoge'yma Jesus Cristo'ga rehe. Pepohi ti pejikoagwera hugwi a'ero penhimbipotaruhua hugwi.

¹⁵ Tupana'ga ndokote'varuhui'i'i. A'ereki ga oko katu jipi. Ga pe mo'emoē ji javijitehe ti peko katu javo. Peko katu ti a'ero pejikojikovo.

¹⁶ A'ereki aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'ġa ahe ve. “Ji ako katu,” ei ga. “Nurā ti peko katu ji javijitehe nehē no,” ei Tupana'ga.

¹⁷ Penhi'ġame Tupana'ga pe pe ei Apī ga pe. Emo gaha reki e'i a'itituhēva'ea rupi katu vvyakotyve'ġa ndeaporoġita pe. Jara'ġa pe ga ei: “Peko katu pe.” Jara'ġa pe ga ei reki: “Peko te'varuhu pe.” A'itituhēva'ea rupi katu ga ei ġa pe nhaporemō ikwahava ġandeaporoġita. Tapepojihuve'ymuhūi ti a'ero pejuvete'ga Tupana'ga pejikovo penhimarane'ymame yvya koty.

¹⁸⁻¹⁹ A'ereki pe pekwaha Cristo'ga manoa pe ndepyga. Omanoro ġwaramo ga pe mbopiro'yi pendekotehea hugwi. Mbatara rūi opava'ea rūi pe mbopiro'yi pendekotehea hugwi. Ouro rūi pe mbopiro'yi. Prata rūi pe mbopiro'yi. Nanongara nhaporemō rūi tuhē pe mbopiro'yi pendekotehea hugwi. Pendekoteheagwera rehe penamonhava'ea pe mbo'embo'ei pe mbo-jikwakuteheavouka. Cristo'ga pe mbopiro'yi reki a'ea hugwi omanomo pe ndepyga. Ga ko cordeiro ja – kiroki a'ea ġa okwava'ē ijukavo Tupana'ga pe. Pyryheteva'ea ġa okwava'ē ndite'varuhui'i'iva'ea. Na jitehe Cristo'ga nhikwava'eġi Tupana'ga pe heka'voguka gwekoa omanomo. Ga ndite'varuhui'i'i. Pyry hete ga novīa. Emo ga onhikwava'ē omanomo pe ndepyga.

²⁰ Yvya apoa renonde Tupana'ga ei Cristo'ga pe po rimba'e: “Ndehe ti eho yvya koty emanomo ġambopiro'yharamo nehē,” ei Tupana'ga ga pe. Aġwamo reki mbapava koty Cristo'ga ukwahavamo ua pe ndepyga ikwehe.

²¹ Gaha pe mbojiko Tupana'ga rehe. Tupana'ga ga mbogwera gamanoa hugwi ga mongovo huvihavuhetero ikwehe. Nurā pe jikohetei Tupana'ga rehe. Igwete pe ei: “Tupana'ga po ti imombyryvi nhande ve ġwembi'ea rupi nehē no,” pe'e pe.

²² Pehendu katu pe a'itituhēva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua. A'ero pe imomborukari pejikote'varuhua pejihugwi. A'ero pe penhiirū'ga arōhetei Jesus'gareheve'ga. Penhoarō hete tuhē ti a'ero.

²³ Tupana'ga okoji onhi'i'ga reheve. Onhi'i'ga pyvō ipopoakava'ea pyvō ga pe mbojihuvi gwa'yramo pejikogame ojihe. Penduva'ga pe mbojihu raikwehe. Emo aerē penduva'ga omano vvyakotyva'ero gwaramo. Tupana'ga ki a'e te nomanoi. Gaha pe mbojihuva'ja gwa'yramo.

²⁴ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i no:

“Yvyakotyve'ga ko yvotyra ja,” e'i.

“Gakatuhetea ko yvotyarakatua ja no.

A'ereki ipotyra inhymba reki.

Ohova okui pa,” e'i.

“Yvyakotyve'ga na jitehe opa pa no,” e'i.

²⁵ “Tupana'ga nhi'i'ga ki a'e te okoji avuirama,” e'i ikwatijara.

Tupana'ga nhi'i'ga jitehe ga omombe'u pe me raikwehe. A'ereki ga omombe'umbe'u pyryva'ea pe me Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

2

Cristo'ga ko ita'java'ea

¹ Onhi'i'ga pyvō Tupana'ga pe mongoi gwa'yramo. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi nhaporemo a'ero. Tape'mbea'javi ti no. Tapenhi'i'gatutehei ga pe timoandyandyi ga javo. Tapenhimyrōi ti ojipe'ga ndehe. Tapembotegwetei ti ga no.

² Ipita'ngive'ga opota hete oy'ga kambya. Na jitehe ti pepota hete Tupana'ga nhi'i'gapryva. A'ea po ti igwaigwavete pe mbojikohetei Tupana'ga rehe nehē.

³ A'ereki Tupana'ga mombe'uhava e'i: “Pekwaha pe hepiaga nhandepojkaharete'ga remimombyryva pejive,” e'i ikwatijara.

⁴ Penhimongo ti Cristo'ga pavēi a'ero. Gaha ko ita'java'ea. Ita okoji avuirama. Na jitehe Cristo'ga okoji avuirama okovo. Ita onga rupiara onga apohara'ga noarōi ite'varuhu javo jupe novīa. Tupana'ga ki a'e te oarō ita pyry hete reki javo jupe. Na jitehe ite'varuhuve'ga noarōi Cristo'ga ite'varuhu ga javo. Tupana'ga ki a'e te oarō ga pyry hete ga javo.

⁵ Pe ko ita'java'ea jitehe no. Ita ko okoji avuirama. Pe na jitehe peko Tupana'ga pavēi avuirama. A'ereki ga pe mongo pyahu. Ga oapo ita gwuhavamo. Na jitehe Tupana'ga pe apoi gara'uva ruhavamo. A'ereki pepyteri pe Tupana'ga ra'uva u. Peko pe ikwava'ēharamo Tupana'ga pe. A'ero Jesus Cristo'gareheva'ero pe nhikwava'e'gi Tupana'ga pe ga mboheteheateavo. A'ea rehe Tupana'ga nhimohemi a'ero.

⁶ Aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'i'ga hako. Tupana'ga e'i hako:

“Onga apohara'ga omo'ē ita tihepia pyryva'ea javo. A'ero ga pyryva'ea mongoi huvihavamo imohina gwuhava tojiko hete ita jararamo huvihavava'ea rehe ojopyhykatuavo javo,” ei ga.

“Na jitehe ji ei ga mombe'gwovo no.

Pyry hete ga, a'e ji,” ei Tupana'ga.

“A'ero ji pyryve'ga mongoi jijiheve'ga nduvihavamo tojiko hete ti ga ga rehe javo,” ei Tupana'ga.

“Jiruhava ko cidade de Sião.

Na ja jireheve'ga ko jiruhavamo.

A'ero ji pyryve'ga mongoi jijiheve'ga pyteri pe.

Ojikogame ga rehe po ti ga ndipoyjayjare'ymuhūi nehē,” ei Tupana'ga.

Nahã aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga ga Cristo'ga mombe'urame hako.

⁷ Pejiko pe Cristo'ga rehe. Nurã pe ei pyry hete ga pe. Ga ki a'e te – kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe – aherembikwatijara omombe'u ga onga apohara'ga ja ko ga javo. Aherembikwatijara e'i a'ero:

“Onga apohara'ga japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ga omombo ipo'rue'yma tiruahũ javo jupe,” e'i.

“Aerẽ akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo,” e'i aherembikwatijara.

⁸ Ojipea ikwatijara e'i no:

“Ita ombo'a vyvakotyve'ga noğa ga monhimboahiva,” e'i aherembikwatijara. Na jitehe ko ga omonhimboahi okote'varuhuve'ga monhimonha'ngavo ga mbopoyjayjare'yma. Onhimboahi ga Cristo'ga pe ojikoge'yma ga rehe. A'ereki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ga pe: “Na tuhẽ po ti ga ndekoi nehẽ,” ei ga.

⁹ Oro pe, Tupana'ga pe mo'emo'ẽ pe mongovo ojiheva'ero. Gareheva'ero ko pe ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe nhanderuvihavuhuhete'ga pe. Ga pe mo'ẽ ojipe'ga hugwi pe mboporavykyavo ojive. Ga pe pojyka tomombe'u ti ga nhirembiapopyryva javo. Ymya pe ndekote'varuhui raikwehe. A'ero pe ppytunahivarupive'ga ja. A'ereki ppytunahiva rupi okorame ahe ndokwahavi. Pe na jitehe ndapekwahavi Tupana'ga pejikote'varuhuavo raikwehe. Aerẽ Tupana'ga pe mo'emo'ẽi tapepohi ti pejikote'varuhua hugwi javo. Aḡwamo pe kojahuarupive'ga ja a'ero. A'ereki kojahua rupi okorame ahe okwaha. Na jitehe pe pekwaha Tupana'ga kiro pejikokatuavo. Tupana'ga kwahavame ko pyry hete.

¹⁰ Ymya ko pe ndapekoi Tupana'gareheva'ero. Aḡwamo ki a'e te pe peko gareheva'ero. Ymya pe ndapekwahavi Tupana'ga rembiporogwetyga. Aḡwamo ki a'e te pe pekwaha a'ea Tupana'ga nhande porogwety javo.

Tupana'gareheva'ero peko katu

¹¹ Nhiirũ, ojipe'ga gwyri pe pe nduvi hajiheve'ga ja. A'e hete ji pe me a'ero: Tapepotaruhui ti pejikovo. A'ereki penemimbotaruhua pe mboheaporoḡita te'varuhu.

¹² Peko katu ti ḡapyteri pe – kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe. Amoamome ga pe mbotegwetei po oko te'varuhu ga javo tehe pe me. Emo pendekokatua repiagame po ti ga nhimombaragwahavi hehe nehẽ. A'ea rehe po ti ga Tupana'ga mbohetei a'ero ga rurame mbapava koty nehẽ. “Ndepyry hete nde ga mongokatuavo,” e po ti ga nehẽ.

¹³⁻¹⁴ Tupana'gareheva'ero ti pehendu katu penduvihava'ga nhaporemo yvya koty: gaha – kiroki ga jara'ga hohe huvihavuhuro – pehendu katu ti ga gamoirũhara'ga no gobernadores'ga. A'ereki penduvihavuhu'ga onhi-moirũuka ga pe tombohahyuka ti ga okote'varuhuve'ga pe javo. “Tapembohete ti okokatuve'ga,” ei ga ga pe no.

¹⁵ Tupana'ga opota pendekokatua tapemombi ti ikwahave'ỹve'ga nhi'itehea.

¹⁶ Pepiro'y pe, na tuhẽ ti peko a'ero. A'erorame tehe ti tape'ei ti: “Tako te'varuhu ti kiro nhiremimbotarimo a'ero. A'ereki ji jipiro'y.” Tape'ei ti a'ea. Tupana'ga rembipojykharamo pe peko. Garemimbotarimova'ea rehe ti peko a'ero.

¹⁷ Pendeaporoḡita katu ti ojipe'ga ndehe nhaporemo. Pearõarõ ti penhirũ'ga. Ga ojiko Cristo'ga rehe pe ja. Pepojihuve'y mi ti Tupana'ga. Pendeaporoḡita katu ti penduvihavuhu'ga rehe no.

Peho ti Cristo'ga rupi hahyrame pe me

¹⁸ Peporavykyrame ojipe'ga pe pehendu katu ti ġanhi'iga penhiroyrõe'yma. Pehendu katu ti ġanhi'iga ġa ndeaporoġitaturame pejihe nehē. Ga ndekote'varuhurame pe me ti pehendu katu jitehe ġanhi'iga.

¹⁹ Ombohahy tehe po ġa pe me. Po pe nhimomiranami jupe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejikovo ġwaramo, a'ero po pyryvamo.

²⁰ Po ġa pe nupanupāi pe ndekote'varuhuro ġwaramo, a'ero po pe nhimomiranatehei. A'ereki pejikote'varuhuro ġwaramo pe pekwaha hahya. Po pejikokaturo ġwaramo pe ikwahavi hahya penhimomiranama jupe, a'ero po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehē.

²¹ A'ereki Tupana'ga e'i pe me: "Penhimomirana ti ġa imbohahyrame pe me pejikokatua rehe," ei ga. A'ereki Cristo'ga okwaha hahya pe ndepyga toho ti ġa ji rupi javo ikwehe.

²² "Ndokote'varuhuragavi Cristo'ga.

Ni'mbeangavi ga no."

²³ Ga ombotegweterame ga nombotegwetei ġa ikwehe. Ga imbohahyrame ga pe ga nde'i: "Ajipy po ti ji pe ndehe nehē," nde'i ga. Ga onhikwava'ē reki Tupana'ga pe. A'ereki Tupana'ga e'i a'itituhēva'ea rupi katu ite'varuhuve'ga pe. Ga e'i hupi katu pyryve'ga pe no.

²⁴ Cristo'ga tuhē gwereko nhanderekote'varuhua omanorame yva rehe. "Tipiro'y ti ġa okote'varuhua hugwi," ei ga, "toko ti ġa Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe kiro," ei ga. Cristo'ga okwaha hahya omanomo nhande repyga. Nahā kiro pyry hete nhanderekoagwama.

²⁵ Ymya ko pe ndekoi ovelhas ja. Ovelhas oka'nhyka'nhy jipi ojipiakatuhara'ga hugwi okovo ġwemimbotarimova'ea rehe. A'ero hepiakatuhara'ga herura'javi ovelhas rerekovo. Ymya ko ovelhas ja pe ndekoi pejikovo penhimimbotarimova'ea rehe. Emo Tupana'ga pe nderuruka Cristo'ga pyri. Ovelhas repiakatuhara'ga gwereko katu ovelhas jipi. Na jitehe Cristo'ga pe ndepiakatui pe nderekokatuavo jipi.

3

Hembirekove'ga

¹⁻² Nanongara pe ji ei kunhangwera'ga pe no hembirekove'ga pe. Pehendu katu ti penhimbireko'ga nhi'iga ġa erame pejive. Jararamo penembireko'ga ndokoi ve Tupana'ga nhi'iga rehe Cristo'ga mombe'ua rehe. Pe hendukaturame penhimbireko'ga nhi'iga po ti ġa pendekokatua repiagi pendeaporoġitakatua kwahava nehē. A'ero po ti ġa jikogi Cristo'ga rehe nehē. Penhi'iga ġwaramo rūi po ti ġa jikogi nehē. Pendekokaturo ġwaramo po ti ġa jikogi Cristo'ga rehe a'ero nehē.

³ Tapekotehei peji'ara rehe. Tapenhimbojigwaguhui ti tajirepia ġa jikatua javo. Tapenhiakāavykyuhui ti penhimbohepia'ngiavo ojipe'ga pe. Tapenoġuhūi ti pejihe ourova'ea. Tapemongiuhui ti pejipikatua tahepiuka ti ġa pe jipikatua javo. Tapekotehei ti peji'ara rehe, a'e ji pe me.

⁴ Peypyteripeva'ea rehe ki a'e te po pe peko hamo pendeaporoġitakatua rehe. Ipy po pepy'a jipi hamo. Penhyrō po pe jipi hamo. A'ea ko pyry hete Tupana'ga pe.

⁵ Ymya ko kunhangwerapyryva'ea nahā no. Ahe ojiko Tupana'ga rehe oho po ti ga ġwembi'ea rupi javo. Ahe onhimboheaporoġita katu hendukatuavo ġwembirekova'ea nhi'iga.

⁶ Nahã ko Sarava'ea hako. Ahe oho ġwembirekova'ea nhi'ġa rupi Abraãova'ea nhi'ġa rupi jijara'ga jawo ahe ve. Po pe jikokatui imbojue'yma pejipy'a jipi, a'ero po pe Sarava'ea'java'ea.

⁷ Nanongara pe ji ei kiro akwaimbae'ġa pe no hambirekove'ġa pe. Peko ti penhimbireko'ġa pavēi pejapyakavo ġapopoakare'yma rehe. A'ereki pe gwyre'i ġa ipopoaka. Pendeaporoġita katu ti ġa ndehe a'ero. A'ereki Tupana'ga imombyryvame pe me omombyry ġa pe no. A'ero po ti ġa ndekoi Tupana'ga pyri pe pavēi nehē. Pe ġa nderekokatue'ymame pe ndovahoguhui penhi'ġame Tupana'ga pe a'ero.

Hahya pe ndekokaturame

⁸ Mbapavamo ji ei pe me nhaporemō. Pembojo'jajo'ja ti pendeaporoġita. Jara'ġa ndekoveveuhurame ti pekoveveuhu ġa pavēi no. Jara'ġa ndoryvame ti pejory ġa pavēi. Penhoirũramo penhoarõ hete ti. Pejoporogwety ti. Tapenhimboheteuhui pejogwerekovo.

⁹ Ga ndekote'varuhurame pe me tapejipygi ti ġa ndehe. Ga ete'varuhurame pe me tapenhi'ĩpondekwa'te'varuhui ti ġa no. Nahã ti peko. Pemombyry ti ġa pe ġa ndekote'varuhurame pe me. A'ereki Tupana'ga pe mo'emo'ē tamombyry ti pe me jawo. Nurã ti pemombyry ojipe'ġa pe a'ero.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:
“Kiroki ga e'i:

‘Jirory pota ji pyryva'ea rerekovo jipi’
– te'ite'varuhuyme ti ga a'ero.

Ti'mbea'javyme ti ga no,” e'i.

¹¹ “Topohi ti ga okote'varuhua hugwi okokatuavo.
Tojirokwa hete ti ga okokatuavo ojipe'ġa pe no.

¹² A'ereki nhandepojoykaharete'ga gwepia katu ġa
– kiroki ġa oko garemimbotarimova'ea rehe,” e'i.

“Gwendu katu ga ġa nhi'ġame ojive.

Emo ga omovahĩ okote'varuhuve'ġa,” e'i ikwatijara Tupana'ga mombe'gwovo.

¹³ Pe ndekokatupotaramē po ti ġa nombote'varuhui pe me nehē.

¹⁴ Emo po ti ġa pendekokatua rehe vehevi imbohahyukari pe me, a'ero po ti pyryvamo pe me nehē. Tapekyhyji ti ġa hugwi a'ero nehē. Tapembojuukaryme ti pejipy'a.

¹⁵ Pembohete ti Cristo'ga ga ko jipojoykaharete'ga jawo pejiyvyteri pe. Pejiko pe Cristo'ga rehe. Pejapyaka ti a'ea rehe a'ero tanhimombe'u ti ojipe'ġa pe jawo. E'i po ti ġa pe me nehē: “Maraname pe jikogi Cristo'ga rehe?”

¹⁶ Pemombe'u katu ti ġa pe a'ero penhyromo penhimbohete'e'yma. Peko katu ti Cristo'gareheva'ero pejiroyjareteramo. Gahã po ti ndipoyjayjari a'ero nehē pe mbotegweterame onhi'ĩte'varuhuavo pendekokatua rehe nehē.

¹⁷ Hahy po pe me pendekote'varuhua rehe. Po pendekokatua rehe hahyramo pe me a'ea po pyry hete Tupana'ga ipotaramē a'ea.

¹⁸ Cristo'ga jitehe okwaha hahya no. Igwete ga manoi. Ojipeji igwave ga manoi imombopava pendekote'varuhua pe hugwi. Nomanoa'javi po ti ga a'ero nehē. Ga ko pyryheteva'ero oko. Emo ga omano ite'varuhuve'ġa ndepykavamo tarekokatuuka Tupana'ga ġa pe jawo. Yvyakotyve'ġa ojuka ga ikwehe. Emo Tupana'ga ga mbogwera gara'uvimo.

¹⁹ Gwa'uvamo ga hoi ahera'uva pyri a'ero – perope tegwete ahera'uva i'ēhava jugwi – pevo Cristo'ga hoi imombe'gwovo a'itituhēva'ea ahera'uva pe.

²⁰ Ymya ahe nohendukatui Tupana'ga nhi'ġa Noéva'ea japoramē yhararuvihavuhua hako. Tupana'ga nonhimbaekwahivi reki ahe ve

ḡwendukatue'ỹva'ea rehe. “Tohendu katu pa na'ē ti ḡa nhinhi'iḡa,” ei Tupana'ga hako. Mbohapy'ri reki oitova'ea jate ḡwendu katu Tupana'ga nhi'iḡa Noéva'ea gwe'yjava'ea pavēi. A'ero ahe avi yhararuvihavuhua pype. Jarava'ea opa pa a'ero onhimongyavo otypvygamo yvya nhatymbavame. Noéva'ea ki a'e te okoji yhya pyvō uvame yhararuvihavuhua pype.

²¹ Na jitehe yhya pyvō nhande nhimobatizaukari. A'ero nhanemobatiza pyvō Tupana'ga nhande mongopyahui. Yhya mombe'urame ji nda'ei iheja pe nhandera'oa ky'auhua iheja pe. Nahā ji ei: Penhimobatizaukarame yhya pyvō pe ei Tupana'ga pe: “Cristo'gareheva'ero ji taho nenhi'iḡa rupi,” pe'e pe Tupana'ga pe. A'ereki kiro pe peko katu pepoyjareteramo. Tupana'ga nhande mongo pyahu a'ero Jesus Cristo'ga kwerava ḡwaramo omanoa hugwi.

²² Jesus Cristo'ga oho yvagi pe ikwehe. Pevo ga rekoi kiro huvi-havuhuhetero Tupana'ga moiruamo. Yvagipeve'ḡa ḡwendu katu Cristo'ga nhi'iḡa kiro huvihava'ḡa ipopoakave'ḡa Tupana'gapyrive'ḡa no. Ḡwendu katu pa ḡa Cristo'ga nhi'iḡa kiro.

4

Perojiji pe pejeaporoḡita

¹ Cristo'ga okwaha hahya omanomo tahepy ti ḡa javo ikwehe. Pendeaporoḡita po ti nahā hamo no. Pe'ji ti: “Mara'ngu po ti hahyramo ji ve nehē no? Emo po ti ji aho tuhē Cristo'ga rupi nehē,” pe'ji ti. A'ereki hahyrame nhande ve nhande ndiakoa'javi nhanderekote'varuhua rehe.

² A'ero pe ndapekoa'javi penhimimbotarimova'ea rupi hamo. Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po pe ndekoi hamo kiromo jate penhimarane'ymame.

³ Ymya pe ndekouhui penhimimbotarimova'ea rehe ḡa ja - kiroki ḡa ndojikogi Tupana'ga rehe. Kirupi pendekote'varuhua a'ero. Nahā ko pendekote'varuhuagwera raikwehe. Ndapeakwahavihu pe. Pepotaruhu pe. Peapouhu pe toryva i'gwoi'gwovo penhimboheagwryyva pejikote'varuhuavo. Peko hete pe ha'angava rehe penhimimbohete'hara rehe pejikove'ỹ Tupana'ga rehe raikwehe. Ite'varuhu hete pe imbohetei a'ea.

⁴ Aḡwamo reki ḡa nhimomby'ahetei pendekoagwama repiaga. A'ereki ḡa akwahave'ỹmuhūrame pe ndapeakwahave'yma'javi ḡa pavēi. Nurā ḡa pe mbotegwetei kiro.

⁵ Tupana'ga po ti a'ea e'i ḡa pe. Namanamehūi po ti ga ei ḡandeaporoḡita pe nehē: “Marā po pendeaporoḡita jipi? A'ea pemombe'u kiro ji ve,” e po ti ga ḡa pe nehē. A'ero po ti ga ei ḡandekote'varuhua pe imondovo ikwepykava ḡa pe nehē. Omanoe'ỹve'ḡa pe po ti ga imondoi. Omanova'ea pe po ti ga imondoi aherekote'varuhua kwepykava nehē no.

⁶ A'ereki Cristo'ga omombe'u pyryva'ea ahe ve - kiroki ahe yvyakotyva'ero omano Tupana'ga rembi'ea rupi okote'varuhuro ḡwaramo. Cristo'ga omombe'u ahe ve toko ti ḡa gwa'uvamo Tupana'ga ja javo.

Pejopoko katu ti

⁷ Oho ḡwerī kiro yvya papava apiavo mbatera papava apiavo nehē. Pejopyaka katu ti penhimbovyvya xanhi'inhi'ĩ Tupana'ga pe javo.

⁸ Johe'i pa pyry pe nhoarōarōhetei no. A'ereki ojipe'ḡa arōheterame nhande nihenonha'javi ḡandekote'varuhua re'yjuhua.

⁹ Pembuhumbuhuruka ti Cristo'gareheve'ḡa penhonga pe ḡa noḡa jipi penhiroyrōe'yma.

¹⁰ Tupana'ga nhande mbokarakatu pa tapepoko ti ojipe'ga javo. Pepo'ru ti pejikarakatua ojipe'ga ndepyga a'ero Tupana'ga nhande mbokarakatupar-avuhuro gwaramo.

¹¹ Nahã ti peko a'ero. Kiroki ga ikarakatu imombe'gwovo mbatera – Tupana'ga nhi'iga ti ga tomombe'umbe'u. Kiroki ga ikarakatu ojipe'ga pokoga – topokopoko ti ga ga Tupana'ga remimbopopoakara pyvõ. Nahã ti pejogwerekoreko a'ero Jesus Cristo'gareheva'ero tombohete pa ti ga Tupana'ga. Xa'e pa ti ga pe jipi: “Nderuvihavuhu hete nde. Ndepopoaka hete nde avuirama,” xa'e ti ga pe jipi. Na tuhẽ.

Hahy Cristo'gareheve'ga pe

¹² Nhiirũ, pekwha hete pe kiro mbatera rahya tapehepiuka ti pejikoga Cristo'ga rehe. Tapenhimomby'auhui ti hahyrame pe me a'ero. Tape'ei ti: “Maranuhũrame ga imbohahyukari nhande ve? Mbipehu a'ea.” Tape'ei ti a'ea.

¹³ Pejoryjory ti hahyrame pejive, kiro ko nhande xajikoty'a Cristo'ga pavẽi javo. A'ereki Cristo'ga okwaha hahya ikwehe. Pejory ti hahya rerekovo a'ero, tapendory hete tuhẽ ti Cristo'ga rura'javame huvihavuhuhetero nehẽ.

¹⁴ Ga pe mbotegweterame pe Cristo'gareheva'ero gwaramo a'ea ko pyry reki pe me. A'ereki ga pe mbotegweterame Tupana'ga ra'uva huvihavuhuheteve'a'ea oko pe pyri.

¹⁵ Peko katu ti a'ero. Tapejukai ti ojipe'ga. Tapemimi ti ojipe'ga mbatera. Tapekote'varuhui ti. Tapehopehoteheuhui ti ojipe'ga pyri ja'javo ga pe. Peko katu ti, a'e ji. A'ero ga imbohahyukarame pe me po ti pejikote'varuhuva'ea rehe rui hahyramo pe me nehẽ.

¹⁶ Po ti ga imbohahyukari pe me pe Cristo'gareheva'ero gwaramo, tapepoyjayjare'ymuhũ ti a'ea rehe. Pembohete ti Tupana'ga. Pe'ji ti: Pyry hete ga ei Cristo'gareheve'ga nhande ve, pe'ji ti ga mboheteavo.

¹⁷ Oho gwerĩ kiro japiavo Tupana'ga rembi'ea apiavo. E'i po ti ga yvyakotyve'ga ndeaporoğita pe imbohahyavo ga pe nehẽ. Ojiheve'ga pe na'ẽ po ti Tupana'ga ei nehẽ. Po ti ga ei nhande ve na'ẽ, a'ero po ti ga pe kaitu ga imbohahyahivuhui nehẽ – kiroki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga Cristo'ga mombe'ua.

¹⁸ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:
“Hahy paravuhu okokatuve'ga pe gavahema renonde yvagi pe Tupana'ga pyri,” e'i.

“Ga pe kaitu po ti hahyahivuhuramo nehẽ

– kiroki ga ndokoi Tupana'ga rehe okote'varuhuve'ga.

Novahemi tuhẽ po ti ga Tupana'ga pyri nehẽ,” e'i ikwatijara.

¹⁹ Kiro ji ei pe me a'ero: Kiroki ga pe hahy Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe okovo gwaramo – oko katu po ga hamo. Tonhikwava'ẽ po ga ga pe hamo nhandeapohara'ga pe. A'ereki ga oho gwembi'ea rupi jipi.

5

Pehepia katu ti Tupana'gareheve'ga

¹ Kiro ji ei ikwatija pendepiakatuhara'ga pe. A'ereki jiji ko Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara no. Ji ahepia Cristo'ga hahyrame ga pe ikwehe. Igwete po ti ji ga moirũi nehẽ no ga ukwahavame huvihavuhuhetero nehẽ.

² A'e hete ji pe me aherepiakatuhara pe: Tupana'ga pe mo'emo'ẽ tohepia katu ti ga jireheve'ga javo. Ojatyka ga Tupana'ga mboheteavo pe pavẽi jipi. Pehepia katu ti ga a'ero. Ovelhas repiakatuhara'ga gwereko katu ovelhas

jipi. Na jitehe ti pereko katu Tupana'gareheve'ga ndepiakatuavo. Pepota tuhẽ ti ga ndepiakatuavo pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Itambere'ia potaruhuavo gwaramo rui ti pehepia katu ga. Pehepia katu ti gapokopotara gwaramo.

³ Tapemondomondoukahetei ti ga penhimbiepiakatuhara'ga. Peko katu ti gapyteri pe toho ti ga ji rupi javo.

⁴ Cristo'ga ko ovelhas repiakatuhara'ga nduvihava'ga ja. Ga ko nhanderepiakatuharetero. Po ti pe Tupana'gareheve'ga ndepiakatui nehẽ, a'ero po ti nhanderepiakatuharete'ga pe mongoi huvihavuhuro nehẽ ojip-iukarame ua nehẽ. Penduvihavuhua po ti namomina'gwami nehẽ.

Tapenhimbohetei

⁵ Pevoja pe ji ei no: Pehendu katu ti xava'eve'ga nhi'iga. Pe nhaporemo ti pehendu katu penhonhi'iga penhimbohetee'yma. A'ereki Tupana'ga mombe'uhava e'i:

“Tupana'ga omovahĩ ga

– kiroki ga onhimboheteuhu,” e'i.

“Ga nhimbohetee'ymame

ga imombyryvi ga pe,” e'i ikwatijara.

⁶ Tapenhimbohetei ti a'ero. Penhikwava'ẽ ti Tupana'ga pe ipopoakave'ga pe. Aerẽ po ti Tupana'ga ei a'ero nehẽ: “Kiro'gwe ji ga mboheteheitei a'ero,” e po ti ga nehẽ.

⁷ Pepy'a rekoteherame ti penhimombe'u Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Apĩ, oko tehe jipy'a. Amombe'u ji nde ve tereno'gatu ti jipy'a javo.” Pe'ji ti a'ea ga pe a'ero. A'ereki ga pe ndepia katu.

Penhimboita ti

⁸ Penhimbovyvy ti. Pejapyaka katu ti. A'ereki Diabo'ga anha'ga ruvi-havuhu'ga napearonhuhũ. Leão onharõva'ea ojukarame ty'ara okooko mbatera rehe ta'u ti javo. Na jitehe Diabo'ga okooko pe ndehe tambojikopiguka ti ga Cristo'ga rehe javo.

⁹ Pemovahĩ ti Diabo'ga pejikovo a'ero. Pejiko hete ti Cristo'ga rehe penhimboitakwerimo. Napemoka'nhyimi pe hahya peirũ'ga pe Cristo'gareheve'ga pe. A'ereki ga hahya jitehe okwaha kiro ojipe'gape'ga gwyri pe no.

¹⁰ Kiro pe pekawahavahi'vi na'ẽ hahya novĩa. Emo Tupana'ga pe mo'emo'ẽ toko ti ga huvihavuhuro ji pavẽi yvagi pe avuirama nehẽ javo. A'ereki pe pejikoty'a Cristo'ga pavẽi. Tupana'ga omombyry pa nhande ve jipi. A'ero po ti ga pe mboheaporo'gitakatui nehẽ. Gaha po ti pe mbojikoguka hete Cristo'ga rehe nehẽ. Gaha po ti omondo pepy'a mbotyva. A'ero po ti pe nhimboitai penhimomiranama hahya pe pepohire'yma ga hugwi.

¹¹ Tipopoaka hete po ti Tupana'ga avuirama nehẽ. Na tuhẽ ti.

Mbapavamo Pedrova'ea okwatijaruka

¹² Mbohapyrete kiro ji ikwatijarukari Silas'ga pe imondovouka pe me. Silas'ga ko nhaneirũ'ga Cristo'gareheve'ga. Ajiko tuhẽ ji Silas'ga rehe. Ik-watijarame pe me ji ehetei a'ero imombe'gwovo: Tupana'ga omombyry tuhẽ nhande ve. Peko hete ti garemimombyryva rehe avuirama a'ero nehẽ, a'ete jipi pe me.

¹³ Peirũ'ga Cristo'gareheve'ga – kiroki ga ojatyka Tupana'ga mboheteavo jipi cidade de Babilõnia pe – ga omondo onhi'iga pe me. Tupana'ga omo'emo'ẽ ga ojive no. Marcos'ga jira'yra'jave'ga omondo onhi'iga pe me no.

¹⁴ Cristo'gareheve'ero penho'anhuvanhuvã ti penhoarõheteavo.

Tu katu pa ti pepy'a. A'ereki Cristo'ga pavẽi pe pejikoty'a.

PEDROVA'EA OMOMBE'UA'JA AHE VE Segunda Carta de Pedro

¹ Ji ko Simão Pedroramo. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe jate ji rekoi gamoirūharamo. Kiro ji ikwatijari imondovouka nhinhi'iga pe me. Pe ko Jesus Cristo'gareheva'ero ore javijitehe. A'ereki ga omomyry pe me pe mbojikoguka ojihe. A'ereki Jesus Cristo'ga pyry hete pe me Tupanamo. Gaḥa nhande timbohete jipi nhanembopiro'yharamo.

² Pekwaha hete pe Tupana'ga Jesus'ga no nhandepojoykaharete'ga. Nurã ti Tupana'ga tomomyry hete pe me. Tonoḡatu hete ti ga pepy'a no.

Tupana'ga nhande mo'emo'ẽ ojive

³ Opopoakara pyvõ Tupana'ga imomyrypavi nhande ve nhande mbojikogukarame ojihe. A'ereki ga nhande mboheaporoḡita pyahu nhande mongokatuavo nhande ga kwahahetero ḡwaramo. Tupana'ga nhande mo'emo'ẽ gweaporoḡitapyryva pyvõ.

⁴ A'ea pyvõ ga imbuhumbuhuri pyryheteva'ea pe me ḡwembi'ea rupi pyrytuhẽva'ea. A'ea rerekorame po ti pe hoi Tupana'ga reaporoḡita rupi. Ndapehoi po ti pe pejikote'varuhua rupi. Cristo'ga arõe'ỹve'ḡa onhimbote'varuhu jipi ḡwemimbotaruhua rehe. Pe ki a'e te pepiro'y a'ea hugwi.

⁵ Nurã ti pejirokwa penheaporoḡitapyryva rehe pejikogame Tupana'ga rehe. Pekwaha hete ti penhimombaragwahava mbatera rehe penheaporoḡita pyryvame.

⁶ Penhimbovyvy ti ikwahavame mbatera. Penhimomirana ti mbatera rahyva'ea pe penhimbovyvrame. Peko katu ti penhimomiranamame.

⁷ Peko ti penhiirũ'ḡa ndehe Jesus'gareheve'ḡa ndehe pejikokaturame. Pearõarõ ti ojipe'ḡa nhaporemopejikorame penhiirũ'ḡa ndehe.

⁸ Igwaigwavete po ti pe ndekorame nahã, a'ero po ti jukwahavamo ikwahya. A'ereki Jesus Cristo'ga kwahava ikwahy pe ndehe pe mongovo katu.

⁹ Kiroki ḡa na runhuhũ oko okokatue'yma – ḡa ndokwahakatui reki Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea. Omoka'nhy ḡa okote'varuhua momboragwera.

¹⁰ Oro pe, nhiirũ, pejirokwa hete ti pejikokatua rehe a'ero. Ymya Tupana'ga ei pe me: “Opomo'emo'ẽ ji jijive ḡa po ti jireheva'ero nehẽ javo,” ei ga. Pejirokwaheterame pejikoagwama rehe po ti pe imboukwahavi Tupana'ga eagwera pejive penhimo'ẽagwera. Nahã pendekorame jipi po ti pe ndapepohira'javi Cristo'ga hugwi nehẽ.

¹¹ A'ero po ti nhanderuvihavuhete'ga pe mbuhurukakatui yvagi pe nehẽ. “Pyry hete pe nduri pejiropa ji pyri avuirama nehẽ,” e po ti ga pe me nehẽ. Ga ko Jesus Cristo'ga nhanembopiro'yhara'ga.

¹² A'ea nhaporemope pekwhaha. Igwete pe ndekohetei a'itituhẽva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua rehe. Emo po ti ji takwahavukara'ja pe me jipi nehẽ.

¹³ Pyry tuhẽ ji ve ji ikwahavukara'javi a'ea ja'javo pe me nhimarane'ymame.

¹⁴ A'ereki namanamehũi nhimanoagwama. A'ea Jesus Cristo'ga okwahavuka ji ve.

¹⁵ Nurã po ti ji jirokwari inoḡa nhirembi'eagwera pe me. A'ero po ti pe ikwahava'ja'javi a'ea jitehe jipi ji manorẽ nehẽ.

Gwepia tuhẽ ahe Cristo'ga ruvihavuhetea

¹⁶ Ore noromombe'ui pe me moroġitatehea aheremimbojihuva'ea ore Jesus Cristo'ga rura'jahava mombe'urame pe me ikwehe. “Ura'ja po ti nhandepojoykaharete'ga opopoakara pyvõ,” oro'e ore pe me. A'ereki ore orohepia tuhẽ garuvihavuhuhetea ikwehe.

¹⁷⁻¹⁸ A'ereki ore oroko ga pyri vvytyruhua rehe Tupana'ga apoa rehe ikwehe. Orohendu ore Tupana'ga nhi'iġame Jesus Cristo'ga pe yvaga hugwi. “Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga. Anhimohẽ hete ji ga rehe,” ei garuva'ga Jesus'ga mombe'gwovo ikwehe. Nahã Tupana'ga huvihavuhuheteve'ga ei ga mboheteavo pyry hete Jesus'ga javo.

¹⁹ Igwete Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea heroviarukari tuhẽ nhande ve no ikwatijarame Cristo'ga mombe'gwovo. Pejapyaka po pe a'ea rehe hamo. Nhande herekorame nhanderyapehava ypytunimo, a'ero nhande ikwahavi hepiaga. Na jitehe nhande herekorame aherembikwatijara nhandejapyakavo hehe, a'ero nhande ikwahavi a'itituhẽva'ea. Ko'ema rupi nhande ikwahahetei mbatera repiaga. Na jitehe ura'java rupi po ti Cristo'ga ikwahavukahetei nhande ve nehẽ. Cristo'ga ko jaytata'ihua ja huvihavava'ea ja – kiroki omomytu'emba ko'ema koty. A'ea javijitehe po ti Cristo'ga imomytu'embavi nhaneakaġi pe nehẽ.

²⁰ Pejapyaka katu ti nhinhi'iġa rehe kiro. Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea nde'i hako: “Jihi tamombe'u Tupana'ga nhi'iġa ikwatija,” nde'i ahe hako.

²¹ Yvyakotyva'ea remimbotarimo rõi ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iġa ikwatija hako. Ahe nomombe'uangavi a'ea aheremimbotarimo. Tupana'ga ra'uva remimbotarimo ki a'e te ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iġa inoġa hako.

2

Ahembo'ehara'ga Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea rehe

¹ Ymya ahe rekoi Tupana'gareheva'ea pyteri pe hako Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea mombe'uharava'ea. Na jitehe po ti ojipe'ga ndekoi pepyteri pe nehẽ – kiroki ġa Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea rehe pe mbo'ei. Ga po ti pepyteripeve'ġa moandyandyi nehẽ tojikogyne ti ġa Cristo'ga rehe javo. Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga omano ġa ndepyga tambopiro'y ti ġa ġandekote'varuhua hugwi javo novĩa. Emo po ti ga rehe vehevi pembo'ehara'ġa ndekoi. A'ero po ti ġa nhimondoukari nhandaipe hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

² Gandekote'varuhua rupi po ti pepyteripeve'ġa ihoi onhimongyavo. Gahã po ti pe kwa a'ero pe ndekorame Cristo'ga nhi'iġa rupi.

³ Mbatera potaruhuavo po ti pembo'ehara'ġa imono'ono'oġi itambere'ia ojive pembo'ea rehe. Omombe'u po ti ġa pe me moroġitatehea ġwemimbojihuva'ea pe moandyandyita nehẽ. Ymyahũ hete Tupana'ga ei ġa mombe'gwovo: “Oko te'varuhu po ti ġa nehẽ. A'ero po ti ji imbohahyi ġa pe nehẽ,” ei ga hako. Ojirokwa tuhẽ po ti Tupana'ga ġa ndehe imbohahyavo ġa pe ġa mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

⁴ Ga ndekote'varuhurame Tupana'ga ombohahy reki ojipyrive'ġa pe yvagipeve'ġa pe ġa mondovo hahyva'ea pype hako. Omombytauka ga ġa pevo ġa noġa ypytunahiva pype Cristo'ga ti te'i ġandeaporoġita pe mbapava koty nehẽ javo.

⁵ Tupana'ga ombohahy jitehe ymyahũva'ea pe hako. Noéva'ea omombe'umbe'u jarava'ea pe jipi peko katu ti javo novĩa. Emo ymyahũva'ea ndekoi Tupana'ga rehe okote'varuhuavo. Igwete Tupana'ga imongyrukarahivuhui amana toatymba ti yvya javo. A'ero ga yvya atymbavukari okote'varuhuva'ea momanombava ahe mbotypyvyguka.

Noéva'ea ki a'e te nomanoi. Ahere'yjava'ea seteva'ea na jitehe nomanoi. A'ereki Tupana'ga oa'ngu hete Noéva'ea ahere'yjava'ea reheve tomanoyme ti ġa y pe javo.

⁶ Tupana'ga ombokai pa cidade de Sodoma cidade de Gomorra no. Nahã ga cidadespeva'ea apitipavi hako ahe rekote'varuhurame. A'ero Tupana'ga ei aerēve'ġa pe: “Ehepia te imbokaipavagwera. Na jitehe po ti ji imbohahyukari ġa pe nehē no – kiroki ġa ahe javijitehe ndokoi ji rehe okote'varuhuavo,” ei Tupana'ga.

⁷ Emo Lóva'ea Tupana'ga ahe reroho jipe cidades imbokaja hugwi hako. A'ereki ahe oko katu. Igwete ahe re'ōuhūramo upa cidade pe okote'varuhuva'ea pyteri pe.

⁸ Lóva'ea gwepia aherekote'varuhua jipi. Gwendu ahe ahe rekote'varuhurame. Igwete Lóva'ea py'a okoteheuhu jipi. A'ero Tupana'ga Lóva'ea rerohoi imbokaja hugwi tomanoyme ti okokatuve'ga ipype javo.

⁹ Jukwaha a'ero. Tupana'ga okwaha okokatuve'ga mbopiro'yavo hahyrame ġa pe. Ga okwaha okokatue'ŷve'ġa mombytavo imbohahyaġwamamo ġa pe. “Cristo'ga ti te'i mbapava koty ġandeaporogitate'varuhua pe imbohahyavouka ġa pe,” ei ga.

¹⁰ Ga kaitu po ti Tupana'ga ombohahyuka nehē – kiroki ġa oko hete ġwemimbotaruhua rehe onhimongote'varuhuavo. Ndokoi hete ġa gwuvihava'ġa ndehe no.

Pembo'ehara'ġa noangarihu hete onhimboheteavo. Ndopojihuvuhui ġa ite'varuhu javo yvaga gwyriveva'ea pe.

¹¹ Tupana'gapyrive'ġa ki a'e te – ġa yvagi pe u opopoakahetero – ġa ko pembo'ehara'ġa hohe'i. Emo ġa vehevi nde'ite'varuhui yvaga gwyriveva'ea rehe imbojare'yma Tupana'ga pyri.

¹² Pembo'ehara'ġa ki a'e te e'i te'varuhu ġwembikwahavipyre'yma pe. Ga ko mbiara javijitehe. Gwemimbotarimo mbiara oko tehe ojapyakae'yma. Na jitehe pembo'eatyvive'ġa ndekoi ġwemimbotarimova'ea rehe ojapyakae'yma. Mbiara ojihi tehe. Aerē ahe opyhy ijukavo ġwembi'uro. Na jitehe po ti Tupana'ga pembo'ehara'ġa momanoi nehē no.

¹³ Hahy po ti ġa pe. A'ereki ġa ombohahyuka ojipe'ġa pe. Piry hete ġa pe ġa ipotaruhui i'gwoi'gwovo okote'varuhuavo arimo vehevi onhinotġe'yma. I'urame pe pavēi ġa napembopoyjayjari pe moandyandyita ipotaruhuavo okovo.

¹⁴ Kunhangwera'ġa ndepiagame ġa ġa potarahyahivuhui. Ndopigi ġa hugwi ġanemimbotaruhua. Ga ombopogweuka okote'varuhua ojipe'ġa pe – kiroki ġa ndojikokatui Cristo'ga rehe. Pembo'ehara'ġa ojipokwaha hete mbatera potaruhuavo jipi. A'ero po ti Tupana'ga ġa mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehē.

¹⁵ Opohi ġa Cristo'ga nhi'ġa hugwi jatyviva'ea rupi okovo. Balaãova'ea rekote'varuhua'java'ea rupi ġa ndekoi. Balaãova'ea omombe'u Tupana'ga nhi'ġa novġa Beorva'ea ra'yrava'ea. Emo ahe opota hete itambere'ia okote'varuhua kwepykava.

¹⁶ Aherenymbava reki burro onhi'ġahy ahe ve maraname nde rekote'varuhui javo ojarava'ea pe. Burro onhi'ġi reki akwaimbae'ġa ja. A'ereki Tupana'ga omonhi'ġuka burro tonhi'ġahy ti Balaão'ga pe javo. Nahã burro aherekote'varuhua mombigi taheaporogita katu ti Balaão'ga javo.

¹⁷ Pembo'ehara'ġa ko ykwara ja yhya rerekoe'ymame. A'ereki ahe moandyandyi. Ga ko amana rovapitymbyguhua ja – kiroki ahe

moandyandyi taky javo novĩa. Emo ndokyri. A'ereki vyruhua gwerokwapavipe. Pembo'ehara'ğa na jitehe ahe moandyandyi jipi. Tupana'ga omboavujikweripe ypytunahivuhuhava ға pe a'ero topyta ti ға ipype javo.

¹⁸ Ojipe'ğa pohirirẽ okote'varuhuve'ğa hugwi kotihĩ pembo'ehara'ğa nhimbohetei ға pe onhi'iteheuhuavo. Ga opotaruhuuka ға pe ға mongote'varuhuavo penemimbotaruhua ko pyry tuhẽ javo tehe.

¹⁹ “Pepiro'y po ti pe nehẽ,” e'i tehe ға. Emo ға tuhẽ ndipiro'yi okote'varuhua hugwi. A'ereki kiroki opojoyka ahe – a'ea hugwi ahe ndipiro'yi.

²⁰ Jesus'gareheve'ğa ipiro'y okote'varuhua hugwi Jesus Cristo'ga kwahava ғwaramo. A'ereki Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga omombo ғandekote'varuhua ға hugwi. Po opohirirẽ jugwi ға ndekoa'javi hehe onhi-mongote'varuhua'java, a'ero po tiruahũ hete ға pe. Ga ndekote'varuhurame Jesus Cristo'ga kwahava renonde tiruahũ ға pe. Ga ndekote'varuhua'javame ga kwahavirẽ johe'i hete tiruahũhetero ға pe a'ero.

²¹ Tupana'ga okwahavuka ға pe onhi'iga. Ikwahavame ға hoi a'ea rupi okokatuavo novĩa. Emo ikwahavirẽ ға pohiri Tupana'ga nhi'iga hugwi Cristo'ga mombe'ua hugwi. Koji'i pyryvamo ға pe po ға ndokwahavangavi ramo.

²² Oho reki ға ymyava'ea remimombe'ua rupi. A'ereki ahe e'i:

“Nhağwatiğa imbojivyrirẽ mbatera ohoa'ja jupe,” ei ahe.

“Tajugwajuhua ojahugirẽ ohoa'ja tujururuhua pe ojirejireva ipype,” ei ahe. Gahã na jitehe no. Ga opohi na'ẽ okote'varuhua hugwi. Aerẽ ға ndekote'varuhua'javi reki.

3

Cristo'ga rura'java

¹ Nhiirũ, akwatija ji ikwahavuka pe me ikwehe tamboheaporogita katu ti ға javo. A'ea rehe jitehe ji ikwatijara'javi kiro imondovouka pe me.

² Takwahavukara'ja ti pe me Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'iga pyryva'ea nhi'iga. Gwenonde ahe omombe'u mbatera hako. Takwahavukara'ja ti pe me Cristo'ga nhi'iga no. Ga ko nhandepojoykaharete'ga nhanembopiro'yhara'ga. Ore gamoirũharamo oromombe'u ganhi'iga pe me ikwehe.

³ Tapekwaha na'ẽ ti a'ero ғandurağwama – kiroki ға e'ie'iteheuhu ndura'javi po ti Cristo'ga javo tehe. Cristo'ga rura'java koty po ti ға nduvi javoteheuhu. Okouhu ға ғwemimbotarimova'ea rehe onhimongote'varuhuavo.

⁴ E'i po ti ға nehẽ: “Marã ga ruruhui naerũ? A'ereki Cristo'ga e'i tehe ahe ve hako ajivyra'ja ti javo,” e po ti ға nehẽ. “Kirẽ nhaneramonha manoi. Emo kiromo jate ko mbatera Tupana'ga rembiapoagwera jate,” e tehe po ti ға nehẽ.

⁵ Ga omoka'nhy pota yvya moatymbavagwera. Ymya Tupana'ga japo yvaga onhi'iga pyvõ imongovo inoğa yvya reheve. Yhya hugwi ga yvya mboukwahavi yhya pyvõ inoğa.

⁶ A'ea pyvõ jitehe Tupana'ga imoatymbavi yvya ymyahũva'ea imbopapava hako.

⁷ Korogweva'ea ki a'e te yvaga yvya reheve Tupana'ga onhi'iga pyvõ jitehe imombytai aerẽ ti tambokai tata pyvõ javo. Omombyta ga a'ea kiro Cristo'ga ti te'i okote'varuhuve'ğa ndeaporogita pe nehẽ. A'ero po ti ga ға mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

⁸ Nhiirũ, kiro ti ji ei pe me tapemoka'nhymi ti. Ojipeji nhandekirame nhande ei um dia. He'yjuhuheteve'ea pe nhande ei mil anos. Tupana'ga ki a'e te e'i: "Ojipejiva'ea ko mil anos javijitehe ji ve." A'ereki ga nhande atyvi.

⁹ Ojipe'ga e'i: "Manamehũ Cristo'ga rura'javi?" ei ga. "Mara'ngu po ti ga ura'java nehẽ? Ndura'javi po ti ga nehẽ," e'i tehe ga. Emo namanamehũi nhandepojoykaharete'ga pe. Ga nomoka'nhymi o'eagwera. A'ereki ga e'i ajora'ja ti ji nehẽ javo. Nonhimbaekwahivi ga pe me tohoyme ti ga hahyva'ea ruvihava pype javo. "Togwerojijyi pa na'ẽ po ti ga gweaporoğita opohia okote'varuhua hugwi jioha renonde," ei Cristo'ga.

¹⁰ Uhu po ti Cristo'ga nehẽ imboha'uve'yoma rupi nehẽ. Ehepia re ko iporomive'ga nduri nhande pyri ypytunimo. Xaki po nhande imboha'uve'yoma. Nanime po ga nduri mbatera mima nhande hugwi. Imboha'uve'yoma rupi jitehe po ti Cristo'ga rura'javi yvya koty nehẽ. A'ero po ti yvaga ipugi jahyheteavo. Yvagipeva'ea po ti okai pa katu katu tata pyvõ nehẽ kwara, jahya, jaytata'ia nehẽ no. Yvya na jitehe ikaipavi nehẽ yvyareheva'ea rehereheve.

¹¹⁻¹² Ipapavağwama ġwaramo nahã po pe ndekoi kiro hamo. Peko katu hete po pe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejikovo hamo Cristo'ga rura'javi'eteavo hamo. Tupana'ga ga mbuhurame po ti yvaga japy'ui okaikatukatuavo. Yvagipeva'ea po ti oma'ema'emba tata pyvõ nehẽ.

¹³ Emo nhande timboha'u yvagapyahua yvyapyahua reheve. A'ereki Tupana'ga e'i hako a'ea po ti ji japo'i nehẽ javo. Pevo po ti ga ndekopavi Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe avuirama nehẽ.

¹⁴ Nhiirũ, pe nanongara mboha'uva ġwaramo pejirokwa ti pejikokatua rehe. Cristo'ga ti tokwaha pendeaporoğitapyryva nehẽ. Tu katu ti pepy'a ga rurame nehẽ no.

¹⁵ Pejapyaka ti Cristo'ga nhimbaekwahive'yoma rehe. A'ereki ga maname u tojiko pa na'ẽ ti ga ji rehe javo. A'ea jitehe ko Paulo'ga okwatijaruka imondovouka pe me no nhaneirũ'ga nhaneremimbotarimohete'ga. A'ereki Tupana'ga okwahavuka hete mbatera ga pe.

¹⁶ Nahã Paulo'ga imombe'ui jipi nanongara jitehe imombe'gwovo ikwatijarukarame. Jararamo Paulo'ga remimombe'ua onhimi nhande ve. Igwete ojipe'ga - kiroki ga ndojikokatui Cristo'ga rehe ikwahave'yoma - Paulo'ga remimombe'ua atyvi ga imombe'ui. Na jitehe ga imombe'ui jara Tupana'ga rembikwatijarukaraatyviva'ea. A'ero po ti ga nhimondoukari hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

¹⁷ Nhiirũ, penhinonde pe pekwaha a'ea. Penhimboko'i ti a'ero. Tapen-himoandyandyjukari ti okote'varuhuve'ga pe - kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga atyvi. Po ti pe imbopogwei ġanhi'iga, a'ero po ti pe ndapejikokatuhetei Cristo'ga rehe nehẽ.

¹⁸ Igwaigwavete ti peko Jesus Cristo'ga remimombyryva rupi. Igwaigwavete ti pekwaha ga pejikoty'a ga pavẽi nhandepojoykaharete'ga pavẽi. Ga ko nhanembopiro'yhara'ga. Timbohete ga kiro. Nane'yomi ti timbohete ga avuirama nehẽ. Na tuhẽ. Amém.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U CRISTO'GAREHEVA'EA PE Primeira Carta de João

Joãova'ea omombe'u Jesus Cristo'ga

¹ Jihi ko João'ramo. Akwatija ji pe me kiro Jesus Cristo'ga mombe'gwovo tapekwaha ti ga javoji. Jesus Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga reaporogita okovo. Ga ombopyahu nhandereaporogita no.

Jypya yvya apoa renonde Jesus Cristo'ga tuhẽ po rimba'e. Aerẽ ga rurame yvya koty ore henduvi ganhi'iga ikwehe. Orojeakwara pyvõ ore ga repiagi no. Oropoa pyvõ ore pokogi ga rehe no.

² Jesus Cristo'ga ojipiuka ua yvya koty ikwehe. A'ero ore ga repiagi. Igwete ore ga mombe'ui pe me. Gaha tuhẽ po rimba'e, oro'e ore pe me. Nhandervete'ga pyri ga ruvi hako Tupana'ga pyri. Aerẽ ga jipiukari ore ve ua ikwehe.

³ Oronhimbepiaga ore imombe'ui pe me. Oronhimienduva ore imombe'ui no tapejogwerekato katu ore pavẽi javo. A'ereki ore orojogwerekato katu Tupana'ga pavẽi gara'yra'ga pavẽi no Jesus Cristo'ga pavẽi.

⁴ Nurã ore ikwatijari pe me kiro a'ero tianderoryrory hete ti javo.

Tupana'ga ko kojahuva'ea ja

⁵ Orohendu ore Jesus Cristo'ga nhi'iga ikwehe. A'ea ko ore imombe'ui pe me kiro. A'ereki ga e'i: "Tupana'ga pyry hete. Ga ko kojahuva'ea ja," ei ga. "Ga ko ypytunahivuhua ja rũi a. A'ereki ga ndite'varuhui'i," ei Jesus Cristo'ga ikwehe.

⁶ Po nhande ei: "Xajogwerekato katu nhande Tupana'ga pavẽi." Po nhande rekote'varuhui nhande erame, a'ero po nhande mbero javo. Naname po nhande ndiakoi a'itituhẽva'ea rupi Tupana'ga nhi'iga rupi. Okote'varuhuve'ga pe nhande ei reki: Ga ko ypytunarupive'ga ja. A'ereki ga ndokwahavi okote'varuhuavo.

⁷ Tupana'ga ki a'e te oko katu. Nurã nhande ei ga pe: Ga ko kojahuarupive'ga. Nhanderekokaturame Tupana'ga ja a'ero po nhande jogwerekokatui. Igwete Tupana'ga ihypavi nhanderekote'varuhua jipi Jesus'ga manoro gwaramo. A'ereki Jesus'ga Tupana'ga ra'yra'ga omano nhande repyga ga garekoa heka'vogame.

⁸ Po nhande ei: "Nhande ndiakote'varuhui." Nhande erame a'ea po nhande nhimoandyandyi javo tehe. Ndiakoi nhande a'itituhẽva'ea rupi a'ero.

⁹ Po nhande imohemi nhanderekote'varuhua imombe'gwovo Tupana'ga pe, a'ero po ga imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi. A'ereki gwembi'ea rupi ga oko jipi. O'erame tamombo ti ga hugwi javo, a'ero ga imombori tuhẽ. A'ereki ga heaporogita pyry. Ga nhande mboheaporogita pyry no ihyva nhanderekote'varuhua nhande hugwi.

¹⁰ Tupana'ga e'i nhande ve: "Peko te'varuhu pa pe." Po nhande ei: "Ndiakote'varuhuangavi nhande", a'ero po nhande ei Tupana'ga pe: "Ga ko i'mbeve'ga." Ndoki ganhi'iga nhandevyteri pe a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i: "Peko te'varuhu pa pe."

2

Cristo'ga ko nhanderepykara'ga

¹ Pe ko jira'yra'java'ea. Nurã ji ikwatijari a'ea pe me tapekote'varuhui ti javo. Amome nhande xako te'varuhu reki. Emo nhande rekote'varuhurame ovy'are'yma a'ea rehe, Jesus Cristo'ga onhi'ĩ nhanderuvete'ga pe ovavagahiva nhande rehe. A'ereki Jesus Cristo'ga heaporoğita pyry okote'varuhue'yma.

² Gaha omano Tupana'ga tomombo ġandekote'varuhua ġa hugwi javo. Nhanderekote'varuhua jate rũi ga omomboruka Tupana'ga pe. Yvyakotyve'ġa ndekote'varuhua nhaporemoga omomboruka.

³ Tupana'ga nhi'iġa hendukaturo ġwaramo nhande ei: Tikwaha tuhẽ nhande Tupana'ga.

⁴ Po ġa ei a'ea hendukatue'ymame Tupana'ga nhi'iġa, a'ero po ġa mbero. Ndokoi ġa a'itituhẽva'ea rupi.

⁵ Nhanderekorame Tupana'ga nhi'iġa rupi nhande tiarõ hete reki Tupana'ga. A'ero nhande ei: Xajikoty'a nhande Tupana'ga pavẽi jipi.

⁶ Nhande'erame a'ea po nhande xaho Jesus Cristo'ga rupi hamo.

Cristo'ga nhi'iġa hajiheva'ea rũi

⁷ Nhiirũ, akwatija ji pe me kiro Cristo'ga nhi'iġa mombe'gwovo. Ganhi'iġa ko hajiheva'ea rũi reki aġwamova'ea jate rũi. Ganhi'iġa ko ymyava'ea. A'ereki ymya Cristo'ga e'i: "Penhoarõarõ hete ti." A'ea pe pehendu pejikogypyrame Cristo'ga rehe ikwehe. Ymyava'ea ore oromombe'u pe me. A'ea pe pehendu ikwehe.

⁸ Emo akoja jitehe ko aġwamova'ea no. A'ea ji akwatija kiro pe me Cristo'ga nhi'iġa. Jukwaha reki. A'ereki aġwamo Cristo'ga rurame yvya koty ga nhande arõ hete. Aġwamo pe penhoarõarõ hete no. Kwara rure'ymame ppytuna ruvi. Emo kwara rurame ppytuna ikwavi. Igwaigwavete kojahuro tuhẽ a'ero. Na jitehe nhandejikoge'ymame Cristo'ga rehe nhande rekote'varuhui. Emo nhandejikogame ga rehe nhande ndiakote'varuhua'javi jipi. Igwaigwavete nhande nhoarõarõi tuhẽ a'ero.

⁹ Po nhande ei: "Kojahuarupive'ġa ja ji rekoi. A'ereki ji akwaha jitekovo katu." Po nhande ei a'ea nhaneirũ'ġa arõ'e'ymame, a'ero po nhande xako ve ppytunarupive'ġa ja. A'ereki nhande xako te'varuhu ikwahave'yma.

¹⁰ Nhaneirũ'ġa arõrame nhande rekoi kojahuarupive'ġa ja. Xako katu nhande jipi. Igwete nhande nianhimongote'varuhui a'ero.

¹¹ Nhaneirũ'ġa arõ'e'ymame ppytunarupive'ġa ja nhande rekoi. Ypytunarupive'ġa ndokwahavi ogwovo tahepia javo novĩa. A'ereki ppytunahiva nomboukwahavi ġa pe ikwahavukare'yma. Na jitehe nhaneirũ'ġa arõ'e'ymame po nhande ndiakokatukwahava'javi.

¹² Akwatija ji pe me jira'yra'java'ea pe.

A'ereki Jesus Cristo'ga manoro ġwaramo Tupana'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi.

¹³ Peymyana pe ji ikwatijari kiro.

A'ereki pe pekwaha hete jypyve'ga Cristo'ga.

Pevoja pe ji ikwatijari no.

A'ereki pe pemombi okote'varuhuve'ġa nduvihavuhu'ga popoakara Diabo'ga popoakara.

¹⁴ Akwatija ji pe me jira'yra'java'ea pe.

A'ereki pe pekwaha hete nhanderuvete'ga.

Peymyana pe ji ikwatijari.

A'ereki pe pekwaha hete jypyve'ga Cristo'ga.

Pevoja pe ji ikwatijari.

A'ereki pe pejiko hete Tupana'ga rehe ganhi'iġa rupi pejikovo.

Igwete pe imombigi okote'varuhuve'ğa nduvihavuhu'ga popoakara Diabo'ga popoakara.

¹⁵ Tapekoi ti Tupana'ga arõe'ÿve'ğa ndeaporoğita rehe. Tapepotaruhui ti nanongara'ğa nemimbotarimova'ea. Pe ndekorame ġandeaporoğita rehe po pe ndapekoi Tupana'ga rehe nhandervete'ga rehe.

¹⁶ Tupana'ga arõe'ÿve'ğa ndeaporoğita ko nahã: Ga opotaruhu ojive. Hepiagame hepia'ngiuhuva'ea ko ġa opotaruhu a'ea. Onhimbohete ġa. Nahã ko ġandeaporoğita. A'ea ko nhandervete'ga reaporoğita atyvi.

¹⁷ Tupana'ga arõe'ÿve'ğa ndeaporoğita po ti ipavi nehẽ. Ganemimbotaruhua na jitehe po ti ipavi nehẽ no. Tupana'ga remimbotarimova'eareheve'ğa po ti a'ea oko avuirama Tupana'ga pyri nehẽ.

Cristo'ga arõe'ÿheteve'ga

¹⁸ Aġwamo ko mbapava koty, a'e ji pe me jira'yra'java'ea pe. Omombe'ua ġa pe me Cristo'ga arõe'ÿheteve'ga ruhava. “Uhu po ti ga nehẽ Cristo'ga arõe'ÿheteve'ga,” ei ġa pe me ikwehe. Oko jipe reki kiro Cristo'ga arõe'ÿve'ğa avo onhimongyavo. Nurã nhande ei: Aġwamo ko mbapava koty.

¹⁹ Opohi ġa nhande hugwi ogwovo ikwehe. A'ereki ġa nhaneirũ'ğa rũi. Po ġa nhaneirũa hamo, a'ero po ġa ndopohiri nhande hugwi hamo. Emo Tupana'ga ġa mbopohirukari nhande hugwi tamboukwaha ti ji ġandeaporoğita javo. A'ereki ġa nhaporemoko ko nhaneirũ'ğa rũi.

²⁰ Pe nhaporemoko ki a'e te pekwaha a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua. A'ereki Cristo'ga omondouka Tupana'ga ra'uva pe pyri tokwaha ti ġa javo.

²¹ Akwatija ji kiro pe me a'ero penembikwahava ġwaramo. Ji nda'ei pe me: “Penembikwahave'yma ġwaramo ji ikwatijari pe me.” A'ereki pe pekwaha tuhẽ a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua. Igwete ġanemimombe'uatyviva'ea nhaporemoko nduri a'itituhẽve'ga hugwi. A'ea pe pekwaha no.

²² Ma'ğa i'mbeheteve'ğa naerũ? Gahã reki – kiroki ġa e'i: “Jesus'ga ko Cristo'ga rũi Tupana'ga remimbuhurukara'ğa rũi,” ei ġa. Ga ko Cristo'ga arõe'ÿve'ğa. A'ereki ġa e'i: “Tupana'ga ko Jesus'ga ruva'ğa rũi. Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ğa rũi,” ei ġa.

²³ Ga erame a'ea Jesus'ga pe Tupana'ga ko ġanduvete'ğa rũi a'ero. Ga ki a'e te – kiroki ġa e'i: “Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ğa” – Tupana'ga ko ġanduvete'ga.

²⁴ Oro pe, pe pehenduvypy Jesus'ga mombe'ua pejikoga ga rehe. Peko ti penhimienduva rupi a'ero. Pendekorame penhimienduva rupi Jesus'ga mombe'ua rupi, a'ero po ti pe jikoty'ari Tupana'ga ra'yra'ğa pavẽi nehẽ, po ti pe jikoty'ari Jesus'ga ruva'ğa pavẽi nehẽ no.

²⁵ A'ero po ti Cristo'ga ġwembi'ea rupi nhande mongoi avuirama ojipyri nehẽ.

²⁶ Akwatija ji a'ea pe me pe momoranduva ġa mombe'urame pe me – kiroki ġa pe moandyandyjuhu pota.

²⁷ Emo Cristo'ga omondo gara'uva pe pyri. A'ea ojikoty'a pe pavẽi jipi. A'ero po pe ndape'ei hamo: “Tuhu ti ojipe'ğa nhande mbo'eavo.” A'ereki Tupana'ga ra'uva Cristo'ga remimondoa pe mbo'e katu mbatera rehe nhaporemoko. Gara'uva ni'mbei pe me. A'itituhẽva'erorame tehe e'i pe me. Nurã ti pejikoty'a Cristo'ga pavẽi Tupana'ga ra'uva remimbo'ea hendukatuavo.

²⁸ Kiro ji ei pe me jira'yra'java'ea pe: Pejikoty'a ti Cristo'ga pavẽi tipojihuvyme ti ga nehẽ ga jipiukarame nhande ve nehẽ. Pejikoty'a ti Cristo'ga pavẽi tiandepoyjare'ymuhũyme ti nhande ga pyri ga rurame nehẽ.

²⁹ Pekwaha pe Cristo'ga rekokatua. Kiroki ġa oko katu jipi – Tupana'ga ġa mboheaporoğita pyahu jipe. A'ea pe pekwaha no.

3

Tupana'ga ra'yra'ga

¹ Ehepia ko nhanderuvete'ga rekoheitei nhande rehe Tupana'ga. A'ereki ga e'i nhande ve jira'yra'ga. Nahã tuhẽ ko nhande Tupana'ga ra'yramo. Tupana'ga arõe'ỹve'ga ndokwahavihu reki a'ea. A'ereki ga ndokwahahetei Tupana'ga.

² Nhiirũ, aḡwamo nhande rekoi Tupana'ga ra'yramo. Igwete ga ndokwahavukari ve nhande ve nhanderekoagwama. Emo nhande xa'e: "Cristo'ga rurame po ti nhande hepiagi garekohetea nehẽ. Nurã po ti nhande rekoi ga javijitehe nehẽ."

³ Xa'e nhande a'ero: "Tuhu ti Cristo'ga. A'ero po ti nhande rekoi ga javijitehe nehẽ," xa'e nhande. Nhande erame a'ea nhande pohiri nhanderekote'varuhua hugwi a'ero. "Tiandepyry hete ti Cristo'ga pyryhetea javijitehe," xa'e nhande.

⁴ Kiroki ga oko te'varuhu – ga nohenduvi Tupana'ga nhi'iḡa. A'ea ko aherekote'varuhua'ea tuhẽ reki ga henduve'ymame ganhi'iḡa.

⁵ Pekwaha pe Cristo'ga ruhavagwera. Ga uhu ojipiuka ikwehe tamombo ti ji ḡandekote'varuhua javo. Ga ko ndokote'varuhui'i'i.

⁶ Nhandejikoty'arame Cristo'ga pavẽi nhande ndiakote'varuhui jipi. Kiroki ga oko te'varuhu jipi – ga ndokwahavi tuhẽ Cristo'ga a'ero.

⁷ A'e ji pe me jira'yra'java'ea pe, tapenhimoandyandyjukari ti ga pe. Kiroki ga oko katu jipi – ga ko pyry hete Cristo'ga javijitehe.

⁸ Kiroki ga oko te'varuhu – ga ko anhaḡa ruvihavuhu'gareheve'ḡa Diabo'gareheve'ḡa. A'ereki jypyagwera jate Diabo'ga oko te'varuhu. Nurã Tupana'ga ra'yra'ga jipiukari ua tamombi ti Diabo'ga popoakara ga hugwi javo.

⁹ Tupana'ga nhanemboheaporoḡitapyahurame nhande ndiakote'varuhui jipi. A'ereki Tupana'ga reaporoḡita oko nhande pavẽi. Tegwete nhanderekote'varuhua jipi a'ero. A'ereki Tupana'ga imbopyahui nhandereaporoḡita.

¹⁰ Kiroki ga ndokokatui – ga ko Tupana'ga ra'yra'ga rũi. Gahã na jitehe no – kiroki ga noarõi oirũ'ḡa Cristo'gareheve'ḡa. Nahã nhande nhimombaragwahavi Diabo'ga reheve'ḡa ndehe Tupana'ga ra'yra'ga ndehe no.

Xanhoarõarõ po nhande hamo

¹¹ "Xanhoarõarõ po nhande hamo," oro'e ore pe me ikwehe. A'ea pe henduvypyi a'ero nhande Cristo'ga mombe'urame pe me ikwehe.

¹² Caimva'ea ja rũi po nhande xako hamo. Ahe ko okote'varuhuheteve'gareheva'ea Diabo'gareheva'ea hako. Igwete ahe gweki'yrava'ea jukai hako. A'ereki Caimva'ea oko te'varuhu. Ahereki'yrava'ea ki a'e te oko katu. Nurã Caimva'ea noarõi ahe jukavo hako.

¹³ Nhiirũ, tapenhimomby'auhui ti Tupana'ga arõe'ỹve'ga penhiarõe'ymame.

¹⁴ Ymya ko nhande omanove'ḡa ja Tupana'ga pe. Aḡwamo ki a'e te nhande xajirojijyi nhandekovo okwerave'ḡa ja. A'ereki aḡwamo nhande reaporoḡitapyahuhetero. A'ea nhande tikwaha. A'ereki nhande tiarõ hete nhaneirũ'ḡa Cristo'gareheve'ḡa. Kiroki ga noarõi oirũ'ḡa – ga ko u ve omanove'ḡa ja.

¹⁵ Oirũ'ḡa arõe'ymuhũrame ko ga ahejukahara'ḡa ja. Jukwaha reki ahejukahara'ḡa ndekoe'yma Tupana'ga pavẽi avuirama.

¹⁶ Cristo'ga onhikwava'ẽ omanomo nhande repyga nhande arõheteavo ikwehe. A'ero nhande ikwahavi kiro nahã ko ojipe'ḡa arõa javo. Nhande tiarõ

hete nhaneirũ'ğa a'ero hamo. Xa'eyme po nhande hamo: “Namanopotari ji. Nurã ji nanhikwava'eği nhiirũ'ğa ndepyya.” Xa'eyme ti a'ea. Xanhikwava'ẽ tuhẽ po nhande nhaneirũ'ğa ndepyya hamo.

¹⁷ Po imbateve'ga gwepia oirũ'ğa mbatere'ymame. Po imbateve'ga ndoporogwetygi ға, a'ero po ga etehei: “A'arõ hete ji Tupana'ga.” Ga noarõi tuhẽ reki Tupana'ga. A'ereki ga noarõi oirũ'ğa porogwetyge'yma.

¹⁸ Xa'eteheuhuyme ti a'ero: “Xanhoarõ nhande.” Xanhoarõ hete tuhẽ ti nhandejogwerekokatuavo.

Tikwaha nhande nhandejikoty'ara Tupana'ga pavẽi

¹⁹⁻²⁰ Nhanenhoarõheterame nhande ikwahavi nhandejikoty'ara a'itituhẽve'ga pavẽi. Po nhande ei: “Ndakokatui reki ji. A'ero po ti Tupana'ga nhimonha'ngai ji rehe nehẽ,” xa'e po nhande. Emo Tupana'ga nhande porogwety reki. A'ereki ga nhande hohe. Okwaha pa ga. “Oko katu pota ға novĩa,” e po ga nhande ve. A'ero nhande inogatui nhandepy'a ganhi'iga kwahavame.

²¹ Nhiirũ, nhanderekokaturame nhande nimbojari nhandejihe. A'ero nhande ndipojihuvi nhandekovo Tupana'ga pavẽi.

²² Igwete Tupana'ga imbuhupavi nhande ve nhande erame ga pe. A'ereki nhande tihendu katu ganhi'iga jipi nhandekovo garemimbotarimova'ea rehe.

²³ Tupana'ga nhi'iga ko nahã: “Pejiko ti jira'yra'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe. Penhoarõarõ ti pejogwerekokatuavo,” ei ga. A'ea Tupana'ga e'i nhande ve.

²⁴ Kiroki ga ғwendu katu Tupana'ga nhi'iga – ga ojikoty'a Tupana'ga pavẽi. Tupana'ga ojikoty'a ga pavẽi no. Nhande tikwaha Tupana'ga jikoty'ara nhande pavẽi. A'ereki ga ombuhu gwa'uva nhande pyri.

4

Tupana'ga ra'uva ndokoi ға pavẽi

¹ Nhiirũ, taperoviapavuhui ti ға erame: “Tupana'ga ra'uva oko ji pavẽi.” Taperoviapavuhui ti ғанhi'iga. Mara'ngu po ға javo tehe? Pekwaha na'ẽ ti hepiaga. A'ereki ға he'yi Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ға. Ohooho ға toromombe'u katu ore Tupana'ga nhi'iga javo tehe ojipe'ға pe.

² Tupana'ga ra'uva rekorame ға pavẽi po ti pe ikwahavi ғанhi'iga renduvame nehẽ. A'ereki ға e'i: “Jesus Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga o'a vvyakotyva'ero raikwehe,” ei ға. Ga erame a'ea Tupana'ga ra'uva oko ға pavẽi.

³ Jara'ға ki a'e te e'i: “Jesus Cristo'ga ndo'ari vvyakotyva'ero.” Ga erame a'ea Tupana'ga ra'uva ndokoi ға pavẽi. Nanongara'ға ndeaporoğita ko Cristo'ga arõ'e'ỹheteve'ga reaporoğita ja. Pehendu pe ojipe'ға Cristo'ga arõ'e'ỹheteve'ga mombe'urame pe me uhu po ti ga javo. Oko jipe reki ға kiro avo – kiroki ға oko gareaporoğita rupi.

⁴ A'e ji pe me jira'yra'java'ea pe: Pe ko Tupana'gareheva'ero peko. Igwete pe imombigi Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ға popoakara. Diabo'ga oko Tupana'ga arõ'e'ỹve'ға pavẽi novĩa. Emo Tupana'ga ra'uva pepavẽiva'ea ipopoaka hete Diabo'ga hohe hete.

⁵ Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ға ko Tupana'ga arõ'e'ỹve'ға pyteripeve'ға. Nurã ға nhi'igi Tupana'ga remiarõ'e'ỹva'ea rehe. A'ero Tupana'ga arõ'e'ỹve'ға hendukatui ғанhi'iga.

⁶ Nhande ki a'e te xako Tupana'gareheva'ero. Kiroki ға okwaha hete Tupana'ga – ға nhanenhi'iga rendukatui a'ero. Ga henduvame nhanenhi'iga nhande ikwahavi Tupana'ga ra'uva rekoa ға pavẽi a'ero. A'itituhẽve'ga

ra'uva oko ġa pavēi, xa'e nhande. Kiroki ġa ndokoi Tupana'ga rehe – ġa nohendukatui nhanenhi'iġa. Ga henduve'ymame nhanenhi'iġa nhande ikwahavi Diabo'ga rekoa ġa pavēi. I'mbeheteve'ga oko ġa pavēi, xa'e nhande a'ero.

Tupana'ga oko iporoarōheteve'ga

⁷ Nhiirū, Tupana'ga nhande monhoarōarōuka. Xanhoarōarō hete jipi a'ero. Tupana'ga ra'yramo nhande xanhoarō. Igwete nhande Tupana'ga kwahavi.

⁸ Kiroki ġa noarōi ojipe'ġa – ġa ndokwahavi Tupana'ga okovo ga ja rūi. A'ereki Tupana'ga oko iporoarōheteve'ga.

⁹ Tupana'ga omboukwaha ġwemiarōhetea nhandepyteri pe. A'ereki ga ombuhuruka gwa'yra'ga. Ojipeji hete gara'yra'ga. Igwete ga ga mbuhurukari yvya koty tomongo ti ga ġa ji pyri avuirama javo.

¹⁰ Ji nda'ei: Nhande ypy tiarō Tupana'ga. A'ereki gaha nhande arō. Igwete ga gwa'yra'ga mbuhurukari yvya koty. A'ero Tupana'ga ra'yra'ga manoi nhande repyga tamombo ti ġandekote'varuhua ġa hugwi javoji. Nahā Tupana'ga omboukwaha nhanearōhetea a'ero.

¹¹ Nhiirū, Tupana'ga nhande arō hete. Nurā po nhande xanhoarōarō a'ero hamo.

¹² Yvyakotyva'ero nhande ndihepiangavi Tupana'ga. Emo nhanenhoarōrame nhande ikwahavi Tupana'ga jikoty'ara nhande pavēi. Nhanenhoarōrame nhande nhoarōhetei. A'ereki Tupana'ga nhande monhoarōukari.

¹³ Xajikoty'a nhande Tupana'ga pavēi. Tupana'ga ojikoty'a nhande pavēi no. Tikwaha nhande a'ea. A'ereki ga ombuhuruka gwa'uva nhande pyri.

¹⁴ Orohepia ore Tupana'ga ra'yra'ga ikwehe. Igwete ore ei ojipe'ġa pe jipi: “Tupana'ga ombuhuruka gwa'yra'ga tombopiro'y ti ga yvyakotyve'ġa ġandekote'varuhua hugwi javo,” oro'e ore.

¹⁵ Ga erame: “Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga”, Tupana'ga ojikoty'a ġa pavēi. Ga ojikoty'a Tupana'ga pavēi no.

¹⁶ Igwete nhande ikwahavi nhanearōa herovia. A'ereki Tupana'ga nhande arō tuhē.

Tupana'ga oko iporoarōheteve'ga. Kiroki ġa ojipe'ġa arō jipi – ġa ojikoty'a Tupana'ga pavēi. Igwete Tupana'ga jikoty'ari ġa pavēi no.

¹⁷ Jukwaha a'ero nhaneremiarōhetea ojipe'ġa ndehe nhande kyhyjie'ymame Cristo'ga eaġwama hugwi. Ndiakyhyji po ti nhande Cristo'ga erame nhandereaporoġita pe mbapava koty nehē. A'ereki Cristo'ga javijitehe nhande xajikoty'a Tupana'ga pavēi nhande ruvame kiro yvya koty.

¹⁸ Tupana'ga nhanearōro ġwaramo nhande ndiakyhyji nhandekovo. A'ereki Tupana'ga remiarōhetea omombi nhandekyhyjia. Kiroki ġa okyhyji – ġa e'i: “Aerē po ti ga imbuhurukari hahyva'ea nhande ve nehē,” ei ġa. Nanongara'ġa noarōhetei ve a'ero.

¹⁹ Tupana'ga ypy nhande arō. Nurā nhande tiarō ojipe'ġa.

²⁰ Po ojipe'ġa ei: “A'arō ji Tupana'ga.” Po ġa o'erame noarōi oirū'ġa Cristo'gareheve'ġa, a'ero po ġa etehei o'mbero. Po ġa noarōi oirū'ġa ġwembiepiaga'ġa, a'ero po ġa noarōi Tupana'ga ġwembiepiage'ġve'ga.

²¹ Tupana'ga e'i reki nhande ve: “Pe ji arōrame na jitehe po pearō penhiirū'ġa hamo.”

5

Timombi nhande ġapopoakara

¹ Nhande ko Tupana'ga ra'yramo xako. A'ereki nhande xa'e: "Jesus'ga oko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo." Nhandervete'ga arõrame nhande tiarõ gara'yra'ga nhaneirũ'ga.

² Nhande Tupana'ga arõrame hendukatuavo ganhi'i'ga nhande ikwahavi nhanderemiarõa Tupana'ga ra'yra'ga ndehe a'ero.

³ Nhande tiarõ Tupana'ga nhande hendukaturame ganhi'i'ga. Nonhimimi reki nhande ve hendukatua.

⁴ A'ereki Tupana'ga ra'yramo nhande timombi Tupana'ga arõe'ÿve'ga popoakara. Nhandejikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe nhande imombigi ġapopoakara.

⁵ Kiroki ġa e'i: "Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga" – ġahã jate ko omombi Tupana'ga arõe'ÿve'ga popoakara.

A'ea omboukwaha Jesus Cristo'ga

⁶ Jesus Cristo'ga tuhẽ uhu yvya koty ikwehe Tupana'ga remimbuhurukara'ga. Onhimobatizaukaramo yhya pyvõ ko ga jikwahavukari nhande ve ikwehe. Ga heka'vogukaramo garekoa ga momanomo ko ga jikwahavukari nhande ve no. Omobatizaramo jate rũi ga jikwahavukari. Gwekoa reka'vogame ga jikwahavukari no. "A'iti tuhẽ," e'i Tupana'ga ra'uva ikwahavuka nhande ve no. A'ereki Tupana'ga ra'uva ni'mbei jipi.

⁷⁻⁸ Nahã nhande Jesus Cristo'ga kwahavi a'ero. Tupana'ga ra'uva ga kwahavukari. Gamobatizaro ġwaramo nhande ga kwahavi no. Garekoa reka'voga ġwaramo nhande ga kwahavi no. A'ea nhaporemone reki Jesus Cristo'ga kwahavukari jitehe nhande ve.

⁹ Tirovia ko nhande yvyakotyve'ga nhi'i'ga jipi. Tupana'ga nhi'i'ga kaitu po nhande heroviari hamo. A'ereki ganhi'i'ga johe huvihavuhu. A'ereki Tupana'ga hete onhi'ĩ. Tupana'ga gwa'yra'ga kwahavukari nhande ve.

¹⁰ Kiroki ġa gwerovia Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga javo – ġa okwaha tuhẽ opy'a pe a'itituhẽva'ea Tupana'ga remimombe'ua. Kiroki ġa ndogweroviari Tupana'ga – ġa e'iteheuhu Tupana'ga pe: "Imbe ko ga imombe'gwovo," e'iteheuhu ġa. A'ereki ġa ndogweroviarihu Tupana'ga nhi'i'ga ga gwa'yra'ga mombe'urame.

¹¹ Tupana'ga e'i a'ero: "Pejikogame jira'yra'ga rehe ga pendeaporoġita mbopyahui," ei ga. "Igwete po ti ga pe nderohoi ji pyri avuirama nehẽ," ei Tupana'ga.

¹² Nhande jikoty'aramo Tupana'ga ra'yra'ga pavẽi nhande reaporogitapyahuro. A'ero nhande rekoi Tupana'ga pyri avuirama. Kiroki ġa ndojikoty'ari Tupana'ga ra'yra'ga pavẽi – ndipyahui ġandeaporoġita. A'ero ġa ndokoi Tupana'ga pyri.

Nhanderekoagwama Tupana'ga pyri

¹³ A'ea nhaporemone ji akwatija pe me tapekwaha ti pejikoagwama yvagi pe javoji. A'ereki pe pejiko Tupana'ga ra'yra'ga rehe.

¹⁴ Nhande ndipojihuvi nhandenhi'i'ga Tupana'ga pe. A'ereki nhande poranduvame ga pe garemimbotarimova'ea rehe ga ġwendu katu nhandenhi'i'ga ojive jipi.

¹⁵ Tupana'ga ġwendu katu nhande poranduvame ga pe. A'ea kwahavame nhande ikwahavi garemimbuhuraġwama nhandejive no.

¹⁶ Po nhande nhaneirũ'ga repiagi Cristo'gareheve'ga repiagi ga rekote'varuhurame – kiroki garekote'varuhua nomondoi ga hahyva'ea ruvihava viara rupi – ga repiagame po nhande xanhi'ĩ Tupana'ga pe ga repyga hamo. A'ero po ti Tupana'ga ga mongokatua'javi ojipyri nehẽ. Ga pe ji ei – kiroki ġandekote'varuhua nomondoi ġa hahyva'ea ruvihava

viara rupi. Ojipe'ga ndekote'varuhua omondo ga hahyva'ea ruvihava viara rupi. Nanuhũrame gandekote'varuhua ji nda'ei: Penhiĩ ti Tupana'ga pe ga ndepyya. A'ea ji nda'ei a'ero.

¹⁷ Aherekote'varuhuva'ea nhaporemote'varuhu tuhẽ Tupana'ga pe. Emo jara nomondoi ga hahyva'ea ruvihava viara rupi.

¹⁸ Nhande Tupana'ga ra'yramo ndiakote'varuhui jipi. A'ereki Tupana'ga ra'yra'ga Jesus Cristo'ga nhande a'ngu hete a. A'ero Diabo'ga nombote'varuhui nhande ve.

¹⁹ Nhande ko Tupana'ga rembipojy kaharamo. Ojipe'ga nhaporemote ki a'ete Diabo'ga opojoyka ga ojive. Tikwaha nhande a'ea.

²⁰ Tikwaha nhande Tupana'ga ra'yra'ga ruragwera Jesus Cristo'ga ruragwera yvya koty no. Igwete ga nhande mbo'ei tapekwaha ti Tupanete'ga javoji. Nhande xajikoty'a Tupanete'ga pavẽi. A'ereki nhande xajikoty'a gara'yra'ga pavẽi Jesus Cristo'ga pavẽi. Ga ko Tupanetero oko. Gaha nhande mongo hete ojipyri nehẽ.

²¹ A'e ji pe me jira'yra'java'ea pe: Tapekoi ti ha'angava rehe ganemimbohete'hara rehe.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U TUPANA'GA REMIMO'ĒHARAVA'EA PE Segunda Carta de João

¹ Ji ko Jesus'gareheve'ga ndepiakatuharamo ako. Igwete ji ikwatijari kiro imondovouka pe me Tupana'ga remimo'ēhara pe Jesus'gareheve'ea pe – perope pe pejatykatyka timbohete Tupana'ga javo. Opoarō hete tuhē ko ji. Ji jate rūi reki opoarō. Ga nhaporemō – kiroki ġa okwaha okovo a'itituhēva'ea rehe Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe – ġa na jitehe pe arō no.

² Opoarō hete ko ore. A'ereki a'itituhēva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua opyta nhandepy'a pe. Avuirama po ti ipytai nhande pyri nehē.

³ Tupana'ga po ti omombyry nhande ve nehē. Nhande porogwety po ti ga. Onoġatu po ti ga nhandepy'a nehē no. Nahā po ti Tupana'ga rekoi nhande ve nehē nhanderuvete'ga gara'yra'ga pavēi Jesus Cristo'ga pavēi. A'ereki nhande xako a'itituhēva'ea rupi Jesus Cristo'ga mombe'ua rupi. Nhande xanhoarōarō hete no.

Okō ahe Cristo'ga mombe'ua rupi

⁴ “Peko ti a'itituhēva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi,” ei Tupana'ga nhande ve. Nurā ji roryhetero pendeheve'ga ndepiaga ikwehe. A'ereki ġa okō a'itituhēva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi.

⁵ Kiro ji ehetei pe me a'ero: Xanhoarōarō ti. Hajiheve'ea rūi ji ikwatijari pe me. Aġwamova'ea jate rūi ji ikwatijari Cristo'ga nhi'iġa mombe'gwovo. A'ereki ymya Cristo'ga e'i a'ea nhande ve nhande jikogypyrame ga rehe ikwehe. “Penhoarōarō ti,” ei ga nhande ve.

⁶ Nhanenhoarōrame nhande rekoi nahā: Xako nhande Tupana'ga nhi'iġa rupi. Igwete ga ei nhande ve: “Pearōarō ti ojipe'ġa pejikovo,” ei ga. A'ea pe henduvi pejikogypyrame Jesus Cristo'ga rehe.

⁷ Iporomoandyandyive'ġa ohooho javo ojipe'ġa pe onhimongyavo. “Jesus Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga ndo'ari vyvakotyva'ero raikwehe,” e'i tehe ġa ġa pe jipi. Nanongara'ġa ko Cristo'ga arōe'ŷheteve'ga ja iporomoandyandyive'ga ja.

⁸ Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe a'ero. Penhimoandyjukarame po ti pe ndaperekoa'javi pejikokatua ikwepykavaġwama nehē. Penhimoandyjukare'ymame po ti Tupana'ga imombyryhetepavi pe me pe mbuhua ojipyri nehē.

⁹ Ojipe'ġa ndokoa'javi Cristo'ga remimombe'ua rehe jate. Jatyviva'ea mombe'ua rehe ġa ndekoi no. Naname ġa ndokoi Tupana'ga pavēi. Nhanderekorame Cristo'ga mombe'ua rehe jate nhande xako nhanderuvete'ga pavēi gara'yra'ga pavēi no.

¹⁰ Po ġa ohorame pe pyri Cristo'ga mombe'gwovo jatyvi, tapembuhurukari ti ġa penhonga pype. Tapevy'ari ti ġa ndehe.

¹¹ Kiroki ġa hory nanongara'ġa ndehe – ġa okō te'varuhu ġa pavēi no.

Mbapavamo João'ea okwatija

¹² He'yiva'ea ji amombe'u pota pe me novīa. Emo ji ndakwatijapotari pe me. A'ereki ji aho pota pe pyri nhinhi'iġa pe me nehē tianderoryrory hete ti nghanenhomonhi'iġame nehē.

¹³ Peirū'ġa Tupana'ga remimo'ēhara'ġa – koroko ġa ojatykatyka avo Tupana'ga mboheteavo jipi Jesus'gareheve'ġa – ġa omondouka onhi'iġa pe me.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U GAIOVA'EA PE Terceira Carta de João

¹ Ji ko Jesus'gareheve'ga ndepiakatuharamo ako. Nhiirũ, Gaio, kiro ji ikwatijari nde ve. Ji oroarõ hete tuhẽ ko nde.

² Nhiirũ, u katu ndepy'a. A'ereki nde erejiko hete Jesus Cristo'ga rehe. A'ero ji ei Tupana'ga pe: “Tipyry pa ti Gaio'ga pe. Titetirũyme ti ga,” a'e ji nhinhi'iga Tupana'ga pe nde repyga.

³ Jirory hete ji nhaneirũ'ga nuḡandurame avo. A'ereki ḡa nde mombe'u ji ve. “Oko katu Gaio'ga,” ei ḡa. “A'ereki ga oko hete a'itituhẽva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi,” ei ḡa nde mombe'gwovo.

⁴ Ji mbohory hete ji henduvame nanongara jipi. A'ereki ḡa omombe'u jira'yra'jave'ga ndekoa a'itituhẽva'ea rupi.

Joãova'ea ombohete Gaiova'ea

⁵ Nhiirũ, nhaneirũ'ga ojiko nde rehe. A'ereki nde erepokopoko ḡa. Hajiheve'ga vehevi nde erepokopoko jipi nhaneirũ'ga.

⁶ Avo urame ḡa imombe'ui ore ve neremiarõa ojihe ore jatykarama Tupana'ga mboheteavo. Piry po ti nde nanongara'ga pokogi jipi nehẽ imondovo mbatera ḡa pe ḡa hoḡahorame pe hugwi nehẽ. Imondokaturame po ti Tupana'ga nhimohẽhetei pe ndehe nehẽ.

⁷ A'ereki ḡa ombojoapiapi cidades ogwovo Cristo'ga mombe'gwovo ḡa pe. Ohorame ḡa ndopyhygi mbatera Cristo'gareheve'garũive'ga hugwi.

⁸ Nhande reki Cristo'gareheva'ero timbuhuruka nanongara'ga nhaneronga pe hamo imondovo mbatera ḡa pe hamo. Nahã po ti nhande ḡa moirũirũi ḡa horame a'itituhẽva'ea mombe'gwovo.

Joãova'ea omboja Diótrfesva'ea rehe

⁹ Akwatija ji nhinhi'iga imondovouka Cristo'gareheve'ga pe ikwehe novĩa – kiroki ḡa ojatyka Tupana'ga mboheteavo pevo. Emo Diótrfes'ga ndokoi orenhi'iga rehe. A'ereki ga onhimongo potaruhu jara'ga hohe.

¹⁰ Nurã jhorame pe pyri po ti ji imombe'ui pe me garekote'varuhua nehẽ. A'ereki ga e'iteheuhu imojateheavo ore rehe. Johe'i hete ko Diótrfes'ga rekote'varuhui no. A'ereki ga nombuhurukari ojipyri hajiheve'ga nhaneirũ'ga. Igwete pendeheve'ga ḡa mbuhurukapotarame ga gwovahoguhu pendeheve'ga mondovo pea hugwi. “Tojivyra'javyme ti ḡa nhande pyri nhande jatykarama Tupana'ga mboheteavo,” e'i tehe Diótrfes'ga.

Joãova'ea ombohete Demétriova'ea

¹¹ Nhiirũ, okote'varuhuve'ga ndupi rũi ti eho. Eho ti okokatuve'ga ndupi. Kiroki ḡa oko katu – ḡa ko Tupana'gareheva'ero oko. Kiroki ḡa oko te'varuhu – ḡa ndokwahavi Tupana'ga.

¹² Nhandeirũ'ga nhaporemõ ombohete Demétrio'ga pyry hete ga javo. Garekoa a'itituhẽva'ea rupi omboukwaha hete garekokatua. Ore orombohete ga no. Nde erekwaha oreremimombe'ukatua.

Mbapavamo Joãova'ea okwatija

¹³ He'yiva'ea ji amombe'u pota nde ve novĩa.

¹⁴ Emo ji ndakwatijapotari nde ve jihopotarahiva ḡwaramo kotihĩ pe pyri pe ndepiaga. A'ero po ti nhande nhomonhi'inhi'igi nehẽ.

¹⁵ Tu katu ti ndepy'a. Avo've'ğa nhaneirũ'ğa omondouka onhi'ğa nde ve. Emondouka ti nhinhi'ğa enhipavẽive'ğa pe nhaporemo nhaneirũ'ğa pe.

JUDASVA'EA OMOMBE'U AHE VE Carta de Judas

¹ Ji ko Judasramo Tiago'ga reki'yramo. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe jate ji rekoi. Kiro ji ikwatijari imondovouka nhinhi'iga pe me. Tupana'ga pe mo'emo'ẽ ojive ġa po ti jireheva'ero oko javo. Tupana'ga pe arõ hete nhandervete'ga. Igwete Jesus Cristo'ga pe nderekokatui pe mbojikoguka ojihe. Pe me ji akwatija a'ero imondovouka nhinhi'iga pe me.

² Tupana'ga ti tapeporogwety hete. Tonogatu hete ti ga pepy'a. Ga ti tapearõ hete pe nderekokatuavo nehẽ no.

Ahembo'ehara'ga Tupana'ga nhi'igatyviva'ea rehe

³ Nhiirũ, akwatija pota hete ji pe me oji'i novĩa. Amombe'u pota ji pe me nhandejikoga Cristo'ga rehe. Emo ji ndakwatijara'javi reki a'ea pe me. A'ereki ojipe'ga oho pe pyri pe mbo'eavo jatyviva'ea rehe. Nurã ji ei jiyvyteri pe oji'i: "Akwatija po ji ojipea ġa pe hamo a'itituhẽva'ea mombe'gwovo hamo."

A'ea ji akwatija kiro imondovouka pe me tapemombe'umbe'u aha ti ojipe'ga pe jipi a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua. Tupana'ga okwahavuka pa nhande ve Cristo'ga mombe'ua ikwehe jireheve'ga ti tokwaha javo.

⁴ Emo pembo'eatyvive'ga oko pepyteri pe kiro okote'varuhuve'ga. Igwete ġa pe moandyandyi. "Oromombe'u katu ore Cristo'ga," ei ġa pe me o'mbero. Igwete ġa ei: "Xako te'varuhu ti. A'ereki Tupana'ga omomyry ahe ve jipi. Imomyryva ġwaramo po ti ga nombahyukari nhande ve nehẽ nhande rekote'varuhurame nehẽ," e'i tehe ġa jipi. Ga ndokoi reki Jesus Cristo'ga rehe. Ga jate koi nhandervihavuhetero nhandepojykaharetero. Ymya Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ikwatijari ġa mombe'unhoġwenondeavo hako. "Tupana'ga po ti ombahyuka okote'varuhuve'ga pe nehẽ," ei ahe ikwatija hako.

⁵ Pe pekwaha pa a'ea. Emo ji takwahavukara'ja pe me. Ymya nhandepojykaharete'ga israelitasva'ea rerohokatui Egitopeva'ea gwyra hugwi ahe mongovo hako. Emo ga aerẽ israelitasva'ea momanoi onhi'iga reroviare'yname hako.

⁶ Oro yvagipeve'ga – kiroki ġa onhiroyrõ koji'i ore oroko pota huvihavamo javo – ġa ndopytai opohia gwuhava hugwi. A'ero Tupana'ga ġa mongi ġa noġa ypytunahivuhua pype ġa mombytavo avuirama Cristo'ga ti te'i ġa pe javo. "Ohoa'javame yvya koty po ti Cristo'ga ei ġa pe nehẽ: 'Peko te'varuhu hete pe'," ei Tupana'ga ġa mombe'gwovo.

⁷ Oro cidadepeva'ea no, Sodomapeva'ea Gomorraveva'ea ojipepeva'ea no – kiroki cidades ojopyjopyri u hako. Ahe kõ akoja'ga javijitehe yvagipeve'ga. Hahy po ti ahe ve nehẽ no. A'ereki ahe ndoakwahavihu ojogwerekote'varuhuavo. Akwaimba'ero memenhuhũ ġa ojogwerekote. A'ero Tupana'ga ahe mbokajukapavi cidades rehereheve hako. Tikwaha po nhande a'ero hamo. Tupana'ga po ti ombahyuka okote'varuhuve'ga pe hahyva'ea ruvihava pype tata pype avuirama nehẽ.

⁸ Ahe javijitehe ko akoja'ga pembo'eatyvive'ga. Oayvahi ko ġa mbatera okirame upa. "A'ea rehe ore ikwahahetei," e'i tehe ġa. A'ero ġa nhimongote'varuhui ojogwerekote'varuhuavo. Nohendukatupotari ġa huvihava'ga nhi'iga. E'i te'varuhu ġa yvagipeve'ga pe.

⁹ Miguel'ga ki a'e te – ga ko Tupana'gapyrive'ga nduvihavuhuro oko yvagi pe – ga nde'ite'varuhui Diabo'ga pe hako. Miguel'ga horame Moisés'va'ea ra'oa rehe Diabo'ga ruri ga pyri javo. A'ero ġa jogwayvayvari ahera'oa rehe. Emo Miguel'ga nde'ite'varuhui Diabo'ga pe ereko te'varuhu hete nde jave'yima ga pe. Miguel'ga e'i reki ga pe: “Tupana'ga gwe ti te'i nderekote'varuhua pe imbohahyavouka nde ve nehē,” ei ga Diabo'ga pe hako.

¹⁰ Pembo'eatyvive'ga ki a'e te e'i te'varuhu ġwembikwahavipyre'yima pe. Ga ko mbiara'javuhuva'ea. A'ereki mbiara ndojapyakai ġwemimbotarimo okookovo. Nahanahã ġa ndekoi ġwemimbotarimova'ea rupi jate no. A'ero ġa nhimongote'varuhupavi. Nahã po ti ġa nhimondoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehē pembo'eatyvive'ga.

¹¹ Hahy tuhē po ti ġa pe nehē. A'ereki ġa oho Caimva'ea rupi okote'varuhuavo. Balaãova'ea javijitehe ko ġa jatyvi oko itambere'ia potaruhuavo onhimbote'varuhuavo. Coréva'ea javijitehe ko ġa nohendupotari gwuvihava'ga nhi'iġa. A'ero po ti Tupana'ga ġa mondoi ahe javijitehe hahyva'ea ruvihava pype nehē no pembo'eatyvive'ga.

¹² Jesus'gareheva'ero pe pehopeho i'gwovo ojopyri. A'ea rupirupi pe ei: “Xajapyakaa'ja ti Jesus'ga manoagwera rehe kiro,” pe'ji pe. Ite'varuhu hete a'ero pembo'eatyvive'ga hoi i'gwovo pe pyri. A'ereki ġa o'ua'u ojihe jate okovo. Ga ko amana rovapitymbyguhua ja no – kiroki nombuhuri amana. A'ereki vvytua gweroho imongyre'yima. A'ero po nhande ei jupe: “Hovapitymbyguhu tehe a. Ndokyri.” A'ea ja ko pembo'eatyvive'ga ndekoi. E'ie'iteheuhu ġa. Emo ġa nomombyryvi ojipe'ga pe.

Pembo'eatyvive'ga ko yva javijitehe no i'ae'ỹva'ea. “I'a kiro i'ahava rupi,” xa'e nhande jupe novã. Emo ndi'ai reki. A'ea javijitehe ko pembo'eatyvive'ga. “Omombe'u katu ġa kiro mbatera,” xa'e nhande ġa pe novã. Emo ġa nomombe'ukatui reki. Yva ndi'ai. A'ero po nhande hekyi jypya reheve imombo. Omano hete reki yva a'ero. Pembo'eatyvive'ga ko omanova'ea javijitehe a'ero. A'ereki tegwete ġandekokatua. A'ero po ti Tupana'ga ġa mombori hahyva'ea ruvihava pype nehē.

¹³ Pembo'eatyvive'ga ko typepemuhã javijitehe ypihua ruvihava rehe. Yvyruhua rurame typepemuhã imbotyui imombo ite'varuhuva'ea hembe'yva rehe. Na jitehe pembo'eatyvive'ga imboukwahavi okote'varuhua onhinotĩ'yima. Ndipoyjayjare'ymuhũ reki ġa novã.

Pembo'eatyvive'ga ko jaytata'ia javijitehe – kiroki jaytata'ia ohoteheuhu. Nanongara ndohokatujuhu jipi. Nurã ahe ndojikogi hehe a'ea oho tehe javo jupe. Pembo'eatyvive'ga na jitehe ndokokatui jipi. Nurã nhande ndiajikogi ġa ndehe. Tupana'ga gwereko ypytunahivuhua ġa pe topyta ti ġa a'ea pype avuirama javo.

¹⁴ Ojikwe Enoqueva'ea omombe'u pembo'eatyvive'ga hako. Ahe ko Adãova'ea rymymnova'ea hako. Adãova'ea jypy oko. Aerẽ Adãova'ea rymymnova'ea ra'yrava'ea ko Cainãva'ea. Cainãva'ea rymymnova'ea ra'yrava'ea ko Enoqueva'ea – kiroki ahe omombe'u nhoġwenonde pembo'eatyvive'ga hako. “Nhandepojkaharete'ga po ti uhu nehē ojipyrive'ga pavẽi yvagipeve'ga pavẽi.

He'yjuhu ranuhũ po ti gapyrive'ga onhimongyavo nehē,” ei ahe.

¹⁵ “Uhu po ti ga javo vvyakotyve'ga pe nhaporemonehē.

Okote'varuhuve'ga pe po ti ga ei:

‘Peko te'varuhu pa pe,’ e po ti ga nehē,” ei ahe.

“‘Pe'e te'varuhu pe ji ve no pejikote'varuhuavo,’ e po ti ga ġa pe nhaporemonehē,” ei Enoqueva'ea pembo'eatyvive'ga mombe'unhoġwenondeavo hako.

¹⁶ Pembo'eatyvive'ga ko e'ie'iuhu onhiroyromo. Gwemimbotaruhua rupi ko ga ndekoi. Onhimboheteuhu ga ja'java ojipe'ga pe. Ga ombohete tehe ojipe'ga no toko ti ga kiro nhaneremimbotarimova'ea rehe javo.

Aheremimomoranduva

¹⁷ Nhiirũ, pejapyaka ti Jesus Cristo'ga moirũhara'ga nhi'igagwera rehe. A'ereki ga omombe'u nhoḡwenonde pembo'eatyvive'ga ikwehe.

¹⁸ Igwete ga ei pe me: “Aerẽ Cristo'ga rura'java renonde po ti ga ndekoi pe pyri nehẽ. Igwete po ti ga pe nderekomemui nehẽ,” ei Jesus'ga moirũhara'ga. “Gwemimbotaruhua rupi po ti ga ndekote'varuhui nehẽ,” ei ga pembo'eatyvive'ga mombe'gwovo ikwehe.

¹⁹ Nanongara'ga pe mbojipe'ape'a ojohugwi jipi. Gwemimbotarimo ga ndekoi. Tupana'ga ra'uva ndokoi ga pyri.

²⁰ Pe ki a'e te pejiko Cristo'ga rehe. Cristo'ga mombe'ua ko pyry hete. Penhombojikojiko hete ti ga rehe a'ero. Penhiĩ ti Tupana'ga pe gara'uva popoakarimo.

²¹ Tupana'ga nhande arõ hete. Peko ti garemiarõa rehe a'ero. Pe'ji ti ojohupe: “Jesus Cristo'ga po ti nhande porogwety nehẽ. A'ero po ti ga nhande rerohoi ojipyri avuirama nehẽ,” pe'ji ti ojohupe.

²² Peporogwety ti ga – kiroki ga ndogweroviarhi Cristo'ga mombe'ukatua.

²³ Jara'ga oho hahyva'ea ruvihava viara rupi. Pe'ji ti ga pe a'ero: “Peho ḡwerĩ pe hahyva'ea ruvihava pype. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Cristo'ga rehe,” pe'ji ti ga pe. Hendukaturame penhi'iga po ti pe ga mongoi Tupana'ga viara rupi nehẽ. Peporogwety ti jara'ga no – kiroki ga opotaruhu okote'varuhuavo. Ga porogwetygame ti pejapyaka katu pejihe tapekoi ti gandekote'varuhua rupi no, a'e ji pe me.

Timbohete ti Tupana'ga

²⁴ Tupana'ga pe mbopopoaka tokote'varuhuyme ti ga javo. Ga po ti pe nderohoukari ojipyri yvagi pe nehẽ no. Ndapekote'varuhua'javi'i po ti pe. A'ero po ti pe ndoryndoryhetero garuvihavuhuhetea pyri nehẽ.

²⁵ Gaha jate ko Tupanetero nhanembopiro'yharamo. Timbohete ti ga a'ero Jesus Cristo'gareheva'ero ḡwaramo nhandepojoykaharete'gareheva'ero ḡwaramo. A'ereki ga pyry hete nhanderuvihavuhuhetero. Ga ipopoaka hete huvihavuhuhetero jara'ga hohe pa. Nahã ga rekoi ymya hako ga yvya japoe'ymame. Kiromo jate ga rekoi no. Aerẽ ti ga na jitehe nehẽ no. Timbohete ti ga avuirama a'ero nehẽ. Na tuhẽ. Amém.

TUPANA'GA REMBIEPIUKARA JOÃOVA'EA PE Apocalipse ou A Revelaçã de Deus a Joã

Joãova'ea okwatija gwembiepiapava

¹ Kiro ji ikwatijari Jesus Cristo'ga rembiepiukara ji ve. A'ea Tupana'ga gwepiuka Jesus Cristo'ga pe javo ga pe:

–Aereĩ ti nahanahã nehẽ. A'ea ti ehapiuka jireheve'ga pe nahã ti nehẽ aere'iva'ea javo. Ojiko ga ji rehe okovo nhinhi'iga rupi, ei Tupana'ga Jesus Cristo'ga pe. Tokwaha ti ga aere'iva'ea, ei ga ga pe.

–Kwa, ei Jesus Cristo'ga Tupana'ga pe.

A'ero Jesus Cristo'ga ei ojipyrive'ga pe yvagipeve'ga pe:

–Eho ti hepiuka aere'iva'ea jireheve'ga pe Joã'ga pe ikwahavuka ga pe nahã ti nehẽ javo, ei ga.

–Kwa, ei gapyrive'ga ua yvya koty ji pyri.

Ovahema ji pyri gapyrive'ga ei:

–Aereĩ ti nahanahã nehẽ, ei ga ji ve hepiuka aere'iva'ea ji ve.

A'ero ji hepiepiapavi ikwahava.

² Kiro ji ikwatijari ikwahavuka nhirembiepiapava Tupana'gareheve'ga pe. Akwatija ji Tupana'ga remimombe'uukara. Akwatija ji a'itituhẽva'ea Jesus'ga rembiepiukara.

³ Piry hete ga pe – kiroki ga omonhi'ĩ a'ea nhirembikwatijara herovia okovo nhirembikwatijara rupi nahã tuhẽ ti javo. Nahãva'ea imbegwee'yma gwaramo po pyry hete ga pe – kiroki ga gwendu nhirembikwatijara herovia okovo nhirembikwatijara rupi nahã tuhẽ ti javo.

Joãova'ea okwatija cidadespeva'ea pe

⁴ Ji ko Joãoramo. Kiro ji ikwatijari pe me Tupana'gareheva'ea pe imondovouka pe me. Pejiko pe ga rehe pejatykavo tihendu ti Tupana'ga nhi'iga javo. Sete ko pejatykahava Ásiapeve'ga gwyrri pe. Pevo ti ji imondoukari nhirembikwatijara pe me nehẽ.

Agwamo Tupana'ga oko. Ymyahũ ga oko hako. Aerẽ ti ga ruri nehẽ no. Kiro ji ei: Ga ti tomomyry pe me. Tonoğatu ti ga pepy'a no, a'e ji.

Tomomyry ti Tupana'ga ra'uva pe me inoğatuavo pepy'a, a'e ji. Tupana'ga ra'uva hekoĩ garovai pyteri pe ga'apykavakatua pyri. Oapyga pevo Tupana'ga jukwahavamo aheruvihavuhetero. Seteva'ea ja ko Tupana'ga ra'uva.

⁵ Jesus Cristo'ga ti tomomyry pe me, a'e ji. Tonoğatu ti ga pepy'a, a'e ji. Hupi katu Jesus Cristo'ga Tupana'ga kwahavukari ahe ve. Piry ahe ganhi'iga reroviari a'ero. Omanoheterẽ ga na'ẽ okwerava'ja hete omanove'ga mbogwerava'java renonde. Ga ko yvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga nduvihavuhete'ga.

Timbohete ti ga! Ga nhande arõ hete. Ga ohy nhanderekote'varuhua nhande hugwi gwekoa reka'vogukarame ojukahara'ga pe omanomo nhande repyga.

⁶ Ga nhande mongo toko ti ga aheruvihavamo javo. Ga e'i nhande ve: “Peko ti jiruva'ga nhi'iga rupi.” A'ea ga e'i nhande mongovo toko ti ga ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe javo.

A'ero ji ei: Timbohete tuhẽ ti Jesus Cristo'ga jipi! Toko ti ga yvyakotyve'ga nduvihavuhetero jipi yvagipeve'ga nduvihavuhetero no. Toko ti ga nhaporemo ganhi'iga rupi jipi. Na tuhẽ! Amém! a'e ji.

⁷ Pehendu ti! Aerē ti ga rura'javi yvaḡatiḡa pavēi nehē. Yvyakotyve'ḡa nhaporemō ti ga repiagi ga rura'javame nehē. Gakutuhara'ḡa no – kiroki ḡa ojuka ga – ḡahã ti ga repiagi nehē. Ojehe'o ti ḡande'ynde'yja'ḡa nhaporemō okyhyjiavo okoveveuhuavo garura ḡwaramo.

Kwa. Na tuhē a'ero! a'e tuhē ji. Amém!

⁸ Kiro Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga ei:

– Ji ypy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Jypyva'ea pe ji ei Alfa, ei ga. Mbapavamo ji ako jahykavamo Ômega. Mbapavava'ea pe ji ei Ômega, ei ga. Aḡwamo ji ako. Ymyahũ ji ako hako. Aerē ti ji ruri nehē no. Yvyakotyve'ḡa hohe ji popoakahetero jitekovo ḡanduvihavuhuhetero. Yvagipeve'ḡa hohe ji rekoi no jitekovo ḡanduvihavuhuhetero, ei Jesus Cristo'ga.

Joãova'ea gwepia Jesus Cristo'ga

⁹ Jihi ko Joãoramo. Jihi ko peirũa jijikoga ḡwaramo Jesus Cristo'ga rehe pe ja. Hahya Tupana'ga arõe'ÿve'ḡa omondo pe me Jesus Cristo'ga jikoty'aro ḡwaramo pe pavēi. Ji ve ḡa omondo hahya no Jesus Cristo'ga jikoty'aro ḡwaramo ji pavēi. Peko pe Tupana'ga nhi'iḡa rupi. Jihi ako ganhi'iḡa rupi no. A'ereki Jesus Cristo'ga ojikoty'a nhande pavēi. Penhimomirana pe. Jihi anhimomirana no. A'ereki nhandejikogypyagwera jate Jesus Cristo'ga ojikoty'a nhande pavēi nhande pokoga.

Ji Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uro ḡwaramo ḡa ji mondouka ypa'ouhũ me Patmos pe tomombe'ua'javyme ti ga Tupana'ga nhi'iḡa javo. Ji Jesus Cristo'ga mombe'uro ḡwaramo ḡa ji mondouka pevo.

¹⁰ Pevo Tupana'ga ra'uva ji pojykatatui domingo rupi. Jirakykwera koty ji henduvi ganhi'iḡahyahiva. Trombeta ja ga nhi'iḡahyahivi javo:

¹¹ – Kiha ti nde erehepia nehē – a'ea ti ekwatija livro pype imondovo ojatykave'ḡa pe Ásiapeve'ḡa gwyri pe. Sete ko ḡacidades. Pero koi tuvi ḡajatykahava. Kiro ji imombe'ui nde ve cidades rera: Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadélfia, Laodicéia, ei ga jirakykwera koty.

¹² Ma'ḡa onhi'ĩ ra'e? a'e ji jijirovaga ga koty. Jijirovagame ji hepiagi hyapehava. Sete ko hyapehava ouro apopyra.

¹³ Hyapehava pyteri pe ji ga repiagi. Ga rekoi ga ja – kiroki yvyakotyve'ga yvagipeve'ga no. Ipukuhu gapira okwava gapya pyvõ. Oku'ayvira ga omongi imondovo opoti'a rupi. Ouro apopyra ko gaku'ayvira.

¹⁴ Ga atimbavamo. Ovelha rava itiḡahivuhu. A'ea ja hete ga atimbavamo. Amana'java'ea neve itiḡahivuhu. A'ea ja ga atimbavamo. Hendy'jandy'ja gareakwara tata ja.

¹⁵ Gapya rendy'jahetero metal ja bronze ja ḡa metal mbukumbukuheterame fornalha pype tata pype toroapo ti metalkatuva'ea javo. Na jitehe gapya rendy'jahetero. Onhi'iḡahyahivuhu ga typojuhetea pyambua ja hete.

¹⁶ Opo pe ojohukoty rũi ga herekoi jaytata'ia. Sete ko jaytata'ia. Gajurua rupi ihemi haimbejovaiva'ea itakyhea'javuhuva'ea. Garova hendy'jahetero kwara ja. Kwara hendy'ja hete ahaji katu. Na jitehe garova hendy'jahetero.

¹⁷ Ga repiagame ji ari gapya pyri omanove'ga ja jikyhyjiavo ḡwaramo ga hugwi. A'ero ga pokogi ji rehe opoa pyvõ ojohukoty rũi. Kiro ga ei ji ve:

– Terekyhyji ti ji hugwi. Jihi ako jipe jypyva'ero. Jihi ako mbapavava'ero.

¹⁸ Avuirama ji rekoi. Amano hete ji. Ji repia kiro. A'ereki ji akoji. Nane'ymi ti ji rekoi nehē. Duas chaves ji areko. Nurã huvihavamo ji ei okote'varuhuve'ḡa pe: Pemanō ti. Huvihavamo ji ei ḡa pe no: Peho ti omanove'ḡa gwyri pe okote'varuhuva'ea gwyri pe, a'e ji ḡa pe, ei ga. Pevo rũi ji amondo okokatuva'ea, ei ga.

¹⁹ —Nurã, João, ekwatija ti enhimbiepiaga mombe'gwovo, ei ga ji ve. Ekwatija ti aġwamova'ea mombe'gwovo nahanahã kiro javo. Ekwatija ti aere'iva'ea mombe'gwovo no nahanahã ti nehẽ javo, ei ga.

²⁰ —Kiro ji imombe'ui onhimiva'ea ikwahavuka nde ve, ei ga ji ve. Nde erehepia jaytata'ia jipo pe jijohukoty rõi. Sete ko jaytata'ia. Seteve'ġa pe Tupana'gapyrive'ġa pe ji ei jaytata'ia. Gahã yvagipeva'ero omombe'u Tupana'ga nhi'iġa gareheve'ġa pe. Kiroki gareheve'ġa ojatyka henduva ganhi'iġa cidades pe yvya koty – ġa pe ġa omombe'u. Sete ko ġacidades. Sete ko hyapehava no nerembiepiaga ouro apopyra. Tupana'gareheve'ġa pe cidadespeve'ġa pe ji ei hyapehava. Gahã okwahavuka Tupana'ga pyryva ojipe'ġa pe.

A'ea ga ei ikwahavuka onhimiva'ea ji ve.

2

Tupana'ga omondouka onhi'iġa ojiheva'ea pe Éfeso'peve'ea pe

¹ —João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Éfeso pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ġa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remi-mombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Éfeso pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iġa nde ve:

—Jihi reki apyhy jaytata'ia jipo pe jijohukoty rõi jigwojigwovo hyapehava pyteri pe. Sete ko jaytata'ia. Sete ko hyapehava no ouro apopyra.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Éfeso pe javo. Kiro koi ganhi'iġa ġa pe:

² —Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Peporavyky hete pe pejikovo nhinhi'iġa rupi penhimomiranama. A'ereki pe ndapepotari okote'varuhuve'ġa pepyteri pe. Ojipe'ġa uhu pe pyri pe mbo'epota ore ko Cristo'ga moirũharamo javo. A'ero pe ei: “Mara'ngu po ġa gamoirũhara'ġa? Mara'ngu po Tupana'ga ġa mbuhuruka nhande pyri tombo'e ti ġa onhi'iġa rehe? Tihepia ti,” pe'e pe. Gandeaporogita mombaragwahavame pe ikwahavi ġa'mbea. Nhimoirũhara'ġa rõi ko ġa, a'e ji, ei Jesus'ga.

³ —Penhimomirana pe pejikovo nhinhi'iġa rupi. Pejikoga ġwaramo ji rehe pe peporavyky pene'õe'yama.

⁴ Jypya pe ji arõhetei. Aġwamo pe ji aro'ĩ reki. A'ea ji ndapotari, ei Jesus'ga.

⁵ Pekwahava'ja ti a'ero. Tapekwahava'japigi ti no. Nahanahã pe peko katu jypya. A'ea rupi pe pyryvamo. A'ea ti pekwahava'ja pepohia pejikote'varuhua hugwi pejeaporogita rerojijyita ji arõhetea'java. A'ero ti pe ndekoi pejikoypyagwera rehe nehẽ. A'ero ti pe nhoarõhetea'javi pejikoheteavo nhinhi'iġa rupi pejogwerekokatuavo nehẽ, ei Jesus'ga. Po pe ndaperojijyi pejeaporogita, a'ero ti kotihĩ ji ruri javo pe me nehẽ. Ako ti ji ga ja nehẽ – kiroki ga gwekyi hyapehava tokoa'javyme ti pyte'mbia rehe javo. Ga ja ti ji rekoi pe me nehẽ tapekoa'javi ti Tupana'gareheva'ero javo, ei Jesus'ga.

⁶ —Ojipe'ġa oko te'varuhu Nicolau'ga ja gareheva'ero. Pe ndapepotahetei ġandekote'varuhua. Pe ipotare'yname pyry ji ve. A'ereki jihi ji ndapota-hetei ġandekote'varuhua no, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemō ti ere Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Éfeso pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

⁷ —Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ġa pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'ġa onhimomiranama jipi – gaha ti oho Tupana'ga pyri opytavo pevo avuirama nehē. Pevo ti ji jukari ga pe yva hugwi ahemongohava hugwi – kiroki yva o'ā Tupana'ga remityma pyteri pe ahererekokatuhava pyteri pe. I'urame ti ga nomanoa'javi nehē, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'ġa ojiheva'ea pe Esmirnapeva'ea pe

⁸ —João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'ġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Esmirna pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ġa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurā kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Esmirna pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'ġa nde ve:

—Jypyva'ero ji ako jipe. Mbapavava'ero ji ako. Amano hete ji. Aerē ji kwerava'javi.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'ġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Esmirna pe javo. Kiro koi ganhi'ġa ġa pe:

⁹ —Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Hahy hete pe me. Napembateri pe avo. Yvagi pe ki a'e te pe pereko pa.

—Akwaha ji ġa pe mbotegweterame. “Ore ko Tupana'gareheve'ero. A'ereki ore ko judeusramo,” ei ġa novia. Tupana'gareheve'ġa rūi ko ġa reki, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ġa nohendukatui Tupana'ga nhi'ġa. Ombopogwe ġa Satanás'ga reki onhimono'ono'oġa ganhi'ġa renduva, ei Jesus'ga.

¹⁰ —Tapekyhyji ti hahya hugwi, ei Jesus'ga. Pehendu! Aerē ti jararamo pe hoi cadeia pype nehē, ei Jesus'ga. Diabo'ga ti pe mondoukari ipype nehē okote'varuhuavo nehē. “Tahepia ti,” e'i ti Diabo'ga nehē. “Tahepia ti Esmirnapeve'ġa jikohetepiga Tupana'ga rehe nehē ji rekote'varuhurame ġa pe hahya mondovo ġa pe.” A'ea ti Diabo'ga ei pe ndepiaga ve nehē, ei Jesus'ga.

—Dez ti pe kiri hahyheterame pe me nehē. Tapejikopigi ti Tupana'ga rehe. Po pe manoi pejikopige'yma ġwaramo Tupana'ga rehe, a'ero ti ji pe mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemō ti ere Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Esmirna pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

¹¹ —Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ġa pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'ġa onhimomiranama jipi – gaha ti nomanoa'javi nehē. Ndohoi tuhē ti ga tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehē. A'ea ti ndahahi ga pe a'ero nehē, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'ġa ojiheva'ea pe Pérgamopeva'ea pe

¹² —João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'ġa Tupana'gareheve'ġa

pe cidade de Pérgamo pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ġa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Pérgamo pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iġa nde ve:

–Jihi reki areko haimbejovaiva'ea.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Pérgamo pe javo. Kiro koi ganhi'iġa ġa pe:

¹³ –Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Akwaha ji pegwyrã – perope Satanás'ga oko ġanduvihavuhuro. Pe ndapekote'varuhui reki pejikoe'yma ganhi'iġa rupi. Peko tuhē pe jireheva'ero pejikoheteavo ji rehe. Nurã ji ei: Napemoka'nhyimi tuhē pe jirera. Ndape'ei: “Orojiko pi ore Jesus'ga rehe orerekote'varuhua mombohara'ga rehe.” A'ea rũi pe ei, ei Jesus'ga.

–Antipas'ga ji mombe'ui ġa pe jipi no. Ga jikohetepige'yma ġwaramo ji rehe ġa ga jukai pepyteri pe – perope Satanás'ga oko ġanduvihavuhuro. A'ea rupi vehevi pe ndapekote'varuhui pejikoe'yma Satanás'ga nhi'iġa rupi reki. Pe ndapejikopigi ji rehe, ei Jesus'ga.

¹⁴ –Pepyteripeve'ġa pe mbo'e reki ite'varuhua rehe Balaãova'ea remimbo'ete'varuhua rehe. A'ea ji ndapotahetei, ei Jesus'ga. Jararamo pe ġa nderoviari pejikovo ġanhi'iġa rupi.

–Ymyahũ Balaãova'ea ei Balaqueva'ea pe hako: “Embo'e ti Israelva'ea rakykwepohara'ġa ite'varuhuva'ea rehe. Ere ti ġa pe a'ero to'u ti ġa mbiara – kiroki a'ea ġa omondo ha'angava rovai pyteri pe ġanemimbohete'hara pyteri pe. Togwereco ti ġa ġwembireko'ġarũive'ġa no. Nahã ti ere Israelva'ea rakykwepohara'ġa pe. A'ero ti ġa ndekote'varuhui okorame nenhi'iġa rupi. A'ero ti Tupana'ga pohiri ġa hugwi nehē,” ei Balaãova'ea Balaqueva'ea pe ymyahũ hako, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

¹⁵ –Jararamo pe perovia Nicolau'gareheve'ġa nemimbo'ete'varuhua pejikovo hupi. A'ea ji ndapotahetei no, ei Jesus'ga.

¹⁶ –Perojijyi ti pejeaporoġita pejipohia ġanemimbo'ete'varuhua hugwi ġa mondovo pejihugwi. Po pe ndaperojijyi pejeaporoġita, a'ero ti kotihĩ ji ruri pe pyri jitavuka pe me nehē. Ereki pe Balaãova'ea remimbo'ea rerovia Nicolau'gareheve'ġa nemimbo'ea rerovia no. Pe me nhaporemo ti ji tavukari haimbejovaiva'ea pyvõ nehē – kiroki haimbejovaiva'ea ohē jijurua rupi, ei Jesus'ga.

–A'ea nhaporemo ti ere Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Pérgamo pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

¹⁷ –Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ġa pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'iġa onhimomiranama jipi – ga pe ti ji jukari mbeju'ia'javuhuva'ea maná nhirembiepiukaripyre'yma nehē. Itatiġuhũva'ea po ti ji imondoi ga pe nehē. Itatiġuhũva'ea rehe ti ji ikwatijari garerapyahua. Gaha jate ti okwaha ojerapyahua nehē, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'iġa ojiheva'ea pe Tiatirapeva'ea pe

¹⁸ –João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Tupana'gareheve'ġa

pe cidade de Tiatira pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ġa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Tiatira pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'ġa nde ve:

–Jihi reki ako Tupana'ga ra'yra. Hendy'jandy'ja jireakwara tata ja. Jipy a heny'jandy'ja metal ja bronze ja tatapyeva'ea ja.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'ġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Tiatira pe javo. Kiro koi ganhi'ġa ġa pe:

¹⁹ –Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Penhoarõ hete pe. Pe ji arõhetei no. Pe poravyky pe pejopokoga pejikovo nhinhi'ġa rupi. Ndapejikohetepigi pe ji rehe penhimomiranama. Jypya pe poravykyi pejikovo nhinhi'ġa rupi. Aġwamo johe pe poravykyhetei, ei Jesus'ga.

²⁰ –Penhimbo'euka pe Jezabelhã pe. A'ea ji ndapotahetei. E'i hã: “Ji ko Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharamo,” e'i hã o'mbero. A'ero hã jireheve'ga mbo'ei ite'varuhuva'ea rehe pepyteri pe. Hã e'i: “Pyry pe penhimbireko'garũive'ġa nderekorame. Pyry pe i'urame mbiara ha'angava mbohetea rupiara,” ei hã o'mbero, ei Jesus'ga.

²¹ –A'ero ji ei hã pe ikwehe'i: Erojjyi ti ejeaporoġita epohia ejekote'varuhua hugwi. Terekoa'javi ti enhimbireko'garũive'ġa no. Terembo'ea'javi ti ojipe'ġa hehe. Terembopohirukara'javi ġa ji hugwi, a'e ji hã pe novã ikwehe'i, ei Jesus'ga.

–Hã nohendukatui nhinhi'ġa. Ndogwerojjyi hã ojeaporoġita opohire'yma okote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga.

²² –Pehendu ti! Aerẽ ti ji hã mombori onhinongava rehe. Kiroki ġa oko hãrekote'varuhua rupi – ġahã ti ji ġa mombo hã pyri. Hahy hete tuhẽ ti ġa pe a'ero nehẽ. Po ġa ojeaporoġita rerorjjyi opohia hãrekote'varuhua hugwi, a'ero ti ji namondoa'javi hahya ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga.

²³ Ajuka hete ti ji hãra'yra'ġa nehẽ no. A'ero ti jireheve'ġa nhaporemokwahavi. “Jesus'ga okwaha hete nhandeyvytera nhandepy'a no,” e'i ti ġa ji mombe'gwovo nehẽ, ei Jesus'ga. “Okwaha ga nhandereaporoġita nahanahã ġa oko javo. Po nhande rekote'varuhui, a'ero po ti ga imondoi hahya nhande ve nanani nehẽ. Po nhande rekokatui, a'ero po ti ga imombyryvi nhande ve nanani nehẽ,” e'i ti ġa ji mombe'gwovo nehẽ, ei Jesus'ga.

²⁴⁻²⁵ –Jezabelhã remimbo'ea pe ojipe'ġa ei: “Onhimiheteva'ea – akoja Satanás'ga okwaha hete.” A'ea ġa ei jupe, ei Jesus'ga. Pe ki a'e te pe ndapekoi hãremimbo'ea rehe ikwahave'yma Satanás'ga rembikwahava pejjupa Tiatira pe. Pe me ji ei Tupana'gapyrive'ga pe no: Akoja a'e ypy pe me ji ea'javi kiro. Nane'ymi ti peko Tupana'ga nhi'ġa rupi jate penhimomiranama nehẽ. Nahã pe ndekojepei. Na jitehe ti nane'ymi peko jirure'yname pe pyri nehẽ, ei Jesus'ga. Ojipea rehe ti ji nanhi'ġi nehẽ nahanahã ti peko jave'yma, ei Jesus'ga.

²⁶ –Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'ġa onhimomiranama okovo nhinhi'ġa rupi jipi onhimarane'yname – gaha ti ji ga mbopopoaka ga mongovouka yvyakotyve'ġa nduvihavamo nehẽ, ei Jesus'ga.

²⁷ Ga pe ti ga hendukatuukahetei onhi'ġa nehẽ.

Ahe ja – kiroki ahe onupã ojipe'ga yvyra pyvõ metalva'ea pyvõ toho ti ga nhinhi'ġa rupi javo

– ahe ja ti ga hendukatuuka ġa pe onhi'ġa nehẽ.

Nhaepepoa ndipopoakari tujuga apopyra ahe ika'mbika'mbiheterame.

Na jitehe ti yvyakotyve'ga ndipopoakari ga pe
ga hendukatuukarama ga pe onhi'iga nehẽ.

Nahã ti ji ga mongoukari nehẽ toko ti ga ganduvihavamo ji ja javo. A'ereki na jitehe jiruva'ga ji mongo jipe ji mbopopoaka tohendukatuuka ti ga ga pe onhi'iga okovo ganduvihavamo javo, ei Jesus'ga.

²⁸ —Ga pe ji imondoi jaytata'iuhua nehẽ – kiroki hendy'ja ko'ema koty. Pyry hete ti ga pe a'ero nehẽ, ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemu ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Tiatira pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

²⁹ —Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

3

Tupana'ga omondouka onhi'iga ojiheva'ea pe Sardespeva'ea pe

¹ —João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Sardes pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Sardes pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iga nde ve:

—Jihi reki areko Tupana'ga ra'uva. A'ea ko seteva'ea ja. Jihi reki apyhy jaytata'ia no seteva'ea.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Sardes pe javo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Ikwahave'yama ojipe'ga ei pe me: “Peko pyry pe. A'ereki pe peko Tupana'ga nhi'iga rupi.” Jihi reki a'e pe me: Ndapekopyryvi pe. A'ereki pe ndapejirokwari pejikovo Tupana'ga nhi'iga rupi.

² —Pejirokwa ti pejeaporoğita kwahava. Peko gwere pe Tupana'ga nhi'iga rupi. Pejirokwa ti xakopigyme ti ganhi'iga rupi javo. Penhimbopopoaka ti xako ti koji'i hete ganhi'iga rupi javo. A'ea ji ei pe me. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Ga ndokoi nhinhi'iga rupi nhaporemu,” ei ga.

³ —Tapemoka'nhyimi ti. Pe'ji ti pejive: “Nahanahã nhande jikogi Tupana'ga rehe ga imombe'urame ganhi'iga nhande ve. Aerẽ nahanahã jitehe nhande jikogi ga rehe ganhi'iga reroviaheteavo.”

—Nahã ti pe'ji pejive pejikopige'yama Tupana'ga rehe penhimomiranama. Peko hete ti ganhi'iga rupi. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejeaporoğita rerrojijyita, ei Jesus'ga.

—Po pe ndapejirokwari pejeaporoğita kwahava rehe pejeaporoğita rerrojijyita rehe nehẽ, a'ero ti ji ruri pe pyry pe ji mboha'uve'ymame. Ahe nombaha'uvi iporomive'ga ndurame. Ahe ja ti napemboha'uvi ji rurame nehẽ. Aerẽ ti ji ruri imondovo ite'varuhua pe me pendekote'varuhuro gwaramo nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴ —Jararamo pe ndapekote'varuhui cidade de Sardes pe. Gwihã ji apota hete. A'ero ti pe ndekoi ji pyry imongiavo pepitigahivuhuva'ea. A'ereki pe pepyry, ei Jesus'ga.

⁵ —Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama jipi – ga pe jitehe ti ji imondoi tapy'ynhapitigahivuhuva'ea nehẽ emongi ti javo.

Tupana'ga okwatija garera livro pype yvagi pe tuhu ti ga ji pyri upa avuirama javo. Ndahyvi ti ji garera jugwi nehê. Ga pe ti ji ei nehê: Ndehe ko jireheva'ea. A'ea ti ji ei ga pe jiruva'ga nhinhi'iğa renduvame nehê Tupana'gapyrive'ğa henduvame no, ei Jesus'ga.

–A'ea nhaporemô ti ere Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Sardes pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

⁶ –Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ğa pe a'ero, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'iğa ojiheva'ea pe Filadélfiapeva'ea pe

⁷ –João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ğa pe yvagipeve'ğa pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iğa Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Filadélfia pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ğa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ğa pe cidade de Filadélfia pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iğa nde ve:

–Jihi reki jipyry hete, ei Jesus'ga. Jihi reki ji ako a'itituhêva'ea mombe'uharamo. Jihi reki ji areko chave Daviva'ea apoa israelitasva'ea ruvihavuhuva'ea apoa, ei Jesus'ga. Ji hovapytymba'vogame ojipe'ğa nohovapytymi a'ero, ei Jesus'ga. Ji hovapytymame ojipe'ğa nohovapytymba'vogi a'ero, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iğa Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Filadélfia pe javo. Kiro koi ganhi'iğa ğa pe:

⁸ –Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Pepopoaka'ri pe. Emo nhinhi'iğa rupi pe ndekoi. Ndape'ei ojipe'ğa pe: “Ore ko Jesus'gareheva'ea rui.” A'ea rui pe ei, ei Jesus'ga. Nurã ji pe mondoukari tomombe'u ti ğa Tupana'ga nhi'iğa javo. A'ero ti pe hopehoi Tupana'ga nhi'iğa mombe'gwombe'gwovo ojipe'ğa pe nehê. Tegwete pemombihava Tupana'ga mombe'ua hugwi.

⁹ –Pehendu ti! Kiroki ğa e'i o'mbero: “Ore ko Tupana'gareheva'ero. A'ereki ore ko judeusramo” – ğahã ko Tupana'gareheva'ea rui reki. A'ereki ğa nohendukatui Tupana'ga nhi'iğa. Onhimopogwe ğa Satanás'ga rehe onhimono'ono'oğa ganhi'iğa renduva, ei Jesus'ga. Pe pyri ti ji ğa mbuhurukari pe mboheteavouka. Nurã ti ğa nenypy'andurugi pepya pyri nehê pepyry hete pe ore hohe javo. Pe me ti ğa ei nehê: “Gaha pe arõ hete Jesus'ga!” e'i ti ğa pe me nehê, ei Jesus'ga.

¹⁰ –Peko pe nhinhi'iğa rupi penhimomiranama ji erame pe me: Penhimomirana ti. Nurã ti ji pe nderekokatui pe a'nguavo ite'varuhuva'ea hugwi ite'varuhuva'ea rurame yvyakotyve'ğa ndehe nhaporemô nehê. Uhu ti ite'varuhuva'ea imboukwahava yvyakotyve'ğa ndeaporoğita nehê, ei Jesus'ga.

¹¹ –Nambegwei ti ji rura'javi nehê. Tapejikopigi ti ji rehe a'ero. Po ti pe jikopigi ji rehe nehê, a'ero ti ojipe'ga ndopyhygukari pe me imbuhutehea nehê. Gwihã Tupana'ga imbuhupotari pe me, ei Jesus'ga.

¹² –Kiroki ga ğwendu katu Tupana'ga nhi'iğa onhimomiranama jipi – gaha ti ji ga rerohoi yvagi pe ga mongoheteavo Tupana'ga pyri avuirama Tupana'ga rongga pe gambohetehei pe nehê. Okyta ja ti ga pytakatui pevo okaturo. Ndohoa'javi ti ga nehê, ei Jesus'ga. Jiruvihavuhuhete'ga rera Tupana'ga rera ti ji ikwatijari ga rehe nehê. Ga rehe ti ji ikwatijari

jiruvihavuhuhete'ga cidade rera nehẽ no – kiroki cidade ti uhu yvaga hugwi Tupana'ga hugwi cidadepyahua Jerusalém nehẽ. Jirerapyahua ji ikwatijari ga rehe nehẽ no, ei Jesus'ga.

–A'ea nhaporemo ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Filadélfia pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

¹³ –Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga.

Tupana'ga omondouka onhi'i'ga ojiheva'ea pe Laodicéiapeva'ea pe

¹⁴ –João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'i'ga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Laodicéia pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Laodicéia pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'i'ga nde ve:

–Jihi ko a'itituhẽva'ea mombe'uhara, ei Jesus'ga. Ambojiko ji ga jijihe, ei Jesus'ga. Ji ve Tupana'ga oapouka yvaga yvya rehe ve mbatera apovouka.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Laodicéia pe javo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

¹⁵⁻¹⁶ –Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Pe ndapejirokwari reki pejoryvamo ji rehe. Pejoryjory hete ti ji rehe a'ero. Po pe napendoryndoryhetei ji rehe, a'ero po ti peko te'varuhu hete ji ve hamo. Ahe i'upotarama iroyxağahiva'ea, a'ero iroyxağahive'ỹva'ea ahe ndopotari onyvuna ojuru hugwi. Ahe i'upotarama hakuheteva'ea, a'ero hakuhete'ỹva'ea ahe ndopotari onyvuna ojuru hugwi. Na jitehe ti ji ndapepotari jipohia pe hugwi nehẽ. A'ereki pe napendoryndoryhetei ji rehe. Emo pe ndapekote'varuhuhetei ji ve no, ei Jesus'ga.

¹⁷ –Pe'e pe: “Nhanembate nhande. Tireko hete nhande. Ndopavi nhande hugwi. Nurã ti tipyhygyme ojipea nhandejive,” pe'e pe novĩa, ei Jesus'ga.

–Na rũi pe ndekoi, ei Jesus'ga. Pehe ndapekwahavihu. Ite'varuhu hete pe me reki. Peoria'i reki pe pejikovo imbatere'ỹve'ga ja reki, heakwagweve'ga ja reki, ipire'ỹve'ga ja reki. Pe ndapekwahavi reki nhanembate nhande javo.

¹⁸ –Nurã kiro ji pe moğitai. Ji pyri ti pejo embuhu ji ve javo, ei Jesus'ga. Ji hugwi ti pepyhy ouro imbokatupyra tatapypeva'ea. A'erame tehe ti pe mbateramo tuhẽ nehẽ, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji amondo tehe pota he'yjuhuva'ea pe me. Ji hugwi ti pepyhy tapy'ynhapitigahivuhuva'ea. A'erame tehe ti pe ndapekoa'javi ipire'ỹve'ga ja nehẽ. A'ero ti ojipe'ga ndohepiaga'javi pepire'yma nehẽ. A'ero ti pe napenhinotĩa'javi nehẽ, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji amomboruka pota pendekote'varuhua pe hugwi pe mombyrypota toko pyry ti ga ji ja javo. A'ero jipyryva a'e ji pepitigahivuhuva'ea pe, ei ga. Ji hugwi ti pepyhy mohağa nhandya imongyavo pejeakwara rehe, ei Jesus'ga. A'erame tehe ti pe hepiakatui nehẽ, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji akwahavuka pota nhimombe'ukatua pe me.

¹⁹ –Nhiremiarõheteve'ga pe ji nhi'igahyi imondovo hahya ga pe toko katu ti ga javo, ei Jesus'ga. Nurã ti pejirokwara pejeaporoğita rerojijyita pepohia pejikote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga.

20 –Pehendu! Kiro ji ami mytu'ẽ me, ei Jesus'ga. Ji kwajikwari porta rehe nhinhi'ĩga kiro ji ruri javo. Kiroki ga ġwendu ji nhi'ĩgame hovapytymba'voga ji ve – garonga pype ti ji reki nehẽ. Ka'arugame ti ore i'ui orojogwerokupa a'ero nehẽ, ei Jesus'ga. A'ea ji ei ikwahavuka pe me pejiko ti ji rehe javo. A'ero ti ji jikoty'ari pe pavẽi nehẽ, ei Jesus'ga.

21 –Ahendu katu ji Tupana'ga nhi'ĩga nhinhimomiranama jipi, ei Jesus'ga. Jiruva'ga pavẽi ji apygi ga'apykavakatua rehe jitekovo aheruvihavuhetero. Na jitehe ti ga apygi ji pavẽi – kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'ĩga onhimomiranama jipi. Gaha ti ji ga reroho yvagi pe ga mboapyga ji pavẽi jiapykavakatua rehe ga mongovo nehẽ toko ti ga aheruvihavamo javo, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

–A'ea nhaporemō ti ere Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Laodicéia pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

22 –Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ġa pe a'ero, ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemō Jesus'ga imombe'upavi ji ve.

–Tupana'gapyrive'ġa ti tomombe'u Tupana'gareheve'ġa pe cidadespeve'ġa pe Tupana'ga rembiepiukara ji ve – kiroki sete ġacidades yvya koty, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

4

Ombohete ġa Tupana'ga yvagi pe

1 Aerẽ jirekorame yvya koty ji hepiagi yvate yvaga pype. A'ereki ojipe'a jipe porta'java'ea yvagi pe. A'ero ji ga renduvi – kiroki ga onhi'ĩġypy ji ve. Trombeta ja ga nhi'ĩġahyahivi javo ji ve:

–Herejo avo yvagi pe, ei ga. Nahanahã ti toko nehẽ. A'ea ti ji hepiukari nde ve aerẽva'ea nehẽ, ei ga ji ve.

2 Kotihĩ Tupana'ga ra'uva ji pojkakatui ji rerogwovo yvagi pe. Nanime pevo yvagi pe aheruvihavuhete'ga apykavakatua ġa omondo imohina. A'ea rehe ga'apykavareheve'ga apygi okovo aheruvihavuhetero ahe mongomongovo onhi'ĩga rupi.

3 Itakatua ja jasje ja sardônio ja ga rendy'jandy'javamo. Ga'apykava arimo yvagahavuhua rekoi. Yvagahavuhua hendy'jandy'ja itakatua ja esmeralda ja.

4 He'yjuhu aheapykava ga'apykava atimana itena. A'ereki ga oko aheruvihavuhetero oapyga oapykava rehe. Vinte e quatro ko aheapykava. Ga'apykava teni mbyteri pe a'ero. Ahepia ji huvihavuhu'ġa. Pevo ġa apygi aheapykava rehe he'yive'ġa vinte e quatrove'ġa. Ġa omongi tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea oina. Akanitara ouro apopyra ġa omongi no huvihavuhuro ġwaramo.

5 Ga'apykava hugwi iveraveravi onaranaraġa onhi'inhi'ĩga. A'ereki ga oko aheruvihavuhetero. Yhyga'java'ea hendy'pu irupe'i ga'apykava rovai pyteri pe ga rekoro ġwaramo aheruvihavuhetero. Sete ko yhyga'java'ea. Gara'uva pe ji ei yhyga'java'ea. Seteva'ea ja ko gara'uva.

6 Ga'apykava rovai pyteri pe hekoi ypihua ruvihava'java'ea vidro'java'ea apopyra. Typy katu hete ypihua ruvihava'java'ea cristal ja.

Quatrove'ġa nhatimani ga'apykava upa ga pyri okovo mbyteri pe ga rekoro ġwaramo aheruvihavuhetero. Gwe'yjuhuro ġandeakwara ihygahivi ġa ndehe ġakambypya koty ġakupepytera koty no.

7 Quatrove'ġa ko nahã: Ojipe'ga rekoi ja'gwara'java'ea ja leão ja. Ojipe'ga rekoi touro ja. Ojipe'ga rova rekoi akwaimbae'ga rova ja. Ojipe'ga rekoi

kwanduhua ruvihava'java'ea ja a'ea oveverame. Nahã tuhẽ quatrove'ga ndekoi upa ga pyri.

⁸ Gapepoa oatimamba ġa. Quatrove'ġa naġanani ġapepoa ko seis. Gwe'yjuhuro ġandeakwara ohygahi ġa ndehe ġayvyteri pe no. Ndopytu'ui'i'i ġa javo arimo ypytunimo no. A'ereki nane'yimi ġa e'ie'i:

—Pyry hete ga! Pyry hete ga!

Pyry hete aheruvihavuhuhete'ga Tupana'ga!

Koji'i ga popoakahetero ojipe'ġa hohe pa.

Ga tehe oko aheruvihavuhuhetero, ei ġa.

Ymyahũ ga oko hako.

Aġwamo ga oko.

Aerẽ ti ga ruri nehẽ.

A'ea ġa ei jipi onhi'imbige'yma ga rehe.

⁹ Nahã ġa ga'apykavareheve'ga mboukwahavi tikatu hete ti ga javo. Nahã ġa ga mbohetei. Ga pe ġa ei:

—Ndepyry hete nde ore rerekokatuavo.

A'ea ġa ei ga'apykavareheve'ga pe ga mboheteavo – kiroki ga oko avuirama okovo aheruvihavuhuhetero.

¹⁰ Ga erame na ga pe akoja'ġa huvihavuhu'ġa vinte e quatrove'ġa – ġahã ġwenypy'anduru ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe avuiramave'ga rovai pyteri pe ga rekoro ġwaramo aheruvihavuhuhetero. Nahã ġa nenypy'andurugi gaha pyry hete nhande hohe javo. Nahã ġa ga mbohetei hekyita oakanitara ouro apopyra imondovo inoġa garovai pyteri pe ga ko nhanderuvihavuhuhete'ga javo.

¹¹ Ga mboheteavo ġa ei ga pe:

—Ndehe jate ndepyryhetero orepojkaharetea.

Ndehe jate ti ahe tanemboukwaha a'ero

gaha tikatu hete javo.

Tanembohete ti ahe.

Tereko ti aheruvihavuhuhetero epopoakaramo.

A'ereki nde ereapo pa

tanhimohẽ ti hehe javo.

Nde ipotaro ġwaramo hekopavi a.

Ejive nde ereapo pa.

A'ea ġa ei ga pe gworygworyvamo ga rehe.

5

Cordeiro'jave'ga ope'a imamanipyra

¹ Kiro ji hepiagi imamanipyra livro ga'apykavareheve'ga po pe aheruvihavuhuhete'ga po pe. Gapo pe gajohukoty rũi imamanipyra livro hekoi. Livro gwereko ikwatijara mbyteri pe i'arimo no. Tuju'gia apopyra pyvõ ga hovapytymukari livro raka'e. Sete ko tuju'gia apopyra. Tuju'gia apopyra arimo herekoi ikwatijara no tope'ayme ti ahe livro hepiage'yma ipype javo.

² Ipopoakaheteve'ga Tupana'gapyrive'ga ji ga repia yvagipeve'ga. Hahyahi ganhi'iġa ga erame tohendu pa ti ġa nhinhi'iġa javo. Gaha e'i:

—Maġa pyry hete huvihavuhuhetero? Pyry hete ti ga ruri ipe'avo livro nehẽ. Toka'mbika'mbi ti ga tuju'gia apopyra nhaporememo livro pe'avo, ei ga.

³ Ndipe'ahavi tuhẽ reki. A'ereki ahã pyryheteve'ġa huvihavuhuhete'ġa. Ndokoi ġa livro pe'aharamo yvagi pe. Ndokoi ġa livro pe'aharamo yvya koty. Ndokoi ġa livro pe'aharamo yvya gwyri pe no. Ndokoi tuhẽ ġa ikwatijara repiakaramo a'ero.

⁴ Nurã ji jehe'oi ranuhũ. A'ereki ġa gweka nanongara'ġa novĩa. A'ereki ahã pyryheteve'ġa huvihavuhuhete'ġa. Nurã ahã ġa livro pe'aharamo. Ahã ġa ikwatijara monhi'iharamo a'ero – kiroki ikwatijara oko livro pype. Ahã tuhẽ ikwatijara repiakara'ġa a'ero.

⁵ A'ero huvihavuhu'ġa – kiroki vinte e quatrove'ġa – ġande'yja'ga ei ji ve:

–Terejehe'oi. Ehepia Judáva'ea rakykwepohara'ga. Ga pe nhande ei ja'gwara'jave'ga leão'jave'ga. A'ereki ga ipopoaka aheruvihavuhuhetero. Ga ko Daviva'ea rakykwepohara'ga. Nurã nhande ei ga pe: Garembopyya ko Daviva'ea aheruvihavuhuva'ea. Ojirovia hete ga ovya omanoa hugwi okwerava'java okovo. Nurã ti gaha tope'a livro ika'mbika'mbiga tujuga apopyra nhaporemõ – kiroki seteva'ea, ei ga ji ve.

⁶ Kiro ji Judáva'ea rakykwepohara'ga repiagi tuhẽ. Pevo ga ami ġapyteri pe. Aheruvihavuhuhete'ga apykava pyri ga ami ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe okovo quatrove'ġa ndovai pyteri pe no vinte e quatrove'ġa ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ġa ndovai pyteri pe. Ga repiagame ji ei: Ga ko cordeiro ja jukapyra ja – ġwia ġa ojuka imondovo ikwava'ẽhava arimo. Sete ko garatĩa. Cordeiro ratĩa ja ko garatĩa. Ipopoaka hete ga a'ero aheruvihavuhuhetero. Sete ko gareakwara no. Tupana'ga ra'uva pe ji a'e gareakwara. Seteva'ea ja ko gara'uva. Tupana'ga omondomondo gwa'uva yvyakotyve'ġa gwyri pe nhaporemõ takwaha pa ti ji ġandekoa pevo javo.

⁷ Kiro cordeiro'jave'ga ruri ipyhyga livro ga'apykavareheve'ga poa hugwi gajohukoty rui ga apygame okovo aheruvihavuhuhetero.

⁸ Ga livro pyhygirẽ ġa nhinoġi upa ojevapyvo vyva rehe garovai pyteri pe. Ga mboheteavo ġa nhinoġi pevo quatrove'ġa vinte e quatrove'ġa pavẽi. Gwetakwera ja ġa herekoi imonhi'ihava harpa. Nhaetingy'a'java'ea ġa gwereko no. Nhaetingy'a'java'ea ko ouro apopyra. Ipyhe hekoi incenso perfume apopyra. Tynahẽ a'ero. Perfume a'e ji Tupana'ga remimo'ẽhara'ġa nhi'igã pe ġa nhi'igame Tupana'ga pe.

⁹ Kiro quatrove'ġa vinte e quatrove'ġa pavẽi, ġa nhimby'yi ipyahuva'ea rehe. Onhimby'yita ġa ei cordeiro'jave'ga pe:

–Ndehe ko pyryheteve'ea aheruvihavuhuhetea no.

Nurã ndehe epyhy livro ika'mbika'mbiga tuju'gia apopyra.

A'ereki nde erejijukauka heka'voguka ejekoa yvyakotyve'ġa ndepyga.

Nahã nde ġa mbopiro'yi ġandekote'varuhua hugwi ġa mongovo

toko ti ġa Tupana'gareheva'ero javo.

Nahã ko nde yvyakotyve'ġa hugwi ġa mo'emo'ẽi, ei ġa onhimby'yita.

Gande'ynde'yja'ġa hugwi nhaporemõ nde ġa mo'emo'ẽi.

Kiroki ġa ojoatyatyvi ġanhi'igã – ġa hugwiugwi nhaporemõ nde ġa mo'emo'ẽi.

Ojipe'ġa hugwi nhaporemõ nde ġa mo'emo'ẽi.

Yvyakotyve'ġa gwyġagwyripeve'ġa hugwi nhaporemõ nde ġa mo'emo'ẽi.

Nahã ko nde yvyakotyve'ġa mo'emo'ẽi Tupana'ga pe, ei ġa onhimby'yita.

¹⁰ Nde ġa mongomongoi toko ti ġa aheruvihavamo javo.

Nde ġa mongomongoi toko ti ġa ikwava'ẽharamo javo.

A'ero ti ġa ndekoi aheruvihavamo vyva koty yvyakotyve'ġa ndepiakatuavo hendukatuuca ġa pe Tupana'ga nhi'igã nehẽ.

A'ea ġa ei onhimby'yita cordeiro'jave'ga pe quatrove'ġa vinte e quatrove'ġa pavẽi.

¹¹ Kiro ji Tupana'gapyrive'ġa ndepiagi ġa nenduva. He'yjuhu ranuhũ ġa onhi'igã milhões de milhõesve'ġa. Oatimamba ġa ga'apykavareheve'ga apykava upa quatrove'ġa atimambava upa no huvihavuhu'ġa atimambava upa no.

¹² Hahyahi Tupana'gapyrive'ga nhi'iga ga erame:
 –Pyry hete cordeiro'jave'ga jukapyra'jave'ga.
 Gaha ti toko aheruvihavuhetero opopoakaramo.
 Gaha ti toko imbateva'ero herekovo pyryva'ea.
 Gaha ti tokwaha hete onhimombaragwahava.
 Gaha ti tipopoaka hete.
 Gaha ti timbohete.
 Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.
 Gaha ti tohoryory hete, ei ga nhaporemo.
 A'ea rehe nhaporemo Tupana'gapyrive'ga nhi'igi javo cordeiro'jave'ga mbo-
 heteavo gaha pyry hete ga hohe pa javo.

¹³ Kiro ji henduvi Tupana'ga rembiapohara'ga nhaporemo – kiroki ga oko
 yvagi pe yvya koty no yvya gwyri pe no ypihua ruvihava pype no mbatera
 pavēi. Gahā mbatera pavēi e'i pa:
 –Tohoryory hete ti ga'apykavareheve'ga jipi cordeiro'jave'ga pavēi.
 Gahā ti timbohete jipi.
 Gahā ti timboukwaha jipi tikatu hete ti ga javo.
 Gahā ti toko nhandervihavuhetero jipi.
 A'ea nhande ei ga'apykavareheve'ga mboheteavo nhandervi-
 havuhete'ga mboheteavo.
 A'ea nhande ei cordeiro'jave'ga mboheteavo no, ei ga mbatera pavēi.
 A'ea rehe nhaporemo Tupana'ga rembiapohara'ga nhaporemo ga nhi'igi javo
 mbatera pavēi.

¹⁴ Kiro quatrove'ga ei:
 –Na tuhē! Amém!
 Kiro vinte e quatrove'ga huvihavuhu'ga nhinoği upa ojavapyvo yvya rehe
 avuiramave'ga mboheteavo.

6

Tuju'gia apopyra

¹ Kiro ji hepiagi cordeiro'jave'ga ika'mbigame tuju'gia apopyra.
 Ojipejiva'ea ga ika'mbigi. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga nhi'igi. Ga
 renduvame ji ei: Poro inaraği ovuhu, a'e ji. A'ereki hahyahi ganhi'iga ga
 erame:

–Herejo!

² Nanime ji hepiagi cavalo tiguhūva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – gaha gw-
 ereko u'yva. Kiro akanitara mondohava ga pe. A'ea ahe ono otavukarame.
 Nurā ga ikwahavi omondoa. Nurā ga ei:

–Tatavuka ti ji, ei ga.

A'ero ga ndopojihuvi ogwovo atavuka hete ji javo gapopoakara mombiga.
 Otavuka hete ga gapopoakara mombiga a'ero.

³ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga ren-
 duvi quatrove'ga nde'yja'ga. Mokōi ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera
 a'ero. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga ei:

–Herejo!

⁴ A'ero ojipea cavalo hoi igwağuhūva'ea. Kiro cavalo arimove'ga
 mbopopoakahava itakyhea'javuhuva'ea mondohava no hehanhuhūva'ea
 mondohava ga pe. Nurā ga ikwahavi omondoa. Nurā ga ei:

–Aho ti ji vyvakotyve'ga mbojoapitipitiuka nehē, ei ga ogwovo.

⁵ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga ren-
 duvi quatrove'ga nde'yja'ga. Três ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera
 a'ero. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga ei:

—Herejo!

Nanime ji hepiagi cavalo jypivuhuva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – ga gwereko imombohyitava opo pe.

⁶ Kiroki ga oko quatrove'ga pyteri pe – gaha ji ahendu. Kiro ga ei cavalo arimove'ga pe:

—Momi itambere'ia aheporavykyhava ikwepykava – kiroki ikwepykava ahe opyhy oporavykyrame ara rupi ve. Momi jitehe itambere'ia um litro de trigo apopyra rehe pão rehe – kiroki pão ahe o'u ara rupi ve. A'ereki he'yjuhu ko itambere'ia mbatera rehe kiro, ei ga. Momi itambere'ia aheporavykyhava ikwepykava – kiroki ikwepykava ahe opyhy oporavykyrame ara rupi ve. Momi jitehe itambere'ia três litros de trigo'java'ea apopyra rehe cevada apopyra rehe pão rehe – kiroki pão ahe o'u ara rupi ve. A'ereki he'yjuhu ko itambere'ia mbatera rehe kiro, ei ga. Terembote'varuhui ti yva'ia oliveira yva'ia. A'ea ko ahe oapo ikavamo azeiteramo, ei ga. Terembote'varuhui ti ojipea yva'ia videira yva'ia. A'ea ko ahe oapo vinhoramo, ei ga cavalo arimove'ga pe.

⁷ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga renduvi quatrove'ga nde'yja'ga. Quatro ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera a'ero. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga ei:

—Herejo!

⁸ Nanime ji hepiagi cavalo jukyryuhuva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – garera ko Ahemanoa. Ojipe'ga hoi ga reviri. Garera ko Omanove'ga gwyrá. Omanove'ga gwyrá'ga hoi Ahemanoa'ga reviri tuhẽ ogwovo ga rupi. Kiro gambopopokahava. Nurã ikwahava omondoá ga ei ojohupe:

—He'yjuhu ranuhũ vvyakotyve'ga. Quatro ko ga ndekondekorame gapyteri pe nanani ojipejive'ga ti nhande tiapitiuka. Nahanahã ti nhande he'yive'ga apitiuka nehẽ. Jara'ga ti nhande tiapitiuka haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ nehẽ. Jara'ga ti nhande tiapitiuka ty'ara pe nehẽ. Jara'ga ti nhande tiapitiuka karugwate'varuhua pe nehẽ. Jara'ga ti nhande tiapitiuka ka'gwyripeva'ea pe nehẽ, ei Ahemanoa'ga Omanove'ga gwyrá'ga pavẽi.

Nahã ti ga popoakahetero Ahemanoa'ga Omanove'ga gwyrá'ga pavẽi he'yive'ga apitiuka nehẽ a quarta parte dos vvyakotyve'ga apitiuka nehẽ.

⁹ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ahera'uva repiagi he'yjuhuva'ea. Cincó ko garembika'mbigagwera a'ero. A'ero kiroki ahe vvyakotyve'ga rembijukapyrava'ea – a'ea ra'uva ji ahepia ikwava'êhava gwyrá he'yjuhuva'ea. Yvyakotyve'ga ahe jukai. A'ereki Tupana'ga rehe ojikoga gwaramo ahe omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga. Omombe'u ahe Jesus'ga ga pe no okokatuavo. Nurã vvyakotyve'ga tiruahũro ahe ve ahe mbopohipapota Tupana'ga hugwi. Ahe pohire'ymame ga ahe jukai.

¹⁰ Kiro hahyahi ahera'uva nhi'iga i'erahe Tupana'ga pe he'yjuhuva'ea.

—Oreruvihavuhetero ndehe ndepyry hete, e'i ahera'uva. Nde nhi'igi a'itituhẽva'ea rehe, e'i. Maranime ti nde ei orejukahara'ga pe vvyakotyve'ga pe ga ndehe ore repyga imondovo hahyva'ea ga pe? e'i ahera'uva Tupana'ga pe.

¹¹ Kiro imondohava ahera'uva pe ahepipukuhuva'ea mondohava tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea mondohava. He'yjuhuva'ea ra'uva inainani herekoi opitiġahivuhuva'ea a'ero. A'ereki oko katu gworygworyva onhimomiranama.

Kiro koi imombe'uhava ahera'uva pe no:

—Tukatu ti pepy'a kiro, e'i. Koji'i ti pepytu'u tomano ti peirũ'ga pe ja ua avo nehẽ javo, e'i. Penhimanoe'ymame pe pemombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga

yvya koty Jesus'gareheva'ero. Na jitehe peirũ'ğa imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iga kiro yvya koty Jesus'gareheve'ğa, e'i. Peirũ'ğa ti tonhi'ĩpo'ru pa Tupana'ga nehẽ. Nurã ti yvyakotyve'ğa tojuka peirũ'ğa mbopohipota Tupana'ga hugwi nehẽ. A'ero ti peirũ'ğa manoi opohire'yma Tupana'ga hugwi nehẽ.

A'ea ko imombe'ua ahera'uva pe.

¹² Kiro ji hepiagi cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra. Seis ko garembika'mbigagwera a'ero. A'ero yvya igwygwyhetei. Kwara jyp-ivuhuro tapy'ynhapirypivuhuva'ea ja bode ravaypivuhua apopyra ja a'ero. Jahya igwağuhũro aherekoa ja a'ero.

¹³ Yvaga hugwi jaytata'ia ndurundurugi yvya rehe a'ero. Onduru jaytata'ia yva'ia monduruga ja. Yvyturanuhũa yva figueira imogwygwymame omondurunduru jugwi figo jakyruhuva'ea. Na jitehe jaytata'ia indurugi.

¹⁴ Yvaga jipe'ahetei onhimamana ogwovo a'ero livro mamanipyra ja ahe imamaname imondovo. Yvytyruhua imbojipe'ahava ypa'õa imbojipe'ahava no a'ero. Yvytyruhua nhaporem ojiyi ypa'õa nhaporem no.

¹⁵ A'ero yvyakotyve'ğa nhimimi okyhyjiavo. Ganduvihavuhu'ğa no jukwahave'ğa no imbateve'ğa no soldados'ğa nduvihavuhu'ğa no ipopoakaheteve'ğa no ojipe'ğa no – kiroki ipiro'ye'ỹve'ğa ға ға mboporavykyuka ға mbopohirukare'yma ojihugwi, kiroki ға oporavyky ojive jate no ipiro'yve'ğa – ғаһã nhaporem onhimimba yvytyvytyruhua rupi itakwaruhua pype itaruvihava pyteri pe no.

¹⁶ Yvytyruhua pe ға ei itaruvihava pe no:

–Pehi ti ore rehe ore mima ға hugwi. Kiroki ga oapy oapykava rehe yvagi pe okovo aheruvihavuhuhetero – ga hugwi ore nhimipotari torerepiagyme ti ga. Kiroki ga omano cordeiro ja jukapyra ja – ga hugwi ore nhimipotari no tuhuryme ti ga ore pyri. A'ereki ga onhimonha'nga hete ore rehe, ei ға.

¹⁷ A'ereki kiro ғanduhava tuhẽ. Kiro ti ға nduri a'ero onhimonha'ngaheteavo yvyakotyve'ğa ndehe nehẽ. Ndorepopoakari po ti ore ға pe oropapava nehẽ, ei ға okyhyjiavo.

7

Tupana'ga rembikwatijaripyra nongava

¹ Aerẽ ji hepiagi Tupana'gapyrive'ğa amame yvya koty yvagipeve'ğa. Quatro ko ға. Quatrove'ğa ko nahã: Ojipe'ga ami tyapyra koty. Ojipe'ga ami nhimbya koty. Ojipe'ga ami kwara pora koty. Ojipe'ga ami kwara kia koty. Nahã quatrove'ğa hepiakatupavi yvytua yvya koty. Quatro ko yvytua. Ga nağanani ipyhygi yvytua topejupejuyme ti yvytua yvya koty javo.

–Topejuyme ti yvytua yvya rehe ypiahua ruvihava rehe no yva rehe nehẽ no, ei ға.

² Kiro ji hepiagi ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ga jiupirame kwara pora hugwi ogwovo yvagi pe. Gwereco ga Tupana'ga rembikwatijaripyra nongava avuiramave'ga rembikwatijaripyra nongava. A'ea pyvõ ga ono Tupana'ga rembikwatijaripyra yvyakotyve'ğa ndehe ғаһã ko Tupana'gareheve'ğa javo. Hahyahi Tupana'gapyrive'ga nhi'iga ga erame quatrove'ğa pe – kiroki ға opyhy yvytua. Kiro ғambopopokahava. Nurã ikwahava omondoa ға ei ojohupe:

–Timbote'varuhu ti yvya ypiahua ruvihava no, ei ға.

Ga pe Tupana'gapyrive'ga onhi'igahyahi.

³ –Tapembote'varuhui ve ti yvya ypiahua ruvihava no yva no, ei ga. Na ore inoği na'ẽ nhanderuvihavuhuhete'ga rembikwatijaripyra gareheve'ğa

ndetovapya rehe. A'ea ti ore torono ġa ndehe garembikwatijariipyra non-gava pyvõ ġahã ko Tupana'gareheve'ġa javo, ei ga ġa pe.

—Kwa, ei ġa.

⁴ Ga inombavirẽ ġa ndehe ji henduvi ga imombe'urame. Imombe'gwovo ga ei:

—He'yjuhuranuhũve'ġa ndehe ġa inoġi Tupana'ga rembikwatijariipyra cento e quarenta e quatro milve'ġa ndehe. Ga ko Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwepohara'ġa, ei ga.

⁵⁻⁸ Doze ko Israelva'ea ra'yrava'ea oko huvihavamo. Ahera'yrava'ea rakykwepohara'ġa gwereko Israelva'ea ra'yrava'ea rera jitehe. Ga ko nahã a'ero:

Judá'ġa

Rúben'ġa

Gade'ġa

Aser'ġa

Naftali'ġa

Manassés'ġa

Simeão'ġa

Levi'ġa

Issacar'ġa

Zebulom'ġa

José'ġa

Benjamim'ġa.

Nahã Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwepohara'ġa, ei ga. Ganaġanani ko doze milve'ġa. Ga ndehe inainani Tupana'gapyrive'ġa inoġi Tupana'ga rembikwatijariipyra ġahã ko Tupana'gareheve'ġa javo, ei ga.

He'yjuhuranuhũve'ġa omongi tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea

⁹ Aerẽ ji hepiagi he'yjuhuranuhũve'ġa vvyakotyve'ġa. Ndahepiapavi ji ġa. A'ereki ġa he'yjuhu ranuhũ. Ga nduripei ogwyogwyripeve'ġa hugwi nhaporemõ. Ga nduripei gwe'ygwe'yja'ġa hugwi nhaporemõ no. Ojipe'ġa hugwi nhaporemõ ġa nduripei no. Kiroki ġa ojoatyatyvi ġanhi'iġa - ġa hugwiugwi nhaporemõ ġa nduripei no. Kiro ġa ami ga'apykavareheve'ga apykava rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe. Cordeiro'jave'ga rovai pyteri pe ġa ami no. Omongi ġa opipukuhuva'ea tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea. Gwerekõ ġa pindova rova opõ pe.

¹⁰ Hahyahi ġanhi'iġa ġa erame:

—Tupana'ga nhanderuvihavuhuhete'ga oapy oapykava rehe aheruvihavuhuheterõ.

Gaha cordeiro'jave'ga pavẽi,

ġahã jate omombo hete nhanderekote'varuhua nhande hugwi

nhande mombyryva avuirama nhande rerua avo yvagi pe.

Nurã nhande ġa mbohetei, ei ġa.

¹¹ Kiro Tupana'gapyrive'ġa nhaporemõ ġa ami ga'apykava atimambava huvihavuhũ'ġa atimambava no quatrove'ġa atimambava no. Tupana'gapyrive'ġa nhinoġi upa ojovapyvo yvya rehe ga'apykava rovai pyteri pe ga mboheteavo Tupana'ga ko nhanderuvihavuhuhete'ga javo.

¹² A'ero ġa ei:

—Na tuhẽ! Amém!

Tohoryory ti Tupana'ga nhanderuvihavuhuhete'ga.

Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti tokwaha hete onhimombaragwahava.

Ga pe ti xa'e: Ndepyry hete nde ore pokoga.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti toko nhanderuvihavuhuhete'ga.

Gaha ti tipopoaka hete.

Na tuhẽ ti nhanderuvihavuhuhete'ga toko avuirama nehẽ.

Na tuhẽ! Amém! ei Tupana'gapyrive'ga Tupana'ga mombe'gwovo.

¹³ Kiro huvihavuhu'ga nde'ya'ga ei ji ve:

–Ma'ga po ga – kiroki ga omongi opipukuhuva'ea tapy'ynhapiti'gahivuhuva'ea? Ma hugwi ga nduri? ei ga.

¹⁴ –A'ero ji ei ga pe: Ji ndakwahavi. Ndehe erekwaha huvihavuhuro. Emombe'u ti ji ve a'ea, a'e ji.

Imombe'gwovo ga ei ji ve:

–Ga pe hahy hete ranuhũ raikwehe. Hahyhetea hugwi ga nduri. Cordeiro'jave'ga rehe ga jikohetei. Ga ojijukauka heka'voguka gwekoa omanomo ga ndepyga tamombo ti ji gandezote'varuhua ga hugwi ga mombyryva javo. Ga ndepyga ga gwekoa reka'vogukaro gwaramo gapira ti'gahivuhuro kiro. A'ereki ga ojiko hete ga rehe okokatuavo herovia ga manorame ga ndepyga ga mombyryva, ei huvihavuhu'ga imombe'gwovo.

¹⁵ Nurã ga ndekoi Tupana'ga rovai pyteri pe

ga apygame oapykava rehe aheruvihavuhuhetero.

Ypytunimo ga ndekoi ganhi'iga rupi garonga pype gambohete'hava pype arimo no.

A'ero ti ga rui gapyteri pe ga a'nguavo nehẽ, ei huvihavuhu'ga.

¹⁶ Ty'ara ti ndojukaa'javi ga nehẽ.

Ndoygweja'javi ti ga nehẽ.

Ndopo'rua'javi ti ga kwarahyahiva nehẽ.

Nombohakuvyugukara'javi ti ga ga pe nehẽ no, ei huvihavuhu'ga.

¹⁷ A'ereki cordeiro'jave'ga gwepia katu hete ga

okovo ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe.

Ojikwahavuka ti ga ga pe nehẽ.

Nahã ti ga ga mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ, ei huvihavuhu'ga.

Gakwahava pe ji ei:

O'u ga yhyryva ahemongohava.

A'ero ga ndekoi avuirama Tupana'ga pyri, ei huvihavuhu'ga.

Tupana'ga ti ihypavi gandeahya gandeakwara hugwi nehẽ.

Ndojehe'oa'javi ti ga nehẽ.

A'ero ti ga ndokovevehua'javi nehẽ, ei huvihavuhu'ga ji ve.

8

Mbapavava'ea tuju'gia apopyra

¹ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ga nhaporemo onhi'imbi hete. Sete ko garembika'mbigagwera a'ero. Meia hora po ihoi ga nhi'ige'ymame, a'e ji mo henduve'yma.

² Kiro ji ga ndepiagi Tupana'gapyrive'ga seteve'ga – kiroki ga o'ã Tupana'ga rovai pyteri pe okoheteavo ganhi'iga rupi yvagipeve'ga. Kiro trombetas mondohava seteve'ga pe. Sete ko gatrombetas a'ero.

³ Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ruri o'ama ikwava'ehava pyri. Gwereco ga hyrua incenso perfume apopyra kaja ryrua ouro apopyra. Kiro perfume apopyra mondohava ga pe he'yjuhuva'ea mondohava. Nurã ga ei ikwahava omondo:

–Tambokai ti ji perfume ikwava'ehava arimo nehẽ, ei ga.

A'ea ga ei ikwava'ēhava pe ouro apopyra pe – kiroki oko ga'apykavareheve'ga apykava rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga apykava rovai pyteri pe.

–Tupana'ga remimo'ēhara'ga nhaporemo onhi'i Tupana'ga pe, ei ga. Tamondo ti ji gānhi'iga perfume reheve ikwava'ēhava rehe nehē, ei ga.

A'ero ga imbokai ipyhyga perfume apopyra kaja ryrua opo pe.

⁴ Ikairame tatati'ga ihoi ikaja ryrua hugwi ogwovo Tupana'ga remimo'ēhara'ga nhi'iga pavēi ojiupia ogwovo Tupana'ga rovai pyteri pe.

⁵ A'ero Tupana'gapyrive'ga ipe'ai tata ikwava'ēhava hugwi imotynyhema ikaja ryrua. Yvya koty ga imombori tata. Kiro inhi'inhi'igi onaranara'ga overaverava. Ogwygwy hete yvya a'ero.

Sete trombetas

⁶ Seteve'ga Tupana'gapyrive'ga – kiroki ga gwereko trombetas – gahā onhimboavujikwe tipy ti trombetas javo.

⁷ Kiro ojipejive'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'yja'ga. A'ero itati'guhūa'java'ea mombohava amana royxagahiva'java'ea mombohava yvya koty tata mombohava pavēi. A'ero ikyri itati'guhūa'java'ea tata pavēi yvya koty. A'ea pavēi aherekoa jihe'ari ohia yvya koty no. Yva he'yjuhu hete ranuhū yvya koty. Trēs'va'ea pyteri pe nanani ojipejiva'ea okai. Nahā a terça parte dos yva okai yvya no. Okai pa nhungwava no.

⁸ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'yja'ga. Mokōi ko ganembipyagwera a'ero. A'ero vytyra ruvihavuhua'java'ea momborukahava yvya koty ypihua ruvihava pype. Hendy ko vytyra ruvihavuhua'java'ea. Paivouhu hete ranuhū ipukuhua ihoi ypiahu ruvihava pukuhua ihoi yvya koty. He'yjuhu hete ranuhū quilômetros. Ypihua ruvihava pype trēs quilômetros pyteri pe nanani ojipeji quilômetro yhya onhimbote hegoro. Nahā a terça parte do ypihua ruvihava onhimbote hegoro.

⁹ Yhyapora he'yjuhu hete ranuhū ypihua ruvihava pype yvya koty. Trēs yhyapora pyteri pe nanani ojipejiva'ea manoi yhyapora. Nahā a terça parte dos yhyapora omano. Yharuhua he'yjuhu hete ranuhū ypihua ruvihava rehe no. Trēs yharuhua pyteri pe nanani ojipejiva'ea ihoi ypy pe oka'nhyama yharuhua. Nahā a terça parte dos yharuhua oho ypy pe.

¹⁰ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'yja'ga. Trēs ko ganembipyagwera a'ero. A'ero jaytata'ihua hehanhuhūva'ea ihiri yvya koty yvaga hugwi. Yhyga ja jaytata'ihua ikai ohia paranauhūa pype. Paranauhūa he'yjuhu hete ranuhū yvya koty. Trēs paranauhūa pyteri pe nanani ojipejiva'ea pype jaytata'ihua ihiri. Nahā a terça parte dos paranauhūa pype jaytata'ihua ohi. Ihiri no yhyaryapyruhua pype. He'yjuhu hete ranuhū yhyaryapyruhua yvya koty. Trēs yhyaryapyruhua pyteri pe nanani ojipejiva'ea pype jaytata'ihua ihiri. Nahā a terça parte dos yhyaryapyruhua pype jaytata'ihua ohi.

¹¹ Jaytata'ihua rera ko ka'a irovahiva'ea. Omborovahi jaytata'ihua yhya a'ero ohirame ipype. Nurā oy'urame he'yjuhuve'ga manoi vyvakotyve'ga.

¹² Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'yja'ga. Quatro ko ganembipyagwera a'ero. A'ero kwara te'varo jahya pavēi jaytata'ia pavēi no. Nurā a'ea nhaporemo nahendykatua'javi. A'ereki oji'iveuhu kwara ogwe arimo quatro horas rupi. Na jitehe oji'iveuhu jahya igwevi quatro horas rupi ypytunimo jaytata'ia pavēi.

¹³ Kiro ji hepiagi kwanduhua'javuhuva'ea iveverame yvate. A'ea ji henuvi. Hahyahi kwanduhua'javuhuva'ea nhi'iga i'eraime:

–Ite'va! Ite'va! Ite'va ti vvyakotyve'ga pe nehẽ! Trêsvẽ'ga opy gwerĩ trombetas seteve'ga nde'yja'ga. Ganembipyã ko hahyağwama vvyakotyve'ga pe nehẽ. A'ero ti ite'varuhu hete ga pe nehẽ, e'i kwanduhua'javuhuva'ea.

9

¹ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'yja'ga. Cinco ko ganembipyagwera a'ero. A'ero ji jaytata'ia'jave'ga repiagi – kiroki ga ohi yvaga hugwi vvyvo. Kiro chave mondohava ga pe. Nurã ga ei ikwahava omondoã:

–Tape'a ti ji vvykwara ruvihavuhua rovapytymbava jugwi nehẽ, ei ga.

Paivouhu ihoi vvykwaruhua.

² Chave ga ipyhygi a'ero ipe'avo hovapytymbava vvykwaruhua hugwi. Vvykwaruhua rupi ihemi tatatiğahivuhua. Tataheteuhua fornalhapyeva'ea ja ko ipype, a'e ji tatatiğahivuhua repiagame. Tatatiğa ombogwe kwara. Ypytunahi tatatiğateuhuro gwaramo.

³ Tatatiğa hugwi ihemi tukuruhua ua yvya rehe he'yjuhuva'ea. Kiro tukuruhua mbopopoakahava. Nurã tukuruhua oko jagwa'jyra ja. Nurã ikwahava omondoã tukuruhua i'ei ojohupe:

–Tipi vvyakotyve'ga nehẽ, e'i.

⁴ Timbote'varuhuyme ti nhungwava ojipeva'ea henhuiva'ea nehẽ no. Timbote'varuhuyme ti yva nehẽ, e'i. Tipitipi ga nehẽ – kiroki ga ndogwerekoi Tupana'ga rembikwatijaripyra gwetovapyã rehe, e'i.

⁵ Tijukayme ti ga. Hahyhetea tehe ti nhande timondo ga pe, e'i. Cinco meses rupi ti nhande timondo hahya ga pe, e'i tukuruhua.

Opiopi tukuruhua vvyakotyve'ga a'ero jagwa'jyra ja.

⁶ A'ero vvyakotyve'ga ndekotehei xamano javo novã. A'ereki ga nomanoi. Hahy hete ga pe. Nurã ga manopotari novã. A'ereki tegwete gamanoã.

⁷ Soldados'ga omondo metalva'ea cavalos rehe. A'ereki ga e'i: “Tokutugyme ti ga cavalos nhande horame i'arimo nhandetavuka ga pe,” ei ga. Nahã cavalos gwereko metalva'ea ojihe. Na jitehe tukuruhua i'javijitehe herekoi ojihe. Oakağa rehe tukuruhua gwereko akanitara'java'ea. Ouro apopyra ja ko akanitara'java'ea. Tukuruhua rova ko akwaimbae'ga ndova ja.

⁸ Tukuruhua akağa ava ko kunhangwera'ga ava ja. Tukuruhua ranha ko ja'gwara'java'ea ranha ja leão ranha ja.

⁹ Opoti'a rehe tukuruhua gwereko ferro'java'ea tokutugyme ti ga nhande poti'a javo. Iveverame ipepoã ipyambu. Ipepoã pyambua ko henonhandava pyambua ja carretas pyambua ja. A'ereki ipyambu hete cavalos carretas renonhaname onhimongyavo akwaimbae'ga nderogwovo totavuka ti ga javo. Na jitehe tukuruhua pepoã ipyambuhetero.

¹⁰ Tukuruhua gwaja ko jagwa'jyra gwaja ja. Gwaja pyvõ tukuruhua vvyakotyve'ga piğapi. Cinco meses rupi tukuruhua opioi gwaja pyvõ. Kiroki ga ndogwerekoi Tupana'ga rembikwatijaripyra gwetovapyã rehe – gahã tukuruhua ga piğapi.

¹¹ Tukuruhua ruvihavuhu'ga koi vvykwara ruvihavuhu'ga – kiroki vvykwaruhua oho paivouhu. Hebreus'ga ono Abadom ga rehe gareraramo. Gregos'ga ono Apolião ga rehe gareraramo. Nhande tino ga rehe Ahemoka'nhyma gareraramo.

¹² Kiro ji ikwahavi javo: Na tuhẽ ojipejiva'ea ite'varuhuva'ea ko. A'ea rehe kwanduhua'javuhuva'ea nhi'iği oji'i. Kiro ti mokonhava'ea ite'varuhuva'ea memei nehẽ no, a'e ji.

¹³ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'yja'ga a'ero. Seis ko ganembipyagwera a'ero. A'ero ji ga renduvi – kiroki ga onhi'ĩ ikwava'ẽhava

jahykavakatĩapy'ria hugwi – kiroki ikwava'ēhava ouro apopyra opyta Tupana'ga rovai pyteri pe.

¹⁴⁻¹⁵ Pea hugwi ga ei seteve'ģa nde'yja'ga pe – kiroki ga opy trombeta:

–Ekwahara ti anhaģa quatrova'ea – kiroki a'ea opyta paranauhūa ruvi-hava rembeyvyri pe rio Eufrates rembeyvyri pe imboavujikweripyrava'ea, ei ga.

–Kwa, ei ga.

Kiro anhaģate'varuhuva'ea kwaharava. Nurā ikwahava omondo a'ea ei ojohupe:

–Tiapiti ti vvyakotyve'ģa nehē. Nhanemondohava rupi jate ti nhande xaho ģa apitiavo nehē. Nhanemondohava – a hora, o dia, o mēs, o ano – a'ea rupi katu hete ti nhande tiapiti vvyakotyve'ģa nehē. He'yjuhu hete ranuhū vvyakotyve'ģa yvya koty. Trēsve'ģa pyteri pe nanani ojipeji'ga ti nhande tiapiti nehē. Nahā ti nhande a terça parte dos vvyakotyve'ģa tiapiti nehē, e'i.

¹⁶ He'yjuhuranuhūve'ģa soldados'ģa oapy cavalos arimo xatavuka ti vvyakotyve'ģa pe javo.

–Duzentos milhōes ko soldados'ģa ndekoi, ei ga.

A'ea ji ahendu jitekovo.

¹⁷ Jesus'ga rembiepiukara ji hepiagi aere'ĩva'ea. Nurā ji hepiagi cavalos arimove'ģa ndeheve. Gwereco ģa opoti'a rehe ita'jaheteva'ea. Ita'jaheteva'ea ko iģwaģuhū tata ja. Hovy'i ita'jaheteva'ea no ita ja safira ja. Jukyryuhu ita'jaheteva'ea no pó de enxofre ja. Cavalos akaģa ko ja'gwara'java'ea akaģa ja leão akaģa ja.

Cavalos jurua rupi ihemi tata tatatiģa pavēi enxofre pavēi.

¹⁸ A'ea pyvō cavalos vvyakotyve'ģa apiti. He'yjuhu hete ranuhū vvyakotyve'ģa. Trēsve'ģa pyteri pe nanani cavalos ojipeji'ga jukai tata pyvō tatatiģa pyvō no enxofre pyvō no – kiroki ohē cavalos jurua rupi. Nahā a terça parte dos vvyakotyve'ģa omano.

¹⁹ Nahā cavalos ģa apiti. A'ereki ipopoaka tata tatatiģa pavēi enxofre pavēi. A'ea nhaporemō ihemi ijurua hugwi ģa apitiavo. Cavalos gwaja ko mboja ja. A'ereki cavalos gwajakātĩapy'ria gwereco mboja akaģa. A'ea ipopoaka no imondovo hahyhetea vvyakotyve'ģa pe ģa apitiavo.

²⁰ Jara'ģa nomanōi opytavo ite'varuhuva'ea ojipe'ģa apitirame. Kiroki ģa nomanōi – ģahā ndogwerojijyi ojeaporoģita okokatue'yma ve opohire'yma ģwemimbohete'hara hugwi. Ganemimbohete'hara ko ģwembiapoa anhaģa no Diabo'ģapyriva'ea.

Ganembiapopyra ko ha'angava: ouro apopyra, prata apopyra, bronze apopyra, ita apopyra, yva apopyra. Nanongara ra'angava nhaporemō ndhepiagi reki, nohenduvi reki, nopo'ami reki ogwove'ỹ. Emo ģa ombohete tuhē a'ea anhaģa no Diabo'ģapyriva'ea imondovo gweaporoģita imohina hehe. Nahā ģa ndekote'varuhui. Tupana'ga jate ahe tombohete.

²¹ Ndogwerojijyi ģa ojeaporoģita okokatue'yma. Nurā ģa ndojukapigi ojipe'ģa. Ndipajipigi ģa. Ndopotapigi ģa ģwembireko'ģarūive'ģa. Nomimbigi ģa. Oko te'varuhu pa ģa.

10

Tupana'ģapyrive'ga gwereco livro'ia ipe'apyra

¹ Kiro ji ojipe'ga repiagi Tupana'ģapyrive'ga ipopoakave'ga yvagipeve'ga. Ahepia ji ga ga jyvame yvaga hugwi ua yvya koty imongiavo yvaģatiģa opiramo. Yvagahavuhua oko ga'akaģa arimo ga'akanitaro. Hendy'ja hete garova kwara ja. Gakupya ko okyta ja hendyva'ea ja.

² Gwereco ga livro'ia ipe'apyra opo pe. Ohāi ga imondovo opya ojuhukoty rūi ypiahua ruvihava rehe imondovo opya ojuhukoty yvya rehe o'ama.

³ Hahyahi gahapukaja ja'gwara'java'ea ja leão ja. Ga hapukairē inaranaraği opyambuavo. Sete ko inarağa.

⁴ Inaranarağirē ji ei: Kiro ti ji ikwatijari inarağa remimombe'ua nehē, a'e ji jijive novīa. A'ereki ji yvagipeve'ga rendu. Yvaga hugwi ga ei ji ve:

–Terekwahavukari ti inarağa remimombe'ua. Terekwatijari ti a'ea, ei ga ji ve.

–Kwa, a'e ji.

⁵ Tupana'gapyrive'ga – kiroki ga ohāi o'ama ypiahua ruvihava rehe yvya rehe no – gaha opova'ē yvagi pe.

⁶ –Gaha, ei ga, ga oko avuirama hako. Ağwamo ga rekoi, aerē avuirama nehē no omanoe'yma nehē, ei ga. Ga oapo yvaga yvagipeve'ea no yvya no yvyakotyva'ea no ypiahua ruvihava no yhyapora no, ei ga avuiramave'ga mombe'gwovo. Gaha nhirenduvame ji ei: Kiro ti aere'īva'ea nambegwea'javi nehē, a'e ji, ei ga. Ji erame na avuiramave'ga e'i: “A'iti a! Pyry nde'ea,” ei ga ji ve, ei Tupana'gapyrive'ga.

–Nambegwea'javi tuhē ti aere'īva'ea nehē.

⁷ Kiro po ti seteve'ğa – kiroki ğa opy trombetas – kiro po ti ğande'yja'ga ipyi trombeta mbapavamo nehē, ei Tupana'gapyrive'ga. Gaha ipyrame trombeta kiro ti Tupana'ga ikwahapavukari ğwemimbotarimova'ea nehē, ei ga. Ymyahū Tupana'ga nomombe'upavi ojiheva'ea pe onhi'iga mombe'uharava'ea pe nahanahā nhiremimbotarimova'ea javo hako. Nomombe'ui ga aerē ti ji hepiukapavi nehē javo hako, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

⁸ Gaha – kiroki ga e'i ji ve: “Terekwatijari ti inarağa remimombe'ua” – gaha onhi'iga'ja ji ve. Kiro ga ei:

–Eho ipyhyga livro'ia ipe'apyra Tupana'gapyrive'ga poa hugwi – kiroki ga ohāi o'ama ypiahua ruvihava rehe yvya rehe no, ei ga ji ve.

⁹ A'ero ji hoi Tupana'gapyrive'ga pyri nhivahema javo ga pe: Embuhu livro'ia ji ve, a'e ji.

–Koro! ei ga ji ve. Epyhy livro'ia i'gwovo pa. Nde juruka'rurame ti he'ēro na'ē hehira ja novīa nehē. Emo nde imokoname ti omborovahi nderevega nehē, ei ga ji ve.

¹⁰ Apyhy ji livro'ia ipe'avo gapoa hugwi i'gwovo a'ero. Livro'ia he'ēro hehira ja ji juruka'rurame. Ji imokoname kotihī imborovahivi jirevega.

¹¹ Kiro ga ei ji ve:

–Aerē ti emombe'ua'ja Tupana'ga nhi'iga he'yive'ğa pe. Emombe'ua'ja ti ojipe'ğa yvyakotyve'ğa gwyğagwyripeve'ğa no. Emombe'ua'ja ti ğa no – kiroki ğa ojoatyatyvi ғанhi'iga. Yvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa ti emombe'ua'ja, ei ga ji ve.

11

Mokonha'ga omombe'u ğwemiendukatua

¹ Kiro yvagipeve'ga imbuhuri ji ve ta'akwatiguhūa a'ea pyvō ti eha'āha'ā hepiaga ipukuhua javo.

–Eha'āha'ā ti hepiaga ipukuhua ğajatykahavuhua pukuhua Tupana'ga mboheteheva pukuhua maranime ipukuhua javo, ei ga. Eha'āha'ā ti hepiaga ikwava'ēhava pukuhua no maranime ipukuhua javo. Emo'emo'ē ti Tupana'ga mboheteve'ğa pevo no maramomi ğande'yja javo, ei ga ji ve.

² –Okara – kiroki oko ġajatykahavuhua pyri Tupana'ga mbohete'hava pyri – a'ea ti tereha'ãha'aġi. A'ereki Tupana'ga e'i jipe: “Judeus'ġarũive'ġa ti toko pevo,” ei Tupana'ga, ei ga. “Quarenta e dois meses rupi ti judeus'ġarũive'ġa okote'varuhuve'ġa ndekoi ġajatykahavuhua pyri cidade-pyryva pype Jerusalém pype,” ei Tupana'ga ji ve, ei ga.

³ –“Kiroki mokonha'ġa nhinhi'ġa rendu katu – ġahã ti ji am-bopopoakaruka nehẽ tomombe'u ti ġa nhinhi'ġa mil duzentos e sessenta dias rupi,” ei Tupana'ga, ei ga. “Omongi ti ġa tapy'ynhapite'varuhua jatyrapemuhũva'ea nehẽ imombe'urame nhinhi'ġa,” ei Tupana'ga ji ve, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

⁴ Kiro Jesus'ga rembikwahavukara ji ve. Mokonha'ġa oko yva ja oliveira ja mokonhava'ea ja. Ga ko hyapehava ja no mokonhava'ea ja – kiroki hyapehava oko Tupana'ga rovai pyteri pe vvyakotyve'ġa nduvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe.

⁵ Po ojipe'ġa imondopotari hahya mokonha'ġa pe, a'ero ti tata ihemi mokonha'ġa jurua rupi nehẽ ġa moka'nhyma ġa jukavo nehẽ. Nahã ti ġa tomano tata pype imondopotarame hahya mokonha'ġa pe nehẽ.

⁶ Mokonha'ġa ipopoaka. Po ġa imbopo'opotari amana imombe'urame Tupana'ga nhi'ġa mil duzentos e sessenta dias rupi, a'ero ti amana ndokyri nehẽ. Po ġa yhya monhimbote'potari aherekoro, a'ero ti yhya onhimbote aherekoro nehẽ. Po ġa imondoparavuhupotari karugwate'varuhua yvya koty, a'ero ti karugwate'varuhua oho vvyakotyva'ea pe vvyakotyve'ġa pe nehẽ no. Po ġa imondopotapotarari, a'ero ti ohooho nehẽ.

⁷ Aerẽ ti ġa imombe'upavi Tupana'ga nhi'ġa ġwemiendukatua nehẽ. Ga imombe'upavirẽ ti vvykwaruhuapypeva'ea ojiupi vvykwara ruvihavuhua hugwi ua nehẽ – kiroki vvykwara oho paivouhu. Uhu ti vvykwaruhuapypeva'ea tiruahũhete'ea otavuka mokonha'ġa pe ġapopoakara mombiga ġa jukavo nehẽ.

⁸ Mokonha'ġa nda'oa ti ipytai pehea rupi cidade ruvihava pype nehẽ – kiroki cidade oko Sodoma ja Egipto ja no. A'ereki cidadepeve'ġa ite'varuhu hete Sodomapeve'ġa ja Egitopeve'ġa ja no. Pevo jitehe cidade ruvihava pype ymyahũ ahe mokonha'ġa pojykaharete'ga mbovyri yva rehe ga jukavo ikwehe. Pevo jitehe ti mokonha'ġa nda'oa pytai pehea rupi nehẽ.

⁹ Gwepia ti vvyakotyve'ġa nhaporemoko mokonha'ġa nda'oa pevo nehẽ. Kiroki ġa ojogwe'ygwe'yja'ġa – ġa ti ġanda'oa repiagi nehẽ. Kiroki ġa ojoatyatyvi ġanhi'ġa – ġa ti ġanda'oa repiagi nehẽ. Vvyakotyve'ġa gwyġagwyripeve'ġa ti ġanda'oa repiagi nehẽ. Ojipe'ġa ġanda'oa repiagi nehẽ no. Três dias e meio rupi ti ġa hepiagi mokonha'ġa nda'oa tymukare'yma nehẽ.

¹⁰ Vvyakotyve'ġa ndoryndoryvamo ġamanoa rehe nehẽ japovo toryva imondoteheavo mbatera ojohupe nehẽ. E'i ti ġa ojohupe nehẽ: “Hahya ti mokonhava'ea nomondoa'javi nhande ve nehẽ. A'ereki hahy nhande ve ahe imombe'urame Tupana'ga nhi'ġa pepohi ti pejikote'varuhua hugwi javo nhande ve.” Nahã ti ġa ei nehẽ. A'ereki ġa nhangypyhy ġamanoa rehe nehẽ Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ġa manoa rehe nehẽ.

¹¹ Kiro ji hepiaga'javi Jesus'ga rembiepiukara ji ve aere'ĩva'ea. Mokonha'ġa manorẽ três dias e meio ikwavi ġamanoagwera pyvõ. Tupana'ga imon-doi opytua ġavyteri pe mokonha'ġa vvyteri pe ġa mbogwerava'java ġa mopo'ama'java. A'ero ġa po'ami. Ohyhyi pa vvyakotyve'ġa okyhyjiheteavo ġa ndepiagame.

¹² Kiro mokonha'ġa henduvi yvagipeve'ga nhi'ġa. Hahyahi ganhi'ġa ga erame ġa pe:

—He pejijo avo yvagi pe! ei ga.

A'ero mokonha'ga hoi yvaḡatiḡa pype. Nahã ḡa hoi yvagi pe okiavo ogwovo a'ero. Gahoa yvagi pe ḡa'arõe'ÿve'ḡa hepiagi.

¹³ A'ea rupi jitehe yvya iḡwyḡwyhetei. Nurã onga ndurundurugi he'yjuhuva'ea cidade pe. Dez onga pyteri pe nanani ojipeji ndurugi onhika'mbika'mbiga. Nahã a décima parte da cidade onduru. Sete milve'ḡa omano yvya iḡwyḡwyheterame onga ndurundurugame. Kiroki ḡa nomanoi – ḡa e'i:

—Tupana'ga ipopoaka hete!

Nahã ḡa ei okyhyjiheteavo yvagipeve'ḡa nduvihavuhuhete'ga hugwi Tupana'ga hugwi.

¹⁴ Kiro ji ikwahavi javo: Na tuhẽ ite'varuhuva'ea ko. Mokõi reki ite'varuhagwera a'ero. A'ea rehe kwanduhua'javuhuva'ea nhi'iḡi oji'i. Kiro ti kotihĩ ojipeva'ea ite'varuhuva'ea nehẽ no. A'ero ti trêsva'ea ite'varuhuva'ea nehẽ, a'e ji.

Mbapavamo ga opy trombeta

¹⁵ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ḡa nde'yja'ga a'ero. Sete ko ḡanembipyagwera trombetas a'ero. A'ero ji henduvi yvagipeve'ḡa nhi'iḡame. Hahyahi ḡanhi'iḡa ḡa erame:

—Kiroḡwe nhandepojoykaharete'ga Tupana'ga herekoi yvyakotyve'ḡa gwyrã. A'ea nhaporemõ hekoi ga'apõa Cristo'ga apõa no kiro.

A'ereki Tupana'ga e'i ga pe: “Ji pavẽi ti tihepia katu ḡa pokõga.”

A'ea ga ei Cristo'ga pe ḡwemimbuhurukara'ga pe eko ti ḡanduvihavuhuhetero ji pavẽi javo.

Tohepia katu pa ti Tupana'ga yvyakotyve'ḡa kiro avuirama nehẽ, ei ḡa.

¹⁶ Kiro vinte e quatrove'ḡa huvihavuhu'ḡa – kiroki ḡa õi oapykava rehe Tupana'ga rovai pyteri pe – ḡahã onhino ojovapyvo yvya rehe Tupana'ga rovai pyteri pe Tupana'ga mboheteavo.

¹⁷ Kiro ḡa ei Tupana'ga pe:

—Tupana, orepojoykaharetea, ndepyry hete nde oreruvihavuhuhetero.

Ndehe ndepopoaka ḡa hohe pa.

Aḡwamo nde ereko. Ymyahũ nde ereko hako.

Ndepyry hete nde.

A'ereki nde erepojoyka yvyakotyve'ḡa gwyrã toko ti a'ea jigwyrã javo.

Kiro po ti nde hepiakatupavi yvyakotyve'ḡa nehẽ, ei ḡa Tupana'ga pe.

¹⁸ Gagwyrripeve'ḡa nhimonha'ngai nde rehe.

Kiro ti nde nhimonha'ngai ḡa ndehe nehẽ ḡandekote'varuhuro ḡwaramo.

A'ero kiro ti nde ei omanove'ḡa pe nehẽ:

“Peko te'varuhu pe.

Peho ti hahyva'ea ruvihava pype a'ero,” ere ti nde ḡa pe nehẽ, ei huvi-havuhu'ḡa Tupana'ga pe.

Kiro ti nde imbuhuri ejiheve'ḡa pe ikwepykava pyryva'ea nehẽ

– kiroki nenhi'iḡa mombe'uhara'ḡa, neremimo'ẽhara'ḡa no, nenhi'iḡa rendukatuhara'ḡa no.

Ga pe nhaporemõ kiro ti nde imbuhuri nehẽ

okoteheve'ḡa pe ḡanduvihava'ḡa pe nehẽ no, ei ḡa Tupana'ga pe.

Kiro ti nde ḡa mondoi hahyva'ea ruvihava pype

– kiroki ḡa oko te'varuhu yvyakotyve'ḡa pe imondovo hahya ḡa pe hendukatuukare'yma nenhi'iḡa, ei vinte e quatrove'ḡa huvihavuhu'ḡa Tupana'ga pe.

¹⁹ Kiro yvagi pe Tupana'ga mbohetehava pe'ai garonga. A'ero jukwaha Tupana'ga rembikwatijarukaripyra ryru'ia pevo gambohetehava pype.

Kiro iveraveravi onhi'inhi'iga onaranarağa. Oğwyğwy hete yvya a'ero. He'yjuhu itatiğuhũa'java'ea amana royxağahiva'java'ea ikyri yvya koty a'ero.

12

Kunhangwerahẽa; tejuhua'javuhuva'ea ruvihavuhua

¹ Kiro ahemonhimomby'auhuvehẽa jipiukari yvagi pe tokwaha ti ga aere'iva'ea javo. Kwara ko hẽapiramo tapy'ynhapiramo. Jahya oko hẽapya gwyri pe. Gwereco hẽa akanitara oakağa rehe. Akanitara gwereco jaytata'ia ojihe. Doze ko jaytata'ia hehe.

² Ipuru'a hẽa. A'ero hẽa rahẽrahamo. A'ereki kiro hẽara'yra'ga ahava. A'ero hẽa herekoi kiro hahyhetea ojive.

³ Kiro ojipeva'ea jipiukari yvagi pe ahemonhimomby'ava'ea. Ahemonhimomby'ava'ea ko tejuhua'javuhuva'ea ruvihavuhua. Huvihavuhu ko tejuhua'javuhuva'ea ġwehanhuhũro oğwağahivamo. Sete ko tejuhua'javuhuva'ea akağa. Gwereco akanitara oakağa rehe no. Sete ko akanitara a'ero. Dez ko tejuhua'javuhuva'ea ratĩa.

⁴ Ipopoaka tejuhua'javuhuva'ea gwaja jaytata'ia pe'avo yvaga hugwi imbuhua imomboa yvya koty. He'yjuhu hete ranuhũ jaytata'ia. Trẽs jaytata'ia pyteri pe nanani gwaja ojipeji pe'ai imbuhua imomboa yvya koty. Nahã a terça parte dos jaytata'ia tejuhua'javuhuva'ea gwaja imombori. Tejuhua'javuhuva'ea i'ami kunhangwerahẽa rovai pyteri pe ta'u ti ji hẽara'yra'ga ga arame javo. A'ereki hẽa ombo'a ġwerĩ gwa'yra'ga.

⁵ Ymyahũ Tupana'ga ga mombe'u hako. Ga e'i:
 “Aerẽ ti hẽara'yra'ga toko vvyakotyve'ğa nduvihavuhuhetero ġa ndepiakatupava nehẽ.

Tohendukatuukaraha ti ga ġa pe onhi'iga nehẽ.

Ahe ja – kiroki ahe onupã ojipe'ga yvyra pyvõ metalva'ea pyvõ toko ti ga nhinhi'iga rupi javo

– ahe ja ti hẽara'yra'ga tohendukatuukaraha ġa pe nehẽ toko ti ġa nhaporemonehẽ, ei Tupana'ga hako.

Kiro hẽa ga mbo'ari gwa'yra'ga. Hẽara'yra'ga arame kiro gape'ahava pea hugwi tejuhua'javuhuva'ea ti to'uyme ga javo. Kiro garerohohava Tupana'ga pyri ga'apykava pyri toko ga aheruvihavuhuhetero kiro javo.

⁶ Kiro hẽa nhani oka'nhyama ongae'yi me. A'ereki pevo Tupana'ga omboavujikwerukaripe hẽa pe avo ti hẽa toju javo.

–Pevo ti ġa tomondomondo mbatera hẽa pe mil duzentos e sessenta dias rupi nehẽ, ei Tupana'ga.

⁷ Kiro yvagi pe Tupana'gapyrive'ğa tavukari. Tupana'gapyrive'ğa ko Miguel'ğa. Miguel'ga ko oko Tupana'ga nhi'iga rehe ojiheve'ğa pavẽi. Tejuhua'javuhuva'ea ndokoi reki Tupana'ga nhi'iga rehe ojiheve'ğa pavẽi. Nurã Miguel'ğa tavukari tejuhua'javuhuva'ea pe a'eareheve'ğa pe no.

⁸ Miguel'ğa imombigi tejuhua'javuhuva'ea popoakara a'eareheve'ğa popoakara reheve yvagi pe. Ndatekwavi tejuhua'javuhuva'ea rehe yvagi pe a'eareheve'ğa rehe no.

⁹ A'ea rupi tejuhua'javuhuva'ea huvihavava'ea mombohava a'eareheve'ğa mombohava pavẽi yvya koty a'ero.

Tejuhua'javuhuva'ea ko mboja'jave'ga akoja'ga ymyahũve'ga. Mboja'jave'ga rera ko Diabo ite'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga. Mboja'jave'ga rera ko Satanás no. Omoandyandyi ga vvyakotyve'ğa nhaporemonehẽ.

¹⁰ Kiro ji ojipe'ga renduvi. Hahyahi ganhi'iġa ga erame okovo yvagi pe:
 –Kiroġwe Tupana'ga ojiheve'ġa ndekote'varuhua mombohetei ġa mombyryva avuirama.

Kiro ti ga ġa nderohoukari ojipyri yvagi pe nehĕ.

Kiroġwe ga hepiukari opopoakara okovo ġanduvihavuhuhetero, ei ga.

Kiroġwe Cristo'ga hepiukari opopoakara okovo ġanduvihavuhuhetero no.

Ga pe ġwemimbuhurukara'ga pe Tupana'ga e'i
 eko ti ġanduvihavuhuhetero javo.

A'ereki Tupana'ga omomboruka ġambotegwetehara'ga yvya koty

– kiroki ga omboja nhaneirũ'ġa ndehe Tupana'ga rovai pyteri pe arimo
 ypytunimo no, ei ga okovo yvagi pe.

¹¹ Nhaneirũ'ġa omombi Diabo'ga popoakara ojikheteavo ġwaramo
 cordeiro'jave'ga rehe

gaha omano heka'voguka gwekoa nhande repyga javo cordeiro'jave'ga.

Ga omombi Diabo'ga popoakara imombe'urame Tupana'ga nhi'iġa Jesus
 Cristo'ga mombe'urame.

Onhia'ngue'yma nhaneirũ'ġa ei ojohupe:

“Xa'eyme ti: Niamanopotari nhande Jesus Cristo'ga mombe'urame.

A'ea rui ti xa'e.” Nahã ġa ei.

Ga'arõe'ÿve'ġa ġa jukai ġa mbopohirukapota Jesus'ga hugwi novia.

A'ereki ġa ndopohiri Jesus'ga mombe'ua hugwi, ei ga okovo yvagi pe.

¹² Tohoryory ti yvaga, ei ga.

Pejoryjory ti yvagipeva'ero!

A'ereki ga Diabo'ga mombo avo hugwi.

Yvyakotyva'ea pe yhyarupiva'ea pe no, pe me ti ite'va kiro.

A'ereki Diabo'ga ogy ogwovo pe pyri onhimboahiva.

A'ereki ga e'i: “Nambegwei ti Tupana'ga omombiguka jipopoakara yvya koty
 nehĕ no.

Takote'varuhua hi ti ji Jesus'gareheve'ġa pe yvya koty a'ero nehĕ,” ei Diabo'ga,
 ei ga.

A'ea ga ei okovo yvagi pe Diabo'ga mombe'gwovo yvyakotyve'ġa pe yhyarupive'ġa pe no. A'ea ji henduvi.

¹³ Kiro tejuhua'javuhuva'ea i'ei:

–Ah! Yvya koty ga ji momborukari ji mombytavouka, e'i.

A'ero ihoi kunhangwerahĕa rehe – kiroki hĕa gwa'yra'ga mbo'a. Hĕa rehe
 ihoi tajuka ti hĕa javo.

¹⁴ Kiro kwanduhua'javuhuva'ea pepoa mondohava mokonhava'ea mon-
 dohava kunhangwerahĕa pe. Nurã hĕa ei:

–Taveve ti ji ongae'ÿi me nehĕ. Pevo ti ji taho jitupa jirupai pe nehĕ. Pevo ti
 ġa tomondo mbatera ji ve trĕs anos e meio rupi nehĕ. A'ero pevo ti ji rukatui
 nehĕ nhinhimima mboja hugwi tejuhua'javuhuva'ea hugwi nehĕ, ei hĕa.

¹⁵ Ojuria rupi mboja yhya mohemi. Hehanhuhũ yhya ypihua ja – kiroki
 ohĕ tejuhua'javuhuva'ea jurua rupi yhya.

–Yhya ti togwerohoroho hĕa moka'nhyama, e'i.

¹⁶ Yvya pyry reki hĕa pe hĕa pokoga. A'ereki yvy pe yhya onhinha – akoja
 tejuhua'javuhuva'ea omohĕ ojuria rupi.

¹⁷ A'ero tejuhua'javuhuva'ea nhimonha'ngahetei hĕa rehe. Nurã ihoi
 otavuka hĕarakypohara'ġa pe – kiroki ġa ġwendu katu Tupana'ga remi-
 mombe'uhetea ojikoga Jesus Cristo'ga rehe okokatuavo.

¹⁸ Ogwovo ihoi o'ama y'ytigã rehe ypihua ruvihava rembeyvyri pe.

13

Yhyapypeva'ea

¹ Kiro ji hepiagi tiruahūva'ea yhyapypeva'ea. Ohē yhyapypeva'ea ypiahua ruvihava hugwi ua yvya rehe upa. Sete ko yhyapypeva'ea akağa. Dez ko yhyapypeva'ea ratīa. Gwatīa rehe gwereko akanitara. Dez ko akanitara a'ero. Oakağa rehe inainani gwereko gwerate'varuhua. Herate'varuhua Tupana'ga mbotegwetei yhyapypeva'ea ipopoaka Tupana'ga hohe javo.

² Yhyapypeva'ea oko ja'gwara'java'ea ja leopardo ja. Ipya oko urso pya ja. Ijurua oko ja'gwara'java'ea jurua ja leão jurua ja. Kiro tejuhua'javuhuva'ea imbopopoakarukari yhyapypeva'ea oji'ja ojipy'rovouka jupe toko ti yhyapypeva'ea jireheve'ğa nduvihavamo javo.

³ Ojipejiva'ea ji hepiagi yhyapypeva'ea akağa. Oko ika'ēagwera ite'varuhuheteva'ea nhakağa rehe. Nurā ji ei: Omano po raji'i. Kiro okwerava'ja reki! a'e ji hepiaga ika'ēagwera ite'varuhuheteva'ea.

Yvyakotyve'ğa nhaporemo ға nhimomby'ai hehe a'ea mbopogweavo.

⁴ A'ero ға tejuhua'javuhuva'ea mbohetei. A'ereki tejuhua'javuhuva'ea ombopopoakaruka yhyapypeva'ea pe. Yhyapypeva'ea ға imbohetei no.

—Ma'ğa ipopoaka yhyapypeva'ea ja? ei ға. Ma'ğa ipopoaka a'ea hohe otavuka a'ea pe? Ndipopoakahavi tuhē a'ea pe! ei ға imboheteavo.

⁵ Kiro yhyapypeva'ea monhi'ite'varuhuhava. Nurā ikwahava omondoa yhyapypeva'ea i'ei:

—Tanhimbohete tuhē ti ji Tupana'ga mbotegweteavo nehē. Quarenta e dois meses rupi ti ji tako nanongara rehe yvya koty nehē, e'i.

⁶ Nurā yhyapypeva'ea Tupana'ga mbotegwetei. Tupana'ga rongga mbotegwetei. Yvagipeve'ğa mbotegwetei. Nahā yhyapypeva'ea gwereko te'varuhu Tupana'ga renoite'varuhuavo.

⁷ Kiro yhyapypeva'ea mbopopoakahava no. Nurā ikwahava omondoa yhyapypeva'ea i'ei:

—Tatavuka ti ji Tupana'ga remimo'ēhara'ğa pe. Tamombi ti ji ғapopoakara, e'i. Tajipopoaka ti ji vyvakotyve'ğa hohe pa, e'i. Ga hohe pa ti ji tajipopoaka – kiroki ға ojogwe'ygwe'yja'ğa. Ojipe'ğa hohe pa no ti ji tajipopoaka. Tajipopoaka ti ji ға hohe pa no – kiroki ға ojoatyatyvi ganhi'īga. Yvyakotyve'ğa gwygagwyriveve'ğa hohe pa ti ji tajipopoaka no, e'i yhyapypeva'ea.

⁸ Jihi, João, akwaha aere'īva'ea ikwatija. Ikwatija ji ei: Yvyakotyve'ğa nhaporemo ti yhyapypeva'ea mbohetei ojikoga hehe nehē – kiroki ға ndojikogi Tupana'ga rehe ikwatijarukare'yma ga pe ojera livro pype, a'e ji ikwatija. Gandra Tupana'ga ndokwatijari livro pype yvagi pe tuhu ti ға ji pyri okovo avuirama jave'yma. Livro ko cordeiro'jave'ga apoa. Gaha Tupana'ga omombe'u yvya apohava renonde aerē ti ga ojijukauka nehē javo, a'e ji ikwatija aere'īva'ea.

⁹ Peapyakwa pe. Pehendu katu nhirembikwatijara, a'e ji.

¹⁰ Kiroki ға ojipe'ğa topyhy ға nderogwovo

– ғahā ti ojipe'ğa opyhygaha nehē ға nderogwovo nehē, a'e ji ikwahava aere'īva'ea.

Kiroki ға ojipe'ğa tojuka itakyhea'javuhuva'ea pyvō

– ғahā ti ojipe'ğa ojuka tuhē itakyhea'javuhuva'ea pyvō nehē, a'e ji ikwahava aere'īva'ea.

Nurā ti Tupana'ga remimo'ēhara'ğa tonhimomirana ojikheteavo ga rehe nehē, a'e ji ikwatija aere'īva'ea.

Yvyapypeva'ea

¹¹ Kiro ojipea ji hepiagi tiruahũva'ea vvyapypeva'ea. Ohẽ vvyapypeva'ea vvyva hugwi ua vvyva arimo upa. Mokõi ko vvyapypeva'ea ratĩa. Hatĩa ko cordeiro ratĩa ja. Hahyahi vvyapypeva'ea nhi'igã tejuhua'javuhuva'ea ja.

¹² Yhyapypeva'ea ombopopoakaruka vvyapypeva'ea oji'ja. A'ero vvyapypeva'ea yhyapypeva'ea mboheteukari vvyakotyve'ga pe vvyva pe no – kiroki yhyapypeva'ea gwereko ika'ẽagwera ite'varuhuheteva'ea.

¹³ Vvyapypeva'ea japojojoi ahemonhimomby'ava'ea. Yvaga hugwi imbojyvi tata imbuhua vvyva koty. Gwepia pa vvyakotyve'ga ahemonhimomby'ava'ea.

¹⁴ Ahemonhimomby'ava'ea apovo gwaramo vvyapypeva'ea ga moandyandyjuhui. Ipopoaka vvyapypeva'ea ahemonhimomby'ava'ea apovo gwaramo yhyapypeva'ea rovai pyteri pe. Vvyakotyve'ga pe vvyapypeva'ea ei:

–Peapo ti ha'angavuhua kiro timbohete ti a'ea ra'angavuhua javo – kiroki a'ea ko yhyapypeva'ea herekovo ika'ẽagwera ite'varuhuheteva'ea itakyhea'javuhuva'ea rembikytiuahuagwera. A'ea ra'angavuhua ti peapo. A'ereki a'ea okwerava'ja reki yhyapypeva'ea, e'i vvyapypeva'ea.

Mbatera ga japo yhyapypeva'ea ra'angavamo a'ero.

¹⁵ Opopoakahetero gwaramo vvyapypeva'ea imondoi opytua ha'angava pe imopo'ama.

–Opo'ã reki ha'angava ogwoogwovo, ei vvyakotyve'ga hepiagame.

Ha'angava onhi'ĩ. Kiro i'ei:

–Tanhimbohete ti vvyakotyve'ga nhaporemõ, e'i.

Kiroki ga nombohetei yhyapypeva'ea ra'angava – gahã ha'angava ojuka.

¹⁶⁻¹⁷ Vvyakotyve'ga nhaporemõ herekoi yhyapypeva'ea rembikwatarukaragwera ojihe a'ero. Ga okwatijaruka yhyapypeva'ea rera ojihe. Hera ikwatijarukare'ymame ti ga okwatijaruka yhyapypeva'ea rera número. Okwatijaruka ti ga opoa rehe ojohukoty rui. Opoa rehe ikwatijarukare'ymame ti ga okwatijaruka gwetovapya rehe. Okwatijaruka ga nhaporemõ: okoteheve'ga ganduvihava'ga imbateve'ga nimbaterive'ga ojipe'ga no – kiroki ga oporavyky ojive jate ipiro'yve'ga, kiroki ipiro'ye'ỹve'ga ga ga mboporavykyuka ga mbopohirukare'yma ojihugwi no. Ga ojihe ikwatijarukare'ymame yhyapypeva'ea ra'angava noma'ẽukari ga pe mbatera ipyhygukare'yma imondoukare'yma no. Nahã yhyapypeva'ea ra'angava hendukatuukarahai vvyakotyve'ga pe onhi'igã opopoakaramo.

¹⁸ Ojapyakaheterame jate ti ahe ikwahavi yhyapypeva'ea rera. Kiroki ga okwaha hete – gaha ti tomo'emo'ẽ yhyapypeva'ea rera número onhimombaragwahava hehe. Yhyapypeva'ea rera número ko akwaimbae'ga rera número. Yhyapypeva'ea rera ko número seiscentos e sessenta e seis.

14

Cordeiro'jave'ga he'yjuhanuhũve'ga pavẽi

¹ Kiro ji hepiagi. Nanime cordeiro'jave'ga ami vvytyruhua rehe Sião rehe! Ga pavẽi ga oko cento e quarenta e quatro milve'ga. Ikwatijara ga gwereko gwetovapya rehe. Ikwatijara ko cordeiro'jave'ga rera garuva'ga rera no.

² Kiro ji yvagipeve'ga renduvi. Onhi'igãhyahivuhu ga typojuhetea pyambua ja onaranarağuhũva'ea ja no. Ikatu ganhi'igã imonhi'ihava ja no harpas ja, a'e ji yvagipeve'ga renduva.

³ Cento e quarenta e quatro milve'ga nhimby'yi ipyahuva'ea rehe yvagi pe ga'apykavareheve'ga apykava rovai pyteri pe ga apygame oapykava rehe

okovo aheruvihavuhuhetero. Onhimby'yi ġa quatrove'ġa ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ġa ndovai pyteri pe no. Tegwete ojipe'ġa nhimbo'ehava a'ea rehe. Ġahã jate onhimbo'e hehe ipyahuva'ea rehe onhimby'yita cento e quarenta e quatro milve'ġa. A'ereki Tupana'ga ġa mbopiro'yuka ġambote'varuhuva'ea hugwi ġa pokoguka ġa mbuhuruka ojipyri yvagi pe ġa mombytavouka avuirama.

⁴ Ga ndokote'varuhui. Ga ko ġa ja – kiroki ġa ndogwerekoangavi kunhangwera'ġa. Piry hete ġa. Cordeiro'jave'ga hoa nanani ġa hoi ga rupi okovo ganhi'iġa rupi. Tupana'ga omo'emo'ëypy ġa ojive yvyakotyve'ġa hugwi ġa mbopiro'yuka.

–Ġahã ti toko jireheve'ġa cordeiro'jave'gareheve'ġa no, ei Tupana'ga ġa mo'emo'eamo. Toko ti ġa nhinhi'iġa rupi ganhi'iġa rupi no. Jara'ġa hohe yvyakotyve'ġa hohe ġa pyryvamo okovo a'ero, ei Tupana'ga.

⁵ Ni'mbeangavi Tupana'gareheve'ġa. Nurã ndojari ġa ndehe Tupana'ga rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe.

Trêsv'e'ġa Tupana'gapyrive'ġa yvagipeve'ġa

⁶ Kiro ji ojipe'ga repiagi Tupana'gapyrive'ga ga veverame yvatea gwyrimo. Ikwahava ġwaramo omondo ga ei:

–Taho ti ji imombe'gwovo pyryva'ea ipave'ÿva'ea Jesus'ga mombe'ua yvyakotyve'ġa pe nhaporemonehẽ. Gagwyġagwyripeve'ġa pe ti ji tamombe'u. Kiroki ġa ojogwe'ygwe'yja'ġa – ġa peġape ti ji tamombe'u. Kiroki ġa ojoatyatyvi ġanhi'iġa – ġa peġape ti ji tamombe'u. Ojipe'ġa pe ti ji tamombe'u no. Yvyakotyve'ġa pe nhaporemoyvya koty ti ji tamombe'u nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁷ Hahyahi ganhi'iġa ga erame ġa pe a'ero:

–Pehendu katu ti Tupana'ga rerekokatukatuavo ga ko ipopoaka ojipe'ġa hohe pa javo. Pembohete ti ga gaha jate oko nhandervihavuhuhetero javo. A'ereki kiro ga'ea okote'varuhuve'ġa pe peko te'varuhu pe javo. “Peho ti hahyva'ea ruvihava pype nehẽ,” e'i ti Tupana'ga nehẽ.

–Pembohete ti Tupana'ga mboukwahava penenypy'amo ga rovai pyteri pe. Gaha ombojihu yvaga yvya no ypiahua ruvihava no yhyaryapyruhua nhaporemonehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁸ Kiro ojipe'ga vevei ga reviri no Tupana'gapyrive'ga. Imombe'gwovo ga ei:

–Cidadepeve'ġa Babilôniapeve'ġa popoakahetea ipigi! Opi hete tuhẽ! A'ereki ġa ombote'vate'varuhu yvyakotyve'ġa gwyriveve'ġa nhaporemonehẽ, ei ga. Babilôniapeve'ġa onhimbopogweuka ojipe'ġa pe toko te'varuhu ti ġa nhande ja javo. Babilôniapeve'ġa ja ġa ndekote'varuhui a'ero gworygworyvamo ġandekote'varuhua rehe, ei ga.

⁹⁻¹⁰ Kiro ojipe'ga vevei mokonha'ġa ndeviri no Tupana'gapyrive'ga. Trêsv'e ko ġa a'ero. Hahyahi ganhi'iġa ga erame:

–Kiroki ġa yhyapypeva'ea mbohete yhyapypeva'ea ra'angava rehe ve – ġahã ti ombuhuruka ite'varuhuva'ea ojive nehẽ, ei ga. Po ġa okwatijaruka yhyapypeva'ea rembikwatijarukara gwetovapya rehe, a'ero ti ite'varuhu ġa pe nehẽ, ei ga. Po ġa okwatijaruka opoa rehe, a'ero ti ite'varuhu ġa pe nehẽ no.

–Tupana'ga ti onhimonha'nga ġa ndehe nehẽ. Ndoporogwetygi ti ga ġa nehẽ, ei ga. A'ero ti Tupana'ga ġa mondoi tata pype enxofre pype nehẽ no hahyva'ea ruvihava pype. A'ea pyvõ ti ga hahya mondoi ġa pe nehẽ, ei ga. Hahyrame pevo ġa pe ti pyryve'ġa Tupana'gapyrive'ġa ġa ndepiagi nehẽ. Ga pavẽi ti cordeiro'jave'ga ġa ndepiagi nehẽ hahyrame ġa pe nehẽ, ei ga.

¹¹ Nane'yimi ti ihemi tatatiġuhūa hahyrame ġa pe nehē. Hahya ti ndopigi ġa hugwi ypytunimo arimo nehē no, ei ga. Hahy hete ti ġa pe tata pype jipi nehē – kiroki ġa yhyapypeva'ea mbohete yhyapypeva'ea ra'angava reheve, kiroki ġa okwatijaruka yhyapypeva'ea rera ojihe, ei ga imombe'gwovo.

¹² –Nurā ti Tupana'ga remimo'ēhara'ġa tonhimomirana ojikheteavo Jesus'ga rehe Tupana'ga remimombe'uhetea rendukatuavo nehē, ei ga.

¹³ Kiro ji ojipe'ga renduvi yvagipeve'ga. Ji ve ga ei:

–Ekwatija ti nhiremimombe'ua nde ve kiro. Kiro Cristo'gareheve'ġa ndoryndoryvamo – kiroki ġa omano kirē nehē, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

–Na tuhē, e'i Tupana'ga ra'uva. Kiro ġa ndoryndoryvamo. A'ereki omanorē ġa oapo pi. A'ero ġapy'a rukatui. Oporavyky hete na'ē ġa okovo yvya koty Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo okokatuavo onhimomiranama. Aerē omanorē ti ġa ndukatui yvagi pe nehē. Gandekokatuagwera ti jukwaha nehē ġa vahemirē yvagi pe, e'i Tupana'ga ra'uva.

Okyti ġa kopeva'ea

¹⁴ Kiro nanime ji hepiagi yvaġatiġa. Itiġahivuhuva'ea ko yvaġatiġa. I'arimo ga oapy. Oko ga ga ja – kiroki ga oko yvagipeva'ero yvyakotyva'ero no. Oakaġa rehe ga gwereko akanitara ouro apopyra okovo ġwaramo aheruvi-havuhhetero. Opo pe ga gwereko haimbeva'ea foice.

¹⁵ Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga hemi Tupana'ga mbohete hava hugwi garonga hugwi ua. Hahyahi ganhi'iġa ga erame yvaġatiġa'arimove'ga pe. Ga pe ga ei:

–Ekyti kopeva'ea eapoa pyvō haimbeva'ea pyvō jajuro ġwaramo yvya koty. A'ereki kiro ikytihava, ei ga ga pe.

¹⁶ –Kwa, ei ga.

A'ero ga ikytipavi kopeva'ea nhaporemō yvya koty a'ero – kiroki ga oapy yvaġatiġa arimo.

¹⁷ Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga hemi Tupana'ga mbohete hava hugwi garonga hugwi yvagipeva'ea hugwi. Gwerekō ga haimbeva'ea no foice.

¹⁸ Kiro ojipe'ga ruri ikwava'ēhava hugwi Tupana'gapyrive'ga. Gaha ko tata repiakatuhara'ga. Hahyahi ganhi'iġa ga erame Tupana'gapyrive'ga pe – kiroki ga gwerekō haimbeva'ea.

–Ekyti yva'ia ahara yhyppoa'java'ea hugwi imono'ono'ombava. A'ereki yva'ia uva jaju pa yvya koty, ei ga ga pe.

¹⁹ –Kwa, ei ga.

A'ero ga yva'ia kytipavi yvya koty imono'ono'ombava a'ero imomboia imu'umu'ūhavuhua pype to'ē ti yva'ia ryhya jugwi javo.

Tupana'ga nhimonha'ngahetea, a'e ji imu'umu'ūhava pe. A'ereki Tupana'ga omu'umu'umuka okote'varuhuve'ġa jukajukavouka imo'emo'ēuka ġandekoa nhaporemō.

²⁰ Cidade koty ġa imu'umu'umi yva'ia imu'umu'ūhavuhua pype. He'yjuhu ranuhū hete yva'ia ryhya i'ēi jugwi ġa imu'umu'umame. Okote'varuhuve'ġa ndekoa pe a'e ji yva'ia ryhya. Paivouhu ihoi ġandekoa Tupana'ga ġa mu'umu'umukarame. Gandekoa oho paivouhu trezentos quilômetros. Hehanhuhū ġandekoa typya no. Typya ihoi um metro e meio ogwovo. Oho ġandekoa cavalo jurua apiavo. Nahā typya ihoi cavalo jurua yvate jaimē ġandekoa.

15

Seteve'ga Tupana'gapyrive'ga ti omondo karugwara

¹ Kiro ji ojipe'ga ndepiagi ahemonhimomby'auhuve'ga – kiroki seteve'ga Tupana'gapyrive'ga okwahavuka aere'iva'ea okovo yvagi pe yvagipeve'ga. Omondo ti ga seteva'ea karugwara vyakotyve'ga pe nehẽ. Seteva'ea karugwara ko mbapavava'ea. Seteve'ga imondomondorẽ seteva'ea karugwara vyakotyve'ga ndehe po ti Tupana'ga nhimonha'ngahetea ipigi ga ndehe nehẽ.

² Kiro ji hepiagi ypihua ruvihava'java'ea. Ypihua ruvihava'java'ea ko vidro'java'ea apopyra tata'java'ea apopyra no. Vidro'java'ea apopyra tata'java'ea apopyra, a'ea memei ko ojihe'a ojogwehe. Kiroki ga nombohetei yhyapypeva'ea yhyapypeva'ea ra'angava reheve – ji ga ndepiagi ga amame ypihua ruvihava'java'ea rembeyvyri pe. Ndokwatijarukari ga ojihe yhyapypeva'ea rera opopoakaramo yhyapypeva'ea hohe. Ndokwatijarukari ga yhyapypeva'ea rera número ojihe no. Gwereco ga Tupana'ga remimondoa imonhi'ihava harpas.

³ Tupana'gareheva'ea nhimby'yja rehe Moisésva'ea nhimby'yja rehe ga nhimby'yi. Cordeiro'jave'ga nhimby'yja rehe ga nhimby'yi no. A'ereki ga Tupana'ga mbohete gaha jate ko vyakotyve'ga nduvihavuhuhete'ga javo. Onhimby'yita ga ei:

–Tupana, orepojkaharetea, ndehe ko vyakotyve'ga nduvihava epopoakaramo ga hohe pa.

Ndehe ko ganduviavuhuhetero avuirama ymya hako aerẽ nehẽ no, ei ga onhimby'yita.

Ereapo nde gamonhimomby'auhuva'ea enhimboheteuka ga pe.

Ereko katu hete nde ga nderekokatuavo imombe'gwovo a'itituhẽva'ea ga pe, ei ga onhimby'yita Tupana'ga mboheteavo.

⁴ Ga nhaporemõ nde rendu katu nde mboheteavo ga pyry hete javo.

A'ereki nde tehe jate ko ndepyry hete tuhẽ.

Uhu pa ti ga ogwya hugwi nhaporemõ nehẽ nde mboheteavo nderovai pyteri pe nehẽ.

A'ereki nde erehepiuka ejekokatuagwera ga pe.

Nahã ga ei onhimby'yita upa Tupana'ga mboheteavo.

⁵ Ga nhimby'yirẽ ji hepiagi yvagi pe. Pevo ko Tupana'ga mboheteava ipira apopyra – kiroki pyryheteva'ea gwereco Tupana'ga rembikwatijarukari pyra ryrũ'ia. Ojipe'a gamboheteava.

⁶ Seteve'ga Tupana'gapyrive'ga hemi jugwi – kiroki ga omondo gwerĩ karugwara vyakotyve'ga pe. Omongi ga tapy'ynhapitigahivuhuva'ea linho apopyra ndiky'ai'i'iva'ea. Omongi ga oku'ayvira imondovo opoti'a rupi. Ouro apopyra ko gaku'ayvira.

⁷ Ga pe quatrove'ga nde'yja'ga imondoi nhaetingy'a'java'ea ouro apopyra. Sete ko nhaetingy'a'java'ea. Tupana'ga nhimonha'ngahetea rekoĩ nhaetingy'a'java'ea pype avuiramave'ga nhimonha'ngahetea. Tynahẽ a'ero.

⁸ Tatatiġuhũhetea rekoĩ Tupana'ga rongã pype gamboheteava pype. A'ereki Tupana'ga oko ipype. Tupana'ga rendy'jaro gwaramo gamboheteava pype hekoi tatatiġa. Gapopoakaro gwaramo hekoi tatatiġa ipype no. Tynahẽ gamboheteava a'ero. Tatatiġuhũã gwaramo ti ahe ndohoi gamboheteai pe seteve'ga remimondoa renonde nehẽ. A'ereki seteve'ga Tupana'gapyrive'ga e'i:

–Orenhinaninani ti toromondo na'ẽ karugwara vyakotyve'ga pe nehẽ, ei ga.

16

Tupana'ga nhimonha'ngahetea oko nhaetingy'a'java'ea pype

¹ Kiro ji ga renduvi Tupana'ga mbohetehavapypeve'ga. Hahyahi ganhi'iga ga erame seteve'ga pe Tupana'gapyrive'ga pe:

—Peho ti heka'voga Tupana'ga nhimonha'ngahetea nhaetingy'a'java'ea hugwi. Peheka'vo ti yvya koty, ei ga ga pe.

²—Kwa, ei yvagipeve'ga.

Kiro gande'yja'ga hona'ei a'ero heka'voga yvya koty Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipejiva'ea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Nurã ihemi gajauhua ite'varuhuheteve'ea yvyakotyve'ga ndehe – kiroki ga okwatijaruka yhyapypeva'ea apoa ojihe. Kiroki ga ombohete yhyapypeva'ea ra'angava – ga ndehe ihemi gajauhua ite'varuhuheteve'ea no.

³ Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Mokõi ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Ypiahua ruvihava rehe ga heka'vogi. Ypiahua ruvihava nhimbotei omanove'ga rekoa'java'ero. Nurã yhyapora imanombavi.

⁴ Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Três ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Paranauhã rehe yhyaryapyruhua rehe no ga heka'vogi. Paranauhã nhimbotei aherekoro a'ero. Yhyaryapyruhua onhimbote aherekoro no.

⁵ Kiro ji ga renduvi – kiroki Tupana'gapyrive'ga oko yhya repiakatuhara'ga. Tupana'ga pe ga ei:

—Jipojykaharetea, ei ga Tupana'ga pe.

Agwamo nde ereko. Ymyahũ nde ereko hako.

Ndehe ko ereko katu hete yhya monhimboteavo aherekoro ga pe.

⁶ A'ereki ga neremimo'ehara'ga apiti

nenhi'iga mombe'uhara'ga ndeheve gandekoa reka'voga.

Kirogwe aherekoa nde imondoi ga pe to'u ti ga javo.

Pyry nde imondoi a'ea ga pe, ei ga Tupana'ga pe.

⁷ Kiro ji henduvi ikwava'ehava hugwi nahã:

—Na tuhẽ, Tupana, orepojykaharetea!

Ndehe ko yvyakotyve'ga nduvihava epopoakaramo ga hohe pa.

Ereko katu hete

e'erame a'itituhẽva'ea imondovo hahya hupi katu okote'varuhuve'ga pe.

Poró ji henduvi ikwava'ehava hugwi.

⁸ Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Quatro ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Kwara rehe ga heka'vogi tombokai ti kwara yvyakotyve'ga tata pyvõ javo.

⁹ Kwara yvyakotyve'ga mbokaiheteri a'ero. Hahy hete ga pe a'ero. A'ea nhaporemo karugwara Tupana'ga imondomondoukari ga pe. Ga karugwara mondoukaro gwaramo ga ete'varuhuhetei Tupana'ga pe ga mbotegweteavo. Ndogwerojijyi reki ga ojeaporoğita okokatue'yma ga mbohetee'yma.

¹⁰ Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Cinco ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Yhyapypeva'ea gwyrã rehe ga heka'vogi. Pevó yvya koty yhyapypeva'ea oko ogwyripeve'ga nduvihavamo. Yhyapypeva'ea gwyrã rehe ga pe ypytunahivuhu a'ero. Hahy hete ga pe. Ohu'u ga okũã a'ero hahyhetero gwaramo ga pe.

¹¹ Yvagipeve'ga pe Tupana'ga pe ga ete'varuhuhetei ga mbotegweteavo okote'varuhuavo hahyro gwaramo ojive. Ojauhuro gwaramo ga ete'varuhuhetei ga pe no. Emo ga ndogwerojijyi ojeaporoğita okokatue'yma.

12 Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhi-monha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Seis ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Paranauhūa ruvihava rehe rio Eufrates rehe ga heka'vogi. Paranauhūa ruvihava rio Eufrates ty pa onhimboavujikwea a'ero tuhu ti kwara porakotyve'ga nduvihavuhu'ga yvya pika'ga rupi javo.

13 Kiro ji hepiagi trêsva'ea Diabo'gapyriva'ea anha'ga. A'ea ko kururua ja. Tejuhua'javuhuva'ea jurua rupi ojipea hemi. Yhyapypeva'ea jurua rupi ojipea hemi. Tupana'ga nhi'i'gaatyviva'ea mombe'uhara'ga jurua rupi ojipea hemi. Nahā ko trêsva'ea Diabo'gapyriva'ea.

14 Tiruahū Diabo'gapyriva'ea okovo Diabo'ga nhi'i'ga rehe japoapovo ahemonhimomby'ava'ea. Kiro ihoi vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga pyri nhaporemo'ga mono'ono'o'guka'ga movahemuka totavuka ti'ga Tupana'ga pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i jipe: “Diabo'gapyriva'ea'ga mono'ono'o'gukarame ti ji ei'ga pe nehē: Peko te'varuhu pe. Peho kiro tata pype hahyva'ea ruvihava pype. A'ea ti ji ei'ga pe jipopoakahetero'ga hohe pa nehē'gapopoakara mombiga,” ei Tupana'ga.

15 –Pehendu ti, ei Cristo'ga nhande ve. Ahe nomboha'uvi iporomive'ga ndura. Ahe ja ti pe napemboha'uvi jirura'java nehē. Nurā ji ei pe me: Pyry hete ti pe me nehē pe nhimomiranamame nhinhi'iga reroviapige'yma aerē ti ga ruri nehē javo. A'ero ti pe ndekoi ga ja nehē – kiroki ga gwereko opira imongiavo onhinotfē'yma, ei Cristo'ga nhande ve.

16 Diabo'gapyriva'ea omono'ono'o'guka vvyakotyve'ga nduvihava'ga. Pea pe gamono'o'gukahava pe hebreus'ga e'i Armagedom.

17 Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhi-monha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Yvate ga heka'vogi. Sete ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Kiroki ga oko yvagi pe aheruvihavuhete'ga ronga pype gambohete'ga pype ga'apykava pyri – hahyahi ganhi'iga'ga erame pea hugwi:

–Momina Tupana'ga nhimonha'nga! ei ga.

18 Kiro inhi'inhi'igi onaranara'ga overaverava. Yvya o'gwy'gwy hete ranuhū tuhē. Vvyakotyve'ga mbojihuvypyagwera jate ndogwerekoi nanongara.

19 A'ero cidadeuhua i'gwy'gwyri. Trêsva ko ipeheuhūva'ea cidadeuhua peheuhūva'ea a'ero. Cidades nhaporemo yvya koty indurundurupavi he'yjuhuva'ea. Tupana'ga okwahava'ja Babilôniapeve'ga ji ndapotari gandekote'varuhua javo. Ipopoaka hete'ga novia a'ero. A'ereki kiro Tupana'ga onhimonha'nga hete'ga ndehe onhimboahiva ojipypava'ga ndehe'ga ndekote'varuhuro'gwaramo.

20 Ypa'ōa oka'nhyumba. Ahana'ja a'ero. Yvytyruhua ahe ndohepiaga'javi no.

21 He'yjuhu itati'guhūa'java'ea amana royxa'gahiva'java'ea okya yvaga hugwi vvyakotyve'ga ndehe. Tupana'ga pe'ga ete'varuhuhetei ga mbotegweteavo okote'varuhuavo. A'ereki amana royxa'gahiva'java'ea hahy ranuhū'ga pe. A'ereki hehanhuhū hete amana royxa'gahiva'java'ea itati'guhūa'java'ea. A'ea pohyja ko quarenta quilos hetakwera ja.

17

Kunhangwerahēa oapy yhyapypeva'ea arimo

1 Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri ji pyri seteve'ga nde'yja'ga – kiroki seteve'ga gwereko nhaetingy'a'java'ea yvagipeve'ga. Ji ve ga nhi'i'gi javo:

–Herejo, ei ga. Kiro ti ji ipopoakavehēa repiukari nde ve nehē Tupana'ga erame hēa pe: “Ereko te'varuhu nde. Eho ti a'ero tata pype hahyva'ea ruvihava pype.” A'ea ti Tupana'ga ei hēa pe nehē – kiroki akwaimbae'ga

upaharahēa oapy ypihua arimo ypihua ruvihava arimo no paranauhūa arimo no. Onhimongyheteuhu yhya. A'ea arimo nhaporemō hēa apygi oina.

² He'yjuhuve'ga vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga oko hēanhi'iga rupi okote'varuhuavo hēa rendukatuavo. Hēa vvyakotyve'ga mbopogwei ojihe ga mbote'varuhuavo oji'ja. A'ero ga ndekote'varuhui okovo hēanhi'iga rupi gworygworyvamo hēarekote'varuhua rehe, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

³ Kiro ga ji rerohoi Tupana'ga ra'uva ji pojkakaturame. Ongae'yi me ga ji rerohoi. Pevo ji hēa repiagi. Yhyapypeva'ea arimo hēa apygi. Igwaḡahi yhyapypeva'ea. He'yjuhu hete ikwatijara hehe. Ohygahi ikwatijara hehe. Herate'varuhua pe ikwatijara i'ei Tupana'ga mbotegweteavo yhyapypeva'ea ipopoaka Tupana'ga hohe javo. Sete ko yhyapypeva'ea akaḡa. Dez ko yhyapypeva'ea ratia.

⁴ Hēa opipyryva imongi tapy'ynhapiḡwaḡahiva'ea tapy'ynhapiḡwaḡuhūva'ea no. He'yjuhuva'ea hēa imongi ombojigwahava ouro apopyra itakatua no pérolas no. Gwereco hēa nhaetingy'a'java'ea ouro apopyra opo pe. Ite'varuhuranuhūva'ea oko nhaetingy'a'java'ea pype hēate'varuhua hēareaporoḡitate'varuhua.

⁵ Gwetovapya rehe hēa gwereco ikwatijara. Hēarera pe ikwatijara i'ei: –Aherembikwahavipyre'yma ko hēarera.

Três ko hēarera.

Ojipea ko Babilônia ipopoakaheteva'ea.

Ojipea ko Akwaimbae'ga upahara'ga nemboypya.

Ojipea ko Ite'varuhuranuhūva'ea remboypya yvya koty.

A'ea i'ei ikwatijara. A'ea ko hēarera a'ero hēaretovapya rehe.

⁶ Kiro hēa repiaga ji ikwahavi heagwry hēa javo. Heagwry hete hēa. A'ereki hēa horyory ranuhū hete Tupana'ga remimo'ēhara'ga manoa rehe. Gajikoga ḡwaramo Jesus'ga rehe hēa ḡa jukaukari. A'ereki ḡa ndopohiri Jesus'ga hugwi.

Hēa repiagame ji nhimomby'ahetei tuhē.

⁷ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei ji ve:

–Maraname nde nhimomby'ai? Kiro ti ji imombe'ui nde ve aherembikwahavipyre'yma hēa mombe'gwovo. Kiro ti ji imombe'ui nde ve yhyapypeva'ea no – a'ea hēa reroho ojihe herekovo seteva'ea oakaḡa dezva'ea ḡwatia no, ei ga ji ve.

⁸ Yhyapypeva'ea – akoja nde erehepia – a'ea ko ymyahū oko. Aḡwamo a'ea ndokoi. Aerē ti a'ea ihemi vvykwaruhua hugwi nehē – kiroki ikwaruhua oho paivouhu, ei ga. Aerē ti yhyapypeva'ea ihoi hahyva'ea ruvihava pype upa avuirama nehē. Tiruahū ti jupe jipi a'ero nehē, ei ga.

–Hepiagame ti vvyakotyve'ga nhimomby'ai nehē – kiroki ḡa ndojikogi Tupana'ga rehe ikwatijarukare'yma ga pe ojera livro pype. Gandra Tupana'ga ndokwatijarangavi livro pype yvagi pe tuhu ti ḡa ji pyri okovo avuirama jave'yma. Yvya apoypyagwera jate Tupana'ga ndokwatijari ḡandra, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve imombe'gwovo. Onhimomby'a ti vvyakotyve'ga nehē yhyapypeva'ea repiagame. A'ereki ymyahū yhyapypeva'ea oko, aḡwamo ndokoi, aerē ti hekoi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve imombe'gwovo.

⁹ –Ojapyakaheterame jate ti ahe ikwahavi, ei Tupana'gapyrive'ga. Kunhangwerahēa oapy yhyapypeva'ea arimo, ei ga. Seteva'ea yhyapypeva'ea akaḡa, a'e ko ji seteva'ea pe vvytyruhua pe, ei Tupana'gapyrive'ga. A'ero kunhangwerahēa apygi seteva'ea rehe vvytyruhua rehe, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁰ Seteva'ea yhyapypeva'ea akaḡa, a'e ko ji seteve'ga pe no ḡanduvihavuhu'ga pe vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga pe, ei Tupana'gapyrive'ga. Cincove'ga seteve'ga nde'yja'ga ndokoa'javi vvyakotyve'ga

nduvihavuhuro. Ojipejive'ga seteve'ga nde'yja'ga oko ġanduvihavamo kiro. Ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga ndokoi ve ġanduvihavuhuro. Ganduvihavuhuro okorame ti ga topytaahi'vi okovo ġanduvihavuhuro, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

¹¹ Yhyapypeva'ea - a'ea oko ymyahū, aġwamo ndokoi - a'ea vehevi oko vvyakotyve'ga nduvihavuhua seteve'ga mbohe'yikavamo. A'ero ġa ei: Oitove'ga ko vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga. Yhyapypeva'ea ko seteve'ga nde'yjava'ea a'ero. Hahyva'ea ruvihava viara rupi ihoi upa. Pevo ti tiruahū jupe jipi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

¹² —Dezva'ea yhyapypeva'ea ratīa - akoja nde erehepia - a'ea ji ei dezve'ga pe vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga pe, ei Tupana'gapyrive'ga. Ga ndokoi ve ġanduvihavuhuro. Aerē ti yhyapypeva'ea ġa mongoahi'vi nehē toko ti ġa ġanduvihavuhuro javo. Uma hora rupi jate ti ġa ndekoahi'vi ġanduvihavuhuro yhyapypeva'ea pavēi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹³ Nombojoyvvyvyri ġanduvihavuhu'ga ojeaporoġita. A'ero ti ġa nhaporemō yhyapypeva'ea pokogi okovo a'ea nhi'iġa rupi nehē. A'ereki ġa ipopoaka okovo ġanduvihavuhuro nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁴ Aerē ti ġa tavukari cordeiro'jave'ga pe nehē. Gapopoakara ti cordeiro'jave'ga imombihetei nehē. A'ereki ga oko vvyakotyve'ga pojykhara'ga pojykharetero. Oko ga ġanduvihavuhu'ga nduvihavuhuhetero. Kiroki ġa oho ga rupi - ġa pe ga e'i jipe: “Pehe ti jireheva'ero nehē,” e ko ga ġa pe. Ga ġa mo'emo'ē ġa mongomongovo toko ti ġa jireheva'ero javo, ei Tupana'gapyrive'ga. Ga rehe ġa jikohetei okovo ganhi'iġa rupi jate opohire'yma ga hugwi, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

¹⁵ —Yhya onhimongyheteuhuva'ea - akoja nde erehepia - akoja rehe akwaimbae'ga upaharahēa oapy okovo ġanduvihavuhuro, ei ga. Yhya, a'e ko ji he'yive'ga pe vvyakotyve'ga gwyġagwyrive'ga pe no ojipe'ga pe no - kiroki ġa ojoatyatyvi ganhi'iġa - ojipe'ga pe no, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

¹⁶⁻¹⁸ —Akwaimbae'ga upaharahēa - akōjahēa nde erehepia - hehēa ipopoaka vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga mondomondopavuka ġwemimbotarimova'ea rupi okovo ġanduvihavuhuro tuhē, ei Tupana'gapyrive'ga.

—Dezva'ea yhyapypeva'ea ratīa - akoja nde erehepia, akoja ko vvyakotyve'ga nduvihavuhuro - ġahā ti noarōhetei akwaimbae'ga upaharahēa nehē yhyapypeva'ea pavēi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve. Nurā ti ġa hēa mbotegwetei hēapopoakara mombiga hēambatera pyhyga hēa hugwi nehē. Tata pyvō ti ġa hēa mbokaipavi nehē. Cidadeuhua ji amombe'u hēa mombe'urame, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve. Nahā ti ġa cidade rerekoi imbokaipava nehē. A'ereki nanongara Tupana'ga opota ġwemimbotarimova'ea arōuka ġa pe ġandeaporoġita mbojoyvvyvyre'ymuka. Nahā ga ei: “Tombojoyvvyvyryme ti vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga ojeaporoġita yhyapypeva'ea pokoga okovo a'ea nhi'iġa rupi nehē,” ei Tupana'ga. Nahā ti Tupana'ga ġa nderekoi nehē toho ti nhinhi'iġa apiavo javo, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

18

Babilōniapeva'ea popoakara opi

¹ Tupana'gapyrive'ga hepiukapavirē ji ve ji ojipe'ga repiagi. Ga ko Tupana'gapyrive'ga no ua yvaga hugwi yvagipeve'ga. Ipopoaka hete ga ġwendy'jandy'jahetero ovahema yvya koty imbokojahuavo.

² Hahyahi hete ganhi'iga ga erame:
 –Kiro ti cidadeuhupeve'ga popoakahetea ipigi nehē!
 Opi ġwerī tuhē, ei ga.
 Kiro ti ġacidadeuhua rekoi Diabo'gapyriva'ea gwyrā anhaġa gwyrā a'ero nehē Babilōnia.
 Pevo ti cidadeuhu pe ko he'yjuhuva'ea anhaġa nhimongyi nehē ojoparavuhuva'ea onhimono'oġa, ei ga.
 Pevo ti cidadeuhu pe ko he'yjuhuva'ea ipepova'ea ite'varuhuva'ea nhimongyi ojoparavuhuva'ea nehē no.
 Kiro ti cidadeuhua ko ipepova'ea nhimono'ono'ongava nehē.
 Nahā ti ġacidadeuhua hekoi nehē.
³ A'ereki vvyakotyve'ga nhaporemo okote'varuhu cidadeuhupeve'ga rendukatuavo, ei ga.
 Vvyakotyve'ga ndekopotarahipavi cidadeuhupeve'ga nhi'iga rupi okote'varuhuavo ġa ja.
 Vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga no oko te'varuhu cidadeuhupeve'ga ja ġa potaheteavo no, ei ga.
 Mbatera ma'ēhara'ga nhaporemo vvyakotyve'ga – kiroki ġa omondo mbatera itambere'ia pyhyga a'ero mbatera pyhyga itambere'ia mondovo no – ġahā oko imbateheteva'ero a'ero.
 A'ereki cidadeuhupeve'ga opyhy ranuhū ġa hugwi ipotarahiva imondomondovo itambere'ia ġa pe he'yjuhuva'ea pyhyga, ei Tupana'gapyrive'ga.
⁴ Kiro ji ojipe'ga renduvi ga rekorame yvagi pe.
 –Pejipe'a ti cidadeuhupeve'ga hugwi jireheva'ero, ei ga vvyakotyve'ga pe.
 A'ereki ġa oko te'varuhu hete, ei ga.
 Tapekoi ti ġa ja.
 Pe ndekote'varuhue'ymame ti Tupana'ga pe nderekokatui imondoe'yma hahya pe me nehē imondorame ġa pe nehē.
 Omondo ti ga hahyhetea cidadeuhupeve'ga pe nehē.
⁵ A'ereki ġandekote'varuhua he'yjuhu hete.
 Okwahava'ja Tupana'ga ġandekote'varuhua a'ea arōe'yma, ei ga ojiheve'ga pe.
⁶ Cidadeuhupeve'ga oko te'varuhu imondovo hahya he'yiva'ea ikwehe.
 He'yjuhuva'ea ti pemondo hahya cidadeuhupeve'ga pe a'ero.
 Omondomondo ġa hahya ikwehe.
 Johe ti pemondomondo hahya cidadeuhupeve'ga pe a'ero, ei ga.
 Cidadeuhupeve'ga vvyakotyve'ga mbote'varuhu.
 A'ereki vvyakotyve'ga ġwendu katu okovo ganhi'iga rupi okote'varuhuavo.
 A'ero ti hahyro vvyakotyve'ga pe nehē.
 Johe ti pemondo ranuhū hahya cidadeuhupeve'ga pe a'ero ġa ġa mbote'varuhuro ġwaramo, ei ga.
⁷ He'yjuhuva'ea rerekovo ġwaramo ġa nhimbohetei.
 He'yjuhuva'ea ti pemondo hahya ġa pe a'ero ġa mongoveveuhuavo, ei ga.
 A'ereki ġa e'i onhimboheteavo:
 “Nhande ko vvyakotyve'ga nduvihavuhua.
 He'yjuhuve'ga nhande rerekokatui nhande rejare'yma.
 Ndiajehe'oi ti nhande nhandekoveveuhue'yma nehē.” A'ea ġa ei.
⁸ Nurā ti karugwara ruri ġa pe nehē.
 Kotihī ti turi karugwara he'yjuhuva'ea ġa pe ara rupi ve nehē.
 Omano ti ġa nehē.
 Ojehe'o ti ġa okoveveuhuavo nehē.

Ahã tuhẽ ti mbatera ġa pe nehẽ.

Ty'arateuhua ti ġa jukai nehẽ.

Tata ti ġa mbokaipavi nehẽ.

Nahã nhaporemõ ti ġa pe ara rupi ve nehẽ.

A'ereki Tupana'ga ipopoaka hete nhandepojoykaharete'ga.

Gaha ti omondouka karugwara ġa pe ġa ndekote'varuhuro ġwaramo, ei ga.

⁹ –Vvyakotyve'ġa nduvihavuhu'ġa – kiroki ġa ġwendu katu cidadeuhu-peve'ġa nhi'ġa okote'varuhuavo ġa ja he'yjuhuva'ea rerekovo – ġahã ti ojehe'o nehẽ cidadeuhupeve'ġa ndehe ovy'are'yma tata cidadeuhua mbokaipavame, ei ga. Nahã ti ġa ndekoi tatatiġuhũa repiagame nehẽ. A'ereki tatatiġuhũa ohẽ cidadeuhupeve'ġa mbokaipava hugwi.

¹⁰ Irupeuhu ti ġa ami nehẽ okyhyjiavo ġwaramo ġambokaja hugwi. Ga ti e'i nehẽ:

“Ite'va! Ite'va cidadeuhupeve'ġa pe Babilõniapeve'ġa pe.

Ipopoaka hete ġa novĩa.

Kotihĩ tuhẽ uma hora rupi tuhẽ Tupana'ga imondopavukari karugwara ġa pe ġa ndekote'varuhuro ġwaramo.”

Nahã ti vvyakotyve'ġa nduvihavuhu'ġa ei okyhyjiavo nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹¹ –Mbatara ma'ẽhara'ġa ti ġa jehe'opavi nehẽ cidadeuhupeve'ġa ndehe ovy'are'yma vvyakotyve'ġa nehẽ. A'ereki cidadeuhupeve'ġa manoro ġwaramo tegwete ġanembipyhyga'jahava mbatera ma'ẽhara'ġa hugwi, ei ga.

¹² –Ndopyhyga'javi ti ġa ouro, prata, itakatua, pérolas, tapy'ynhapipyryva linho apopyra, tapy'ynhapiġwaġahiva'ea, tapy'ynhapihymahĩva'ea, tapy'ynhapiġwaġuhũva'ea, yva nehẽ no – kiroki yva ko perfume ojoparavuhuva'ea, ei ga.

–Hyrua ojoparavuhuva'ea ti ġa ndopyhyga'javi nehẽ no: elefante ranha apopyra, yvapyryva apopyra, bronze apopyra, ferro apopyra, ita apopyra. A'ea apopyra nhaporemõ hyrua ti ġa ndopyhyga'javi omanomo ġwaramo nehẽ, ei ga.

¹³ –Ndopyhyga'javi ti ġa perfume nehẽ: canela, nhandya, incenso, mirra, yva rytya, ei ga. Vinho, óleo, farinha de trigo, trigo – a'ea nhaporemõ ti ġa ndopyhyga'javi nehẽ, ei ga. Gados, ovelhas, cavalos ti ġa ndopyhyga'javi nehẽ. Ndopyhyga'javi ti ġa carretas omanomo ġwaramo nehẽ, ei ga. Okoteheve'ġa – kiroki ipiro'ye'ỹve'ġa – ġahã ti ġa ndopyhyga'javi imondoa'jave'yma itambere'ia ġa ndehe nehẽ toko ti ġa okoteheva'ero oporavykyheteavo nhande ve jate jave'yma, ei ga.

–A'ero ti mbatera ma'ẽhara'ġa ei cidadeuhupeve'ġa pe nehẽ:

¹⁴ “Ikatuheteva'ea penembipotarahiva'ea oji'i – a'ea oka'nhy pe hugwi.

Heheva'ea ikatuheteva'ea pavẽi oka'nhy tuhẽ pe hugwi.

A'ea nhaporemõ ti pe ndapehepiaga'javi tuhẽ nehẽ.”

A'ea ti ġa ei cidadeuhupeve'ġa mbokaipava repiaga nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁵ –Na tuhẽ ti mbatera ma'ẽhara'ġa ei nehẽ – kiroki ġa omondo mbatera nhaporemõ cidadeuhupeve'ġa pe ipyhygahiva itambere'ia. Okyhyjiheteavo ġwaramo ġambokaja hugwi ti ġa ami irupeuhu cidadeuhupeve'ġa hugwi nehẽ. Ojehe'o ti ġa ovy'are'yma ġwaramo ġa ndehe, ei ga.

¹⁶ –Ga ti e'i nehẽ:

“Ite'va! Ite'va cidadeuhupeve'ġa pe

– kiroki ġa omongi tapy'ynhapipyryva linho apopyra, tapy'ynhapiġwaġahiva'ea no, tapy'ynhapiġwaġuhũva'ea no.

He'yjuhuva'ea ġa imongi ombojigwahava ouro apopyra, itakatua no pérolas no.

17 Kotihĩ tuhẽ uma hora rupi tuhẽ ġambaterahetea oka'nhyumba!"

A'ea ti mbatera ma'ẽhara'ġa epavi okyhyjiavo cidadeuhupeve'ġa mbokaipava repiaga nehẽ, ei ga.

–Yharuhua mopyryrỹhara'ġa nduvihava'ġa yarupive'ġa no yharuhua mopyryrỹhara'ġa no mbatera ma'ẽhara'ġa no – kiroki ġa onhimombate yarupive'ġa – ġa nhaporemo ti irupeuhu o'ã cidadeuhupeve'ġa hugwi nehẽ, ei ga.

18 Cidadeuhupeve'ġa mbokaipava ġwaramo ti tatatiġuhũa ihemi nehẽ. A'ero ti ġa jehe'oi tatatiġuhũa repiagame nehẽ. E'i ti ġa nehẽ: “Ahã cidadeuhupeve'ġa'jave'ġa imbateheteve'ġa!” A'ea ti ġa ei cidadeuhupeve'ġa mbokaipava repiaga nehẽ, ei ga.

19 A'ero ti ġa imombori otimbuguhua oakaġa rehe nehẽ orokoveveuhu ore javo. Ovy'are'yma ti ġa jehe'oi ġa ndehe nehẽ. E'i ti ġa nehẽ:

“Ite'va! Ite'va cidadeuhupeve'ġa pe!

– kiroki ġa omombate yharuhua jara'ġa ipyhyga ġambaterahetea pyryva'ea ġa hugwi imondovo itambere'ia ġa pe.

Kotihĩ tuhẽ uma hora rupi tuhẽ oka'nhyumba ġa hugwi ġa mbokaipavame.”

A'ea ti mbatera ma'ẽhara'ġa ei nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo.

20 –Tohoryory ti yvaga! ei Tupana'gapyrive'ga.

Pejoryjory ti pyryva'ero no Tupana'gareheva'ero.

Pejoryjory ti Jesus'ga moirũharamo.

Pejoryjory ti Tupana'ga nhi'igã mombe'uharamo.

A'ereki hahyaġwama cidadeuhupeve'ġa pe Tupana'ga remimondoagwama ġa ndekote'varuhuro ġwaramo pe me, ei Tupana'gapyrive'ga.

21 Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ipopoakaheteve'ga ipyhygi itauhua. Ipohyi itauhua ġwehanhuhũro yngu'auhua jaimẽ. Ypiahua ruvihava pype ga imombori. Kiro ga ei:

–Nahã ti Tupana'ga ġa momboheteukari cidadeuhupeve'ġa Babilõniapeve'ġa nehẽ.

Ndihepiaga'javi tuhẽ ti nhande ġa a'ero nehẽ, ei ga.

Cidadeuhupeve'ġa pe Babilõniapeve'ġa pe ga ei:

22 –Ndokoa'javi ti harpa monhi'ĩhara'ġa, flauta monhi'ĩhara'ġa, trombeta monhi'ĩhara'ġa pepadadeuhu pe nehẽ.

Norohenduva'javi tuhẽ ti ore ġa pepadadeuhu pe nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga cidadeuhupeve'ġa pe Babilõniapeve'ġa pe.

Ndokoa'javi ti ġa pepadadeuhu pe nehẽ

– kiroki ġa oapo paravuhu kwaha ikatuheteve'ea.

Ndorohepiaga'javi tuhẽ ti ore ġa pepadadeuhu pe nehẽ, ei ga.

Ndokoa'javi ti ġa pepadadeuhu pe nehẽ

– kiroki ġa ombo'i trigo yngu'a'java'ea nehẽ.

Norohenduva'javi tuhẽ ti ore ġa pepadadeuhu pe nehẽ, ei ga.

23 Nombokojahua'javi tuhẽ ti lamparina pepadadeuhu pe nehẽ.

Nahembirekoa'javi ti ġa pepadadeuhu pe nehẽ.

Norohenduva'javi tuhẽ ti ore ġa pepadadeuhu pe nehẽ.

Nahã ti tiruahũ pe me nehẽ.

Kiroki ġa oma'ẽ mbatera pepadadeuhu pe – ġahã ko jukwahave'ġa yvya koty ikwehe.

Pejipajivo pe ġagwyripeve'ġa moandyandyipavi, ei Tupana'gapyrive'ga Babilõniapeve'ġa pe.

24 Ji ve ga ei no:

—Nahã ti tiruahũ cidadehupeve'ga pe Babilôniapeve'ga pe nehẽ.
 A'ereki ocidadeuhu pe ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga apiti
 Tupana'ga remimo'ehara'ga apitiavo no.
 Oapitiuka ga akoja'ga nhaporemo yvya koty, ei Tupana'gapyrive'ga.

19

Timbohete ti Tupana'ga

¹ Tupana'gapyrive'ga hepiukapavirẽ ji ve ji hahyahiva'ea renduvi.
 He'yjuhuve'ga po ohapukai yvagi pe, a'e ji henduvame. Nahã ga ei:

—Timbohete ti Tupana'ga nhanderuvihavuhuhete'ga!

Tupana'ga ojiheve'ga ndekote'varuhua mombohetei ga mombyryva
 avuirama.

Kiro ti ga ga nderohoukari ojipyri yvagi pe nehẽ.

Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti toko nhanderuvihavuhuhetero opopoakahetero.

² Oko katu hete ga o'erame a'itituhẽva'ea imondovo hahya okote'varuhuve'ga
 pe.

A'ereki ga e'i akajahẽa pe akwaimbae'ga upaharahẽa pe: “Ereko te'varuhu
 nde.

Eho ti a'ero tata pype hahyva'ea ruvihava pype.”

Nahã ga ei hẽa pe.

Ereki hẽa vyakotyve'ga mongo te'varuhu

ga ndekoro gwaramo hẽanhi'iga rupi.

Nahã Tupana'ga ojiheve'ga ndepygi hẽa rehe.

A'ereki hẽa oapitiuka ga, ei ga yvagi pe.

³ Hahyahi onhi'igame ga ea'javi:

—Timbohete ti Tupana'ga!

Tatatiguhũa kiro ihemi ogwovo hẽambokaipava hugwi.

Nane'ymi ti ihemi avuirama nehẽ, ei ga yvagi pe.

⁴ A'ero vinte e quatrove'ga huvihavuhu'ga quatrove'ga pavẽi, ga nhinoçi
 ojovapyvo yvya rehe Tupana'ga mboheteavo. Kiro ga Tupana'ga mbo-
 hetei Tupana'ga apygame oapykava rehe okovo vyakotyve'ga nduvi-
 havuhuhetero. E'i ga:

—Na tuhẽ! Amém! Timbohete ti Tupana'ga!

Cordeiro'jave'ga rembirekohava

⁵ Kiro ji ojipe'ga renduvi. Ji henduvame ga ei:

—Pe nhaporemo ti pembohete Tupana'ga Tupana'gareheva'ero ganhi'iga
 rendukatuharamo.

Okoteheva'ero pembohete ti ga penduvihavamo pavẽi!

A'ea ji henduvi ga nhi'igame ga'apykavareheve'ga apykava hugwi.
 Ga'apykavareheve'ga oapy hehe okovo aheruvihavuhuhetero.

⁶ Kiro ji ga nenduvi. Ojatykave'ga po, he'yjuhuve'ga po, a'e ji. Gahã po
 ohapukai. Typojuhetea pyambua – a'ea po poro, a'e ji. Onaranarã hete
 ranuhũ po, a'e ji ga nenduva.

Hahyahi onhi'iga ga erame:

—Timbohete ti Tupana'ga!

A'ereki kiro Tupana'ga oko nhanderuvihavuhuhetero.

Ga ko ipopoaka ga hohe pa, ei ga.

⁷ Xajoryjory ti!

Timbohete ti ga mbojirovia nhanderoryroryvamo ga rehe.

A'ereki cordeiro'jave'ga ti hambireko kiro.

Garembirekohēa onhimboavujikweripe.

⁸ Kiro tapy'ynhapipyryva mondohava hēa pe ndiky'ai'i'iva'ea tapy'ynhapitigahivuhuva'ea linho apopyra.

A'ero hēa omongi, ei ġa.

Tapy'ynhapipyryva linho apopyra ko Tupana'ga remimo'ēhara'ġa pira. Tapy'ynhapipyryva linho apopyra, a'e ji Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ndekokatua pe.

⁹ Ji ve Tupana'gapyrive'ga ei:

–Ekwatija ti imombe'gwovo. “Horyory ġa – kiroki ġa pe ji a'e: Aerē ti pejo i'gwovo toryvi pe cordeiro'jave'ga mohembirekohai pe nehē.” A'ea ti ekwatija, ei ga ji ve. A'ea ko a'itituhēva'ea Tupana'ga ea, ei ga ji ve.

¹⁰ Kiro ji nhinoġi gapya pyri tambohete ti ji ga javo. A'ero ga ei ji ve:

–Terenhinoġi ji pyri ji mboheteavo. Tupana'ga ti embohete. Ji ko Tupana'gapyriva'ero reki jitekovo ganhi'iġa rupi nde ja neirū'ġa ja no – kiroki ġa ojiko Jesus'ga rehe gamombe'ua rehe. A'ereki Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ġa nemimombe'ua nhaporemō ko Jesus'ga mombe'ua, ei ga ji ve.

Cavalo'arimove'ga tiġuhūva'ea'arimove'ga

¹¹ Kiro ji hepiagi. Yvaga ojipe'a jipe. Nanime ji hepiagi cavalo tiġuhūva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – mokōi ko garera. Gambojikohara ko garera. A'ereki ga ombojiko ġa ojihe. Ga pyryvamo ġwaramo ġa gwerovia ganhi'iġa. Garera ko A'itituhēva'ea mombe'uhara no. Gaha pyry hete imondovo hahya okote'varuhuve'ġa pe otavuka ġa pe pendeko te'varuhu pe javo.

¹² Hendy'jandy'ja gareakwara tata ja. Gwereco ga he'yjuhuva'ea akanitara oakaġa rehe. Akanitara repiagame ji ei: Aheruvihavuhuhete'ga tuhē ko ga! Gwereco ga ikwatijara ojihe. Ikwatijara e'i garera pe. Gaha jate okwaha akoja ojera.

¹³ Omongi ga tapy'ynhapira imondevipyra aherecoa pype. Garera ko Tupana'ga nhi'iġa.

¹⁴ Gareviri gasoldados'ġa nduri yvaga hugwi. Oapy ġa cavalos arimo tiġuhūva'ea arimo. Omongi ġa tapy'ynhapipyryva linho apopyra tapy'ynhapitigahivuhuva'ea ndiky'ai'i'iva'ea.

¹⁵ Gajurua rupi ihemi haimbejovaiva'ea ogwovo.

–A'ea pyvō ti ji imombigi ġapopoakara yvyakotyve'ġa gwyrivepe'ġa popoakara nehē, ei ga. Ahe ja – kiroki ahe onupā ojipe'ġa yvyra pyvō met-alva'ea pyvō toko ti ġa nhinhi'iġa rupi javo – ahe ja ti ji hendukatuukarahai yvyakotyve'ġa pe nhinhi'iġa nehē jitekovo ġanduvihavuhuhetero nehē, ei ga. Yva'ia mu'umu'ūhara'ġa omu'umu'ū yva'ia imu'umu'ūhavuhua pype. Ga ja ti ji yvyakotyve'ġa mu'umu'umi jitekovo Tupana'ga nhi'iġa rupi nehē Tupana'ga nhimonha'ngahetero ġwaramo ġa ndehe, ei ga. Tupana'ga ipopoaka hete ġa hohe pa.

A'ea cavalo arimove'ga ei ikwahava omondoa.

¹⁶ Opira rehe tapy'ynhapipukuhuva'ea rehe cavalo arimove'ga gwereco ikwatijara o'uva rehe no. Ikwatijara e'i garera pe.

Garera ko Yvyakotyve'ġa nduvihavuhu'ġa nduvihavuhuhetea.

Garera ko Yvyakotyve'ġa pojykahara'ġa pojykaharetea.

¹⁷ Kiro ji Tupana'gapyrive'ga repiagi yvagipeve'ga. O'ā ga kwara arimo. Hahyahi ganhi'iġa ga erame ipepova'ea pe nhaporemō – kiroki oveve yvatea gwyrimo. Jupe ga ei:

–Pejihe'ae'a ti pejigwovo yvya koty onhimono'ono'oğa Tupana'ga remimboavujikweri pe i'gwovo ipopoakaheteve'ga remimboavujikweri pe. He'yjuhuva'ea ga omboavujikwe, ei ga.

¹⁸ Penhimono'ono'õ ti ti'u ti ġanda'oa javo vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa nda'oa soldados'ğa nduvihavuhu'ğa nda'oa no ipopoakaheteve'ğa nda'oa no cavalos ra'oa no cavalos arimove'ğa nda'oa no. Penhimono'õ ti ti'u ti ġanda'oa nhaporemõ javo – kiroki ġa oporavyky ojive jate ipiro'yve'ğa, kiroki ipiro'ye'ŷve'ğa ġa ġa mboporavykyuka ġa mbopohirikare'yma oji-hugwi. Pe'u ti okoteheve'ğa nda'oa ġanduvihavuhu'ğa nda'oa no, ei Tupana'gapyrive'ga ipepova'ea pe.

¹⁹ Kiro ji hepiagi yhyapypeva'ea vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa no ġasoldados'ğa no. Otavuka pota ġa ga pe – kiroki ga oapy cavalo arimo tiġuhũva'ea arimo. Ojatyka ġa ua xatavuka ti ga pe gasoldados'ğa pe no javo.

²⁰ Kiro cavalo'arimove'ga yhyapypeva'ea pyhygi imomboa tata pype. Opyhy ga Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea mombe'uhara'ga no ga momboa tata pype. Ojikwe Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea mombe'uhara'ga oapo ahemonhimomby'ava'ea yhyapypeva'ea rovai pyteri pe. Gwemimonhimomby'ava'ea pyvõ ga omoandyandyi ġa a'ero – kiroki ġa okwatijaruka yhyapypeva'ea apoa ojihe, kiroki ġa ombohete yhyapypeva'ea ra'angava no. Kiro cavalo'arimove'ga ga pyhygi ga momboa tata pype ga rekojirame. Yhyapypeva'ea ga ipyhygi imomboa tata pype no hekojirame. Tata ko hehanhuhũva'ea ypihua'java'ea. Gwereco enxofre ipype no. Hakuvahi enxofre okairame tata pype.

²¹ Kiro cavalo'arimove'ga yhyapypeva'eareheve'ğa jukai. Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea mombe'uhara'gareheve'ğa ga ġa jukai no. Huvihavuhu'ğa soldados'ğa ndeheve ga ġa jukapavi. Oapoa pyvõ haimbejovaiva'ea pyvõ – kiroki haimbejovaiva'ea ohẽ gajurua rupi – a'ea pyvõ ga ġa jukai.

Kiro ipepova'ea nhaporemõ heve'ngaro i'gwovo ġanda'oa.

20

Os mil anos

¹ Kiro ji Tupana'gapyrive'ga repiagi ga jyvame yvaga hugwi. Gwereco ga chave tape'a ji vvykwara ruvihavuhua rovapytymbava javo. Paivouhu oho vvykwara ruvihavuhua. Gwereco ga itanhuramuhũa hehanhuhũheteve'ea opo pe.

² Kiro ga tejuhua'javuhuva'ea pyhygi. Tejuhua'javuhuva'ea ko mboja'jave'ga ymyahũve'ga. Mboja'jave'ga rera ko Diabo ite'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga anhaġa ruvihavuhu'ga. Mboja'jave'ga rera ko Satanás no. Tupana'gapyrive'ga opyhy tejuhua'javuhuva'ea ikwa itanhuramuhũa pyvõ tohoyme ti tejuhua'javuhuva'ea mil anos rupi javo.

³ Kiro ga tejuhua'javuhuva'ea mombori vvykwara ruvihavuhua pype. Vvykwara ruvihavuhua ga hovapytymi chave pyvõ a'ero ikwatija inoġa hehe tohema'javyme ti tejuhua'javuhuva'ea javo.

–Tohoa'javyme ti akoja vvyakotyve'ğa gwyrivepe'ğa moandyandyja'jave'yma kiro, ei ga. Mil anos kwavirẽ ti ji tamohẽ tejuhua'javuhuva'ea jugwi nehẽ, ei ga. Ohemirẽ ti topytaahi'vi yvya koty nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁴ Kiro ji ġanduvihava'ğa ndepiagi ġa apygame oapykava rehe. Tupana'ga ġa mboapygukari hehe toko ti ġa ġanduvihavamo javo. Ikwahava omondoa ġa ei:

–Timoirũ ti Tupana'ga ga erame yvyakotyve'ga pe, ei ga oapygame. Xa'e ti okote'varuhuve'ga pe: “Peko te'varuhu pe.” Pyryve'ga pe ti xa'e: “Pepyry pe.” Nahã ti timoirũ Tupana'ga, ei ga.

Kiro ji ahemanoagwera ra'uva repiagi jukapyra ra'uva. He'yjuhu ahemanoagwera ra'uva. Nahã ko ahe rekoi yvya koty omanoe'ymame: Ahe omombe'umbe'u Jesus'ga Tupana'ga nhi'iga no. Nombohetei ahe yhyapypeva'ea. Nombohetei ahe yhyapypeva'ea ra'angava no. Ndokwatijarukari ahe yhyapypeva'ea apoa gwetovapya rehe. Ndokwatijarukari ahe a'ea opoa rehe no. Nahã ahe rekokatui. Ahe Jesus'ga mombe'urame ahearõe'ÿve'ga aheakağa mombori ahe jukavo a'ero. Aerẽ ahe kwerava'javi. Kiro ahe rekoi huvihavamo Cristo'ga pavẽi mil anos rupi.

⁵ A'ea ko jypya ahembogwerahava. Ojipeva'ea ndokwerava'javi ve. Mil anos kwavirẽ ahe nhaporemõ ahe kwerava'javi.

⁶ Tupana'ga remimo'ẽharamo tuhẽ ga oko – kiroki ga okwerava'ja jypya rupi ahembogwerava'jahava rupi. Pyry hete hete ga pe no. Nomanõ'javi ti ga nehẽ. Nurã ga nomanõi ahemano'jahava rupi. Ikwava'ẽhavamo ga ndekoi ikwava'eğa Tupana'ga pe Cristo'ga pe no. Ojipe'ga nduvihavamo ga ndekoi Cristo'ga pavẽi mil anos rupi.

Tupana'ga omombi Satanás'ga popoakara

⁷ Mil anos kwavirẽ tejuhua'javuhuva'ea kwaharahava Satanás'ga kwaharahava. A'ero Satanás'ga hemi yvykwaruhua ruvihavuhua hugwi.

⁸ Kiro ga hoi a'ero yvyakotyve'ga gwyriveve'ga moandyandyita. Tyapya koty ga hoi nhimbya koty no kwara pora koty no kwara kia koty no. Pea pe nhaporemõ ga hoi ga moandyandyita Gogue pe Magogue pe no. Nahã ga ga mbojatykai totavuka ti ga javo. He'yjuhu hete ranuhũ ga. He'yjuhu y'ytiga hay'iuhuva'ea ypihua ruvihava rembeyvyripeva'ea. Na jitehe he'yjuhu hete ranuhũ ga ojatykarama – kiroki ga gwendu katu Satanás'ga nhi'iga otavukapota.

⁹ Ohygahi ga yvya rehe onhimongyavo. Onhatimatimana ga hoğahi upa Tupana'ga remimo'ẽhara'ga nduhava pyri cidade pyri – kiroki cidade Tupana'ga remiarõhetea. Emo tata iyyvi Tupana'ga hugwi ua yvaga hugwi ovahema yvya koty yvyakotyve'ga gwyriveve'ga moka'nhyma.

¹⁰ Diabo'ga ko gamoandyandyihara'ga Satanás'ga. Kiro gamombora tata pype ypihua'java'ea pype. Gwereco enxofre ipype no. Hakuvahi enxofre a'ero. Tata pype yhyapypeva'ea oko jipe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga pavẽi. Hahy hete ti jupe ga pe no Diabo'ga pe no arimo ypytunimo no avuirama nehẽ.

Tupana'ga e'i ahe ve peko te'varuhu pe javo

¹¹ Kiro ji hepiagi ojipea huvihavuhuhete'ga apykava. Huvihavuhu hete ga'apykava tiguhũva'ea. Hehe ji ga repiagi ga'apykavareheve'ga, ga apygame oina okovo huvihavuhuhetero. Ga hugwi yvya ka'nhymi yvaga pavẽi. Ndatekwava'javi a'ero yvya rehe yvaga rehe no.

¹²⁻¹³ Kiro ji omanove'ga ndepiagi ga amame Tupana'ga rovai pyteri pe. Ga ko okoteheve'ga aheruvihava'ga no. Ypihua ruvihava hugwi ga ãi ua. Omanõ hugwi ga ãi ua. Omanove'ga gwyrava hugwi ga ãi ua. Nahanahã omanove'ga nduri o'ama Tupana'ga rovai pyteri pe.

Kiro Tupana'ga ipe'ai livros. Ojipea livro ga ipe'ai no. A'ea pype ga okwatijaripe gandra tuhu ti ga ji pyri upa okovo avuirama nehẽ javo – kiroki ga ojiko ga rehe.

Kiro livros ga imonhi'igi – kiroki akoja ga ope'a ypy. A'ea pype ga okwati-jaripe omanove'ga ndeaporoğita nanani. Kiro ga imonhi'igi ikwahava'java gđandekote'varuhua. Nurã ga ei ġa pe ġa amame gwovai pyteri pe:

–Nahanahã pe ndekote'varuhui, ei ga.

Inainani ga ei omanove'ġa pe.

¹⁴ Kiro ga imombori ahemanoa tata pype ypiahua'java'ea pype. Omanove'ġa gwyrã ko ga imombori no tata pype ypiahua'java'ea pype. Ypiahua'java'ea ko tata. Ahemondoa ipype ko ahemanoa'java.

¹⁵ Kiro ga imonhi'igi ojipea livro – kiroki akoja pype ga okwatijaripe gđandera tuhu ti ġa ji pyri javo. Omonhi'ĩ ga a'ea. Omanove'ġa ndera rekoe'ymame ipype ga ġa mombori tata pype ypiahua'java'ea pype.

21

Cidadepyahua Jerusalémpyahua

¹ Kiro ji hepiagi yvagapyahua yvyapyahua no. A'ereki yvagaymyana opa yvyaymyana pavēi. Ahana'ja ypiahua ruvihava yvya koty.

² Kiro ji hepiagi cidadepyryva Jerusalémpyahua rurame Tupana'ga hugwi ohema yvaga hugwi ua. Omboavujikwe jipe ga cidadepyryva imbokatuavo. A'ero cidade oko kunhangwerahēa ja ġa hēa mboavujikwerame tahembireko hēa ga pavēi kiro javo.

³ Kiro ji yvagipeve'ga renduvi. Hahyahi ganhi'iġa ga erame yvaga hugwi:
–Kiro Tupana'ga rongã oko yvyakotyve'ġa pyteri pe, ei ga. Kiro ti Tupana'ga rui ġa pyri nehē. Kiro ti yvyakotyve'ġa oko gagwyripeva'ero gareheva'ero nehē. Ga tuhē ti oko ġa pyri nehē okovo gđanduvihavuhuhetero nehē, ei ga.

⁴ Tupana'ga ti ihypavi gđandeahya gđandekwara hugwi nehē tapejehe'oa'javi ti javo, ei ga. Nomanoa'javi ti ġa nehē. Ndokoveveuhua'javi ti ġa nehē. Ndojehe'oa'javi ti ġa nehē, ei ga. Ndahahya'javi ti ġa pe nehē. A'ereki jypyva'ea apoa opa yvagaymyana apoa yvyaymyana apoa, ei ga yvaga hugwi.

⁵ Kiroki ga oapy oapykavuhua rehe yvagi pe okovo aheruvihavuhuhetero – gaha e'i:

–Kiro ji japo ipyahuva'ea nhaporemo, ei ga.

Ji ve ga ei:

–Ekwatija ti. A'ereki ji'ea ko a'itituhēva'ea. Pyry ahe heroviari a'ero, ei ga ji ve.

A'ero ga ei:

⁶ –Molina jiporavykya ko, ei ga ji ve. A'apo pa ji ko. Ji ypy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Mbapavamo ji ako jahykavamo Ômega, ei ga. Amongo ti ji ġa jijipyri avuirama nehē – kiroki ġa oko potã ji pyri ojikoga ji rehe. Gamongoağwama pe ji ei: Auka ji ġa pe yhyppyryva ahemongohava. Tomondoyme ti ġa ikwepykava ji ve nehē, ei ga.

⁷ –Kiroki ġa ġwendu katu Tupana'ga nhi'iġa onhimomiranama jipi – ġa pe ti ga imombyrypavukari nehē. Ako ti ji gđanduvihavuhuhetero nehē. Oko ti ġa jira'yramo nehē, ei ga.

⁸ –Ojipe'ġa ti oho tata pype nehē –

kiroki ġa okyhyji ite'varuhuve'ġa hugwi okoe'yma nhinhi'iġa rupi tombuhuryme ti ġa hahya nhande ve javo.

Ojipe'ġa ti oho tata pype nehē no

ojikoge'yve'ġa ji rehe,

okote'varuhuve'ġa,

iporojukahara'ga,
 ndoakwahavive'ga – kiroki ga gwereko gwembireko'garũive'ga.
 Ojipe'ga ti oho tata pype nehẽ no
 ipajive'ga,
 aherembiapopyra mboheteve'ga,
 i'mbeve'ga nhaporemo.

Ga nhaporemo ti oho tata pype ypihua'java'ea pype upa nehẽ, ei ga. Gw-
 ereko enxofre ipype nehẽ no. Hakuvahi ti enxofre okairame tata pype nehẽ.
 Ahemondoa ipype ko ahemanoa'java, ei ga.

⁹ Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri ji pyri seteve'ga nde'yja'ga – kiroki seteve'ga
 gwereko nhaetingy'a'java'ea tynahẽva'ea seteve'ea heka'voga karugwara
 mbapavava'ea jugwi. Gande'yja'ga ruri ji pyri onhi'iga ji ve.

–Herejo ji rupi. Kiro ti ji hẽa repiukari nde ve cordeiro'jave'ga rem-
 birekohẽa. Hẽa ti hembireko ga pavẽi nehẽ, ei ga.

¹⁰ Kiro ga ji rerohoi Tupana'ga ra'uva ji pojykaturame. Yvytyruhua
 rehe hehanhuhũva'ea rehe ga ji rerohoi. Paivouhu ihoi yvate vytyruhua. Ji
 amame vytyruhua rehe ga hepiukari ji ve cidade ruvihava Jerusalẽmpyryva.
 A'ero ji hepiagi cidade ihemame yvaga hugwi iyyva ua Tupana'ga hugwi.

¹¹ Hendy'jandy'ja cidade herekovo gwaramo Tupana'ga rendy'java
 gakatua. Hendy'jandy'ja cidade itakatuhetea ja jasp'e'java'ea cristal'java'ea
 ipyhava'ea. He'yjuhu hete itambere'ia itakatuhetea rehe. Nanongara ja
 cidade hendy'ja.

¹² Hehanhuhũ cidade rokairungava. Yvovouhu no hokairungava. A'ereki
 paivouhu hokairungava pukuhua oho yvate. Cidade gwereko portas.
 Doze ko cidade herekoi portas. Portas pyri ga nağanani opyta dozeve'ga
 Tupana'gapyrive'ga. Portas nanani gwereko aherakwepohara'ga ndera
 ojihe. Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwepohara'ga ndera ko ahera'yrava'ea
 rera. Doze ko gandra a'ero.

¹³ Kwara pora koty cidade gwereko trẽs portas. Nhimbya koty cidade
 gwereko trẽs portas. Tyapyra koty cidade gwereko trẽs portas. Kwara kia
 koty cidade gwereko trẽs portas.

¹⁴ Cidade rokairungava oko dozeve'ea rehe hokairungava pyhykava rehe
 itauhua apopyra rehe. Hokairungava pyhykava rehe nhaporemo oko ik-
 watijara. Ikwatijara e'i dozeve'ga ndera pe cordeiro'jave'ga moirũhara'ga
 ndera pe. Gandra nanani oko hokairungava pyhykava rehe.

¹⁵ Kiroki ga onhi'ĩ ji ve – gaha gwereko ta'akwarete'ia ouro apopyra a'ea
 pyvõ ti ji taha'ã ikwahava ipukuhua javo cidade pukuhua portas pukuhua
 no cidade rokairungava pukuhua no.

¹⁶ Ojo'jajo'jaime cidade rova pukuhua kwara pora koty nhimbya koty
 pavẽi tyapyra koty pavẽi kwara kia koty pavẽi. Cidade rova pukuhua ga
 ha'ãha'aği ta'akwarete'ia pyvõ nha'angava pyvõ. Paivouhu ihoi ojipejiva'ea
 pukuhua cidade rova pukuhua ogwovo dois mil e duzentos quilômetros.
 Cidade yvovouhua pukuhua oko cidade rova pukuhua ja. A'ereki paivouhu
 oho cidade yvateuhu no ogwovo yvovouhuro dois mil e duzentos quilômetros
 no.

¹⁷ Cidade rokairungava nhamuhũa ga ha'ãha'aği. Nhamuhũa
 pukuhua ko sessenta e quatro metros.

Nahã Tupana'gapyrive'ga ha'ãha'aği. Ojo'ja nha'angava Tu-
 pana'gapyrive'ga apoa vyvakotyve'ga apoa pavẽi.

¹⁸ Cidade rokairungava ko itakatua apopyra jasp'e apopyra. Cidade ko
 ouropyryva nhaporemo japopyra – kiroki ouro nomombaraviva'ea. Nurã

ouro oko vidro ja – kiroki vidro nomombaraviva'ea. Nurã ji hepiagi ouro vvytera pype.

¹⁹⁻²⁰ Cidade rokairungava oko hokairungava pyhykava rehe ita apopyra rehe dozeva'ea rehe. Hokairungava pyhykava mbojigwahava ko itakatuheteparavuhua. He'yjuhu hete itambere'ia itakatuhetea rehe. Hokairungava pyhykava nanani oko itakatuhetea. A'ea ko nahã:

Ojipea ko jaspe.

Ojipea ko safira.

Ojipea ko ágata.

Ojipea ko esmeralda.

Ojipea ko sardônio.

Ojipea ko sárdio.

Ojipea ko crisólito.

Ojipea ko berilo.

Ojipea ko topázio.

Ojipea ko crisópraso.

Ojipea ko jacinto.

Ojipea ko ametista.

A'ea nhaporemo ko itakatuhetea rera – kiroki itakatuhetea oko hokairungava pyhykava.

²¹ Doze ko cidade herekoi portas. Portas oko pérolas. Doze portas ko doze pérolas a'ero. Pehea cidadepeva'ea ko ouropyryva nhaporemo japopyra – kiroki ouro nomombaraviva'ea. Nurã ouro oko vidro ja – kiroki vidro nomombaraviva'ea. Nurã ji hepiagi ouro vvytera pype.

²² Ji ndahepiagi ġajatykahavuhua Tupana'ga mboheteava cidade pe. Ndogwerekoi reki. A'ereki Tupana'ga ipopoakaheteve'ga vvyakotyve'ga nduvihavuhete'ga ġahoheve'ga – gaha tuhẽ opyta upa ġa pyri cidade pe cordeiro'jave'ga pavẽi. Nurã ndatekwava'javi cidadepeve'ga hoa rehe ojatykahavuhua pype. A'ereki ġa ga mbohete gwekohai pe nhaporemo cidade pe.

²³ Ndatekwava'javi kwara rendya rehe cidade pe. Ndatekwava'javi jahya rendya rehe cidade pe no. A'ereki Tupana'ga hendy'jandy'ja imbokojahu-pava. Cordeiro'jave'ga ko cidade ryapehavamo.

²⁴ Yvyakotyve'ga gwyriveve'ga ti hepiakatui okovo kojahuro ġwaramo. Yvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga nduri cidade pe nehẽ Tupana'ga mboheteavo heruerua oapoakatukatua cidade pype nehẽ.

²⁵ Tupana'ga ti nohovapytymukari tuhẽ cidade portas nehẽ. A'ereki nane'ymi arimo pevo. Naypytuni ti cidade pe nehẽ.

²⁶ Yvyakotyve'ga nduvihava'ga nduri nehẽ Tupana'ga mboheteavo nehẽ heruerua oapoakatukatua cidade pype.

²⁷ Nduri tuhẽ ti cidade pype ndapyryvive'ga okote'varuhuve'ga pavẽi i'mbeve'ga pavẽi. Ojipe'ga Tupana'ga gwereko ġandera livro pype. Gahã ti uhu cidade pype nehẽ. Livro ko cordeiro'jave'ga apoa. A'ea pype Tupana'ga okwatjaripe ġandera tuhu ti ġa ji pyri upa okovo avuirama nehẽ javo – kiroki ġa ojiko ga rehe.

22

Paranauhã ko ahemongohava

¹ Kiro Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga hepiukari ji ve paranauhãapyryva ahemongohava. Ikatu hete vidro ja. Typy katu hete ko paranauhã. Ahepia hete ji ypya a'ero. Ohẽ paranauhã Tupana'ga apykavuhua hugwi. Perope

cordeiro'jave'ga oapy Tupana'ga pyri oina. Ga oko aheruvihavuhetero oapyga.

² Pehea pyteri pe i'ami cidade pe yva ahemongohava. Yva o'ã paranauhã rembeyvyrimo no kokoty rovai kikoty rovai no. Dozeva'ea ojopar-avuhuva'ea ko yva'ia yva rehe. A'ereki mēs nanani ko ipotyramo ojipea yva'ia. Yva rohova ko vyakotyve'ga gwyrive'ga pohağa ohoheteavo jupe.

³ Pevova'ea pe nhaporemō pevove'ga pe nhaporemō po ti Tupana'ga nde'i nehē: “Ite'varuhu po ti nde ve nehē.” A'ea rūi po ti ga ei nehē.

Cidade pe ti Tupana'ga rekoi oapyga oapykavuhua rehe okovo gānduvihavuhetero cordeiro'jave'ga pavēi nehē. Ganhi'iğa rupi ti Tupana'gareheve'ga ndekoi ga mboheteavo nehē.

⁴ Tupana'ga rova ti ға hepiagi nehē. Gwetovapya rehe ti ға gwereko garera nehē.

⁵ Naypytuni ti cidade pe nehē. Ndatekwava'javi ti lamparina rehe nehē. Ndatekwava'javi ti kwara rehe nehē no. A'ereki Tupana'ga gānduvihavuhete'ga ombokojahu ға pe. Vvyakotyve'ga nduvihavamo ti ға ndekoi avuirama nehē.

⁶ Kiro Tupana'gapyrive'ga ei ji ve:

—A'ea nhaporemō ko a'itituhēva'ea. Pyry hete ahe heroviari a'ea a'ero. Tupana'ga oko onhi'iğa mombe'uhara'ğa pojkaharetero pyryve'ğa pojka-haretero. Gaha e'i ojipyryve'ga pe ga mondovo: “Eho ti imombe'gwovo aere'iva'ea jireheve'ga pe ikwahavuka ға pe nahã ti nehē javo,” ei Tupana'ga, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

Nambegwei ti Jesus'ga rura'javi nehē

⁷ —Pehendu ti! Nambegwei ti ji rura'javi nehē, ei Jesus'ga. Pyry hete ға pe – kiroki ға gwendu katu nhirembikwatijarukara João'ga pe aere'iva'ea mombe'uhava, ei Jesus'ga.

⁸ —Jihi João'ramo ahepia tuhē Tupana'gapyrive'ga rembiepiukara. Ji ahendu garemimombe'ua no. Henduvame hepiaga ji nhinoği Tupana'gapyrive'ga pya pyri tambohete ti ji ga javo – kiroki ga gwepiuka ji ve aere'iva'ea.

⁹ A'ero ga ei ji ve:

—Terenhinoği ji pyri ji mboheteavo. Tupana'ga ti embohete! ei ga. Ji ko Tupana'gapyrive'ga reki jitekovo ganhi'iğa rupi nde ja. Ji ko neirũ'ğa ja no Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara'ğa ja. Ji ko ға ja no – kiroki ға ojiko Jesus'ga rehe okovo gāmbikwatijarukara rupi – kiroki gāmbik-watijarukara omombe'u aere'iva'ea. Nurã ji rūi ti embohete. Tupana'ga ti embohete! ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

¹⁰ —Teremimi gāmbikwatijarukara nde ve! ei ga. Tokwaha pa ti ға aere'iva'ea nehē. Nambegwei ti nahã nehē, ei ga.

¹¹ Kiroki ға oko te'varuhu aḡwamo – ға ti toko te'varuhu avuirama nehē. Kiroki ға tiruahũ aḡwamo – ға ti toko tiruahũ avuirama nehē. Kiroki ға oko katu aḡwamo – ға ti toko katu avuirama nehē. Kiroki ға pyry aḡwamo – ға ti toko pyry avuirama nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹² —Pehendu ti! Nambegwei ti ji rura'javi nehē, ei Jesus'ga. Vvyakotyve'ga ndeaporoḡita gāndetakwera ja ji ikwahavipei. Nurã ti ji imondoi ға pe gāndeaporoḡita kwepykava gāndetakwera ja nehē, ei Jesus'ga.

¹³ —Ji ypy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Mbapavamo ji ako jahykavamo Ômega. Jypyva'ero ji ako jipe. Mbapavava'ero ji ako, ei Jesus'ga.

¹⁴ —Pyry hete ġa pe – kiroki ġa Tupana'ga nhi'ipo'ru okote'varuhua momboruka. Nahã ti Tupana'ga ei ġa pe a'ero nehẽ: “Pe'u ti yva hugwi ahemongohava hugwi. Pejo ti cidade pype no pekiavo portas rupi,” e'i ti Tupana'ga nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁵ —Ojipe'ġa ki a'e te nduri ipype. Tokiyme ti ġa ipype okote'varuhuheteve'ġa, ipajive'ġa, ndoakwahavive'ġa – kiroki ġa gwereko ġwembireko'ġarũive'ġa, iporujukahara'ġa, ġanembiapopyra mboheteve'ġa, i'mbeve'ġa, ojipe'ġa no – kiroki ġa i'mbe pota jipi. Nanongara'ġa nhaporemo ti ndoki tuhẽ cidade pype nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁶ —Jihi ko Jesus, ei ga. Jihi amondo jijipyrive'ga pe pyri tomombe'u ti ga nhinhi'igã ġa pe javo. A'ero ti pemombe'u garemimombe'ua ojipe'ga pe – kiroki ġa ojatyka Tupana'ga mboheteavo hendukatuavo ganhi'igã. Daviva'ea ko nhiremboypya. Ji ko Daviva'ea rakykwepoharamo no. Ji ko jaytata'iuhua ja – kiroki hendy'jandy'ja ko'ema koty, ei Jesus'ga.

¹⁷ Kiro Tupana'ga ra'uva i'ei cordeiro'jave'ga rembirekoruamahẽa pavẽi:

–Herejo! e'i gara'uva hẽa pavẽi.

Gahã – kiroki ġa ġwendu Jesus'ga rembikwatijarukara – ġa ti te'i nehẽ no: “Herejo!”

Gahã – kiroki ġa ojiko pota Tupana'ga rehe imomborukapota okote'varuhua – ġa ti tuhu upa avuirama Tupana'ga pyri nehẽ i'gwovo yhya ahemongohava nehẽ. Gay'ua pe ji ei ġajikoga Tupana'ga rehe.

Gahã – kiroki ġa uhu pota upa avuirama Tupana'ga pyri – ġa ti tuhu ojikoga ga rehe nehẽ i'gwovo yhya ahemongohava ikwepyge'yma nehẽ.

¹⁸ Joãoramo ji ei ġa momoranduva – kiroki ġa ġwendu Jesus'ga rembikwatijarukara aere'ĩva'ea mombe'uhava. Ga pe ji ei ġa imombe'urame ojipe'ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara. Po ġa hajiheva'ea mombe'ui a'ea ko Jesus'ga rembikwatijarukara javo no, a'ero ti Tupana'ga imondoi hahya ġa pe nehẽ – kiroki hahya Jesus'ga omombe'uuka ġwembikwatijarukara pype.

¹⁹ Po ġa nomombe'upavi Jesus'ga rembikwatijarukara ġa imombe'urame ojipe'ga pe garembikwatijarukara, a'ero ti Tupana'ga ndo'uukari ġa pe yva hugwi ahemongohava hugwi nehẽ. Ga nombuhurukari ġa cidadepyryva pype nehẽ no. Nahã ti ga nomombyryvi ġa pe imbuhure'yma ġa pe pyryva'ea. Pyryva'ea Jesus'ga omombe'u ikwatijarukarame ji ve. A'ea ti Tupana'ga nombuhuri ġa pe nehẽ.

²⁰ Kiroki ga e'i a'ea pe nhaporemo: “A'iti a tuhẽ!” – gaha e'i no:

–Nambegwei ti ji rura'javi nehẽ. Na tuhẽ ti, ei ga.

Kwa. Na tuhẽ a'ero! a'e ji. Amém! Herejo, Jesus, nhandepojykaharetero, a'e ji.

²¹ Tomombyry ti ga pe me nhaporemo Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga, a'e ji.